DECISIONVM
CVRIAE ARCHIEPISCOPALIS NEAPOLITANAE.

IN QVIBVS PRAXIS RERVM CIVILIVM, Criminalium, & Ecclesiasticarum in eadem Curia tractatarum dilucidè continetur.

PARS TERTIA.

OPVS OMNIBVS CVRIIS, PRAELATIS, OFFICIAlibus, & Iudicibus Ecclesiasticis, Causarum Patronis, cæterisque in vtroque foro versantibus vtilissimum.

Nunc Primùm in lucem editum, & multis ab hinc annis desideratum.

AVTHORE

IO: ALOYSIO RICCIO

VIRO PATRITIO, ET CANONICO NEAPOLITANO, Ac vno ex Consultoribus eiusdem Curiæ.

ACCESSERE DVO INDICES LOCVPLETISSIMI; quorum primus Argumenta, Decisionum alter res notatu dignas facillimè demonstrat.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO REGIO.

NEAPOLI. Ex Typographia Hæredum Tarquinij Longhi. MDCXXIII.
EXPENSIS IO. DOMINICI BOVE.

Imprimi potest, si videbitur perillustri, & Reuerendissimo Domino Episcopo Carinulæ Generali Vicario, Dat. Neap. 16. Septembr. 1621.

Alexander Russus Canonicus Deputatus.

Præsens Liber Decisionum nihil habet regulis Romani Indicis repugnans, Idemq; imprimi posse censeo. Dat. in Carmelo die 22. Augusti 1621.

M. Fr. Saluator Penna Carmelita Deputatus vidit.

Imprimatur

Alexander Episcopus Carinulæ Vicarius Generalis.

Illuſtriſſimo, eidemque Reuerendiſſimo Domino

D. LVCIO SANSEVERINO
S.R.E. CARDINALI AMPLISS. ARCHIEPISCOPO SALERNITANO, DOMINO SVO OBSERVANDISSIMO.

IO. ALOYSIVS RICCIVS PATRITIVS, & Canonicus Neapolitanus, F. P.

QVANTAM communi vniuerſæ Eccleſiæ conſenſu in Italia præſertim, & apud exteras quoq; nationes quo ampliſſimi nominis tui odor, & ſanctitatis Fama penetrauerat, diù dilatus, delatus tandem Cardinalatus tuus hilaritatem attulerit Chriſtiano Orbi (Cardinalis Ampliſſime) nouit non ſolum tuis illuſtrata cunabulis Neapolis Parens, nouit & tuæ ſingularis æſtimatrix virtutis Mundi adhuc caput & Imperatrix Imperio firmiore Roma, nouit Italia tota, nouit ingeniorum altrix Hiſpania, norunt Regiones eæ, quas Apoſtolicæ Sedis legatione functus, & luſtraueras, & illuſtraueras: Verum (quod aliquanto maius reor) adeo vitæ integritas, morum candor, doctrinæ præſtantia in te elucebat, vt ſinguli prope Chriſtiani homines incredibilem perceperint lætitiam è dignitate,

qua

qua diù digniſſimus eras, accepta. Inter quos non vltimus eram ego, qui vndique occaſionem aucupari tentabam, vt id ſingulare amoris in te mei teſtimonium aliquando patefecerem. cum opus hoc in lucem edere plurimorum efflagitatione compulſus, Illuſtriſſimi nominis tui veluti clypeo obarmare volui;& ingeniũ (quo nihil maius dare poſſum) licet incultum tibi vni iubere militare. Accipe igitur tibi addictiſſimi clientis munuſculum, eoq; benigniſſimè animo cape, quo mittitur. Viue diù Eccleſiæ columen, & Columna, viue diù, ac Vale. Neapoli xij. Kal. Decembris MDCXXII.

Illuſtriſſimo, ac Reuerendiſſimo Principi

D. LVCIO SANSEVERINO

S. R. E. CARDINALI,

ARCHIEPISCOPO SALERNIT.NO

Pro Opere eruditiſſimi Viri

IO. ALOYSII RICCII.

ODE SAPPHICA.

ADM. REV. D. PROSPERI ANTONII ZIZZAE

Sacerdotis, Academici Ocioſi Neapolitani.

ITALÆ gentis decus, atque noſtro
Additum ſeclo iubar, vt coruſca
Inclyta nobis face ſanctitatis
Aethera pandas;
Vnde ſortitus bene nomen, omen
LVCE cæleſti celebrande LVCI,
Didite Terris Duce quo tenebræ
Orbe recedant,
Non ſatis virtus tua prænitebat
Angulo in Mundi modico, meæq;
Proximum dulci Patriæ Salernum
Non ſatis, Heros;
Nomini tanto. tua neſcit alta
Sede ſub parua latitare Virtus;
Quærit extremos penetrare ad Indos;
Ad Garamantas;
Purpura at tandem decorata latè
Pandit alatum ſpacioſa motum,
Et Vaticana datur arce cunctis
Cernier oris.
Gaudet hinc Orbis, face qui nitenti
Ignea quondam veluti Columna,
Aſtra ſignari ſibi ad alta callem
Te duce cernit.

Can-

Gaudet & Christi speciosa dudum
Sponsa, te tandem sibi copulato
Arctius, qui sis columen, decusq;
Atq; Columna.

Sed tremit contra exitialis Hydra
Hæresum, tales videt vt galerum
Sumere ornatum radiante gemmis
Clariùs ostro.

Inter hos plausus, tua dum triumphat
Iussa Romano rutilare cælo
LVCE maiori patefacta sacro
Cardine Virtus

Nos quoq; incultum resonare carmen
Barbiton dulci modulo latinam
Iussimus (quando strepit inter ipsos
Anser Olores)

Sume tu nostra monumenta Musæ,
Prima quæ tantum canit ad triumphum;
Forsan hæc olim tua grandiori
Carmine gesta

Dicet, & lato resonabit ore
Altius, quæ nunc humilis profari
Voce maiori nequit: At potest vt,
Cernua plaudi.

Sume tu, RICCII pariter labores
Vnus hic sacras aperire leges
Natus, & lumen dare: lucidumq;
Pandere dogma.

Ille debebat cui consecrare
Lucidum enitens opus, aureumq;
Ni tibi, ò LVCI venerande, Lucis
Solis ad instar?

Et licet Soli dare lumen audet
Nil, mage ex ipso fluet illud; ales
Plurima at Solem nitidum salutat
Luce reducta.

Sic tibi docto, tibi sanctioris
Pastor ò vitæ speculo, dat hosce
RICCIVS Libros, tibi pandat hoc vt
Pignus Amoris.

L E

LECTORI BENEVOLO.

IO. DOMINICVS BOVE Neapolitanus.

IO. Aloysij Riccij Viri Patritij, Canonici integerrimi, ac litteris maximè conspicui, Archiepiscopalis Neapolitani Fori Consultoris æquissimi, plurimorum, & huius, quod nunc tibi promo, voluminis Auctoris nunquam satis laudati Famã, nomenuè laudibus attollere,nec debeo, vt possum, nec si possem, deberem. Nam quis nisi temerarius cum ex merito celebrare se posse confideret, cuius Fama nullo innixa adminiculo,nisi virtutis suæ non in angustiæ Regni huius latebris non in paruo Italiæ Angulo constitit, sed vel ad exteras Orbis plagas penetrauit? Fatentur id,vel me tacente, perutilia eius opera,& hic apud nos edita,& Romæ, in Vrbe regnatrice, & Virtutum omnium singulari æstimatrice, & vltra Montes apud Gallos, aliasq; nationes Litterarum cultrices. Quare cùm superioribus annis primam Curiæ Archiepiscopalis Decisionum partem emiserim, ac secundam Praxeos Variarum Resolutionum, vt inscribitur,copiosis Indicibus, ac Repertorijs, vt aiunt,mea industria elaboratis,& quia citius, quam cœtera omnia eiusdem fontis opera, venalia exposita exhausta esse perspexi, earundem Decisionum Tertiam Partem edendam curaui ab Auctore extortam, solitisque eam Repertorijs meo Marte confictis exornaui, cum Primam, ac Secundam pariter longè castigatiorem prioribus iterum Typis tradiderim. Interim (humanissime Lector) Deum precare, vt profuturum tibi Riccium seruet incolumen,vt ex eadem Officina habeas Septimam Collectaneorum Partem,& alia non minus docta, quam vtilia Opera. Nec meus in eo labor deerit, cum tot occupationibus distentus nequeat Auctor omnia, vt vellet, recensere. Nec permittam,nisi & meo, & amicorum labore emendata,ac recensita: non tam lucro inhyans, vt alij incorrecta edentes,quam vtilitati tuę, eam æqui,boniqueconsulas velim. VALE.

IN

IN DECISIONVM

VT VOCANT VOLVMEN CLARISS. VIRI,

Iurisconsulti nostra ætate Primarij

IO: ALOYSII RICCII

PATRITII NEAPOLITANI,
Metropolitanæ Ecclesiæ Canonici Fori
Archiepiscopalis Consultoris.

PROSPERI ANTONII ZIZZAE
Sacerdotis.

EMBLEMA.

Pingendus Erinaceus humeris poma deferens.

QVID non Ingenium, quid non Natura ministrat?
Nullius haud eget ista, vel illud ope,
Nec solum Formica hyemi frumenta reseruat,
Nec sola & facit, & mella tuetur Apis.
En animal validis quod se se munijt armis
Naturæ instinctu dicitur, atque via,
Spinarum iaculis, quibus est armatus, Echinus
Vectigal natis grande referre suis.
Voluitur ille solo; spinisque tenacibus apta
Mala suo nido, pabula grata legit.
Egregiæ nobis id præstat acumine mentis
RICCIVS, & quicquid vtile, quicquid opus;
Ad soluenda sacri perplexa Aenigmata iuris
Colligit, ingenijs fercula grata bonis.

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM,

A IO: DOMINICO BOVE NEAPOLITANO Alphabetica serie dispositus.

A

Absolutio censurarum delegata Ordinario, an ab eo possit subdelegari. Decis. 319

Accomodās Domum ad committendum nefandissimum sodomiæ crimen, quā pœna puniatur. dec. 79

Accomodans Domum pro facienda falsa moneta, an puniatur eadem pęna, qua puniuntur cudentes. dec. 163

Actus factus contra iuramentum, an sit ipso iure nullus. dec. 133

Aerarius Baronis, an dicatur legitima persona recipiendi introitus, non quidē feudales, verum ex mercimonia prouenientes, ad effectum, vt debitor Baronis non sit in mora soluendi, ex quo non aderat persona cui soluerat. dec. 223

Aetatis expressæ defectus, an vitiet gratiam Pontificis. dec. 297

Affrancatio an præsumatur, emphyteutā affrācasse, ob antiquitatem temporis. dec. 304

Agens possessorio recuperandæ, si in fine libelli instat se manuteneri in possessione, an sit audiendus. dec. 58

Alienatio rei Ecclesiæ, si cum eo de quo facta est mentio in rescripto Apostolico non possit confirmari, quia eius oblatio non cedit in euidentē, an possit confirmari cū alijs nō nominatis in rescripto, ex quo offerunt, qđ in euidentem cedit dec. 105

Alimenta nouo Sacerdoti in casu separationis Parochiæ deputando, à quo populo debeantur in casu necessitatis. dec. 208

Alleganti seruitutē itineris non sufficit verificare quasi possessionem, ad effectū probandi dictam seruitutem in petitorio. dec. 28

Annus, intra quem obtinens beneficium requirens ordinem Sacerdotalem debeat promoueri, quando incipiat, & multa ad ornatum cap. licet canon de elect. in sexto, referuntur. dec. 228

Apoca facta à tertio de soluendo id, quod aliquis est obligatus, an inducat liberationem debitoris principalis. dec. 46

Apostatæ, an ex aliquibus causis, possint excusari. dec. 177

Appellanti à declaratoria excommunicationis, an possit interdici ingressus Ecclesiæ, & denūciari ab Episcopo, vt euitetur. dec. 102

Appellatione facta à declaratoria excommunicationis à Suffraganeo ad Metropolitanū, an possit dictus Suffraganeus in dicta causa constituere Fiscum. dec. 33

Appellationis causa deserta, an dicatur deserta causa nullitatis. dec. 57

Archiepiscopus vel Episcopus quæ possit facere in locis exēptis suæ Prouinciæ, vel Diœcesis. dec. 21

Archiepiscopus, quando remittere debet subditum excommunicatum à Suffraganeo, vt ab excommunicatione ab eo lata absoluat. decis. 40

Archiepiscopus, an possit concedere indultū clericis monetarum tonsoribus, qui tondentes reuelauerint. dec. 75

Archiepiscopus, an possit cogere Vicarium ad eligendum Arbitros, qui valeant cognoscere de suspitione Episcopi. dec. 165

Archiepiscopus, an possit cogere Suffraganeū recusatum suspectum ad eligendum Arbitros. dec. 323

Armorum appellatione, quæ nam veniant in edicto Curiæ Archiepiscopalis prohibente armorum asportationem. dec. 158

Asportans sclopum vacuum, scilicet sinè puluere, palla, & claui, an incidat in pœnam edicti Curiæ Archiepiscopalis contra asportantes arma. dec. 19

Asportans pilam ferream, vulgò *piombata*, an incidat in pœnam edicti Cur. Archiep. Neapol. dec. 172

Assensus Episcopi in donatione Iurispatronatus præstitus extra suā Diœcesim, an valeat dec. 7

B

Beneficiatus, an possit resignare beneficiũ, cuius redditus sunt inexigibiles, stante Bulla Pij V. dec. 53
Beneficium cap. Odoardus de solut. an competat clerico debitori ex alieno nomine, tanquam fideiussori. dec. 20
Beneficium, cum vacabit, an possit constitui procurator ad præsentandum. dec. 142
Beneficium Ecclesiasticum, an veniat bonorũ appellatione. dec. 165
Beneficium per simoniam obtentum, an sit dimittendum ante sententiam dec. 220
Beneficium Ecclesiasticum, an licitè possit retineri absque Bulla. dec. 316
Birruarios capere aliquem mandato Iudicis, an in dubio præsumatur, dũ non constat de tali mandato. dec. 301
Bulla Clementis VIII. prohibens Regularibus largitionem munerum, seù donationem, an locum habeat in Abbatissa donante aliquid Monialibus eiusdem Monasterij. dec. 227
Bulla Gregorij XIV. disponens, delinquentem in Ecclesia non debere gaudere eius immunitate, an procedat in delinquente in Cortile Ecclesiæ. dec. 250
Bulla Pij II. cum ex sacrorum, an procedat, stante bona fide, & ignorantia Ordinati. decis. 283
Bulla Pij V. disponens, beneficia resignata non posse Ordinarios eorum consanguineis, vel familiaribus, vel Resignantium consanguineis conferre, an locum habeat in beneficijs iurispatronatus laicorum. dec. 81
Bulla Pij V disponens, vt negotium resignationis debeat infra mensem reijci, vel admicti, an locum habeat in resignatione iurispatronatus laicorum. dec. 205
Bulla Pij V. prohibens Episcopis conferre beneficia in manibus eorum resignata Consanguineis Resignantium, an habeat locum, quando Resignans renunciat clericatui, ex quo beneficium vacat. dec. 307
Bulla Pij V. prædicta, an habeat locum, quando beneficium vacat per assecutionẽ alterius. dec. 308
Bullæ Cœnæ Domini Caput contra impedientes exequutionem litterarum Apostolicarum, an procedat etiam contra impediẽtes exequutionem literarum Delegatorum. decis. 303
Bullæ Cœnæ Caput contra impedientes exequutionem litterarum Apostolicarum, an procedat contra non obtemperantes ipsis literis. dec. 305

C

Cambium in Nundinis Augusti ad Nundinas Maij eiusdem loci, an sit licitum cũ incremento. dec. 11
Capellania ad nutum amouibilis, an possit exigi beneficium perpetuum, ex temporis lapsu. dec. 153
Cathedraticum, nùm debeat persolui Episcopo ab Ecclesijs, si numquam fuit consuetum persolui dec. 22
Causa iurispatronatus Vniuersitatis, an respiciat interesse singulorum. dec. 111
Cedulones, an possint affigi ante decennium, lata excommunicatione in aliquo. dec. 203
Census factus per Ecclesiam ad septẽ pro centenario, pro extinguendo alium ad octo, an requirat solemnitates extrauag. ambitiosę. decis. 35
Citatio partis in reuocatione attentatorũ, an, & quando exigatur. dec. 135
Ciues, an admittantur ad probandum iuspatronatus Vniuersitatis. dec. 110
Clausula, in gratia Pontificis, & cum absolutione à censuris, ad effectum præsentium dũtaxat, an suffragetur ei, qui per annum insordescit in excommunicatione. dec. 30
Clausula adiecta in mandato de dispẽsando in causa matrimonij, cũ contrahentes sint de vera nobilitate procreati, an verificetur, si non sint nobiles, verum viuant nobiliter. decis 67
Clausula, dummodò assistant septem Sacerdotes, apposita à Summo Pontifice in concessione Altaris priuilegiati, quomodò intelligatur. dec. 185
Clausula, citra pœnam sanguinis, in accusatione, quam facit clericus coram Iudice laico, an operetur, vbi iniuria esset facta suis, non sibi, dec. 143
Clausula, dummodò remaneant centũ pro Rectore, an intelligatur, detractis oneribus, & quę nã onera sint deducenda. dec. 274
Clerico stupratori, an vltra pœnas, de quibus in cap. 1. & 2. de adulter. possit infligi pœna corporalis. dec 248
Clerico irregulari, an possit prohiberi per Episcopum delatio habitus. dec. 287
Clerico irregulari, an possit interdici ab Episcopo, nè inseruiat in diuinis. dec. 294
Clerico rixante, & percutiente aliquem in capite, an si incontinenti famulus clerici occidat rixantem; & percussum, dicatur clericus irregularis. dec. 285
Clericus ordinatus pro necessitate Ecclesiæ, iuxta formam Conc. Trid. sess. 23. c. 16. an si post declaretur Ciuis Neapolitanus per Curiam Archiepiscopalem possit compelli per eius Episcopum ad residendum. dec. 42
Clericus inquisitus de interceptione litterarũ à publico Tabellario, vulgò *Procaccio* an possit habilitari sub cautione. dec. 98

Cle-

Clericus de vitio sodomiæ, an possit aggratiari à suo Ordinario. dec. 108
Clericus, nimio amore ductus, ad osculandum mulierem, an incurrat pœnam ordinariam. decis. 155
Clericus coniugatus, an possit cogi ad subeũda munera Vniuersitatis. dec. 169
Clericus coniugatus, an gaudeat priuilegio fori in causa liquidationis instrument. ad ornatũ tex. in c. vnico de cler. coniug. dec. 170
Clericus in sacris constitutus, an possit studere in ciuilibus, pendente tempore dispensationis à Sacra Congreg. cõcedẽdæ. dec. 230
Clericus, an possit resistere cum armis, birruario laico volente eum capere. dec. 299
Cognatio spiritualis, an cõtrahatur in baptismo collato domi ob necessitatẽ, postea in Ecclesia solemniter iterato. dec. 216
Cõmissarius Apostolicus, an dicatur excedere fines commissionis, si iniunxerit partibus canonem augumentari, vltra expressum Sũmo Pontifici, ad effectum, vt cedat in euidentẽ. decis. 60
Commissarius Illustriss. Nuncij obligans se, cũ clausulis vbiq; locorum, &c. an possit petere remissionem ad dictum Illustriss. dec. 38
Commodatarius Equi mortui cõmodati, quãdo teneatur. dec. 215
Commutatio vltimæ voluntatis, an fieri possit per Episcopum, in præiudicium vocatorum in casu contrauentionis. dec. 83
Concilium Tridentinum loquens de magnis Principibus, cum quibus solis est dispensandum in secundo cõsanguinitatis gradu, quomodò intelligatur dec. 9
Conclusum à maiori parte Conuentus, vel Capituli, an debeant dissidentes, & discordes subscribere. dec. 177
Conditio, si contraxerit matrimonium cũ vna ex filiabus, puta Martini iniuncta legatario, vt dicatur impleta, an sufficiat, vnam tantũ fuisse requisitam, quæ recusauerit nubere, vel potiùs vtraque sit requirenda. dec. 156
Confines, an censeantur probati per specificationem duorum confinium, ad intellectũ tex. in l. forma ff. de censibus. dec. 104
Confirmatio pactorum alicuius concessionis à Sede Apostolica, cũ clausula, licita tamen, & honesta, an stet conditionaliter; an autem causatiuè. dec. 36
Confugiens ad Sacerdotem portantem Oleũ Sanctum infirmis, an gaudeat Ecclesiæ immunitate. dec. 88
Consanguineus Episcopi conniuens expensis Episcopi in eius domo, an dicatur eius familiaris, ad effectum, vt possint ei ordines cõferri, iuxta mentem Concil. Trid. dec. 70
Consensus Monialium, an exigatur in alienatione rei Monasterij facta ab Abbatissa, si adest assensus Summi Pontificis. dec. 64
Conseruatio magnarum diuitiarum in familijs, an sit iusta causa dispensandi in secundo gradu consanguinitatis. dec. 50
Conseruatoria omnia, seù Templa, an possint allegari suspecta, pro exploratione puellarũ, causa matrimonij contrahendi. dec. 318
Conseruatoris Religionis potestas, an extẽdatur ad causam cœptam coram Ordinario, antequam eligeretur Conseruator. dec. 191
Constitutio Iulij III. qua cauetur, vt capiens possessionem beneficij ex sola supplicatione signata, literis suæ prouisionis non expeditis ad illud obtinendum inhabilis reddatur an & quando procedat. dec. 237
Consuetudo, & dispensatio ad plura beneficia obtinenda, quando excuset in foro consciẽtiæ. dec. 260
Consuetudo Ecclesiæ Neapol. retinendi plura beneficia simplicia insufficientia ad victum, an sit valida. dec. 269
Contractus factus à carcerato intus carceres in præsentia Iudicis, an valeat, ad ornatum tex. in l. qui in carcerem ff. quod met. caus. dec. 45
Contractus non potest iudicari, & dici rescissus, vbi depositum factum non est integrũ. dec. 256
Cõtumacia, an probetur ex verbis Scribæ, asserentis, quem fuisse effectũ cõtumacẽ. dec. 69
Conuersatio cum malis, non indicium, sed adminiculum facit ad torturam. dec. 164
Cultræ defunctorum, num debeantur Ecclesijs, exclusis earum Rectoribus. dec. 23

D

Debitor, si fecisset depositum in Mag. Cur. Vic. ibiq; institisset illud intimari patri, legitimo administratori filiorum clericorũ an incidat in pœnã cap. 3. Bullæ Cœnæ, contra trahentes dec. 160
Debitũ, an probetur per literas missiuas Tertio, in quibus fit mentio de debito, ad effectum arrestandi aliquem de fuga suspectũ. dec. 264
Delegatus Apostolicus, in causa appellationis in sententia Exequutoris literarum Apostolicarum, cum clausula, sine præiudicio exequutionis literarum Apostolicarum, an possit per viam attentati reuocare exequutionem prædicti Exequutoris. dec. 31
Delicto non obuians, an sit puniẽdus. dec. 251
Depositum, an dicatur integrum, si deficiat numerus duodecim carolenorum. dec. 246
Depositum non integrũ, an lite pendẽte possit decerni per Iudicẽ, vt reintegretur. dec. 272
Depositum an dicatur integrum, si deponens quid singulis Hebdomadis in excomputum

eiusdem depositi aliquid percipiat.dec.273
Dictum socij criminis in tortura, an faciat indicium ad torturam contra alium sociũ, in crimine falsæ monetæ, & q̃d si patitur plures defectus, an omnes purgentur.dec. 149
Dispositio tex.Cõcilij Trid.sess.24.de reform. c.10.disponens, quod omnes causæ agnoscãtur coram Ordinarijs locorum in primá instãtia, an locũ sibi vẽdicet, existẽte cõsuetudine immemorabili in contrariũ.dec. 76
Dispositio Concilij Trident.c.17.sess.24.prohibens beneficiorum pluralitatẽ, an locũ habeat vbi, deductis expensis, & oneribus parum, aut nihil remaneret.dec.155
Dispositio tex in c. ex transmissa de rest.spol. disponens, quod marito existente in possessione suæ vxoris, si fuit ea spoliatus, debet ante omnia restitui, an procedat, quando agitur de nullitate matrimonij. dec.1
Dispositio tex.in c.ex literis de diuort dispõnẽs, separari matrimonium propter adulterium, an procedat tam in adulterio vxoris, quam viri.dec.5
Dispositio tex.in c.2.de matrim.duor. an locũ sibi vendicet vbi primũ matrimoniũ est præsumptum, secundum autem verum.dec. 9
Dispositio tex.in c.super specula, ne cleric.vel monac.qua cauetur clericos non posse studere in iure ciuili, an locum sibi vendicet in studio priuato.dec.92
Dispositio tex.in c.1.de priuil. in 6. an locum sibi vendicet vbi priuilegium esset personale, non coarctatum ad certum locũ.dec.97
Dispositio tex.in c.cum inhibitio de clandest. desponsan sit correcta per Concil. Triden. sess.24.c.1.de reform.dec 151
Dispositio tex in c.quoniam §.porrò vt lit.nõ contest.an procedat in sponsalibus.dec.219
Dispositio tex.in c. auaritiæ de elect.in 6 an habeat locũ in præsẽtato ante institutionẽ ingerẽte se administrationi beneficij.dec.239
Dispositio tex.in c.auaritiæ de elect. an procedat, quoties fructus percepti erogantur in necessitatem Ecclesiæ.dec. 267
Dispositio tex.in c.Romana §. contrahẽtes de for.comp.an habeat locum in illo, qui casu reperitur in loco contractus.dec. 296
Dispositio tex.in c.in fidei fauorẽ de hæret.in 6.an procedat, non illata tortura dec.198
Dispositio tex.in c.quemadmodum de iureiur. an procedat, quando mulier erat fornicata tempore sponsaliorum, & posteà perseuerauerit.dec.3 7
Dispositio tex.in l.fi.C.de don caus.mort. an procedat, si illi quinque testes sint singulares de loco, & tempore.dec.14
Dispositio tex in l.si barsatorem C.de fideiuss. an locum sibi vendicet, vbi apparet euidenter, delictũ fuisse patratũ cũ armis.dec.56
Dispositio tex.in auth. præsente C.de fideiuss. an locũ sibi vẽdicet in Cõstitutore.dec. 115
Dispositio tex.in l.fi.C.de exceptio.an procedat, quando causa declinandi Tribunal de nouo superuenerit.dec.143
Dispositio tex.in l.curabit C.de act.empt.an procedat, quando emptor nullos fructus exegit, vel constituit se debitorem in pretio.dec.186
Dispositio tex.in l.vnius §.testes ff.de quæst.an procedat in persona exempta.dec.226
Dispositio tex.in l.vbi centum ff.de iudic.an procedat in personis priuilegiatis.dec.270
Dispositio tex.in l.si quis sepulchrum ff.de relig.& sumpt. funer. an locum sibi vendicet in Ecclesia construenda.dec.311
Domus sororis, an dicatur locus aptus, quo ad hoc, vt pendente discussione separationis Thori, possit in ea pmanere mulier.dec.286
Donatio ad suscipiendos ordines sacros, mortuo donatario ante susceptionem, an transmittatur ad eius hæredes.dec.80

E

Ecclesia, an possit cogi ad vendendum suã domum contiguam Infirmariæ Monasterij, pro eius ampliatione.dec.59
Ecclesia recepticia, an possit effici numerata per Episcopum.dec. 74
Ecclesia, an possit cogi relocare primo conductori bona pro eodem pretio.dec. 184
Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra clericos arma portantes, an locum habeat in clerico asportante secutulam, vulgò *accettullo*. dec.130
Edictum Cur.Archiep.circa delationẽ armorum, an comprehẽdat asportantem illa sub nomine, & mandato Domini.dec.111
Edictum Cur.Archiep.contra arma asportantem, an comprehendat illum, qui vtitur pectoris tutamine, vulgò *petto à botta*.dec.112
Edictum Curiæ Archiep.circa prohibitionem delationis armorum, an comprehendat clericos illa asportantes in itinere.dec. 158
Edictum Curiæ Archiepiscopalis prohibens receptationem Bannitorum, & debitorum non habentium in Aere, vulgò *falliti* an procedat in receptante patruum.dec.254
Edictum Curiæ Archiepisc. contra retinentes arma domi, an compræhendat retinentes illa in Hospitio.dec.291
Effractor carcerum, an possit in absentia condemnari; ad limitationem tex. in l.absentia ff.de pœnis.dec.65
Eiectus à Religione, an maneat sub potestate Episcopi.dec.95
Electio de digno, ommisso digniore, an valeat. dec.214

Ele-

Eleemosinæ,an possint locari.dec.171
Emphyteusi Ecclesiæ concessa de vigintinouē, ad vigintinouem annos,ad renouandum, an possit augeri canon.dec.131
Episcopi quomodò se intromittant cum Officio Sanctæ Inquisitionis,in cognoscendo de crimine hæresis.dec.279
Episcopo asserenti in Bulla ordinis, quem esse suum familiarem,an credatur.dec.71
Episcopus,an teneatur præstare authoritatē permutationi beneficii initæ inter patruum senem,& nepotem,si beneficium patrui est pingue, nepotis verò tenue, & an ex hoc fraus arguatur. dec.63
Episcopus,an possit de nouo erigere Collegiatam cū aliquo numero Canonicorū. dec. 66
Episcopus,an possit cum Bigamo ad minores ordines suscipiendos dispensare.dec. 73
Episcopus.an possit, non vocato Archidiacono per alios, ordinandorum examen adimplere,& Ecclesias sibi subditas visitare. decisio.89
Episcopus aliquem promouens ad ordines,nō seruatis interstitijs, an censeatur cum eo tacitè dispensasse.dec.173
Episcopus,an possit impartiri licentiam Presbytero,vt propter capitis infirmitatem celebret Missam, capite velato, vulgò *con il coppolino*.dec. 213
Episcopus incurrens irregularitatem occultā, an possit secum dispensare.dec.217
Episcopus,an possit dare licentiam clerico irregulari, reassumendi habitum clericalem, relictum tempore matrimonij ab eo contracti.dec.135
Episcopus,an possit supprimere beneficia Ecclesiæ suæ Cathedrali.dec.244
Episcopus,an possit repetere expensas à pueris Seminarij,recedentibus ab ipso.dec.252
Episcopus,an possit impartiri licentiam clerico,asportandi arma,stante capitali inimicitia.dec.257
Episcopus,an possit gratificare digniorem habentem minores voces, quam habeat dignus.dec.306
Equites S.Ioann.vulgò *Fra Cappellani*,& *Fra Seruenti* degentes, & delinquentes extra claustra,an subijciantur iurisdictioni Ordinariorum.dec.100
Exceptio incompetentiæ Iudicis,an censeatur reiecta per processum ad vlteriora.dec. 61
Exceptio non adimplementi, an impediat liquidationem instrumenti.dec. 210
Excommunicatio maior,vel minor, an incurratur,per iactum Breuiarij in faciem cuiusdam clerici ab altero clerico. dec.128
Excommunicatus,ob violentas manus in Cōuersum alicuius Religionis, an ad effectum obtinendi absolutionem à dicta excōmunicatione sufficiat satisfacere dicto Cōuerso, an verò Abbati,& toto Monasterio.dec. 34
Exequutor Apostolicus datus, vt mictat pensionarium in possessionem,cum clausula,dūmodo remaneāt centum pro Rectore, an possit cognoscere de meritis causæ.dec. 17
Exequutor Apostolicus datus,vt immictat aliquem in possessionem alicuius beneficij, an teneatur citare notoriū Intrusum.dec. 314
Exterus allectus in Ciuem in Ciuitate Neapolis,an possit ab Illustrissimo Archiepiscopo ipsius Ciuitatis ordinari. dec.193
Exterus,an possit citari per edictū.dec.199
Extraneus magis idoneus, an sit præferendus in iurepatronatus idoneo de linea testatoris.dec.141

F

FAcultas baptizandi, an veniat in generali cōcessione administrādi sacramēta.dec.10
Falsificans apodixam Banchi, quantitatis ducatorum nouem, an possit puniri ordinaria pœna falsi.dec. 311
Falsitas testium, an possit probari per alios testes.dec.184
Familiari Familiaris impetrantis monitoriū, reuelanti,an sit credendum.dec. 125
Fideicommisso familiæ relicto, an succedant omnes de familia,an verò agnati eiusdem familiæ tantum.dec. 96
Fideiussio laici de clerico à Magistro Actorū Magnæ Curiæ Vicariæ recepta,authoritate, & licentia Curię Archiepiscopalis,an incusari possit in casu contrauentionis, absq; licentia dictæ Curiæ Archiepisc. dec.8
Fideiussio de contrahendo matrimonio,an teneat.dec. 128
Fideiussor obligatus tamquam principalis, & insolidum,an teneatur annullata obligatione principalis.dec.93
Fides falsa Parochi asserentis,alterum ex contrahentibus esse solutū,an excuset alium; ad ornatum tex.in c.ex tenore, qui filij sint legitimi.dec. 4
Filij nati ex matrimonio contracto,absque denunciationibus,an sint legitimi,si detegatur impedimentum;ad intellectum text.in c.cū inhibitio,de clandest.despons.dec. 150
Filij an possint reuocare præsentationem in Iurepatronatus à patre factam, vel teneantur illam ratificare.dec. 281
Filius natus ex matrimonio contracto in faciē Ecclesiæ,an dicatur legitimus,ita quod excludat substitutum; ad ampliationem c. ex tenore,qui fil.sint legit.dec. 137
Fiscus, an teneatur assentire interrogatorio partis,an testis sit amicus, vel inimicus inquisito.dec.290

For-

Forma assignata à Concil. Trid. probandi iuspatronatus per scripturas, an sit adimpleta, si pbetur amissio illarũ per testes. dec. 113
Franchitia, an debeatur Clericis vagantibus extra eorum Ecclesiam. dec. 44
Franchitia concessa clericis huius fidelissimæ Ciuitatis, an debeatur Clericis Casalium ipsius. dec. 84
Fratres S. Francisci de Obseruantia, an sint incapaces institutione, cum clausula, vt res vendantur, & in eorum vsus pretium conuertatur. dec. 192
Furtum factum à fratre, an dicatur domesticũ ad ornatum tex. in l. respiciendum §. furta, ff. de pœnis. dec. 162

G

Gratia subreptitia pro literis dimissorialibus falsis, an suffragetur in vtroque foro. dec. 187
Gratia Principis, an intelligatur reuocata per rescriptum eiusdem Principis, per quod mãdatur *que se haga relation*. dec. 221
Gratia Principis, an solò verbo absq; scriptura perficiatur. dec. 242

H

Hebdomadarius Ecclesiæ Cathedralis, in cuius Hebdomada est annexum onus celebrandi missam, an possit missam ibi celebrare, alteri applicando meritum dec. 13
Heres, qui tenetur dare cultram sericã nigri coloris relictam à defuncto pro eius cadauere sepeliendo, an possit cogi ad illam dandam velleris aurei. dec. 85
Hæres, confecto inuentario, an possit conueniri, non elapso tempore triũ mensiũ. dec. 168
Hæreticum denunciare Inquisitoribus, in quibus casibus quis non tenetur. dec. 278
Hæreticus à quo nam absolui debeat. dec. 180

I

Identitas personæ, vtrum probetur ex nomine proprio, & cognomine. dec. 103
Infidelis testis ex duobus, an admittatur ad probationem matrimonij, iuxta Conc. Trident. dec. 106
Inquisitus de homicidio, & absolutus, & in totum liberatus, an possit impediri, nè sumat ordines. dec. 196
Institutio hæredis, facta ad interrogationem, an valeat. dec. 144
Institutiones factæ à Prælato inferiore Episcopo, an canonizent iuspatronatus. dec. 39
Instrumenta pro fabricanda falsa moneta non dum perfecta, an faciant indicium ad torturam. dec. 325
Instrumentum reassumptum in carta bombacina, vt est Ritus Curiæ Archiepiscopalis, & non in carta pergamina, vt est Ritus Magnę Curiæ Vicariæ, an possit liquidari contra laicum obligatum, iuxta formam Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ deindè effectum clericum. dec. 88
Iudex, cuius brachium imploratur, an possit cognoscere de exceptionibus oppositis ab eo, contra quem imploratur. dec. 116
Iudex Ecclesiasticus, an possit punire clericũ effectum post sententiam pro delictis parratis tempore, quo erat laicus, si à prædicta sententia appellauerat. dec. 302
Iudicis assertioni positæ in sententia quandoque standum. dec. 32
Ius congruum, an habeat locum contra clericum, & è contra. dec. 189
Iurapatronatus ex priuilegio hodiè sunt sublata per Concil. Tridentinum. dec. 120
Iuspatronatus ex quibus censeatur probatum decis. 6
Iuspatronatus, an transeat ad fideicommissarium vniuersalem. dec. 101
Iuspatronatus fundans cum aliqua conditione, an possit illam reuocare in testamento post multum temporis spatium. dec. 189
Ius remictendi offensam factam vxori, an competat marito, an verò ipsi vxori. dec. 18

L

Laudemium futurum debitum Ecclesiæ, an possit remicti, absque Assensu Apostolico. dec. 122
Liber Parochi, an sit de essentia ad probationem matrimonij. dec. 139
Literæ Cambij an habeant exequutionem paratam contra alterum correum, ad quem non peruenit pecunia. dec. 293
Literæ nomine Sãctissimi directæ Illustrissimo Ordinario, vt absq; timore irregularitatis possit tradere laicos Curiæ sæculari, quos apparebat esse clericos inquisitos de moneta, an extendantur, vt etiam cum eis consignetur processus, si de ipsius consignatione nulla fuerit facta mentio. dec. 319
Locatio bonorum Ecclesiæ, si apparet in instrumento, quod fuerit facta per triennium verbo verò, & fide per quadriennium, an contrahentes incidant in censuras extrauag. ambitiosæ. dec. 52
Lucrum ex pecunia Ecclesiæ, an debeat, quemadmodum ipsa pecunia reponi, conseruari, & consequenter minimè alienari absque solemnitatibus extrauag. Pauli II. dec. 167

M

Magister Actorum, an possit ad sui libitũ expellere quẽlibet fideiussorem, & quid si sit idoneus, & quis nam dicatur idoneus. dec. 148
Maior pars Patronorum succedentium in Iurepatronatus in stirpes, an sufficiat, vel sit necessaria omniũ Patronorũ vox. dec. 282

Man-

Mandans vulnerari aliquem, pecunia mediante, an puniatur tamquam assassinus. dec. 232
Mandatarij dictum, an probet contra Mandãtem ab ipso inculpatum, & nominatum. decisio. 200
Mandatum producens de manutenendo in possessione alicuius beneficij, an possit cogi ad exhibendum literas Apostolicas prætensas subreptitias dec. 192
Maritus excedens modum in corrigendo eius vxorem, si petijt restitutionem, an teneatur cauere de excessu tantum, an autem de excessu, & correctione. dec. 3
Maritus non præbens Medicum in venenatione vxoris, an censeatur ipsam venenasse. decisio. 175
Matrimonia puellarum existentium in Conseruatorio, an à Sacrista Ecclesiæ, vel Parocho sint celebranda. dec. 197
Matrimonium, num impediri possit ab Episcopo, propter scandalum. dec. 24
Matrimonium, super quo fuit dispensatum, ob defectum dotis, & cum dos fuerit constituta, quamobrem fuit cõcessa dispensatio, an dicatur nullum, si dos fuerit remissa. dec. 174
Medico Curiæ attestanti, inquisitum nõ posse torqueri, propter sputum sanguinis, an sit credendum, si ex cedulis Aromatario missis appareat, deseruire alijs infirmitatibus, torturam non impedientibus. dec. 324
Miles Hierosolymitanus, qui contrahendo matrimonium reliquit habitũ, an dicatur Apostata. dec. 101
Milites Hierosolymitani, an sint verè Religiosi, ad effectum, nè possint de fructibus Commendarum, vel de alijs eorum bonis, quomodocumque acquisitis in vita in alium disponere, vel donare. dec. 321
Minor vndecim annorum, an sit capax obtinẽdi Capellaniam fundatam absque authoritate Ordinarij. dec. 90
Missa, an possit hodiè in altari portatili celebrari. dec. 218
Missas plures habens dicendas, an possit eas committere alijs dicendas pro minori mercede, quam ipse acceperat. dec. 209
Monachus, an gaudeat immunitate Ecclesiæ. decis. 182
Monitoria concessa à Pontifice sub forma, significauit, commissa Vicario Ordinarij, an expirent morte ipsius Pontificis. dec. 309
Monitoria pro detegenda simulatione cõtractus, an possint concedi in alio loco, quam contractus. dec. 224
Monitoria, an debeant cõcedi, ad sciendum quo tempore puer sit conceptus, dec. 263
Mulier in causa matrimoniali, an habeat primum beneficium post publicationem, & conclusum in causa dec. 2
Mulier nupta, an in familia possit habere vocẽ in præsentando in iurepatronatus masculorum. dec. 43
Mulier, quæ passa est semel osculari ab aliquo, & quandoquidem conuersata cum Lena, an dicatur turpis persona. dec. 312
Mulieri habenti bona paraphrenalia, & dotalia, an debeantur alimenta ab eius viro, pendente lite super separatione Thori. dec. 275

N

Negatiua clericatus, quomodò probetur. decis. 157
Nobilis, an dicatur descendens à stipite Equitis calcaris aurei, vulgò *di speron d'oro*, ita vt possit pęna nobilium puniri. dec. 183
Notarius, an censeatur commisisse falsitatem, asserens, instrumentum confectum fuisse de die, & re vera fuerit in media nocte; ad intellectum tex. in l. more Roman. ff. de ferijs. decisio. 145

O

Obtinentium eamdem gratiam à Sede Apostolica, quis præferatur in assecutione illius. dec. 268
Occidens veneno, an dicatur cõmittere crimẽ proditoriũ, ad effectum, vt cõfugiens ad Ecclesiam non gaudeat eius immunitate. decisio. 62
Occultans, seu subripiens scripturam forensẽ, qua pœna puniatur. dec. 99
Occupator bonorum Ecclesiæ, vt incidat in pęnas Concil. Trid. sess. 22. cap. fin. quæ concurrere debent. dec. 51
Opinio illa, quod Clericus non gaudet immunitate Ecclesiæ, quando persequitur ab eius Episcopo, an locum sibi vendicet, dum degit in Ecclesia Regularium, & sic exempta, decisio. 326
Ordinatus ab alieno Episcopo ratione beneficij insufficientis ad victum, an sit suspensus decis. 77
Oscula, amplexus, & fides data ante impetratã dispensationem à Summo Pontifice inter consanguineos, vel affines ad contrahendum matrimonium commissam Ordinario loci, an vitient dispensationem; si de illis nulla fuerit facta mentio. dec. 134

P

Palatium Episcopi, si distet ab Ecclesia Cathedrali per vnum miliare, an Canonici in festiuitatibus teneantur illuc accedere ad sociandum eum. dec. 25
Paria, an sint, non posse pactis satisfacere, & posse, sed incommodè, ad effectum absoluendi ab excommunicatione contracta in foro contentioso. dec. 198
Parisij doctrina de resignat. benefic. lib. 5. quæstio.

ftio.6.num.231. asserentis, in permutatione requiri vnā ex causis in Bulla Pij V. expressis, ad hoc vt ab Ordinario admictatur, examinatur, & reprobatur. dec. 195
Parochi, an habeant ius cultræ, cum facultate prohibendi. dec. 124
Parochus baptizans in sua Camera priuata, qualiter puniatur. dec. 234
Parochus habitationis, an sufficiat ad contrahendum matrimonium iuxtà mentem Conc. Trident. dec. 181
Patroni, ad effectum, vt non molestentur ab eorum possessione in probatione iurispatronatus, an dicatur fuisse adhibitam causæ cognitionem, si in sententia canonizante ius patronatus, non reperiatur Fiscus citatus. dec. 117
Patronum quem esse alicuius Altaris, si sit probatum, an ex hoc censeatur probatum, ipsū esse patronum Capellaniarum in eodem Altari existentium. dec. 138
Patronus in limine fundationis Iurispatronatus, an possit apponere conditionem, vt ad illud valeant præsentari etiam minores quatuordecim annorum. dec. 26
Patronus præsentans, iurans non variare, an variando teneat præsentatio. dec. 109
Patronus, an possit fundare iuspatronatus, sub conditione, quod non existentibus clericis suæ familiæ pro tempore, redditus iuspatronatus sint alicuius Capellæ. dec. 240
Patronus laicus, & Ecclesiasticus, an differant in præsentando dignum, vel indignum. decision. 261
Pęna Bullæ Xisti V. an locum sibi vendicet in ignoranter receptante Bannitum. dec. 166
Pęna clerici excedentis modum in corrigendo eius famulum, quæ nam sit. dec. 88
Pęna clerici stuprantis, quæ nam sit. dec. 55
Pęna clerici vsurarij, quæ nam sit. dec. 16
Pęna eximentis carceratum à manibus birruariorum, an locum sibi vendicet, quoties apparet, non habuisse mandatum Iudicis, illum capiendi. dec. 300
Pœna falsi tenetur qui se inscribit Doctorem, cum non sit. dec. 330
Pęna Imprimentis libros absque licentia Curiæ Archiepiscopalis. dec. 78
Pęna Parochi assistentis in matrimonio Vagorum, quæ nam sit, & multa pro ornatu Concil. Trident. sess. 24. cap. 7. de reform. referuntur. dec. 231
Pęna qua puniri debeat furto subtrahens sacrum vas, in quo conseruatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vulgò appellatū *Bussida*. dec. 27
Pensio anticipata facta clerico locatori, an noceat successori, quominus valeat expellere conductorem. dec. 222
Percutiens laicum intus Monasterij Monialium Parlatorium, an incidat in excommunicationem, ad ampliationem c. cū pro causa, de sent. excomm. dec. 79
Prælati Regulares, an possint reconciliare eorum Ecclesias pollutas. dec. 190
Præsentatio non acceptata à præsentato intra tempus datum ad præsentandum, an sit valida. dec. 126
Præsentatus per constitutionem procuratoris ad petendam institutionem, & ad omnes actus, an censeatur acceptasse præsentationem. dec. 123
Priuilegium concessum Capellanis S. Georgij Ecclesiæ Nationis Ianuensium, cum clausula, citra præiudicium Parochorum, & iuriū Parochialium, quid operetur. dec. 12
Procurator specialis, per constitutionem alterius procuratoris generalis, an reuocetur, ex dispositione tex. in l. si quis cum procuratorio, §. Iulianus ff. de procurator. decision. 161
Procurator constitutus ad exigendum, an possit comparere in iudicio, & cogi facere debitores ad soluendum, iuris, & facti remedijs opportunis. dec. 194
Professio in ordinibus militaribus, ex quibus tacitè censeatur facta. dec. 206
Promissio de ducendo in vxorem facta propè copulam carnalem ab amore capto, an inducat sponsalia. dec. 15
Prouocans imberbem ad amorem, qua pœna puniatur. dec. 82
Prouocatus ad iniuriam in Palatio Archiepiscopi, an illam propulsare possit impunè. decisio. 245
Publicationes in matrimonio, si in libro matrimoniorum non reperiātur, an præsumātur factæ. dec. 152

Q

QValitas masculinitatis apposita in fundatione Iurispatronatus, an possit per successores alterari. dec. 310
Quantitas modica, quæ dicatur, ad effectum excusandi quem à pęna ordinaria falsi. decision. 328
Quietatio certarum vsurarum facta à creditore debitori, an probet creditum, amisso instrumento. dec. 313

R

REctor, qui refecit domum suæ Rectoriæ, an possit affigere in ea eius arma. decision. 154
Regressum habens ad beneficium, ob non solutionem pensionis, an possit propria authoritate capere possessionem. dec. 147
Regula, quod pęna non debetur, nisi concurrat

intereſſe,an locum ſibi vendicet, quando ex conſenſu partium fuerit adiecta. dec. 140.

Regula illa,quod Prælatus in quærendis poteſt præiudicare Eccleſiæ, an procedat in omnibus Eccleſijs ſuæ Dioeceſis, an verò in quærendis Eccleſiæ Cathedrali tantum. dec. 49.

Regula illa,quod in contrahendis matrimonijs ſufficit adeſſe præſentia Parochi loci habitationis,an procedat, ſi habitatio eſſet per momentum temporis,& in fraudē dec.72.

Regula illa,quod demanium habeat locum in affictu,an procedat vbi Baro eſſet perſona Eccleſiaſtica,& teneret feudum à Rege.dec.136.

Regula de triennali,an habeat locum in foro interiori.dec.288

Regulares Apoſtatantes,an excuſentur,ſi clerici ſæculares efficiantur.dec.202.

Regularis,ex quibus cenſeatur apoſtatare, ad effectum incurrendi pœnas Apoſtaſiæ. dec. 176.

Regularis Superior. qui examinatum ſubditum ab Epiſcopo Diœceſis, in qua reſidebat, & ob imperitiam reprobatum, deindè intra eadem tempora ad aliam Diœceſim illum tranſmittat,an incidat in pænas decreti Clementis VIII. dec. 159.

Regularis volens vendere Crucifixi imaginē, Sanctorum reliquijs circumdatam centū, cum verus illius valor non excederet triginta, compenſando materiam, & artificium,an cenſeatur voluiſſe vendere Reliquias,ac proindè committat ſimoniæ crimen.dec.259.

Relegatio extra Prouinciam, an poſſit fieri ab Epiſcopo de voluntate Partium. deciſ. 225.

Religioſus,inquiſitione pendente, an habeat vocem actiuam, & ſic ius eligendi. deciſ. 327.

Remiſſione facta à Iudice ſæculari Iudici Eccleſiaſtico loci delicti,dato quod poſſit Iudex loci originis comparere pro remiſſione ſibi facienda, an ſit ei remittendus delinquens.dec.132.

Reſignatarij dictum, aſſerentis fuiſſe ſibi reſignatum beneficium pecunia, an faciat indicium contra Reſignantem in cauſa ſimoniæ.dec.62.

Reſtitutio extracti ab Eccleſia, quando eſt difficilis, puta quia fuerit condemnatus ad triremes,qualiter ſint abſoluendi Extractores.dec. 266.

Res vendita alicui Eccleſiæ cum reſeruatione dominij,donec pretium fuerit ſolutum, an interim poſſit per Eccleſiam alienari; non adhibitis ſolemnitatibus Extrauag. ambitioſæ. dec.41.

Reus,qui habuit teſtes pro ritè,& rectè examinatis,& repetitis, an poſſit petere, vt iterum repetantur.dec.104.

Rex,an poſſit imponere penſionem in beneficijs eius patronatus. dec.289.

S

Sententia declaratoria excommunicationis,an poſſit proferri ex indicijs indubitatis.dec.87.

Sententia quando dicatur antiqua, ad effectum,vt ex ea abſque productione actorū canonizetur iuſpatronatus. dec.119.

Sæuitia quanta requiratur ad ſeparationem matrimonij,vel remictatur arbitrio Iudicis.dec.146.

Sexagenarius,an poſſit damnari ad triremes, & quid ſi ſit robuſtus.dec.233.

Simonia,an probetur coniecturis,& quænam ſint iſtæ coniecturæ.dec.114.

Simonia an ſit,ſi fuerit facta ſignificatio per ſonæ in reſignatione facta in manibus Epiſcopi.dec.207.

Sodomiæ crimen, an cenſeatur probatum, ſi duo teſtes aſſerāt ſe vidiſſe,vnus poſt aliū per foramen aliquos nefandè coire.deciſ. 29.

Solitus delinquere,an faciat indicium ad torturam circa aliud delictum.dec.47.

Soror dotata,excluſa per fratres à ſucceſſione bonorū,an excludatur ab eiſdem à iure querelandi de morte fratris occiſi.deciſio. 107.

Statui contra matrimonium, quænam poſſint.dec.178.

Succeſſor, an poſſit reuocare alienationem ſuperficiei Eccleſiæ factam abſque aſſenſu Apoſtolico, & ſuper ea bona fide fuerit conſtructum magnum Palatium,ac proindè difficilis ſit reſtitutio.dec.219.

Suſpenſus ab ordine, an gaudeat priuilegio fori.dec.315.

T

Tempus duorum,vel trium menſium,an poſſit augeri,vel minui per dictionem,in circa.dec.94.

Tentans impedire exequutionem literarum Apoſtolicarum,an poſſit excommunicari. dec.320.

Termini tres,ſi fuerint alicui conceſſi,an ille poſſit habere quartum ad repulſam.deciſ. 37.

Teſtamentum dùm ſit noctis tempore, an in eo requirantur tria lumina accenſa.deciſ. 112.

Testes, an validè examinentur ad instantiam Fisci, post publicationem in causa factam. ad intellect. cap. fraternitatis de testibus. dec. 253.

Testis in repetitione, datis interrogatorijs per reum, an teneatur deponere per extensum, an verò sufficiat referre se ad primã depositionem. dec. 271.

Testium numerus effrenatus, quando dicatur dec. 48.

Testium duorum numerus in matrimonio, an sit de forma, ità vt defectus vtrius vitiet, & annullet matrimonium. dec. 68

Testium attestationes in actis redactæ, an dicantur scripturæ authenticæ, ad effectum probandi iuspatronatus, virtute Concilij Tridentini. dec. 121.

Thori separatio, an possit peti per mulieré, ob venenum sibi datum; & sic pariter debeat concedi. dec. 136

V

Vagabundi, & rixari soliti, an possint exulari, & ad triremes ad tempus condemnari. dec. 241

Variatio in iurepatronatus, quot vicibus permittatur. dec. 54.

Vicarius, absente Episcopo, an possit mutare Ecclesiam, in qua clericus fuit adscriptus pro ipsius seruitio, iuxta formam Concil. Trident. dec. 295.

Vicinus, an cogi possit ad vendendum domũ, pro ampliatione Atrij Ecclesiæ. decision. 129.

Vicinus cui competit ius congrui, existens mediator, & testis in re, in qua habet Ius congrui, an sibi præiudicet. dec. 249

Voci actiuæ, an possit quis renunciare. decis. 276.

Vsura, an probetur per testes singulares. decis. 86.

Vsurpatio, an præsumatur in iurepatronatus, data paritate Magnatum, & Antistitũ Ecclesiæ. dec. 127.

Vxor, an possit impunè occidere maritum adulterum. dec. 147.

INDEX ARGVMENTORVM

Decisionum 331. 332. 333. 334. 335. & 336. in calce additarum.

Citatione emanata per Episcopum ad dicendum causam quare &c. si Procurator comparet, protestans se velle audiri in quocumque actu, alias appellat, an si subsequatur postea excommunicatio, dicatur nulla tamquam lata post legitimam appellationem. decis. 336.

Dispositio Concil. Trident. sess. 22. cap. fin. de reform. contra bona Ecclesiæ occupantes, an locum sibi vendicet vbi non fuerunt applicata occupanti. dec. 331.

Episcopus, an posit concedere insignia Canonicis suæ Ecclesiæ Cathedralis, an verò dictum ius spectet ad Pontificem Maximum. dec. 332.

Iudex, ad effectum vt reus sumat gradum Doctoratus an posit decernere, vt deleatur titulus delicti è processu. dec. 334.

Procurator ad exigendum, qui promisit nomina debitorum exigenda, pro exactis habere, an teneatur, si illa cum effectu exigere nequiuit. dec. 335.

Prouisione collationis beneficij ab Ordinario facta, & declarata nulla, teneaturnè Prouisus ad restitutionem fructuum perceptorũ ei, qui à veris patronis fuit postmodum præsentatus. dec. 333.

DECISIONES CVRIAE ARCHIEPISCOP.LIS NEAPOLITANAE.

AVTHORE

IO. ALOYSIO RICCIO

Canonico, ac viro Patritio Neapolitano, vno ex Consultoribus eiusdem Curiæ.

SVMMARIVM.

1 *Maritus spoliatus sua vxore, ante omnia debet redintegrari.*

2 *Inter maritum, & vxorem est reciproca quędam possessio.*

3 *Vxor non potest à viro recedere absque indicio Ecclesiæ.*

4 *Quando agitur de nullitate matrimonij, non est facienda restitutio coniugi spoliato.*

5 *Pendente lite super matrimonio regulariter non interdicitur carnale commercium, nisi adsint euidentes probationes nullitatis matrimonij.*

An dispositio text. in cap. ex transmissa de restit. spoliat. disponens, quod marito existente in possessione suæ vxoris, si fuit ea spoliatus, debet ante omnia restitui, procedat quando agitur de nullitate matrimonij.

DECISIO I.

1 PRætendebat quidam iuuenis spoliatus sua vxore dictam vxorem teneri redire ad ipsum, & obsequia maritalia illi præstare, ac ad quasi possessionem matrimonij qua ipse fuit spoliatus eum restituendum fore, & redintegrādum, quare introducta causa in Curia Archiepiscopali; pro parte mulieris dicebatur supradicta non procedere, ex quo agebatur de nullitate matrimonij ex defectu consensus eiusdem mulieris, nam metu paterno contractum matrimonium præsupponebatur, vnde fuit dubitatum quid Iuris, & in fauorē mariti dicebatur ipsum iustitiam fo-
1 uere, & obtinere debere, ac pronunciandum esse iuxta suam petitionem, in qua vt spoliatus agit, vt redintegretur ad suam quasi possessionem matrimonij, siquidem fundata est intentio sua, cum de matrimonio inter ipsas partes contracto, & illius quasi possessione ex toto processu constet, neutrumq. negatur per vxorem, vnde restitutio faciēda est cap. ex transmissa de restit. spolia. & cap. literas in fin. eod. tit. Præsumitur enim vxorem, quæ sine iudicio Ecclesiæ, sua temeritate à viro recessisse d. cap. literas vers. quod si non habeat, quod probatur in cap. accedens il secondo ante finem, vbi Abb. nu. 4. vt lit. non contest. vbi vxor est restituēda viro, quem inconsultè dimisit, & in cap. porrò de diuort. quod procedit etiam pendente lite mota per vxorem super adulterio viri cap. 1. vt lit. pend. & in cap. ex cōquęstione, vbi Cardin. 2. col. de rest. spol. quod ēt procederet si de spolio per viam exceptionis obijceretur cap. 2. §. sed quoniam de ordin. cognit. & quod causa spolij sit prius tractanda, tradit etiam Glos. in cap. 1. in verb. restituat 2. q. 2. Imol. in cap. 2. in fin. de caus. possess. & propr. Felyn. latè in cap. exceptionem nu. 27. fallent. 7. de except. vbi dicit, quod cum agitur de periculo animarum ad vitandum adulteria, debet causa hæc

expediri, & idem Io.Bapt.Ferret. in conf.203. nu.
2.& feq.& cum vxor à viro fua fponte receſſerit,
& cóiugem ſpoliauerit non poterit matrimonium
accuſare, Io.Andr in d.cap.ex conqueſt.col.pen.in
fin. & Io.Bapt.Ferret.in d.conſ. nu. 1. certum au-
tem eſt, quod inconſultè, ideſt temerè, & ſine iudi-
cio Eccleſiæ à viro vxor recedens maritum ſpo-
liare cẽſetur, & agi poteſt poſſeſſorio ad reſtitutio-
nem, Abb.in d.cap.accedens penult.col. vbi etiam
Soccin.num.7.& idem Abb.in d.cap.literas 4.not.
de reſtit.ſpol. Ferrett.d.conſ.nu.3. verſ.ſexto con-
firmo,& idem eſt ſi admonita nolit redire, Gloſ.in
d.cap.literas,Abb.& Soccin. in d.cap.accedens, &
quod in matrimonio cadat ſpoliatio, cum hinc in-
2 de fit reciproca quaſi poſſeſſio mutuæ ſeruitutis, à
qua ſine iudicio nulli licet ſe ſubtrahere, tradit Io.
de Anan.in cap. intelleximus 2.col. circa medium
de adult. per text. in d.cap. ex conqueſt. & in cap.
literas.& cap.ex parte de reſtit.ſpol.& hoc caſu di-
cta vxor tanto clarius ſuccumbere debet cum
prius ſpoliauerit, & poſtea egerit, Hoſtienſ.& Bu-
tr.in d.cap.ex conqueſtione col. antepen. Nam eo
caſu tanto magis eſt ſuſpecta, vt per Io.Andr. ibi
col.penult.in fin.Ferrett. in d.conſ. nu.1. Cum au-
tem hæc vxor ſine iudicio Eccleſiæ, ſed ſua ſpon-
tanea voluntate,vel potius temeritate à viro receſ-
ſerit, quod quidem iudicium legitimè interuenire
debebat,nec fat fuiſſet licentia Iudicis de facto tan
tum, vel nulliter data, vt per Ferret. in conſ. 204.
num.4. verſ. non obſtat,alia ratio non erat, vel eſt
etiam à viro alenda,Ferret.conſ.197. num.1. & 2.
Curt.Iun.in conſ.323.num.18.& ſeq. 3.vol. nuper
impreſſo, & quod vxor non poſſit à viro recedere
3 ſine Eccleſiæ iudicio, præter ſupra citatos firmat
etiam Dida.Couarr.in epit.in 4. decret.2.par. cap.
7 §.5.nu.8.& ſeq & ex his eſt ſatisfactum intentio-
ni ipſius magnifici viri, quæ eſt fundata, vt poſſit,
& debeat obtinere ſecundum eius petitionem.

Verum Domini dixerunt contrarium eſſe re-
ſoluendum, ſtante quod agitur de nullitate matri-
4 monij, quo caſu non eſt facienda reſtitutio iuxta
tradita per Gloſ.in citat. cap.ex tranſmiſſa, nam
quamuis, quod lite pendente ſuper matrimonio
non debet interdici carnale commercium cap.lau-
dabilem, vt lit.pendent.dicit tamen ibi Ant.de Bu-
tr.quod quando ex probationibus euidenter appa-
ret matrimonium eſſe nullum, & nil remanet niſi
5 ſententia ferenda, poteſt interdici carnale com-
mercium propter euidentiam peccati, quod vitari
debet, quem ſequitur Imola, & licet Barbat. in
conſ.9.vol.1.conetur impugnare hanc opinionem
Antonij, & contra eum aſſerat eſſe communem
nihilominus in Curia Archiepiſcopali, pluries vi-
di obſeruari opinionem Antonij, ad euitandum
enim peccatum ceſſant omnes apices Iuris, Ar-
chidiacon. in cap. ſcriptum eſt 6.q.3. quando verò
pendente lite ſuper matrimonio contrahitur ſe-
cundum matrimonium debet mulier ſequeſtrari,
in aliquo alio loco cap. tenor de ſent. & re iudic.
Lancellot. latè de attentatis cap.4. lim.17. niſi ma-
trimonium eſſet iam conſumatum, & vir eſſet in
quaſi poſſeſſione mulieris, Pur.deciſ.356. de ſpon-
ſal. Lancellot. vbi ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Mulier reſtituitur in integrum, ſed vide nu.2.*
3 *Præſumitur contra mulierem, quando in loco, in quo ipſa reſidet ſunt periti.*
4 *Reſpondetur deciſ. Afflict. 216.*

Mulier in cauſa matrimoniali, an habeat primum beneficium poſt publicationem, & concluſum in cauſa.

DECISIO II.

1 MVlier quædam agens in Curia Archiepiſco-
pali pro cauſa matrimoniali, inſtabat admit-
ti ad beneficium reſtitutionis in integrum ad effe-
ctum producendi teſtes poſt publicationem obten
tam.& dicta teſtificata, quare fuit dubitatum
ſi de iure id fieri potuiſſet, & vnus ex Dominis al-
legauit Afflict.in deciſ.216.nu.2.qui loquitur pro-
priè in muliere, vt poſſit reſtitui, prout minor, &
Eccleſia iuxta communem ſententiam, de qua per
Innoc.in cap.auditis, vbi Card.col fin. ver oppono
ad hoc q.11.de reſtit.in integr.Cappell.Tholoſ.vbi
Addẽt. in deciſ.249 Gabr.de teſtibus concl.21.nu.
47.& ſeq.Ant.de Butr.in conſ.72. viſis allegationi-
bus in fin.vbi concludit, quod mulier etiam reſti-
tuatur, ex quo ratio reſtitutionis concedendæ mili-
tat propter ſexus fragilitatem, potius in ea, quam
in alijs.ſequitur Menoch.de arbitr caſu 292. cent.
2. Galuan. conſ.121. num.13. Ferret.in conſ 122.
vol. 2. & in Regno noſtro eſſe expeditum mulieri
concedi beneficium reſtitutionis in integrum, te-
ſtatur Grammat.in conſ.72. in ciuilibus per Con-
ſtit.Regni, quæ incipit beneficium, ſub tit.de reſti-
tut.in integr.
2 Cæterùm fuit contrarium reſolutum ex eo,
quod in ijs, quæ inducta ſunt ad rigorem iuris
conſeruandum, non reperitur mulieribus eſſe
ſuccurrendum, ſecundum Bart.communiter re-
ceptum in l.1.§.nunciatio nu.35.ff.de nou.oper.nũ-
ciat.Felyn.in cap.fraternitatis col.5.de teſtib.prout
ignorantia iuris, quæ toleratur in muliere in cer-
tis caſibus in iure expreſſis, non in omnibus, Corn.
in conſ.249.num.19.vol.1. Viu.in deciſ.253.Gra-
tian.in deciſ.219. & alij apud Cæphal.in conſ.377.
vol. 2. Item dicebatur, quod in prædictæ mulieris
defenſione aderat maxima copia Aduocatorum,
propterea eſſe denegandam reſtitutionem, ex quo
potuit peritiores conſulere, vt per Viu.loc.cit. alias
concederetur reſtitutio ex clauſula generali, Alex.
ad Bart.in d.l.1.§.nunciatio,& idem Alex. in conſ.
14.vol.2.Bald.in l.fin.in princ.q.3.C.de iuris,& fa-
cti ignorantia,& in l.iuris C.qui admitti nu. 1. vbi
3 etiam ſubdit præſumi contra mulierem quando
ſumus in loco,in quo ſunt periti, per text. in cap.
ſtatutum de reſcript.lib.6. etiam ſi eſſemus in Ca-
ſtro habente merum, & mixtum imperium, &
locum cauſarum,in quo præſumitur copia perito-
rum, cum dicatur locus inſignis, iuxta Nauar. ſen-
tentiam in conſ.3. de verbor.ſign. de quo per Sair.
in deciſ.4.eod.tit.Maſcard.de probat.concl.35.col.
fin. & tandem, quod mulier non reſtituatur omi-
ttens conſulere peritiores, dicit Bellam.in deciſ.85.

Non

4 Non obstat decis. Afflict. quia procedit de iure
Regni, & secundum stylum Ciuitat. Neapol. &
propterea non extenditur ad alias Curias, cum di-
ctum Doctoris testantis de stylo, intelligatur de
Curia, in qua versatur Gabr. de probat. conclus. 4.
nu. 2. Mascard. concl. 416. Alciat. cons. 25. & deci-
sionem Afflict. esse reprobatam, testatur idem
Gratian. loc. cit. præsertim à Cacheran. in decis. 87.
qui multum de eius opinione miratur.

Non obstat, quod etiam maior restituatur ex
clausula generali non obstante publicatione, Ho-
stiens. in cap. intimauit in fin. de testib. Nouarius in
collect. decis. ad pragmat. Regni 1. de minoribus,
nam respondetur requiri, quod quis ignoret se
testes habere tempore publicationis, & vt ista
ignorantia sit causata dolo, vel malitia partis ad-
uersæ, alias secus Gabr. concl. 21. nu. 32. de testibus,
quod non fuit in casu nostro, cum mulier ista non
probauerit.

SVMMARIVM.

1 *Per adulterium à viro commissum, vxor potest petere separationem.*
2 *Adulterij delictum tollitur mutua compensatione.*
3 *Ob sæuitiam separantur coniuges.*
4 *Separatur matrimonium quo ad thorũ, etiam si vxor ob suam culpam inciderit in odium viri.*
5 *Mulier iniustè verberata potest petere ali extra domum, si percussiones sint indebitæ.*
6 *Si vir vxorem de adulterio accusat, & non probat, fit thori separatio.*
7 *Vir moderatè potest corrigere vxorem suam.*
8 *Vir debet dietim corrigere malos mores vxoris.*

Maritus excedens modum in corrigendo eius vxorem si petijt restitutionem, an teneatur cauere de excessu tantum, an autem de excessu, & correctione.

DECISIO LII.

MVltæ sunt causæ, ex quibus inter coniuges
fit thori separatio, vna est adulterium com-
missum per vxoré, quo probato vir petere pote-
rit thori separationem, & eam obtinere in vim
text. in cap. ex literis de diuort. & cap. plerumque
de donat. inter vir. & vxor. & sic versa vice per
1 adulterium à viro commissum vxor petere pote-
rit separationem thori, per text. in cap. fin. de con-
uers. coniug. cap. tuæ de Procur. vbi Abb. num. 5.
Bertazz. cons. 228. nu. 4. vol. 1. & cons. 273. num. 1.
vol. 2. quod quidem adulterij delictum mutua
2 compensatione tollitur cap. fin. de adult. Abb. in
cap. discretioné de eo, qui cogn. consangu. vx. suæ
nu. 5. Item fit separatio thori quando vir vxorem
tentat de crimine pessimo, cap. omnes causationes
32. q. 7. & hanc voluit esse communem Lambert.
de iure patron. in 1. par. lib. 2. q. 9. art. 18. in fin. etiam
si vir delictum hoc cum alijs vltra commiserit,
Abb. in cap. maritis de adult. & stupr. nu. fin. Andr.
3 Sic. cons. 64. nu. 8. vol. 1. Item separantur coniuges
ad inuicem ob sæuitias viri cap. ex transmissa cap.
literas §. fin. de restit. spol. cap. 1. vt lit. non contest.
Paris. cons. 54. nu. 7. 9. & 12. vol. 4. & hæc est causa
licita, & iusta, vt voluit Riminald. Iun. cons. 174.
nu. 13. & Mantua cons. 64. nu. 19. vol. 2. ex quibus
antiquitus fiebat repudium §. mitiores auth. de
nupr. vbi gladio, aut si flagellis super ea vtatur l.
consensu C. de repud. in fin. ibi si suæ vitæ veneno,
& cap. huius loco thori separatio successit, vt Cyn.
Alex. Ias. & Dec. l. 2. C. vnde vir, & vxor relati à
Mantua d. cons. 64. nu. 2. vol. 2. & separatio huius-
modi fit etiam quamuis mulier causam huic de-
derit separationi, & in tale odium licet inciderit
4 mulier propter sui culpam, text. & Glos. in cap. de
benedicto 33. q. 1. & Abb. in d. cap. literas de restit.
spoliat. nu. 23. Paris. cons. 54. vol. 4 nu. 13. si vir ver-
berat vxorem fit thori separatio, ita Paris. d. cons.
54 nu. 9. vol. 4. quia mulier iniustè verberata potest
5 petere ali extra domum, Bald. in l. 1. vers. tertio du-
bitatur C. de legat. nu. 11. licet ex causa vir vxo-
rem videatur verberibus moderatis afficere posse,
vt Paris. d. cons. 54. vol. 4. nu. 33. & nu. 60. quinimò
& eam occidere potest repertam in adulterio, ar-
gum. l. iure mariti l. quod ait lex ff. ad l. Iul. de
adult. & stupr. sed intelligitur de indebitis percus-
sionibus tantum ex mente Doctorum prædicto-
rum, item si vir capitali odio vxorem prosequa-
tur, idem Paris. d. cons. 54. vol. 4. nu. 2. Abb. in cap.
si qua de diuort. nu. 4. item si prouocatus excesse-
rit modum corrigendi vxorem, sed non prouoca-
tus non excusatur, Rimin. Iun. cons 174. num. 35.
vol. 2. Item minæ considerantur quando non ex
calore iracundiæ, sed ex odio nulla causa præce-
dente proferuntur, Paris. d. cons. 54. vol. 4. nu. 32.
6 Item si vir vxorem accusat de adulterio, & non
probet fit thori separatio ad instantiam mulieris,
quia adulterium est delictum capitale l. Graccus
C. ad l. Iul de adult. & stupr. accusatio adulterij est
accusatio criminalis, ex qua oritur inimicitia capi-
talis, Blanc. in l. fin. ff. de quæst. nu. 115 & per eum
ibi allegata omninò videnda.

Sed demum, quod constaret illam á viro fuisse
percussam pugno super faciem, vt ipsa asserit, er-
go ista est sæuitia? & talis, quod mereatur, vt fiat
diuortium, & separatio thori? certè nullus sani ca-
pitis hoc affirmaret, cum sciamus licere marito
de iure communi corrigere vxorem suam, & mo-
7 deratè eam percutere l. 1. C. de emend. propin.
Glos. vlt. in d. cap. quemadmodum, & ibi Abb. nu.
15. & idem Abb in cap. cum contingat nu. 20. de
for. compet. Bald. pulchrè in cons. 176. Cæcil. nu. 8.
vol. 1. vbi fortius voluit maritum non posse com-
pelli ad cauendum de non corrigendo malos mo-
res vxoris, & si hoc expressé promitteret, non va-
leret promissio, quia esset contra bonos mores, &
daret vxori materiam delinquendi, argument.
l. si plagij ff. de verbor. obligat. Idem quod liceat
marito verberaré vxorem, voluit etiam Signor.
cons. 63. Tuius in princ. & Abb. in dicto cap. ex
transmissa nu. 3. & illic in addit. ad eum, & Roland.
à Vall. in d. cons 27. nu. 12. & seq. Menoch. tract.
de arbitr. iudic. lib. 2 cent. 4. casu 364. nu. 8. non po-
test igitur de iure dici maritum vsum fuisse sæuitia
in vxorem, qui semel in multis annis, vel etiam bis,
vel ter moderatè percussit vxorem, sed esse corre-
ctionem, non sæuitiam, vt Bald. ad propositum tra-

dit in d. conf. 176. nu. 3. ante fin. vbi not. subiungit,
8 quod imò certè sapiens vir debet dierim malos mores corrigere, nè transeat in consuetudinem delinquendi, quia vix tollitur vitium, quod consuetudine radicatur, vnde principijs obsta serò medicina paratur, & ex Aristot. addit, quod vxor semper debet esse sub timore, & reuerentia viri, & quod maritus possit vxorem moderatè castigare, latè ponit Tiraquell. qui plures citat, & præ cæteris hoc consilium Bald. in suis legib. connubial. in l. 1. nu. 22.

Ex quibus omnibus in quadam causa mihi delegata censui maritum excedentem modum in corrigendo eius vxorem, si perierit eius restitutionem teneri fideiubere de excessu tantum, non autem de correctione.

SVMMARIVM.

1 *Qualibet causa minima, iniusta, & bestialis excusat à dolo.*
2 *Causa qualibet excusat à dolo, & à pœna.*
3 *Titulus inualidus inducit bonam fidem.*
4 *Post tempus longissimum, malæ fidei præsumptio allegari non potest.*

An falsa fides Parochi asserentis alterum ex contrahentibus esse solutum excuset alium, ad ornatum text. in cap. ex tenore, qui filij sint legitimi.

DECISIO IV.

SVpponatur in facti contingentia euenisse quèdam vxoratum contraxisse viuente eius vxore matrimonium cum secundo in faciem Ecclesiæ adhibitis omnibus sollemnitatibus à sacris Canonibus, & Concilio Tridentino requisitis, habita etiam fide à prædicto Parocho, quod prædictus erat solutus, quare fuit dubitatum an prædicta fides falsa inducat bonam fidem, ita quod filij nati ex isto matrimonio censeantur legitimi, & fuit resolutum affirmatiuè ex duobus, primò ex eo, quod
1 qualibet causa, etiam minima, & iniusta, atque temeraria, fatua, seù bestialis excusat omni dubio procul à dolo ipso præsumpto l. igitur §. potest ff. de liberal. caus. l. plagij la 2. ff. ad l. Flau. de plag. & l. 1. §. fin. de abig. Verall. decis. 108. seù 2. scientia nu. 3. in 3. par. Bertrand. conf. 418. vidi processum in fin. vol. 4. & conf. 146. qualibet causa nu. 1. vol. 6. Beroi. conf. 187. in præsenti causa nu. 15. & seq. & conf. seq. nu. 10. & 11. vol. 3. & conf. 151. ad fauorem nu. 8. vol. 1. vbi hoc vtiliter limitat Glos. communiter approbata in d. l. 1. in fin. ff. de abig. Marc. Anton. Eug. conf. 60. nu. 4. & seq. lib. 1. Dec. conf. 60. nu. 16. conf. 78. nu. 28. conf. 96. nu. 17. & conf. 104. nu. 9. vol. 1. Cassador. decis. 19. item voluerunt nu. 4. super Regul. Cancell. & decis. 2. sub nu. 5. de pensionibus, Surd. conf. 86. leuis nu. 22. Ant. Cinf. conf. 118. cum respondendi num. 13. volum. 1. Alexan. conf. 106. num. 14. volum. 3. vbi indicat istam esse in iure Scribentium communem sententiam,
2 Surd. conf. 103. duplici nu. 4. & causa ipsa excusat eum demum à dolo, & à pœna, si appareat eum ex tali causa motum, idem Beccius in allegato cōs. 78. nu. 29. & ita iudicauit non semel tantum Sacra Regia Audientia Barensis in anno 1589 & seq. in varijs, diuersisq. causis, in ea tunc decisis, per Viuium in decis. 80.
3 Secundò, quia illa falsa fides præstat iustam causam, cum titulus inualidus inducat bonam fidem, vt tenuit Rota in decis. 68. Verall. par. 1. cuius tenor est. Bonæ fidei possessor est Matthæus, qui habet donationem etiam defectiuam à Rege, cui prohibitum erat bona donare, Bald. in l. 1. col. pen. vers. sic. item quæritur C. de furt. quem sequitur Alex. in d. l. 1. ad Bart. in l. Celsus col. 3. in verb. alio ff. de vsucap. & ibi Balb. in repet. in §. expedita num. 19. vers. sed idem quamuis concurrat error iuris, vt per Bald. in allegata repetit. l. Celsus §. expedita in fin. vers. item secundum Chassan. super consuet. Burgund. in tit. des censes §. 2. in princ. num. 9.
4 dicens, quod post tempus longissimum malæ fidei præsumptio allegari non potest, præterea titulus inualidus præstat bonam fidem, etiam si non interuenerit iusta causa credendi illum inualidum, Balb. in d. l. Celsus notab. 3 & quia Religio non allegabat iustam causam contra Matthæum, ad hoc, vt non esset hæres, Paul. de Castr. in l. si debitores nu. 2. ff. de petit. hæred. & ita fuit tentum die 5. Iunij 1551. in vna Maioricensi pecuniaria, coram D. Vestano, prout in eius libro fol. 90.

SVMMARIVM.

1 *Propter adulterium fit separatio matrimonij.*
2 *Grauius est adulterium vxoris, quàm viri.*
3 *Per adulterium à viro commissum, vxor potest petere separationem.*
4 *Adulterium tollitur mutua compensatione.*
5 *Quando ambo coniuges fuerunt adulterati, non separatur matrimonium propter adulterium.*
6 *Separato matrimonio, vir tenetur restituere dotem vxori, & donationem propter nuptias.*

Textus in cap. ex literis de diuort. disponens separari matrimonium propter adulterium, an procedat tàm in adulterio vxoris, quàm viri.

DECISIO V.

INstabat quidam iuuenis in Curia Archiepiscopali, vt sibi restitueretur vxor propria, & cum pro parte eiusdem vxoris allegaretur adulterium
1 commissum à viro, & proinde faciendam esse separationem dicti matrimonij, ex dispositione text. in cap. ex literis de diuortijs, & cum pro parte eiusdem viri diceretur prædictum textum, loqui de adulterio ex parte vxoris tantum, non autem à viro, & ex parte eiusdem viri allegabatur Caiet. in eius summ. in verb. diuortium in princ. vbi propter vxoris adulterium, non autem viri fit separatio, & ratio est secundum Armill. similiter in sum-
2 ma verb. adulterium, quia grauius est adulterium vxoris, quam viri, vnde secundum Clarum in §. adulte-

adulterium maiora mala, & magis praeiudicialia ex vxoris, quam ex viri adulterio filijs afferuntur.

Verùm Domini contrarium resoluerunt admittendo separationem thori propter adulterium viri, nam licet inter caeteras causas, ex quibus fit thori separatio, vna sit adulterium commissum per vxorem, quo probato vir petere poterit thori separationem, & eam obtinere in vim text. d. cap. ex literis de diuortijs, & cap. plerúque de donationibus inter virum, & vxorem, vt supra dixi, nihilominus versa vice per adulterium à viro commis-
3 sum, vxor petere poterit separationem thori, per text. in cap. fin. de conuersat. coniugat. cap. tuae de procurat. vbi Abbas nu. 7. Bertazz. cons. 228. nu. 4. vol. 1. & cons. 273. nu. 1. vol. 2. quod quidem adul-
4 terij delictum mutua compensatione tollitur cap. fin. de adulter. Abbas in cap. discretionem, de eo, qui cog. consang. vxor. suae nu. 5. & huius articuli probatio corroboratur etiam ex infra dicendis, primò per text. in cap. intelleximus de adulterijs, vbi coniux coniugem impetere non potest, si, & ipse adulterium commisisse conuincatur. Secundò per text. in cap. tua fraternitas eod. tit. de adulterijs, vbi non debet separari matrimonium quoad thorum propter adulterium, quando ambo
5 coniuges fuerunt adulterati, tandem faciebat ad hoc, quòd voluit Archidiacon. in cap. quicquid 32. quaest. 3. vbi saeuitia mariti in tenendo concubinam cum vxore in domo, vel extra, ex ea causa
6 peti potest separatio thori ab vxore, & tenebitur vir dotem restituere, & donationem propter nuptias, ac maritus hoc facinus committens erit infamis, vt pulchrè per Dec. cons. 330. num. 4. vbi consuluit tanquam turpem personam institui non posse, & iure merito nihil hoc peius, & indecentius, ac Reipublicae christianae perniciosius.

SVMMARIVM.

1 *Per instrumentum dotationis, & erectionis probatur ius patronatus.*
2 *Ex insignijs patroni descriptis in pariete, probatur ius patronatus.*
3 *Per libros visitationum probatur ius patronatus.*
4 *Verba enunciatiua aequipollent famae.*
5 *Bulla Apostolica, in qua asseritur beneficium esse de iure patronatus, probat dictum ius, nam praesumitur interuenisse consensum patronorum, maximè cùm adest clausula, dummodo accedat consensus patronorum.*
6 *Ad inducendam quasi possessionem iuris patronatus sufficiunt duae praesentationes effectum sortitae.*

Ius patronatus, ex quibus censeatur probatum.

DECISIO VI.

IN Curia Archiepisc. in causa probationis iuris patronatus fuit de duobus dubitatū. Primò, quaenam requirantur ad probandum ius patronatus; secundò, quae sint necessaria ad inducendam quasi possessionem praesentandi; ad primū cum in dicta causa fuerint adducta nonnulla dictū ius patronatus probantia, de quibus infra, quae vetustissimum
1 instrumentum dotationis, & erectionis Ecclesiae dicti iuris patronatus, & reseruationis eiusdem, per quod instrumentum facillimè probari ius patronatus Domini tenuerunt, moti ex decis. Rotae 5. nu. 1. de iure patron. in antiq. voluit etiam Staphileus de literis gratiae in rubric. de iurispatronatus praerogat. nu. 5. sequitur, & Lambert. 1. part. 1. lib. art. 4. 2. quaest. principali, & post alios Paris. de confidentia beneficiali q. 38. num. 51. Secundo descri-
2 ptionem, quae extat in pariete cappellae, cum insignijs patroni, nemo est, quin dubitet dictam Ecclesiam fuisse constructam, & dotatam ab eodem patrono probatum, Bellamer. decis. 70. nu. 3. & notabiliter Imol. cons. 60. & Bald. cons. 300. lib. 5. & Glos. in cap. cum causam de probat. & probat tex. in cap. sanè 24. q. 2. & probari ex praedictis ius patronatus, concludit Mar. Anton. variar. resolut. lib. 1. resol. 26. num. 6. necnon ex libris visitationis, quando sit particula tale beneficium esse ius patronatus alicuius familiae, probatur ius patronatus, cū
3 libri visitationis probent in eius contenta, vt tenet Pauinus in tract. de visitat. q. 4. num. 24. & 34. & eo magis quando in his supra dictis instrumentis sunt verba enunciatiua, quia nulli dubium est, quod probent ius patronatus, ex traditis per Doctores, & Glos. in cap. cum olim de censibus in vers. instrumentis, Caualcan. decis. 17. nu. 2. & 35. par. 2. & Mascard. concl. 622. nu. 5. vol. 2. quia talia verba
4 aequipollent famae, iuxta decis. Caputaqu. 499. & 537. par. 3. & fuit iudicatum in vna Aretin. Cappell. 27. Iunij 1590. coram Domino Comitulo, & fortius, cum in libris visitationis sint prolata verba à personis non habentibus interesse, ita Aretin. in cap. cum causam col. . . de probat. & ibi Felyn. nu. 4. Achill. decis. 5. de iure patron. & fuit dictum in vna Nouarien. beneficij 5. Nouembris 1586. coram Domino Pamphilio, quas decisiones recenset, & sequitur Praxis nostrae Curiae Archiepiscopalis cap. 100. nu. 11. & 12. Bulla etiam prouisionis
5 Apostolicae, in qua asseritur beneficium aliquod esse iuris patronatus laicorum, ex qua assertione probatum patronatum liquet ex decis. Lancellot. in vna Neapol. Rector. 29. Ianuarij 1571. namque praesumitur intercessisse consensum patronorum, vt docet Dec. cons. 126. propè finem, & fuisse resolutum per Rotam, demonstrat Puteus in vna Mediolanens. beneficij die 7. Iunij 1589. quod eo magis videtur procedere, quando in dictis literis Apostolicis adsunt verba illa, (dummodò accedat patronorum assensus) quandoquidem dictio illa, dummodò, siuè sonet in modum, siuè in conditionem debuit per impetrantem adimpleri, & ante implementum non consequitur effectum gratia, Ancharan. cons. 169. nu. 1. & Dec. cons. 661. nu. 12. & per testes testantes, Cappellam fuisse aedificatam, dictumq. beneficium esse iuris patronatus alicuius familiae, quae attestationes sic reproductae, dicuntur publica acta, publicumq. documentum, ita quod censeatur satisfactum Concil. Trident. requirenti authenticas scripturas, respondet Menoch. cons. 336. num. 237. vbi vltra, quod praedicti testes probent etiam famam iuncta centenaria, qua dicetur verificari dictum beneficium esse iuris patronatus alicuius familiae, ita quod dicitur plenè

probatum prædictum ius patronatus, tùm attenta
iuris communis dispositione, Cassad. & Puteus de-
cis. 140. in fin. primi libri, tùm etiam ex dispositio-
ne Sac. Concil. Trident ex Rota, quæ sæpiùs ita iu-
dicauit iuuata quasi possessione, prout in vna Tira-
sonen. coram D. Penia Mercurij 5. Maij 1593. &
coram D. Litta in eadem Tirasonen. iuris præsen-
tandi Lunæ 24. Ianuarij 1594. hæc & alia cum in
dicta causa fuerunt adducta. Iudicauimus esse suf-
ficientia ad probandum ius patronatus esse ipsius
familiæ, quæ ad ipsam spectare dicebat.

Ad secundum fuit dictum, quod ad inducen-
6 dam quasi possessionem iuris præsentandi suffi-
ciunt duæ præsentationes effectum sortitæ, iuxta
textum in cap. consultationibus de iure patronat.
cap. querelam de electione, & ibi glos. Rocch. de
Curte verb. competens nu. 39. & nouissimè ex de-
claratione Sacræ Congregationis super text. Con-
cil. Trident. cap. 9. de reform. sess. 25. vbi habetur
patronum non esse repellendum à sua quasi pos-
sessione præsentandi, si post Concilium causa co-
gnita fuit admissus, etiam si contingerit dubitari
de iure patronat. vt voluit Innocent. in rubr. de iu-
re patronat. Rocch. de Curte verb. ipse, & is num.
17. & ex his probauimus quasi possessionem præ-
sentandi esse inductam in beneficio iuris patro-
natus.

SVMMARIVM.

1 *Assensus in donatione iuris patronatus est volunta-
riæ iurisdictionis, & potest expediri extra Diœ-
cesim.*
2 *Episcopus extra Diœcesim potest exercere actus vo-
luntariæ iurisdictionis, secus si actus sint iurisdi-
ctionis contentiosæ.*
3 *Vicarius Episcopi etiam potest facere ea, quæ sunt vo-
luntariæ iurisdictionis extra Diœcesim.*
4 *Vicarius est Ordinarius.*
5 *Conferre beneficia est actus iurisdictionis volunta-
riæ.*
6 *Episcopus non potest conferre beneficia in Curia
Romana.*
7 *Episcopus potest in alieno territorio causas dele-
gare.*
8 *Episcopus extra Prouinciam habetur pro priuato, in
concernentibus iurisdictionem contentiosam.*
9 *Concessio literarum dimissorialium est voluntariæ iu-
risdictionis.*

An assensus Episcopi in donatione iuris patronatus præstitum extra suam Diœcesim valeat.

DECISIO VII.

IN quadam donatione iuris patronatus cuiusdã
donatoris interuenit consensus Episcopi, quod
de iure requiritur, sed fuit præstitus extra suam
Diœcesim, fuit igitur dubitatum in nostra Curia
cum de dicta causa tractaretur, an assensus Epi-
scopi interuentus in dicti iuris patronatus donatio-
ne, sed extra Diœcesim propriam præstitus inua-
lidet dictam donationem, & fuit communi voto
resolutum dictam donationem esse validam, ex eo
1 quia assensus in donatione iuris patronatus est vo-
luntariæ iurisdictionis, & ideò potest expediri per
Episcopum non sedentem pro tribunali, absque
strepitu iudiciali, & causæ cognitione, & parte non
opponente, quæ omnia denotant voluntariam iu-
risdictionem, & faciunt differre à contentiosa, vt
per Syluest. & alios in Summa in verb. iurisdi-
ctio I. emancipati. vbi Doctores de adopt. & quod
concedere talem assensum connumeretur inter
ea, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, vide Felyn.
in cap. ex parte col. 3. in fin. vers. non obstat, quod
ea, de Const. post Domin. in cap. fin. de offic. Vica-
rij in sexto, vnde Episcopus poterit concedere,
& præstare dictum assensum extra suam Diœce-
sim, cum ea, quæ sint voluntariæ iurisdictionis pos-
2 sint per Episcopum exerceri in alieno territorio,
& in quolibet loco, presertim in actu, qui est sin-
gularis aliquibus cap. nouit, & ibi Abbas nu. 3. de
offic. legat. l. 2. ff. de offic. Procósulis, Vital in, in cle-
ment vnica in princ. nu. 27. & ibi Cardin. de foro
compet. Geminian. in cap. si Abbatem nu. 3. in fin.
de elect. in sexto, secus verò si contentiosè vellet
procedere, quia tunc non posset, Bald. in l. si ex
consensu nu. 10. C. de Episcop. Audient. Abbas in
d. cap. nouit nu. 3. in fin. Imò non solum Episco-
3 pus, sed etiam eius Vicarius poterit facere ea, quæ
sunt voluntariæ iurisdictionis extra territorium,
Geminian. in cap. vlt. in fin. de offic. Vicarij in sex-
to, vbi exemplificat de Vicario habente speciale
4 mandatum ad conferenda beneficia, qui poterit il-
la conferre extra suam Diœcesim, sicut posset Epi-
scopus, tùm quia est Ordinarius cap. penult. de of-
5 fic. Vicar in sexto, tùm quia conferre est volunta-
riæ iurisdictionis, ergò extra territorium poterit
fieri l. 2. ff. de offic Proconsulis, quam legem ita
esse intelligendam dicit Geminian. in d. cap. vlt. in
fin. quæ autem dicta sunt de collatione beneficio-
rum extra Diœcesim, intellige procedere præter-
6 quam in Curia præsente Papa, & hoc de stylo, li-
cet secus sit de iure, Gomes. de non iudic. iuxt.
form. supplicat. q. 3. Aeneas de Falcon. de reseruat.
q. 4 in princ. q. 10. Paul. in pract. Cancellar. q. 82. &
7 eo magis, quia Episcopus in alieno territorio po-
test causas delegare, Vital. in d. clem. vnic. in princ.
nu. 24. vers. item in delegatione, & ibi Cardin. nu. 1.
Archidiacon. in d. cap. si Abbatem de electione
in sexto, glos. in fin. in d. cap. nouit, vbi Abbas nu.
3. & Innocent. nu. 2 de offic. legat. Bart. & Bald. in
l. fin ff. de offic. Præfecti Vrbis, vnde & dictum as-
sensum præstare, & concedere poterit, cum huius-
modi concessio sit quasi delegatio propriæ iurisdi-
ctionis, & in specie, quod sit delegatio, dicit Ma-
iol. de irregul. lib 4. cap. 5. nu. 1. & quòd Episcopus
quemadmodum potest delegare causam, ita &
præstationem assensus tanquam à pari procedant,
dicit Cardin. in d. clement. vnica nu. 16. colum. 4.
vers. sexto quæro de for. compet.
8 Nec videtur obstare, quod Episcopus egrediens
Prouinciam suam habeatur pro priuato l. 3. de of-
fic. Præsid. Gemin in cap. si Abbatem num. 4. de
elect. in sexto, & ideò prohibetur iurisdictionem
exercere extra suam Diœcesim cap. Episcopum
9. q. 2. cap. 2. de constit. in sexto, l. fin. de iurisdict.
omn.

nun. iudic. quia respondetur prædicta procedere in iurisdictione contentiosa, secus in voluntaria, Abbas in d cap. nouit num. 3. in fin. de offic. legat. Bald. in l. si ex consensu nu. 10. C. de Episcop Audient. & pro huius articuli comprobatione nouissimè insurgunt ea, quæ dicit Grat. decis. 98. in qua
9 fuit dictum, quod concessio literarum dimissorialium est voluntariæ iurisdictionis, & ideò possunt expediri dictæ literæ absque causæ cognitione, sinè strepitu iudiciali, & parte non opponente, ad latè tradita per Domin. in d. cap. fin. de offic. Vicar. in sexto.

SVMMARIVM.

1 *Quæsitum resoluitur negatiuè.*
2 *Omnia nostra facimus, in quibus nostram impartimur authoritatem.*
3 *Actus pendet à mandante, & non ab exequente.*

Fideiussio laici de clerico à Magistro Actorum Magnæ Curiæ Vicariæ recepta, auctoritate, & licentia Curiæ Archiepiscopalis, an incusari possit in casu contrauentionis absque licentia dictæ Curiæ Archiepiscopalis.

DECISIO VIII.

QVando Clerici liberantur, siuè habilitantur per nostram Curiam Archiepiscopalem, solent præstare fideiussionem de se præsentando, & quia Magister Actorum Curiæ Archiepiscopalis recusat aliquando recipere fideiussiones, solet Curia nostra impartire licentiam Magistro Actorum laico dictæ Magnæ Curiæ recipiendi fideiussores, & cum interdum solent cōtrauenire, proinde dicti Magistri Actorum incusant fideiussionem absque licentia nostræ Curiæ, qua-
1 rè fuit dubitatum, an de iure fieri possit, & fuit decisum negatiuè, ex eo, quod auctoritate nostra recipitur cautio, siuè fideiussio, propterea nostra
2 debet impartiri auctoritas, omnia enim meritò nostra facimus, in quibus nostram impartimur auctoritatem Gl. fin cap. cum venissent 18 de testibus, & in cap. 1. de transactionibus, Abb. in cap. 1. in princ. vers & aduerte de præsumptionibus, text. in cap. vt famæ 35. de sentent. excommunicat. ibi cum non hoc ipsi, sed illi, quorum auctoritate id faciunt facere videntur l. ita autem 5. §. quod si quis ibi gessisse enim videtur, & qui per alium gessit ff. de administr. tutor. Bellamer. cons. 58. nu. 10.
3 Nam actus pendet à mandante, & committente, non ab exequente l. item eorum §. si Decuriones ff. quod cuiusq. vniuers. nomin. l. apertissimi, vbi glos. vlt. C. de iudicijs. capitul. literis, vbi Abb. de rescript. cap cum aliquibus eod. tit. lib. 6. l. pater ex Prouincia ff. de manum. vind. l. vnum ex familia §. si de falcidia ff. de legat. 2. ibi, ac si nominatim ei, qui postea electus, & si primo testamento fideicommissum relictum fuisse, Marc. Anton. Eugen. cons. 30. nu. 31. & seq. & quemadmodum si fecisset Pontifex, cuius auctoritas suprema erat, & ab omni regula excepta, vt per Bald cons. 324. vol. 1. & Albert. Brun. cons. 1. nu. 43 tradit Gabriel cons. 83 nu 66 Berous cons 88 nu. 17 lib. 1. Capic. decis. 16. nu 6 Raudens responf. 17. priori parte nu. 12. Mart. Vranius cons. 12. nu. 3. tom. 1. Eugen. cons. 4. num. 41.

SVMMARIVM.

1 *Magni Principes æquiparantur Regibus.*
2 *Principes Achaiæ, Salerni, & Tarenti, sunt magni Principes, item Marchio Montisferrati.*
3 *Marchiones, & Duces æquiparantur Imperatori in suis Marchionatibus.*
4 *Clement de Baptism. locum habet in Principibus, qui subsunt Imperatoribus, & Regibus.*
5 *Rex inuestiens vasallum de mero, & mixto imperio, cum regalibus, priuat se iurisdictione, & emolumentis.*
6 *Viri opulenti non veniunt appellatione magnorum Principum.*
7 *Titulati sunt magni Domini.*
8 *Magnates sunt nobiles in aliquo Potentatu, seu Baronia existentes.*
9 *Titulati Regni Neapolitani sunt magni Principes; nam habent titulos à Rege, qui est Monarcha, & veluti Imperator in Regno.*
10 *Recognitio inuestituræ, non tollit dignitatem.*

Quid intelligatur in Concilio Tridentino, nomine magnorum Principum, cum quibus solis est dispensandum in secundo consanguinitatis gradu.

DECISIO IX.

1 IN quadam causa mihi delegata à quodam Reuerendissimo Antistite fuit coram me dubitatum, quid intelligatur nominè magnorum Principum, ad effectum, vt cum eis solum sit dispensandum in secundo consanguinitatis gradu, à Papa, an veniant Barones. & Titulati huius Regni Neapolis, vt ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 5. & prima facie videbatur dicendum, quod non, ex quo verba diriguntur ad magnos Principes, qui secundum Bald. in cons. 123. vol. 1. intelligendi sunt
2 de maioribus Principibus, qui Regibus æquiparantur, secundum Rodulph. in tract. de origin. Ducum Italiæ nu. 295. & argumento eius, quod dixit Vitalin. nu. 43. in clement. vnica de baptismo, dixit verba illa intelligenda esse de magnis Dominis, subdens, quod non comprehenditur Dux Venetiæ, & Ianuens. sed Duces regales, puta Dux Sabaudiæ, & Flandriæ. & similes, adeò quod secundum Paset. in cons. 12 sub dicta dispositione non continetur Marchio Montisferrati, licet benè Marchio Brandeburgensis, sequitur Alciat. in tract. de singul. certam. cap. 32. nu. 5.

Cæterùm supradictis minimè suffragantibus contrarium censui, motus ex dictis Abb. Panorm. in d. clement. vnica de baptism. nu. 6. vbi voluit à dicta dispositione non esse excludendos Duces, Mar-

Marchiones, & Comites, qui iure meritò possunt
2 Principibus æquiparari, & istos explicat in Principe Achaiæ, Salerni, & Tarenti, qui Principes fuerunt Neapolis, igitur dicta dispositio comprehendit quoque Titulatos huius Regni, quod euidenter probatur, etiam quia ipsi Titulati tanquam perpetui inuestiti censendi sunt supremi Principes in eorum titulis, & omnia possunt, quæ potest Imperator in toto Orbe, Curt.Sen. cons.49. nu.5. & in specie de Marchione Montisferrati loquitur Natt.in cons.187. nu.9 Ladereh. in cons.71.nu.1. vol.1.Bellon.in cons.51.nu.3 & in cons.59. nu.10. Bert in cons.56 nu.61. vbi loquitur non solum de Marchione Montisferrati, sed de alijs, de quibus mentionem facit Roland in cons.29. nu 30. vol.1. Menoch. cons.31. nu.13. vol.1. & propterea Chassan. in cathal. glor.mundi in 5.par consid.47. vo-
3 luit, quod Marchiones, & Duces æquiparantur Imperatori in suo Marchionatu, vnde quoad ipsos verificatur dictum glos. Abb. Anchar. & Bonifac. dùm affirmant text. in d.clem.1.de baptism. facientem mentionem de Principibus, comprehendere
4 etiam eos, qui Imperatoribus, & Regibus subsunt, quales sunt isti Principes nostri, qui cum sint inuestiti de mero mixtoq. imperio, habent omnia, quę ad iurisdictionem pertinent priuatiuè ad Regem, vt notatur in cap imperialem de prohib feud.alienat. per Federic. late de Pont. de laudemio q. 24.
5 Thesaur. decis. 150. hinc est, quod Rex inuestiens vasallum de mero, & mixto imperio, cum Regalibus priuat se iurisdictione, & emolumentis, Crauett.cons 218.Brun.cons 71.in fin Bellamer. cons. 15.col.pen Paris cons.1 volum.2 Rubeus cons.77. Curt.Iun cons.2.nu.4. Roland.cons 12. & 48 lib. 2.Afflict decis.272.Guid Pap decis 241 Boer decis.264.Gramm.decis 30.& Thesaur decis.131.& quamobrem Enriquez lib. 12 de matrim. cap.3. nu. 6.in comment.l.X.adeò ampliat supradictam opinionem, vt dicat praxim interpretari in Tridentino nomine Principum, intelligi principales personas, & num. 9. ait, intellige viros opulentos, quod ex larga significatione hi Principes appellentur, ex multis probant Tiraquell. de nobilitate cap.3. nu.3. & 6. & l.si vnquam vers facultatem à nu 1. C.de reuoc.donat. Molina lib. 1.de primo-
6 gen.cap.2.num.25. Sed hæc interpretatio non placet, quia Tridentinum non dicit absolutè Principes, sed magnos Principes, at viros opulentos, nemo magnos Principes iure vocauit, & adde mentem Tridentini fuisse, vt rarissimè essent hæ dispensationes, quæ defraudantur, intelligendo viros opulentos, cum frequentissimè mercatores diuitijs abundent.

7 Quarè concludendo existimaui cum Sanch. de matrimon. lib.8. disput. 19.nu.2. in fin. intelligi in eo decreto Dominos solos Titulatos, qui meritò magni Domini appellari possunt, cui expositioni maximè fauet in simili Bald. cap. innotuit nu. penult. de elect. vbi in priuilegio concesso alicui le-
8 gitimandi omnes, præter natos de genere magnatum erit, nomine magnatum comprehendi nobiles, qui sunt in aliquo Potentatu, seù Baronia.

Nec obstat, quod Principes Regni Neapolis habent potestatem valdè limitatam, vt ait Brun.consil.45. sub num.21. ex quo secundum eundem dicuntur Principes, Duces, Marchiones. & Comites abusiuè allegat Afflict. in cap.1. nu.6. quis dicatur Dux, Calef.in tract. de Equestri dignitate nu.115. Pacian.lib.2.de probat. cap 34.nu.11.& secundum Rodulph. loc.cit. num. 185. supradictos Principes Neapol. solo nomine esse Principes, nam respondetur supradictos nihil boni dicere, nam secundum Minad.in Constit. Regni in aliquibus nu.17.
9 de success. Comitum, habetur quod non minus realiter possunt dici Duces, vel Principes ij, qui inuestiti sunt in Regno Neapolis, in quo Rex est Monarcha, quam ij, qui ab Imperatoribus alibi con-
10 stituti sunt, nam recognitio inuestientis non tollit effectum dignitatis, nec secundum ipsum habere regalia est de proprietate Ducum, vel Comitum.

SVMMARIVM.

1 *Ex actu baptizandi non infertur cura.*
2 *Ex consuetudine introduci potest, vt filij Parochianorum vnius Parochiæ baptizentur in alia.*
3 *Sepultura, & actus sepeliendi non concludit Ecclesiam esse Parochialem.*
4 *Quælibet Ecclesia, seù Cappella non Parochialis, potest ex consuetudine, vel priuilegio habere ius sepeliendi.*
5 *Quamuis Ecclesia non percipiat decimas, vel primitias, vel quod in illa diebus festis fideles non audiant missam, non ob id concluditur, quod Ecclesia non sit Parochialis.*
6 *Sepultura, & decimarum exactio multum conferunt ad probandum Ecclesiam Parochialem, quamuis id non concludant necessario.*

In generali concessione administrandi Sacramenta, an veniat facultas baptizandi.

DECISIO X.

FVit resolutum affirmatiuè, ex quo potestas baptizandi versatur extra actus parochiales, vnde quamuis deficeret fons baptismalis, non propterea desineret esse Parochialis Ecclesia, quia
1 ex actu baptizandi non infertur cura, cum baptisma, etiam à laico, & muliere exerceri possit, cap. ad limina 30.q.1.cap.verum 32. distinct. & hic nō spectat ad curam pœnitentialem, nec iudicialem, cuius quidem laicus, & mulier incapax est, cap.omnis cap.noua quædam de pœnit.& remiss.cap.dilecta de maiorit. & obedient. & ita concludit Cardin.in clem.1. de baptismo q.4. nu.7. vbi etiam di-
2 cit, quod ex consuetudine, vel concessione introduci potest, vt filij Parochianorum vnius Parochiæ baptizētur in alia, & hoc non est res essentialis fons baptismalis, vt aliquis Ecclesia dicatur Parochialis,
3 sicut idem est dicendum quoad sepulturam, & actum sepeliendi, quia non arguit, seù concludit Ecclesiam Parochialem, & Curatam, nam quamuis concessa ædificatione Ecclesiæ, vel Cappellæ, non sit concessum ius sepeliendi, vel funerandi, Hostiens.in Summa de sepult. §.2.& 3. Vitalin.in clem.dudum §.huiusmodi nu.10.eod.tit. post aliquos

quos allegat, tamen qualibet Eeclefia,fiuè Cappel-
la, quæ parochialis non fit, & curam non habeat,
4 poteft habere ex confuetudine, vel conceffione
Epifcopi cœmeterium, fiuè ius funerandi, vt in
eo fidelium eadauera fepeliantur, Federic. confil.
135.num.2.Staphileus de qualitate,& ftatu benefi-
ciorum §.circa fecundam qualitatem num.4. Go-
mez.q.11.nu.8. Mafcard.de probationib. conclus.
469.num.10. quemadmodum etiam non fequitur
5 ifta Ecclefia non percipit decimas, nec primitias,
vel in illa diebus feftiuis chrifti fideles miffam non
audiunt, vel alia Sacramenta,excepto pœnitentiæ,
& Eucharistiæ Sacramenta non percipiunt, nec
præftant, ergó non eft Ecclefia Parochialis; nec
per contrarium ifta iura habet talis Eeclefia, ergo
neceffariò fequitur,quod fit Parochialis Ecclefia.
Nam quamuis ifta fint iura, & quædam figna Ec-
clefiæ Parochialis, ac præfumptionem non leuem
inducant,vt docuit Roman.conf.356.num.3. & 4.
Rebuff.in tract.nominat.q.16.nu.8. Cacheran.de-
cif.Pedemontan.99. nu.2. Gutier.allegat.8. nu.9.
non tamen neceffariò ex illis infertur ad curam
Parochialem, cum poffint adeffe, & abeffe ex ali-
quo accidenti, Butr. in cap.quia nonnulli num.10.
de clericis non refidentibus, poft Hoftienf.Io.An-
dr.& Cardin. ibidem; negari tamen non poteft, vt
6 dixi,quod quamuis fons baptifmalis, & fepultura,
ac decimarum exactio, non concludant præcife
ad Ecclefiam Parochialem, tamen multum con-
ferunt ad comprobandum effe Parochialem,
quia licet non fint effentialia, funt tamen ordina-
ria,& ferè naturalia ex fupradictis.

SVMMARIVM.

1 *Ad iustitiã cambij per literas, neceffariò debet inter-
uenire diuerfitas locorum,& diftantia.*
2 *Cambium ex nundinis ad nundinas eiufdem loci, eft
illicitum.*
3 *Campfor prohibetur aliquid lucrari, etiam fi det, vel
recipiat intra idem Regnum.*
4 *Probibitum eft tam naturalibus, quàm exteris dare
pecuniam ad cambium cum incremento ab vno lo-
co Regni ad alium.*

An cãbium in nundinis Augufti ad nundinas Maij eiufdem loci fit licitum, cum incremento.

DECISIO XI.

FVit refolutum communi Dominorum voto
in quadam Curia Archiepifcopali, cambium
in nundinis Augufti ad nundinas Maij eiufdem lo-
ci,cum incremento effe illicitum, & confequenter
incrementum licitè percipi minimè poffe, ex eo,
1 quia, vt omnes fciunt ad iuftitiam cambij per lite-
ras neceffariò debet interuenire diuerfitas locorũ,
iuxta doctrinam Martini Nauarr. in fuo manua-
li cap.17. fub num. 289. locaq. debent effe diftan-
tia, vt poft alios firmat Sot. de iuftit. & iur. lib. 7.
cap.13.art.5. vnde meritò vfurarius appellatur ifte
contractus, Rebell.de obligat.part.2. lib.11.q.14.
nu.1. Valent.dicens effe certum inter oẽs catholi-
cos 2.2.difput.5.q.23. punct.4. conclus.1. Vega in
Summ.& Epitom in verb.cambium caf.46.& 49.
& Enriq. in libell. monit. ad confeff. part. 2. poft
2 medium, & hinc euenit, vt cambium in nundinis
ad nundinas eiufdem loci effe illicitum, affirmat
Salas in tit.de cambijs dub.16. poft Lopez in eiuf-
dem nominis tractatu lib.2. cap.10. verf.quantum
verò ad primam, & cap.1. verf. & tertio dicimus.
3 Immò Campfor prohibetur aliquid lucrari,etiam
fi det, & recipiat intra idem Regnum, vt habetur
per Sotum de iuftit.& iur.q.10 art.1.& q.13.art.1.
quem fequitur Roderic. de annuis redditibus q.5.
num.17. citans Mercatum de contractibus cap.7.
fol.178.verf ad lunas veces,Thom.de Vic.in tract.
de camb.cap.1. nu.7. Lopez lib.2. inftruct. negot.
cap.12. & putat Roderic. tale cambium effe ili-
cum,& vfurarium, & eandem fententiam probat
Palac. & Didac. Agefar vterque fuper Gaet. in
verb.cambium, vnde in Regno Caftellæ Hifpaniæ
4 vigore legis 8. lib.5. tit. 18. nouæ collect. prohibi-
tum eft tam naturalibus, quàm exteris dare pecu-
niam ad cambium, cum quocumque incremento,
vel intereffe ab vno loco eiufdem Regni ad alium,
etiam vbi fuerint nundinæ, fub pœna amiffionis
totius pecuniæ, quæ ita data fit accipienti illam ad
cambium, & vt qui illam dedit fubiaceat pœnis
omnibus vfurariorum.

Quod tanto magis à fortiori facit pro compro-
batione articuli, vt non agatur intra idem Regnũ,
fed in eodem loco, argumentum enim à fortiori,
& de maiori ad minus eft validum, vt poft Abba-
tem in cap. per venerabilem nu 6. & Felin.in cap.
poftulafti col. 11. verf. limita fecundo de refcript.
quare cum iuxta doctrinam fupra allegatorum
prohibeatur lucrum, & incrementum, vbi datur,
& recipitur intra idem Regnum, quanto magis fi
detur, & recipiatur in eodem loco, vt in cafu no-
ftro, in quo agitur de cambio in nundinis Augufti
ad nundinas Maij eiufdem loci. Ex quibus omni-
bus omninó venit dicendum, cambium in nundi-
nis Augufti ad nundinas Maij eiufdem loci, cum
incremento effe illicitum,& prohibitum,& incre-
mentum licité percipi non poffe.

SVMMARIVM.

1 *Claufula fine præiudicio pofita in medio, extenditur
ad omnia præcedentia, & fequentia.*
2 *Claufula fine præiudicio, præferuat ius.*
3 *Claufula fine præiudicio, reddit conditionalem con-
ceffionem factam.*
4 *Papa non cenfetur tollere ius commune.*

Priuilegium conceffum Cappellanis S. Georgij Ecclefię Nationis Ianuẽfium cum claufula citra præiudicium Parochorum, & iurium Parochialium, quid operetur.

DECISIO XII.

ECclefia S. Georgij nouiter fundata Neap. per
Nationem Ianuenfem obtinuit priuilegium
à fede

à sede Apostolica, vt possit habere tres Cappellanos eligẽdos per Gubernatores dictæ Ecclesiæ, qui possint ministrare aliqua Sacramenta, & sepelire homines dictæ Nationis cum pompa funerali in dicta Ecclesia, & quia hæc fuerũt in priuilegio cõcessa, cum clausula absque tamen licẽtia requisita, & sine præiudicio Parochorum, & iurium Parochialium, fuit dubitatum an Cappellani dictæ Ecclesiæ S. Georgij possint se intromittere, & excludere proprium Parochum Sancti N. ne procedat in exercitio officij Parochialis, & iurium Parochialium, & pro parte Parochi dictæ Ecclesiæ
1 S. N. fuit dictum, quod clausula sine præiudicio, &c. in medio posita refertur ad omnia præcedentia, & sequentia, & similiter in fine posita refertur ad omnia contenta in scripturis l. talis scriptura § fin. vbi Bart. ff. de legat. 1. Alexan. cons. 48. lib. 1. Soccin. cons. 123. col. 2. post num. 8. vol. 4. & comprehendit omnia ante dicta specificata, Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres nu. 12. ff. de verbor. obligat. Oldrad. cons. 148. num. 3. & 7 & in cons. 8. quem sequitur Dec. cons. 92. nu. 3. Couarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 5. nu. 5. hinc sequitur, quod omnia antea dicta, & expressa in dicta bulla, cum illis verbis absque licentia requisita comprehenduntur sub illa clausula subsequenti sine tamen præiudicio Parochorum, & iurium Parochialium, & censentur concessa quotiescumque nullum inferatur præiudicium Parochis, & iuribus Parochialibus, & etiam quia dicta clausula sine præiudicio,
2 &c. preseruat ius, quod habent Parochi, Put. decis. 31. lib. 2. & decis. 197 lib. 1. Rota in nouis decis. 13. alias 17. de præbend. Bellamer. decis. 167. Crescent. decis. 7. nu 3. de iure patronat. quod procedit etiam si ius sit quæsitum ex præsentatione, vel electione, Sarnen. q. 1. nu. 8. in reg. de iure quæsit. facit etiam, quia per dictam præseruationem iurium Parochialium, idest iuris percipiẽdi funeralia, colligitur intentio Summi Pontificis, qui voluit preseruare, & conseruare Parocho, & hebdomadarijs dictæ Parochialis Ecclesiæ Sancti N. potestatem, & possessionem pacificam, & antiquissimam, in qua inter alia reperiuntur interueniendi personaliter, cum erectione Crucis dictæ Parochialis Ecclesiæ, ac salario consueto, iuxta solitum in funeralibus, etiam respectu mortuorum Nationis Ianuensis in locis spectantibus ad dictam Parochia-
3 lem Ecclesiam, præterea dicta clausula sine præiudicio reddit dictam concessionem contentam in dicta bulla conditionalem, Sarnen. loco citato nu. 4. Rebuff. in forma nouæ prouisionis nu. 5, Puteus decis. 31. lib. 2. & operatur, quod quatenus per dictam concessionem inferatur præiudicium Parochis, & iuribus Parochialibus, permissa in dicta bulla perinde sint, ac si non fuissent concessa, Rota diuers. decis. 107. Ludouic. decis. Perusina 47. num. 22. Immò constito de iure alterius concessio redditur nulla, Achill. de Grass. decis. 18. nu. 2. in fin. de probat.

Verùm his minimè refragantibus fuit in Curia Archiepisc. resolutum Cappellanos posse ministrare Sacramenta extremæ Vnctionis, & Eucharistiæ hominibus dictæ Nationis, & pariter illos sepelire cum pompa funerali, Parochis minimè requisitis, verùm quod teneantur ad emolumenta ipsis Parochis competentia, & hoc patet ex verbis dicti
4 breuis, in quo Papa non censetur tollere ius commune, & alterius l. præcepimus C. de appellat. l. 2. §. si quis à Principum ff. ne quid in loco publico cap. cum dilectus de consuetud. cap. dudum de priuileg. cap. quamuis in fin. de rescript. in sexto, & multos alios textus cumulat Gonzalez §. 4. proem. num. 21. & multo magis in casu nostro cum expresè reseruauerit iura dictis Parochis, dicendo sine præiudicio Parochorum, & iurium Parochialium deputan.

SVMMARIVM.

1 *Obligatur ad dicendam missam pro aliquo, non satisfacit si ei tantum partem aliquam applicet.*
2 *Missa pro multis dicta non tantùm valet cuilibet illorum, ac si pro vno solo celebraretur.*
3 *Sacerdos etiam pauper non potest habere plures pitantias pro vna missa.*
4 *Missæ celebratio est ordinata ad Altissimi Dei gloriam.*
5 *Clerici non admittuntur ad sacros ordines, nisi ad titulum patrimonij, vel beneficij.*
6 *Obligans rem duobus punitur pena falsi.*

An Hebdomadarius Ecclesiæ Cathedralis, in cuius Hebdomada est annexum onus celebrandi missam, possit missam ibi celebrare, alteri applicando meritum.

DECISIO XIII.

HEbdomadarij Cathedralis Ecclesiæ huius fidelissimæ Ciuitatis Neapol. inter cætera sunt obligati singulatim, vulgò per Turnum missas celebrare; quare cum ad aures nostras Archiepiscopalis Curiæ peruenisset, prædictos ibidem celebrare missas, alteri applicando meritum, fuit dubitatum, si hoc de iure posset procedere, & tuta conscientia fieri, & communiter resoluimus negatiuè, & sic, quod non possent ipsi Hebdomadarij Ecclesiæ Cathedralis, in quorum hebdomada est annexum onus celebrandi missam, ibidem missam
1 celebrare, & alijs applicare meritum, siquidem obligatus ad dicendam missam pro aliquo, non satisfacit, si ei tantum partem aliquam applicet, cum iuxta veriorem sententiam, si idem sacrificium pro multis offeratur, singuli defraudantur aliquo fructu, quo Sacerdos posset, & deberet applicare vnicuique eorum. Missa enim si per applicationem diuidatur inter multos, tantò minus de hoc fructu satisfactionis commendans missam, pro se solo participabit, quia valor missæ in quantum est satisfactorius, est limitatus, & finitus, & est determinatus, quia deriuatur à potentia, & deuotione limitata, nempè ab homine, vt optimè probat Spin. in specul. testament. in glos. 13. Princip. num. 55. Aragon. de sacrific. art. 3. vers. sed aliquis pagina 677.

Vndè communiter dici solet, quod missa pro
2 multis dicta non tantum valet cuilibet illorum, ac si pro vno solo celebraretur, vt pulchrè disserunt, & declarant Nauar. in cons. 7. per totum de celebrat.

brat.missar.optimè Spin. loco citato ex nu. 55. vs-
que ad num.60. Rodriquez tom.1. cap.252. in tit.
de missa nu.2.pulchrè, & latissimè Serp.in tractat.
de purgat.cap. 37.per totum, pulchrè Graff.in de-
cis.cas.conscient.lib.2.cap.45. ex nu.16. Nunn. in
3. part. D.Thom. q.84. artic.1. dub.8. pagin.960.
Conrad.in respons.cas.conscient.casu 266. per to-
tum, de quibus omnibus, & alijs meminit Noua-
rius, vt vidi in quadam eius consultatione manu-
scripta, vbi ex hoc dicit ipse, quod nunquam ei pla-
cuit negotiatio aliquorum ecclesiasticorum reci-
pientium quamplures missas, vt eas pro minori
pitantia ab alijs Sacerdotibus celebrari faciant, &
subdit etiam, quod ex his vera redditur opinio il-
3 lorum dicentium, Sacerdotem etiam pauperem
non posse occupare plures pitantias pro vna missa
celebranda, vt fuerunt iuxta eius allegationem,
Nauar.in suo manual. cap.25. nu.92. Suarez de sa-
crament.disputat.86.section.2. Tolet.in summa
lib.2.cap.9. de quibus meminit Costa de remedijs
subsidiarijs remed.71.sub nu,13. qui nu.14. refert
4 fundamentum esse, quia missæ celebratio non
est ordinata ad vitæ substentationem, sed ad Altis-
simi, immortalisq. Dei gloriam, & populi chri-
5 stiani vtilitatem, vndè dicit ipse non admitti cleri-
cos ad sacros ordines, nisi ad titulum patrimonij,
vel beneficij, vt probatur expresse in Sac. Concil.
Trideot.sess.21.canon.2. de reformat.

Accedat prædictis pro decisionis corroboratio-
ne, & fundamento, quod cum ipsi Hebdomadarij
habeant onus annexum in eorum hebdomadis ce-
lebrandi missas in ipsa Cathedrali, & sic videntur
obligati, si eis esset licitum ibi celebrare alijs meri-
tum applicando, vtique appareret eandem rem
duobus obligare contra regulam iuris, de qua per
6 text. in l. qui duobus ff. ad l. Cornel. de falsis, vbi
punitur pœna falsi, qui rem duobus obligauit, de
quo per Doctor. & præsertim per Ias. in l. quoties
C. de rei vendicat. & per Canonist. in cap. 2. de
consuetud.

SVMMARIVM.

1 *In donatione causa mortis quinque testes requirun-
tur, & num.3.*
2 *Testamentum iure donationis causa mortis sustineri
nequit, nisi adhibitis quinque testibus.*
4 *Donatio causa mortis conuenit cum vltima volun-
tate.*
5 *Testes requisiti in donationibus causa mortis debent
esse contestes, & non singulares, & sic fertur deci-
sum in Curia Archiepiscopali Neapol.*

An dispositio text.in l.fin. C. de donat. causa mortis, procedat si illi quinque testes sint singulares de loco, & tempore.

DECISIO XIV.

1 SCiendum est pro articuli intelligentia, quod in
donatione causa mortis, ex dispositione l.final.
C. de donat. causa mortis, adhibendos esse quin-
que testes, vt communiter receptum esse, dicit Ri-
minald. in princip. de donat. nu.342. quem allegat
2 Graff.de success.in §.donatio causa mortis num.1.
vbi num. 2.dicit hoc adeò esse verum, vt testamen-
tum iure donationis causa mortis sustineri non
possit, nisi quinque testes in præsentia donatarij
fuerint adhibiti, allegat Soccin.in cons.112. vol.3.
Hartm.Pistor. q.2. nu.22. quibus addo Franc.in
3 decis.693.num.1.vbi inquit etiam, quod ad hoc, vt
donatio causa mortis valeat, requiritur, quod in
eius celebratione quinque testes adhibeantur, &
eodem tempore ad textum per ipsum allegatum
in l.fin.§.in omni autem C.de codicill.dum dicit in
4 omni vltima voluntate, cum qua conuenit dona-
tio causa mortis, vt dicit text.in l.fin. C. de donat.
causa mortis, & licet in ea non adsint verba prædi-
cta, nihilominus ita eam intelligunt Glosæ tam in
d. §. in omni, quàm in d.l. final. & omnes in verbo
quinque, dum allegant iura prædicta pro concord.
Adeò vt dum dicit text.in d.l.fin.quod sunt neces-
sarij quinque testes per d. §. in omni autem, sup-
pleatur eodem tempore præsentes, & hoc sen-
tiunt omnes Doctores in l.2.ff.de legat.1. quando
declarant in quo conueniat donatio causa mortis
cum vltima voluntate.

Quarè cum in facti contingentia fuisset dubita-
tum, si isti quinque testes, qui requiruntur in tali-
5 bus donationibus causa mortis debeant esse con-
testes, & non singulares de loco, & tempore, Curia
decidit pro affirmatiua opinione, & sic, quod non
sint singulares, iuxta decis. Franc.693. superius ci-
tatam, de qua memini Ego ipse in meis collectan.
decision. collect. 225. & ambos nouissimè allegat
Thorus in suo Compend.Decision. in verb.dona-
tio causa mortis.

SVMMARIVM.

1 *Sponsus, qui contraxit sponsalia de futuro cogendus
est ad contrahendum matrimonium.*
2 *Cap. ex literis de sponsalibus habet locum, etiam si
non interuenit iuramentum.*
3 *Sponsalia de futuro, etiam non iurata, copula carnali
interueniente obseruanda sunt.*
4 *Promissio de ducendo in vxorem facta tempore co-
pulæ non inducit sponsalia, & nu.12.*
5 *Amor dicitur furoris species.*
6 *Amoris furore nihil vehementius.*
7 *Amor priuat à deliberatione.*
8 *Donationes inter virum, & vxorem præsumuntur fa-
ctæ calore amoris.*
9 *Furiosus non punitur de delicto.*
10 *Impossibilium nulla est obligatio.*
11 *Excæcatus amore gaudet beneficio electionis fori.*

An promissio de ducendo in vxorem facta propè copulam carnalem ab amore capto inducat sponsalia.

DECISIO XV.

ERat valdè retinens pars offensa contra quen-
dam Clericum, qui violauerat mulierem
virginem, quam summopere diligebat, vt duceret
ipsam in vxorem, sub prætextu, quod tempore

copulæ

copulæ carnalis promisisset ipse clericus eam in vxorem ducere, quarè introducta causa in nostra Curia Archiepiscopali, fuit dubitatum in limine expeditionis causæ, si prædicta promissio facta propè copulam carnalem induxisset sponsalia, ad effectum, vt nos possemus eum cogere ad con-
1 trahendum matrimonium, iuxta seriem dispositionis text. in cap. ex literis de sponsal. Rota decis. 497. par. 1. in nouissimis, qui text. licet loquatur in
2 contractibus iuratis, tamen habet locum etiam si iuramentum non interuenisset, vt dicit Abb. in d. cap. ex literis nu. 3. latè Menoch. conf. 386. vol. 4. Surd. conf. 364. nu. 10. Conarr. alios cumulans in epitom. de sponsal. cap. 4 nu. 2. de quibus meminit Marta in decis. 172. vbi inquit conclusum, quod
3 sponsalia de futuro etiam non iurata interueniente copula carnali obseruanda sunt.

Et resolutum fuit pro parte negatiua, habendo
4 pro vero talem promissionem factam de ducendo vxorem propè copulam carnalē minimè inducere sponsalia, tanquam facta ex vi, & impetu luxuriæ, & libidinis, quæ instabat in illo actu, & instanti, quo fuit facta dicta promissio de ducendo in vxorem illam, quam copulare carnaliter intendebat, & eò magis, quia ex parte Inquisiti allegabatur amor erga illam mulierem, cuius potentia, & vigore facilè est præsumendum absque illius voluntate, & contra propriam mentem illam pro-
5 missionem fecisse, cum vi, & ardore amoris ductus, cum amor sit quædam furoris species, teste Platone, qui in Phædro scribit quatuor esse illius species, inter quas Amorem reponit, qui est à Venere, idcircò Poetæ passim Amorem furorem vocant, & Amantes furibundos furentes, & furiosos, vt habetur per Catullum in Nuptijs Pelij.

Heu mixere exagitans immiti corde furores

Virgil. lib. 4 Æneidos.

Ardet Amans Dido traxitq. per ossa furorem.

Et alibi eodem libro.

Quid vota furentem, quid delubra iuuantur.

Et paulò post.

Vritur infelix Dido, totaq. vagatur Vrbe furorem.

Et Summus Pontifex in cap. cum iuuentute de præsumpt. hunc affectum furorē vocat, qui igneus
6 amoris furor adeò nescit habere modum, quod regulariter dici solet furore amoris nihil esse vehementius, Chassan. in consuetud. Burgund. fol. 39. num. 13. dicens, quod in facti contingentia vidit quodammodo excusari propter amorem quandam mulierem, quæ receptauerat res furatas ab Amante suo, allegabat etiam Clar. in lib. 5. §. fin. quæst. 6. nu. 9. qui dicit, & refert in facti contingentia absolutum quendam, qui fecerat sortilegia, & alios casus dicto nu. 9. refert in quibus in facti contingentia fuisse absolutos, inquit Amoris furore delinquentes, & etiam pondero, quod adducit Palat. in repent. rubric. de donat. §. 28. num. 6. dicens,
7 quod cum Amor priuet à deliberatione, quia sicut viuunt, ita Amor ebriat, vt in princip. institut. de success. sublat. & dixit Sapiens Ecclesiast. 19. vinum, & mulieres apostatare faciunt Sapientes, & furore Amoris nihil vehementius inueniatur, vt in authent. quibus modis natural. effic. legit. §. illud collat. 6. & iste Amor inter coniuges præsumatur inesse, vt in d. authent. sequitur, quod donationes
8 factæ inter eos præsumantur factæ calore Amoris, & ideò non debent á iure approbari, ergo nec delicta puniri, quæ calore, furore, & impetu Amoris sunt commissa.

Item nam Amore captus furiosus dicitur, vt in
9 d. authent. & supra latè fuit probatum, sed qui per furorem agit non dicitur delinquere, nec pro delicto punitur, clement. si furiosus de homicid. l. infans ff. ad l. Cornel. de sicar. etiam in crimine læsæ maiestatis l. famosi ff. ad l. Iul. maiest. ergo nec amore captus puniri debet.

His etiam accedebat, nam impossibilium nulla
10 est obligatio l. impossibilium ff. de regul. iur. sed impossibile est amoris ardore, seu furore captum se posse continere quandoquidem, nec ipsi Philosophi possunt, vt in d. authent. quibus modis natural. effic. legit. §. illud col. 6. igitur iure optimo excusari debet à pœna, & Nouar. in praxi electionis, & variationis fori sect. 1. quæst. 17. ex his, & alijs
11 fundauit excæcatum amore gaudere priuilegio electionis fori, tanquam miserabilem personam.

Hæc omnia cum fuissent in dicta Curia considerata, fuit ipse Clericus inquisitus condemnatus
12 in exilium per triennium, & vt dotem congruam ei constituat, iuxta terminos text. in cap. 1. & 2. de adulter. non habendo pro vero promissionem illam factam induxisse sponsalia, & sic fuit resolutū.

SVMMARIVM.

1 *Vsura est omni iure prohibita.*
2 *Vsura ex nulla causa potest reddi licita.*
3 *Consuetudo, nec Princeps potest permittere vsuras.*
4 *Clericis est interdicta vsura, quod amplia, vt nu. 5.*
6 *Pœnæ clerici vsurarij remissiuè.*
7 *Clericus vsurarius manifestus qua pena puniatur.*
8 *Clericus vsurarius, sed non manifestus, qualiter puniatur.*
9 *Clericus, qui semel tantum vsuram commisit, quomodo puniatur.*

Pœna Clerici vsurarij, quæ nam sit,

DECISIO XVI.

1 OMni iure prohibitam esse vsuram certum est, pro quo sunt consulendi, post alios Villagut in tract. de vsur. ex quæst. 3. vsque ad quæst. 7. Sotus de iustit. & iur. lib. 6. q. 1. art. 1. ex conclus. 1. Scapp. de iur. non scripto cap. 169. Medic. in summa peccat. in 1. part. tit. 6 quæst. 60. & alij complures apud Cened. in collect. iur. canon. collect. 41. ad
2 decret. fol. mihi 215. vbi refert adeò hoc crimen in se malum esse, vt ob nullam causam reddi posse licitum, allegat Conrad. de contract. lib. 2. q. 25.
3 sic, nec consuetudo, nec Princeps potest eas permittere, Caballin. milleloq. 810. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 10. ex nu. 45. latè habetur per Cened. in collect. iur. canon. collect. 30. fol. mihi 195. videndi etiam in materia Peguer. in decis. 30. cum decis. sequent. vsque ad decis. 35. Gregor. Tholos. in tract. quem edidit de vsur. Morla in emptor. par. 1. tit. 8. q. 25. per totam.

Quare Clericis interdictum esse vsuram facere
4 dubitandum non est, eò magis cum id prohibitum reperia-

reperiatur in Concilio Laodicensi canon. 5. relato in cap. non licet 47. distinct. necnon in Concil. Carthag. 1. canon. 13. prout benè explicat Diaz in pract.
5 crimin. canon. cap. 88. vbi ampliat, quòd clericis non licet exercere fenus, tàm suo, quàm alieno nomine, per text in cap. sicut suo eadem 47. distinct.

Vndè cum hoc sit prohibitum de iure, certè cō-
6 tra facientibus huius iuris dispositioni, debetur aliqua pœna, de quibus remissiuè est videndus Lopez in addit. ad Diaz in practic. crimin. canon. dicto cap. 88. lit. C. in verb. suspenduntur, vbi plures pœnas clerici vsurarij reperies.

Ipse verò scribo, quod aut clericus est vsurarius
7 manifestus, aut non manifestus, si manifestus te consulo, vt videas vndecim pœnas positas per Siluestrum in sua Summa in verbo vsura 4. quarto quæritur, Hostiens. in Summa de vsur. §. fin. vers. alias à Iudic. Couarr. variar. resolut. lib. 3. cap. 3. nu. 5. vers. cæterum, Peguer. in decis. 31. num. 4. & tractatur materia in cap. quia in omnibus extra de vsur.

Aut clericus est vsurarius non manifestus, & di-
8 co, quod deponitur, quando non semel tantum, sed pluries vsuras exercere contingat, & in hoc crimine incorrigibilis existit, text. est in cap. 1. de vsur. in cap. canonum, in cap. quoniam, & in cap. si quis oblitus 14. quæst. 4. & est statutum in Concilio Elibertino canon. 20. relato in cap. si quis 7. distinct. Alex. cons. 72. lib. 1. Diaz in practic. crimin. canon. dicto cap. 88. vers. sed text. in cap. 1. vsque ad fin. vbi propterea ponit modum procedendi contra clericum vsurarium, vt primo Iudices contra ipsum à suspensione incipiant, & eo se non corrigente ad degradationem, idest ad depositionem deueniant, quod & idem scripsere Couarr. variar. resolut. lib. 3. cap. 3. vers. imò, & clericis, & vers. quod ita, Foller. in practic. crimin. canon. cap. 33. nu. 29. in princ.

Aut clericus semel tantum vsuram exercuerit,
9 vel monitus destiterit, nec in vsurarum exercitio sit irretitus, minimè deponitur, sed suspenditur ab officio, & beneficio arbitrio Iudicis, prout est text. in cap. præterea de vsur. & voluerunt Hostiens. in Summa de vsur. §. fin. Couarr. dicto cap. 3. num. 3. vers. quibus obijcitur, Foller. in d. cap. 33. num. 29. vers. quæ omnia, Diaz in sua practic. crimin. canon. dicto cap. 88. vers. subest etiam vsurarijs, & vers. stat ergo ex præmissis, & iuxta hanc distinctionem censuit nostra Curia Archiepiscopalis in facto occurrenti.

SVMMARIVM.

1 *Exequutor Apostolicus datus, vt mittat pensionarium in possessionem, cum clausula, dummodò centum pro Rectore remaneant, an possit cognoscere de meritis.*
2 *Clausula, dummodò, de sui natura non importat conditionem, sed modum.*
3 *Clausula, dummodò, operatur, vt probatio debet esse concludens, nec sufficit probatio per famam.*
4 *Clausula, dummodò, restringit, & modificat præcedentia.*
5 *Clausula, dummodò, qualiter differat à dictione, donec quousque, & similibus.*

Exequutor Apostolicus datus, vt mittat pensionarium in possessionem, cum clausula, dummodò remaneant centum pro Rectore, an possit cognoscere de meritis causæ.

DECISIO XVII.

Fuit admodum Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Episcopus Carinolæ Vicarius
1 Generalis Neapolis datus exequutor Apostolicus, vt mitteret N. in possessionem pensionis cuiusdam Parochiæ resignatæ, cum clausula, dummodò remaneant centum pro Rectore, & cum per partem aduersam instabatur, dari terminum pro verificatione si redditus dictæ Parochiæ ascenderent ad ducatos centum, & consequenter petebatur impediri dictam immissionem in possessionem, fuit dubitatum, an d. Reuerēdissimus Dominus debebat concedere dictum terminum, & dicebatur terminum non esse concedendum, ex quo
2 dicta clausula, dummodò, de sui natura non importat conditionem, sed modum, vt notant Bertacch. verb. dummodò, Viuius tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 34. num. 63. Rebuff. in comment. ad l. maiore parte nu. 156. vers. dummodò, ff. de verbor. signific. pagin. 544. Molin. de primogenijs lib. 2. cap. 15. num. 28. Octau. Vulp. cons. 23. Menoch. cons. 134. nu. 36. Azeued. ad l. 1. num. 39. titul. 6. lib. 5. nouæ recopilationis, Cardinal. Tusch. conclus. 271. nu. 1. Surd. cons. 186. nu. 11. & consil. 371. nu. 69. Cardin. Seraphin. decis. 338. nu. 5. & decis. 349. nu. 1. Anton. Monach. Florent. decis. 46. nu. 64. Cened. singul. 11. nu. 1.

Cæterum fuit contrarium resolutum in dicta Curia, nam fuit concessus terminus, cuius decisio-
3 nis ratio fuit, quoniam supradicta clausula operatur, vt probatio debeat esse concludens, nec sufficiat probatio per famam ad decis. Mohedan. 148. aliàs 3. de testibus in fine, vt fuit resolutum in causa Clusina pensionis 9. Decembris 1573. coram Lancellotto, vt in decis. 258. lib. 1. quotidie, & Oppiden. pensionis 3. Iunij 1585. coram Pamphilio, & fuit dictum in causa Cosentina pensionis 27. Maij 1596. coram Litta, & facit decis. 60. de concess. præbend. in antiquis, & in causa Interamnen. pensionis 23. Iunij 1602. coram Cordub. item quia
4 dicta clausula, dummodò, restringit & modificat præcedentia, Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 1. q. 86. nu. 28. Marches. de commission. par. 1. pagin. 525. nu. 2. Cened. dicto singul. 11. nu. 6. vbi nu. 5. asserit
5 quod differt à dictione, donec, quousque, & similibus in eo, quod illa denotat perpetuitatem, & perseuerantiam, secus verò in his, & quando iungitur eo, quod venit implendum antequam actus perficiatur, prout in casu nostro significat conditionem, non modum, l. Thaijs §. Stychus ff. de manumissis testamento, notant Aymon. cons. 10. nu. 14. Chassan. in consuetud. Burgundiæ rubr. 8. §. 5. verbo Christi nomine inuocato nu. 19. Octauian. Vulpell. dicto loco, Surd. decis. 209. num. 4. & cons. 186. nu. 11. & tunc non valet actus, nisi conditio fuerit adimpleta, text. est in l. qui hæredi ff. de condit. &

demonstr. Rebuff.in comment. ad d.l.maior.part. verſ.cum verò, Cened.dicto ſingul.11.num.4.importat etiam conditionem, vel modum pro qualitate cauſæ,& materiæ,vt eſt text.in l.dummodò ff. de procurat.notat Rebuff.in comment.ad d.l.maior. part. verſ. verum, maximè quando adijcitur actui imperfecto, prout hic, ita colligitur ex Molin.dicto cap.15. num.29. & ex Sanchez de matrimon.lib.3.diſput.83.nu.2.ita etiam importat conditionem,quando eſt adiecta diſpoſitioni,non quãdo excluſioni, ita Seraphin.in Rota Roman.deciſ. 1017. num.4. & tandem in proprijs terminis facit deciſ. Rotæ in vna Cremonen. penſionis lunæ 10. Decembris 1612. vbi ſtante clauſula, dummodò, appoſita in gratia reſeruationis, penſionis illius iuſtificatio ſpectat ad penſionarium, etiam ſi agatur contrà eum,qui conſenſit penſioni,cum per eam fiat gratia conditionalis, vt in Salamantina penſionis 26. Martij 1596. coram Gypſio, & in Meleuitana penſionis 28.Nouembris 1597.coram Litta.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria facta vni ex conſanguineis, cenſetur alteri facta.*
2 *Cui competit ius querelandi, competit, & ius remictendi.*
3 *Pater poteſt remictere iniuriam factam filio, etiam ipſo ignorante, vel inuito,declara vt nu. 10.*
4 *Pater,& filius,vna eademq. perſona cenſentur.*
5 *Vir,& vxor ſunt vna,eademq. perſona.*
6 *Iniuria facta vxori cenſetur facta marito.*
7 *Tutor poteſt remictere querelam pro iniuria facta pupillo.*
8 *Argumentum de minori ad maius eſt validum.*
9 *Maritus an poſſit remictere querelam pro iniuria facta vxori.*

Ius remictendi offenſam factam vxori, an competat marito, an verò ipſi vxori.

DECISIO XVIII.

INquirebatur quidam Clericus in noſtra Curia Archiepiſcopali de vulnere illato in perſonam cuiuſdam mulieris, cumquè in expeditione cauſæ eiuſdem Clerici, ad mitigationem prædicti delicti inter alia adducebatur remiſſio, ſeu pax habita à marito pro dicta iniuria eius vxori facta, fuit dubitatum,an ſufficeret remiſſio facta à marito, vel requireretur, quod fieret ab vxore,ad effectum, de quo ſupra, & dicebatur ſufficere remiſſionem à marito factam, ex illa regula generali, quod in-
1 iuria facta vni ex conſanguineis cenſetur facta alteri,vt probatur in l.lex Cornelia in princ.ff.de iniur.& ibi Gloſ.& Bart. Alex.conſ.15.col.2.lib.4. Felin.in cap.Petrus num.8. de homicid. latè Tiraquell.tract.de pœn.legum cauſa 51. num.68. ita quod pro ea poſſunt criminaliter accuſare, vt tenuit Bart. in d.l.lex Cornelia ſub nu.1. ff. de iniur. & Bald.in l.1.num.6. C.ſi quacumque præd.dign. & benè poſſunt remictere; cui enim competit ius
2 querelandi, competit, & etiam ius remictendi, Bald.in l. 2. ff.de re iudic.

Et pro hac opinione facit, quod pater poteſt re-
3 mictere iniuriam factam filio,etiam ipſo ignorante,vel inuito,vt ex communi Doctorum ſententia, refert Gomez in cap.6.de iniur.nu.6.in 3.tom. variar.reſolut. Boſſ.in tit.de pac.nu.16. Franc.Marc. deciſ.Delphin.672. par.1. Pinell.in l.1. C. de bon. matern.nu.105.par.3.& Surd.deciſ.89.num.12.ra-
4 tioquè videtur eſſe,quoniam pater, & filius, vna eademquè perſona cenſentur,ad vulgatum textum in l.fin.C.de impuber.& alijs ſubſtit.& vir,& vxor
5 ſunt etiam vna,eademquè perſona, & non debent ad imparia iudicari l.fin. C. vndè vir & vxor.
6 Franch. deciſ. 180. Ergo iniuria facta vxori cenſetur facta marito, & conſequenter poteſt maritus querelare, iniuriamquè remictere, faciunt latiſſimè adducta per Nouarium de elect. & variat. fori q.50. ſect.1.

Pariterquè facit, quod ſi tutor poteſt remicte-
7 re querelam pro iniuria facta pupillo, vt loquitur Franch. deciſ.535. quanto magis maritus pro in-
8 iuria facta vxori, cum argumentum de minori ad maius ſit validum, ad text. in l.fin. ff. de rebus eorum.

9 Quibus ommiſſis,fuit reſolutum in dicta noſtra Curia Archiepiſcopali non potuiſſe maritum remiſſionem facere, quoniam vxor ſuperſtes erat, & ex hac reſolutione tu poteris colligere, quando vxor eſt ſuperſtes,remiſſio facta à marito eſt inualida, quando verò eſt defuncta eſt valida, ex eo, quod vxore occiſa,patre,marito, & filijs exiſtentibus,ſufficit, quod pax habeatur ab vno tantum, ſcilicet à patre,vel à marito, ſecundum Catald. in tract.de ſyndic.quæſt.128.& alios, quos idem citat Baiard.in addit.ad Clar.quæſt.58. nu.26.

Non obſtant contraria, & præſertim illud de
10 patre,quia eſt intelligendum, ſi iniuria ſit leuis, ſecus ſi grauis, prout fuit iniuria illata vxori, nam ei fuit vulnus illatum, & ex vulnere oritur iniuria grauis.

SVMMARIVM.

1 *Armorum aſportatio in iure eſt prohibita.*
2 *Arma aſportans arguit malum animum.*
3 *Statutum prohibens armorum aſportationem,comprehendit mulieres.*
4 *Iudex videns aliquem arma aſportare, poteſt eum punire,abſque aliquo proceſſu.*
5 *Statutum continet aſportantem cortellum panis, animo offendendi.*
6 *Baiulus non poteſt arma aſportare.*
7 *Statutum an comprehendat aſportantem ſcloppum vacuum puluere,palla, & claui.*

Aſportans ſclopum vacuum, ſcilicet ſine puluere, palla,& claui, an incidat in pœnam edicti Curiæ Archiepiſcopalis contra aſportantes arma.

DE-

DECISIO XIX.

1 Regulariter armorum delatio in iure est prohibita, ad text. in §. 1. authent. de armis, & in l. vnica C. vt armorum vsus lib. 11. & in Regno esse constitutiones, pragmaticas, & banna nouissima, testatur Campag. in cap. Regni 239. à num. 16. cum sequent. Farinacc. tom. 3. quæst. 108. num. 3. & Menoch. de arbitr. iudic. casu 394. vbi cum ampliationibus, & limitationibus regulam
2 firmat, quoniam arma portans arguit malum animum, Ias. in § ex maleficijs num. 81. instit. de acti. Bart. in l. 1. vbi Alex. ff. ad l. Iul. de vi public. quæ
3 prohibitio comprehendit etiam mulieres, si repertæ fuerint cum armis, Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de verbor. signif. conclus. 6. num. 37. Suarez commun. opinion. vers. mulieres nu. 252. Hinc Iu-
4 dex videns aliquem deferre arma, potest eum punire de delatione armorum absque aliquo processu, Ias. in l. vnica ff. si quis ius d. non obtemp. nu. 28. & ibi Cagn. num. 98. Bald. in l. officium in fin. reg.
5 eod. tit. & extenditur pariter supradicta prohibitio in asportante curtellum panis animo offenden-
6 di, est decis. Delphin. 4. nu. 13. & ita similiter procedit in Baiulo, qui non potest arma portare, vt in Sacro Consilio de anno 1556. die 2. Decembris, testatur fuisse decisum Anna in repetit. constit. si quis nu. 23.

Quibus sic enarratis, cum fuisset dubitatum, an
7 edictum prohibens armorum asportationem comprehenderet asportantem sclopum vacuum absque puluere, palla, & claui, resolutum fuit negatiuè, tùm quia his deficientibus non censetur aptum dictum sclopum ad offendendum, & proinde asportans non incidit in pœnas nostri edicti, ex quo de iure indubitatū est, statutum prohibens delationem sclopi, siuè retentionem intelligi de apto ad offendendum, Bonacoss. commun. opinion. tom. 2. vers. statutum puniens potestatem, Bologn. consil. 28. per totum, quos refert, & sequitur Baiard. ad Clar. quæst. 82. statuto 6. nu. 79. tùm etiam, quia verificabatur, dictum inquisitum asportasse temporis momento sclopum prædictum ei ab amico datum, vt traderet Magistro accomodandi gratia, & qui per momentum temporis habuit arma in loco prohibito, vel cum illis paruam moram traxit non debet puniri, Bursat. cons. 141. nu. 16. & seq. & nu. 42. & cons. 331. num. 37. & Baiard. vbi supra num. 74. Ex hisquè fuit conclusum, vt exularet inquisitus per biennium.

Non obstat statutum loqui generaliter, & proinde omne genus arma asportandi comprehendere, Bart. in l. 1. ff. quemadmod. vsu amitt. & in l. centurio nu. 22. ff. de vulg. & pupill. Paris. cons. 66. nu. 29. vol. 3. Decian. cons. 34. nu. 45. vol. 3. Soccin. Sen. cons. 65. in fine vol. 1. quia respondetur edictum debere restringi ad terminos habiles, Ias. in l. 2. §. pretor ait ff. qui satisd. cog. Menoch. de adipisc. possess. remed. 4. num. 755. & de retin. possess. nu. 58. Gozad. cons. 25. nu. 10. sed cum simus in delictis, & non in contractibus, in quibus verba generalia, & vniuersalia prolata ab homine nullam patiuntur habilitatis restrictionem, Roland. cons. 96. in fin. vol. 1. dicens hanc esse cōmunem sententiam, propterea edictum de re habili intelligi debet.

SVMMARIVM.

1 *Clericus debitor ex alieno nomine gaudet beneficio cap. Odoardus.*
2 *Lex vbi non distinguit, nec nos distinguere debemus, præsertim in materia fauorabili nu. 3.*
4 *Ratio vbi eadem est, idem ius debet statui, etiam in correctorijs nu. 5.*
6 *Verba legis generalis comprehendunt omnem casum, etiam incogitatum.*
7 *Dispositio generalis tantum operatur, quantum specialis, sed limita, vt nu. 8.*

An beneficium cap. Odoardus de solut. competat Clerico debitori ex alieno nomine, tanquam fideiussori.

DECISIO XX.

1 Clericus quidam cum fideiussisset pro suo fratre, qui acceperat officium Magistri Actorū, stante decoctione fratris sui principalis, pro quo fideiusserat petebat admitti ad beneficium capit. Odoardus de solut. quod nostra Curia ipsi impartiuit, ex generali dispositione text. in d. cap. Odoardus, vbi generaliter tale beneficium conceditur Clerico, ergo generaliter est intelligendus, nam
2 lex vbi non distinguit, nec nos distinguere debemus, vulgata l. de pretio ff. de public. in rem actio-
3 ne, præsertim in materia fauorabili, vt nouissime aduertit Nouarius in sua praxi electionis, & variationis fori q. 5. nu. 4. & 5. sect. 2.

His accedebat pro comprobatione huius decisionis, nam ratio, quarè præfatum beneficium conceditur clerico, est, nè in opprobrium clericatus cogatur mendicare, & carceribus mancipari, quæ quidem habet locum, tàm si sit debitor pro-
4 prio nomine, quàm alieno, vt in casu nostro, vndè cum eadem vigeat ratio, idem ius debet statui, & consequenter debet concedi in tali facto hoc beneficium l. illud ff. ad l. Aquil. Nouarius in praxi electiō. & variat. fori quæst. fin. nu. 2. sect. 1. vbi quod
5 quando est eadem ratio, & omnimoda similitudo, etiam in correctorijs facienda est extensio, nec tùc dicitur fieri extensio iuris, sed terminorum, immò etiam si simus in statuto, idem dicendum est, vbi eadem ratio viget, Glos. in l. illud C. de sacrosanct. eccles. Salyc. in l. 2. num. 21. C. de noxal. Nouarius vbi proximè nu. 3. qui fatetur, ita latè allegasse in
6 facti contingentia, verba enim legis generalis omnem casum comprehendunt, etiam incogitatum, Marta decis. 188. num. 6. vbi allegat text. in l. Iutianus, cum similibus de legat. 3. l. in fideicommissis §. cum pollidius ff. de vsur. Crauett. cons. 227. nu. 13. & seq. vol. 2. & sufficit aliquid in genere esse cogitatum, & si specialiter non disponatur l. qui iure ff. de testam. milit. Alex. in l. repudianda ff. de
7 acquir. hæredit. & tantum operatur generalis dispositio, quantum specialis l. si duo ff. de administrat. tutor. l. si chorus ff. de legat. 3. cum concordantibus, Capriol. de success. ab intestat. lib. 2.
8 numer. 20. nisi essemus in causis priuilegiatis, ex nouiter traditis per Nouarium in praxi electiōn.

& variat. fori quæst. 1. num. 4. 5. 6. & sequent. sectio. 2.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi, & Archiepiscopi in locis exemptis suæ Diœcesis, vel Prouinciæ, possunt exercere ea, quæ sunt præeminentiæ Episcopalis.*

2 *Episcopi, vel Archiepiscopi non possunt exercere in locis exemptis ea, quæ sunt iurisdictionis contentiosæ, vel voluntariæ, quæ sapiunt superioritatem.*

3 *Episcopus per loca exempta suæ Prouinciæ potest deferre crucem, item populo benedicere nu. 4.*

5 *Diuina officia publicè audire nu. 5. Missas in Pontificalibus celebrare, & in sui præsentia ab alijs, sine tamen Pontificalibus celebrari facere nu. 6. Item pallio vti n. 7. & verbū Dei populo prædicere. n. 8.*

9 *Non potest Episcopus, vel Archiepiscopus in locis exemptis ordinationes celebrare, nec sedere pro Tribunali, nec cathedram collocare, nec chrismare in fronte, nec degradare, nec facere processionem generalem, nec confessiones audire, vel indulgentias dare.*

10 *Vigore Concilij Tridentini multa sunt permissa Episcopis in locis exemptis.*

11 *Non potest Episcopus in locis exemptis consecrare Ecclesiam, ipsis exemptis inuitis.*

12 *Episcopus in locis exemptis, potest collocare solium ad effectum celebrandi, item habere proprios Canonicos, qui ei assistant nu. 13.*

Quæ possit facere Archiepiscopus, vel Episcopus in locis exemptis suæ Prouinciæ, vel Diœcesis.

DECISIO XXI.

Discussum fuit in Curia Archiepiscopali tempore bon. mem. Cardin. Gesualdi Archiepiscopi Neapolitani, quæ nā facere possit Archiepiscopus, vel Episcopus in locis exemptis suæ Prouinciæ, vel Diœcesis, & fuit responsum huiusmodi materiam dispersam esse per varia iuris canonici loca; & propterea fuit huiusmodi res resoluta per sequentes regulas.

Prima regula affirmatiua est, quod Episcopi, &
1 Archiepiscopi in locis exemptis Prouinciæ, vel Diœcesis, possunt sine licentia exemptorum vti insignibus Pontificalibus, & exercere ea, quæ sunt honoris, & præeminentiæ Episcopalis, & alia, quæ non habeant mixturam iurisdictionis, & officij.

Secunda regula negatiua, quod Episcopi, vel
2 Archiepiscopi in huiusmodi locis exemptis, non possunt exercere sine licentia exemptorum ea, quæ sunt iurisdictionis contentiosa, vel etiam voluntariæ, nec ea, quæ sapiunt superioritatem, & habent mixturam iurisdictionis; ita declarant Doctores in clement. Archiepiscopo, post glos. & præcipuè Ancharan. nu. 6. & 8. Imol. nu. 4. & 10. Cardin. in princ. nu. 5. & in §. simili modo num. 6 & in §. si tamen nu. 1. Abbas num 3. Vitalin. latè num. 20. 53. & 55. qui subdit, quod nec etiam poterunt hæc, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, cum licentia exemptorum facere, sed forsan est necessaria licentia superioris immediati dictorum exemptorum, vt idem explicat nu. 65.

Iuxta primam regulam permittitur Archiepi-
3 scopo per suam Prouinciam ante se Crucem deferri facere, etiam transeundō, & declinando ad dicta loca exempta, ex text. in dicta clemen. Archiepiscopo, vbi Doctores dicunt hoc ei concedi propter reliquias præcedentis subiectionis, cum per exemptionem talia loca non desinant esse in Prouincia, vel Diœcesi, vt explicat Vitalin. nu 2. & 4. Ancharan. nu. 2. Cardin. nu. 2. & 3. Arnulphus Ruzzeus in tract. de præeminentia Archiepiscopi 2. notab.

Item permittitur populo benedicere, dicta cle-
4 ment. Archiepiscopo, quod intelligitur non solum in loco exempto, sed etiam populo exempto, vt declarat Vitalin. ibidem nu. 7. & intelligitur non solum de benedictione ordinaria, sed etiam de benedictione solemni, per illa verba, *sit nomen Domini benedictum*, vt dicit glos. ibidem in vers. benedicat, & de benedictione, quam itinerando impertiuntur Archiepiscopi, vel Episcopi in sua Diœcesi, quando per signum crucis populo benedictionem infundunt, Ancharan. nu 3. Cardin. nu. 3. & 5. Imol. nu. 6. Vitalin. nu. 58. & 66. cum præcedentibus.

5 Item diuina officia priuatim, vel etiam publicè audire, dicta clement. Archiepiscopo.

Missas, & diuina officia, etiam in Pontificalibus
6 celebrare, & in sui præsentia ab alijs, sine tamen Pontificalibus celebrari facere, dicta clement. Archiepiscopo, quia licet sint hæc de lege iurisdictionis, tamen cum sint insignia dignitatis Episcopalis, non debet eorum esse interdictus vsus, cum id sine præiudicio exemptionis fieri possit, Ancharan. dict. clement. nu. 12. Vitalin. latius dicto num. 24. & 30. Arnulphus loco citato. Non sic tamen dicendum est, quando vellet ab alio celebrari facere, quia id esset auctoritatiuè demandare. & iurisdictionem exercere, Ancharan. nu. 40. Imol. nu. 9. Cardin. in princ. nu. 11.

Item si talis Archiepiscopus, vel Episcopus
7 pallio vteretur, poterit etiam in Pontificalibus celebrans, in diebus à iure permissis pallio vti, glos. in d. clement. Archiepiscopo vers. pontificalibus, & licet non desint, qui id impugnare velint, cum pallium videatur esse quid diuersum à pontificalibus, vt videtur tenere Ancharan. ibi nu. 3. contrarium tamen est tenendum cum glossa, vt dicit Vitalin. nu. 16. & hoc tutius est secundum Imol. num. 6. & 7. & verius secundum Cardin. in princ. nu. 8. cum negari non possit, quin sit ornamentum pontificale Archiepiscopi, vt dicit ibi Abbas nu. 3. & in prima lectura nu 7. & in secunda num. 2.

Item celebrando, aut alias in dicto loco exem-
8 pto verbum Dei populo prædicare, gloss. in d. clement. verb. etiam celebrare, Abbas ibid. num. 3. Vitalin. nu. 19. 20. & 65.

Sed dubium est, an oblationes, quæ solent offerri in missa debeantur Episcopo, cum in his locis celebrat? Et in hoc Ancharanus distinguit; quod si Episcopus, vel Archiepiscopus declinet ad dicta loca voluntariè, non debet tales oblationes recipere,

re, si autem celebret necessariò pro exequutione officij in casibus permissis exequendo officium pastorale, videlicet chrismando, ordines conferendo, & similia, possit dictas oblationes habere, cum sint accessoriæ ad missam, & celebratio sit necessaria, ita Ancharan. ibi nu 8. & videtur sequi Imola nu. 14. sed Cardin. ibidem in princ. nu. 11. dicit verius esse, quod teneatur ei conseruare, cui iura parochialia competunt.

Iuxta secundam regulam. Prohibetur Archie-
9 piscopus in locis exemptis ordinationes celebrare, quia est iurisdictionis, vt dicit Ancharan. ibidem nu. 8. Cardin. nu. 5. in princ. & in 5. sic tamen nu. 1. Imol. nu. 4. Abb. nu. 3. Vitalin. nu. 5.

Nec sedere pro tribunali, Cardinal. ibidem in princ. nu. 5. Imol. nu. 4.

Nec cathedram collocare, Vitalin. nu. 30. & est text. in cap. luminoso 18. q. 2. quod tamen intelligitur de cathedra iudiciali, vt dicit glos. ibidem vers. collocare.

Nec chrismare in fronte, quia habet mixturam iurisdictionis, & officij Episcopalis, vt dicit Ancharan. nu. 8. Cardin. in princ. nu. 5. Imola num. 4. Abbas nu. 3. Vitalin. nu. 20.

Nec degradare, Ancharan. ibidem nu. 90. Vitalin. nu. 20.

Nec facere processionem generalem, quia est potius officij, quàm honoris Episcopalis, Vitalin. in d. clem. nu. 55.

Nec confessiones audire, nec confitentes absoluere, nec eis iniungere pœnitentiam salutarem, quia non potest in exemptos potestatem exercere, licet Archiepiscopus possit in visitatione subditos Suffraganeorum absoluere, vt declarat Vitalin. ibidem nu. 53.

Nec remissiones, & indulgentias dare, quia non est dignitatis, sed iurisdictionis Episcopalis, Anchar. nu. 6. Cardin. 6. sic tamen nu. 4. Vitalin. nu. 65. extendens, quod nec etiam potest concedere, vt exempti suo nomine largiantur, & si dant, non prosunt nisi quoad sibi subditos ibidem nu. 66.

Notandum tamen, quod in casibus, in quibus potest Archiepiscopus, vel Episcopus in locis exemptis aliqua facere, si de facto prohiberetur, non posset contra eos procedere, sed agere deberet coram superiore exemptorum, vt dicit Cardin. d. 6. sic tamen nu. 5. Vitalin. nu. 56. & superior eos coget vigore huius constitutionis in dicta clement. Archiepiscopo.

Notandum, quod vigore Concilij Tridentini,
10 multa sunt permissa Episcopis tanquam Ordinarijs exercere in locis exemptis; & Primò, visitatio Monasteriorum, & Domorum, virorum, & mulierum, quibus imminet cura animarum personarum secularium in iis, quæ ad curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, Concil. Trident. sess. 25. cap. 11. de regularibus.

Secundò, visitatio beneficiorum Curatorum, quæ vnita sunt quibuscunque Ecclesijs, vel Monasterijs, vt animarum cura laudabiliter exerceatur sess. 7. cap. 7. de reformat.

Tertiò, exploratio voluntatis Nouitiarum profiteri volentium in Religione sess. 25. cap. 17. de regularibus.

Quartò, nouorum miraculorum, & reliquiarum approbatio, necnon imaginum, ac picturarum Dei, & Sanctorum, quæ in his locis apponuntur, dicta sess. 25. in decreto de inuocatione, & veneratione Sanctorum.

Quintò, benedictio Prædicatorum, quando in Ecclesia sui ordinis prædicant sess. 5. cap. 2. de reformatione.

Sextò, licentiæ concessio cum prædicant in aliena Ecclesia, ibidem, quod de examinatione etiam intelligi debet, iuxta declarationem Congregationis Concilij.

Septimò, correctio Prædicatorum qui scandala, & errores in populo disseminant, ibidem.

Octauò, publicatio censurarum, & interdicti.

Nonò festorum dierum obseruatio sess. 25. cap. 12. de regularibus.

De consecratione Ecclesiæ, videtur dicendum,
11 quod non possit inuitis exemptis, quia est res dependens à potestate, & officio Episcopali, & non spectans ad honorem Episcopalem, iuxta dictas regulas.

Collocare solium in dicta Ecclesia exempta
12 ad effectum celebrandi, videtur dicendum, quod possit, quia spectat ad honorem Episcopalem, & est de accessorijs ad celebrationem, quam potest facere in pontificalibus, iuxta primam regulam.

Habere proprios Canonicos, & Ministros, qui
13 ei assistant, cum celebrat, & pontificalia exercet, videtur distinguendum, nam si faciat actum permissum voluntariè, habere possit proprios ministros, & assistentes necessarios ad illum actum exclusis alijs, quia cum possit illum actum liberè celebrare, poterit etiam liberè assumere sibi ministros benè visos, propter regulam accessorij, & cum quid conceditur, &c. Si autem faciat actum necessarium exequendo officium suum pastorale vocatus ab exemptis, & tunc primum recurratur ad priuilegium, vt videatur eius forma, & continentia, cap. porrò de priuilegijs, alioquin poterit Episcopus dicere, ego volo meos ministros, & assistentes, & hoc etiam videtur esse ex decore dignitatis Episcopalis, quæ magis honoratur, cum simul cum capite adsunt eius membra. Possunt etiam in hoc casu exempti dicere, nos volumus Episcopo ministrare, & nolumus, quod alij nobis inuitis in Ecclesia nostra faciant similes functiones, & tunc differentia ex conuentione posset terminari; & bonum videretur, quod omnes Episcopo assisterent, quia ita maiore solemnitate, & ministrorum numero res perageretur, & Episcopus à suis membris non separaretur, cap. nouit de his, quæ fiunt à Prælatis, & personæ exemptæ non possent conqueri, quod earum ministerium despiceretur ab Episcopo, & quodammodo læderetur exemptio, dum ipsis exclusis, alij in eorum Ecclesia inseruiunt, præsertim in his, quæ iurisdictionem concernunt, qualis est ordinatio.

SVMMARIVM.

1 *Episcopo celebranti Synodum Diœcesanam debetur cathedraticum.*
2 *Cathedraticum non potest præscribi contra Episcopũ.*
3 *Valet præscriptio circa quotam cathedratici.*
4 *Pro cathedratico debentur Episcopo duo solidi.*

Num cathedraticũ debeat persolui Episcopo ab Ecclesijs, si numquam fuit consuetum persolui.

DECISIO XXII.

1 Catedraticum, seù Synodaticum deberi Episcopo Massæ Lubrensi celebranti Synodum primam Diœcesanam, & toties quoties eam deinceps celebrat, moueor ex infrascriptis.

Vulgata iura canonica, quibus colligitur hoc deberi, sunt videlicèt, cap. placuit 10. quæst. 3. cap. olim de censibus, cap. conquerente de offic. ordin. sequitur Archidiacon. in cap. eulogis 18. distinct. Panorm. 1. notab. in d. cap olim, & debet solui in Synodo, Goffr. in Summa tit. de offic. ordin. col. final & in tit. de censibus §. nunc videamus, & alios, quos congerit Henrichus Botæus in tract. de Synodo Diœcesan. nu. 75. & infra.

Neque possunt iuuari, qui tenentur ex solutione hucusque non facta, quia præscriptio non potuit interuenire, vbi Synodus non fuerit hucusque coacta, & sic non entium nullæ sunt partes, tanto magis, quod communis est opinio glos. in cap. qui-
2 cum que il primo 16. q. 7. vbi affirmat non posse præscribi contra Episcopum in totum circa catedraticum, cum non possit illud Episcopus abdicare à se, cap. pastoralis de donation. Io. Andr. in cap. cum venerabilis de censibus col. 3. vers. de catedra-
3 tico, & ibidem Cardin. Zabarell. licet valeat præscriptio circa quotam, cap. olim de censibus, Cardinal. de Turrecrem. in d. cap. placuit, sed non in totum, ita Balb in tract. præscript. in quinta parte in 16. q. 36. col. . ita Diuus Carolus Borromeus in secunda Synodo Diœcesan.

De moneta autem potest dubitari, quid intelli-
4 gi possit, nunc in praxi per duos solidos, de quibus iura loquuntur circa qualitatem monetæ, aliqui dicunt intelligi de argentea. alij verò de aurea magis vsuali, & ita intelligendum esse, testatur Hostiensis in tit. de censibus §. ex quibus.

A quibus autem est exigendum remitto me ad ea, quæ tradit Imol. in dicto cap. conquerente.

Qua re delata ad sacram Congregationem Illustriss. Cardinal. negotijs regularium præpositæ, fuit decisum, posse Episcopum exigere Synodaticum, siue Cathedraticum, iuxta dictum cap. conquerente, non obstante allegata præscriptione, seù immemorabili consuetudine.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Aliquid deberi Ecclesiæ, & deberi eius Rectori sunt idem.*
3 *Rector repræsentat Ecclesiam.*
4 *Appellatione Ecclesiæ venit eius Capitulum.*
5 *Iurans obedire Episcopo, & Ecclesiæ, tenetur obedire Episcopo, & Capitulo Ecclesiæ Cathedralis.*
6 *Quando Rector Ecclesiæ aliquid possidet, Ecclesia dicitur eandem rem possidere.*
7 *De iure dicitur dari Ecclesiæ, quod datur eius Prælato, siuè Rectori.*

Cultræ defunctorum, num debeantur Ecclesijs, exclusis earum Rectoribus.

DECISIO XXIII.

1 Orta lite inter Reuer. D. Anellum cessionarium Rectoris cuiusdam Parochialis Ecclesiæ, & Administratores regulares eiusdẽ Ecclesiæ circa cultram paruam appositam super scutillo, in quo delatum fuit corpus cuiusdam pueri defuncti ad ipsam Ecclesiam, dicti Administratores bonorum, seù fabricæ dictæ Ecclesiæ prætendebant dictam cultram spectare ad Ecclesiam, & in ipsius Ecclesiæ vtilitatem conuertendam esse: & ad fundandam eorum intentionem, allegabant edictum funeralium Curiæ Archiepiscopalis, in quo habentur hæc verba, videlicet: *Quando verrà alcun figliolo nello scutillo, con la coltrella noua fatta dalle parti, resti à beneficio della Chiesa, & non essendo noua, non se ne pigli cosa alcuna;* ex quibus verbis colligitur, quod dicta cultra conuertenda sit in vtilitatem Ecclesiæ.

Et introducta causa prædicta in Curia Archiepiscopali, videbatur resoluendum esse pro dicto Rectore, seù eius Cessionario; nam per illa verba edicti, per quæ reseruantur cultræ paruæ ipsi Ecclesiæ, non excluduntur Rectores; sed intentio Legislatoris fuit declarare, quæ cultræ restitui debeant hæredibus defuncti, & quæ remanere debeant penes Ecclesiam; non autem fuit definire, quæ conuertenda sint ad vtilitatem Ecclesiæ, & quæ accipere debeat ipse Rector pro se, quod clarè colligitur ex verbis; nam dicitur, *che essendo noua resti alla Chiesa, & non essendo noua, non paghi cosa alcuna*, id est restituatur hæredibus defuncti absque pecuniæ solutione.

Præterea, de iure non sunt contraria hæc duo,
2 videlicet aliquid deberi Rectori Ecclesiæ, & deberi Ecclesiæ, imò hæc duo inuicem se includunt, nam dominium rerum est penes Ecclesiam, & ad-
3 ministratio penes Rectorem, qui repræsentat Ecclesiam, Innocent. cap. cum super nu. 3. & 4. & ibi Abbas nu. 18. Imola nu. 7. Bellamer. nu. 1. & 2. Anchoran. nu. 6. Butrius nu. 9. Felin. num. 19. de rescr. Parisi. cons. 24. nu. 5. vol. 1. & nouissimè Rota Romana collecta per Farinac. par. 2. decis. 694. vnde Ecclesiæ nomine venit Episcopus, qui est Rector Ecclesiæ, glos. cap. requisisti vers. exprimat de te-
4 stament. Item appellatione Ecclesiæ venit Capitulum Canonicorum, vnde Canonici censentur agere nomine Ecclesiæ, cap. ex parte de concess. præbend. glos. cap. fin. de restitut. spoliat. verb. Canonici, Abb. cap. eam te de rescript. & d. cap. requisisti de testament.

Tùm quia iurás obedire Episcopo, & Ecclesiæ,
5 tenetur obedire Episcopo, & Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, cap. cum clerici de verbor. significat. Rota Romana Farinaccij part. 1. decis. 118. nu. 1.

Tùm quia quando Rector Ecclesiæ aliquid pos-
6 sidet, Ecclesia dicitur eandem rem possidere, Innoc. cap literas de restit spoliat. vbi Abbas, & cap. cum super nu. 21. de causa possessionis, & proprietatis, Natta cons. 562. Rota prædicta part. 1. decis. 119. num. 2.

Tùm

Tum quia de iure dicitur dari Ecclesiæ, quod
9 datur eius Prælato, siuè Rectori, glos. cap. si quis contumax, verb. componat 17. q. 4.

Ex quibus concludendum videbatur, quod verba edicti, quibus mandatur dicta cultra dari Ecclesiæ, non excludunt dictum D. Anellum Cessionarium Rectoris, & proinde posse sibi applicare, maximè cum dicta cultra parua, parum vel nihil inseruire possit Ecclesiæ. Huiusmodi tamen causa adhuc pendet indecisa, nam partes tractarunt de concordia.

S V M M A R I V M.

1 *Ad denunciationem vnius honesti viri, qui defert de fama, vel scandalo, impeditur matrimonium contrahendum.*
2 *Ab ijs, quæ omitti possunt sine peccato, abstinendum est propter scandalum.*
3 *Electio iusta, propter scandalum irritatur.*
4 *Ad vitandum scandalum, matrimonium impeditur simpliciter, & non ad tempus.*

Num matrimonium impediri possit ab Episcopo propter scandalum.

DECISIO XXIV.

TRactatum fuit matrimonium inter duas personas, quæ inter se concordes erant circa matrimonij prædicti sollemnizationem; verùm quia mulier erat valdè nobilis, & virum, qui volebat cum ea contrahere, excellebat multum in nobilitate; propterea consanguinei dictæ mulieris, stante disparitate conditionis cœperunt minari cædes, & mortem, si tale matrimonium contraheretur, quod in dedecus familiæ cedere conclamabant; & quia verisimiliter dicta scandala oriri poterant, fuit dubitatum, an Episcopus posset huiusmodi matrimonium impedire, & prohibere ne contraheretur.

Et cum fuissem de hac re consultus, auditis rationibus vtriusque partis, videbatur dicendum. Primò, quod nullo modo poterat impediri, nam in casu huiusmodi aderat consensus viri, & mulieris, qui necessarius est ad contrahendum; quare non poterat impediri ob scandalum, quod est extrinsecum, & per accidens, maximè cum matrimonium institutum sit in remedium luxuriæ.

Secundò, quia consensus in contractibus est de iure gentium, & non potest impediri per ius aliquod positiuum, quin suum sortiri possit effectum.

Tertiò, vtilius est permitti scandalum, quam veritatem relinqui, cap. qui scandalizauerit, de regulis iuris.

Sed ex alia parte fui in voto, quod dictum matrimonium poterat per Episcopum impediri, ex sequentibus rationibus.

Primò, per textum in cap. cum in tua de spon-
1 salibus, vbi habetur, quod ad denũciationem vnius honesti viri, qui defert de fama, vel scandalo impeditur matrimonium contrahendum.

Secundò, per textum in cap. 2. de nou. oper. nunciat. vbi habetur, quod ab eis, quæ omitti possunt
2 sine peccato, est cessandum pro vitando scandalo, iuxta dictum Apostoli, qui ait: *Si scandalizauero fratrem meum, non comedam carnes in æternum*; & Dominus noster Iesus Christus, vt habetur Matth. cap. 18. dixit: *Væ homini illi per quem scandalum venit*, idquè tenet expressè Gloss. cap. super eo de cognatione spirituali, vbi habetur: Si scandalum est, quod aliqui coniungãtur, prohibendi sunt pro-
3 pter scandalum; vnde similiter electio iusta, ob vitandum scandalum, reuocatur, & irritatur, gloss. cap. 2. distinct. 62. Abb. cap. 1. de electione, Felin. cap. nihil de præscript. Dec. cap. cum teneamur de præbendis, facit text. in cap. nisi cum pridem de renunciatione §. pro graui cap. quæsitum, vbi Abbas de rer. permutat. Couarr. in regul. peccatum 1. par. relectionis nu. 5.

Replicabat quidam Reuerendissimus Episcopus, non posse in tali casu prohiberi simpliciter matrimonium, sed tantum ad tempus, quod quidem videbatur probabile; sed re maturius perpen-
4 sa resolui, quod stante dicto scandalo, simpliciter poterat dictum matrimonium interdici quousque causa dicti scandali durauerit; nam vitare scandalum in illis rebus quæ sine peccato omitti possunt, est præceptum diuinum naturale, ex allegato loco Matth. 18. omittere autem matrimonium, non est peccatum, quare simpliciter potest prohiberi, nam omni tempore scandalum est malum, & euitandum, & ponderatur id, quod dictum est supra de D. Paulo: *Si scandalizauero fratrem meum, non comedam carnes in æternum*; & non dicit ad tempus aliquod determinatum, sed potius in æternum, quia in æternum vitari debet scandalum, & non ad tempus, in ijs, quæ sine peccato omitti possunt.

Ad argumenta in oppositum respondetur. Ad primum, quod consensus matrimonialis, licet sit de substantia matrimonij, tamen præstandus est cum debitis circumstantijs, & non cum scandalo, & licet matrimonium sit remedium luxuriæ, tamen peccatum luxuriæ vitari potest alijs modis, vel contrahendo cum alijs fœminis.

Ad secundum respondetur, quod ratio naturalis de vitando scandalo dictat in tali casu abstinendum esse ab huiusmodi consensu ad euitandum malum imminens.

Ad tertium respondetur, quod argumentum procedit, quando aliquid non potest committi, vel omitti absquè peccato, tunc enim ob vitandum scandalum non debet fieri dicta commissio, vel omissio, ac in casu nostro non est peccatum omittere contractum dicti matrimonij. Quarè concluditur ob scandalum vitandum, posse matrimonium simpliciter impediri.

Audiui huiusmodi causam fuisse introductam in Curia Archiepiscopali, tamen adhuc pendet decisio.

S V M M A R I V M.

1 *Clerus, & Canonici in festis sollemnibus debent obuiam ire Episcopo suam Ecclesiam ingredienti, & honorificè eum suscipere.*
2 *Clerus, & populus debet exire obuiam Episcopo Ciuitatem ingredienti.*

3 Cano-

3 *Canonici an teneantur accedere ad palatium Episcopi distans ab Ecclesia Cathedrali per vnum miliare ad eum associandum.*
4 *Canonicorum obligatio erga Episcopum intelligi debet in terminis habilibus.*
5 *Canonici sunt viri in dignitate positi.*
6 *Dispositio est regulanda, & interpretanda, iuxta solitum.*
7 *Palatium Episcopi gaudet immunitate Ecclesiæ, & quare.*
8 *Obligatio accedendi ad publicas processiones est magis enixa in Canonicis, quam illa obuiam ire Episcopo.*
9 *Clerici si absunt à Ciuitate per dimidium miliare non tenentur accedere.*

Palatium Episcopi si distet ab Ecclesia Cathedrali per vnum miliare, an Canonici in festiuitatibus teneantur illuc accedere ad sociandum Episcopum.

DECISIO XXV.

1 Episcopo in festiuitatibus sollemnibus suam Ecclesiam ingredienti debet eius Clerus, & Canonici obuiam ire, & honorificè eum suscipere, vt notabiliter voluit Bertach. in tract. de Episcopo in 1. part. 4. lib. in rubr. de vita Episcopi, Bombin. in tract. de resident. Episcop. q. 23. nu. 6. & seq. volens Episcopum esse recipiendum à Canonicis in Ecclesia tanquam supremum Principem, Bald. ante omnes in cap. licet causam il secondo, vers. ibi honore de probat. de quo meminit Tiraquell. in tract. de nobil. cap. 26. nu. 37. vers. sed Bald. dicit si-
2 cut à simili Clerus, & populus debet exire obuiam Episcopo ingredienti Ciuitatem, vt per Franch. in decis. 164. Quarè ex his fuit coram me dubitatum in quadam causa compromissa, an supradicta
3 conclusio procederet, vbi palatium Episcopi distaret ab Ecclesia Cathedrali per vnum miliare, & quod tenentur dicti Canonici accedere, facit ratio generalis, quæ includit omnem personam, l. si ita, vbi Bald. & reliqui communiter ff. de legatis, Alexand. de Neuo in cons. 16. num. 3. & sequent. hinc voluit Alberic. in l. semper ff. de oper. libert. personam Prælati à subditis esse tenendam in maxima veneratione, etiam cum periculo propriæ personæ, cum sit Princeps in Diœcesi, cap. illud de maiorit. & obedient. & ab omnibus Principibus obediendum cap. omnes Principes eod. tit. vbi latè Bald. in 3. notab.

Cæterùm supra positis minimè suffragantibus
4 contra eum fuit ex voto meo iudicatum, ex quo obligatio Canonicorum erga Episcopum, intelligi debet terminis habilibus, argum. text. in l. si quando ff. de inofficios. testament. Bald. cons. 23. num. 6. & in cons. 16. num. 4. vol. 1. Alex. cons. 197. vol. 2. & indecorum videretur Canonicos pedetentim
5 ibi accedere, cum sint viri in dignitate positi, glos. in cap. si quando de rescriptis, Verall. in decis. 90. par. 1. Mohedan. in decis. 1. de constitut. & posse quis dicitur, quod honestè potest, vt dixit Ias. plura cumulans in cons. 93. vol. 1. & in dicta l. si quando in princ. & non omne, quod licet honestum censetur, vt per plura fundauit Dec. in l. semper ff. de regul. iur. & in cons. 51. nu. 7. & seq. vol. 1. Dicebatur etiam ad hoc facere regulam illam, dispositio-
6 nem regulandam, & interpetrandam, iuxta illud, quod fieri solitum est, l. quod si nolis §. qui à sidua ff. de ædilit. edict. Menoch. de arbitr. iudic. q. 83. Berous cons. 91. vol. 2. Magon. in decis. Florent. 56. nu. 3. cum consuetudo sit interpretatiua omnium actionum hominum, Gabr. de consuetudine conclus. 1. Ronchegal. in l. nemo num. 27. ff. de duobus reis, & consuetum, atque solitum est Episcoporum palatia non distare tantum ab eorum Ecclesijs, vt probatur in cap. quisquis 17. q. 4. vbi pro-
7 pterea palatium Episcopi gaudet immunitate Ecclesiæ, quoniam est contiguum Ecclesiæ Cathedrali, vt probat etiam Panormit. in cap. Ecclesiæ de immunit. eccles. quamuis quod gaudeat, siuè contiguum, siuè separatum magis communis est opinio, vt per Decian. in tractat. crimin. lib. 1. cap. 26. Ambros. de immunit. eccles. cap. 3. Ital. eiusdem nomin. tract. cap. 29. tandem ad comprobationem supra positi principalis articuli adducebatur obli-
8 gationem accedendi ad publicas processiones esse magis enixam in Clericis, & Canonicis, quam illa obuiam ire Episcopo, vt per Calder. in cons. 8. de Regularibus, Cappell. Tholos. in decis. 483. Marescot. lib. 1. variar. resolut. cap. 44. cum prima respiciat seruitium, secunda verò hominis obsequium, argument. text. in cap. omnes Principes de maiorit. & obedient. & propterea ab illo nullus excusatur, vt latè per Gratian. in decis. Rotæ Marchiæ 232. Antonin. lib. 1. variar. resolut. cap. 103. & ta-
9 men si prædicti Clerici abessent à Ciuitate per dimidium miliare, non tenentur accedere, vt fuit per Sacram Illustrissimam Congregationem declaratum, ad quod facit text. in cap. si quando in fine 98. distinct. vbi huiusmodi obligatio cessat pariter in Clericis longè absentibus à Ciuitate, qui de consuetudine non tenentur venire. ergo a fortiori neque tenentur Canonici obuiam ire, & accedere ad palatium Episcopi distans per vnum miliare, ex vi text. in auth. multo magis C. de sacrosanct. eccles. argumentum enim de maiori ad minus valet, & sic fuit iuridicè decisum.

SVMMARIVM.

1 *Patronus in limine fundationis iurispatronatus potest ad eius libitum quodlibet genus conditionis apponere.*
2 *Patronus in limine fundationis iurispatronatus potest apponere conditionem, vt ad illud valeant præsentare, etiam minores quatuordecim annorum.*
3 *Minor quatuordecim annis de iure communi olim inhabilis erat ad obtinenda beneficia, quod secus hodie procedit.*
4 *Aetas certa, vbi est requisita per statutum alicuius Ecclesiæ in præsentatione ad aliquod beneficium tunc præsentatio contra dictam formam est nulla.*
5 *Stante statuto in aliqua Ecclesia esse præsentandum sacerdotem præsentatio facta de illo non habente dictam qualitatem non valet.*

6 Testa-

6 *Testator non potest disponere, vt leges locum non habeant in eius testamento.*
7 *Regula, quod quilibet potest apponere legem, quæ sibi placet in eius dispositione declaratur.*

An Patronus in limine fundationis iurispatronatus possit apponere conditionem, vt ad illud valeant præsentari, etiam minores quatuordecim annorum.

DECISIO XXVI.

1 REgulariter Patronus in limine fundationis potest ad eius libitum quodlibet genus cōditionum apponere, vt latè dixi in decis. 76. part. 1. cum liberum sit de rebus suis vnicuique disponere l. in re mandata C. mandati, & iniquum est alicui rerum suarum dispositionem auferre l. seruus C. de Iudæis, & equum sit cuiquè sua committere l. filius ff. si quis à parente fuerit manumissus.

Verùm in casu proposito contrarium fuit di-
2 ctum, & decisum in quadam Curia Episcopali me ita consulente, in qua dicebam primò, quod li-
3 cet olim de iure communi minor 14. annor. esset habilis ad obtinenda beneficia, Put. in decis. 339. nu. 3. par. 1. & in decis. 46. par. 2. vbi ampliat etiam quò ad acquirendam possessionem, vt per Ant. lib. variar. resolut. cas. 109. lib. 1. nihilominus hodie dicitur esse inhabilis ex dispositione Concilij Tridentini de reformat. sess. 23. cap. 6. Nauar. cons. 11. de præbend. Paris. lib. 3. quæst. 3. & lib. 4. quæst. 1. nu. 7. & 9. Leon. in Thes. for eccles. par. 2. cap. 18.
4 nu. 14. fortificabatur pariter supradicta conclusio, quod vbi certa ætas requisita est per statutum alicuius Ecclesiæ in præsentatione ad aliquod beneficium, tunc præsentatio, & dispositio contra prædictam formam erit nulla, vt per Cassad. in decis. 69. Bellon. cons. 65. nu. 4. Barbat. in cons. 33. nu 8. vol. 2. & Farinacc. in decis. 15. par. 2. tom. 2. vbi si inspecto tenore statuti alicuius ecclesiæ sit præsentan-
5 dus Sacerdos, non valet præsentatio de illo facta non habente dictam qualitatem, vt etiam tenuit Rota in Valentina iurispatronatus 20. Martij 1586. coram Iusto, & in alijs pluribus causis, & sic in casu nostro, cum dicta conditio sit contra disposita per Sac. Concil. Trident. mandans ad beneficia ecclesiastica obtinenda requiri ætatem quatuordecim annor. vt etiā censuit Sacra Congregat. refert Nald. in sua Summa rerum practicab. verb. beneficium nu. 16. quanto fortiùs erit reijcienda conditio contra Concilium Tridentinum.

Nec testator potest disponere, vt leges non ha-
6 beant locum in eius testamento l. nemo potest ff. de legat. 1. cum innumeris apud Mantic. de tacit. volunt. lib. 5. cap. 3. & Velasc. in cons. 1. vol. 1. forma enim data à Concilio à nemine prætermitti potest, Bald. cons. 16. vol. 1. cum debeat adimpleri specificè, Viu. in decis. 336. & seruari ad vnguem, & integraliter Grammat. in decis. 79. & non seruata etiam in minima quantitate actus corruit, Mandos. cons. 98. nam forma non seruata propria substantia perire dicitur, Pinus cons. 66. nu. 6. & forma priuilegij, & contractus dat legem ipsi contractui, idem Viu. in decis. 337. & eo magis, cum disposita ab aliquo statuto, siuè lege magis, quā ratio attenditur Mant. cons. 143.

Non obstat decis. Rotæ 480. num. 3. in fin. par. 1. diuers. volens dictum locum Sac. Concil. Trident. de ætate ad beneficium obtinendum habere dumtaxat locum in beneficijs liberis, non autem in patronatibus, quia respondetur id non seruari in praxi, & numquam vidi practicatum, cum nulla sit diuersitatis ratio in vtroque casu, & proinde á regula dicti Concilij non est recedendum, argum. text. in l. illud ff. ad legem aquiliam l. adijcere §. quamuis, & quod ibi notatur ff. de iurepatronatus.

Minus obstat posse quemlibet in eius disposi-
7 tione apponere legem, quam sibi placuit, quia respondetur id minimè procedere, vbi vergeret in præiudicium iuris determinati cap. venientes de iureiurando, & priuatorum pactionibus iuri publico non derogatur l. priuatorum C. de iurisdict. omn. iudic l. iuris publico ff. de pactis, Bald. in cap. licet causam nu. 3. & seq. de probationibus, quod adeò verùm esse fatentur, vt procedat etiam de consensu partium, Bart. in l. cum hi § prætor ait ff. de transact. Bald. in l. 1. C. qui admitti, Felyn. & alij in cap. si diligenti de for. compet Frecc. de present. instrument. par. 9. quæst. 8. nec forma tradita à lege omittenda est, etiam si actus expeciretur in melius, Felyn. in cap. causam nu. 8. de iudicijs, Rimin. in cons. 467. nu. 12. & Gomes. in §. fuerat, instit. de actionibus.

Finaliter non obstat clausula apposita in fine instrumēti, non obstantibus quibuscūque legibus, & constitutionibus, cuius virtus est derogare omnibus ijs. quæ dispositione obstare possunt, Farinacc. in decis. Rotæ 506. num. 5. tom. 1. par. 1. Anton. variar. resolut. lib. 1. resolut. 46. nu. 7. & 12. quoniam respondetur testatorem non posse in testamento hanc clausulam apponere, nec ea quisquam inferior à Principe, vt per Barbos. de clausulis cap. 45. alios cumulans, nec per eam tollitur constitutio conciliaris, Gratian. disceptat. forens. cap. 397.

SVMMARIVM.

1 *Crimen sacrilegij est graue, & atrox.*
2 *Crimen sacrilegij æquiparatur crimini læsæ maiestatis.*
3 *Sacrilegium est grauius delictum, furto, & fornicatione contrarium religioni & pietati.*
4 *Furto subtrahens bisidam, qua pœna punitur.*
5 *Sacrilegium, quod committitur aduersus sanctissimum Sacramentum inter omnia est grauissimum.*
6 *Sacrilegij pœna est arbitraria.*
7 *Pœnæ, quæ fuerunt inflictæ ijs, qui hoc sacrilegium commiserunt enumerantur.*

Qua pœna puniri debet furto subtrahens sacrum vas, in quo conseruatur sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ, vulgò appellatum *bisida*.

DECISIO XXVII.

1 QVam graue, & atrox sit crimen sacrilegij scribit Foller. in practic. crimin. cap. 17. nu. 1. & seq. vbi nu. 11. & 12. dixit præsertim esse crimen exceptum, quando immediatè committitur in Ecclesiam, aut Episcopum, secus in alijs, Iodoch. in pract. crimin. cap. 113. rubr. de sacrileg. nu. 11. & seqq. Gregor. sintagm. iur. lib. 33. cap. 15. rubr. de pœn. veri sacrilegij nu. 1. vbi hoc sacrilegij cri-
2 men diuinæ læsæ maiestatis rectè dici potest, cum surripiendo quis, & contrectando res Deo ablatas Deum ipsum contemnere, eiq. iniuriam inferre nitatur, & num. 4. & plurib. seqq. ponit diuersas, & quidem graues antiquorum pœnas in sacrilegos inflictas, & cap. 16. pariter ponit plura exempla diuinæ vindictæ in sacrilegos, Decian. in tract. crimin lib. 6. cap. 30. nu. 1. qui benè docet, quomodo lege diuina sacrilegium prohibitum sit, & cap. 31. vbi multa de grauitate sacrilegij, & in illius detestationem, & præsertim quod sacrilegium est gra-
3 uius delictum, furto, & fornicatione contrarium religioni, & pietati inter atrociora crimina connumeratur, æquiperatur crimini læsæ maiestatis, & proditioni, etiam quod in minima re commissum fuerit, & cap. 37. nu. 1. & seqq. ponit, quod tam grauiter diuino iure sacrilegi puniantur, & apud antiquos puniti fuerint. Bonifac. in tractat. de furt. §. alienæ rei nu. 23. & seqq. plura de atrocitate huius criminis cumulans.

Vndè cum fuisset dubitatum, qua pœna veni-
4 ret puniendus furto subtrahens dictam bisidam fuit conclusum esse condemnandum ad triremes per decennium, prout fuit condemnatus, & meritò quidem, quoniam sacrilegi capitis pœna puniuntur, vt dicit text. in l. sacrilegi ff. ad l. Iul. pecul. de qua pœna loquitur latissimè Farinacc. in tract. de furt. & fragm. par. 1. quæst. 171. & eo magis hoc
5 videtur procedere, nam sacrilegium, quod committitur aduersus sanctissimum Sacramentum inter omnia esse grauissimum, probat text. in cap. 1. de custod. Eucharist. Christ. & alior. sacr. ibi ne possit ad illa temeraria manus extendi ad aliqua hamlilia, vel nepharia exercenda, & in cap. nihil de consecrat. distinct. 2. quã penã de iure fundauimus, stante quod sacrilegij pœna est arbitraria, iuxta fa-
6 cti, & personarum qualitatem, prout hic l. 4. §. mandatis autem ff. ad l. Iul. pecul. nam vt supra diximus, dictum sacrilegium fuit commissum contra Dominum Cœli, & Terræ, vnde Iudex debet ante oculos hoc habere, hinc Boerius decis. 254. nu. 15.
7 refert quosdam fuisse ad mortem condemnatos, qui vas, seù custodiam, in qua corpus Christi sanctissimum reponebatur custodiendum acceperat Iesu Christo in ea existente, confirmat Boss. in tit. de sacrileg. nu. 4. vbi commemorat, de quodam fure, qui calicibus, & alijs ornamentis quasdam Ecclesias spoliauerat, & dicit super furcis altissimis, cum tota caterua furum laqueo suspēsum, idemq. probat Foller. in practic. crimin. fol. 389. nu. 47. & post eum Clar. in §. sacrilegium, vers. sed quæro, quod hic Neapoli fuit suspensus quidam Salernitanus, qui furto subtraxerat quandam crucem èx Ecclesia S. Florentij, & tandem confirmat Gregor. in sintagm. iur. dicto lib. 33. cap. 15. num. 3. dicens se semper fuisse in opinione, sacrilegos, qui impia, & detestanda manu sacram Eucharistiam contrectauerunt, vel sacrarium, seù arculum, qua contineretur tollerent igne viuos comburendos ob sacrilegium, & impietatem.

SVMMARIVM.

1 *Allegans seruitutem itineris non sufficit verificare quasi possessionem ad effectum probandi dictam seruitutem in petitorio.*
2 *Allegans seruitutem illam probare debet; quod amplia, vt nu 3.*
4 *Quasi possessio non liberat ab onere probandi.*
5 *Prædia omnia in sua origine fuerunt libera.*

Alleganti seruitutem itineris non sufficit verificare quasi possessionem, ad effectum probandi dictam seruitutem in petitorio.

DECISIO XXVIII.

FVit excommunicatus quidam ab Episcopo Acerrarum tanquam impediens seruitutem prætensãm à quodam Archipresbytero, quare cum fuisset appellatum ad N. Curiã Archiepisco-
1 palem, fuit dubitatum, an esset probata dicta seruitus ad effectum declarandi excommunicationem validam, & fuit communi omnium voto resolutum minimè probata fuisse requisita ad præscriptionem dictæ seruitutis, per regulam illam, quod ab origine sua qualibet res præsumatur libera nullo modo præsumitur, vt tradit Cepoll. de seruitut. vrban. præd. cap. de pariete, & muro post nu. 15. & respondit Roland. à Valle in cons. 32. nu. 36. & in cons. 50. nu. 38. & cons. 2. nu. 15. ac cons. 98. nu. 13. vol. 3. per text in l. altius C. de seruit. & aqua, & ita consuluit Soccin. Sen. in cons. 75. col. 2. idem etiam confirmat ipsemet Roland. à Valle in cons. 34. vol. 4. nu. 1. & Dec. in cons. 360. nu. 4 per text. in d. l. altius, & in l. loci corpus §. competit ff. si seruit. vend. ac per not. à Bald. in cap. 1. in princip. de controu. inuest. facit, quod dicit Alexand. in l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollend. quem referendo sequitur Fr. Bursat in cons. 46. num. 11. & hoc idem voluit etiam Alexand. in cons. 23. col. 2. lib. 5. Calcan. cons. 34. col. 2. quos nouissimè recenset, ac sequitur Menoch. eruditissim. in cons. 35. nu. 2. & ideò, qui serui-
2 tutem allegat, illam probare debet, author est Riminal. in cons. 431. num. 6. vol. 3. Curt. Sen. in cons. 75. hoc idem voluit Bart. in l. si prius vers. venio ad tertiam partem ff. de oper. nou. nunciat. & Dec. respondit in cons. 32. col. pen. in fin. & in cons. 269. in princ. & 424. col. 2. & 468. col. 2. & 588. col. 2. Ruin. in cons. 45. col. fin. vol. 1. Alciat. eruditè in cons. 491. circa finem, & hoc placuit etiam Soccin. in cons. 102. col. 4. vol. 2. & Paris. cons. 20. in princ. vol. 1. Berous cons. 115. num. 30. vol. 1. & in cons. 65. nu. 157. vol. 2. vbi etiam de communi opinione fidem facit, & sequitur referendo Roland. à Vall. in d. cons. 98. vol. 3.

Amplia conclusionē, habere locum, etiam si aduersarius

3 uersarius sit in quasi possessione: nihilominus enim ei onus probandi incumbit, vt tradit Alciat. de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 1. nu. 2. inquit enim, ac attestatur mentem DD. esse, vt quasi possidenti incumbat onus probandi, facit, quod dixit Menoch. in dicto cons. 75. num. 4. per glos. in l. si priusquam de oper. nou. nunciat. vbi Iason num. 30. & Natt. in cons. 23. col. 1. nu. 5. per text. in l. vti frui §. 1. cum ibi not. ff. si vsufr. pet. & per not. in Glos. & Bart. in d. l. si prius in 2. opposit. 3. par. ff. de oper. nou. nunciat. & quod aduersarius in quasi possessione existens probare debeat seruitutem, voluit Alex. post Bart. in d. l. si prius, quos referendo sequitur Hieronym. Gab. in cons. 145. nu. 3. vbi subijcit, quod quasi possessio non liberat ab onere
4 probandi, per glos. communiter receptam, atque approbatam in l. sicuti §. sed si quærantur ff. si seruitus vendic. & Natt. in cons. 69. nu. 6. inquit, quod ex quasi possessione seruitutis non præsumitur
5 prædium seruire, quia omnia prædia in sua origine fuerunt libera, vnde ea non releuat ab onere probandi.

SVMMARIVM.

1 *Sodomiæ crimen detestabile est.*
2 *Crimen sodomiæ probatur testibus inhabilibus, fallit, vt nu. 4.*
3 *Linteamina sanguinolenta faciunt indicium sodomiæ.*
5 *Inimicus in criminibus atrocissimis non admittitur.*
6 *Crimen sodomiæ an probetur si duo testes vnus post alium asserant se vidisse per foramen aliquos nefandè coire.*

Sodomię crimen, an censeatur probatum si duo testes asserant se vidisse, vnus post alium per foramen aliquos nefandè coire.

DECISIO XXIX.

1 Sodomiæ crimen, quàm sit detestabile, & odiosũ colligi põt ex rescripto Cõstantini Imperat. in l. cũ vir C. ad l. Iul. de adult. cum vir, inquiunt, nubit in fœminam, viris porrecturam quid cupiatur, vbi sexus perdidit locum, vbi scelus est id, quod non proficit scire, vbi venus mutatur in alteram formam, vbi amor queritur, nec videtur iubemus insurgere leges, armari iura gladio vltore, vt exquisitis pœnis subdantur, infames, qui sunt, vel futuri sunt rei, sed & idem nobis ostendit Constitutio Imperator. Valent. Theodos. & Archad. lib. 9. Cod. Theodosiani tit. 7. omnes inquiunt, quibus flagicis vnus est virile corpus muliebriter constitutum, alieni sexus damnare patientia: nihil enim videtur habere discretum cum fœminis, huiusmodi scelus spectante populo flammæ vindices expiabunt, sed & idem crimen olim lege Scatinia puniebatur, cuius legis vigore plures à Domitiano damnatos Suetonius refert Alex. quoque Summus Pontifex hoc vitio laborantes excommunicatos esse voluit cap. 3. de excessibus Prælatorum, sed ne pluribus vtar, videre potes Menoch. de arbitr. iudic. casu 286. & Didac. Couarr. in repet. clement. furiosus §. 1. nu. 6. apud quos plura in huius odiosi criminis detestationem videre potes.

Crimen igitur istud, cum à communiter accidentibus occulte committi soleat, & ita detestabile sit, cum inter atrocissima delicta meritò possit cõ-
2 numerari coniecturis, & præsumptionibus, necnon testibus inhabilibus probabitur, iuxta tradita in l. famosi ff. ad l. Iul. maiestat. & in cap. per tuas extra de simon. Abbas in cap. fin. extra de testibus, Specul. in tit. de accusat. §. 1. in fin. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. q. 27. & casu 474. cent. 5. Marsil. in l. de minore ff. de quæst. cons. 101. nu. 16. cons. 161. nu. 7. & 11. Caccheran. decis. nu. 36. Vulpell. cons. 96. nu. 7. Roland. à Vall. cons. 27. nu. 7. vol. 3. cons. 7. nu. 14. vol. 1. cons. 24. nu. 67. eod. volum. 1. & latè Mascard. in conclusione obscurum, & in conclusione testes inhabiles, in quibus causis recipiantur, & in conclusione socius criminis, vbi videre potes, sed & alium modum probandi sodomiam in genere, tradidit nobis Foller. in practic. crimin. par. 2. verb. capiet informationem nu. 13. nempe quod Iudex aduocet matronas obstetrices, vel alios peritos, qui inspiciendo referant, an talis iudicio suo sit stupratus, necne, iuxta tradita per Doctor. in cap. proposuisti de probat.

Sed & etiam ex eo, quod diximus istud crimen coniecturis probari, illud sequitur, quod si testes
3 deponant se vidisse linteamina sanguinolenta, vel camisam sanguine fœdatam faciunt indicium sodomię, vt tradit idem Foller. d. nu. 13.

Animaduertendum tamen est, quod licet testes
4 inhabiles in isto crimine recipiantur, tamen id locum non habet in inimico, qui ad testificandum repellitur, vt latè tradit Marsil. cons. 28. num. 7. & seq. cuius rei ea est ratio, quoniam nec in crimini-
5 bus atrocissimis inimicus admittitur, cap. per tuas extra de simon. Bart. in l. quæstionibus ff. ad l. Iul. maiestat. Roman. in l. si verò §. de viro ff. solut. matrimon. Abb. in cap. inquisitionis §. 3. extra de accusationibus, idem Marsil. in l. 1. §. præterea in princip. ff. de quæstionibus.

Vnde ad casum, de quo quæritur, allegabatur
6 doctrina Marsil. cons. 28. sodomiam non probari per testes de auditu, nam in suo casu testis quidam deposuerat se post parietem intellexisse quendam sodomiam cum puero commisisse, cuius dictum reprobat, cum sit remotum à verisimili, & huiusmodi crimen non possit per auditum percipi, sed per visum solum, quem sequutus est Chassan. in consuetud. Burgund. in tit. des iustices de incelles in rubr. 57. fol. mihi 15.

Verùm fuit decisum contrarium, vt testes videntes vicissim, vnus post alium per foramen coire aliquos nefandè dicantur contestes, Viuius lib. 2. decis. 241. sub nu. 25. Mascard. volum. 1. de probation. conclus. 59. nu. 15. & conclus. 65. nu. 2. Abbas in cap. præterea num. 1. extra de testibus, gloss. in cap. nihilominus 3. quæstio. 8. Crot. in tractat. de testibus num. 187. quicquid dixerit Tholosana decis. 309.

SVMMARIVM.

1 *Clausula in gratia Pontificis, & cum absolutione à censuris ad effectum præsentium dumtaxat, an ei, qui per annum insordescit in excommunicatione suffragetur, nu. 4.*
2 *Qualibet dictio in iure aliquid operari debet.*
3 *Clausula præfata apponitur in impetratione beneficiorum, & alijs gratijs, quas Papa concedit, ad effectum, vt censuris irretiti valeant beneficia obtinere.*
4 *Insordescens in excommunicatione censetur suspectus de hæresi.*
6 *Clausula prædicta non habet effectum in inobedientibus Papæ.*
7 *Insordescentia excommunicationis excluditur per diligentias factas ab excommunicato pro absolutione.*
8 *Clausula præfata non suffragatur irregulari, ob notoriam fornicationem, neque incendiarys, & violatoribus Ecclesiarum, vt nu. 10.*
9 *Papa nunquam censetur super irregularitate dispensare.*

Clausula in gratia Pontificis, & cum absolutione à censuris, ad effectum præsentium dúmtaxat, an suffragetur ei, qui per annum insordescit in excommunicatione.

DECISIO XXX.

1 IMpetrauit quidam beneficium à sede Apostolica, & commisso mihi negotio in forma dignum, cumq. impetrantis merita scrutassem, ad effectum, de quo supra, opponebatur dictum impetrantem insorduisse in excommunicatione per annum, & proinde esse incapacem dictæ gratiæ, ad text. in cap. postulasti, & in cap. proposuisti de clerico excommunicato ministrant. Cassad. in decis. 1. de præbendis, Put in decis. 2. lib. 1. verùm in eius fauorem dicebatur, prædicta non obstare, stante clausula in dicta gratia, & cum absolutione à censuris, quo casu inhabilis efficitur habilis, & capax, vt latè per Dec. & alios communiter in cap. Apostolicæ col. 2. vers. vltimo prædicta regula de exceptionibus, post Alberic. & alios, quos allegat Boer. in decis. 290. & nonnulli relati per Peguer. in decis. 23. & iuxta sententiam Alberic. in l. à procedente in princ. C. de dilat. cum qualibet dictio in
2 iure aliquid operari debet l. si quando ff. de legat. 1. & nullum verbum esse otiosum, glos. in cap. vnico de scrutinio, propterea dicta clausula debet in aliquo operari, ideò habebit effectum, vt eum reddat gratiæ capaci, & tollere impedimentum prouenients à censuris, Rebuff. in prax. benefic. par. 1. & in declaratione bullæ nouæ prouisionis §. absoluentes nu. 15. Nauarr. conf. 25. nu. 18 in fine, & nu. 21. de fentent. excommunicat. Monald. conf. 159. num. 6. & seq. vol. 2. Bombin. conf. 71. nu. 3. vbi vo-
3 lunt, dictam clausulam apponi in impetratione beneficiorum, & in alijs gratijs, quas concedit Summus Pontifex, ad effectum, vt censuris irretiti valeant beneficia obtineri.

Cæterùm, supra positis minimè suffragantibus
4 contrarium iudicaui, non admittendo impetrantem, declarando ipsum indignum gratiæ, & proinde dictam clausulam non suffragari, ex quo non habet effectum in fauorem insordescentium in excommunicationem per annum, Bombin. conf. 73. nu. 4. & seq. Guttier. lib. 1. canonic. quæst. cap. 7. num 6. Marta de clausul. cap. 47. Merend. conf. 29. col. 2. nu. 10. & seq. obstat enim insordescentibus Regula Cancellariæ 61. & motus Sixti V. vbi ne præstetur occasio censuras ipsas vilipendendi, & insordescendi in illis statuit, ne absolutiones generales appositæ in literis suffragetur ijs, qui scienter excommunicationis sententiam per quatuor menses substinuerint, adducitur pariter ad prædicto-
5 rum comprobationem, prædictos insordescentes censeri de hæresi suspectos cap. cum contumacia de hæreticis in sexto, Seraphin. in decis. 704. par. 2. Rota diuersi. in decis. 850. par. 3. lib. 3. & consequenter indignos ecclesiasticis beneficijs cap. ad abolendam de hæret. latè Ausser. ad Cappel. in decis. 340.
6 item dicta clausula non habet effectum in istis, qui possunt dici inobedientes Papæ, vt per Boer. & alios penes eum in citata decis. 290. & de suspectis de hæresi, quod non prosit, facit text. in cap. excommunicamus §. credentes de hæreticis, Felyn. in cap. Apostolicæ col. 1. de exceptionibus.

Non obstat, dictum excommunicatum fecisse diligentias pro absolutione, quo casu tollitur effectus cap. cum contumacia de hæreticis, & facit decisio Rotę in vna Oscen. Archidiaconatus 16. Maij 1603. coram Lancellotto, vbi excommunicationis
7 insordescentia excluditur per diligentias factas ab excommunicato pro absolutione, quoniam fuit responsum, dictas diligentias non fuisse plenè, & concludenter verificatas, quo casu non suffragatur l. 1. §. quoties ff. de probat.

Animaduertendum obiter, dictam clausulam
8 non suffragari pariter irregulari ob notoriam fornicationem, Nauarr. in conf. 66. de fentent. excommunicat. & ratio communiter redditur, quoniam
9 Papa nunquam censetur super irregularitate dispensare, nisi expressè dicat, idem Nauarr. in manual. cap. 77. nu. 253. neque comm ttentibus falsum in literis Apostolicis, Rebuff. in prax. in forma
10 nouæ prouisionis num. 89. & seq. neque incendiarijs, & violatoribus Ecclesiarum, & alijs personis relatis in dicta regul. 61. Cancellar. Sixti V. & huiusmodi absolutio, vt in litteris dicitur datur ad effectum præsentium, vt ad hunc effectum suspendatur excommunicatio, suspensio, & interdictum, Rebuff. in loco citato nu. 6. vnde si post huiusmodi absolutionem se ingerat in diuinis est excommunicatus cap. is cui de fentent. excommunicat. lib. 6. neque potest habere beneficium ab Ordinario absque alia absolutione.

SVMMARIVM.

1 *Clausula sine præiudicio exequutionis litterarum Apostolicarum, quid operetur, & num. 2. & 3. vbi refertur decisio articuli.*

An

An Delegatus Apostolicus in causa appellationis, sententia executoris literarum Apostolicarum, cum clausula sine praeiudicio exequutionis literarũ Apostolicarum possit per viam attentati reuocare exequutionem praedicti exequutoris.

DECISIO XXXI.

1 IN vna Licterensi Canonicatus, in qua mihi cõmictebatur exequutio quorundam literarum Apostolicarum Canonicatus vacantis per obitum N. in quo reperiebatur intrusus N. verificatis clausulis coram me fuit per sententiam immissus in possessionem appellatione pendente prouisus à Summo Pontifice, & cum fuisset praedicta causa commissa per viam appellationis Reuerendissimo Episcopo Cauensi, cum clausula sine praeiudicio exequutionis literarũ Apostolicarum, pro parte dicti N, appellantis, fuit instatum pro reuocatione attentatorum coram praefato Domino Episcopo. Fuit dubitatum an stante clausula praedicta apposita in commissione posset dictus Dominus Episcopus per viam attentati reuocare exequutionem sententiae á me latae pro exequutione literarum Apostolicarum, & patrocinante D. Thoma Imperato V. I. D. & Viro doctissimo infrascripta adducebantur, quibus motus censui non posse cognosci de attentatis praedictis, Primo. Quia potuit exequutor non deferre appellationi interpositae, quia praedicta appellatio non habuit effectum suspensiuum ad text. cum ibi communiter notatis in cap. nouit de appellationibus, & in l. ab exequutore C. quorum appellationes non recipiuntur & sic exequutio ea pendente carere dicitur vitio attentatorum.

2 Secundò, quia stante clausula praedicta, sine praeiudicio exequutionis apposita in commissione causae principalis non potest Iudex procedere in negotio nisi parito literis, sicut dicitur de clausula sine retardatione solutionis pensionis Sarnens. in compẽdio signaturae num. 84. Puteus dec. 19. de pension. Io. Paulus dec. 61. cui aequipollet, ita fuit resolutum in causa Syracusana praeeminentiarum 5. Octobr. 1584. coram Bubalo, & fuit decisum in Auellina Archipraesbiteratus 6. Aprilis 1588. coram Serafino.

3 Tertiò, quia articulus praedictus reperitur in terminis decisus, nam clausula haec posita in commissione appellationis operatur quod substineatur exequutio facta appellatione pendente, vt fuit notabiliter dictum in causa Foroliuiensis beneficiorum 13. Iunij 1588. coram Serafino, & Marta de clausulis clauf. 160. & secundum hanc opinionem fuit iudicatum in dicta Curia Episcopali Cauensi.

SVMMARIVM.

1 *Iudici asserenti se adhibuisse causae cognitionem in decreto non creditur.*
2 *Iudici asserenti in sententia libellum, litis contestationem, testiumq; examinationem non creditur.*
3 *Iudici non creditur super stilo, & consuetudine.*
4 *Iudici delegato asserenti mandatum delegationis non creditur.*
5 *Notario dicenti in instrumento fuisse decretum interpositum non creditur.*
6 *Assensus non probatur ex verbis Notarij.*
7 *Decurionibus asserentibus illud quod faciunt ad suũ arbitrium pertinere credendum.*
8 *Iudici creditur de his quae coram eo gesta sunt.*
9 *Exequutoris assertioni creditur quando concurrunt adminicula.*

Iudicis assertioni positae in sententia quandoq; standum.

DECISIO XXXII.

IN eadem causa Licterensi, fuit dubitatum, an esset credendum sententiae Exequutoris asserẽtis N. intrusum confessum fuisse coram eodem Exequutore, se nullo titulo praecedẽte ingressum fuisse possessionem Canonicatus, praesertim quia non apparebat scriptura dictae confessionis. Et primò dicebatur non esse credendum praedictae assertioni ad text. in cap. cum à nobis de testibus cap. post cessionem de probat. l. eos si bene aduertatur C. de apppellat. Menoch. de arbit. Iudic. casu 187. num. 31. Mascard. conclus. 951. nu. 2. vbi nu. 10. post multos relatos subdit, quod non creditur
1 Iudici asserenti se adhibuisse causae cognitionem in decreto, vel detulisse iuramentum suppletoriũ aut dedisse tutorem causa cognita, vel sequestrasse possessionem prẽ timore armorum; in puncto quod non creditur Iudici in eo quod redargueret sententiam nullam, seu inualidam dixit Butr. in cap. cum à nobis nu. 10. col. 4. vers. secundus quando proceditur, & ibidem Felin. num. 8. vers. item procedit conclusio de testib. Aufrer. de reprobat. test. post num. 11. verb. arbiter vers. procederet etiã ista conclusio, Emil. de testib. verb. arbiter nu. 15. Menoch. de arbit. Iudic. quaest. 73. num. 3. Mascar. conclus. 124. num. 9. Crauett. cons. 165. per totum & Farinac. de oppos. cont. person. testi. quest. 60. n. 108. Sic pariter Iudici asserenti in sententia libellũ
2 litis contestationem, testiumq; examinationem non credi dixerunt Innoc. & alij in cap. quoniam frequenter de probat. Abb. consi. 8. vol. 2. & Nouell. reg. 42. vbi latè, vt etiam non creditur Iudicis
3 assertioni super stilo, & consuetudine Marsil. sing. 453. Bart. in l. qui bona fide §. huic stipulationi n. 1. de damn. infect. Cuman. cons. 50. col. 2. in fine. Et á
4 simili non credi Iudici delegato asserenti mandatum delegationis cap. cum in iure peritus de offic. deleg. l. vnica C. de mandat. Princip. & l. prohibitus C. de iur. fisci lib. 10. Guid. Pap. decisi. 322. Boer. dec. 282. Dec. consi. 214. colu. 2. vers. ad tertium & ideo ante omnia debet ostendere literas delegationis.
5 Facit etiam pro hac parte quod decisum refert Benintend. in sua pulcherrima dec. 2. vbi si Notarius in instrumento dixit decretum fuisse interpo-

situm sine causæ cognitione, non probatur pro-
pter hoc causæ cognitio, & quod Garzias in dec.
27. vbi assensus non probatur ex verbis Notarij
6 in instrumento interuenisse Regium assensum
allegat Affl. in cap. 1. col. 4. de alienat. feud. Freccia
in tractat. de subfeud. lib. 2. quæst. 25. & nonnullos
alios.

Contrarium tamen per partem aduersam dice
batur, scilicet quod crederetur Exequutoris asser-
tioni, & consequenter probare, vt colligitur ex tex
tu in l. diuus ff. de offic. præsid. & §. si quis verò cō-
præhensorum Auth. vt nulli Iudic. quoniam si cre
ditur nobili viro, & bono, vt dicit Glos. in l. Titio
fundum ff. de cond. & demonstr. ergo multo ma-
gis credi debet Iudici, l. vir bonus ff. iudic. solu. vt
dicit Curt. in addit. ad Alex. in l. 1. num. 55. ff. de
offic. eius, cui accedit maximam esse pro Iudice
præsumptionem l. 2. C. de offic. ciu. Iud. quę in
textum adhoc notat Bald. in l. vnica in fine C. ne
quis in sua caus. l. Herennius §. caia de euict. Socci.
cons. 96. col. 4. & 115. col. 3. li. 1. plura ad hanc pre-
sumptionē congerit Alcia. de præsumpt. reg. 3. præ
sumpt. 9. & esse credendum Decurionibus dum
7 asserunt illud quod faciunt ad suum arbitrium
pertinere Bart. in l. ambitiosa num. 27. ff. de decret.
ab ordin. faciend. Ruin. cons. 117. Soccin. consil. 4.
col. 4. vers. primum probatur lib. 3. & quod credi
8 debet Iudicis assertioni de his quæ coram eo gesta
sunt tradit Grammat. cons. 130. num. 6. glos. in
constit. regni Caroli sub. rub. de exhib. males.

9 Discusso tandem hoc articulo fuit resolutum
esse credendum præfatæ Exequutoris assertioni
concurrentibus tamen alijs adminiculis, & conie-
cturis, vt dixit Mascard. de conclus. 951. num. 5. De
cian. respons. 18. num. 202. volu. 1. Anchar an. cons.
439. Crauett. locis præalleg. & ita concordari pos-
sunt prædicta supra allegata.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet fiscum.*
2 *Appellationis causa est eadem cum principali.*
3 *Suffraganeus nequit fiscalem constituere in causa adducta in Curia Metropolitana.*
4 *Appellatio operatur, vt manus Iudicis à quo ligentur.*

An si à declaratoria excommunicationis facta à Suffraganeo appelletur ad Metropolitanum, possit dictus Suffraganeus in dicta causa constituere fiscum.

DECISIO XXXIII.

SVffraganeus quidam Illustrissimi Nostri cita-
uit eius subditum ad dicendum causam quare
non debebat declarari incidisse in pœnas canon.
si quis suadente Diabolo 17. quæst. 4. à cuius decla
ratoria cum appellasset d. subditus ad Nostram
Curiam, & Suffraganeus vellet in causa prædicta
constituere fiscum, fuit dubitatum an de iure id si-
bi licuisset existente fisco nostro viro quidem in-
tegerrimo, doctissimo, & valde morigerato, &
pro Suffraganeo dicebatur de iure non dubitari
1 quin Episcopus habet fiscum, & proinde esse pro-
nunciandum ipso aud 10, ita Bald in l. 1. in fine
ff. de iure fisci, latè Peregrin. de iur. fisc. cap. 3. nu. 5.
& seq. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 2. num. 12.
in princ. per ipsum enim expurgatur Diœcesis ab
omnibus delictis, vt refert Diaz in sua pract. ca-
non. cap. 4. & 5. & probant communiter omnes in
cap. fin. de appellat. item dicebatur appellationis
causam esse eiusdem naturæ cuius est ipsa causa
2 principalis l. 1. ff. an per alium causæ appellat. ita
quod secundum Ang. ibid si prima causa est sum-
maria etiam causa appellationis erit summaria,
sequitur Dec. in cap. cum te in primo notab. de
offic. deleg. & ex prædictis refert de Franch. in de-
cis. 520. quod quando in Magna Curia Vicariæ in
causa principali proceditur per horas, per Sacrū
Consilium in causa appellationis proceditur pari-
ter per horam, & tandem, quod in causa principa-
lis non datur tempus largior, quam in causa appel
lationis adest Reg. Pragm. edita 19. Augusti 1544.
incipit Don Petr. Crescent. vnde ad propositum
dico, quod cum Episcopus in causa principali po-
tuit fiscum constituere, ita pariter in causa appel-
lationis, cum vt dixi eiusdem sit naturæ.

3 Cæterum supradictis minime obstantibus, fuit
contrarium resolutum non posse scilicet Suffraga
neum constituere fiscalem in dicta causa, nam fuit
4 dictum per appellationem ligari manus Iudicis à
quo ad tex. in l. 1. ff. ad turpillianum Bald. in cons.
91. volu. 2. Alex. in cons. 57 num. 3. vol. 1. Alciat. in
respons. 29. num. 3. & seq. vbi nonnulla adducit in
materia, quando per appellationem iurisdictio Iu-
dicis à quo euanescit.

SVMMARIVM.

1 *Percussor Clerici antequam absoluatur debet satisfacere clerico.*
2 *Iniuria facta Monaco, dicitur facta Abbati, & ideò ei competit actum quaerelandi num. 3. & potest remittere iniuriam num. 4.*
5 *Dominus proprio nomine agit pro iniuria facta seruo, & idem est de iniuria facta procuratori num. 6. & de iniuria facta discipulo nu 7. & de iniuria facta vxori nu. 8. & de iniuria facta nurus nu. 9. & quid de iniuria facta Ciuitati num. 10*
11 *Baro habens iurisdictionem ciuilem quando possit comparere pro vasallis.*

Excommunicatus ob violentas manus in Conuersum alicuius Religionis, an ad effectum obtinendi absolutionem à dicta excommunicatione sufficiat satisfacere dicto Conuerso, an vero Abbati, & toto Monasterio.

DECISIO XXXIV.

REgulariter percussor clerici, antequam ab-
suluatur debet satisfacere clerico, cap. paro-
chia.

ghienos, cap. ea noscitur cap. quamuis de sententia excommunicationis lib. 6. late Sayrus in suo Thes. casuum conscientiæ lib. 6. cap. 6 quæ satisfactio cõsistit, vt vltra damna, extimabitur iniuria, & satisfiet clerico in pecunia, & hanc opinionem tenent Hostiens. Anton. & probatur in cap. olim de iniur. & damn. & in d. cap. ea noscitur, & cap. quamuis, & dicit veriorem esse Abbas in d. cap. ea noscitur, Imol. in clem. 1. de pœnis, & iniuriatus dicit, quod vellet potius tantum de suo perdidisse, quam hanc iniuriam pati, & Iudex postea taxabit secundum qualitatem, & quantitatẽ iniuriæ, & personæ iniuriatæ c. quod fieri 3. q. 3. Specul. de iniur. §. 1. Imol. vbi supra; Quibus sic suppositis cum fuisset dubitatum in Curia Archiepiscopali, an excommunicatus ob violentas manus in Conuersum cuiusdam Religionis ad effectum obtinendi absolutionem à prædicta excommunicatione, sufficeret satisfacere tantummodo dicto Conuerso, an autem Abbati, & toto Monasterio: & fuit resolutum in dicta Curia, necesse esse satisfieri dicto Abbati, & toto Monasterio, ex quo quidem vulgare est illud commune axioma, quod iniuria facta Monaco, censetur facta Abbati, & toto Monasterio l. in personam cum ibi not. per DD. ff. de pactis, Plaz in epith. delict. cap. 6. nu. 16. & Gomes. in 3. to. variar. resol. c. 6. de iniurijs nu. 5. Hinc est, quod pro iniuria Mona-
3 chi competit Abbati actio querelandi etiam proprio nomine l. iniuriarum actio, & ibi glos. & DD. omnes C. de iniurijs, & §. petitur cum ibi per DD. instit. eod. & refert Plaz. in d. cap. 6. num. 14. hinc
4 etiam est, quod Abbas potest remittere iniuriam factam Monacho etiam ipso ignorante, vel inuito vt ex communi DD. sententia refert Gomes. in d. cap. 6. num. 6. Boss. in tit. de pace num. 6. Marc. in dec. Delfin. 672. in 1. p. Pinell. in l. 1. C. de bon. matern. in 3. p. num. 105. & Surd. in dec. 89. num. 12. & ex eadem ratione sequitur quod etiam pro iniuria
5 facta seruo, Dominus agit proprio nomine, si iniuria sit atrox, vel facta contemplatione Domini §. seruus autem, cum ibi not. per Aretin. nu. 1. instit. de iniurijs, quod extenditur etiam ad iniuriam factam famulo, & pastori, vt inquit Bald. in l. siquis homicidij in fin. C. de accusat. Alexand. in addit. ad Bart. in l. item apud labeonem §. si quis seruo ff. de iniur. num. 6. Guido in dec. 557. & Baiard. in addit. ad Clar. in §. iniuria num. 34. ex eademq; ratione
6 infertur, vt idem sit quando infertur iniuria procuratori in contumeliam Domini, vel ipso præsente, vel si inferatur iniuria tempore, quo procurator, siue alius minister erant in exercitio repræsentantes personam Domini, vt considerant Cyn. in l. si non conuicij sub num. 7. C. de iniur. Fab. in §. sed si libero homini num. 1. instit. eod. & idem est in discipulo, cui fit iniuria in
7 contemptum præceptoris, vt inquit Nicas. in §. seruis autem num. 4. instit. cod. & Iodoch. in pract.
8 crim. cap. 137. sub nu. 10. eademq; conclusio ampliatur etiam in marito, qui similiter proprio nomine agit pro iniuria facta vxori l. 1. §. item ait ff. de iniur. Nacta in conf. 66. nu. 1. volu. 1. plenè Plaz. in epith. delict. c. 6. nu. 23. & sequ. qui post longam disputationem ex eadem ratione concludit quod inferens iniuriam vxori magistratus eadem pœna puniri debet: vt si eam ipsi magistratui intulisset, pro qua conclusione adeo receptam esse vtriusq; classis DD. sententiam, vt ea amplius in controuersiam deduci non possit, refert Clar. in d. §. iniuria vers. item iniuria facta vxori, eademque dispositio procedit in iniuria facta sponsæ, vt apertissimis verbis suadet tex. in d. l. apud labeonem §. sponsum, & testatur Salyc. in l. 2. in fin. C. de iniurijs, & idem est in iniuria nurui, pro qua similiter cõ-
9 petit actio socero, cum loco patris habeatur l. 1. §. item, aut cum ibi not. per DD. ff eodem, & DD. omnes in d. §. patitur, & eadem quoque conclusio procedit in Episcopo, quando fit iniuria clerico, & in quolibet Prælato, quando eius subditus contumelia afficitur, vt not. Boss. in tit. de iniur. num. 33. Gomes. in d. cap. 6. nu. 6. vers. item etiam est dubiũ, & plenè Carau. in ritu 275. num. 27. cum plur. seq.
10 & idem est in Ciuitate, quando infertur iniuria alicui ciui, & vtili Domino, quando fit iniuria eius vasallo, & alijs similibus, vt benè explicant Aretin. & alij in d. §. seruis autem, & Boss. in d. tit. de iniur. Oldrad. in cons. 66. num. 1. & Foller. in pract. crim. in verb. audiantur exceptiones num. 70. Hinc est quod Baro habens iurisdictionem ciuilem potest legitimè comparere pro suis vasallis ad proponendum grauamina eis illata per Dominum iurisdictionis criminalis, vt pulchrè refert Anna in sing. 61. & eadem quoque ratione procedit, quod quilibet ciuis dicitur particulariter lædi ex iniuria, quæ fit Vniuersitati, & eam prosequitur tanquam propriam, vt inquit Bart. in l. 1. §. fin. ff. de iust. & iure, vnde infertur, quod si quis commiciat vsurá cum Vniuersitate, & Syndicus renuit querelam proponere, sine qua non posset ex officio procedi, quilibet ciuis posset eam proponere pro suo particulari interesse, vt notabiliter testatur Carau. in ritu 192. num. 16. & seq.

SVMMARIVM.

1 *Census inter species alienationis connumeratur.*
2 *Permutatio rerum Ecclesiæ non est valida, absq; sollemnitatibus.*

Census factus per Ecclesiam ad septem pro centenario pro extingüendo alia ad octo, an exigat sollemnitates extrauag. Ambitiosæ.

DECISIO XXXV.

1 SVpposita pro verissima conclusione illa, censũ connumerari inter alienationis species ad textum, & quod ibi communiter notatur in l. fi. C. de rebus alienis non alienandis, & in cap. nulli eod. tit. fuit dubitatum in quadam Curia Episcopali huius Regni, an census factus per quemdam Parochũ ad septem pro centenario, pro extinguendo alium ad octo, quod ex redditibus suæ parochialis Ecclesiæ debebatur, dicatur contra terminos extrauag. Ambitiosæ factos, & consequenter d. Parochum incidisse in censuras dictæ extrauag. fuit enim
2 communi voto resolutum pro affirmatiua sen-

tentia, ex quo eramus in terminis permutationis rerum ecclesiasticarum, quo casu non adhibitis solemnitatibus Extrauag. redditur ipso iure nulla, ad notata per Calder. cons. 2. de rer. permut. Henri. cons. 16. & latè Quaran. in verb. alienatio in 3. ampl. & ita Grat. discep. forens. lib. 1. c. 46. vbi in alijs terminis loquens per hæc verba dicit: vnde si Ecclesia faciat censum ad septem pro extinguendo censum ad octo, seu decem, licet census sit nullus sine debitis solemnitatibus, tamen restituenda est pecunia, quia non fuit factus cēsus ex causa necessitatis, neq; est probanda versio pecuniæ, & poterit agi contra Curiam, quando Canonici se obligauerunt, non vt singuli, sed tanquam vniuersi, & prout Collegiū, glo. fi. in auth. hoc ius porrectum in verb. probet C. de sacros. eccl. Alex. in l. ciuitas nu. 11. si certum petatur, Ruyn in cons. 68. num. 7. lib. 1. cum præsertim venditores censuum non possint cogere ad restituendum pretium, vt in Bulla censuum, Socci. cons. 41. nu. 5. & 11. lib. 4. Franc. dec. 254.

SVMMARIVM.

1 *Clausula (licita tamen, & honesta) adiecta in confirmatione Papæ, an efficiat actum conditionalem. nu. 4. & 5.*

2 *Ad confirmationem sufficit generalis cognitio.*

3 *Clausula prædicta idem operatur, quod clausula (ex certa scientia) quando in confirmatione est expressus totus tenor instrumenti, & quæ sit ratio, nu. 6.*

Confirmatio pactorum alicuius concessionis à Sede Apostolica, cum clausula (licita tamen, & honesta) an stet conditionaliter, an autem causatiuè.

DECISIO XXXVI.

D. Ioannes Longus Nostræ Ecclesię Canonicus, Beneficiatus, & Rector Ecclesiæ, seu Cappellę S. Caroli extra mœnia huius Ciuitatis existentis, cū cōcessisset dictam Ecclesiam cum aliquibus pactis, & conditionibus quibusdam Monachis S. Bernardi: & cum præfata concessio fuisset à Sede Apostolica confirmata, cum clausula (licita tamen, & honesta) Fuit dubitatum in Curia Archiepisc. an præfata clausula stet cōditionaliter, ita vt egeat verificatione aliqua præfata pacta esse licita, & honesta, & hoc fieri per eundem Pontificem: & fuit per eandem Curiam facta præsens distinctio, videlicet: quod si in confirmatione ista esset expressus tenor capitulorum, seu pactorum, quæ debent cōfirmari, & in
1 fine adesset clausula (licita tamen, & honesta &c.) tunc quia minimè dici potest, Papam habuisse certam notitiam, seu sciētiam capitulorum, seu pactorum, sed potius illa ignorasse, & propterea non censetur illa confirmasse, argum. tex. in l. mater decedens ff. de inoff. test. l. cum hi §. fi. ff. de transact. vbi confirmatio non præsumitur super incognitis, sequitur Menoch. lib. 1. de præsumpt. q. 12. post Alciat. eiusdem nominis tractat reg. 4. præs. 13. & in resp. 16 nu. 3. & seq. vnde Thess. in dec. 74. refert per illum Senatum fuisse decisum generalem quietationem non extendi ad ignorata, & incogitata, nec præsumendum esse, Papam habuisse notitiam dictorum pactorum. per illa verba, prout plenius in instrumento contineri dicitur, quia licet ad confir-
2 mationem sufficiat generica cognitio, vt per Rot. in dec. 455. p. 2. diuers. Crescent. in decis. vnica de pact. Cassad. in dec. 7. de iur. patr. tamen in casu de quo verba facimus minimè sufficit, ex vi clausulæ (licitę, & honestæ) quæ exigit veram, & non fictam cognitionem, vt in proprijs terminis tenuerunt Port. Imolen. in cons. 71. nu. 10. & seq. Fachin. in cons. 17. & 39. Bombin. in cons. 22. nu. 16. cum seq. vbi nu. 17. voluit Papam non habere certitudinem eorum quæ sunt facti, allegat text. in cap. 1. de constitut. in sexto.

At secus esse censuit eadem Curia, & cum ea D. Curtius Palumbus inter Iureconsf. verè Monarcha, si in confirmatione prędicta esset expressus totus tenor instrumenti concessionis, quoniam hæc insertio, idem operaretur, quod clausula (ex certa scientia, vt per Anch. in cap. in præsentium num. 1. 7. q. 1. Aret in cons. 15. num. 5. Fel. in cap. cum inter nu. 1. & 2. de excep. cum alijs per Gabr. de clausul.
3 concl. 1. nu. 30. & seq. & tūc illa verba (licita tamen & honesta) non stant conditionaliter, sed causatiuè, videlicet, quia sunt licita, & honesta, cap. fin. de con firm. vtil. vel inutil. Hostien. in Summa in d. tit. §. fi. Gambar. de clausul. q. 13. Marescot. lib. 2. var. resol. q. 17. in princ.

Nihilominus vbi tenor rei cōfirmatæ non exprimitur, tūc dicta clausula, nō stat causatiuè, sed cōditionaliter, vt colligitur ex notatis p Det. & reliquos in d. c. fin. de confirm. vtil. vel inutil. & per Ferret. in cons. 38. num. 5. quæ conditio, & si referatur ad præsens tempus, & consequens nō videatur suspendere, l. cum ad præsens ff si cert. pet. tamen cum consistat in iudicio intellectus, an pacta sint licita, & honesta de sui natura, regulariter non potest dici verificata, nisi sequatur declaratio officialium Papę, ex notatis per Ias. post Bart. & alios in l. stipulatio §. habet ff. de nou. oper. nunc. & in terminis confirmationis Apostolicæ, cum prædicta clausula, tenuit Rota in vna Calciaten. iurisdictionis 13. Febr. 1587. coram de Rubeis.

Et istud locum sibi vendicet, qua muis Papa velit
6 pacta prædicta haberi pro expressis ac si tenor illorum de verbo ad verbum esset insertus, quia ad hoc, vt insertio operetur certam scientiam, debet esse vera, & explicita, non autem per fictionem, & procedit quando ea quæ confirmantur specialiter exprimūtur, vt per Panorm. in cons. 62. nu. 4. vers. 2. lib. 1. Socc. in cons. 258. nu. 8. vol. 2. Corn. in cons. 22. nu. 3. vol. 3. & in specie quod requiratur insertio totius tenoris ad effectum inducendi certam scientiam, est decis. Rotæ 2. de confirm. in antiq. & tradit Brixien. in q. 59. vnde non sufficit clausula pro expressis, seu quorum tenores, quia dicta clausula bene operatur ad tollendam subreptionem, vt gratia non dicatur subreptitia, vel ad effectum sufficiētis derogationis, ita vt omnes obstantiæ tollantur pro validitate gratiæ, iuxta consil. Butr. 2. canonizatum per Rotam, non autem operatur, quod Papa dicatur habere certam scientiam, & notitiam rei confirmatæ, quia in hac materia multum refert, q tenor dispositionis, cuius petitur confirmatio inseratur

ratur confirmationi, vel quod habeatur pro expres-
so, quoniam quādo verè tenor inseritur, tunc quia
verisimile Papam, vel eos quorum ministerio vta-
tur dictum tenorem respexisse facilè præsumi po-
test illius scientia, & ideo si addatur clausula, quate-
nus sint licita, & honesta, quæ sępè ex consuetudine
etiam vbi non est necessaria irrepsit, necesse est nè
Papa sibi contrarius videatur, quasi idem sciuerit,
ignorauerit illam exponere, vt stet causatiuè iuxta
notata in d. c. fi. de confirm. vtil. vel inutil. quando
vero tenor habetur pro expresso, non solum appa-
ret Papam illius notitiam habuisse, sed potius appa
ret non habuisse, quia quod habeatur pro tali, non
est esse tale verè, sed per fictionem, Bal. Alex. & Ias.
in l. patris ff. de vulg. & pup. Fel. in rubr. de fid. instr.
num. 1. vers. & pro hac parte, latissime Rebuff. in l.
mercis post prin. ff. de verb. sign. & ideo cum fictio
sit dispositio aduersus veritatem, Bar. in l. is qui prò
emptore ff de vsucap. Alciat. de præsump. in princ.
3 quando quid habetur pro expresso datur intelligi-
non fuisse expressum, quo fit, vt licet clausula pro
expressis, seu quorum tenores sufficiat quo ad vali-
ditatem gratiæ, perinde sit, ac si Papa rei notitiam
habuisset, quia non potest dici de subreptione quasi
tacitum sit, quod ipse voluit haberi pro expresso, ta-
men per eam, non solum non potest dici Papam
habuisse verā notitiam, sed potius diei potest igno-
rasse, cum dixi fictio veritatem excludit, & illi op-
ponatur, ideo si tunc apponatur clausula (licita, &
honesta) non solum non violabitur eius propria si-
gnificatio, vt exponatur causatiuè, sed imò illi ma-
ximè conuenit propria significatio, quæ est, vt stet
conditionaliter.

DECISIO XXXV.

1 *Terminorum datio est arbitraria Iudici.*
2 *Dilatio probatoria est peremptoria, & non concedi-
tur alia illa elapsa, nisi cum causa.*
3 *Probatio ad probandum impedimentum non sufficit,
quod fiat per iuramentum.*
4 *Quando dicantur plures dilationes dari.*
5 *Terminus quartus non datur ad repulsam.*
6 *Causæ cognitio quæ requiratur ad dationem secūdæ,
tertiæ, & quartæ dilationis.*
7 *Dilatio sexta non potest per Iudicem assignari.*

An ille cui in causa fuerant concessi tres termini, possit habere quartum ad repulsam.

DECISIO XXXVII.

1 TErminorum datio Iudici arbitrarium est,
Grauat. ad Vestrium lib. 4. c. 1. n. 4. Menoc.
de arbitr. lib. 2. cas. 52. num. 2. Bertaz. inter
consil. Bursat. 74. nu. 133. vol. 1. Viui. in dec. 11. nu. 9.
Quare fuit dubitatum in Curia Archiepis. an Do-
minus Vicarius teneretur concedere quartum ter-
minum ad repulsam ei qui habuit tres in dicta cau
sa, & dicebatur dilationem probatoriam esse peré-
2 ptoriam, & propterea aliam non dari, sed semel cō-
cedi, vt per Capyc. in dec. 81. Caraui. in rit. 149.
nu. 1. Gail lib. 1. obseru. 91. nu. 1. Surd. cons. 97. n. 16.
& seq. volu. 1. & illa elapsa non conceditur alia, nisi
adsit magna causa, Bellam. in decis. 523. & ita etiam
cautum reperitur de iure Regni Neapol. habetur in
pragm. incip. post prædictas in tit. de ordine iudi-
ciorum; & casu quo conceditur secunda, probari
debet iustum impedimentum, Benint. in decis. Bo-
non. 45. post Maran. in Spec. aureo par. 2. act. 3. n. 5.
3 quæ probatio fieri debet aliter, quam per iuramen-
tum eiusdem, Dec. in cons. 154. Lanfr. in repet. cap.
quoniam contra in verb. dilationem nu. 9. de prob.
imò reperitur in iure casus, in quo nulla dilatio cō-
ceditur, vt per Verall. in dec. 25. lib. 1. Cassad. in de-
cis. 1. eod. Crescen. in dec. 2. eod. tit. de dilat. nec
omissio termini in causa vitiat processum, seu iudi-
cium, Capyc. in dec. 1. per tex. in l. 1. C. de dilat. ibi,
postulatum dari.
Vnde quando dantur prima, secunda, & tertia
4 dilatio, dicuntur plures dilationes, non vna, vt con-
cludit Franc. March. in decis. 36. nu. 3. vol. 1. quem
sequitur Scappus de iure non scripto lib. 3. c. 8. nu.
10. & seq. quos dari posse seruata tamen iuris solē-
nitate, concludit Lapus in alleg. 82. nu. 2. & 7. vsque
ad fin. licet Roman. in cons. 225. tenuerit, quod in
causis summarijs quarta dilatio non detur, quando
aliqui testes non fuissent examinati in tertio termi-
5 no, & ex prædictis fuit denegatus quartus termi-
nus in prædicta causa, nam prima dilatio dari de-
bet cum modica causæ cognitione, ac leui, vt consi-
deretur tempus, habita consideratione ad spatium
locorum ob facultatem, aut difficultatem proba-
tionis, vt in l. oratione ff. de ferijs, l. 1. C. de dilat. vbi
Paul. de Castr. voluit Alex. in cons. 41. colu. 2. vol. 2.
quos refert, & sequitur Boer. in dec. Burdegal. 294.
nu. 14. Gregor. Syntagm. iur. ciuil. lib. 48. c. 8. nu. 9.
Lanfr. in d. cap. quoniam contra in verb. dilationes
nu. 9. vbi ex Ang quem dicit in hoc melius alijs lo-
quutū fuisse quæ requirantur enarrat Gail pract.
lib. 5. obseru. 91. nu 13. Matthias Coler. in dec. 121.
nu. 2. Triuis. in decis. Venet. 37. nu. 1. lib. 1. quo verò
6 ad secundam, tertiam, & quartam dilationem, ma-
ior causæ cognitio exigitur, & in quarta non nisi iu-
ris solemnitate seruata. iux. auth. at qui semel C. de
prob. voluit Lanfr. de Orian. in d. c. quoniam con-
tra in verb. dilationes nu. 14. 16. & 17. de prob. am-
plè dicit Boer. in decis. Burdegal. 294. nu. 15. antea
voluit Azo in summa C. de dilat. Odoffr. & Salyc.
in l. 1. C. eod. Roman. in d. cons. 225. in cons. 226.
& cons. 497. March. in decis. Delphin. 36. nu. 3. & 4.
vol. 1. Benint. in decis. Bonon. 45. nu. 3. 4. Triuis. in
decis. Venet. 37. nu. 2. & in dec. 59. lib. 1. quintam
7 verò & sextam non posse per Iudicem assignari,
voluit Tholos. in dec. 116.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium fori non potest opponi per obligatum
vt possit conueniri in quocumq; foro.*
2 *Clausula (vbique locorum) quid operetur.*
3 *Vasallus non potest renunciare in præiudicium Do-
mini.*

4 *Regula, quod quis possit renunciare fauori suo, quando sit vera.*
5 *Filiusfamilias non potest renunciare Macedoniano.*
6 *Nouarij doctrina explicatur ab Authore.*

Commissarius Ill. Nuntij obligans se, cum clausulis, vbiq; locorum, an possit petere remissionem ad dictum Illustriss.

DECISIO XXXVIII.

STante obligatione facta à quodam Commissario Illustriss. Nuntij, vt instrumentum, in quo ipse erat obligatus, potuisset incusari in quacumq; Curia, & foro. Fuit dubitatum in quadã Curia Archiepiscopali, si ibidem potuisset tale instrumentum incusari, & pro affirmatiua parte per Aduocatum vnius ex partibus adducebatur doctrina Nouarij in sua prax. elect. & variat. fori q. 32.
1 p. 2. vbi voluit priuilegium fori non posse opponi per obligatum, vt possit conueniri in quocunque
2 loco, & foro, quia clausula (vbique locorum) submittit contrahentes omni foro, & loco, ita vt possint vbique conueniri, Bart. in l. 3. §. si quis ita ff. de eo, quod certo loco, Felyn. in cap. fin. num. 19. de foro competen. Bald. in l. 3. §. sed & si quis num. 22. C. commun. de leg. vbi multa de virtute huiusmodi clausulæ, Cæpol. cautel 70. Gallesi. de oblig. ad form. Cam. p. 2. q. 4. Grat. in decis. March. 180. nu. 12. ex quo Bart. in l. postulante per illum tex. ff. ad treb. voluit, quod ex submissione defuncti ad omnes Curias cum renunciatione fori potest hęres illic conueniri.

Verum contrarium fuit decisum, & remissa causa ad Tribunal dicti Illustriss. Nuntij; nam fuit habitum pro vero ipsum Commissarium tãquam
3 subditum dicti Nuntij nõ potuisse in præiudicium ipsius renunciare fori priuilegio, vasallus. n. non põt in alterius iurisdictionem absq; consensu Dñi consentire, nec expresse, nec tacitè, quod si fecerit, nullius erit præiudicij, sed Dominus potest eum rectè auocare per tex. in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. vbi Affl. nu. 23. nam licet quis possit
4 suo priuilegio renunciare, tamen hoc non procedit, quoties renunciatio illa tẽderet in præiudicium tertij interesse habentis, ex latissimè adductis per Nouar. de elect. & variat. fori q. 7. p. 3. à nu. 14. vsq; ad 19. vbi meritò firmat, quod cum beneficium
5 Macedon. fuerit inductum, & concessum principaliter fauore patrum, propterea non possit per filios renunciari, vnde euenit quod si vocatus contra priuilegium coram alio Iudice compareat, & in eius iurisdictione consentiat, ex talis partis consensu nõ prorogatur iurisdictio in prĕiudicium Domini facta, cap. cum tempore, vbi Panorm. nu. 2. de arbitr. DD. cõiter in l. si quis in conscribendo C. de pact.
6 Non obstat Nouar. in d. q. 32. nam Respondetur, eius doctrinam procedere in illis personis, quæ possunt prorogare iurisdictionem suam, ita quod per renunciationem factam non fiat præiudicium Domino interesse habenti, prout in casu nostro, nã si in Curia Archiepiscopali incusatum esset tale instrumentum, vtique fraudata restabat Curia Illustriss. Nuntij, quare iure optimo fuit causa remissa.

SVMMARIVM.

1 *Institutiones à Prælato inferiore Episcopo, non canonizat ius patronatus.*
2 *Præsentatio patroni absquè institutione Episcopi, & sic Ordinarij non tribuit aliquod ius præsentato.*
3 *Ius instituendi in beneficio spectat ad Ordinarium loci.*
4 *Præsentatus, & institutus non ab Episcopo, sed ab inferiore, non habet remedium recuperandæ.*
5 *Institutio in casu fundationis, vel dotationis alicuius iurispatronatus, Episcopo, & non inferiori reseruatur.*
6 *Institutio non potest reseruari in limine fundationis à patrono inferiori.*
7 *Forma tradita à Sacr. Concil. Triden. integraliter est seruanda, alias actus redditur nullus.*

Institutiones factæ à Prælato inferiore Episcopo, an canonizent ius patronatus.

DECISIO XXXIX.

IN vna S. Ioa. Maioris Capellaniæ iurispatronatus quorundam DD. de Planterijs; Fuit resolutum in Curia Archiepiscopali absq; vlla dif-
1 ficultate, institutiones factas ab Abbate illius Ecclesiæ de dicto iurepatronatus illud non canonizare iuxta formam traditam à Sacro Concilio Trident. sess. 24. c. 9. de reform. ex quo per præsentationem
2 patroni absq; institutione Episcopi, & sic Ordinarij, alterius habentis ius instituendi non tribuit aliquid ius præsentato in Ecclesia, cap. quod autem cum ibi communiter notatis de iur. patron. Bal. cons. 91. nu. 6. Alex. in cons. 23. vol. 1. quia ius instituendi in
3 beneficio spectat ad Ordinarium loci, cap. omnes Basilicæ 16. q. 7. cum similib. latè adductis per Dec. in cons. 117. in princ. & in cons. 121. in princ. quos refert, & sequitur Benint. in dec. 23. vbi prĕsentato,
4 non autem ab Episcopo, sed ab inferiore instituto, non competit remedium recuperandæ, ad cuius resolutionis confirmationem adducitur locus Conc.
5 Trid. sess. 14. c. 12. vbi in casu fundationis, vel dotationis alicuius iurispatronatus institutio Episcopo, non autem inferiori reseruetur, ex quibus verbis euidenter ostenditur, quod alio modo facta institutio nullũ ius tribuet, sequitur Ced. in collect. 13. Garz. de benef. par. 10. c. 16. nu. 3. & seq. Bombin. in cons. 91. nu. 8. vbi nu. 16. dicit, quod neq; possit pa-
6 tronus in limine fundationis inferiori reseruare ius instituendi, vt in proprijs terminis fuisse decisum testatur Anton. in lib. 1. variar. resolut. cap. 12. forma
7 enim tradita à Sac. Conc. Trid. integraliter est seruanda, alias actus redditur nullus, vt latè per Viui. in dec. 338. cum forma legis magis quam ratio attendatur, vt per Mant. cons. 143. cum forma sit vltima perfectio substantialis, vt per Bald. in l. quia indignus col. 1. ff. de Senat. Mant. in cons. 232. n. 11. Cæsal. cons. 422. & sic inobseruantia formæ facit actum nullum, Afft. in dec. 355. per tex. in l. cum hi

§. eam

§.eam transactionem ff.de transact.in tãtum quod non valet actus, etiamsi recedatur à forma de voluntate partium, secundum Bald. in l.1.C. qui admiss.Fel.& alios in cap.si diligenti de for.comp.

SUMMARIUM.

1 *Archiepiscopus in Diœcesibus Suffraganeorum nil potest,inuitis Suffraganeis.*
2 *Gesta per Metropolitanum in subditos Suffraganei in casibus qui non sunt in iure expressi sunt nulla.*
3 *Archiepiscopus quando remittere debet Subditum excommunicatum à Suffraganeo,vt ab excommunicatione ab eo lata absoluat.*
4 *Declaratio Sacra Congregationis.*

Archiepiscopus, quando remittere debet subditum excommunicatum à Suffraganeo,vt ab excommunicatione ab eo lata absoluat.

DECISIO XL.

Excommunicatus à Suffraganeo si appellat à prædicta excommunicatione ad Curiam Archiepiscopalem solent Suffraganei corã eis comparere,instando sibi remicti causam. Quare pluries fuit dubitatum circa huiusmodi remissionem faciendam, in cuius articuli dilucidatione di-
1 cebatur regulariter Archiepiscopum in Diœcesibus Suffraganeorũ nihil posse inuitis Suffraganeis, cap.sicut vnire de excess. Præl. cap.pastoralis, cap. duo de offic.Ordin.c.1.de supplen.neglig.in 6. vbi etiam Hostien.dicit,quod prohibitum est Archiepiscopis,vt in Diœcesibus suorum Suffraganeorũ aliquid exerceant, sed suis terminis sint contenti, cap.nullus primas 9.q.2. & ideo in nullo se debent intromictere, præter quam in casibus à iure concessis,& Host.in c.1.de suppl.negl.Præl. refert 18. casus,alias debet Metropolitanus abstinere per d. cap.pastoralis,& cap.sicut, & eosdem etiam casus refert in summa de offic.Ordin. sub nu.7. hinc est
2 quod gesta per Metropolitanum in subditos Suffraganei in casibus, qui non sunt in iure expressi sunt nulla,glo.in cap.per singulas il 2.9 q.3.Card. Alex.in cit.cap.nullus primas,& facit tex. in cap. ea quæ de reg.iur.in 6.vbi bona glos.
3 In casu autem principali fuit dictũ esse obseruandam dispositionem tex.in cap.venerabilibus §. sanè de sent. excom. in 6. & declarationem Sacræ Congreg. relatam per Quaran. in Summ. Bullar. verb.appellatio in fi.his verbis.

Censura Ecclesiastica in appellantem prola-
4 ta relaxari, aut nulla declarari per Iudicem appellationis non possit,nisi auditis partibus, & causa cognita,tuncq; si constiterit eam iustam esse ad Iudicem,qui excommunicauit, appellans remittendus est, vt ab ipso iuxta sacros Canones beneficiũ absolutionis,si humiliter petierit,debitamq; emẽdationem præstiterit,obtineat,si verò iniustam esse clarè appareat,Superior absolutionem impendat,si dubitetur, honestius est, vt ad excommunicatorẽ intra breuem aliquem competentem terminum eidem præfigendum absoluendus remittatur,licet etiam Superior hoc casu in idipsum per se præstare iure possit.

SUMMARIUM.

1 *Pactum in venditione appositum, ne transferatur dominium,nisi pretio soluto, valet.*
2 *Dominium non est de essentia venditionis.*
3 *Pactum ne transferatur dominium, nisi pretio soluto habet effectum inducendi hypothecam.*
4 *Dominij translatio impeditur per pactum,ne transferatur dominium,nisi pretio soluto.*
5 *Census non potest imponi super re vendita cum præfato pacto.*
6 *Vendens cum dicto pacto præfertur omnibus alijs creditoribus.*
7 *Reseruatio dominij facta in venditione, operatur, ne acquiratur ius tertio.*

Res vendita alicui Ecclesiæ cum reseruatione dominij,donec pretium fuerit solutum,an interim possit per Ecclesiam alienari non adhibitis solemnitatibus Extrauagant.ambitiosæ.

DECISIO XLI.

1 Pactum in venditione appositũ vt non transferatur dominium,nisi pretio soluto, regulariter.de iure valet, in l.procuratoris §. plenè ff.de tribut.1ct.& in l.cum manufata §.fin.de contrah.empt. & firmauerunt Bal.in rubr. C.de contrah.empt.nu.13.Fabian.de Mont.in tract.de empt.& vend.q.5.nu.39.& q.6.col.1.& 2.Io.And. ad Spec.in tit.de empt.& vend.nu.8.vers.facilè ergo erit; & vers.sed an posset, Dec.cons.440.nu.1. Soccin.cons.179.colu.1.vers.item licet volu.2. post Abb.cons.66.volu.1. Tiraq.de retract.lignag.§.1. glo.2.num.39. & sic fuit pluries decisum Magon. decis.Lucens.51.Affl.dec.338. Franch.dec.506. &
2 ratio est,quia dominium non est de essentia venditionis,l.si ita §.qui fundum ff.de contrah. empt. & res aliena vendi potest,l.rem alienam ff.eod.& dominium venit in executionem obligationis,quia soluto pretio emptor agit ad sibi tradendum dominium,l.Iulianum §.offerri ff.de act.empt. & ita venit consecutiuè, & accessoriè ad contractum, vt tenet Fabian.in d.q.6.col.1. ergo si in contractu venditionis apponatur, ipsius naturæ non repugnat.

Quibus sic enarratis, cum fuisset dubitatum in quadam Curia Archiepiscopali huius Regni, an Parochus, qui emerat bona quædam pro sua Parochiali,cum prædicto pacto alienando ante solutionem pretij inciderat in pœnas Extrauag.ambitiosę,dicebatur Primò, non incidisse, quoniam qd est expressum,est proprium naturæ ipsius contractus,l.continuus §.cum ita,& l.interdum de verb. oblig.vndè verè est pura venditio, quamuis non fuerit translatum dominiũ,Couar.var.resol.lib.3. c.11.nu.6.in princ.licet emptor ante solutum pretium non sit dominus rei emptæ,l. quod vendidi de

de contrah. empt. §. venditę instit. de rerum diuis.
3 Tiraq. de retract. conuentiad fin. titul. nu. 72. & de retract. lignag. glo. 2. §. 1. nu. 43. & 44. Item quia dicta reseruatio habet effectum inducendi hypotecam tantum; & non est impeditiua translationis dominij, Curt. in addit. ad Alexan. in l. si cum dotem §. fin. nu. 5. ff. solut. matrim. Negusant. in 4. par. principal nu. 33. & in 2. membr. quintæ partis nu. 18. Bald. Nouell. de dote in 10. par. principali nu. 13. Strach. de decoctor. in tit. qui potiores &c. in vltim. part. nu. 5. Ias. in l. qui Romæ §. Callimachus nu. 5. de verbor. oblig. & Alberi. in l. obligat. genera. ff. de pignor. & in venditione cum prædicto pacto habet locum ius cōgruum, vt per Affl. in dec. 339. & in Constitu. sancimus in §. liceat num. 28. & 31. quod etiam fuit sequutus Tiraqu. in tract. retract. consang. nu. 34. & 37. fol. 16. & 17.

4 Cæterum contrarium voluit Curia Archiep. in facto contingenti, ex eo, quia per dictū pactum impeditur dominij translatio de venditore in emptorem, Bal. in cap. ad audientiam il 2. col. 2. & in glos. 1. de rescript. DD. in l. vltim. C. de reb. alien. non alienand. Redoan de reb. eccles. non alienand. rubr. 16. titul. de constitut. annui census num. 23. & 26. Bonius de censib. art. 30. num. 56. Rota diuers. decis. 121. num. 5. par. 2. & decis. 480. par. 1. post Follet. in prax. cens. fol. 161. nu. 41, & alios ibi allegatos Caputaq. decis. 17. par. 1. hinc prouenit non
5 posse imponi censum super re empta cum prædicto pacto, Bar. in l. codicillis §. instituto num. 4. de
6 leg. 1. & facit etiam quod venditor qui vendidit sub prædicto pacto in concursu creditorum præfertur omnibus, cum penès eum semper remanserit dominium, l. licet, & ibi Bart. Bald. Salycet. & omnes C. qui potio. in pign. hab. Negusan. de pignor. part. 4. num. 34. & 36. & in 2. membr. 5. part. num. 25. quia ista reseruatio dominij operatur etiam contra tertium, vt non quæratur ius tertio, nisi cum illo pacto, & conseruatione, Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 2. nu. 39. in fin. vbi quod in tali venditione haberet locum retractus cū eodem onere, & reseruatione, Corne. cons. 297. nu. 3. vers. secundo modo vol. 3.

SVMMARIVM.

1 *Clericus Ecclesiæ alteri, ac Deo seruiens non debet liberè sine iusta causa peregrinationis intuitu vagari absque licentia sui Prælati, seu Superioris extra Ecclesiam cui seruire tenetur, limita tamen de licētia dicti Prælati, & ex causa necessaria probabili, vt nu. 2.*

3 *Clericus durante peregrinatione re ipsa est sub protectione Sedis Apostolica.*

4 *Clericus ordinatus pro necessitate Ecclesiæ iuxta formā Conc. Trid. sess. 23. c. 16. si post declarētur ciuis Neap. per Cur. Archiep. potest cōpelli per eius Episcopum ad residendum.*

5 *Allectio in ciuem in Ciuitatem Neap. abdicat quem à potestate sui Episcopi.*

6 *Ius patronatus relictum à testatore in eius familia extenditur ad familiam allectam.*

Clericus ordinatus pro necessitate Ecclesię iuxta formam Conc. Trid. sess. 23. c. 16. an si post declaretur ciuis Neap. per Curiam Archiep. possit compelli per eius Episcopum ad residendum.

DECISIO XLII.

1 Clericus, & Canonic. Ecclesiæ alteri, ac Deo seruiens non debet liberè, passim, & indiscretè sine iusta causa peregrinationis intuitu vagari absq; licentia sui Prælati, & Superioris extra Ecclesiam cui seruire tenetur, cap. non oportet de cōsecr. dist. 5. Cum etiam Episcopus in Dominicis & solemnibus diebus tenetur in diuinis officijs in Ecclesia interesse, cap. Episcopus de cōsecr. dist. 3. & Abb. in cap. magnæ col. 2. extra de voto; alij verò clerici quolibet die horis Canonicis debēt interesse, per ea quæ habentur in c. 1. extra de celebr. Miss. & notat glo. in ver. infirmitas in cap. vnico de
2 cler. non resid. lib. 6. De licentia tamen sui Prælati, & ex causa probabili, & necessaria, puta voti adimplendi benè potest, & debet clericus peregrinari, vt dicto Prophetæ satisfaciat, dicenti: Vouete, & reddite Deo vestro, Psal. 115. & cap. sunt quædam 17. q. 1. Eccles. c. 5. Vota mea Domino reddam, si quid vouisti Deo, ne moreris reddere. & Cic. lib. 2. de legib. Cautè vota reddunto: & d. cap. magnæ extr. de
3 voto: imò prędicta peregrinatione durāte Clericus ipse est re ipsa sub protectione Sedis Apost. cap. si Romæ petas 24. q. 3. & cap. innouamus extra de treug. & pac. & donec clericus est in peregrinatione contra eum nihil est innouandum. vt in cap. vnico extra de cler. peregr. Imò clerici ipsi peregrinantes gaudent etiam alijs multis priuilegijs recitatis per Bened. Canoph. in repetit. extrauagan. ambitiosæ de reb. eccles. alienand. vel non, num. 78.

Sed pulchrum, & satis oportunum est modo videre, de quo fuit dubitatum in Curia Archiep. an
4 Clericus ordinatus pro necessitate Ecclesiæ iuxta formam Concil. Trid. sess. 23. c. 16. si post declaretur ciuis Neap. per Curiam Archiep. possit compelli per eius Episcopum ad residendum; & dicebatur non posse compelli per eius Episcopum
5 originalem, cum per allectionem in ciuem in Ciuit. Neapol. censeatur se abdicasse à iurisdictione, & potestate illius Episcopi, argum. text. in l. 1. ff. ad municipal. Cæs. de Graff. in decis. 15. de prob. & in decis. 5. qui fil. sint legit. quibus addo decis. Rotæ in vna Higinen. iurispatron. 18. Decembris 1615. coram Remboldo, teste Farinac. in
6 decis. 697. vbi ius patronatus à testatore in eius familia relictum extenditur pariter ad familiam aggregatam, seu allectam, & ratio est, quia idem iuris est, de ciue originali, quam de allecto, Bar. in l. tutelas num. 4. ff. de capit. dimin. Ancharan. cons. 152. nu. 4. & 5. Corn. cons. 26. nu. 3. lib. 4. Alex. cons. 213 nu. 3. lib. 6. Gabr. cons. 132. q. 6. nu. 58. & seq. lib. 2. Peregr. de fid. art. 22. nu. 27.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mulier nupta in familia, potest habere vocem in præsentando in iure patronatus masculorum.*
2 *Mulier nupta extra familiam, licet sit vltimus terminus agnationis, tamen est de familia patris.*
3 *Mulier eatenus excluditur a iure patronatus, quatenus non succedit, vt hæres.*
4 *Fideicommissa, & maioratus, solent ampliari, & restringi ex testatoris voluntate præsumpta.*
5 *Episcopus potest ex præsumpta fundatoris voluntate aliter seruare, quam reperitur in fundatione dispositum.*
6 *Mulier nubens in familia, & præsentans ex præsumpta voluntate testatoris, non censetur exclusa, sed dicitur habere vocem tanquam masculus.*

An mulier nupta in familia possit habere Vocem in præsentando in iure patronatus masculorum.

DECISIO XLIII.

INter varias difficultates, de quibus fuit habita lõga discussio, tempore decisionis in quadam Reuellen. Iurispatronatus Nobilis familiæ Grisonor. Fuit dubutatum, an in computatione suffragiorũ esset habenda ratio vocis nobilis mulieris N. quæ cum alijs masculis eiusdem Familiæ concurrebat in præsentatione Reuerendi clerici N. & alter cõpresentatus maximam vim faciebat, quod Iuspatronatus prędictum solum spectaret ad masculos, nõ autem ad fęminas; circumscripto dubio facti, an nempe ista qualitas esset probata: Nihilominus pro parte dicti clerici N. prę sentati à dicta nobili muliere, infrascripta fuerunt ponderata, patrocinante Ad. R. D. Thoma Imperato peritissimo Iure consulto, & Viro magnæ eruditionis.

2 Primò, quia licet mulier nupta extra familiam sit finis, & vltimus terminus agnationis; Nihilominus est de agnatione, & familia patris, l. voluntas la 2. C. de fideicomm. circa princ. Cacher. dec. 127. Thesaur. dec. 123 & ego ipse resol. 158. p. 1.

Secundò, quia dicta domina mulier erat filia, & hęres vniuersalis vnius ex patronis vltimo loco prę-
3 sentantis, mulier namq; eatenus excluditur à iure patronatus, quatenus non succedit, vt hæres, obstãte Regni Const. in aliquibus, quæ sicuti excludit illam à successione, & hęreditate, ita à iure patron. quod cum ea est annexum, sed præd icta mulier, vt fuit probatum in facto sola remansit patri superstes absq; masculis, & sic in totum successit.

Tertiò, nam sicut in simili dicimus, in fideicom-
4 missis, & maioratibus, quæ declarari solent, amplia ri, & restringi, ex ratione, & præsumpta testatoris voluntate, qua nempè motus potuerit disponere, ex regula tex. in l. cum pater §. dulcissimis ff. de leg. 3. notant communiter DD. & alij citati per Molin. de hyspan. primog. c. 5. nu. 9. 11. & 12. & in proprijs terminis iurispatronatus, quod Episcopus possit
5 ex præsumpta voluntate fundatoris aliter seruare, quam reperitur in fundatione dispositum, habetur per Lamber. de iur. patr. par. 1. nu. 2. 9. quæst. principal. nu. 14. Fęminas exclusas à successione maioratus, & fideicommissi ratione conseruationis bonorum in familia nuptas vero in eadem familia admitti ad successiones fideicommissi, vel maioratus prędicti, vti agnatus, & de eadem familia, & domo, vt ex multis probarunt Crauett. cons. 831. & cons. 879. Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. nu. 10. in fi. Ias. cons. 142. vers. sextò facit, Mãdell. qui plures allegat cons. 87. Peregrin. cons. 50. vers. 3. vol. j. Cacheran. dec. 127. & alij quamplures citati per Molses. cons. 18. p. 2. num. 15. qui testatur fuisse decisum per Regem Alphonsum in Regno; eodem planè modo concurrerent ista qualitate matrimonij contracti in familia per dictam mulieré
6 præsentantem ex præsumpta voluntate fundatoris erit dicendum eã non censeri exclusam, sed dicitur habere vocem tanquam masculum, & sic in proprijs terminis reperitur decisum per Cassad. dec. 1. de iur. patr. & Molin. de hispan. primog. lib. 2. c. 40. Auend. in l. 40. Taur. glo. 9. nu. 14. quos ego ipse allego in prax. in prædicta resol. 158. Ex quibus examinatis, & discussis cum voto Doctissimorum Virorum in prædicta Curia Episcopali Rauell. fuit decisum in fauorem dicti clerici præsentati per dictam nobilem mulierem. Quod nempe in præfata cõputatione esset numerãda vox prædicta, de cuius veritate decisionis requisitus ego, similiter respõdi.

SVMMARIVM.

1 *Clericus extra ecclesiam cui seruire tenetur, non debet abesse, sed bene cum licentia sui Ordinarij, nu. 7.*
2 *Episcopus Dominicis, solemnibusq. diebus tenetur in diuinis officijs interesse.*
3 *Franchitia non debetur clericis vacantibus extra eorum ecclesiam, nisi abessent cum licentia Superioris, & ex iusta causa. nu. 5.*
4 *Beneficiatus absens à diuinis, non habet distributiones quotidianas.*
6 *Absens cum licentia, dicitur præsens.*
8 *Doctrina Nouarij explicatur, & ei respondetur.*

Franchitia, an debeatur clericis vagantibus extra eorum ecclesiam.

DECISIO XLIV.

CVM quidam Canonicus nostræ Matricis Ecclesiæ absuisset à residentia seruitij Canonicatus per annum. Prætendebat noster Cellerarius ei non
1 dare franchitias, quæ debentur Canonicis, & reliquis clericis huius ciuitatis Neap. quare dubitauimus, si hoc de iure procedere posset, & dictum fuit affirmatiuè, quoniam Clericus, & Canonicus Ecclesiæ, Altari, ac ideo seruiens non debet liberè passim, & indiscretè sine iusta causa peregrinationis intuitu vagari absque licentia sui Prælati, & Superioris extra Ecclesiam, cui seruire tenetur, cap. cũ oportet de consecr. dist. 5. cum etiam Episcopus
2 in Dominicis, & solẽnibus diebus tenetur in diuinis officijs in ecclesia interesse, c. Episcopus de consecr. dist. 13. vnde proptereà eis non debet concedi beneficia ecclesiastica, nam qui Altari seruit, de altari

debet

debet viuere, quarè cum præsupponatur in hoc fa
4 cto istū absuisse, à sua Ecclesia, non debet gaudere immunitate, & franchitia, quas solent habere alij clerici; frustrà enim Ecclesiæ beneficia implorat, qui ab ea discedit, & facit quod Beneficiatus absēs
4 à diuinis non habet distributiones quotidianas, ad tradita per cap. vnic. de cler. non resid. Cassad. dec. vnic. eod. tit.

5 Licet si clericus, vel canonicus abessent de licētia Episcopi, & ob iustam, vel rationabilem causā, tunc, & si ipsi essent absentes, non deberent eis denegari istæ franchitiæ, ita Viui. in dec. 38. nu 5. & rō
6 est, quia absens cum licentia nō dicitur esse absens, sed præsens, vnde Amat. in dec. 52. firmat salarium deberi Auditoribus Rotæ pro tempore, quo fuerūt absentes cum licentia, ex glo. in l. desertorem ff. de re milit.

7 Pro qua conclusione similiter facit, quod clericus à sua Ecclesia ex iusta causa cum licentia sui Prælati se absentare potest, vt notatur in cap. relatum de cler. non resid. vbi Innoc. Io. Andr. & Host. glo. in cap. cum ex eo de elect. in sexto, & tradit Capra in Reg. 91. nu. 11.

8 Non obstat Nouar. in sua prax. variat. fori q. 35. num. 12. vbi voluit, commensales, & familiares Regis non debere gaudere priuilegio fori, vbi abessent à Curia Domini Regis pro negotijs proprijs, etiam si cum licentia; nam respondetur hoc euenire, quia priuilegium fori competens talibus personis est præiudiciale alijs Curijs, in quibus possent conueniri, vel ratione delicti, aut contractus, vnde meritò non debemus illud extendere, & ampliare, ad tradita in cap. odia de regul. iur. in sextò, nō debemus enim, ita latè priuilegiatorum iura fouere, ita vt aliorum iurium immemores simus.

SVMMARIVM.

1 *Contractus factus à carcerato, est ipso iure nullus.*
2 *Metus excluditur per præsentiam Iudicis.*
3 *Vbi adest Superior, metus non præsumitur.*
4 *In loco in quo ius dicitur, metus non præsumitur.*

Contractus factus à carcerato intus carceres in presentia Iudicis, an valeat, ad ornatum tex. in l. qui in carcerem ff. quod metus causa.

DECISIO XLV.

1 IN expeditione cuiusdam causę mihi delegatę apponebant partes contractum factum à carcerato intus carceres in præsentia Iudicis esse nullum, & propterea instabant, vt ita illum declararem, ex eo, quia contractus factus in carcerem est nullus, l. quia in carcerem ff. quod met. caus. l. metum §. sed licet ff. eod. & iuxta decis. Affl. 149. vbi latè Addentes.

Sed contrarium iudicaui, patrocinante D. Ioan. Maria Nouario I.C. Lucano, qui pro eius parte, & pro decisione facta adducebat regulam iuris, qua
2 cauetur, metum excludi per præsentiam Iudicis, imò si adsit eius decretum metus pariter non præsumitur, ex latè traditis per Gram. in dec. 66. num. 10. vbi enim in obligatione adfuit præsentia Iudicis, tunc valere debet obligatio; nam ratio, quare talis obligatio sit inualida, est quia præsumitur metu carceris facta, qui metus per presentiam Iudicis non præsumitur in carcerato contrahente, Marsil. sing. 417. Menoch. alios referens de præsumpt. lib. 3. præsump. 128. num. 6. Tusc. concl. 220. nu. 42. & concl. 223. num. 12. vbi plurimos DD. refert, nouiter Farin. in suis fragm. crim. in verb. metus num. 155. vbi asserit, quod in loco, vbi adest Superior
3 metus nō præsumitur illatus, ex allegatis per Boss. in tit. de plurib. violentijs num. 89. & 90. Mascar. de prob. concl. 1051. nu. 3. vbi de actu facto in Curia Principis, Menoc. de præsump. lib. 3. præsump. 126. nu. 3. vbi similiter tradit, metum non præsumi il-
4 latū in loco, in quo assiduè ius redditur, per textū, quem allegat in l. fin. in princ. ff. quod met. caus. & & in l. si terminus in fi. C. quod cum eo, vnde videmus metum similiter excludi, vbi adest decretum Iudicis in contractu, Roman. in l. interpositas C. de transact. Gram. dec. 66. nu. 10. Tusc. concl. 220. nu. 42. & facit, quia si metus excluditur, & purgatur ex præsentia probi viri, Paris. cum allegatis ab eo in cons. 10. art. 55. lib. 1. Cæphal. cons. 91. num. 49. lib. 1. vbi quod metus sinistra suspitio cessat ex præsentia alicuius personæ dignæ, Boss. in tit. de plurib. violentijs nu. 93. ergo quanto magis si adsit præsentia Iudicis, & Superioris, cum argumentum à maioritate rationis valeat, & sit receptum à iure, auth. multo magis, cum ibid. notatis C. de Sacros. eccl. cum clarè productis per Viui. in dec. 37. nu. 11. cessante igitur metu per prædictam Iudicis præsentiam, cum regulariter præsumatur pro Iudice, l. Herennius §. Caia ff. de euictio. & rectè, riteque præsumitur actum, quod fit in eius præsentia, cap. in præsentia de renunc. latè Ias. in l. facta nouissima in 2. col. C. de pact. cum non præsumatur secūdum Crauet. in cons. 253. nu. 9. Iudicem velle malè tractare sub ditos suos, ex quo manent in eius protectione, dixit Decia. cons. 41. nu. 121. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Ad inducendam nouationem, requiritur voluntas creditoris.*
2 *Nouatio hodie non inducitur, nisi expressè agatur.*
3 *Ad inducendam delegationem, requiritur stipulatio.*
4 *Nouatio per coniecturas præsumitur.*
5 *Ratificatio tacita, idem operatur quod expressa.*
6 *Ratificatio inducitur verbis, & actibus.*

Apocha facta à tertio de soluendo id, quod aliquis est obligatus, an inducat liberationem debitoris principalis.

DECISIO XLVI.

1 IN causa Thomę Anelli de Staibano, cum clerico Didaco Porpora; fuit dubitatum, an per Apocham factam à fratre dicti Porporæ de soluendo certam pecuniarum quantitatem dicto Staibano creditori, censeatur liberatus supradictus Didacus ab

ab obligatione, qua ipse tenebatur Staibano pro eadem summa, & dicebatur, quod cum non constabat de voluntate creditoris, in cuius præiudicium inducebatur liberatio debitoris, non debebat dici inductam fuisse nouationem, ad latè tradita per Barbos. in l. venditor nu. 188. ff. de iudit. nouatio .n. non potest fieri sine consensu illius, cuius agẽdi, vel obligationis competit, l. si mandato §. 1. ff. mand. l. solutionem ff. de solut. Bal. in l. si actor in fi. ff. de procur. Nact. cons. 630. nu. 3. vol. 3. & esse receptum ab omnibus testatur de Amic. in cons. 19. num. 2. Ruyn. cons. 84. nu. 2. vol. 5. cum alijs per Benint. in
2 decis. 92. Item dicebatur, hodie non fieri nouationem, nisi expressè actum fuerit l. fi. C. de nouat. late Bar. in l. 2. ff. eod. Alex. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. referens hanc esse communem, & ab omnibus receptam, prout testatur hoc idem in cons. 10. vol. 1. de Franch. in dec. 15. & Affl. in dec. 44. & consequenter dicebatur, nullo pacto stantibus supradictis potuisse induci liberationem respectu dicti Porporę per apocham factam ab eius fratre, ijs addebatur, vt nec in casu prædicto posse adaptari terminos delegationis; si quidem eius requisita pariter deficiant, glo. in l. 3. & ibid. communiter omnes C. de nouat. & in l. nouatione ff. de nouat. Ias. 1. u. 36. & Det. nu. 27. in l. singularia ff. si cert. pet. Rot. Gen. in dec. 2. nũ. 20. & dec. 19. nu. 3. & in dec. 99. nu. 20 cum innumeris adductis per Rot. Rom. in dec. 420. nu. 4. p. 1. in recollectis á Farinac. vbi in-
3 ter cætera requisita ad inducendã delegationẽ ad effectũ, vt ex ea cõtingat liberatio, exigitur principaliter stipulatio, quę in casu pdicto nõ apparebat interuenisse, tãdem dicebatur mutationẽ nominis debitoris non posse fieri contradicẽte creditore, l. eũ qui, vbi latè Ias. C. de pact. Menoch. in cons. 29. nu. 3. & seq. vol. 1. Calder. in cons. 16. de iudic. quemadmodum aliud pro alio ei solui nequit, l. eum qui ff. de solut. & l. mutuum §. mutui datio ff. si cert. pet.

Verum supra positis minimè suffragantibus per Curiam Archiepiscopalem fuit contrarium iudicatum; fuit enim dictum per apocham factam a tertio in beneficium alicuius induci liberationem, respectu debitoris principalis, ex eo, quod noua-
4 tio per coniecturas inducitur, vt latè per Menoch. lib. 3. de præsumpt. præsumpt. 91. relatum per Franch. loc. cit. & coniecturas hic adesse non dubitabatur, ex quo apparet de scientia eiusdem creditoris, quo casu inducitur ratificatio, ex latè traditis per Surd. in dec. 111. & Ann. in cons. 115. vol. 2. &
5 ratificatio tacita idem operatur, quod expressus consensus, l. 3. § falsus ff. rem ratam haberi, Vant. de nullitat. c. 14. nu. 103. & seq. satis enim est, si actu aliquo creditoris consensus demonstretur, secundum Balb. in q. 39. cum non tantum verbis, sed etiã actu ratum haberi possit, l. non tantũ ff. rem ratam haberi, & iure meritò Senat. Pedemon. censuit ra-
6 tificationem tacitam expressę æquiparari, vt refert Thesaur. in dec. 6. vbi nu. 3. dicit Dominum videri gesta per procuratorem rata haberi, quando facit id, quod dicta ratificatione facere non posset, quæ sciẽtia, siue ratificatio sufficit etiam ex post facto, vt latè per Socc. in. cons. 37. nu. 19. vol. 4 & de expressa ratificatione euidenter apparet in casu nostro cum dictus Staibanus creditor apocham ne dum acceptauit, verum etiam illã alteri girauit, quo casu inducta videtur delegatio, vt per Affl. in dec. 333. & Card. Put. in dec. 124. p. 3. lib. 5. in nouissimis.

SVMMARIVM.

1 *Solitus delinquere, quis dicatur.*
2 *Extrauag. ambitiosæ intellectus.*
3 *Semel malus, semper præsumitur malus.*
4 *Valet argumentum a solitis.*

Solitus delinquere, an faciat indicium ad torturam circa aliud delictum.

DECISIO XLVII.

1 SOlitus aliquid facere dicitur, qui pluries id egit, vt notatur in §. pauonum instit. de rerum diuisione, & in l. in lege § igitur ff. de verb. sign. in l. si quis donaturus ff. de vsufr. & in l. solet ff. de ferijs, Perret. in commen. in extrauag. ambitiosę super verbis, ac de rebus, & bonis à num. 37. pag. 197. de reb. eccl. non alien. licet verificari potest in vna vice & in vno actu, secundum subiectam materiam, vt in l. mela ait §. alimenta ff. de alim. leg. notat Kirch. in commen. ad commun. opin. lib. 9. tit. 35. nu. 359. Bertaz. de clausul. instrum. claus. 21. glo. 12. nu. 1. vbi nu. 2. dicit, quod solitus aliquid facere plures actus
2 exiguntur, nec vnus sufficit; hinc prouenit, quod vt res dicatur solita concedi, requiritur, quod bis saltem fuerit concessa spatio 40. ann. Affl. in dec. 305. nu. 10, Balb. de præscription. par. 1. q. 20. Caualcan. in dec. 30. nu. 8. & dec. 31. a nu. 56. & 95. Gama in dec. 342. num. 4. Borrell. in summa decision. tit. 35. nu. 136. quibus enarratis cum fuisset in Curia Archiepis. Neap. dubitatum, an alias solitus delinquere faciat indicium ad torturam, & dicebatur regu-
3 lam iuris esse, quod semel malus semper præsumitur malus, ad regulam semel malus, & consequenter in eodem genere mali facere indicium ad torturam, vt pulchrè per Granut. theorem. iuris 13. insuper dicebatur delinquentem per consuetudinem magis esse puniendum, vt per Alexand. in cons. 77. & in consil. 72. num. 8. volum. 1. Anan. in cap. 2. colum. 9. de maledictis, vbi voluit, delinquentem ex consuetudine facere indicium ad torturam, Boer. in decis. 301. num. 12. Iaso. in l. ait Prætor §. non ita nu. 12. & 13. ff. de iure iurand. & quod iteratio delicti acriùs punitur, Fran. Marc. in decis. 565. nu. 8, Amedeus lib. 1. c. 2. & 3. ad quorum confirmationem adducitur Tess. in dec. 241. vbi qui ex
4 cõsuetudine solet blasphemare acrius puniatur quã qui semel id egit, & ex dicta blasphemãdi consuetudine inditium sumitur, vnde ad hoc facit quod notabiliter voluit Bald. in cons. 91. pro tenui vol. 1. quod consuetudo delinquendi operatur, vt præsumatur semper id genus delicti committere sequitur Decia. in cons. 21. vol. 1. & idem Decian. in cons. 16. Alcia. in cons. 119. nu. 17. vol. 2. & facit tex. in l. capitalium §. solent ff. de pœn. vbi leuius punitur qui prima vice deliquit, quam emendatus pro delicto, ex eo quod emendatus præsumitur pluries deliquisse per prius, & quod ex consuetudine sumatur inditium, confert decis. Mastrill. 196. vol. 3. vbi

vbi fuga rei per loca insolita, & itinera non consueta, vel alio modo non comparentis, prout antea solebat facit inditium ad torturam, vt ante eum voluerunt Gram. cons. 32. nu. 8. & cons. 35. num. 27. Menoch. de præsump. lib. 1. q. 89. num. 1. & seq. Præterea dicebatur ad supradicta facere cōclusionē illā, valere, scilicet argumentum à sepius iudicatis, & solitis, Riminal. in cons. 322. nu. 6. vol. 3. Cæphal. cons. 475. nu. 66. Caualc. in dec. 44. de Franch. in dec. 55. quia non sunt mutanda quæ antiquam interpretationem receperunt, vt per Viui. in decis. 255. Fuit tamen in Curia Archiepisc. decisum non facere indicium, nisi in eodem genere delicti, & quod delictum per prius patratum fuerit probatum alias nullūm faceret inditium ex sola deductione in iudicium iuxt. solemne cons. Nauar. 3. de sent. & re iud. quod communiter sequuntur Nouissimi in cap. fi. de iudicijs.

SVMMARIVM.

1 *Effrenatus numerus testium, quando dicatur.*

Effrenatus numerus testium, quando dicatur.

DECISIO XLVIII.

IN quadam causa coram me vertente, fuit dubitatum quando dicatur effrenatus numerus testium in quo articulo dicebatur testium effrenatum numerum, quando venit, vel non referendum, de iure communi videndum esse tex. in l. 1. §. fi. ff. de testib. Iacob. Menoch. in tract. de arb. iud. cas. 249. & latissimè post ipsum Mascar. de probat. conclus. 1077. vol. 2. in Regno autem adest pragm. 1. in tit. de testi. refren. vbi Scribentes, & in pragm. 51. in tit. de offic. Sacr. Consil. vbi Rouit. & quid si testes fuerunt recepti, & examinati vltra septem super quolibet articulo, & sic contra formam dictæ Regiæ Pragmat. quales ipsorum reijci debent, Rouit. in dicta pragm. 1. & Palomb. in tract. de regimin. official. regul. 12. num. 15. apud quos reperitur quid fuit decisum in Sac. Cons. Neap. & quid si fuit petitum beneficium per personam priuilegiatam, eidem concessum, & in primo termino fuerunt examinati testes ad eius instantiam iuxta numerū taxatum in dicta Reg. Pragm. 1. an super termino beneficij possit examinare septem alios testes super quolibet articulo, seruata forma dictæ Pragmaticę, Palomb. loc. cit. refert, quod de hoc dubio fuit consultus Excell. Prorex per Sacr. Cons. Neap. & ordinatum, atq; decisum, quod super quolibet articulo in termino beneficij examinentur septem testes, vt supra.

Effrenatus autem numerus testium dicitur, quādo super singulo capitulo producerentur vltra tres testes, Bart. in l. quoties nu. 5. C. de naufrag. lib. 11. Menoch. cons. 367. nu. 40. vol. 4. Roman. in l. si vero §. de viro nu. 241. ff. sol. matr. quamuis arbitrio Iudicis remiserint, inspecta qualitate negotij, & personarum, Menoch. de arbit. iud. lib. 2. centur. 3. cas. 249. num. 3. per l. 1. §. vlt. ff. de testib. Oldrad. cons. 145. Abb. in cap. cum causam nu. 3. extra de testib. Papiens. in form. oppos. contra testes in glo. suntq; publicati nu. 14. Affl. in cap. 1. nu. 21. vers. item datur arbitrium Iudici ex quib. caus. feud. amitt. Pet. Loriot. in l. 3. nu. 1. ff. de testib. Rebuff. in l. vnica nu. 60. C. de sent. quæ pro eo quod interest.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus in rebus Ecclesiæ quærendis, ei præiudicare potest, limita prout nu. 3.*

2 *Episcopus obtinet vniuersale dominium totius Diœcesis, & omnia loca pia, ipsi tanquam vero Domino subsunt.*

5 *In dubio iudicandum est pro Ecclesia.*

Regula illa, quod Prælatus in quærendis potest præiudicare Ecclesiæ, an procedat in omnibus Ecclesijs suæ Diœcesis, an vero in querendis Ecclesiæ Cathedrali tantum.

DECISIO XLIX.

FVit hæres institutus quidam locus pius, & cum Episcopus loci ordinarius valdè optabat ex causis suā mentē mouentibus hæreditatem dicti loci delatam repudiare; fuit dubitatum, an de iure id fieri potuisset, & consequenter, si regula illa, quod Prę-
1 latus potest in quęrendis Ecclesiæ præiudicare, procedat tantum in quærendis suæ Ecclesię Catedrali, & non omnibus suæ Dięcesis, dubium faciebat, qđ
2 posset, quia Episcopus obtinet vniuersale dominiū totius Diœcesis, vt notabiliter dixit Cott. in verb. Episcopus, ex mēte Innoc. in cap. si quis Episcopus de hæreț. Iallong. racemat. iuris lib. 1. c. 91. & in qualibet parte Dięcesis habet iurisdictionem, vt in proprijs terminis probat tex. in cap. cum Episcopus de offic. Ordin. lib. 6. cap. omnes Basilicæ 17. q. 4. & omnia loca pia, ipsi tamquam vero Domino subsunt, cap. ad hæc, cap. de Zenodoch. de relig. domib. Borrell. cons. 81. de Pont. in cons. 18. volu. 1. ex mente Fely. in cap. de quarta vbi latissimè de præscriptionibus, & est caput Diœcesis, secundum Verall. in decis. 306. par. 1. & potest quidquid sibi placet in sua Diœcesi facere, Guid. Pap. in decis. 103. cum sint legitimi administratores suarum Eccclesiarum, & Monasteriorum, Bellam. in dec. 695. & quælibet Ecclesia si sit sub Episcopatu, debet esse sub obedientia Episcopi, secundum quod notabiliter scribit Bart. de Capua sing. 9. cum dicatur Princeps in dicto loco, cap. si quis Princeps de maiorit. & obed.

Cæterum supradictis nihil facientibus, contrarium, ex voto meo fuit iudicatum, ex quo Prælatus
3 in alijs Ecclesijs præter Cathedralem habet tantū protectionem, & Episcopalem auctoritatem quo ad earum vtilitatem, cap. fraternitatis, vbi DD. de donat. & ad hoc facit, quod voluit Ias. in l. legatum ff. de leg. 1. & in l. si seruus C. de pact. vbi loquitur
4 de legato, seu hæreditate suæ Ecclesiæ delata repudianda, & sic euidenter patet, non licere Episcopo hæreditatem alicuius suæ Diœcesis Ecclesiæ delatā
5 repudiare, in dubio enim iudicandum est pro Ecclesia.

clesa, l. eum fint ff. de relig. & sumpt. fun. & conscientia debet animum Episcopi stringere, Afflict. in dec. 23. Dec. in cons. 423. num. 12. vol. 2. Ioseph. Lud. decis. 3. num. 59.

SVMMARIVM.

1 *In secundo gradu non dispensatur de contrahendo matrimonio, nisi inter magnos Principes, & ex publica causa.*
2 *Conseruatio magnarum diuitiarum in familia, est causa dispensandi.*
3 *Conseruatio Illustris familiæ in eodem sanguine est iusta causa dispensationis.*
4 *Bono publico expedit, familias locupletes, & integras conseruari.*
5 *Omnia Concilia per authoritatem Romanæ Ecclesiæ robur acceperunt.*

Conseruatio magnarum diuitiarum in familiabus, an sit iusta causa dispensandi in secundo gradu consanguinitatis.

DECISIO L.

Dispensationem istam posse, & esse concedendam in hoc gradu consanguinitatis vltra Summi Pontificis maximam, & supremam potestatem, de qua circa hoc non dissero, sed me remitto, ad latissimè tradita p Abb. de potest. Pap. & Cōcil. p. 1. ex nu. 31. Aluar. Pelag. de planct. eccles. c. 45. & c. 58. Loaz. in tract. de matrim. Reg. dubit. 2. Mich. Anninon. de vnit. ouil. & past. c. 17. ex n. 12. Simāc. Cathol. inst. c. 45. ex nu. 3. latè Alpho. Mendoz. in quodlib. q. 4. scholast. §. 9. vers. secundo quid, ex pagin. 333. Pined. t. par. in agricul. christ. dial. 1. §. 14. post med. apertè patet, ex eo, quia licet in contrahendis matrimonijs virtute Conc. Trid. c. 5. sess. 24
1 de matr. in secundo gradu nunquam dispensetur nisi inter magnos Principes, & ex publica causa hoc in nostrum fauorem redundat, quia vna causa iusta dispensandi in impedimentis matrimonium dirimentibus in nostro casu adest, cum agatur de
2 conseruatione diuitiarum in eadem cognatione, & clarum est, talem conseruationem diuitiarum in eadem cognatione, ne causa dotis distrahantur ad aliam cognationis familiam esse iustam caussam concedendi talem dispensationem, vt in indiuiduo tenuerunt Galleg. de cognat. spiritual. cap. 22. num. 11. 12. & 13. Manuel. 1. tom. Summ. cap. 237. 2. conclus. Vega 2. tom. summæ cap. 34. cas. 167. quos refert, & sequitur Sanch. de matrimon. lib. 8. disput. 19. num. 30. quibus addo Reginal. in prax. fori pœniten. lib. 31. nu. 197. Ægid. de Sacrament. disput. 33. num. 9. de quibus nouissimè meminit Barb. in remiss. ad Sacrum Concil. Tridentinum cap. 5. sess. 24. de reform. matrim. num. 22. vers. octaua, & secundum Sanchez vbi supra num. 31. insurgit pro confirmatione altera dispensandi caussa, & est Illustris
3 Familiæ conseruatio in eodem sanguine, quia ad pietatem, & bonum publicum pertinet conseruari Illustres Familias, Enriq. lib. 2. de matrim. cap. 3. nu. 9. referens in commento lit. D. ob hanc caussam dispensasse Gregorium Decimumtertium Anno 1575. cum Domina Luisa Comitissa Sanctæ Gadeæ, vt nuberet patruo, cui prius soror eius nupserat, & insuper illa voto continentiæ astricta erat, & facit, nam bono publico non pa-
4 rum conuenit, Familias locupletes, ac integras cōseruari, l. t. §. denunciare vers. public. ff. de vent. inspic. nam ex tali conseruatione abundat Respublica Viris Nobilibus, ac locupletibus, qui commodè ipsi inseruiant, & ideo hac de causa iustæ redduntur maioratuum institutiones.

Et quod talis dispensatio possit a Summo Pontifice concedi, apparet ex eo, quia prohibitio facta à Sacro Concilio Tridentino loco citato, fuit facta auctoritate Summi Pontificis, & clarum est, vulgatis iuribus, quod tanquam legislator potest destruere legem ab ipso factam, quod suadetur etiam, quia Papa est supra Concilium Tridentinum, cap. significasti 4. ante finem de elect. ibi: Quasi Romanæ Ecclesiæ legem Concilia vlla præfixerunt, cum omnia Concilia per Romanæ Ec-
5 clesiæ auctoritatem facta sint, & robur acceperint, & in eorum Statutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas: & ibi Abbas num. 3. cum eius additione magna in verbo Concilia, cap. proposuisti de concess. præbend. glos. in verb. præsumit in cap. sicut Sancti 15. dist. Gemin. cons. 44. num. 1. & seq. Gramma. cons. 2. num. 16. 17. & 23. Cassador. decis. 2. num. 4. de præbend. quos refert, & sequitur Gonzalez super regul. 8. Cancell. in prohem. §. 1. nu. 62. & eo magis cum simus fauore matrimonij, cuius caussa est multum fauorabilis, ita quod ipsius fauore dispensationem, quæ est stricta, & odiosa esse extēdendam, tradunt Milis in repertorio lit. D. verb. dispensatio nu. 23. Veracrux 1. par. Specul. art. 44. pag. 5. paulò ante secundum dubium, Borgas. de irregul. par. 2. de interpetrat. dispensat. num. 23. Gambar. de auctoritat. legat. lib. 10. num. 262. Loaz. de matrimon. Regis Angliæ dub. 2. num. 29. post Felyn. in cap. postulasti de rescript. & ita iuxta supradicta audiui esse dispensatum.

SVMMARIVM.

1 *Occupator bonorum Ecclesiæ, incidit in censuras.*
2 *Ad hanc censuram incurrendam, quatuor requiruntur, vt num. 3. 4. & 5.*

Vt occupator bonorum Ecclesiæ incidat in pœnas Concilij Trident. sess. 22. cap. fin. quæ concurrere debent.

D DE-

DECISIO LI.

IN vna appellationis Acerrarum pendente in
Curia nostra Metropolitana, fuit dictum, oc-
1 cupatorem bonorum Ecclesiæ incidere in
censuras, allegabatur cap. quicumque. 12. q. 2. &
cap. attendendum 17. q. 4. extrauag. ambitiosæ de
rebus ecclesiæ non alien. & cauetur in Sacr. Conc.
Trident. sess. 22. cap. fin. de reform. ibi: Is anathe-
mati tandiù subiaceat, quandiù bona, fructus, &
redditus ecclesiæ siue beneficiato integrè restitue-
rit, ac deinde à Romano Pontif. absolutionem ob-
tinuerit. & hodie est in Bulla cœnæ clausul. 17. his
verbis videlicet: Quiuè iurisdictiones, seu fructus,
redditus, & prouentus ad vos, & Sedem Apostoli-
cam, & quascumque ecclesiasticas personas ra-
tione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum be
neficiorum ecclesiasticorum pertinentes vsurpant,
vel etiam quauis occasione, vel causa sine Roma-
ni Pontif. vel aliorum ad id legitimam facultatem
habentium expressa licentia sequestrant.

Verum ad hanc censuram incurrendam qua-
2 tuor conditiones requiri docent Caiet. in verb. ex-
communicatio cap. 17. & Nauarr. in Manual. cap.
27. sub num. 71. vers. sexta, explicatur in lib. Thes-
saur. cas. consc. in expos. Bull. Cœn. cap. 21. & ille
dicitur vsurpare qui sibi vendicat id quod ad
eum non pertinet, glos. in cap. multi 2. q. 1. cuius
termini significatum quoad præsentem materiam
optimè explicat Angel. in præalleg. tract. cap. 17.
num. 4. & eod. cap. 9. 2. & quod vsurpantes iura
ecclesiastica tanquam sacrilegi iudicentur, est tex.
in cap. conquestus de for. comp.

3 Requiritur pariter, vt de occupatione euiden-
ter pateat, Lapus alleg. 64. nu. 4. Caualc. dec. 30. nu.
10. par. 2. & dec. 27. num. 39. par. 3. Natta cons. 524.
num. 3. Rolan. cons. 83. nu. 22. vol. 1. Turret. consil.
41. nu. 1. vol. 1. Surd. cons. 61. nu. 2. vol. 1.

4 Tertio requiritur, vt dolo occupet, & ratio est,
quia Sacr. Conc. Trid. sess. 22. cap. fin. de reform.
loquitur per verbum, præsumpserit, quod impor-
tat dolum, Nauar. de regul. tom. 4. nu. 62. & cons.
38. num. 2. de senten. excommun. vbi dicit excom-
municationem non incurri sine dolo, quod idem
tenet Bellam. decis. 541. Cassador. de constitut. de-
cis. 5. nu. 7. de prob. decis. 1. num. 3. Farin. q. 87. nu.
30. q. 111. num. 357. vbi firmat, nec sufficere latam
culpam, quandoquidem ignorantia iuris in omni
casu illos excuset, Nauarr. in dicto cap. 27. num.
274. Bellam. dicta dec. 541. Paris. de resignat. be-
nef. lib. 10. q. 9. nu. 10. cum seqq. Farin. q. 90. num.
91. cum seqq.

5 Quarto, vt sit faciens, non mandans, nam ta-
lis non includitur; quandoquidem constitutio
excommunicans facientem non includit mandan
tem, glo. in clem. 1. de consanguin. & affin. Caieta.
in summa in vers. excommunicatio cap. 46. vers.
licet, Angel. in vers. excommun. casu 36. nu. 5. Ta-
biena in vers. excommun. 9. 5. cas. 49. nu. 6. Nauarr.
in Manual. cap. 27. num. 51. & in puncto de hæret.
lib. 5. cons. 4 num. 4. vers. quarto etiam, ¶ Ledesma
22. q. 26. art. 2. dub. 1. Castr. lib. 2. de leg. pen. c. 7. cir
ca fin. & licet Abbas in d. clem. 1. nu. 12. & Vital.
ibid. nu. 33. Siluest. in verb. excommun. 9. nu. 70. &
aliqui alij tenuerint contrarium; tum ex eo, quia
dicta clem. 1. alias esset ludibrio, & frustratoria
secundum glos. ibid. tùm demum, quia tacitè vide-
tur colligi tam ex verbis d. clem. quam ex verisi-
mili mente Pontificis, quod includatur mandans;
tamen prima opinio sequenda est, vti communis,
prout vidi quendam Doctorem de communi te-
stantem in quibusdam manuscriptis, nec non vti
munita melioribus, & fotioribus rõnibus, & inni-
xa pietati, & pro ea admodum vrget, ne ex vnius
funere multitudo ligaretur, iuxta glo. in d. clem. 1.
& facit, nam in materia odiosa, & penali, prout est
dispositio d. clem. 1. verba sunt strictè, & ad literã
intelligenda Franc. Becc. cons. 11. num. 16. Turr.
cons. 6. num. 10. vol. 1. Surd. dec. 174. nu. 1. & quia
d. clem. 1. loquitur in præsumente scienter, & sic
præsupponit dolum, & malitiam, vide in puncto
Tabien. in vers. excommun. 5. cas. 32. nu. 6. Nauar.
de hæretic. lib. 5. cons. 4. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Plus valet, quod in veritate agitur, quam quod si-
mulatè concipitur.*
2 *Plus valet quod actum est, quam quod scriptum.*
3 *Veritatis effectus connumerantur.*
4 *Contractus ex conuentione partium legem accipit.*

**An si locatio bonorum ecclesiæ in instru-
mento apparet, quod fuerit facta per
triennium; verbo verò, & fide, per qua-
driennium; contrahentes incidant in
censuras Extrauag. ambitiosæ.**

DECISIO LII.

CVm quidam Rector, seu Parochus locasset
quodam petium terræ prædictæ suæ Paro-
rochiæ cuidam Equiti S. Ioannis per trien-
nium tantum, & de locatione fuisset instrumentũ
confectum, in quo apparebat locatum fuisse per
triẽnium tantum, iusta illud quod de iure fieri de-
cet, verum verbo, & fide eiusdem Rectoris, loca-
tio erat per quadriennium: fuit dubitatum, an præ
dicti incidissent in censuras Extrauang. ambitiosæ
1 contra locantes vltra triennium, & fuit decisum
affirmatiuè, ex eo quod rei veritate locatio prædi-
cta contracta erat per quadriennium, licet in scri-
ptis contrarium videbatur, & de iure indubitatum
est, plus valere, quod agitur, quam quod simulatè
concipitur, l. 1. 2. & 3. C. plus valere, quod agitur,
&c. Bal. in cons. 193. nu. 4. & seq. vol. 1. Alex. cõs. 18
vol. 1. Det. in cons. 13. nu. 6. & in cons. 77. nu. 10. &
seq. cum alijs apud Alciat. regul. 3. præsumpt. 17.
nu. 5. vbi nu. 16. voluit veritatem præualere scriptu
ræ, l. talis scriptura ff. de leg. 1. veritas enim sem-
per præualet opinioni, & scripturæ, Menoch. de
præsumpt. lib. 1. q. 31. num. 4. Mendez de Castr.
in prax. Lusitan. lib. 2. cap. 3. num. 19. Brunor.
a Sole in locis communibus verb. veritas num.
45. & facit text. in l. semper in stipulationibus
ff. de verbor. obligat. vbi in contractibus atten-
2 ditur magis, quod actum est, quam quod scrip-

tum

rum,&. secundum quod voluit Girond. de priuil.
explic.num.845. veritas, & rei substantia plus va
let, quam ludibrium verborum, & scripturarum
ex quo fides veritatis verborũ adminicula,& scri-
pturarum non desiderat,l.1. C.si minor ab hære-
ditate se abstineat, & veritas rerum gestarum cõ-
uentionibus partium non immutatur, l.illicitas §.
veritas ff.de offic.Præsid.cum sit res solidissima,&
3 murus inexpugnabilis Afflict.in dec.233.num.7.
& omnia vincit, cap.veritate 8.dist. Roland. con-
sil.5.num.19.& cons.33. num.41. lib.4. & illi om-
nia cedunt, idem Roland. in cons.11. lib.3. item
immutabilis est, & perpetua, Aristot. lib. 4. Me-
taphysic. cap.5. vnde cursus temporis non mutat
substantiã veritatis,l. sicut C.ad legem Corneliam
de falsis, & in terminis huius articuli facit quod
propter scripturam locationis triennalis non mu-
tatur fides, & promissio præstita, & proinde suc-
cedit conclusio iuris,quod propter nostrum affir-
mare,vel negare rei veritas non mutatur,l.assum-
pto ff.ad municip.

Non obstat, quod in contractu in scriptis cele-
4 brato locationem apparebat per triennium cele-
bratam, & consequenter, vt euitentur censuræ
esse attendenda verba contractus, quia responde-
tur ex subsequenti partium conuentione, quoad
annum additum contractum legem accipere,
l.contractus ff.de regul.iur.Surd.cons.183.num.6.
Seraphin.in dec.787.num.2.quod procedit, prout
in casu nostro etiam si fuerit conuentum vltra,
vel præter naturam contractus, Farinac. in decis.
214.num.4.tom.1.& a partium conuentione reci-
pit formam contractus, Rota apud eundem in
dec.669. par.1. & contractus recipiunt interpetra-
tionem ex tacita mente contrahentium, l. in con-
uentionibus ff.de verb.oblig.Perez tit.7. lib.3. vn-
de ex quo mens dictorum contrahentium dirige-
batur, vt locatio prædicta esset duratura per qua-
driennium, igitur contraxerunt censuras; in con-
tractibus enim potius mens, quam verba sunt
attendenda Molina de primogen. lib.1. cap.4. nu.
20.& contractus conclusio attenditur, l. si domi-
nus ff.de præscriptis verbis, Gratian.disceptation.
forens.cap.115. num.35. nec hoc casu ommissum
habetur pro ommisso, l.,quidquid astringendæ
ff.de verbor.oblig.Paris.cons.117.num.6. Surd.de
alimen.tit.8.priuileg.76.& dec.283.num.5.

Non obstat,contrahentes in dubio præsumi se
conformasse dispositioni iuris, idem procedit in
testatore, l. hæredes mei §. cum ita ff. ad trebell.
l.quæro §.inter locatorem ff. locat. Menoch.cons.
211. num.17.Mascard.de probat.conclus.1415. à
nu.1.Surd.dec.2.nu.11.Gonzal.in regul.cancell.8
glo.5.nu.8.Valasc.consult.134.nu.xj.Gama Lusit.
decis.16.num.4.& decis.193.nu.6.Perier.de empt.
cap.9.num.10.Guttier.practic.lib.3.q.70.num.29
& quæst.105.num.3.& cons.18.num.7.cum seqq.
quia respondetur, hoc procedere in dubio, secus
vbi appareret contrarium, vt hic in quo fuit facta
locatio verbo,& fide, per quadriennium, contra-
ctus.n.regulantur iuxta mentem contrahentium,
& non operantur vltra eorum intentionem, l.non
omnis ff.si cert.pet.l.in agris ff.de acquir. rer. do-
min. l.legata inutiliter ff. de leg.1.l.cum tale §.fin.
ff.de cond.& demonst.& l. 2.ff.de his qui in testa-
ment.del.& iuxta supradicta fuit decisum in quadã
Curia Episcopali huius Regni, quæ decisio valdè
placuit doctissimo illo viro Equite præclarissimo
Domino meo colendissimo Aloysio Iesualdo.

SVMMARIVM.

1 *Resignatio beneficij,vt valeat,debet fieri cum causa sed quæ sint istæ causa enumerantur nu.2.*
3 *Fieri non posse dicitur,quod comodè fieri nequit.*
4 *Beneficia dantur propter officia.*
5 *Beneficium percipere nõ debet.qui negligit officium via fraudibus non est aperienda, ibid.*
6 *Argumentum à contrario sensu validum est.*
7 *Forma debet specificè adimpleri.*
8 *Taciti,& expressi eadem est virtus.*

An stante Bulla Pij V. possit Beneficiatus resignare beneficium, cuius redditus sũt inexigibiles.

DECISIO LIII.

1 MAndatur in Constitut. Pij V. Resignatio-
nes quorumcumq; beneficiorum esse
nullas, & irritas, si ab Ordinarijs recipi-
antur sine aliqua ex infrascriptus causis, nempè si
2 resignantes sint senio confecti, aut valetudinarij,
vel corpore impediti; aut corpore vitiati, aut cri-
mine obnoxij, censurisq; ecclesiasticis irretiti,aut
qui nequeunt Ecclesiæ,vel beneficio inseruire, vel
non debent illis seruire,seu qui vnum,aliud,vel plu
ra beneficia obtinuerit,aut quos ad aliud continge
rit promoueri,aut ingressuri Religionem, vel Ma
trimoniũ cõtracturi,si statim re ipsa id exequatur,
vel si ob capitales inimicitias nequeũt, vel non au-
dent in loco beneficij cõmorari;quare fuit dubita-
tatum in Curia Archiepiscopali, si potuisset resi-
gnari beneficium,stante quod redditus ipsius non
exigebãtur; vnde onera beneficij nequiuerãt adim
pleri, & affirmatiuè iudicauimus,ex vi dictæ Bul-
3 læ, ibi: [Aut qui nequeunt Ecclesiæ,vel beneficio,
inseruire]cum id dicatur fieri non posse,quod co-
modè fieri nequit,l.nepos proculo ff.de verb. sign.
Surd.cons.203.nu.44.obnoxium enim esset substi
nere onus,& lucrum non habere, vnde meritó be
4 neficia dantur propter officia, Monet.de distribut.
quotid.par.2.q.2.nu.40. Garcia de benefic. par.1.
5 cap.2. nu.60. & ideo beneficium non debet perci-
pere qui negligit officium, cap. diuersis fallacijs
de cler. coniug. nam esset aperire viam fraudibus
contra iura,vt e contra officia non debent exerce-
ri ab eo, qui non habet beneficium, vel si habet
6 est inutile,cum argumentum a contrario sensu in
iure recipiatur,l.apud antiquos C.de furt.cap.qua
lis 25.dist. cap.apostolica de his quæ fiunt à Præl.
latè Tusc.in concl.498.lit.A.

Non obstat,quod Bulla præfata exprcsè casum
nostrum non aperiat, vnde non est trahenda ad il-
7 lum, cum videatur dare formam,quæ debet speci
ficè adimpleri,l.non dubium C.de legib. Gama
decis.Lusit.45.nu.3.Valasc.dec.133.nu.2.Paris.de
resign.benef.li.5.q.6.nu.227.fusè Tusc. in concl.
415.lit.F. nam respondeo tacitè casũ nostrũ inesse.

8 in dictis verbis de quibus supra, & taciti, & expressi idem est indicium, l. cum quid, vbi DD. ff. si certum petat. l. fin. in princ. ff. de leg. 2. l. item quia ff. de pact. eo magis quando tacitum includitur in natura expressi, Antonin. resol. 57. num. 71. lib. 2. Tusc. concl. 7. lit. T.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus potest variare, & plures praesentare.*
2 *Patronus Ecclesiasticus variare non potest, & quare nu. 3. 4.*
5 *Laici habent quadrimestre, Ecclesiastici semestre ad praesentandum.*
6 *Patronus ecclesiasticus potest variare, quando praesentatio non fuit perfecta.*
7 *Idem est, si praesentatio fuit facta coram non habente ius instituendi.*
8 *Patronus ecclesiasticus, si variet, non punitur.*
9 *Praesentatio secunda conualescit per cessionem primi praesentati.*
10 *Patronus, variando, duos potest tantum praesentare.*
11 *Pluralis locutio, duorum numero est contenta.*
12 *Infinitas est euitanda.*

Variatio in iure patronatus, quot vicibus permittatur.

DECISIO LIV.

1 Certum equidem est quod patronus laicus potest variare, & plures successiuè praesentare, cap. quod autem, & cap. pastoralis de 2 iure patron. Patronus autem ecclesiasticus variare non potest, cap. cum autem vbi glo. pen. de iur. patron. & DD. in praecit. loc. & facit glo. in cap. vnico in verb. ecclesiasticus de iur. patron. in sexto, & ibi Ioa. Andr. Anch. & reliqui, Rocch. de Curt. de iur. patron. in verb. honorificum q. 9. & 10. & latè Lambert. eiusd. nomin. tract. lib. 2. par. 2. q. 7. ar. 1. cuius diuersitatis rationes plures ponuntur à DD. supra-
3 dictis, ipse autem dico, quia praesentatio ecclesiasticorum habet vim electionis, in qua electione non cadit variatio, cum statim electo ius acquiratur in re, cap. publicato vbi gl. & cap. quod sicut de elect. sed in praesentatione laici secus est, quia praesentato tantummodo ius ad rem. Item alia potest esse ra-
4 tio, quia clerici facilius, & melius possunt inuenire, & noscere clericos idoneos, quam laici, qui cum sint extra clericalem militiam possunt titubare, vt per Lambert. de iur. patron. lib. 2. p. 2. q. 7. & ex hoc
5 cum laici possint variare habent tantum quadrimestre, ecclesiastici verò qui variare nequeunt semestre.
6 Aduertas tamen, quod si actus praesentationis non fuit perfectus, quia deficiat aliqua ex personis requisitis de necessitate ad perfectionem praesentationis, vel aliud, tunc etiam patronus ecclesiasticus poterit iterum canonicè praesentare, & non dicetur variare, cap. fin. de iur. patron. Lambert. vbi supra art. 3. quia tali casu non potest dici perfe-
7 cta praesentatio, & eadem ratione poterit patronus ecclesiasticus si praesentauit coram eo, qui non habet ius instituendi praesentare iterum alium habenti ius instituendi, Cardin. in clem. 1. q. 9. de iure patron.
8 Et sciendum etiam, quod si ecclesiasticus patronus primo praesentauerit, & postea variãdo alium praesentauerit non punitur, nec deuolutio fit ad superiorem dummodo non praesentauerit indignum, sed prima praesentatio attenditur, Rocch. de Curt. de iur. patron. in verb. honorificum q. 9. num. 31. Lambert. in eod. tract. art. 9. lib. 2. Rota in antiquis
9 in dec. 16. de renunc. quae ait conualescere secundam praesentationem, quando prima praesentatio cessaret postea per renunciationem praesentati, si patronus tunc petat dictam secundam praesentationem admitti, quia tunc videtur patronus eam de nouo facere, & ideo cessante prima praesentatio-
ne, poterit de nouo praesentare, si duret tempus cõcessum ad praesentandum, & recedere a dicta secunda praesentatione facta dum vigebat prima, vt per Lambert. vbi supra art. 10.

Patronus ergo potest variare, & pluries praesentare, vt supra fuit conclusum, quod tamen in-
10 telligi debet, quod vltra duos variare nequeat, & vltra duas vices, vt consuluit Calderin. in consil. 16. de iur. patronat. pluralis enim locu-
11 tio duorum numero est contenta, cap. pluralis de regul. iur. in sextò, & infinitas est euitanda, cap. cum in multis de rescriptis, & iura loquentia de dicta variatione hoc innuunt, ita etiam Rocch. de Curt. vbi supra in verb. honorificum q. 10. faciunt dicta per Bellencin. in tract. de carit. subsid. q. 23. & dicta per Ias. in l. edita col. 3. in fin. C. de edendo, & ita seruari in praxi, & ita iudicando, & consulendo refert Lambert. de iur. patron. lib. 2. par. 2. q. 7. art. 23. iuxta quam sententiam censuit nostra Curia Arcriepiscopalis.

SVMMARIVM.

1 *Stuprum sumitur strictè, & largè.*
2 *Stuprum in specie committitur, cum virgine, vidua num. 3. Puero num. 4. Inter seruum, & dominum num. 5.*
6 *Stupri pena quae nam sit de iure Diuino, Pontificio nu. 7. 8. & 9.*
10 *Stupri poenam de iure ciuili non esse mortis naturalis vbi conciliantur leges diuersae, nisi vis, vel dolus intercesserit nu. 12,*
13 *Pena Tutoris stuprantis pupillam quae sit.*
14 *Stuprans virginem, tenetur eam ducere in vxorem, vel dotem constituere nisi stuprata esset vitae minus honestae nu. 15.*
16 *Quid fuerit decisum in Curia Archiepiscopali circa penam clerici stuprantis.*

Pe-

Poena Clerici stuprantis quænam sit.

DECISIO LV.

AD materiæ ornatum est sciendum, quod stu-
pri nomen in genere, seu largè, & in specie,
seu strictè sumitur, in genere, significat illici-
tum coitum, l. stuprum ff. da ritu nupt. l. inter
litteras §. 1. ff. de adult. l. auxilium in fi. ff. de mino.
& l. inter stuprum in fi. ff. de verb. signif. vbi Re-
buff. col. 2. vers. quas ego sic, qui comprobat tex. in
in cap. nemo 32. q. 4. de hoc stupro in genere, & lar
2 gè nostra non est dispositio, in specie, seu strictè, stu
prum dicitur committi certis cum personis. Et
primo quidem cum virgine, l. 2. §. initium ff. de
orig. iur. & cap. lex illa 36. q. 2. & scribunt Rebuff.
in d. c. inter stuprum col. 1. vers. stuprum propriè,
Iul. Clar. in pract. crim, §. stuprum, Maiol. in tract.
de irregul cap. 10. & Gregor. in lib. 9. syntag. c. 9.
nu. 1. & 2.
3 Secundò, struprum strictè, & in specie commit-
titur cum vidua, d. l. inter stuprum da verbor. sign.
l. stuprum ff. de leg. Iul. de adulter. & ibid. DD.
Clar. & Petr. Greg. qui supra.
4 Tertiò, stuprum est quod cum puero perpetra
tur, l. 1. §. qui puero stuprum ff. de extraord. crim.
Rebuff. Iul. Clar. & Pet. Greg. præcitat. in locis, quod
alio nomine sodomia appellatur.
5 Quartò, stuprum committunt seruus, & domi-
na simul coeuntes, l. 1. C. de mul. quæ proprijs ser-
uis se iunx Pet. Gregr. in d. c. 9. in fi.
Pęnæ aduersus stupru cõmitẽtes permultæ sunt.
6 Prima est à lege antiqua diuina imposita con-
tra stuprum a vidua commissum, Genes. c. 38. quæ
ignis erat, & in specie annotauit Pet. Gegr. in d. c. 9.
nu. 1. qui nu. 5. vers. si tamen refert aliam pęnam
contra stuprantem virginem, vt eam in vxorem
ducat, vel dotet, & dicemus infra.
7 Secunda est, quam lex Pontificia in foro con-
scientiæ induxit contra clericum stupratorem, cui
iniungenda ast pęnitentia 10. annorum cum illis
ieiunijs, ac pęnitẽtijs, quorum meminit tex. in cap.
presbyter 83. dist. Laico verò iniungitur pęnitentia
7. annorum, cap. deuotam 37. q. 1. & cap. hoc ipsum
33. q. 2. & scribunt Paul. Grillan. in tract. de pęnis
omnifar. coit. c. 7. nu. j. vel dicendum ast sacerdotis
arbitrio imponi posse hanc pęnitantiam, vt scribit
Choueron. in tract. de publ. concub. rubr. de stu-
pro nu. 18. Thessaur. dec. 3. nu. 3. in fi.
8 Tertia, est pęna a lege Pontificia in foro conten-
tioso contra clericos indicta, vt deponantur, ita
Abb. in cap. & clerici nu. 20. de iudic. & in c. 2. de
adult Choueron. in d. rubr. de stupro nu. 18. vers. si
vero, Grilland. in d. c. 7. nu. 2. Bernar. Diaz in pract.
canon. crim. c. 83. nu. 2. & 5. Maiol. in tract. de irre-
gularit. c. 40. Iul. Clar. in pract. crim. §. stuprum
vers. sed quero, & Petr. Greg. in d. c. 9. nu. 5. vers. cle
ricus stuprans, interdum tamen hoc iure pęna est
arbitraria, sicuti tradunt Abb. in cap. vt clericorũ
de vita, & honest. cler. & in c. 2. de adult. Grilland.
in d. c. 7. num. 3. Paul. Lancell. instit. canon. tit. de
adulter. §. eadem, & Ignat. Lopez in addit. ad pract.
crim. Bern. Diaz c. 83. col. 8. & 9. vbi in vers. & no-
ta scribit clericum stuprantem viduam etiam ho-
nestè viuentem, non deponi, sed pro Iudicis arbi-
trio alia pęna puniri.
10 Quarta pęna est, quam lex Ciuilis indixit aduar
sus stupratorem vitæ alioqui honestæ, aut in di-
gnitate positam. vt pro Iudicis arbitrio ad tempus
relegetur, confiscata bonorum parte, humilis verò
fustigetur, & in exilium mittatur, ita statuit Iustin.
§. item lex Iulian. instit. de publi. iudi. quo tex. intel-
11 ligimus iure ciuili stupri pęnam non esse capita-
lem, sicq; mortis naturalis sicuti in specie tradunt
Angel. Aret. in tract. malef. in verb. *Che hai adulte-
rato la mia donna* num. 54. & 55. Alexan. cons. 165.
nu. 2. lib. 7. Matesil. notab. 10. Grillan. in d. c. 7. nu. 4
Gram. in vot. 17. nu. 3. Rol. cõs. 35. n. 25. lib 2. & Iul.
Clar. in d. §. stuprum vers sed quero quæ sit pęna,
verum repugnare videtur l. 1. §. vlt. ff. de extraord.
crim. quo loci respondit Paulus, stupratores perfe-
cto flagitio puniri capite imperfecto in insulam
deportari hanc antinomiam conciliari multi stude
runt Catell. Cott. in memorab. in verb. stuprum,
& Ioan. Bapt. Pius in annot. ad d. l. 1. scribunt in eo
§. item l. Iulia esse legendum non stupratoribus,
vel vt alias peccatoribus, sed Prædicatoribus, nem-
pè stupri persuasores, & consultores esse punien-
dos poena exilij, vel relegationis, & bonorum pu-
blicationis, quam quidem conciliationem reijcit
Alcia. lib. 5. paradox. c. 10. qui aliter conciliat, vt sci-
licet duæ sint pęnæ diuersæ a diuersis legibus con-
stitutæ, vna quidem est prima, de qua in d. l. 1. §. vlt.
ff. de extraord. crim. vt pæna illa extraordinaria
capitis sit: alia vero de qua in d. §. item lex Iul. eius-
dem opinionis fuit idem Alciat. in l. transigere
nu. 10. in fin. C. de transact. & secuti sunt ibidem
Padilla num. 83. & Francis. Cald. in l. si curatorem
in verb. vel aduersus dolo nu. 59. C. de in integ. rest.
minor.
Cæterum prædicta procedunt contra stuprato-
12 res, qui nulla vi, nulloq; adhibito dolo deliquerũt,
secus vero si dolus, vel vis intercessit in stuprando
nam tunc sine controuersia pęna est mortis natu-
lis, sicuti tradunt Bart. in l. 1. ff. de extraordin. cri-
min. Bald. in l. raptores C. de Episcop. & Cleric.
Angel. Aretin. in tract. de malefic. in verb. *Che
hai adulterato la mia donna* num. 54. Modernus
Parisiens. in annot. ad Alexand. in cons. 165. lib. 7.
Iul. Clar. in d. §. stuprum vers. sed quæro in fi. Boss.
in tract. caus. crimin. tit. de coitu damnato num. 19
& 64. Vegius in cons. 66. num. 138. Thessaur. de-
cis. 3. num. 1. & Viui. in decis. 299. num. 5. Gramm.
in vot. 17. & Thessaur. d. dec. 3. nu. 3. vers. quinta
est conclusio, quidem dixerunt quando stuprator
sepius sic deliquit.
Quinta, est pęna deportationis, & publicationis
13 bonorum contra tutorem, qui pupillam corripit,
quemadmodum sanciuit Constantinus in l. vni C.
si quis eam, cuius tutor fuerit corruperit, & scri-
bunt Choueron. in tract. de public. concub. rubr.
de stupro num. 35. Petr. Gregor. in lib. 36. syntag.
c. 10. num. 5. vers. pęnam augent, Gomez. in l. 80.
Tauri num. 24. Iul. Clar. in pract. crimin. §. forni-
catio in vers. cum pupilla, Bossius in tract. causar.
criminal. titul. de damnat. coitu num. 41. qui di-
xit Senatum Mediolanensem iussisse tutorem,
qui matrimonium contraxerat cum eius pupilla

ad Cateranam poni, cui sanè iudicio, & sententię repugnat ius canonicum, cui in matrimonialibus standum est; nam permittit huiusmodi matrimonia inter tutores, & pupillas; vt scribit Choueron. in d. rub. de stupro nu. 37.

24 Sexta est pęna imposita à iure Pontificio, quod stuprans virginem honestam eam ducat in vxorẽ, vel dotem ei constituat, ita sanè sancitum est in cap. j. & 2. de adulter. & scribunt ibidem Abb. & reliqui Cassan. cons. 40. Choueron. in tract. de public. concubin. rubr. de stupro num. 10. Anton. Gom. in l. 88. Tauri num. 3. & 8. qui testatur ita seruari in Hispania, & non esse in vsu aliam pęnam in Gallia, quam hanc testatur Pap. lib. 22. arrestor. tit. 9. quem retulit Iul. Clar. in d. §. stuprum vers. sed quero quæ sit pæna Osasch. dec. 107. Petr. Gregor. d. c. 9. nu. 5. vers. si tamen, & Thessaur. in d. dec. 3. nu. 3. & verè idem sancitum est lege Diuina, vt habetur Exod. c. 22. cuius verba hæc sunt: Si inuenerit vir puellam virginem, quæ non habeat sponsum, & concubuerit cum illa, & res ad iudicium venerit, dabit qui dormierit cum illa patri puellæ, quia humiliauit illam, si pater eam ei dare noluerit dotabit: Cessat hæc pœna, si virgo

25 erat vitæ minus honestę, vt latè respondit Paris. cons. 160. lib. 4. quem secuti sunt Cæphal. cons. 130 lib. 1. Bursat. cons. 69. nu. 73. lib. 1. Thessaur. decis. 3. vers. quarta conclusio, & Iul. Clar. in loco supra allegato, non enim hoc casu dicitur commissum stuprum ex quo nec virgo, nec vidua est.

26 In Curia tamen Archiepiscopali in facti contingentia; fuit prouisum quendam clericum, qui stuprauerat puellam virginem esse condemnandum ad dotandam eam, iuxta terminos tex. in c. 1. & 2. de adult. & vt exularet per tres annos, & sic fuit executum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum puniens portantem arma, non habet locum in eo, qui cum armis captus non fuerit, & nu. 3.*

2 *Statutum studij Pisarum prohibens arma ferre quomodo habeat locum.*

4 *Hæc Constitutio prohibitionis armorum est stricti iuris, & ideo non est extendenda.*

5 *Dispositio tex. l. si Barsatorem limitatur non habere locum quando euidenter apparet delictum fuisse patratum cum armis.*

Dispositio tex. in l. si Barsatorem C. de fideiussoribus, an locum sibi vendicet, vbi apparet euidenter delictum fuisse patratum cum armis.

DECISIO LVI.

EDictum Curiæ Archiepiscopalis prohibens clericis asportationem armorum, non habet locum in eo, qui cum armis captus non fuerit, vt firmaui in dec. 257. ex eo, quia statutum

1 puniens portantem arma, non habet locum in eo, qui cum armis captus non fuerit, ita firmauit Bar. in l. si Barsatorem per illum text. C. de fideiuss. & ibi Bal. & in l. item lapilli in fi. ff. de rer. diuis. Alex. cons. 152. nu. 2. Bellon. qui hanc appellat opinionẽ magis communem in cons. 94. nu. 4. Clar. in pract. crimin. q. 82. vers. quæro stat statutum, & alij penès

2 Martam in dec. 80 vbi notauit, quod statutum studij Pisarum prohibens Scholaribus deferre arma offensibilia, tamen permittens defensibilia quęcunque & contra portantem imponens certam pœnam pecuniariam exequendam per D. Rectorem, non habere locum vbi dicti Scholares non inuenirentur cum armis, & refert hunc esse vsum, & consuetudinem totius Orbis Christianorum, vt scilicet sta

3 tuta punientia portantem arma intelligatur, de eo qui cum armis fuerit captus, de quo vsu etiam attestatur Clarus in sua pract. crim. d. qu. est, d. ver. quæro stat, & sic etiam hodie, & de consuetudine refert Couar. in lib. pract. quæst. cap. 33. in fi. & pro hac opinione insuper facit, quod edictum hoc, siue

4 hæc constitutio est stricti iuris, & ideo non est extendenda, Innoc. in cap. dilecto colum. 3. de officio Deleg. Oldrad. cons. 237. col. fi. Dec. cons. 8. nu. 4. Gram. post alios in dec. 92. nu. 4. & 5. Panorm. in cap. quoad translationem num. 5. de offic. Legat. Crauet. cons. 112. nu. 18. Bal. in auth. si quas ruinas col. 1. vers. inducit etiam ratione de sacros. eccl.

Hæc tamen omnia cessant vbicumque apparet

5 euidenter delictum fuisse patratum cum armis. Quod nota, ad limit. d. l. si Barsatorem C. de fideiuss. & sic fuit conclusum in occurrenti casu in Curia Archiepiscopali.

SVMMARIVM.

1 *Deserta causa appellationis non per hoc dicitur deserta causa nullitatis & notoriæ iniustitiæ, vt nu. 2.*

3 *Stante notoria iniustitia, sententia potest reuocari etiam post lapsum fatalium in causa appellationis.*

4 *Commissa causa appellationis, in vna, & eadem commissione censetur commissa causa nullitatis.*

5 *An deserta causa appellationis censeatur deserta causa nullitatis, vide nu. 6.*

An deserta causa appellationis, dicatur deserta causa nullitatis.

DECISIO LVII.

1 IN casu occurrenti fuit resolutum, quod deserta causa appellationis non per hoc dicatur deserta causa nullitatis, vt post Bart. & Afflict. quos allegat sequitur Ann. in alleg. 93. fuit tentum per Rot. in vna Romana dotis de Trincijs 5. Martij 1603. vbi quod deserta causa appellationis adhuc durat causa nullitatis, & notoriæ iniustitiæ eque principa-

2 liter commissa, cuius instantia durat per 30. annos, Gail obseru. 135. nu. 6. lib. 1. fuit dictum in Salamantina Abbatiæ 14. Ianuarij 1545. coram Peregrino, quæ est diuers. 33. nu. 6. lib. 3. par. 3. & in Placentina Parochialis de Malpartida 6. Nouembris 1602. & in eadem 1. Decembris 1603. coram Litta, quare stante notoria iniustitia, sententia pot reuo-

3 reuocari etiam post lapsum fatalium in causa appellationis, Marsil. sing. 473. & fuit decisum in vna Corduben. statutorum Vener. 21. Iunij 1585. coram Gipsio, videndus est Achil. de Grass. in dec. 15. de rescrip. cuius verba hæc sunt.

Commissa causa appellationis nullitatis, & attentatorum, &c. In vna, & eadem commissione cau-
4 sam nullitatis principaliter esse commissam referebant Domini alias ita fuisse tentum in pluribus causis dum proponeretur causa Monopolitana coram Anton. August. pro quo allegabantur magis communiter tradita per Dec. in cap. dilecto col. fi. & ibi Franc. q. 14. de appell.

Verumtamen quantum ad finem, an deserta
5 appellatione desereretur etiam causa nullitatis, & attentatorum iuxta doctrinas communes in cap. ex ratione eod. tit. & per Ias. in l contra maiores de
6 inoff. testam. Dñi habebant pro resoluto, q̃ si notorium esset non adesse nullitates, & attentata desertionem esse cõmunem, inclinabant etiam prędictis per Franc. in d. cap. ex ratione q. 6. vide tamen eundem Franc. in d. cap. dilecto q. 58.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Libellus continens contraria, & repugnantia non est recipiendus.*
3 *Libellus debet esse clarus, & generalis, & incertus, non valet.*
4 *Actio possessorij recuperandæ, est diuersa à manutenendo.*
5 *Diuersum arguere de spolio, quam de turbatione.*
6 *An qui asseruit se spoliatum in principio, & deinde in fine libelli petit manutentionem sit audiendus, vide nu. 7.*
8 *Doctrina Bart. in l. 1. §. huius ff. vti possid. declaratur.*

An agenti possessorio recuperandæ, si in fine libelli instat se manuteneri in possessione, sit audiendus.

DECISIO LVIII.

1 Rector cuiusdam Ecclesiæ huius Ciuitatis Neap. egit in Curia Archiep. possessorio recuperandæ, asserens se spoliatum fuisse quodam annuo redditu, & in fine libelli, & sic in conclusione instabat manutenendum in sua possessione: Quare fuit dubitatum, an esset audiendus quo ad dictum mandatum de manutenendo; & primo dicebatur, minime audiẽdum ex pluribus:
2 tum primò, quoniam libellus continebat contraria, & repugnantia, l. 1. C. de furt. latè Ias. in §. curare nu. 7. de action. vnde libellus generalis & incer-
3 tus non valet, cum debeat esse clarus, Gail pract. obseru. lib. 1. obseru. 62. nu. 2. Balb. in dec. 294. de Amat. Rot. Marchiæ in dec 98. nu. 2. & de iure nõ
4 dubitatur, quin possessorium recuperandę contrarium, & diuersum sit à possessorio retinendæ, vt latissimè per omnes l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquiren poss. & in cap. pastoralis de caus. poss. & propriet. Verall. in dec. 123. par. 2. per
5 vnum enim arguitur spoliatio, per reliquum verò turbatio, Ann. alleg 22. p 1. Rota diuers. in dec. 333 par. 2. & propterea prohibentur cumulari, Capyc. dec. 80. Tum secundo dicebatur, minime
6 audiendum, ex quo asseruit se spoliatum, & proinde cum habebatur pro spoliato, non datur manutentio, ad tradita per Couar. pract. quæst. cap. 17. num. 3. Iafred. in decis. 61. mandatum enim de manutenendo ad instar interdicti vti possidẹtis requirit possessionem tempore litis motæ, l. 1. §. huius ff. vti possid. Cacher. in dec. 32. & proinde non potest dari manutentio, vt plenè censuit Rota præsertim in vna Senogallien. beneficij 5. April. 1595. coram Arigonio, & in vna Illerden. Canonicatus 7. Maij 1597. coram Pamphilio.

Cæterum supradictis minimè ad causam faciẽtibus Curia Archiep. cõtrarium censuit cõcedẽdo
7 mandatum de manutenendo dicto Rectori, non obstante quod egerat possessorio recuperandæ in principio libelli, & moti fuimus ex doctrina Bar. in d. l. 1. §. huius ff. vti possid. vbi in casu in quo petitur
8 reintegratio si tamen illa esset turbida, & ex circũstantijs facti constaret eum qui dixerat se spoliatũ intellexisse de turbationibus, & molestationibus de facto, non autem quod voluerit amictere possessionem saltem ciuilem, quæ solo animo retinetur debere dari manutentio contra detinentem naturalem pro illius recuperatione, vt notatur per eundem Bar. in l. si duo ff. eod. tit. Puteus in decis. 194. lib. 1. Grat. lib. 2. discept. forens. c. 314.

SVMMARIVM.

1 *Potest cogi vicinus ad vendendum domum suam pro ampliatione Ecclesiæ.*
2 *Facti contingentia.*
3 *Vna Ecclesia contra aliam priuilegio vti non potest, & priuilegiatus contra parem priuilegiatum, priuilegio vti non potest.*
4 *Priuilegium fisci quod alios ad edenda instrumẽta compellet, non habet locum contra alium fiscum.*
5 *Si duo habent priuilegium immunitatis, ne possint à creditoribus conueniri, non poterint inter se vti priuilegio.*
6 *Filiusfamilias qui gaudet priuilegio Macedoniani, non potest illo vti aduersus alium filiumfamilias.*
7 *Instituta pia causa, hæres non detrahit falcidiam contra Ecclesiam.*
8 *Beneficium electionis fori contra alias miserabiles personas intentari minimè potest, & quomodo procedat vide nu. 9.*

An pro ampliatione Infirmariæ Monasterij possit cogi Ecclesia ad vendendum suam domum ibi contiguam.

DECISIO LIX.

Ex regula tex. in l. si quis sepulchrum ff. de relig. & sumpt. funer. qua cauetur posse co-
1 gi vicinum ad suam domum vendendam pro ampliatione Ecclesiæ, instabat Monasterium
2 quoddam pro ampliatione Infirmariæ esse cogendum Monasterium aliud ad vendendum

qua

quādam suam domum ibi vicinam; quare introducta causa in Auditorio nostræ Curiæ, dubitatum fuit si hoc de iure procederet, & conclusimus negatiuè, ex eo, quod vna Ecclesia contra aliam, priuile-
3 gio vti non potest, argum. l. 2. C. de priuil. fisc. glos. in l. 1. C. de priuil. dot. Bart. & reliqui in authent. quas actiones C. de sacrosan. eccl. Cephal. cons. 7. num. 3.

Ratio autem est, quia pariter priuilegiatus, non potest vti priuilegio suo contra habentem par priuilegium, l. sed & milites ff. de excus. tuto. l. verum §. item quæritur ff. de minor. tex. in auth. de sanctissim. Episcop. §. sed & hoc præsenti collat. 9. & Dec. in cap. causam de præbend. quod latius adnotarūt Felyn. & Dec. in cap. in præsentia de probat. Ias. in l. si domus §. de euictione nu. 33. de legat. 1. & in l. si constante nu. 116. ff solut. matrim. Aretin. in l. si hominem num. 3. ff. depos. Abb. in cap. auditis col. 2. de in integr. resti. latè Bar. in auth. quas actiones nu. 3. C. de sacros. eccles. Marsil. in singul. 99. Albert. in l. fin. vbi est tex. elegans ff. ex quib. caus. maior. latè alios referens Giurb. in decis. Sicil. 82. nu. 8. latissimè Trentacinq. in lib. variar. resol. iur. lib. 2. resolut. 1. de rescript.

Hinc voluit Bal. in c. 1. nu. 2. & Dec. nu. 69. de probat. priuilegium fisci, quo alios sibi ad edenda
4 instrumenta compellet non habere locum contra alium fiscū, vt priuilegia quoq; Scholaribus concessa contra alios scolares locum non habeāt, vt scripsit Bal. ex ea lege motus in l. 2. C. de priuil. fisc. vnde si duo habeant priuilegium immunitatis, a cre-
5 ditoribus conueniri non poterint inter se vti priuilegio, Anchar. cons. 36. col. 2.

Hinc licet filius familias gaudeat beneficio Macedoniani, vt per tot. tit. C. ad Maced. & per pragmaticam Regn. 1. eod. tit. de Senatusconsulto Macedoniano, tamen illo non gaudet aduersus alium filium familias, vt per Fabrum in dec. 12. C. ad Ma-
7 cedon. de quo memini ego ipse in collect. decision. collect. 348. & nos ambos nunc nouissimè allegat Nouar. in sua prax. election. fori q. 21. nu. 5. vbi nu. 6. subdit, quod hinc pia causa hæres instituta non
7 detrahit falcidiam contra Ecclesiam, vt decisum refert Magon. in dec. 130. & tradiderunt Roman. in auth. similiter collat. 149. nu. 101. C. ad leg. Falc. Alex. in l. 1. §. ad municip. col. 2. ff. ad leg. Falcid. Franc. in cap. si pater col. 43. nu. 107. cum seq. de testam. in sextó, Fabian. de Gioch. in repet. auth. nouissima collat. 75. nu. 254. & seq. C. de inoff. testam. Felyn. in cap. in præsentia col. 13. nu. 29. cum pluribus seqq. de prob. & hanc opinionem inter receptas reponunt nouissimi Collectores commun. opin. lib. 3. in tit. de Trebell. & Falcid. c. 6. fol. mihi 66. col. 2. post med. quam nouissimè tenet eam veriorem dicens in iudicando, & consulendo tenendam, Ceual. in pract. commun. contra commun. q. 155.

Vnde merito videmus, quod beneficium ele-
8 ctionis fori contra alias miserabiles personas intentari minimè potest, vt benè per Nouar. in prax. electionis fori d. q. 21. nu. 1. vbi quod in Regno concurrentibus Actoribus, & Reis priuilegiatis conquassantur priuilegia, & res reducitur ad ius commune, vt Actor forum Rei sequatur, iuxta dispositionem tex. in cap. cum sit generale de for. comp. l. fi. C. vbi in rem actio, vt est prouisum per Ritus M. C. V. 228. & 231. quia postquam viduæ, pupilli, & aliæ miserabiles personæ sunt suffultæ priuilegio eiusdem legis, vno, eodem tempore priuilegia prædicta confundantur, & ius commune seruatur, vt scilicet quod Actor sequatur forum rei, iuxta doctrinam Isern. & Afflict. in Const. Regni statuimus nu. 7. Viui. dec. 49. & dec. 236. nu. 8. Franc. qui sic decisum refert in S. R. C. in dec. 188. de quo memini ego ipse in collect. decis. 1. Gratian. in discept. forens. 182. nu. 21. Masull. ad Capyc. in decis.
9 160. in fi. quod procedit etiam si ex vna parte essét plures personæ priuilegiatæ, nam hoc non obstante ad huc conquassantur priuilegia, & reducuntur ad ius commune, vt tradit Muscatel. in prax. S. C. in glo. competentes in addit. lit. I, imò hoc habet locum, siue actor sit maiori priuilegio priuilegiatus, quam reus, siue non, nam nunquam priuilegiatus eligit forum contra pariter priuilegiatum.

SVMMARIVM.

1 *Facti species, & eius resolutionem vide num. 6. & num. 9.*
2 *Delegatio est odiosa.*
3 *Delegata iurisdictione non extenditur ad personas non expressas in rescripto.*
4 *Commissarius non potest excedere fines commissionis, & declara, vt nu. 7.*
5 *Assensus super venditione facta non extenditur ad faciendam.*
8 *Verbum ambiguum si eius sit naturæ, vt in genere patiatur interpretationem intelligendum est ad fauorem habentis actum mandare exequutioni.*
10 *Procurator constitutus simpliciter ad locandum, vel vendendum, potest recipere pretium, cum hoc sit de connexis venditionis, vel locationis.*

An Commissarius Apostolicus dicatur excedere fines commissionis, si iniunxerit partibus canonem augumētari, vltra expressum Summo Pontifici, ad effectum vt cedat in euidentem.

DECISIO LX.

1 SVpponatur fuisse initam concessionem in emptionem a quodam Rectore alicuius petij terræ suæ Rectoriæ sub certo canone, v. g. 30. duc. & hoc canon fuisset Summo Pontifici expressum ad effectum consequendi assensum Apostolicum; & cum per eundem Pontificem fuisset commissum mihi, vt viderem, si cederet præfata concessio in euidentem Ecclesiæ vtilitatem cumq; factis diligentijs mihi constaret pro dicto canone duc. 30. non cedere in euidentem vtilitatem, verò cedere in euidentem, si canon augeretur in duc. 45 fuit dubitatum, an ego potuissem id facere, & vi-
2 debatur primo intuitu, quod non, cum delegatio sit odiosa, ad latè tradita per Ias. in rubr. ff. de offic. eius nu. 5. col. 1. Abb. Fel. & reliqui Canonistæ in rubr. de offic. Deleg. num. 7. Alex. cons. 450. num. 6 vol. 1.

vol.1.Dec.in consf.57.vol.1. vbi ex hoc infert non posse extendi de casu ad casum,& propterea Summus Pontifex in cap. P.& Q. de offic. deleg. dixit
5 quod delegata iurisdictione ad personas non expressas in rescripto etiam de ipsarum consensu nõ extenditur, ex quo sinieum commissio est stricti iuris,vt voluit Rota in dec. 8. par.2. diuers.allegat tex.in cap. qui ad agendum de Procurat. in sexto, & clem.non potest eod.tit.Rot.in dec. 13.huius tit.
4 in nouis, nec Commissarius potest excedere fines commissionis, l.si Procurator ad vnam C. de procurator.cum commissionis fines diligẽter sint obseruandi, l.diligẽter ff.mand. l.cum contra C.eod. nec assensus extenditur,vt scribit Andr.in cap.Imperialem in princ.de prohib.feud.alien.per Feder, cum sit stricti iuris,idem Andr.in 9. donare col.4. qualiter olim feudum poterat alienari,& in cap 1. col.1.qui successores feudi teneantur, vbi assensus
5 in expressis tantum praeiudicat, vnde assensus super venditione facta,non extẽditur ad faciendam, & è contra Paul.de Castr.in l.si quis filio exhereda to §.initium ff.de iniust.testam. Alexand.consf.146. vol.5.Loffred.consf.9.nu.20.Afflict.in Const.diuae memoriae nu.29.& in dec.286.& 355.Camerar.in d.cap.Imperialem nu.53. col.1. Frec. de subfeud. fol.137.& Ann.in alleg.39.vol.1.

Caeterum in supradicta contingentia facti con-
6 trarium iudicaui admittendo augumentum canonis, vt dictam concessionem confirmarem vti in euidentem ecclesiae vtilitatem: & motus fui, nam
7 licet Commissarius non possit fines commissionis excedere, vt supra diximus,tamen quando in cõmissione adesset aliquot verbum aptum natum comprehendere id de quo quaeritur,tunc non debet commissio restringi, Bald.in cap. cum dilect. nu.6.de rescrip.Rot.cit.dec. 8. par.2. cum non sit discedendum à naturali illius verbi significatione, imò in vim cemprehensiuam, id de quo est controuersia complectitur, vt notabiliter voluit Anchar.consf.17.& Mandel.consf.41.vol.1.& verbum
8 ambiguum si eius sit naturae,vt in genere patiatur interpretationem , intelligendum est ad fauorem habentis actum mandare exequutioni,iuxta l.si qs decurio C.de falsis, & l.si quis intẽtione ambigua ff.de iudic.& tradit etiam in proprijs terminis cõmissionis Cassad.in dec.1.num.1 in princ.de procurator.quem refert,& sequitur Rot.in saepius citata dec.8.nu.3.par.2.diuers.

Non obstant in contrarium adducta, quia pro-
9 cedunt,quando ea quae Commissarius excedit nõ sunt vtiliora, vel de connexis commissionis,quoniam tunc minimè diceretur agere contra commissionem,Bal.in citato cap.cum dilecta de rescripts, latè Ias.in l.si procurator col.1. in 1.3.4. & 5. limit.C.de procur. hinc est,quod procurator constitutus simpliciter ad locandum, vel vendendum
10 potest recipere pretium, cum hoc sit de connexis venditioni, & locationi, de Franch. in dec. 690. post Bal.& reliquos communiter in l.non abstulit C.de nouat.cui enim conceditur antecedens censetur pariter concessum consequens,l.ad rem mobilem ff.de procur. l.illud ff.de acquir.haered. §.idẽ iuris instit.ex quib.caus.manumitt. non lic. l.legatis ff.de alim.leg. l.1. §.1. ff.si vsusfruct. pet. l.a.§. inspectio ff. quemadmod. test. aper. l. 1. C. de ordin.Iudic.

SVMMARIVM.

1 *An per processum ad vlteriora censeatur reiecta exceptio incompetentiae iudicis, vide nu.3.*
2 *Per processum ad vlteriora censetur Iudex reijcere exceptiones oppositas.*
4 *Per processum simpliciter ad vlteriora non censetur reiecta exceptio incompetentiae iudicis, sed debet in specie pronunciando reijci.*
5 *Et amplia locum habere in Iudice delegato.*
6 *Vide quid dicat Dec.de iurisdict. quae est prorogabilis,vel non prorogabilis,& nu.7.*

An per processum ad vlteriora censeatur exceptio incompetentiae Iudicis reiecta.

DECISIO LXI.

IN causa iuris patronatus illorum de Filomarino euenit incedenter disputare articulum, si
1 per processum ad vlteriora censeretur exceptio incompetentiae Iudicis reiecta; & prima facie videbatur dicendum affirmatiuè, quia Iudex per
2 processum ad vlteriora censetur reijcere exceptiones oppositas,cap.ex parte il 2. vbi Bal.col.2. in fin. vers.item nota, Abb.in 4.notab. Cardin. in r. Anchar.in 3.Franc.in 5.notab.de appell.dãtes pro cautela, vt à tali pronuncia appelletur, Bart. in l.a procedente C.de dilat.vbi pariter consulit esse appellandum,Rota in antiq.in dec.5.

Quidquid tamen supra sit dictum , contrarium
3 iudicauimus esse verum, & sic quod per processũ ad vlteriora non videretur reiecta exceptio talis incompetentiae, enim exceptio incompetentiae nõ
4 videtur reiecta per processum simpliciter ad vlteriora, sed debet in specie pronunciando reijci, vt pulchrè habetur per Ias.in l.2.col.fin.ff.si quis ius dicenti non obtemperauerit, Ruy.consf.114. colu. fin.consf.164.col 6.consf.117.nu.3. & 18. vol.5. vbi testatur de communi opinione Butr.in cap. super literis col.13.de rescript.& ibi Imol.col.6.glo.in cap.dispendia in verb.processus,& in c.2. in verbo quorum de rescrip.in 6.Marsil.in l.si quis vt quaestio col. 18.de quaest.post alios scribit Gabr.concl. 1.nu.3.de excep. vbi subdit hoc eò magis esse ve-
5 rum,& locum habere in Iudice delegato, vel alias limitatam iurisdictionem simpliciter,vel alias elidibilem per exceptionem,licet Dec.in l.si per erro
6 rem nu.2.ff.de iurisd.omn.iud & in cap.si duobus nu.40.de appell.asserat, quod si iurisdictio est prorogabilis, tacitè, vel expresè, & insuper fuit cognitum super exceptione incompetentiae opposita, tunc his duobus existẽtibus videtur tacitè pronunciare se competentem, & transit in iudicatum, fe-
7 cus si non sit prorogabilis , nec tacitè, nec expresè, vt exempli gratia , Iudicis secularis contra clericum,idem tradit Felyn.in rubr.de for. comp. in fi.concludens vt eo casu,quo iurisdictio non est prorogabilis,actus est adeo nullus,vt non sit necessaria appellatio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *An in causa simoniæ inducatur inditium contra resignantem ex sola assertione resignatarij, vide num. 4.*

2 *Simonia probatur etiam confessione partis.*

3 *Crimen simoniæ probari potest etiam inditijs, & coniecturis.*

5 *Cum agitur ad effectum priuationis beneficij, plenè, & euidenter est probandum.*

6 *Ad repellendum aliquem de beneficio nondum obtento sufficiunt leuiores probationes.*

7 *Confessio cedentis facta post concessionem non nocet cessionario.*

8 *Resignatarius tanquam socius criminis nullam probationem facit.*

9 *Confessio confitenti solum præiudicat, & non tertio. & declara num. seq.*

11 *Etiam si ciuiliter agatur in crimine simoniæ coniecturæ debent esse euidentes, & claræ.*

Dictum resignatarij asserentis, fuisse sibi resignatum beneficium pecunia, an faciat inditium contra resignantem in causa simoniæ.

DECISIO LXII.

1 Videbatur primo, dicẽdum fuisse inductum indicium contra resignantem ex sola assertione resignatarij, ex eo quod simo-
2 nia probatur etiam confessione partis, vt censuit Rota in vna Firmana confidentiæ 11. Maij 1583. coram Robusterio, teste Farinac. in recollect. post primum volum. consiliorum decis. 25. idem in decis. 22. num. 2. addebatur etiam crimen
3 simoniæ probari etiam inditijs, & coniecturis, vt per Alex. de Neuo in cons. 64. num. 2. Caputaq. in decis. 202. nu. 2. par. 1.

Verum, Curia Archiepisc. 8. Iulij 1620. contra-
4 rium censuit, & mota fuit ex eo, quod cum agatur ad effectum priuationis beneficij ea plenè, & con-
5 cludenter est probanda, gl. in cap. veniens in verb. illorum de testib. & ibi Abb. num. 4. quam esse communiter approbatam testatur Alciat. cons. 2. num. 40. & 41. lib. 1. & tenuit Rota in causa Firmana Cappellæ 7. Maij 1582. coram Clemente VIII. quidquid sit vbi agitur ad repellendum ali-
6 quem ab assequutione beneficij nondum obtenti quo casu sufficiunt leuiores probationes, Rota in dec. 47. par. 2. diuers. iuxta quam opinionem plu-ries censuit eadem Rot. præsertim in vna Ceruien. Canonicatus 10. Maij 1590. coram Comitulo, & signanter in vna Calaguritana 20. Maij 1590. coram eodem, & facit etiam, quia quemadmodum
7 confessio cedentis facta post resignationem non nocet cessionario, ita è contra Castrens. in l. facta §. si hæres ff. ad trebell. Afflict. in decis. 165. num. 5. Verall. in decis. 185. par. 1. Item dicebatur etiam nihil probare, ex eo quod Resignatarius tanquam
8 socius criminis nullam probationem facit, cap. sicut, il primo, de testib. Alex. de Neuo citat. cons. 64 num. 4. præsertim vbi agitur ad priuationem beneficij, vt per Alciat. citat. cons. 2. & per Seraphin. in dec. 1028. p. 2. & ratio est, quoniam confessio con-
9 fitenti solum præiudicat, & non tertio, l. 1. & per totum ff. & C. res inter alios acta, cap. per tuas de prob. l. pronunciatum C. de non numerata pecun. nec talis confessio potest loco testis deseruire, cum socius criminis, vt dixi, non sit idoneus testis, præsertim in causa simoniæ, cap. sicut, il primo, de testibus, Verall. in dec. 242. par. 2. & fuit dictum in vna Tullen. beneficij Parochialis, quod eatenus verum est, vt procedat etiam si testes deponerent audiuis-
10 se resignatarium dicentem se non fore ingratum, quia verba generalia nullam probant simoniam Sotus de iust. & iur. lib. 9. q. 8. ar. 5. conclus. 3. & fuit dictum in vna Brictoniens. pensionis coram Gipsio.

Non obstant contraria, præsertim illud de coniecturis, q. licet in hac materia vti difficilis probationis admittuntur leuiores, probat Corn. in cons. 342. vol. 1. Crauett. cons. 122. nihilominus huius-
11 modi inditia, & coniecturæ etiam si ciuiliter agatur debent esse euidentes, & claræ, ac simoniam necessario concludentes, ita vt nihil aliud importare possint, Fely. in cap. super his num. 17. de accusation. Natt. in cons. 299. num. 13. Verall. in decis. 302. par. 1. & fuit dictum in citata Firmana Capellaniæ.

SVMMARIVM.

1 *In permutatione omnis fraus abesse debet.*

2 *Fraus non præsumitur nisi probetur.*

3 *Per eum probanda qui eam allegat.*

4 *Fraus non generatim, sed specificè probanda est.*

5 *Dolus, & fraus directo probari non potest, sed indicijs, & coniecturis.*

6 *Permutatio beneficij pinguis cum tenui, an censeatur fraudulenta.*

7 *Coniecturæ quæ sint vt in permutatione fraus interuenisse præsumatur.*

8 *Ex coniunctione sanguinis dolus, & fraus præsumitur.*

9 *Nisi alia vehemens circumstantia illam præsumptionem elidat.*

An Episcopus teneatur præstare auctoritatem permutationi beneficij initæ inter patruum senem, & neptem, si beneficium patrui est pingue, neptis verò tenue, & an ex hoc fraus arguatur.

DECISIO LXIII.

1 Certissimi, & indubitati iuris esse beneficiorum permutationem fraude carere debere per tex. in cap. licet in tua de rer. permut.
2 in sexto, sed quia fraus non præsumitur nisi probetur, l. quoties §. qui dolo ff. de prob. l. merito ff.
3 pro socio, glo. in cap. sedes de rescrip. & est per eũ probanda, qui eam allegat, l. patronus, l. qui testamentum ff. de prob. glos. in l. omnes §. Lucius ff. quæ in fraud. cred. & in l. si probaueris verb. sciẽs, C. si alien. res pign. data sit, & specificè, vt voluit Bart. in cons. 63. incip. Petrus Nicolo post num. 2. vers.

vers.his præmissis, & alij quos citat Mascard. de prob.concl.815. num.6. cum sint diuersæ fraudes quibus homines circumscribuntur, occultèq; soleant committi, eoq; directò probari nequeant, l. dolum cum simılib. C. de dolo, videndum est ex quibus indicijs,& præsumptionibus fraudulenta dicatur permutatio,& quidem primo controuertitur, an ea permutatio censeatur fraudulenta, seu in expectantis, aut ordinarij fraudem facta quæ fit de beneficio opimo cum tenui,casus videtur in terminis in cap.si te de renunc. in sextò, vbi Pontifex statuit renunciationem beneficij magni valoris cum tenui nullius esse roboris, nec nocere
4 expectanti, vtpotè quæ ratione inęqualitatis fraudulenta præsumatur, & ita respondit Crauetta cons.82.nu.4.& Milis in repert. verb. permutatio facta fol. mihi 304. verùm non ita abscisè intelligenda est prædicta constitutio, vt simpliciter ratione inęqualitatis fraudulenter facta præsumatur; sed concurrant necessè aliquæ aliæ probabiles coniecturæ,Fely.in cap.quia verisimile nu. 1. de præsumpt.Rebuff.in prax.benef. tit. de permutat.
5 num. 42. quarum vnam ibi Pontifex designat, vt quia, inquit, renunciationis tempore is qui præbendam, vel dignitatem pinguiorem habebat infirmitate graui detinebatur, vel aliquid aliud imminebat,propter quod illius præbenda, seu dignitas vacare in proximo probabiliter credebatur,cap.commissa de elect.in sexto,cap.ex transmissa de renunc. Tuschus pract. conclus. tom.6. concl.303.num.7.& conclus.305.num.13. Addit aliam Pet. Andr.Gambar.ad dict.cap.licet nu.28. & Felyn.in dict.cap. quia verisimile num.1. si nimirum permutans cum nepote contraxerit, nam tunc concurrit suspitio sanguinis, dolus, & fraus
6 præsumitur, l. non solum, ibi DD. de ritu nupt. Crauett.cons.82.num.5.Gail lib.2.obser.30. nu.7. Rebuff.in prax. tit.de permut. num.45. Abb.in cap.1.vlt.notab.de cler.non resid. Ioan.Andr. in d.cap.si te de renunc.in sexto,vbi quærit,an clericus senex qui permutauit beneficium vnum pingue cum tenui cuiusdam nepotis sui, præsumatur ex eo fraus,& resoluit quod sic.

Et ita fuit iudicatum in Curia Archiepiscop.ex
7 quo sit,q; cessante consanguinitatis circumstantia cessat coniectura, Anchar.cons.388.num.5. citatus Menoch.lib.5. præsumpt. 78. num.9. in fin. quod tamen accipe nisi alia vehementior adsit circumstantia, quæ illam priorem elideret, Gambar. ad dictum cap.licet num.21. ibiq; Geminian. nu.22. Franc.Marc.dec.1127.nu.2. vbi subijcit eiusmodi præsumptiones saltem allegari debere, per notata à Bart.in l.si adulterium cũ incestu §.idem Pollioni ff. de adulter. Adde & aliam fraudis coniecturam ex Rebuff. d. tit. num.46. nimirum cum is qui renunciat semper remanet in possessione beneficij resignati, l. sicut §. superuacuum ff. quib. mod.pign.vel hippoth.sol.Paris.cons.130. num.6. quam coniecturam in magno habet Innocent. in cap. 1. de cleric. non resident. coniectura enim arguitur ex permutantis senectute,vt decidit Rota in decis. 2. de præsumptionibus in antiq. Bertran.cons.311.nu.2.vol.2.Ioa.Andr.in repet.cap.j. nu.2.par.2.de rer.permut. in sextò, senectute dico decrepita, Menoch.de præsump. præsumpt. 78.

num.11. Rebuff. in concordat. titulo de collat. §. volumus verb.vacantia; postremo fraudis suspitionem inducit si fiat permutatio cum beneficio, vel Capellania ficta, vel canonicatu, qui nullius erat momenti, quia iactare suum quis in dubio
8 non præsumitur, l.cum de indebito ff.de prob.Rebuff.ad reg.de infirm.resign.tit.de permut. nu.44. & talem permutationem irritam declarauit Pius Quartus in Constit.publicata anno 1564. Ianuarij die 24. & Senatus Parisien. apud Paponem lib. 2. arrest.tit.2.arrest. 1.Præterea fraudis coniectura inducitur, quando fuit facta clam, & secretò, ita post Barbat.cons.90.lib.4. Rebuff. in concord. tit. de collat. §.volumus verb. vacantia vers.prima est quando,Menoc.de præsump. præs.28. nu.16. alias simulatas permutationis cõiecturas videre poteris remissiuè apud eundem Rebuff.dicto loco: Declara tamen primam coniecturam,vt ex ea arguatur fraus necesse omninò esse allegare, & probare ipso resignationis,& permutationis tempore morbũ fuisse grauem,& quidem talem, vt Medicorum iudicio eger moriturus iudicaretur; alioqui altero
9 ex his requisitis deficiente, non obtinebit actor, Ioa.de Selu.tract.de benef.par.3.q.18. num.1. in fin.Mascard.de prob.concl.1111.nu.3.& seq.quod extende, vt procedat etiam si permutans decesserit intra tres dies,Card.Tusc.d.concl.303.in fi. sed hodie ex regul.cancel.18.de infirm.resign.renuncians, vel permutans in infirmitate debet post 20. dies à permutatione superesse, alioquin permutatio vitiatur, & pro nulla habetur, ita quidem, vt non liceat permutanti propria authoritate ad suum reddire beneficium, si nempe eger intra 20. diem a die permutationis moriatur, siuè permutatio fuerit facta de beneficio opimo cum tenui, siue de ęquali, quicquid in contrarium scribat Gomez. ad dictam regul. quæst. 19. quia illius opinionem non sequitur Rot. Achill. de Graff. decis. 376. Postremo declara, quæ de præsumptione fraudis hactenus dixi sufficere præsumptiones tres, vel duas, quarum vna ęquipolleat duabus, vt in d. cap.si te in fin. de renunc. ad hoc vt resignatio,vel permutatio iudicetur fraudulenta; & nihilominus beneficium imperrari possit, glo.prag. sanct. tit. de collat.§.10. versicem quod omnia verb. permutationis, Bellam.dec.314. Pet. Anch.cons.388.Bertran.cons.311.lib.2. Crauetta cons.82.Dec.cons.167.nu.2. quamq; etiam remotis omnibus fraudis coniecturis, quæ exurgunt ex causis prædictis, si maxima sit beneficiorum permutatorum inęqualitas qualis fuit Glauci,& Diomedis,vt est in Prouerb. hoc est: vt pro centesima parte beneficium vnum alteri respondeat, sunt qui eiusmodi permutationem nõ valere adstruũt, cũ tales permutationes in nihilo meliores sint imaginarijs, & fraudulentis contractibus, qui de iure non subsistunt, l. nuda, l. si quis, l. cum in venditione ff. de contrahend. emption. aduerte tamen prædictas fraudis coniecturas, ad hoc vt præsumatur fraudulenta permutatio locum habere quoad expectantes,nõ etiam ordinarios, aliosuè qui ius instituendi,vel præsentandi habent,vt benè notauit Menoch.lib.6.de præsump.præsump.78. num.2.vbi ait,quod quando facta est renunciatio, vel permutatio beneficij authoritate Superioris,

&

& de nullius præiudicio agitur, & nullus adest expectans primum vacaturum, renunciatio, vel permutatio tunc non præsumitur fraude facta, ita à contrario consensu probat dict. cap. si te de renunciat. in sexto, nunc autem cum non adsint expectātes, expectatiuę enim sunt sublatæ à Sacro Concilio Tridentino sess. 24. de reform. c. 19. istæ fraudis coniecturæ permutationum videntur cessare, Garcia de tract. de benef. par. 11. cap. 4. num. 102. excepta fraudis coniectura, quæ exurgit ex permutatione, quæ fit cum beneficio ficto, seu nullius momenti, quia Pius IV. in constit. ante memorata declarauit, eiusmodi permutationem nullam, & irritam.

SVMMARIVM.

1 *Casus.*

2 *Abbatissa habet liberam administrationem in bonis Monasterij, tam in spiritualibus, quam in temporalibus.*

3 *In alienatione facta ab Abbatissa, sufficit, vt conualidetur tacitus consensus Monialium.*

4 *Recipiens censum promissum in aliquo contractu, videtur habere ratum contractum.*

5 *Tacitus consensus Monialium tunc sufficit in alienatione facta ab Abbatissa, quando res alienata est modici præiudicij, vel temporalis, alias requiritur consensus expressus cum subscriptione.*

6 *Confirmatio Apostolica supplet omnes defectus alienationis, præter defectum causæ necessitatis, vel vtilitatis.*

7 *Monaci non habent verum dominium in rebus Monasterij, sed sunt tantum vsufructuarij.*

8 *In alienatione bonorum Ecclesię si probetur euidens vtilitas, non obstat consensus Capituli.*

An consensus Monialium exigatur in alienatione rei Monasterij, facta ab Abbatissa, si adest assensus Summi Pontificis.

DECISIO LXIV.

CVm Abbatissa cuiusdam Monasterij Neap. alienasset quodam Territorium sterile, siue infructuosum, in Territorio Acerrarum spectans Iuliæ Spinæ Moniali dicti Monasterij ex quadam donatione cum consensu dictæ Iuliæ Spinæ Ioan. Camillo Riccio pro ducatis 160. à quo fuit impetratum rescrip-
1 tum Apostolicum super confirmatione dictæ alienationis commissum Vicario Generali Ciuitatis Acerrarum, & Archipresbytero Ecclesiæ Cathedralis dictæ Ciuitatis, & iam in facto supponitur totum pretium dictæ alienationis fuisse conuersum in emptionem bonorum stabilium seruata forma rescripti Apostolici, alijsq; cōditionibus ibi expressis adimpletis, ex quibus apparet dictam alienationem cedere in euidētem dicti Monasterij vtilitatem, cumq; fuisset pro parte dicti Io. Camilli Riccij instatum prò interpositione decreti super confirmatione dictæ alienationis; fuit pro parte Monasterij oppositum, alienationem esse nullam, ex quo fuit facta ab Abbatissa, sine consensu Monasterij, & ita restituendum territorium, & declarādum rescriptum subreptitium.

Pro confirmatione dictæ alienationis, puto respondendum ex infra dicendis: Primo, quia Ab-
2 batissa habet liberam administrationem in bonis Monasterij tam in spiritualibus, quam in temporalibus, ita glo. in cap. dilecta de maiorit. & obed. in verb. iurisdictionis, probatur ex cap. cum dilecto de confirmat. vtil. vel inutil. nam ibi dicitur, quod Abbatissa est Procuratrix bonorum Monasterij, & ibi glos. in verb. procuratricem, & ita, cum Abbatissa transtulerit possessionem in præfatum Riccium supradicti Territorij alienati, & sic facto ipsius ceciderit Monasterium a possessione, non potest amplius agere actione spolij, iuxta decis. Achill. 15. de restitut. spoliat. vltra quod cum de supradicta possessione translata fuerit facta mentio in rescripto Apostolico, & fuerit a Summo Pontifice data retentio, non est amplius de restitutione possessionis disputandum.

Accedit, quod supradicta alienatio facta fuit ab Abbatissa scientibus Monialibus, & non
3 contradicentibus, & sic ex tacito ipsarum consensu, qui sufficit in alienationibus factis ab Abbatissa rerum Monasterij, iuxta text. in cap. 2. de his quæ fiunt a Præla. sine consensu Capit. ibi glos. in verbo contradicere, qui cōsensus negari nequit a supradictis Monialibus; nam fuit receptum interesse annuum a Monasterio pro dicta alienatione ante impetrationem assensus Apostolici, ex quo videtur approbatus contractus, Bald. consil.
4 124. vol. 2. vbi asserit recipientem censum promissum in aliquo contractu videri haberi ratum contractum, & idem Bald. in rubr. C. de contrah. empt. in recipiente pretium rei videri approbare venditionem, & ita cùm fuerit a supradictis Monialibus receptum interusurium pretij venditionis tacitè videntur approbasse dictam alienationem.

Nec obstat, quod iuxta communem interpretationem, gl. in d. verb. contradicere, & DD. in d. c. 2 de his quæ fiunt a Prælat. exigitur tacitus consensus Monialium, hinc sufficere in alienatione
5 facta ab Abbatissa, quando res alienata esset modici præiudicij, vel temporalis, quod secus in perpetuū, vt in præsata facti specie; nam tūc requiritur expressus cū subscriptione, ex c. 1. de his quæ fiunt a Præl. sine consen. Capit. ac etiā tractatus, iux. tex. in cap. sine excep. 12. q. 2. quia respondetur, nam verū erat de iure cōi antiquo, aut Extrauag. ambitiosę de reb. eccl. alien. nam post dictā Extrauag. non requiritur, nec consensus Capituli, nec tractatus propter authoritatem Apostolicam, quæ supplet omnes solemnitates a iure requisitas, ita Panorm. cons. 41. lib. 1. num. 2. in fi. & nu. 3 & Dec. cons. 341 nu. 9. Paris. cons. 24 num. 4. lib. 4. Capy. decis. 16. & regulariter S. D. non censetur supplere defectum consensus, tamen in his, quæ pendēt a mera facultate ipsius, censetur supplere, vt in alienationibus rerum ecclesiasticarum exemplificat Bald. qui videatur in cap. 1. de confirm. vtil. vel. inutil. num. 14 & ita Ego ipse in prax. fori eccles. par. 1. resol. 302. & confirmationem Apostolicam supplere omnes

defe-

defectū alienationis, præter tamē defectum causæ, s. necessitatis, vel vtilitatis, quæ in casu nostro est euidens vtilitas, cum fuerit pluries alienatum dictum territorium, & retrocessum à vēditoribus & à conductoribus nō fuit solutum pretiū conductionis propter sterilitatē, quæ in processu oīa fueruntverificata, & ita fuit decisum in Rota in vna Leodien. census 23. Ianuar. 1596. coram D. Orano.

Insuper iste cōsensus Monialium non potest requiri ratione interesse ipsarum, nam Monachi, &
7 Moniales nō habent verū dominium in rebus Monasterij, cū illud sit longè debilius, ꝙ habent beneficiati in bonis beneficij, iuxta magis cōem opinionem DD. cap. cū in officijs de testam. & gl. in cap. præsenti de off. Ord. in 6. in vers. reseruare, dicuntur vsufructuarij in vita, & vsuarij in morte, & ideo cū non de interesse particulari ipsarum tractetur non est necessarius ipsarum consensus, neque est necessarius pro forma, vel solemnitate, nam licet in alienatione bonorum mensæ Episcopalis requiratur cōsensus Capituli, nam si probetur eui-
5 dens vtilitas ecclesiæ defectus dicti consensus non obstat, nam in alienatione bonorū ecclesiæ, illa tantū subreptio vitiat gratiam, quæ est circa euidentem ecclesię vtilitatē, ita fuit decisum in vna Auximana bonorum die 1. Febr. 1570. testatur Seraphin. dec. 443. & in istis gratijs tantū ecclesię vtilitas cōsideratur, quæ est causa finalis concessionis, adeo ꝙ illa existente, neq; de subreptione rescripti dici potest ex alijs causis impulsiuis, ita ex cōsil. Socc. Iun. 25. num. 51. vers. insuper lib. 1. & fuisse decisum in Rot. asserit Cardinal. Mantic. decis. 201. vbi asserit clausulam illam [si in euidentem] restringere totam gratiā, & in terminis in Rot. in vna Gallionen. 10. Decemb. 1567. corā Bubalo alienationis siluæ sine consensu Monasterij, sed à Priore tātum, à quo fuit tradita possessio emptoris, prout in casu nostro, stante euidenti vtilitate Monasterij, cū confirmatione Apostolica, ex qua vidētur suppleri oēs defectus alienationis, fuisse iudicatā validā alienationē testatur Farin. in centur. nouissima dec. 207 & ita pro confirmatione dictę alienationis, puto de iure respondendum, & sic iudicaui tanq̃ delegatus.

SVMMARIVM.

1 *Absens accusari minime potest.*
2 *Effractor carcerum in absentia potest condemnari, & quare, nu. 3.*
4 *Carceratus qui effracto carcere aufugit, si denuò capiatur, potest tanquam confessus condemnari.*

Effractor carcerum, an possit in absentia cōdemnari; ad limitationem tex. in l. absentia ff. de pęnis.

DECISIO LXV.

1 IN iure vulgatissima est conclusiō, absentē condēnari minime posse, iux. tex. in proprijs terminis loquentem in l. absentem ff. de pen. l. absentem C. qui accus. non poss. Cacher. in dec. 105. imò nec accusari posse voluerūt Gom. ad l. Tauri 76. nu. j. cū seq. vbi latissimè, & Gayl de pac. publica c. 6. nu. 10. quare fuit dubitatū in Curia Arch. an supradicta dispositio, seu conclusio procedat, & locū sibi vendicet ēt contra effractorem carceris, vt possit condemnari in absentia: Et videbatur dicendū, quod non posset condemnari, ex regula suprapposita, quæ generaliter loquitur, argum. eorum quæ notātur in l. generaliter ff de legat. pręst.

Cęterū fuit contrariū resolutū, cuius decis. ratio
2 fuit, quia carceratus fugiēs fracto carcere habetur pro cōfesso, in qua causa specialiter a iure permissū est ēt circūscripto omni statuto, ꝙ contumax ha-
3 beatur pro confesso, vt contra ipsum sic fugientē, & absentē possit ferri sentētia, & tanquā cōfessum de crimine de quo imputabatur condēnari, vt per Paul. Gril in tract. de relax. carc. sub tit. de fuga num. 12. ad fin. vbi dicit: hoc ideo esse huius fictæ confessionis sequatur effectus Franc. Cason. post tract. de indi. & torm. in quęst. c. 9. rubr. de captur. & carc. nu. 21. Gram. cons. crim 57. nu. 3. Viu. in com. opin. verb. fugiens á carcere publico nu. 2. Masc. de prob. lib. j. cōcl. 266. n. 3. & 4. vbi amplius
4 infert, ꝙ si denuo carceratus, qui augit capiatur pōt tanq̃ confessus absque alio condēnari, & ita contra contumaces absentes qui effractis carceribus aufugerunt sententiam tanq̃ in confessos prolatam approbat Sena. Mediol. teste Clar. in pract. q. 21. vers. tertio aūt modo ibi, licet Senatus hoc non obseruet nisi cōtra contumaces &c. & pro hac ampliatione facere videtur text. ferè in terminis secundum Doctores in l. si apparitor C. de cohortal. lib. 12.

SVMMARIVM.

1 *Eps non potest creare nouos Canonicos, nec nouam erigere collegiatam cum nouis Canonicis, & nu. 3.*
2 *Contrarijs respondetur.*

An Eps possit de nouo erigere Collegiatam cum aliquo numero Canonicorum.

DECISIO LXVI.

CAnonistę cōiter tenent in c. auaritiæ de pręb. partē negatiuā, nō posse. s. Epm nouos crea-
1 re Canonicos, ita Bal. ēt in cōs. 61. n. 10. vol. j. vbi indubitāter cōcludit Epm nō posse nouos creare Canonicos, & facit tex. in c. dilecto, & ibi glos. in verb. nisi fortè de præb. vbi qñ est certus numerus Canonicorū, & prębendarū stabilitus ab antiquo, tūc vltra dictū numerum alij in Canonicos recipi nō possūt, sequitur idē Abb. in c. vacāte col. j. vers. circa materiā eod. tit. Fel. in c. exceptionē nu. 16. & seq. de excep. Burs. in cōs. 27. n. 4. & in cōs. 110. n. 6. & ideo nouorū Canonicorū creatio est de iure prohibita, Raguc. in tract. de voce Canonicor. q j. vbi dicit quod Canonici supernumerarij non habent vocem in Capitulo, ex quo cēsetur noui Canonici.

Non obstat text. in cap. 2. de concess. prębend.
2 cum alijs per Panorm. in cap. ex tenore eod. tit. vbi Canonici nouiter creati sic recipiuntur, vt sint supernumerarij, ex quo colligitur posse nouos creare Canonicos, quia respōdetur, pdictos ex hoc nihil consequi, sed habere quodam ius ventosum, vt dicit Abb. in d. c. dilecto col. 3. Host. in c. super inordinata de præb. nec habēt vocem in Capitulo, nec stallum in Choro, vt scripsit Monet. in tract. de optione q. 23. nu. 6. & seq. Bertran. cons. 22. nu 6. & in cons. 67. nu. 91, & seq. quemadmodum non dicitur Canonicus qui intitulatur in duobus Collegijs Ecclesiasticis, ex quo dicitur Canonicus honorarius

tantū ad instar tutoris honorarij, sequitur Abb. in
cap. extirpandę §. qui verò col.9.num.17.& ibid.
Hostien. de præb. dicens, quod Rex Franciæ est Ca
nonicus honorarius Ecclesiæ S. Hilarij Pictauens.
3 Ex qbus omnibus fuit iudicatum sm votum meū
in Curia Episcopali Nardonen. non posse D. Epm
nouam erigere Collegiatam cū nouis Canonicis.

SVMMARIVM.

1 *Ignobilis nobiliter viuens, ęquiparatur nobili, quoad impositionem pœnæ.*

2 *Dispensatio super 4. gradum consanguinitatis, vel affinitatis, non dicitur subreptitia, si vnus sit in tertio, alter vero in quarto.*

3 *Clausula adiecta in mandato de dispensando in causa matrimonij, dummodo contrahentes sint procreati de vera nobilitate non verificatur, si non sint nobiles, & viuant nobiliter.*

4 *Contrarijs respondetur.*

Clausula adiecta in mandato de dispensando in causa matrimonij, cum contrahentes sint de vera nobilitate procreati, an verificetur si non sint nobiles, verum viuant nobiliter.

DECISIO LXVII.

PErillust. & Reuerēdis. D.D. Alexandro Boschio
Episc. Carin. N.C. Archiep. Vicario Dignis. ac
in legali disciplina Viro vndequaq; eminētis. fuit
iniunctum mandatum de dispensando inter quos-
dam in tertio gradu coniunctos, cū clausula in re-
scripto apposita; dummodo sint de vera nobilitate
procreati: & cū mulier minimè esset nobilis, licet
originem traheret ex personis nobiliter viuētibus.
Fuit dubitatū, si prædictus Reu. Dominus potuis-
set dispensationem executioni demādare, & quod
posset, allegabatur decis. nostra 3. de pęnis, vbi rese
ro fuisse in eadem Curia iudicatum, Ignobilē no-
1 biliter viuētem ęquiparari nobili quoad pęnarum
impositionem, vt ante nos dixit decisum Ann. in
cōs. 23. vol. j. Itē dicebatur dispēsationes matrimo-
niales quandoquidē largè posse interpetrari, Tusc.
concl. 476. lib. 3. vnde videmus, dispensationē super
2 4. gradū consāguinitatis, vel affinitatis obtentā va-
lere, & non dici subreptitiam, ēt si vnus sit in tertio
gradu, alter veró solum in quarto, Calder. in cons.
245. de pręb. vbi quod ita declarauit Clemens VII.
& idem in cons. 464. de consang. vel affin. Gamb.
de legato n. 393. Fel. plenè in cap. postulasti nu. 9. in
2. lim. & plenius in 7. lim. de rescrip.

Cęterum supradictis minimè obstantibus con-
trarium dicebatur, ex eo, quod dispensatio dicitur
odiosa, c. j. de fil. presby. in 6. Host. in cap. postulasti
nu. 12. de rescrip. Abb. in c. ad aures nu. 7. eod. tit.
Milis in suo repert. in eo. verb. ex quo est iuris cōis
relaxatio, ideo arida censetur, Oldr. in cōs. 227. Fe-
der. de Sen. in cons. 30. Bellam. in cons. 32. nu. 5. &
17. vbi quod semper est odiosa tāquam ambitiosa,
Bart. cons. 18. volu. 2 & propterea non extenditur,
Cald. in cōs. 66. dę rescrip. & semper de minoribus
intelligitur, vt per Tusc. in concl 463 cū sit vulne-
ratrix iuris cōis, Rot. in dec. 240. & in dec. 454. p. 1.
Item dicebatur dici strictę interpretationis quoad
dispēsandū, vt minus derogetur iuri cōi, ead. Rot.
in dec. 533. p. 1. Mandos. in cons. 54 nu. xj. Osasc. in
dec. 68. n. 31. Surd. cōs. 453. nu. 4. vol. 3. & in cōs. 523
num. 26. & intelligitur de prima vice, Anch. cons.
404. nu. 4. cum seq. facit ēt ad hoc, quod dispēsatus
ad obtinendum, non intelligitur dispensatus ad re-
tinendū, Rot. in dec. 233. n. 25. p. 1. Anton. lib. j. var.
resol. c. 19. n. 14. dispēsatumq; ad dignitates non cē-
seri dispensatum ad beneficia, Innoc. in c. dilectus
el 2. de præb. Fel. in c. veniens, el 1. de accus. sic di-
spensatum ad ordines nō censeri dispensatū ad be-
neficia, Abb. in c. literas de fil. præby. & dispensatus
ad curata, non propterea censetur dispensatus ad
simplicia, Rebuf. in prax. in tit. de dispens. ad plura
beneficia nu. 64. & Dec. in l. non debet nu. 21. ff. de
regul. iur. ex quo dispensatio est stricti iuris, Natt.
cons. 179. num. 27. vbi quod in ea non fiat extensio
ad casum in quo sit maior ratio dispensandi, cap.
fin. de translat. Præl. Fel. in cap. postulasti num. 8. &
seq. de rescrip. & ibid. Hostiens nu. 13. Addebatur
etiam māndatum debere in forma specifica adim-
plari, l. diligēter ff. mand. & cōtra formā cōmissio-
nis nihil exequi posse, Bal. in l. contra C. cit. tit. & in
cons. 21. vol. 1. Alex. cons. 17. vol. 1. Mandel. in cōs.
91. nu. 13. & seq. & facit tex. in c. cum dilecta de re-
scrip. vbi Cōmissarius non potest excedere formā
commissionis, & taliter agendo nihil operatur.

Non obstat q̃ potestas dispēsandi sit fauorabilis
4 & consequenter amplianda, Monal. cons. 16. n. 3. &
seq & in cōs. 31. vol. j. Surd. cons. 80. vol. 2. quia re-
spondetur nō procedere in casu nostro, ex quo sic
dispēsando fieret contra ius cōe, cum diuersum sit
quem esse nobilē, & viuere nobiliter, & ideo debet
restringi, quia quando dispensatio est cōtra ius, vel
contra ordinariā prouisionē debet restringi, Cald.
in cons. 245. de præb. & tunc dispensatio non extē-
ditur ad casum non expressum, Tusc. conclu. 465.
vol. 2. & ita intelligi conclusionē illam, dispensatio-
nē esse fauorabilē, quando. s. reducit dispensatū ad
iuris cōis terminos, vel quādo casus super quo di-
spensatur nemini pręiudicat, ita Fed. de Sen. in cōs.
168. nu. 2. Tusc. cōcl. 463. & Cost. de remed. subsid.
remed. 36. Rursus respōdetur, supradicta non pro-
cedere in dispensatione subreptitia, & non iusti-
ficata, quæ pro eo habetur, ac si nō esset impetra-
ta, Oldr. cons. 256. & 304. Cęs. de Graff. in decis.
103. num. 1. de sent. exeom. Mohed. dec. 2. de præb.
Valasc. in dec. 80. Couar. Molin. & alij relati per
Roder. de regul. tom. 1. q. 13. ar. 17. vbi plura valdè
vtilia more suo ad hoc.

Non obstat quod paria sūt, quem esse nobilem
& nobiliter viuere, quia respondetur illud procede
re fictè, nō autem verè, & strictè, vnde ex hoc pro-
uenit, quod licet pater, & filius pro vna, eadēq; per-
sona reputentur, tamen procedit fictè, non autem
verè, nec in dispensationibus locum habet fictio,
vt per Thoming. in dec. 21. & Iafred. in dec. 4. cau-
sa vsque adhuc non est decisa.

SVMMARIVM.

1 *Numerus duorum testium in matrimonio necessario requiritur, & defectus vnius vitiat, & annullat matrimonium, & quare, num. 3.*

2 *Omissio signationis vel subscriptionis testium in testamento, vitiat testamentum, licet constet de voluntate testatoris.*

Nu.

Numerus duorum testium in matrimonio, an sit de forma, ita vt defectus vnius vitiet, & annullet matrimonium.

DECISIO LXVIII.

FOrma tunc tradita videtur vbicúq; in dispositione legis, dicitur ita demum fiat, vel aliter fieri nõ possit, vt p Bar. in l. fi. C. de vend. rer. ciuit. lib. xj. Fel. in c. cum dilecta col. 19. vers. septimum signũ de rescrip. Mant. cons. 116. n. 14. & forma ipsa sic etiam inducta dicatur qñ datum sit quippe aliquid per prius, vel posterius, sm Fel. loc. cit. nu. 3. Verall. in dec. 175. nu. 3. p. 3. & deniq; lex vtens illis verbis: Ita tamen, dũtamen, & similibus: verba hæc dubio procul, formã quoq; inducunt, ita Ruy. in l. j. ff. de nou. op. nunc. Ceph. cons. 480. n. 31. & seq. & cons. 558. n. 25. vol. 4. inductaq; ẽt videtur forma quãdo in explicando actu tẽpus adijcitur, vt in auth. quę supplicatio C. de prec. Imp. off. Mars. cons. 65. nu. 4. Fel. nu. 33. & alij vnanimi consensu oẽs in c. cũ dilecta de rescrip. Becc. cons. 12. n. 25. & cons. 63. n. 44. vol. j. Surd. cons. 124. nu. 1. imò inducitur similiter forma vbicũq; aliquid exprimitur aliter quã requiratur à iure cõi, vt per Aret. in l. j. ff. de lib. & posth. Anch. in cons. 241. nu. 6. Rol. cum alijs per eũ allegatis cons. 72. n. 62. vol. 3. & sic de forma censetur illa solẽnitas, quæ actui non inest, sed de nouo adijcitur, ita Imol. in l. eum qui in fi. ff. de acquir. rer. dom. Calc. cons. 24. col. 6. sicuti postremo forma substantialis inducitur vbicũq; appositum est decretũ irritans, vel disponendo adiecit nullitatẽ aduersus non obseruantiam suæ dispositionis, vt per Bal. Ang. Alex. Ias. & alios communiter in l. 1. ff. de lib. & posth. Mandos. in cons. 99. vol. j. & tandem forma ipsa etiam per præfixionem temporis inducitur Ias. cons. 191. nu. 6. Farin. latissimè in fragmẽtis vers. forma, & Tusc. eod. verb. lib. 3.

Quibus sic enarratis, cum fuisset dubitatũ in Curia Arch. an numerus duorũ testiũ in matrimonio adhibendorũ esset de forma, ita vt defectus vnius redderet illud nullũ, & inualidũ; & dicebatur Primò, non vitiare tanq̃ ommissio modicę solẽnitatis, vt tenet glo. & Bar. in l. j. ff. de vent. inspic. q̃ dicit cõiter approbari Alex. in l. 2. §. prius ff. de vulg. & pup. Gutt. in l. nemo potest nu. 115. & seq. ff. de leg. 1. Parlad. lib. 2. rer. quotid. par. 5. §. 8. Ceuall. in lib. 4. commun. contra commun. q. 741.

Cæterum supradictis minimè obstantibus con-
1 trarium fuit resolutum ex pluribus: tum Primò, quoniam ista non est modica solẽnitas, & dato ꝙ esset illius omissio vitiaret actũ, vt latè tradit Affl. in dec. 143. post Ruy. Saly. & alios in l. fi. C. de iure delib. Imol. in l. 2. §. si prius ff. de vulg. & pup. Ioan. And. in add. ad Spec. in tit. de teste §. fi. & facit tex. in l. ad testiũ §. si quis ex testib. ff. de testam. vbi si in
2 testamẽto omittatur signatio testiũ, vel subscriptio vitiatur testamentũ, licet constet de voluntate testatoris, pro qua ẽt sentẽtia, facit etiam elegans tex. in l. vnus C. de testam. vbi defectus solẽnitatis modicę vt est signatio testamenti, in eodem loco vitiat testamentũ, etiam si alias constet Iudici de voluntate testatoris, & ita fuisse iudicatum scribit Afflict. in dec. 60. n. 6. tum etiam quoniam prædicta solẽnitas est de forma, vt patet ex supradictis, & ex verbis Sacri Concilij sess. 24. c. j. vbi matrimonium sine testibus, & Parocho, cõtractum sit ipso iure nullum, &
3 Sacr. Concil. vtitur verbo testibus, quo casu nullo modo possunt verificari in vno; nã pluralis locutio vnius non est contenta, & saltem debet verificari in duobus, cũ ore trium, vel duorum, stet omne verbum, cap. in nomine Domini de testib.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia probatur si non mittitur legitimus procurator.*

2 *Contumacia non probatur ex verbis Scribæ asserentis, quem fuisse effectum contumacem, sed requiritur accusatio, & decretum Iudicis.*

Contumacia an probetur ex verbis Scribæ asserentis, quẽ fuisse effectũ contumacẽ.

DECISIO LXIX.

REperiebatur in quibusdam manuscriptis cuiusdam Scribæ, quem fuisse contumacẽ; quare fuit dubitatũ, an esset probata contumacia, & dicebatur probari: Primò, per scripturã, & instrumentũ, vt tradidit Bal. in l. j. C. quor. app. nõ recip. Alex. in l. 2. n. 13. ff. si quis in ius voc. non ierit. Secundò, probari cõtumaciã per eum, qui aufugit, & latitat, nec personaliter apprehẽdi possit, Natt. cõs. 240. nu. 5. vers. nec obstat. Tertio, probari cõtuma-
1 ciam per eũ qui non mittit procuratorẽ legitimũ, Bal. in auth. ei qui n. 1. 3. C. de temp. appell. Natt. d. cons. 5. nu. 5. quos refert, & sequitur Burs. cons. 74. nu. 138. post vers. quinimò si principalis lib. 1.

Et ad id ꝙ diximus, vt probetur contumax qui aufugit, & latitat dicas vt is prẽsumatur latitare, eò ipso ꝙ præmissa diligẽti intimatione nõ reperitur in loco, vbi cõsueuerat morari, idem Natt. cõs. 240. post nu. 3. vers. ꝙ autem fraudulẽter, nisi illa de qua citat Iudex, nam licet Iudici copiã sui non fecerit, tñ contumax non poterit haberi, Natt. cons. 364. Pompo. in l. arbiter habẽdis ff. de recep. arbit. intelligas tamen quod ad hoc, vt quis probetur contumax, requiritur trina citatio, vel vna perẽptoria, vt de hoc tex. est vulgatissimus in l. consentaneũ §. tres denunciationes, vbi Salyc. not. C. quemad. & quan. Iud. vbi Bar. hoc ampliat, vt non solũ requiratur trina citatio, vel vna pro tribus, sed ẽt desideretur, vt pars, s. actor se p̃sentet in termino citationis, & contumaciam rei absentis accuset, per l. properandũ §. & si quidẽ, ibi actoris absentiã accusante, C. de Iudic. ꝙ non vendicat sibi locũ, ne dũ in caussis ciuilibus, sed ẽt in criminalibus, & tunc requiritur ẽt actorem debere expressè accusare contumaciam ipsius rei alioquin non cẽseretur contumax; nam in criminalibus proceditur ad instar iudiciorum ciuilium, l. absentem §. j. ff. de pen. Trigon. singul. 88. post nu. 1. incip. coopertum habes.

Quibus sic enarratis fuit dictũ, non probare cõ-
2 tumaciam supradicto casu, s. ex verbis Scribæ asserentis, quem fuisse effectum contumacem, eo ꝙ ad constituendum quem in contumaciã, requiritur Iudicis decretũ, ex latè traditis per Bal. & reliquos in l. ad peremptorium ff. de iudic. cum alijs adductis per Fely. in cap. exceptionem de excep. nec in

prædicto casu Notarius habet aliquam potestatem vt voluit Crescen.in dec.1.de iur.iur. & proinde vt ex eius verbis,constituatur quis in contumacia.

SVMMARIVM.

1 *Consanguineus Episcopi conuiuens expensis ipsius Epi in eius domo,non dicitur familiaris, & consequenter non pōt ab eo tāquam familiaris ordinari.*
2 *In familiaritate requiruntur copulatiuè seruitus, & commensalitas,& nu.3.& 5.*
4 *Portionarij Cardinalium qui aliquando inseruiunt faciendo comitiuam,non dicuntur familiares.*

An consanguineus Episcopi conuiuens expensis Episcopi in eius domo, dicatur eius familiaris ad effectū,vt possint ei ordines conferri iuxta mentem Cōc.Trid.

DECISIO LXX.

FAmiliaris alicuius verè non dicitur nisi expensis illius cuius dicitur familiaris continuo viuat, & moretur cum eo,c.fi.de verb.sign lib.6.Crescen. in dec.5.de concess.præb.post Oldr.in cons.198.in princ.& Franch. in d.cap. fi.nu.4. vers.sexto nota, Anch.in cons.198.nu.2. & Verall.dec.54.lib.j.in vna Abulen.quare fuit dubitatum in Curia Arch. in causa cuiusdā Clerici origine,& ortu Neap. qui qui sūpserat ordines ab Episcopo eius patruo tanquam familiari, an potuisset declarari incidisse in pœnas Bullæ Sixti V.incip.Cum ex sacrorū,præcipiētis Clericū ordinatū ab alieno Epō absq; dimissorialibus sui Ordinarij esse suspēdendū ab executione dictorū ordinū: & dicebatur,φ vt quis dicatur familiaris,non solū requiritur, vt expensis alicuius viuat, ad late tradita cōiter in d.c.fi. de verb. sign.verum etiam requiritur,vt inseruiat,& incū-
2 bat seruitijs eiusdē tāquam famulus,vt in proprijs terminis tradit Card. Tusc.cōcl.72.lib.j.post Mādell.in cons.16.vol.j.Turret.in cons.71.eod.vol.vbi isti qui non insistūt circa seruitia, & nō habent expensas,dicuntur ficti familiares,& non gaudent prerogatiuis familiarium, l.alimenta §.libertis ff. de alim.leg.Castr.in cons.341.nu.2. vol.j. tradens supradicta procedere etiā si Princeps appellet familiares veros,& continuos commensales.

Quia si non sunt verè, finguntur, ne Princeps
3 mendax dicatur co,φ duo requirantur copulatiuè, videl.seruitus,& commensalitas, tenuit Gom.in regul.de impetr.benef.per obit. famil. Card. q.13. & est tex.cit.in c.fi.vbi Arch.Gemi.Io.And.Frāch. & reliqui cōiter, & propterea vt dicit Simonet. in tract.de reseru.q.35.vers.hinc infertur,quem referunt,& sequūtur Gonzal.gl.3.nu.15.& Tusc. vbi supra,quando quis consequitur alimenta ex alia causa q̄ familiaritatis,non dicetur verè, & propriè familiaris, & ideo isti qui habēt à Cardinali vt sūt
4 portionarij, quia aliquando seruiunt faciendo comitiuam,vel quia sunt auari,vt percipiant partem honoris gratia,non sunt familiares,Gom.& Tusc. vbi supra, & fuit per Rot. resolutū in vna Tuscul. 15.Nouemb.1600.coram Lancellotto,& ad cōprobationem prædictorum facit optimè φ volt Bellam.in cōs.6.nu. 10.& seq. vbi φ dispositio loquēs de seruientibus,& familiaribus,debet intelligi de continuis, non de voluntarijs, & seruientibus pro libito,& sic in casu de quo verba facimus, cū iste sit Nepos Episcopi non dicitur verè, & propriè famulus,& licet quandoquidem ei præstet obsequia nō tamen dicitur id facere tāquam famul.15,& proinde censetur seruire Epō pro eius libito volūtario, φ non sufficit iuxta supradicta, cum ad effectum de quo agitur debet verificari plenè vera familiaritas,Gom. vbi supra q.13.nu.6 Masc.concl.51.nu.3 & seq.& de iure appellatione familiarium veniunt soli præsentes seruientes,Rebuff.in auth.habita circa fin. vers.tam ipsi C.ne fil. pro pat. vbi φ famuli dicuntur recepti ad seruiendum ipsis præsentibus, & titulo seruitij, & non alio allegat Bal.in proœm. Greg.nu.8.& ideo Colonus non dr̄ domesticus ex quo non seruit titulo familiaritatis,Aret.in cōs.13. n.14.& seq.& Vitalin.in clem.fi.n.34.de celeb.miss. Bellon.cons.20.nu.9. Monal.cons.71.vol.1. vbi vt quis dicatur familiaris duo copulatiuè debēt inter-
5 uenire,vt inseruiat actu,& viuat expensis illius, & φ titulo seruitij,& nō alio inseruiat, vt cēsuit Rot. in vna Senescen.& sīn Tusc.loco sæpius cit.exigitur φ actu seruiant, & sint continui commensales qui sīquid voluit Calcan.in cons.72 & 73 vbi in familiaribus Epi ad effectū gaudendi priuilegio fori φ sufficiat vt inseruiat Epo licet non continuè,& in proprijs terminis consanguineorū n.qui inseruiunt,& manducant in domo Epi,voluit Fel in cap.ex insinuatione de off. deleg vbi φ tales absq; habitatione,& cibo dicuntur domestici, sequitur Barb.in cons.3. nu.65. vol 2. vbi φ coniuncti sanguine,licet eis nō imperetur sunt familiares improprie quauis oporteat φ saltem per 4. mēses fuerint familiares ad obuiandū fraudibus,Gom.loc.cit.vbi φ ita disponit Regula Leonis, & Adriani, Rota in nouis p.3.lib.3.dec.378.Curia Arch. tū contrarium censuit,& sic declarauit, legitimè fuit ordinatum.

SVMMARIVM.

1 *Assertioni alicuius, regulariter non est credendum.*
2 *Notarius iurans amisisse originale instrumentorū rogatorū,debet probare casū,alias ipsi nō creditur.*
3 *Creditur Episcopo asserenti in Bulla ordinis, quem esse suum familiarem.*
4 *In dubio creditur literis,siue Bullis Episcopi,& n. 5.*
6 *Omnibus hominibus regulariter est credendum in pertinentibus,& spectantibus ad ipsorum officium.*

Episcopo asserenti in Bulla ordinis, quem esse suum familiarem,an credatur.

DECISIO LXXI.

VIdebatur primo dicendum non probari familiaritatem per assertionem Episcopi, ex
1 regula iuris,quæ vult, assertioni alicuius regulariter non esse credendum, vt latè per Tusc. in concl.533.hinc prouenit non esse credendum Præposito nauis versum esse in vtilitatem nauis,Castr. in cōs.333.vol.j. vbi idem probat in tutore, qui dicit expēdisse in vtilitatem pupilli.& in Prelato Ecclesiæ, quia eis non creditur, hinc quod constituēs se tenere, & possidere non transfert possessionem in

in constitutarium, nisi probetur possessio constituentis, Socci.in conf.187.n.12.& seq.vol.1.& io cōs. 202. vol.j.loquens de Notario asserēte aliqd interuenisse, quādo illud non potuit interuenire in illo actu,& Masc.concl.141. vbi nō creditur Iudici de facto partium aliquid asserēti, sicut non statur dicto assessoris, idem in concl.145. sicut nō statur dicto vulnerati, contra vulnerantem, Fusc.cōcl.534 Socc.reg.14.& non creditur assertioni gerētis actu prohibitum,& ex certa causa permissum, nisi probet aliunde causam, Anch.in conf.150.nu.8. & est communis opinio secundū Dec.in conf.132.nu.2. & in conf.349. Castr.in conf.117. col.2.lib.1. & in clerico, vel milite donante concubinę ob benemerita, quod illi non statur, Anch.conf.247.nu.2.&3. Affl.in dec.202.& Oldr.in conf.226.nu.7. vbi de donatione facta ob benemerita, quia non valet, nisi aliunde merita probentur, sequitur Dec.in l.si donationem C.de collat. & de patre donante filio ob seruitia præstita, quia non probantur seruitia ex sola assertione, Castr.in conf.177.& emptiones factę per clericum nomine concubinæ non valent, licet dicat, pecunias esse concubinæ, Dec. in conf. 132.
2 num.2. Socc.in conf.65.vol.1. & Notarius iurans amisisse casu originalem matricem instrumentorum rogatorum debet probare casum, alias ipsi non creditur, Feder.de Sen.in conf.113.

3 Cæterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit in Curia Archiepiscopali resolutum esse scilicet credendum verbis, seu assertioni Episcopi in Bulla ordinum,& asserentis, quem or-
4 dinasse tanquam suum familiarem, cuius decis. ratio fuit, quia literis Episcopi, seu Bullæ statur in dubio,& creditur, vt probat tex.in terminis in cap. post cessionem, vbi latè communiter de probat. Achill.de Grass. in dec.13. & 14. de prob. vnde Rota teste Seraphin.in decis.791. censuit stari Bullæ Episcopi in qua asseritur ordinasse alterius subditum cum dimissorialibus sui Ordinarij, & ratio
5 prædictorū est, quia in dubio præsumitur pro Episcopo, Ruyn.conf.69.lib.1.cap.io præsentia de renunc. vbi in dubio semper standum literis ipsius donec contrarium probetur, hinc est, quod creditur Iudici de maioribus aliquid scribenti, & attestanti de mandato Regis, vel Principis, Castr.conf. 303.lib.1.prout dicimus etiā in Cardinalibus, quibus creditur aliquid asserētibus, Oldr.in conf.287 Ias.in conf.108.lib.1.Fulg.in conf.148.& ideo creditur eis asserentibus se legatos, Bero. in conf.65. num.44. & generaliter facit ad hoc conclusio generalis, quæ vult omnibus esse credendum in perti-
6 nentibus, & spectantibus ad ipsorum officium, vt expressè probatur in cap.ad audientiam, & cap.cū in officijs de præscrip. præsertim vbi non agitur de præiudicio tertij, prout in casu nostro, Det.in conf. 463.Gabr.de prob.concl.8.& Masc. concl.104. & facit etiam ad hoc, quod si creditur bono viro, aliquid asserenti, l.bonus ff.iudic.solui, Bal.in conf.28 vol.1.Alciat.conf.16.quāto magis credi debet Episcopo asserēti circa ea q̄ incumbūt ad eius officiū.

SVMMARIVM.

1 *In contrahendis matrimonijs non sufficit præsentia Parochi illius loci quo iuit alter ipsorum cōtrahentium ad habitandum per momentum, & in fraudē, sed debet adesse præsentia Parochi veræ, & propriæ habitationis.*
2 *Momentum temporis non est in consideratione.*
3 *Simplex conuersatio, & habitatio sine assiduitate non facit quem incolam, & requiritur probatio assiduæ conuersationis nu.4 & 6.*
5 *In dubio non censetur mutatum domicilium, transferendo se de vno loco ad alium, nisi adsit animus perpetuo ibi permanendi.*

Regula illa, quod in contrahendis matrimonijs sufficit adesse præsentia Parochi loci habitationis, an procedat, si habitatio esset per momentum temporis, & in fraudem.

DECISIO LXXII.

PRoprius Parochus ex declaratione Sac. Congr. dicitur ille, in cuius Parochia habitant contrahētes tēpore matrimonij contrahendi, vt animaduertunt relati per Ceuall.in tract.commun.contra cōmun.q.604.quibus addo Triuis.in dec.23. & faciunt alij innumeri relati per Gutt.in tract.de matrim. q.13. vbi plura memoratu dignissima; quare fuit dubitatum in quadam Curia Episcop. an supradicta conclusio procedat,& locum sibi vendicet vbi alter ipsorum contrahentium migraret
1 in aliam Parochiam in fraudem,& dolo, puta ne a cōsanguineis ipsorum matrimonium impediretur,& fuit decisum iuxta votum meum, quod nō, cuius decis. ratio esse videtur, quoniā verbū illud [habitationis] intelligi debet de vera,& propria habitatione,& non momentanea, ita Bal.in conf.37. nu.10.vol.1.Alex.in conf.67.nu.13. & seq.volu.2. Monald.conf.13. vbi non dicitur habitare qui per momentum temporis habitat, hinc Ruiz in decis. Lituaniæ 3. voluit habitatorum appellatione venire tantūmodo qui non accedunt, & recedunt ab aliquo loco, sed qui pro maiori temporis parte ibidem manēt, sicuti probatur á simili per tex.in c.fi. §.fi.de sepult.lib.6. vbi non dicitur proprius Parochus illius qui manet in villa, recreationis causa, quoniam caret animo ibidem permanendi perpetuo, ad tex.etiam in cap.significasti de Paroch. mo-
2 mentum enim temporis non est in consideratione, pulchrè animaduertit Ruiz cit.decis. nu.7. Pereira decis.nouiss.71.per glo.in l.3.ff.de acquir.rer.dom. modica enim alienatio rei non facit incidere quē in Extrauag.ambitiosæ pęnas, Gratian.lib.3.disceptation.foren.c.53 siquidē in generali prohibitione alienationis non veniunt modica, Abb.in cap.vt super de reb.eccl.non alien. & de modicis, aut parum, aut nihil curatur, l.scio ff. de in integr.rest. & lex generaliter loquens, non includit modica, Soccin.in fallen.229.

Tandem ad comprobationem facit, quod sola habitatio ad effectum, de quo agitur, nō sufficit, cū assidua,& longa conuersatione, vel decē annorum, vel minoris temporis secundum arbitrium Iudicis qui non arbitrabitur, nisi de longo tempore si non adest aliqua causa mutationis domicilij, cum sola

habitatio non sufficiat, Felyn. in cap. dilectus filius, il secondo, col. 8. & 9. vers. pro pleniori, & vers. prima causa nu. 12. de rescrip. Bal. in l. Senatores nu. 1. post Cyn. ibid. C. vbi Senator, vel Clariss. glo. in l. nec ipsi in verb. constituerint in fin. C. de incol. lib. 10. Aret. in cap. quod clericis nu. 1. de foro comp. Parif. conf. 34. nu. 20. & 21. lib. 3. & conf. 53. nu. 91.
3 eod. lib. nam simplex conuersatio, & habitatio sine ista assiduitate non facit quem incolam, Menoch. de arbit. cas. 86. nu. 23. in fi. per tex. in l. libertas §. so li ff. de incol. lib. 10. Cyn. in l. 2. vers. quod verum credo, & in fin. vers. tamen ista assidua conuersatio C. vbi Senator, vel Clariss. Ang. in l. lex Cornelia nu. 2. vers. & attende ff. de iniur. & conf. 27. num. 2. vers. item non ex capite, Rolan. conf. 79. n. 52. lib. 3. Rot. coram R. P. D. Boratt. Collen. hæreditatis 5. Maij 1617. Ruyn. conf. 61. nu. 21. lib. 5. vbi etiam
4 requirit probationem istius assiduę cõuersationis, Soccin. Iun. conf. 49. nu. 6. lib. 1. Bal. conf. 393. col. 1.
5 lib. 1. & conf. 311. lib. 4. cum etiam in dubio non censeatur mutatum domicilium transferendo se de vno loco ad alium, nisi adsit animus perpetuò ibi permanendi, & nisi concurrant alia, de quibus in l. non vtiq; ff. ad municip. l. eius qui §. penul. C. incol. lib. 10. Vbal. de Canon. Episc. c. 2. nu. 8. in fin. tom. 15. tract. p. 2. fol. 231.

Et quod ad contrahendum incolatum requiratur animus perpetuò habitãdi, & nunquam recedendi, est tex. in l. ciues C. de incol. lib. 10. Bar. in l. Cornelia §. si tamen in fundũ ff. ad municip Alcia. in l. si pupillus §. incola in princ. ff. de verb. signif. Rota diuers. decis. 150. nu. 3. par. 2. Gabr. conf. 189. nu. 20. cum seq. lib. 1. Rota coram Ludouisio Ciuitatis Castelli hæreditatis 10. Maij 1606. & coram R. P. D. Ortemberg Collen. hæreditatis 25. Maij 1611. & coram R. P. D. Baratto Romana, seu Tudertina nullitatis obligationum 4. Iunij 1614. & coram eodem Collen. hæreditatis 10. Iunij 1616. col. penult. & 5. Maij 1617. vbi quod debet probari p
6 testes concludenter cum ex illis nõ posset desumi animus deliberatus, & firmus perpetuò permanẽdi, ita vt si tractaretur de successione debita alicui tanquam incolę testes non concludant, nisi verba ad effectum probandi incolatum sint prolata ante obitum, prout requireretur, ad hoc vt potuisset auferri ius successionis, Anchar. conf. 169. nu. 2. vers. & licet col. 1. Rot. coram Ludouisio Ciuitatis Castelli hæreditatis 1. Decẽbris 1606. probata autem declaratione voluntatis dicetur esse contractus incolatus iuncta domicilij transactione etiam absq; aliquo lapsu temporis, Abb. in cap. vltim. in fi. de Paroch. Corn. conf. 209. ante nu. 3. vers. nam in supplicat. lib. 1. Sim. de Petr. conf. 119. n. 9. Menoc. de arbit. cas. 86. nu. 2. Rota coram R. P. D. Marco Montio Granaten. Capellaniæ 1. Decembr. 1616. & coram R. P. D. Baratto Farsen. bonorum 19. Decembr. 1614. in fin. vbi additur de marito qui dicitur subditus in loco, & patria vxoris si in capitulis matrimonialibus declarauit animum ibidem contrahendi domicilium, prout postea se contulit ex doctrina Bart. in l. murileguli num. 1. & ibi Ioa. de Plat. col. 2. vers. facit etiam C. de murileg. lib. 10. Innoc. in cap. ex ore sedentis post med. vers. sed loca, vbi Anchar. nu. 8. de priuileg. Anan. in cap. dilectus il 2. nu. 7. vers. facit etiam, & ibi laté Fely. in col. 2. de rescript. Rota coram Card. Plato Romana hæreditatis, seu census 8. Iunij 1581. de qua per R. P. D. Boratte in dicta Fars. bonorum 19. Decẽb.

SVMMARIVM.

1 *Bigamus quandoq; proprie, quandoq; improprie dicitur.*
2 *Episcopus non potest dispensare cum bigamo ad minores ordines suscipiendos, & nu. 3.*

An Episcopus cum bigamo ad minores ordines suscipiendos dispensare possit.

DECISIO LXXIII.

Bigamus clericus fori priuilegio priuatur, cap. 1. de bigam. & verè bigamus non potest ad sacros ordines promoueri, imò promotus ante bigamiam non habet suorum ordinum exequutionem, Anchar. conf. 124. circa bigamos in princ. vbi quod talis prohibitio est de iure Diuino, biga-
1 mus autem quandoq; dicitur propriè, quandoq; autem impropriè; propriè bigamus dicitur is, qui cum habuerit vnam vxorem, aliam postea duxerit, cap. acutius, & cap. vna distinct. 26. & ad hanc similitudinem bigamus dici solet, si quis post professionem relicto Monasterio vxorem duxerit, vel si habens vnam vxorem, ea viuente, aliam de facto duxerit, quod declarat Specul. in tit. de dispens. iuxta colu. 2. vers. & scias, quod est triplex, & etiam dicitur bigamus si viduam in vxorem duxerit, Anchar. in d. conf. 124. impropriè autem bigamus est, qui contraxerit matrimonium cum muliere corrupta, vel qui habet vxorem virginem eam cognoscit post commissum adulterium, & dicitur impropriè bigamus, quia in plures carnem suam diuisit, & iste etiam de iure positiuo ordinari prohibetur secundum Anchar. d. conf. 124. dispensat tamen Papa cum bigamo etiam propriè ex causa, facilior tamen est dispensatio cum bigamo improprio, cum quo etiam sine causa Papa dispensat secundum Anchar. d. conf. 124. cuius dicta retulit Tuscus pract. conclus. in verb. bigamus, concl. 91. nunquid Papa possit dispensare cum bigamo ad Cardinalatum Ecclesiæ, Cotta in suis memoralib. vers. bigamus, & nunquid Episcopus possit dispẽsare super bigamia vera, & interpetratiua, etiam quoad minores ordines, & glos. in cap. 2. in verb. dispensare in fin. de bigam. firmat posse cum præ-
3 dictis Episcopum dispensare, vt ad minores tantum ordines promoueantur asserens, ita intelligendum tex. in cap. quicumq; 10. dist. & cum glos. conuenit Hostiens. in summa eiusdem tit. §. vltim. propè fin. & in hoc differt a seruo qui nec ad minores promouetur, cap. 1. & 2. de seruis non ordinan. hanc sententiam ex Hostiens. falsò dicit cõmunem Ceuall. in suis pract. quæst. q. 559. & hanc amplectitur D. Thom. 4. sentent. dist. 27. art. 3. nihilomninus contraria opinio est à Scribentibus cõmuniter, nec etiam vt ad minores ordines promoueantur, vt voluerunt Innoc. num. 1. Hostiens. num. 2. Ioan. Andr. num. 13. Anchar. num. 4. in

c. 2.

n.2. de bigam. cum alijs relatis per Couar. in clem. si furiosus par. 1. §. 2. nu. 4. de homicid. & alij apud Rendinam lib. 1. receptarum sententiarum, Lopez in l. 5. tit. 5. §. 1. Gomez in tract. breuium, Nauarr. qui nuncupat hanc communem opinionem in manuali c. 27. nu. 100 & facit Farin. in fragm. verb. bigamia, vbi refert magis communem opinio-
3 nem esse, vt non valeat Episcopum dispensare, & ita voluit etiam nouissimus in prax. Arch. Neap. c. 113. vbi ampliat, vt nec Episcopus possit dispensare, quoad vsum, & exercitium ordinũ minorum ante susceptorum ex Conc. Trid. c. 17. sess. 23. de reform. & ita attestatur alias del 1606. fuisse descriptum, & declaratum in Congregatione Concilij Tridentini, & iuxta hanc opinionem pluries censuit Curia Archiepiscopalis.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia receptitia non potest effici numerata per Episcopum, & quare.*
2 *Episcopus regulariter non potest nouum grauamen Ecclesijs imponere.*

Ecclesia receptitia, an possit effici numerata per Episcopum.

DECISIO LXXIV.

Dubitabatur in quadã Curia Archiepiscopali, si potuisset de illius loci Ordinarius Ec-
1 clesiam receptitiam facere numeratam, & ex voto meo fuit negatiuè iudicatum; nam Episcopus tenetur facere conditionem meliorem suis clericis, vt probatur in cap. fin. de cler. ęgrot. Bald. in cons. 29. vol. 1. Alex. in cons. 16. eod. vol. & Mandell. in cons. 73. vbi de communi iunctis latissimè traditis per Bursat. in cons. 23. nec cessare a subditorum dilectione, quamuis illi ipsum persequuntur, cap. scimus 33 dist. quæ omnia non verificarẽtur si ecclesia receptitia erigeretur in collegiatã, cum nõnulli, qui ibidem possint aggregati alimentis defraudarentur, vnde subintrant termini tex. in cap. pasce fame morientem dist. 91. vbi dicitur pasce fame morientem, quem: si non pauisti, occidisti, concordat etiam tex. in l. necare ff. de lib. agnos. vbi dicitur: necare aliquem, qui illi alimenta non tradit, sequitur Surd. de alim. q. 9 t. lib. 3. addebatur
2 supradictis, Episcopum non posse regulariter eius Ecclesijs nouum grauamen imponere, vt expressè cauetur in cap. prohibemus, & in cap. innouamus de censib. Bal. cons. 91. nu. 6. & seq. vol. 1. post Alciat. in cons. 27. nu. 10. & seq.

SVMMARIVM.

1 *Facultas indulgendi delicta, & gratias concedendi reseruata est solo Principi habenti imperialia, & regalia iura.*
2 *Barones & alij feudatarij inferiores à Principe superiorem cognoscentem non habent facultatem aggratiandi in delictis capitalibus, sed secus in bonis & alijs pœnis, quæ eis applicantur, quia habent facultatem, sed hoc procedit de iure, contrarium vero obseruatur de facto, vel de consuetudine, vt in num. 3.*
4 *Episcopus potest concedere indultum clericis monetam tondentibus, qui reuelauerint alios clericos tõdentes, & hoc de consuetudine in qua manutenentur, possunt etiam concedere indultum circa alia delicta, vt nu. 5.*

An Archiepiscopus possit concedere indultum clericis monetarum tonsoribus, qui tondentes reuelauerint.

DECISIO LXXV.

Fuit dubitatum in Curia Archiepisc. an Ill. Dominus noster tempore isto calamitoso tonsionis monetarum, propter quod amisimus commercium humanum, potuisset concedere indultũ clericis reuelantibus alios monetarum tonsores &
1 dicebatur, quod facultas indulgendi delicta, & gratias concedendi, ac etiam Bannitos restituendi solo Principi supremo imperialia, & regalia iura habenti reseruata est, l. relegati, & l. ad bestias §. ex prouincia ff. de pęnis, l. 2. C. de bon. damn. cum alijs nouissimè scriptis per Peregrin. in suo tract. de priuileg. fisc. lib. 6. titul. 1. num. 1. & seq. & per Thessaur. decis. Pedemon. 2 t. in princ. idcircò Barones, Comites, feudatarij, & alij inferiores à Principe superiorem cognoscentem nullam habent aggratiandi facultatem in delictis capitalibus, quoad pœnam corporalem, quia illa apud solum Principem residet, licet secus sit quoad bo-
2 na, & pœnas, quæ eis applicantur, quas remittere, & condemnare non prohibentur, Bald. in l. relegati per illum tex. ff. de pęnis, Bart. in l. acta §. ampliandã ff. de re iud. & in l. 1. §. cum quis ff. de quæst. & in l. infamem col. fin. ff. de publ. iud. & in l. si quis vltro num. 2. ff. de quæst. Salyc. in l. cum indulgentia C. de sent. pass. Georg. in sua inuest. feud. in ver. & cum mero, & misto imperio col. 2. vers. sed an inuestitus, & ibid. in verb. Princeps, vers. quarta specialitas, & vers. decimaseptima specialitas, Afflt. in c. 1. col. 2. vers. 2. & vers. 8. & 43. quæ sint regalia, Martin. Laud. in tract. de Principe vers. 219. Fely. in cap. quæ in ecclesiarum num. 23. & seq. de constitut. & in cap. cum te num. 14. & 15. de re iudic. Boss. in tit. de Principe nu. 227. & in tit. de remed. ex sola clem. num. 51. Alba. cons. 64. num. 14. Aldobrand. in §. masculi num. 18. instit. de curat. Ifer. in tit. de vasall. decrep. ætat. num. 2. vers. idem si, Gabriel. Saray. in addit. ad Mathesill. in sing. 43. nu. 8. Rolan. cons. 3. num. 51. & seq. vol. 3. late Osasc. decis. Pedem. 101. num. 1. & seq. vbi num. 4. huius cõclus. reddendo rationem dicit, quod remittere peccata est super legem, vt in Euang. Matth. cap. 10 Marci, cap. 1. & Lucæ cap. 5. remittereq; pęnas est quid contra legem, & naturam, Innoc. in cap. cum P. Tabellio num. 2. de fid. instrum. sed a legibus
3 solus supremus Princeps, vel qui supremi iura obtinet solutus est, l. Princeps ff. de legib. l. digna vox C. eod. ergo solus Princeps non autem inferior potest

test pœnas remittere, & gratias facere, & licet Felyn.in cap.1. de rescript. quem sequutus est Boss. in titul. de Principe num. 287. in titul. de pœnis num. 26. titul. de regal. num. 19. dixerit feudatarios, & inferiores a Principe posse contra ius commune statuere, horum tamen opin. communiter reprobatur, teste Rolan. d.cons.4. nu.31. & 76.vol.1.& licet etiam Bal. in l.seruos C. ad leg. Iul.de vi publ.& Iacob.de Beluis. in pract.crim. in tit.de senten.crim.num.10.in fi. de facto, vel de consuetudine, Barones contrarium seruare,& gratias facere testentur, ius autem faciendi gratias, &
5 indulgendi posse consuetudine acquiri, pluribus demonstrat Osasc. cons.66. num.38. vbi multum benè loquitur ad fauorem Baronum facientium istas gratias.

Verum, cùm talis facultas sit de reseruatis Principi, ideo nisi expresse dicatur in generali concessione, concessa non dicitur,& propterea per generalem regalium concessionem adhuc nõ venit indulgendi facultas, quia nec per eam veniunt Principi reseruata præsertim in priuilegium Coronæ, & eius supremę, ac præcipuę potestatis, latè Luc.de Penn.in l.contra publicam col.7.nu.8.& seq.C. de remed.lib.12. Afflt.in tit.quæ sint regal.in rubr.nu. 68. Osasc. d.decis.Pedem.101. num.10. Baiard.ad Clar.in pract. §.fi.q.58. num.30. & latè Surd. in cons.200.nu.19.iunct.num.58.& seq.lib.2.

Item nec per concessionem meri, & mixti imperij eadem indulgendi facultas concessa cẽsetur per ea quæ tradit Roland.in cons.40. nu.30.& seq.vol. 4.vbi post Bal.Iaf.Dec.in l.j.ff.quisq;iuris, Ruy. cons.109.num.10.vol.4.& cons.208.num.3.vol.1. & alios quos allegat concludendo tradit, quod vasallus habens merum,& mixtum imperium, non potest aliquid ordinare, nec statuere contra ius commune, ergo nec pœnas remittere, & aggratiare.

Imò quod plus est etiam, quod vasallo vltra merum, & mixtum imperium sit concessa omnimoda, & perpetua administratio, non tamen per hoc censetur concessa aggratiandi potestas, idque suadetur ex ratione quæ affertur per Osasc. in d.decis.Pedemon.101. nu.5. vbi dicit, quod vasallus inuestitus de mero,& mixto imperio, vna cũ omnimoda iurisdictione dicitur in se suscepisse iuris dicendi,& equitatis statuendę necessitatem, glos.in l.j.in verb. potest, vbi Bar. Bald.& alij ff.de iurisd.omn. iud.l.munerum §. iudicãdi ff. de mun. & hon.funct;Iudices ordinarij ipsorum locorum, Innoc.in cap.cæterum col.2.vers.item ordinem iudiciarium, vbi Abb. num.13. de iudic. Bar. in l. si vni vers. quinto quæro ff.de re iud. cum alijs ibi per eum allegatis, sed Iudices ordinarij non habẽt hanc indulgendi facultatem, ergo nec ipsi feudatarij.

Verum contrarium videbatur dicendum, ex quo Episcopo multa permittuntur; potest
4 enim dispensare cum deposito verbaliter ab adulterio infra, iuxta capit. at si clerici §. de adulter. de iudic. vbi Abb. & Dec. & etiam in casibus expressis maioribus adulterio, vt in incestu, ex communi in d.§.de adulter. Item licet de iure communi Episcopus non possit facere gratiam de pœna delicti, vnde non posset reuocare exulem, vt dicit Diaz in prax.in verb.in exilium mitti, Foller.in prax.canonic.in verb.& si committi num.123.tamen de consuetudine generali,& quasi possessione in qua manutenentur Episcopi, hodie faciunt gratiam de omnibus delictis, & ita obseruant Archiepiscopi Neap. sed ad maiorem cautelam in Curia Archiep. Vicarius in sẽtẽtia sẽper ponit clausulã in fine, salua moderatione,& cõmutatione Illustr. Archiep. quæ sententia valet, Bal.in auth.interdicimus C.de Episcop.& cler.Fely.in cap.qualiter, & quando, il 2.§. ad corrigendos de excus. quæ clausula ponitur etiam in sententijs causarum sanctæ fidei, quamuis multoties resolutiones dictarum causarum ab Vrbe veniant, siquidem casus vehementis suspitionis hæresis, vel apostasiæ Curiæ Archiep. Neap. solet deferre Sanctissimo Domino nunquam negotia maiora, iuxta cap.maiores de Baptismo, cum voto tamen Congreg.eiusdem Curiæ
5 idem solet Archiepiscopus Neap.concedere indultum his qui alios delinquentes reuelauerint, nam Iudices ordinarij possunt bannitos rebãnire, & remittere ex prædicta causa, Bar.in l.ambitiosa ff. de decr.ab ordin. fac. per l. omnes §.fi. ff.de re milit, Farinac.de inquis.q.6.nu.14.qui plura adducit.

SVMMARIVM.

1 *Sublata consuetudine, non censetur sublata immemorabilis, amplia nu. 2.*
3 *Immemorabilis habet vim pacti, & priuilegij.*
4 *Consuetudo non valet induci contra legem derogantem consuetudini, tanquam iniqua.*

Text. Concilij Tridentini sess. 24. de reformatione cap. 20. disponens, quod omnes causæ agnoscantur coram Ordinarijs locorum in prima instantia, an locum sibi vendicet, existente consuetudine immemorabili in contrarium.

DECISIO LXXVI.

1 Vera, & indubitabilis est apud omnes cõclusio, quod sublata consuetudine nunquam sublata censeatur immemorabilis propter illius excellẽtiam, & maximam prerogatiuam, de qua per Fely.in rubr.de præscrip.nu.18. & fin.& in cap.accedentes sub nu.6.vers.tertius casus est eod.tit. Rip.in l.nemo potest nu.115. ff.de legat.1.Carol.Ruyn.cons.13.incip. videtur fortassis num.fin.lib.2. Afflict.decis.254. incip. sepe fuit nu.5.Dec.cons.271.incip.in casu transmisse de Hispania nu.15.& cons.496. in causa nu.10. Philipp. Prob.in addict.ad Ioan.Monac. in c.1.nu.24. de præscript.Bertran.cons.98.nu.12.vol.1. Curt.Iun. cons.158.nu.12.Tiraq.de retract.conuent.§.1. gl. 2.nu.12.Couar.lib.3.var.resol.c.13.nu.15.Auend. respon.16.num.4. Anton.Gabr. in tit.de præscrip. concl.1.nu.30.& cum pluribus alijs resoluit Gutt. in

in lib. 3. pract. quæst. q. 77. num. fin. Roland. à Vall. cons. 59. nu. 17. lib. 4. & fuit resolutum in Burgen. Quindennior. 15. Maij 1600. coram Reuerendiss. D. Corduba vbi aliæ decis. Rot. citantur.

2 Qui omnes procedere affirmant, etiam si addatur dictio vniuersalis [quæcunque, aut quælibet] quia nihilominus non censetur sublata consuetudo immemorabilis.

3 Nec mirum, cum dicta immemorabilis consuetudo, seu præscriptio habeat vim priuilegij à Principe legitimè concessi, & tituli melioris de mũdo, & legis, & pacti, ac denique eandem potestatem quam habet Imperator, quando cum causa procedit, vt plenè traditur per Anton. Gabr. vbi supra num. 1. & 44. & 65. 66. 67. & 69. cum plurib. per ipsum cit. Put. dec. 207. nu. 2. & 3. lib. 1. Rot. dec. 717. nu. 2. par. 1. diuers.

Et ex his prouenit, quod cum in regula de octo mensibus ante editionem factam à Sixto V. non aderant verba, etiam immemorabiles: fuit resolutũ de illo tempore in Rota in vna Bononien. optionis de Mense Ianuarij 1579. coram Lancellotto, & in alia Gadicen. iuris nominandi 11. Febr. 1582. coram Bubalo, quod istius regulæ reseruatio non auferebat consuetudines immemorabiles prouidendi, vel optãdi in quibuscumque mensibus, & tradit Anastasius Germonius in tract. de indult. §. etiam ex eo num. 16. & 17.

Hodie tamen cum habemus verba clara nostræ regulæ remouentis omnes consuetudines, etiam immemorabiles, non erit amplius dubitandi occasio, l. ancillæ C. de furt. l. ille, aut ille ff. de leg. 3. & ita Rota hoc habebat.

Et propterea deueniendo ad casum propositum dico, quod quamuis Concilium Tridẽtinum sess. 24. de reform. c. 20. disposuit, quod omnes causæ cognoscantur in prima instãtia coram Ordinarijs locorum, dũtaxat, & sustulit aliorum iurisdictionem, non obstantibus quibuscumq; consuetudinibus; tamen quia consuetudini immemorabili expressè derogatum non fuit, censuit sæpe Sacra Concilij Tridentini Congregatio, quod dictum decretum minimè sustulit immemorabilem consuetudinem, quę declaratio fuit multoties in Rota canonizata, & obseruata, & in quadam Curia Archiepiscop.

4 Non obstat sententia superiori contraria, videlicet, quod sublata consuetudine, censetur etiam sublata immemorabilis, quando additur dictio vniuersalis, tenet glo. in clem. fin. glo. fin. de reb. eccles. & Cardinal. & Imol. ibid. nu. 6. vbi putant idem esse, & si non addatur dictio vniuersalis, Felyn. in cap. cum causa num. 12. de sent. & re iud. & in cap. dilecti nu. 3. post princ. de maior. & obed. Roch. de Curte quamplures referens in cap. fin. de consuetudine num. 525. & 526. Ruy. cons. 156. incip. primo videndum sub num. 8. vol. 4. Azebed. in l. 3. nu. 21. tit. 1. lib. 2. recopil. & in l. 5. tit. 9. lib. 7. recop. nu. 2. Pelaez. de Mier. in tract. de maior. 4. par. q. 20. num. 5 1.

Quia respondetur, primam opinionem procedere, quando simpliciter tollitur consuetudo quæcumque, non autem probatur vti iniqua, & irrationabilis; secunda verò opinio locum habet, quando ab ipsa lege quælibet consuetudo tanquam iniqua eadem ratione censetur damnata, & sublata consuetudo centenaria, & immemorabilis, vt post Roch. Fely. & alios tradit Couar. in d. lib. 3. variar. cap. 13. sub nu. 5. ad med. vers. aduertendum tamen erit, Duen. in reg. 144. ampl. 3. Azebed. in l. 3. tit. 1. lib. 2. recop. nu. 21.

Ita vt neque etiam in futurum, & de nouo possit introduci, cum semper duret eadem causa reprobationis, Roch. de Curt. in d. cap. fin. sub num. 517. vers. cogita verum forte dici posset, Ant. Gab. in tit. de præsump. concl. 1. num. 32.

4 Generalis namq; regula est, quod non valeat de nouo induci consuetudo contra legem derogantẽ consuetudini tamquam iniquæ, Abb. in cap. fi. nu. 12. & ibi Anton. de Butr. nu. 53. de consuetudine, Ferdin. Loazes in tract. de matrimon. Regis Angl. in primo fundamen. pro parte affirmatiua nu. 51. Pet. Duen. in regul. 144. nu. 1. Auend. in c. 6. prætorum nu. 6. lib. 1. & in c. 14. nu. 5. lib. 2. Greg. Lop. in lib. 6. tit. 9. partit. 3. in ver. tributos, Tiraq. in tract. de vtroque retract. in proem. nu. 18. cũ seq. Couar. in d. lib. 3. variar. cap. 13. nu. 3. vbi respondet ad gl. in clem. statutum de elect. verb. consuetudine cõtrarium tenentem, cum alijs adductis per Tiraq. vbi supra num. 16.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ab alieno Episcopo ratione beneficij est suspensus si beneficium est insufficiens, potest tamen Episcopus ordines conferre si adiungeret patrimonium victus sufficiens, & nu. 2.*

Ordinatus ab alieno Episcopo ratione beneficij insufficientis ad victum, an sit suspensus.

DECISIO LXXVII.

Regulariter quis subiectus est Episcopo Diecesis, in qua beneficium ipse habet, idest Episcopus loci, in quo quis beneficium ecclesiasticum habet superior eius est, & ei conferre ordines potest, vt dicitur in cap. cum nullus de temp. ordin. lib. 6. & DD. ibi communiter notant, quod procedit etiã si ad titulum dicti beneficij ordinatus non sit, nam citat cap. cum nullus, non distinguit, ergo, nec nos distinguere debemus, l. de pretio ff. de publ. in rem act. atque sic sentit glo. in eodem cap. cum nullus in verb. ecclesiasticum. Item pariter procedit etiam si per huiusmodi beficium non eximatur à iurisdictione primi Episcopi, vtpotè vel quia beneficium hoc non requirit residẽtiam, vt dicit Franch. in ead. glo. & Adden. ad Summ. Bul. Steph. Quaran. in verb. Ordo pag. 316 vers. circa secundum, & pariter vendicat sibi locũ quamuis beneficium huiusmodi annexum habeat aliquem ordinem certum, vtpotè Subdiaconatũ; nam Episcopus vbi hoc est beneficium poterit ei non solum ordinem conferre Subdiaconatus, verũ etiam alios ordines, atque sic sentiunt glos. ibi, & Franch.

Franch. ae etiam si beneficiũ esset simplex, & nullam curam animarum haberet, Abb. in cap. ex ore de priuil. Diaz c. 10. Vgol. de potest. Episc. cap. 16. §. 4.

Verum in Curia Archiepis. fuit decisum supra-
1 dicta minime procedere, & locum sibi vendicare in beneficio modico, & non sufficienti ad victum, moti fuimus ex doctrina Garf. de benef. p. 3. Quarant. & Vgolin locis antesignatis, Mandos. cons. 29 non enim potest Episcopus loci vbi beneficium est huic ordinem sacrum conferre; nam Trident. Sinod. postulat, vt ipsum beneficium sit sufficiens ad victum honestè, sess. 21. de reform. cap. 2. posset
2 tamen ordines conferre si adiungeret patrimoniũ sufficiens victui, ita Addit. ad Summam Bullar. Stephan. Quaran. in verb. ordo vers. circa secundum.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Lateranense de pœna impressoris librorũ absque licentia est sublatum per contrariam consuetudinem.*
2 *Imprimens libros absque licentia Curiæ Archiepiscopalis, punitur pœna quod per biennium non exerceat suum officium.*

De pęna imprimentis libros absque licentia Curiæ Archiepiscopalis.

DECISIO LXXVIII.

PRo parte Domini Fisci prætenditur quendam impressorem duos libros impressisse absq; licentia Curiæ Archiepiscopalis, & propterea
1 incidisse in pœnas contentas in Concilio Lateranensi sub Leone IX. sess. 10. & in fauorem dicti impressoris adducebatur decretum Concilij Lateranensis esse sublatum per contrariam consuetudinem, saltem quoad pęnas actus contrarij, & inducentes præfatam consuetudinem cum per longum tempus contra alios impressores qui sine vlla licẽtia libros impresserunt nunquam fuit deuentum ad eorum punitionem, vt ex processibus in Archiuio eiusdem Curiæ, & occasio demonstrationis factæ contra ipsum impressorem, fuit opinio Authoris post impressionem prohibita, pro qua dum non potuerit de hoc Author molestari, ipse substituit molestiam, quod fieri nequit, alteri enim per alterum iniqua conditio inferri non debet, l. sancimus C. de pęnis cum concord.

Item dicebatur probationem aduersus dictum impressorem, non esse concludentem, sed præsumptiuam, non enim testes deponunt de impressione sine licentia, imò dicunt iudicare habuisse licentiã, ex quo dicunt impressorem non fuisse solitum id illud vnquam facere sine licentia, & quod huiusmodi probatio sit censenda præsumptiuã in terminis licentiæ, tradunt Fely. in cap. super his num. 17. de accus. Dec. in cap. in præsentia num. 74. de prob. & in hac causa præsumitur pro inquisito, ꝙ obtinuerit prædictam licentiam adesse etiam pręsumptiones plures, & vehementes, quo casu succedunt duæ clarissimę cõclusiones iuris. Prima est, ex pręsumptionis probatione, non posse deueniri ad pœnam ordinariam, sed extraordinariam, & mitiorem, quam verissimam, & magis communem testatur Hieronym. Ceuall. in suis commun. opin. q. 337. quia etiam admonet ab ea non esse recedendum in iudicando, & consulendo. Secunda cõclusio est, præsumptionẽ tolli ꝑ contrarias præsumptiones, cap. accedens de crim. fals. cap. tuam, & ibi glo. de sponsal. Blanc. in pract. crimin. §. his præmissis nu. 1. Alciat. cons. 269. Cęph. cons. 10. nu. 14. lib. 1. & alij passim.

Præsumptionum ergo in fauorem impressoris prima est, quæ desumitur à summa probitate eiusdem, de qua nedum testes testantur, sed etiam præcipui Religiosi harum Religionum; nimirum Clericorum Regularium minorum, Barnabitarum, & Congregationis Oratorij, ex qua probitate præsumi solemnitatem in actu requisitam, docent Abb. in cap. nisi essent in 1. notab. de præb. Ias. in l. sciendum nu. 19. ff. de verb. obl. Brun. in tract. de forma, & solẽnitate in tit. de præsump. form. & solemnit. col. 13. vers. vndecimo limitatur, Tiraq. in tract. de pęn. leg. cas. 51. num. 41. Crauett. in tract. de antiq. temp. in 1. par. principal. in 7. partic. num. 15.

Secũda præsumptio est, dum exercuit officium impressoris per quinquennium, & semper fuit diligens, & obseruantissimus in obediendis licentijs ab hac Curia pro impressione librorum, vt deponunt secundus testis fisci, & alij testes adducti ad defensam, & liquet Reu. Dominis Deputatis, qui quidem actus contrarij prætenso, & toti obiecto maximè prosunt ad præsumptionem contrariam diluendam ex cap penul. de præsumpt. & Bertran. cons. 37. lib. 1. probat Simanch. in cathol. instit. tit. 17. nu. 55. vltra quod non est verisimile, quod si voluisset imprimere dictum librum absque licentia, quod illum impressisset cum nomine, & cognomine ipsius ipsius in fronte, ex quo non potest pręsumi ꝙ impresserit sine licentia; nã poterat illum imprimere in eius Typographia, & ponere quod alibi esset impressus, & ideo quod non est verisimile nullatenus est præsumendum, cap. quia verisimile de præsumpt. Paris. cons. 13. num. 9. vol. 3. & cons. 8. nu. 7. vol. 4.

Verum supradictis minimè obstantibus, ex cau-
2 sis de quibus &c. censuit dictũ impressorem condemnandum fore, prout condemnauit, vt per biennium non exerceret eius officium.

SVMMARIVM.

1 *Accomodans domum ad committendum adulteriũ dicitur leno.*
2 *Accomodans domum ad stuprandam viduam, tenetur pœna adulterij.*
3 *Tractans super committendo adulterio, punitur pœna lenocinij etiam si ex illo tractatu non fuit sequutum adulterium, vel stuprum.*
4 *Delicto non sequuto, quis non punitur pęna ordinaria ipsius delicti.*
5 *Accomodãs agrum, seu vineam suam, siue alienam tenetur pęna lenocinij.*

Ac-

Accomodans domum ad committendum nefandissimum sodomiæ crimen, qua pęna puniatur.

DECISIO LXXIX.

1 ACcomodans domum ad committendum adulterium dicitur lęno, secundum Marsil. cons. 29. vol. 2. vnde adulterij pœna habeat et locum in eo qui ad adulteriũ cõmittendum suã domum accomodat, secundum Host. in summ. de adult. §. quis possit accusari n. 4. vers. item tenetur, Azo in summ. ad leg. Iul. de adult. nu. 9. vers. idem & in masculo, vbi amplius, quod appellatione domus habitatio significatur, per tex. in l. qui domum ff. ad leg. Iul. de adult. vbi ad literam hæc cõclusio probatur, quod s. accomodans domum ad committendum adulterium, quasi adulter punitur & etiam tex. in l. auxiliũ §. in delictis ff. de minor. Bermun. de publ. cõcub. rub. de adult. nu. 85. vbi ẽ de accomodante hortum, & dixit hac de re Farin. q. 144. nu. 42. quod adeo verũ est, vt lęnocinij pęna teneatur, non solum qui domum accomodat ad committendum adulterium, sed etiam si ad committẽdum stuprum cum aliqua puella, l. auxilium §. si. ff. de minor. in illis verbis: domum præbuerit ad id stuprum, quod & idem probat tex. in cit. leg. qui domum ibi, vt stuprum, & quæ sequuntur ff. ad leg. Iul. de adult. & ibi glo. in figuratione casus

2 item lęnocinij, & sic adulterij pęna tenetur accomodans domum etiam ad stuprandum viduam, prout est tex. in d. l. qui domum in verb. matresfamilias, & ibi glos. in figuratione casus, vers. item materfamilias intelligitur ff. ad leg. Iul. de adult. & est tex. in l. mater ff. eod. & procedit etiam in accomodante domum ad committendum stuprum cum masculo, l. qui domum in illis verbis, vel cum masculo fieret ff. ad leg. Iul. de adult. & ibi glo. in figuratione casus. Item procedit, vt lenocinij

3 pęna intret nõ solum in accomodante domum ad cõmittendum stuprum, sed etiam ad tractandum, & sermonem habendum super committendo stupro etiam quod tempore tractatus, & colloquij stuprum non fuerit commissum, sine enim illo procedente tractatu, & colloquio, stuprum postea non fuisset commissum, tex. apertus in l. si amicis, vers. sed & si domum ff. ad legem Iuliam de adulter. glos. in l. qui domum in figuratione, casus vers. idem si præbuit domum ad colloquium ff. eo. Bar. in d. l. si amicis in fin. vbi generaliter notat, qđ illa qui præstat domum aliquibus, vt cõmodè possint loqui de maleficio committendo videtur dare auxilium, & fauorem, & dicit hoc menti tenendũ, & ibi Alber. nu. 3. idem notat Ang. in d. l. qui domum nu. 1. in princ. vers. & præstans auxilium, ꝙ intellige, dũmodo alio tempore post contractũ, & colloquiũ, stuprum, seu adulteriũ sequutũ fuerit, aut in illo loco tractatus, aut alibi, effectu n. non sequuto lenocinij pęna ordinaria non intrabit, & est de mente tex. in d. l. si amicis in vltim. verbis, ibi: qa sine colloquio illo adulterium nõ committeretur, & sic præsupponit commissum adulterium, & bene declarat Ang. in d. l. qui domum nu. 4. ff. ad leg. Iul. de adult. vbi propterea dixit, quod isto casu accomodans domum, punitur de tractatu, & non de adulterio, seu stupro sequuto, quod sequutum non est, & sic non ordinaria adulterij pęna, sed extraordinaria, quod de delicto non sequuto, non punia-

4 tur pœna ordinaria ipsius delicti, nec dissentit Anton. Gom. in l. Tauri 80. num. 74. per l. 1. ff. de extraordin. crimin. Item lęnocinij pęna tenetur non solum accomodans domum suam ad committendum adulterium, vel stuprum, sed etiam domum conductam, vel alienam, quia appellatione domus venit habitatio, prout est text. in d. l. qui domum in fin. vers. appell. domus ff. ad leg. Iul. de adult. & ibi glo. in figuratione casus vers. & appell. domus in eodem verb. appell. domus Bart. in princ. Alber. n. 7. vbi infert ad statutum puniens insultum factũ ad domum alicuius, quod intelligatur etiam de insultu facto ad domum conductam, Angel. num. 3. Item lęnocinij pœna tenetur non solum accomodans domum ad committẽdum stuprum,

5 sed etiam accomodãs agrum, seu vineam suam, vel alienam, l. si amicis ff. ad leg. Iul. de adult. vbi ad literam dicitur: Et si quis in agro suo, alienoue stuprum fieri præbuisset comprehendi debet, glos. in d. l. qui domum in figuratione casus vers. item si agrum ff. eod. Item, lęno dicitur, & lęnocinij pęna tenetur accomodans domum ad committendum stuprum, etiam amicis, & sine quæstu, amicis enim domus non accomodatur per pecuniam, sic enim probari videtur per text. in l. amicis in princip. ff. ad legem Iuliam de adult. Item accomodans domum ad committendum adulterium, vel stuprum, adulterij pœna tenetur, siue sit masculus, siue sit fœmina, secundũ glo. in l. qui domum in figuratione casus vers. item non solum masculus ff. ad leg. Iul. de adult. & probat tex. in l. mater ff. eod. & ibi Alber. notat, quod in delictis masculinũ concipit fœmininũ. Et sic in casu occurrenti fuit decisum in Curia, vt exulet per septennium a tota prouincia quidam qui accomodauerat domum pro committendo crimen nefandum, licet non fuisset plenè verificatum prædicto animo accomodasse.

SVMMARIVM.

1 *Donatio ad suscipiendos ordines sacros, dicitur modalis.*
2 *Mens disponentis ex præfatione cognoscitur.*
3 *Modus, & conditio æquiparantur quoad effectum.*
4 *Modus appositus in donatione ad suscipiendos ordines sacros, dicitur finalis, & mixtus, vt nu. 5.*
6 *Conditio deficiens per eum cũ quo erat implenda pro impleta habetur.*
7 *Decisio conclusionis.*

An donatio ad suscipiendos ordines sacros mortuo donatario ante susceptionem transmittatur ad eius hæredes.

DECISIO LXXX.

ARticuli resolutio pendet a tribus. Primò,
an talis donatio fuerit modalis. Secundò,
an modus expressus, vel impulsiuus, vel
finalis sit. Tertiò, an modus mixtus deficiens per
casum faciat deficere donationem, & quia Iudex
sententiam protulit contra hæredes donatarij, eo
quod modus fuerit finalis, & non susceptis ordini-
bus, nihil transiniti potuerit.

Et quoad primum videbatur, quod donatio fue
rit modalis ad suscipiendos ordines, quod colligi-
gitur ex proemio ipsius, quod causam finalem
actus declarat, l. pen. ff. de iur. & fact. ignor. ibi
initium constitutionis declarat Tiraq. cess. caus.
1. par. lim. 1. Molin. de primog. lib. 1. c. 5. nu. 6. Bart.
in l. cum ij § eam transactionem ff. de transact. idē
Bart. in l. 1. ff. ad Maced. quia mens disponentis ex
2 præfatione cognoscitur, vt p Rebuff. 1. tom. ad leg.
Gall. tit. de sent. prouision. art. 1. glo. 1. fol. 247. con-
stat namq; modum inesse, vt ordines suscipiat, &
accipi pro conditione, l. j. C. de his quæ sub mo-
do, & si contractus per modum gesti, licet puri exi
stimātur, l. libertas 17. §. hæc scriptura ff. manumiss.
testam ita vt ex illis statim agi possit, id tamen fit
præstita cautione de modo implendo, l. libertum
§. Lutius ff. de annuis legat. l. si tibi legatum 18. ff.
3 de cond. & demon. vnde modus, & conditio quo-
ad effectum ęquiparātur, l. 1. & 2. ff. de his quæ sub
modo, Ciuat. obseru. lib. 4. c. 24. tamen differunt,
quia modus contractum purum relinquit, quem
conditio suspendit Cagnol. in l. impossibilium nu.
6. ff. de reg. iur. deinde modus ad causam finalem
pertinet, Dec. cons. 350. nu. 4. §. modo 2. instit. de
oblig. conditio verò pertinet ad formam auth. ma-
tri C. quand. mulier, Tiraquell. de retract. §. j. glo.
2. nu. 11. 12. & 13. Vesembec. in lib. 4. Codic. ad tit.
de reb. cred. nu. 85. in fi.

In secundo casu videbatur, modum fuisse finalē
4 quia fauore religionis, & pietatis talis præsumeba-
tur ex Galgan. lib. 4. c. 4. q. 9. nu. xj. Mantic. de con-
iectur. lib. 6. tit. 14. nu. 15. quia donatio, vt Clericus
fiat non ad temporale commodum refertur, sed
ad spirituale quod in religione consistit, ac proinde
non credendum intuitu personæ relictum, qui mo-
dus in proemio fuit expressus, & vt talis finalis est,
Tiraquell. d. lim. 1. num. 64. Galgan. 2. p. c. 4. q. 1.
num. 8.

In tertia quæst. videbatur, quod in hoc casu mo-
5 dus erat mixtus, quia non solum ad factum lega-
tarij, sed ad factum Episcopi, qui ordines confer-
re debebat, quo casu modus mixtus deficiens per
casum, idest mortem legatarij non facit deficere
relictum, Molin. lib. 2. de primog. c. 13. nu. 24. Gal-
gan. lib. 2. c. 3. q. 15. à nu. 1. Menoc. lib. 4. præsump.
præsump. 184. Couarr. de testam. in c. 3. nu. 11. re-
ceptiorem dicit Cost. lib. 2. selectar. c. 42. ꝙ tamen
obtinet quando modus mixtus deficit per casum
contingentem in persona alterius, quam legatarij,
quia tunc habetur pro impleto, Couar. d. num. 11.
vers. nam & si, Costa vbi supra num. fin.

Quod firmatur, quia triti iuris est, quod in his
casibus in quibus conditiones pro impletis haben-
tur, illud procedit fauore vltimarum voluntatum,
l. 1. & 2. C. de instit. & substit. vbi conditio deficiens
6 per eum cum quo erat implenda pro impleta habe-
tur, non secundum iuris regulas, sed extraordina-
rio auxilio vltimarum voluntatum, l. in testamen-
tis ff. de reg. iur. vnde non trahi debet ille fauor ad
contractus, imò si conditio contrahendi matrimo
nium cum Titio deficiat, per eūdem Titium cum
quo erat implenda non competit actio ex contra-
ctu, quasi impleta sit conditio, Rimin. post Corne.
& Ias. in d. l. 1. nu. 6. Cost. in l. cum tale §. si arbitra-
tu lim. 6. nu. 18. Molin. lib. 2. c. 113. nu. 19. Cabed.
2. par. decis. 31. num. 16. ergo similiter etiam si ad-
mittamus, quod modus mixtus deficiens per
casum contingentem in persona legatarij, non
faciat deficere relictum, faciet tamen deficere pro-
missum, & donatum, cum sit debitum ex con-
tractu.

Verum his non obstantibus contrarium sensi, &
7 in hoc casu nullum potuisse modum considerari,
sed donationem puram, irreuocabilem, & inter
viuos, vt patet ex verbis donationis in principio
quæ perpetuitatem, & irreuocabilem ipsius com-
mendant, cum promissione de non reuocando,
& clausula instituti, & succedit regula l. perfecta
donatio C. de don. quæ sub modo, l. vbi ita donatur
ff. de don. caus. mor. modus namq; concipitur per
particulā, vt fiat, vt aliquid, vel detur, l. 1. ff. de con-
dict. caus. dat. l. 5. §. 1. eod. l. sunt autē 29. ff. de leg. 1.
aut per particulam negatiuè, puta si detur, ne fiat
aliquid, l. si quis 39. ff. de iur. iur. ne furtum, vel sa-
crilegium fiat, l. 2. ff. de cond. ob turp. caus. item
per verbum, quia, vel eo quod, vt do, quia vel eo
quod fecisti, vel facias, l. Titio 71. §. 1. & 2. ff. de cōd.
& demonst. l. cum ab eo ff. de contrah. empt. ex
quibus cum in præsenti verba donationis sonent
in puram, & liberalem donationem, & irreuocabi-
lem modus nullo modo dari potest qui effectus hā
bet conditionis, vt supra tetigimus, & causa finalis
naturam induit, cum in præsenti potius censendū
sit ex causa impulsiua, prout in dubio potius præsu
mendum est ex Tiraq. cessante causa lim. 1. nu. 48
Mant. de coniect. lib. 6. tit. 14. nu. 15. Galgan. d. q. 9.
nu. 3. Peregr. de fideicom. art. 11. nu. 125. Menoch.
cons. 78. nu. 17. & cons. 268. nu. 7. & de præsumpt.
lib. 4. præsump. 184. Surd. cons. 268. Mantic. de ta-
citis lib. 3. tit. 42. à nu. 9.

Vnde cum hæc donatio sit facta consanguineo
pauperi, potius præsumendum est ex affectione
processisse, & dato causarum concursu impulsi-
uè, & finalis illa quæ ex consanguineo elicitur
quę impulsiua est, præualet, Surd. consil. 361.
vbi latè, quia si benè videatur procedit in mo-
do expresso finali, qui modus vt cum dica-
mus finalem, vel impulsiuum semper attendi-
mus ad illum in cuius commodum dirigitur, quia
si importat commodum dātis, vel alterius, finalem
eum dicimus, secus si recipientis, quia tunc dicitur
impulsus communis, l. Titio ff. de cond. & demon.
l. 2. §. fi. ff. de don. vnde cum hæc donatio non alte-
rius, quam ipsius donatarij commodum importet
ex impulsiua causa potius, quam finali processisse
dicendum est, nec in nostro casu aliquem modum
considerari posse arbitrabar, cum de pura dona-
tione cōstitisset, & sic cessat labor ex modo misto
non impleto p casum q non faciat deficere relictū
de

non impleto per casum non faciat deficere relictũ de quo in l.testament.3.ff.de cond.& demonstr.l.4 C.de cond.inser. DD.in l.turpia §.sed & si ff.de legat.1.Sarmiento selectar.lib.2.cap.2.num.9.Costa selectar.lib.2.c.4.n.8.

SVMMARIVM.

1 *Per Bullam Pij Quinti imponitur pœna Ordinarijs conferentibus beneficia affinibus, vel cõsanguineis.*
2 *Bulla Pij Quinti an procedat in resignatione iurispatronatus laicorum.*
3 *Bulla Pij Quinti non obstat loquens generaliter.*
4 *Verba generalia debent restringi ad rationem.*
5 *Verba generalia restringuntur ad habilia.*
6 *verba generalia non includunt casus insolitos.*

Bulla Pij V. disponens, beneficia resignata non posse Ordinarios eorum consanguineis, vel familiaribus, vel resignantium consanguineis conferre, an locũ habeat in beneficijs iuris patronatus laicorum.

DECISIO LXXXI.

1 PEr supradictam Bullam imponitur pœna Ordinarijs conferentibus beneficia resignata suis, vel resignantium consanguineis, affinibus, familiaribus, & per fallacem circuitũ multiplicatarum in extraneos collationũ, vt sint suspensi à collatione beneficiorũ, & officiorũ electione, præsentatione, confirmatione, & constitutione, & quo ad capitula, & conuentus imponitur suspensio à diuinis; donec à Papa absolutionis beneficium consequãtur, & collationes talibus factæ sunt nullæ, & irritæ, quibus sic suppositis cum fuisset dubitatũ in causa mihi commissa si præfata dispositio locũ sibi vendicaret in resignatione iurispatronatus laicorũ, ita vt per eamdem Bullam prohibeatur pariter Ordinarijs locorũ beneficia corã eis resignata si sunt laicorum patronatus cõsanguineis resignãtium conferre, censui pro parte negatiua respondẽdo, mouebar præcipuè ista ratione, iuspatronatus laicorum non compræhendi in generalibus dispositionibus Pontificũ Bobin.cons.60.n.3.Rub.cons. 18.nu.3.& seq.Alciat.respons.35.& 39.hinc est qd
2 reg.8.Cancellariæ non habet locum, nec compræhendit tale beneficium sub reseruatione illius sicut nec sub alijs reseruationib.generalib. gl.in ver. collatio in c.2.de præbend.lib.6.vbi Gemin.nu.11 Franc.n.8.Alex.cons.75.n.1.vol.4.Roch.de Curt. de iurepat.ver.honorificum q.4.n.22.& 23.& q.24 n.54.Cou.in pract.qq.c.36.n.3.&4.Rot.dec.46.in princ.de concess.præbend,& dec.3. de iurepatro. in antiquis Rot.diuers.dec.304.n.1.p.2.& in terminis d.regu.est decisio Putei 319.n.1.li.1.& dec.308 n.2.lib.3.Graff.dec.3.de iurepatr. & pluries tenuit Rot.& quotidie seruatur.

Ratio huius conclusionis est, ne laici retrahãtur à fũdatione, cõstructione, vel dotatione ecclesiarũ, seu beneficiorum, vt omnes citati DD. recensent, quia vt dicit Conc.Trid.sess.25.c.9.de reformat.in princ.patronorũ iura tollere, piasq; fidelium voluntates in eorum institutione violare æquum non est, Vnde per clausulam ad præsentationem, & c. non derogatur iuri patronatus laicali Lapus alleg. 84.nu.5.in fine & n.6.vbi Additio liter.N.Paris.de resignat.li.2.q.4.n.37.cum alijs quos citat.

Et in proprijs terminis quo ad beneficia iuris patronatus resignata, conferenda familiaribus, seu affinibus extat rescriptum Sacr.Cong.Conc.relatum a Quaranta verb.benefic.resignat. his verbis. Nos Hieron.tit. S.Pancrat. S.Rom. Eccl. Præsb. Card.Matthæius fidem facimus, & attestamur in libris Sac.Cong.Conc. qui apud Nos asseruantur adnotatum esse quod fæl.record.Greg.XIII.declarauit beneficia iuris patronatus non comprehendi in §.cęterũ contento in const.sanct.mem.Pij Quinti relaxante prohibitionem de non admittendis resignationib. quo §.prohibetur Episcopis beneficia in eorum manib.resignata eorum, aut resignantiũ affinibus consanguineis, vel familiarib. conferre. latissimè etiam declaratur dicta constitutio Pij V. per Paris.de resignat.benefic.p.1.lib.5.q.6.& causę ob quas resignatio est admittenda satis accuratè explicantur apud Quarant.loc.cit.

3 Non obstat Bullam loqui generaliter prohibentem Ordinarijs conferreconferentib.beneficia resignata suis, vel resignantiũ consanguineis, affinib. familiarib.etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, vt sint suspensi a collatione beneficiorum, & sic tamquam generaliter loquens generaliter deberet intelligi, vt cõprehendat quodcumq; genus beneficiorum, & ius patronatus laicorum, Affl.dec.319.num.3.Hoied. de benef.incompat.p.1.c.14.Surd.cons.271.nu.28 quod procedit, & in constitutione odiosa, pęnali, & correctoria Farinac.dec.41.num.19. par.1.tom.1.
4 quia respondeo, quod quantumuis generalia, debent restringi ad rationem, & causam propter quã fuerunt relata, & intelligenda sunt secundum ea, q̃ præcedunt l.non est nouũ ff.de legib.l.hæres meus §.1.ff.de lega.1.Meno.cons.496.nu.54.Surd.cons. 431.nu.12.& verba generalia restringuntur ad ha
5 bilia l.vt gradatim in princ. ff.de munerib. & honor.& l.1.in prin.C.de sacros.Eccl. Meno. de adipisc.poss.rem.4.n.755.& de retin.poss.rem.1.n.38.
6 Item verba generalia non includunt casus insolitos de quib.nõ est verosimiliter cogitatum Flor.Diez var. q.24. nu.33.

SVMMARIVM.

1 *Sodomia quid sit.*
2 *Pœna sodomiæ quænam sit.*
3 *Extraordinaria pollutio cum puero an sit sodomia.*

Prouocans imberbem ad amorem, qua puniatur pœna.

DECISIO LXXXII.

INquiritur Clericus quidã, & Magister scholæ qd sæpluries prouocauerat quendam imberbem ad amorem libidinosum, & contra naturã, & sępissimè diuisis fallacijs vtebatur nõ relinq̃ndo neq; modũ, neq; tẽpus ad prosequendum prædictũ iuuenẽ quare fuit dubitatũ in Cur.Arch.de pęna infligenda dicto clerico, & dicebatur, hic non agi de sodo-
1 miæ pęna, cũ nõ fuerit deuentũ ad actũ aliquẽ turpitudinis, cũ ipsa sit turpitudo in masculum facta, c. vsus 31.q.7. & est grauius peccatũ adulterio, vt probatur in c. adulterij malũ ead.causa, & q.est. & proinde cessare pęnam dicti criminis, quæ sit

Canones est, vt clericus debet deponi, & in mona-
sterio detrudi ad agendű pęnitentiam , cap. clerici
de exces. prał. Ang. latissimè in Summ. in verb. so-
domia, & secundum leges debet igne cremari, §. 1.
in auth. vt non luxurientur contra naturã, vnde dr
ꝙ propter impios actus sodomitorű fames, & ter-
remotus, & pestilentiæ fiunt, & ciuitates cű homi-
2 nibus fame pereunt , & sodomia tunc consumari
dicitur, cű intra vas contra naturam semen effun-
ditur, arg. tex. in c. fi. de spõsal. Nauar. in Man. c. 27
n. 240. Lop. in Sum. verb. sodomia, Rodriq. tom. 1.
quæst. regularium q. 30 ar. 18. & tom. 2. q. 27. ar. 2.
Vgolin. de irregul. c. 43. nu. 1. & seq. vnde extraor
3 dinaria pollutio cum puero non esset sodomia, sm̃
Quarant. & reliquos Summist. cõmuniter in verb.
sodomia, licet sm̃ eosdem inter actus sodomiticos
connumeretur . Non obstat quod ex aduerso di-
cebatur, dictű iuuenem effectű fuisse impudicum,
ad tex. in l. 1. §. qui puero ff. de var. & extraord. co-
gnit. cap. si quis non dicam rapere de pęnit. dist. 1.
quia fuit responsum, id procedere quoties esset de-
uentű ad actű magis proximum quam solius pro
uocationis , quæ de per se sola non est tam atrox
delictű, vt dixit Iodoch. in pract. crim. c. 31. nu. 6 &
seq. Merend. cons. 12. & 18. & Mart. in dec. 138. nã
actentari pueri pudicitia dicitur cű id agitur, vt ex
pudico impudicus fiat, cap. si quis tam fęminam de
pęnit. dist. 1. Menoch. lib. 2. de arbit. iud. in addit. ad
cas. 277. nu 37. idq; verificari, & existere põt duo-
bus modis. Et primo, quando processum esset ad
aliquem actű de per se ordinatű de præsenti ad ip-
sum factű scelestissimű, veluti ad leuandű vestes, &
alia præparatoria, de quibus per Paris. in cons. 163.
vol. 4. Secűdo modo qñ peruentű esset ad actű ma
gis proximű, & immediatű, qui tűc talis diceretur
quo supposito de facili ipsius facti continuatio se-
queretur ex dictis per Boer. in dec. 169. ité ad hoc
facit ꝙ pęna Bullę Sixti V. contra clericos sodomiá
exercentes locű minimè sibi vendicat cõtra prouo
caniế, Salzed. ad Diaz c. 94. Add. ad Clar. in §. sodo
mia n. 13. & facit ꝙ voluit Aloy. de Leo in l. cű vir
n. 11. C. de adult. vbi pęna cõtra sodomitas minimè
sibi locű védicat nisi qñ membrű intra vas contra
naturã, & semẽ intus emictitur, vt pariter voluerűt
Berinun. de publ. concub. q. 13. n. 6. Clar. & Adden.
ad eű in §. sodomia, & Mars. cons. 11. ex quibus vi-
debatur dicendű, ꝙ si pęna ordinaria cessat nisi cõ-
curat id, ꝙ diximus , quanto magis cessare debet
pęna extraordinaria in sola prouocatione ad amo-
rem; fuit enim per Curiam dictus clericus exula-
tus ab hac Ciuitate, & factum ei præceptum de nõ
conuersando amplius cum præfato imberbi.

SVMMARIVM.

1 *volantas testatoris pro lege seruatur .*
2 *Iniquum est voluntatem defuncti commutare.*
3 *Legata in multis casibus commutari possunt.*
4 *Commutatio est signum supremę iurisdictionis .*
5 *Quæ causa dicitur iusta, ad hoc vt legatum commu-
tari possit.*
6 *Legatum efficitur caducum , quando fit contempla-
tione personæ .*
7 *Commutatio legati habet locum solum quando relin
quitur, ad certum opus .*
8 *Legatum dicitur caducum, quoties nõ posset licitè in
illo opere specificè adimpleri.*
9 *Episcopus non potest commutare voluntatem testa-
toris in præiudicium Hospitalis.*

Commutatio vltimæ voluntatis, an fieri possit per Episcopum in præiudicium vocatorum in casu contrauentionis .

DECISIO LXXXIII.

TEstator legauit annuos ducat. 10. pro dote
puellæ pauperis maritandæ quolibet anno , &
quia cű tam exigua dote virum reperire nulla
puella poterat, Eps decreuit vt nõ quolibet anno,
sed quolibet triẽnio maritaretur vna puella, & ex
tribus dotibus conficeretur vna, cű qua cõmodè vi
rum ipsa puella inuenire posset; legauit deinde ipse
testator, ꝙ si quolibet anno nõ maritetur vna puel-
la, ipsi duc. 10. spectarẽt ad Hospitale Ciuitatis: du-
bitabatur, an prædicta cõmutatio posset fieri, & ꝓ
huius articuli dilucidatione est animaduertendum
1 ꝙ voluntas testatoris seruatur ꝓ lege, vt in §. dispo-
nat auth. de nupt. cap. vltima voluntas 13. q. 2. ꝙ est
adeo verű, vt locű habeat ẽt si volűtas defuncti cõ-
mutaretur in melius , probat Nouiss. in prax. Ar-
chiep. Neap. c. 24. si quidem iniquitas dicitur absq;
2 rationabili causa cõmutare voluntatẽ defuncti , &
bona habere contra eius volűtatem, cap. cõquestus
de for. cõp. Ang. Dec. Crau. Ruy. & alij quos pro-
bat Sym. de Petr. lib. 1. interp. 1. dub. 5. fol. 11. nu. 7.
& seq. & alij plures , & consequenter requiritur
causa iusta respiciens publicam vtilitatem.
3 Sed in multis casibus cõmutari possunt huius-
modi legata , & quidẽ si sint legata pia cõmutatio
fieri debet solű authoritate Sűmi Pontificis, vt ha-
betur per Authores citatos , sic etiã Tusc. in verb.
legata pia conclus. 113. cum seq. Couar. in cap. nos
quidem de testam. Molin. disp. 249. de iust. & iur.
Syl. & alij quos probat Iodoch. in verb. legatű n. 17
seq. quia talis cõmutatio est signű supremę iurisdi-
4 ctionis , & successiuè in legatis pijs spectat cõmu-
tatio ad Sűmum Põtificẽ qui talẽ iurisdictionẽ ha
bet, in alijs verò legatis relictis ad opus nõ piű spe-
ctat ad Principem secularem, vt habetur in loc. cit.
5 Igitur iusta causa cõmutationis legati est quo-
ties ad opus destinatű expendi non põt, prout in ca
su nr̃o, quia tunc cõmutatur legatű ad aliud opus
piű, & in hoc casu ẽt Eps habet facultatem cõmu-
tandi, dűmodo fiat cõmutatio in opus eiusdẽ spe-
ciei, qa si cõmutatio fieret in opus alterius speciei
Eps dispensare nõ posset, sed dispensatio spectaret
tűc ad Sűmum Pontificẽ, cap. nos qdem de testam.
Fely. in c. super his de accus. Nouiss. d. c. 24. Cuceh.
in suis instit. canon. tit. de Episc. Cald. Castr. & alij
penès Tusc. in verb. legata pia concl. 114. Syl. verb.
legatum 4. q. 13. Symon. de Petr. lib. 4. interp. vlt.
dub. 3. nu. 22. & seq. fol. 411.
Imò plus volunt præcitati Doctores quod dum
commutatio fit à Summo Pontifice nullo mo-
do requiritur consensus hæredum propter supre-
mam quam in hoc habet potestatem , at quando
commutatio fieret ab alijs inferioribus tunc re-
quiritur consensus hæredum , quando videlicet,
nec de iure, nec de facto posset legatum in for-
ma specifica adimpleri , ita Syluest. dicto verb.
lega-

legatum 4 quæst. 13. & 14. Iodoc. d. ver. legatum num. 17. §. 5. & seq. & alij Auth. cit.

Si tamen relinqueret testator legatum contem-
6 platione personæ cui soli nequit tunc secundum aliquos legatum efficitur caducum. nec alia indiget commutatione, quia electa fuit industria personæ, & successiuè extenditur de vna persona ad aliam, commutatio igitur secundum istos solum habet locum quando relinquitur ad certum opus
7 vt pro construenda Ecclesia, Monasterio, & similibus operibus, tunc enim dum adimpleri nequit opere iniuncto commutatur in aliud simile, vt superius dictum est, & habetur in lege legatum ff. de vsufr. legat. l. legatum ff. de admin. rer. ad Ciu. pertin. c. 3. de testam. post Bart. Bald. Feder. de Sen. Calder. Guid. Pap. Castrens. Crau. Abb. & alios probat Tusc. verb. legata pia conclus. 114. Ancharan. in clemen. quia contingit de relig. dom. & alij plures quos probat Menoch. conf. 969. n. 5. lib. 10. sed communiter hoc docent in commutatione vnius operis in aliud, sed quouis modo legatum pium fieret caducum non remaneret sine onere in hærede, & ideo etiam ad opus pium extendi debet vt post Bal. notat Præs. de Franch. dec. 156. nu. 3. & patet quod legatum pium nõ fuit caducum, & hęc opinio verior est, licet Molin. dixerit d. q. 249. quod dum legatario soli nequit fit caducum.

Hoc idem procedit quoties legatum non pos-
8 set licitè in illo opere specificè adimpleri, vt si mãdaret testator, vt in proprio fundo, vel domo erigeretur Ecclesia, & non liceret inibi eam ædificare tunc eijceretur illa conditio, & ędificaretur in loco decenti arbitrio Episcopi, Iodoch. verb. legatum num. 16. §. 3. Tusch. d. conclus. 114. num. 15. & sequenti, & conclus. 115. & idem est quoties impossibile esset, vel illicitum exequi opus iniunctũ à testatore, tunc enim recederetur ab eius voluntate irrationabili, & cõmutaretur legatũ in aliud opus licitum, vt habetur locis citatis, & de hac materia ꝙ ordinariè recedatur ab irrationabili voluntate testatoris latiss. tractat Sym. de Petr. d. li. 4. interpr. 2. dub. 4. f. 450. & seq. Pereg. art. 11. de fideic. n. 52. & seq. & toto illo art. 11.

Hinc est ꝙ si testator mandauerit superuacuas fieri expensas in sua sepultura quæ. s. morientibus indignę sint, & viuentibus nimis sumptuosè nõ est seruanda eius voluntas, vt in lege seruo alieno §. fi. ff. de legat. 1. Bar. Ias. & alij quos probant Pereg. & Sym. de Petr. loc. paulò ante cit. Vasq. d. c. 8. de testamen. n. 109. & seq. vbi post Tell Ferdan. & Cifuentes idẽ probant è contra ꝙ si testator parũ assignaret pro expensis funerũ ꝙ dedecori verteretur in populo teneretur hæres, vel legatarius cui fuit onus iniũctũ supplere defunctũ arbitrio boni viri nẽpè iuxta qualitatẽ psonæ, quantitatem patrimonij, & consuetudinẽ locorũ, & ita se haberet cõis praxis

Quod diximus de cõmutatione operis in simile qñ adimpleri nequit in ope ordinato per testatorẽ plures intelligant habere locũ, dummodo testator expresse non ꝓuidit, vt si tale opus nõ fieret legatũ reuerteretur ad suos hæredes quia tunc nulla fieri põt cõmutatio, vt est tex. expssus in l. liberto §. Lucius ff. de annuis leg. vbi Bar. l. quidã Reipublicæ ff. de vsufruct. legat. Bar. Iacob. Butricar. Abb. Bened. Capra conf. 121. Dec. cõs. 106. n. 5. Calc. & alij quos ꝓbat Sym. de Petr. d. li. 4. interpr. vlt. volunt. n. 26. & seq. qui hoc intelligunt qñ opus iniunctũ à testatore erat licitũ, & honestũ, & nõ aliter, & iure quidẽ si esset opus illicitum, vel honestum quouis modo testator loqueretur per dictionem taxatiuã vel probatiuã, vt cõmutari nequeat in aliud opus eijceretur cum facere nequeat quin leges in suo testamento locũ habeant, vt pluries explicatum est, & post Calder. & Fed. de Sen. notat Tusch. d. verb. legata pia concl. 114.

Deducitur ẽt quod si completo opere in illa. s. perfectione quam opus exposcit arbitrio boni viri si quid superest debetur hæredibus restitui, vel legatario grauato, vt ex tex. in d. l. Lucius §. 1. ff. de legat. 1. & alijs probat Castren. conf. 187. li. 1. quod tunc puto verum qñ hæres teneretur supplere si aliquid deficeret pro complemento operis, tunc. n. sicut grauatur in vno, ita eo debet releuari in altero ex reg. tex. in l. secundum naturam ff. de reg. iuris, at qñ hæres non tenetur supplere, sed fit commutatio in aliud opus pium, vt pluries replicatum est, & post Abb. Inno. & alios in c. nos quidem de testam. per illum tex. probat Lambert. li. 1. de iure pat. p. 1 q. 4. principali art. 12. & 15. tunc quia non sentit damnum, nec ẽt debet habere commodũ ex ead. reg. & consequenter quod superest expendi debet in alijs operibus pijs, quod etiam procedit si introitus relicti ꝓ opere pio augerentur, vt post alios probauit Mols. to. 2. ad consuet. Neap. conf. 34.

9 Et deueniendo ad casum propositũ sum voti nõ licuisse prędicto Reuerendiss. Episcopo cõmutare pdictam voluntatẽ testatoris in præiudiciũ Hospitalis, enim de iure certissimũ esse quamlibet dispositionẽ intelligi, absq; præiudicio tertij Bal. conf. 3 vnde in cõmissione quantũcumq; generali numq̃ cẽsetur concessum ꝙ posset tolli ius q̃situ alteri, & ppea Vicarius imperialis ex quacũq; potentia generali nõ posset hoc facere s. n. Raph. Cum. in cõs. 158. in 1. dub. & dicit Bal. in l. monumẽta C. de leg. quia in literis Principis intelligitur sẽper clausula saluo iure alterius Addit. ad Franc Curt. iun. conf. 184. sacratissimi colu. 5. vbi allegat. concord. facit quod voluit Panorm. in conf. 2. colu. 8. & 9. nu. 32. ꝙ rescriptum tollens ius tertij præsumitur de falsitate suspectũ qa nõ solet Princeps talia rescripta concedere, & ideo qa continet incõsueta censetur suspectũ de falso d. conf 2. cũ ibi not per Addent.

Et facit qa literę Principis semper interpretãtur sm ius cõe c. licet de præb. c. cãm quæ de rescript. & ppea remissiones delictorũ, & restitutiones quę fiunt à Principe nũquã trahuntur ad pęnam parti applicatã per Ias. in l. venia in 3. col. C. de in ius voca. Felyn. in cap. super eo de off. del. g. & expresse consuluit Dec. conf. 520. in causa Pistoriensi in princip. vbi allegat concord. Adde prædictis quod generaliter concludunt DD. post glos. & Bar in l. gallus §. & quid si tm de lib. & posthu. ꝙ licet restitutio deportati facta à Principe restituat, & reponat eũ in statũ pristinũ tã ad honores, q̃ ad bona l. 1. 2. & 3. & fin. C. de sent. pass. tñ restitutus non recuperat bona medio tpe in alium translata, qa illis est acquisitũ ꝙ nõ pręsumitur Princeps tollere voluisse p restitutionẽ, & istud ẽt refert Ias. in d. l. fi. de cõst. prin. col. vlt. hęc & in locis hic allegatis deducta ꝓ hac regula facit cõm. cõcl. Bar. Bal. Alex

Ias. Ruyn. Galiau. & aliorum commun. Moder. in d. l. Gallus §. & quid si tâtum, quod licet legitimatus à Principe habeatur pro verè legitimo, & succedat in bonis paternis, proinde ac si esset legitimus, illud tamen non procedit in legitimato post mortem patris qui non admittitur ad bona patris, quorum ius est quantum venientibus ab intestato, quod notatur.

SVMMARIVM.

1 *Habitantes in casalibus gaudent eisdem priuilegijs concessis Ciuitati cui subijciuntur, & nu. 3.*
2 *Priuilegium si cōcessum est habitantibus Ciuitatem comprehenduntur etiam habitantes comitatum, & villas, & nu. 7.*
4 *Appellatione ciuium in fauorabilibus continentur etiam oppidani.*
5 *Officia, quæ debentur ciuibus, debentur etiam comitantensibus, & in alijs honoribus.*
6 *Concessio Principis facta ciuibus, extenditur ad Comitatenses.*
8 *Ciues non possunt esse Magistratus in eorum ciuitate, & ita et qui ex suburbijs sunt ciues in Ciuitate.*
9 *Casalia, siue villæ iudicantur sicut de ipsa ciuitate, & eisdem Constitutionibus reguntur, & etiam priuilegijs eisdem utuntur.*
10 *Coniunctus alteri assumit illius naturam cui coniungitur.*
11 *Casalia huius nostræ ciuitatis gaudent eisdem priuilegijs quibus gaudet ipsa fidelissima ciuitas, quia licet sint diuisa quoad iurisdictionem, in cæteris tamen remanent ciues ciuitatis.*
12 *Consuetud. Neap. ligant etiam Casalia.*
13 *Consuetud. debet extendi ad locum accessorium, & quæ seruantur in ciuitate debent etiam seruari in locis qui sunt in territorio eiusdem ciuitatis.*
14 *Constitutiones Ciuitatum regulariter debent etiam seruari in Casalibus, quando casalia non habent cōsuetudines in contrarium.*
15 *Appellatione districtus venit totum territorium.*
16 *Franchitiæ concessæ clericis huius fidelissimæ Ciuitatis, non debentur clericis casalium, ex eo quia procuratores Cleri stipulauerunt pro clericis præfati loci tantum.*
17 *Stipulatio est stricti iuris.*
18 *Ciues casalium non gaudent fori priuilegio vti Neapolitani.*

An franchitia concessa clericis huius fidelissimæ Ciuitatis, debeatur clericis casalium ipsius.

DECISIO LXXXIV.

IN Curia Archiepis. comparuerunt clerici casalium huius fidelissimæ ciuitatis Neap. & petebant franchitiam concessam clericis dictæ
1 ciuitatis, ex eo quod habitantes in casalibus possint gaudere, & gaudeant eisdem priuilegijs concessis ciuitati cui subijciuntur vti gaudent habitantes in ipsa ciuitate, scribit Bald. in l. vt inter diuinam nu. 8. C. de sacros. eccl. & post eum Alex. in rub. ff. sol. matr. nu. 14. vbi subdit, quod si concessum est
2 priuilegium habitanti ciuitatem, comprehenduntur habitantes comitatum, Soc. ci. in l. 2. in princ. ff. de reb. dub. Aret. cons. 77. num. 1. circ. fin. vbi allegat l. Titius §. 1. ff. de excusat. tuto. Abb. in cons. 51. num. 6. par. 2. Afflict. de iur. prothom. vers. nota hæc, Boer. decis. 13. num. 20. Orosc. in l. nam & Demosthenes num. 10. ff. de legib. Socci. cons. 110. lib. 1. vnde loquendo de ijs qui degunt in vicis subditis ciuitati, profert hæc verba, quia cum fingantur habitare in ciuitate consequi debēt
3 omnes effectus quos consequentur si in ciuitate habitarent, sequitur Fely. in cap. Rodulphus nu. 9. de rescrip. Guid. Pap. dec. 265. & cons. 134. num. 1.
4 dicens, quod oppidani continentur ciuium appellatione in fauorabilibus, vt sunt Principis concessiones, l. fi. vbi omnes DD. ff. de const. Princip. l. 2. §. si quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. Ceph. cōs. 58. nu. 28. vol. 1. quæ latissimè veniunt inter pretanda, Rot. Rom. dec. 197. nu. 1. par. 1. Castr. cons. 21.
5 nu. 3. par. 1. probans officia quæ debentur ciuibus deberi etiam comitatensibus, & in alijs honoribus Aloys. de Leo in l. conuenticula nu. 33. & seq. C. de Epis. & Cler. Gamb. tract. de extēs. n. 160. & Fely. in cap. causam de rescrip. vbi tenent, concessionem
6 Principis factam ciuibus extendi ad comitatenses, Reg. Tap. in l. fi. ff. de const. Princ. p. 1. c. 3 nu. 3 2. & c. 5. n. 2. Socc. cōs. 86. n. 2. vol. 4. Maur. alleg 36 n. 1.
7 probans priuilegium ciuitati concessum extēdi ad villas, & casalia, Ann. alleg. 27. nu. 27. vnde nouissimè Borrell. de Magist. edicr. c. 5. nu. 3. lib. 1. firmat
8 quod sicuti ciues non possunt esse Magistratus in eorum ciuitate, ad tex. in l. fi. C. de offic. Rect. Prouinc. Franc. Marc. dec. 624. vol. 1. ita prohibentur etiam qui ex suburbijs sunt ciues in ciuitate officium gerere.

Confirmantur supradicta, quia casalia, siue villæ
9 vnitæ ciuitati iudicantur sicut de ipsa ciuitate, & eiusdem ciuitatis reguntur Constitutionibus, ac eisdem vtuntur priuilegijs, sic probat Bart. in l. si conuenerit §. si nuda nu. 2. ff. de pign. act. & ibi Addentes in verb. breuiter, alios cumulant ex tex. in l. prædijs §. qui domum & l. vxorem §. legauerat ff. de leg. tertio, l. quod in rem §. 1. ff. de l. g. primo, quia coniunctus alteri assumit illius naturam cui
10 adiungitur l fin. ff. de vin. tritic. & oleo leg. l. sed, & si adijciuntur ff. pro socio quæ iura adhoc propositum allegat Guid. Pap. in dec. 265. vbi Addentes hæc idem sectantur Boer. in dec. 50. num. 19. & nouissimè Reg Lanar. in cons. 41. num. 14. & hinc est, vt omnia Casalia huius Ciuitatis vtantur priuilegijs quibus gaudet hæc fidelissima Ciuitas, vt
11 ex multis probat Præf. Franch. dec. 316. num. 4. quia licet Casalia fint diuisa quoad iurisdictionem in cæteris tñ remanent Ciues Ciuitatis l. C. de metropol Berith. lib. 11. cū alijs relatis à Franch. quare Molfes. in consuet. Neap. q. 9. p. 2. firmauit consuetudines Neapolitanas ligare etiam casalia, vt et sic probat expresse Napod. in prohem. consuetud. n. 288. & seq. vbi Addētes alios cumulant, & præci
12 pue Salern. f. 47. sub n. 335. lit. C. q ex multis pbat nouiss. Præf. de Frāch. p. 4. dec. 604. n. 1. & alij, & rō
13 est manifesta, tū qa consuetudo extēdi debet ad locū accessoriū, vt probat Salern. & de Frāch. lo. cit. tū qa illa q seruantur in Ciuitate debent et seruari in vicis, & locis cōuicinis, q sūt in territorio eiusdē Ciui-

ciuitatis, vt scripsit glo. in l. ex ea causa ff. de postul. vbi Bar. & Bal. idem probat Ang. in §. ex non scripto num. 36. instit. de iur. natur. & prius probauit Cyn. in l. etiam C. de iur. dot. sequuntur etiam Soccin. cons. 74. vol. 1. Ioan. Philip. cons. 13. num. 21. & seq. Boer. & alios citat Guttier. lib. 5. pract. quęst. ciuil. q. 76. nu. 13. & 14. vbi alios cumulat Pisanell. in dict. Prohęm. consuetud. fol. 23. sub num. 228. post Gasp. de Leo in eod. prohęm. fol. 45. sub num. 335. in addit. incip. per quā authoritatem, vbi etiā Napod. in verb. vniuersitate, Gram. cons. 48. nu. 4. Reg. de Pont. in cons. 41. num. 31. & seq. & est text. in l. qui ex vico vbi omnes ff. ad municip. vt alios omittam, quamuis Rolan. in cons. 52. nu. 24. vol. 3. dicat hoc procedere in fauorabilibus, non autem in odiosis, quod probant etiam Napod. & Gram. in locis paulo ante cit. & Ias. in §. rursus num. 42. instit. de act. & regulariter Constitutiones, & Sta-
14 tuta Ciuitatum obseruari debent etiam in Casalibus, & Suburbijs ipsius ciuitatis, quando suburbia, & casalia prædicta non habent statuta, & consuetudines contrarias, & idem est in priuilegijs in arbitrio, & in alijs, vt post Neuizan. & alios probat Menoch. lib. 1. de arbit. Iud. q. 99. tota, & præcipuè nu. 25. & hoc eo fortius procedit, quoniam appel-
15 latione districtus venit totum territorium, l. pupillus §. territorium vbi omnes ff. de verb. & rer. sign. clemen. ne Roma §. sane, vbi Cardin. q. 5. de elect. Aret. cons. 77. Fely. in cap. Rodulphus nu. 17. de rescrip. Natt. in cons. 329. nu. 3. vol. 2.

Relatis tamen non obstantibus contrarium iudicauimus in ipsa Curia Archiep. moti, quia Depu-
16 tati, & Procuratores clericorum stipulauerunt cū Electis huius ciuitatis pro clericis præfati loci tantum, nec habita fuit ratio clericorum casalium, qui non fuerunt nominati, imò si esset talis ratio habita, paucum, aut nihil remaneret de dicta franchitia clericis ciuitatis, & stipulatio cum sit stricti
17 iuris, strictè est intelligenda, nec extendi debet ad casum non nominatum, l. quidquid astringendæ de verb. oblig.

Cui etiam opinioni fauet doctrina Pisanelli in addit. ad Afflict. in dec. 74. qui voluit fori priuile-
18 gio, vti Neapolitanos non gaudere ciues casalium dictæ Ciuitatis.

DECISIO LXXXV.

1 Mortuo D. Ioanne de Aualos, inter cetera cauit in suo testamento vt pro eius cadauere sepeliendo detur Fratribus Ordinis Prædic. in Monasterio D. Dominici huius Fidelissimæ Ciuitatis degētibus vnam Cultram serici nigri coloris; cumq; comparuissent in Curia Archiepis. dicti Fratres petentes cogi hæredes prædicti D. Ioannis, vt illam commutarent, & facerent auream, stante quod in eorum Ecclesia nulla cultrix serici nigri coloris aderat, & cōsequenter maxima apparebat difformitas, seu disparitas: quare fuit dubitatum, an posset cogi per dicti loci Ordinarium, & dicebatur, quod cū in verbis testamenti nulla sit ambiguitas de mente testatoris non est disputandum, l. cum ille ff. de reb. dub. testatoris n. opinio magis quam veritas attenditur, Crauett. cons. 83. nu. 14. Decia. cons. 64. nu. 37. vol. 2. Rimin. Iun. in cons. 390. nu. 38. vol. 4. & ratio ea est, quo-
2 niam in quacumque dispositione mens disponentis principaliter attenditur, Neuiz. cons. 72. Paris. cons. 35. vol. 1. Mant. cons. 260. & sic voluntas testatoris est magis inspicienda, quam verba Berect. cons. 118. num. 1. vol. 1. Vegius cons. 74. num. 226. vol. 1. Alciat. cons. 108. mens enim testatoris sequēda est tanquam Domina, & regina, Surd. cons. 117 Ioseph Lud. in decis. Perus. 92 cum mens sit dubio
3 procul verbis potentior, l. labeo ff. de suppellect. legata, cumq; etiam in actibus humanis primum locum voluntas obtineat, l. in conditionibus ff. de cond. & demonst. cum innumeris apud Brun. in cons. 74. & consequenter potius inspici debet id ꝙ actum est, quam quod est dictum l. semper ff. de reg. iur. nam verba debēt inseruire intentioni, non aūt intentio verbis, Cępoll. de interpet. legis n. 120.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit resolutum, posse s. cogi prædictos
4 hæres ad dandam cultram velleris aurei; & hoc ex pluribus. Tum primò; quia iste est casus omissus à
5 testatore, & casus omissus habetur pro espresso, qū verisimiliter testator ita respondisset si fuisset interrogatus, glo. in l. tale pactum §. fi. vers. per exceptionem in fi. de pact. Mant. cons. 272. num. 7. Tiraquell. in præfat. l. si vnquam nu. 56. C. de reuoc.
6 don. & ratio est, quoniam mens testatoris ex verisimilibus coniecturis colligi potest, quę manifestam testatoris mentem demonstrant, l. licet Imperator ff. de leg. 1. l. cum proferebatur ff. de reb. dub. Crescent. in decis. 3. de rescrip. Nauar. in cons. 2. de testamen. & maximè quia iste casus omissus est similis expresso, vt per glo. in l. si cum dotem in verbo mulier ff. solut. matr. Oldra. cons. 224. nu. 33. Brun. cons. 180. nu. 3. vol. 2. ex quo sequitur vt ille pręualet Cępol. cōs. 77. nu. 44. Bero. cons. 79. nu. 43. vol. 3
7 hinc est ꝙ verbis expressis, vel his similibus testatoris inhęrendū est qū maximè alia testatoris voluntas euidenter non probetur, Cęphal. cons. 46. n. 17. vol. 1. post Bar. in l. in ambiguo nu. 5. ff. de reb. dub.
8 corroboratur ēt ex eo ꝙ verba testatoris possunt tēdere ad casum omisū, quo fit, vt ad illum extēdatur ex regula iuris volentis vbicūq; verba testatoris ad casum omisū tendunt, Ias. in l. 3. C. de lib. præter. Mandel. cons. 106. nu. 24. post Viu. dec. 283. hinc est ꝙ vbi casus omissus habet omnimodā simili-

SVMMARIVM.

1 *Casus.*
2 *In quacumque dispositione attenditur principaliter mens disponentis.*
3 *Mens est potentior verbis.*
4 *Hæres potest cogi ad dandum cultram velleris aurei, quæ fuit relicta à testatore pro eius cadauere serica nigri coloris, & quare, nu. 5. 6. 8.*
7 *Quando alia testatoris voluntas euidenter non probetur inhęrendum est verbis expressis, vel similibus ipsius testatoris.*
9 *Pro Ecclesia semper iudicandum.*

An hęres qui tenetur dare cultram sericam nigri coloris relictam à defūcto pro eius cadauere sepeliendo, possit cogi ad illam dandam velleris aurei.

militudinem cũ expresso fit extẽsio, & cogi possũt ad illã faciẽdã, Bar. in l. Gallus §. quid si tm̃ vers. sed contrariũ ff. de lib. & posth. Anch. in cõs. 356. col. 2 quem refert, & sequitur Bero. cons. 63. n. 36. vol. 2 nec hoc casu apparet mens testatoris in contrariũ quo casu verba essent seruanda, Cephal. cons. 526. Bero. cons. 71. Viui. in dec. 181. tum etiam quia pro
9 Ecclesia semper iudicandum, l. sunt personæ ff. de de relig & sumpt. latè Affl. in Const. Regn. sancimus nu. 3. not. 2.

SVMMARIVM.

1 *Vnusquisque naturaliter præsumitur bonus, & non malus.*
2 *Asserens aliquem esse manifestum vsurarium debet probare etiam illam qualitatem manifesti, vt possit procedi ad pœnas contra illum.*
3 *Vsura cum sit delictum non præsumitur.*
4 *Testis singularis an admittatur ad probandum vsuram, variæ opiniones, & nu. 5. 6. 7.*
8 *Statutum Episcopi, vt per testes singulares quid probetur vsurarius non valet, & quare nu. 9.*

An vsura probetur per testes singulares.

DECISIO LXXXVI.

1 Vsurarius non præsumitur, quia vnusquisq; naturaliter bonus, & non malus præsumitur, l. quoties §. qui dolo ff. de prob. & Bald. in cons. 32. vol. 2. ideoq; ne dum asserens aliquem
2 esse vsurarium manifestum probare habet, simpliciter talem vsurarium esse, verum etiam illam qualitatem manifesti, ad effectum, vt possit procedi contra ipsum ad pęnas contra manifestos vsurarios inflictas, cum huiusmodi qualitas aggrauet delictum, & non præsumitur, l. prætor §. docere ff. vi bon. rapt. & Bald. in cons. 311. num. 2. vol. 4. Ias. in cons. 78. vol. 3. Menoch. de arbitr. cas. 235. nu. 4.
3 cum seqq. vsura enim non pręsumitur cum sit delictum, quod in facto consistit, prout consulendo dixerunt Bald. cons. 39. proponitur, quod celebratus in fi. & in cons. 210. quærit de tali casu col. 3. & Crauett. in cons. 48. nu. 8. Cępol. de simul. contract. nu. 26.

His sic positis, cum dubitaretur in Curia Arch.
4 an testes singulares admitterentur ad probandum crimen vsuræ; fuit dictum in hoc articulo, duas reperiri diuersas Doctorum sententias. Prima
5 illorum qui dixerunt, in hoc iudicio admitti testes singulares, prout latè Crauett. in cons. 73. num. 32. Paris. in cons. 57. num. 46. volum. 1. Nell. in tract. de testib. num. 187. Abb. in cons. 81. volum. 2. Viui.
6 in suis com. opin. vers. testes singulares sufficiunt, vbi de veriori, & magis communi opinione testatur, & Apostill. ad Abb. in cap. licet ex quadam de testib. & Decia. in cons. 62. nu. 92. vol. 3. & ante eum Bal. in l. 1. nu. 21. C. de testam. & in l. rogasti §. si tibi num. 11. ff. si cert. pet. Altera est illorum, qui contrariam secuti fuerunt opinionem, prout tenuit Ias. in cons. 78. col. 2. vers. secundo principaliter vol. 3. ex doctrina Bald. in cons. 451. vol. 4. qui
7 etiam plus dicit non probari, etiam si concurreret cum fama, quod etiam censuit Anton. de Butr. in cap. cum oporteat q. 9. de accusat. Feder. consil. 64. pridie cum procuratore, Abb. sibi contrarius in cons. 42. ex multis agitatis lib. 1. quo in loco asserit
8 non valere etiam statutum Episcopi, quo cautum esset, vt per testes singulares quis probaretur vsurarius ex doctrina Feder. in cons. 17. & Butr. in d. c. cum oporteat de accus. & sequutus est Ias. in alleg. cons. 78. col. 2. vers. imò fortius col. 3. vbi de communi, & benè dicit de statuto Episcopi, qui
9 recognoscit Superiorem, secus de alio nõ recognoscente, vt distinguendo firmat Decia. cons. 62. nu. 17. vol. 3. hanc etiam cõtrariam opinionem tenuerunt Alex. in cons. 72. nu. 3. vol. 1. & Crott. de testibus par. 7. nu. 314. & iterum Abb. vbi de communi testatur in cap. cum in dięcesi in fi. de vsur. Verùm Curię placuit prima opinio tanquam verior.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio fieri non potest ex indicijs indubitatis.*
2 *Monitoria debent continere rem certam.*
3 *Excommunicatio reputatur maior pœna, quæ ab Ecclesia dari posset.*
4 *Excommunicatus iniustè si contemneret, ligaretur apud Deum ex contemptu.*
5 *Pœna ordinaria non datur reo ex indicijs indubitatis.*

An ex indicijs indubitatis possit proferri sententia declaratoria excõicationis.

DECISIO LXXXVII.

1 IN Curia Archiepiscopali Barensi fuit iudicatum, & conclusum sententiam declaratoriam excommunicationis non posse proferri ex indicijs indubitatis, quoniam ista sententia excõmunicationis non debet ferri ex præsumptionibus, vt docet Nouar. in suo tract. de priuil. miser. person. priuil. 4. nu. 1. vbi quod ferri debet super re certa,
2 nam monitoria debent continere rem certam, & non debent fieri impetu, sed cum causæ cognitione, Abb. in cap. si sacerdos §. sed ego de offic. deleg. cap. si Episcopus, & cap. seruetur 11. q. 1.
3 agitur enim de maiori pœna, quæ ab Ecclesia dari posset, & ideo, si sit iniusta, est timenda, c. 1. 11. q. 3. quia non homo ligat, sed Christus, qui hanc potestatem dedit, & dignos fecit homines, tanti honoris, cap. nemo contemnat 10. q. 3. imò excommuni
4 catus iniustè, si cõtemneret ligaretur procul apud Deum ex contemptu secundum Abb. in cap. ab excommunicato de hæret.

Et facit pro comprobatione huius decisionis il-
5 la vulgata DD. sententia, quæ firmauit neminem ex indicijs indubitatis, & præsumptionibus, quantumcumque vrgentissimis ordinariè esse puniendum, sed mitiori, & extraordinaria pœna, vt est videre apud Clar. in §. fi. q. 20. vers. scias tamen in sua practica Menoch. de arbit. iud. cas. 279. Gram. decis. 42. Ludou. concl. 45. Mascar. concl. 1223. nu. 10.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Cum quid est propter tale consideratur illud propter quod est.*
2 *Inspicitur quod principaliter agitur.*
3 *Immunitas est ecclesijs concessa propter reuerentiā Deo debitam.*
4 *Maior honor debetur sacramentalibus, quam templis ipsis.*
5 *Confugiens ad Sacerdotem portantem sanctissimum Eucharistiæ Sacramētum, an gaudeat immunitate.*

An confugiens ad Sacerdotem portantem oleum sanctum infirmis, gaudeat Ecclesiæ immunitate.

DECISIO LXXXVIII.

1 SVpponatur in facti contingentia quendam
delinquētem insequutum à Ministris Iudicis
laici, confugisse ad Sacerdotem, & Parochum
manibus portantem Vas plenum oleo sancto, per
vicos, & plateas ad infirmos; fuit dubitatum in
quadam Archiepiscop. huius Regni Curia, an inde
euelli inuitus possit, ac si confugisset ad Ecclesiam: & pro affirmatiua opinione videbatur, scilicet gaudere debere prædicta immunitate, ex eo, quod
cum quid est propter tale, consideratur illud propter quod est, l. illud ff. de aur. & arg. lega. Mandell.
conf. 91. nu. 3. & cons. 16. nu. 5. & seq. vol. 1. vnde
cum Ecclesijs concedatur huiusmodi priuilegium
propter Sacramenta, vt patet, multo magis ipsis
2 indulgeri debet, sēper enim inspicitur quod principaliter agitur, l. si quis nec causam cum similib.
ff. si cert. petat. latè Menoch. de præsump. lib. j. cap.
91. quod apertius probatur ex illa magis Doctorū
sententia, quæ habet immunitatem templis concessam fuisse propter honorem, & reuerentiam, quæ
3 locis sacris, diuinoq; cultui dicatis debetur, vt animaduertit Guttier. lib. 1. pract. quæst. q. 3. Cened.
canon. quæst. c. 42. Farinac. de immun. eccles. q. 12.
nu. 6. & seq. & ideo maiori profecto ratione, idem
priuilegium huic Sacramentali, quod deseruit ad
conficiendum sanctum sacramentum Crismatis
concedi debet, argum. tex. in auth. multo magis C.
de sacros. eccl. Item facit quod cum maior honor
exibendus sit sacramentalibus quam ipsis templia
4 materialibus, quibus ob ipsa Sacramenta, & sacramentalia plura priuilegia conceduntur, de quibus
latè per DD. in l. priuilegia C. de sacros. eccl. proin
de confugientes ad ipsum sanctum oleum non
minori frui immunitate, & priuilegio debent, ac si
ad ecclesiam cōfugissent, atq; ita quemadmodum
ab ecclesia extrahi non possunt à Iudicibus, nisi in
casibus à iure expressis, idem similiter obseruandū
sit quando confugiunt ad sanctum oleum.

Cæterum supradictis minimè obstantibus, contrarium ex voto meo fuit iudicatum; nam si non desunt qui tenent priuilegium immunitatis non gau
5 dere qui confugiunt ad sanctum Eucharistiæ Sacramētum, dum ducitur per vicos, & plateas ad infirmos, per ea quæ tradit Couar. lib. 2. var. resol. c. 20.
nu. 6. per glos. singularem in cap. quæsitum 13. q. 2.
licet nō sit recepta opinio, vt per Cened. q. 42. quāto magis tribui non debet huic sacramentali, postq;
nihil sit in Ecclesia prædicto Sacramento maius,
glo. in clem. 1. de reliquijs, & venerat. Sanctorum,
cap. nihil de consecr. distinct. 2. cui suffragatur fides
Mulieris sanguinis fluxum patientis, dicentis: Si
tetigero fimbriam vestimenti eius salua ero. cui
dixit Christus Dominus: Confide filia, fides tua
te saluam fecit, Math. cap. 9. Supradictis pariter
accedat, quod cum casus prædictus sit omissus in iure haberi debet pariter pro omisso, l. com
modissimè ff. de liber. & posthum. cap. inter corporalia de translat. Episcop. Tusc. conclus. 116.
Ferrer. in Constitu. Catol. glo. 1. num. 104. & casus
omissus à noua dispositione intelligitur secundum
ius antiquum, l. si vero §. de viro ff. solut. matrim.
Girond. de priuileg. seu exempt. explicat. num. 556
Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 54. nu 6. Anton. lib. 2.
var. resol. resol. xj. num. 16. Rot. Rom. apud Farin.
dec. 171. num. 2. tom. 1. par. 1. quare cum supradictus casus fruendi immunitate sit omissus à lege
noua, quæ est Bulla Gregorij meritò pro omisso
iudicari debet: & iuxta hanc sententiam fuit iudicatum in Curia Archiep. Baren. ad mei consultationem.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus est oculus Episcopi, & Vicarius de iure, habetq; onus examinandi, & instituendi clericos limita nu. 2.*
3 *Episcopi arbitrio remittitur, quibus vti velit examinatoribus.*
4 *Episcopus tenetur de facto Examinatoris, etiam de approbatis.*
5 *Cap. ad hæc, & cap. mandamus de offic. Archidiac. declarantur.*

Episcopus an possit non vocato Archidiacono per alios ordinandorum examen adimplere, & Ecclesias sibi subditas visitare.

DECISIO LXXXIX.

GRaui existente cōtrouersia inter Reuerendiss. Antistitem Ecclesiæ N. & Reu. suum Archidiaconum, prætendentem teneri dictum Episcopum ad ordinādorum examen faciendū ipsum vocare, eiusq; opera vti, & similiter in visitatione suæ diœcesis causarum huiusmodi, nō solum meo voto, sed etiam magni ingenij Viri D. Thomæ Imperato V. I. D. per prius longè discussa, decitaq; visum est infrascriptis optimis rationibus fore dicendum, præfatum Reuerendiss. Episcopum non compelli ad prædicta, præsertim existente iusta causa, quæ similiter reperiebatur in casu nostro.

1 Primò, quia licet Archidiaconus sit oculus Episcopi, & Vicarius de iure, habeatq; onus examinādi clericos ordinandos, seu instituendos, vt habetur
expressè in cap. ad hæc §. in quadam de off. Ar-

chidiac. imò sit visitator Ecclesiarum, cap. mandamus eod. tit. hoc tamen rectius est intelligendum
2 procedere nisi Archiepiscopus alios eligere voluerit, quod in terminis firmauit glo. in d. cap. ad hæc in verb. examinentur, respondens obiectioni quæ fiebat de can. quando 24. dist. vbi ordinandorum examen spectat ad Sacerdotes, procedit inquit nisi Episcopus eligat Sacerdotes, quia tunc tale officiũ ad illos pertinebit, non ad Archidiaconum, & sic
3 concludit reperiri positum in arbitrio Episcopi, quibus vti velit examinatoribus. Quod dictum approbauit Panorm. in conf. 25. in 1. vol. in princ. post Io. Andr. dicentem, quòd illa duo expressa in d.c. ad hæc §. in quadam, potius procedunt secundum varias consuetudines locorum, quam de iure communi, eiusdemq; opinionis visus est Innoc. in d.c. ad hæc in vers. eligendus vbi tenet valere quod Episcopus facit in contemptum Archidiaconi, quicquid dicere videatur illa decretalis.

Secundo mouebar alia ratione, quia nempe de
4 facto Examinatoris tenetur Episcopus, etiam de approbatis per Archidiaconum, vt præcitata glos. in d.c. ad hæc vbi DD. communiter, ergo ad hoc vt iustè teneatur debet Examinatorum electio fieri ad nutum, & arbitrium ipsius; nam iniquum esset Episcopum esse coactum vti opera alicuius, & pro illius culpa teneri.

Tertiò, quia præcitata iura præsertim in d. cap.
5 adhæc, & cap. mandamus, loquuntur de Archiacono habente iurisdictionem annexam, vt facilè est videre, prout etiam eodem sensu accipiendum esse Trid. sess. 24. c. 12. de reform. in illis requisitis quæ desiderat in Archidiacono declarauit sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium, vt loquatur de Archidiacono habẽte iurisdictionem annexam, vt testatur Piasecius post Quarantam in prax. Episcoporum in tit. quomodo sint beneficia conferenda.

Tandem, quia si Archidiaconus esset necessarius Examinator, & Visitator Diœcesis, Concil. Trid. in illis locis in quibus meminit de Examinatoribus Synodalibus eligendis, & de visitatione facienda per Episcopum, de quibus sess. 24. c. 3. de reform. & c. 18. mentionem fecisset de Archidiacono, cuius tamen nulla mentio facta in dictis iuribus reperitur, imò in d.c. 3. in princip. vtitur his verbis: Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in Ecclesijs, vbi hactenus visitationem exercere legitimè cõsueuerint, & sic de Archidiacono habente iurisdictionem annexam ex consuetudine, non autem de quouis Archidiacono, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Aetas quatuordecim annorum requiritur in beneficijs.*
2 *Dispensatus quo ad ætatem, non censetur immunis à recitando horas canonicas.*
3 *Minor 14. annorum est capax Capellaniæ, & ibi redditur ratio.*
4 *Beneficium debet esse perpetuum.*
5 *Onus celebrandi missas nunquam datur in titulum.*
6 *Beneficia ecclesiastica non possunt fundari, sine Episcopi confirmatione.*

An minor vndecim annorum sit capax obtinendi Capellaniam fundatam absque auctoritate Ordinarij.

DECISIO XC.

1 Dispositione sacrosancti Concilij Tridentini sess. 23. c. 11. cautum est, ætatem 14. annorũ requiri, vt valeat quis beneficium obtinere, Rota in decis. 73. de rescript. in antiq. & latè Gars. alios allegans de beneficijs p. 3. c. 3. & satis est esse inceptos, vt censuisse Sacram Congregationem refert Nald. in suis pract. resolution. verb. beneficium nu. 16. qui nu. 17. eod. verb. voluit puerum
2 obtinentem beneficium ex Apostolica dispẽsatione non esse immunem ab onere recitãdi diuinum officium, non enim debent duo specialia circa idem concurrere, Azor lib. 10. c. 3. q. 12. & hodie etiam persona Nobilis Familiæ est inhabilis nisi sit ætatis requisitæ à Concilio loco cit. vt voluit Nauarr. cons. 11. de præb. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 7. & lib. 4. q. 1. Thesaur. fori ecclesiast. par. 2. c. 18. nu. 2. quare cum fuisset coram me dubitatum in quadam causa mihi delegata, an supradicta conclusio eque procederet in Capellania, si potuisset
3 s. quidam puer 11. annorum illam possidere, & p alios missas in fundatione positas celebrari facere, censui quod sic, & mouebar, quod non censetur ecclesiasticum beneficium, glo. est magistralis cõmũniter recepta in clem. si beneficiorum verb. capellanus de decim. Gonzal. latè glo. 5. §. 1. nu. 7. & seq. Guid. Pap. in dec. 188. dicens id procedere præsertim quoniam in fundatione prædictarum capellaniarum non interuenit approbatio Ordinarij sequitur Rodriq. eandem opinionem sectans in eius Summa c. 81. Nald. verb. capellani in princ. & Macerat. qui in resolut. 112. cas. 52. censuit deputationem simplicis Sacerdotis, prout hic non dici beneficium, & nõ regulari iuxta naturam beneficio-
4 rum, quod patet ex eo quod talis Sacerdos est amouibilis, beneficium autem debet esse perpetuum cap. sanctorum 80. dist. cap. veniens de fil. presbyt. Lambert. de iur. patron. lib. 1. p. 1. c. 9. princ. art. 3. num. 10. Nauar. de præb. cons. 5. & faciunt dicta per Rot. in dec. 7039. num. 6. cum seq. item, quia
5 dictus onus celebrandi missas nunquam datur in titulum, præsertim perpetuum, prout beneficia dantur, Cassan. in cons. 20. nu. 1. Nauar. de præben. cons. 5. & cons. 8. Cassad. decis. 3. & 4. de præbend.
6 tandem quia beneficia ecclesiastica non possunt fundari, nisi accedente Episcopi cõfirmatione, quæ hic non datur, cap. nemo de consecr. dist. 1. glo. in clem. 1. de decim. Gom. in reg. de annal. possess. q. 20. & de exprim. valore benef. q. 8.

Et non procedendo per mendicata suffragia allego doctrinam Felyn. in cap. cum omnes de constit. col. 18. nu. 32. circa fin. dicens valere huiusmodi consuetudinẽ non residendi, & deseruiendi, per alium, etiam si ex ordinatione testatoris Ecclesia deberet conferri vni, qui ibi quotidie celebraret

Dec.

Dec. in cap. cum omnes in 2. lect. subdens non esse in iure cautum, quod ipse debeat per se deseruire, & latè istam opinionem sequitur Hoyed. de incopatib. benef. par. 2. c. 1. nu. 2. Mand. in addit ad Lap. alleg 35. & 116. Card. in cap. de multa circa fin. de præb.

Non obstat, quod ex mente, & verbis Fundatoris beneficij, videatur colligi prouisum de ista Capellania arctatũ esse ad celebrandum, & sumẽdum ordinem sacerdotalẽ. propter onus in illa celebrandi officia diuina, cum testator ad hoc mandauerit Capellam construi, & presbyterum eligi relinquendo ei dotẽ, & alia, vt possit viuere, & singulis diebus officiare pro anima ipsius, quæ quidem sine personali, & continua residentia fieri non possunt.

Quia respondetur per huiusmodi onus celebrãdi non est effecta Capellania Sacerdotalis, cum sufficiat quod in tali Ecclesia Missæ, & Diuina officia celebrentur per alium, neq; ob id est electa industria personæ cum possit per quemlibet Sacerdotem expleri, prout ita in specie concludit Lap. alleg. 35 incip vtrum absque dispensatione, & alleg. 116. col. 3. vers. stabitur igitur, & alleg. 117. col. 2. vers. q autem dicta Capellania, Card. in cap. de multa circa fin. de præb. vbi tenet quod dictum beneficium non est incompatibile cum alio Curato, & quod minor 25. annis potest illud habere, ex quo nõ tenetur per se celebrare, quod procederet & si in fundatione diceretur, vt celebret diũ, noctuq; vt voluit Nald. in suis practicabil. b. resolut. verb. Capellania.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non est contrahendum nisi coram proprio Parocho, vel alieno, cum licentia ipsius.*
2 *Onus probandi licentiam propry Parochi cui incumbat, remissiuè.*
3 *Probatio vera in matrimonio præfertur probationi præsumptiuæ.*
4 *Solemnitas extrinseca præsumitur ex diuturnitate temporis, ac clara, vt nu. 3.*

An dispositio tex. in cap. 2. de matrimonio duorum, locum sibi vẽdicet vbi primum matrimonium est præsumptum, secundũ autem verum.

DECISIO XCI.

Nicolaus Pastore de anno 1598. matrimonium contraxit cum Angela Maione eius concubina cum qua per annos ferè quinque maritalem vitam duxit, deinde occasione exilij, & captiuitatis ab eo discessit, nec amplius cohabitauit, sed Neapolim post captiuitatem reuersus, Angela vxore non inuenta, mortua credens, prout à quodam accepit Margaritam Magarellam de anno 1612. in vxorem duxit, cum eaque similiter per spatium quinque annorum cohabitauit quando comparuit Angela, & ipse sponte comparuit in Curia Archiep. & hec omnia fassus premissa abiuratione penitentias salutares acceptauit, & liberatus fuit, sed dum in dicta Curia pro parte Margaritæ sfe vxoris ageretur ad declarationem nullitatis sui matrimonij ad finẽ liberè cum alio contrahendi, comparuit Ioannes Dominicus Pastore, & institit pro declaratione validitatis huius sti matrimonij omni solemnitate necessaria, & substantiali vallati, & nullationis primi contracti coram alieno Parocho contra formã S. C. Trid. compilato super dicta instantia processu. ex eo constat tam ex confessione prædictæ Angelæ Maione, & Nicolai Pastore, quam ex aliorum trium testium depositione quod de anno 1598. & ante, & post, Nicolaus, & Angela habitabant in suburbio S. Antonij huius Ciuitatis sub Parocho S. Thomæ [à Capuana] vulgariter dicti, & matrimonium reperitur contractũ coram Parochu S. Angeli ad Signum, ex quo facto.

Oritur ad præsens dubium, quale matrimonium sit validum declarandum, Scribentes pro primo, ad duo præcipuè fundamenta se restringunt.

Primum desumptum ex eodemmet Trident. Conc. c. 1. de reform. matrim quo in loco præcipit sancta Synodus, nõ aliter esse matrimonium con-
1 trahẽdum quam coram proprio Parocho, vel alieno Sacerdote de licentia proprij, sed licentia prædicta cum sit solemnitas extrinseca ex diuturnitate temporis præsumitur sicut cetere solemnitates extrinsecę ex lapsu 30 annorum. glo. & ibi Imol. nota. in cap. peruenit de emp. & vend. Felin. in cap. illud num. 6. in fin. de præsumpt. & in cap. Alberic. num. 5. de testib. Put. dec 365. lib. 2. & alij plures apud Gabr. commun opin. concl j. de præsump. & in facto nostro à dicto matrimonio contracto vsq ad diem litis motæ elapsi sunt 30. anni, ergo &c.

Secundum desumptum ex Mascard. de probat. concl. 983. vol. 2. tractãte quæstionem hanc, cui incumbat onus probandi licentiam proprij Parochi
2 in matrimonio non interueniffe, & distinguit inter proprium Parochum contra illam opponentem & tertium, & concludit incumbere tertio si contra illam opponat, quæ reconciliatio placet Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 27. nu. 5. Sed tertius in hoc facto opposuit contra illam, & non probauit, ergo sequitur regula, actore non probante reus absoluitur, can fin. 6 q. 1. cap. cũ Ecclesia de caus. possess. & propr l. qui accusare C. de eden. & l. Actor. C. de prob. cum concord.

Nihilominus his non obstantibus defendimus secundum matrimonium fore firmum, & validũ prout est declarandum.

Tum primò, quia plenè constat fuisse contractum seruatis omnibus de iure, & Sac. Conc. Trid. d. c. 1. seruandis, & è contra Primum clandestinẽ, & nulliter coram alieno Parocho contra formam eiusdem Sac. Conc. defectu cuius ipso iure inducitur nullitas actus, l. traditionibus C. de pact. cap. cum dilecta de rescrip Burs. cons. 307. nu. 59. Gutier. in l. nemo potest ff. de leg. 1. nu. 114. Flam. Parif. de resignat. lib. 5. quæst. fin. num. 226. Salfed. ad Diaz cap. 73. vers. quod ex dicto, & nulla ex tali contractu oritur obligatio, nec naturalis, nec ciuilis, Rolan. cons. 72. num. 56. vol. 3. Surd. post alios dec.

dec. 275. nu. 8. qui spernit seruare formam, dicitur recusare facere actum, per tradita à Rol. in dicto cons. 33. vol. 3. nu. 12. Ledesm. in addit. ad 3. par. q. 45. ar. 3. in 3. dub. Vnde hodie cessant dispositiones cap. is qui fidem, cap. ad id quod, cap. veniẽs, il primo, cum locum, & alia de sponsal. quib. matrimonium à principio nullum tractu temporis conualescebat.

Tum secundo quia matrimonium primum nõ probatur nisi præsumptiuè ex licentia præsumpta proprij Parochi ob temporis diuturnitatem. Sed secundum matrimonium plenè, & concludenter, vnde sequitur doctrina communis Canonistarum teste Socc. Sen. in cons. 270 nu 3. in cap. 2 de clandest. desponsl. cuius Author fuit Vincentius Doctor Antiquus, quod licet probatio præsumptiua matrimonij sufficiens sit inter quos matrimonium præsumitur, c. 1. de appellat. cap. veniens el segundo, & ibi notant Scribentes de testibus, tamẽ insufficiens est respectu secũdi concludenter probati, quia probatio vera etiam in matrimonio præ
3 fertur probationi præsumptæ l. ob carmen §. si testes ff. de testib.

Tum quia tertio in pari probatione matrimoniali præfertur probatio vltimi probationi primi, quando primum tendit ad nullitatẽ secundi, DD. in cap. illud de præsumpt. Paris cons. 59. nu. 9. lib. 4 sequitur Rot. dec 999. num. 1. apud Card. Seraph. nam tunc primum fortiores probationes exigit, sed in casu nostro primum tendit ad nullitatem secundi, & leuiores habet probationes, quam vltimum, ergo à fortiori vltimo primo præferri debet.

Contra has doctrinas opponitur, illas non procedere in casu de quo agimus cum non agatur de probando matrimonium, sed solemnitatem circa matrimonium, quæ leuiori probatione etiam præsumptiua probatur ex deductis per Cœph. consil. 121. sed huic obiectioni Respondeo, quod in casu nostro agitur de probandò ipso contractu matrimoniali qui est fundamentum sacramenti matrimonij quo sublato corruit sacramentum arg. can. Paul. 1. q. 1. cum agatur de probanda solemnitate extrinseca substantiali diuortij ex doctr. Fely in c. cum dilecta de rescript. num 26 glos. Bar. & Bal. in l. vniuersa C. de precib. imp. offer. docet enim ibi Felyn. quod solemnitas extrinseca altera est substantialis de forma qua contemporaneè cum actu introducendo concurrere debet antea, vel in ipso actu, altera vero quæ licet sit de forma à lege statuta, est tamen effectualis non substantialis & dicitur quando post actum interuenire potest, & retrotrahitur ad actum præcedentẽ differentiam verè esse inter has solemnitates nam ex defectu substantialis actus ipso iure nullus est, & nomen actus nõ meretur, ex defectu vero effectualis actus substinetur ipso iure nec nullus est licet exceptione annullari possit ita Bald. in d. l. vniuersa sed in casu de quo agimus solemnitas debet omninò actum præcedere, vel saltem cum ipso concurrere, & substantialis appellatur, nec actũ confirmat si ex post factum præstetur arg. l. si quis mihi bona §. iustum ff. de acquir. here l. vbi glos. & Bar. num. 5. Abb. in cap. licet num. 11. de regul. communiter Scribentes in l. ũn. §. necessitate, vbi glos. C. de bon. quæ liber. Rot. Rom. diuers. par. 1. dec. 750. num. 11. vbi dicit non sufficere si probetur licentiam obtentam fuisse, nisi probetur eam præcessisse, & ex eius defectu ipso iure nullum matrimonium est, ergo sequitur quod quãdo pars aduersa vult probare dictum primum matrimonium validum, ex dicta licentia præsumpta nil aliud probare dicitur, nisi matrimonium præsumptum, & consequenter doctrinæ pro secundo matrimonio adductæ adaptantur ad casum nostrum, hæc est simile de alienatio. bon. Ecclesiæ in qua solemnitates extrinsecæ possunt subsequi, & contractus interim substinetur.

Restat modo, vt respondeam fundamentis partis aduersæ, & circa primum desumptum, ex temporis diuturnitate præter hucusque dicta, Respõdeo quod solemnitas extrinseca præsumitur ex diuturnitate temporis quando subsequitur cum
4 tempore obseruantia contractus, vt ex deductis apud Card. Seraph. dec. 1027. num 9. & 1080. n. 7. sed in casu nostro non solum non est subsequuta cum dicto contractu matrimoniali obseruantia prædicta, sed etiam subsequuta est contraria, & cõsequenter nullius considerationis est prædictum fundamentum.

Circa secundum desumptum ex doctr. Mascar. Dico quod illa posset procedere si ageretur de præiudicio tantum ipsius primi matrimonij deducitur ex doctrina Lap. alleg. 94. & 126. citata à Mascard. ibidem pro ratione suæ opinionis dubitat enim ibi Lap. an licentia reuelandi confessionem probetur per confessarium asserentem eã à penitente habuisse, & resoluit quod si tertius opponit licentiam non obtinuisse illam probare tenetur à simili dicit Mascar. in casu nostro, sed in casu illo de nullius præiudicio agebatur, nisi de ipsius pęnitentis qui non conquerebatur, ergo similiter ita intelligendus est Mascard. non autem quando tractatur de præiudicio alterius matrimonij, prout in nostro facto tractatur.

Sed ad euacuanda omnia quæ aduersarius oppo suit, & euitanda alia quæ posset opponere in facto producitur fides desumpta ex libro in quo annotatæ reperiuntur denunciationes factæ in Parochia S. Angeli ad Signum in quo annotatæ fuit denunciationes factæ inter dictum Nicolaum, & Angelam per annum ante matrimonium, ergo clarè sequitur non de licentia proprij Parochi tali contractui interuenisse, sed iure proprio, & sic non
5 obstat præsumptio diuturnitatis temporis, nam præsumptio vna tollit altam cap. tuam de sponsalib. & cap. afferte de præsump. & fortior tollit debiliorem l diuus de in integr. restit. late Menoch. de præsump. lib. 1. quest. 30 num. 1. & seq. & præsumptio cedit veritati, vt d. l. nuptiæ filio ff. de iure dot. cum concord. veritas enim deducitur ex dicta fide, & sic probatum est licentiam non interuenisse, & iuxta hanc veritatem opinionem fuit in Curia Archiep. decisum.

SVMMARIVM.

1 *Clerici nequeunt studere in iure ciuili plus duorum mensium.*

2 *Pœna clericorum scire volentium leges ciuiles, quænam sit.*

3 Cle-

3 *Clerici possunt studere in studijs priuatis per quinquennium; contrarium tamen fuit decisum, vt numer 5.*
4 *Clerici præsumuntur ignorare Ius ciuile.*

Dispositio tex. in cap. super specula ne Clerici, vel Monachi, qua cauetur Clericos
1 non posse studere in iure Ciuili an locũ sibi vendicet in studio priuato.

DECISIO LXXXXII.

1 INter effectus Clericatus est pariter, vt clericis
sit interdictum studere in iure Ciuili plusquam per duos menses cap. super specula,
vbi Abb. num. 8. & 12. ne Cleric. vel Monac. Anton. de Padilla in l. 1. num. 7. C. de iur. & fact. igno.
Gaietan. in summ. in verb. excomm. cap. 50. Goffred. in summ. tit. ne cleric. vel monac. nu. 10. vbi
dicit quod hic effectus non est generalis quo ad
omnes clericos, sed specialis quo ad Archidiaconos, Decanos, Præpositos, ac alios Clericos personatus habentes quos ipse ibi refert, Portius consil.
16. num. 26. Graff. in decis. aur. par. 2. lib. 1. cap. 11.
num. 29. Marta de Iurisdict. par. 4. cent. 2. nu. 2. cas.
168. & præsenti effectui rationem adducit Padilla
dict. num. 7. Scilicet quia turpe est Clericum velle
scire leges, & controuersias ciuiles l. repetit. C. de
2 Episcop. & Cleric. pœna autem clericorum audientium scientias prædictas post tempus sibi permissum est, quod incurrunt sententiam excommunicationis, nec promoueri possunt sine licentia
& dispensatione Summi Pontificis cap. super specula vbi Abb. num. 2. d. tit. ne Cleric. vel Monaci,
Gaietan. in præcit. cap. 50. de Sanct. Blasio in tract.
de contradict. iur. ciuil. & canonic. contradict. 34.
tom. 1. tract. diuers. cart. mihi 185. vbi dicit quod
3 iste effectus non procedit in studio priuato in quo
possunt studere per quinquennium, licet adsit prædicta prohibitio qñ ius ciuile studerent pro addiscenda canonum scientia, ita Abb. in dict. cap. super specula num. 2. Ludou. Gomez in § in personã
num. 111. instit. de act. vbi dicit quod ad hoc est bona glos. in cap. Episcopus 37. distinct. & quod est
text. notabil. in cap. legitimus il secondo ead. distin.
& in cap. si Episcopus de hæretic. & instit. in tit. de
testam. in princip. ibi vt nihil antiquitatis penitus
4 ignoretur, & ex quo prohibetur ius ciuile addiscere, sequitur vt præsumantur illud ignorare, ita
Bero. in cap. præsentia num. 508. de proba. Verum
si Summus Pontifex dispensaret eum aliquo, vt
possit ius ciuile audire censetur etiam concessisse
vt in eodem iure possit se doctorari, Vincent. Caroc. in repet. cap. cum quid par. 1. in 6. seu. sect. incipient. ad quartum de priuil. num. 5. cart. mihi 67.
de reg. iur. in 6.

Quibus sic: præmissis, cum fuisset dubitatum
5 an dispositio textus prædicti procedat pariter in
studio priuato vbi nonnullis personis priuatis legitur, & censui in causa mihi delegata affirmatiuè
tum quia generaliter loquitur prædictus textus,
6 generaliter debet intelligi l. generaliter ff. de leg.
præst. tum et quia secundum Nauar. in cons. 5. dicto tit. ne Cleric. vel Monac. & Sair. dec. 1. eod. titu.
prohibetur Clericis audiẽtia legis ciuilis quæ quomodocumque, & qualitercumque fiant viget rationis prohibitio l. adigere §. quamuis ff. de iure patron.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio fideiussoris, & principalis æquiperantur.*
2 *Fideiussor habens bona, principalis non est capiendus, & è contra.*
3 *Obligatio fideiussoris regulatur iuxta formam, obligationis principalis.*
4 *Fideiussor non tenetur ad causam grauiorem quam principalis.*
5 *Fideiussor obligans se in solidum cum iuramento non potest vti beneficio excussionis.*
6 *Fideiussor qui se insolidum obligauit, respectu debitoris dicitur fideiussor, respectu tamen creditoris dicitur principalis.*

Fideiussor obligatus tamquam principalis & insolidum, an teneatur annullata obligatione principalis.

DECISIO LXXXXIII.

IN causa cuiusdam de Gymnasijs clerici detenti
in Curia Archiepiscopali, qui allegauerat exceptionem Macedoniani, fuit dubitatum si annullata obligatione eiusdem tanquam principalis possint creditores, habere recursum contra eius fideiussorem, & dicebatur prima consideratione quod
1 non, quia obligatio fideiussoris, & principalis æquiparantur Bald. in l. 1. ff. de fideiuss. Vnde bona fideiussoris computantur cum bonis debitoris principalis l. si plures §. præterea ff. de fideiussoribus
Bal. in l. mulier C. de iure dot. & in authent. sed hodie C. de acti. & obligat. Alex. & Bart. in l. 3. §. tutores de suspect. tutorib. Iuxta quam traditionem
2 si fideiussor habet bona non est capiendus principalis, sicut nec ipse principalis, quando bona habet
ex glos. singul. in l. 3. §. tutores ff. de suspectis tutoribus, & Alexand. in l. Diuo Pio § in venditione
col. 2. vers. iuxta hoc incidit ff. de re iudic. Felyn. in
cap. quoad consultationem colum. 7. num. 10. eod.
tit. & quamuis aliqui relati per eos contradixerũt
propter l. 1. C. qui bonis ceder. poss. dixit tamen
Alexan. quod periculosissimum esset decedere ob
opinione glos. & ita refert fuisse decisum Valas.
tom. 1. consult. 13. & obligatio fideiussoris regula-
3 tur iuxta formam obligationis principalis l. generaliter ff. de fideiussoribus. Vnde fideiussor non
4 potest teneri in causam grauiorem quam principalis l. grege §. fin. ff. eod. ex quib. videbatur dicendum non posse molestari fideiussorem, stante nullitate obligationis principalis, pro qua opinione
faciebat pariter, quod factum principalis, videtur
nocere fideiussori gloss. in l. si quis iniquum §. si is
in verbo iniuriam ff. quod cuiusque iuris, & sicut

seq

solutio principalis iuuat fideiussorem, quo ad liberationem l. Vranius ff. de fideiuss. ita debet nocere quo ad quasi possessionem, & facit quod fideiussor censetur subrogatus loco principalis debitoris, & tenetur in omni casu quo tenetur principalis Cra
3 uett. consil. 172. num. 3. Hinc est, quod fideiussor qui se principaliter, & in solidum obligauit cum iuramento non potest vti beneficio excussionis, ita Thess. dec. 165. in fi.

Sed pro contraria parte dicebatur, quod quando fideiussor est æquè principaliter obligatus, pro vt in hoc casu consequenter gesta contra vnum afficiunt alterum, & agnitio facta per vnum nocet alteri Bart. & Salicet. in l. cum quidam C. de duob.
6 reis, Et meritò quia obligatus insolidum licet respectu illius, pro quo se obligauit dicatur fideiussor, respectu tamen personæ, pro qua se obligauit in omnibus, & per omnia dicitur principalis; quare euenit, quod licet sæpè non sustineatur contractus respectu principalis, sustinetur tamen respectu fideiussoris, & fuit resolutum in causa Bononien. bonorum die 26. Iunij 1602. coram Litta, & sic sæpè contingit, vt ius speciale fauens principali, non faueat fideiussori tanquam principaliter obligato, vt in alia Bononien. pecuniaria die 7. Iunij 1607. coram Ludouisio nunc Summo Pontifice, vbi expressè dicitur sic obligatũ respectu creditoris haberi tamquam principalem. Verum Curia Archiepiscopalis censuit contrarium, præcipiendo creditori clerici, vt non molestet fideiussores & voluit etiam dictam clausulam adiectam in contractu in solidum, & principaliter non operari. ex quo reperiebatur apposita non in ipso contractu, sed post contractum quo casu nõ opatur, vt fideiussor habeatur vt Correus, & principalis debitor, quæ decisio est notanda.

SVMMARIVM.

1 *Dictio [in circa] varijs modis in iure sumitur.*
2 *Quando hæc dictio sumitur pro tempore non extenditur vltra sex menses.*
3 *Remittitur arbitrio Iudicis vltra quod tempus extendatur.*

An per dictionem in circa possit augeri, vel minui tempus duorum, vel trium mensium.

DECISIO LXXXXIIII.

1 Dictio hæc incirca pluribus modis in iure nostro potest accipi, variosque habere significatus, & quandoque accipitur pro, erga, seu, quoad, vt in l. nec quicquã §. circa aduocatos ff. de offic. procons. l. circa eum ff. de probation. cap. vt circa de elect. Secundo accipitur pro, iuxta, seu, propè, prout Numer. cap. 13. Cananeus vero moratur iuxta mare, & circa fluenta Iordanis, & Iudic. cap. 6. ibi & nemus quod circa arã est, Tertio accipitur pro tempore, vt in cap. con-
2 tinebatur de despons. impub. vers. si autem fuerit ætati proxima, & quando accipitur in hac significatione, est aduertendum quod sunt plures Doctorum opiniones an ista dictio operetur extentionẽ vltra sex menses, aliqui namque tenent, quod si defectum ætatis patiens, in rescripto dicat in duodecimo, vel circa suæ ætatis anno constitutus, quod erit surreptitium rescriptum, si in vndecimo anno, & duobus mensibus, sit constitutus, quia per istam distinctionem non fit extentio vltra sex mẽses, sed tantum ad modicum tempus, vt per Alberic. de Rosat. in dictio. verb. circa finem anni Boss. in prax. tit. de defens. reorum, num. 28. fol. 221. dicens, quod ista dictio circa denotat modicum post, vel modicum ante, & hoc ipsum tenet Paris. cons. 104. num. 13. volum. 1. vbi dicit hanc dictionem ad modicum referri, & idem etiam asserit gloss. in prag. sanct. in titul. de his qui temp. diu. off. in versic. circa Rebuff. in prax. tit. de dispens. ratione ætatis in verb. seu circa vbi in nu. 3. & 4. ait quod ista dictio denotat modicum tempus paulò post, vel minus, sed non vltra sex menses, tradit Abb. in c. attestationib. nu. 4. & ibi glo. vers. circa de despõs. impub.

3 Alia est opinio quod remittatur arbitrio Iudicis, quod circa subiectã materiam operari debeat hæc dictio iuxta glos. in verb. circa in cap. 1. in fin. de offic. ord. in sexto, vbi Doctor, & tradunt gloss. in prag. Sanct. d. tit. de bis qui tẽp. diu. offi. in verb. circa in fin. Menocd. casu 36. num. 4. Ruin. consil. 130. volum. 4. num. 5. dicit quod importat modicũ & certum tempus, & arbitrio Iudicis illud relinquitur Mandos. in glos. facult. §. volentes in vers. & circa fol. 176. vbi ait istas opiniones de facili posse defendi, & sustineri, In Curia tamen Arciepiscopali fuit pluries dictum istam dictionem non extendi, nisi vltra tres menses inclusiuè.

SVMMARIVM.

1 *Monachus eiectus à Monasterio tenetur statim ad Episcopum originarium accedere.*
2 *Episcopus erit sibi Abbas.*

Eiectus à Religione an maneat sub potestate Episcopi.

DECISIO LXXXXV.

Cum quidam Monachus Franciscanus ob non nullas causas fuisset eiectus à Religione, fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali an iste talis maneat sub Episcopi iurisdictione, Vndè Nauarr. in cap. non dicatis, nu. 31. & cap. nullam 28. q. 2. num. 46. & cons. 79. num. 4. de regularib. in nouis dicit dictum Monachum teneri confe-
1 stim adire originarium Episcopum eiq; insinuare se esse Monachum, atq; e monasterio eiectum, seq; paratum esse suis iussionibus parere, prout voluit etiam Vgol. in tractat. de potestat. Episcop. cap. 20. §. 9. in fin. & Marta tract. de iurisd. p. 4. cas. 182. num. 4. Feder. de Sen. cons. 5. vers. secundum hoc post num. 2. & cons. 19. sub nu. 4. Tusc. concl.

315. & 328. lit.M. & Innoc. in cap. cum dilectus il 2.nu.4. de priuil. dicit non liberari à iurifdictione Epifcopi,& Hoftien. in cap. quod Dei de ftatu Monach.Ioan.Andr.in clem.1.eod.tit.aiunt,quod
6 Epifcopus erit fibi Abbas, quamuis Molin. fuper 2.2.D.Thom.tract.2.difp.140.verf.antepenul. teneat, non in aliam obligationem obedientiæ erga Epifcopum incidere,quam in eam qua reliqui clerici deuincti funt; maximè fi illum liberari à voto obedientiæ, fenfiffet Sot.de iuft.& iur.lib.7.q.2. art.1.& alij fupra relati;nam vtra fit verior fententia circa obedientiam fi ex voto, fatis erit quoad noftrum propofitum frequentior refolutio illa, quod ficuti antea fuberãt Regulari fuperiori, tunc Epifcopo originis, quod adeo verũ effe admonemur, nequeãt fibi domicilium acquirere in alio loco nifi ipfius originarij Præfulis, vel fupremi Pontificis licentia præcedat, vt voluit Nauar.in adducto cap.non dicatis verf. quamquam Epifcopus num. 34. 12. quæft.1. non obftante contradicente refolutione Molinæ, & ita Archiepifcopalis Curia cenfuit.

SVMMARIVM.

1 *Pluralitas nunquam præfumitur.*
2 *Subftitutio facta illis de domo, comprehendit omnes de familia.*
3 *Legatum alimentorum, vel fimile factum his qui de domo funt, comprehendit omnes de familia, tam mafculos, quam fœminas.*
4 *Baftardi non dicuntur de domo, cafata, vel familia.*
5 *Spurij non continentur in fideicommiffo relicto pofteris de domo.*
6 *Relictum illis de domo pro conferuatione agnationis, fœminas non continet.*
7 *Relictum proximioribus de domo, intelligitur vfque ad decimum gradum.*

An ad fideicommiffum familiæ relictum admictantur omnes de familia, an verò agnati eiufdem familiæ tantum.

DECISIO LXXXXVI.

IN fideicommiffo librorum facto Familię Vulcanæ per quon. Ioa.Francifcum Vulcanum, fatis videtur probatum,petitorem effe de eadem Familia ex fcripturis publicis,& inftrumento reintegrationis ad nobilitatem Sedilis domus nouæ Ciuitatis Surrenti in beneficium dicti teftatoris,& fuorum fratrum,fuffragantibus,& procurantibus alijs de familia Vulcana,inter quos Marcellus Vulcanus petitoris pater.

Probata enim nobilitate vtriufq; in eodem Sedili præfumitur eadem familia, ad excludendam
1 pluralitatem,quæ nunquam præfumitur, ita in proprijs terminis refert Anna Pater in fingul. 359.ex Socc.in conf.246.col.2.verf.prima ratio eft vol.2. Innoc.in cap.cum Ioannes de fid.inftr.Bal.conf.70 vol.1.

Immo folum nomen familiæ facit præfumi eãdem familiam, tex.in terminis noftri fideicõmiffi in l.cum ita 33.§.in fideicommiffo ff.de leg.2. inquit Iureconf.in fideicõmiffo,quod familiæ relinquitur ad petitionem eius admitti poffunt, qui ex nomine defuncti eo tempore fuerint,quo teftator moreretur, & qui ex his primo gradu procreati funt.

Perq; pofteriora verba excluditur intellectus, qui fieri poffet ad verbum illud,ex nomine defuncti,ideft propria linea,feu parentela teftatoris;in linea enim propria teftatoris certum eft admitti & filios,& nepotes,& fratrum filios, & vlterioris gradus, vt igitur tex.decifio fit fuper re dubitabili, intelligi debet,vt verba fonant,fcilicet,vt in fideicõmiffo relicto Vulcanæ familiæ admittantur etiam eius nominis familiæ, quamuis aliunde non appareat de idemtitate familiæ, cum ad euitandam pluralitatem vnica præfumatur familia ex fupradictis.

Non fumus in cafu in quo neceffe fit effe in tali gradu,nec adeft concurfus aliorum petẽtium, ita vt probans fe proximiorem, vel magis coniunctum teftatori præferri debeat,vnde fufficit generica probatio,etiam per præfumptiones, Ann.Pater in fing.102.fol.mihi 221.incip.confanguinitas, Calcan.conf.8.& 9.

His additur verifimilis mens teftatoris, nam tempore facti legati nullus aderat de familia Vulcana lineæ teftatoris,nifi fratres ipfius,á quibus fuccessionem perpetuam,vt funt verba legati, probabiliter non fperabat: erat enim vnus ex fratribus Sacerdos,alter iam annofus, & quamuis vxoratus fine filijs, & omnes tandem mortui funt abfque vllo fucceffore, nulloq; alio fuperftite de eorum linea: Vnde non præfumitur generali verbo familiæ: *Et che in perpetuo per quella fe conferuano*, fratres folum voluiffe intelligere, quibus poterat nominatim prouidere, & ad quos etiam fine fpeciali legato, vel ex inftitutione eiufdem teftatoris, legitima fucceffione libri perueniffent.

Nec eft verifimile excludere voluiffe alios de familia Vulcana fe nobiliores, quos viuens fingulari affectione dilexerat, quiq; reintegrationem teftatoris,& fratrum in Sedili procurauerunt.

Qui teftator interrogatus profecto, an effet eiufdem familiæ,affirmatiuè refpondiffet. Igitur difponendum, quod verifimiliter teftator voluit, & apparet voluiffe ex verbis generalibus legati,& quod per fcripturas publicas iuris præfumptione corroboratas probatum eft.

Supradictis addebatur, quod fubftitutio, vel
2 relictum factum illis de domo, comprehendit omnes illos, qui funt de familia, Bart. in l.1. num.4. vbi Plat. in fin. C. de conduct.& procurat. fifcal.lib.12. Calcan. confil.8. num.8. Soccin. Iun. confil.94. num. 9. lib. 1. Vnde fi difpofitio, prout in cafu noftro refpicit nobilitatem, vel qualitatem aliquam fimilem, appellatione domus veniunt illi, qui deferunt eadem arma, & infignia, Iacob. Gall.Neap. conf.20.nu.23. vbi dicit,quod conferuant agnationẽ,Alex.conf.213.n.3. lib. 6.conf.91.nu.5,lib.7.Calcan.conf.8.nu.3. & 7. Corn.conf.216.nu.4.vol.2.conf.16. nu.3. & conf. 51.nu.10.lib.4.Gozad.conf.45.nu.4.& 9. Marzar.

conf. 1. nu 10. Crauet. conf. 800. nu. 5. Menoch. de præsump. lib. 4. præsumpt 89. sub nu. 13.

Curia tamen Archiepiscopalis cēsuit, ad fideicommissum familiæ non admittendos omnes de familia, sed tantum agnatos, moti ex doctrina Bar. in l. cum ita §. in fideicommisso ff. de leg. 2. cui doctrinæ contraria adducta non obstant.

Obiter tamen animaduertas, quod legatum ali-
3 mentorum, vel simile factum his qui de domo sūt comprehendit oēs de familia tam masculos, quám fœminas, etiam bastardos, l. cum vnius, & ibi glos. in verb. domum ff. de alim. & cib. leg. Rebuff. ad l. pronunciatio §. iure proprio col. 4. de verb. signification.

4 Licet bastardi non dicantur de domo casatæ, vel familię, Bart. in d. l. pronunciatio num. 3. vbi Alciat. num. 18. dicit hoc verum in spurijs qui certum patrem non habent, secus in naturalibus Bald. conf. 168. volum. 5. Castr. conf. 178. super eo vol. 1. Corn conf. 216. num. 3. & 4. vol. 2. pulchrè conf. 169. colum. vlt. vol 3. Dec. conf. 365. nu. 2. vbi ampliat ad natos ex eis stante principio infecto. Et hoc verum est etiam in materia fauorabili, Peregr. post alios de fideicom. q. 22. nu. 78. licet ex communi vsu loquendi, hodie contrarium seruetur, Paleot. Cardin. de spurijs q. 60 nu. 5.

Hinc postea fideicommissum relictum posteris
5 de domo, inspecta eius dispositione, modo quo supradictū sui spurij nō cōtinentur, nec nati ex legitimo matrimonio ex his, Capra conf. 90. & Ruy. conf. 161. nu. 4 vol. 2.

Benè tamen verum est, quod quando relictum
6 est factū illis de domo pro conseruatione agnationis, tunc fęminæ nō continentur, quæ licet sui origine possint dici agnatæ, tamen non sunt a pte domum, & agnationem conseruare, Corn. d. conf. 26. nu. 4. m. lius conf. 41. quem sequitur, & commendat Gozad. conf. 45. nu. 10. & conf. 79. nu. 6.

Verum Paris. conf. 31. nu. 3. tenet etiam fęminas cōprehendi in agnatione, nisi ex coniecturis contrarium appareat, quem videtur sequi Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 16. cippus rude non est, & continet illos de familia, qui agnationem conseruat, & sic masculos tantum exclusis fęminis, Corn. conf. 55. nu. 5. & 6. lib. 1. cōf. 41. n. 9. conf. 273. nu. 5. lib. 4. Franc. in cap. si pater nu. 107. & 228. de testam. Paris. conf. 53. num. 19. 32. & 36. lib. 3.

7 Quādo verò est relictū proximioribus de domo intelligitur vsq; ad decimum gradū, & non vltra, & eo ordine quo succeditur ab intestato de iure ciuili, s. vt primo ascendentes, secundo descendentes; tertió transuersales proximiores admittantur, & probanda est prioritas gradus, ita vt remotior admitti non debeat, Anch. conf. 94. col. 2. vers. circa primam, quem commendat Dec. conf. 321. nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus quando subiaceat Ordinario ratione delicti, & nu. 3. & 4.*
2 *Iurisdictio in criminalibus quando censetur concessa.*
3 *Verba non debent esse frustatoria.*

Text. in cap. 1. de priuilegijs in sextò, an locum sibi vendicet, vbi priuilegium esset personale, non coarctatum ad certum locum.

DECISIO LXXXXVII.

STante quod Clemens Papa VII. fęl. record. exemerit, & totaliter liberauerit omnes Seruientes, siue Commissarios Reuer. Fabricæ ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate, & potestate pro tempore existētium Archieporum, Epōrum, ac quorumcūq; aliorum Archiepiscoporum, Episcoporum, & ipsorum Vicariorum, Officialium, Iudicum, & personarum quarumcumq; vbilibet constitutorum, & quauis dignitate, auctoritate, necnon excellentia, etiam Cardinalatus honore præfulgentium, & sibi, ac Sedi Apostolicæ immediatè subiecerit.

Videtur omninò resoluendum, Commissarium siue Seruientem dictæ Reuer. Fabricæ captum in Ciuitate Neap. cum gladio, & pugione, non posse
1 molestari à Domino Vicario Archiepiscopi Neapolitani, cum ex iam dictis constet, Summum Pontificem sē immediatū Superiorem, Iudicemq; ordinarium constituisset, cap. si Papa de priuil. in sextò, ibi: (vel ad Romanam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinent) per hoc plenè exempta huiusmodi Curia iudicari, Abb. in cap. significasti nu 8. cum seq. de for. comp. Felyn. cap. cum accessissent nu 6. de constit. Henriq. in Summ. Theolog. moral. de indulgen. lib. 7. cap. 25. num. 1.

Neque ambigendum est præfatam exceptionem esse quoq; intelligendam quoad criminale
2 iudicium: Tum quia verbum iurisdictio, importat coërtionem, DD. omnes in l. 2. ff. de iurisdict. omn. Iud. Tum ponderando verba illa [superioritate, potestate, & correctione] quod verbum correctio præsignat iudicium criminale, l. ex omnibus ff. de offic. Præsid. l. 1. C. vt omnes Iudices. Tum ponderando illam dictionem [omni] quæ cum sit generalis, nihil excludit, l. Iulianus ff. de leg. 3. l. à procuratore C. mand.

. Neque supradictæ resolutioni videtur obstare,
3 quod priuilegiatus admittat si committat delictū in loco non exempto, & tunc possit ab Ordinario loci puniri, auth. qua in prouincia, & ibi Bal. C. vbi de crim. agi op. Abb in cap. fin. nu. 11. & text. aur. in c. 1. de priuil. in sextò, quia dispositio dicti capituli procedit in priuilegio exemptionis concesso respectu certi loci, non autem in priuilegio concesso personis, seu loco, & personis simul præsertim in vniuersali; nam tunc vbicumque commissū fuerit delictum, Ordinarius nullatenus potest se intromittere, cum persona sit eadem; & istam declarationem magistraliter tradit Abb. in d. c. fin. n. 11. vers. quodam est priuilegium, quæ declaratio suadetur ex d. c. 1. 6. in eos, & cap. ne aliquis de priuileg. in sextò. Item præfata declaratio suadetur etiam ex dictis per Innoc, in cap. ex ore de priuil. Abb. in cap. tuas eod. tit.

Se-

Secundo respondetur, dispositionem d.c.1. non
4 esse attendédam hic, cum dictū priuilegium concessum Commissarijs, siue Seruientibus dictæ Fabricæ, licet nō sit in corpore iuris clausum, tamen habet clausulas derogatorias, argum. eorum quæ not. in cap. nonnulli de rescrip. & in puncto Abb, in d.c.si nu.11. vers. ex quo infert Cyn.

Tertiò, dicitur hic agi de leui delicto, quo in casu cessare disposita in d.c.1. voluerunt Innoc. in cap. recipimus nu.4. de priuil. Abb. in d.c. si. nu.11. & Felyn ibid. nu.7.

Quartò, nam quod talis exceptio sit intelligenda in delicto vbilibet cōmisso, videtur apertè colligi ex Bulla, de qua supra illis verbis videlicet:
5 (vbilibet constitutorū) nam alias illa verba essent frustatoria, cum alij Iudices nequeant habere iurisdictionem, nisi ratione loci delicti, quod non est dicendum, l. si quando ff de leg.3. Parif. conf.12 nu.182. cum seq. volu.2. Crauet. conf.297. num.4. Causa adhuc pendet in nostra Curia, & articulus remanet indecisus.

SVMMARIVM.

1 *Intercipiens literas à publico Tabellario, pœna falsi punitur.*
2 *Inquisitus de falso, non debet sub cautione relaxari.*

Clericus inquisitus de interceptione literarū à publico Tabellario, vulgò *Procaccio*, an possit habilitari sub cautione.

DECISIO LXXXXVIII.

1 REgulariter intercipiens literas à publico Tabellario, vulgò, *Procaccio*, pœna falsi tenetur, & peccat etiam mortaliter, sed non est excommunicatus, vt quidam vulgares opinantur, Nauar. conf.33. verum vbicumq; quis solummodo aperiret literas ipsas, atque legeret, puniretur pœna arbitraria, ita Innoc. in cap. cum olim il 2. de offic. legat. cuius opinionem sequitur ibi Fely. num.2. & Abb. nu.4. vbi exprimit communem fore, & huic opinioni videtur accedere etiam Ioa. Bapt. Palomb. in tract. de regim. official. reg.3. nu.46. & Bar. in l. Titio col.2. vers. venio ad secundam quæstionem ff. ad municip. & in l. qui testa-
2 mentum ff. de fals. vnde inquisitus de falso non debet sub fideiussoria cautione relaxari, vt in pragm. Reg. incip. testem falsum. Marsin pract. crim. §. attingam vers. addo etiam. Tamen contrarium Curia Archiepiscopalis censuit.

SVMMARIVM.

1 *Lacerans, vel occultans aliquam scripturam processi, ad quid teneatur.*
2 *Occultās scripturam, vel instrumentum calore iracundiæ, mitius punitur.*
3 *Occultatio, vel laceratio scripturarum, quo animo præsumatur facta, & nu.4*

Occultans, seu surripiens scripturam forensem, qua pœna puniatur.

DECISIO IC.

INquiritur in Curia Archiepiscop. quidam Clericus, qualiter surripuerat è processu quandam scripturam stipulationis indemnitatis suo fideiussori factam; quare fuit dubitatum, qua pœna esset puniendus. Et in quan-
1 tum attinet ad forum exteriorem dico, quod qui malo animo surripuit, vel occultauit instrumentum alterius, non solum tenetur ad totale interesse parti læsæ, sed etiam puniri potest pœna falsi, sic probat text in l. Paulus, & in l. eum qui C. ad leg. Cornel. de sicar. quæ quidem pœna est arbitraria circa modum, videlicet secundum qualitatem personæ occultantis: & attento etiam loco, in quo lacerauit, vel surripuit, vt si coram Iudice, quoniam tūc grauius punitur, vt probauit Ioa. Andr. in cap. accepimus nu.6. de fid. inst. Bal. & alij plures quos sequitur Mascard. in tract. de probat. conclus.961. Et scio quod dum quidam procurator bonæ qualitatis allegasset quendam Consiliarium suspectum, & comparitio conseruabatur per Secretarium Sacri Consilij, qui habebat penès se dictum processum; cum dictus Procurator in præsentia dicti Secretarij accepit dictam comparitionem, & substulit à processu, quasi per impetum nisi ad quandam Ecclesiam confugisset, sine dubio ibat ad remigandum: sed elapsis quibusdam mensibus, fuit negotium gratiosè sopitum, fuit enim illi condonata cul-
2 pa, ex quo dicebatur illud fecisse calore iracundię, quo casu mitius punitur, non autem pœna falsi, vt docent prænarrati Authores, quod est notádum, quia multoties euenire solet.

Procedunt prædicta etiam si quis voluntariè in iudicio fuerit confessus se tale instrumentum lacerasse, vel occultasse calore iracundiæ; nam hæc confessio solum potest excusare ab acerbitate pęnæ, non autem ab emendatione damni, & ita consultus respondi, atque exequutum fuit annis elapsis per quendam supremum Iudicem in hac Ciuitate, mitigauit enim pœnam lacerati instrumentum, & si benè recordor, fuit pœna exilij, condemnauit tamen illum ad totale interesse.

3 Insuper, quia hæc occultatio, seu laceratio instrumenti in dubio præsumitur facta dolo lacerantis, & animo occultandi veritatem in beneficium lacerantis, & in damnum alterius, ideo statur in hoc iuramento damnum passi, & laceranti, & occultanti incumbit onus probandi contrarium tam de iracundia, quàm de minori qualitate damni successi ex tali laceratione, vt probauit Fel. in cap. accepimus nu.13. de fid. instr. Afft. dec.330. nu.3.

4 Ex quo sequitur, quod si ex confessione facta in iudicio ab ipso lacerante, vel occultante instrumentum pars aduersa nullum patiatur detrimentum, & idem consequitur, quod habuisset ex illo instrumento, non deberetur dictæ parti læsæ aliud interesse, & ita iuris

mihi esse videtur; Idem esset si laceratio, vel combustio non esset in loco quo pars lęditur tunc enim nec pœna falsi puniretur glos. in l. damus in verb. priuatas C. de fals. Azo. Castrens. Soccin Sen. Salyc. Bart. Clar. & alij pœnes Brunor. à Sole in compend. præposit. iur. in verb. lacerans, sed non credo, vt euaderet omninò impunis, posset enim arbitrariè puniri, secundum qualitatem lacerantis, vt non detur alijs occasio delinquendi.

Curia tamen Archiepiscopalis censuit, vt dictus clericus exulet per biennium, ex causis benè visis.

SUMMARIUM.

1 *Regularis delinquens extra Monasterium non censetur tutus.*
2 *Episcopus potest punire Regularem degentem extra Monasterium.*
3 *Fratres seruientes delinquentes extra claustra puniuntur ab Ordinario loci.*
4 *Constitutio Sixti V. declaratur.*

Equites S. Ioannis vulgò *fra Cappellani*, & *fra seruenti* degentes, & delinquentes extra claustra, an subijciantur iurisdictioni Ordinariorum.

DECISIO C.

1 Regularis extra Monasterium degens, etiam sui ordinis priuilegij prætextu non censetur tutus, quo minus si deliquerit ab Ordinario loci tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundum Canonicas sanctiones, visitari, puniri, & corrigi valeat ex decis. Sacr. Côc. Trid. sess. 6. de reform. cap. 3. cap. volentes de priuileg. in sexto, Cuch. lib. 2. institution. titul. 6. num. 163. latè Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 17. ex num. 1. & in cap. 20. ex num. 6. vbi in num. 9. ait hoc extendi per nouam dec. Concil. Triden. in sess. 7. de reformat. cap. 14. quod inquam in causis ciuilibus mer-
2 cedum, & miserabilium personarum possunt Epi procedere côtra exemptos extra Monasterium degentes Rodriquez tom. 2. quæst. regul. quæstio. 63. art. 10. vers. quarto quantum Triuis. lib. 1. dec. 36. num. 2. Cuchus dict. tit. 6. nu. 165. Fusc. d. c. 17. n. 8. & num. 11.

Et ad propositum, quod Capellani, & fratres ser-
3 uientes delinquentes extra claustra subijciantur iurisdictioni Ordinariorum iuxta disposita in Côcilio Trid. sess. 6. cap. 3. de reformat. Probatur per cons. Nauarr. 21. vbi habetur milites Sancti Ioannis Hierosolymitani extra claustra degentes, & ibidem delinquentes subijci iurisdictioni Ordinariorum, & ab eisdem puniri posse Sair. indecis. 26. in tit. de regular. Henriquez cons. 71. nu. 16. & sequent. & ratio est quia dispositio Concilij est generalis, vt regularis extra Monasterium degens et sui ordinis priuilegij prætextu non sit tutus, quominus si deliquerit ab Ordinario loci tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundum Canonicas sâctiones visitari, puniri, & corrigi possit iuxta decretum Concil. Triden. in cap. 3. sess. 6. sub rubr. de reformat. & propterea complectitur etiam milites Hierosolymitanos, ergo generaliter intelligi debet, iuxta terminos leg. de pretio ff. de publ. action.

Non obstat Constit. Sixti V. exordiens, cum
4 primum & est 12. in numero, qua aliquibus inibi nominatis Cardinalibus cômictit causas Religiosorum degentium extra claustra; quia respondetur, quod delegatio illa fuit temporalis, & loquitur de Religiosis ipsis vagantibus tantum; Concilium vero de ijs præsertim qui licitè inibi commorantur, vel constitutio loquitur de delicto cômisso egrediendo, & consequenter de Apostasia Concilium vero de delictis post egressum quin, & illos complectitur, qui in aliqua habitarent domo ad erectionem Monasterij destinata si superiore careat, vt diximus in dec. 223. nu. 5. p. 1. & ita Archiepiscopalis Curia censuit.

SUMMARIUM.

1 *Ius patronatus transit ad fideicommissarium vniuersalem.*
2 *Recensentur multæ resolutiones Rotæ Romanæ.*
3 *Hæreditas est ius vniuersale.*

An ius patronatus transeat ad fideicommissarium vniuersalem.

DECISIO CI.

Inter cætera bona cuiusdam fideicommisso supposita reperiebatur quædam Domus in qua aderat Capella iurispatronatus eiusdem familiæ; cumque in quendam dictæ familiæ fuisset translatum fideicommissum; fuit dubitatum an potuisset tamquam fideicommissarius præsentare, & dictum fuit pro parte affirmatiua ex eo, quia
1 ius patronatus transit ad fideicommissarium vniuersalem, vt est videre pœnes Bartol. Paulum, & Alexand. in l. quia perindè vers. restituta ff. ad Trebell. Imol. Alexand. & Rom. in l. si patroni in princip. eod. tit. Paul. Alex. Ias. Decium, & Curt. Iuniorem in l. precibus C. de impub. Bero. in cap. primo, de iure patron. á num. 15. Rochum verb. ipse velis quæst. 9. Paulum de Citad. 9. par. num. 33. Lambert. 2. p. 1. lib. quæst. 2. art. 35. Aymo. in rub. de legat. primo à num. 59. Guill. de Benedict. in repet. capit. Raynut. de testam. verb. si absque liberis 2. nu. 24. Anto. Gomez primo tom. variar. num. 8. Cottam verb. Trebell. num. 4. Suar. in in thesaur. recept. sententiar. verb. patronatus ius Didacum Perez l. 1. tit. 6. lib. primo, ordinam. glos. a. Padillam in rub. C. de fideicommissis num. 25.

Mol.

Mol.lib.j.c.14 ex nu.5.Mierez de Maiorat.3.par. q.xj.nu.9.Crass.de success.§.fideicōmissum q.72., Gutt.de tutel.3.par.c.29.nu.15.& iuxta hanc opinionem tenuit Rot.in vna Lucan.iurispatronatus 6.Nouemb.1598.coram Litta, & quod transferatur in fideicōmissariū vniuersalem voluit Rot. in vna Aretin.Cappellaniæ 13.Iunij 1584.coram
3 Bubalo,& ratio est,quia hæreditas est ius vniuersale,l.hæreditas ff.de petit.hæred.

SVMMARIVM.

1 *A declaratoria excommunicationis permittitur appellatio.*
2 *Appellatio à declaratoria impedit denunciationem excommunicationis.*
3 *Ab excommunicatione non datur appellatio, secus à declaratione.*
4 *Qui non potest excommunicare, potest excommunicationem latam declarare.*
5 *Qui appellauit à declaratoria, interim pendente appellatione debet tam in iudicialibus, quam in extraiudicialibus euitari.*
6 *Quando factum est notorium, tunc non obstante appellatione à declaratoria excommunicationis,potest quis denunciari.*
7 *Declaratio excommunicationis facta vigore obligationis in forma Cameræ, potest fieri non obstante appellatione.*
8 *Appellatio non suspendit declaratoriam factam vigore executorialium,& rei iudicatæ.*

An appellanti à declaratoria excōicationis possit interdici ingressus Ecclesiæ, & denunciari ab Episcopo,vt euitetur.

DECISIO CII.

CVM per Episcopum N. fuerit citatus quidam ad dicendum causam quare non debeat declarari, incidisse in excommunicationem, & pro parte dicti citati fuisset à declaratoria appellatum & ab Episcopo appellatione pēdente fuerint affixi cedulones,prohibitus ingressus Ecclesiæ,& ordinatum,vt euitetur;propterea fuit dubitatum,an hæc de iure per Episcopum fieri potuissent,& fuit resolutum pro negatiua sententia, vnde fuit ordinatum Vicario eiusdem Episcopi vt amoueret cedulones,nec non permitteretur ei ingressus Eccle
1 siæ,nam appellatio permittitur à declaratoria alicuius quem incidisse in excommunicationem à iure,vel
2 ab homine, & hoc casu appellatio impedit denunciationem,vt tenet Duen.reg.42.nu.8. vbi allegat Fel.in cap.cū non ab homine col.ñ.n.12.de iudic. post Rom.& alios de quibus ibi per Fely. & adde quod hoc fuit originale dictum Franc. licet ipsi non allegent in cap.pastoralis §.verum quia n.27 col.fin.q.6.de appell.& est tex. per eum allegatus in cap.pertenit, il primo,de appell. & idem tenet post Fel.in d.c.cum non ab homine,Capyc.decis. 1.num.19. & ratio esse potest, quia à declaratoria excōicationis incursæ benè datur appellatio, licet
3 ab excommunicatione nō detur, vt post Franc.in d.cap.pastoralis tradit nouissimè Gabr.commun. conclus.lib.6.de reg.iur.concl.3.nu.59.vbi multas ad hoc authoritates cumulat, quas apud eum vide, & qui non potest excommunicare, po-
4 test tamen excommunicationem iam latam declarare,vt tradit idem ibi num.41.& licet contra hæc præfata sit decis.Rotæ 2.alias 49. de dol.& contu. in nouis in vltim. addit. vbi post Lapum in clem. vnic.de seq.poss.& fruct.videntur Domini conclu
5 dere,quod is qui à declaratoria appellauit interim pendente appellatione debet tàm in iudicialibus, quàm in extraiudicialibus actibus euitari, & sic patet quod interim ille est excōmunicatus, & per consequens quando sumus in declaratoria appellatio non suspēdit excommunicationem, & illius effectum,tamen licet hoc verum sit, referunt solum opinionem Lapi in d.clem.non autem quod illam firmet.

Hæc omnia tribus tamen modis limitauimus,
6 & primò,nisi factum esset notorium,quia hoc casu non obstante appellatione fieret denunciatio,vt tenet Franch.in d.§.verum quia q.6.num.27. post Io.Andr.Lap.Imol. & Gem. de quibus ibi per eū Secundò, limitauimus nisi essemus in declaratoria quæ solet fieri in obligationibus in forma Cameræ,licet enim disputetur alias an ad declarationem incursus excōmunicationis, seu alterius pœnæ appellari possit,vt p Fel.in cap.Rodulphus in penul. cart. vers.& appellari de rescrip.illud tamen certū est quod in declaratoria quæ fit vigore obligatio-
7 nis in forma Cameræ omnis cessat difficultas, & fieri potest non obstante appellatione, vt tradit Galesi.in tract.de oblig.Cameræ.in 3.p.in cap.quod inscripsit reliqua de processu ipso n.43. vers.illud
8 verò est certum fol.189. Tertiò limitauimus,nisi essemus in declaratoria lata vigore executorialiū, & rei iudicatæ, nam appellatio ab huiusmodi declaratoria non suspendit,iuxta ea quæ ponit Fely. in cap.ad probationem de re iudic.& Abb.in cap. fin.de iuram.calum. & Gem.conf.99. quorum auctoritate moti tenuerunt Domini in vna Salamantina canonicatus, & præbend. coram Aldobrand.28.Ianuar.1564.

SVMMARIVM.

1 *Pluralitas in dubio præsumitur ad excludendum delictum.*
2 *Testes habentes idem nomen, & cognomen cum descriptis in instrumento,si negent se rogatos instrumento interfuisse, non concluduni falsitatem instrumenti,nam potuerunt alij eiusdem nominis, & cognominis interuenire.*
3 *Præsumitur pluralitas ad euitandam contrarietatē.*
4 *Ex nomine,cognomine,& alio signo demōstratiuo, vt quod sit filius N. cōcluditur identitas personæ.*

Vtrum identitas personæ probetur ex nomine proprio,& cognomine.

DECISIO CIII.

INquirebatur quidam clericus de fabricatione falsæ dimissoriæ, ex qua sibi collati fuerunt ordines minores ab alieno Episcopo, vnde captus & carceratus, pro eius defensione dicebatur non constare de idemtitate personæ dicti clerici, ex quo licet in Bulla suæ ordinationis facta erat mentio de eius nomine, & cognomine, verum dicebatur non esse ipsum, sed aliam personam, quare fuit dubitatum quid nam de hoc esset dicendũ & pro dicto clerico adducebatur pluralitatẽ in du-
1 bio præsumi ad excludendum delictum, aut contrarietatem, Dec. in l. 2. nu. 4. C. de bon. poss. contra tabul. Cæph. cons. 340 nu. 112. lib. 4. nam vt videmus idem est in testibus habentibus idem nomen, & cognomen cum descriptis in instrumento, qui si negent se rogationi instrumenti præsentes fuisse, non propterea concludunt ad falsitatem instrumenti, nisi volentes probare falsitatem concludenter probent se, & non alios illi interuenisse ex quo potuit esse quod alij ijsdem nominibus vocati interfuerint Felyn. post Bart. in cap. cum Ioannes n. 9. de fide instrum. Dec cons. 107. col. 2. & ad hoc facit decisio Rotæ in vna Hyspalen. Iurisdictionis 16. Iunij 1591. coram Orano, cuius tenor est videlicet. Domini resoluerunt standum esse in decisis, nempè præsumptionem adeo vigere pro officialibus Cancellariæ Apostolicæ quod literas confirmatorias concordiæ expediuerint, vt omnino Domino Archiepiscopo errorem, & malam expeditionem alleganti incumbat onus probandi, scilicet non extare aliam supplicationem sub eadẽ data literis expeditis conformem Cassad. dec. 9. n. 7. ad finem super reg Paleott. dec. 379. incip. in supplicatione Verall. dec. 174. nu. 3 p. 2. Neque vero ad hoc probãdum prætextu conformitatis supplicationis in data expediri Paleott. dec. 171. incipien. die 14. Aprilis, vnde debet concludenter probari illa die non fuisse aliam supplicationem expeditam Corne. cons. 237. nu. 6. lib. 3. Aym. cons. 298. sub nu. 1. & seq. & licet regulariter pluralitas non præsumatur admittitur tamen hæc præsumptio, vt euitetur delictum, aut contrarietas Dec. in l. 2.
5 num. 4. C. de bonor. poss. cont. tab. Cæph. cons. 340 nu. 112. lib. 4.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit resolutum, vt scilicet censeatur probata persona eiusdem clerici, & hoc per decisionem Rotæ in vna Rom. Montis fidei 12. Martij 1567. coram Illustrissimo Seraphino, cuius tenor est, Domini dixerunt sufficienter constare de idemtitate Ioannis de Prata, & Ioannis de Marco ex tribus, ex quibus resultat vera demonstratio iuxta doctr. Bar. in l. demonstratio falsa q. 7.
4 de condit. & demonstr. prima expressio nominis proprij nempe Ioannis, secunda est cognominis nempe de Prata, tertia est de Marco, & instrumentum recognitionis vocat eum filium Marci, & omnis dubitatio tollitur per testes qui clarè de idemtitate deponunt, neque obstat quod in instrumento recognitionis videatur Ioannes de Prata diuersus a Ioanne de Marco, quia talis diuersitas oritur ex eo quod Ioannes de Prata enunciat se ipsum non sub suo simplici nomine, sed sub eo in quod cantabat bancum, seu negotiatio Romana.

SVMMARIVM.

1 *Per specificationem duorum confinium probatur idemtitas eiusdem rei.*
2 *In corporibus præsumitur pluralitas, nisi probetur idemtitas.*
3 *In actibus hominum, vt testamentis, sententijs, &c. non præsumitur pluralitas.*
5 *Idemtitas rei probatur per duas demonstrationes.*

An per specificationem duorum confinium censeantur probati confines; ad intellectum tex. in l. forma ff de censib.

DECISIO CIV.

IN quadam controuersia confinium vertente in Curia Archiepiscopali fuit resolutum per specificationem duorum confinium probari idemti-
1 tatem ipsorum per text. in l. forma ff. de censibus & per decisionem Rotæ 710. appellatione enim confinium illud necessarium est, vt articulari, & probari etiam debeat idẽtitas rei, quæ quidem dilucidè censetur probata probatis, & verificatis saltem duobus confinibus, ita Socc. cons. 89. n. 1. vol. 1. Vrsill ad Afil. dec. 23 nu. 11. vbi nu. 12. assignat rationem hanc, quod in rebus, seu corporibus pluralitas præsumitur, nisi probetur idẽtitas, exarauitq;
2 post alios aggregatos per eum istam esse communem omnium sententiam, de qua amplè meminit Viuius comm. opin opin. 128. nu. 3. lib. 1. & idẽ Vrsill in loco cit. limitauit non procedere in acti-bus hominum, & sic in testamentis, & sententijs,
3 & alijs similibus, & etiam quia non præsumitur aliter pluralitas nominum ob id quod præsumitur idemtitas corporis probata idemtitate nominis, ita Bald. cons. 70. cum appareat vol. 4. vnde vbicumq; testator legaret aliquid Marutiæ talis Parochiæ si tunc accederet aliqua mulier illius Parochiæ nomine Marutia, peteretq; legatum illi tunc deberetur procul dubio legatum ipsum, nec audiretur tunc hæres opponens: Tu non es illa Marutia, probas te esse illam, ita Bar. in l. si quis seruum §. si inter duos ff. de legat 2. & Iaso. cons. 114. col. 5. vol. 2. facit etiam, quia idemtitas rerum probanda venit per duas demonstrationes, vt habetur in l. de-
4 monstratio ff de cond. & dem. & c. auditis de præscriptionibus, & ista idemtitas rei in præsenti casu, ita apertè debet articulari, & probari, vt facile appareat quod locus, & res præsens sit illamet in specie quæ controuertitur, & non alia in genere, & sic debet probari idemtitas ipsa per confinia, & alias demonstrationes, vt firmat docendo normã articulandi, & probandi in casu hoc Dec. cons. 91. Crau. cons. 112. in causa Magistri Iordani num. 3.

SVMMARIVM.

1 *Rescripta Apostolica sunt stricti iuris, quod limita num.3.*
2 *Rescriptum non extenditur plus quam verba sonãt.*
4 *Rescriptum debet declarari à supplicatione petẽtis.*
5 *Commissio est stricti iuris.*
6 *Verba rescripti debent reduci ad ius commune licet natura verborum non patiatur quando tamen auferret ius tertio, quod amplia vt n. 7.*
8 *A forma rescripti Papæ recedi non debet.*

An si cum eo de quo facta est mentio in rescripto Apostolico non possit confirmari alienatio rei Ecclesiæ, quia eius oblatio non cedit in euidentem possit con firmari cum alijs non nominatis in rescripto, ex quo offerunt quod in euidẽtem cedit.

DECISIO CV.

CAusa hæc mihi commissa à quodam Antistite cui commissum erat si in euidentem, & in rescripto fiebat mentio expresſè de nomine, & cognomine contrahentium, ac de certo pretio, & cum dicta pretij oblatio visa fuit per dictum Episcopum commissarium non cedere in euidentem Ecclesiæ vtilitatem fuit dubitatum an potuisset confirmare dictam alienationem cum alia persona non nominata in dicto rescripto offerẽte pretium ꝙ cedebat in euidentem Ecclesię vtilitatem, & iudicaui hoc minimè fieri potuisse ex eo ꝙ
1 rescripta Apostolica sunt stricti iuris per text. & glo. in c. P. & G. de officio deleg. nec extenditur de persona ad personam non nominatam in eo Bald. cons. 92. vol. 1. Felyn. cons. 16. nu. 7. Monald. cons. 53. nec incolatum obtinet argumentum à contrario sensu Alex. cons. 17. quia rescriptum non ex-
2 tenditur plusquam verba sonant leg. 1. C. si plures vna sentent. Alex. cons. 48 nu. 9. vol. 6. Cur. Iunior cons. 143. nu. 19. Anna cons. 117. vol. 2. nec in citato rescripto aderat aliquod verbum aptum comprehendere quod desiderabatur, quia licet rescripta sint stricti iuris vt supra affirmauimus cap. qui ad agendum de procurat. & clem. nõ potest eod. titul. Rot. dec. 13. de procurat. in nouis, nihilominus quã-
3 do in rescripto adest aliquod verbum aptum comprehendere id de quo quæritur tunc non debet rescriptum restringi, cum non sit discedendũ à naturali illius verbi significatione imò in vim comprehensiuam id de quo est controuersia complectitur. Et verbum ambiguum si tamen eius natura etiam in genere patiatur intelligendum est ad fauorem proferentis, & constituentis, iuxt. tex. in l. si quis decurio C. de falsis, & l. si quis intentione
4 ambigua ff. de iudic. sequitur Cassador. decis. 1. sub num. 1. de procurat. facit etiam quia rescriptum debet declarari à supplicatione petentis argumento text. in l. si defensor §. qui interrogatus ff. de interrogat. act. Soccin. in l. si iam factam ff. de cond. & demonst. Alexand. cons. 146. volu. 5. Camer. in cap. Imperialem de prohib. feud. alien. lit. E. dicebam etiam quod cum in commissione expressa sint nomina contrahentium ad vnguem est seruanda Iafred. decis. 7. quia commissio est stri-
5 cti iuris, & commissario excedenti illius fines impunè non paretur Gaill. lib. 1. obser. 35. & commissarius super vna causa non potest cognoscere de alia non comprehensa in rescripto Bart. in l. 2. C. si a non competent. iudic. & propterea rescripta commissionalia debent strictè intelligi secundum Magon. decis. 87. Rot. Florent. insuper fuit dictum quod si aliter iudicaretur dictum rescriptũ eiusque confirmatio esset contra statuta canonum quorum dispositioni regulariter rescriptum
6 se conformare debet cap. causam de rescript. verba enim rescripti debent reduci ad ius commune, licet natura verborum non patiatur glos. in c. paratus in vers. si iuxta 23. q. 1. Abb. in cap. causam quæ nu. 3. de rescript. Rom. cons. 334. nu. 2. dicens rescripti verba esse improprianda, vt ad ius commune reducantur, & ius tertio nõ auferatur Ruynus cons. 123. nu. 12 lib. 3. Loffred. cons. 39. nu. 25.
7 etiam si essent in fauorem piæ causæ ne alteri fiat præiudicium, quanto magis contra piam causam Redoan. de spolijs nu. 12. q. 1. Crau. cons. 390. n. 14. dicens rescriptum esse interpretandum secundũ ius ne ius alterius etiam minimum minuatur etiã si rescripti verba aliud sentire videntur idem cõs. 412. nu. 4. & intellectus rescripti etiam per reuolutionem clausularum debet reduci ad ius commune, vt ipsum non lædat Ant. de But. in d. c. causam de rescript. vbi Panormit. ante num. 2. per illum
8 text. omninò videndum; tandem dicebatur quod à forma rescripti recedi non potest, vt in simili decisum fuit die 14. Aprilis in vna Lucana Canonicatus coram Reuerendo Patre D. Bubalo, vt testatur Seraph. dec. 357. num. 6. p. 1. & etiam quod continetur in rescripto procedens ex gratia est strictè intelligendum vbi agitur de præiudicio tertij, & vbi verba sunt clara non recipiunt tergiuersationem Card. cons. 86. col. fin. Dec. cons. 361. vers. secundo respõdetur Aym. cons. 5. num. 4. vt refert idem Seraph. dec. 892.

SVMMARIVM.

1 *Ad validitatem matrimonij debent concurrere duo testes cum Parocho.*
2 *In causa matrimoniali tamquam grauissima non omnibus testibus adhibetur fides, contrarium nu. 6*
3 *Nouum ius dum aliud non exprimit est interpretãdum secundum ius antiquum.*
4 *Mater non admittitur ad probandum matrimoniũ cum filia contractum.*
5 *Non solum in contrahendo, sed etiam in matrimonio dissoluendo desiderantur testes omni exceptione maiores.*
7 *Habilitas vnius supplet inhabilitatem alterius.*
8 *Concilium Tridentinum loquitur de quibuscunque testibus.*

An alter ex testibus infidelis admittatur ad probationem matrimonij, iuxta formam Concil. Tridentini.

DE-

DECISIO CVI.

FVit contractum quodam matrimonium coram Parocho, & duobus testibus, quorum alter erat infidelis, & cum dubitaretur de inhabilitate illius testis infidelis, fuit mihi causa delegata, in qua videbatur dicendum ad valorem
1 matrimonij requiri duos testes cum Parocho, nec sufficere vnicum testem cum eodem Parocho, & ita disponit Conc. Trid. sess. 24. c. j. de matrim. nec sufficiunt qualescumque sed debent esse omni exceptione maiores ne repellantur à testimonio di-
2 cendo: quia in causa matrimoniali cum sit grauissima, non quibuslibet testibus fides adhibenda est, sed circumspectis omniq; exceptione maioribus c. 1. de consang. vers. nunc quæstio ibi: (si per testes circumspectos omni exceptione maiores inueneris) & cum Concilium exigat testes, vt possint probare matrimonium, intelligendum est de testibus legitimis, & qui iure attento faciunt fidem, & in causa ardua non admittitur testis cuius fides aliqua ex causa dilui potest, cap. licet vers. quamquam de prob. quem tex. dicit singularem, ad hoc probandum Bal. in cap. ad nostram nu. 1. de prob. & cum iurium correctio sit vitanda, l. præ-
3 cipimus C. de appell. nouum ius dum aliud non exprimit, est interpretandum secundum ius antiquum, & sic dum Cōcilium exigit testes in matrimonio, intelligendum est de ijs testibus, qui iure antiquo ad probationem matrimonij desiderabātur, quales soli sunt omni exceptione maiores, Couarr. 4. decret. 2. par. c. 8. §. 12. nu. 8. alios referēs dum ait, ad matrimonij probationem esse necessarios testes ita integros, ac in causis criminalibus in quibus exiguntur omni exceptione maiores, & probationes luce clariores, cap. Epiphanius 9. q. 6. l. sciant cuncti C. de probat. & tradit Mascar. cum alijs de prob. concl. 1366. nu. 4. neque ad probandū matrimonium admittuntur testes suspecti, & ideo
4 mater non admittitur ad probandum matrimonium cum filia tanquam suspecta, eo quod eius incrementum excipiet, vt habetur cap. super eo, il 2. de testib. & l. 16 tit. 9. par. 4. ita quod non solum in matrimonio contrahendo, sed etiam in dissoluendo, quia etiam ad hoc desiderātur testes
5 omni exceptione maiores, vt cum multis testatur Gabr. tom. 3. com. lib. 1. tit. de testib. concl 8. n. 3. vers. contrarium, & alij quos refert Mascard. de prob. concl. 1023. nu. 1.
6 Cæterū prædictis minimè refragantibus mihi visum fuit resoluere, & iudicare, testes quoscūq; habentes rationis vsum sufficere ad valorem matrimonij, nec desiderari, vt habeāt qualitates à iure requisitas, vt in alijs negotijs habiles, ac legitimi testes cēseātur, quare sufficit, licet sint infames, excommunicati, parentes, consanguinei, serui, familiares, fœminæ, & infideles, at in hoc casu, quia quamuis testes sint illegitimi, & inhabiles faciunt sufficientem fidem, nec repelluntur, quando sunt instrumentarij hoc est appositi instrumēto ex cōmuni contrahentium consensu, vt tradunt glos. auth. de testib. §. & licet, Bal. l. pateutes nu. 1. C. de testib. Socc. de regul. iur. lit. L. reg. fin. vers. fallit qn testes, Iasō l. 1. §. fin. num. 9. ff. de verb. oblig. Gabr. alios referens tom. 3. com. lib. 1. tit. de testib. concl. 10. nu. 50. & concl. 13. nu. 13. & quippe in matrimonio adhibentur communi consensu, & describuntur in libro Parochi, iuxta dispositionem Conc. Trident. loc. cit. in princ. nec posset obstare inhabilitas, quia admittūtur testes inhabiles quādo cum alio habili, & fide digno, vt propriè in casu nostro in quo alter testium erat infidelis; tunc
7 enim habilitas vnius supplet inhabilitatem alterius, & fides vnius supplet infidelitatem alterius Gabr. tom. 3. comm. lib. 1. tit. de testib. concl. 9 nu. 1. & seq. Mascard. de prob. concl. 1365. nu. 13. imò cum Concilium Tridentinum in præfato loco exprimat coram Parocho, & duobus, aut tribus alijs testibus, signum est nullam qualitatem in testibus exigere præter eam quæ iure naturæ est necessaria, vt testimonium perhibere possint, nempe vt rationis vsum habeant, & hoc maximè habet verum, cum decretum hoc iuris naturalis, & ecclesiastici antiqui correctorium sit, iuxta quod valida erāt matrimonia clandestina, atque
8 ita restringendum, vt de quibuscumque testibus loquatur, quod voluit Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 31. n. 5. vers. & confirmatur in fin.

SVMMARIVM.

1 *Ius vindictæ competit iure proprio, non hæreditario & num. 4.*
2 *Hæres sanguinis qui noluit esse hæres bonorum, habet ius querulandi, & remittendi.*
3 *Consanguinei in querulando, & remittendo præferuntur hæredi extraneo scripto in testamento.*
5 *In materia renunciationis semper sit strictissima interpretatio.*
6 *Ius vindictæ non potest per statutum tolli.*
7 *Sorores occisi etiam si renunciant futuræ hæreditati, adhuc requiritur earum remissio.*
8 *Ius faciendi pacem non est hæreditarium.*
9 *Pragm. 8. de Compositione declaratur, & nu. 10.*

An soror dotata exclusa per fratres à successione bonorum, excludatur ab eisdem à iure querelandi de morte fratris occisi.

DECISIO CVII.

COncessa gratia ab Illustris. Ordinario cuidā clerico inquisito de homicidio, cum clausula obtenta remissione partis: & cum habuisset remissionem ab omnibus coniunctis, & consanguineis occisi, præter quam à sorore dotata; fuit dubitatū an ipsa esset audienda, ad effectū vt potuisset impedire remissionem, & dicebatur, quæstionem hanc de iure communi nullam habere difficultatem, & licet Iul. Clar. in sua q. 58 in verb. sed quid inter hæredes tenuerit, quod si fœmina esset exclusa à successione per statutum, quia dotata, vel alio modo, vt tūc non requiratur eius remissio, & ita refert iudicatum pluries per Senat. Mediolan. tamen eius opinio communiter
1 reprobatur, quia cum ius vindictæ competat iure proprio, & non hæreditario, ad tex. in l. quæsitum

vbi

vbi est casus ff. de sepulch. viol. vbi Bart. consimilis sent. in l. pro hærede §. fin. ff. de acquir. hæreditat. Bart. in l. damni §. Sabini ff. de damno infecto; propterea nihil facit ad casum exclusio successionis si alias fœminæ competit ius querelandi, dum suam vel suorum prosequitur iniuriam, & hæc est communis contra Angelum, vt per Rip. in l. 4. §. Cato ff. de verb. oblig. & idem Clar. vbi supra, qui ante in verb. quæro nunc, dixit quod hæres sanguinis
1 qui noluit esse hæres bonorum habet ius querelandi, & remittendi quia non est hoc ius hæreditarium secundum opinionem Bart. & communem in d. §. Sabini, hinc remittendo non dicitur adire hæreditatem, & sic ex eadem ratione tradunt Doctores in filio repudiante, vel exhæredato, & emancipato, quia ius sanguinis emancipatione exhæredatione, aut repudiatione minimè tollitur quæ latius prosequitur, & fundat Farinacius tit. de accusat. q. 14. num. 19. 21. & nu. 26. vbi etiam
2 quod præferuntur in accusando, & remittendo consanguinei hæredi extraneo scripto in testamēto, & idem tradit in q. 13. num. 8. post Plazam quæst. 39. num. 4. & q. 45. num. 3. Contra etiam Clar. tenuit ibi Baiard. in sua Addit. in eadem quæst. 58. etiam quod fæmina renunciauerit suc-
4 cessioni futuræ, quia si hoc competit iure proprio nihil potest operari renunciatio, & sic loquendo de iure communi articulus non videtur disputabilis.

Curia tamen Archiepiscopalis contrarium iudicauit, non admittendo sororē ad querelandum,
5 ex eo, quod in materia renunciationis semper fit strictissima interpretatio, vt numquam extendatur de casu ad casum, nec de persona ad personā, vt sunt termini clarissimi, & in specie numquam renunciatio extenditur ad ea quæ competunt renuncianti iure agnationis, siue iure sanguinis, iuxt. textum in l. pro hærede §. si quid tamen ff. de acquirend. hæred. D. de Franch. dec. 690. nu. 2. part. 4. vnde Tartagl. in prag. 8. c. 2. n. 18. de compos. dicit ꝙ etiam stante dotatione non excludatur soror à iure quærelandi, & idem probat cap. 1. num. 20.
6 ea ratione, quia ius sanguinis, vt est ius vindictæ non potest per statutum tolli, iuxta textum in leg. iura sanguinis ff. de regul. iur. & eandem defendit Baiard. in addit. ad Clar. d. q. 58. nu. 54. & Carauit. in rit. 191. nu. 8. & 9. dicit quotidiè practicari sororem, etiam si excludatur per fratres a successione bonorum admitti tamen ad accusandum de morte propinquorum Mascard. conclus. 1050. Mentiri num. 20. in tit. de probat. imò plus subdit Tartaglia in citat. cap. 1. num. 21. quod etiam si soro-
7 res renunciassent futuræ hereditati adhuc earum remissio necessaria esset, vt excludātur à iure querelandi, ex regula tex. in l. fi. ff. de suis, & legit. hæredib. l. 3. C. de collat. & hoc ea ratione quoniam ius
8 faciendi pacem non est hæreditarium, vt veniret in renunciatione hæreditatis, sed competit iure sanguinis, de Franch. dec. 611. p. 4. refert fuisse iudicatum in S. C. quod licet aliquis institueret extraneum hæredem, & excluderet eius proximiores a successione bonorum adhuc proximiores non censentur exclusi à iure querelandi, quia non iure successionis, sed iure sanguinis admittuntur ad querelandum, & sic exclusus ab vno non excluditur ab alio, quæ opinio apparet expressis verbis
9 pragmaticæ declarata per proximiores in gradu fieri debere remissiones; verum intelligi de ipsis quibus mortui successio defertur quod pragmatica reiteratis vicibus dum tractat de proximioribus addit semper verba illa *alli quali se deferisce la successione* ad declarandam expressam, & enixā voluntatem requiri duo, videlicet proximitatem gradus, & delationem successionis ad tex. in l. balista ff. ad trebell. in c. si cautio de fide instrum. ex quo cessat motiuum principale iuris vindictæ, & sanguinis si per pragmaticam præcipuè mandatur quod in coniunctis adsit qualitas successionis, & propterea qui non succedit non habet ius accusandi, nec remittendi, & in hoc pragmatica corrigit ius commune eleganter considerat hæc Foller. super eadem pragmatica nu. 39. 41. 44. & sequen. vers. 2. limita, & Carauit. in rit. 272. loquendo in terminis pragmaticæ dicit, quod secundum cum remissio requiritur ab illis tantum qui sunt in eodem gradu, & ad quos successio defertur, & Ba-
10 iard. super Clar. in d. quæst. 58. num. 59. dicit quod in Regno Neapolitano per Regiam Pragmaticam Regis Philippi quæ est octaua sub tit. de compositionibus remissio, siue pax est habenda ab omnibus quibus successio defertur, & Rouit. super eadem pragm. nu. 6. quod hoc ius remittendi non spectat ad omnes consanguineos, sed ad eos tantū ad quos spectat successio, & reddit opinionem hāc indubitatam relatiuum illud *alli quali si deferisce la successione* quod quando stat sine copula, restringit ad textum in l. ea tamen adiectio de leg. 3. maximè quando relatiuum adiungitur qualitati quæ non inest naturaliter cuilibet de genere, & quando inest stat declaratiuum secundum distinctionē communem Bart. in l. omnes populi ff. de iust. & iure, & in l. cunctos populos C. de summ. Trin. & fide Cath.

SVMMARIVM.

1 *Clericus de vitio sodomiæ non potest aggratiari à suo Ordinario.*
2 *Per Pragmaticas Regni tollitur potestas guidandi, seu assecurandi in crimine sodomiæ.*
3 *Per scelus sodomiæ inducuntur pestes, tempestates, & fames.*
4 *Crimen sodomiæ facit admirationem Deo.*
5 *Propter hoc crimen Deus accelerabit iudicium.*
6 *Grauitas huius sceleris facit, vt clerici sodomitæ puniantur secundum leges ciuiles.*

An Clericus de vitio sodomiæ possit aggratiari à suo Ordinario.

DECISIO CVIII.

1 NEgatiua prodijt articuli decisio in nostro Tribunali, non posse .s. Illustrissimum Ordinarium aggratiare in crimine sodomiæ, & habuerunt rationem Domini, nam virtute
2 Regiæ Pragmaticæ huius Regni 2. sub rubrica de so-

de sodomia tollitur potestas guidādi, aut assecurādi quomodolibet istos tales sodomitas, ergo eo magis à fortiori tollitur potestas aggratiandi, argumento enim à fortiori validissimum esse non dubitatur ex vi text. in auth. multo magis C. de sacros. eccl. Item ad hanc sententiam confirmandam considerabatur grauitas talis peccati, & sceleris, de cuius criminis enormitate, & grauitate plura cumulat Graff. in pract. cas. reseruat. lib. 1. cap. 11. in tit. de sodom. vbi quod propter hoc
3 scelus, fames, pestes, atque tempestates inducuntur, & hac de causa Filius Dei distulit incarnari, vt per Affl. in Const. Regn. rubr. 42. lib. 3. num. 11. estq;
4 tantæ turpitudinis hoc vitium, vt quasi admirationem ipsi Deo faciat, vnde Genes. 18. ait: Descēdam, & videbo vtrum clamorem, qui venerit meo opere compleuerint, an non est ita si dicat: vix possum credere tantum scelus, & facinus reperiri in homine: descendam ergo, vt videam hoc malum, vt puniam. Et hinc D. Antoninus par. 2. tit. 5. cap. 4. §. 2. inquit, quod hoc flagitium erit vna ex
5 causis, propter quam Dominus Deus accelerabit iudicium, & Mundus propter hoc vitium in humana natura multiplicatum igne consumetur, vt illud Ioel. c. 3. affert, vbi Dominus dicit: Congregabo omnes gentes, & deducam eas in valle Iosaphat, & disceptabo cum eis. Et paulo inferius inter alias hāc causam assignat, qui posuerūt puerum in prostibulo, ex quo plura in pœnam, & detestationem huius nefandi criminis sodomiæ examinant, & congerunt Damhod. in prax. crim. c. 96 Diaz in prax. canon. c. 86. vbi latissimè Salzed. in addit. abundè Viui. in silua commun. opin. concl. 726. Pelag. lib. 2. de planct. eccl. c. 2. Caball. in Ægidian. Const. lib. 4. c. 69.

Et grauitas sceleris operatur, vt clerici ob hoc
6 crimen sodomiæ puniantur secundum leges ciuiles, ex motu proprio Pij V. incip. Horrendum illud scelus, Dat. anno Domini 1568. 3. Kal. Septēbris, quem optimè explicat Maiol. de irregul. lib. 5. c. 43. vers. propterea clerici, Nauar. in suo Manual. c. 27. nom. 249. & plura referunt aduersus clericos tale crimen perpetrātes multi ex Doctoribus vbi supra, & Spin. in Spec. testam. in glos. 19. in princip. nu. 50. Diaz in d. prax. c. 86. fol. mih. 264.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus potest post primam præsētationem variare, & alterum præsentare.*
2 *Variatio conceditur patrono laico pro vna vice tantum, quod limita nu. 3.*
4 *Patronus laicus promittens cum iuramento non variare, non obstante iuramento potest variare.*
5 *Promittens cum iuramento ducere in vxorem Semproniam, & postea duxerit Mariam, valet matrimonium, licet remaneat periurus.*

Patronus præsentans iurans non variare, an variando teneat præsentatio.

DECISIO CIX.

1 Patronus laicus potest post primam præsentationem variare, & alterum præsentare, ante quam præsentatus primo admittatur per Episcopum, & Episcopus eliget quem velit, Collegium verò, vel Ecclesiastica persona habens ius patronatus, non potest variare, & prior præsentatus à Capitulo, vel Ecclesiastica persona præfertur, text. est præcipuus in materia in cap. cùm autem de iur. patr. idem probat tex. in cap. pastoralis eod. tit. quoniā antequā præsentatio per Diœcesanum Episcopum approbetur, ratum non est, quod à Patrono laico fuit inchoatum, vt in cap. quod autem de iur. patron. sed post institutionem factā ab Episcopo, vel eius Officiali, tunc non potest amplius variare patronus, quia ius dicitur quæsitum primo præsentato, vt in d. c. quod autem, sed melius in cap. si tibi absenti de præb. in sexto, quæ tamen
2 variatio conceditur patrono laico tātum pro vna vice, vt constat ex supradictis iuribus, & cum hæc variatio sit odiosa, debet restringi, vt in clem. cum illusio de renunc. & ideo verba sunt intelligenda pro prima vice, iuxta regulam vulgarem l. boues §. hoc sermone ff. de verb. sign. & ita hanc opinionem tenet Calder. cons. 16. incip. an laicus sub tit. de iur. patron. quam opinionem probat, & sequitur Roch. de Curt. in tract. de iur. patr. verb. honorificum q. 10. nu. 35. fol. 17. vbi tenet contra glo. in clem. plures eod. tit. de iur. patr. nec non est rece-
3 dendum quod liceat patrono pluries variare, sed intellige accumulando, secus verò recedendo à prima nominatione, quia si expressè recedat à prima nihil agit, & non valet secunda nominatio, vt probat tex. in d. c. cum autem ibi, eo non refutato, & ibi notat, & tenet Abb. nu. 2. & cæteri omnes quem sequitur Lopez in l. 6. in glos. *en escongencia del Obispo*, & vltra eum Roch. de Curt. in d. verb. honorificum q. 9. nu. 30. & Paul. de Citad. in eiusdem nominis tract. par. 13. nu. 3.

Dubitatum tamen fuit in Curia Archiepiscop. an patronus laicus qui vnum præsentauit, & promisit cum iuramento non variare, possit, non obstante iuramento variare, & præsentare, quidam ex Dominis tenuerunt, quod patronus præsentās, & iurans non reuocare, vel variare minimè possit variare, nec reuocare, argum. glos. communiter approbatæ in cap. licet mulieres de iur. iur. tenet ēt Paul. de Cast. in duob. consil. & eū referens Roch. de Curt. in d. verb. honorificum q. 12. num. 37. ad quem se refert Lop. in d. l. 6. tit. 16. p. 1. verb. *bien lo puede fazer*; nihilominus post prolixam disputa-
4 tionem fuit resolutum, quod non obstante iuramento patronus possit variare, argum. tex. in cap. sicut ex literis de spons. vbi probatur, quod si ali-
5 quis promittat cum iuramento Semproniam in vxorem ducere, & non aliam, & postea accipiat per verba de præsenti Mariam, valet matrimonium contractum cū Maria, licet iurans remaneat periurus, quia sponsalia de futuro etiā cum iuramento dissoluuntur per matrimonium de præsenti, & ibi notant DD. ergo ita in proposito videtur dicēdum, quod valeat secunda nominatio, licet patronus nominans remaneat periurus, facit etiam pro hac opinione glos. in cap. fin. verb. reuocatus de

procu-

procurat. in sextò, quæ tenet, quod licet iurauerim non reuocare aliquem procuratorem à me constitutum, si tamen reuocem, valet reuocatio, licet reuocãs fiue periurus: Itē faciunt aliç plures iuris decisiones .s. quod si promisit aliquis cum iuramento domum, vel librum Titio vendere, & non alteri, & postea alteri vendiderit, valet secunda venditio cum traditione facta, licet vẽdens sit periurus, etiam si iuraui nõ reuocare Vicarium à me constitutum, si reuocem Vicarium, valet & tenet reuocatio, licet remaneam ex hoc periurus, & sic de alijs similibus, & in terminis nostris iurispatronatus, quod patronus laicus, qui aliquem præsentauit, & cum iuramento promisit non reuocare vel non variare, non obstante illo iuramento, possit reuocare prædictam nominationẽ, vel variare, alterũ præsentando, inuenio quod tenet, & fundat supradicto, & alijs fundamentis Alex. cõsil. 16. per tot. lib. 3. vbi respondet quibusdam fundamentis quæ videbantur obstare.

SVMMARIVM.

1 *Aliud est vniuersitas, aliud singuli ipsius.*
2 *Ciues admittuntur ad testimoniandum pro sua vniuersitate, si de singulorum interesse non tractatur, quod limita nu. 3.*
4 *Ciues originarij illius vniuersitatis alibi habitantes admittuntur ad probandum iuspatronatus.*
5 *Certa parte Vniuersitatis prætendente iuspatronatus, admittuntur ciues ad probandum.*

An Ciues admittantur ad probandum ius patronatus Vniuersitatis.

DECISIO CX.

1 Circa hũc articulum propositum in Epithomę, dubium faciebat pro sententia affirmatiua, quod aliud est vniuersitas, & aliud singuli ipsius. l. in tantum §. vniuersitatis, & ibi glos. Bart. & Bal. ff. de rer. diuis. l. sed si hac §. qui manumittitur, & ibi Bar. & cæteri ff. de in ius voc. §. vniuersitatis instit. de rer. diuis. Item DD. communiter firmarunt, ciues pro vniuersitate sua admitti
2 ad ferendum testimonium, si de singulorum interesse non tractatur, Bar. Bal. & Alberi. in d. §. vniuersitatis, Cyn. & Salyc. in l. parentes C. de testib. Dec. in cap. tertio loco nu. 10. de probat. Afft. dec. 400. Capyc. dec. 152.

Cæterum supradictis minimè obstantibus, Cu-
3 ria Archiepiscopalis cẽsuit esse repellendos testes Vniuersitatis Panicoculi in causa probationis iuris patronatus eiusdem, nota ex doctrina Bal. in cap. nuncius de testib. vbi inquit, quod si tractatur de causa status, vel altera magna Vniuersitatis, ciues eiusdem nõ sunt idonei testes. & propter affectionem quam præsumuntur habere ad causam repelluntur; sequitur Felyn. in cap. insuper 3 num. 4. de testib. in 4. fall. & ideo in causa iurispatronatus non erũt legitimi testes psonæ Vniuersitatis ad probandũ iuspatronatus ipsius Vniuersitatis, Capuraq. dec. 136. par. 2. Paris. q. 28. nu. 252. de benef. & fuit resolutum in vna Forosempronìani, seu nullius Parochialis 15. Decembr. 1553. coram Illustriss. Cardinali Pamphilio, quod videtur esse de mente Concilij Tridentini propter potentiam, & dominationem, quam Vniuersitas habet super personis illius, & Dominus super suis vasallis, & subditis, licet contrarium teneat Genuens. in prax. Archiep. c. 63. motus ex regulis generalibus, quem reprobat Gonzal. super regul. 8. Cancell. glo. 18. sub nu. 71. quia in hac re sumus in speciali casu, & tanquã in tali Concilium exigit insolitas, & exactas probationes, nec contentatur probationibus, quæ de iure communi admittuntur, & ratio est propter potentiam illarum, Put. dec. 205. in princ. lib. 1. quod etiam procedit quamuis Vniuersitas sit parua, vt in casu nostro. & fuit dictum in vna Bononien. iuris patronatus de Barignana 10. Martij 1585. coram G psio, & in nullius Archipresbyteratus 2. Maij 1588. coram Illustriss. Cardinali Pamphilio, & tandem Gratian. tom. 1. discept. foren. cap. 168. nu. 23.

Limitatur autem supradicta decisio duob. mo-
4 dis in quibus Ego admitterem ciues in testes pro Vniuersitate; & primò, quando ciues originarij illius Vniuersitatis alibi habitarent, vt fuit decisum in causa Vniuersitatis Vici, cum Illustriss. Ludouico Carrafa eius Domino, in qua fuit dictum, teste Actuario Bozzauotra, quod capta informatione
5 reciperẽtur in testes. Secundò, si non tota Vniuersitas, sed certa pars illius prætenderet iuspatronatus, vt Sacra Congregatio nouissimè declarasse refert Gonzal. loc. cit. nu. 69.

SVMMARIVM.

1 *Probatio iurispatronatus Vniuersitatis respicit interesse singulorum.*
2 *Pascere animalia, & ligna incidere, respicit interesse singulorum.*
3 *Solutio collectarum respicit interesse singulorum.*
4 *Recognitio Baronis in Dominum non est interesse principale.*
5 *Cognitio libertatis est publicæ vtilitatis.*

Causa iurispatronatus Vniuersitatis, an respiciat interesse singulorum.

DECISIO CXI.

IN eadem causa probationis iurispatronatus Panicoculi; fuit in Curia Archiepiscop. resolutum, causam probationis iurispatronatus
1 eiusdem Vniuersitatis respicere interesse singulorum, & cõsequenter dictos de Vniuersitate repellendos à testimonio, vt superius affirmaui, etenim de singulorum interesse tractari dicitur, vbi singuli ad Vniuersitatis commodum, & vtilitatem admittuntur, l. in tantum §. vniuersitatis, vbi Bald. & reliqui communiter ff. de rer. diuis. prout est in casu nostro, in quo ad dictum iuspatronatus pas-
2 sim possunt singuli de Vniuersitate præsentare, prout à simili de singulorum interesse tractari dici-

dicitur ibi de nemoribus,& pascuis,ad quæ singuli ad pascendum animalia,atque ligna ad incidẽdum mittere possunt, Cyn. in l. parentes C. de testib. quem communiter sequuntur DD.Franch.decis. 307.Paris.cons.104. nu.135.col.1. Item de eodem tractari dicitur, si non obtineretur in causa, & es-
3 set necessarium imponere collectas,quo casu,quia singuli soluere tenerentur, de singulorum interesse tractari dicitur, Bald. in d.l. parentes in fin. C. de testib. & in d.cap. tertio loco de probat.
4 Nec obstat quod tractetur de demanio, & de non recognoscendo Baronem in Dominum, quia hoc non est interesse principaliter, sed in consequentiam, quod non repellit testem à ferendo testimonio, Ruyn. consil. 106. num. 14. volum. 9. Item si tractaretur de libertate, quia est publicæ vtilitatis, & vtilitas priuata quæ in consequentiam peruenit ad testes ipsos non repellit à ferendo testimonio,Bal.in l.1.§. cum autem num.3. vers. & est argumentum C.de caduc.toll.

SVMMARIVM.

1 *In condendis testamentis noctis tempore requiruntur tria luminaria,sed contrarium nu. 5.*
2 *Testamenta confecta noctis tempore sunt suspecta.*
3 *Testamentum ad hac vt valeat testes debent testatorem accuratè respicere.*
4 *Statutum disponens,vt testamenta condita de nocte valeant absque luminibus est iniquum.*

In condendo testamento noctis tempore an requirantur tria luminaria accensa.

DECISIO CXII.

1 FVit in Curia Archiepiscopali dubitatum, an in condendo testamento noctis tempore requirantur tria luminaria accensa: & Domini ex vna parte dixerunt requiri, & esse necessaria tria luminaria accensa; ex eo, quia sumus in suspectis,Ludouic.decis.Perus.116.par.2.Menoc. de præsumpt.lib.4.præsumpt.12. Rimin.Iun.cõs. 269.nu.17.cum seq. Simo.de Præt. de interp. vltimar.volunt.lib.2.interp.2.dubit.1.solut.3.Bald.in c.1. colum. penul. de fid.instrum. qui dicit, quod
2 testamenta facta de nocte sunt suspecta, dum non intercedunt quæ requiruntur, idem voluit Bonif. in tract.de furt.§.inuito Domino nu.21. vers.hinc est legem,& allegat tex.in l.1.§.tria lumina ff.de vent. inspic. nec testamentum nocte factum absq; luminibus potest carere suspitione falsitatis, per text. in d.l.1.§. tria lumina ff. de vent.inspic. & te-
3 stamentum ad hoc vt valeat,& suam habeat vim, & efficaciam debent testes conspicere,quam accuratè,& diligenter testatorem, l. si non speciali, & ibi Bal.& alij C.de testam. quod vnico lumine fieri non potest,addo tex.in l.si vnus,& ibi omnes C. eodem titul. de testament. quam conclusionem procedere de plano scribit Dec. cons.35.Ias. cons. 50.vol.3.Decia.cons.65.vol.2. qui tamen alternatiuam ponit, quod scilicet testamenta nocturno tempore celebrata absque tribus luminaribus non valent, vel saltem suspecta redduntur, imò Ias. consil. 50. placet consultatio num. 9. vers. immò
4 fortius volum. 3. dicit, quod statutum disponens, vt testamentum conditum de nocte sine luminibus valeat sit iniquũ, & nullius momenti tamquam præbens ansam falsitatibus, & licet Addentes ad Mattesilan. in singul.124. dixerint,quod si testes erant in domo obscura,& testator erat infirmus, & vox eius erat nota testibus quod valeat tale testamẽtum, ac de ipso dictos testes posse deponere,tamen hanc opinionem reprobat Dec.cons.134.in fi.& ideo Bononiæ testamentum quoddam ea de re fuisse cassatum, quia testes non viderant testatorem, & post plures ibi allegatos testatus est Anch.Iun.q.11. Cornel. tempore noctis n.6.vers.in quo loco,idem voluerunt Socc. cons.130.volu.1.Ias.cons.97.lib.4. Cora.cons.18. vol.2.

His tamen non obstantibus, Domini tandem contrarium resoluerunt, moti ex duabus decisionibus Rot.Rom. in quibus fuit dictum, quod tria
5 lumina non requiruntur, quia hæc forma in ordinandis testamentis non est tradita,& ideo dumtaxat lumen videtur sufficere, & ita fuisse iudicatũ, & decisum coram Gipsio in vna Perusina bonorũ die 8.Nouembris 1582.& aliàs coram Decano de Rubeis in Romana nullitatis testamenti die 14. Nouembris 1588.

SVMMARIVM.

1 *Testes vt probent in causa probationis iurispatronatus,requiritur & amissio originalis instrumenti,& quod sint periti contrarium, nu. 5.*
2 *Fœminæ non probant in casu prædicto.*
3 *Testibus illiteratis deponentibus de mixto imperio non creditur.*
4 *Testibus peritis magis credendum est,quam alijs.*
6 *Sacrum Concilium in causa probationis iurispatronatus,testibus minimè confidit.*
7 *Gonzalez reprobat Auctorem praxis Archiepiscopalis Neapolitanæ.*

Forma assignata à Concilio Tridentino probandi iuspatronatus per scripturas, an sit adimpleta, si probetur amissio illarum per testes.

DECISIO CXIII.

1 TEstes deponentes se vidisse instrumentum ad hoc vt probent, duo necessariò requiruntur: Primò, amissio originalis instrumenti. Secundò, quod ipsi testes sint valdè periti Mascard.in tract.de prob.concl.32.nu.29. volu.1. vt Notarij,& Aduocati,alias ni forent testes valdè periti eorum dicta,& positiones nullam facerent fidem, Dec.cons.81.num.3.Abb.cons.98. volu.2. quod si testis asserat se literas nescire non posse perfectè scire de scripturis, Bart. nu.6. Dec. num. 28.Curt.Iun.num.24.Riminal.num.5.& Cagnol. num.46. auth. si quis in aliquo C.de edendo, & ibi

omnes

omnes teftantur de communi Affl.dec.274.Surd. conf.109.nu.13.Bologn.autem in d. auth. fi quis in aliquo nu.35. curiose quidem ftuduit probare fex requifita fore neceffaria in præfenti quæftione, & tria Ferret.conf.371.nu.1.& feq.vol.2. quæ re ipfa ad duo iam præmemorata requifita reducuntur Surd.conf.144.nu.j.& feq.& ita declaraffe Sacram Audientiam Barēfem in anno 1589. in caufa Magnif.Vniuerfitatis Vigellien.teftatur Viui.in decif.
2 155.par.1. Nec ad fupradictum effectum teftes fi funt fœminæ probant Mafcard. in tract. de prob. concl.110.nu.22.lib.1.licet ibi congerat DD.contrarium affeuerantes; nam teftes fubfcribentes fe
3 chirographo debent effe mares,Mafcar.in concl. 285.nu.5.eod.volu. prout etiam teftibus illiteratis deponentibus de mixto imperio minimè creditur Ann.alleg.52.nu.39.& in fing.507.& fic etiam iudicauit Regia Audientia Apuliæ in anno 1583. in caufa tunc in ea tutrinata cum Magnif. Vniuerfitate S.Seueri,vt eft videre penès Viui. d.decif.nu.3. vbi multos alios allegat.

Et hinc eft quod teftibus peritis magis credendum
4 eft,quam alijs,vt per Card. in clem. 1. nu.13. de homic.Bar.n.8.& alij vniuerfaliter oēs in prohem. Digeftor.§.omnem,Alex.conf.15.vol.1.Rol.conf. 30.nu.26.vol.3.& ideo creditur teftibus peritis,vt Doctoribus,vel Notarijs deponētibus cognofcere literas Notarij,Laur.de Pinu conf.25.nu.5.

Attamen licet fupradicta omnia vera fint,con-
5 trarium verò fuit dictū in Curia Arch. in materia probationis iurifpatronatus Magnatum, in quo per difpofitionem Concilij debet conftare de continuatis præfentationibus 50. annorum per authenticas fcripturas alias nullatenus fufficeret fi per teftes probaretur deficientibus fcripturis, vt fuit in terminis refolutum in Rota in vna nullius Archipresbyteratus 2. Maij 1588. coram Ill.Pamphilio & in alia Forofempron. 15. Decembris 1593. Rot.diuerf.dec.199.n.4.p.2.vbi rationem affignat
6 quia Conciliū teftibus omnino non confidit quando agitur de iurepatronatus harum perfonarū, & propterea non fibi fatisfieret fi ifte præfentationes probarentur per teftes,feu equipollens, & non per fcripturas,fed voluit vtramq. probationem, & teftium,& fcripturarum,quod fuit etiam nouiffimè decifum in vna Sorana beneficij 28. Aprilis 1609. coram Illuftrifs.Pamphilio.
7 Ex quibus dubitat de veritate opinionis Auctoris prax.Archiep.c.63.nu.12.Gonzal.fuper reg.8. Cancell.de menf.& alternat.glo.18.vbi dicit illum Doctorem tenere,quod fi per teftes probaretur effe deperditas fcripturas,& deponeret de tenore illarum in quibus continebantur continuatæ præfentationes, quod tunc fatisfieret menti Concilij per tex.in cap.cum olim effemus de priuileg. Quoniā eo ipfo,quod Concilium non confidit de teftibus cōfequenter etiam remanet exclufa ifta probatio;nā aliter de facili eluderetur difpofitio dicti Concilij, quod etiam fenfit Rot.in vnā Sabinen.iurifpatronatus 15.Nouembr.1582.corā Sanctiffimo D.N. Clem. VIII.& in dicta caufa Forofempron.feu nullius.

Vnde fi non probaretur ex eifdem fcripturis authenticis,quod omnes prēfatæ prēfentationes continuatæ fortitæ fuerunt effectum,prout Cōcilium difponit non releuaret talis probatio,Rota diuerf. in d.dec.199.nu.3.p.2.& in Sabinen.beneficiorum 15. Nouembris coram Sanctiffimo D.N.Clemen. VIII.tunc Rotæ Auditore.

SVMMARIVM.

1. *In crimine Simoniæ coniecturæ debent effe conuincentes,ad hoc vt probent.*
2. *Coniecturæ probant in crimine fimoniæ.*
3. *Simonia eft de criminibus quæ folent occultè committi.*
4. *Coniecturæ quæ fint.*
5. *In crimine fimoniæ probatio facti à focio valet.*

Simonia, an probetur coniecturis, & quæ nam fint iftæ coniecturæ.

DECISIO CXIV.

1 IN caufa cuiufdam clerici inquifiti de fimoniaca prauitate,fuit dubitatum in Curia Archiep. an fimonia eiufdem effet per fufficientes coniecturas probata: & pro ratione dubitandi dicebatur pro parte Reuer. Fifci non effe fimpliciter verum,quod in crimine fimoniæ fufficiant coniecturæ,nam requiruntur illa tria cumulata per Mafc. in concl.1304.nu.14.& 33.& præfertim quod cōiecturæ fint concludentes,neceffario,& conuincentes,nō autem imaginariæ, Clar.in §.fimonia verf. fin.Vgolin.de fimon.c.32.§.4.num.2.Tum quia id verum eft in fimonia, quæ committitur circa ordines,fecus in ea quæ committitur circa beneficia Triuif.dec.5.nu.3.lib.1.

Cæterū fupradictis minimè fuffragantibus fuit
2 refolutum fupradictum clericum fore ex deductis condemnandum, quia fimonia probatur per figna,& cōiecturas,cap.ficut de fimon. glo.in cap. fanè 15.q.3.Clar.in d.§.fimonia verf.fi.Redoan.de fimon.p.4.c.20.nu.6.Mafcar.de prob.concl.1304. nu.8.vol.3.quod maximè verum effe dicitur in foro ecclefiaftico, Rot.Rom.in nouiff.dec.192.nu.2 p.1. & ratio potiffima eft, nam fimonia eft de cri-
3 minibus quæ folent occultè committi, Crauett. conf.122.nu.8.Mafc.in d.concl.1304.nu.2.Pari.de refign.benef.tom.2.lib.14.q.10.nu.23. Decia.in tract.crim.tom.1.lib.5.c.86.nu.6.
4 Coniecturæ autem, quæ ex proceffu dicti clerici inquifiti colligebantur, erant videlicet,publica vox, & fama probata per multos teftes, qui cū fint plures numero ex eo fuppletur omnino defectus,Gram.conf.59.n.19. Secundò,nonnulli enim teftes deponunt dictum clericum mutuaffe pecuniā alteri clerico mediāte perfona cuiufdam artificis, idq; etiam audiuiffe ab ipfomet clerico, Caputaq.dec.267.nu.2.p.3. & ab alijs,teftis autem de auditu fi non probat,faltem facit præfumptionem, Benint.dec.67.nu.8. Tertiò,confeffio clerici refignātis,qui proteftatus fuit in actis fe refignaffe beneficium alteri clerico, quia ab eodem fibi fuerat
5 promiffū tradere fcut.25. focius vero criminis admittitur in teftem in crimine fimoniæ c.j.de teftib. in fextò,Parif.d.lib.14.q.10.n.9.cum feq. vbi alios citat, & teftatur de magis communi.

H Non

5 Non obstat, confessionem fuisse factam à socio criminis, & propterea nullam inducere probationem, quia respondetur hoc non procedere in crimine simoniæ, cap. veniens de testib. Alcia. in cons. 2. nu. 4. Saly. in l. fi. nu. 10. C. de accus. Aret. cons. 61. Calcan. cons. 110. nu. 7. Crauett. cons. 79 t. num. 5. Paris. in d. lib. 14 q 10. nu. 18. & 43. vbi dicit, multò minus probare si agitur criminaliter, Decian. in tract. crim. to. 1. lib. 6. c. 86. nu. 8. & lib 3. c. 19. n. 15. Neq; obstat, quod confessio cedentis nō noceat cessionario, l. facta §. si heres st. ad treb. de communi testatur Corn. cons. 139. nu. 4. vol. j. latè Masc. de prob. vol. 1. concl. 374. sic nec confessio Resignātis debet nocere Resignatario, ne alias esset in manu Resignātis priuare Resignatarium iure suo, Alcia. in d. cons. 2. col. 1.

SVMMARIVM.

1 *Tex in auth præsente C. de fideiuss. vendicat sibi locum in constitutore, contrarium, nu 4.*
2 *Quod statuitur de fideiussore habet locum in constitutore.*
3 *Quicunque pro alio intercedit potest opponere exceptionem excussionis.*
5 *Fideiussor negans fideiussisse perdit beneficium excussionis.*
6 *Exceptio excussionis debet opponi ante litem contestatam.*

Text. in auth. præsente C. de fideiuss. an locum sibi vendicet in Constitutore.

DECISIO CXV.

1 FVit dubitatum in Curia Archiep an dispositio tex. in auth. præsente C. de fideiuss. qua cauetur fideiussorem non esse molestādum antequā principalis execuatur, ipsoq; reperto non soluendo locū sibi vendicet in constitutore, vt ipse ad instar fideiussoris non sit conueniendus ante discussionem sui principalis, in quo articulo Zas. in §. de constituta in fi. inst. de act. hanc quæst. tractās, dicit, se de ea nihil inuenisse in Doctoribus, cum tamen verum sit, q eam permulti tractarunt: Et primo, Accursius breuiter eam attingit in §. j. auth de fideiuss. Cu n. n. statuisset eo loci Iustinianus fideiussoribus, mandatoribus, & sponsoribus beneficium istud competere, vt. s. conueniri non debeat priusquā principalis debitor conueniatur, & excutiatur, Accurs ibid. in verb. fideiuss. postquam interpretatus est hæc vocabula, fideiussor, mādator, sponsor, expromissor, aliaq; eiusmodi nomina intercedentiū, quæ synonima esse videntur, subiungit idem dicē lum esse in constituente, q in hde iussore, per tex. in l. fi. C. de const. pecu. sicq; licet tex ille loquatur tantum de Epistola beneficij D. Adriani eum tamen extendendū esse censet Accurs. & ad beneficium excussionis, cum ad id eum alleget. Secundò, idem senserunt Aurel. in forma libelli de actaon. constit. pecu. n. 18. & Ioa. Fab. in d §. de cōstitut. nu. 6. circa fin qui apertè dicunt, quod bene-
2 ficium competit constituenti, & quod illud quod in iure statuitur de fideiussore debet habere locū, & in constituente per d. l. fin. & per §. 1. auth. de fideiuss. nisi in casibus in quibus reperitur contrarium expressū in iure. Tertiò, idem voluit Guid. Pap. in dec. 94. in prin. licet dicat quod de stylo cōi, & obseruantia Curiæ parlamenti Grationop litani nō admittatur hæc exceptio, cū non sit de exceptionibus admissibilibus secundum Delphinalia Statuta. Deniq; idem sensit Zas. vbi supra, licet hos non alleget, & cum eo idem etiam O. not. in §. in personam nu. 29. inst. de act. & Godofr. in annot. ad Pandec. in l. eum qui ephesi §. quod exigimus ff. de const. pecun. vbi generaliter decidunt, omne genus
3 intercedentium quocūq; nomine nominetur posse hanc exceptionem excussionis obijcere, per generalitatem tex. in d. §. 1. auth. de fideiuss. idem etiam tenet Gail obseru. 28. lib. 2.

Attamen licet hoc de iure pateat in ea facti spe
4 cie, quæ nobis proponebatur, iudicatum fuit, atq; decisum, cōstituenti tunc conuento hāc exceptionem prodesse nō posse, duabus potissimū de causis. Primò, quod ille constanter pro alio debitore se cōstituisse negauit, at quemadmodū fideiussor, q
5 se negat fideiussore n perdit beneficium excussionis, & beneficium cedendarū, si postea probationibus fideiussisse conuincatur, vt probat Marsil. in tract. de fideiuss. nu. 19. & 322. ita et iisdem rationibus, qui se negat constituētem priuandus est eodē beneficio in pœnā. s. mendacij, si de mendacio conuincatur quāquam obiter iudicatū fuisse à Senat. Pedem. testatur Thess. dec. 30. Secundò q exceptionem
6 tionem istam non opposuisset ante litem contestatam, & si a permultis teneatur eā posse opponi vsq; ad sententiam diffinitiuam in vim peremptoriæ, p gl. in l. 3. ff. de excep. vbi hæc exceptio dicitur esse anomola, inter quos est Crauet. cons. 163. nu. 5. & Gui. Pap. in dec. 432. nu. 10 tamen cōius receptū est eam esse dilatoriam exceptionem, & non peremptoriā, sicq; opponendā esse ante litis contestationem, sic. n. post Bar & Bald. tenet Negu. in tract. de pign. in 2. memb. 8. par. princ. nu. 34. cum seq. & secundum id esse refert iudicatum Guid. Pap. in d. dec. 94. ad quam se remittit in d. dec. 432. atq; hoc iure vtimur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex cuius brachium imploratur non tenetur stare processui implorantis.*
2 *Iudex imploratus potest videre processum, an ritè, & rectè fuerit fabricatus.*
3 *Executor mixtus assumit partes Iudicis, ampliatur num 4.*
5 *Iudex imploratus potest super exceptionibus oppositis sententiare.*

Iudex cuius brachium imploratur, an possit cognoscere de exceptionibus oppositis ab eo contra quem imploratur.

DECISIO CXVI.

SVpponatur in facto, Reuerendiss. D. N. Vicarium ad instantiam cuiusdam Episcopi impartijsse suum brachium contra quendam reum subdi-

subditum dicti Episcopi Neapoli degentem, eoq; carcerato, & ad instantiam eiusdem fuisse oppositas quasdam exceptiones contra eius Episcopum concernentes ipsius excarcerationem; fuit dubitatum, an dictus D. Vicarius potuisset de iure de
1 supradictis exceptionibus oppositis cognoscere, & fuit resolutum affirmatiuè, ex quo Iudex, cuius brachium imploratur, non tenetur stare processui implorantis, teste Affl. in prohęm. Constitu. Regni post mundi machinam in glo. in verb. gladij n. 58. per doctrinam Abb. & post eũ Imol. & cæterorũ in c. 1. extra de offic. Ordin. Bal. in auth. clerici C. de Episc. & Cler. Salyc. in l. ea quidem q. 10. C. de accus. Angel. in l. 1. C. de exhib. reis Ias. in l. magistratibus ff. de iurisd. omn. Iud. & latè Abb. in loco præalleg. vbi subnectit secus esse in alijs sententijs
2 in tantum Iudex cuius brachium imploratur dicere posset volo videre processum si ritè, & rectè fuerit iudicatum per ea quæ dixit Innoc. in d. c. 1. extra de offic. Ordin. & Andr. in dicto prohęm. & idem sequitur Balb. in dec. 88. incip. Iudex requisitus, & Gram. in cons. ciuil. 109. vol. 1. & optimè per Maran. in pract. in disput. 1. nu. 26. Item quia
3 dictus D. Vicarius vti Exequutor mixtus põt Iudicis partes assumere, l. & si non cognitio vbi Bal. latissimè ff. si contra ius vel vtilitatẽ publicam, l. ét C. de execut. rei iud. & Felyn. in cap. de cetero eod. tit. & in c. fi. vbi omnes de præsumpt. & facit quod voluit Anton. lib. 1. var. resol. c. 39. vbi dicit, quod D. Vicarius vti mixtus Executor iudicialiter potest cognoscere de exceptionibus propositis per dictum carceratum, & partes Iudicis omninò assumere, Fely. in cap. pastoralis nu. 16. de offic. deleg. & in d. c. de cetero nu. 2. vbi etiam Boich. Caualc. dec. 22. nu. 3. Menoch. de arbi. Iud. q. 28. nu. 4. Rota Rom. in nouissimis dec. 33. nu. j. p. 2. quod amplia-
4 tur licere etiam mero Exequutori secundum Ferrett. cons. 290. nu. 1. quod procedit in exceptionibus respicientibus excarcerationem, vt in casu nostro, non autem in respicientibus merita causæ, Surd. cons. 358. nu. 3. Rot. Rom. in nouiss. dec. 33.
5 nu. 1. par. 2. Quia addebatur dictum D. Vicarium posse quoq; super dictis exceptionibus sentẽtiare per cap. super literis de rescriptis, quod voluerunt Abb. in d. c. pastoralis §. quia vero nu. 3. Caualc. in d. dec. 22. nu. 3. Mising. obser. 93. centu. 1. Menoch. in d. q. 38. nu. 16. Rota Rom. in nouiss. in d. dec. 35. nu. 1. & dec. 203. nu. 1. p. 1. quicquid dixerit Felyn. in d. cap. de cætero nu. 2. & in d. c. fi. num. 34. cujus dictum intelligendum est in mero Exequutore.

SVMMARIVM.

1 *Practica Concilij vt patroni non molestentur in possessione in iurispatronatus probatione.*
2 *Decretum Concilij habet locum in possessorio, & petitorio.*
3 *Non dicitur adhibita causæ cognitio si nõ reperiatur fisci citatio.*
4 *Fiscus semper est citandus in probatione iurispatronatus.*

Ad effectum, vt patroni non molestentur ab eorum possessione in probatione iurispatronatus, an dicatur fuisse adhibita causæ cognitio, si in sententia canonizante iuspatronatus non reperiatur fiscus citatus.

DECISIO CXVII.

1 HOdie post Concilium Tridentinum cap. 9. sess. 25. non sufficit docere de quasi possessione, nisi doceatur de legitimo titulo; ratio est, quia per dictum Concilium derogatur non solum titulo, sed etiam quasi possessione cuiuscũq; iurispatronatus aliter acquisiti, quam ex fundatione, cõstitutione, vel dotatione, & ideo vt quasi possessio possit suffragari, est docendum de titulo legitimo, ita declarauit Sac. Conc. Trid. Congregatio, dicens: Hoc decretum Concilij habet locum
2 in petitorio, & in possessorio, vnde admittenda non est præsentatio, aut præsentati institutio facienda, nisi prius verificatio iurispatronatus ex decreto Concilij, quod etiam tenuit Rota in vna Reatin. Iurispatronatus 22 Octobris 1587. coram Robusterio, & in Auximan. iurispatronatus 25. Maij 1595. coram Illustrissimo Mellino tunc integerrimo Rotę Auditore, & alias supra, & in vna Romana Parochialis 21. Ianuarij 1600. coram Reuerendiss. D. Pacen. vbi fuit resolutum cessare manutentionem, & alia quæcumq; remedia possessoria, quandiù prætensus possessor iurispatronatus non docet de titulo, minimèq; posse talem possessionẽ suffragari aduersus reseruationem regulæ 8. Cancellariæ illam inficientis, qui enim prætendit suum iuspatronatus esse ex fundatione, dotatione, aut constructione probare tenetur, Mohedan. dec. 20. nu. 2. de iure patr. Caputaq. dec. 132. nu. 1. p. 2. vbi probatur quod ad effectum annullandæ pensionis ex eo quod fuit reseruata per beneficium iurispatronatus laicalis tenetur probare quod sit ex fundatione, vel dotatione, si verò semel vacatio contingerit, & patronus laicus, seu mixtus præsentauit, & coram Ordinario docuit de suo iurepatronatus, iuxta formam dicti Concilij, & præuia causæ cognitione, ac seruatis seruandis Ordinarius semel approbauit dictum iuspatronatus, & instituit præsentatum, tunc quamuis postea multoties idem beneficium vacare contingat, non tenetur amplius de titulo saltem in possessorio iudicio docere, licet de eodẽ iurepatronatus cõtrouertatur, sed sufficit patrono quasi possessio quam habet, & ita censuerunt Illustriss. Concilij Trid. Interpetres, dicentes: Item censuit Sacra Congr. non posse repelli à sua quasi possessione præsentandi si adhibita causæ cognitione super iurepatronatus post Cõcilium Ordinarius à patrono præsentatũ admisisset, ét si post obitum eiusdem præsentati de validitate iurispatronatus contigerit dubitari, secus autem si simpliciter patroni præsentatio absq; causæ cognitione, admissa fuerit: & postea subdit eadem Sacra Congregatio: Item censuit tunc demum debere intelligi adhibitam fuisse causę cognitionem, in probando iurepatronatus, cum seruata fuerit forma à Concilio tradita, aliter namq; si in quacumque vacatione teneretur patronus de suo iurepatronatus, docere nunquam daretur litium finis

vt in hoc proposito tradit Praxis Archiepiscopalis non autem sufficit docuisse de fundatione, vel dota tione ante Concilium, vt similiter dixit Sac. Congregatio Concilij.

Quibus sic suppositis pro præsentis articuli dilucidatione, cum fuisset dubitatum in Curia Archiepiscopali in causa probationis iurispatronatus quorundam Dominorum de Forma, & Caracciolorum, si ad effectum de quo supra dicatur adhibita causæ cognitio si fiscus in sententia non reperiatur citatus, & fuit negatiuè resolutum, scilicet non esse manutenendos patronos in possessione virtute sententiæ latæ post Concilium ex quo non apparebat de citatione fisci fiscus enim semper est citandus, Bal. in conf. 39. vol. 1. Menoch. conf. 416. vol. 3. adeò vt sententia lata absente fisco, sit ipso iure nulla, vt est tex. in proprijs terminis loquens in l. velamento C. de postuland. vbi secundum Bald. ibid. absentia Aduocati non vitiat sententiam, fallit in Aduocato fisci, sequitur Monald. conf. 143. vol. 2. Bertaz. conf. 60 nu. 6. & seq. & proinde non dicitur in sententia adhibita fuisse causæ cognitionem, vbi fiscus non reperitur citatus, argum. text. in l. Iudices C. de iudic. & in l. ne quisquam §. vbi decretum ff. de offic. Proconf.

3 (margin, beside "lorum") · 4 (margin, beside "apparebat")

SVMMARIVM.

1 *Domino licet moderatè percutere seruum suum.*
2 *Abbas sub sistente causa potest moderatè corrigere Monacos, idem in Barone nu. 3.*
4 *Baro malè tractans vasallos, priuatur eorum dominio.*
5 *Filius resistens patri, ipsumq. repercutiens, potest impunè occidi.*
6 *Clericus excedens modum in corrigendo, exulat per annum, & ita decisum refertur.*

Pœna Clerici excedentis modum in corrigendo eius famulum, quæ nam sit.

DECISIO CXVIII.

1 CVM de hoc articulo disceptaretur in Tribunali nostræ Curiæ Archiepiscopalis, dicebam, Domino esse licitum moderatè percutere, & castigare eius famulum, vt est videre penès Alexand. in consil. 75. volum. 1. prout licita est Præceptoris leuis, & moderata correctio, & castigatio discipulorum, l. & si quæcumque §. fin. cum l. seq. ff. ad leg. Aquil. cum ibi notat. per Bald. Bart. & Fioria. de quibus meminit Neuizan. in consil. 75. num 5. & vide Gail in obseru. 105. num. 6. lib. 2. & Abbas qui quo subsistente
2 causa potest moderatè corrigere, & castigare eius monachum, iuxta notata in cap. vniuersitatis, & in cap. cum vol intate 9. tin. de sentent. excommunic. & idem est in Baron. cui similiter permissa est moderata castigatio vasallorum, vt dicit Afflict. in Constit. Regni vt dignitatum in fin. nu. 5. quod tamen intelligendum est cum magno moderamine, alioquin Baro male tractans nimis vasallos, eorum iurisdictione priuatur, iuxta decision. Grammat. 104. Gail obseruat. 17. lib. 1. Guid. Pap. dec. 62. Viui. dec. 447. Thesaur. Iun. in quæst. forens. 53. lib. 3. & patri non prohibetur filium verberare, & castigare, Alciat de præsumption. regul. 1. præsumpt. 3. post Angel. in l. prætor edixit
5 §. præterea num. 3. ff. de iniur. qui dixit per illum textum, quod filius debet sustinere omnia verba, quantumuis iniuriosa à patre prolata, & idem dixerunt Boss. in titul. de iniur. sub num. 2. Menoch. de arbitrar. Iudic. lib. 2. cas. 364. num. 3. &
5 seq. immò si filius resisteret patri eum verberanti, ipsumque repercutiat, potest impunè occidi, vt refert Marsil. in pract. criminal. in §. aggredior num. 79. & seq. Carrer. in eius pract. §. circa num. 71. & seq. vnde in facti contingentia refert Clar. in quæst. 56. versic. primo etiam, fuisse absolutum per illum Senatum quendam qui filium corrigendo eum interfecerat; sed quando ex nimio excessu appareret magna patris inhumanitas, tunc non transiret absque pœna, iuxta considerationem Baiard. ibid. in addit. ad ipsum Clarum in dicta quæst. 56. num. 7. & seq. per ea quæ dixit Menoch. de arbitrar. Iudic. cas. 364. num. 15. immò si pater filium intolerabili iniuria afficeret, quamuis contra eum iniuriarū actione agi nequeat, per text. in l. prætor edixit §. præterea ff. de iniur. nihilominus posset filius Iudicis officium implorare, & patrem cogi facere ad eū emancipandum, l. fin. ff. si quis à paren. fuer. manumiss. §. fin. institut. de noxal.

Ex his igitur Curia Archiepiscopalis decreuit Clericum, qui excederat modum in corrigendo quemdam eius famulum, (nam ei fregerat caput) debere exulare per annum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia regulariter non probat sine processu, & actis.*
2 *Sententiæ transactæ in rem iudicatam est standum.*
3 *Sententia antiqua maximam facit præsumptionem.*
3 *Sententia non probat, sine actis, iuspatronatus, nisi sit antiqua.*
5 *Sacrum Consilium Neapolitanum declarauit sententiam antiquam à 40. annis supra.*
6 *Decisio Curiæ Archiepiscopalis.*

Sententia quando dicatur antiqua, ad effectum, vt ex ea absque productione actorum canonizetur iuspatronatus.

DECISIO CXIX.

1 REgulariter sententia non probat sine processu, & actis, quia appellans potest dicere se non fuisse citatum, & propterea quod sententia sit nulla, per doctrinam Castr. in l. qui ad ciuilia de appell. vbi dicit, quod ille, qui petit reuocari sententiam, sufficit, quod producat appellationem sed

sed ille qui petit confirmationem sententiæ debet producere processum, & ita fuit tentum coram Reomano 5. Decembris 1552. in vna Barchinon. Beneficij S. Michaelis teste Caputaquen. dec. 128. quare in Curia Archiepiscopali in causa probationis iurispatronatus quorundam Dominorum de Caracciolis; fuit dubitatum, an supradicta conclusio procederet quoties produceretur sententia 40. retro annis lata, si dicatur antiqua ad effectum vt amissis actis posset verificari iuspatronatus ex vi eiusdem sententiæ, in qua dubitatione dicebatur, Innoc. in cap. cum in iure vers. de mandato de off.
2 deleg. voluisse, standum esse sententiæ translatæ in rem iudicatam, sequitur Gabr. conf. 99. quorum sententiam amplexam fuisse Rotam testatur Fab. dec. 293. par. 3. diuers. & iterum in dec. 301. de probation. in nouis, maxime si pateat aduersarium fuisse præsentem, & non contumacem, Crescē. dec. 30. de sentent. & re iud. Balb. dec. 93. vnde quanto magis si sententia esset à 40. annis lata, cum transeat in rem iudicatam spat o decem dierum, cap. quoad cōsultationem, & cap. quoad monasterium de sent. & re iud. item dicebatur, maximam esse præsumptionem, quæ resultat ex sententia, cap. in præsentia de renunc. l. ad ciuilia C. de prob. Rolan. conf. 33. vol. 1. maximè cum est de antiquo lata, Mascard. de prob. concl. 1316. facit enim de albo nigrum, & de rotundo quadratum, Iaf. in rubr. de sent. & re iud. Cagnol. Dec. & reliqui communiter in l. in re iudicata ff. de reg. iur. & præsumitur la-
3 tam fuisse præcedente causæ cognitione, Benin. decis. 2. Cassad. dec. 2. de probation. & in decis. 3. de procurat. Put. dec. 338. lib. 2. & Rota in vna Neapolitana Rectoriæ 19. Decemb. 1619. coram Attembergo, voluit sententiam non probare iuspatrona-
4 tus sine actis, nisi sit antiqua, & antiquam existimant Domini quoties 40. retro completis annis lata reperiretur, vt voluit etiam Grammat. in sua pulcherrima dec. 24. vbi refert Sacrum Consilium
5 Neapolitanum habuisse pro absoluto, sententiam non probare acta, nisi quando est antiqua, & antiquam, declarauit à 40. annis supra, & eandem sententiam tenuit Grat. tom. 2. discept. forens. cap. 310. à num. 90. loquens in proprijs terminis pro-
6 bationis iurispatronatus, & ita censuit Curia Archiepiscopalis Neapol.

SVMMARIVM.

1 *Iurapatronatus ex priuilegio hodie sunt sublata per Concilium Tridentinum, limita nu. 4.*
2 *Regula 8. Cancellariæ comprehendit iuspatronatus laicale, ex priuilegio.*
3 *Concilium sustulit omnes patronatus continentes clausulam, regulentur, ac si competerent ex vera fundatione.*

Iurapatronatus ex priuilegio hodie sunt sublata per Concilium Tridentinum.

DECISIO CXX.

IN causa probationis iurispatronatus cuiusdam Oppidi huius Diœcesis Neap. allegantis se habere dictum iuspatronatus ex priuilegio; fuit resolutū in Curia Archiepiscopali, dictum iuspatronatus non competere Vniuersitati dicti Oppidi, ex quo apparebat ex priuilegio sibi fuisse concessum, & de iure Conc. Trident clare patet ex sess. 24. can. 9
1 ita loquentis: [Reliqui patronatus omnes in beneficijs tam secularibus, quam regularibus, seu Parochialibus, aut dignitatibus, aut quibuscumque alijs beneficijs in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, seu facultates, & priuilegia concessa tam in vim patronatus, quam alio quocumq; iure nominandi, eligendi, præsentandi ad ea cum vacāt, exceptis patronatibus super Cathedralibus Ecclesijs competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges sua Regna possidentes, aliosq; sublimes, & supremos Principes iura Imperij in dominijs suis habentes pertinent, & quæ in fauorem studiorum generalium concessa sunt in totum prorsus abrogata, & irrita cum quasi possessione inde sequuta intelligantur.] & etiam fuit dictum non competere, quia tales patronatus nō sunt verè, & propriè patronatus, ex quo ante Concilium etiam includebantur in reseruationibus, Cassad. dec. 4. nu. 5. de probat & dec. 7. num. 5. de iurepatr. Aym. conf. 63. Æneas de Falcon. de reseru. q. 4. effect. 14. vers. idē si iuspatronatus competit ex priuilegio, Roch. de Curte de iure patron. verb. honorificum q. 3. n. 12. Couarr. plures adducens in pract. quæst. c. 36. n. 6. Pari. de resign. lib. 2. q. 3. num. 51. & quod regul. 8.
2 Cancell. etiam comprehendat in sua reseruatione beneficia de iure patronatus laicali, quæ sūt ex priuilegio; fuit in specie resolutū in vna Pamphilon. Parochialis de Zigaq. 18. Iunij 1555. coram Achille, & postea in Cæsaraguftana Parochialis 10. Iunij 1596. coram Gipsio, & nouissime in vna Cæsaraguftana Parochialis de Mense Iunij anni 1603. coram Illustris. Cardinali Pāphilio, & in Firmana beneficij 13. Maij 1596. coram eodem, ac nouissimè in vna Cōpsana iurispatronatus 23. Ianuarij 1603. coram Litta, & in alia Valentina Parochialis de Carlett. 4. Iunij 1602. coram Lancellotto, Rota Diuers. dec. 415. lib. 3. pa. 3. est etiam addendum ex
3 verbis dicti Concilij, quod fuerunt sublati omnes patronatus quamuis contineant clausulas, quod habeantur, & regulentur perinde ac si cōpeterent ex vera fundatione, & dotatione cum alijs clausulis efficacissimis, & ita sępe fuit decisum, & pluries declarauit Sac. Conc. Trid. Congregatio, & ratio est, quia dictū Conc. Trid. sustulit omnia priuilegia tam in vim patronatus, quam alio quocumq; modo concessa, vt ostēditur ex supradictis positis verbis, vnde nihil operantur clausulæ concessionū maximè ponderando illa verba [tam in vim patronatus] quæ veniūt in indiuiduo ad destruendā illā clausulam priuilegiorum, videlicet, quod habeantur perinde, ac si competerent ex vera fundatione & dotatione, quia negari non potest, quod tale ius patronatus re vera sit ex mero priuilegio.

Limitauimus tamen supradictam cōclusionem
4 non procedere quotiescumq; appareret iuspatronatus cōcessum fuisse ex priuilegio ex causa onerosa, quia tunc seruari debet, vt censuit Rot. in vna Valentina de consentayna coram Illustris. Seraphino, vt testatur idem in dec 907. par. j.

in acquirendis, quæ transeunt in Ecclesiam ipso iure, iux. l. fi. C. de sacrosſ. eccl. vt non possint à solo Prælato absq; solemnitate remitti, Anch. in cap. vt super de reb. eccl. nō alien. & in c. 1. eod. tit. Rip. in l. si vnquam q. 2. C. de reuoc. don. Molin. de iust. & iur. disp. 465. licet contrarium teneant Feder. de Sen. consſ. 9. Lap. alleg. 25. Abb. in cap. tua nu. 9. de his quæ fiunt à Præl. sine consens. Capit. in cap. 1. num. 21. de dol. & contum. in cap. potuit nu. 15. de locat. & in cap. quoniam de decim. Geminian. & Franch. in c. 1. de reb. eccl. non alien. in sextò, Socc. in reg. 110. num. 6. & in l. legatum de leg. 1. Afflin cap. vnic. §. iterum num. 6. de capit. Corrad. Sil. in verb. alienatio num. 18. & Armill. num. 17. & hanc esse magis commuuem opinionem dicunt Iaſ. & Rip. in d. l. legatum, Felyn. in cap. in præsentia sub num. 57. verſ. 10. de prob. Rolan. consſ. 15. num. 23. de Franch. dec. 14. sub nu. 16. Sed verior, & tutior est prima opinio, quam dicit Alex. in d. l. legatum esse magis communem, eamq; tenuit Molin. de contract. disp. 468. nu. 11.

Neq; obstat dispositio Paulinæ in repudiatione, vel remissione legati, seu hæreditatis, ac rei Ecclesiæ non incorporatę, quia remissio nō est alienatio, l. alienationis ff. de verb. sign. & Prælatus, seu beneficiatus potest pręiudicare Ecclesię in acquirendo, Iaſ. in l. seruus nu. 2. C. de pact. & in l. legatum ff. de legat. 1. tamen tenetur Ecclesiæ resarcire damnum, glo. in cap. 2. in verb. aut neglectum 12. q. 4. Abb. in cap. ad præsentium de pignor. Silu. in verb. immunitas 1. nu. 12.

Non tamen incurrit pœnas Paulinæ, argumen. cap. odia de reg. iur. in sextò, facit tex. in l. qui autē ff. quæ in fraud. cred. Couarr. in cap. Raynaldus §. 30. de testam. Bald. in l. maximum vitium nu. 11. C. de liber. præter. quem refert Angel. in verb. excommunicatio primo nu. 20. Sed hæc procedunt in foro exteriori, non autem interiori, quia facere
5 tenetur debitor id quod potest pro soluendis debitis iustis, Pet. Nauar. lib. 3. de restit. c. 1. nu. 13. si tamen Prælatus pro iusta causa ob scandalum vitandum omisisset acquirere, non tenetur, quia Ecclesia potius debet pati damnum temporale, quam permittere scādalum animarum fidelium, S. Thom. & ibi Gaietan. 2. 2. quæst. 43. art. vltimo in respon. ad 3. in fin. Quando verò esset res communis Prælato, & Ecclesiæ, seu Capitulo, non potest in præiudicium Capituli renunciare, Iul. Clar. in §. emphiteusis q. 11.

SVMMARIVM.

1 *Inter impugnare, & acceptare datur medium sicut inter velle, & nolle.*
2 *In multis impugnare est approbare.*
3 *Vbi voluntas præsentanti est necessaria sufficit quæcumq; simplex declaratio animi.*
4 *Voluntatis mutatio in dubio non præsumitur.*
5 *Acceptatio præsumitur eo ipso quod præsentatus habuit notitiam beneficij.*
6 *Acceptare beneficium est actus delectabilis.*

Præsentatus per constitutionem Procuratoris ad petendam institutionem, & ad omnes actus, an censeatur acceptasse præsentationem.

DECISIO CXXIII.

IN causa Reuer. D. Petri Berini fuit dubitatum si non apparente acceptatione eiusdem præsentati de beneficio iurispatronatus, ad quod præsentatus erat, censeatur acceptasse, si apparet eumdem constituisse procuratorem ad petendam institutionem, & ad omnes actus: Et dictum fuit per Dominos Curiæ Archiepiscopalis ipsam constitutionem procuratoris habere vim
1 acceptationis, cum inter approbare, & impugnare detur medium, sicuti inter velle, & nolle, Bart. in l. iam dubitari ff. de hæred. instit. Innoc. Ioa. Andr. & alij in cap. prudentiam §. 6. de offic. deleg. Dec. in l. eius est nolle num. 6. ff. de reg. iur. sic etiam inter bonam, & malam fidem est medium, secundum Bart. in l. sed si lege §. scire, & ibi Castr. ff. de petit. hæred. cum alijs quos allegat Surd. in consil. 115. num. 6. & possunt simul stare quod inuito non acquiritur donatio, & tamen
2 non requiratur acceptatio; immò in multis non impugnare est approbare, Bart. in l. quo enim ff. rem rat. hab. & vbi etiam voluntas præsen-
3 tati accedere deberet, foretque necessaria, non tamen requireretur formalis acceptatio, sed sufficeret quęcumque simplex declaratio animi, quæ fieri potest quandocumque, Ang. in l. cum proponas col. 1. verſ. quid autem si non appelletur C. de bon. author. iud. possid, Dec. in cap. pastoralis in fi. de except. Natt. consſ. 474. num. 20. Roland. consſ. 2. num. 173. volum. 1. præsumitur enim præsentatum semper habuisse eandem intentionem, ex
4 quo voluntatis mutatio in dubio non præsumitur, l. eum qui ff. de probation. Natt. consil. 176.
5 nu. 5. Becc. in consſ. j. nu. 24. nam acceptatio præsumitur eo ipso, quod supponimus præsentatum habuisse notitiam beneficij, ad quod fuit præsen-
6 tatus, quia actus est delectabilis, argum. eorum quæ dicit Dec. in consſ. 58. post Ruyn. Parisſ & alios vbi scientia deducit à sanguinis coniunctione, cohabitatione, & alijs concurrētibus in facto nostro.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet potest facere in re sua quod sibi placet.*
2 *Quælibet res præsumitur libera.*
3 *Parochi non possunt compellere Parochianos, vt portent cultram suam.*
4 *Baro non potest prohibere vasallos ne molant in alijs molendinis.*
5 *Quæ facultatis sunt non possunt præscribi.*

Parochi an habeant ius cultræ cum facultate prohibendi.

iuxta quas iudicauit nostra Curia Archiepiscopalis, num. 4.

Præsentatio non acceptata à præsentato intra tempus datum ad præsentandum, an sit valida.

DECISIO CXXVI.

1 ACceptatio fieri debet re integra, Bart.in l.si vxor §.si quis vxorem ff. de adult. Dec. cons.460.in fi.Neuiz.cons.15.nu.19. Natt. cons.315.nu.2.Rolan.cons.78.nu.24.volu.3.& debet expediri intra tempus, quo principalis actus poterat fieri,l.bonorum vbi Bar. & alij ff rem rat. hab.Bar.in l.si is qui pro emptore n.4.ff.de vsucap. Surd.in cons.157.nu 17 & hinc est,quod post mortem donantis res desinit esse integra,& non posset donatio fieri,ergo nec acceptari,& quod acceptatio fieri non possit post mortem vnius ex contrahentibus dicunt,Bar.Ang.& alij in d. l. bonorum in fi.Natt.cons.179.nu.7.decis.Pedem.119.nu.23. Becc.cons.66.num.23.& in terminis,quod euanescat donatio, vno ex contrahentibus decedente ante acceptationem voluit Castr.cons.179. & cos. 295. volu.2. & eum sequitur Socc.Dec.Curt.Iun. Ruyn.Paris.Socc.Iun.Alcia.Rub.Grat.Bertrand. Cassan. Cagnol. Tiraquell. Natt. Plot. & Alban. quos citat & sequitur Cephal.latè defendendo hāc
2 opinionem in cons.340.nu.30.& seq vnde Rota in vna Regien.Prioratus 14.Decembris 1587. coram Pamphilio tenuit, præsentationem factam de absente non acceptatam intra tempus datum ad præsentandum esse inualidam, cuius decisio-
3 nis tenor est: Domini steterunt in resolutis, quod præsentatio facta de Fratre Raphaele nō subsistat, quia non fuit acceptata infra quadrimestre datum patronis ad præsentandum,prout requiritur,cum
4 acceptatio sit pars præsentationis, & ante illam præsentatio non dicitur perfecta, Card. in c.fin de iure patr.Lamb.lib.2.p.2.q.5.art.2.sub nu.1. Neq; obstat,quod præsentatio possit fieri de absente noto Episcopo in vltimo die,seu hora quadrimestris quia hoc intelligitur,dummodo eodem tempore constet etiam de consensu, & acceptatione ipsius præsētati,saltem per literas,vel per procuratorem, quod sufficit,Lamber.lib.2 1.p.1.q 9.art.vlt. Quæ dicuntur de lite non placuerunt Dominis, quia non reperitur, quod lis impediat acceptationem præsentationis, & è contrario allegata procedunt in diuersis terminis,vt hic per Informantes pro D. Camillo,cum quibus transierunt Domini, & alias in eadem Prioratus Veneris 26. Iunij 1587. vbi in sequentibus,verbis ait: Fuit resolutum præsentationem factam de Fratre Raphaele non suffragari,quia facta fuit de ipso absente,vt per glo.in clement.dudū in verb.præsentare de sepult not. Abb. in cap.ea noscitur sub nu.3.de his, quę fiūt à Præl. cum alijs alleg. & fuit resolutum de Mense præterito in causa beneficij de Lōbarda coram Orano, præsertim quia nec ab ipso Fr.Raphaele fuit intra tempus datum ad præsentandum ratificata,Card. in cap.fin. vers.quęro quia dixi de iure patr. Abb. cons.67.nu.3.lib.2.Rota in nouis decis.3.de iure patron.Lambert.lib.2.par.1. q.10. art.5. & par.2. q.5.art.2. nec per ipsum Ordinarium admissa, d.cons.76. sub nu. 2. & licet soleat substineri præsentatio de absente vbi alius præsentatus est, aliter notus habenti illum instituere,vt examinari non egeat,vt notant DD.allegati, & Lambert. d.q.11. art. 3. & tenuit Rota coram Illustriss. Cardinali Alexandrino 16.Maij 1583. seu 1587. in vna Valentina beneficij, hoc tamen intelligit sequuta acceptatione à pręsentato infra tempus,& admissione Ordinarij,vt erat in casu dictæ decisionis,vbi ēt concurrebat perfecta notitia ipsius pręsentati, ex quo fuerat ordinatus ab ipso Ordinario, quod deficit in hoc casu,vbi non probatur talis notitia Epi Regiensis de Fr. Raphaele,vt absque alio examine potuisset institui,prout requiritur ex Abb.d.cons. 76.Lamber.d.q.11.art.3. imò potius præsumitur ignorantia, ex quo Raphael tamquam Canonicus Regularis Ordinis S.Augustini, & sic exemptus à iurisdictione Ordinarij, non est de ouibus suis, Lambert.d.art.num.7.Accedit quod notitia sufficit vbi examinatio est omnino necessaria,prout in præsenti casu in quo agitur de Ecclesia Parochiali & datur cōcursus plurium præsentatorum,vt fuit dictum die 11.Maij præteriti in causa Astoriensis Parochialis coram Gipsio,vt notat Lamb.d.q.11. art.3.nu.5.& 9. ex quibus colligitur responsio ad omnia in contrarium deducta, quæ etiam benè
4 tolluntur per Informantes pro D. Camillo, & ita fuit conclusum: Et iuxta has decisiones fuit conclusum in Curia Archiepiscopali Neapolitana, cum in magna Dominorum controuersia à me fuerunt allegatæ,& ideo inserui.

SVMMARIVM.

1 *Vsurpatio non præsumitur, data paritatè Magnatum.*
2 *Authentica documenta dicuntur illa,quorum probatio nititur authentica,& manifesta.*

Vsurpatio, an præsumatur in iurepatronatus, data paritate Magnatum,& Antistitum Ecclesiæ.

DECISIO CXXVII.

1 FVit resolutum in Curia Archiepiscopali, dispositionem Concilij Trid sess.25. c.9. qua cauetur iuspatronatus Vniuersitatis, & Magnatum præsumi vsurpatione quæsitum,locum minime habere data paritate Magnatum,& Antistitum Ecclesiæ, & hoc per decis. Rotæ in vna Toletana iuris præsentandi 9. Martij 1582. cuius tenor est: [Proposui causam Toletanā iuris nominandi inter Illustriss. Cardinalem Toletanum, & Illustriss. Ducem de Beiar, videlicet,an probetur quod ab immemorabili tempore Ducis de Beiar habuerint ius nominandi Rectores in Ecclesijs,de quibus agitur, & sufficiat, & Domini dixerunt ex dictis testium super immemorabili esse fundatam inten-

intentionem Illustris. D. Ducis, quod etiam fatentur Scribentes pro Archiepiscopo. an autem hæc sufficiat, Domini fuerunt concordes, quod in Domino Duce cesset præsumptio vsurpationis attenta qualitate ipsius, & prædecessorum, quam probant testes Regni, & Diœcesis, cum non sit verisimile Archiepiscopos Toletanos, quorum potentia, & auctoritas notissima est, passos fuisse, vt eorum iura vsurparentur: Quod enim dicitur ab istis Magnatibus præsumi iura Ecclesię vsurpata, procedit, vbi non datur concursus potentiæ, & auctoritatis in Rectore Ecclesiæ, secus si Rectori sit æqualis, vel maioris auctoritatis, quo stãte non intrat dispositio Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. & iterum in vna Bononiens. iurispatronatus Lun. 20. Martij 1589. vbi dicitur in his proprijs verbis, Domini, pro maiori parte tenuerũt, Nos versarare in causa pręsumptæ vsurpationis, ratio fuit, quoniam esto, quod villa in qua sita est Ecclesia Parochialis, de qua agitur, sit 50. focularioriorum, & sic parua; & propterea cessat præsumptio vsurpationis considerata per Concilium Tridentinum sess. 25. c. 9. & cum generaliter de Vniuersitate loquatur, nec aliter distinguat inter vniuersitates magnas, & paruas, nec nos distinguere debemus vulgata l. de pretio de pub. præsertim quia rationes propter quas Ecclesia præsumitur libera, & non de iurepatronatus, ad not. in cap. querelam de elect. militant etiam in quacũq; vniuersitate nã potest esse, quod ex oblationibus fidelium, & hominum dictę villæ prædicta Ecclesia fuerit constructa non tñ animo acquirendi iuspatronatus, vt declarant Lamber. & Roch. citati in decis. Achill. 4. de iurepatr. & quod in parua Vniuersitate præsumatur iuspatronatus ex vsurpatione fuit resolutum de anno præterito 2. Maij coram Reuer. P. Pamphilio in vna nullius Archipresbyteratus, & hanc etiam opinionem sequuntur etiam Cardinales Concilij Tridentini. Non obstat immemorabilis, quia non benè probatur, & quatenus probaretur, non potest suffragari nisi etiam ostenderẽtur præsentationes continuatæ per 50. annos iuxta formam dicti Cõcilij, & quod Parochiani de tempore præsentati essent in quasi possessione præsentandi, vt per Put. dec. 140. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia tam in contrahendo, quam in distrahendo, debent esse libera.*

2 *Pœna promissa non debetur ab eo qui violauit fidem etiam si pœna sit promissa cum iuramento num. 3.*

4 *Arrhæ nõ possunt interuenire in matrimonio nisi ꝑ interesse præstando.*

5 *Pignora possunt interuenire in matrimonio, pro securitate ipsius.*

6 *Quando procedit stipulatio, & traduntur postea arrhæ, non valet matrimonium.*

Fideiussio de contrahendo matrimonio, an teneat.

DECISIO CXXVIII.

Qvidam clericus in minoribus ordinibus constitutus, existens in carceribus Curiæ Archiepiscop. pro homicidio ab eo pàtrato in personam cuiusdam Iuuenis, vt facillimè potuisset gratiã obtinere ab Illustrissimo Domino, promisit matri pupilli contrahere matrimonium cum eius filia, instabat mater ei non fieri gratiam nisi cõtracto prius matrimonio, timens quod post gratiam obtentam noluisset matrimonium contrahere: & cum pro parte clerici promitteretur fideiussio; fuit dubitatum, an de iure subsisteret fideiussio, & fuit resolutum negatiuè, ex infrascrip-
1 tis: Tum primò, quia matrimonia tam in contrahendo, quàm in distrahendo debent esse libera ab omni pœnarum genere, ad tex. in l. Titia ff. de verb. oblig. l. 2. C. de inutilib. stipul. cap. gemma de spons. cum alijs innumeris recollectis per Sanchez in tract. de matrim. lib. 1. disp. 30. vbi ex iuribus prædictis, & alijs latissimè ostendit, vt etiam
2 pœna promissa non sit debita ab eo, qui violauit fidem, & hoc etiam in foro conscientiæ, quia talis pœna impedit matrimonij libertatem, & ex probabiliori sententia hoc procedit etiam si medio iura-
3 mento fuerit pœna promissa, quamuis multi contrarium in hoc teneant, quos etiam recenset idem Sanch. d. lib. 1, disp. 32. nu. 20. & 24. faciunt etiam ad hoc verba Gutt. in c. 22. num. 2. de matrim. per quem referuntur tres opiniones quæ casui nostro applicari possent, dum tractat de Arrhis; & prima
4 opinio est, quod Arrhæ interuenire nõ possint nisi pro interesse præstando, & eo soluto restituendas esse, quia per l. fi. C. de sponsal. reijcitur omnis pœna, ita tenet Ant. de Butr. nu. 9. & Abb. nu. 10. in
5 d. c. gemma. Secunda opinio, affirmat pignora pro securitate matrimonij interuenire posse, dummodo realiter tradantur, quia vocantur Arrhæ, l. 1. C. si Rector prouinciæ, iuncta glo. ibi, item quia tradũtur loco Arrharum, hanc tenet Spec. Hostiens. Azo, Archid. & alij quãplures quos refert Sanch. d. disp. 38. nu. 3. vbi etiam citat Imol. dicentem, hoc procedere siue dicatur pignora tradi pro Arrhis, siue pro matrimonij obseruatione, & Alexan. de Neuo addentem valere pignora, licet pro Arrharum securitate, quæ non dum traditæ sunt dentur si in ea quantitate consistunt, vt si promittantur mille aurei nomine Arrharum, nec tradantur, sed in pignus dentur mille tritici modij, quia succedunt loco Arrharum, & eius naturam sapiunt.
6 Tertia autem opinio nihilominus verior est, & tenenda, nempe quod si præcedat stipulatio, & tradantur pignora minimè valeat hæc conuentio, secus si præcedat Arrharum stipulatio, & ratio est, quia cum principale non valet, corruit accessorium, quod eius naturam sequitur, regula accessorium de reg. iur. in sextò, l. cum principalis ff. de regul. iur. ergo cum pœna non valeat, Arrhę autem admittantur pignora accessoria Arrhis valida erunt, exclusis his dum pœnæ accedunt ita tenet glo. verb. matrimonia in d. l. Titia ff. de verb. oblig. & ibi Bart. in princ. num. 2. Alber. in l. fin. num. 3. C. de sponsal. & ibi Salyc. num. 14. Anch. in dicto cap. gemma nu. 10. de sponsal. & Henrich.

nu. 8.

nu.8.Carrer.de fponf.c.5.lib.j.quos refert,& fequ-
tur Sách.vbi fupra nu.4.& nouiffimè Iacob.Gall.
Neap.in conf.55.per tot.vbi latè de hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Nemo inuitus cogitur vendere rem fuam, limita-*
num.2.& 5.
3 *Iudex ordinarius pro alendis militibus poteft com-*
pellere ciues ad mutuandas pecunias Reipublicæ.
4 *Coactus locare domos, in certis cafibus intelligitur*
in fubfidium.
6 *Quod de Ecclefia dicitur extenditur ad atrium.*
7 *Immunitas Ecclefiæ extenditur ad atrium.*
8 *Connexorum idem eft iudicium.*
9 *Priuatus habens rem communem cum Ecclefia Ro-*
mana,gaudet beneficio ipfius Ecclefiæ.
10 *Ratione connexitatis fi plura bona venduntur,& vi*
cinus habet ius congruum in vna,poteft omnes tra-
here.
11 *Immunitas hofpitandi conceffa clericis, extenditur*
ad Fratres.
12 *Immunitas Ecclefiæ extenditur per quadraginta*
paffus.
13 *Vbi eadem eft ratio,idem ius debet militari.*
14 *Quando eadem eft ratio, & fimilitudo, fit extenfio*
etiam in correctorijs.
15 *Priuilegium immunitatis extenditur ad Ecclefiam*
ædificatam,& reædificatam.

An pro ampliatione Atrij Ecclefiæ poffit cogi vicinus ad vendendum domum.

DECISIO CXXIX.

1 CONftans eft regula, quod nemo inuitus co-
gitur vendere rem fuam in totum,nec in
partem,etiam iufto pretio,l.nec emere C.
de iur.delib.l.inuitum C.de contrah.empt Fab.de
Ann.conf.4.num.41. Couar.var.refol.lib.3. c.14.
num.7.Boer.dec.321.nu.2.etiam quod fit confan
guineus,confors, vel vicinus, nifi retractus ftatu-
tarius , conuentionalis, vel confuetudinarius id
exigat,Anchar.conf.370.Caft.conf.1.vol.2.Parif.
conf.53.vol.3.Ruyn.conf.70.volu.1.Surd.conf.43.
nu.12.vol.1.Fab.de Mont.tract.de empt. & vend.
quæft.3.in princ.& q.20.nu.41. Verumtamen ca-
2 rioris annonæ tempore coguntur nobiles, & alij
vendere granum in fubfidium, Bar.ad l.annonam
de extraord.crim.Iaf.ad d.l.nec emere nu.3.Surd.
dec.275.nu.4.Viui.dec.28,qui etiam in clericis fru
mentum habentibus loquitur,Caualc.dec.37.n.74
& de vendentibus granum vltra taxam Principis,
de Franch.dec.9.num.6.par.1. Caball.refol.crim.
caf.9.cum etiam adductis per Menoc.conf.1000.
lib.10.quibus addo Vafq.lib.1. controu.in præfat.
3 c.6. vbi etiam Iudex ordinarius pro alendis exerci
tibus ,aut afferuandis præfidiorum militibus, &
pro reliquis ad bellum neceffarijs poteft compel-
lere ciues ad mutuandas pecunias Reipublicæ,qua
ratione mutua etiã pecunia ab inuito extorquetur
quando Superior non habet de fuo , vnde publicũ
bonum tueatur, Cyn.ad l.neminem C. de facrof.
eccl. Natt.conf.554.nu.2.vbi quoq; ait, quod coa-
4 ctus locare domos,in certis cafibus intelligitur in
fubfidium,& pro hoc limitari d.reg.l.nec emere,
fic in eo qui poteft compelli , tametfi non fuerit
actualiter coactus, de Franch.dec.54.num.6. p.1.
idquè egregiè probant Cuman. Imol. Alexan.Iaf.
Rip.ad l.1. ff.folut. matr. cum relatis per Rebuff.
de fcholar.priuileg.7. & Horat.Luc. eius nominis
tract.priuileg.39. & 41. in argumento locationis
ędium in gratiam fcholarium faciendæ per illa-
rum Dominos etiam nolentes præcedente tamen
iuftæ penfionis taxatione quod eft ęquiffimum
temperamentum,poftquam tefte Philofoph. pecu
nia eft rerum menfura,Natt.d.conf.554.nu.3.&4.
fic Caroc.tract. de locat.p.1. tit.de iur.perfon.nu.
4.vbi etiam fubiungit, hoc priuilegium,cum alijs
euanuiffe,nec amplius effe in vfu, cũ fcholares im
morigerati reputentur effe mali vicini , á quibus
cauendum eft tamquam ab igne,probat Gallia
conf.1.n.90.& 91.Bimi.conf.175. n.3. vol.2.Odd.
de reftit.in integr.par.1.q.4.ar.10.nu.86.Menoch.
conf.709.nu.9.

Quare fuit dubitatum fuppofita conclufione,
quod fauore religionis ceffet prædicta regula , ad
tex.in l.fi quis fepulchrũ ff.de relig. & fumpt.fun.
de cuius materia latè poft alios per Franch. in de-
cif.123.& per me ipfum in dec.138. & 147. par.1.
an procederet fupradicta conclufio pro ampliatio
ne Atrij eiufdem Ecclefiæ, ita vt poffit cogi vici-
nus ad vendendum eius domum,& fuit affirmati-
uè refolutum, ex eo,quod de Ecclefia dicitur, ex-
tenditur pariter ad atrium , cap. quifquif 17. q.4.
Ambrof.de immun.eccl.q.2.Italia eiufdem nomi-
7 nis tract. q.15. vbi immunitas ecclefiæ extenditur
etiam ad confugientes in atrium Ecclefiæ,& con-
fequenter idem iudicãdum eft de ipfo atrio, quod
8 de ipfa ecclefia,cum fit connexum Ecclefiæ, & de
connexis,idem eft iudiciũ,cap.trãslato de Conftit.
cap.præterea,& ibi glo.de off. deleg.l.2. de iurifd.
9 omn.iud.ex hoc quod priuatus habens rem com-
munem cum Ecclefia Romana gaudet beneficio
ipfius Ecclefiæ, Innocen.&Abb.in cap.ad audien-
tiam de præfcrip.vnde Rota Florentin.decidendo
10 voluit,quod ratione connexitatis quando plura bo
na feparata fimul venduntur, poterit vicinus qui
in vna re tantum adhæret omnia fua bona retrahe-
re,vt teftatur Magon. dec.29. fubdens iuxta hanc
fententiam vidiffe quandoq; refponfum à pruden
11 tiffimis viris,& hinc immunitas hofpitãdi concef-
fa Clericis extenditur ad Fratres ipforum clerico-
rum fecum habitantium in domo communi, Ar-
non.fingul.83.Marfil.fingul. 180. fic etiam vendi-
ta domo venit viridarium annexum , & ita fuiffe
iudicatum teftatur Antonin.lib.1.var.refol.c.112.
caf.29.

Facit etiam ad comprobationem noftri articuli
12 quod huiufmodi priuiuilegium extenditur ad
quadraginta paffus , cap. id diffinit 17. q. 4. Oldr.
conf.45. Graff.conf.1. de immunit. ecclef. volu.1.
quanto magis extendi debet , argumentum
enim de maiori ad minus, & è contra valet, &
13 vbi eadem eft ratio, ibi idem ius debet militari , l
illud ff.ad leg.Aquil.plenè Salyc.loquens in mate-
ria ftatuti in l.2.num.21. C.de noxal.vbi num.22.
afferit

asserit, quod quando eadem est ratio, & eadem similitudo et in correctorijs facienda est extensio, nec tunc dicitur fieri extēsio iuris, sed terminorū.

His accedat pro comprobatione prædictæ immunitatis priuilegium extendi ad Ecclesiam ædificatam, & reædificatam, sic pro claustro, & scholis fabricandis, Franc. Marc. dec. 535. par. 1. immò pro viridario, vel pro ampliatione viridarij monasterij atque pro omni quod esset annexum monasterio, Autonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. cas. 129.

SUMMARIUM.

1 *Securula, vulgo (accettullo) principaliter non est ordinata ad nocendum.*
2 *Statuta prohibentia delationem armorum, non comprebendunt ea, quæ principaliter non sunt ordinata ad offendendum.*
3 *Dentes non veniunt appellatione armorum.*
4 *Percutiens aliquem cum vnguibus non tenetur pœna statuti vulnerantibus imposita.*
5 *Percutiens cum amphora plena vino, non tenetur.*
6 *Culter ordinatus ad temperationem pennarum, non venit appellatione armorum.*
7 *Edictum nostræ Curiæ contra portantes arma, comprahendit clericos portantes securas.*
8 *Appellatione armorum quid veniat, remissiuè.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra clericos arma portantes, an locum habeat in clerico asportante securulam, vulgò *accettullum*.

DECISIO CXXX.

1 Capto, & carcerato isto clerico, dum essemus postea in expeditione causæ, dicebatur edictum nostræ Curiæ, nullatenus posse habere locum in tali casu, ex eo, quod securula principaliter non est ordinata ad nocendum, sed ad alias operationes, ex quo euenit, quod percutiens cum mānara, accetta, ronca, malleo, vel alio instrumento ferreo rustico, vel ad alias artes exercendas ordinato, vel etiam fuste, aut lapide, licet teneatur pœna legis, vel statuti contra percutientes armis, tamen non contra deferentes arma, quia appellatione armorum quoad effectum percussionis tantum factæ cum eis venit secura, cum similibus, & non quoad effectū portationis armorū, vt tenet Amod. de sind. nu. 88. vers. aduertat tamen, subdens quod
2 portatione armorum in statutis prohibentibus delationem armorum, non veniant lapides, & fustes, nec alia quæ principaliter non sunt inuenta ad offendendum, sed ad alium vsum sunt inducta, & ordinata, sequitur Cotta in suis memorabilibus in verb. armorum circa princ. videndus est Clar. in pract. crim. q. 82. num. 4 in vers. & scias, referens ita in facti contingentia tenuisse Senat. Mediol. hos refert, & sequitur Caball. resol. crim. cas. 63. de quo meminit Ioa. Maria Nouar. in suis report. ad pragm. 5. de armis, vbi firmat post eum, quod qui alium dentibus percutit, aut vulnerat, pœna statuti punientis percutientem, aut cum armis vul-
3 nerantem, nō tenetur, quia dentes non veniunt appellatione armorum, sed sunt pars corporis hominis, vt tenet Bar. in cons. 106. lib. 1. quem sequūtur Cępoll. in l. cum dens nu. 10. & 11. ff. de ędil. edict. Fely. in cap. quorundam sub nu. 2. extra de Iudeis, & Saracen. Ias. in §. ex maleficijs num. 84. inst. de act. Affl. in Const. Regn. lib. 1. sub rubr. de percussione illicita cum armis, in Const. si quis aliquem q. 4. num. 7. & hinc etiam euenit, vt percutiens ali-
4 quem vnguibus, nō teneatur pęna percutientibus, aut vulnerantibus imposita, cum & vngues non contineantur appellatione armorum, nec principaliter sint ordinatę ad nocendum, sed ad aliam operationem, & pro corporis humani seruitio, vt habetur per Decia. in tract. crim. lib. 8. c. 2. num. 10. post Marsil. in pract. crim. §. pro complemento nu. 15. & post Carrer. in ead. pract. crimin. §. in textu ibi, itemq; eorum nu. 67. imò Marsil. in d. §. pro com-
5 plemento nu. 16. recenset, quod percutiens, aut vulnerans cum amphora plena vino, vel alio vaso vitreo, aut terreo, vel cum sacculo pecuniarum, non punitur pęna ordinata cōtra percutientem, vel vulnerantem cum armis, quia ista non sunt arma, nec principaliter, & inuenta ad nocendum, sed ad aliam operationem, vt eandem opinionem sequitur Addit. ad Ang. de malef. in verb. vno stocco ferreo sub num. 1. vbi loquens in Statuto Perusino punctualiter mādante, quod si quis offenderit aliquem cum armis, vel re aliqua acta ad nocēdum, ait statutum non cōpręhendere illum qui percussit aliquem cum amphora plena vino, vel cum vase vitreo, vel terreo, & quod ita semel practicatum fuit in vno qui percusserat cum pera, in qua erat panis, & exiuit sanguis, & non fuit punitus tanquā percutiens cum armis, quia ista non sunt principaliter ordinata ad nocendum, & fuit dictum originale Ang. de Perusio in l. si pignore §. furem in princ. ff. de furt. vbi formaliter inquit, quod ea dicuntur apta ad nocendū, quæ principaliter secundum ordinationem naturæ possint nocere, quia alias pauca sunt quæ nocere non possunt, & quod istud vidit de facto Perusij in statuto punientes percutientem in platea cum re apta ad nocendum in perditione manus, quia quidam rapiendo per vim de manibus caponem scidit manum rustici cum arido vngue, & pronunciatum fuit non debere eum manu priuari, quia illa vnguis nō erat principaliter apta ad nocendum, & quod idem dicendum est in percutiente aliquem cum vno pane, vel linteo, & subdit ad finem nu. 2. pro hoc bene facere dispositionem text. in auth. de arm. vbi gladius ad incisionem panis ordinatus, vel ad tempera
6 tionem pennarum, quia non est principaliter ordinatus ad offensam, non continetur appellatione armorū offensibiliū, prout ibi aduertit glo. singular.
7 Dòmini tamen tenuerunt, edictum nostræ Curiæ Archiepiscopalis comprehendere asportantes securas, vulgo [accettas] non obstante quod illę principaliter non sint ordinatę ad offendendum, sed ad lignonizandum, & ad alia similia, eò magis, quia hæc quæ fuit reperta penès istum clericum erat paruula. Non tamen voluimus eum esse puniendum ordinaria pęna edicti, quę est quinque annorum ad triremes, sed mandauimus per anni circu-

circulum in carceres detrudi, & sic fuit conclusum, & exequutum.

Pro faciliori autem interpetratione nostri edi-
8 cti circa asportationem armorum, quidnam veniat asportatione armorum, non inutile est videre text. in l. armatos, & ibi præcipuè Angel. & in l. qui ędes vers. telorum autem appellatione, & ibi etiam Bart. & Alexand. ad eum ff. ad leg. Iul. de vi publ. text. in l. armorum, & ibi glos. & Doctores & præcipuè Alexand. & Cępoll. ff. de verbor. signific. glos. in clement. 1. §. quia vero nonnulli in fin. in verb. arma, & ibi etiam DD. de stat. monachor. Ioannes de Plat. in §. item lex Iulia, il secondo, colum. 2. vers. & adde quod armorum appellatio institut. de public. Iudic. Ias. in §. ex maleficijs nu. 84. institut. de action. Angel. de malef. in verb. vno stocco ferreo nu. 1. & ibi August. in addit. Afflict. in Constitut. intentionis num. 22. de illicit. portat. armor. Marsil. in pract. §. pro complemento nu. 13. sequuntur Carrer. in pract. in 1. tract. de appellat. §. in text. ibi itemq; eorum, &c. num. 18. vers. nam propriè appellatione armorum, & num. 19. Petr. à Plaz. in epitom. delict. lib. 1. cap. 8. nu. 2. & Iodoch. in pract. cap. 97. num. 11. Cirill. in summa criminal. rubr. de publ. Iudic. §. 5. num. 12. fol. mihi 115. col. 2. in fi. Barbat. de Card. leg. quæst. 5. num. 20. & seq. & num. 27. vers. & adde etiam, & num. 28. Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 394. num. 76. Bonacos. in quæst. crimin. in verb. de armis in discursu fol. mihi 16. à terg. Decian. in tract. crimin. lib. 8. cap. 2. num. 3. & omnibus sequentibus, quem omnino videas, quia generaliter, & particulariter totam explicat materiam, & præsertim nu. 4. & seq. benè declarat quæ sit differétia inter arma, & tela, & quid telorum appellatione veniat, Nauarr. in cap. ita quorundam in 5. notab. num. 1. & omnibus seq. in discursu de Iudęis Baiard. ad Clar. q. 82. nu. 67. & seq.

SVMMARIVM.

1 *Refertur casus decisionis.*
2 *Adducitur decisio Veralli.*
3 *Contra decisionem Veralli fuit resolutum.*

Emphiteusi Ecclesiæ concessa de viginti nouem ad viginti nouem annos ad renouandum, an possit augeri canon.

DECISIO CXXXI.

1 PArtes concorditer me elegerunt in Consultorem propter suspitionem cuiusdam Reuerendissimi Vicarij, & fuit iudicatum secundum votum meum: Punctus tamen difficultatis in eo versatur, quod quidam pro ann. scutis centum concessit in emphyteusim quodam magnum territorium suæ Abbatiæ ad viginti nouem annos ad renouandum in beneficium concessionarij, suorumq; hæredum, & successorum, cum beneplacito Sedis Apostolicæ solemniter impetrato, declarante concessionem cedere in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, cumque autem elapsum esset spatium viginti nouem annorum, & petebatur per emphyteoticarium renouari sibi tempus iuxta formam contractus, & Sedis Apostolicæ cōcessionem, & cum pro parte Abbatis peteretur augeri canonem, fuit dubitatum, an de iure potuisset dictus Abbas facere inuito concessionario, dicebatur de hoc extare decisionem Veralli,
2 cuius tenor est: Emphyteusi finita, per generationem finitam, vel alio modo, sine tamen culpa emphyteutæ potest Ecclesia censum augere, & cogi ad renouandum potius descendentibus emphyteutæ, quam alijs secundum Bart. in l. 1. num. 1. ff. de priuileg. creditor. & in l. si mihi, & Titio nu. 7. de verbor. oblig. & in l. 1. §. permittitur de aqua quotid. & æstiu. quam opinionem communiter sequuntur Doctores secundum Alexand. cons. 80. num. 11. lib. 1. & Rip. in l. 1. num. 6. de priuileg. creditor. vbi alios adducit, quæ opinio habet locum etiam in Ecclesia secundum Ancharan. consil. 174. colum. fin. vers. vlterius aduertendum, & Bart. in d. l. 1. de priuileg. creditor. loquitur in prælatione Goz. cons. 86. nu. 24. & Ruy. cons. 131 num. 36. volum. 1. & ita fuit resolutum in causa Portugall. prædij coram Domino Fabio Decano 13. Ianuarij 1553. vt in eius libr. fol. 8. quam conclusionem limita nisi Ecclesia vellet pro se retinere, & secundum magis communem opinionem de qua per Abb. in cap. bonæ il 2. nu. 28. vers. in glos. fin. de postul. prælat.

Cæterum supradictis non obstantibus contra-
3 rium censui, & iudicaui, motus ex eo, quod dicta concessio emphyteusis ad viginti nouem annos ad renouandum censetur apposita ne memoria contractus pereat, & non est de essentia contractus, & dicitur vnica tantū emphyteusis in perpetuum valitura, Hostiens. Abb. & communiter Doctores in cap. 1. de præcar. Alciat. consil. 42 & consil. 113. Berous consil. 116. num. 19. volu. 1. Bursat. in consil. 143. num. 36. & seq. vol. 2. Corbul. in tract. de emphyteusi in titul. de causa priuationis ob tempus finitum.

SVMMARIVM.

1 *Delicta vbi patrantur, ibi debent puniri.*
2 *Regulariter vbi quis deliquit, ibi puniatur.*
3 *Iudices domicilij, vel originis, si præuenerint in carcerando, tenentur remittere carceratum Iudici loci delicti, & nu. 5.*
4 *Forum delicti est magna potentia.*
6 *Iudex originis est incompetens in cognoscendo de delictis extra suum territorium commissis.*

Facta remissione à Iudice sæculari Iudici ecclesiastico loci delicti, dato quod possit Iudex loci originis comparere pro remissione sibi facienda, an sit ei remittendus talis delinquens.

DECISIO CXXXII.

Qvidam Clericus Ciuitatis Auersę commi-
sit crimen in Ciuitate Neapolis, captus
tamen, & carceratus per Magnam
Curiam Vicariæ, & cum clericus in-
uentus, ac omnia quæ ad clericatum probandum
sunt necessaria fuerint adducta, ipsa Magna Cu-
ria nostræ Archiepiscopali Curię remisit, vt iuxta
qualitatem delicti castigaretur, comparuit tamen
Iudex originis, & sic Episcopus dictæ Ciuitatis
Auersæ in nostra Curia, petendo sibi remicti di-
ctum Clericum, & quod ipsi competeret ius ca-
stigandi, & puniendi clericos Ciuitatis Auersæ,
non autem Illustrissimo Archiepiscopo Neapoli-
tano, dum suæ iurisdictioni subiecti non erant;
stante igitur dicta comparitione, fuit per omnes
Dominos votatum, an dictus clericus deberet
Episcopo Auersano tanquam Iudici originario
remitti; & fuit pariter per omnes resolutum, non
esse remittendum, ex eo, quia delictum de quo
dictus Clericus inquirebatur commissum erat in
Ciuitate Neapolis, & successiuè circumspectis pri
uilegijs non potest difficultari, quin cognitio eius-
dem delicti ex dispositione iuris spectet ad Offi-
ciales nostræ Curiæ vti Iudices loci delicti, neċ es-
se remittendum, quamuis inquisitus sit origina-
1 rius ciuitatis Auersæ; delicta enim vbi patran-
tur, ibi puniri debent, per text. in authent. qua
in prouincia; vbi omnes C. vbi de crimine agi
oportet, Laurentius in decis. Rotæ Auenionen.
114. Franciscus Marcus quæst. 20. part. 2. Pe-
guer. decis. 66. vbi assignat plures rationes, qua-
re remissio delinquentis sit facienda ad locum
delicti, non aliter adlocum domicilij, vel origi-
nis, & alij plures quos cumulat Ioan. Maria
Nouarius in collectan. decisionum super prag-
mat. t. sub rubr. vbi quis de delicto conueniri de-
beat, & omnino videndus, cum ibi nonnullas am-
pliationes, nec non tot alias limitationes addu-
cat ad generalem conclusionem, quod semper
2 quis ibi puniri debeat, vbi deliquit, & adeo hoc
verum esse existimo, vt etiam si delinquens repe-
3 riatur penès Iudicem originis, aut domicilij, ta-
men hi Iudices requisiti à Iudice loci delicti
tenentur illum remittere ad ipsum Iudicem,
prout est communis opinio, vt per Cœpoll. con-
silio crimin. 99. versic. primum est an de iure,
Curtius Iunior in l. hæres absens §. 1. num. 5. ff. de
iudicijs, quam indubitatam inuenio apud omnes
iuris Authores, & Interpretes, quod in delictis
passim remissiones delinquentium fiant ab vtro-
que foro, scilicet originis, & domicilij ad poten-
tissimum forum loci delicti, ad materiam
latè traditam communiter per Doctores in l. 1.
C. vbi de crimine agi oportet, siquidem est tan-
4 tæ potentiæ locus delicti commissi, vt de iure
teneantur alij Iudices, puta originis, & domi-
cilij, ipsum delinquentem remittere ad Iudicem
loci delicti, vt ibi contra eum procedatur, & pu-
niatur, latè Clarus in pract. crimin. §. fin. quæst.
38. num. 19. versic. est autem, qui testatur de
communi, & plures allegat; hinc Grammat. de-
cis. 26. nu. 7. dixit, Iudicem originis, vel domici-
5 lij si habeat reum delinquentem in fortijs teneri
eum remittere ad Iudicem loci delicti ex multo-
rum testimonio, sed præcipuè Auendan. in re-
spons. 4. num. 2. loquens de foro ratione delicti,
plures sequutus tenet indistinctè ad eius loci Iu-
dicem fieri debere remissionem, ex quibus ema-
nat conclusio generalis, quod delinquens captus
in alio loco, quam in quo deliquit, remittendus
est ad locum delicti, vt contra eum procedatur,
ex Azeued. lib. 8. recopilat. titul. 16. lib. 1. num. 13.
qui ne fortè putares loqui eum de capto in alio
loco à locis originis, & domicilij num. 24. subdit
quod delinquens pro delicto alibi commisso de-
tentus, & captus per Iudicem originis, vel domi-
cilij adhuc remitti debet ad Iudicem loci delicti,
qui locus est adeo principalis, vt etiam si in do-
micilio suo quis capiatur, vel alibi adhuc ad lo-
cum delicti remitti debeat de necessitate, tra-
ctat plenè Facchin. lib. 9. controuers. iuris cap.
20. & Bologn. consil. 8. num. 9. versic. sed po-
6 sito, ait, quod Iudex originis est incompetens
in cognoscendo de delicto extra suum territo-
rium commisso.

SVMMARIVM.

1 *Actus factus contra iuramentum de non faciendo est ipso iure nullus, amplia vt num. 2.*

3 *Duæ præsentiones de iure sunt probibitæ.*

4 *Intellectus ad capit. intellecto de iure iurando.*

5 *Actus factu. contra iuramentum valet, sed qui iurauit remanet periurus.*

6 *Casus in quibus iurans non facere, si postea ea fecerit actus valet, & ipse sit periurus, remissiue.*

Actus factus contra iuramentum, an sit ipso iure nullus.

DECISIO CXXXIII.

FVit præsentatus quidam clericus in beneficio iurispatronatus laicorum, qui in instrumento præsentationis cum iuramento promiserant a prædicta præsentatione non recedere deinde per viam variationis præsentauerunt alium clericum in dicto beneficio contra formam eorum iuramenti; pro parte clerici præsentati opponebatur, talem præsentationem esse nullam, quia facta erat contra iuramentum, & petebatur puniri præfatos patronos tamquam periuros; fuit quæsitum in Curia Archiepiscopali, quid iuris, an scilicet substineri deberet secunda præsentatio, & Domini dixerunt, non posse substineri, nec esse validam, ex eo, quia actus fa-
1 ctus contra iuramentum de non faciendo, est ipso iure nullus, etiam si fiat cum iuramento, prout dicit Hostiens. in cap. cum contingat de iure iurand. circa finem, glo. in cap. licet mulieres de iure iurand. in sexto, & ibi hoc tenet Archidiac. Specul. in titul. de emption. & vendit. §. 3. Bart. in l. si prædium ff. de iur. dot. & ibi Salycet. in secunda quæstione in fin. & est etiam text. in cap. intellecto de iure iurand. qui textus videtur
2 loqui quando ille actus super quo iuratur est actus alias illicitus ex dispositione iuris communis, ita quod iuramentum de illo actu non faciendo, habeat conformitatem cum dispositione iuris communis, & ita procedunt verba præfati textus vbi non valet alienatio facta per Regem contra iuramentum de non alienando, prout ex iuris dispositione non debebat fieri alienatio in Regni notabilem diminutionem, ita etiam procedit quod notat d. glos. in cap. licet mulieres de iure iurand. in sexto, cum alijs supra allegatis, vbi non valet alienatio facta per mulierem, quæ per prius iurauerat non alienare res dotales, quæ glo. quantum ad istam conclusionem est communiter recepta, vt per Alexand. in l. duobus §. fin. ff. de iure iurand. Abb. in dicto cap. intellecto colum. 2. quæ omnia videntur concludere in casu nostro
3 cum ex iuris communis dispositione duæ præsentatines sint prohibitæ, ad text. cap. quod autem de iure patron. & maximè cum prima præsentatio fuerit iuramento stabilita annullante quemlibet actum contrarium actui super quo est interpositum, Alexand. in l. stipulatio hoc modo concepta colum. 4. & ibi Ioan. Crot. colum. 14. ff. de verb. signific. Imol. in cap. cum contingat col. 3. de iure iurand.

His igitur sic stantibus Curia nostra Archiepiscopalis maturiori consilio contrarium resoluit, non irritando secundam præsentationem, sed illam admisit, & Domini moue bantur ex eo, quia
4 illa generalis conclusio, & intelligentia dict. cap. intellecto de iure iurando .s. non posse annullari actum iuratum habentem conformitatem cum dispositione iuris communis non habet locum quando is cum quo actus contrarius secundo loco geritur erat sciens primi iuramenti, quod facit in hoc articulo, dum secundo loco præsentatus, sciebat in prima præsentatione esse interpositum iuramentum, & fuit allegatus Bald. in consil. 134. volum. 1. Imol. in l. cum vir colum. 9. de vsucapion. Alexander consil. 16. col. 3. vol. 3. Iason in d. l. duobus §. fin. ff. de iure iurand. & alij plures quos cumulat Gabriel. conclus. 1. num. 6. de iure iurand. & pro comprobatione articuli nostri insurgit Imol. in dicto cap. cum contingat de iure iurand. colum. 25. & seq. quem sequitur Rota in antiq. decis. 104. vbi fuit decisum, quod secun-
5 dus actus valet, licet primum reuocãs sit periurus Felyn. in cap. si diligenti de foro compet. qui inferunt, quod iurans non reuocare testamentum si illud reuocet, valet reuocatio, licet quis reuocando incidat in periurium, ita Ioan. Andr. in regul. quod semel de regul. iur. in sextò colum. penult. Petrus de Ancharan. in cap. sicut colum. 1. de sponsal. quos sequitur Boer. decis. 204. & etiam si iuratum sit nõ recipere aliquem in Canonicum nisi numerus deficiat recipiendo illum in Canonicum valet receptio, licet recipientes incidant in periurium, Innocent. in dicto cap. dilecto in secunda opinione, Domin. in cap. 1. colum. 4. in fin. & sequent. de rerum permut. in sextò, Silua in tract. benefic. in 3. par. quæst. 27. Albericus de Rosat. in authent. sacramenta puberum colum. 4. versic. si canonici C. si aduersus venditionem, & hinc Felynus in cap. edoceri in 5. colum. in fin. versic. limitat Innocentius ista de resignatione, voluit, quod si quis iurauerit non diuidere, valet diuisio postea facta, non obstante iuramento, Alex. consil. 18. colum. 1. volum. 2. Curtius Sen. in consil. 69. colum. antepenult. in fin. Ruyn. consil. 54. colum. 3. volum. 2. Tiraquell. de iure primogenit. quæst. 78. sunt & alij casus in quibus iurans non
6 facere, licet postea faciendo teneat actus, incidit in periurium, de quibus vide Gabriel. loco citato, vbi perpulchrè de hoc discurrit.

SVMMARIVM.

1 *Copula carnalis habita inter consanguineos postquam miserunt ad Pontificem pro impetranda dispensatione vitiat gratiam, limita num. 2.*

3 *Semper est exprimenda qualitas, quæ facilius moueret Principem ad concedendum, vel non.*

4 *In gratiosis est facienda larga interpretatio.*

Deosculа, amplexus, & fides data ante impetratam dispensationem à Summo Pontifice inter consanguineos, vel affines ad contrahendum matrimonium commissam Ordinario loci, an vitient dispensationem, si de illis nulla facta fuerit mentio.

DECISIO CXXXIV.

1 COnsuetum est dubitari, an copula carnalis habita inter consanguineos, vel affines, postquam miserunt Romam ad Summum Pontificem pro impetranda dispensatione ad contrahendum matrimonium inter eos, prius tamen quam Romanus Pontifex dispenset, vel post commissam ab eo dispensationem Ordinario loci, vt si ita est dispenset, &c. antequam Ordinarius dispenset, vitiet dispensationem, si de ea nulla fuerit facta mentio, de quo articulo latè discurrit Guttier. canonic. quæst. q. 15. lib. 1. ibiq; ex multis fundamentis concludit: copulam habitam inter coniuges ante impetratam dispensationem vitiare gratiam; sed Nos cum in quadam Curia Archiepiscopali huius Regni, fuisset dubitatum, an oscula, amplexus, & fides data ante impetratam dispensationem, vitiarent ipsam dispensationem, iudicauimus negatiuè, limitando præfatam opinio-
2 nem, & mouebamur, nam hæc non est causa, sine qua Papa non dispensasset, quo casu taciturnitas nihil obest, sed habetur, ac si esset expositum Sanctissimo, ea enim qualitas exprimenda est, quæ
3 moueret Principem ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum dispensationem, vt est text. in cap. postulasti de rescrip. Felyn. in cap. super literis num. 8. de rescript. Soccin. consil. 251. incip. quoniam in præsenti vers. confirmo omnia num. 12. lib. 2. Pet. Rebuff. in prax. benef. in rubr. de forma signat. simplic. prouis. in §. Magalonem pag. 137. & ea sola taciturnitas veritatis nocet, quę iure præcipitur, vt exprimatur Cald. consil. 6. de preben 3. Rot. in nouis decis. 32. de rescript. & in nostro casu de iure non cauetur, vt veritas exprimatur, ex traditis per Nauarr. in Manual. cap. 22. & in fortioribus terminis loquendo de copula tenent Nauarr. consil. 1. 2. & 5. de consanguinitat. & affinitat & consil 2. de sponsalib. Cordub. in quæst. cas. consc. quæst. 45. punct. 5. & facit quod
4 in gratiosis debet, quo magis potest lata interpretatio fieri ad exclusionem subreptionis, argum. eorum quæ adducit Nouar. de elect. & variat. for. q. 3. sect. 2. à num. 4. cum. seq.

SVMMARIVM.

1 *In causa actentatorum absque iuris ordine proceditur.*

2 *In iudicio reuocationis actentatorum non seruantur termini qui alias seruarentur.*

3 *Circa terminos iudicij, actentata sunt valdè priuilegiata.*

4 *Reprobatur doctrina Speculatoris.*

5 *In reuocatione actentatorum non est necessaria partis citatio, quod amplia, vt nu. 7.*

6 *Citatio non requiritur in his, quæ Iudex ex officio facere potest.*

8 *Non requiritur citatio in reuocatione actentatorum quando Iudex alicui illo non requisito abstulerit possessionem, & in alium actentando transtulerit.*

9 *Quod est de facto factum, de facto reuocari potest.*

An, & quando in reuocatione actentatorum exigatur partis citatio.

DECISIO CXXXV.

1 QVamuis in causa actentatorum absque aliquo iuris ordine procedatur, iuxta decis. Bellamer. 148. & decis. 294. Bisignett. in decis. 2. de appell. Magon. in decision. Lucens. 91. & agitur sine libello, vt dixit originaliter glos. in clemen. 2. vt lit. penden. & tradit Bellamer. in decis. 101. quibus addo Afflict. in dec. 351. vt alios omittam, & absque litis contestatione, vt tradit glos. in dicta clemen. 2. Bisignett. dicta decis. 1. de appell. Misinger. alios cumulás in consil. 8. num. 14 & summariè, & de plano, vt est decisio Rot. in antiq. 1. de offic. Iudic. & apud Bisignett. decis. 4. de appellat. & decis. 13. de restitut. spoliator. Bellamer. dicta decis. 101. & in iudicio
2 reuocationis actentatorum non seruentur termini, qui alias solent seruari, vt est decis. Rotæ in antiq. 78. de appell. & tradunt Vestr. in prax. Romanæ Curiæ lib. 8. cap. 4. num. 18. & Vant. de nullitat. in titul. de nullit. ex defect. process. num.
3 63. & in his actentata sint plurimum, & maximopere priuilegiata, non tamen censeo tam immoderatum, & indiscretum fore fauorem, vt per hoc in ipsorum actentatorum reuocatione, pars non sit citanda, vt fuit dictum in Curia Archiepi-
4 scopali contra doctrinam Speculat. in titul. de appellat. §. nouissimè num. 20. vers. sed quæro vtrum, qui ibi firmat, quod reuocatio actentatorum ad instantiam partis, citata parte, & cum causæ cognitione sit facienda, vt etiam est decisio Rotæ in nouis 2. de restitut. spoliator. & tradunt Marant. in sua practic. in 3. part. sextæ partis principalis quæst. 7. num. 392. Gabriel. conclus. 1. num. 217. de citat. Grauar. ad Vestr. in prax Romanæ Curiæ lib 8. cap 4. sub num. 32. post Franc. in cap. bonæ sub num. 13. de appell. Hercul. in tract. de actent. c. 14. nu. 13.

Non nego tamen, necessariam non esse citationem in reuocatione actentatorum, vbi Iudex ex suo puro, & mero officio nobili, vellet actentata reuocare, quod vtique potest, ad latè tradita per

Lan-

Lancell.de actent. cap.27. num.7. de Iudic. & per
5 quem actentat. reuoc. enim tunc non videtur necessaria citatio, ex eo, quia in his quæ Iudex fa-
6 cere potest ex officio, citatio non requiritur, vt post quamplurimos quos allegat tradit Asin. in sua prax. Iudic. §. 7. cap. 5. limit. 94. vt etiam dicimus non esse necessariam citationem quando lite pendente in negotio principali procederetur, vel ob absentiam Procuratoris, vel alias per Audientiam literarum contradictarum, quia stante huiusmodi processu per Audientiam, si contingat per citatum, vt supra aliquid actentari in causa principali potest super reuocatione dictorũ actentatorum procedi, etiam parte actentante vlterius de nouo non citata nisi per Audientiam literarum contradictarum, quod procedit non tantum si talis reuocatio fieret vigore primæ commissionis impetratæ super negotio principali (quasi causa actentatorum, quasi emergens, & virtualiter dependens etiam in prima commissione dicatur compræhésa) sed etiam si super huiusmodi actentatis fuerit specialis impetrata commissio, quia talis impetratio potius censetur facta ad cautelam, quam ex necessitate, vt decisum refert Put. in dec. 19. vt lit. pend. in vna nullius spolij, & actentat. coram Sarnen.

Sic etiam non requiritur citatio in reuocatio-
8 ne actentatorum, quando Iudex alicui illo non requisito possessionem abstulit, & in alium actentando transtulit, quia talem possessionem potest Iudex reuocare etiam illo non citato, in quem antea transtulerat, iuxta doctrinam Angel. in l. fi. C. si per vim, vel alio modo, Bart. & Alexand. in l. minor ff. de euiction. Innocent. in cap. querelam num. 6. de elect. Bald. in l. 2. colum. 2. C. de seruitu. & aqu. Æmilian. consil. 51. sub num. 14. tradit Loffred. consil. 47. num. 16. ad quod facit illa
9 vulgaris propositio, quod de facto, factum de facto etiam reuocari potest, iuxta notata in l. 1. §. hoc edictum ff. si mulier ventr. nomin. cum similib. quæ conclusio etiam in materia actentatorum procedit, vt in terminis tradunt Doctores in l. sępe C. Vt nemin. lic. sine Iudic. authorit.

Ex quibus omnibus breuiter venit declaratus articulus, an, & quando in reuocatione actentatorum exigatur partis citatio.

SVMMARIVM.

1 *Per venenum mulieri datum, conceditur separatio Thori, & est potissima causa dictæ separationis, vt num. 6.*
2 *Sæuitia mariti tam de iure canonico, quam de iure ciuili, est iusta causa separationis Thori, amplia vt nu. 3. & 5.*
4 *Quando præsumatur futura sæuitia.*
7 *Maritus cum vxore dicitur vnus animus, & vna caro.*
8 *Veneni propinati probatio est perdifficilis.*

An per venenum mulieri datum, possit ipsa petere separationem Thori, & sic pariter debeat concedi.

DECISIO CXXXVI.

PRęsupponitur in facto, quendam maritum procurasse vxorem suam occidere per intermedias personas, quæ sub specie aquæ benedictæ quam dictæ personæ promiserant ipsi mulieri pro capitis dolore sanando, venenum transmiserunt, bibendum per dictam mulierem, quod omne fuit de tractu, & consensu viri dictæ mulieris; cum autem venenũ suum non habuerit effectum, comparuit ipsa mulier in Curia Archiepiscopali, petendo separationem Thori; fuit igitur per Dominos dubitatum, an esset concedenda di-
1 cta separatio, & vnanimiter omnes resoluerunt debere concedi, ex eo, quia venenum mulieri datum, est vna ex causis separationem prædictam petendi, & concedendi; nam sęuitiam ma-
2 riti tam de iure canonico, quam de iure ciuili legitimam esse causam separationis matrimonij, nemo est quin dubitet, iura enim sunt clara in cap. literas in fin. & in cap. ex transmissa, vbi Abb. & communiter Doctores de restit. spoliat. l. consensu §. super plagis C. de diuort. Couarr. in tract. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 5. num. 1. qui alios allegat Menoch. de arbitr. lib. 2. cap. 138. num. 3. Mascard. de probation. conclusion. 1018. num. 8. colum. 2. Guttier. canonic. quæst. cap. 2. & hoc naturali illa ratione, ne alter coniugum cum vitæ periculo in matrimonium cohabitare cogatur, Barbos. in repet. rubr. solut. matrim. par. 2. Sanch. de matrim. lib. 10. disput. 18. num. 6. & 7. & adeo sæuitia est
3 vna ex causis separandi matrimonium, vt etiam si adsit timor futuræ sæuitiæ, Abbas in dicto cap. literas, Couar. pręcitato loco vbi refert exemplum, quando inter vxorem, & maritum esset grauis lis maioris partis bonorum, tunc enim præsumi po-
4 test futura sæuitia, quæ opinio communiter est recepta, imò Bald. in consil. 240. col. 3. dixit, quod etiam si maritus vellet sufficientem cautionem præstare, dummodo tanta sit viri sæuitia, vt mu-
5 lieri trepidanti non possit sufficiens securitas prouideri, debet concedi dicta separatio, ad formalia verba tex. in d. cap. literas, Bald. & alij quos refert Menoch. consil. 299. volum. 3. Sanch. de matrim. lib. 10. disputat. 18. num. 73. & etiam si talis timor præcesserit culpam ipsius mulieris, Abb. in cap. 1. nu. 7. vt lit. non contesta. allegat text. in cap. de benedicto 32. quæst. 1. & tex. in l. nec timore ff. quod metus causa: nunc autem redeundo ad articulum
6 nostrum, cum agamus de veneno, oritur maxima, quia si alter coniugum, tam ipsa, quam per alium tentauerit, alterum coniugum veneno occidere, vel aliquouis modo eius vitæ insidiatus fuerit, potissima erit causa separationis matrimonij, ex iuribus, & Doctoribus supracitatis, & cum alijs cumulatis per Couarr. præcitato loco, & hæc causa propinationis veneni inter exempla præteritæ sæuitiæ à Doctoribus connumeratur; & in

specie concludit Franc. Marc. dec. 467. Guttier. canonic. quæst. q. 14. & adeo hoc est verum, quod nō solum si maritus tam per se, quam per alium tentauerit veneno occidere, verum etiam si alijs hoc volentibus sciens non manifestauerit vxori, & studuerit, secundum leges vlcisci, vt est formalis tex. in auth. vt liceat matri, & auiæ §. causas vers. si quo libet, & hoc non sine ratione: nam si maritus secus faciat præsumitur eius consensu fuisse factum, iuxta notata per DD. in cap. dilecto filio de senten. excom. in sextò, Abb. in cap qui alios ext. de heret. in sextò. Secunda, poterit esse ratio, nam maxima erit viri sæuitia vltionem tam atrocis delicti non

7 procurare, cum vna caro, & vnus animus cum vxore dicatur. Imò non solum si de venenatione plené constiterit, verum etiam si manifestè id probari non poterit, Abb. in cap. 1. de diuort. vbi dicit, quod licet in dicto cap. hoc non decidatur, nihilominus affirmat ex opinione Host. adhuc esse locum separationi matrimonij, & ratio est, quia iusto timori mulieris isto casu non poterit cautionis remedio succurri, vt in d. c. literas in fin. de rest. spol. & licet DD. dixerint, sæuitiam prędictam plené constare debere per testes omni exceptione maiores ad finem separandi matrimonium, glo. & Abb. in c. 1. de consang. & affin. glo. in cap. in lit. de test. Pari. d. cons. 53. vol. 4. nu. 15. & 16. Rol. consil. 10. nu. 1. vol. 1. Barb. in repet. rubr. solut. matr. p. 2. nu. 27. qui alio allegat, est tamen aduertendum, quod DD. prædicti loquuti fuerunt de illa sæuitia, quæ vel in atrocibus verberibus, vel in minis de occidendo, vel his similibus consistit, quæ non sunt ita difficilis probationis, & in istis terminis consuluit Parif. in d. cons. 54. sed in propinato

8 veneno, cuius probatio perdifficilis est, teste Hieronym. de Laurent. dec. 30. nu. 16. nulli dubium est, vt ipse dixit, leuiores probationes sufficiunt in isto casu quo in alijs non probarent propter difficultatem probationis allegat cap. secūdo loco, vbi Panor. nu. 5 de prob. cum alijs per ipsum alleg. quę omnia sub iudicis arbitrio esse affirmat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum in faciem Ecclesiæ vno ex coniugibus non soluto, altero ignorante, est validum.*

2 *Filij nati ex matrimonio contracto in faciem Ecclesiæ, non dicuntur verè legitimi, sed fictè, cōtrarium nu. 4.*

3 *Filius natus in figura matrimonij cum solemnitatibus Ecclesiæ, excludit substitutum.*

5 *Naturalis aliquando excludit substitutum.*

Filius natus ex matrimonio contracto in faciem Ecclesiæ, an dicatur legitimus, ita quod excludat substitutum, ad ampliationem cap. ex tenore, qui filij sunt legitimi.

DECISIO CXXXVII.

1 SVpponebatur fuisse cōtractū matrimonium in faciem Ecclesiæ, vno ex coniuge non soluto, verū altero ignorante hoc impedimentū; Vndè non dubitatur huiusmodi matrimonium esse validum, filiosq; inde procreatos esse legitimos, cap. ex tenore qui fil. sunt legit. Cassad. in decis. vnic. de sponsal. de Franch. in dec. 130. quare fuit dubitatum, an sint taliter legitimi, vt excludāt substitutum, & dubium faciebat pro opinione negatiua, Bal. in cons. 367. quidam tres heredes lib. 5. vbi voluit quod tales non veniant in fideicommisso in quo vocati sunt procreandi ex legitimo matrimonio, cuius opinionem communem testatur Socc. Iun. cons. 87. num. 14. lib. 3. & cons. 12. lib. 4. Roland. consil. vlt num. 42. lib. 1. Cephal. cons. 82. lib. 1. cons. 364. lib. 3. Curt. in cons. 64. num. 12. Alciat. consil. 59. & consil. 124. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 12. nu. 20. vers. & hanc, Gabriel. de legitim. concl. 1. num. 22. & 23. Ruin. cons. 92. nu. 14. lib. 3. Natt. cons. 624. nu. 15. & seq. lib. 3. vbi ēt disputat, quid in legitimato præscriptū sit, & hoc tanto magis procedit in casu nostro, vbi toties repetūtur illa verba: legitimi, de legitimo matrimonio procreandi, veri, & non ficte, cum tales

2 non dicantur verè legitimi, sed fictè, Alex. cons. 2. nu. 10. lib. 4. Dec. cons. 284. num. 12. Mant. d tract. lib. 11. tit. 12. nu. 20. Anto. de Rosell. in tract. de legitim. lib. 2. cap. fin. nu. 1.

Cęterum supradictis minimè obstantibus contrarium fuit resolutum in Curia Archiepiscopali,

3 In qua fuit dictum, filium natum in figura matrimonij, cum solemnitatibus Ecclesiæ, adeo esse legimmum, vt excludat substitutum, pro cuius opinionis cōprobatione adducitur tex. in §. 1. in auth. quib. mod. natur. effic. legit. vbi per subsequēs matrimonium legitimatus, est ad instar verè, & propriè legitimati, & cū verè legitimis ęqualiter succedit, cap. tanta de sponsal. sed magis ad rem videtur facere tex. in §. fin. inst. de incest. nupt. vbi tales filios Imperator vocat propriè legitimos, si pro-

4 priè, ergo non fictè, Tiraq. in l. si vnquam §. susceperit liberos nu. 45. 85. & 95. C. de reuoc. don. Secundo adducitur consil. Burs. 18. & cons. 1. num. 28 lib. j. vbi tales filij dicuntur nati, & procreati ex legitimo matrimonio per multas rationes, & authoritates, quas ipse allegat, dicens communem Clar. §. feudum q. 82. Natt. cons. 601. Socc. Iun. cons. 77. num. 14. lib. 3. & cons. 12. lib. 4. Couarr. de matrim. c. 8. §. 2. nu. 21. Osasc. dec. 154. in fi. Boer. dec. 159. num. 5. & faciunt quæ ad longum in materia legitimationis ad exclusionem substituti scripsit nouissimè Rauden. in tract. de Analog. c. 36. nu. 1. 66. & 130. ac per tot. Item quia si ex aliquorum sen-

5 tentia, naturalis etiam substitutum excludit, multo magis id faciunt legitimati, DD. in l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad Senat. Consult. Trebell. & tandem Surd. in dec. 319. vbi refert fuisse resolutum per Senatum Mantuan. filios legitimatos, modo de quo supra, excludere substitutum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *In diuersis terminis diuersa fit interpretatio.*
2 *Patronus Ecclesiæ censetur patronus Capellaniarũ in Ecclesia existentium.*
3 *Contentum sequitur naturam continentis.*
4 *Capellæ fundatæ in Ecclesia spectantes ad præsentationem Abbatis, spectãt etiam ad præsentationem eiusdem.*
5 *Refertur decisio Rotæ.*

An probato, quod quis sit patronus alicuius Altaris, ex hoc censeatur probatum ipsum esse patronum Capellaniarum in eodem Altari existentium.

DECISIO CXXXVIII.

IN causa vertente in Curia Archiepiscop. probationis iurispatronatus cuiusdam hominis familiæ de Forma; fuit dubitatum, an verificato per eũdem se fuisse patronum cuiusdam Altaris, ex hoc censeatur verificatum eundem esse patronũ omnium Capellaniarum ibidem existentium; & pro opinione negatiua dicebatur, quod cum sint diuersi termini Capellaniarum, & Alta-
1 ris, diuersa debet fieri interpetratio, l. quod autem ff. de acquir. rer. domin. separatorum enim separata debet esse ratio, l. seruorum ff. de seru. asport. & limitatus casus, limitatum producit effectum, l. in agris ff. de acquir. rer. dom. nec probationes extenduntur ad casum non articulatum, glo. in c. 1. de conf. in sexto, ac proinde per probationem iurispatronatus Altaris, nõ arguitur patronatus Capellaniarum.

Verum Domini contrarium resoluerunt, moti ex illa iuris conclusione, quod qui est patronus
2 Ecclesiæ censetur, ac videtur esse patronus ipsarũ Capellaniarum in Ecclesia existentium, vt probat Ruin. in cons. 92. vol. 1. Aufr. ad Cap. Thol. decis. 29. ex ratione, vt contentum sequatur naturam
3 continentis, argum. legis ad testamentum §. fin. ff. de testamen. cum l. ad eos igitur insulti de acquir. rer. domin. & l. quod sicut, de pericul. & com. rei vend. ad quod not. per Innocent. in cap. cum venerabilis circa fin. super verb. auctoritatis in glo. fin. de excep. ad quod facit cap. ad audientiam de Eccles. ędif. in cap. postulasti de iurepatr. cum ibi notatis per Innoc. in glo. penul. & quod notat Ioa. Monachus de inst. cap. 2. lib. 6. & per Archid. de Capp. Monach. cap. presbyter in fi. & glo. ibi circa fin. & pro eiusdem opinionis confirmatione accedebat alia Rotæ decis. 16. in ordine eod. tit. vbi Ca-
4 pellæ fundatæ in Ecclesia spectãtes ad pręsentationem Abbatis similiter pertinent ad præsentationẽ eiusdem, cuius decisionis verba sunt: In Ecclesia
5 quæ spectat ad præsentationem cuiusdam Abbatis fundatæ sunt de prouentibus extrinsecis certæ capellaniæ perpetuę, & perpetuo Deo seruiendo, nec Fundatores sibi retinuerãt iuspatronatus, vel potestatem præsentandi: Queritur, vtrum pertineat talis præsentatio ad illũ Abbatem, vel an plena, & libera dispositio, & collatio ad Episcopũ pertineat, quidam dicunt, quod ad Episcopum pertineat, q. sunt distincta benefic. a ab Ecclesia, ergo potestas præsentandi spectans ad Abbatem, in Ecclesia non extenditur ad illas, argum. l. in agrum limitatũ ff. de acquir. rer. dom. & ff. de vsufru. l. item si fundi §. hinc dicimus, & in clem. literas de rescrip. præsertim, quia fundatæ sunt de prouentibus extrinsecis, non autem de redditibus Ecclesiæ. Alij verò quod imò ad præsẽtationem Abbatis, quia ex quo fundãtur in Ecclesia, debent cedere Ecclesiæ, & per consequens spectare ad præsentationem eius, ad quem spectat præsentatio Ecclesiæ, cap. postulasti de iurepat. pro quo dicitur expressum, & cap. cum venerabilis de excep.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium probatur per librum Parochi, in quo describuntur omnia matrimonia.*
2 *Liber Parochi babet maiorem vim quam liber rationis.*
3 *Matrimonium probatur per testes.*
4 *In probando matrimonio testes debent esse omni exceptione maiores.*

An liber Parochi sit de essentia ad probationem matrimonij.

DECISIO CXXXIX.

1 AGebatur de probando quodam matrimonio, & cum in libro Parochi non reperiebatur descriptum tale matrimonium, vt mos est rescribi omnia matrimonia per eũdem Parochum; fuit dubitatum, supposito quod non constabat de amissione dicti libri, incendio, vel diluuio aliquo, an prædictum matrimonium possit probari testibus, & dicebatur, matrimonium non esse dubium quin probetur per librum Parochi, in quo reperitur descriptum ex decis. Rot. Rom. 340 par. 1. diuers. & in vna Colonien. statuũ 20. Febr. 1585. quas decisiones refert, & sequitur Nouarius in suis report. ad pragm. 1. vers. scias insuper sub rubr. de Parochis, assignans rationem, nam liber
2 Parochi habet maiorem vim, quam liber rationis; sed non per hoc euenire potest, quin matrimoniũ
3 non liceat probari per testes, qui quidem debent esse omni exceptione maiores, vt habemus ex cõtex. c. 1. & ibi glo. in verb. maiores de consang. & affin. vbi etiam Anto. de Butr. id obseruauit 8. notab. atq; Abbas ibi nu. 9. vers. item nota, glo. in cap. insuper qui matrim. accus. poss. istud iudem omnes ferè consulentes sensere, vt in primis Bart. in cons. 54. vol. 3. vers. & si quispiam opponit, & in cons. 6. col. 3. eod. vol. 1. Boss. in tract. de testamen. n. 97. Fely. in c. j. vers. super glo. 5. vt lit. non contest. & in rubr. de spons. col. 5. vers. 4. in causa matrimoniali, quo in loco ponit, quod istud sit speciale priuilegium matrimonij, ibiq; concludit in causis hu-
4 iusmodi matrimonialibus non sufficere, testes esse simpliciter idoneos; sed requiri quod sint omni exceptio-

ceptione maiores, idem sensit Dec. in cap. veniens il 1. nu. 3. de testib. de qua re latè etiam apud Couarru. in 4. decret. 2. par. c. 8. & apud Gabr. in suis commun. conclus. tit. de testib. concl. 8. conclusionem quoq; nostram videntur confirmare, cap. attestationi de despons. impub. & cap. consultationem de sponsal. ibi per idoneos testes, & ibi legitimis, & idoneis testibus, quibus in locis agitur de probando matrimonio, & nihilominus requiruntur testes idonei, qui sunt quando vlla exceptione possunt repelli, teste glo. in cap. 1. de testib. & in §. item verborum instit. de inutil. stipul. & ita fuit decisum posse probari per testes.

SVMMARIVM.

1 *Conuentione contractus legem accipiunt.*
2 *Conuentiones in contractibus sunt diligenter custodiendæ.*
3 *Pacta æquiparantur legibus.*
4 *Petens obseruantiam pacti, habet intentionem fundatam.*
5 *Pœna apposita in contractu, semper debetur, quando non præsumitur fraus.*
6 *Pena semper liquidatur, quando non concurrit cum interesse.*
7 *Taxatio pœnæ, videtur quædam transactio super interesse.*
8 *Declaratur Afflicti decisio 135.*

An regula illa, quod pœna non debetur nisi concurrat interesse, locum sibi vendicet, quando ex consensu partium fuerit adiecta.

DECISIO CXL.

Magnificus Cæsar de Claro artium medicinæ Doctor, egit in Curia Archiep. ad exactionem quantitatis petitæ vigore pacti, seu specialis conuentionis inter ipsum, & D. Carolum de Claro eius fratrem, cuius conuentionis, seu instrumenti, verba hæc sunt: Hoc amplius fuit conuentum ex speciali pacto inter partes ipsas, quod si aliqua ipsarum contraueniret præsenti transactioni in toto, vel in parte, eo casu teneatur statim, & in continenti soluere parti obseruanti, & non contradicenti duc. 500. nō per viam pęnæ, sed per viam specialis conuentionis inter partes ipsas, quos ex nunc, pro tunc, & è contra donauerunt parti obseruanti, & non contradicenti. Euenit igitur casus, quod D. Carolus tentauit ex pluribus infringere, & annullare dictum contractum agens in Sacro Consilio, & deuenit vsque ad sententiam diffinitiuam: quare d. Cæsar comparens in nostra Curia Archiepisc. petens condemnari prædictum D. Carolum vigore pacti, seu specialis conuentionis; & sic fuit à Reuerendiss. D. Vicario citatus ad dicendum, causam quare non debeat contra ipsum exequi pro quantitate petita; vnde de duobus contingit dubitari. Primò, an prædicta pœna sit conuentionalis. Secundò, dato quod sit pœna conuentionalis, an debeatur, dato quod concurrat cum interesse.

Ad primum, fuit resolutum, nullo modo esse pęnam conuentionalem, sed liquidum pactum prædicto instrumento adiectum, nam clarè inter eos cautum fuit solutionem præfatam non fieri per viam pœnæ, & nihil esse tam naturale, quam quod fiat id quod inter partes conuentum est, l. 1.
1 ff. de pact. contractus enim conuentione legē accipiunt, l. contractus de reg. iur. cap. contractus eod. tit. in sextò, & conuentiones partium seruandæ sūt,
2 & placita diligenter custodienda, Rebuf. in l. vnic. C. de sentent. quæ pro eo nu. 407. vbi etiam Cagn. Surd. dec. 271. nu. 7. & quando partes in contractu non intendunt interponere pęnam, vt communiter fit, sed peculialiter inter se obligare ad soluendum quantitatem inter eos conuentam, non enim potest dici pœna vigore illius clausulæ, non per viā pœnæ, quæ debet aliquid operari, Abb. in cap. dile-
4 cti de arbitr. pactum enim equiparatur legi, l. fi. C. de reb. alien. non alien. Io. Andr. in c. 2. de consuet. in sextò, & derogat naturæ feudi, cap. 1. vbi Bald. de feud. non haben. propriam natur. feud. vnde qui
4 petit obseruantiam pacti conuenti, habet intentionem fundatam, c. 1. de prob. Surd. dec. 5. nu. 12. & demum Iudex debet, prout partes conueniunt iudicare, l. si conuenerit ff. de re iud.

Et ad secundam dubitationem fuit pariter di-
5 ctum, quod pęna hæc solet apponi facto, seu speciei, & in hoc cum non possit præsumi fraus communiter dicunt DD. deberi, Abb. in d. cap. dilecti nu. 15. vbi ipsemet exemplificat, Affl. dec. 135. per tex. in §. fi. instit. de verb. oblig. l. cum allegas, vbi plenè per Scribent. C. de vsur. Alex. cons. 50. lib. 4. col. fin. cons. 76. col fin. volum. 5. cons. 195. colum. penul. & cons. 43. lib. 6. Calc. cons. 34. colum. vlt. Cagnol. qui testatur de communi in l. vnic. C. de sentent. quæ pro eo num. 117. vnde lex considerans difficultatem quæ versatur in probando interesse, consuluit, vt loco interesse apponatur certa pœna, vt releuetur pars ab onere probandi interesse, tex. celebr. in l. fin. ff. de transact. in his verbis: (pacto conuento Aquiliana stipulatio subijci solet, sed cōsultius est huic stipulationi pęnalem coniungere, l. fi. ff. de prætor. stipul. Innoc. in cap. suam de pen. Surd. dec. 261. Secundò, fit pœnæ huius appositio dationi qualitatis in fraudem vsurarum, de qua loquitur tex. in l. rogasti §. si tibi ff. si cert. petat. & l. cum allegas C. de vsur. & DD. in l. Iulianus §. ibidē Papinianus, & in l. Lucius ff. de act. empt. plenè in l. sed & si quis §. fin. ff. si quis caut. & in l. stipulatio ista §. alteri ff. de verb. obl. Abb. in d. cap. dilecti, & in d. cap. suam de pęn. Cagn. in d. l. vnic. num. 116. Surd. dec. 161. nu. 24. Affl. d. dec. 135. hæc enim li-
6 quidatur, quatenus cum interesse concurrat, vt dicunt prefati DD. & Guttier. canon. quæst. lib. 2. c. 20. Auend. in suo diction. verb. pęna conuentionalis. Tertiò, apponi consueuit pro obseruatione contractus, d. l. fin. vt in casu nostro, & sic omnino deberi absq; alia interesse probatione, dicit Alex. qui testatur de communi in l. si stipulat. §. si fortem vers. & ideo si pęnam de verb. oblig. idem Alexan. cons. 158. & hoc idem procedere de iure canonico notabiliter firmat Abb. in d. c. dilecti nu. 14. & procedit etiam si excedit interesse, vt ibi per eum, &

Bart.

Bar.in l.4.§.Cato in 9.&10.oppos.ff.de verb.oblig. dicens deberi etiam si modicum sit interesse, & pœna magna, nam stante conuentione non requiritur aliud interesse, vt probat tex in d.l. stipulatio ista §. alteri, l.cum pœna ff.de arbitr. Corrad.in tract.de contract.q.85.Corneus cons.153.vers.circa quartum volu.1. Rebuff.in d.l. vnic.Surd.decis. 161.num.21.& 22.Dec.in cap.1.in princ.de prob.
7 num. 72. vbi dicit, quod illa taxatio pœnæ videtur quædam transactio super interesse, hac ratione addit Surd. d.decis.nu.24. interesse contentum nulli subiacere limitationi, & implendum esse quicquid fuerit in contractum promissum, nulla habita ratione,an intersit,vel non,quia satis interest se dicitur, quando fuit in contractu deductum, & stipulatum, & ideo non militat quod dicit Affl.
8 dicta dec.135.Sacrum Consilium non consueuisse condemnare ad pœnam conuentionalem, nisi quatenus cum interesse concurrat,illud enim habet locum quando non est taxata certa quantitas pœnæ, vel quando pœna non est promissa, nam quando pœna est promissa succedit loco interesse, tex. in l. fin. ff.de prætor.stipul. vel procedit quando est apposita dationi quátitatis in fraudem vsurarú,vt supra dixi,& ita intelligit illam Afflicti decisionem Gram.decis.sua 38.nu.7.dicens,quod alias ineptum esset consilium legis in d.l.fin. Scias autem quod hæc in causa fuerunt pluries repetita, vt decideretur,Nos autem illam maturiori discursu, & consilio determinandam reseruauimus.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus laicorum dicitur illud quod fundatur à laico,siue à clerico de patrimonio suo.*
2 *Impetrans iuspatronatus à Summo Pontifice, si non expresserit quod sit iuspatronatus laicorum, impetratio est nulla.*
3 *Conditiones appositæ à fundatore, semper sunt seruanda.*
4 *Fundare iuspatronatus, laicis ex gratia concessum est.*
5 *Satis est patrono,vt præsentet idoneum, licet in Ecclesia sit magis idoneus.*

An extraneus magis idoneus præferendus sit in iurepatron. idoneo de linea testatoris.

DECISIO CXLI.

FVit fundatum iuspatronatus à quodam, his conditionibus, vt Capella, vna cum bonis suis omnibus deueniat in posse Capellanorum N.N.& post morté ipsorum,ipsi eligát duos alios Capellanos de consanguinitate ipsius testatoris, & pariter fundatoris dummodo sint, quia si non fuerint, duos alios ad eorum arbitrium eligant,& sic vadat in perpetuum, moriente igitur Rectore, & Capellano dictæ Capellæ quidam vti de sanguine testatoris, ab eodem fuit electus, & nominatus,multa vero fuerunt opposita per alios eiusdem sanguinis, in hac igitur causa cum mihi delegaretur ab Episcopo Castellanetæ duo occurrerunt dubitanda: Primum,an istud dicatur iuspatronatus laicorum, vel ecclesiasticum. Secundò, constito,quod iste erat de consanguinitate fundatoris tanquam à Rectore electus, an debeat institui,quibus visis clarè patebit decisio nostri articuli: & ad primum dicebam, quod iuspatronatus lai-
1 corum dicitur illud, quod fundatur à laico, siue à clerico, dummodo de patrimonio proprio, & non ecclesiæ,vt voluit Roch.de Curt. de iurepatr. in verb.ius in 3.quæst.num.13.& 14.Crauett.in cons.63.nu.6.vers.quartum dubium vol.1. & in cons.68.nu.5.eod.vol. vbi etiam dicit, quòd si aliquis
2 impetrauerit iuspatronatus à Summo Pontifice, & nó expresserit,quod est iuspatronatus laicorum quod impetratio dicitur nulla, glo.in clem.2. de præben.Abb.in cap.dilectus de offic.deleg.Felyn. in suo tract.quando literæ Apostolicæ noceant patronis Ecclesiæ nu.5. & Abb. in cap. cum dilectus nu.4.de offic.deleg.extra,dixit quod hæc est communis opinio,Quo tñ ad alios prætendentes, dice-
3 bam esse excludendos tamquam non de linea fundatoris, dispositio enim non fundantis Capellam prædictam cum qualitate, & conditione prædictis seruari debet, ita in nostris terminis declarat Ioan. Andr.post alios in cap.nobis de iurepatr.quem sequitur Crauett.conf.82.num.6. vol 1.& in citat. cons.63.num.5. cuius ratio est,quia fundare iuspa-
4 tronatus laicis ex gratia concessum est, ita dixit Abb.in c. 3. de iurepatr. & ad hoc etiam, vt laici animosius ad dotandas,& construendas capellas se stinent ita Fely.in alleg.loco, quare Gemin.in cap. cú in Ecclesia in vlt.notab.nu.5.de præb.in 6.dixit quod fundans potest imponere onus,quod semper ad illud vnus de genere suo præsétetur, voluit hoc etiam Fely.in cit.loco, & Roch. in eod.tract. in verb.honorificum nu.48.hocq; sentit Bald. in l.2. C.de in ius vocan.

Cum igitur fundator ordinauerit,quod Capellanus de consanguinitate eligatur, hæc sua voluntas debet obseruari per tex.in cap.cum dilectus de consuetud.maximè quando est idoneus,iuxta notata in cap.pastoralis de iurepatr. & ideo dicitur,quòd si Ordinarius alteri conferret spreto ordine testatoris,ista collatio non teneret, per tex.in cap.deuenimus 16.q.7.& notat glo. penult. in cap. cum dilectus de iurepatron.& sequitur Corneus in cons.43 3.vol.n.8.& latius idé Corn.cons.317.eod.vol. vbi ampliat dicens,quod si esset alius antiquior,& idoneor, si nó fuit electus ab habentibus potestatem à fundatore, non debet confirmari, nec potest conqueri de Rectoribus idoneor,& antiquior iste quia ipsum non eligerunt, & sic potest verificari dictú glo.in c.3.in verb.maioribus de iurepatr. sic consuluit etiam Feder.cons.95 quando dixit,quod sa-
5 tis est, si patronus præsentet idoneum, licet in Ecclesia sit idoneor. glo. in cap.quoniam in quibusdá verb.quo maioribus de iurepatr.& in cap. constitutus in verb.magis vtilem de appel. Natt.cóf. 537. nu.23.vol.3.vbi dixit,quod electio facta de idoneo non retractatur,etiam quod magis idoneus reperiatur, & propterea clericus qui probatur esse de linea testatoris debet institui,iuxta tex.in cap.progeniem 35.q.3. tanto magis, quia fundator non dixit antiquiorem,vel idoniorem,sed tantummodo idoneum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Constitutio Procuratoris ad præsentandum, cum beneficium vacabit est valida, quod distingue, vt num. 2.*
3 *Limitatur textus in cap. fin. de concess. præben.*

An possit constitui procurator ad præsentandum, cum beneficium vacabit.

DECISIO CXLII.

1 CLerico præsentato ad beneficium cuiusdam iurispatronatus, opponebatur præsẽtatum fuisse à procuratore constituto à patrono cum beneficium vacabit; quare fuit dubitatum an de iure posset obstare dicta oppositio, & pro opinione negatiua adducebatur tex. in cap. fin. de concess. præb. vbi quemadmodum beneficij vacaturi promissio non valet, cap. ex tenore, & cap. accedens eod. tit. ita erit nulla, & irritanda constitutio procuratoris ad præsentandum, cum beneficium vacabit, explorati enim iuris est, hanc procuratoris constitutionem inducere votum captandę mortis, cap. ne captandæ de concess. præb.

Verum Domini pro resolutione sic distinguerunt, quod aut patronus dedit mandatum pro præsentanda certa persona ab eo nominata in casu vacationis certi beneficij, & tale mandatum non est validum, nec præsentatio ipsa substinetur, quia continet votum captandæ mortis, ad tex. in c. 2. de concess. præb. Cassad. dec. 5. de iurepatr. & ita fuit resolutum per Rot. in vna Pampilonen. parochialis 27. Maij coram Orano, quę fuit confirmata 19. Ianuarij 1598. coram Camillo Peregrino: Aut patronus dedit mandatum pro præsentanda persona idonea, & habili succedente ipsa vacatione, & ita non fuit expressa persona præsentanda, & tunc huiusmodi mandatum valet, & præsentatio substinetur, vt fuit tentum in dicta Pampilonen. coram Peregrino, & per prius in alia Pampilonen. iurispatronatus 13. Febr. 1595. coram Iusto, in qua fuit
3 dictum regulam d. c. fin. de concess. præb. limitari vbi patronus dat mandatum generale pro omnibus suis negotijs, & etiam ad præsentandum succedente vacatione præsertim si subsit iusta causa dandi tale mandatum, vt puta, longę absentiæ suę, vt per Ioa. Andr. in d. c. fin. nu. 3. & alios in d. decisione allegatos.

SVMMARIVM.

1 *Recusatio Iudicis suspecti debet in initio litis opponi, limita vt nu. 3.*
2 *Periculosissimum est coram Iudice suspecto litigare.*
4 *Quando superuenit causa suspitionis debet iurari superuenisse.*

Dispositio text. in l. fin. C. de except. an procedat quando causa declinandi Tribunal de nouo superuenerit.

DECISIO CXLIII.

1 EX dispositione tex. in l. fi. C. de excep. caue tur recusationem Iudicis suspecti debere proponi in initio litis; quare fuit dubitatum in Curia Archiep. an procederet quãdo causa de nouo superueniret, ita quod potuisset vnus ex litigantibus Tribunal nostrum declinare, & dicebatur, quod licet in principio causæ debeat ista exceptio opponi per d. l. fi. C. de except. Bart. Alex. & omnes Scribentes in l. quidam consulebat ff. de re iud. Bar. Ias. & reliqui omnes in l. si cõuenerit ff. de iurisd. omn. iud. idem in l. apertissimi nu. 11. C. de iudic. Crass. qui testatur de communi, & alios ad hoc allegat in suis commun. opin. lib. 2. c. 8. q. 14. Hartaman. in pract. obseru. lib. 2. tit. 11. obseru. 10. nu. 11. Mising. in suis obseru. cẽtur. 4. obseru. 59. Ferrar. in pract. Papiens. in forma libelli in actione reali in glo. in verb. Iudicem suspectum nu. 7. Marsil. in l. si quis ne quæstio nu. 14. ff. de quæst. Neuiz. cons. 36. nu. 2. Marches. in tract. de commiss. com. 3. c. 1. num. 2. vbi alios allegat, & ratio ea potissima videtur pe-
2 riculosissimum .n. est coram Iudice suspecto litigare, ad tex. in cap. cum inter de except. l. apertissimi, & ibi glo. in verb. libello C. de Iudic. glos. in l. prætor verb. cum iustam in fin. ff. de iurisd. omn. iud. Tusc. litt. S. concl 910 Aldouin. cons. 20. nu. 45. Amat. dec. 14. nu. 15. Couarr pract. quæst. cap. 26. Tiraq. de pen. temp. caus. 51. n. 88. Ambros dec. 50 nu. 54. quos refert, & sequitur Nouar. in sua prax. elect. for. q. 29. sect. 2. num. 2. subdens, æquitatis rationem dictare ne quis cogatur ferre Iudicem qui sibi aduersus, suspectus, & inimicus est, cap. requiris de appell. cap. quod suspecti 3. q. 5. cum durum sanè sit per suspectos negotia geri ex Crauet. cons. 132. nu. 25. in fin. & ideo in principio litis opponendi, Vant. de nullit. in titul. coram quo nullit. nu. 6. Magon. decis. Floren. 63. nu. 8. alias tristissimi euentus inde sequerentur, vt adnotauit Crauett. loco citato, ideoq; consuluit Rebuff. ad Reg. const. tit. de recus. in præfat. vt causam suspictionis perpendat eamq; excogitatam si probare poterit absq; mora proponat, alias nulla erit, Pet. Greg. Tholos. sintag. iuris par. 3. lib. 49. c. 3. in princ.

3 Tamen Domini resoluerunt, quod quãdo causa suspictionis esset noua, vel de noua reperta, tunc potest Iudex recusari vsque ad calculum ferendæ sententiæ, Dec. in cap. cum super num. 2. de offic. deleg. Masuer. in addit. ad pract. Papiens. in forma libelli in action. reali in glo. in verb. & in quantum num. 2. Ruyn. cons. 3. num. 3. & seq. lib. 1. Rebuff. super const. Franc. titul. de recusat. 1. glo 6. nu. 2. Crass. d. q. 14. vbi dicit quod isto casu debet iurari,
4 quod causa suspitionis sibi superuenerit.

De materia autem suspitionis Iudicum, & quando sit proponenda, non desinas nouissimè videre vtilissima congesta per Nouar. in collect. decis. ad pragm. 1. sub rubr. de susp. offic. & Apicell. in suo tract. de suspit. Iud.

SVMMARIVM.

1 *Institutio hæredis facta ad interrogationem valet, & amplia, vt nu. 2. limita vt nu. 3.*
4 *Contraria decis. opinio quomodo intelligatur.*

Insti-

Institutio hæredis facta ad interrogationem, an valeat.

DECISIO CXLIV.

1 TEstamento condito à quodam Parocho, & ab eodem Parocho interrogato testatore de institutione hæredis fuit dictum in Curia Archiep. fuisse validū: & mouebantur Domini ex glo. in l. iubemus C. de testam. Beccio cons. 86. nu. 7. Boer. dec. 35. nu. 5. Surd. cons. 414. n. 53. Socc. Iun. cons. 144. & cons. 178. nu. 10. vol. 2. Alcia. cons. 570. num. 5. Couar. in cap. cum tibi nu. 4. ext. de testamen. Bellon. cons. 66. num. 8. Boss. titul. de fals. num. 52. Menoch. cons. 45. Afflict. dec. 143. & dec. 144. & alijs, quos sequitur Intrigl. decis. Sicil. 38.
2 & eo magis videtur procedere hæc sententia, cum animus testatoris fuerit substituere hæredem illū quem an illum vellet suum hæredem instituere, casu fuit interrogatus, Socc. Iun. cons. 7. & cons. 34. vol. 4. imò fortius quando interrogatio esset facta à persona publica, vt Notario, vel Parocho, vt est in casu nostro, Bal. in d. l. iubemus nu. 5. quinimò requiritur, quod Tabellio sit adhibitus per testatorem, adhoc, vt per eius interrogationem testamentum factum valeat, & si esset facta inter-
3 rogatio à persona priuata, vel suspecta falsitatis, tunc enim non valeret testamentum, per ea quæ voluit Paul. de Castr. in cons. 364. & ommittendo alios antiquiores, voluit Roderic. Suar. alleg. 1. Villalob. opin. commun. §. testator nu. 63. & hanc esse tenendam iudicauit nostra Curia Archiepisc. cum casus euenisset.

Licet autem sit contraria opinio habita per Ioa.
4 Andr. in addit. ad Specul. tit. de testam. §. in primis col. 3. vers. 9. vbi dicit, quod testamentum factum ad alterius interrogationē non valet, sequitur Soccin. Iun. cons. 183. n. 32. vol. 2. Guliel. in l. 1. §. si quis ita col. 6. ff. de verb. oblig. Laderch. cons. 39. nu. 2. col. 2. tamen hæc possunt procedere quando testator aliud testamentum solemne confecisset, vel non constaret de voluntate testatoris Notario, vel Parocho prius exposita, aut quando testator fuisset adeo morte oppressus, vt articulatè loqui non potuisset, Clar. in d. q. 37. Bertrand. cons. 193. num. 3. lib. 6. Castren. cons. 155. in fin. lib. 1. Immò scias, quod in dubio pronunciandum est pro testamento, Menoch. cons. 540. nu. 4. & 19. vol. 6. l. pars in princ. ff. de inoff. testam. quapropter optimum fuit decretum nostræ Curiæ irritando testamentum de quo supra.

SVMMARIVM.

1 *Apud Scribentes triplex diei diuisio reperitur.*
2 *Dies diuiditur in artificialem, & naturalem.*
3 *Dies artificialis quando incipiat, & quando naturalis.*
4 *Notarius non committit falsitatem asserens instrumentum confectum fuisse de die, & re vera fuerit de media nocte.*
5 *Dies mensurati de media nocte, ad mediam noctem.*

An Notarius censeatur commisisse falsitatem asserens instrumentum confectum fuisse de die, & re vera fuerit in media nocte, ad intellectum text. in l. more Rom. ff. de ferijs.

DECISIO CXLV.

1 QVadruplicem diei diuisionem apud Scribentes reperio, & diuiditur in naturalem, & artificialem, de quibus mox dicecemus, ceremonialem, qui & diuersis, incipit, & diuersis quoq; terminat horis, ex respectibus diuersis, & emergentem, quo sit computatio de momento ad momētum, vt tradit Mantua in suo Dialog. class. 4. c. 5. nu. 7. vers. & ceremonialis, Iacob. de Nigr. in l. 1. §. qui præsens nu. 32. vers. re certa tamen ff. de verb. oblig. qui exemplificat in diebus ad appellandum; pro declaratione igitur nostri articuli est sciēdum, quod communiter
2 Scribentes diuidūt in diem naturalem, & artificia-
3 lem, ita vt artificialis sit à mane ad vesperam, naturalis sit integrum spatium 24. horarum, vt tradit Butigel. ad l. 1. §. qui præsens num. 24. vers. tu aduerte ff. de verb. oblig. Rom. in l. oratione nu. 3. vers. notat ff. de ferijs, vel is sit ab occasu ad occasum, ex more Atheniensium, glo. in l. more ff. de ferijs, Couar. lib. 4. var. resol. c. 19. festi diei num. 5. vers. dies verò, Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 11. nu. 1. & vt dies mensuretur ab ortu ad ortum, scripsit Ias. in d. l. more nu. 5. ff. de ferijs, Viuius in commun. opinion. opin. 950. nu. 2. vers. cęterum prædicta, siue à meridie ad meridiem, quemadmodum Arabes, glos. in d. l. more ff. de ferijs, quibus addit Tiraq. ad glos. 11. nu. 1. Vmbros, & Hetruscos, vel etiam de media nocte ad mediam noctem, vt Romani de quibus tex. in l. more Rom. ff. de ferijs, vbi omnes, sed præcipuè Alberic. num. 2. Guid. Pap. sing. 983. Simon de Petr. cons. 94. Eugen. cons. 48. lib. 1. glo. in l. qua ætate ff. de testam. Rip. in l. quod iussit nu. 58. ff. de re iud. cum igitur dies mensure-
4 tur de media nocte ad mediam noctem, nō potest dici Notariū commisisse falsitatem, & ita fuit resolutum in Curia Archiepiscop. dum ageretur testamentum cuiusdam Parochi esse falsum, quia Notarius cum de media nocte confecisset, dixit
5 testamentum confectum fuisse in die sequēti, quæ minimè videntur obstare, dū dies de media nocte ad mediam noctē mensuretur, ad latè tradita per Fely. in cap. S. Mariæ nu. 53. de constit. Bart. in d. l. more Romano num. 1. ff. de ferijs, Cotta in suis memoralib. in verb. die. latè, & alios quos refert, & sequitur Rip. de noct. temp. c. 3. sub nu. 10.

SVMMARIVM.

1 *Thori separatio quoad cohabitationē, est remedium subsidiarium.*
2 *In casibus separationis matrimonij possunt peti alimenta.*
3 *Separatio Thori conceditur tam vxori contra virū, quam è contra.*

4 *Ad*

6 *Ad separandum matrimonium est causa satis sufficiens sæuitia mariti, & quanta debeat esse relinquitur arbitrio Iudicis.num.5.*

Quanta sæuitia requiratur ad separationem matrimonij, vel remittatur arbitrio Iudicis.

DECISIO CXLVI.

1 THori separatio quoad cohabitationem, non quoad matrimonij fœdus, est remedium subsidiarium validissimum pro vxoribus, quando malè à viris suis habentur, nec emendandæ vitæ, aut pœnitentiæ dantur indicia, & nimis ex cautione de non offendendo, bonus separatur euentus, cap. ex transmissa, cap. literas, ibiq; glos. & Abb. de restit. spol. c. 1. vt lit. non contest. c. 1. vbi Host. de diuort. Natt. cons. 24. & 616. Thess. decis. 130. Menoch. cons. 299. Franc. Marc. dec. 738. p. 2. siue agatur de sola sæuitia verborum, siue etiam verberum ob capitale viri odium, vitæ insidias, aut venenum præparatum, siue ob nimiam auaritiam, & austeritatum mariti, siue ob retentionem pellicis siue ob falsitatem querelæ in causa capitali, vel de adulterij nota vxori impacta, §. quia verò plurimas, & §. si vir de adult. authent. vt liceat matri, & auiæ, Henriq. cons. 86. num. 11. & 12, quinimo in
2 his casibus possunt peti etiam alimenta, de quo vide Menoch. cons. 853. num. 33. lib. 9. & hoc ipsum remedium non solum conceditur vxori contra
3 maritum, sed etiam marito contra vxorem duri capitis pernoctantem, & liberè vagantem, & sui copiam alijs facientem, quia de his constito Thori etiam fit separatio, Rebuff. in tract. de sent. prouis. art. 3.

His igitur sic determinatis, scilicet qd ad sepa-
4 randũ matrimonium sit vna ex causis sæuitia mariti; In nostra Curia Archiepiscopali, dum dubitabatur quanta, & quæ sæuitia esset necessaria ad effectum separandi, fuit dictum, talem sæuitiam de-
5 terminandam esse arbitrio Iudicis ecclesiastici, cuius arbitrio diffiniẽdam relinquitur, sicut etiam ipse cognoscit de causis separationis Thori, in qua nec eo inscio valet iurata transactio, nec pactum siue compositio inter coniuges quibus ea fiat perpetua, vel ad tempus longum, sine Ecclesiæ iudicio, nisi de facto contigerit id genus diuortij, de Franch. dec. 312. nu. 3. Decia. cons. 68. nu. 4. Peregr. cons. 89. Anton. resol. 35.

SVMMARIVM.

1 *Vir, & vxor sunt correlatiua.*
2 *Vir, & vxor quoad actionem adulterij ciuiliter intentatam à pari procedunt.*
3 *Vir, & vxor non debent ad imparia iudicari.*
4 *Vir, & vxor per matrimonium efficiuntur vnum corpus, eademq; caro.*
5 *Iniuria facta vxori censetur facta marito.*
6 *Vir, & vxor testari possunt eisdem cartis.*
7 *Ius accusandi maritum inuentum in adulterio, non competit vxori.*
8 *Vxor non potest occidere maritum inuentum in adulterio.*

An vxor possit impunè occidere maritum adulterum.

DECISIO CXLVII.

FVit mihi quæsitum, si dispositio tex. in l. Graccus C. ad leg. Iul. de adult. disponens maritum occidentem vxorem deprehensam in adulterio non esse in aliqua pœna plectendum, locum sibi vendicet è contra in vxore occidente ipsum deprehensum pariter in adulterio: Et prima consideratione proposui decidere articulum
1 pro affirmatiua sententia, ex eo, quod vir, & vxor correlatiua sunt, & dispositum in vno censetur dispositum in altero, l. si. C. de indict. viduit. toll. Barbat. in cons. 64. nu. 33. volu. 1. pulchrè Cuman. in cons. 175. nu. 5. & seq. & in terminis nostris in specie glo. in §. si verò altera harum personarum in uers. pęnis in auth. de nupt. vndè quoad actionem
2 adulterij ciuiliter intentatam à pari procedunt, ita quod sicut mulier adultera priuatur dote, ita etiã vir donatione propter nuptias, vt plenè testatur Rolan. à Vall. in cons. 50. per tot. volum. 1. qui hoc ampliat etiam si cum soluta vir fornicatiónem cõmictat, idq; confirmat Paris. in cons. 54. n. 33. vol. 4. & Couar. in epith. de sponsal. 2. p. c. 7. §. 6. sub nu. 4. & seq. & qd ex virtute huius correlationis dispositum in viro, trahatur ad vxorem, & è contra etiam in correctorijs iuris communis, ac etiam in materia pęnali tradit Ias. in l. si prius nu. 54. ff. de nou. oper. nunc. latè Gabr. in 6. lib. commun. conclus. in tit. de leg. & const. concl. 3. per tot. & pluribus exemplis exornat Lancell. Gal. in comment. ad consuet. Alex. in vers. vxori q. 4. in fi & in specie quod etiã in pęnalibus dispositio loquens circa lucrum, aut amissionẽ dotis procedat etiam respectu quartæ, seu donationis propter nuptias, & facit tex. in cap. si quis vxorem 33. q. 1. vbi vir, & vxor non debent
3 ad imparia iudicari, sequitur Mant. in dec. 50. nu. 10. & proindè, vt dixi, dispositum in marito, debet habere locum in vxore, vt latissimè ad propositum deducit Nouar. in sua prax. de elect. fori quæst. 47. per tot. vbi beneficium electionis fori competens marito priuilegiato, trahit etiam ad eius vxorem, & ratio est secundum eum, ne correlatiua ad imparia iudicentur, hinc est, quod priuilegium concessum viro comprehendit etiam vxorem, vt locum etiam habeat in priuilegio, singulariter, & dispensatiuo contra ius concesso, Decian. in tract. crimin. par. j. lib. 4. c. 9. nu. 53. in fi. vir enim
4 & vxor per matrimonium efficiuntur vnum corpus, & vna eademq; caro, cap. debitum de bigam. & vna, eademq; caro censentur, Castr. in l. rei iud. §. socero nu. 4. ff. solut. matr. & vxor reputatur pars corporis viri, cap. ad apostolicã de cõuers. coniug. imò dicitur vnum corpus, & vna anima cum ipso viro, l. 1. ff. de rit. nupt. & reputantur socij diuinæ, & humanæ domus, glo. in l. hæres ff. de negot. gest. Simon de Prat. cons. 95. nu. 44. subdens, quod impensa pro vxore iudicatur ad instar impensarum eroga-

erogatarum pro marito, & pari passu ambulat, & hinc euenit, quod mulier mariti honorem fruitur, & nobilitatur, & pari loco, honore, & commodo compræhenduntur vir, & vxor l. cæterum §.
5 mulier cũ §. sequent. de vsu, & habitat. vnde iniuria facta vxori marito dicitur esse facta, vt post alios quos allegat habetur p Lacellott. Gallia super cõsuet. Alex. vers. vxori n. 45. & hinc vxores amittũt genus, & familiam patris, & trãseunt in familiam viri l. quicunque vbi Bart. C. de re milit. & ideo relicto vsu alicuius rei marito, censetur etiam relictus pro vxore Fel in cap. quam sit conclus. t. de iudicijs, vnde vxor tam in ciuili, quam in criminali gaudet priuilegio fori quo gaudet vir, & ibi debet conueniri vbi vir conueniendus est tex. est, & ibi Bart. in l. nec aduersa C. de silent. lib. 10. & ideo vxor si eius vir haberet exemptionis priuilegium à solutione collectarum, & gabellarum, quæ deberentur ex forma statutorũ gaudebit eodẽ priuilegio non soluendo gabellam Cuman. in l. non tantũ
6 in notab. ff. de re iudicat. imò vir, & vxor testari possunt eisdem cartis Ias. in l. patris, & filij nu. 7. ff. de vulg. & pupill. Cœterum his non obstantibus contrarium consului per dispositionem tex. in l. t. C. ad leg. Iul. de adulter. vbi claré, & quam aperté disponitur, quod ius accusandi maritum inuẽtum in adulterio non competit vxori, ex quo arguitur
7 à fortiori, cum vxor maritum non possit accusare, eò magis non potest occidere, argumentum enim à fortiori in iure est validissimum vt post Abb. & Fely. tradit nouiss. Nouar. de elect. fori q. 19. nu. 7. sect. 1.

SVMMARIVM.

1 *Notarius recipiens fideiussores non idoneos, tenetur actione subsidiaria.*
2 *Magister actorum potest expellere quemlibet fideiussorem non idoneum, limita vt nu. 3.*
4 *Fideiussor idoneus dicitur is qui possidet immobilia in loco iudicij.*

An sit in libito Magistri actorum expellere quemlibet fideiussorem, & quid si sit idoneus, & quis nam dicatur idoneus.

DECISIO CXLVIII.

1 EX communi concludunt Doctores, Notarium recipientem fideiussores non idoneos teneri actione subsidiaria Ludouic. decis. 33. Montan. in tract. de iure tutel. & curat. c. 32. reg. 7. nu. 33. Costa de remed. subsid. remed. 5. num. 5. de Franchis decis. 480. n. 3. ex text. in l. 1. ff. de magist. conuen. quibus suppositis fuit dubitatum in nostra Curia, an Magister actorum posset expellere quemlibet fideiussorem, & fuit resolutum Magi-
2 strum actorum posse expellere quemlibet fideiussorem non idoneũ, ex ratione quam superius adduxi, nam de suo tenetur d. l. 1. ff. de magist. conu. licet nõ teneatur cognoscere cõtrahentes de Frãchis decis. 262. non tamen potest Magister actorũ
3 expellere fideiussorem non idoneum, quando principalis est diues, quia non tenetur Alexand. in l. 2. n. 4. ff. qui satisdar. cogant. Paris de sindicat. c. 3. nu.
4 5. fideiussor verò idoneus dicitur is, qui possidet bona immobilia in loco iudicij, & is non potest repelli, vt est textus in l. sciendum §. possessor ff. qui satisdar. cogãtur, vbi Iurisconsultus facta conclusione, quod qui stabilia possidet à satisdandi onere releuatur, subdit per hæc verba, possessor autem is accipiendus est, qui in agro, vel ciuitate rem soli possidet, & ibi glo. in verb. in agro exponit, id est in villa, & ibi hoc expressè adnotarunt Bald. nu. 2. in fin. vers. ext. glos. quæro Angel. nu. 8. in fin. in vltimis verbis Paulus de Castro nu. 1. & 3. in fin. & est glos. ordinaria in l. fin. in verb. caution. in fin. C. de princip. agen. lib. 12. Lucas de Penna col. 2. in fin. n. 4. ad medium in verb. mouentur vers. post istam glosam Bart. nu. 1. Ioa. de Platea nu. 2. vers. 3. nota, nec sufficit possidere bona stabilia in eadem prouincia, nisi etiam eadem bona existant in loco vicino ipsi loco iudicij, vt videre est apud Cynum in l. sciendum §. poss. nu. 24. ff. qui satisdar. cogant.

SVMMARIVM.

1 *Dictum socij criminis, qui patitur plures defectus in tortura confirmatum non facit inditium contra socium de iu e; sed contrarium est de consuetudine, vt num. 2.*

Dictum socij criminis in tortura, an faciat inditium ad torturam contra alterum socium in crimine falsæ monetæ, & quid si patitur plures defectus, an omnes purgentur.

DECISIO CXLIX.

INtroducta in nostra Curia Archiepiscopali causa criminali falsæ monetæ, & cum plura adessent inditia, fuit processum ad torturã vnius socij tantum, qui plures patiebatur defectus, & deposuit contra duos alios socios, fuit dubitatum, an prædicta depositio faceret inditium contra alios socios, & an omnes defectus fuerint in tortura pur
1 gati, & fuit dictum socij criminis inculpationem nõ facere inditiũ adminiculatiuum, quãdo patitur alios defectus latè Farinac. q. 43. n. 178. & q. 62. nu. 381. & sequenti bus, nec ex socij tormentati inculpatione oritur inditium cõtra alios socios, cum præsertim ad effectum de quo agimus duos tãtum sufficere defectus scripserunt Turrius cons. crim. diuers. 81. nu. 65. lib. 2. Bursat. cons. 239. nu. 42. Tuscus cum allegatis per eum conclus. 218. nu. 10. & quando socius plures patitur defectus non solum nõ facit inditium, sed nec etiam præsumptionem, nec probationem secundum cõmunes Doctorum sententias, quos refert Farinac. de testib. q. 62. num. 81. Tuscus in suis conclusionibus in verb. testes conclus. 18 per totam, & præcipuè nu. 15. tortura enim non plures defectus, sed vnũ tantũ supplere põt, vt voluit Roland. cons. 16. num. 9. & sequentibus

tibus lib. 1. Cæphal. conf. 233. nu. 6. & 7. lib. 2. Honded. qui de communi testatur conf. 100. num. 29. iuncto nu. 38. & sequent. lib. 1.

2 Cœterum quicquid sit de iure, veritas est contrarium, & hanc amplexi fuimus, ipsamq; seruat consuetudo, alias raro dictum socij criminis indicium faceret, quia pauci sunt socij criminis, qui pluribus defectibus non sint notati, & sic delicta remanerent impunita, vt testatur Baiard. ad Clarum quæst. 24. nu. 128. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Filij nati ex matrimonio absque denunciationibus contracto sunt illegitimi si detegatur postea impedimentum. contrarium num. 3.*

2 *Denunciationes sunt de substantia matrimonij, contrarium num 4.*

5 *Aliquãdo denũciationes in matrimonio remittũtur.*

6 *Vicarius cognoscit de causis matrimonialibus sine speciali mandato Episcopi.*

Filij nati ex matrimonio contracto absque denunciationibus, an sint legitimi, si detegatur impedimentum; ad intellectum text. in cap. cum inhibitio de cland. despons.

DECISIO CL.

FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali, & propriè in sãctissimo Tribunali S. fidei de tribus; primo an filij nati ex matrimonio contracto absq denunciationibus sint legitimi detecto aliquo impedimento. secundo an dispositio text. in cap. cum inhibitio de clandest. desponsation. corrigatur per Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. tertio an publicationes in dubio præsumantur fuisse fictas, an vero hoc probandum sit, de quibus quoniam ex triplici capite triplex orta fuit decisio, ideo per ordinem videbimus.

1 Et primo quoad primum videbatur prolẽ esse illegitimam, nam si huiusmodi publicationes non essent factæ filij nati ex tali coniugio, non dicerentur legitimi hæredes patris, si detegatur postea aliquod impedimentum cõsanguinitatis, vel alterius causæ, quamuis illud non esset notum coniugibus, vt in specie declarat Abb. in cap. ex tenore qui fil. sint legitimi, & ibi Boic. col. 2. in princip. vers. aut contrahunt ab initio clandestinè Cæphal. cõs. 503. per tot. lib. 4. Couar. de sponsa. part. 2. cap. 6. Soccin. Iun. qui de communi cons. 86. nu. 53. lib. 2. & cons. 31. num. 49. eod. lib. Peregr. de fideicomm. art. 24. num. 74. qui loquitur in terminis Concilij Trid. in cap. 1. sess. 24 de refor. matrim. prout etiam cõcludit Cæuall. q. 605. in fin. nu. 149. & q. 697. nu. 7. vbi etiam nu. 13. ampliat ad patrem quod neq; hoc casu possit succedere filio, cũ istæ successiones sint reciprocæ post Tell. Fernand. in l. 6. taur. nu. 13.

2 Ratio dicebatur esse, quia istæ denunciationes sunt de substantia, & si omittantur reddũt nullum matrimonium secundum Menoch. conf. 69. lib. 1. Cæphal. conf. 421. lib. 3 & conf. 503. num. 14. lib. 4. Cacher. conf. 52. nu. 11. cum seq. Honded. conf. 87. nu. 16.

Secundo dicebatur, quod omissio denunciationum reddit matrimonium clandestinum. ita vt non dicatur contractum in facie Ecclesiæ cap cum inhibitio §. si quis vero de clandest. despons. & licet coram parocho, & testibus contrahatur validè matrimonium etiam omissis denunciationibus, tamẽ iudicatur clandestinum prout si fieret sine testibus & parocho, quo casu esset non solum clãdestinum, sed etiam nullum Nauarr. in manual. cap. 22. nu. 70. Menoch. conf. 69. num. 70. Spin. de testam. glos. 15. num. 24. Cucc. Gutier. Veracrux, Azeuedo, & alij allegati per Cæual. q. 5. nu. 8. vbi dicit veriorẽ opinionem, vnde ignorantia non excusabit contrahentes, cum dent operam rei illicitæ, contrahendo absque publicationibus cap. tua de homicid. Cassad. decis. vnic. in princip. de sponsal.

3 His tamen non obstantibus, contrarium fuit dictum, quod filij sint legitimi, respondendo ad supradicta, & primo ad ea, quæ primo loco dicta sũt, nam ea non videntur tuta, quia neq; de iure communi, neq; ex Concilio Trid. sunt de substantia

4 denunciationes. ideo matrimoniũ sine illis factum erit validum, prout declarauit S. Congr. Concilij vt refert Ign. Lopez ad Diaz cap. 75. addit. 2. in verbo suspenditur ab offic. vers. 1. ante omnia in fin. & latè Rimin. conf. 691. lib. 4. nu. 17. Gutier. de iuram. confirm. cap. 51. num. 25. part. 2. fol. 98. vbi testatur, verum sensum Concilij esse quod solum sint de sollemnitate post Roias in epitom. success. cap. 2. num. 22. Quia licet partes mortaliter peccẽt, & puniri possint si omittantur Molin. de primog. Hispan. cap. 16. lib. 2. num. 20. Lopez ad Diaz vbi supra vers. peccarent tamen, & vers. 5. est est etiam. Non tamen Concilium præcipiendo illas fieri inualidat matrimonium, quod solum declaratur irritum, & inane, quando non fit coram parocho, & testibus nihil subiungens de denunciationibus Nauarr. in man. cap. 22. nu. 70. Gaualc. decis. 29. de iudic. Ledesm. de matrim. q. 45. art. 5. Cæual. q. 604. nu. 123. dubit. 97. & nu. 46. dubit. 27. Claud. ad Bertaz. cons. crim. 283. & cons. 359. latè per Guter. de iuram. confirm. par. 2. cap. 51. nu. 25.

5 Ideo videmus huiusmodi denũciationes sæpius remitti per Ordinarios, qui in hoc casu erunt Episcopi Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 453. num. 5. prout etiam eius Vicarius Generalis, qui iure proprio, & authoritate sibi à Concilio concessa poterit illas remittere, quia nũquam Cõcilium excludit Vicarium, quando facit mentionem de Ordinario, seù de Episcopo, nisi expressè excludat cap. 6. de refor. sess. 24. Paris. de resignat. benef. lib. 3. q. 11. nu. 19. vsq; ad nu. 23. Et Vicarius est ordinarius

6 glos. in cap. 1. de offic. Vicar. in 6. & cognoscit de causis matrimonialibus sine speciali mãdato Episcopi Præpos. in cap. fin. in primo notab. de cogn. spirit. Sbrozz. de Vicar. Episcop c. 44. lib. 2. vnde multo magis de præambulis, & ita in specie esse moribus, & vsu receptum, quod Vicarius possit remittere testatur Gutier. can. quæst. cap. 19. num. 13. Sbrozz. ibid. q. 47. vbi intelligit cũ causa, quicquid contra-

contrarium dicat Cæphal. conf. 421. lib. 3. nu. 72. & Spin. de testam. glos. 15. in princip. num. 28. cum seq. Menoch. Ledesm. & alij allegati per Cæual. quæst. 603. num. 92. quia contra eos est verior opinio, & iu pract. seruatur, prout latè dicit Floresf. pract. q. cap. 24. lib. 3. num. 26. vbi etiam ampliat ad Abbates exemptos qui possunt remittere ex causa denunciationes quemadmodum Episcopi Nauar. conf. 1. de sponsal. lib. 4.

Ex his etiam clarissimè patet responsio ad ea quæ secundo loco dicebantur, matrimonium dici clandestinum sine denunciationibus contractum, nam cum non sint de substantia ex Concilio cum possint remitti ob causam, ideo sine illis contractū non potest dici clandestinum, maximè cum Concilium videatur corrigere, & limitare d. cap. cum inhibitio à contrarijs allatum, nam ibi videntur esse denunciationes de substantia, & nulla fit mentio de remissione aliqua, hic vero in Concilio est contrarium, vt mox in hoc alio puncto videbimus

SVMMARIVM.

1 *Quæ clam fiunt videntur habere delicti præsumptionem.*
2 *Dispositio text. in cap. cum inhibitio corrigitur per Conc. Trident.*

Text. in c. cum inhibitio de clandest. desponf. an sit correctus per Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de reform. matrim.

DECISIO CLI.

1 Quoad secundum articulum, vltra ea quæ supra iam dicta sunt, dictum fuit quod quæ clam fiunt videntur habere delicti præsumptionem cap. consuluit vers. qui male agit odit lucem de offic. deleg. glos. verbo lucem amat. In extrauag. Io. 22. incip. sedes de conceff. præb. & tradit Iodoc. in prax. c. 61. n. 120. Menoch. de præsūpt. lib. 2. præsumpt. 10. n. 59. & Horat. dicit vt vigilent homines surgūt de nocte latrones. Ideo asserēti clā contraxisse matrimoniū incūbit probatio, alias. n. ecclesia quæ non iudicat de occultis, tale matrimonium non admittit interim quo non probatur, cap. si quis diuinis 30. q. 5. cap. 2. de cland. desponf. quod si probetur, tenet matrimonium absq; eo quod clandestinitas illud vitiet, cum solus consensus licet clam fuisset præstitus sufficiat ex iure antiquo, cap. nec illud 30. q. 5. & tradunt Cuch. lib. 3. instit. Canon. nu. 8. vers. nolim tamen Couar. in 2. par. cap. 6. n. 7. in princ. Paleot. de noth. & spur. c. 5. ex nu. 5. vers. propterea, & in c. 19. nu. 5. vers. quoniam tamen Vict. de sacr. matrim. num. 266. Gugliel. in tract. 1. de sacram. matrim. cap. 26. in fin. vers. notandum fol. 98. Cassan. in consuetud. Burgund. rub. 4. §. 6. in princip. nu. 8. Mascard. vol. 2. de probat. conclus. 1023. nu. 11. Matien. lib. 5. recollect. tit. 1. de matrim. l. 1. in glos. 1. ex nu. 4. modo cum in d. cap. cum inhitio sit expressè prohibitum matrimonium contrahi sine sollemnitatibus videntur correcta iura ista iam dicta, & præcipuè quæ dicunt Abb. in c. 2. de clandest. desponf. Parisi. conf. 13. nu. 12. lib. 2. Capuaq. decis. 204. nu. 3. lib. 2. asserentes matrimonium de iure communi non esse publicandū in ecclesia, neq; in edicta debere præcedere, sed satis sit, quod in cōspectu fidelium, & testium contractum fuerit.

2 Ex quibus omnibus deueniendo ad decisionem puncti dictum fuit, quod illud quod dicitur in d. cap. cum inhibitio reddens nulla talia matrimonia videtur limitatum per Concilium Triden d. sess. 24. cap. 1. de refor. matrim. & restituit matrimonia ad illud, quod de iure communi diximus, vt non sint adeo necessaria, cum dicat apertè clandestina matrimonia libero contrahentium consensu celebrata rata, & vera esse matrimonia, quandiu ea ecclesia irrita non fecit, & proinde iure damnandos esse illos, vt eos S. Synodus Tridentina anathemate damnat qui ea vera & rata esse negant.

Aduertendo, quod in d. cap. 1. duplicem clandestinitatem assert, aut ex defectu parochi, & testium quæ omnimodo vitiat ex eius dispositione matrimonium concordando quoad hoc cum d. c. cum inhibitio, vt expressè dicit illis verbis. Idcircò sacri Lateranēsis Concilij sub Inno. 3. celebrati vestigijs inhærendo &c. aut clandestinitas euenit ex defectu denunciationum, & tunc benè hodiè valet matrimonium, vt probat d. cap. 1. in vers. Ordinarius, & in hoc est limitatum d. cap. cum inhibitio per ea, quæ tradit Nauar. in manual. Latin. cap. 22. nu. 70. vers. 3. aduertendum, & facit pro eo quod tradit glos. in verbo clandestina in c. 2. de clandest. desponf. vbi Abb. nu 9. Paleot. de noth. & spur. cap. cap. 5. num. 8. pro hoc tamen est omnino videndus Menoch. conf. 69. vol. 1. Roland. conf. 93. vol. 3. ex nu. 23. Viuald. in Candelabr. de matrim. num. 85. & n. 242. Salzed. ad Diaz in pract. cap. 73. pulchre Riminal. conf. 691. vol. 6. Caualcan. decis. 29. num. 18. & latissimè Cephal. conf. 421. Guttier. in pract. lib. 2. quæst. 4. ex nu. 15. Matien. lib. 5. recollect. tit. 1. in glos. 1. rubr. ex nu. 34. Dabal. in direct. iudic. 2. par. cap. 15. ex num. 30. & optimè in cap. 16. ex num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Publicationes in matrimonio in dubio non præsumuntur.*
2 *Accidentia nunquam præsumuntur.*
3 *Non sufficit actum sine qualitate probare.*
4 *Quando qualitas est causa alicuius effectus, debet necessario probari.*

Publicationes in matrimonio, si in libro matrimoniorum non reperianrur, an præsumantur factæ.

DECISIO CLII.

1 Nunc deuenio ad hoc tertium articulum, in quo fuit dictum, in dubio publicationes nō præsumi ex eo, quod qualitas quæ propriè est accidēs, nec substantiam attingit, aut immutat nec præsumitur, teste Bald. in l. eius qui in prouincia ff. si cert. pet. ad finem, & in l. 2. col. 1. C.

de bon.poss.ff.sec.tab.Menoch.conf.35, num.31. accidenna etenim nō præsumi nos docet glo.in l.si vero §. qui pro rei qualitate ff. qui satisd. cogant. Menoch.ad multa inferens,& hoc idē animaduertit in conf.1. nu 121. ideo ab allegante probanda venit Paris.conf 152.nu.5. vol.4.DD.in l.qui accusare C.de edendo Bart.in l.2.§.diem ff.quemad.test. aper.Marf.conf.7.col.pen. Paris.conf.96.nu.9.lib. 1.Socc.Iun. conf.22.nu.11. lib 1.glof. in l.mancipia in verbo aduocandum & ibi Iacob. Butr. Ful. & Castr.C.de seru fugit. Io. Andr.in cap.1.in ver. Christianorum de homic.in 6.Bal.in l.l.si quis non dicam rapere col.3.vers. & istis omnibus C. de epis.& cler.& idem Bal.cōs.447.col.1.lib.5. Curt. Iun.conf.124.nu.11. Paris.conf.17.num.18.lib.1. Crauet.conf.125 nu.3.Menoch.conf.t.nu.249.

Cum igitur probanda sit qualitas ex quo non præsumitur,infertur quod quotiescunque aliquis vult vti aliqua dispositione, siue statuto, quod requirat certam qualitatem,ad hoc vt statutum siue
3 dispositio locum habeat,& possit verificari in casu suo debet agens ex illo probare qualitatem illam nec sufficit actum sine qualitate probare, cū alias succumberet l.ait prætor §. docere ff. vi bonorum rapt.Io.Andr.d.cap.1,de homicid.lib 6. vbi cæteri Canonistæ Iacob. de Are. & Cyn. in l.1. C.de probat. glof. communiter approbata, vt Corset. ibid.testatur in cap. notificasti 33. q.5. Socc. conf. 57.nu.13. col.6. vol.3. vbi allegando multas decisiones concludit, quod ille qui fundat se in aliqua dispositione siue statuto debet probare,& verificare omnes qualitates à d.statuto requisitas,ratio potest esse,quia cum talis qualitas sit causa illius effe-
4 ctus, siue dispositionis,necessario probāda est,prout voluit Fran.de Cur.conf.16.17.& 18. col.4. & conf.55. col.4. conf. 59. col.7. conf.73. col.2. hoc idem notat Alex.conf.3.conf.79. vol.4. cōf.1.vol. 3.Abb. & Felyn.in cap.licet causam de prob.& in cap.2.de rescript.vbi etiam Dec. n.15.vbi testatur hoc regulare esse.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia ad nutum amouibilia semper possunt amoueri.*

2 *Beneficium manuale est illud quod confertur alicui in perpetuum.*

3 *Beneficia manualia non comprehenduntur sub reseruatione.*

4 *Vnio de beneficio manuali non valet non facta mentione de manualitate.*

5 *Beneficiū manuale non venit appellatione beneficij*

6 *An beneficium manuale possit fieri perpetuum, contrariantur Doctores, qui optima distinctione concordantur nu. 7.& 8.& vnde hæc distinctio fuerit desumpta nu.9.*

Cappellania ad nutum amouibilis,an possit exigi beneficium perpetuum ex temporis lapsu.

DECISIO CLIII.

AB anno 1592. vsq; ad hodiernum diem quædam Cappellaniæ ad nutum amouibiles reperiebantur tamquam beneficia patronata & de eis facta præsentatio ,& subsequuta institutio quare fuit dubitatum an ex tanti temporis lapsu mutauerint eorum naturam, & proinde censeatur effecta perpetua beneficia; pro cuius articuli dilucidatione dicebatur prædictas Cappellanias esse
1 beneficia ad nutum amouibilia, & consequenter posse semper amouere secundum Gonzalez glos. 5.§.6. vbi habetur, quod beneficium manuale est
2 illud quod non confertur alicui in perpetuum, sed ad nutum conferentis, vel alterius, ita vt pro libito illius amoueri possit quandocunque, & quomodocunque voluerit c.cum ad monasterium §. tales de statu monachorum.c. 1. §.fin. de priuileg. in 6.& notatur in cap. 1. de capp. monachor. eod. lib.6.Staphilæus de litter.gratiæ tit. de expectat.in 9.form expectat.nu.29.Cassad.decis.4. per tot.& decis.ij.de præbend. Rebuff in prax.in tit.de dispē sat.cum irregularibus factis nu.4.& de pacifi.possess.ex nu.272.vsq; ad nu.283.& ideo ista beneficia manualia, siue sæcularia, siue regularia non comprahenduntur sub reseruatione, prout expressè tenuerunt non includi sub reseruationibus glos.in clem. vnic. verb. reuocari ad finem, vers. & ob hanc causam de supp. negligentia prælat. Calder. conf.26.de præbendis, vbi etiam rationem assignat, & hinc beneficia manualia non includuntur sub regula de annali, vt fuit resolutum in vna Albigar. Capp. 25. Ianuarij 1549. coram Nouato, nec etiam comprahenduntur in reg. de triennali
4 Rota decis. 739. num. 7. part. 1. diuersorum, similiter non tenet vnio de beneficio manuali, non facta mentione manualitatis Cassador.decis.4.per totam de præbendis,sicut nec alia quælibet impetratio valet de tali beneficio manuali, manualitatis mentione non facta, Parisius de resignat lib.1.q.ij. nu.7. & hinc videmus, quod in omnibus supplicationibus in principio illarum sit mentio cum beneficium de quo supplicatur est perpetuum ad distinctionem manualis de quo Papa prouidere non intendit,& omnes ferè supplicationes incipiunt dicentes,cum perpetuum, Rursus beneficium manuale, non venit appellatione dependētis in rescripto,vt per Gassad.decis.12.nu.6.& 10. de præbēd. Achillis de Crass. decis. 8. de præbend. Nec venit
5 propriè appellatione beneficij,cum deficiat vnum ex substantialibus requisitis assignatis per Gonzalez loco citato,quod debeat esse perpetuum,& tradit Nauar.conf.5 nu. 1.& conf.7.de præbend.imo quamuis beneficium manuale vltima vice fuerit commendatum à Papa, non propterea remanet reseruatum, quia cessante commenda cessat affectio, & reseruatio, Franchus in cap. nemo sub num.5.vers.quid si commenda post Geminian.ibi de elect.lib.6. Achill.decis.9.nu.5.& 6.de præbendis.

6 Sed deueniendo ad punctum nostrum,an beneficium de sui,natura manuale possit ex consuetudine effici perpetuum, Mille. in repertorio verb. religiosus non potest consentire vers.ex his puto,& verb.beneficia manualia an possint sub n. 9. Gambarus in tract.de offic. legati lib.4. cap 1.num.19. dicunt,quod sic,pro quo videtur optimus text. in cap. de beneficio de præbend. lib. 6. ibi vel præscriptio legitima sic completa etiam si ante, vel post

post Religiosi quandoque ministrarũt in eodem.

Contrarium tamen tenet Abbas in cap. ad nostram nu. 11. & Decius ibi nu. 6. vers. vlt. de cõfirmatione vtil. Rebuff. in tract. de pacif. possessor. nu. 277. Ea ratione quia cum sit in mera facultate Abbatis, vel alterius potestatẽ habẽtis, reuocare vel non si non vsus est tali facultate non inducitur cõsuetudo, nec præscriptio quia in actibus meræ facultatis induci non potest l. qui iure familiaritatis ff. de acquirenda possess. l. viam publicam ff. de via publica, & sequitur Mandosius in regula 33. de annali quæst. 11. ante nu. 5.

7 Potest concordari ista contrarietas, quod aut sumus in consuetudine, vel præscriptione introducta à tempore prohibitionis remouendi ad nutum, vel á tempore quo sciente, & patiente illo qui ius amouendi prætendit fuit aliquis prouisus in titulum perpetuũ, & talis prouisio habuit effectum, & tunc sit vera prima opinio, quod beneficium manuale possit ex consuetudine, vel præscriptione effici perpetuum.

8 Aut sumus in casu, in quo ille quod ius remouendi habere prætendit nunquam fuit prohibitus, nec ab alio fuit facta prouisio de tali beneficio in perpetuum debito effectu subsequuto, quod semper fuerit facta prouisio ad nutum, & ad vtilitatem illius, tunc quidem quamuis ipse nunquam amouerit nec vti voluerit sua voluntate nunquã etiam per mille annos perditur illa libertas consuetudine, nec præscriptione, cum neq; detur status quasi possessionis.

9 Ista conciliatio desumitur ex his, quæ DD. tradunt in simili materia aliorum actuum meræ facultatis, & voluntatis, vt in iure altius tollendi in proprio solo, & prædio meo, & in voluntate ad eundi ad furnos, vel molẽdina, ad quos, vel ad quæ quisq; voluerit, & in iure piscandi in publico flumine, & in priuilegio alicui dato aliquid faciendi quandocunq; voluerit, & in similibus, vt per Baldum in l. de quibus nu. 21 ff. de legibus Ripam responso 3. sub titulo de consuetudine Riminal. cõsil. 10. nu. 28. & seq; Guid. Pap. decis. 298. nu. 1. Afflict. decis. 388. num. 2. cum seq; Menoch. de arbitrar. cas. 44. per totum & casu 160. per totum Balbum de præscriptionibus 4. par. 5. par. principalis quæst. 4. à nu. 4. & 5. per totum Ias. in l. quominus ff. de fluminibus nu. 27. cum seq; Ripam ibidem nu. 132. & in cap. cum ecclesia Sutrina num. 50. de caus. possess. Gomezium lib. 2. variar. cap. 15. nu. 27. Caputaq. decis. 306. num. fin. & per totam part. 1. Couarr. in reg. possess. 2. par. §. 4. num. 6. vers. huic sane obiectioni Antonium de Padilla in l. 1. nu, 14. C. de seruitut. & aqua Rotam decis. 70. per totam par. 2. diuers. & fuit resolutum in causa Saguntina dimidiæ anni 16. Iunij 1595. coram R. P. D. Litta Anton. Gabriel. tit. de præscript. conclus. 10. per totam & conclus. 11. & 12. Rot. decis. 33. nu. 1. p. 1. diuers. vbi ex nu. 2. cum sequentibus multipliciter declarat, & alios plures modos acquirendi quasi possessiones vltra prohibitionem assignat, veluti quando soliti essent dare licentiam piscandi, vel ædificandi, vel ad alia molendina, seu furna adeundi, vel ius piscandi arrendarent, & in alijs actibus qui fieri non solent citra ius, & nomen possessoris.

Sicut etiam per contrarium beneficium perpetuum potest ex cõsuetudine effici temporale cap. cum de beneficio, & ibi Doctores de præbend. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Quis non potest in opere publico apponere sua insignia.*

2 *Rector de iure tenetur reficere domum, in qua obtinet beneficium.*

3 *Nemini licet sine Iudicis auctoritate in rebus alienis sua arma imponere.*

4 *Iudex non potest facere statuam in palatio communi.*

5 *Quæ debeat esse pœna illius, qui delet arma alicuius ab aliqua domo.*

An Rector qui refecit domum suæ Rectoriæ possit affigere in ea eius arma.

DECISIO CLIV.

Svpponitur in facto quendam Rectorem cuiusdam ecclesiæ cum refecisset domum destructam eiusdem ecclesiæ, ibiq; arma, seu insignia suæ familiæ affigi fecisse, quare ipso citato in Curia quadam Archiepiscopali, & consultus ego vt ꝙ de iure sentirem dicerem; fuit secundum meum votum decisum; & votũ fuit esse delenda prædicta insignia, ex quo de iure indubitatum

1 est non posse quem in opere publico sua arma apponere, vt probat textus in l. 3. in fine ff. de oper. public. vbi aliud nomen quam Principis operi publico non licet inscribere, quem textum ad hoc confirmat Cassan. in catalogo glor. mund. consideratione 15. p. 1. fol. 9. vbi generaliter constituit conclusionem, quod omnes qui de iure astringuntur ad reficiendam rẽ, eorũ insignia ibidem affigi nequeunt, & sic ad propositum in Rectore, qui de iure tenetur reficere ecclesiam, in qua

2 beneficium obtinet cap. 1. & cap. de his de eccles. ædific. Valasc. decis. 105. Cappell. Tholos. decis. 437. & facit ad hoc decisio de Frãc. 443. vbi officialis deputatus ad reparandas, vel ampliãdas vias nõ, potest apponere insignia, seu arma propria quando impensæ fiunt per ipsam ciuitatem, & generaliter hanc praxim apud oẽs nationes seruari scribit Auendan. de exequ. mandat. lib. 1. cap. 1. vbi latissimè & nonnulla refert de statutis in vita sepulcris in morte, & alijs ad hanc materiam de qua ante eum Bart. in tract. de insign. & arm. per totum Thesaur. decis. 269. ad idem facit textus in l. 1. vt nemini lic. vbi regulariter nemini licet sine

3 Iudicis authoritate insignia imponere in rebus alienis Capyc. decis. 27. & Guid. Papa decis. 582. quemadmodum & officialis non potest facere statuam in palatio communi, nec arma depingere in opere publico Paris in tract. de sindic. in vers. potestas fol. 125. in paruis, refert, & sequitur Mãgrell. ad Bart. in rubr. C. de stat. & imagin. Capoll. de seruit. rustic. præd. in cap. de pictura nu. 8.

Qua autem pœna debet puniri qui arma alicujus delet ab aliqua domo vide eundē Cæpoll. vbi supra nu. 10. post Rom. in sing. 460. in fine Anna sing 381. Menoch. de arbitr Iudic. casu 281. nu. 4. Baiard. in §. iniuria num. 42. Lambertin. de iur. patron. lib. 3. quæst. 5. artic. 4. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Osculans mulierem quam summe diligit, & amat non est puniendus pœna ordinaria.*
2 *Amor est furoris species.*
3 *Amoris furore nihil vehementius.*
4 *Delinquentes ob nimium amorem fuisse absolutos pluries fuit practicatum.*
5 *Amor ebriat sicut vinum.*
6 *Qui per furorem agit, non dicitur delinquere.*
7 *Par in parem non habet imperium.*
8 *Amor præest terræ, & mari.*
9 *Obediens mandato superioris culpa carere dicitur.*
10 *Impossibilium nulla est obligatio.*
11 *Amore captus non potest se continere.*
12 *Amor pingitur puer, quia est irrationabilis.*
13 *Delinquens amoris furore non debet in totum excusari, sed mitiori pœna puniri, ne delicta remaneant impunita.*

An clericus nimio amore ductus ad osculandum mulierem, incurrat pœnam ordinariam.

DECISIO CLV.

IN Terra Procitæ nostræ Archiepiscopalis diœcesis quidam clericus nimio amore quo ardebat ductus quandam puellam dictæ terræ deosculatus fuit; capta igitur diligenti informatione, & cum diu in fortijs nostræ Curiæ detineretur, fuit tandem pro causæ expeditione dubitatum an incurrat pœnam ordinariam, & fuit vnanimiter dictum quod osculans mulierem nimio amore ductus non incidit in pœ-
1 nam. Quando enim amore captus osculatur mulierem quam summè diligit, & amat non est puniendus pœna ordinaria pragmaticæ, vt tradunt Gram. conf. 48. Menoch. de arbit. Iudic. lib. 2. cas. 287. nu. 7. in fin. & ibi per eum in suis additionibus nu. 6. & seq. Peguer. decis. 7. num. 8. de quibus eos sectando meminit Farinac. in pract. crim. tit. de delictis carnis q. 142. nu. 170. & cum amor sit quædam furoris species teste Platone
2 qui in phædro scribit quatuor esse illius species inter quas amorem reponit, & etiam Summus Pontifex in capit. cum iuuentute de præsumpt. hunc affectum furorem vocat, qui igneus amoris furor adeo nescit habere modum, quod re-
3 gulariter dici solet furore amoris nihil est vehementius; vnde merito Domini dixerunt dictum clericum non incurrere pœnam ordinariam, & in hoc articulo cum grano salis Oldradus cons. 150. col. 2. vers. 3. consideratio respōdet quod esset leuius puniēdus qui pro nimio ardentiorique amore quidquam deliqueret, cuius etiam sententiæ fuit Iul. Clar. lib. 5. §. fin. nu. 9. qui refert Cassan. in consuetu l. Burgundiæ fol. 39. nu. 13. dicentem, quod in facti contingentia vidit quodāmodo excusari pro-
4 pter amorem quandam mulierem, quæ receptauerat res furatas ab amante suo, & ipse Iulius Clarus refert fuisse in facti contingentia absolutum quendam qui fecerat sortilegia, & alios casus d. nu. 9. refert, in quibus in facti contingentia fuisse absolutos amoris furore delinquentes.

Pro qua sententia, nempè, vt excusari debeat à pœna, sequentia ponderata fuerunt, & primo
5 quod adducit Palat. Rub. in repetit. rub. de donat. §. 28. nu. 6. dicens, quod cum amor priuet à deliberatione, quia sicut vinum, ita amor ebriat, vt in princip. inst. de success. sublat. & dixit Sapiens Eccles. 19. vinum, & mulieres apostatare faciunt sapientes, & furore amoris nihil vehementius inueniatur, vt in auth. quib. modis nat. efficiantur legitimi §. illud col. 6. & iste amor inter coniuges præsumatur inesse, vt in d. auth. sequitur quod donationes factæ inter eos præsumātur factæ consulto calore amoris, & ideo non debent à iure approbari, ergo nec delicta puniri, quæ calore furoris, & amoris impetu sunt commissa; secūdo nam amore captus furiosus dicitur, vt in d. auth. & supra
6 latè probauimus, sed qui per furorem agit, non dicitur delinquere, nec pro delicto punitur clem. si furiosus de homicid. l. infans ff. ad legem Corneliam de sicarijs, etiam in crimine læsæ maiestatis l. famosi ff. ad legem Iuliam maiestat. & ideo nec amore captus puniri debet. Tertio nam par in pa-
7 rem non habet Imperium l. nam magistratus ff. de recept. arbit. l. ille à quo §. tempestiuum ff. ad
8 trebell. sed amor ita terræ marique præest vt qui vis alter Imperatorum. vt Alciatus elegantissimè libello emblematum, cecinit dum illius formā designaret altera manu flores, altera piscē scilicet vt terræ Iura det atq; mari, igitur huiusmodi delinquentem amoris furore, altera lege puniri non poterit, cum lege amoris permittente, & cogente hoc fecerit arg. l. Gracchus C. ad leg. Iul. de adult. Quartò etiam mouebantur Domini ex eo, nam
9 ille qui sui superioris mandato obediuit, culpa carere dicitur l. liberorum §. vlt. ff. de his qui not. infam. l. iustè possidet ff. de acq. poss. sed amore captus est ipsius amoris seruus, vt cecinit Proper. lib. 2. ad Cintiam.

Libertas quoniam iam nulla restat amanti
Nullus liber erit si quis amare volet.

Ergo sequitur euidenter, hunc culpa carere, & ita non esse puniendum ob delictum amoris furore commissum, suffragatur etiam, & quinto nā
10 impossibilium nulla est obligatio l. impossibilium ff. de reg. iuris, sed impossibilis est amoris furore,
11 seu ardore captum se posse continere, quādoquidem nec ipsi philosophi possunt, vt in d. auth. quibus modis nat. effic. leg. §. illud col. 6. igitur iure optimo excusari debet à pœna. Ex quibus hæc sententia probari poterit, nempè amore ductum excusari à delicti pœna, & quia vt rectè inquit Boer.
12 decis. 23. nu. 26. Amor puer pingitur, quia est irrationabilis, & stultus; vnde stultus erit ille qui amore capto dicit, vt quid illud fecisti, siquidem amoris furore captum illud fecisti constat veluti quando quis furore ductus in præcipitium vadit quo casu insanum est ab eo exigere, vt quid in

præci-

præcipitium iuit. cum nec ipse sciat, nec si sciuisset fuisset ob euitandum illud periculum, vel damnum sequutum.

13 Et sic Domini concluderunt, ne detur occasio delinquendi cum in totum absoluantur ij qui amore obcæcati delicta committunt, cum expediat Reipublicæ ne delicta maneant impunita l. ita vulneratus ff. ad legem Aquil. cap. vt famæ de sentent. excom. Menoch. de arbit. Iudic. cas. 328. in principio, quod dictus clericus puniretur mitiori pœna arbitrio Iudicis, qui secundũ qualitatem delinquentis, delicti, & loci, & tẽporis, in quo deliquit, & merita causæ, attentis temporibus præterito, & præsenti poterit iudicare an amoris furore fecerit an non, & sic quod non debeat in totum à pœna excusari, sed mitiori puniri, & ita alias obseruauimus in nostra Curia in causa cuiusdam clerici Neapolitani, qui cũ promiserit propè copulã carnale virginem quam stuprabat ducere in vxorem tempore quo volebat rem habere cum illa, quia fuit ab hoc absolutus, licet fuerit condemnatus ad exulandum per triennium cum solutione cuiusdã quantitatis pecuniæ pro dote iuxta terminos text. in cap. 1. & 2. de adulterijs, & poteris videre in decisionibus supra relatis, & præcipuè in illa de pœna clerici virginem strruprantis.

SVMMARIVM.

1 *Conditio si nupseris cũ vna ex filiabus Titij, vt dicatur adimpleta, necessarium est omnes requirere.*
2 *Dispensatus vt possit permutare, intelligitur cum vno, & non cum pluribus.*
3 *In dispositione negatiua non modo primus, sed quilibet actus successiuus in futurum est faciendus.*
4 *Dispositio semper intelligitur de primo actu, qui habet perfectionem, limita nu. 5. sed quando procedat num. 6.*

Conditio, si contraxerit matrimonium cum vna ex filiabus, puta Martini iniuncta legatario, vt dicatur impleta, an sufficiat vnam tantum fuisse requisitam, quæ recusauerit nubere, vel potius vtraque sit requirenda.

DECISIO CLVI.

QVidam testator legauit Antonio nepoti ex eius fratre scuta mille in euẽtum in quem ipse Antonius matrimonium contraheret cum vna ex filiabus, puta Io. Mariæ, vnde legatarius vnam ex dictis filiabus requisiuit, quæ cũ eo nubere recusauit, fuit dubitatum, an teneatur alteram requirere, ad effectum vt dicatur satisfecisse voluntati testatoris, & quod teneatur vtrãq; requirere adducebatur, quod prædicta conditio, si

1 nupserit cum vna ex dictis filiabus non potest dici per legatarium stetisse quominus conditioni pareret, nisi constet ipsum cum nulla earum nubere potuisse, quia dicta conditio vt dicatur impleri nõ posse, videtur resolui in alternatiuam negatiuè cõceptam, videlicet si cum neutra, vel si cum altera nubere non poterit, in qua alternatiua requiritur concursus vtriusque, nempè quod nec cum vna, nec cũ altera nubere possit, vt declarat Butrius in c. inter cætera n. 8. in fine, & ibi Abbas nu. 2. de rescriptis Ias. in l. cum quidam in fine de verbor. obligationibus, & videatur text. in l. si is qui ducenta §. vtrum ff. de rebus dubijs.

Cæterum, supradictis minime suffragantibus contrarium iudicaui, motus ex eo, quia dispositio intelligitur de primo actu, vt est text. in l. boues §. hoc sermone ff. de verb. significat. l. dotis promissio §. quod vulgatũ ff. de iure dotiũ l. matrimonij ff. qui & à quibus c. non potest §. fin. de præbend. & hinc Guid. Pap. q. 467. dicit, quod si testator instituit Titium, & post eius mortem filium suum, qui voluerit habere nomen familiæ testatoris, & eius insignia, quod si Titius habuerit plures filios, solus primogenitus si voluerit ista facere admitteretur ad institutionem, facit ẽt, quia dispensatus, vt possit

2 permutare, intelligitur cum vno, & nõ cũ pluribus Fel. in cap. cum venerabilis col. 1. de except. & dispensatus ad duo curata intelligitur in duobus primis Decius in cons. 512. nu. 4. vnde securitas data veniendi, intelligitur pro prima vice Magalott. in tract. de saluo conduct. pag. 61. & dispositio, quod transeat ad successores in beneficio, intelligitur de primis Paris. cons. 13. col. 4. & vassalli qui tenẽtur contribuere in maritagio filij Domini, intelligitur de primo maritagio ita Gram. cons. 68. col. 2. & illa regula, quod dispositio illa intelligatur de primo actu ex notatis per Alex. in cons. 5. vol. 4. procedit etiam in vltimis voluntatibus, licet sint verba generalissima Grat. cons. 53. col. 3. & seq. vol. 1. nec etiam obstãt verba vniuersalia Ruin. cons. 76. col. 1. vol. 1. & vbi agitur de fauore dotis eandem dispositionem procedere scribit Grat. cons. 3. col. 4. vol. 1.

3 Neque in casu nostro sumus in dispositione negatiua, in qua non modo primus actus, sed ẽt quilibet successiuus in futurum est faciendus, vt tenet Decius in cap. nam concupiscentia in prima lect. de constitut. Ias. in l. duobus §. fin. col. 3. ff. de iureiurando & alij relati per Grat. cons. 21. col. 5. vol. 2.

4 Neque sumus in casu, in quo per primum actũ non satisfit intentioni disponentis, quia tunc cessat illa iuris conlusio, quod dispositio debeat intelligi de primo actu Bald. in l. fideicom. § si quis decem ff. de legat. 3. Fel. in cap. 2. col. fin. fallentia 5. de tregua, & pace Bart. in l. 1. ff. ad leg. Iuliam maiestat. Gram. decis. 102. num. 84. & alij relati per Portium in suis conclus. ex reg. 12. vers. 2. limita, & propterea dicit Marian. Iunior in cons. 89. col. 1. quod intelligitur de primo actu, qui habuerit suam perfectionem.

5 Neq; in hoc nostro articulo tractatur de dispositione legis, quia tunc non procedit illa conclusio agimus tamen de dispositione hominis, cum testator ita, & taliter disposuerit, & proinde vlterior actus nõ exigitur, vt sentit Baldus in l. veluti §. hæc ff. de edendo, & in l. 1. col. ij. vers. quarto quæro Ruin. cons. 70. col. 2. volum. 2. Rom. in l. præter §. hoc autem interdictum ff. de dam. infect. & Bart. in l. hoc articulo col. fin. ff. de hæred. instituend. scias loqui in dispositione legis, vt declarat Loffredus cons. 7. col. penul. & Ruinus cons. 104. col. 8.

col.8. vol.1.& 'q dicitur quod in dispositione hominis dispositio verificatur in primo actu, est verum in materia odiosa,& restringibili, & ita procedit quod notat Alber. in 1. part. tract. stat. q. 182.& hoc verificatur optimè in casu nostro, cũ non agimus de matrimonio, sed de amissione pecuniæ, quæ non solum odiosa, sed quam maximè odiosa,& restringibilis omnimodo posset dici, sed si sumus in dispositione fauorabili esset necessarius actus successiuus, nec sufficeret primus Alexander in cons.171.col.2.vol. 2. Socc. in cons.48. Bertrand. cons.30.col.4.vol.1.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet in dubio præsumitur laicus.*
2 *Negatiua clericatus probatur per confessionem ipsius.*
3 *Clericatus negatiua probatur eo ipso, quod quis sit peritus illiteratus.*
4 *Peritus illiteratus qui dicatur.*
5 *Quem non esse clericum, potest probari ex priuatione priuilegij clericalis.*
6 *Si constat quem habere ordines maiores, non præsumitur habere minores, quod fallit. nu.7.8.& 9.*

Negatiua clericatus quomodo probetur.

DECISIO CLVII.

Quodam clerico capto, & carcerato in Curia Archiepiscopali cum pugione, & cum ageretur de infligenda pœna edicti eiusdẽ Curiæ, dixit se non esse clericum, & consequenter dictam Curiam nullam posse in ipsum exercere iurisdictionem; quare fuit dubitatum qualiter veniret prædicta negatiua probanda,& dicebatur eo ipso probatam esse, quod contrarium non proba-
1 tur, quia quilibet nascitur laicus,& in dubio laicus præsumitur Cald.cons.12.nu.12.tit. de Iudic.Bal. in cap.fin.nu.4. de præsumpt. Ripa in cap.2.nu.4. de iudicijs, idẽ Bald.in l. in actionibus §. plane n.4. ff.de in lit.iuran.Crauett.cons.72.nu.2.lib.1.Patia. in tract.cui incumbit onus probandi negat.lib. 2. cap.34.numero 72. Brunor à sole quæstione 38. num. 11. & ideo excipiens quod actor non est clericus, nihil ex parte sua probare tenetur, sed is cui excipitur debet hoc probare cap.legum secunda quæst.1.cap.duę de clericis peregrinis cap.si iudex vbi glos.in verb.fecerit de sententia excomm. lib.6. glo.l.si qua per calum.C.de Episcop.& cler. Bald.in l.in actionibus §.planè nu.4.ff. de in lit.iur. & in l.non ignorat nu.7.ver. hoc ergo præsupposito C.qui accusare non possunt,& in cap.fin. nu.4. de præsumpt. & in l. 2.num.80.C. de seruit. & aq. Cyn.in l.1.in fin. C. vbi causa status Innoc.in cap. super his col.pen.vers. sed quid dices de accus. vbi etiam Felyn.nu.18. Zabarell. cons. 13.nu.2. Abb. Panorm. in cap. fin numero 7. vbi etiam Felyn. nu.1.de præsumpt.idem Panor. in c. bonæ memoriæ il primo nu.14.de elect. Dec.cons.125.num.6. Rip.in c.2.nu.4.de iudic.Crauett. cons.72.nu.2.& cons.134.nu.4.lib.1.Cassan. cons.44.num.13. Aliat.in tract. de præsumpt.reg.2. Boer. decis.171. nu.11.Gram.decis.81.quos omnes allegat Patia n. in tract.cui incumb.on.proband.negat.lib. 1. cap. 15.n.76.& lib.2.cap.34. nu.9.& è conuerso actor agens vt clericus tenetur ex parte sua clericatum probare.

2 Probatur insuper per confessionem ipsius Socc in cap.perueniet nu.91. de sententia excommunicationis Franc.in cap. si Iudex laicus in 2. notabili d.tit.in 6.Boer.decis.171.vbi dicit quod hoc intelligitur esse verum in illis casibus,in quibus tractatur de mero commodo ipsius cõfitentis, & in quibus potest per suam confessionem sibi præiudica-
3 re, vt est in casu nostro, & etiam negatiua clericatus posset probari eo ipso, quod constat aliquem esse penitùs illiteratum, quia tunc habet præsumptionem contra se, quod non sit clericus, ex quo penitus illiteratis, nec etiam prima tonsura conferri debet cap nullus de tempor.ordinat.in 6.cap præcipimus dist. 34. Ioannes Andreas in cap. si Iudex laicus nu.1. vbi Gemi.in §.idem esse nu. 4. Franc. in secundo notab. & Anchar. in fine Socc. in cap. peruenit numero 92. & 93. de sententia excommunicationis, & penitus illiteratus dicitur ille qui
4 Grãmaticã non edisci Menoch. in tract.de arbit. iud.cas.425.num 2.& 53. & plurib.sequent.vbi ex Bart.in auth.sed nouo iure nu.7. C. si certum petatur dicit etiam, quod quis dicitur litterarum ignarus qui scit legere vulgariter tantum, quam opinionem fuit sequutus etiam Decius in cap. scis citat.num. 15.de rescript.Rebuff.in tract.de pacif. possess.num.262.qui dicit, quod illiteratus est qui nihil scit,aut modicum, vtpotè,quia scit tantum legere, & scribere in vulgari, & hodie ex dispositione Sacri Concilij Tridentini sess.23.cap.ij. de reform. etiam quoad minores ordines is dicatur illiteratus, qui latinum sermonem non intelligi
5 Item probatur quod quis non sit clericus, quando probatur illum talem fuisse priuatum priuilegio clericali Patian.d.lib.2.cap.33.num.78. probatur, & deniq; eo ipso quod contrarium non probetur arg. text. in l. si ex cautione C. de non numerat. pecunia,Innocent.in cap super his nu. 10. vers. sed quid dices de accusationibus.

Et quod dixi de clericatu, quod in dubio non præsumitur, ita etiam dicendum est de ordinibus, quia licet fuerit concludenter, vel præsumptiuè probatum, quod quis sit clericus, si tamẽ nõ apparet quo ordine fuerit ordinatus, præsumitur solũ habere primam tonsuram, & si constat de vno ordine, non præsumitur de alio, & si constat de
6 maioribus, adhuc non præsumitur de minoribus Butr.in cap.1.col.1.de cler. peregr. Felyn.in cap. super his num. 18.de accusat.Guid.Pap.decis.582. Rebuff.in pract.benefic.in tit.de form.litter.prim. tonsur.nu.22.Menoch.in tract. de præsumpt. par. 2.lib.6.præsumpt.76.nu.2.3.28.29.& seq. vbi latè tractat de præsenti materia Crauett. cons.134.nu. 43.lib.1.Abb.in cap. tua nos nu.5. de cler. peregr. Bart.in l.illud nu.2.vers.item si probo ff. de acqu. hæred.vbi etiam Castrens.num.3.Ang. num.2.& Cuman.nu.3. Camill. Gallin. in tract. de verb. signifi.lib.5.cap.19.nu.42. Patia.d.cap.34. num.42. Mascard.de probat.conclus.304.num.13.& 14.& sequ.Paris.in tract.de resign.benefi.lib.4. quæst.2. nu.86.

num.86.vbi alios allegat, & dicit quod asserens se ordinatū, debet ostendere scripturam, vel litteras testimoniales sui Episcopi, ad hoc, vt ei credatur,
7 quod tamen limitatur, quādo promotio ad maiores ordines fuisset facta ab Episcopo multum probo, & prudenti Fel. in c. vnico num.2. de lit. contest. Riminald. Sen. conf. 426. nu.44. lib.3. Gemin. in cap. si Iudex laicus §. fin. de sentent. excom. in 6. Alciat. in tract. de præsumpt. reg.2. præsumpt.4. nu.1. Patian. eod. cap. trigesimo quarto numero quadragesimo quarto, vbi alios allegat.
8 Fallit, quando quis in maioribus ordinibus stetisset per decennium, quia tunc præsumitur ad ordines minores promotus Curt. in add. ad Paul. de Castr. in d.l. illud ff. de acqu. poss. cum alijs, quos congerit Patian. d. cap. trigesimo quarto nu.43.
9 Tertio, & vltimo fallit, quando quis tanquam promotus ad sacros ordines beneficium obtinuerit, & præcipuè si tale beneficium non posset conferri, nisi existenti in sacris, quia tunc promotus ad maiores, præsumitur etiam promotus ad minores Crauett. conf. 134. num.44. lib.1. Gom. super reg. Cancell. tit. de annal. possess. q.58. vers. non obstat. Rot. Rom. decis.8. in tit. de caus. poss. & propriet. & decis.7. in tit. de testam. in antiq. Menoch. d. præsumpt.76. nu. vigesimo.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione armorum stricta significatione veniunt solum ea, quæ naturaliter sunt ordinata ad offendendum.*
2 *Larga significatione continentur appellatione armorum omnia instrumenta, quæ sunt apta ad offendendum.*
3 *Arbitrio Iudicis remittitur, quæ veniunt appellatione armorum.*
4 *Larga significatione armorum appellatione venit fustis.*
5 *Arma defensibilia non veniunt appellatione armorum, si adest statutum prohibens armorum asportationem.*

In edicto Curiæ Archiepiscopalis prohibente armorum asportationem, quænam veniant appellatione armorum.

DECISIO CLVIII.

1 IN ista quæstione est distinguendum, aut loquimur in propria, & stricta significatione, & veniunt ea tantum, quæ principaliter, & naturaliter sunt inuenta, & ordinata ad offendendum l. si pignore §. furē, & ibi Bart. ff. de furt. Aret. in §. item lex Corn. num.4. instit. de public. Iud. Alb. in lucubr. ad Bart. in l.1. nu.6. ff. ad l. Iul. de vi. public. Farin. in q.108. nu.88. vbi quamplures cōgerit, aut loquimur de lata significatione, & tunc continen-
2 tur oīa tela, & instrumenta, quæ apta sunt ad offendendum l.3. §. armis ff. de vi, & vi arm. l. armorum appellatione de verb. signif. l. armatos in fi. ff. ad l. Iul. de vi public. §. qui autē instit. de interdic. Bart. & Alexan. ibi in addit. in l. ij qui §. telorum ff. ad l. Iul. de vi publ. idem Bart. in l. pediculis §. argento ff. de aur. & arg. leg. Alb. in lucubr. ad Bart. in d.l. 1. nu.6. ff. ad l. Iul. de vi public. Campan. super cap. Regn. Neap. cap. 239. nu.16. Petr. Cened. in coll. iur. can. par.2. col.7. nu.7. Menoch. cas. 394. nu.76.
3 & 77. de arbitr. Iud. vbi dicit, quod isto casu remittitur Iudicis arbitrio, quæ veniant appellatione armorum Petr. Molignat. in tract. de appell. in verb. armorum appellat. nu.95. Baiard. in addit. ad Clar. quæst.82. num.67. & 68. Mascard. in tract. de probat. conclus. 1124. num.30. vbi dicit, quod in hoc debet attendi vulgaris vsus loquēdi Farin. eod. nu.88. vbi multos more suo allegat.
4 Ideo largo modo loquendo, armorum appellatione venit fustis Camp. d. num.16. Mars. in sua pract. §. pro complemento nu.13. & Pila plumbea compræhenditur etiam in portatione armorum, vt per Farin. post alios quæst. 108. num. 90. qui in illa quæstione pariter refert, appellatione armorum, hastam pariter venire, vt per Campagn. in c. Regn. 139. numero 16. item bipendis, vel ligo, vel securis Menoch. de arbitr. Iudic. d. casu 394. num.70. licet hæc omnia non compræhendantur in statuto prohibente delationem armorum Corn. cons. 199. volum. 4. Ang. in l. armatos ff. ad l. Iul. de vi public. verba enim statuti sūt strictè, & propriè intelligenda l. constitutionibus ff. ad municipal. Dec. cons.442. Paris. cons.158. lib.4. vnde meritò euenit, quod arma defensibilia, prout est lorica, & similia non veniant appellatione armorū, dum adest statutum prohibens ipsorum asportationem, nisi aliud expressius exprimatur in ipso statuto, puta quia dicatur prohibētur arma offensibilia, prout est videre penes Ludouic. decis. Perus.31. num.4. Plaza in Epitom. delictorum cap. 8. nu. 5. & penes alios, quos breuitatis causa relinquo.

SVMMARIVM.

1 *Superior Regularis transferendo monacos in aliam Diœcesim in qua possunt recipere ordines incidūt in Bullam Pij V.*
2 *Vicinitas actuum est coniectura potissima ad iudicandum fraudem.*
3 *Celeritas non minus, quam actuum vicinitas inducit fraudem.*
4 *Ex breuitate temporis præsumitur fraus.*

An Regularis superior, qui examinatum subditum ab Episcopo diœcesis, in qua residebat, & ob imperitiam reprobatum, deinde intra eadem tempora ad aliam diœcesim illum transmittat, incidat in pœnas Decreti Clementis VIII.

DECISIO CLIX.

1 CVm quidam Regularis vellet promoueri ad ordines, & haberet dimissorias ad Episcopum Diœcesis monasterij in quo ipse residebat iuxta formam Concilij Trid. deinde in examine fuit ab Episcopo reprobatus ob imperitiam, & intra eadem tempora ordinationis, fuit à suo

suo superiore ad aliud monasterium alterius diœcesis transmissus, fuit dubitatum, an talis superior, & regularis incidant in pœnas Declarationis S. Cōgr. Cōcilij de mādato Clem. VIII. datæ Romæ 15. mensis Martij 1596. in qua prohibentur Superiores Regularium, ne concedant suis subditis dimissorias ad ordines, nisi vt ordinentur ab Episcopo eius diœcesis, in qua adest monasteriū, & aliquam fraudem in illis committentes quo minus à proprio Episcopo ordinentur, subiaceant pœnis, ibi contentis, & fuit resolutum superiorem regularē transferendo dictum suum subditum faciendo illum fratrem localem in alia diœcesi, in qua mox recipit ordines censeatur fecisse in fraudem, & consequenter incidisse in pœnas Bullæ Pij V. mandantis superioribus Regularibus, vt ordinari faciant suos subditos in ipsa diœcesi, in qua sunt monasteria, quæ pro stantia sibi sūt assignata, & quod superior statimq; viderit suū subditum nō posse ordinari, licet litteræ dimissoriales præcesserint, vt voluit d. Bulla intra eadem quattuor tempora fecerit illum localē alterius diœcesis cuius Episcopus vllo interposito dubio ordines contulit, ex quo non potest dubitari, quando arguatur fraus, quia intra idem tempus absque religionis necessitate fecit illum fratrem localem alterius diœcesis, & sic intercessit vicinitas actuū, quæ ad fraudē inducen-
2 dam inter coniecturas potissima habetur, vt testatur Crauett. in cons. 153. nu. 9. vers. est enim verisimile, & ita placuit Hanibal. in l. post contractū nu. 163. de donat. vers. successiuè venio, & quod fraus præsumitur ex vicinitate actuū nemo pōt dubitare, vt tenet Bart. in l. si ventri §. fin. de priuileg. credit. & l. sed Iulianus §. sed si filius ad Macedonianum, & cap. officij de elect. & ita etiam sensit, Guid. Pap. in tract. de præsumpt. nu. 50. vers. præsumptio dolositatis, potest etiam argui fraus dicti superioris regularis ex celeritate actuum, quia statim fecit illum fratrem localem, & assignauit pro stantia locum in quo faciliter posset ordinari, quæ
3 celeritas non minus, quam actuum vicinitas inducit fraudem, vt ait Guid. Pap. in d. tract. de præsumpt. nu. 51. & ibi allegat text. in l. si vota §. vlt. ff. de priuileg. credit. sequitur Parisius cons. 153. num. 2. vers. quæ temporis eiusdem celeritas vol. 4. & à contrario facillime potest probari, quia
4 sicut breuitate temporis fraus præsumitur, sic ex interuallo debet cessare, vt idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito ex l. vlt. §. vlt. ff. de legatis tertio, & vt contrariorum eadem sit disciplina per l. 1. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, & quod tēporis spatiū tollat fraudis præsumptionē tradit Bart. in l. pacta nouissimā col. 1. nu. 2. vers. & pro hoc dicebat ipse de pact. Quæ omnia non possunt allegari in casu nostro, quia licet infra triduum fuit dictus regularis factus localis alterius diœcesis, tñ hoc spatiū triduanum non potest allegari ad excludendā fraudem, quia tale spatiū in cōferendis ordinibus decurrit, & pro inde declarauimus dictum superiorem incurrisse in præfatas pœnas, & præcipuè ex eius animo, qui ex celeritate, & vicinitate actuum potest argui.

SVMMARIVM.

1 *Quid operetur clausula, si qua putauerit interesse.*
2 *Referitur decisio Rotæ Romanæ apud Verall. 108.*
3 *Absque pœna censuræ potest fieri depositum in curia sæculari, & intimari clericis.*
4 *Creditor tenetur ire ad forum debitoris.*
5 *Excommunicationem non incurrit, qui fructus clerici extātes penes laicum à Iudice laico sequestrari facit.*

Agitur, an incidat quis in pœnam cap. 3. Bullæ cœnæ contra trahentes, si tanquam debitor fecisset depositum in Magna Curia Vicariæ, ibique institisset illud intimari patri legitimo administratori filiorum clericorum.

DECISIO CLX.

Visa facti serie casus consulendi mihi transmissi, censeo nullas esse de iure partes Reuerendissimi Domini Episcopi in declarando incidisse in Bullæ Cœnæ pœnam contra trahentes D. Michaelem Surrentinum, cum certam pecuniarum quantitatem deposuerit in Magna Curia Vicariæ, ibique institisset intimari dictum depositum Dom. Laurentio tanquam legitimo administratori suorum filiorum, nec non dictis filijs inter quos erant duo clerici, enim non videtur dictos clericos trahere ad forum sæculare, & hoc ex pluribus infra dicendis.

Tum primo, quia in dicta comparitione nulla fuit facta mentio de intimatione eiusdem depositi facienda dictis filijs clericis, & casu quo facta fuerit, non obstat ad effectum incurrendi pœnam
1 Bullæ contra trahentes, quia facta fuit cum clausula si sua putauerint interesse, quæ clausula operatur, vt citans clericum in foro sæculari non incidat in pœnam Bullæ, quia citatus per d. clausulam efficitur actor voluntarius Ann. sing. 363. Gram. decis. 61. nu. 3. & decis. 73. Surdus decis. 26. nu. 6. & quod sic vocatus sit actor voluntarius, tenuerunt glos. in l. ea quidem C. si mancip. ita fuer. alien. Paulus in l. si libertus ff. de in ius vocan Alexand. in l. de pupillo §. 1. in fin. ff. de nou. oper. nunciat. quos refert, & sequitur Cap. vc. decis. 8. nu. 2. Imo clausula ista operatur, vt actus fit monitorius nō arctatorius Rot. decis. 18. de sequest. fruct. & poss. in noui. & Cap. cit. decis. 8. Caroec. decis. 9. vbi dicit, quod si non comparet citatus si sua putauerit interesse non potest contra eum procedi in contumaciam, & auditur etiam in quacunque Iudicij parte, etiā nō refectis expensis comparendo, & limitatur text. in l. properandū C. de iudicijs Marant. in verb. contumacia nu. 35. Bald. in cap. 1. §. 5. de milit. vass. & facit in proprijs terminis deci-
2 sio Rotæ teste Verall. 108. cuius tenor est, citatio contra aliquem si sua putauerit interesse pro tali die iuridica, hora solita causarum, & deinde singulis diebus, & horis ad videndum iurare testes est bona

bona, vt per Bald. in l. 1. nu. 5. ff. si quis cautio. & in l. si quando vers. iuxta hoc quæro C. de dilat. nec obstat quod citatio contra interesse putantes non dicatur arctatoria, sed monitoria, quia arctatoria dicitur quando in citatorio aliquis est expressè nominatus, licet citetur si sua putauerit interesse, & ita decisum fuit in causa Triuentina Abbatiæ coram Reuerendo Episcopo Vestano 14. Martij, quæ decisio eo magis facit in casu nostro, quia in intimatione non fuerunt expressè nominati clerici, sed tantum dictus Laurentius, vt in facto.

3 Tum secūdo, quia de iure potest fieri depositum à debitore clerici, eique intimari in curia seculari absque incursu censuræ alicuius, vt in proprijs terminis fuisse decisum testatur Ascia decis. 139. in qua habetur, quod quidam debitor laicus deposuit quandam quātitatem pecuniæ soluēdam personæ Ecclesiasticæ in Curia sæculari, & tandem fuit pro laico iudicatum non incurrisse in pœnam Bullæ contra trahentes, & ratio est, quia solutio debet fieri ad forum debitoris, non autem credito-

4 ris, imo creditor tenetur ire ad forum debitoris, vt tenet glos. in l. item illa verb. non venit ff. de const. pecunia, quæ dicit sic de consuetudine obseruari, vbi etiam DD. omnes.

5 Tum denique a simili loquendo ex cons. Nauarr. 38. de sentent. excom. quem refert, & sequitur Sayr. decis. 35. eod. tit. vbi dicit, quod excommunicationem non incurrit, qui fructus clerici debitoris sui stantes penes laicum per Iudicem laicum sequestrari facit, ex quo, & alijs venit concludendum D. Michaelem non esse declarandum excommunicatum, & ita de iure esse censeo.

SVMMARIVM.

1 *Quis intelligitur reuocare primos, & antiquos procuratores, per constitutionem nouorum, limita vt num. 2.*

3 *Lex generaliter loquens non tollit priuilegium alicui specialiter concessum.*

Ex dispositione text. in l. si quis cum procuratorio §. Iulianus ff. de procurator. an procurator specialis per constitutionem alterius procuratoris generalis reuocetur.

DECISIO CLXI.

1 Regulam illam, quod reuocare quis intelligitur primos, & antiquos procuratores per constitutionē nouorū iuxta text. in l. si quis cū procuratorio §. Iulianus ff. de procurat. l. qui mutuam §. non ideo minus ff. mandat. Portius cons. 163. vol. 1. Viuius decis. 15. numero 1. & 4. & alij relati per Nouar. in collectanea, siue decisionum reportata ad Pragmat. 1. sub rub. de procurat. vers. nec à nostræ materiæ merito, subdens, vt constituens procuratorem in secunda instantia censeatur positum in prima instantia reuocatum, est, quod cum primo sit facta litis contestatio arg. cap. ex parte Decani de rescript. cap. in nostra cap. mādatum de procurat. Rota in antiq. decis. 479. ead. in nouis in decis. 21. Cornazzan decis. Lucens. 188 nu. 3. & 4.

2 Curia Archiepiscopalis limitauit, non habere locum quotiescunque procurator specialis esset datus, nam per dationem procuratoris generalis specialis non censetur reuocatus, iuxtà decisionem Rotę in vna Cōchen. Cappellanię die 22 Octobris 1545. tradunt Rota in nouis decis. 596. & Puteus decis. 167. lib. 3. Cornazzan. in decis. Lucens. 140. quos refert, & sequitur Nouarius in d. collectanea ad d. pragmat. 1. vers. eod. recensens, & mentionē faciens de hac nostra decisione.

3 Pro quorum confirmatione facit, quod lex generaliter loquens non tollit priuilegium alicui specialiter concessum glos. in l. 3. in verb. decurionibus C. de silentiar. lib. 12. Loffred. cons. 31. col. penult. relati per Nouarr. in sua praxi electionis, & variat. for. q. 1. nu. 5. sect. 2. vbi tradit, quod dispositio generalis de carceratis relaxandis non habet locū in carceratis ob crimē falsi, nisi id specialiter exprimatur, ex quo merito respondetur Gemin. in cons. 30. priuilegio generali, vel speciali cōcesso nō præsumi derogatū alteri priuilegio optādi beneficia reseruata, nulla de eis mentione facta, eum refert, & sequitur Nouar. vbi supra sub nu. 8. vers. hinc respondit, qui ex his, & alijs per ipsum cumulatis in d. q. 1. firmat regulam priuilegium electionis fori competere miserabilibus personis, si Barones, & Domini habeant iurisdictionem si primarum, & secundarum causarum derogantem omnibus priuilegijs, ex quibus etiā firma remanet, & contrariari non potest opinio eiusdem Nouar. in memorata praxi electionis, & variat. for. q. 47. sect. 2. vbi pariter fundat electionem fori competere personis priuilegiatis, si princeps per titulum feudi, aut donationis concesserit alicui inferiori domino castrum, aut ciuitatem per verba amplissima, vt nos etiam tenuimus in collectanea decisionum collect. 1845. post Peregr. decis. 129. nu. 7. de quibus ambobus meminit idem Nouarr. in citat. q. 47. sect. 2. num. 1. vbi nonnulla ad comprobationem suæ opinionis adducit, quæ penes ipsum possunt videri in facti contingentia.

SVMMARIVM.

1 *Furtum domesticum est impunibile.*

2 *Furtum domesticum dicitur, quod factum est a filio, vel à seruo.*

3 *Coniuges dicuntur inter se domestici.*

4 *Vxor furans res mariti, nulla pœna tenetur.*

5 *Inter furta domestica possunt connumerari furta facta à Monacis Abbati.*

6 *Furtum factum à fratre, non censetur domesticum.*

7 *Qui dicantur familiares, ad effectū de quo supra remis.*

Furtum factum à fratre, an dicatur domesticum; ad ornatum text. in l. respiciendum §. furta ff. de pœnis.

DECISIO CLXII.

Pro exclusione pœnæ allegabatur in nostra Curia, furtum factū à fratre esse domesticum & pro-

& proinde non esse puniendum, furtum enim domesticum impunibile esse scripserunt Faber in §. 2. nu. 1. inst. de oblig. quæ ex delicto nascunt. & ibi etiam Aret. nu. 3. vers. Addas, quod idem videtur in quolibet domestico, est etiam glos. in l. fin. in verb. plerumq; ff. de furtis Alexan. cons. 135. nu. 2. lib. 1. Cæpoll. cons. 26. n. 11. Canter. in quæst. crim. cap. 8. in rub. de furtis nu. 4. Bonifacius de furt. in §. animo lucrifaciendi nu. 157. & 217. ex text. in l. respiciendum §. furta ff. de pœnis.

2 Dicebant autem Domini, quod furtum domesticum dicitur illud, quod factum est à filio, vel seruo secundum Fulgos. in auth. sed nouo iure nu. 12 vers. domestica sunt C. de ser fug. & ibi etiam Cæpoll. nu. 54. 55. & 56. glos. in l. eos in verb. eos in fin. vers. sed ipsi serui, vel filij C. de furt. est tex. in d. §. 2. inst. de obligat. quæ ex delicto nascuntur, vbi dicitur, quod qui in parentum, vel Dominorum potestate sunt, si rem eis surripiunt furtum quidem faciunt, & res in furtiuam causam cadit, quæ propterea vsucapi non potest, furti tamen actio Domino, vel patri contra filium, vel seruum surripientes non nascitur, & ibi hoc notat glos. & comm. DD. & ita est tex. in l. nec cum filiofamilias & in l. serui, & filij, vbi pariter glos. & DD. ff. de furtis, idem de liberto surripiente patrono, quod cōtra eum non datur actio furti probat tex. in l. si libertus ff. de furtis Bonifaci. in d. §. animo lucrifaciendi, & idem videtur esse in vxore furante res mariti, & è contra tex est in l. si quis vxori in princip ff. de furtis, & ibi glos & DD. item est tex. in l.
3 vxor ff. de crim expilatæ hæreditatis. Coniuges enim dici inter se domesticos probatur iuribus in id adductis per Cæpoll. in auth sed nouo iure nu. 56. de seruis fugit. glos. in §. 2. in verb. non nascitur vers. item de vxore instit. de obligat. quæ ex delict. nascunt. vbi illū tex. non de furto facto patri a suo filio extendit ad furtum factum vxori à suo viro, & ibi etiam Io. de Platea vers. & idem dicas in vxore Aret. nu. 3. vers. iu primo aduertas Menoch. de arbit. lib. 2. cas. 580. ante numerū primum, & num. 2. vbi expressè dixit, isto casu vxorem
4 furantem res mariti nulla pœna tenerire probato Iodocho in loco per eum relato dicentem vxorem plectendam pœna arbitraria, Bonifac. in tract. de furt §. animo lucrifaciendi num. 179. & 184. &
5 inter furta domestica possunt etiam connumerari furta facta á Monacis suo Abbati secund. Fab. in §. 2. nu. 1. in fine institut. de obligat. quæ ex delicto nascuntur, & ibi etiam Nicas. nu. 1. vers. quod dicitur hic de filio.

6 Circa fratrem autem Curia Archiepiscopalis censuit, furtum factum ab ipso non esse domesticum, tum quia frater non est in potestate fratris, tum etiam quia hæreditas erat iam inter se diuisa arg. tex. in l. si socius ff. de furtis, tum denique, quia dictus frater comedebat suis expensis; ex quibus omnibus condemnauimus dictum fratrem ad restitutionem omnium bonorum, & ad exulandum per triennium.

7 Pro Coronide autem, qui dicantur familiares, quiuè domestici ad effectum de quo supra vide Nouar. in sua praxi elect. fori q. 36. sect. 2.

SVMMARIVM.

1 *Accommodans domum pro facienda falsa moneta punitur eadem pœna, qua cudentes, limita nu. 4.*
2 *Accommodans domum causa committendi adulterium, punitur vt adulter.*
3 *Qui causam damni dat damnum dedisse videtur.*

Accommodans domum pro facienda falsa moneta, an puniatur eadem pœna, qua cudentes.

DECISIO CLXIII.

1 Dicebamus, quod accomodans domum pro facienda falsa moneta sit puniendus eadem pœna, qua cudentes, & facientes, vt nouiter aduertit Nouar. in collect. decis. ad pragmat. 1. notabil. 7. sub rubrica de monetis, ex vi text. in l. 1. §. qui puero ff. de extraordin. crimin. l. si amicis ff. de adulter, & l. qui domum ff eod. quibus iu-
2 ribus probatur, vt accomodans domum causa faciendi adulterium, punitur vt adulter, & ratio desumitur, quia dum domum accomodat, dat causam crimini, & qui causam damni dat damnum
3 dedisse videtur l. qui occidit §. in hac ff. ad l. Aquil. l. nihil interest ff. ad l. Cornel. de sicar, vbi nihil interest, an quis occidat, vel causam mortis dederit Laurent. in decis. Rot. Auen. 29. meminit idem Nouar. in praxi elect. fori q. 7. nu. 13. vnde meritò euenit, quod sicuti vidua, quæ virum interfecit electione fori non gaudet, vt habetur per Couar. in in lib. pract. quæst. cap. 6. nu. 3. in fine Azeued. in l. 9. tit. 3. lib 4. nouæ Recollect. de quibus meminit Tapia in Constitut. Regni statuimus sub num. 19. Ita pariter si ipsa fuerit causa mortis viri, licet ipsa non occiderit Nouar. in d. quæst. 7. nu. 13. qui mouetur ex relata regula, quod qui causam damni dat damnum dedisse videtur.

4 In casu tamen nostro. Cum allegaretur, & esset probata bona fama Domini domus, & eius ignorantia, nam fuit probatum ipsum nesciuisse tales personas esse commissuras tale crimen, fuit conclusum communi Dominorum voto esse absoluendum, prout realiter fuit absolutus.

SVMMARIVM.

1 *Conuersatio cum malis hominibus facit inditium ad torturam, si alia concurrant nu. 5.*
2 *Ex mala conuersatione bonus efficitur malus.*
3 *Qui cum sapientibus graditur, sapiens efficitur.*
4 *Ex conuersatione malorum multum mouetur animus Iudicis circa inditium ad torturam.*
5 *Mala conuersatio est inditium adminiculatiuum.*

Conuersatio cum malis non indicium, sed adminiculum facit ad torturam.

DECI-

DECISIO CLXIV.

1 DIcebatur in Curia Archiepiscopali, quod conuersatio cum malis hominibus faciat inditium, & aliquid arguere arg. text. in l. 3.§.nullus putat ff.de excusat.tutor.& in l.si plures §.quamuis vbi Bar.nu.3. & §.si parens, vbi idem Bart nu.1.ff.de administrat.tut.& in l.1. C.si man
2 cip. ita fuer. alienat. & in l. item apud Labeonem §.item adduxisse in fin.ff.de iniurijs, & l. nullus §.1.ff.de act.empti, nam ex mala conuersatione bonus efficitur malus, & vitiosus l.ædiles §. Pedius ff. de ædil. edicto, & similis similem sibi quærit cap. recolentes de stat. monach. & secundum Philosophum talis qualis quisque est talium consortio delectatur, & vt dicit tex.in cap. sæpè 28.q 1.malorum consortia sæpè etiam bonos corrumpunt, & tanto magis eos, qui ad vitia proni sunt, vt etiam dicit text. in cap. innotuit de electione, societas cũ quis versatur indicat homines, & ait Salomon pro-
3 uerb.cap.decimo tertio, qui cum sapientibus graditur sapiens erit amicus stultorum similis efficietur, & idem cap. 22. noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum furioso, nè fortè discas semitas eius, & sumas scandalũ animæ tuæ, & demum Propheta in Psalmo 17. cum sancto sanctus eris, & cũ viro innocẽti innocens eris, & cũ electo electus eris, & cum peruerso peruerteris, ex quibus, & alijs similibus per nostros DD. adductis ex mala conuersatione oriri inditium, & malam præsumptionem delicti de quo quis imputatur in specie scripserũt Gand. in tit.de præsumpt. nu.3.ad medium vers.item debet indagare Iudex Ang.l.de malef.in verb.fama publica nu.11.vers. Iudex enim bonus Bald. de Periglis in tract. de quæst.& torment.cap.1.nu 10.vers. quærat Iudex instanter Fel.in cap.Petrus nu.4. de homicid. Mascard.de probat.lib.1.conclus.451.nu.2. Menoch. de præsumpt.part. 1.lib.1.q.89. nu.125. vnde non dubitatur, q in ex mala conuersatione oriatur inditium maleficij, & delicti, & ideo si commissum sit homicidiũ, & aliquis, qui de homicidio imputatur, probatur, quod solitus sit ire cum homicidiarijs, oritur contra eum ex tali conuersatione inditium dicti homicidij, adeo quod tale inditium sufficere ad torturã scripsit Caton.de indicijs
4 tract.3 cap.3.nu.2. & quod ex conuersatione malorum plurimum moueatur animus Iudicis circa inditium ad torturam, tenuit etiam Aym.cons.35 nu.13.& cons.72.nu.18.

5 Quæ omnia cum fuissent per nostram Curiam refutata, resoluerunt Domini conuersatione malorum non solum esse inditium remotum, sed generale, & sic ad torturam de se non sufficere, licet bene adminiculetur, per ea, quæ in simili de mala fama hominis dicit Farinac. in pract. crim. in tit.de indit. & tortura q.47.nu.205. vbi multos allegat. Nec obstat authoritas Caton. vbi supra in contrarium allegati, tum quia ipse etiam de suo dicto dubitat, & patet, ibi, sed hoc dubitatur, & tum etiam, quia allegat Mars. in pract. §. expedita nu.83. qui de tortura nihil dicit, licet bene dicat, quod faciat inditium simpliciter, multo minus et obstat authoritas Aym.& aliorum volentiũ quod ex mala inquisiti conuersatione animus Iudicis plurimùm moueatur ad ipsum torquendum, quia non per hoc sequitur, quod hoc solum inditium de per se sufficiat ad torturam, sed si Iudex videt imputatum esse solitum cõuersari cum malis hominibus facilius ipsum torquebit sine dubio supple tu alijs concurrentibus, prout in specie, sic declarat Brun.inter cons.crim.diuers.cons.115 nu.17.& nu.70.& 71.lib.2 in fol. Menoch.de præsumpt.lib.1.q 89. num.125.& sic concludo, quod
6 mala conuersatio erit inditium adminiculatiuum, & non de se solum ad torturam sufficiens.

SUMMARIUM.

1 *Beneficium Ecclesiasticum connumeratur inter bona mobilia.*

2 *Bonorum appellatione venit omne id, quod beat homines.*

3 *Beneficium, quandoquidem subrogatur in locum patrimonij.*

4 *Natura beneficiorum est, vt sint perpetua.*

Bonorum appellatione, an veniat beneficium Ecclesiasticum.

DECISIO CLXV.

FVi requisitus de voto, & pariter, vt scriberem de veritate, & cum scriberem iuxta morem fuit tandem secundũ meum votum iudicatum. Facti series, ita se habet quidam testator cũ habebat pingue beneficiũ iurispatronatus voluit, ac præcepit in eius testamento, vt in casu vacationis dicti beneficij præferatur in præsentando ille qui de sua familia erit magis impotẽs, quare cum in casu vacationis eiusdem beneficij concurrerent duo, quorum alter erat ditior in beneficijs Ecclesiasticis, verum pauperior, quare fuit dubitatum,
1 an beneficia enumerentur inter bona, & fuit resolutum numerari inter bona, & consequenter excludi à præsentando tanquã ditior, pro cuius opinionis confirmatione faciebant infrascripta, primo textus in l. bonorum appellatio ff. de verb.signifi.
2 vbi bonorum appellatione venit omne id, quod beant homines, id est beatos faciunt homines, quod propriè est in beneficijs ecclesiasticis, ex quibus hominibus proueniunt quàplurimę vtilitates glos. in cap.1.de ecclesiastic. benefic.& in cap. de multa de conces. præbend. vbi dicitur quis ditior de beneficijs ecclesiasticis. Facit etiam ad hoc, quod voluit Pinell.in rubric. de bon. matern. part.2.num. 63. vbi inter bona ciuilia connumerantur, etiam Ecclesiastica beneficia, & quemadmodum pro bonis temporalibus datur possessorium recuperandæ, ita & pro ecclesiasticis beneficijs Capell. Tholos. in decis. 64. & sicut bona deseruiunt pro sustentatione vitæ hominis, ita & beneficia eiusquè fructus glos.in cap. pastoralis §.verum de
3 appellat.& quemadmodum beneficium quandoquidem subrogatur in locum patrimonij, ita & è contra Fel.in cap. cum accessissent de constit. & quis potest ordinari ad sacros ordines, tam ratione beneficij, quam patrimonij cap.tuis, vbi glos.de

L præben.

præbend. Alban. conf. 63. vol. 1. Mandell. conf. 16. nu. 3. & sequ. & quemadmodum patrimonium
4 est perpetuum, ita beneficia, ex quo natura beneficiorum est, quod sint perpetua cap. præcepta 55. distinct. cap. 1. & ibi gloss. verb. perpetua de Capell. Monac. lib. 6. cap. veniens cum ibi notat. de fil. præsbyt. Cassador. decis. 4. nu 2. de præbend. Mandos. in regul. Cancell. 3. q. 11. Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 3 nu. 92. & 93. licet quandoquidem sint manualia, quod contingit ex fundatione, vel statuto ab Apostolica Sede cõfirmato, vt sancitum refert Rebuff. de pacif. possess. nu. 280. & in tract. de nominat. q. 9. num. 25. vers. in contrarium me trahit, Gamb. de offic. legat. in reseruando beneficia nu. 19. 20.

SVMMARIVM.

1 *Pœna receptantium bannitos, quæ sit remissiuè.*
2 *Clericus receptans bannitum ignoranter, qua pœna puniatur nu. 7.*
3 *Ignorantia facti quem excusat.*
4 *Ignorans excusatur ad pœnam vitandam.*
5 *Contrahens nuptias incestas ignoranter excusatur à pœna.*
6 *Receptãs in domo hæreticum præsumitur ignoraße.*

An pœna Bullæ Sixti V. locum sibi vendicet in ignoranter receptante bannitum.

DECISIO CLXVI.

1 Quam grauis sit pœna, quæ infligitur receptantibus bannitos habes apud Foller. in practic. crim. verb. bannitus per totum Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. casu 348. vers. quæro in fine Farin. in tit. de carcer. & carcer. q. 32. num. 79. & post alios Nouarium, & alios Addentes in collect. decis. super rubr. de recept. malefact. vnde cum fuisset dubitatum in nostra Curia Ar-
2 chiepiscopali, an clericus receptans bannitũ ignoranter teneatur pœna de qua in d. Bulla; videbatur
3 prima facie dicendum excusari, nam hæc dicitur ignorantia facti, & non iuris, per text. vulgatum in l. error C. de iur. & fact. ignor. quæ quemlibet excusat, & quando quis ignorat non consentit, non contendit, nec negligit l. si ignorans ff. locati, & nec delinquit l. ex maleficijs §. longius, vbi gloss. de act. & obligat. & consequenter puniri non debet
4 eo magis quia excusatur ignorans quo ad pœnam vitandam Bald. in d. l. error in 2. q. Dec. in l. qui cũ alio col. 1. ff. de reg. iur. Gozad. cons. 61. num. 13.
5 hinc euenit, vt contrahentes incestas nuptias ignoranter debent excusari ab omni pœna imposita incestas nuptias contrahentibus, tradit Bart. in l. si adulterium cum incestu in princ. num. 11. ff. de adult. Imol. in clem. 1. col. 2. de consanguin. Bald. Nouell. dicens hanc esse communem opinionem in tract. de dote par. 11. num. 9. vers. 8. casus, & vide Franc. decis. 52.

Et videbatur pariter proferẽdam esse sententiã iuxta hanc opinionem, quia illud dictum Carrer. in tract. de hæret. nu. 170. & Simanc. lib. chatolic.
6 instit. tit. 25. nu. 9. 53. quod receptans in domo hæreticum præsumitur ignoraße, seruiret de véro, & hoc ad excludendum, vt talis receptans non puniretur, ergo prædictus clericus ignorans bannitum non erat puniendus.

7 His tamen non obstantibus fuit conclusum, non excusare ignorãtiam, quia licet ignorantia facti, si est in facto alieno, excusabilis est, tamen declaratur non procedere quoties per inuestigationem facile posset cognosci, prout in casu nostro, doctrina est Bald. in l. 1. C. ad Maced. cum sæpè sæpius in domo receptantis prædictus bannitus permansisset, & hoc casu dr̃ potius fraus, quam ignorãtia, videndus est omninò Bart. in l. oẽs C. de agricol. & censit. lib. 10. & sic fuit decisũ esse puniendũ mitiori pœna, tamen quando bannitus esset publicus, & notorius ignorantia non excusaret, etiam quod receptator vellet iurare sing. est Arnon. 9. & ratio videtur esse meo iudicio, quoniam hoc est factum publicum, & ignorare ea quæ publicè fiũt culpæ est cap. 1. de postul. prælat. gloss. est notab. in l. si tutor petitus C. de pericul. tut. licet Menoch. faciat hanc distinctionem in casu 348 nu. 15. quod qñ quis scienter aliquem receptat, ignorãs tamen illum esse bannitum, tunc nulla pœna punitur, aut hic receptator solam scientiam habebat per famam, & rumorem talem esse bannitum, & hoc casu non punitur pœna corporali, sed alia mitiori Iudicis arbitrio, aut plenam habet scientiam, & punitur pœna ordinaria, si verò penitus ignorauit, absoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum Capitulo, potest diuidi inter Canonicos.*
2 *Fructus prouenientes ex aliqua re, iudicantur adinstar illius rei.*
3 *Grege pignori obligato, quæ postea nascuntur, etiam tenentur.*
4 *Immunitate alicui concessa, censetur etiam concessa quoad bona postea quæsita.*
5 *Rex, si exemerit Castrum, quod postea creuerit, & effecta est Ciuitas, totum erit exemptum. & nu. 7.*
6 *Castro concesso, cum mero, & mixto Imperio, censetur illud etiam concessum, quoad territorium postea auctum.*
8 *Dispositio, quando per tractum ad futura potest afferre commodum, semper extenditur ad futura.*
9 *Priuilegium immunitatis extenditur ad nouam oneris impositionem, post concessionem immunitatis superuenientem.*
10 *In beneficijs sit largissima interpretatio.*

An si ex pecunia Ecclesiæ lucretur aliquid, illud lucrum debeat quemadmodum ipsa pecunia reponi, conseruari, & consequenter minimè alienari absq; follemnitatibus extrauagan. Pauli II.

DE-

DECISIO CLXVII.

SCribo pro veritate, vt soleo requisitus pariter pro veritate ab eminentissimo Iureconsulto D. Iosepho Tauaccio Archidiacono, & Vicario Generali Caietæ, viro vndequaque dignissimo de tali facti serie, an scilicet Capitulum Ciuitatis Caietæ, qui permissu eius Reuerēdissimi Ordinarij, vt pecuniæ quantitatem, quam ad censum tenebat sibi restitutam potuisset in emptionem olei redigere, si ex dicta negotiatione lucrum reportauit plus 400. aureorum, potuisset dictum lucrum inter Canonicos diuidi, & consequenter alienari, an verò quemadmodum, & ipsa pecunia conseruari, & in nominibus debitorum reponi, & prima consideratione videbatur dicendum licuisse inter Canonicos diuidi, siquidem dictum lucrum est quid separatum, & alienum ab ipsa sorte principali, & proinde minimè censeri debet iuxta regulas pecuniæ principalis, argumento tex. in l. plerūque ff. de iure dotium l. Papinianus ff. de minoribus, & probatur in cap. translato, vbi communiter Canonistæ de constitutionibus Bald. in conf. 157. vol. 1. Mandell. in conf. 71. nu. 10. & sequent. vol. 2. Monald. in conf. 12. vol. 1. quemadmodum dicimus de legato facto Capitulo Canonicorum contemplatione, quòd diuidi potest in Canonicos ipsos, vt tradunt communiter DD. in cap. requisisti de testamentis, & in proprijs terminis voluit Zerol. in eius prax. verbo legatum vbi latè

1 Cæterum supra positis minimè obstantibus, cōtrarium fuit resolutum ex voto meo, cuius meæ sententiæ ratio videtur illa esse principalior, siquidem fructus prouenientes ex aliqua re, iudicantur ad instar illius rei, vt voluerunt Menoch. in conf. 491. vol. 2. Merend. in conf. 71. num. 16. & sequent. de Amicis in conf. 16. num. 3. Burcult. in conf. 23. nu. 13. & sequent. & facit text. in l. si etiam C. de iure dotium, vbi augumentum ex re proueniens iudicatur prout de ipsa re, de Ponte in conf. 80. vbi per multa concludit, augumentum dotis regulari iuxta naturam ipsius dotis de Franch. in decis. 171. & generaliter augumentum est eiusdem conditionis cuius est res l. inter socerum §. cū inter ff. de pact. dotal. l. etiam ff. de iur. do. l. si fundus ff. de pignoribus l. si conuenerit la seconda §. si nuda ff. de pignorat. actio. cum alijs à Tiraq. collectis de retr. lign. §. primo glos. 18. numer. quinquagesimo primo Rebuff. in praxi benef. tit. de rescript. vers. & perinde valere nu. 46. Hisp Mattienz. in noua recollectione legum Hispa. lib. 5. tit. 11. §. 7. glos. 3. nu. 8. fol. 358. qui multa congerunt, & in specie, ita arguit Menoch. conf. 201. nu. 143. lib. 3. facit etiam text. in l. si seruitus ff. de seruitu. vrbanorum prædiorum, vbi si cautum est, ne luminibus officiatur, intelligitur etiam de futuris luminibus, & tex. l. grege ff. de pign. vbi grege pignori obligato, quæ

3 postea nascuntur etiam tenentur, & probatur etiā in l. fin. C. quæ res pignor. obligari poss. vbi in obligatione rerum ad se pertinentium, compræhenduntur etiam res futuræ, ne dum præsentes, & tamen ibi adiectum fuit verbum, præsentis temporis, & nihilominus etiam futuræ veniunt, & facit

4 pariter, quod decidit Bert. conf. 59. nu. 4. vol. 1. dicens, quod immunitate alicui concessa, censetur etiam concessa quoad bona postea quæsita Alexander consilio 178. numero 17. vol. 2. Iason l. qui filiabus in quarto notab. ff. de leg. prim. Ruyn, conf. 217. nu. 1. vol. 1. Paris conf. 68. num. 7. & seq. lib. 1. & pro hac sententia accedit quod augumentum rei accedēs pertinet ad ipsius rei possessorem, sicut in augumentum alluuionis est constitutum per tex. in l. fin. C. de alluuion. Brunus in tract. de augument. & in conf. 117. nu. 2. Menoch. conf. 201. nu. 149. lib. 3. vbi consuluit Regem Nostrum Philippum teneri restituere Serenissimæ Christiernæ filiæ Regis Daniæ augumenta vectigalium Ciuitatis Dorthonæ, tamquam ad ipsam spectantia, & latissimè colligit Niconitius in allegatione sua 37. parte secunda fol. 33.

Et facit quod vult Bald. in l. cū fundus ff. de leg.

5 2. vbi concludit, quod si Rex exemerit Castrum, quod postea creuerit, & efficiatur Ciuitas, totum hoc erit exemptum per tex. ibi & sequuntur Cumanus eodem in loco, & Florianus nu. 3. Laudensis in tract. de Castellanis conclus. 32. & Didac. Couar. cap. 2. pract. q. colum. 1. vbi concludit, quod si Princeps concedit iurisdictionem in aliquo Castro potest exerceri in nouos incolas, & augumētum, etiam in eos, qui nouis constractis ædificijs Castrū auxerunt, & ibi Couar. hoc optimè declarat, cui

6 accedit Soarez alleg. 6. nu. 8. dum tenet, quod cōcesso Castro cum mero, & misto Imperio, censetur illud eidem concessum, quoad territorium postea auctum allegat Angel. in authen. de æqual. dot. §. aliū quoq; sequitur Ripa in dicto c. cum M. n. 36 vers. 4. facit Menoch. conf. 201. n. 146. lib. 3.

Considero pariter conclusionem Baldi in cap. 1. §. si quis demanso col. 3. nu. 7. de controuers. inuest. dum ferè in specie tradit, quod si Rex conce-

7 dit Castrum alicui cum focularibus reseruando sibi centū domos vassallorū, & vassalli augumententur, si quidā accreuerint ex familijs reseruatis erunt Regis cōcedentis, si verò aliunde erunt cōcessionarij sequitur ibidem Aluar. ante numerum sextum, Capyc. in inuestit. feud. verb. feudorum augumenta vers. vassallorū verò augumētum fol. 85. argumento text. in l. cum scimus C. de agric. & cens. lib. 11. l. sed & ædes §. si quis ad mulierem ff. locat. l. possessionem C. com. vtr. iudic.

8 Et quando dispositio per tractum ad futura potest afferre commodum, semper extenditur ad futura Bar. in l. si ita col. 1. vers. opp. de l. 1. in fin. ff. de auro, & argento legato, vbi allegat tex. in l. 3. ff. pro soc. & non dissentit Sali. in l. fin. C. quæ res pign. oblig. poss. Neuiz. conf. 71. nu. 9. Menoch. post alios conf. 201. nu. 114. lib. 3.

9 Adducitur pariter quod decidit Alex. cōs. 195. num. 8. vol. 2. quod priuilegium immunitatis extenditur ad nouam oneris impositionem, post cōcessionem immunitatis superuenientem Nacta consilio 160. nu. 27. & conf. 274. nu. 9. Paris conf. 68. numero 11. Guid. Pap. decis. 489. vbi concludit priuilegium exemptionis pedagij à Principe concessum censeri cōcessum etiam quoad villas postea quæsitas, & ibi multa allegat ad suæ decisionis confirmationem, quæ casui nostro miruminmodum conferunt sequitur Nicolaus Festasius in tract. de Aestimo, & collectis cap. 7. nu. 67. & facit

quod si Colonus pacto promisit dare quartam
partem fructuum Domino, si postea plantauit vi-
neas, etiam de eisdem tenetur Alexand. in l. inter
socerum §.cum inter nu 2.ff.de pact. dotalib. item
quod scribit Bald. in l. vtrū, tām prima, quam in
secunda lect. ff. de pet.hered. quod augmentum
Gabellæ, etiam proueniens facto Regis, vel Do-
mini venditoris, siue locatoris ipsius pedagij, per-
tinet ad emptorem, siue conductorem, sequitur
Angel.in l.at vbi nu. secundo eodem tit.hoc intel-
ligens, quando Gabella esset vendita simpliciter
Dec.cons.quarto,& in capit.cum M.num.5. Fely.
num.quinto Ripa num. 36.de constit.Soc.cons.39.
nu.13.vol.4.Boer.decis. 180.nu.7. Menoch. con-
lio 34.nu.15.vol.1.vbi latè,& in specie idem Me-
noch,cons.201.n.150.lib.3.& Peregrinus in tract.
de Iure fisci lib.6.tit.5. nu.34. affero ad hoc etiam
doctrinam Abb.in cap.quia circa de priuileg. nu.
quinto versā primo membro, dicentis, quod quan
do dispositio indefinita est in priuilegio, & præ-
10 iudicat concedenti tantum, licet sit in graue præ-
iudicium extenditur ad futura, quia in beneficijs
sit largissima interpretatio, talis est casus de quo
agitur,& tandem adducitur text. egregius in cap.
cognouimus 12. q. 2. vbi quarta debetur clericis,
etiā de redditibus Ecclesiæ nouiter acquisitis. Ex
quibus omnibus concludo non posse Dominos
Canonicos præfatum lucrum inter eos diuidere,
& ita audiui fuisse resolutum,& decisum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres potest conueniri completo inuentario à cre-
ditoribus, antequam tempus trium mensium non
fuerit transactum.*
2 *Cessante causa dilationis cessat dilatio nu. 5. siue sit
data ab homine. siue à lege nu 6:*
3 *Cessante causa impedimenti, & exclusionis cessat
impedimentum. & exclusio.*
4 *Cessante causa priuilegij, cessat, & priuilegium.*
7 *Iudex non impeditur procedere in causa durante
tempore dilationis si causa ipsius cesset.*
8 *Tempus statutum alicui ad declarandum volunta-
tem suam, si ante declarauerit cessat præfixio tem-
poris.*

Hæres, confecto inuentario, an possit conueniri, non elapso tempore trium mensium.

DECISIO CLXVIII.

1 IN præsenti articulo mihi proposito vz. an fi-
nito inuentario poterit hæres conueniri, si tem
pus trium mensium non fuerit transactum,
affirmatiuè respondeo, iuxta opinionem Beroij in
cap.potuit nu.38. de locat.& Rebuff. ad ll. Galli-
cas 3.tom.tit, de appellat. artic.26. quos refert, &
sequitur Spin in suo tract.de testam.glos.35.num.
46.in fine ex textu in l.à filia §.alumno ff.ad Tre-
bell. vbi si dilatio opponitur gratia fideicommissi
2 cessante causa dilationis cessat dilatio, hinc est,
quod si testator reliquit vsūfructum fundi vxori
ea manēte in viduitate, & post eius mortē reliquit
talem fundum alteri, si mortuo marito mulier sta-
tim transit ad secunda vota, statim ille debet ha-
bere legatum, nec debet expectari mors vxoris
Ioann. Andr.in addit.ad Specul.tit.de secund.nu-
pt.sup.rubr. & hanc dicunt esse communem opi-
nionem Dec. in l. si mater C. de instit. & substit.
Gomez var.resolut.lib.2.cap.17.nu.34. Caualc.in
tract.de vsufr.mul rel.n.72. Viu.lib.1.cōm. opin.
verb.casus nu.1. & post alios Crass. de success.ab
intest.§ legatum quæst 30.& sic pariter dicendum
est, quod si legatur vsusfructus alicuius fundi cer-
tæ personæ vsque ad decennium, & postea relin-
quitur alteri, si illa persona moritur ante decen-
nium, statim post mortem habebit, non expectato
3 fine decennij, Bald.in l. ambiguitatem C. de vsur.
nam cessante causa impedimenti, & exclusionis
cessat impedimentum, & exclusio, latè Menoch.
consil.331.nu.54.vbi plures allegat,& Mant.cons.
161. & ad propositum nostrum facit illa regula
4 vulgata, quod cessante causa priuilegij, & immu-
nitatis, cessare causa debet priuilegiū, idē Menoch.
cōs.312.n.15.& cons 800.n.35. & cons.704 n.13.
5 & dilationis causa cessāte, cessat dilatio l.hoc iure
ff de verb.oblig.l.3 §. sticcus ff.de sta.liber. l.1.§.si
intra ff.de success.edict. l. continuus §. cum ita ff.
de verb.oblig. siue ea dilatio sit data á testatore, vt
6 loquitur textus l. si quis hæres ita scriptus ff.de ac-
quir.hæred. siue à lege, vt in casu nostro de qua lo
quitur text. in l pen.§. si intra ff. de success. edict.
& DD. in cap.fin.de consuet.in 6.pro corrobora-
7 tione huius articuli addo ꝙ inserunt Dyn.& Bart.
d.§.alumno nō impedire Iudicē procedere in cau-
sa durante tempore dilationis, si causa ipsius cesset
puta si Iudex præscripsit tibi tempus ad compa-
rendum, vel respondēdum positionibus intra tres
dies,& incontinenti compareas,& respondeas, Iu-
dex non expectato illo tempore trium dierum nō
impeditur quo minus possit procedere ad vlterio-
ra, cum sit finita causa dilationis, & idem volue-
runt Bart.Imol Rom.Castr.& Aret.in l.si quis hæ
res ita scriptus Bart in l.2.in fin.ff. de re iudic. & in
l.siue pars ad fi.C.de dilat.& cōs. 164.Insuper ad-
do, quod licet dominus ab emphiteuta certior fa-
ctus de futura rei emphiteoticariæ venditione de-
beat expectari per duos menses ad text.in l.fin. C.
de iur.emphit.tamen si ipse Dominus ante id tem
pus suum animum declarauerit, non debet vlte-
8 rius expectari, quoniam vbicunque alicui statui-
tur tempus ad declarandum voluntatē suam, si an-
te declarauerit cessat præfixio temporis Specul.
tit.de loc.§.nunc aliqua in 100. q.& Ias.d.l.fin.col.
5.vers.item aduertendum est C. de iur.emphit.

Et denique necesse est sic concludi, eo quod si
ex statuto quis intra decem dies debet appella-
re, & post eos decem dies, teneatur prosequi suam
appellationem intra sexaginta dies, si appellauerit
prima die statim currit altera dilatio sexaginta
dierum, cessante scilicet causa primæ dilationis, se-
cundum Castr.in d.l. si quis hæres in fi.dicentem,
sic consuluisse Florentiæ.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus potest cogi ad subeunda munera vniuersitatis, & nu.4.*
2 *Clericus coniugatus in quibus gaudeat priuilegio clericali.*
3 *Vnius inclusio, est alterius exclusio.*

An clericus coniugatus possit cogi ad subeunda munera vniuersitatis.

DECISIO CLXIX.

1 ET pro affirmatiua sententia fuit in nostra
2 Curia Archiepiscopali conclusum, nam clerici coniugati cum vnica, & virgine quo ad duo tantum gaudent priuilegio clericali, scilicet Canone si quis suadente 17. q.4. & priuilegio fori ecclesiastici in causis criminum, vt in vulg.c. vnico de cleric.coniug.& in Regno habemus Pragmaticã incip. nuper de cler. & diac. saluat.Guid. Pap.decis.83.Natt.cons.319.nu.6.& cons.305.vol. 2.dummodo deferant habitum, & tonsuram clericalem Lap.alleg.30. & 118. Specul. in tit.de cleric.coniug in princ. Carauit. ritu 66. & alij quam plurimi relati per Borrell. in summ. decis. tit. de clerico coniug. nu.2. vnde videmus quod proce-
3 ditur strictè,& prædictis tantum duobus beneficijs gaudet, cum vnius inclusio sit alterius exclusio l.cum prætor ff. de iudic. quo ad reliqua verò clericorum priuilegia laicus omninò censetur textus est sing.& ibi glos. cõmuniter recepta in verb. cæteris in d.cap. vnico de cleric. coniug. in 6.vbi Franc.multa commemorat priuilegia, quæ clericis coniugatis iure negantur,idem sensere Card. in clem.1.de vir.& honest. cleric. Aufr. in clem.1. de offic.ordin.notab.3.& alij DD. in c.1. de offic.
4 Vic.in 6.col.fin.& Paris. cons.40.num.10.lib.4.& quod clericis coniugatis cum vnica, & virgine,& vestibus, & tonsura vtentibus iure negatur priuilegium immunitatis quo ad gabellas,munera secularia,indictiones,collectas,aliauè quæuis regalia,obsequia, censum, & his similia, nã hæc subire tenentur hi clerici sicuti subeunt, & præstant omninò laici voluerunt in specie glos.memorab.in d. cap.vnico verb.cæteris, & ibi omnes Panormit.in cap. ex parte de cleric. coniug. Guid. Pap. decis. 384.Bertacchin.in tract.de gabell.7.par. num 12. Angel.in §. pen. Auth. de monach. Maurit.in repet.l.vnicæ C.quo loco mulier mun. subir. sol.lib. 10. pag. 75. quorum opinio communis est, & ab omnibus probatur in d.cap.ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus, quod gaudeat fori priuilegio in causis ciuilibus probatur de obseruantia in hoc Regno, contra nonnullorum opinionem aliter tenentium.*
2 *Clerici coniugati, an gaudeant beneficio capituli Odoardus, pro vtraque opinione iura, & Doctores adducuntur.*
3 *Ampliatur in liquidatione instrumenti, & obligationibus iuramento vallatis*
4 *Ratio pro supradictorum confirmatione.*

An clericus coniugatus gaudeat priuilegio fori in causa liquidationis instrumentorum; ad ornatum textus in cap. vnico de clericis coniugatis.

DECISIO CLXX.

ET si vigore ritus M. C. V. 66. clerici coniugati nullo pacto admittebantur ad fori priuilegium, sed tamquam laici reputabantur contra tot dispositiones Canonicas, tamẽ per Regiam Pragmaticam nouissimo Iure Regni confirmatur priuilegium eidem à Canonibus traditum, vt in Pragmatica Regni incipi. Quemadmodum sub tit.de clericis,& diaconis saluat. vbi fusè Nouarius in collect.

1 Quo præsupposito fuit dubitatum, an clericus coniugatus non tantum pro criminalibus causis, sed etiam pro meris ciuilibus à foro seculari sit exemptus, in hac quæstione Io. Andreas, & Anch. in cap. vn. de clericis coniugatis in 6. Imol. Card.cum pluribus alijs in cap.ex parte de clericis coniug & cæteri,quos cumulat Couarr. lib.pract. quæst. cap.33. fuerunt in opinione pro causis ciuilibus non gaudere, sed Iudicibus sæcularibus subditos esse: Nihilominus nõ desunt tot alij Doctores maximæ auctoritatis,qui concludunt,etiam pro ciuilibus causis fori priuileg um habere, ita vt eos cognoscere habeat Iudex ecclesiasticus. Ita Specul.in tit.de competent. Iud. adit.§.1.num.24. Philip.Franc.in cap.vn.de clericis coniug.in 6. Cæpol.in cons.crim.10. vers. super 3.Mand.in addit. ad Lap.in allegat.30.& 118.& ne desit Auctor Regnicola videatur Camillus Borrell. in spec. princ. rub. 11. in §. videamus in princ. in littera A. incipiente coniugati, vbi dicit hanc opinionem in Regno Neapolitano indistinctè, & sine dubio receptam esse.

Vnde cum habeamus certum Authorem Regni affirmantem hanc opinionem receptam esse, ad quid difficultas? nam ex hoc omnis dubitatio cessat.

2 Sed quatenus descendendum sit ad quæstionem an clericus coniugatus gaudeat cap. Odoardus de solut. (omisso capite quo ad bona) circa carcerationem,& personalem districtionẽ gaudere, vt nõ à Iudice sæculari cognoscendus sit, cum hoc tantum reseruetur Iudicibus ecclesiasticis, modo dubitatur semper personam videri exceptam, ita latissimè concludit Lap. in dicta allegat. 118. Vbi subdit Iudices aliter sẽtientes cauere debere à pœna excommunicationis,esset enim facere insolentiam clerico coniugato,cogere ipsum de persona, cum prohibeatur contra clericum insolentia, alias incurreretur excommunicationi, & si clericus coniugatus aliter detineretur à Iudice laico, esset sacrilegium,sic firmat Philippus Franc.in d. c.1. vn. §.1.de cleric.coniug.in 6.Imol.in d.c.ex parte,& si

cum nostris Regnicolis adhuc hanc sententiam confirmare intendimus, ne desit hæc auctoritas videatur Camp. in clement. extrauagan. de vita, & honest. cleric. nu. 289.

3 Valdè conferunt ad comprobandam hanc veram opinionem, quod in præsenti causa agitur de debitis dependentibus à publicis instrumentis, & obligationibus iuramento vallatis, & sic proceditur via ritus, & causæ sapiunt criminalitatem respectu periurij, & aliorum, quæ criminalitatem inducunt, secundum Afflict. in dec. 64. Freccia de præsentatione instrum pari. 6. Carau. in ritu 100. ò 109. & Præsidens de Franc. in decis. 162. & 171. & ideo coram Iudice ecclesiastico agi debet, cum nemo ex Doctoribus contradicat pro causis criminalibus, etiã si ciuiliter motis coniugatũ clericũ gaudere ad tex. in d. cap. vn. vbi omnes notant, & vt saltim primis correspondeant si adhuc volumus Auctorem Regnicolam videatur Capoblãc. in Pragm. Regn. 8. de Baronibus in 2. repetit. num. 58. vbi expresse dicit, quod si ageretur via ritus in præsentatione liquidi instrumenti, vel obligationis exequutiuè, tunc ad Episcopum recurrendum est contra clericum coniugatum, & ita fuit decisum.

4 Ad comprobationem omnium prædictorum, quod nõ solù hic clericus coniugatus non sit recognoscendus à Iudice laico, sed in totum gaudeat beneficio d. cap. Oloard. suadetur, nam si inspicimus rationem, quare hoc priuilegium clericis tributum sit, non est alia, nisi quia seruiit in diuinis vt testatur Conf. Ann in conf. 124. in secundo to. vbi extendit beneficium ad clericum primæ tonsuræ, non alia ratione, quia seruit in diuinis Imol. nu. 11. in verb. 2. concl. ponit formalia verba, secunda conclusio sit, quod hoc procedit in quocumq; clerico saltim quia seruiuit in diuinis, & cum hic clericus de quo agitur seruiuerit, & adhuc seruit in diuinis, ex identitate rationis procedit capitulum prædictum l. illud cum concordantibus ff. ad l. aquiliam.

S V M M A R I V M.

1 *Regulares non possunt eleemosinam petere absque licentia Ordinarij.*
2 *Spiritualia non recipiunt extimationem.*
3 *In spiritualibus non cadit aliqua pactio.*
4 *Conditiones quas debent habere Quæstores.*

Eleemosinæ, an possint locari.

DECISIO CLXXI.

1 FVit pluries in Curia Archiepiscopali decisum ex sententia Illustrissimorum Cardinalium Sacri Concilij Tridentini interpretum, non posse Regulares, & reliqui omnes curam alicuius Ecclesiæ gerentes eleemosinas sub inuocatione dictæ Ecclesiæ petere; cuius decisionis ra-
2 tio est cuius est, quoniam spiritualia non recipiẽt aliquam extimationem cap. fin. cum ibidem communiter notatis de rerum permutatione Afflict.
3 decis. decima septima, nec in spiritualibus cadit aliqua pactio capit final. de pactis, nec hodie possunt Regulares petere eleemosinas absque licentia Ordinarij, ex Bulla Gregorij Decimi Tertij, & ita censuit Sacra Congregatio in Societate Rosarij, & facit clem. 2. de pœn. & remiss. vide etiam Nauar. in tract. de Iubil. & Indulg. notab. 31. num. 46. & conf. 17. & 33. de pœnit. & remiss. & Bulla Clem. VII. quæ est 34. & quidam Author in sua praxi Episcopal. in verb. quæstores ait per hæc
4 verba, quæstores prohibentur prædicare, & contra facientes ab Episcopo possunt puniri Concil. Trident. sess. 5. de reformat. in fin. & f. ss. 21. capit. vlt. de reformat. disponit, vt eorum nomen, atq; vsus in omnibus Christianæ religionis locis aboleatur, nec obstat Bulla Pij Quarti quæ est 43. quæ incipit Pontificis tamen sine indulgentiarum publicatione, & concessione confessionalium, quia eam reuocauit Pius Quintus Bulla sua 30. fol. 969. Sacra vero Congreg. declar. 217. circa hoc ita disponit. Praui eleemosinarum quæstores debent prohiberi, non autem illi, qui eleemosinas collectas in pios vsus erogant, & declara. 388. concedit posse dari licẽtiam petendi eleemosinas cum his circunstantijs, prima vt sint personæ bonæ existimationis, secunda ne sint participes ipsarum eleemosinarum, Tertia ne habeant, nullo modo nomen quæstoris, Quarta nullas indulgentias diuulgent, nec concionentur. Quinta nec sua priuilegia, aut sacras reliquias circumferant. Sexta nec imprecationibus, aut minis eleemosinas ab hominibus exprimant aut extorqueant, nec campanas, aliauè instrumẽta deferant. Septima nec quicquam tamquam debitum, aut vsitatum petant. Octaua nec vllo artificio, aut specie commemorandæ orationis alicuius Sancti, aut alio peruerso more vtantur. Nona sed simpliciter, ac modestè eleemosinas petant easque in pij loci vtilitatem trasportent, & idem rescriptum seruandum esse in colligendis eleemosinis pro Societate Rosarij declara. 359. vide clem. 2. de penit. & remiss. & Abb. in cap. ex eo nu. 1. eodem titulo.

S V M M A R I V M.

1 *Armorum appellatione quid veniat.*
2 *Plumbatæ an veniant in edicto Curiæ Archiepisc.*
3 *In pœnalibus non fit extensio.*
4 *Dictio, alius, quid importet.*
5 *Edictum est emanatum ad publicam vtilitatem.*

Asportans pilam ferream vulgo, *piombata* an incidat in pœnam edicti Cur. Archiep. Neapolit.

DECISIO CLXXII.

1 FVit in nostra Curia dubitatum, an supradictum genus armorum compræhendatur in edicto emanato contra clericos arma portantes, & prima consideratione videbatur dicendum, quod sic, eo, quia dictæ plumbatæ veniunt nomine, & appellatione armorum, vt probatur in l. armorum ff. de verborum significatione, vbi omne,

ne quod nocere potest, appellatione armorum venit, vt probatur pariter in §.1. in Auth. vt armorũ vsus, & in l. armorum ff. ad legem Iuliam de vi. publica latè Farinacc. alios comprobans lib. 1. variar. quæst. cap. 37. & Nouissimè Burrellus lib. 4. de Magistrat. cap. 18. & in specie ita tradit Nouar. in
2 collect. 22. vbi refert, sic esse sancitum de iure Regni per pragmaticam 5. de armis, qua puniuntur asportantes has plumbatas, & alia offensibilia sequitur Intrigliola in sing. 7. vbi sub statuto contra asportantes arma continentur plumbatæ.

Cæterum supradictis minimè obstantibus contrarium fuit decisum in Curia, de qua decisione mirandum non est, quoniam in nostro edicto prohibentur plures species armorũ, puta pistolæ, scopi parui, pugiones, cultri vulgo *à fronde di oliua*, & alia similia, inter quæ similia non possunt cō-
3 numerari prædictæ plũbatæ, maximè cum simus in edicto particulari, quod tamquam stricti iuris, & pœnale non est extendendũ l. constitutionibus ff. ad municipalem Nouar. in collect. 1. decis. super pragm. Regni part. 2. vtiq; enim si Illustrissimus voluisset tale genus armorum comprӕhendi, expressisset in edicto, quod cum non fecerit non cōpræhendi voluisse præsumendũ est, ex quo in pœnalibus taciti, & expressi nō est par virtus Monald. cons. 71. vol 1. Merend. in cons. 13. nu. 6. & sequ.

Non obstat in præfato edicto adesse illa verba,
4 *& altre simile*, quæ licet repetant conditionem, & qualitatem præcedentis dispositionis in subsequenti Viu. in decis. 193. Sanchez disput. 20. nu. 2. Galganet. de condit. & demostrat. par. 2. cap. 1. q. 18. nũ & habet qualitatem respectiuam, & implicat Seraphin. in decis. 716. quia respondetur, quod dicta clausula non est apta compræhendere, & verificari in similitudine in genere, prout est in casu de quo verba facimus Verall. in decis. 298. nu. 2. & in decis. 4. par. 2.

5 Non obstat prædictum edictum fuisse conditum ad publicam vtilitatem, & proindè latè debere interpretari, vt compræhēdat omne armorum genus, Castrens. in cons. 23. Det. in cons. 660. nu. 6. & in cons. 661. nu. 3. vbi quod procedit etiam in penalibus, & vbi est eadem ratio, & omnimoda similitudo Salic. in l. 2. C. de noxalibus, quia respondetur supradicta procedere, quando ex mente edicti non apparet in contrarium, prout in nostro edicto in quo euidenter demonstratur non voluisse comprehendere talia arma, & de iure clarum est, non verba, sed mens esse inspicienda cap. quoniam de verborum significatione l. fin. C liberis præteritis, verba enim sunt intelligenda non secundum quod sonant, sed iuxta mentem, & intentionem proferentis l. non omnis in princ. ff. si certum petatur Nauarr. in manual. cap. 23. nu. 38. & vbicunque constat de mente disponentis expressa, vel præsumpta, verborum qualitas non attenditur l. quoniam indignum C. de testamentis, mens enim potentior est verbis l. labeo ff. de suppellectili legata, & verba pēdent à mente non autem mens á verbis Menoch. cons. 97. numero 44. & verba se habent, vt corpus superficies, & ratio vt spiritus, & anima Gonsalez ad regulam 8. Cancellariæ glos. 48. nu. 56.

Et iuxta supradicta fuit decisum in edicto præfato non comprehendi præfatũ genus armorum cum habeatur tamquam casus omissus, qui de iure habetur pro amisso l. comodissimè ff. de liberis, & posthumis cap. inter corporalia de translatione episcopor. cap. dilectus de officio ordinar. cap. is qui de sententia excommunic. Tuscus tom. 5 lib. 1. conclus. 116. Ferrer. in cōstit. Cataloniæ glos. 1. nu. 104. quod procedit etiam in lege, statuto, vel cōsuetudine Tiraquell. de iure primogenit. quæst. 40. nu. 194. & facit, quod casus omissus à noua dispositione, intelligitur secūdum ius antiquum l. si verò §. de viro ff. soluto matrimonio Girond. de priuilegiorũ, seu exemptionum explicat. nu. 556. & 886. in qua antiqua dispositione, prout sunt Regni pragmaticæ talia arma non comprehendebantur, nisi de eis specifica fieret mentio.

SVMMARIVM.

1 *Quid senserit Conc. Trid. de interstitijs submouendis.*
2 *Causa ob quam mouetur Episcopus ad dispensandum in interstitijs debet esse sufficiens, & grauis nu. 4.*
3 *Sacrum Concilium requirit duas causas in interstitijs submouendis.*
5 *Episcopus ordinans aliquem non seruatis interstitijs, censetur cum eo tacitè dispensasse scienter non ignoranter.*

An Episcopus aliquem promouens ad ordines, non seruatis interstitijs, censeatur cum eo tacitè dispensasse.

DECISIO CLXXIII.

IN causa ordinationis cuiusdam Archipræsbyteri, inter cætera opponebatur dictum Archipræsbyterum non esse ordinatum, imò fecisse promoueri non seruatis interstitijs de iure requisitis, dicebatur igitur an Episcopus cum dictum Archipræsbyterum promouerit, & ordines contulerit censeatur dispensasse in interstitijs, ad quod videtur animaduertendum, quod Sacrum
1 Concilium Tridentinum dum loquitur de interstitijs submouendis dicit, nisi necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ iudicio Episcopi aliud suadeat hoc totum iudicio Episcopi remittit, qui tamen non debet abuti ista potestate, & cum omnibus passim dispensare, sed cum certo moderamine, & maxima consideratione, & quod causa propter quam
2 mouetur ad dispensandum sit sufficiens, & iusta, quia dispensatio, quæ fit sine causa potius dissipatio appellanda Archid. in cap. consequens 2. dist. Vasquez lib. 1. controuers. vsufrequent. cap. 26. nu. 10. Gambar. de off. delegat. car. 150. nu. 89. &
2 car. 37. qui omnes affirmant Sacrum Concilium requirere duas causas in interstitijs submouendis, scilicet necessitatis, aut vtilitatis Ecclesiæ, & causa necessitatis potest exēplificari si in Diœcesi esset Sacerdotũ defectus, vel nō adessent Cōfessarij, qui sufficerent pro necessitatibus populi, & Sacerdotes essent inhabiles ad confessionem audiendam, &

pro-

promouendi essent habiles, secunda causa vtilitatis potest exemplificari, vt quia promouendus esset vitæ multum exemplaris, vel vir summæ doctrinæ, vel ita nobilis, & potens, qui Ecclesiam ab alio oppressam posset sua authoritate defendere, nec puto quod sit causa vtilitatis Ecclesiæ, si ordinandus vellet aliquid donare Ecclesiæ, vt ordinetur non seruatis interstitijs, quia hæc esset quædam species simoniæ, prout est simonia, si aliquis vellet aliquid donare Monasterio, vt recipiatur in eo Vgolinus in tract. de sim. tab. 1. cap. 6. §. vniuersitates itidem nu. 1. & 2. car. 25. & est tex. in extrauag. sane ne vinea de sim. Angel. in sum. verb. simonia il quarto, & his causis cessantibus, ita dispensatus nõ est tutus in conscientia, sed remanet cũ pec
4 cato Tappia in repet. auth. ingressi in verb. ingressu c. 3. n. 50. 51. & 52. C. de sacrosf. eccles. vbi dicit, quod causa debet esse grauis Petrus de Gregor. Tolos. in cõmẽt. & adnotat. in decret. in tit. de rescript. c. 15. n. 4. Nauar. conf. 3. nu. 3. in fin. in tit. de voto to. 1. car. 656. vbi dicit, quod dispensatio sine causa est ipso iure nulla, & iterum in manuale cap. 12. num. 76. vers. sextodecimus cart. 73. & de regular. comment. 4. nu. 36. car. 116. Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 31. nu. 32. & sequent. subdens, quod causa iusta requiritur etiam in dispensatione à summo Pontifice obtenta, & eo magis, quando dispensatio est facta ad petitionẽ partis Card. in clem. 1. §. 1. in ij. q. de pœnit. & remiss. & omnis dispensatio permissa inferiori Papæ contra Canones est facienda cum causæ cognitione, & iusta de causa glos. in c. requisistis §. nisi rigor prima q. 7. & notat. in cap. at si clerici §. 1. de iudic. Innoc. in cap. dudum il secondo nu. 16. de elect. Ant. de Pet. in tract. de por. princip. cap. 32. dubit. 2. nu. 20. Imo Episcopus ita de facto absq. causæ cognitione dispẽsans si de tali dispensatione conuincatur poterit deponi cap. 1. & fin. 21. dist. Fel. in c. constitutus col. 8. de rescript. Abbas. & Imol. in cap. de multa de præbendis.

4 Nihilominus cum hæc causa mihi fuerit commissa, iudicaui, quod Episcopus aliquem promouens, & ordinans non seruatis interstitijs censetur cum eo tacitè dispensare, sed scienter non ignoranter, vt est in casu nostro Maiol. in tract. de irreg. lib. 3. cap. 24 nu. 14. Panorm. in cap. veniens de filijs præsbyterorum, vbi dicit, quod remota ignorantia Episcopi censetur dispensare, sed scienter incurruntur pœnæ supradictæ Menoch. cas. 964. & in tract. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 20. per totam Lopez in add. ad Diaz cap. 25. in verb. vna, & eadem dic.

SVMMARIVM.

1 *Cessante causa non cessat Ius quæsitum alteri.*
2 *Effectus causæ consumatæ non cessat cessante causa.*
3 *Priuilegia durant adhuc cessante causa.*
4 *Legatum præstitum pauperi ob paupertatem non cessat cessante paupertate.*
5 *Electio fori facta per miserabiles personas non cessat cessante miserabilitate.*
6 *Causa matrimonij dicitur fauorabilis.*
7 *Sufficit vna ex causis mouentibus mentem Principis si fuerit adimpleta, licet aliæ non adimpleantur.*

An Matrimonium, super quo fuit dispensatum, ob defectum dotis, & cum dos fuerit constituta, quamobrem fuit concessa dispensatio, dicatur nullum, si dos fuerit remissa.

DECISIO CLXXIV.

PRæsupponatur in facto, quod fuerit Summo Pontifici expositum, quandam mulierem nobilem, ob defectum dotis non posse inuenire virum sibi in nobilitate parem, & quod erat quidam suus consanguineus, qui eam ducere, & pariter dotare volebat, tum Summus Pontifex cõmisit Vicario, quod constituta dote dispenset cum dictis contrahentibus, cum tamen dispensatio fuerit obtenta, mulier remisit dotem viro, dubitatur nunc an stante hac remissione dotis matrimonium reddatur nullum, cum dos fuerit causa dispensationis, & fuit resolutum, matrimonium non
1 posse annullari cessante dote causa dispensationis ex eo, quia cessante causa non cessat ius quæsitum alteri, nec dubitatur quod stante dispẽsatione non fuerit ius quæsitum contrahendi matrimonium, & quod adhuc retinetur cessante causa dispensationis l. si post mortem §. 1. l. non putauit §. sed post mortem ff. de bonor. poss. contra tabulas l. cum vxori C. quãdo dies legati cap. ab eo de elect.
2 in 6. abunde habetur per Tiraquell. in suo tractatu cessante causa limitat. ij. effectus enim causæ consumatæ nunquam cessat cessante causa l. inter stipulantem §. sacram ff. de verb. obligat. l. qui res §. area ff. de solutionibus l. fin. in principio ff. vnde liberi l. patre furioso ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris cap. de bigamis ext. de bigamia cap. quæuis, & ibi glos. in verb. contrahatur de consecrat. dist.
3 4. quo fit vt durẽt adhuc priuilegia cessante etiam causa propter quam illa fuerunt concessa l. eos, vbi Platea l. maximam, & ibi glos. Bart. & Angel.
4 C. de excusat. muner. lib. 10. Hinc enim legatum pauperi præstitum ob paupertatem non cessat si eidem sit collatus Episcopatus à Summo Pontifice, vt latè consuluit Ann. in cons. 21. volum. 1. & ideo mulier relicta pauper tempore mortis mariti obtinet per Aut. præsenti C. vnde vir, & vxor quam exornat latè Mart. decis. 22. vbi inquit, quia cum tempore mariti mulier reperiatur laborare extrema inopia, effectus est consũmatus, & ob id potest petere, & exigere ipsam quartam, etiam si eadem die mortis exegisset l. in delictis §. si extraneus ff. de noxalibus l. Titius & ibi Bart. ff. de militari testamẽto, & cum superueniant postea bona effectus est consumatus, & non aufertur l. fin. in principio ff. vnde liberi, cum allegatis per Decium consilio 24. numero tertio, quæ facillimè possunt applicari casui nostro, quia licet superueniat remissio dotis, tamen effectus est consummatus, voluit etiam Mancill. de imputat. legitimæ quæst. 166. per totam, quæ omnia, & alia adducuntur per Nouar. in sua prax. elect. & varat. for. q.
5 10. sect. 2. ad effectum probandi quod electio fori facta per miserabiles personas non cessat cessante causa miserabilitatis allegat Thess. in decis. 177.

vbi

vbi Gaspar filius in addit. qui sic decisum refert in Senatu Sabudiæ, in causa pupillorum, qui inceperant in minori ætate iudicium, & interim adulti facti erant tenet etiam Menoch. de arbit. iudic. cas. 66. nu. 36. in addit. lib. 2. Tapia in const. statuimus nu. 18.

6 Et ad comprobationem nostræ opinionis faciunt etiã, quia sumus in causa matrimonij, quæ fauorabilis appellatur, & fauores non sunt in odiũ retorquenda cap. quod ob grat. vbi latè Dinus de reg. iuris nu. 6 enim iniquum est, quod fauore cõceditur, in odium retorqueatur l. quod fauore C. de legibus l. plures in fin. C. de fide instrum. l. 1. 6. accedit C. de rei vxor. act. Bald. in l. 4. 6. Rufinus C. de testam. milit. quos refert, & sequitur idem Nouar. q. 43. sect. 1. nu. 18. & in hac causa matrimonij non solum consideratur fauor contrahentium, sed etiam prolis, quæ si matrimonium esset nullum absq. dubio diceretur illegitima, nec non posset dici, quod Summus Pontifex ad hanc dispensationem concedendam fuerit motus ex duabus causis, & quod mulier sit nupta, & quod habeat dotem, & cum fuerit adimpleta illa causa, quod mulier sit nupta, non vitiatur dispensatio, quia de duabus

7 causis mouentibus mentem Principis ad aliquid concedendum sufficit, vna sit adimpleta, vt in terminis notat Couar. lib. 1. var. resolut. cap. 20. faciunt etiam quæ dicit Crescent. decis. 1. de ferijs, & ideo matrimonium non potest dici nullum.

SVMMARIVM.

1 *Amicus amico velle nocere non præsumitur.*
2 *Idem operatur amicitia, quod sanguinis coniunctio.*
3 *Ex marito non adhibente medicum vxori venenata habet præsumptionem contra ipsum.*
4 *Paria sunt occidere, & medicum non adhibere.*

An maritus non præbens medicum in venenatione vxoris, censeatur ipsam venenasse.

DECISIO CLXXV.

CVM tractaretur in Curia Archiepiscopali de separatione matrimonij concedenda cuidam mulieri, ob venenum sibi præstitum à suo viro, & quia penitus ignorabatur, an maritus dictum venenum præstitisset, vel alij, negauimus talem separationẽ, sed quia mulier dicebat, quod cũ infirma fuisset noluit dictus maritus adhibere medicũ in tali infirmitate, sed solã dereliquit; fuit in dicta Curia dubitatũ, an maritus non præbens medicum in venenatione vxoris censeatur ipse

1 venenasse, & fuit dictum à maiori parte Dominorum; nam amicus amico velle nocere non præsumitur gloss. in l. 1. C. ad l. Corneliam de sicarijs Cæpol. cons. 2. Gram. cons. 63. nu. 1. ita vt tantum ope

2 retur amicitia, quantum sanguinis coniunctio Hypol. cons. 26. nu. 3. & sing. 351. & maximè inter benemeritos, & magnos amicos l. nec adiecit ff. pro socio, & dum hoc procedit in amicis, quanto magis in vxore, & marito, qui per matrimonium efficitur vna caro, argumentum enim à contrario in iure est validissimum vulgatis iuribus, vt tradit Abbas in cap. pastoralis de rescriptis.

3 His tamen sic stantibus fuit maturiori discursu resolutum contrarium, tum quia concurrebant nonnulla alia inditia, tum etiam quia marito non curante adhibere medicum infirmæ, nec aduertente, vt cognosceretur causa huius venenationis oritur eius lata culpa l. 1. ff. si mens. fal. mo. dixe. Dec. in l. in actionibus num. 19 ff. de in litem iurand. &

4 paria sunt occidere, vel infirmum sine medico relinquere Alexand. cons. 23. nu. 1. & cons. 136. num. 2 lib. 7. Ias. in l. si ab hostibus §. fin. nu. 6. Rip. in l. fin. q. 46. C. de reuocand. donat. & in tract. de pest. de priuileg. contract. n. 201. sicut qui denegat alimenta l. necesse videtur ff. de liber. agnosc. Baldus cons. 26. lib. 3. Hypol. cons. 93. nu. 7.

SVMMARIVM.

1 *Regularis censetur apostata ex dimissione habitus.*
2 *Apostata dicitur qui ad sæculum redit.*
3 *Occultans habitum suæ Religionis dicitur apostata.*
4 *Relinquens habitum suæ Religionis accipiens alium laxiorem dicitur apostata, quod amplia, vt nu. 5.*

Regularis ex quibus censeatur apostatare ad effectum incurrendi pœnas Apostasiæ.

DECISIO CLXXVI.

GEneralis cuiusdam Religionis, cum suo tẽpore adessent plusquã vigintiquinq; Apostatæ quæsiuit mihi ex quibus cẽseatur Regularis apostata, ad hoc, vt eis pœnas Apostasiæ infligeret, cui quæsito cum obtẽperassem iuxta votum meum executum fuit, vnde dixi, quod re-

1 gularis ex multis censetur apostata, & primo ex dimissione habitus Religionis, in qua professus est; nã tunc dicitur apostata, nemini enim licet sine causa, & propria authoritate habitum dimittere, cap. omnes 27. q. 1. cap. 1. 2. & 20 q. 3. cap. quantumlibet dist. 27. c. legi 16. q. 1. Calder. cons. vnic. nu. 1 in tit.

2 de Apost, vbi dicit, quod is propriè dicitur apostata, qui ad sæculum redit allegat cap. qui in aliquo 50. distinct. sequitur Menoch. de arbit. cas. 546. nu. 2. vbi multos allegat, & nu. seq. declarat singulas apostasiæ species, eiusq. pœnas, & Apostata dicitur Religiosus, non solum si omninò dimitteret habitum, verum etiam si illud deferret, sed coopertũ, ita vt non posset discerni, & cognosci Religiosus cap. 2. ne cler. vel monac. in 6. glos. in cap. fin. de vit. & honest. cler. Abbas in cap. tua de apostat. Zabarell. in clemen. plerisque de electione Gaet. in summ. in verb. excommunicatio c. 60. vers. mihi autem videtur, & vers. habitum sit occultatum, vbi dicit, quod si occultatio esset talis quod ab aliquibus conuersantibus posset dignosci, quod sit habitus Religionis, licet non ab omnibus, ita occultans non diceretur apostata, & moder-

modernissimè est dispositum per Sacrum Concilium Trident. quod occultans habitum suæ Religionis fit apostata, ita habetur sess. 25. de regul. cap. 19 Et Syluester in sum. in verb. apostasia num. 9. vers. in professis, & vers. si vero exeat, voluit, quod apostata regularis dicitur etiam qui cum habitu vagatur extra claustra, nec habet animum redeundi tenet etiam Calder. cons. vnic. in tit. de apostat. Nauarr. consilio vnico numero octauo; dict. tit. lib. 5. Graff. in decis. aur. part. 1. lib. 3. cap. 26. nu. 10. secus si habuerit animum redeundi, quia tunc nō diceretur apostata Aluarez in specul. Iuris Pontificii in tit. de apostasia in princip. car. 257. vbi dicit quod hoc procedit, etiam si à longinquo, & diu vagaret, & Regularis professus qui dimisso habitu suæ Religionis clericus sæcularis efficitur sine licentia Summi Pontificis, crimen apostasiæ commisisse dicitur, Abbas in cap. final nu. 1. de apostatis, vbi etiam Socc. nu. 1. Decian. in tract. criminal. lib. 5. cap. 73 nu. 25. & etiam appellatur apostata

4 Regularis professus, qui retento habitu deserit proprium Monasterium, & aliud eiusdem ordinis laxius, & minus arctum ingreditur, vel qui in Monasterio in quo ingreditur sperat viuere commodius, & hoc procedit tam si hoc faciat cum licentia sui Prælati, quam sine Syluest. in sum. in verb. apostasia nu. 9. cum alijs, quos allegat Menoch. in cas. prædict. num. 37. sed in hoc contrarium tenuerunt Turrecrem in cap. placuit 5. apostatæ num. 2. vers. secundum est eorum dist. 50. vbi dicit, quod isti tales non contraueniunt ijs, quæ sunt de substātia Religionis, cum semper sint in alicuius obedientia allegat Innoc in cap. intelleximus in fin. de

5 ætate & qualit. ordin and. & apostata dicitur etiam Regularis professus, qui egreditur à Religione in qua professionē fecit, & ingreditur aliam etiam arctiorem, & strictiorem, nisi hoc faciat cum licentia sui Prælati Glos. in sūmul. in verb. excōmunicatio num 60. vers. sequitur secundo, & omnibus his modis Regulares possunt incurrere, & committere crimen apostasiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Apostata excusatur si habitum dimiserit cum licentia Summi Pontificis.*

2 *Regularis non committit apostasiam si subsistente causa habitum dimisit cum licentia Superioris.*

3 *Iudex potest existimare, quæ sit iusta causa excusandi ab apostasia.*

4 *Causæ, quæ possunt excusare ab apostasia.*

5 *Exercens actum exteriorem infidelitatis metu mortis non dicitur idolatra.*

An Apostatæ ex aliquibus causis possint excusari.

DECISIO CLXXVII.

IN eadē causa fuit mihi ab eodē Generali quæsitū, vt allegarē causas quibus possent dicti viginti quinque Apostatæ excusari, & cū votum meum dicto Patri Generali exposuerim, fuit iuxta illud executum, alios ad pœnas condemnando, alios vero legitimam, & causam habentes absoluendo, quia licet in omnibus supradictis casibus religiosi professi cōmittant apostasiam, illā tamen non cōmittunt indistinctè, sed cum aliqua modifi-

1 catione. & primo, quando hoc fecissent cum dispēsatione Summi Pontificis, quia circa prædicta, quæ sunt iuris positi in Papa dispensare poterit, etiam sine causa, & pro causa sufficit voluntas Innoc. & Card. in cap. cum Monasterium de stat. monachorum Natta cons. 498. num. 21. lib. 3. quos congerit Brun. à Sole in compēd. resol. propos. Iuris in verb.

2 Papa dispensare potest, nec committit apostasiam regularis, qui ex aliqua iusta causa è Monasterio egreditur, cum sui tamen Prælati licentia, ita Portius cons. 34. nu 5. Menoch. cas. 546. num. 40. & sequent. vbi alios allegat, & nu. 41. dicit, quod Iudex

3 isto casu potest existimare, quæ sit iusta causa, & ponit exemplum, quando hoc faceret causa subueniendi patri, vel matri inopia laborātibus Graff. in decis. aur. par. 1. lib. 3. cap. 5. num. 101. vbi hoc exemplificat in eo, qui permanet extra Monasterium pro vtilitate ipsius Monasterij, etiam indirectè, verbi gratia, vt sit procurator patroni Ecclesiæ vel alicuius amici Monasterij, vel Episcopi, qui monasterio prosuit, vel prodest, vel speratur prodesse, vel causa studij Nauar. cons. 66. nu. 3. & 5. & cons. 67. nu. 2. de regular. & cons. vnic. nu. 12. in tit. de apostatis, vbi ponit alia similia exempla item iusta causa potest esse propter infirmitatem Fely. in cap. ex rescript nu. 4. de iureiur. vbi alios allegat Actius de infirmit. in verb. monacus nu 3. quod tamen intelligas, vt procedat durante causa, propter licentiam quā obtinuerūt, & è monasterio egressi sūt, nāq. eo impedimento cessante tenentur redire ad claustrum, vt videtur sentire Actius d. nu. 3. & in verb monialis per totum, & etiam posset dici iusta causa, si propter timorem habitum eiecit, vt si clericus transiret per loca periculosa, in quibus si cognosceretur religiosus periculum vitæ pateretur, tunc enim posset absque labe apostasiæ habitū mutare Graff. in decis. aur. par. 2. lib. 3. c. 26. n. 9. vt etiam in simili dicimus, quod si aliquis metu mortis ore tantum fidem negaret, cum sit vere fi-

5 delis, & fidem mente teneat, licet actum exteriorem infidelitatis exerceat, vt puta, quia faciat reuerentiam idolis non diceretur idolatra, vel hæreticus, licet mortaliter peccet Syluest in sum. in ver. apostasia num. 4. vers. 2 quod faciens Adict. super const. Regni lib. 1. tit. 3 nu 9 nec non iusta causa ex qua regularis excusatur ab apostasia posset appellari si propter suum delictum fuisset a religione eiectus, is namque non diceretur apostata Syluester in sum. in d. ver apostasia n. 10. dicens quod si is talis pœnitentiam fecerit de suo delicto erit iterum recipiendus.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum sæculare impediens libertatem matrimonij nullo modo valet.*

2 *Libera facultas contrahendi matrimonium, nunquam debet restringi.*

3 *Statutum puniens contrahentes matrimonium cum hominibus alterius Ciuitatis non valet.*

4 *Statutum, quod mulier nubens extra Ciuitatem non succe-*

succedat non valet.
5 *Statutum fundatum in odium matrimonij non valet.*
6 *Statutum dictans ne pupilla cōtrahat matrimonium cum consensu tutoris est nullum.*
7 *Volentes similia statuta valere subsistente causa iusta reprobantur ab Auctore.*

Quę statui non possint cōtra matrimonium.

DECISIO CLXXVIII.

1 IN discursu cuiusdam causæ mihi delegatæ dicebam quod nunquam valet statutū sæculare per quod libertas matrimonij aliquo colore restringitur, aut coarctatur, Ioannes Andr. in cap. statutum de hæret. in 6 Felyn. in cap. 1. nu. 13. vers. sed nihilominus de sponsal. & ibi etiam alij Doctores nu. 36. & cæteri Scribentes in cap. Eccles. S. Mariæ de Constit. Alexan. in l Seius, & Augerius nu. 4. ff. ad l. falcid. & cons. 97. nu. 2. lib. 1. Dec. cons. 213. per tot. Clar. in §. fin. quæst. 82. Rolan à Vall. cons. 77. nu. 26 lib. 2. Curt. cōs. 27. nu. 1. Riminald. Iun. cons. 78 nu. 14. & nu. 19. lib. 1. inter cons. matrimonialia diuers. Gayll. obseru. 93. num. 2. lib. 2. Barbat. cons. 31. lib. 4. Paffet. cons. 32. num. 82. & cons. 163. num. 16. Crot. in repet. l. omnes pupilli num. 44. ff. de iust. & iur. Paris. cons. 29. num. 5. & 14. lib. 3. Plot. consilio 37. numero 13. inter cons. matrim. diuers. Roland, Cauagnol. in decret. Montisfer. p. 2. decr. 83. §. 1. nu. 7. Rausner. cons. 7. num.
2 92. & cons. 10. nu. 99 lib. 1. vbi dicit, quod libera facultas contrahendi matrimonium non debet referri ad necessitatem, & hodie ex dispositione Sacr. Conc. Trid. est expressè determinatum, quod Principes sæculares, nec alij quouis modo directè, seù indirectè sub pœna excommunicationis prohibere possunt, quominus matrimonia libere contrahantur, ita habetur sess. 24. cap. 9. de reformat.
3 ex quibus infero primo quod statutum puniens contrahentem matrimonium cum hominibus alterius factionis, seù ciuitatis non valeat, dixerunt Bald. in l. nemini C. de nupt. Zanett. in tract. de differ. inter Ius Canon. & Ciuil. nu. 14. in 1. to. tract. diuers. Calcan. cons. 3 per tot. Alexan. in rubric. ff. solut. matrim. vbi testatur de magis cōmuni opinione Bonacos. in suis quæstionibus criminalibus in verbo matrimoniū circa finem, vbi alios allegat
4 Secundo infero, quod non valet statutum disponens, quod mulier quæ nubit extra ciuitatem, vel territorium, vel cum extero, vel alienigena non possint succedere, prout de simili statuto Laudiēsi, & Mediolanensi loquitur Cott. in memoral. in verbo statuto Mediolan. & Laudiens. Curt. Sen. cons. 27. col. 1. 2. & 3. Mor. cons. 97. num. 9. vbi alios allegat, licet prædictam opinionem validissimis rationibus impugnauerit Ponldorus Ripa obseru.
5 42. nu. 10. & s. qu. Tertio infero idem esse dicendum de statuto fundato in odium matrimonij, namque neque illud erit validum, vt si dictaret, vt filij nati ex tali matrimonio, vt puta nati ex matrimonio contracto cum muliere vilioris conditionis, vel cum extera amittant nobilitatem, vel non possint esse officiales ciuitatis, vel non possint succedere suis consanguineis, nanque talia statuta dicuntur fundata in odium matrimonij, & per consequens non sunt valida Alexan. cons. 97. nu. 7. lib. 1. Anchar. cons. 21 Plot. cons. 87. nu. 13. inter cons. matrim. diuers. Paffet. cons. 72. nu. 82. & cons. 163. nu. 16. Rol. Cauagn. super stat. mōt. Ferrat. decret.
6 73. §. 1. quæst. 1. nu. 7. Quarto infero idem esse dicendum de statuto dictante, ne pupillus, vel pupilla possint matrimonium contrahere sine consensu curatoris, vel consanguineorum, vel Iudicis, & idem de statuto dictante, quod filius, vel filiafam. non possint contrahere matrimonium sine consensu patris, vel matris, nanque ex quo prædicta, & similia statuta tendunt contra liberam voluntatem contrahendi matrimonium sunt omninò nulla, & inualida, prout de eis latè dixerunt Mor. d. cons. 97. nu. 8. vbi multos concordantes adducit Barz. decis. 29. nu. 9. & 12. Rausner. cons. 6. num. 90. cum sequ. & cons. 10. quasi per tot. lib. 1. Bonacos. q. crim. in verb. matrimonium lib. 1. Bart. de cartarijs cons. 63. nu. 6. inter consilia matrimonialia diuers. Rimin. Iun. cons. 78. nu. 1. & 13. & in consilijs prædictis Plot. cons. 87. nu. 17. & in consilijs prædictis
7 Vran. cons. 4. nu. 54. lib. 1. quod infero etiam cōtra eos, qui dixerunt, quod si talia, & similia statuta fierēt ex aliqua iusta causa, ne scilicet oriretur aliquod graue scandalum, vel pro quieto statu ciuitatis tunc essent valida, vt ex multis deducit, & asserit Bonacos. in d. verbo matrimonium Decian. in tract. crim. part. 1. lib. 2. cap. 34. nu. 16. vbi etiam multos alios allegat, nanque si essent vera contraria opinio annullaret dispositionem Sacr. Conc. Trid. quæ vult quod tam directè, quam indirectè non possit impediri libera facultas contrahēdi matrimonium, quia per indirectum impediretur, ne scilicet incidant in pœnam, & est aduertendum, quod licet consensus patris non sit necessarius in contrahendo matrimonium per filium, attamen de quadam vrbanitate, & honestate, filius non debet contrahere matrimonium sine consilio, & consensu patris, vt late discurrit Menoch. cons. 69. per tot. Baiard. ad Clar. §. fin. quæst. 82. nu. 44.

SVMMARIVM.

1 *Laicus percutiens alterum laicum intus Ecclesiam incurrit excommunicationem.*
2 *In pœnalibus casus mixtus non continetur sub simplicibus.*
3 *Insultans in ostio Ecclesiæ in odiosis non dicitur in Ecclesia insultasse.*
4 *Dictio (in) denotat intus.*
5 *Parlatorium monialium contiguum Ecclesiæ debet gaudere eiusdem priuilegijs.*
6 *Appellatione Monasterij continetur parlatorium.*
7 *Interdicta Ecclesia dicitur interdictum cæmeterium.*
8 *Connexorum idem est iudicium.*
9 *Patroni laici si habent iuspatronatus commune cum clericis habent sex menses ad præsentandum.*
10 *Restitutio concessa pupillis compentit litis cōsortibus.*
11 *Electio fori competit litis consortibus.*

Percu-

Percutiens laicum intus Monasterij monialium parlatorium, an incidat in excommunicationem; ad ampliationem cap.cum pro causa de sentent. excom.

DECISIO CLXXIX.

1 CLarum est in Iure per textum in cap.cum pro causa de sent. excommunicationis,laicum percutientem alterum laicum intus ecclesiam incurrere excommunicationem maiorem, & ex his fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali,an dispositio dicti cap.cum pro causa procedat etiam in laico percutiente laicum intus parlatorium Monasterij monialium,& dubium faciebat pro parte negatiua ex eo,quod in odiosis,& pę
2 nalibus casus mixtus non continetur sub simplicibus Bart. & alij in l.2. ff. de verb. obligat. nec fit extensio de casu ad casum Berous conf.177.num.
3 22. hinc est quod qui in ostio Ecclesiæ insultauit in materia pœnali,& odiosa non dicitur in Ecclesia insultasse,quoniam licet ostium sit de Ecclesia, non tamen est in Ecclesia, ad textum in l. 1. §.in publico flumine ff. de fluminibus, & quod statutum puniens insultantem in domo non compræhendat illum, qui insultauit aliquem in ostio domus dixit Bart. in l.meminisse ff de offic.proconf. & post multos ibi Alexand.in additione, & in d.l. 1.§. in publico idem Alexand. & communiter alij Doct. post Bart.in l. cætera §. hoc Senatus ff. de legat. 1. Iaf.in l.pleriq; ff.de in Ius vocand.& facit nã ille, qui est in ostio Ecclesiæ nõ est in Ecclesia, nec extra Ecclesiã glos.sing.in c.cũ sancta in verb. vir, ergo de pœnit. dist.2. & eo magis hæc proce-
4 dunt, si statutum vtatur illa dictione (in) quæ denotat intra,& compræhendit locum interiorem, & non locum exteriorem domus, vel Ecclesiæ secundum Bart.in l.gallus §. ille casus ff.de liber. & posthum.per tex.in d.§. in publico flumine Salyc. in l.si quis in hoc genus C.de Episcopis,& clericis Berous in d.conf.177.col.3.& ideo non potest esse locus pœnæ à statuto impositæ, sed aliæ extraordinariæ, quia verba statuti verè, & propriè sunt intelligenda cum sit pœnale, & odiosum cap.odia cap.in pœnis de reg. iur. in 6 l. cum quidam ff.de liber.& posthum.cum similibus.

Verũ Dñi contrarium deciderunt, declarando excommunicatum dictum percutientem,moti ex eo, quod parlatorium tanquam contiguum, &
5 connexum Monasterio, & Ecclesiæ gaudere debeat eisdem priuilegijs,quibus gaudet Ecclesia, ita quod prohibitum fieri in Monasterio censetur prohibitum fieri in parlatorio, vt de porticu Ecclesiæ loquendo dixit Bart. post Cynum in l.præsenti C. de his, qui ad Eccles.confugiunt, & in l. meminisse ff.de off.proconf. quod quemadmodũ quis non potest capi in Ecclesia, ita etiam nec in ostio ipsius, & quod si statutũ puniat aliquem aggredientem in domo sua si assalierit illum in ostio, vel ante ostium, vel in porticu eadem pœna erit puniendus,sequitur Speculat.in tit. de iniurijs §.1. vers. pone in statuto Bald. in l. si ita §. idem ait ff. naut.caup.& Stab. & in rub.ff.solut.mat. Alber.in d.l.præsenti,& in secunda parte statutorum q.208 vbi ait ita communiter teneri,& seruari, & de cõmuni testatur August.ad Angel.de malef.in verb. fecit insultum post nu.3. & ratio est, quia appella-
6 tione Monasterij continetur parlatorium, & alia omnia, quæ sunt ædibus affixa arg l. si aquæ ductum ff.de contrahend.empt.& prædicta tanto fortius cõfirmari possunt in casu de quo agitur, quia insultans est in parlatorio ipsius Monasterij,& parlatorium iudicatur ad instar Monasterij argumento eius, quod not. de cœmiterio in cap. decet §.ad hoc de immunit.Ecclesiæ,& ideo quemadmodum committitur sacrilegium in Ecclesia,sic & in cœ-
7 miterio cap. quisquis 17.q.4. & interdicta Ecclesia, interdictum est etiam cœmiterium c. si Ciuitas de sent.excom.lib. 6. Abbas in cap.cum Ecclesia de imm. Ecclesiæ, & polluta Ecclesia, dicitur pollutum cœmiterium, quia cœmiterium est de Ecclesia cap.1. de consecrat. Ecclesiæ,Remig. de immunitat.Ecclesiæ ampliat.8.in tract.nou.vol.13. par.1.fol.92.
8 Quorum omnium ratio desumitur ex illa Iuris conclusione, connexorum idem esse Iudicium c. translato de constit.cap.præterea & ibi glos.de off. delegat.l.2.de iurisd.omn.iud. qua de re causa cõnexitatis multa conceduntur, quæ alias non concederentur l. etiam §.1. ff. de minor. Nouar. de elect. for. quæstione 45. sect. 1. vbi infert, quod quamuis actor teneatur sequi forum rei, vulgatis iuribus,tamen hoc non habet locum,quando sunt plures rei de eiusdem causæ, & ad eundem agitur tales rei omnes qui sunt diuersis iurisdictionibus subiecti diuersosq; Iudices immediatos habent benè possunt propter eandem, & indiuisibilem causam coram vno eodemq; Iudice ipsorum mediato superiore conueniri,ne causæ continentia diuidatur l. nulli C. de iudicijs cap. 2. de causa poss. & propriet. & vtrobique Doctores latè Capyc. decis.122. & 173. & huc etiam spectat, quod priuatus habẽs rem communem cum Ecclesia Romana gaudet beneficio ipsius Ecclesiæ,vt contra eum non currat præscriptio, nisi centum annorũ,iuxta sententiam Innocentij, & Abbatis in cap. ad Audientiam de præscript. vnde Rota Florent. decidendo voluit,quod ratione connexitatis quando plura bona separata simul venduntur,poterit vicinus,qui in vna re tantum cohæret omnia bona sua retrahere; vt testatur Magonius decis. 29. Hinc
9 enim est etiã,quod licet laici patroni alicuius beneficij, vel Ecclesiæ teneantur ad illud beneficium præsentare intra quattuor menses, ad tex. in cap. non propter de iure pat.in 6. cap.vnic. §. fin. vbi glos.in vers.quadrimestre eod.tit. in 6. & si clerici fuerint teneantur infra sex menses præsentare Bisignet.decis.3.de iure pat. tamen si laicus sit compatronus cum clerico tempus semestre, quod cõpetit clerico competit etiam laico, & non est inspiciendum tempus quattuor mensium competens laico iuxta glos. fin. in cap. vnico de iure pat. in 6.& latè per Me in praxi resol.458. to.2.& sententia lata à pluribus Iudicibus, quorum alter erat inhabilis,& minus competens valet, Abbas,Felyn. Butrius, & Innoc.in cap. cum semper de off. delegat. Mastrill. decis. Siciliæ 27. vt etiam dicimus de processu facto à Iudice recusato cum Iudice

non

non recusato, nam ratione connexitatis ex parte Iudicis non recusati valebit processus, iuxta decis. Rotæ de qua per Achil. de Graff. decis. 2. de except. sequitur Nouar. d.q.nu.9, qui nu.10. subdit q.
10 restitutio concessa pupillis competit litis consortibus l.1. vbi Bart. C. de cõsortib. eiusdem litis Afflict. in constit. Regni obscuritatem nu.20. in fin. & beneficium concessum minori, maiori litis consorti semper communicatur, iuxta decis. Afflict. 151. sequitur Franch. decis. 269. subdens adeo beneficium concessum pupillis acquiri maioribus litis consortibus, quod non potest per pupillos renunciari, & sic tradit per Sacrum Consilium decisum, tenuit etiam Cagnol. in l.1. n.44. ff. de iurisd. om. iud. & ideo disponitur in l. si communiter in principio ff. quemadmodum ser. amitt. quod si maior habet fundum cui debetur seruitus communem cum pupillo, licet vterq; nõ vtatur, tamen propter pupillum maior etiam viam retinet Fel. in cap. 1. col. 3. de rescript. vnde immunitas hospitandi concessa clericis extenditur ad fratres ipsorum clericorum secum habitantium in domo cõmuni Arnon. sing. 83. Marsilius sing. 180.
11 Ex quibus omnibus, & alijs per eum adductis tradit Nouar. de elect. & variat. fori quæstione 45. sect. 1. quod consortes litis cum habentibus fori electionem gaudeant eodem priuilegio electionis fori, ad quod ipse allegat multos DD. & præcipuè Viu. in decis. 521. qui testatur decisum per Signaturam Iustitiæ Romæ coram Cardinali Sfortia, & vide eundem Nouar. de elect. & variat. fori q.7. num.6. sect. 1. vbi loquendo de vidua, sic etiam scribit.

SVMMARIVM.

1 *Ius congruum non habet locum contra clericum.*
2 *Omnes consuetudines Neapolitanæ procedunt in clericis præter consuetudinem loquentem de iure congruo.*
3 *Clericus non admittitur contra laicum de iure congruo.*
4 *Contrariorum eadem debet esse disciplina.*

An Ius congruum habeat locum contra clericum, & è contra.

DECISIO CLXXX.

1 FVit in Curia Archiepiscopali resolutum, Ius congruum non habere locum contra clericũ ex eo, quia adest Ritus dictæ Curiæ Archiepiscopalis, & ibi Albericus Oliua disponens
2 oẽs cõsuetudines Neapolitan. posse allegari præter consuetudinem Iuris congrui volentem Iure congrui posse conueniri clericum, & cum dictus Ritus obstet, facile resultat laicum non posse agere contra clericum Iure congrui, quẽ Ritũ referunt Addit. ad Afflict. decis. 310. col. antepenult. in 7. cõclus. fol. 450. nu. 12. & nouissimè Frecc. in Apostilla ad consuetud. Neap. Dos, & quarta incip. an hæc consuetudo fol. 261. & ideo opinio Afflict. loc. cit. dicentis clericum posse conueniri Iure congrui non seruatur in Curia Archiepiscopali respectu dicti Ritus, quem refert etiã Apostill. ad Neapod. in tit. de Iure congruo, & pro hac opinione videndus est etiam Mirant. relatus per Gutierrez in suis practicis quæstionibus vol. 2. q. 156. vbi plures casus considerat Episcop. Minorens. verb. Ius congruum vers. primum dubium fol. 121.
3 Vnde in Sacro Consilio dum vident laicum agentem contra clericum Iure congrui non obtinere in Curia Archiepiscopali, nec etiam admittunt clericum contra laicum, allegant enim rationem, nam lex debet esse æqualis, & cõmunis omnibus vt sit æqua cap. erit autem lex 4. l. dist. l. fi. C. de fruct. & lit. expens. & ita tenet Abb. in c. quod clericis col. 9. vers. & fortè per hæc omnia de for. compet. plenè prosequitur Rocchus de Curte in repet. cap. fin. de consuet. q. ij. ampliat. 10. & in prima declarat. 3. limitat. & dicit Fel. in cap. Sanctæ Mariæ col. 34. vers. & ideo cum clerici de constitut. quod cum clerici non patiantur contra se statuta laicorum, videtur vt similiter quod nec clerici possint contra eos illa allegare, vnde dicit Frecc. super ritu de liquidat. instrument. in materia illius ritus par. 13. in 1. q. fol. 184. quod quemadmodum laicum non posse vti suo iure municipali contra
4 clericum, nec debet posse clericum contra laicum, vt seruetur æqualitas & contrariorum eadem sit disciplina, & habeat locum regula, quod quisque Iuris, plene prosequitur Perez in lib. 3. ordin. Castell. tit. 8. l. 4. fol. 633. vers. verum autem col. 2. refert per Franch. decis. 285. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Locus incolatus, & habitationis attenditur in contrahendo domicilium in aliquo loco.*
2 *Vxor nubendo, transit ad domicilium viri.*
3 *Contracto matrimonio, mulier statim sortitur forum viri, antequam ducatur ad eius domum.*
4 *Ex necessitate residendi in aliquo loco efficitur quis incola alicuius loci.*
5 *Parochus alienigenarum qui sint cogniti, & non vagabundi, est is in cuius Parochia habitant, tempore matrimonij contrahendi.*
6 *Proprius Parochus contrahentium non solum dicitur originarius, sed etiam is in cuius Parochia quis habitat, dummodo non sit aduena, vel alienigena statim recessurus.*
7 *Parochus mulieris, non solum est Parochus domicilij, sed etiam habitationis.*
8 *Ad matrimonium sufficit modica habitatio in loco, ad finem vt Parochus habitationis dicatur proprius.*
9 *In dubio pronunciandum pro validitate matrimonij.*

Parochus habitationis, an sufficiat ad contrahendum matrimonium, iuxta mentem Concil. Trident.

DECISIO CLXXXI.

FVit de mense Decembris anni proximi præteriti 1620. celebratum matrimonium in fa-

M do

cie Ecclesiæ inter D. Felicem Sansone, & D. Lauraɱ Sicardo Ciuitatis Castrimaris de Stab. in Terra, seú Oppido Graniani Diœc. Licterenſ. quo loci sub die 3. Augusti eiusdem anni fuit dicta Laura iustis ex causis à dicta Ciuitate Castrimaris ordine Consiliarij Palatij translata, & reposita, seù collocata in domo D. Dianoræ de Miro eius auiæ maternæ sub eiusdem tutela, & ibidem assiduè commorata per spatium quatuor mensium, & vltra fuit dubitatum in nostra Archiepiscopali Curia de nullitate, seù inualiditate præfati matrimonii, sub prætextu, quod illi non interfuit proprius Parochus dictorum coniugum, qui esse debebat Parochus domicilij originis, scilicet Ciuitatis Castrimaris, & successiuè cum contractum fuerit contra formam præscriptam à Sacrosſ. Conc. Triden. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. ibi (qui aliter, quàm præsente Parocho, &c.) irritum, ac nullum declarari debet.

Verum, quod hoc attentare præsumentes in manifesto versentur errore liquido, ex subsequentibus deprehenditur, etenim ex trãslatione D. Lauræ facta à domo paterna sita in Ciuitate Castrimaris ad alibi, & in aliena Parochia, & Episcopatu habitandum, respectu eius non solum domicilium illud dicitur esse mutatum ad tex. in cap. fin. de paroch. sed etiam ex toto desertum, ac pro penitus derelicto censeri debet, quia amplius non erat ibi reuersura, & per consequens non attendendum

1 quinimò potius attenditur, & consideratur locus incolatus, & habitationis, ad tradita per glo. in cap. statutum §. cum verò sub verb. dietam, & ibi Gemin. & Franch. de rescript. in 6. Bald. in l. 2. C. de infant. exposit. & in auth. omninò col. 8. C. nè vxor pro marito, Alex. in conſ. 16. nu. 3. vol. 1. Stephan. Grat. cum alijs ab eo citatis lib. 3. discept. forenſ. c. 431. nu. 12. ita ut in præsenti facto potentior sit incolatus, & præferri debeat domicilio, vnde originem traxit.

Quod autem, quando fuit remota á domicilio patris, non erat amplius ibi reditura, patet ex eo, quod assignatio domus auiæ maternæ sibi pro habitatione facta fuit ad finem eligendi statum vitæ eidem magis placitum, prout in petitione, seù precibus pro parte dictæ eius auiæ Illustrissimo Proregi porrectis, continetur videlicet, vel vt nubat in in sæculo, vt exitus probauit, & in vtrumque euentum non erat reuersura ad domum patris, non inquam in primo casu, quia veluti diuinis obsequijs mancipata, obligata fuisset sub iugo Religionis, &

2 clausura alicuius Monasterij degere, non in secundo, quia vxor nubendo sequitur, & transit in domicilium viri l. cum quadam puella, vbi gloſ. in ver. peruenerit ff. de iurisd. omn. iud, l. exigere dotem, & ibi gloſ. in verb. reditura ff. de iudic. cum

3 alijs concord. quod in tantum est verum, vt contracto matrimonio mulier statim sortiatur forum viri etiam antequam ducatur ad eius domum, gloſ. sing. in l. ea, quæ la seconda ff. ad municip.

Nec in casu, & ad effectum, de quo agitur, vt quis ratione habitationis efficiatur Parochianus alicuius Parochiæ requiritur, vt ibi habitet, vel nouè contrahat, & constituat domicilium habitationis, Nauar. in punct. in consil. 1. tit. de paroch. & gloſ. notab. in clemen. C. in ver. Parochialis de priuil. cum sufficiat simplex, & sola habitatio, vt infra plenius dicetur.

Nec aliquid in proposito interest, quòd prædicta Laura non sponté, & liberè, sed quodammodo coactè viribus præturæ compulsa ad dictam habitationem migrauerit, quia ex necessitate residen-

4 di, seú habitandi in aliquo loco, efficitur quis incola, vt in Rota Rom. dictum fuisse legitur in decis. 642. sub nu. 13. par. 1. num. 2. in vltimis recollectis per Farinac. ex Innoc. in c. ex ore post med. vers. sed loca de priuil. & ibi Anchar. nu. 8. & Anan. in cap. dilectus el secundo sub nu. 5. de rescript. concinit tex. optimus in l. filij libertorum §. relegatus ff. ad munic. Cuius verba formalia sunt, relegatus in eo loco, in quem relegatus est interim necessarium domicilium habet, & sic ponderando dictionem illam, interim, & verbum illud, necessarium, cum non possit intelligi de vero domicilio, ad cuius acquisitionem requiritur animus voluntarius, & deliberatus illic perpetuo manendi, & ab eo nõ discedendi de habitatione potius intelligi debeat.

Nec (vt quidã modernus opinatur) necessaria est habitatio maiori anni parte, tum quia in illa assertione non figit pedes, sed ait Credo, & sic dubitatiuè loquitur, tum quia in contrarium expressè, apertisque verbis se habeat declaratio Congregationis Illustrissimorum Cardinalium, qui ad interpretanda decreta Sac. Conc. Trident. præfecti relata per Fernand. Rebel. in opere de obligat. instit. par. 2 post lib. 4. de sponsalib. sect. 3. nu. 33. fol. mihi 295. in impress. Lugduni ann. 1608. cui omninò standum est, cum prædicti Concilij interpretatio ad illos præcisè spectet tanquam à Summo Pontifice ad id deputatos M. Ant. Cucch. lib. 2. instit. iur. Can. lib. 3. de Concilio Æcumen. nu. 60. cuius declarationis dictus modernus non meminit, & si notitiam habuisset, vtique aliter sensisset, illius tenor est.

5 Quando contrahitur matrimonium inter duos alienigenas, & à paruo tempore in aliquo loco habitantes, qui tamen sint cogniti, ita vt non sint de comprahensis inter vagabundos proprius eorum Parochus esse intelligitur in cuius Parochia habitant eo tempore quo matrimonium contrahunt.

Quo fit, vt in vim prænarratæ declarationis Sacræ Congregationis quamplures Doctores mox citandi, & quos legendos in eorum locis originalibus, vt ipsis magis veritas innotescat, Lectores obsecramus, vnanimi consensu in eam conuenerint sententiam, vt quoad exteros, seù alienigenas matrimonio coniungendos, censendus sit proprius Parochus is, in cuius Parochia, qui intendit cõtrahere, habitat tempore, quo matrimonium contrahitur. sic Io. Segur. in directorio Iudicum Ecclesiast. fori par. 2. cap. 15. nu. 50. Rebel. in opere allegato lib. 2. de contract. matrim. quæst. 8. nu. 3. & 6. Ignat. Lopez in annot. ad pract. canon. Diaz c. 73. vers. 14. propè finem, Hier. Cæuall. lib. 1. cõmun. contra cõmun. q. 458. nu. 36. in quæst. 604. nu. 56. Io. Guttier. in tract. de matr. cap. 63. nu. 17. dicens, prædictam Sacræ Congregationis declarationem esse iuri conformem, Steph. Grat. tom. 1. Forenſ. discept. cap. 75. nu. 18. vbi sic affatur. Adde, quod in materia Concilij Trid. sess. 24. cap. 1. de reform. matrim. non solum ille dicitur proprius

Paro-

6 Parochus contrahentium, qui est originarius, idest in cuius Oppido parentes habēt domicilium proprium,& originem, sed etiam ille, in cuius Parochia habitat, qui intendit matrimonium contrahere, dummodò non sit aduena, vel alienigena statim recessurus, prout cõclusum fuisse per Sacram Congregationem Concilij,&c.

Et ante Gratianum eiusdem sententiæ sectator
7 fuit Borgnin. Caualcan. in decis. 12. fori Fiuizan. par. 2. sub nu. 22. cuius verba sunt videlicet, & aduertendum est, quod Parochus mulieris nō solum poterit esse ille, vbi mulier habet domicilium, sed etiam vbi habitat ex aliqua causa, vt in domo, vel Monasterio aliquo, causa ibi commorandi donec maritetur, vel causa addiscendi virtutes, famulandi, aut per aliquod tempus, ibi aliquid faciēdi, &c.

Atq; ita vigore eiusdem declarationis Sacræ Cōgregationis resolutū fuisse per Dominos Sacri Palatij Auditores in vna Romana de Paulellis de mense Aprilis 1612. legitur in Rot. decis. 390. n. 6. par. 2. tom. 1. in vltimis recollectis per Farinac. sub his verbis videlicet, minus obstat non fuisse contractum illud matrimonium in Vrbe coram Parocho coniugum, qui supponuntur Romani, cum satis fuerit contractū fuisse in loco vbi habitabant, & coram Parocho habitationis coniugum, vel alterius ipsorum, & ita extat à Sacra Congregatione declaratum hactenus Rom.

8 Et quod ad matrimonium sufficiat, vel modica habitatio, expressè tenet Eman. Sà in Aphorism. Confessor. in verb. Parochus sub nu. 2. atque in casu super quo (tanquam super causa sibi ab Episcopo Caurien. commissa,& delegata) pro parte affirmatiua, nempè pro matrimonij validitate decreuit Io. Gutt. d. q. 63. nu. 13. fuerit habitatio tantum trimestris.

Habitatio enim D. Lauræ, de qua est sermo, non fuit momentanea, vel interuallata, sed permanens, & assidua per spatium quatuor mensium, & dierum, Petr. Ledesm. in tract. de matr. quæst. 45. art. 5. vers. aliud dubium sub 3. dicto concludit, quod non fœmina est alienigena, & habitat permanēter in aliquo Oppido, proprius Parochus ad interessandum illius matrimonio erit Parochus Parochiæ, in qua illa habitat permanenter.

Et ex prædictis etiam manifestè conijcitur, tam declarationem Sacræ Congregationis, quam decisionem Rotæ Romanæ, nec non & præallegatos Doctores intelligi debere de alienigenis quocumque modo habitantibus,& in quibus non requiritur qualitas domicilij, ad tex. in l. 1. §. habitare ff. de his, qui deiecer. vel effuderint,& ad tradita per Napod. super vltima consuet. Ciuitatis Neap. in verb. habitatoribus Afflict. in cōst. Regn. l. 3. Rubr. 6. de reuoc. transeunt. ad alien. habitat. nu. 6. Vrsill. in annot. ad Afflict. decis. 384. nu. 6. Gramat. dec. 87. nu. 4. Menoch. præsumpt. 42. nu. 2. lib. 6. vbi quod dicitur habitare quicunque pro tempore ex aliqua causa in loco commoratur.

Satis igitur fuit corporalis illa habitatio D. Lauræ in Oppido Graniani, cuius ratione actu tunc subdita erat Parocho illius Parochiæ, in qua habitabat, ad finem, vt ille Parochus validè, ac iuxtà Concilij mentem præfatos Felicem,& Lauram matrimonio coniūgere potuerit, & nihil deferendum ei, qui aliter præsumit, cum sit illud gratis inficiare.

Denique compertum est alias, vt in facti contingentia id diffinitum fuisse per Curiam Archiepiscopalem Neapolitanam, vt post varias in hoc articulo recensitas Doctorum opiniones, testor Ego ipse in decis. 108. part. 2. hanc Curiam inclinasse ad decidendum sufficere domicilium habitationis bona fide susceptæ ad contrahendū matrimonium coram Parocho habitationis coniugum, vel alterius personæ.

Et ponderando verba illa videlicet (bona fide susceptæ) quæ maximè verificantur in præsenti facto, quandoquidem D. Laura nō motu proprio vel data opera, seú aliquo quæsito colore, seù Ciuitatis Parochum reliquit ad effectum acquirendi nouum Parochum, qui in illius præiudicium ipsam matrimonio iungeret, sed in id Oppidum se recepit vrgente Magistratus mandato, cui obtemperandum erat, quod cessare fecit omnem dolum,& fraudem.

9 Quod si in dubio semper pro matrimonij validitate pronunciandum est, cap. fin. & ibi Doct. de re iud. Abb. in cap. fin. de spons. impub. in fin. & secundum Hostiens. cum suis sequacibus in cap. si vir de cognat. spirit. opinio Doctoris singularis vbi agitur de matrimonio sustinendo præfertur, ac præualet communi opinioni, ita vt ille stetur contra communem, quanto magis cum simus in claris,& in fauorem præsentis matrimonij habeamus in terminis declarationem Sacræ Congregationis qua audita,& cognita tot graues Doct. superius cōmemorati sine aliqua discussione præsenti matrimonio suffragantur,& fauent, & meritò quia declarationes præfatæ Congregationis, tanquam decisiuæ habent vim legis,& vt leges recipiuntur vtpotè latè excommunicatione Summi Pontificis apparet ex Bulla Sixti Papæ V. incip. Deo autem Patri, &c. fol. 614. in Bullario nouissimè impresso to. 2. & quas Rot. Rom. absque vlla controuersia,& disputatione amplectitur, vt praxis ostendit, cuius Rotæ auctoritas etiam quam maxima sit, nemo ignorat,& ideo nullus remanet dubitandi locus, quibus maturè discussis fuit iuxta prædicta decisum,& declaratum prædictum matrimonium fuisse ritè, rectèq; celebratum.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non gaudent immunitate Ecclesiastica.*
2 *Monacus an gaudeat immunitate Ecclesiæ.*
3 *Regula illa quod confugiens ad Ecclesiam gaudeat immunitate ipsius non patitur distinctionem, nisi in criminibus exceptuatis.*
4 *Monacus ad instar serui iudicatur.*
5 *Ecclesia multo magis tuetur subditos suos quam alienos.*
6 *Consuetudine introductum est, vt Iudices Ecclesiastici possint extrahere suos subditos ab Ecclesia.*
7 *Prælati Regulares sunt veri Iudices.*
8 *Immunitas Ecclesiastica non templis, sed personis est concessa.*

An Monachus gaudeat immunitate Ecclesiæ.

DECISIO CLXXXII.

1 VAldè dissentire videntur Doctores circa quæstionem, an clerici gaudeant immunitate Ecclesiæ, & cum sit iam expeditum in Iure, clericos non gaudere immunitate Ecclesiastica, aliam quæstionem tractabo hic ab ipsa etiam dependentem, & similem, vnde cum in Curia nostra Archiepiscopali accidisset quod quidam Monachus habitum dimiserat, & intus claustra cuiusdam Monasterij vestibus laicalibus indutus artem coquendi panem exerceret, fuit dubitatum, an possit à dictis claustris extrahi, & an gaudere deberet immunitate Ecclesiastica, & prima facie fuit dictum non posse præfatum Monachum inde
2 extrahi absque licentia Summi Pontificis, cũ non sit de criminibus exceptuatis, & ideo omnes absq; penitus distinctione immunitate Ecclesiæ gaudere, ab eaq; inuitos extrahi non posse bis consuluit Rom. cons. 224. cuius opinio his præsertim confirmari potest rationibus, prima per text. in cap. inter alia de immunitat. Eccles. & in cap. fin. eod. tit. & in l. præsenti, & tot. tit. C. de ijs, qui ad Ecclesiam
3 coufugiunt, & indefinitè confugientem ad Ecclesiam tutum esse, nec distinguitur, ergo nec nos distinguere debemus l. de pretio ff. de public. in rem act. & viget pro hac opinione textus in cap. nullus clericorum 17. q. 4. vbi dicitur, quod nullus clericorum seruum suum, vel discipulum fugientem ad Ecclesiã extrahere audeat, vel flagellare præsumat, ergo à simili non põt Prælatus Regularis ex-
4 trahere Monachũ ab Ecclesia qui ad instar serui iudicatur, habet. n. nec velle, nec nolle, & suum arbitrium in manibus Superioris est repositum vulgatis Iuribus, & tot. tit. de stat. monach. imò fortius, quia si non licet clerico Domino seruũ suum ab Ecclesia extrahere, eo magis non licebit Prælato Regulari Monachum suum inde extrahere
5 cum Ecclesia multo magis tueatur subditos suos quam alienos, vnde priuilegium datum laicis debet in maiori Religiosorum fauore redũdari arg. text. in cap. 1. de nat. ex liber. Zerola in praxi Episcopali part. 1. §. immunitas vers. 8. subdit ideo Religiosos debere gaudere hac immunitate, quia non sunt deterioris conditionis, quam laici.

Nihilominus contrariam sentẽtiam sectati fuimus, & fuit decisum in nostra Curia Archiepiscopali præfatum Monachum vllo modo gaudere posse immunitate Ecclesiastica, tum primo quia receptissimum est in Iure clericos, seu religiosos non posse hac immunitate frui, Abb. in cap. inter alia nu 13. de immun. Ecclesiæ, & de communi testatur Boer. decis. 109. num. 3. vers. scilicet in clerico, quos allegat Guttierrez practicarum lib. 3. q. 3. nu. 1 Villadiego ad forum Iuzgo lib. 9. tit. 3. l. 1. nu. 10. Paz in praxi to. 1. 5. par. c. 3. §. 3. nu.
6 141. fol. 148. asserens moribus, & consuetudine receptum esse Ecclesiasticos Iudices posse suos subditos pro quocunque delicto ab Ecclesia inuitos traducere ad locum punitionis, & in huius opinionis confirmationem Abb. loco cit. adducit sex fundamenta, quæ corroborat Couar. lib. 2. variar. cap. 20. nu. 16. & licet possint aliqui contradicere Superiores Regulares non esse Iudices, nã respondetur huiusmodi Prælatos esse veros Iudices, qui cognoscunt de primis causis clem. & si principalis
7 de rescriptis, & dum Doctores nõ distinguunt de Iudicibus, possunt igitur Prælati Regulares suos subditos ab Ecclesia extrahere, tum etiam quia intrepidè seruatur in praxi hæc opinio, de qua Bouadil l. lib. 2. cap. 14. ex nu. 57. Rodriguez to. 2. q. regular. q. 9. Sot. art. 4. tãto magis, quia hæc immu-
8 nitas non templis, sed personis à Canonibus concessa est propter honorem, & reuerentiam, quæ ipsis debetur Couar. lib. 2. variar. resol. cap. 20. in princip. lib. 6. cap. 26. nu. 1. & cum præfatus Monachus habitum dimiserit, & vilibus artibus se immiscuerit non debet hoc priuilegio præfulciri, & suus error non debet in fauorem retorqueri Farinac. quæst. crim. quæst. 28. num. 7. Decian. lib. 6. cap. 26. num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Eques calcaris aurei dicitur nobilis.*
2 *Nobilitas ab vno acquisita descendit ad alios.*
3 *Nobilitas dicitur claritas maiorum.*
4 *Si pater acquisiuit nobilitatem Sedilis, transit ad filios.*
5 *Beneficium Principis est latissimè interpretandum.*

An descendens à stipite Equitis Calcaris Aurei, vulgò *di speron d'oro*, dicatur nobilis, ita vt possit pœna nobilium puniri.

DECISIO CLXXXIII.

VT alias dictum fuit solet nostra Curia Archiepiscopalis diuersas pœnas imponere Nobilibus, quam Ignobilibus, de quo nouiter memor fuit Nouarius in suis reportatis decis. ad Pragmaticas Regni Neapolitani, quare dum esset imponenda pœna cuidam ob delictum patratum, qui asserebat se tanquam Nobilem, ex eo quod descendebat ex stipite cuiusdam Equitis Calcaris Aurei, & sic non posse condemnari ad Triremes, dubitatum fuit, si posset hoc de Iure procedere, & affirmatiuè conclusum fuit, nam non est dubium quin Eques Calcaris Aurei dica-
1 tur Nobilis, ergo descendens ab eo, nobilitas enim
2 ab vno acquisita descendit ad alios ex suo stipite venientes arg l. 1. cum ibi notatis per Bart. nu. 49. & Plat. sub nu. 11. C. de dignitat. lib. 12. Luc. de Penn. in l. mulieres col. 2. C. eod. tit. Isern. in Constit. Regni prosequent. & ibi Afflict quæst. 7. num. 16. quos refert, & sequitur Nouarius in sua praxi
3 electionis, & variationis fori quæst. 50. nu. 10. sect. 1. & Nobilitas est claritas maiorum, & æquè principaliter competit descendentibus ex stipite, & ipsi stipiti l. in genere ff. de statu hominum l. 3. ff. de interdictis, & Releg. & propter hoc si pater acqui-
4 siuit Nobilitatem Sedilis competit omnibus filijs Anna cons. 17. Valenzuel. cons. 92. num. 66. & 68. vndè sententia lata in fauorem vnius fratris consangui-

sanguinei prodest alte ri fratri consanguineo, si hi fratres sint nati ex eodem patre, & stipite qui primus acquisiuit Nobilitatem Caput. de Regimine Reipublicæ cap. 1. num. 30. pagin. 62. col. 1. honor enim ascendentis, debet refulgere in personam descendentis.

5 Item dicebatur, hanc Militiam, siuè, vt his vtar verbis, Caualleriam fuisse concessam à Carolo V. Imperatore primo stipiti, ex quo iste, de quo nunc agebatur descendebat, & beneficium Principis latissimè est interpretandum Nouarius in tractatu de electione, & variat. fori quæst. 5. à nu. 7. vsque ad finem, maximè quando interpretatio tendit ad fauorem rei, pro quo est in dubio iudicandum, vt restringantur odia ad tex. incap. odia de regul. iur. in 6. & fauores amplientur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia comprehenditur sub tit. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. contrarium nu. 2.*
3 *Casus in l. congruit C. eod. tit. est specialis in prædijs fiscalibus.*
4 *Statuta disponentia, quod dominus non possit locare apotecam cui voluerit, sunt contra dispositionem iuris communis.*
5 *Intellectus ad cap. ad aures de reb. Eccles. non alienand.*
6 *Esset maximum onus Ecclesiæ si semel locando amplius conductorem expellere non posset.*

An Ecclesia possit cogi relocare primo conductori bona Ecclesiæ pro eodem pretio.

DECISIO CLXXXIV.

IN causa vertente inter Hebdomadarios nostræ Cathedralis Ecclesiæ, & aduersarios inter alia fuit dubitatū, an præfati Hebdomadarij possent cogi finita locatione ad relocandum quodam rus primo conductori idem pretium offerenti, magna fuit inter Nos altercatio pro decisione prædicti articuli, & causabatur ex discordantibus textibus in l. ne cui C. locati, & l. congruit C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. nam textus in l. ne cui disponit, vt cuiuis sit libera potestas res suas finita locatione cuiuis relocare, textus vero in l. congruit C. de locat. prædi. ciuil. lib. 11. vult vt fiscus teneatur relocare eidem conductori sua prædia, & licet hic textus loquatur in fisco, nihilo-
1 minus procedit etiam in Ecclesia, titulus. n. ille de locat. præd. ciuiliū sub quo dicta lex posita est procedit tā in locatione prædiorum fisci, quam Ecclesiarum, vt rubrica sonat, & postquam d. l. posita est sub rub. prædict. intelligitur etiam de rebus Ecclesiæ, adducebatur etiā contra dictos Hedomadarios text. in cap. ad aures de reb. Eccles. non alienād. vbi antiquus conductor pro eodē pretio præfertur secundo sequitur Bart. in l. 1. §. permittitur ff. de aq. quot. & æst. de quo meminit de Franchis in decis. 113. Ludouic. decis. Perus. 17. nu. 13. Viuius in suis com. opin. opin. 244.

2 Cæterum supradictis minimè obstantibus fuit contrarium resolutum, posse scilicet prædictos Hebdomadarios dictum rus alteri locare, & expellere antiquum conductorem, ex regula generali in d. l. ne cui C. locat. casus autem d. l. congruit est
3 specialis in prædijs fiscalibus, vt firmat Ann. Iun. conf. 77. & sic in hoc tantummodo casu limitatur d. l. ne cui, quod aduertit glos. tam in l. congruit, quam in C. locati, igitur regula posita in l. ne cui à qua excipitur casus prædiorum fiscalium debet generaliter intelligi, vt exceptio sit de regula l. 1. §. excipiuntur ff. de fer. Isern. a in cap. 1. nu. 5. qui succeff. tenean. quam ponderationem sentit Aponte conf. 13 nu. 22. sequitur Ann. d. conf. 77. num. 14. & quemadmodum non potest cogi primus conductor persistere in conductione l. inuitos C. locat. eodem modo non debet cogi dominus ad relocandum ratione æqualitatis seruandæ, vt aduertit de
4 Franchis in decis. 406. num. 5. subdens statuta disponentia quod dominus non possit alteri locare apotecam, donec voluerit primus conductor in conductione remanere esse contra dispositionem iuris communis, & esse strictè intelligenda allegat Angel. in d. l. ne cui, nec obstat textus in d. c. ad au-
5 res, quia loquitur quādo fuit facta promissio vni de concedendo rem Ecclesiæ, qui hac occasione illē meliorem reddidit, nec reperitur in Ecclesia prouisum, quod teneatur relocare primo conductori esset enim onus Ecclesiæ, vt eius bona non posset locare cui vellet per auth. cassa, & irrita C. de sa-
6 cros. Eccles. imò maximum onus si semel locando nunquam posset expellere colonum offerendo tantumdē. ita vt considerat de Franch. in citat. decis. 406. in fine, vbi refert fuisse in fauorem Ecclesiæ, & clericorum decisum.

SVMMARIVM.

1 *Donatus Antonius Penta Vicarius Generalis Abellinen. laudatur.*
2 *Verbum (assistant) significat assistentiam perpetuam.*
3 *Dictio (dummodo) significat perpetuitatem.*
4 *Assistere dicuntur qui Deo assistunt in orationibus.*
5 *Dictio (dummodo) inducit modum.*
6 *Si modus in contractu apponitur, & non seruatur contractus non rescinditur.*
7 *Summus Pontifex quid voluerit intelligere per clausulam (dummodo assistant septem Sacerdotes)*
8 *Gratia concessa altari priuilegiato non potest trahi pro fundanda collegiata.*

Clausula, dummodo assistāt septem Sacerdotes, apposita à Summo Pontifice in concessione altaris priuilegiati, quomodo intelligatur.

DECISIO CLXXXV.

IN Ciuitate Abellinen. fuit impetratum à Sūmo Pontifice altare priuilegiatum in Ecclesia Sanctæ Mariæ Constantinopolis eiusdem Ci-

uitatis, quæ regebatur per Magistros laicos, eratq; in dicta concessione clausula (dummodo assistant septem Sacerdotes) cum vero in dicta Ecclesia erant prædicti Sacerdotes amouibiles ad nutum dictorum Magistrorum, nec ibi residebant, imò Missarum celebratione peracta Ecclesia prædicta
1 claudebatur, nec recitabantur diuina D. Donatus Antonius Penta eiusdem Ciuitatis Vicarius Generalis meritissimus ab omnibus quidem ob innatam humanitatem honorandus renitebat exequi dictam concessionem, intendens, prædictam clausulam intelligi debere, vt dicti septem Sacerdotes in dicta Ecclesia continuè assisterent, nec non ibidem diuina, & alia peragere debuissent, nec ad nu-
2 tum dictorum Magistrorum essent amouibiles, & mouebatur, vt me consuluit, ex verbo illo (dummodo assistant) quod verbum significat assistentiam in loco, seù mauis residentiam continuam Paris. cons. 95. nu. 44. vol. 2. & cons. 17. nu. 19. vol 1. Aym cons. 201. nu. 10. hinc est quod si testator relinquat vxori suæ centum singulis annis dummodo castè vixerit, si vxor in casu prædicto steterit vidua per triennium, & perceperit fructus triennales, & postea nupserit tenetur restituere fructus, quos percepit illo triennio quo steterit in viduitate Caualc. de vsufruct. mulier. relict. cap. 9. num. 117. per totum, vbi hoc nititur probare, & num.
3 119. fol. 281. quia dictio illa, dummodo, qua vsus est significat perseuerantiam, & perpetuitatem, & ita consuluit Ruin. cons. 65. num. 1. & 6. vol. 5. &
4 assistere dicuntur, qui Deo assistunt orationibus, & officijs diuinis Azo in sum. §. penult. & §. nunc autem auth. de non alienand. nec dicitur quis assistere ex sola Missarum celebratione tantum cap. si quis rapuerit 27. q. 1.

Contrarium tamen determinaui, & ita audio exequutum in Curia dictæ Ciuitatis Abellinen. vbi fuit latũ decretũ pro exequutione dictæ con-
5 cessionis, ex quo censui illud verbum, dummodo induxisse modum Bart. in l. quibus diebus §. fin. num. 4. ff. de condit. & demonstrat. Bald. in cap. dudum col. 6. vers. & hæc faciunt de elect. Decius cons. 327. col. 2. in princip. vnde si modus in con-
6 tractu appositus non adimpletur, contractus non resoluitur l. ea conditione C. de rescindend. ven-
7 dit. Corneus cons. 101. num. 24. lib. 2. nec Summus Pontifex intendit per dictam clausulam Sacerdotes debere esse perpetuos, sed Missas perpetuas, vnde si amouentur per Magistros laicos tenentur ijdem Magistri alios imponere, vt Missæ continuè celebrentur, & licet illa dictio, dummodo, significet perpetuitatem, tamen adhæret Missis, quæ possunt esse perpetuæ, & si per illa verba, dummodo assistant septem Sacerdotes, volumus intelligi debere esse perpetuos, vt ibi assistant, & diuina
8 celebrent, esset fundare collegiatam, vnde gratia præstita, super concessione altaris priuilegiati non trahitur ad fundandam collegiatam, gratia enim est stricti Iuris, nec trahitur ad non specificata, sed strictè intelligitur, vt dicimus de assensu, qui præstitus in vno contractu ad alium non trahitur Lanar. cons. 28. nu. 2. Ann. cons. 84. nu. 12. quos allegat Masull. ad Capyc. in decis. 51. sub num. 7.

SVMMARIVM.

1 *Refertur dispositio l. curabit C. de act. empt.*
2 *Contra bonam fidem est, vt emptor percipiat fructus absque solutione pretij rei emptæ.*
3 *Emptor ob fructuum perceptionem tenetur ad interesse.*
4 *Emptor qui constituit se debitorem in pretio rei emptæ dat fidem de pretio.*

An dispositio l. curabit C. de act. empt. procedat, quando emptor nullos fructus exegit, vel constituit se debitorem in pretio.

DECISIO CLXXXVI.

IN materia l. curabit C. de act. empt. de duobus contingit dubitare in Curia nostra Archiepiscopali, & primo, an dispositio dictæ l. procedat, quando emptor nullos fructus exegit secundo loco an procedat quando constituat se debitorem emptor in genere; vnde vt facilius hos
1 articulos breuiter (vt mos est) elucidemus, dispositio dictæ legis curabit vult, vt emptor qui differt reddere pretium rei emptæ teneatur ad vsuras tanti temporis vsquequo distulit tale pretium
2 reddere, quia contra bonam fidem est, quod emptor percipiat fructus absque solutione pretij rei emptæ, vt in l. bona fides ff. de act. empt. Bald. in l. fin. in fin. de iureiurand. & notat glos. in l. socius qui in eo ff. pro socio, & firmat Alexand. in cons. 95. in fine vol. 1. sequitur Affl. decis. 20. num. 4. ex quo in puncto primo loco proposito videtur dicendum ex doctrina Bal. in l. 2. C. de vsuris, etiam si emptor nullos fructus percepisset teneri ad interesse pretij non soluti, eum secuti sunt Paulus in d. l. curabit Anchar. in reg. peccati venia col. 8. de reg. iuris Anania in cap. conquestus col. 1. de vsuris Socc. cons. 88. lib. 4. num. 8. Paris. cons. 60. lib. 1. num. 28.

Contrariũ tamen iudicauimus, moti ex ratione textus in d. l. curabit illis verbis (qui nactus possessionẽ fructus percepit) si enim textus requirit fru-
3 ctuum perceptionem, & ob id teneri ad interesse emptorem, quomodo igitur emptor qui non percepit fructus tenebitur ad interesse? hoc quidem esset addere afflictionem afflictis, contra textum in cap. ex parte cum vulgat. ext. de cleric. ægrotant. & ob id hanc opinionem censuimus veriorem contra Bald. secuti Salicet. in d. l. 2. Socc. cons. 199. lib. 1. col. 2. Castrens. in l. Iulian. §. ex vendito ff. de act. empt. Corneum cons. 59. aduertatur enim vera ratio decidendi Cagnol. in d. l. curabit nu. 26. quam ob rem vsuræ quarum mentio fit in d. l. curabit non debentur vbi emptor re non tradita, vel alia ex causa fructus non potuisset percipere, & hanc vti magis communem sequitur Couar. var. lib. 3. cap. 4. nu. 3. circa finem.

In secundo articulo iudicauimus pro vendito-
4 re, nam emptor qui constituit se debitorem in pretio rei emptæ non est dubium, quia dat fidem de

de pretio, & ideo transfertur dominium §. venditæ inst. de rer. diuis. l. quod vendidi ff. de contrahend. empr. ex quo cum faciat fructus suos, procul dubio tenetur ad interesse ob perceptionem fructuum Couarr. loc. citat. nu. 4. Nec obstat doctrina Vrsill. in addit. ad d. decis. Afst. 20. nu. 4. vbi interesse per vēditorem pōt peti ratione pretij nō soluti in tempore vsque ad fructuum quātitatem perceptam, & non pretij promissi, nam ipsi refragantur verba textus supra posita (& fructus percepit, quæ verba cum verificentur in emptore, qui constituit se debitorem omninò cogunt ipsum ad soluendum ad latè tradita per Couarr. loc. cit. per totum, & hæc pro materia d. l. curabit.

SVMMARIVM.

1 *Nemo decipi debet sub fide, & auctoritate Principis contrarium nu. 5.*
2 *Subreptio vitiat gratiam ipso iure.*
3 *Bannitus restitutus vigore gratiæ subreptitiæ potest à quolibet impunè occidi.*
4 *Gratia redditur subreptitia ex taciturnitate qualitatum aggrauantium delictum.*
5 *Impetrantibus gratiam subreptitiam accidit illud quod solet accidere vulnerato, qui nolens vulnus Chirurgo ostendere vitam perdit.*

Gratia subreptitia pro litteris dimissorialibus falsis, an suffragetur in vtroq; foro.

DECISIO CLXXXVII.

PLuries in nostra Curia Archiepiscopali præsentantur ij, qui cum falsis dimissorijs ordinati gratiam in vtroque foro à Sūmo Pontifice obtinuerunt, exprimentes alij, quod deuotionis zelo ad præsbyteratum aspirāt, alij verò ob seueritatem Episcopi, & alij ex alijs causis, quas ad eorum criminum exonerationē Summo Pontifici proponunt, Nos igitur videntes, quod aut defectu patrimonij, aut causa fugiendi forum sæculare, vel ex graui ignorantia, ita male sunt ordinati, multoties tentauimus hos tales punire, & multi fuerunt ob id carcerati stante gratiæ subreptione ipsi replicabant fore relaxandos priori obnoxios con-
1 demnationi, ex regula, quod nemo decipi debeat sub fide, & auctoritate publica, de qua in l. 1. in fin. C. de his qui ven. ætat. impet. Alber. in l. eos C. eod. & in l. præsenti C. de his, qui ad Ecclesiā cōfugiunt, Boss. in tit. de remed. ex sola clementia Principis nu. 42. vers. est verum Clarus in pract. §. fin. q. 59. Vulpel. respons. 19. nu. 12. & 13.

Contrarium verò fuit resolutum, instante Reuer. fisco, qui allegauit Clarum in pract. d. q. 59. quem vidi, ibique post multos Doctores, quos allegat testatur in facti cōtingentia aliquos, qui subreptitias exhibuerunt gratias fuisse decapitatos,
2 & laqueo suspensos, nam subreptio gratiam non solum vitiat, sed eam vitiat ipso Iure cap. ad audientiam il secōdo, & ibi latè Fel. ext. de rescriptis
3 Hinc est quod bannitus, & restitutus vigore gratiæ subreptitiæ potest etiam à quolibet impunè occidi Alex. cons. 14. nu. 2. vers. quia dicta impetratio Bert. cons. 104. cum igitur dicti clerici prius fecerint se ordinari, deinde ad Sedem Apostolicam recurrentes gratiam impetrauerint non faciendo mentionem de causis veris, ob quas falsis litteris fuerint coacti ordinari, sequitur quod eis nullo pacto suffragetur, cum certissimi Iuris sit
4 gratiam reddi subreptitiam ex taciturnitate qualitatum grauantium delictum fac. in l. nec damnosa nu. 2. & ibi Bald. & alij C. de precib. Imperat. offer. Gomez de delictis rub. de tortura reorum num. 38. Menoch. de arbit. lib. 2. cas. 203. num. 30.
5 sequitur Clar. d. q. 59. Nec obstat regula in l. 1. C. de his qui ven. ætat. impet. quod, s. nemo debeat decipi sub fide, & auctoritate Principis, quia qui subripiendo, vel obripiendo gratiam extorquet non decipitur à Principe, sed ipse decipit Principem patet ad sensum, nam si supplicans veritatem expressisset Princeps gratiam non concessisset, ergo in concessione gratiæ Princeps fuit deceptus, & non subripiens, & propterea non immeritò, Iure cautum est, quod propter talem deceptionem impetrans non solum caret impetratis, sed etiam punitur pœna falsi l. si quis obrepserit ff. ad l. Corn. de falsis, & consequenter qui per subreptionem gratiam extorquet si deiecta veritate vitæ periculum subit non potest de alio conqueri, nisi de se ipso, qui dolosè, & mendaciter cum Principe age-
6 re voluit Aym. cons. 68. nu. 11. vnde eidem accidit illud propriè, quod vulnerato accidere solet qui vulnus detegere nolens Chirurgo ob id non tutus est, sic in terminis considerat Aym. d. cons. 68. nu. 10. quamobrem de mense Iunij 1621. condemnauimus ad triremes quattuor clericos ordinatos cum litteris falsis dimissorialibus, obtenta gratia subreptitia à Summo Pontifice.

SVMMARIVM.

1 *Refertur casus Decisionis.*
2 *Liquidatio instrumentorum nunquam sortitur effectum, nisi seruata forma Ritus M. C. V.*
3 *In contractibus attenditur statutum loci, in quo fit.*
4 *In contractibus semper initium est inspiciendum.*
5 *Clausula in instrumento apponi solita, vt possit liquidari via Ritus, apponitur pro maiori cautela contrahentium.*
6 *Inducta ad fauorem, non debent in odium retorqueri.*
7 *Stilus Curiæ habet vim legis.*
8 *Stilus Curiæ tollit solemnitatem citationis.*
9 *Regula, quod prouisio hominis faciat cessare prouisionem legis, quando procedat.*
10 *Dispositio hominis debet intelligi prout de stilo seruatur.*
11 *Fauore dotis, per prouisionem hominis non cessat prouisio legis.*
12 *Stilus Curiæ attenditur in liquidatione instrumentorum.*

An contra laicum obligatū iuxta formam Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ, deinde effectum clericum possit liquidari instrumen-

mentum reassumptum in carta bombacina, vt est Ritus Curiæ Archiepiscopalis, & non in carta pergamena, vt est Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ.

DECISIO CLXXXVIII.

1 CLericus Natalis Caso de Neapoli tempore quo erat laicus de anno 1599. vendidit annuos ducatos septem, vel circa in beneficiũ Aureliæ Caso suæ sororis pro capitali ducatorum 114. quos confessus fuit recepisse per medium Banci Sancti Eligij ex pretio domus dotalis dictæ sororis, promittendo solutionem ipsorum in fine anni, mediante asserto instrumento cum pacto expresso, ꝙ si ipse Natalis defecerit à solutione per annũ, & mensem possit contra ipsum præsentari, & liquidari instrumentum seruata forma Ritus M.C.V. disponentis, instrumenta reassumi debere in carta pergamena in forma probanti alias erit nullum instrumentum, licet Curia nostra Archiepiscopalis admittat instrumenta reassumpta in carta bombacina, cum autem esset elapsum multum temporis spatium dicta soror institit in Curia Archiepiscopali pro liquidatione dicti instrumenti, quod fuerat reassumptu m in carta bombacina, ex quo fuit dubitatum an contra laicum effectum clericum possit liquidari instrumentum reassumptum in carta bombacina, &
2 pro parte negatiua dicebatur, liquidationem de qua hic nunquam fortiri posse eius effectum, nisi seruata forma dicti ritus M.C.V. licet in alieno fo
3 foro quis conueniatur, postquam in contractibus semper attenditur consuetudo, vel statutum loci, vbi fit ex Reg. l. si fundus ff. de euict. ex eo, quia quis contrahendo sortitur forum ibi cap. 1. §. contrahentes de for. compet. in 6. cap. 1. de prec. & in contractibus pariter veniunt quæ sunt moris, & consuetudinis Regionis l. quod si nolit §. quæ assiduos ff. de ædilit. edict. Alexan. consf. 73. nu. 9. vol. 2 Rom. consf. 111. de Franch. decisf. 72. nu. 5. vnde si dicta Aurelia soror vult prosequi instrumẽti prædicti liquidationem contra ipsum Natalem clericum confecti tempore quo erat laicus seruãdum est statutum circa liquidationem dicti instrumenti, quod erat tempore obligationis, cuius contemplatione contraxit Afflict. decisf. 226. per totam etiam si alieno iudicio, & coram Ecclesiastico Iudice conuenitur, attenta mutatione status per clericatum prædictum post dictam obligationem assumptum, ex quo non status quo conuenitur, sed tempus obligationis, & initium ipsius contra-
4 ctus inspicitur Rouit. in com. in Prag. 1. in tit. ad sent. consf. Maced. nu. 15. & sequent.

Contrarium tamen, & maturiori Dominorum Consilio fuit resolutum, posse scilicet dictam Aureliam in carta bombacina liquidare dictum instrumentum, ex eo quia clausula instrumentis apponi solita, vt possit liquidari via Ritus, & submissionem hanc quam faciunt contrahentes dicto ritui non est de necessitate, sed pro maiori cautela creditoris, cum ritus sit ius commune, in tantum qued potest instrumentum liquidari via ritus de Franch. decisf. 366. vnde si hæc clausula non esset apposita, & tractaretur de liquidatione d. instrumenti in hac Curia quod posset liquidari via ritus in carta bombacina, sed quando apponitur ad maiorem cautelam creditoris eundem debet operari effectum ac si non esset apposita alias esset contra regulam iuris, quod inducta ad fauorem non debent in odium retorqueri l. quod fauore C. de legibus, Imò dictus ritus M.C.V. fuit approbatus in nostra Curia præter dictam reassumptionem in carta de pergameno, igitur talis stilus est obseruan
7 dus cum habeat vim legis, & eius obseruantia sit de substantia Balbus decisf. 29. imò sententia lata contra stilum est ipso Iure nulla Ego ipse in col-
8 lect. 1206. & si stilus potest tollere sollemnitatem citationis Osasch. decisf. 22. multo fortius poterit tollere sollemnitatem reassumptionis instrumenti in carta de pergameno, stilus enim semper debet attendi Maynard. decisf. 11. sed sic est quod dictus Ritus M C. V. non fuit receptus in dicta Curia Archiepiscopali respectu reassumptionis in carta de pergameno, igitur hoc modo erit obseruandus, & sic liquidatio bene procedit in carta bombaci-
9 na idem voluit Genuensf. in pract. Archiepiscopali cap. 16. & licet argui posset, quod prouisio hominis tollat prouisionem legis, & sic cũ sit dictum in instrumento, quod possit liquidari via ritus, talis prouisio seruanda est, & cessabit prouisio legis, tamen hoc procedit, quando prouisio hominis venit ad nouandam prouisionem legis Cyn. & Iasf. in l. 2. C. de iur. emph sed in hoc casu prouisio hominis non venit ad nouãdam prouisionem legis, nam vtrumque potest esse, & quod instrumentum liquidetur via ritus, & quod id fiat in carta bombacina, & sic seruetur stilus Curiæ Archiepiscopalis,
10 imò dispositio hominis intelligenda est, prout de stilo solitũ est fieri Puteus decisf. 353. lib. 1. Ego ip-
11 se in collect. 394. Nec ex parte dicti Natalis negatur hanc quantitatem esse dotalem, vnde fauore dotis, etiam per hominis prouisionem non receditur à prouisione legis Glosf. & Bald. in l. fin. C. de pact. conuent. Bald. Nouel. in tract. dotis in 6. part. priuileg. 68. & ideo non videtur recessum à prouisione legis, sed per illam liquidatio potest fieri in carta bombacina; imò secundum Frecc. de
12 liquidat. inst. part. 14. q. 1. debet attendi stilus Curiæ in liquidatione instrumentorum, & sic in carta pergamena debeat scribi de ritu Magnæ Curiæ.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones appositæ in iurispatronatus fundatione non possunt reuocari.*
2 *Lex apposita in fundatione inducit formam.*
3 *Præsentatio est vnus ex effectibus iurispatronatus.*
4 *Fundator potest reuocare conditiones appositas in fundatione iurispatronatus.*
5 *In generali dispositione nunquam intelligitur persona loquentis.*

Fundans Iuspatronatus cum aliqua conditione, an possit illam reuocare post multum temporis spatium in testamento.

DE-

DECISIO CLXXXIX.

EPiscopus Tropien. cōmisit mihi causam, petijtq; quid in ea sentirem, casus.n erat, quod quidam cum fundauerat Iuspatronatus, & in ea fundatione apposuisset conditionem, vt in dicto Iurepatronatus præsentaretur Sacerdos, postea verò in testamento reuocauit prædictam conditionem, & ordinauit, vt possint præsentari clerici in minoribus in dicto Iurepatronatus, quare fuit dubitatum. an testator potuisset dictam cōditionem
1 reuocare, & dicebatur, regulariter cōditiones appositas in fundatione Iurispatronatus non posse
2 reuocari; lex enim posita in fundatione inducit formam, cuius omissio vitiat actum cap. quæritur §. Episcopum 22. q. 2. Felynus in cap. cum dilecta de rescript. Gram. decis. 79. Viuius decis. 335. &
3 maximè attendi debet, cum præsentatio sit vnus ex effectibus Iurispatronatus Seraph. decis. 457. &
0 in prouisione Iurispatronatus forma contenta in fundatione seruari debet, & conditiones in ea appositæ sunt diligenter custodiendæ, vt resoluit Rota in vna Cęsaraugust. Cappellanię 16. Martij 1587. coram Seraphino, & hinc euenit vt omissio formę in fundatione Iurispatronatus præscripta ipsam præsentationem annullet, vt voluit Rot. teste eod. Seraph. decis. 1270. Franc. Marc. decis. 493. & 1133. part. 1.

4 Contrarium tamen cēsui, & ita audio exequutum in dicta Curia Tropien. quare amplexus sui hāc opinionem ex eo, quia fundans Iuspatronatus cum conditione, quod præsentari debeat aliquis de familia ipsius, non censetur voluisse sibi ligare manus quoad præsentationes ab ipso faciendas, ita vt non possit extraneum præsentare, vt fuit resolutum in vna Fauentina Iurispatronatus 13. Ianuarij 1589. coram Orano, & alias in vna Gerundens. beneficij 26. Octobris 1615. vbi fuit dictum non obstare tenorem fundationis, quia fundator nullum grauamen videtur imponere, ita vt non sit ad libitum ipsius reuocare conditiones in fundatione appositas ex eo, quia non est verisimile quod voluerit sibi ligare manus Menoch. de præ-
6 sumpt. præsumpt. 44. lib. 3. & in generali dispositione semper intelligitur excepta persona loquentis Linquisitio C. de solut. Surd. cons 47. num. 20. & sequent. Gabriel. conclus. 9. de verb. significat.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia polluta reconciliatur expensis illius, qui eam polluit, quod limita si non est soluendo nu. 2.*
3 *Prælati Regulares habent potestatem à Summo Pontifice reconciliandi Ecclesias suas pollutas.*
4 *Solus Sacerdos cum aqua benedicta potest reconciliare Ecclesiam pollutam.*

Prælati Regulares, an possint reconciliare eorum Ecclesias pollutas.

DECISIO CXC.

1 INquirebatur quidā Prælatus Regularis, quod reconciliauerat eius Ecclesiam sanguine pollutam, quare commissa mihi causa ab eius Reuerendissimo Generali, vt quidquid de Iure sentirem iudicarem dicebam primo pro introductione articuli reconciliationem Ecclesiæ voluntariè, illicitè, iniuriosè, & publicè pollutæ per magnam effusionem sanguinis, aut seminis humani debere fieri expensis illius, qui eā violauit, si est sol-
2 uendo, alioqui si Ecclesia esset curata, & violator esset pauperculus reijceretur onus in Parochum, quatenus eius reditus essent idon[...]neri ferendo, nisi oppositum iuberet consuetu[...], aut statutum, At vbi Parochus, & ipse pauper esset, tūc sumptibus Parochianorum, & post eos in subsidium, scilicet in defectum omnium debet Episcopus suis expensis Ecclesiam reconciliare cap. Ecclesijs distinct. 68. c. ecclesijs de consecr. distinct. 1. c. aqua, & cap. proposuisti, vbi Ioann. Andr. & Abb. de consecr. Eccles. vel alt. cap. vnico vbi Glos. eod. tit. in 6. Nauarr. Manual. cap. 27. nu. 256. cum sequent. Thesaur. for. Eccles. par. 1. cap. 5. nu. 18. vbi eadem vtitur distinctione, quando ignoraretur author pollutionis, quod si Ecclesia polluta esset regularis sine cura animarum, atque ignoraretur quis violaret Ecclesiam, vel etiā sciretur, sed is non esset soluendo, tunc nec populus, nec Episcopus tenetur, postquam Prælati Regulares, et quoad Mi-
3 noritas de obseruantia, & quoad alios mendicantes habent à Pontifice Maximo potestatem, & diplomata ad Ecclesias suas pollutas reconciliandas, vt patet ex Bullis Pontificijs superinde editis tum ab Eugenio IV. concessis Congregationi Cassinensi, tum etiam à Leone X Fratribus Minoribus de Obseruantia iuxta traditionem Fr. Emanuel Roderic. suis quæst. Canon. seu Regularibus to. 1. quæst. 19. art. 6. & Graff. cons. 2. nu. 14. cum seqq. lib. 3. de consecr. Eccles. Gregor. Say. Thes. cas. conscient. lib. 5. cap. 16. nu. 31. vt latius continetur in lib. nuncupato (monumenta ordinū) vbi quoq; de priuilegijs concessis Fratrib. Carmelitis, & Augustinianis in hoc argumento, & circa cōsecrationes Ecclesiarum, vel Altarium, quæ omnia sunt intelligenda, indulgenda, ac abstergenda pollutione Ecclesiæ iam consecratæ, non etiam si Ecclesia polluta non esset adhuc consecrata, quandoquidem in hac recōciliatione nullus ferè sumptus exquiritur, postquam solus Sacerdos in se potest
4 eam reconciliare cum aqua benedicta d. cap. aqua & Glos. in cap. vlt. vers. lauetur de consecrat. Eccles. vel alt. Ecclesiam autem consecratam solus Episcopus cum aqua à se, vel ab alio Episcopo benedicta debet reconciliare Gregor. Sayr. Thesaur. casuum conscientiæ lib. 5. d. cap. 16. nu. 9. vsq; adeo vt nec Vicarius Generalis possit reconciliare Ecclesiam consecratam, nisi & ipse sit Episcopus, habeatq; mandatum speciale, cum reconciliatio Ecclesiæ sit, de reseruatis Episcopo, sitq; ordinis Episcopalis, idcirco cessante priuilegio sit indelegabilis quoad non habentes iurisdictionem Episcopalem Didac. var. resolut. lib. 3. cap. 20. num. 3. Sbroz. de vic. Episc. lib. 2. quæst. 10. & Graff. d. cōs. 2. nu. 15.

2.nu.15.cum sequentibus solet tamen frequentius fieri per Episcopum viciniorem de cõsensu Dioecesani sicuti quando in loco non reperitur Officialis, defectus omnis suppletur per Officialem in loco proximo existẽtem Bart. ad l.1. C. de can. larg. tit. lib.10. Dec. in cap. proposuisti num. 20. & 23. de probat.

Cæterum dignoscitur Ecclesia consecrata, vel ex scriptura, seù instrumento donationis, vel ex antiquis libris Ecclesiæ, veluti columna, seù saxo, aut tabula marmorea, vel ex crucibus rubeis pictis ad parietes Ecclesiæ, vel ex dicto testis etiam si vnicus sit, vel de visu, vel de auditu, cum non agatur de præiudicio alicuius, sed de comodo multorum, quo casu recipitur dictum vnius testis Innoc. ad rubr. de consecr. Ecclesi. vel Alt. Abb. in d. cap. vlt. Sayr. dicto loco nu.31. vltra quod scribit Frãc. Leo Thes. for. Eccles. par.2. cap.29. nu.27. Ecclesiam non consecratam gaudere eodem priuilegio quo consecrata, vt in Oratorio, in dubio autem non præsumitur consecrata Ecclesia, etiam per diuturnitatem tẽporis cap. Ecclesiæ, & cap. sollẽnitates de consecr. distinct. 1. & Mascard. de probat. conclus. 415. & 582. vbi in extremo distinguit inter Chatedrales Ecclesias, quæ præsumuntur consecratæ, & inferiores, sicuti diuturnitas tẽporis nil præstat ad præsumendam sollemnitatẽ extrinsecam cui partes non possunt renunciare, multo minus quando ageretur de magno præiudicio tertij, & sollemnitas requireretur post perfectionem actus Bart. in l. sciendum nu.3. cum seqq. ff. de verb. oblig. Ofasch. decis. 175. nu.6. cum adductis per Menoch. de præsumpt. lib.3. præsumpt. 132. in fi. Gabr. suis cõmunibus tit. de præsumpt. conclus.1. nu.53. cum seq. & Mascard. de probat. conclus. 1315. nu.13. cum sequenti.

SVMMARIVM.

1 *Potestas Conseruatoris non extenditur extra casus iniuriarum.*
2 *Officium Cõseruatoris est tueri à manifestis iniurijs.*
3 *Iurisdictio Conseruatorum non potest prorogari de consensu partium.*
4 *Conseruator non potest decidere causas Religionis.*
5 *Clausula (quibuscunque causis) apposita in commissione Conseruatoris, quomodo intelligatur.*
6 *Iurisdictio ordinaria dicitur fauorabilis.*
7 *Conseruatoriæ sunt odiosæ.*
8 *Conseruator non potest tueri iniuriam simplicem, sed qualificatam.*
9 *Iudicium vbi captum est, ibi determinari debet.*

An Conseruatoris Religionis potestas extendatur ad causam cæptam coram Ordinario, ante quam eligeretur Conseruator.

DECISIO CXCI.

1 FIrma est conclusio, Cõseruatoris potestatem
non posse extendi extra casus iniuriarum, &
manifestarum violentiarum, quia Cõserua-
2 toris officium solum est tueri à manifestis iniu-
rijs, & notorijs violentijs cap. 1. vbi Ant. de Butrio
num.1. de elect. in 6. dicens, quod ad dubia iudi-
cialem imaginem requirentia non est extensa
Conseruatorum potestas cap.1. & fin. de off. dele-
gat. in 6. Vrsill ad Afflict. decis. 264. nu.7. Innocent. in
cap. statuimus de off. delegat. in 6 nu.1. Guid. Pap.
sing. 152. & 433. Conseruatores enim dicuntur
contra notorias iniurias seruatores, & apud Hi-
spanos sunt leges Regiæ 1. & 2. tit.5. lib.2. vbi di-
sponitur, quod Conseruatores dati per suam San-
ctitatem non possunt se intromittere in cogno-
scendo, nisi de iniurijs manifestis, & notorijs, quæ
fieri solẽt Ecclesijs, Monasterijs, ac personis Eccle-
siasticis, secundum ea, quæ Iura communia dispo-
nunt, non obstantibus quibusuis commissionibus,
aut facultatibus illis concessis Gutt. pract. qq. c.9.
nu.11. Valasc. consultat. 152. nu.2. qui nu.4. resol-
3 uit, quod in tantum est limitata iurisdictio Cõser-
uatorum quod etiam de consensu partium pro-
rogari non potest ex l.1. §. fin. ff. quod quisque Iu-
ris l. solemus §. latrunculator ff. de iudic. l.2. §. fin.
ff. de pœnis Iaf. in l. si per errorẽ nu.1. ff. de iurisd.
omn. iudic. Hypolit. in l. fin. nu.197. eod. tit. Bald. in
l. fin. num.3. C. de except. Marant. de ordin. iudic.
part.4. dist.12. nu.18. vnde cum in hac Ciuitate
Neapolis Reuerendi Patres N. elegissent in Con-
seruatorem Illustrissimum Dominum N. & cum
haberent litem quandam in nostra Curia Archie-
piscopali, antequam dictus Conseruator esset
à Summo Pontifice Conseruator deputatus quæ-
rebant dictam causam ad Tribunal sui Conserua-
toris traducere ex generalitate clausulæ (in qui-
buscunque causis) existente in commissione Præ-
fati Illustrissimi D. N. quibus cum se opposuisset
Reuerendissimus Vicarius pro retentione dictæ
causæ in nostra Curia, fuit dubitatum, an dicta
causa potuisset ad Tribunal Cõseruatoris auocari,
ita vt ipse potuisset cognoscere, & decidere præ-
4 fatam litem, & iudicauimus negatiuè, tum primo,
quia licet in commissione Illustrissimi D. N. sit
5 clausula (in quibuscunque causis) tamen per illam
generalitatem non ampliatur conseruatoria, sed
restringitur ad clausulam, pro manifestis iniurijs,
& violentijs, ne à Iure communi recedatur d. cap.
1. & fin. de offic. delegat. in 6. Guttierrez d. cap.9.
nu.17. Valasc. loc. citat. nu.8. & 9. vbi ait quod iuris-
dictio conseruatoria est delegata, & non debet
6 ampliari in præiudicium iurisdictionis ordinariæ,
quæ fauorabilior est, vt in cap. P. & G. de offic. de-
legat. & resoluunt Doct. in rub. ff de off. eius cui
est mand. iurisdictio Menoch. lib.2. præsumpt. 16.
num.13. præsumpt. 15. nu.1. & 2. & præsumpt. 17.
7 eod. num.1. eo maximè, quia conseruatoriæ sunt
odiosæ, & strictè interpretandæ, vt inquit Rot. de-
cis. 164. n.4. par.3. lib.3. diuers. vnde Io. Monac. in
8 cap. statuimus nu.4. de off. delegat. in 6. ait, quod
Cõseruator non habet potestatem defendẽdi iniu-
riam simplicem, sed qualificatam ex cap. vlt. in fi.
eod. tit. tum denique quia ex regula clara l. vbi cæ-
ptum ff. de iudicijs, vbi cæptum est iudicium ibi
9 determinari debet, nec ad aliud Tribunal est auo-
candum, vt latè ibi Doctores omnes.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Refertur casus decisionis.*
2 *Litteræ Apostolicæ semper sunt ostendendæ pro titulo beneficij, nec sufficit mandatum de manutenendo.*
3 *Referens se ad instrumentum, debet probare in ipso contenta.*
4 *Textus in l. cogi C. de petit. hæred. non habet locum in beneficialibus.*
5 *In beneficialibus non datur possessio sine Canonica Institutione.*

An producens mandatum de manutenendo in possessione alicuius beneficij, possit cogi ad exhibendas litteras Apostolicas prætensas subreptitias.

DECISIO CXCII.

1 CVm in Ciuitate Ischæ vacasset beneficium Iurispatronatus, & ad illud fuissent præsētati duo clerici, alter quorum cum fuisset institutus ab Episcopo Ciuitatis prædictæ per sententiam à qua cum appellasset alter eorum ad Metropol. Archiepiscopum Neapolitanum, qua appellatione pendēte institutus fuit inmissus in possessioné, postea verò impetrauit litteras Apostolicas vna cum mandato de manutenendo Auditoris Cameræ, vnde cum in dicta Curia Metropolitana Appellans instaret, vt dictas litteras Apostolicas ostenderet, prætēdendo ex parte impetrantis esse subreptitias. fuit dubitatum, an sufficeret dictum mandatum de manutenendo, vel esset necessarium exhibere dictas litteras Apostolicas, ad effectum, vt appellans possit fundare suam exceptionem, scilicet, quod possessio fuit attentata, & communi Dominorum consensu fuit resolutum
2 esse cogendum dictum institutum ad exhibendas litteras Apostolicas, & verificare omnia in eis narrata, alias possessio reuocabitur, vt attentata Iaf. in l. fin. C. de edendo Caputaquens. decis. 294. part. 1. Abbas, & Felynus in cap. ex epistolæ verbis num. 26. de probat. Baldus in l. fin. C. de precib. imperat. offerend. Marf. sing. 271. maximè cum instrumentum possessionis habeat relationem ad dictas litteras Apostolicas, & sic teneatur edere omnia in illo contenta Decius in l. edita C. de edendo Alexander cons. 3. nu. 1. lib. 2. Aym. cons.
3 112. nu. 15. & referens se ad instrumentum debet ostendere omnia quæ in ipso continētur l. final. C. de fid. instrum. Rom. cons. 83. Capyc. decis. 40.
4 Nec obstat text. in l. cogi C. de petit. hæredit. vbi habetur, quod nemo tenetur docere de titulo suæ possessionis, quia ista regula non procedit in be-
5 neficialibus, vbi non datur possessio sine Canonica institutione cap. 1. de regulis Iuris Oldrad. cons. 1. num. 20.

SVMMARIVM.

1 *Inter alias species ciuilitatis est illa, quæ fit per allectionem.*
2 *Ciues allecti fruuntur ijsdem priuilegijs quibus gaudent originarij.*
3 *Facultas allectandi in ciues est concessa Ciuitati Neapolis per priuilegium.*
4 *In Curia Archiepiscopali non admittuntur ad ordines ciues allecti.*

An exterus allectus in Ciuem in Ciuitate Neapolis, possit ab Illustrissimo Archiepiscopo ipsius Ciuitatis ordinari.

DECISIO CXCIII.

QVidam exterus Ciuitatis Neapolis (dependebat enim á Diœcesi Capaccij ex origine) petebat in Curia Archiepiscopali ordinari posse ab Illustrissimo nostro, stante, quod esset declaratus Ciuis Neapolitanus, quare dubitabatur quid Iuris, pro parte ipsius petentis adducebatur Nouar. de elect. & variar. fori quæst. 39.
1 sect. 2. nu. 18. vbi firmat vnam speciem ciuilitatis esse illam, quæ fit per allectionem ex textu in l. ciues C. de incol. ibi ciuem facit allectio, quæ assumptionem ad ciuilitatem signi ficat, & ibi dicit Luc. de Penn. in princip. & Bart. in l. 1. col. 4. verf. posset etiam ff. ad municip. ita quod secundum eundem
2 Nouar. d. quæst. 39. n. 7. tales ciues allecti fruuntur eisdem commodis, quibus fruuntur originarij ciues, cum, & incommoda ferre debeant Bart. in l. 1. nu. 16. ff. ad municip Boer. decis. 260. nu. 13. imò quod ciuis taliter creatus taliter nomen ciuis obtinet, vt leges omnes loquentes de ciue, & hunc comprehendant, vt post Bart. & Aretin. quos allegat scribit idem Nouarius vbi supra nu. 10. contra decis Fabr. 17. C. de verb. significat.
3 Quod hæc autem facultas allectandi, vel assumendi in ciues exteros competeret huic Ciuitati adducebatur particulare priuilegium cap. Regis Federici de anni 1496. in cap. 15. fol. 32. virtute cuius capituli non est dubium, quod tales ciues allecti gaudent, prout cæteri originarij in honoribus, & muneribus Ciuitatis, quod etiam est de Iure per textum in l. si accepti ff. de Iur. fisci, notat Bart. in l. si is qui pro emptore ff. de vsucap. vbi DD. & præcipuè Iason col. 6. Angel. de Malefic. in §. Bononia versic. quero quis dicatur forensis eos refert, & sequitur idem Nouar. d. quæst. 39. nu. 20.
4 Ex his igitur petebatur, & allegabatur ex parte volentis suscipere ordines posse ipsum ordinari ab Illustrissimo huius Ciuitatis Archiepiscopo, sed totum contrarium fuit dictum in hoc casu, & sic quotidie seruamus in nostra Curia Archiepiscopali, vbi non admittuntur ordinandi hi qui sūt allecti in ciues Neapolitanos, nisi litteris dimissorialibus eorum Ordinariorum mediantibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fines mandati sunt diligenter custodiendi, limita nu 5.*
2 *Acta contra mandati formam sunt nulla.*
3 *Concessa iurisdictione, censentur concessa ea sine quibus explicari non potest.*
4 *Plus est Procurator constitutus ad exigendum quam ad agendum.*

Procurator constitutus ad exigendum, an possit comparere in iudicio, & cogi facere debitores ad soluendum, iuris, & facti remedijs opportunis.

DECISIO CXCIV.

CVm de hoc hæsitatum esset coram Reuerendissimo D. Petro Antonio Ghiberto, tunc Generali Vicario Neap. ac Locumtenente Delegato Sedis Apostolicæ in causa Procuratoris Alonsi Sayas olim Secretarij Regis nostri, eo quod dictus Procurator ad exigendum constitutus, dum in iudicio comparendo quẽdam Prælatum debitorem ad soluendum condemnari expostulasset, compilato demum processu, & sententia inde promulganda erat compertum fuit dictum Procuratorem non habere potestatẽ comparendi in iudicio, sed tantum ad exigendum, ob quod iuxta Iuris dispositionem non poterat in iudicio comparere, cum fines mãdati sint diligenter
1 attendendi, nec excedendi vulgat. l. diligenter ff. mandati l. cum mandati C. eod. tit. cap. cum dilecta extra de rescriptis Rota in nouis decis. 428. Surdus decis. 209. Magon. decis. 3. quos refert, & sequitur Nouar. in coll. ad Prag. 1. sub rub. de procurat. Alexander cons. 21. nu. 4. vol. 6. & cons. 90. nu. 2. vol. 3. & mandati verba potissimum diligenter consideranda sunt Afflict. dec. 91. post num 9.
2 adeo quod acta contra mandati formam nulla sunt, quin etiam si fuerint præter mandati formam l. item eorum 9. sed si ita vbi Bart. ff. quod cuiusq; vniuers. nom. vt post Mar. Iun. cons. 12. num. 14. vol. 3. tenuit Gabriel in cons. 155. nu 30. vol. 1. dicens idcirco Dominum minimè obligari ex facto Procuratoris fines mandati excedentis Bellon. decis. 174. nu 6. Bursat. cons. 395. nu. 13. vol. 3. nouissimè Nouarius in d. collect. decis. ad Pragm. 1. sub Rubrica de Procuratoribus.

Verum cõtrarium fuit resolutum, & exceptione prædicta non refragãte processum fuit ad prolationem sententiæ, & per eam condemnatus de-
3 bitor ad soluendum dicto Procuratori, nam concessa iurisdictione, intelliguntur concessa omnia ea sine quibus explicari non potest Carauit. in rit. 295. num. 28. & concesso vno, videtur etiam concessum illud sine quo illa concessio expediri non potest Fel. cons. 18. nu. 10. quemadmodum enim Procurator ad agendum, censetur etiam ad defendendum Iod. in praxi ciuil. cap. 85. nu. 7. & sic pariter in mandato generali ad exigendum censetur concessa facultas comparendi in iudicio, nã mandatum ad exigendum importat, quod in iudicio agat, quia in iudicio ab inuito extorquet l. fideicommissa 9. si rem de legat. 1. Bart. communiter sequutus in l. hoc Iure ff. de solut. idem Bart. in l. solum ff. solut. matrim. vbi latissimè Alex. ind. qui in tantum voluerunt hoc esse verum, quod fecerunt quæstionem, an à sponte soluente, possit Procurator ad exigendum solutionem recipere, ponderando Iura, quæ voluerunt, hoc verbum propriè comprahendere à quo inuito per viam iudicij fit exactio, idem tradit Io. de Platea in l. 2. C. de can. largit. tit. lib. decimo, & plus est Procurator
4 constitutus ad exigendum quam ad agendum, nam primo casu potest agere, & solutionem recipere d. l. hoc Iure, & postquam potest agere internuncius, ad finem vt exigat, licet etiam sit agens constitutus, poterit etiam suum principalem defendere itaquam necessarium antecedens exactionis faciendæ, quia nisi defendat non poterit exigere, & ad finem vt exigat cẽsentur mandata omnia ea per quæ ad illud peruenitur, prout in propria materia sunt Iura vulgaria in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilem ff. de procurat. in l. 2. ff. de iurisd. omnium iud. & ob id habens mandatum ad agendum tantum, intelligitur habere etiam ad defendendum, & si nollet defendere denegaretur actio ad text. in l. actionem C. de procurat.
5 Non obstat quod fines mandati sint diligenter seruandi, nam respondeo illam conclusionem esse veram, & procedere quotiescumque non tenderet ad beneficium principalis, sed secus si excessus esset ad vtilitatem, & beneficium domini, vt in casu nostro arg. text. in l. præterea in princip. cum l. seq. ff. mandati vbi Bart. & voluit Castrens. in cõs. 240. vol. 1. & vide Alex. in d. cons. 215. vol. 6 quos sequitur Magon. d. decis. Florẽt. 3. nu 13. 14. & 15. relatus per Nouar. in d. collect. decis. ad d. Pragm. 1. sub rub. de procurat. & facit posse procuratorem
6 fines mandati excedere vbicunque præcisè, & in forma specifica illa adimpleri non possunt, in isto enim casu sufficit illud adimpleri, vt possibile est Panormi. cons. 15. sub num. 2. vol. 2. Crauett. cons. 65. nu. 2. & 3. Roland. à Valle cons. 93. n. 37. vol. 2.

SVMMARIVM.

1 *Permutationes sine iusta causa coram Ordinario fieri non possunt.*
2 *Permutationes sunt odiosæ.*
3 *Necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ sunt iusta causa permutationis, vel etiam vtilitas permutantium num. 4.*
4 *Constitutio Pij V. prohibens resignationes, & permutationes, donec detur ab ipso modus refertur.*
6 *In alia constitutione datur modus, & prohibentur resignationes, sed permutationes permittuntur.*
7 *Permutationes per Bullam Pij V. versic. ad hæc, restituuntur ad ius commune, & num. 8. & 9.*
10 *An solum in manibus Papæ hodie fieri possint permutationes.*
11 *Quid sit faciendum, quando beneficia quæ permutantur sunt in diuersis Diœcesibus remissiuè.*
12 *Et an in permutatione beneficiorum inæqualiorum possit imponi pensio ab Ordinario, remissiuè.*

Exa-

Examinatur, & reprobatur doctrina Parisij de resign. benefic. lib 5. q. 6. nu. 231. asserentis in permutatione requiri vnam ex causis in Bulla Pij V. expressis, ad hoc vt ab Ordinario admittatur.

DECISIO CXCV.

IN puncto quærebatur, an ad hoc vt Ordinarius possit admittere resignationem ex causa permutationis requiratur vna ex causis Bullæ Pij V.

1 Ad cuius articuli intellectum necessario præmittendum putaui, non esse dubitandum etiam de Iure communi non esse concessum, permutationem fieri coram Ordinario sine iusta causa quam ipse Ordinarius, siue Episcopus disquirere, & cognoscere debet cap. quæsitum de rerum permut. & ibi DD. Card. in clemen. vnica num. 15. de rerum permut. Anchar. cons. 279. Rot. decis. 8. in antiq. de procur. nu. 4. Staphil. de litt. gratiæ tit. de modo, & forma impetrand. §. de iurispatr. permut. nu. 2. Dec. cons. 141. Aymon cons. 82. & alij, & super his Calder. cons. 2. de rerum permut. nu. 2. vbi 2 ait, quod permutationes sunt odiosæ, & ideo restringendæ, quia sunt contra Concil. cap. maioribus de præb. ideo requiritur causa, vt contra illud Episcopus dispenset Thuscus conclus. 303. nu. 1. & 365. nu. 2. & 5. litt. P. Verum causa legitima non 3 alia est, nisi necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, vt colligitur ex d. cap. quæsitum vers. si autem Episcopus, & tradunt Anchar. Bell. Paris. & alij, quos refert Garz. de benef. cap. 4. de permut. nu. 45. tom. 2. 4 vel sufficit etiam vtilitas ipsarum personarum permutantium, vt tenet glos. 2. per text. ibi in cap. cum vniuers. de rerum permut. & ibi Abb. nu. 7. & in d. cap. quæsitum n. 6. & alij quos refert idem Garz. vbi supra nu. 46.

Ex quibus positis, & præmissis veniẽdo ad propositum articulum, videbatur, quod hodie ex constitut. Pij V. in Bulla 58. die 10. Aprilis 1568. fol. 1014. non sufficiant solum hæ causæ relatæ de Iure communi, sed sint attendendæ causæ ibi in Bulla positæ per id quod dicit Paris. de resign. benef. lib. 5. q. 6. nu. 231. qui dubitat in hac re, & se vidisse dubitari ait, cũ Pius V. in constit. 42. die 18. August. 5 1567. incip. officium creditæ suspendit facultates Ordinariorum recipiendi resignationes, & permutationes beneficiorum, donec detur modus, & postmodum in d. constit. 58. dat modum resignationibus, ergo suspensio durat etiam in permutationibus, maximé cum in permutatione etiam debeat præcedere resignatio.

Quæ quidem opinio vtique haberet locum si in hac secunda constitutione nulla esset facta mentio de permutatione, sed miror de Flam. Paris. cum in d. const. 58. cuius tenorem in principio illius quæstionis ponit in vers. At hæc eius Bullæ expressè concedatur Ordinarijs admittere beneficiorum 6 permutationes, quæ canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur, & ita rectè aduertit Fusch. de visit. lib. 2. cap. 28. nu. 22. 7 dicens, quod permutationes beneficiorum fieri possunt coram Ordinario ex d. vers. At hæc, sed tamen seruata forma canonicarum sanctionum (licet per primam Bullam 54. fuerant abrogatæ) rectè etiam Zerol. in praxi prima par. verbo renunc. seu permutat. §. 3. primo dub. dicens, quod d. 8 Bulla admittit beneficiorum permutationes iuxta canonicas sanctiones d. cap. quæsitum de rerum permut. & cap. vnic. eod. tit. in 6. & Flores de Mena quæst. 24. nu. 21. dicens quod in d. versic. at hæc concessum est admittere permutiones simpliciter 9 secundum Ius commune, & sic concludendum est, nullam requiri causam Bullæ, sed solum esse necessariam vnam ex duabus causis Iure communi expressis, quas supra in principio recensuimus virtute d. dispositionis vers. at hæc, quem versiculum non consideratum à Paris. etiam perpendit Quar. in Bullar. verb. benef. permutatio, & sentit etiam Vgol. de simon. cap. 27. §. 3. nu. 2. & Zecch. 10 de repub. Eccle siast. de benef. nu. 8. Et cessat etiã quod dicit Mandos. in tit. de permut. ad finẽ, quod permutationes in manibus Papæ tantum hodie fieri possint, prout in d. prima Bulla Pij V. & contra Paris. nouissimè tenet Gonzal. glos. 14. nu. 33. & Azor. lib. 2. instit. moral. cap. 16. q. 5. circa fin. & c. 29. qu. est. 16.

11 Et quid sit faciendum, quando beneficia, quæ permutantur sunt in diuersis Diœcesibus vide opt. glos. in d. cap. vnico de rerum permut. in 6. Franc. & alios, & Formularium instrumentorum mihi fol. 354. vbi ponitur collatio ex causa permutationis, & quidem sententia glosæ est communiter approbata, quam sequuntur Bellam. Petr. de Perus. Gambar. Azor. & alij quos refert idẽ Garz. vbi supra nu. 66.

12 Et an in permutatione beneficiorum inæqualium in valore coram Ordinario possit authoritate ipsius reseruari pensio, seu refundi pecunia ad coequandos fructus, vide dicta per eund. Garz. de benef. prima par. cap. 5 à nu. 3 14.

Et sic secundum supradicta fuit iudicatum in Curia Archiep.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest dispensare super irregularitate deducta in foro contentioso, intellige, vt num. 2.*

3 *Si reos depravatis medijs causam vicerit, adhuc delictum dicitur occultum, & potest promoueri.*

4 *Fama non probat delictum.*

Inquisitus de homicidio, & absolutus, & in totum liberatus, an possit impediri, ne sumat ordines.

DECISIO CXCVI.

CVm quidam Iuuenis terræ Vallatæ Diœcesis Bisacienf. fuisset inquisitus de homicidio, & carceratus, & coram Iudice laico causa cognita fuisset in totum absolutus. Postmodum cum vellet ad ordines se promoueri facere ab Ordinario suæ Diœcesis. Dubitabat Dominus Vicarius illius Episcopi, an eum propter talem inquisitionem deberet promouere, qui quidem

dem Vicarius cum mihi imposuisset, vt dicerem quid de Iure in tali casu sentirem, respondi, quod quamuis Episcopus dispensare non potest circa
1 irregularitatem propter delictum deductum ad forum contentiosum ex Conc. Trid. sess. 24. de reformatione cap. 6. tamen non est intelligendum
2 accusatione cessante, & reo liberato, sed ea pendente Thesaur. cas. conscient. lib. 7. cap. 7. vnde si quis vel denunciatus fuerit Iudici de aliquo delicto graui, quod irregularitatem inducit, vel de eodem inquisitus sit, vel etiam de tali delicto accusetur, dispensare non potest Episcopus, sed solus Papa vt pendente denunciatione, inquisitione, aut accusatione promoueri possit argum. cap. omnipotens, & ibi glos. de accusat. & arg. cap. tantis dist. 81. & Specul. tit. de dispens. §. iuxta vers. item denunciatur, & vers. item accusatus Maiol. lib. 3. c. 17. nu. 8 Henriq. lib. 14. cap. 17. §. 3. in text. in annot. litt. H. & cap. 18. §. 1. in fine, & cap. 20. §. quod intelligitur, ergo si prohibetur accusatione, vel inquisitione pendente non intelligitur reo absoluto, vt in casu nostro, pro quo facit quod dicit idem Henriq. vbi supra §. quod intelligitur, vbi dicit quod ex Maioli doctrina supradicta non intelliguntur de reo absoluto, quia tunc vtpote deletum delictum nō debet impedire, quo minus promoueri possit ex glos. in princip. distin. 49. in verbo si adhuc, & licet ille qui neque inquiritur, neque accusatur, sed ei in modum exceptionis, tale crimen obijcitur, promoueri non debeat, donec super exceptione fuerit plenè discussum, tamen hoc fallit in casu nostro, cum de crimine erat absolutus, & liberatus; Et tempus datum ad litem terminādam in ordinibus suscipiendis pro Episcopis est trimestre, p alijs Episcopis inferioribus annus expectatur, infra quod tempus si denunciatio, inquisitio, accusatio, vel exceptio non expediatur, poterit Episcopus talem ordinare, vt notat glos. in cap. tantis in verbo orrepsit dist. 81. & citat Auth. de Sanctis Episcop. §. 3. coll. 9. & glos. in cap. omnipotens in verbo nunciātur de accusat. & idem docet Maiol. vbi supra num. 9 Et insuper secundum Sayr. The-
3 saur. cas. conscient. vbi supra nu. 12. si reus medijs etiam deprauatis causam vicit, & absolutus sit, ita vt cesset ratio deducti criminis ad forum contentiosum, nunc delictum censetur occultum, & sic non prohibetur ordines recipere, vt tradunt Viuald. tract. de excommunic. nu. 42. vbi ait grauissimos Doctores Salmaticenses, ita censuisse, & Hēriquez lib. 14. cap. 20. §. 4. citans ad hoc Nauar. in manual cap. 27. nu. 241. vers. 1. in fin. vbi fauere videtur huic sententiæ. Addunt autem Maiol. lib. 3. cap. 17. nu. 10. & Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 3. in annot. littera H, quod si delictum, de quo accusatur, aut denunciatur tale sit in quo Episcopus preueniendo potest dispensare, tunc quidem etiam causa pendente poterit Episcopus in irregularitate illa dispensare.

Nec obstat, quod prædictus Dominus Vicarius dicebat, scilicet, quod talis delinquens erat diffa-
4 matus, quia fama non probat delictum gloss. & communis in cap. veniens de testibus, nec vnus testis de visu sufficit, & quatenus non esset omninò occultum, non potest negari quin saltem dicatur penè occultum, cum difficulter probari possit & etiam quod scitur à quinque dicitur occultum quamuis plenè probari possit iuxta supra citatos.

SVMMARIVM.

1 *Assistentia proprij Parochi contrahentium exigitur de necessitate Sacramenti ad valorem matrimonij, quod amplia, vt nu. 2. limita nu. 3.*

4 *Matrimonium contractum in præsentia Sacristæ absque Parocho est annullandum, & ita decisum.*

Matrimonia puellarum existentium in Cōseruatorio, an à Sacrista Ecclesiæ, vel Parocho sint celebranda.

DECISIO CXCVII.

1 ASsistentia Parochi proprij contrahentium exigitur de necessitate Sacramenti ad valorem matrimonij, vt patet ex cap. 1. in decreto de reformat. matrim. sess. 24. Sacri Concilij Tridentini in vers. idcirco Sacri Lateranens. Concilij, ibi antequam matrimonium contrahatur ter à contrahentium proprio Parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter missarum sollēnia publicè denuncietur, &c. & iterum inferius ibi quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos Regularis, siue sæcularis sit, &c. alterius Parochiæ sponsos sine illorum Parochiæ licentia, matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso Iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi qui matrimonio interesse debebat, seu á quo benedictio suscipienda erat absoluatur, verba igitur illius eiusdem Capituli in medio posita ibi, qui aliter quam præsente Parocho, &c. de proprio Parocho contrahentium intelligenda sunt, præcisè iuxta præcedentia, & subsequentia, quod etiam probatur ex cap. 13. in fin. de reformat. eiusdem sess. 24. ibi, & à quo solo, scilicet proprio Parocho licet Sacramenta suscipiant, & in terminis ita tenent, & docent Menoch. plures referens cons. 398. volum. 4. Nauarr. lib. 4. in prima editione tit. de clandest. desponsat. consl. 2. nu. 1. & in manual latin. cap. 25. nu. fin. in fin. & ita fuit decisum Rotæ sententia, vt patet ex decisione nouiss. 643. & 656. & seq. tom. 1. sequitur Spin. in specul. testam. glos. 15. num. 37. Salzedo in pract. crim. can cap. 37. in noua editione vers. 14. Dauales in direct. Iud. Eccles. par. 2. cap. 15. nu. 46. Rodriquez in sua sum in 2. edit. tom. 1. cap. 219. nu. 4. Petrus de Ledesm. de matrim. q. 45. artic. 5. punct. 3. dub. 3. conclus. 1. quos refert, & sequitur Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 19. num. 2. estque vera procul dubio hæc sententia.

2 Quo fit vt in Hyspania licet virtute Bullæ Cruciatæ possit eligi quilibet Sacerdos approbatus ab Ordinario ad recipienda Sacramenta, non tamen poterit eligi alienus Parochus, vel alius Sacerdos ad celebrationem Sacramenti matrimonij, non
3 enim in Bulla hoc censetur concessum, nisi de licentia Ordinarij, vel Parochi, vt tam in benedictionibus nuptialibus, quam in coniunctione matrimonij expressè cautum est in d. cap. 1. de refor-

mat

mat. matrim. sess. 24. in vers. statuitq; vt benedi-
ctionem, ibi vel priuilegio, & statim infra ibi etiã
si id sibi ex priuilegio, & in terminis, ita tenẽt Spin.
d. glos. 15. num. 43. & alij relati per Sanchez loco
cit. num. 3.

4 Ex quibus omnibus, cum fuisset contractum
matrimonium puellæ cuiusdam Conseruatorij in
quo assistit Sacrista eiusdem Conseruatorij absq;
Ordinarij, vel proprij Parochi licentia, determi-
nauit Curia Archiepiscopalis, tale matrimonium
esse annullandum cum non fuerit contractum in
præsentia Parochi, nec Sacrista de Iure posset dici
proprius Parochus.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ad effectum obtinendi absolutionem in foro contentioso debet prius satisfacere si possit, aut saltem iuratoriam cautionem præstare.*

2 *Dici non potest satisfacere, qui non potest commode satisfacere.*

3 *Paria sunt aliquid non posse fieri, & incommode posse fieri.*

4 *Textus in auth. hoc nisi debitor C. de solutionibus, quando procedat.*

Excommunicatus in foro interiori propter offensam publicam potest absolui cum proposito restituendi cum poterit.

An paria sint, non posse pactis satisfacere, & posse, sed incommode, ad effectum absoluendi ab excommunicatione contracta in foro contentioso.

DECISIO CXCVIII.

1 CLara est Iuris conclusio, quod excommu-
nicatus ad effectum obtinendi absolutio-
nem in foro contentioso debet prius satis-
facere si possit, aut saltem iuratoriam præstare
cautionem si aliam non possit dare cap. ex parte
de verb. signif. cap. solet de sentent. excomm. in 6.
glos. in clemen. 2. de hæret. Nouarius in sua
praxi dationis in solutum necessariæ q. 8. nu. 4. &
ante eum Nauar. in suo manuali cap. 26. num. 7. &
2 cap. 27. nu. 48. vbi addit eum etiam dici non posse
satisfacere qui non potest commode, vt quia non
potest satisfacere, nisi notabiliter vendendo bo-
bona sua, potestq; differre satisfactionem absque
magno damno alieno, & sic in quadam causa mi-
hi delegata à quodam Reuerendissimo Antistite
huius Regni iudicaui in facti contingentia contra
opinionem Guttierrez Canonicarũ quæstionum
cap. 5. nu. 19. & motus fui, quia paria sunt aliquid
3 non posse fieri, & incommode posse fieri, vt etiam
paria sunt, emptorem non reperiri, vel iustum rei
pretium non offerri, teste Baldo in l. 2. in fin. C. si in
causa Iudex, relatus per Nouarium in d. sua praxi
dationis in solutum q. 11. numero 2. vbi firmat
4 regulam dispositionem text. in auth. hoc nisi C. de
solut. procedere quotiescunque bona debitoris
reperirentur vendi, sed non iusto pretio, pretium
reperiri enim non dicitur vbi reperitur, sed non
iustum, & fieri non posse dicitur, quod cum incõ-
modo fieri potest, vt non esse annuit Nouarius vbi
supra, quod inutiliter est qua de causa colligitur
intellectus ad cap. 12. sess. 25. Sacri Conc. Trident.
quatenus prohibet absolui subtrahentes decimas,
nisi plena restitutione sequuta, quod scilicet poterit
eos absoluere Parochus sine d. præuia satisfactione
si eam nullo modo, aut nõ commodè facere pos-
sunt, vt notat Nauar. cap. 17. num. 59. §. 4. in fin. &
cap. 21. nu. 32. & post eum Enriquez de excom-
municatione c. 28. §. 1. litt. K. nec requiritur quod
saltem recipiat iuratoriam cautionem, sed sufficiat
quod pœnitens promittat, vel proponat eam
quamprimum poterit facere, sat enim est firmum
propositum pœnitentis si non potest dare aliam
satisfactionem teste Nauarro in cap. 25. num. 152.
ad finem, quem refert, & sequitur Enriquez in tit.
de Indulgentijs cap. 13. §. 2. litt. I. & cap. 28. §. 3. litt.
A. Adeo quod secundum Nauarr. vbi supra cap.
26. nu. 7. vers. nuper autem addimus etiam si quis
5 esset excõmunicatus propter offensam publicam
nihilominus posset absolui in foro interiori cum
solo proposito restituendi cũ poterit, licet ibidem
nu 37. & cons. 75. de regularib. dub. 11. num. 36. &
cons. 6. & 11. de sentent. excommunicat. limitet nõ
procedere in cõfessario delegato, qui virtute Bullæ
Cruciatæ, vel alicuius Iubilæi, seù priuilegij habet
potestatem absoluendi satisfacta parte, vt etiam
sequuntur Caiet. in summa in verb. absolutio cap.
4. Med. in sum. lib. 2. cap. 12 fol. 303. Suarez disput.
7. sect. 8. nu. 21 pag 173. & Enriquez de excomm.
cap. 28. in princip.

SVMMARIVM.

1 *Citatio debet fieri de facie ad faciem.*

2 *Quando persona citanda ignoratur vbi moretur potest citari per edictum.*

3 *Requisita citationis per edictum remissiuè.*

4 *Citatio per edictum debet fieri ex causa necessitatis.*

5 *Exterus potest citari per edictum.*

6 *Citatio per edictum est remedium subsidiarium.*

An exterus possit citari per edictum.

DECISIO CXCIX.

1 QVamuis citatio debeat fieri de facie ad fa-
ciem, quam de persona, siue personaliter
dicimus in hoc Regno, vel ad domum l.
scire oportet §. qui autem ff. de excusat. tut. l. 4. §.
prætor ait vbi Bart. ff. de damno infecto, latè No-
uarius in suis reportatis ad pragmat. quæ incipit
quilibet agere volens in tit. de ordine Iudi-
ciorum, vbi declarat Nũcium debere facere suum
posse, & diligentiam si possit citandum facie ad
faciem, seù personaliter citari, & posse, ac diligentia
factis, si non reperit illum domi citari arg. cap. 1.
qui mat. fac. poss. ibi sed litteris tuis quæsitus non
dum potuit inueniri Gaball. milleloq. 843. Cre-
scent. decis. 7. de dol. & contumac.
2 Tamen quotiescunque persona citanda igno-
ratur vbi sit, nec sciatur, aut sciri possit, vbi more-
tur, tunc potest citari per edictum, vt est videre in

N 2 clem. 1.

clemen t. de Iud. & penes Gail. obser. 57. lib. 1. & latè penes Cort. de remed. subsidiar. remed. 13. vbi
3 refert requisita ad hoc, vt habeat locum ista citatio, & appellat illam remedium subsidiarium, quia
4 vt citatio per edictum ligeat, debet fieri ex causa necessitatis, id est deficiente omni alio meliori modo quo citius, & certius vt ad notitiam in citatione comprehensorum deuenire possit: c. fin. de elect. in 6. Signor. consil. 57. Angel. consil. 289. Oldrad. cons. 93.

5 Quam conclusionem Nos ampliauimus in Curia Archiepiscopali, procedere, & habere locum, etiam contra exterum, nam cum in quadam causa (quam honestatis gratia taceo) esset citandus quidam Siculus, à nostra Curia cumque de mandato ipsius Curiæ fuisset per nostros Cursores, & Nuncios perquisitio facta in loco in quo habitare solebat, & in multis alijs partibus in quibus erat solitus commorari. & nullatenus reperiretur, mandauimus ipsum esse citandum per edictum, pro-
6 ut realiter fuit citatus, nam cum citatio per edictum sit remedium subsidiarium, vt per Decian. in consf. 23. lib. 5. Becc. conf. 12. Surd. conf. 181. vol. 2. in casu quo is non reperitur, ita debet procedere in extero, sicut in ciue, diuersitatis enim ratio rationabiliter assignari nequit, vnde subintrat regula idem Ius hic debere cadere iuxta text. in l. illud ff. ad leg Aquil. & relata per Nouarium in sua praxi elect. & variat. for. q. 53. sect. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio mandatarij non facit inditium, nisi ad instructionem.*
2 *Socius criminis non admittitur in testem contra socium nec pro socio, limita nu. 4.*
3 *Socius criminis non admittitur ad accusandum alterum socium.*
5 *Dictum mandatarij nunquam facit inditium, nisi in tortura contra mandantem.*

An dictum Mandatarij probet cõtra mandantem ab ipso inculpatum, & nominatum.

DECISIO CC.

1 Regulariter confessio mandatarij non facit inditium, nisi ad instructionem, vt tradunt Bald. in conf. 429. vol. 3. & in conf. 97. vol. 5. Bertacch. in suo repert. in verb. mandatarius, sequitur Marsilius in l. 1. §. Diuus Antoninus ff. de quæstionibus in sua pract. in §. diligenter num. 60. cum sequentibus Gram. decis. 28. nu. 9. qui in cõs. crim. 38. nu. 20. asseuerat, quod non valet etiam ad formandam inquisitionem, & meritò, cum
2 mandatarius sit socius criminis, & in testem non admittitur socius criminis contra socium, nec pro socio, si in eodem crimine socius est l. fin. C. de accusationib. & ita firmauerunt per illũ text. glos. Bart. Bald. Salicet. & Paul. Castrens. in l. quoniam liberi C. de testibus Bonifac. in tract. de malefic. in rub. de testib. Decius conf. 189. adeo quod non est testis idoneus ipse socius criminis, etiam ad formandum inquisitionem, secũdum communem opinionem omnium Doctorum, quam citat & sequitur Decius in d. conf. 189. nu. 9. & in conf. 134. n. 2. imò quemadmodum socius criminis nõ recipitur in testem contra socium, ita nec admit-
3 titur socius eiusdẽ criminis ad accusãdũ socium, & sic ab accusando, & denunciando repellitur, vt per glos. & Bart. in l. qui accusare nu. 8. ff. de accusat. Dec. in d. conf. 134. nu. 2. & per alios latè cõgestos per Nouell. in tract. ad defensam in rubrica quæ personæ accusare non possunt nu. 33. & seq. vbi hoc limitat, & declarat in tribus casibus, vt
4 ibi per eum, licet socius criminis admittatur, vbicunque veritas ex natura negocij aliter haberi, aut sciri nequeat, puta in coniuratione, vel tractatu facto inter aliquos, ad quem probandum recipiuntur testes alias inhabiles, cum secreto fiant secundum Iaf. in l. 1. col. penult. C. de Sum. Trinit. & Fid. Catholic. ita quod in tali casu dictum socij criminis adminiculatum facit inditium ad torturam iuxta com. illam conclusionem de qua in cap. fin. de testibus cogend. & per Bat. & alios in cap. quoniam de testibus, & per Aret. in cons. 61. vltra alios quos consulto omitto.
5 In Curia autem nostra Archiepiscopali iudicatum est, dictum mandatarij nunquam facere inditium, nisi in tortura.

SVMMARIVM.

1 *Apostata dicitur is qui relicto habitu suæ Religionis ad sæculum rediit.*
2 *Apostasia est retrocessio à statu ordinis Sacri ad statum sæculare propria authoritate.*
3 *Clericus secularis committit Apostasiam ducendo vxorem.*
4 *Miles Hierosolymitanus professus qui dereliquit habitum dicitur Apostata.*
5 *Milites Hierosolymitani sunt propriè Religiosi.*
6 *Statutum loquens de Religiosis extenditur ad istos Milites.*
7 *Milites Hierosolymitani non succedunt in feudis.*
8 *Milites Hierosolymitani quicquid acquirunt, Religioni acquirunt quoad proprietatem.*
9 *Milites Hierosolymitani debent gaudere beneficio electionis fori sicut cæteri Religiosi.*

An Miles Hierosolymitanus, qui contrahendo matrimonium reliquit habitum dicatur Apostata.

DECICIO CCI.

1 Apostata irregularitatis, seu Religionis dicitur is qui ab ordine sine habitu assumptæ Religionis, ad sæculum redijt Alber. in rub. C. de Apostat. vers. de Iure Bart. in eadem rub. vbi nos quotidie egredientes ex Religione

Aposta-

Apostatas appellamus, est text. in cap. 1. & 2. q.
3. cap. omnes 27. q. 1. per quæ iura communiter
tradiderunt Canonistæ in cap. 1. de Apostatis, vt
ibidem videre est apud Innocent. num. 1. vers.
tertia Irregularitas, Hostiens. num. 1. eodem
vers. Boic. num. 2. vers. irregularitatis scilicet, &
vers. hoc autem fit multis modis, & nu. 7. An-
charan. num. 1. vers. Innocen. hic dicit Antonin.
in summ. par. 2. tit. 12. c. 6. in princ. vers. contin-
git ergo, vbi tamen dicit non iudicari Aposta-
tam, seu fugitiuum eum, qui ad longinqua diù
vagatur, nisi postquam sic viuit, quod animum
redeundi se deposuisse ostendat, Angel. in verb.
apostasia in princip. vers. propria verò, & ibi
Addentes num. 1. lit. G. in verb. quod sic, Affl.
in constitut. Regni de haeret. & patarenis cap. 1.
num. 3. rubr. 3. de Apostat. Decian. in tract. cri-
min. lib. 5. c. 71. num. 3. Mascard. de prob. lib. 1.
conclus. 112. nu. 1 Menoch. de arbit. quæst. lib. 2.
centur. 6. cas. 546. num. 27. & 28. Zecch. in sum.
par. 1. tit. de fide cap. 24. rubr. de Apostasia nu. 7.
2 vbi propterea dixit, Apostasiam esse retroces-
sionem à statu ordinis sacri ad statum sæcula-
rem propria auctoritate, Nauar. cons. 1. de Apo
statis lib. 5. vbi plura notanda ad hãc materiam,
& præsertim de ijs, qui vigore Breuium pœni-
tentiariæ, seu alias à Summo Pontifice impetra
torum foris steterunt, vel ex licentia suorum
Superiorum, seu alias quouis modo extra clau-
stra vixerunt, Bannes in comment. ad Diuum
Thom. 2. 2. q. 12. art. 1. vers. pro decisione ergo,
vbi dixit, apostatam à Religione dici omnem
illum, qui dimittit habitum suæ Religionis quã
vouit solemniter animo numquam ad illam
redeundi.
3 Et multo magis in Religioso, seu clerico se-
culari, qui dimisso habitu, seu etiam non dimis-
so vxorem duxerit, is enim quod apostata dica
tur tradunt communiter Canonistæ in cap. 1.
extra de apostatis, vt ibi videre est apud Innoc.
num. 1. vers. hoc autem fit multis modis, Ho-
stiens. in sum. de apostatis §. quæ species num. 2.
in fin vers. fit ergo hoc pluribus modis, Goffre.
in eadem summa rubr. de apostat. num. 1. in
fin. vers. vxorem ducendo, Diaz in pract. crim.
canon. in verb. apostatæ cap. 111. num. 2. post
vers. pœna insuper imò contra istos clericos, seu
Religiosos vxorem ducentes possunt Inquisi-
tores prouidere, vt voluit Graff. lib. 4. suarum
decisionum c. 18. nu. 17. Quod Nos diximus in
4 Curia Archiep. id esse verum in Militibus Hie-
rosolymitanis, qui si fuerint professi, & dere-
linquunt habitum, debet dici etiam apostatæ, &
hoc fuit in causa Fratris N. qui erat Eques Hie-
rosolymitanus, & renunciauerat de facto habi-
tum dictæ Religionis, & duxerat in vxorem N.
5 & de hoc mirandum quippe non est, cum Mi-
lites Hierosolymitani sint propriè, & verè Re-
ligiosi, sunt de ordine clericali, & extra legem
matrimonij, & habent certum viuendi modũ,
& dicunt horas Canonicas iuxta Pontificum
institutiones, clemen. 1. de relig. domib. Molin.
de primogen. Hispan. lib. 1. c. 13. nu. 98. vnde
videmus, quod inferens manus in istos Milites,
ac si in Religiosos manus iniecisset, est excom-
municatus, vt post glos. in cap. quisquis §. sacri-
legium in verb. Ecclesiastici 17. quæst. 4. Nauar.
consil. 11. de regular. & hinc euenit, quod sta-
tutum loquens de professis, & Religiosis, exten
ditur ad huiusmodi Milites, vt per Fab. dec. 27.
C. de episcop. & cleric. & ideo per ingressum
talis Religionis dissoluitur matrimonium non
consumatum, Nauar. consil. 2. de conuers. con-
7 iugatorum dicit. istos Milites non posse succe-
dere in feudo requirente seruitium personale
iuxta opinionem Doctorum relatam per Me-
noch. de arbitr. Iudic. cas. 230 lib. 2. num. 29. in
addition. qua de causa videmus, quod prædicti
8 Æquites quicquid acquirunt, Religioni acqui-
runt quo ad proprietatem; vt habetur in Con-
stitution. dictæ Religionis tit. 16. rubr. de con-
tractibus, & alienation. cap. 10 vnde meritò fir-
9 mo regulam, tales Milites Hierosolymitanos
gaudere debere beneficio electionis fori, sicuti
cæteri alij Religiosi.

SVMMARIVM.

1 *Apostatarum tres species, cum earum differen-*
tiis, num 2.
3 *Apostatarum pœna.*

Regulares Apostatantes, an excusentur, si clerici sæculares efficiantur.

DECISIO CCII.

1 APostatæ in triplici sunt differentia, nam
quidam recedunt à Religione, retento
habitu, quidam habitu dimisso, & alij
habitu retento, sed cooperto; omnes isti conue-
niunt inter se, quoniam sunt verè apostatæ à
Religione, & subijciuntur apostatarum pœnis,
ac incidunt in casum reseruatum in Bulla Cle-
mentis VIII. contentum: Benè verum est, quod
clericus, seu Religiosus, vt supra apostata inci-
dens, licet in habitu laicali, & laicorum more
viuens, si honestè viuat, non ita grauius punien-
dus est, sicut hi qui inhonestam agunt vitam,
qui ipso iure ammittunt priuilegia clericalia,
honestè verò viuens, non amittit, nisi trina præ-
cedente monitione, ex Menoch. & alijs docet
Farinac. de apostatis num 82. differunt autem
supradicti apostatæ inter se, quoniam qui à Re
ligione recedunt retento habitu, in excommu-
nicationẽ non incidunt, nisi alicuius priuilegia-
ti Ordinis essent Religiosi, vt est Religio Cleri-
corum Regularium, cuius Religiosi eo ipso
quod sine licentia Prælatorum è domibus, & ex
eorum obedientia recedunt, quamuis habitum
non dimiserunt, sunt ipso facto excommunica-
ti, & recedentes ipsos absque sui Prælati licen-
tia in scriptis obtenta, nullus potest excipere,
aut retinere, & temerè excipientes, sunt simili-
ter ipso facto excommunicati, vt patet in com-

pendio ipsorum priuilegiorum titul. apostata ab ordine §. primo. Vnde deueniendo ad casum propositum refero, Curiam Archiepiscopalem Neapol. non excusasse quemdam Regularem, qui per plures annos apostatauerat, quamuis clericalem habitum sumpsisset, & celebrasset Diuina cum licentia dictæ Curiæ, licet ignoraretur, quod esset apostata, vt in proprijs terminis voluit Duard. super cap. 1. Bullæ Cœnæ q. 17.

3 Apostatarum verò pœna prima est, vt possint à Iudice quoque laico carcerari citra metum alicuius censuræ, vt in c. 1. de apostat. Decian. in tract. crimin lib. 5. cap. 73. num. 19. Menoch. de arbitr. Iud. lib 2. centu. 6. cas. 545. num. 32. & Farinac. loc. cit. num 19. Secundò, efficiuntur infames, & irregulares cap. fin. & ibi DD. de apostat. super quam irregularitatem solus Papa dispensat, etiam post peractam pœnitentiam, vt docent benè Gemin. & Archid. in cap. fin. 50. dist. Non tamen Moniales apostatæ efficiuntur irregulares, quia cum sint ordinum incapaces irregularitatem contrahere non possunt, cum per eam quis impediatur ab vsu suscepti ordinis, & ad nouos ordines promoueri, vt habetur ex Sayr. & alijs, quos ipse refert lib. 6 Thes. tom 1. cap. 1. Tertiò, incidunt in casum reseruatum, de quo in supradicta Bulla Clementis VIII. & esto quod ad religionem reuertantur sunt priuati voce actiua, ac passiua, iure suæ primogenituræ, predicandi, ac audiendi cófessiones, itaut nec per Capitulum Prouinciale, aut Generale habilitari possunt, donec per quadriennium ad minus sub correctione, & disciplinæ forma patienter, & humiliter vixerint, item tempus quo extra Religionem manserút, intra professionis annos non computatur, sunt publicè absoluendi à censuris, & pœnis à iure communi, ac Prælatis contra ipsos statutis, item etiam post peractam pœnitentiam non possunt eligi in Abbates, cap. legi 6. q. 1. debent decem annis pœnitentiam agere, cap. deuotam 27. q. 1. potest superior huiusmodi Apostatas sub graui custodia carcerare, victum in pane, & aqua ad solius vitæ substentationem eis ministrando si dimissum habitum resumere nolint, vt in Compendio ipsorum de apostat. à Relig. cap. 1. efficiuntur denique de hæresi suspecti, & possunt ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis citari de fide responsuri, maximè si matrimonium contraxerint, & si non comparcát elapso anno postquam fuerint excommunicati, tanquam hæretici condemnantur, & sic in foro saltem exteriori incidunt in excommunicationem.

SVMMARIVM.

1 *Cædulonum affissio, quando facienda.*

2 *Excommunicatio fert secum executionem, ideoq; quamuis excommunicatus appellet, possunt affigi cædulones, & nu. 3.*

An lata excommunicatione in aliquē, possint ante decennium affigi cedulones.

DECISIO CCIII.

Sæpissimè in Curijs Archiepiscopalibus, ac in omnibus Ecclesiæ Tribunalibus contingit dubitari circa supradictum articulum, & quia quotidianus, & practicabilis est, propterea dicam multa: Primò, si Iudex excommunicaret aliquem, eumq; sic declarare decer-
1 nit, potest lata sententia declaratoria statim facere affigere cedulones, etiam durante decēnio, ratio est, quia licet excommunicatus posset appellare, tamen non propter hoc potest impediri denunciatio per cedulones, quia illa cedulonū affissio nihil aliud est, quam illius sentētiæ manifestatio, siue potius executionis promulgatio,
2 & non executio, quia excommunicatio fert secum executionem, cap. Pastoralis §. verum, glo. in cap. non solum in verb. innouata de appell. lib. 6. glos. in cap. venerabilibus §. porrò in ver. appellatum de sententia excommunicationis lib. 6. Couarr. practic. quæst. cap. 23. num. 3. ver. illud, Marant. 6. par. titul. de appell. num. 177. ratio rationis est, quia appellatio à sententia excommunicationis non impedit illius executionem, nec minus cedulonum affissionem impedire debet. Secundò, si Iudex vellet declarare aliquem incurrisse sententiam excommunicationis, illumq; citaret ad dicendum causam, quare non debet declarari excommunicatus, tunc illo non comparente Iudex debet dare dies decem, ratio est, quia declaratoria, & affis-
3 sio cedulonum, & illa appellatio impediret sententiam declaratoriam, si appellaretur ante, sed non post declaratoriam, Fely. in cap. cum non ab homine col. fin. de Iud. Tertiò, quando essemus in notorijs, vt in persecutione publica clerici, vel notorio adultero, & similibus, licet quis appellaret à declaratoria, non tamen propter hoc deberet impediri executio, & cedulonum affissio, cap. peruenit illi de appell. Abbas in clemen. 2. num. 6. de pœn. & hoc etiam sentit Couarr. in cap. alma mater 1. par. §. 2. num. 9. Quartò, quia sic videtur seruare Curia Romana, nam Auditor Cameræ eadem die publicauit excommunicationem, & affissit cedulonem in acie Campi Floræ, recitat Caputaq. dec. 324. 2. par. in qua etiam habetur, vniuersitatem posse excommunicari, quod etiam sentit Nauar. multis in locis vt cons. 7. 8. & 9. de sent. excommunicationis.

SVMMARIVM.

1 *Decisio Curiæ Archiepiscopalis in affirmatiuam. Ampliatur si fuerit publicatus processus, nu. 2.*

An reus qui habuit testes pro ritè, & rectè examinatis, & repetitis, possit petere, vt iterum repetantur.

DE-

DECISIO CCIV.

REgulariter non sufficit, Iudicem habuisse
testes pro ritè, & rectè examinatis, nisi reus
expressè sic eos habuerit Honded. cōs. 101.
numero trigesimo tertio, vbi etiam quod non suf-
ficit reum institisse pro copijs, & obtulisse habere
testes pro ritè, & rectè examinatis, nisi expressè
eos sic habuerit, quia vt dicit Gabriell. in consilio
178. num. 17. lib. 1. aliud est offerre me habere te-
stes pro ritè, &c. & aliud est habere illos, &c.
Vulpel. cons. 12. num. 18. vbi propterea quod
non sufficit decretum Iudicis copias decernentis
habitis testibus, &c. sed necesse est, quod reus
in earum traditione expressè sic eos habeat, & idē
dixit in consilio 32. numero 6. Cartar. in practic.
interrog. reorum capit. 3. numero 63. versic. &
animaduertant Iudices iuncto num. 61. ad fin.
vbi propterea quod hæc declaratio debet fieri, vel
ab ipso reo, vel à Procuratore habente hoc specia-
le mādatum, his sic præmissis deueniēdo ad casum
in Curia Archiepiscop. propositū, si reus, qui ha-
buit testes pro ritè rectèq; examinatis, ac legitimè
repetitis possit adhuc illos iterum repeti facere
3 cum suis interrogatorijs, fuit namque resolutum
in dicta Curia pro opinione affirmatiua ex doctri-
na Farinac. in tractat. de testibus in tit. de oppo-
sitione contra dicta testium quæst. 72. nu. 151. vbi
licet testes fuerint habiti pro ritè, rectèque exami-
natis, adhuc tamen potest reus illos repeti facere
2 cum suis interrogatorijs, etiam publicato proces-
su, vt pluribus probat idem Hond. cons. 101. num.
26. & seq. vsque ad num. 29. vbi alios refert con-
cordantes, & num. 28. testatur, ita seruari in praxi
etiam in Curia Perusina, & num. 36. vbi defendit
Simanc. idem tenentem, Cathol. instit. titul. 64.
nu. 25. ab impugnatione, & reprehensione Gra-
briel. in cons. 178. nu. 18. vbi dixit opinionem Si-
manc. posse intelligi, vt procedat re integra, & ante
habitas copias, re aūt non integra minimè verum
dicat cū talis declaratio valida sit, & per eā conua-
lidetur nullitas examinis facti parte non citata etiā
quod vlterius non repetantur, inquit enim ibi Hō-
ded. bene verum esse, quod etiam sine alia repeti-
tione stante declaratione prædicta testium exami-
na sunt valida, nec ad illa conualidandum est ne-
cessaria repetitio cum interrogatorijs, sed non per
hoc sequitur, quin iterum debeant repeti cum in-
terrogatorijs rei, vt veritas detegatur pro sua de-
fensione cui nullatenus renunciare potest, & eo
magis procedet, quādo reus in declaratione quam
facit de habendo testes pro ritè, & rectè examina-
tis expressè Ius repetendi sibi reseruat, vt ibidem
per Honded. nu. 28. in fin. & nu. 33. in fine, & seq;
vsque ad num. 36.

Quæ quidem declaratio passim, & indistinctè
admittitur in statu Ecclesiastico, & præsertim in
Vrbe in qua etiam quandoq. rei habent testes pro
ritè, & rectè examinatis licet ad id minimè cogan
tur, quicquid in contrarium cum verborum mul-
titudine dicere conatus fuerit Baiard. in add. ad
Clar. in pract. §. fin. q. 40. nu. 34. & seq.

SVMMARIVM.

1 *In generali dispositione non venit iuspatronatus laicorum, nisi expressè mentio fiat, Redditur ratio num. 2.*

3 *Limitatur in Iurepatronatus Ecclesiastico.*

4 *Per simplicem collationem factam à Papa, an censeatur derogatum Iurispatronatus clericorum.*

An Bulla Pij V. disponens, vt negotium resignationis debeat infra mēsem reijci vel admitti locum habeat in resignatione iurispatronatus laicorum.

DECISIO CCV.

FVit decisum in Curia Archiepiscopali, dispo-
sitionem Bullæ Pij V. in eo præsertim collo-
quitur in vers. cæterum, minimè sibi locum
vendicare in iurepatronatus laicorum, ratio est
1 secundum Achil. de Grass. in decis. 3. de iurepa-
tronat. quoniam in generali dispositione nunquam
venit iuspatronatus laicorum, nisi de eo specifica
fiat mentio, vt animaduertit pariter multa ad hoc
cumulans Cened. lib. primo canonicarum quæst.
q. 17. hinc est, quod prædicta iurapatronatus non
cadunt sub alijs reseruationibus generalibus, glos.
verb. collatio in cap. 2. de præbendis libro 6. vbi
Geminian. nu. 11. & Franch. nu. 8. Cardinalis cōs.
117. incipit casus talis nu. 2. vers. item ex alio, & in
clement. prima quæst. 7. in fin. de iurepatronat.
Alexand. cons. 75. incipit visis, & ponderatis in
princip. nu. 1. volum. 4. Gaspar de Perus. in tract.
de reseruat. 9. quæ autem beneficia reseruantur
num. 5. vbi veriorem opinionem affirmant Fely.
in tract. quando literæ Apostolicæ in principio li-
mit. 2. Roccus de Curte de iurepatronatus verb.
honorificum quæst. 4. num. 22. & 23. & quæst. 24.
nu. 25. Lambertinus in eodem tract. libro secundo
prima parte quæst. principali 9. artic. 22. Æneas de
Falconibus de reseruationibus quæst. 3. principal.
num. 6. Ioann. Selua de beneficio 3. part. quæst. 21.
Simonet. de reseruationibus quæst. 9 per totam
Cassador. decis. 6. num. 5. de iurepatronatus, Re-
buff. in tractat. nominationum quæst. 8. num. 22.
& in praxi beneficiali 3. par. signaturæ verbo, nec
non iurispatronatus nu. 20. Gomesius in regul.
de annali q. 7. ante nu. 5. Couarr. in practicis quæ-
stionibus quæst. 36. ex nu. 3. & 4. Gābarus in tract.
de legat. lib. 3. nu. 242. fol. mihi 72. Anton. Gabriel.
tit. de clausulis conclus. 2. illatione 5. nu. 32. Mādo-
sius in regula prima Cancellariæ quæst. 8. à nu. 2.
cum sequentibus, & in regula 32. quæst. 4. per to-
tam, & in Additione ad Lapum allegat. 84. sub
litera N. Alphonsus Hoieda de incompatibilitate
beneficiorum par. prima capit. 24. num. 109. facit
Rota decis. 46. in princip. de concess. præbend. &
decis. 3. de iurepatronatus in antiquis, & expressè
tenet Rota decis. 304. num. 1. par. 2. diuersorum.

Et in terminis nostræ regulæ est decisio Putei
319. eadem die num. 1. & per totam lib. 1. & decis.
308. nu. 2. lib. 3. Achilles de Grassis decis. 3. de iu-
repatronatus, Simonetta iuncta additione de re-

seruat.quæst.9.nu.6.& alias pluries tenuit Rota, & quotidie seruatur.

2 Ratio huius conclusionis est, ne laici retrahantur à fundatione, constructione, vel dotatione Ecclesiarum, seù beneficiorum, vt omnes memorati Doctores recensent, & quia vt dicit Concilium Tridentinum sess.25.cap. 9. de reformat. in princip. patronorum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorū institutione violare æquū nō est.

3 At secus dicendum in iurepatronatus Ecclesiastico, videlicet quando ex bonis Ecclesiæ beneficium fundatur, seù dotatur, aut à laico donatur Ecclesiæ, aut ratione Ecclesiæ cōpetit alicui, iuxta glos. in clementina 2. verb. præsent. de iurepatronatus glos. verb. in concessione in capit. dilectus 6. de officio delegat. vbi tradunt omnes capit. primo de iure patronatus in 6. Rocchus de Curte de iurepatronatus verb. ius quæst.7. Rebuffus de nominationibus quæst.8.num.21. Lambertinus de iurepatronatus lib. 1. artic. 5. per totum Couarr. in pract. quæst. quæst.36. nu.5. vers. secundo, Flaminius Parisius de resignatione lib. 2. quæst. 4. ex num.93.

In hoc itaque casu proculdubio reseruatio nostræ Regulæ locum habet, ac compræhendit beneficia iurispatronatus Ecclesiastici, ratio est, quia facile huic iuripatronatus præiudicatur capit. cū dilectus, & ibi Abb. & reliqui de officio legati Felynus in tractatu, quādo literæ Apostolicæ limitatione 3. Aeneas de Falconibus de reseruationibus quæst.4. principali effectu 14. vers. idem & multo fortius procedit Alphonsus Hoieda de incompatibilitate beneficiorum par. prima cap.24.nu. 112, Mandosius in regula 1.quæst.8. num.5. Cassador. decis.4.nu.2. de iurepatronatus Couarr. in practicis quæstionibus cap.36.num.5.

4 Per solam enim simplicem collationem factam à Papa censetur derogatum iuripatronatus clericorum absque alia derogatione Cassador. decis. 4.nu.11. de probation. & decis. finali num. final. de iure patronatus.

SVMMARIVM.

1 *Ex delatione habitus per multum temporis spatium inducitur tacita professio.*

2 *Professio tacita Militum Hierosolymitanorum non est sublata per Conc. Trid.*

3 *Ex actibus in quibus solum professi interueniunt indicatur quis professus.*

4 *Est statutum inter Milites Hierosolymitanos, vt nomine fratris veniant tantum professi.*

Professio in ordinibus militaribus, ex quibus tacitè censeatur facta.

DECISIO CCVI.

IN causa Fratris D. Simeonis Hieronymi de Aragona Equitis Hierosolymitani, qui renunciauerat de facto habitum dictæ Religionis in manibus Fratris D. Fuluij de Falco in hac Ciuitate Neapolis dictæ Religionis Generalis Receptoris declarando nolle amplius frui priuilegijs dictæ Religionis, ad effectum contrahendi matrimonium cum D. Helena Halegambe in nostra Curia Archiepiscopali proponebatur pro parte Excellentissimi Ducis Terræ Nouæ sui Fratris primo, quod in anno 1603. dictus Frater Simeon recepit habitum Equitis Hierosolymitani in domo professa Sanctissimi Nominis Iesu Ciuitatis Messanens. præcedente dispensatione Magni Magistri circa eius minorem ætatem, quem habitum dictus Frater Simeon à d. anno 1603. vsq; ad præteritum annum 1620. semper gessit tam in hac Ciuitate Neapolis, quam in Ciuitate Panormi, qua de causa subintrat in dubio reuocari non licere, quod dictus Frater Simeon sit tacitè professus præfatæ Religionis Hierosolymitanæ, ex delatione habitus per tantum temporis spatium, 1 quod intercessit, præsertim ab anno suæ ætatis decimo sexto ætatis requisitæ ad sollemnem professionem iuxta Sac. Conc. Trid. sess.25.cap.11. de regular. cui adhæret statutum dictorum militum, quod fuit productum in processu fol 85. & meminit Sacra Congregatio Concilij, ac Doctores notati in remissionibus ad d. decretum vers. an milites vsque ad annum ætatis suæ 23. vnde intrat dispositio text. in clemen. eos qui de regul. iuxta glos. ibid. vers. portauerint, & doctrina Io. Andreæ quam sequitur Panormitanus in cap. vidua de regularibus, & lapso anno cum perseuerantia tridui, gestatio prædicta tacitam inducat profes- 2 sionem, quæ tacita professio per dictum decret. Concilij non est sublata, vt eadem Sac. Congreg. censuit declarat. 2. in ordine, tum etiam quia dict. Frat. Simeon multoties interuenit in multis actibus, & votauit in multis al'js assembleis fieri solitis à dictis militibus, in quibus non possunt interuenire, & votare, nisi professi dictæ Religionis, vnde ex delatione habitus, & actibus professorum exercitis per d. Fratrem Simeonem, qui in dictis 3 assembleis votauit cum ceteris professis in quibus non alij quam professi votare possunt, & debent, ex quibus deduci tacitam professionem docet Panormitanus ex Butrio in d. cap. vidua de regularibus nu. 1. nec obstat si opponeretur de glosa magna in d. clem. eos qui, scilicet gestationem habitus, & actus prædictos factos esse extra claustra, & consequenter nō inducit tacitam professionem, vt docet Innocentius, & Io. Andreas in cap. porrectum de regularibus per illū textum, quia loquuntur de regularibus proprijs, seú claustralibus, nos vero loquimur de militaribus, qui 4 extra claustra vitam ducunt, tertio dicebatur, quia ex statuto prædictæ militaris Religionis, quod fuit productum in processu fol. 66. sub nomine fratris non compræhenduntur, nisi professi, vt ex pluribus scripturis authenticis tali nomine à Magno Magistro appellatur, vt patet ex processu fol. 81.84.86.& 93.

Quarto, quia sciens se tacitum professum, & renunciationem habitus de facto fecisse, & non de Iure post illius dimissionem ex scriptura publica, quæ fuit producta in processu fol.9. se fratrem militem Hierosolymitanum appellauit iurauitque per Crucem quam gestat.

Ex quibus omnibus fuit dictum, prædictam renunciationem fuisse nullam.

SVM-

SUMMARIUM.

1 *Non potest fieri resignatio ad fauorem corã Episcopo limita nu. 2.*
3 *Declaratur extrauagans Pij V. circa resignationes faciendas.*
4 *Quid obseruandum in resignatione in manibus Papæ facta ad fauorem.*

Significatio personæ in resignatione facta in manibus Episcopi, an sit simonia.

DECISIO CCVII

1 COmmissa mihi causa à quodam Reuerendissimo Antistite in qua coram me fuit opposita exceptio simoniacæ prauitatis, dicebam quod resignatio beneficij si fiat coram Ordinario, non potest nominari persona in cuius fauorem fit, nec potest ante resignationem supplicari Episcopo, vt dignetur conferre verb. g. Petro beneficium resignandum, sed debet fieri purè & liberè, ita vt sit in manibus Episcopi conferre illud cui voluerit, alias est simoniaca in foro exteriori cap. ordinationes 1. q. 1. cap. tua de simonia glos. 1. cap. dilecto de præbend. alias in cap. ex parte in verbo dimittere de off. deleg. cõmuniter recepta teste Rodrig. verb. simonia cap. 60. nu. 1. & docet Nauarr. cap. 23. num. 107. verb. ad 10. & nu. 110. vbi refert ad id duas extrauagantes Pij V. vnam, quæ incipit quanta, & alteram quæ incipit intolerabilis.

2 Verum in foro animæ, etiam post dictas extragantes licita est, & à simonia immunis resignatio facta cum designatione personæ in cuius gratiam, & fauorem fit, dummodo persona sit digna, & Episcopus suam fidem expresè non dederit de conferendo illi pro quo sibi supplicatum fuit, licet illi postea conferat beneficium resignatum ratio est, tum quia obtentio beneficij ad preces alicuius tunc est simoniaca cum ex illis precibus aliquod commodum pecuniarium, vel pecunia estimabile prætenditur, vt pulchrè resoluit D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 5. Victor. de simon. nu. 30. vel cum fiunt, vt apertè indignus admittatur, & excludatur dignus, vt declarat Gomez. dicens communem reg. de trienn. q. 11. & Iul. Clar. §. simonia in principio quæ omnia hic cessant, tum quia talis resignatio nõ desinit esse libera ob dictam nominationem personæ, & supplicationem factam collatori, & ita tenet gloss. fin. d. cap. ordinationes, dicens non esse simoniam abrenunciare beneficio, vt alteri detur nisi deducatur in pactum sequitur Sot. lib. 9. de iust. & iur. q. 7. art. 3. Couarr. lib. 1. variar. cap. 5. nu. 5. & à resignante beneficium coram Ordinario posse significari successorem, modo non illi resignet sub conditione Cassad. decis. 5. de simonia nu. 2. Staphil. delitt. gratiæ tit. resignationis modus nu. 7. Redoanus de simonia mentali 1. part. cap. 9. nu. 1. & cap. 25. nu. 4. & 12.

3 Ex quibus potest deduci singularis declaratio ad prædictas extrauag. Pij V. videlicet cum significatio voluntatis facta sine conditione, & pacto sit licita, nec ex ea obligetur Episcopus ad conferendum beneficium illi, de quo est sibi supplicatum, vel significatum inferri non fuisse de mente Pij V. in prædictis extrauangantibus hanc resignationem saltem in foro conscientiæ, reprobari, sed tantum illicitas, & sub pacto tacito, vel expresso fidei alicuius commissas, quæ tene menti, quia propter eorum ignorantiam vidi quemdam alium Episcopum verè pium nolentem vllo modo conferre beneficia coram se renunciata.

4 Obseruandum etiam puto post dictas extrauagantes de stylo Curiæ Romanæ cum resignatio fit in manibus Papæ in supplicatione, fieri liberam resignationem sine vlla conditione, & pacto, & ad finem eius, vel cum altera supplica supplicari, vt dignetur illud beneficium resignatum conferre tali, licet ante dictas extrauag. id fieret cum pacto, & conditione, vt conferretur, nimirum tali, & non intendere aliter, nec alio modo resignantem renunciare, nisi in fauorem illius.

SUMMARIUM

1 *Ad separandas Parochias debet concurrere iusta causa, eiusq. probatio, item consensus alterius Curati. Vt nu. 2. item auctoritas Episcopi nu. 3. item consensus maioris partis Parochianorum nu. 4.*
5 *Alimenta nouo Parocho à quo populo sunt præstanda in casu separationis Parochiæ.*

Alimenta nouo Sacerdoti in casu separationis Parochiæ deputando, à quo populo debeantur in casu necessitatis.

DECISIO CCVIII.

FVit in quadam Diœcesi erecta alia noua Parochia ob nimiam difficultatem itineris, & distantiam ab alia Parochia, quamobrem sæpius cõtingebat nõnullos homines perire absq; debitis Sacramentis, cum fuisset constitutus Parochus in illa noua Parochia, & peteret coram Episcopo alimenta, quia altari seruiens de altari viuere debet cap. cum secundum de præbend. fuit mihi commissum a d. Antistete, vt ei breuiter exponerem à quo nam huic nouo Parocho alimenta essent præstanda, & dixi, quod quando Ecclesia Parochi lis ob nimiam distantiam, vel itineris difficultatem vniuerso anni tempore Parochiani in diuinis patiuntur, scilicet senes, debiles, & infantes, tum ob sacri baptismatis fontem, tum ratione aliorum Sacramentorum piè introducta est Parochiarum separatio cap. ad audientiam il primo
1 de Eccles. ædificandis, ad quam separationem cõcedendam concurrere debent allegatio iustæ causæ, & eius probatio Innocent. in cap. Pastoralis de priuilegijs Lapus allegat. 68. Oldrad. cons. 161.
2 Paris. cons. 36. lib. 4. etiam consensus Curati, siue Parochi primæ Ecclesiæ, alioquin inferretur ei præiudicium quo ad ea, quæ concernunt debitam, & sufficientem eius sustentationem Abb. in d. cap.

ad

ad audientiam col. 3. quem refert Rebuff. prax. benef. tit. de erect. in cura, & Paroch. nu. 4. nec non
3 est necessaria Episcopi authoritas, & eius decretum, quia in eius arbitrio residet causæ iustitia, scilicet difficultas, vel loci distantia in eundo ad curatam Ecclesiam Rebuff. praxi beneficial. tit. de translat. Ecclesiæ num. 4. á quo decreto vti facto per Apostolicæ Sedis Delegatum licet quidem appellare, sed solum ad Pontificem, nisi ea ordinatio facta fuerit in visitatione, præcipuè sine figura Iudicij, quoniam ab ordinibus factis in visitatione per Ordinarium non appellatur saltem quo ad effectum suspensiuum, vtpotè ab executione constitutionis conciliaris cap. 7. sess. 21. de ref. Henriquez conf. 80. nu. 16. Anton. lib. 1. resolut. 85. num.
4 20. & resolut. 110. numero 14. denique requiritur consensus maioris partis Parochianorum instantium circa separationem, & si sunt plures plebes, vel terræ sub vno Rectore, aut Curato Matricis Ecclesiæ, quæ tamen sint tanquam corpora separata debent consentire saltem duæ partes ex tribus singulorum corporum Fely. in cap. cum omnes num. 10. de constitutionibus Ias in l. Iurisgentium §. hodie nu. 9. ff. de pactis Bertrand. conf. 145. nu. 1. vol. 2. part. 2. Franciscus Marcus decis. 124. part. 1 Bim. conf. 184. num. 23. & seq. nam decretum Tridentini paulo ante relatum sensit æquissimè semper requirendos esse Parochianos, & Parochum, quia hac in re vertitur vtriusque interes-
5 se. Qua de causa resolui d. Episcopo, quod quando Concilium in loco citato vult alimenta à populis subministrari Sacerdoti de nouo præficiendo in casu necessitatis, & in subsidium Matricis non intelligitur à populo quem separari contingit qui habebat partem redditúum oblatorum Matrici, sed ab vniuerso populo tam propinquiore Matrici cui magis expedit curam administrari quam longinquiore, cui multa imminent pericula ob repentinos casus quibus prouideri non sinunt abruptæ, & inuiæ montis viæ, & hybernorum temporum sæuitia, inclementia cœli cum animarum detrimento Bimius prædicto loco n. 14. ad finem & iuxta votum meum fuit per dictum Episcopum exequutum.

SVMMARIVM.

1 *Presbyter an possit ab alio Sacerdote facere celebrari Missas pro minori mercede, quam ipse accepit.*

2 *Missa ex opere operato non crescit, nec decrescit quoad eius valorem.*

3 *Parochus cui sunt relictæ multæ Missæ celebrandæ an possit illas ab alio facere celebrari.*

4 *Parochus dans Missas alijs celebrandas pro minori mercede, quam est consuetum, non est tutus in conscientia.*

5 *Vbi per statutum non est determinatum salarium Missæ potest præsbyter dare minus salarium quã accepit.*

6 *Quærens Missas cum praua intentione faciens illas celebrari pro minori mercede, quam accepit committit furtum.*

Missas plures habens dicendas, an possit eas committere alijs dicendas pro minori mercede, quam ipse acceperat.

DECISIO CCIX.

1 PRæsbyter habens multas Missas dicendas, est dubium egregium, si non potest omnes illas per se celebrare, & vult dare alicui Sacerdoti aliquas dicendas teneatur eidem dare omnem stipem, & Eleemosynã, quam pro ipsis acceperat an vero possit secura conscientia retinere penes se partem illius, & conducere Sacerdotem pro minori Eleemosyna, quam acceperat v. g. vt si habebat duo regalia argentea pro qualibet Missa possit dare vnum regale tantum, & aliud penes se retinere.

Et quidem quod possit id facere in foro exteriori, nulli dubium est, nam ita multi faciunt sine vllo scrupulo. quorum ratio, & fundamentum esse potest. Primo, quia nõ videtur fieri aliqua fraus danti dictas eleemosynas pingues, cum principale intentum ipsius sit, vt prædictæ Missæ celebrentur. Secundo, quia Missa non videtur esse minoris valoris, & meriti si celebretur minori mercede quam si magna, & pingui; sicut videmus in conductione aliorum operã, parum enim refert quoad effectum operis quod quis v. g. conducat operarium pro stipendio quatuor regalium qualibet die, vel pro tribus si opus faciendum non erit minoris valoris si fiat ab isto, vel ab illo, aut missa
2 ex opere operato non crescit, nec decrescit quantum ad eius valorem si fiat à bono Sacerdote, vel à malo iuxta text. in cap. vtrum de consecr. distinct. 2. vbi de ea dicitur in Mysterio Corporis Christi nihil à bono maius á nihil malo minus perficitur Sacerdote. Tertio, quia is qui accepit stipẽ pro missa eo ipso instanti fit dominus ipsius, sicut quilibet Officialis, & artifex fit dominus illius stipendii, quod accepit pro conductione alicuius operis faciendi, vt Faber Lignarius verbi gratia si accipiat scutum pro facienda arca, poterit sanè dare eandem faciendam alteri artifici, seú Fabro æquè perito in arte, sicut est ipse pro octo regalibus, & reseruare sibi reliqua tria, ergo similiter Præsbyter poterit idem facere circa missas.

Hæ sunt rationes, & fundamenta, quibus prædicti se tueri possint, & vide Fr. Manuel. Rodrig. in summ. verb. missa cap. 131. conclus. 7. eos excusare, etiam quoad forum cõscientiæ tribus concurrentibus, primo quod præfatas Missas non acceperint intentione faciendi cum eis negotiationem, scilicet vt eas postea dent dicẽdas minori stipe, & lucrentur reliquum. Secundo, quod sint pauperrimi. Tertio, quod is qui vltimo accepit dicendas Missas, & sic conductus liberè consentiat, vult dicere quod sciat maiorem stipem fuisse datam pro ipsis, & nihilominus gratuito, & liberè illud plus quod alius sibi retinet remittat, alias enim ignorans non dicitur consentire, sicut nec dormiens cap. maiores §. itẽ quæritur de baptism.

Ex quibus verbis, & conditionibus colligatur, quod in foro conscientiæ non est tutus, qui huiusmodi Missas dat dicendas alicui, qui paupertate, & ne-

& necessitate pressus, eas accipit cum minori stipe, quam mandanti dederunt.

Sed pro vera, & clariori resolutione huius notabilis differentiæ, has, quæ sequuntur conclusiones apponam.

3 Prima conclusio Parochus, vel Monasterium quibus relictæ sunt à Defunctis Missæ aliquæ dicendæ cum salario maiore ordinario, tunc si non possunt, nec nolunt eas per se celebrare, possunt alijs eas dare cum minori stipe, quam acceperunt, sed tamen consueto, ratio est, quia eas relinquunt dicti defuncti contemplatione Parochiæ, & Monasterij, & ratione eleemosinæ eorum, vnde non tenentur totam eleemosinam refundere, sed tantum consuetam, ita tenet Soto lib. 9. de Iusti. quæst. 3. artic. 1. Nau. cap. 21. nu. 9. Beia casu 12. p. 1.

Secunda conclusio, cum eleemosina Missarum est data per personam consanguineam, vel amicã Præsbyteri, poterit similiter ipse Presbyter retinere penes se quod excedit consuetum stipem, & dare alteri pro ipsis celebrandis cõsuetam eleemosinam, quia illud plus censeatur ei datum ob consanguininitatem, vel amicitiam, & ratione eleemosinæ.

4 Tertia conclusio, Parochus, vel Conuentus dans Missas alijs dicendas stipe minori consueto non est tutus in conscientia, quamuis is cui eas committat dicendas videatur in eo consentire, tum quia est illicita negotiatio, & auaritia, tum quia iustum pretium vt ita dicam ipsius Missæ est consuetum, & sic non potest ipsam defraudare, tum quia ob necessitatem, & paupertatem credendũ est consensisse dicere minori stipe, & consequenter talis consensus non est sufficiens ad forum animæ faciunt notata à Maiore in 4. dist. 45. quæst. 3. & à Beia supra citat.

5 Quarta conclusio, vbi eleemosina Missarum non est per statutum Episcopi, neque per consuetudinem loci certa, & determinata, sed incerta vt quia vnus soluit regale, & dimidium, alius duo, alius tria, alius regale tantum, alius regale, & quartam partem alterius, tunc benè poterit Præsbyter, vel Conuentus dare stipem minorem, seù inferiorem, puta regale arg. eorum, quæ tradunt DD. circa pretium iustum minimè taxatum, quod nõ est in puncto indiuisibili, sed habet latitudiné, scilicet tres gradus infimum, medium, & supremũ, & inter hanc latitudinem dicitur iustum, vt per D. Tho. 2. 2. q. 77. art. 1. & Nauarr. in summa c. 23. nu. 78. Soto lib. 6. de iusti. quæst. 2. art. 3. & alios quos congerit Rodrig. in summa verb. vendas cap. 77. in princ.

6 Quinta conclusio, quærens Missas cum praua intentione dandi postea easdem alijs pro minori stipe, quam acceperat furtum committit, & sic tenetur ad restitutionem illius quantitatis, quam apud se retinuit, quia nullo Iure, vel ratione potest illud plus apud se retinere, imò veniт grauiter puniendus, quippe quia facit mercaturam, & genus negotiationis in re tam sacra, & veneranda, alias si posset illud retinere multi non dubitarent præfatam mercaturam exercere, non obstante peccato, seù crimine, at obuiandum est malis, & hominibus peruersis, & auaris tollenda est omnis occasio, & ansa peccandi, præterea negari potest fieri fraudẽ illis missis, seù eleemosinis earum dando minus pro illis quam porrectores earum pro illis dederunt, quamuis enim valor Missæ non minuatur ex eo, quod minor eleemosina pro ea datur, fraudatur tamen is, qui eam dedit, vel saltem is qui retinet fraudatum, facit contra iustitiam nõ dando integrè quod acceperat pro stipe Missæ, & ideo tenetur ad restitutionem ipsius, sicut famulus, qui non porrigit pauperi integram eleemosinã, quam herus, seù dominus illi dedit tenetur restituere id quod retinuit, esto quòd dominus non defraudetur, meritò, & satisfactione illi eleemosinæ integrè quam dedit famulo debitis.

Sexta conclusio, Præsbyter quærẽs Missas cum bona intentione, ne scilicet infra annum sibi deficiant si aliquæ eidem supersint, vel quia plures acceperat, quam poterat celebrare, vel quia infirmitate detentus non potuit eas dicere, si eas alicui dederit tenetur omnem eleemosinam quam acceperat eidem largiri, ratio est, quia alias defraudaret illum non dando illi integram eleemosinam dictarum Missarum, vt supra proxima conclusione probauimus, præterea isto in casu non datur vlla præsumptio de qua in 1. & 2. conclus. loquuti sumus, nempè quod largitor eleemosinarum voluerit facere liberalitatem cum ipso primo Præsbytero ob amicitiam, vel consanguinitatem, aut eleemosinam vltra consuetam, & sic tenebitur totum stipem dare ipsi celebranti dictas Missas, alias tenetur de furto, sicut famulus teneretur de eodem si stipendium datum à domino pro mercede, verbi gratia Petri ad aliquod opus conducti ipse conduceret eum minori pretio, & reliquum sibi reseruasset.

Septima conclusio, Præsbyter pauper habens aliquas Missas dicendas, quas tamen propter infirmitatem, vel aliud iustum impedimentum non potuit celebrare, si eas velit alteri Præsbytero dare potest licitè minori stipe, quam ipse acceperit alterum conducere, dummodò ei rem manifestet, & conductus liberè cõsentiat secundum Rodrig. loco superius citat.

His sic præenarratis, fuit iuxta primam sententiam iudicatum.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio non adimplementi dicitur litis finitæ.*

2 *Locator tenetur rem tradere, & patientiam præstare.*

3 *Contrauentio obstat agenti, ad obseruantiam contractus.*

4 *Succedens in locum alterius, tenetur ea omnia adimplere, ad quæ tenebatur is, cui successit.*

5 *Agens tenetur docere de obseruantia contractus.*

6 *Promittens factum alienum excusatur ab adimplemento quando ipse agit.*

An exceptio non adimplementi impediat liquidationem instrumenti.

DE

DECISIO CCX.

COmmunis, & trita est Iuris conclusio, quod volens agere ex contractu vltro citroque obligatorio in primis docere debeat se adimpleuisse pro parte sua, si ex aduerso opponatur de non adimplemento l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt. l. ædiles in fine, & ibi glos. ff. de ædil. edict. Socc. cons. 273. nu. 2. lib. 2. Aym. cons. 151. n. 8. 9 & 10. & cons. 192. nu. 15. Gozzad. cons. 94. nu 4. cum duobus sequentibus Roland. cons. 53 nu. 27. lib. 1.
1 Decis. Perus. 50. nu. 1. & seq. nam exceptio ista non adimplementi dicitur litis finitæ, & impedit ipsius litis ingressum Castrens. in d. §. offerri Ias. in §. actionum nu. 131. instit. de act. Aym. cons. 127. nu. 14. & cons. 248. col. fin. vers. nõ obstat, & nunquam per statutum sublata censetur, cum oriatur ex vere instrumenti, ex quo oritur petitio Roman. cõs. 244. sub nu. 5. vers. breuiter, & ibi Mandos. in Addit. sub litera E. Aym. dict. cons. 127. num. 14. Alexand. cons. 119. nu. 2. lib. 1. Cæphal. cons. 401. num. 19. lib. 3. & sufficit in modico non fuisse adimpletum, ad hoc, vt actor in totum repellatur, Bald. in l pacta conuenta nu. 1. ff. de contrahend. empt. & l. fin. C. commod. Ias. cons. 28. col. 2. nu. 1. vers. in tantum lib. 2 Rub. cons. 30. num. 4. Neuizan. cons. 50. nu. 9. & 10. Roland. dict. cons. 53. nu. 21. & 29. & cons. 69 nu. 6. & 7. lib. 4. Bero. cons. 25 nu. 14. lib. 3.

2 Hinc est, quod cum locator de iure teneatur rem tradere, & successiuam patientiam præstare l. ex conducto in princ. & ibi Bald. ff locat. l. si quis domũ vbi Bart. not. ff eod. tit. Calder cons. 5. tit. de locat. Socc. cõs 166 sub nu. 10. vers. primo enim lib. 2. si excipiatur de re non tradita, vel patientia non præstita tenetur ipse probare huiusmodi factum, non autem excipiẽs non factũ, per regulam supra positam, & in terminis tradit Papien. in for. lib. qua agit ad fiat præstat. vers. recusauit num. 3. Natta cons. 360. num. 1. lib. 2. Osasc. decis. Pedem. 50. nu. 8. & seq.

3 Hinc est, quod cõtrauentio obstet agenti ad obseruantiam contractus Mathesil not. 50. vbi Additio allegat plures concordantes, & ita fuit tentum per Rotam in vna Mediolanen. frumenti 16. Octobris 1587. coram Orano, fundatur hæc conclusio in dicta l. si quis maior C. de transact. cuius tamen dispositio est valde rigorosa, & rarissimè practicatur in iudicijs, vt alias dictum fuit in vna Cornetana bonorum 26. Iunij 1579. coram fel. record. Clemente Papa VIII. tunc Auditore, quæ habetur in impressis diuers. decis. 583. par. 1. imo nunquam recipitur quotiescunq; cessat læsio, seu interesse partis, & obest dolus Cassador. decis. 2. num. 7. de Iudic. & fuit dictum in vna Romana Vineæ 3. Martij 1598. coram Orano, & in illa Romana transactionis 16. Iunij 1603. coram Litta Hinc est contractum rescindi posse ob defectum adimplementi Alexand. in l. si insulam nu. 43. & ibi Ripa nu. 16. de verbor. oblig. Grat. cons. 93. nu. 61. lib. 1. Cæphal. cons. 25. nu. 26. Puteus decis. 66. in princip lib. 3. Caputaquens. decis. 135. par. 2. Rota diuers. decis. 572. nu. 3. par. 1. & ita fuit decisum in Curia Archiepiscopali in causa D. Didaci de Tufo, qui ad impediendam liquidationem cuiusdam instrumenti in dicta Curia liquidandi allegabat defectum ratificationis, quod, inspecto instrumento minimè apparebat, & propterea fuit processum ad liquidationem.

4 Amplia conclusionem principalem, vt etiam succedens in locum alterius tenetur ea omnia adimplere, ad quæ ipse actor se obligauit ad l. si ei cui §. si quis ff. de euict. l. si cum §. iniuriarum ff. si quis caut. quamobrem Cessionarius etiam tenetur, vt dixit Rota in vna Romana pretij fundaci prima Iunij 1607. coram Manzanedo, exceptio namque quæ cedenti obstat repellit quoque ipsum cessionarium Bero. cons. 32. num. 46. lib. 2, latè Surd. cons. 4. num 6. & sequent. lib. 1.

5 Secundo amplia, vt agens teneatur docere de obseruantia contractus quandocunque, etiam in secunda, & tertia instantia, cum exceptio non implementi opponi possit etiam post sententiam, & in illius executione Aym. cons. 151. num. 10. Menoch. cons. 1. nu. 367. & cons. 65. nu. 4. lib. 1. & fuit dictum in dicta Romana pretij Fundaci.

Tertio amplia, quia Actor ne dum probare debet factum proprium, sed etiam factũ alienum,
6 si illud promisit, quia promittens factum alienum excusatur ab implemento, quando ipse agit, licet secus videatur, quando per viam exceptionis vult euitare pœnam, vt per Rolan. dict. cons. 69. nu. 12. lib. 4.

Declara, nisi constet ipsum adhibuisse omnem diligentiam, vt adimpleret, nec potuisse adimplere, quia tunc satis dicitur adimpleuisse pro parte sua, & ei non obstat exceptio non adimplementi, etiam ad effectum, vt possit agere, iuxta decis. Afflict. 295. nu. 3. Ruin. cons. 67. in fine lib. 4. præsertim si se obligauit ad damna, & interesse, quia tunc non tenetur præcisè adimplere, sed tantum ad damna, & interesse, etiã si fuerit dictum, quod faciendo omnem diligentiam, & promittendo factum alienum se excusare non possit, etiã ex causa impossibilitatis, quia nihilominus soluendo interesse liberatur, vt per Dec. cons. 2. nu. 8. Paris. cons. 110. sub nu. 24. per tot. lib. 1. Purpur. cons 561. post num. 2. Rip. in l. quod tẽ num. 46. in fine ff si cert. pet.

Et hæc declaratio procedit, quamuis contractus fuerit iuratus, quia licet regulariter stante iuramẽto nõ possit, obligat facta adimpleri per æquipollens glos. in l. si pecunia in princip. ff. de cond. cau. dat. cũ alijs per Couarr. in c. quamuis par. 1. §. 4. nu. 6. de pact. lib. 6 tamen hoc intelligitur, quando factum est possibile, & quando is qui promisit potest facere, alias liberatur præstando interesse, vt ibi per Couar. post Aym. cons. 12. nu. 1. Gabr. de Iureiur. conclus. 8. in fin. & ita pluries Rota tenuit nempè coram Bubalo in vna Romana Palatij 7. Maij 1590. & coram Penia in alia Romana Census 17. Aprelis 1598. & in vna Perus. ratificationis 6. Martij 1606. coram Ludouis. in qua fuit reuocatum mandatum Auditoris Cameræ, qui mandauerat talem promittentem carceri non relaxãdum donec fecisset illum ratificare, quem ratificaturum promiserat.

SEM

SVMMARIVM.

1 *Statutum prohibens asportationem armorum compræhendit seruum asportantem ea nomine, & de mandato Domini.*
Prohibitus asportare arma, prohibetur illa asportare etiam nomine alieno ibid.
2 *Fraus nemini debet patrocinari.*
3 *Beneficium auth. hoc nisi de solut. non habet debitor dolosus.*
4 *Mandatum Domini excusat, sed declara, vt nu. 5.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis circa delationem armorum, an compræhendat asportantem illa sub nomine, & mandato Domini.

DECISIO CCXI.

FVit repertus à nostris Cursoribus quidam clericus asportare arma, quare captus, & ductus in præsentia Reuerendissimi D. Vicarij dicebat se illa asportare sub nomine, & mandato Dñi sui cui inseruiebat, & quē sequebatur tempore ex quo fuit captus, & ita pariter affirmabat Dominus ipse, dicens talia arma esse sua, & illi dedisse, vt asportaret pro eius comoditate, & seruitio.

1 Hinc orta est dubitatio, quid Iuris, & Domini resoluerunt incidisse in pœnā edicti, iuxta ea quæ dixit Nouar. in Pragmatica Regni 28. sub rubrica de armis, vbi in terminis ita tenet, asserens, quod prohibens portare arma censetur prohibitus illa asportare, etiam nomine alieno.

Et facit, quod si aliter diceremus, vtique daretur occasio fraudibus, nam omnes clerici, quando reperirentur cum armis dicerent se asportare illa nomine alterius laici, & sic edictum esset frusta-
2 torium, fraus autem nemini debet patrocinari l. itaque fullo ff. de furt. cap. dictum 30. q. 1. cap. intelleximus de iudicijs cū alijs adductis per Tusch. conclus. 474. litera F, & vide Nouarium in praxi elect. & variationis fori quæst. 42. sect. 1. & in suo tractatu de datione insolutum quæst. 2. par. 2. vbi
3 refert, beneficium authentic. hoc nisi de solut. non competere debitori doloso.
4 Non obstat, quod mandatum Domini excusat l. is damnum dat ff. de regul. iur. vbi quod is damnum dat, qui iubet damnum dare, eius verò nulla culpa est cui parere necesse sit, nā respondeo hoc
5 procedere vbi mandatum versatur circa licita, & non circa prohibita, prout in casu nostro.

SVMMARIVM.

1 *Arma defensiua compræhēduntur sub statuto prohibente asportationem armorum.*
2 *Pectoris tutamen non compræhenditur sub edicto Curiæ Archiepiscopalis Neap. circa delationem armorum.*
3 *Appellatione armorum in stricta significatione que veniant, & nu. 4.*
5 *Argumentum à fortiori valet.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra arma asportantem, an compræhendat illum, qui vtitur pectoris tutamine, vulgo *petto à botta.*

DECISIO CCXII.

CVm casus accidisset, videbatur prima consideratione in præfati edicti pœnas esse cōprahensum asportantem pectoris Tuta-
1 men vulgo *petto à botta* ex eo, quia sub statuto armorum prohibitiuo compræhenditur etiam asportans arma defensiua, vt latè per Scribentes cōmuniter in l. 1. C. vt armorum vsus lib. 10. & in cap. 1. §. quis rusticus de pace tenenda Marsil. in pract. crim. §. pro complemento num. 1. cum seq. Paris. cons. 171. nu. 17. vol. 4. Tiraquel. de nobilit. q. 20 nu. 69.
2 Verum contrarium fuit decisum, & absolutus reus, quia Curia habuit pro vero, asportantes similia arma non compræhendi sub edicto suo, vt in specie de pectoris tutamine loquitur in termi-
3 nis Nouarius in collect. decis. ad pragm. Regni 2. sub rubrica de armis nu. 23. appellatione n. armorū in stricta significatione veniunt tantum ea, quæ naturaliter sunt ordinata ad offendendum, vt diximus supra decis. 158. hac eadem parte, & refert & sequitur Nouarius vbi proximè nu. 29. & illa tantummodo arma compræhenduntur sub statuto, quæ sunt apta ad nocendum Mantel. cons. 29. Borrell. de Magistratuum edictis lib. 3. cap. 17. facit text. in l. armorum appellatio ff. de verb. signific. vbi sic legitur, armorum appellatio, non vtique scuta, & gladios, & galeas significat.
4 Quæ opinio eò magis procedit, nam nō solum pectoris tutamen principaliter non est inuentum ad offendendum, quo casu similia non veniunt appellatione armorum, vt tenent Amod. de sindic. nu 88. versic. aduertat tamen Coct. in suis memorabil. verbo armorum circa principium Clar. in pract. crim. quæst. 82. vbi refert, ita tenuisse Senatum Mediolanensem Cabal. resolut. 63. nu. 4. imò
5 neque sunt apta ad nocendum, quod est maius, argumentum autem à fortiori validum est vulgat. tex. in auth. multo magis C. de sacros. Eccles.

SVMMARIVM.

1 *Sacrificium Missæ debet cum maxima veneratione ministrari.*
2 *In Missa Sacerdos non potest vti candelis de seuo.*
3 *Pro spiritualibus pretium exigi non potest.*
4 *Episcopus non potest contra sacros Canones dispensare.*

O An

An Episcopus possit impartiri licentiam Præsbytero, vt propter capitis infirmitatem celebret Missam capite velato vulgo *con il coppolino.*

DECISIO CCXIII.

EX Concilio Trident. sess. 22. cap. 4. 5. & canon. 6. & 7. Ecclesia instituit omnes Ritus, & cærimonias ob maiestatem tanti sacrificij, ibi, vt enim maiestas tanti Sacrificii commendaretur nobis, & honore, & reuerentia debitis tractaretur, & propterea in cap. 8. eiusdem sess. habetur Sacerdotem teneri deuotè, & decenter Missam
1 celebrare, vnde meritò Scortia de sacrificio Missæ lib. 3. c. 13. quem refert, & sequitur Molfes. in summa lib. 1. tract. 3. c. 13. dixit non posse Sacerdotem ob reuerentiam tanti sacrificij vti candelis ex seuo contra Graff. contrarium tenentem lib. 1. decis. c. 43. nu. 1. spiritualia enim in maxima debent esse veneratione Balb. in decis. 71. & in decis. 329. quod non esset si celebraretur capite detecto, & facit ad hoc quod regulariter absurdum euitari debet glos. in l. nam absurdum ff. de bonis damnatorum, & ab omni dispositione reijciendum probatur in cap. dudum de præbēdis Prob. ad Monach. in cap. generali de electione Valasc. in decis. 174. nu. 11. absurdum enim semper vitādum Monach. in decis. 11. nu. 63. Tusc. 10. 1. litera A. conclus. 65.
2 & ad illud euitandum in statuto omnis interpretatio est admittenda Monach. in decis. 64. num. 30. maximè in spiritualibus scribit Mainard. Rota Tholos. in decis. 2. lib. 1. quod verum est etiā consuetudine in contrariū existente c. nuda 8. distinct.
3 cap. frustra eadem distinct. & non dubitatur, quin si per loci Ordinarium concederetur licentia celebrandi capite detecto esset abuti sacrificio, merito nullo pacto concedi potest iuribus supra citatis, & rationabiliter cautum est ne pro sacrificio Missæ pretium, aut salarium exigi possit, vt per Mainard. in decis. 1. Coppin. lib. 2. cap. 1. de sacra
4 polita, & ad comprobationem prædictæ principalis dubitationis facit, quod Episcopus non potest dispensare contra sacros Canones cap. proposuisti de concessione præbendæ latè Triuis. in decis. 41. par. 2. Rot. Venetæ vbi ex nonnullis per eum adductis firmat, constitutionē Episcopi non tollere constitutionem Summi Pontificis, vel alicuius Concilij à Summo Pōtifice approbatam, & Missam celebrare capite velato esse à sacris Canonibus prohibitum non dubitatur per text. expressum, qui hoc in proprijs terminis decidit in cap. nullus de consecratione distinct. 1. propterea fuit in Curia resolutum non potuisse concedi licentiam per Illustriss. Dominum celebrandi Missam capite velato.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta de digno, omisso digniori quoad prælaturas valet in foro exteriori.*
2 *Dupliciter quis potest dici dignior alio.*
3 *Multæ sunt causæ quibus potest excusari eligens dignum, omisso digniore.*
4 *Eligentes dignum omisso digniori licet peccēt mortaliter, tamen ad nullam tenentur pœnam.*

Electio de digno, omisso digniore, an valeat.

DECISIO CCXIV.

1 ELectio facta de digno, omisso digniore quoad prælaturas valet, & sufficit in foro exteriori cap. cum olim c. cum dilecti cap. cum inter Canonicos de elect. Couar. in reg peccatum 2. part. §. 7. nu. 3. idque statutum est propter tranquillitatem, & pacem Reipublicæ, alias daretur occasio ad multas lites, & quęuis electio posset impugnari, & calumniam pati, propter quā rationem, ne dum in foro exteriori, sed etiam in foro conscientiæ valet electio digni, relicto dig niore, vt est communis opinio secundum Couarr. vbi supra nu. 3. & 4. est tamen magnum discrimen inter vtrumque forum in hoc, nempe in foro exteriori non punitur reliquens digniorem, in foro tamen animæ punitur, quia peccat mortaliter, vt probat Concilium Tridentinum sess. 24. c. 1. de reformat. docet etiam Rocchus de Curte in verb Honorificum nu. 42. Couar. in loco citat. Rebel. in 1. par. de obligat. iustitiæ lib. 3. q. 4. nu. 11. & facit text. in c. penult. de elect. in 6.
2 Aduertendum est, dupliciter quem posse dici digniorem alteri, vel secundum se, & simpliciter, vel in ordine ad bonum commune. secundum se, vt quia vnus est magis sanctus, vel magis doctus, quam alius. In ordine vero ad bonum commune potest minus sanctus, vel minus doctus dici melior doctiore, & sanctiore, quia scilicet est magis industrius, aut magis potens ad defendendum iura Ecclesiæ, vel quia cum eo erunt subditi magis pacifici, & magis hilares, & consolati, & consequenter erit vtilior. Vt ergo eligens non peccet mortaliter sufficit quoad forum cōscientiæ eligere meliorem, vel secundum se, & simpliciter, vel in ordine ad bonum cōmune, ita singulariter D. Thō. quolibet. 8. art. 6. D. Ant. 2. part tit. 1. cap. 20. §. 1. vbi dicit illum digniorem, qui excussis omnibus conditionibus melior est ad tale officium ad honorem Dei, & Ecclesiæ vtilitatem secundum iudicium eligentis, quæ est optima regula pro secu-
3 ritate multarum conscientiarum timoratarum sunt tamen aliquæ causæ excusantes à peccato eligentes minus dignum, dummodo sit dignus, primo si minus dignus sit iam expertus, & disertus circa prælaturam, & dignior inexpertus secūdum Rodrig. in summa prima part. cap. 106. num. 5. secundo quando magis dignus est implicatus negotijs externis, vel non ita residentiam facret, sicut minus dignus secundum idem Rodrig. ibid. cap. 108. num. 5. Tertio, quando magis dignus est de alia domo, vel Ecclesia secundum glos. 1. in cap. licet 8. q. 1. & Rodrig. vbi supra nu. 8. vbi alios allegat. Quarto, quando maior pars eligentium inclinat in minus dignum, tunc quia turpis est pars, quæ non congruit toti, & se ei non conformat, potest dari suffragium minus digno, ita dixit

Syl-

Syl.ver. Elect. 1. q. 2. & Caiet. eodem verb. Salon. de Iust. quæstio. 63. artic. 2. vbi dicunt posse eligi minus dignum, quando est magis carus, & acceptus alijs, & de alijs causis videndus est Pater Sà in verb. electio nu. 9. Nauar tom. 1. lib. 2. cap. 2. num. 162. & Caiet. in verb. electio prælati.

4 His igitur sic stātibus, fuit secundū votum meū decisum, quod eligentes dignū relicto digniore, licet peccent mortaliter extra præfatos casus exceptos, vt prædictum est, non tamen tenentur ad aliquam restitutionem damnorum per dictum electum forsan datorum, ita colligo ex notatis per Couar. vbi supra num. 6. ad finem, quatenus dicit conferentes Magistratus dignis relictis dignioribus nullum damnum inferre Communitati, nec ex tali electione Rempublicā vllo modo lædi, licèt enim inquit fuisset sibi melius prospectum, dando ei meliorem, attamen nullum ei infertur dānum, nec iniuria dando ei dignum, ex quibus verbis sequitur ad nihil teneri quoad resarcienda damna eligentes dignum relicto digniore, & ita tenet in terminis Sot. lib. 4. de Iust. & Iur. q. 6. art. 3. conclus. 2. Mercad. de rest. capit. 17. vers. *todo esto*, & Nauar. d. cap. 2. nu. 138. 143. & 155. & cap. 17. num. 74.

SVMMARIVM.

1 *Quando equus locatus reperitur mortuus in itinere ex aliquo morbo, tunc conductor ad illius restitutionem tenetur.*
2 *Casus fortuitus nullum hominis iudicium praecedere potest.*
3 *Commodatarius tenetur ad solutionem equi mortui, quando non probat, equum fuisse mortuum ex culpa superuenienti.*

Commodatarius equi mortui commodati, quando teneatur.

DECISIO CCXV.

1 EXploratum in Iure est, quod vbi equus locatus reperitur mortuus ex aliquo morbo in itinere, tunc profecto conductor ad illius restitutionem, & emēdam, haud quaquam teneretur qui de dolo, & culpa hoc casu solummodo obnoxius foret, vt probat text. in l. si ut certo §. nunc videndum & in l. si. ff. commodati. Imo fit remissio etiam absque scrupulo aliquo conductori mercedis pro rata temporis quo vti equo ipso conducto nequiuit sine eius culpa, sed potius casu superuenienti, per ea quę habentur in l. sed ædes §. si quis cum in annum, & in l. qui insulam §. ædiles ff. locat. imo si pereat res ipsa conducta nulla admodum pensio soluenda est, imò soluta etiam repeten da venit l. si vno ff. locati, nam casus mortis animalis, qui sine culpa accidit á nullo præstatur, ita textus in l. contractus in fin. ff. de reb. iurat. & nihil mirum, quia re ipsa casus fortuitus non pertinet modo aliquo ad conductorem l. ex conducto §. fin. ff. locati, & facit etiam quod habetur in l. quæ
2 fortuitis C. de pignorat. act. vtpotè quia fortuitos casus nullum hominis consilium præuidere potest l. graui æstimatione ff. de adminis. rer. ad ciu. pert. secus tamen si casus contigeret culpa conductoris d. l. qui insulam §. qui insulas ff. locat. & Bar. in l. si imo §. itē cū quidam ff. eod. & alij vniuersaliter omnes in cap. auditis col. 17. vers. & in quātum incidenter dicunt extra de præscript. & ideo si equo conducto ad vecturam quis imponeret valisiam, dum equus ipse conductus deputatus foret ad onus hominis ferendum, & non grauem valisiam, periculum equi tunc procul dubio spectaret ad conductorem secundum Bart. in l. qui insulam §. qui mulas per illum text. ff. locat. & idem Bart. in l. 1. C. de cursu publico li. 12. dixit, quod si conductor equi percusserit equum calcaribus, vel flagello, & equus ipse moriatur, periculum, tunc non spectaret ad eum, sed potius ad locatorem dominum, secus vero si percusserit lapide, ligno, vel fuste, tunc enim conductoris percutientis foret periculum, cuius sententiæ acquiescit Ioann. de Anania in cap. significasti, il secondo, column. 10. taxt. de homicidio Anna in sing. 172. & latè est videre penes Viuium decis. 1. part. 1. & Ambrosin decis. 17. qui ambo tractant de equo commodato, & mortuo, quando teneatur commodatarius, circa quem articulum fuit iudicatum in Curia Ar-
3 chiepiscopali teneri commodatarium ad solutionem pretij equi, quotiescumque non probaret ipsum equum fuisse mortuum ex morbo superuenienti, & non ex culpa sua.

SVMMARIVM

1 *Per baptismum ministratum domi contrahitur compaternitas.*
2 *Quod impedimentum ad contrahendum matrimonii oriatur ex Baptismo facto domi ob necessitatē.*
3 *Nunquam contrahitur cognatio spiritualis, nisi iure id caueatur.*
4 *Per Catechismum datum simul cum Baptismo non contrahitur cognatio spiritualis.*

Cognatio spiritualis, an contrahatur in baptismo collato domi ob necessitatem, postea in Ecclesia sollemniter iterato.

DECISIO CCXVI.

1 CVm fuissem de hoc quæsitus à quadam Curia Episcopali, dicebam, quod tenentes puerum domi ob necessitatem baptizatum, sed postea sollemniter ad Ecclesiam ductum ad supplendum quæ ei desunt, & etiam fortè ad rebaptizandum communiter in foro exteriori reputātur compatres, & ita fuit resolutum post longam discussionem coram Illustrissimo Card. Paleoti. in simili casu coram eo proposito 28. Aprilis anno 1589. teste Beia tom. 2. casuum conscientiæ cas. 3. per tex. in cap. 1. 30. q. 1. cap. si quis ead. caus. q. 4. cap. in catechismo de consecrat. dist. 4. & cap. 2. de cognatione spiritual. in sexto; nam per catechismum qui præcedit præfatum baptismum sollemne oritur cognatio spiritualis, non quidem im

pediens, & dirimens, vt est illa, quæ contrahitur ex baptismo, sed impediens tantum, vt dicit text. in d. cap. 2. de cognat. spirituali in 6. & notat Nauarr. c. 22. nu. 40. & 72. vbi aduertit, multos in hoc errare credentes, in secundo baptismo sollemni non autem in primo domi facto contrahi cognationem spiritualem cum contrario res se habeat, vt docet idem Nauar. consil. 1. de baptismo Rebuff. in praxi benef. in reg. dispensat. in gradu prohibit. glos. 5. nu. 4. & Beia super pag 255. vers. ex his colligitur,
2 & vers. quod si subinde. In primo enim contrahitur impedimentum impediens, & dirimens matrimonium, & in secundo propter catechismum, & alias cærimonias, & sollemnitates in primo omissas contrahitur impedimentum impediens tantum, & non dirimens, idem docet Sot. in 4. q. 20. artic. 3. Carrer. lib. 2. de sponsalib. cap. 6. & 7.

Contrarium tamen fuit resolutum per motum proprium Pij V. in anno 1564. vt docet Ledesma de baptism. c. 13. conclus. 5. dub. 2. & ita esse de Iure constat, quia ad hoc, vt prædictum impedimentum impediens tantum, & non dirimens, siue prædicta cognatio spiritualis ex catechismo de qua in dict. cap. 2. oriatur, duo requiruntur primum, vt catechismus præcedat baptismū, alias si subsequatur eum vt in nostro casu nulla contrahitur cognatio spiritualis, & per consequens nullum impedimentum impediens oritur ex tali catechismo facto in Ecclesia post celebratum baptismum, & ita fuit conclusum Romæ inter Dominos Abbreuiatores teste Paul. in pract. Cancellar. posita post practicam beneficialem Rebuff. pag. 594. cōtra Fel. qui tunc erat Auditor Rotæ, idem tenet Armilla verb. baptismus nu. 35. Mādos. de signat. grat. pag. 73. & dicit communem Vega verb. bap-
3 tismo cas. 24. nulla enim cognatio spiritualis contrahitur, nisi Iure non caucatur, vt palam est, at in toto Iure Canonico nullus est textus qui talem cognationem inducat, quando catechismus datur separatus post baptismum, sed requisitū ad contrahendam prædictam cognationem est, vt catechismus fiat separatim à bapt smo, & non simul cum baptismo, pro quo sciendum est olim esse solitū fieri catechismum separatim à baptismo, quando veniebant adulti ex infidelitate, vel Iudaismo ad se baptizandum, nam primo instruebatur in fide per duos dies, & subsequebatur catechismus cum compatribus, & administrabatur ante ingressum Ecclesiæ, & post interuallum dierum, vel temporis administrabatur baptismus cum alijs compatribus, vt constat ex d. cap. in catechismo de consecrat. dist. 4. cuius verba sunt, in catechismo, & in baptismo, & in confirmatione vnus patrinus fieri pōt si necessitas cogat nō est cōsuetudo Romana, sed per singulos singuli suscipiant, ecce quomodo separatim, & ex interuallo administrabantur catechismus, & baptismus, & cum diuersis patrinis.

Ex quo colligit Abbas sic intelligendus in cap. dilectus nu 10. de Cappell. Monachor. hodie non
4 contrahi cognationem spiritualem per catechismum, qui datur simul cum baptismo, quia duo illi actus, scilicet catechismus, & baptimus non reputantur, nisi pro vno actu, ex eo quod fuit simul vno contextu, & cum ijsdem patrinis, & catechismus est qui pertinens, & præambu lans ad debitè administrandum baptismum, & sic recessit ab aula prædictus vsus antiquus vna cum impedimento, quod ex eo oriebatur. Quod ex eo patet, quia hodie in dispensationibus, quæ impetrātur pro cognatione spirituali contracta ex baptismo nulla fit mentio de altera, quæ contrahebatur olim ex catechismo, quæ si adhuc maneret, & contraheretur, necessariò esset exprimenda arg. §. affinitatis Inst. de nuptijs, & notat Paulus qui supra dicens multos ita tenuisse.

Ex prædictis collige, quando Obstretrices baptizāt domi pueros recenter natos, quod solet frequenter per eas fieri etiam sine necessitate, & male siue postea baptizentur iterum sollemniter cum conditione, prout alicubi sæpè per Parochos ignaros, & imperitos temerè fieri solet, siue tātum suppleātur ea, quæ desunt, vtpotè catechismi, exorcismi, & vnctiones Olei Sancti, & chrismatis, nullam cognationem spiritualem contrahi inter tenentes rebaptizatum inter puerum, & parentes eius, vt notat Beia super vers. quod si subinde, nec inter assistentes præfatis cærimonijs, & catechismis, sed tantum contrahi in primo baptismo domi celebrato inter Obstetricem, puerum, & parentes eius, quia Obstetrices nullum adhibent patrinum, si vero adhiberent re vera contraheretur etiam dicta cognatio inter patrinum, pueros, & parentes eius.

SVMMARIVM.

1 *Nemo potest in se ipsum in foro exteriori Iurisdictionem exercere, limita nu. 3. & intellige num. 4. & 6:*

2 *Inter dantem, & accipientem debet esse distinctio personalis.*

3 *Prælatus ex causa legitima potest secum dispensare in irregularitate occulta.*

Episcopus incurrens irregularitatem occultam, an possit secum dispensare.

DECISIO CCXVII.

1 Consultus respōdi, regulariter neminē posse in se ipsū in foro exteriori exercere Iurisdictionē l. qui Iurisdiction. ff. de Iurisdict. omn. iudic. hinc est ꝙ nemo potest se ipsum excommunicare Nauarr. cap. 27. num. 6. nec potest quis suam propriam electionem confirmare cap. fin. de instit. nec absoluere, vel condemnare cap. fin. de recept. arbitr. l. ille à quo §. tempestiuum ff. ad Trebell. nec sibi conferre beneficiū c. ad aures de excessib. prælat. nec se ipsum præsentare cap. per tuas de Iurepatr. nec se baptizare cap. de-
2 bitum de bapt. quorum ratio est, tum quia inter dantem, & accipientem debet esse distinctio personalis, vt d. c. fin. tum quia par in parem nō habet imperium, vt d. §. tempestiuum, & l. nam Magistratus ff. de arbitr. l. præcipimus §. pen. C. de appellat. & l. digna vox C. de leg. quanto ergo minus habebit imperium quis in se ipsum, quod & confirmatur ex clem. 2. vers. quod si Episcopus de reb. Eccles. vbi habetur, quod Episcopus non po-

test

tiſ authorizare in facto proprio, ficut nec Oeconomus cap. tic vſus x. quæſt. 2. nec tutor l. 1. ſ. pupillus ff. de auth. tut. nec pater donationem fibi à filio factã gloſ. verb. rem acquirit l. 1. ff. eod. quam dicit communiter approbatam Clar. in ſ. donatio quæſt. 6. nu. 7.

3 In iudicio tamen pertinente ad forum animæ, aliquando quis vtitur iuriſdictione in ſe ipſum, vt in indulgentijs, poteſt enim Prælatus qui indulgentiam generaliter concedit eandem ſibi lucrari, vt conſtat ex vſu, & docet D. Tho. in 4. diſt. 20. art. 5. quæſt. 4. Palud. ibidem quæſt. 4. art. 3. Geminian. in cap. indulgentiæ de pœnit. & remiſſion. lib. 6. Calder. in cap. in noſtra eod. tit. Nauar. de Iubilæo notab. 20. num. 11. Sot. in 4. diſt. 21. q. 1. art. 4. verſ. poſtremum hic, vbi latè hoc probat contra Caiet. & reſpondet rationibus in contrarium facientibus, & Suarez copioſè to. 4. ſup. 3. D. Tho. diſput. 52. ſect. 2. à nu. 14. vbi dat rationem, quia ſcilicet Prælati non debent eſſe peioris conditionis, quam inferiores, nec obſtat regula in principio tradita, quia in-

4 telligitur de iuriſdictione coactiua in ſe ipſum, vt in hac ſpecie lucrationis indulgentiarum nulla interuenit coactio, quia conferuntur vniuersè opus tale facientibus.

5 Idem dicendum eſt in diſpenſatione, nam poteſt Prælatus ex cauſa legitima ſecum diſpenſare, ſicut poteſt cum ſubdito, ita D. Tho. in Addit. ad 3. par. quæſt. 27. artic. 34. ad tertium, & 2. 2. quæſt. 185. art. 8. & d. quæſt. 4. ad tertium Sanchez poſt alios lib. 8. de matrim. diſput. 3. Suar. tom. 5. diſput. 41. ſect. 2. nu. 9. vbi dicit ita fuiſſe declaratum à Cardin. Concilij refert Salas vbi infra, quod in Papa, & in Principe non recognoſcente Superiorem tenuit Abb. & Felyn. in cap. 1. nu. 33. de conſtit. & in cap. præterea, licet cũ hæſitatione nu. 20. de ſponſal. Sot. lib. 1. de Iuſt. quæſt. 6. artic. 7. ad ſi. Suar. to. 4. diſput. 52. ſect. 1. nu. 10. Palud. Rodrig. Sanchez. & alij quos refert Salas de leg. diſput. 20. ſect. 12. num. 103. Caiet. 2. 2. quæſt. 96. artic. 5. pro quibus facit capit. per venerabilem qui filij ſint legit. vbi dicitur poſſe Regem diſpenſare cum filijs ſuis, eos legitimando in ordine ad temporalem hæreditatem, & alias dignitates ſæculares, quæ quidem diſpenſatio eſt quædam virtualis diſpenſatio cum ſe ipſo, non ſolum, quia filius eſt aliquid patris, ſed etiam propter correlationem, nam diſpenſando cum filio, vt poſſit eſſe hæres, diſpenſat etiam ſecum vt poſſit illum hæredem inſtituere, idem dicit de inferioribus Prælatis, quod ſcilicet poſſint ſecum diſpenſare ſicut poſſunt cum ſubditis, vt poſt Cord. ub. tener Rodrig. in ſumma 2. part. cap. num. 30. nu. 44. & Suarez vbi ſupra numero vigeſimo, & 22. in quolibet enim Prælato conſiderantur duæ perſonæ, vna vt Prælatus ſecundum quam diſpenſat, vel concedit indulgentias, altera vt homo ſecũdum quam poteſt ſecum diſpenſare, & gaudere indulgentijs, præſertim, quia adminiculo diuini Iuris dictis poteſtatibus ſecum vtitur, pro quo facit cap. à collatione de appellat. in 6. vbi ſi collatio Canonicatus facta eſt à Capitulo aſſiſtente Epiſcopo, vt Epiſcopus eſt non poteſt appellari ad ipſum, quia fieret ad eundem ſecundum eundem, ſi verò Epiſcopus interſit vt Canonicus, tunc bene valet appellatio, quia licet videatur fieri ad eundem perſonam, non tamen ſecundum idem munus, facit etiam quod ſingulariter notat Abb. in cap. ſicut vnice num. 5. de exceſſ. prælat. vbi dicit, quod licet Epiſcopus non poſſit vnire ſuæ menſæ aliquam Eccleſiam, etiam accedente ſui Capituli conſenſu, quia authorizaret in facto proprio, quod facere non poteſt, vt in clemen. fin. 6 quod ſi Epiſcopus de reb. Eccleſ. non alien. ſi tamen idem Epiſcopus eſſet Legatus Cardinalis poſſet id facere ex tali poteſtate, quod dictum dicit valde notandum Selua de benefic. 2. par. quæſt. 3. nu. 45. non mirum ergo ſi Epiſcopus, vt egens diſpenſatione ſubdatur ſibi ipſi tanquam Epiſcopo, poſſitq; diſpenſare ex poteſtate ſibi à Deo data ſecum tanquam ſubdito dictæ poteſtati, nec abhorret etiam à naturalibus, vt ſub diuerſis rationibus idem ſit agens, & patiens, dummodo actio non requirat coactionem.

Hinc dicit Suar. to. 5. diſput. 33. ſect. 3. nu. 6. poſſe Prælatum ſecum diſpenſare in irregularitate à ſe occultè contracta, verbi gratia, quia non obſeruauit interdictum à ſe poſitum etiam poſſe ſe abſoluere ab excommunicatione minori contracta ſimiliter quia communicauit cum excommunicato à ſe ligato, vt docet idem Suarez to. 5. diſput. 33. ſect. 3. nu. 6.

6 Aduerſus hęc obſtat plurimum ea quæ in principio diximus Reſp. tamen ea procedere in foro exteriori, & quoad iuriſdictionem coerciuam, & vbi requiritur diſtinctio perſonarum, cæterum in rebus grauibus melius faciet Prælatus ſi à Confeſſario ſuo in actu confeſſionis petat, vel diſpenſationem, vel abſolutionem & ita practicatur, & docet Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 2. nu. 12. & lib. 3. c. 51. nu. 7. Henriqu. de irregul. cap. 18. ſ. 3. in gloſ. 3. vbi latè Suarez tom. 4. diſput. 3. ſect. 2. nu. 15. Rodrig. in ſumma 2. par. cap. 30. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Miſſa celebrari non poteſt extra locum ſacrum.*
2 *Miſſa celebrari debet in Eccleſijs, ſaltem benedictis fallit nu. 3. 4. 5. 6. & 7.*
8 *Sacerdos celebrans in altari portatili, debet puniri.*

Miſſa, an poſſit hodie in altari portatili celebrari.

DECISIO CCXVIII.

1 Clara eſt Iuris concluſio, quod Miſſa celebrari non poteſt extra locum ſacrum c. ſicut cap. Miſſarum cap. hic ergo, & cap. nullus de conſecrat. diſtin. 1. ſi enim ad panem manducãdum ſunt domus, & certa loca deputata Paulus ad Corinth. quanto magis decet, vt non vbiq; & quouis in loco, ſed in locis tantum Deo ſacratis ſacroſancta Myſteria celebrentur, & panis ille diuinus cõmedatur nihilominus poteſt dici Miſſa in Oratorijs publicis, ſiue eremitorijs, ſine tamẽ licentia Epiſcopi, ratio eſt, quia talia Oratoria, ſiue

eremitoria publica erigi non possunt sine licentia Episcopi glos. in cap. auctoritate de priuileg. lib. 6. Cæpol cautel. 21 t. & tunc cum eriguntur datur licentia ab Episcopo, vt in tali loco sub inuocatione alicuius Sancti possit constitui eremitorium, & ibi erigi altare, ex quibus colligitur quod Missa ne-
2 cessariò est celebranda, siue in Ecclesijs, tam consecratis, quā benedictis, siue in oratorijs publicis, quod recenter statutum est in Concilio Tridentino sess. 22. cap. quanta.
3 Hæc tamen regula non semper seruatur, plures enim sunt casus in quibus extra Ecclesiam, & oratoria publica Missa licitè celebrari potest, prima ergo fallentia est in Episcopis itinerantibus Episcopi enim quia quotidie oportet eos dicere, vel audire Missam ex priuilegio in corpore Iuris clauso possunt transeundo, & itinerando dicere, vel audire Missam in quouis loco honesto extra Ecclesiam, vt probat text. in cap. fin. de priuileg in 6. quo priuilegio, etiam hodie post Concilium Tridentinum vbi supra possunt vti Episcopi, vt respondit Congregatio Cardinalium cōtra Nauar. consl. 16. num. 1. de priuilegijs Secundo fallit prædicta regula in habentibus à Papa priuilegium dicendi, vel audiendi Missam in priuatis oratorijs cap. missarum cap. clericos de consl. dist. 1. vbi Abbas nu. 2. dicit communem, Episcopum posse in suo Episcopatu concedere licentiam celebrandi extra locum sacrum, etiam in priuatis domibus cū altari portatili, & ità seruatur in vniuerso Terrarum Orbe, vt testatur Iul. Clar. lib. 5. q. 79. nu. 4.
5 Fallit Tertio in Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, qui ex priuilegio in altari portatili sine alia Ordinariorū licentia possūt celebrare Missas in locis, quos degūt, & sic in locis nō sacris, vt probat text. in cap. in his de priuilegijs, quod tamen priuilegium fuit sublatum per Concilium Tridentinum, vt docet Nauar. cap. 85. nu. 82. nihilominus Pius V. viuæ vocis oraculo confirmauit prædictū priuilegium quoad forum conscientiæ, non obstante Concilio Tridentino, quinimo nec in foro exteriori cessat, dum Episcopi non prohibent, ne eo vtantur arg. eorum, quæ notat Nauar. consl. 16. nu. 1. vers. 2. de priuilegijs.
6 Quarto fallit in necessitate, quæ legem non habet, vt cap. sicut, & in cap. concedimus de consecrat. distinct. 1. & hoc sæpius solet euenire, & præcipuè quando fiunt supplicationes ad parua eremitoria, vel debent celebrari aliquæ Missæ nouæ ad quas maxima multitudo adesset, quā Ecclesia capere non potest, tunc enim ad fores Ecclesiarū potest, & solet dici Missa apposita mensa cum altari portatili, & alijs ad id necessarijs, vt est videre singulariter apud Turrecrem. in cap. missarum de consl. dist. 1. vbi refert nonnullos alios casus necessitatis, sequitur Syluester verb. missa, Ledesma in sum. tit. de Eucharist. Sacramenti difficultat. 40.
7 Denique fallit in clericis itinerantibus diebus festiuis si Ecclesiæ defuerint per text. in d. cap. concedimus, & probat Sot. in 4. dist. 12. q. 2. tales enim præsbyteri si secum deferant altare portatile, & alia necessaria poterunt in quouis loco honesto dicere Missam, vt adnotauit Bustos Salamanticæ in anno 1592. in cap. sicut de consl. distin. 1. & est satis æquum, & rationi consonum, ne talibus diebus careat Missa.
8 Hæc autem fuerunt dicta in discursu cuiusdam causæ nobis delegatæ, vbi resoluimus Sacerdotem præter casus hic enumeratos in altari portatili celebrantē omnimodo puniendum, & condignam ei infligendam esse huius criminis pœnam, quia videtur in cōtemptionem tāti Sacramenti, quamobrem omnes casus volui hic inserere ne Sacerdotes audeant præter eos taliter celebrare, quia dignam quidem pœnam in eorum perniciem reportabunt.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio textus in cap. quoniam §. porro vt lit. non test. an procedat in sponsalibus.*
2 *Sponsalia sunt disposita in matrimonio.*
3 *Sponsi dicuntur coniuges.*
4 *Concilium Tridentinum prohibens matrimonia clandestina, non extenditur ad sponsalia.*

An dispositio textus in cap. quoniam §. porrò vt lit. non contest. procedat in sponsalibus.

DECISIO CCXIX.

1 Cauetur per supradictum textum, quod vbi agitur de matrimonio carnali, vel spirituali possunt contra contumacem, etiam lite non contestata testes recipi, & sententia diffinitiua ferri si vero reus est absens, sed non contumaciter, tunc
2 in carnali nō proceditur, sed expectatur absens, in spirituali verò si agatur de contracto habitur Iuribus antiquis, si de contrahendo expectatur absēs per sex mēses, quare fuit in Curia Archiepiscopali dubitatum, an huiusmodi dispositio procedat etiā in sponsalibus, & pro parte affirmatiua adducebatur, text. in l. oratio ff. de spōsal. vbi æquiparat sponsalia matrimonio, cū spōsalia sint disposita in matrimoniū qua de causa Bald. ibid. firmat regulam, sponsam habentem fori electionem gaudere eodē priuilegio electionis fori sicuti eius sponsus, nam idem Ius dicit militare in vxorem, quæ gaudet fori electione sicut vir habens idem priuilegium, vt latè firmauit Nouarius in praxi quæst. 47. sect. 1. quod in sponsa, & sponso, vnde sicuti prohibetur donatio inter virum, & vxorem, sic inter sponsum, & sponsam glos. in l. ea quæ ff. ad municipalem, & facit quia sponsus sponsam de adulterio accusat sicut maritus de adulterio vxorem l. propter C. de adulterijs, vbi glos. ibi purificat spem matrimonij ipsi matrimonio per text. in l. si vxor §. diuus ff. de adulterijs, refert, & sequitur idē
3 Nouarius in quæst. 48. nu. 1. sponsi enim dicuntur coniuges cap. coniux 27. q. 2. vnde sponsa habet priuilegium hypotecæ in bonis sponsi, sicut vxor in bonis mariti, iuxta doctrinam Angeli in auth. de æqualibus dot. §. his consequenter ad finem collat. 7. relatam per eundem Nouarium loco superius citat. nu. 5.

Ex

Ex quibus prætendebat vna ex partibus aduerfis, difpofitionem præfati text. in cap. quoniam §. porro procedere, & haberc locum etiam in fponfalibus.

Sed contrarium fuit tentum per Dominos in vna Sicula annullationis fpōfaliorum delegata Illuftriffimo Archiepifcopo noftro à Sede Apoftolica, non extendendo difpofitionem d. textus loquentis in matrimonio ad fponfalia, cum fimus in odiofis iuxta vulgatum text. in cap. odia de reg. iur. in 6. ad quod facit declaratio Sacræ Congregationis Concilij, quæ voluit difpofitionem text. Sacri Concilij Tridentini feff. 24. cap. 1. de reformat. matrim. vbi cauetur effe prohibita ma-
4 trimonia clandeftina non procedere in fponfalibus, vt refert Mart. in decif. 171. num. 7. vbi firmat fponfalia de futuro etiam non iurata interueniente copula carnali effe obferuanda.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium obtentum per fimoniam ftatim debet dimitti, & quid de fructibus nu. 2. & 4.*
3 *Collatio facta ex caufa refignationis fimoniacæ, eft nulla.*
5 *Annullatio collationis fimoniacæ, eft inducta in odium peccati fimoniæ.*

Beneficium per fimoniam obtentum, an fit dimittendum ante fententiam.

DECISIO CCXX.

1 CONfultus refpondi, & iuxta votum meum fuit iudicatum, nam dicebant quod obtinens beneficium per fimoniam realem ab alio, eo ignorante commiffam tenetur illud in vtroque foro ftatim, vt dictam fimoniam cognitam habuerit dimittere nulla fuper dicta fimonia expectata fententia declaratoria. De hoc nulla eft dubitatio inter DD. quia funt iura expreffa cap. 1. 1. quæft. 5. cap. de regularibus cap. ex infinuatione cap. nobis de fimon. cap. pen. de elect. glof. in fumma 1. quæft. 4. communiter approbata fecundum Nauar. conf. 65. nu. 2. de fimon. & docent Innoc. & Abb. in d. cap pen. nu. 5. & in cap. de fimoniacæ nu. 6. & 7. de fimon. & idem Nauar. cap. 25. num. 113. & §. 1. D. Tho. 2. 2. quæft. 100. artic. 6. ad tertiũ Couarr. in regula peccatum 2. par. §. 8. nu. 7. Silu. verb. fimonia quæft. 13. nu. 8. & alij citati ab Henriqu. de excommunicat. cap. 37. §. 5. in glof. 9.

2 Tota difficultas confiftit circa reftitutionem fructuum ante fcientiam, feu durante ignorantia fimoniæ perceptorum, an teneatur etiam eos reftituere vna cum beneficio, quod quidem dubium dependet ab alio circa collationem prædicto ignoranti factam, an fcilicet fuerit valida ipfo iure, nec ne, nã qui tenent fuiffe nullam ipfo iure videntur confequenter tenere effe reftituendos, pro qua opinione allegatur D. Tho. 2. 2. quæft. 100. d. art. 6. ad tertium vbi dicit talem ignorantem teneri ad fructus extantes fequitur Sot. lib. 9. de iuft. quæft. 7. artic. 3. Cordub. quæft. 28. Henriq. fupra Nauarr. lib. 2. de reftit. cap. 2. nu. 329. Rip. refponf. 21. nu. 9. Panor. d. cap. pen nu. 2. approbatus in hoc per Rot. tefte Gomez. in regul. de trien. q. 12. docet Caffad. decif. 3. nu 3. de fequeftr. poffeff. in. & videtur probari per dictum cap. nobis ibi eft penitus reprobanda, quod verbum penitus fignificat nullitatem ipfo iure glof. in l. fi quis aduocatorum C. de poftul. cum nen lata à Confct. in fingularibus fuis, verbo penitus, item negari nō poteft quin dicta collatio fuerit in fe vitiofa, & fimoniaca, quia re vera interuenit pecunia, & fuit obtenta median te pretio, vnde ignorantia illius cui fuit beneficium collatum non poteft illam validam reddere, fed folum poteft ipfum excufare à dimiffione beneficij, & reftitutione fructuum, durante ignorantia, at crimen fimoniæ ipfo facto afficit collationem, & eam reddit nullam, quia impedit domi nij tranllationem, ergo meritò eft iudicanda nulla licet fuerit facta ignoranti eam, tertio quia alias fi effet valida vfque ad tempus notionis, vt vult altera opinio contraria inferretur, illam collationem effe in pendenti, aut tacita conditione factã, contra notata per Nauarr. cap. 23. num. 103. aut faltem fi fit temporalis is teneretur cui fuit beneficium collatum poft habitam notitiam de fimonia commiffa effe exequutũ contra fe de crimine alterius contra notata per Valer. verb. pena in differentia 10. quinimò, & eft quarta ratio ex eo quod ifte ignorans teneretur renunciare, feu dimittere beneficium ftatim, vt fibi innotuit fimonia, nulla expectata fententia, vt fatentur omnes, perfectò patet nullam fuiffe collationem, alias fi fuiffet validæ non teneretur beneficium dimittere, nifi poft fententiam latam, vltimò quia alias effe valida, & confequenter poffet obtinens eam facere fructus fuos durante ignorantia, & daretur magna occafio parentibus, & cognatis prouifi perpetrandi huiufmodi fimonias fecretò confifis quod durante ignorantia filij, vel cognati faceret fructus fuos.

3 Et nota, quod prædicta intelliguntur, quando fimonia commiffa eft cum patronis, vel collatoribus, vel mediatoribus vacãte beneficio per obitũ, nam fi fimonia commiffa fuerit cum aliquo beneficiario, vt dato pretio refignaret, tunc non eft dubium, collationem factam ex caufa refignationis fimoniacæ effe nullam, quia renunciatio eft inualida, nec per eam renuncians abdicat à fe titulum ex glofa verbo pecuniæ in cap. fuper hoc de renunciat. Innoc. in c. cum vniuerforum in fine per textum ibi de rer. permut. communiter approbat. tefte Nauarr. c. 23. nu. 105. in fin. Rot. decif. 7. de renunc. in antiqu. Gom. regul. de trien. quæft. 11. Abb. & Felyn. in cap. dilectus 1. de fimon. Archid. in cap. decimas nu. 2. 16. quæft. 7. Nauarr. conf. 65. nu. 3. de fimon. vbi allegat ad hoc cap. cum de benefic. de præb. lib. 6.

4 Non defunt alij, qui tenent collationem illius ignorantis fuiffe validam, & confequenter non teneri ad reftitutionem fructuum perceptorum durante ignorantia. Huius opinionis author eft Nauarr. pluribus eam comprobans conf. 60. per totum, & conf. 61. nu. 7. de fimon. & Couarr. tandem videtur idem tenere vbi fupra verf. quod fi contendat in fin. licet confusè loquantur, nã dicũt colla-

collationem illam ignoranti factam ex sui natura fuisse nullam, sed per iura humana fieri nouam, & absq; simonia ad tempus vsque scientiæ, & malæ fidei, & ad effectum, vt percipere valeat eiusdem beneficij fructus, eosque absque fraude consumere, quæ distinctio, vt verum fatear videtur magis ex eius capite ficta, quã super iure aliquo fundata, nam debebat ostendere Iura antiqua annullantia dictam collationem, & Iura noua ipsam validantia, & vt videas in effectu esse validam durante ignorantia, & ita eum intelligit Nauarr. lib. 2. cap. 2. nu. 430. & sic facere fructus suos, esse autem inualidam adueniente scientia simoniæ licet Nauarr. dict. conf. 60. nu. 2. ipsum alleget pro contraria sententia.

Potissima fundamina huius opinionis sunt primo textus in d. cap. nobis de simonia, & d. cap. pen. de elect. quatenus disponunt talem electionẽ post sententiam reprobandam, & sic videntur significare fuisse antea validam.

Secundo textus in cap. de regularibus de simon. qui idem significat, quia cogitur talis simoniacus renunciare, & nihil additur de fructibus, quasi nõ sit necessaria eorum restitutio.

5 Tertio, quia annullatio collationis simoniacæ est inducta in odium peccati simoniæ, vt omnes fatentur, at prædictus ignorans nullum commisit peccatum, ergo &c.

Quarto, quia nullus textus est vbi decernatur nulla dicta collatio, ergo non est inducenda per reg. glosæ in cap. pen. de Iurepatron.

His forsan rationibus adductus Nauar. d. lib. 2. cap. 2. num. 430. conatur has in se contrarias opiniones fœdere distinctionis conciliare, ait enim primam opinionẽ D. Tho. procedere in foro interiori, & sic in conscientia esse nullam talem collationem, ideoq; restituendos esse fructus extantes, quia alias suos fecisset, & restituendi non essent hanc autem secundam opinionem Nauarr. & Couarr. procedere in foro exteriori.

Sed certè non video rationem discriminis, si in foro interiori nulla est, & tenetur Beneficiarius ignorans post scientiam restituere fructus extantes multò magis tenebitur in foro exteriori per l. certum C. de rei vendic. quæ expresse obligat possessores bonæ fidei ad restituendos fructus extantes.

Dic ergo nullo modo ponendam esse differentiam inter vtrumque forum in casu de quo loquimur, sed tenendum esse cũ D. Tho. & cũ alijs primæ opinionis per rationes supra assignatas, quæ sunt probabiliores, & fortiores, licet ipsi dictas rationes non allegent.

Vnde non obstant in contrarium adducta, nam ad primum, & secundum respondetur intelligi de reuocatione, seu reprobatione facti, quæ potius est quædam declaratio, quã reuocatio Iuris, vt fit sæpè in Iure teste Couarr. supra & idem dic de renunciatione, quæ præcipitur d. c. de regularibus, quantumuis n. quis sit intrusus & simoniacus et ignorans tenetur dimittere beneficium mediante renunciatione in manibus Superioris, vt docent Innoc. in cap. nisi cum pridem num. 1. de renunciat. Cassad. d. decis. 3. nu. 1. de sequestr. possession. idẽ Innoc. d. cap. de regularibus, & ibidem Abb. nu. 2.

nec ibi fit mentio de restitutione aliqua fructuum quia de ea non fuit facta consultatio, & in prima parte text. quæ agit de simoniacis scientibus, & nihil dicitur de ipsis fructibus, & nihilominus debentur ab ipsis, quare taciturnitas fructuum nullum ibi misterium continet.

Ad tertium respondetur licet ipse ignorans non peccauerit, peccauisse tamen eum, qui pecuniam dedit pro eo in cuius peccati odium meritò impetratio illa beneficij fuit nulla, sæpè enim in Iure quis patitur pœnam sine culpa non tamen sine causa, & punitur vnus pro alio, vt in terminis nostris docet glos. summæ in fin. 1. quæst. 4. quam dicit communiter receptam Nauarr. conf. 65. nu. 2. de simon.

Ad quartum dico satis exprimi nullitatem dictæ collationis ex eo quod præcipitur vt statim dimittat beneficium vbi ignorans intellexerit sibi fuisse simoniacè collatum vt in d. c. 1. 1. quæst. 5. cum communi supra relata, non enim alias teneretur id facere absque sententia si primus ingressus fuisset validus, & Ius circa beneficium acquisiuisset per not. per Valer. verb. pœna diff. 10.

Præterea circa restitutionem fructuum tantum extantium aduertendum est hoc non esse mirum licet collatio fuerit nulla à principio, quia regulare est ad fructus bona fide consumptos nullũ teneri.

SVMMARIVM.

1 *Princeps si facit gratiam quæ vt reuocetur pars in contrarium supplicauerit, & ab eo fit exinde prouisio, quod Iudices prouideant de iustitia, an intelligatur gratia reuocata. & num. 3. 18. & 19. amplia nu. 7. ratio nu. 5. & 8. declara sub num. 11. & 12.*

2 *Iustitia est seruari gratiam.*

3 *Princeps præsumitur velle vti plenitudine potestatis, si actus non potest valere de potestate ordinaria.*

5 *Gratia dicitur illa, quæ conceditur contra ius.*

6 *Princeps si committat causam de iustitia, videtur committere quod fiat, quod iuris est, amplia nu. 7.*

8 *Ius Tertio quæsitum, non potest per Principem tolli.*

9 *Gratia Principis non debet esse frustratoria.*

Gratia Principis, an intelligatur reuocata per rescriptum eiusdem Principis, per quod mandatur, *que se haga relacion.*

DECISIO CCXXI.

Si post gratiam à Principe emanatam pars aduersa supplicat eundem Principem pro reuisione causæ, & Princeps mandat, vt fiat relatio, videbatur per huiusmodi verbum gra-
1 tia reuocata, nam quando Princeps remittit in iustitia dicitur gratia denegata Felin. in cap. super literis de rescript. numero 10. Curt. in l. causas C. de transat. Rot. Rom. in nouis decis. 28. alias 318. Bald. optimè in l. iustitia in princip. ff. de iust. & iur.

& iur. & in cap. 1. de officio delegat. Loaz. in §. iustitia institut. de iustit. & iur. & post alios consuluit Crauett. cons. 408. nu. 19. vers. 4. respondeo vsque ad nu. 26. & in specie Marian. Iun. cons. 35. nu. 4. eiusque ratio est, nam gratia dicitur quæ conceditur contra ius Doctores in cap. sedes de rescriptis
2 Dec. in rubr. de priuileg. num. 5. Bero. cons. 50. nu. 11. lib. 1. Nouarius in pragm. 7. nu. 3. de offic. Sacri Consilij, & consequenter verum est dicere, quod Princeps prouidet quod fiat iustitia idem est, ac si decerneret quod fiat id quod iuris est Bald. in cap. cum venissent nu. 1. de testib. ibi pone quod Princeps deleget causam, & mandet quod fiat iustitia, quod importet hoc, & respondeo, quod idem est, dicere fiat id quod iuris est l. bona fides ff. deposit. Ias. & DD. in d. l. iustitia ff. de iustit. & iur. Milanens. decis. 20. numero 45. par. 1. de Franch. decis. 700. Lanar. post Baldum consilio 37. numero 7. quod maximè procedit in gratia facta per Princi-
3 pem præter Ius Tertij, vt erat casus de quo agebatur, eo quod, dum tractatur de tollendo Ius parti acquisitum, quod de iustitia à Principe fieri non potest si committatur de iustitia, tunc iustitia erit, vt gratia quæ est contra ius non seruetur, sed fiat id quod de iustitia est, secundum Doct. in dict. l. iustit. ff. de iustit. & iur. alias enim prouisio Principis, quod Iudices prouideant de iustitia reddetur frustratoria, quod dici non debet ex adductis in
4 dict. decis. Rot. 358. & fortius in dispositione Principis, & ageretur de derogando contrariæ præcedenti quo casu sufficeret generalis derogatio l. oẽs §. 1. C. de quadrien. præscript. Bald. in l. humanum col. 3. C. de legibus Petr. de potestat. Princip. in tit. de differẽtia inter disposit. homin. & leg. seu. Princip. quæ incipit quantum fol. 223. nu. 2. ideoque si essemus in dubio nõ præsumitur Principem velle vti plenitudine potestatis in præiudicium Tertij, vt aduerso dicebatur, sed solum potestate ordinaria, & iuribus communibus, vel consuetudinibus in loco videntibus Castrens. in l. ex imperfecto C. de testamen. Paul. de Montepic. in l. Titia cum testam. num. 78. ff. de legat. 2. quæst. 18. Petr.
5 Anton. a Petr. in dict. tract. de potestat. Princip. q. 5. prin. quæ incipit circa nonam nu. 6. & per totam fol. mihi 207. & ita intelligenda est decis. Afflict. 128. in princip. allegata, nisi tamen commissio de iustitia facta fuisset super subreptione gratiæ, vel eius nullitate, quo casu non diceretur reuocata
6 gratia, sed eius validitas, seù nullitas dependeret à futuro euentu decis. ferendæ, & iustitia est, vt interim seruetur gratia, quicquid tamen sit vbi prouisio Principis cõformis esset dispositioni iuris, hoc casu contrarium asserendum erit quãdoquidem, & sic largo modo sumpto vocabulo quodcumque Principis decretum gratia dici potest ad text. in l. 1. §. 1. ff. de quæst. Io. Mon. in c. cupientes nu. 130. de elect. vbi ait quod quando Princeps confirmat postulationem iustam, quam non debuisset renuere dicitur gratiam facere ideoque gratia dicitur debita quando subest iusta causa illam faciendi Abb. in cap. bonæ memoriæ il primo num. 14. de postulat. & gratiam dicitur quis facere quando facit id ad quod naturali ratione tenetur Bald. in c.
7 1. nu. 18. de allodijs Natta cons. 600. nu. 40. & 41. lib. 3. Barbat. cons. 32. nu. 2. lib. 2. & cons. 56. nu. 12. lib. 2. Imo Dec. generaliter loquens in cap. sedes nu. 17. de priuileg. dicit, quod in quocunque casu vbi Princeps potest denegare, & tamen consentiat dicitur gratiam facere, maxime si esset solitus, vt consuluit Natta cons. 164. & 165. & propterea per
8 commissionem de iustitia non diceretur reuocata, sed quod fiat quod ius erit, vt aduertit de Franch. in loco cit. nu. 2. vbi refert, ita iudicatum, & notatur per Ias. in dict. l. causas C. de transact. dum ait quod si est lata sententia contra me, quæ transiuit in rem iudicatã, & ego supplico Principi narrãdo quod talis sententia est iniusta, & peto ex gratia reuisionẽ huiusmodi sententiæ, & Princeps deleget causam, vt fiat iustitia, quod per hoc non censetur derogatum sententiæ, sequitur Lanar. in d. cons. 37. nu. 12. in tantum, quod Iudex ex huiusmodi commissione arctatur ad iurisdictionem seruan-
9 dam, & vt veritate comperta faciat illud quod iuris est, prout in specie firmat Angel. in auth. de hæred. & falcid. Marant. in specul. 4. par. distinct. 9. nu. 4. & seq. quos & alios refert, & sequitur Monald. cons. 8. nu. 5.

Quicquid sit ex supra dictis, Curia tamen Archiepiscopalis in casu occurrenti censuit gratiam non fuisse reuocatam, nam certum est, quod si Princeps facit gratiam, & ex inde aduersus eam Principi per partem supplicatur super eius reuocatione, & fit prouisio, quod Iudices prouideant de iustitia, orta fuit pluries dubitatio, an ex tali prouisione censeatur gratia reuocata, nam Afflict. in decis. 128. in fine dixit, quod non, eo, quia iustitia est quod seruetur gratia, Doctores in l. causas C. de trãsact. post alios quos allegat Raimund. Ramũd. in quadam allegat. & quatenus dubitaretur, si Princeps voluerit facere gratiam, responderi posset quod quoties actus non valeret de potestate ordinaria, & sic de iustitia, videatur Principem voluisse vti plenitudine potestatis Alex. Raudens. respons. 1. nu. 147. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Successor singularis regulariter non tenetur stare colono.*
2 *Idem si esset anticipata solutio.*
3 *Per mortem Beneficiati extinguitur ius in beneficio.*
4 *Beneficiatus debet inuigilare circa vtilia beneficij.*
5 *Beneficiatus tenetur stare colono, quando locatio facta esset pro vtilitate Ecclesiæ.*
6 *Beneficiatus quo casu æquiparatur vsuario.*

Pensio anticipata facta clerico locatori, an noceat successori, quominus valeat expellere conductorem.

DECISIO CCXXII.

1 Regulariter, successor singularis non tenetur stare colono l. emptorẽ C. locati, Alex. in cons. 118. lib. 5. eum alijs quos adducit Gomez variar. resolut. cap. 3. num. 9. Duen. regula

40. & Couarr. variar. resolut. cap. 15. lib. 2. in princip. quod procedere fuit dictum in Curia Archie
2 pis. dato quod conductor soluisset anticipatas pensiones suo prædecessori; cuius decis. ratio fuit, quia
3 per mortem ius beneficiati est extinctum cap. 2. de concessione præbendæ argument. l. lex vectigalis ff. de pignoratitia actione, cum alijs de quibus per Crescent. in decis. 9. de priuilegijs, & conductor cũ potuerit præuidere mortẽ locatoris sibi debet imputari Card. conf. 7. de locato Monald. conf. 90. nu. 16. & sequent. Ferret. conf. 151. lib. 1. quos secuta fuit Rota Romana in vna Auximana locationis coram Orano; Prælatus namque bene-
4 ficiatus ad hoc summopere debet aduertere, vt semper pro Ecclesia meliora prospiciat ad instar tutoris qui vtilia agere, & inutilia prætermittere debet l. fin. cum concordant. C. de administratione tutorum Bald. conf. 51. vol. 1. latè Monald. post Alios in conf. 22. vol. 2. & in proprijs terminis Prælatorum adest text. in cap. nuper de rebus Ecclesiæ non alienandis, & ad idem facit text. in cap. per vestras de donationibus vbi Epus non dicitur dominus rerum suæ Ecclesiæ, sed administrator, & propterea meliorem conditionem, non deteriorem facere debet, & locare ad plures annos prædia suæ Ecclesiæ anticipata solutione non esse vtilius minime dubitabatur ex late traditis per Redoan. in quæst. 17. nu. 29. vbi ex pluribus per eũ adductis fundamentis determinat anticipatam solutionem augere pretium, vt probatur in l minus ff. de solutionibus vbi plus, vel minus soluitur tẽpore, & anticipata solutio habetur pro parte pretij arg. tex. in l. fundi partẽ ff. de contrahend. empt. & Rot. Perus. in decis. 9. & alij coĩter in cap. nauiganti de vsuris, & quotidie experiẽtia hoc docet, quia conductores propter istas anticipatas solutiones viliori pretio semper conducunt, quod potest redundare in perniciem successoris, ideo successor non tenetur stare eo, quod contractus non est vtilis pro Ecclesia, imò tales locationes hodie improbantur per Sacr. Concil. Trident. c. 11. de reform. sess. 25. & bene Card. Mant. de tac. conu. tom. 1. lib. 5. tit. 12. nu. 23.

Si tamen locatio esset facta cum debitis requisitis, nempè nomine Ecclesię, & illa vtilis nec non etiam ad modicum tempus, & locans esset administrator vniuersalis secundum aliquos successor tenetur stare locationi, dato quod integrum pretium fuisset solutum prædecessori pro toto tempore ipsius locationis, vt refert Guttier. Canon. quæst. lib. 2. cap. 8. nu. 71. & istam opinionem vti communem, à qua in iudicando non esse recedendum dicit Decian. conf. 14. nu. 5. & 9. vol. 2. quem cæteri adducti per eundem Guttier. sequuntur subdit tamen, quod ista conclusio non caret dubio propter absurdum quod inde sequeretur. Prælatus enim posset locare bona suæ Ecclesiæ, & totum pretium recipere, deindè si moreretur in primo anno successor nihil omnino reciperet, ne dum pro sustentatione sui victus, verum nec pro oneribus dignitatis, quod redundaret in maximum dedecus Prælaturæ, & ipsius dignitatis, quod tamẽ non est ferendum, quæ ratio secundum Decian. vbi supra citatum nu. 15. est satis efficax, vnde Guttier. putat posse distingui in hoc casu, quod ampliatio nostra procedat, si omnes pensiones anticipatæ fuerunt solutę, ita vt pro Rectore nihil remaneat ad sui sustentationem, secus veró si non omnes, sed aliquæ tantum fuerunt solutæ, aliquibus remanentibus, quia tunc successor tenebitur stare locationi, concurrentibus alijs requisitis, de quibus sup. vt ibi per eum. Ego tamen in hoc subsisto, & considero, quod potest esse, neq; reputatur incõpatibile, quod scilicet successor stare teneatur locationi factæ formiter, & solemniter per suum antecessorem, & nihilominus valeat de nouo pensiones exigere, vt post Hostien. Cald. & Redoan. in puncto firmat Surd. decis. 326. nu. 79. saltem vt sustineat onera dignitatis, vt sup. dictum est, quod est notatu dignum.

Quatenus autem valida fuisset locatio, & successor cogeretur stare locationi, non posset conductor soluere ante tempus statutum, & conuentum in præiudicium successoris, & soluendo non consequeretur liberationem Redoan. de rebus Eccles. non alienand. quæst. 58. nu. 53. Castr. in l. diuortio ff. solut. matrim. & Anch. conf. 116. præsertim confitendo, nam confessio Prælati non potest afferre detrimentum Ecclesiæ, vt dicunt omnes citati per Menoch. conf. 38. num. 37. sicut de confessione voluntaria tutoris, quæ non obligat pupillum l. Lucius ff. de administrat. tutor. vbi Bart. nisi sit adminicula Ruin. conf. 174. nu. 4. lib. 1. Natta conf. 145. nu. 20. & in confessione Prælati voluntaria Afflict. decis. 168. sanè potest debitor si vult soluere ante tempus l. quod in diem ff. de solut. l. eum, qui kalendis §. fin. ff. de verb. obli. cum vnusquisque possit suo fauori renunciare l. fin. de pact. & dilatio temporis sit apposita gratia debitoris l. cum tempus ff. de reg. iur. sed quando solutio potest tertio afferre nocumentum, ista anticipatio non est licita, vt in terminis deducit Carolus de Graff. except. 25. nu. 104. cum sequent. qui loquitur in solutione facta Prælato, tales namque solutiones sunt suspectæ, & inuerisimiles, ideo malitijs obuiandum in quantum fieri potest, vt per Menoch. d. conf. 38. nu. 38.

6 Quod sine dubio procederet, si Prælato incipienti infirmari fuisset facta solutio, vel in extremis pósito, tunc quia æquiparatur vsurario, qui nõ potest vltra suum vsum disponere §. primo instit. de vsu. & habit. proculdubio non posset confitendo suo successori afferre nocumentum, cum alioquin detegeretur fraus in præiudicium successoris, vt argumentatur Hieron. de Laurent. in puncto huius quæstionis decis. 117. num. 3. talis enim confessio facta hoc tempore, vtpotè suspecta non nocet successori, etiam si tendat ad liberationem, vt per Menoch. citatum nu. 44. subdentem nu. 46. quod actus factus in articulo mortis, alteri non præiudicat, dato quod ab incolumi gestus potuisset detrimentum afferre, & quod est plus id etiam procedere dicit, si actus ille fuisset iuratus, quia iuramentum non confirmat actum in præiudicium alterius, subijciens exemplum de marito, qui incolumẽ vxori donare potest, cum iuramento tũ per actum confessionis de recepto hoc facere non potest, quia illa confessio præsumitur ficta, & simulata

mutata, cum alias in vita posset expresse donare cum iuramento, iuxta magis communem Doctorum sententiam, vt ibi per eum num. 50. cum seq.

Nec iuuat dicere, quod huiusmodi pensiones debentur Prælato ante effectum saltem pro alimentis, & pro labore beneficiati, qui beneficio interuiuit ad similitudinem vsusfructuarij, qui lucratur fructus statim vt à solo sunt separati ad l. defuncta ff. de vsufruct. quia quicquid sit de hac materia, quæ aliã requirit indaginem sat est, quod in vita illos suos faciat, & in morte habeat tãtum nudum vsum, & non plus, & in omnem casum solutio ista tanquam anticipatè facta incipienti mori habetur pro non facta, vt dictum fuit, & consequenter perinde habetur, ac si esset inexata, vnde saltem succedit Bulla Iulij Tertij reseruans fructus inhærenti successori, vt per Cardin. Seraphyn. decis. 594. præsertim nu. 18. & 19. vbi loquitur de clerico qui vsus fuit diligentia in exigendo.

SVMMARIVM.

1 *Debitor non dicitur in mora, si non extat persona cui soluat.*

2 *Ærarius non tenetur exigere, nisi introitus baronales tantum.*

3 *Baro si facit mercaturam de fructibus, Ærarius tenetur illos custodire.*

4 *Ærarius non tenetur custodire fructus perceptos extra territorium.*

An Aerarius Baronis dicatur legitima persona recipiendi introitus, non quidem feudales, verum ex mercimonia prouenientia, ad effectum, vt debitor Baronis non sit in mora soluendi, ex quo non aderat persona cui soluerat.

DECISIO CCXXIII.

Difficultas non modica est inter Doctores, an si debitor non habeat cui soluat, teneatur ad vsuras, oriturque difficultas prædicta, quia tex. in l. pecuniæ fænebris §. fin. ff. de lege commissor. simpliciter dicit, quod quando non

1 adest cui soluatur, non constituitur debitor in mora, & per iura prædicta cum alijs concor. hoc tenuere Alexand. qui plene loquitur in cons. 92. per spectis lib. 1. & Aret. in cons. 163. vbi plenissime, aliæ vero leges in cõtrarium videntur, scilicet, quod non existenti cui soluatur requiritur etiam protestatio, oblatio, & depositio, vt dicit tex. in l. ait prætor §. sed hodie ff. de minor. l. si reus paratus ff. de procur. l. labeo ff. de nautico fænor. & in l. fin. ff. de lege commissor. & per prædicta iura cum alijs, ita tenet Bart. in dicta l. si reus paratus, Paulus de Castr. & Alexand. in l. ad diem ff. de verbor. obligat. de quibus meminit Aret. in princip. consilij prædicti, Reddebatur difficilis controuersia, quæ pendebat in Curia Archiepisc. Neapol. inter quẽdam de Ponsellis, & Illustrem Virgiliam Rauascheriam, dicebat namque ipse de Ponsellis minime teneri ad interesse qnantitatis serici non solutæ in Castro Girifalchi, ex quo cum ibidem accessisset, non inuenit personam legitimam cui solueretur, ex parte autem dictæ Virgiliæ probabatur eo tempore fuisse in terra Girifalchi eius Ærarium, cui poterat fieri solutio, quare fuit dubitatũ quid iuris, & fuit in Curia Archiepisc. resolutum con-

2 tra dictam Virgiliám, ex quo Ærarius non tenetur exigere, nisi introitus baronales tantũ Francisc. March. in decis. 207. part. 2. Lanarius cons. 69. & fuit prouisum inter Vniuersitatem Prignani cum Barone, Actuar. Galterio, non posse cogi nisi pro feudalibus fructibus exigendis intra territorium,

3 verum & si mercetur fructus Baro, si erunt collecti de feudo Ærarius tenebitur curam habere sic Carauit. ritu 45. in fin. Capyc. in inuestit. ver. feudor. immunitas Mastrillus de Magistrat. lib. 4. capit. 17. num. 70. cum sequent. secus si bona aliunde emeret Baro, vt mercaretur, nam tunc ad administrationem eorum Ærarij non sunt obligati Adde Campan. in clem de vita, & honestat. cler. nu. 126 Addent. ad Capyc. decis. 158 neque si Baro aliunde victualia, & alias mercantias emeret pro mercimonijs, nam de ijs nec tenetur Ærarius administrationem suscipere Franch. decis. 128.

4 itidem obseruandum, quod Baro non potest cogere ad habendam curam de bonis extra feudi tenimentum, vt notat Andr. cap. 1. §. sed nec alia colum. 4. tit. quæ sit prima caus. benef. amitt. prout Rex non potuerit cogere feudatarios ad præstãda seruitia extra Regnũ, & sic fuit decisum in Vniuersitate Pisticij cum Barone; Actuario de Felice, quæ autem sit differentia inter negotiationem, & industriã vide Marant. in sua praxi art. iudicium mercat. nu. 69. Ærarios non posse cogi ad habendam curam de mercantijs, & massarijs, & dandis victualibus inseruientibus, sed solum de fructibus feudi, quorum curam habere debent in conseruando, vendendo, & cæteris alijs, ad quæ obligantur de iure Administratores, & quod vltra territoriũ inseruire non teneantur fuit iudicatum inter Vniuersitate Biccari, & Marcellum Caracciolum Actuario Figliola, qui mandabat Ærario, vt asportaret pecuniam Neapolim, & alios fructus fuit decisum, quod non teneatur, sed expensis, & periculo Baronis debeat mittere Guid. Papa in decis. 68.

SVMMARIVM.

1 *Forum sortitur quis ratione contractus, & nu. 3.*

2 *Absolutio à iuramento est concedenda à Iudice loci contractus.*

4 *Ratione contractus quis restituitur ad locum, in quo contraxit.*

Monitoria pro detegenda simulatione contractus, an possint concedi in alio loco, quam contractus.

DE-

DECISIO CCXXIV.

IN Ciuitate Barij fuit factus quidam contra-
ctus, qui reputabatur ſimulatus, & fraudulen-
tus, quare inſtabatur in noſtra Curia Archie-
piſcopali pro conceſſione Monitorialium ad de-
tegendam talem ſimulationem, ſed non fuerunt
conceſſa, imò denegata, ex eo, quia non erat com-
petens pro tali effectu, ſed Curia Archiepiſcopa-
1 lis Barenſis erat adeunda vbi forus ſortitur ra-
tione contractus cap. Romana §. contrahentes de
foro competenti Nouarius in ſua praxi elect. & va
riat. fori quæſt. 28. ſect. 2. vbi firmat, quod haben-
tes fori electionem, illam non gaudeant vbi ſunt
conuenti in loco contractus.
2 Et facit, quod abſolutio á iuramento debet peti
ab Epiſcopo loci contractus, & non ab Epiſcopo
Diœceſano Iurantis, vt per Alex. ad Bar. in l. hæres
abſens §. ſi quis tutelam ff. de Iudic. Cardin. in cap.
2. de iur. iurando vbi etiam Felin. col. 6. verſ. 15. la-
tè Borrel. in conſil. 50. cent. 1. ex eo, quia vt dixi-
3 mus ratione contractus quis ſortitur forum, vt in
l. in contractibus §. in omni C. de non numerat.
pecun. vbi exceptio non numeratæ pecuniæ oppo
nitur prius coram Iudice, Epiſcopoq; loci contra-
4 ctus, & hinc eſt, quod ratione contractus quis re-
ſtituitur ad locum in quo contraxit, quoties iura-
mentum interuenit, Bellug. in ſpecul. princip. Ru-
bric. 11 §. viſum eſt nu. 1. vbi Borrel. in addit. cor-
roborat eius dictum ex authoritate Caſtrenſ. Fe-
lyn. Corſeti, Sapiæ, Boerij, & Franciſci Marci.

SVMMARIVM.

1 *Nemo poteſt relegari extra Prouinciam.*
2 *Quilibet poteſt iuri ſuo renunciare.*
3 *In renunciatione iuris proprij, non requiritur autho-*
ritas Superioris.
4 *Renunciantibus iuribus ſuis, non datur regreſſus.*
5 *Creditor poteſt renunciare beneficio præuentionis.*

An Relegatio extra Prouinciam poſſit fieri ab Epiſcopo de voluntate partium.

DECISIO CCXXV.

1 NVlli dubium eſt, quin extra Prouinciam
prohibitum ſit relegari clericos ab eorum
Epiſcopis, & Ordinarijs, vt firmauimus ſu
pra in deciſ. 28. par. 2 verum vbi partes cõſentiunt
tunc Epiſcopus poteſt eos relegare extra Prouin-
ciam, quia hoc videtur introductum in ipſarum
2 partium fauorem, & quilibet poteſt renunciare fa
uori ſuo, ex vulgato textu in l. ſi quis in conſcri-
bendo C. de pactis latè Tuſc. in concluſ. 170. &
3 171. adeò quod ſi quis velit renunciare eius foro
non requiritur conſenſus Iudicis, ſed partium
ſufficiat Nouarius in praxi elect. & variat. fori q.
7. num. 5. ſect. 2.
Imò qui ſemel renunciauit Actioni, & Iuri ſuo
amplius repetere nõ poteſt l. qui Actionem C. qui
qui accuſ. non poſſ. l. quod defecit ff. ad Turpil.
4 Dec. conſ. 389. nu. 10. Afflict. deciſ. 22. & remitten
tibus iura ſua amplius non datur regreſſus Becc.
conſ. 34. nu. 12. & 27. de quo per Nouarium in ſua
praxi dationis inſolutum quæſt. 3. nu. 5. par. 2. vbi
5 etiam nu. 6. firmat, creditorem valere renunciare
beneficio præuentionis ex Franc. decis. 676. & ſpo
liatum poſſe renunciare beneficio reſtitutionis, vt
deciſum eſt per Rotam in Antiq. deciſ. 3. & 11. de
renunciat. idẽ Nouarius in collect. deciſ. ad prag-
mat. Regni nu. 17 per totum de Senatuſconſulto
Macedoniano, & iuxta hanc ſententiam tenuit Cu
ria Archiepiſcopalis in cauſa cuiuſdam Siculi in-
quiſiti de falſa moneta, qui fuit condemnatus ad
relegandum extra Prouinciam per ſpatium quin-
que annorum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes poſſunt torqueri, ſi ſint conuicti de aſſiſtentia,*
quod procedit etiam in ciuilibus, ſi veritas aliter
haberi non poteſt.
2 *Teſtis, vt torqueri poſſit, requiritur mendacium, &*
negatiua.
3 *Exemptus, an poſſit torqueri in Curia Archiepiſco-*
pali ratione falſitatis commiſſæ.
4 *Teſtis varius poteſt torqueri.*

Diſpoſitio textus in l. vnius §. teſtes ff. de quæſtionibus, an procedat in perſona exempta.

DECISIO CCXXVI.

1 TEſtes cogendi ſunt ad deponendum quid
ſciant de negotio, etiam per viam torturæ,
ſi veriſimiliter id ſciunt, ita generaliter te-
net Bal. in l. milites C. de quæſtionibus, pro cuius
dicto text. eſt ad literam in l. vnius §. teſtes ff. eod.
imo quod etiam in ciuilibus amplietur hoc dictũ,
ſi aliter veritas haberi non poſſit tenet gloſ. in l.
ex libero in princip. verbo non vacillante ff. de
quæſtionibus per text. in l. Diuus ff. eodem, & in
ignobilibus teſtibus ſatis apertè deciſum eſt in §.
ſancimus auth. de teſtibus col. 1. Natta conſ. 349.
nu. 1. Et in fine dubitabatur tamen in Curia Ar-
chiepiſcopal. ſi hæc opinio eſſet ita indiſtinctè ad
mittenda, vt ex ſola aſſiſtentia poſſit teſtis torque-
ri, dubitationem faciebat dictum. Parid. de Puteo
2 in tract. de ſindic. in verb teſtes, vbi vult, quod ad-
ſit etiam mendacium & negatiua teſtis vt torque-
ri poſſit, vt eo caſu etiam tertiò quæſtioni ſubijci
poſſe voluit eod. tract. in tit. de repet. nu. 3. & dicit
gloſ. in d. §. teſtes hæc duo requiri copulatiuè, vt ſit
locus torturæ, videlicet, vt vacillet, & dicat ſe inter
fuiſſe per dicta l. ex libero, idem videtur voluiſſe
Put. in verb. licet alias pag. 320. Verum cõtrarium
viſum fuit de iure verius, nempe, vt torqueri poſ-
ſit ex eo ſolo, quod actui præſens fuerit, in vno ete-
nim capite vacillationis loquitur dicta l. ex libero,
etenim non bene inferri poterat, quod talis fuit
præſens tali actui, ergo vidit, & intelligit, poteſt
enim eſſe, quod vnus eſſet ſeperatus ab alio, ita
quod non viderit, neq. intellexerit l. diem proferre
§. coram ff. de arbit. Bar. in l. 1. §. fin. ff. de auth. tut.

Marſill.

Marsil. sing. 408. Viuius opin. 899. Baiard. ad Clar. in §. fin. quæst. 25. num. 34. & secundum prædicta conclusum fuit.

Hinc notandum esse arbitratus sum in hac materia, quod licet testis vocatus ab uno digniori possit torqueri secundum Barto. in dicto §. testes vbi Marsil. & l. is cui ff. de quæst. Foller. post alios in pra tt. crim. in verb. capiat informationem nu. 23. Boss. de tort. test num. 10. & tit. de indic. num. 37 Baiard. ad Clar. in dict. §. fin quæst. 25. num. 30. Farin. dict. quæst. 39. num. 131. illud tamen procedet si probandum esset inditium propinquum, secus si de remoto, & immediato ageretur, quia tunc cõuictus per vnum testem eo digniorem non portabitur ad torturam, vt intelligit Marsill. in dict. §. testes Cum. de sind. cap. 6. nu. 4. subdens ita seruasse, & non semel ego iudicaui.

Circa articulum principalis dubitationis, si
3 supradicta procederent in exemptis, ita vt possint carcerari, torqueri, & puniri per Curiam Archiepiscopalem, & veritas est, quod sic, quando deponunt falsum, vel vtuntur fraude in depositione ex l. nullum C. de testibus, Afflict. dec. 219. dicitur autem testis vti fraude in depositione, quando tacet veritatem, vel in loquendo versute, & non dicendo benè factum, vel non reddendo rationem scientiæ veram, vt eius dictum non probet, nempè si vidit factum, & reddit rationem, vt dicit Bald. notabiliter in dict. l. nullum, tunc si ab alio teste digniore conuincatur, quod interfuit facto poterit ratione mendacij torqueri Bart. in l. vnius §. Iudex ff. de quæst. Boss. de tortura testium num. 10. Farin. de testib. quæst. 69. num. 2 t. qui alios addu-
4 cit: Hinc testis vacillans, varius, aut contrarius poterit torqueri, iuxta l. ex libero ff. de quæst. vbi Barto. & late tradit Farinac. vbi supra, vel si verisimiliter informatus de aliquo facto tacet veritatem secundum Bald. in l. non solum C. ad l. iuliam de adulter. & lege Dominus horreorum ff. locati, vel si sponte se offert examini pp suspitionem, quia est suspectus de falso Bart. in dict. l. ex libero Boss. & Farinac. vbi supra, & in alijs casibus, in quibus testes vtũtur mendacio, aut fraude in depositione, quos diffusè recensent Boss. & Farinac. vbi sup.

SVMMARIVM.

1 *Abbatissa non potest donare.*
2 *Professa non potest disponere de bonis suis.*
3 *In Abbatissam non potest eligi, nisi professa.*
4 *Limitatur Bulla Clementis VIII. prohibens Regularibus largitionem munerum.*
5 *Donatio remuneratoria non dicitur donatio.*

An Bulla Clemen. VIII. prohibens Regularibus largitionem munerũ, seu donationem, locum habeat in Abbatissa donante aliquid Monialibus eiusdẽ Monasterij

DECISIO CCXXVII.

1 INquirebatur quædam Abbatissa de contrauentione Bullæ Clementis Octaui emanata cõtra Regulares donantes, quare pro parte eiusdem Abbatissæ dicebatur, donationem prædictam fuisse factam Monialibus eiusdem Monasterij, & proinde non intrare terminos dictæ Bullæ, quare fuit dubitatum quid iuris, & dicebatur talem donationem per dictam Reuerendam Abbatissam non posse fieri, vt est textus singularis de iure communi in cap. 2. de testibus, & licet ad coadiuuandam dictam donationem possit allegari consuetum esse donare, atque disponere, tamen tanquam corruptela est reijcienda, nec potest validare talem donationem, & quamuis ille textus loqui videatur in dispositione per vltimam voluntatem, tamen ratio est generalis, quia Ecclesiæ præiudicare non potest, cui ex solo ingressu bona acquiruntur, & ratio generalis amplıat dictum l. cum pater §. dulcissimis ff. de legat. 2. quod confirmatur, nam omnes Doctores volũt, professam
2 non posse disponere de bonis suis, sed illa acquisita esse Monasterio, ita Decius omnes cumulat in auth. ingressi C. de Sacros. Eccles. nu. 4. sed Abbatissa semper est professa, cum alias professio fiat tacitè, vel expressè, tamen Abbatissa semper est
3 professa expressè, nam alias non posset eligi in Abbatissam tex. est in cap. indemnitatibus in princip. de elect. in 6. in clem. nullus eod. tit. in clem. r. §. cæterum de statu regularium, vnde cum Abbatissa semper est professa, sequitur quod disponere non potest, & eius bona sunt acquisita Monasterio & quod diximus in Abbat. sa, idem est in Priorissa, & qualibet alia Prælata, & Gubernatrice Monialium, vt ibi glos. & Doctores declarant, quæ omnia quamuis procedant de Iure communi, est & adhoc Bulla Fel. Record. Clementis VIII. prohibens Regularibus vtriusq; sexus largitiones, vel donationes, & proinde dicta Abbatissa videtur nõ posse excusari à cõtrauenne, & pœnis dictæ Bullæ.
4 Tamen contrarium ex voto meo fuit resolutũ, & quod præfata Abbatissa non contrauenit Bullæ de qua supra, nam non donauit absque titulo, sed cum titulo, & titulo remuneratinnis, nam in Bulla prohibentur solum donationes gratiosæ, ad quas faciendas nemo tenetur, & sic non prohibentur remuneratoriæ donationes, vnde succedit cõclusio, quod statutum prohibens donationes non comprehendit illas, quæ fiunt ob huiusmodi cau-
5 sam meritorum Alex. cons. 43. col. 6. in fin. nu. 31. lib. 4 cũ istæ nõ sint propriæ donationes, sed potius permutatio, & compensatio, & titulus onerosus, vt est in casu nostro, quia donatio Monialibus fuit facta, vt essent magis inclinatæ ad seruiẽdum Deo & magis sollicitæ in eius seruitio l. Aquilius regulus de donat. l. sed & si lege §. consuluit in fin. ff. de petit. hæreditatis, probat generaliter omnes, qui prohibentur, donare, poterunt tamen ex causa remunerationis hoc facere, vt in tutore, curatore Prælato, Decurione, Ciuitate, Procuratore, & similibus aduertit Tiraquell. in l. si vnquam in verb. donationem largitus nu. 26. vsque ad nu. 32. C. de reuocand. donat. & hæc procedunt etiam in Regularibus, vt determinauit Rota coram Reuerend. P. D. Ludouisio, hodie Summo Pontifice Vtellens spoliorum, seu donationis 13. Februarij 1609. & in specie nostræ Bullæ nouissimè ita concludit Roder. q. regul. 47. art 4. par. 2. ex adductis per Nauar. in cap. non dicatur 12. q. 1. nu. 15. comment. 2.

P vers.

vers. duodecimo infertur de regul. quasi sin vtilitatem Ecclesiæ redundet remunerare benemeritos Berous in cap. nulli col. 8. de reb. Ecclesiæ non alienandis Redoan. in eiusdem nominis tractatu rub. 21. de incom. caus. num. 24. Neque obstat, quod constitutio de qua agimus interdicat largitiones ob beneficia recepta, & specimen gratitudinis, quia solum hoc est expressum in capite particulari hospitandi, & expēdendi pecuniam in honorem introitus, & aduentus superiorum, quod clarè legitur in eadē cōstitutione, quæ nō est extēdenda ad primum caput donationis, ita vt in hoc ista exceptio potius firmet regulam in casibus non exceptis leg. quæsitum §. denique de fund. instru. §. vt autem auth. de non alienand. Alex. cons. 132. n. 3. vers. 3. probatur lib. 7. vt etiam minus lædatur Ius commune, quam fieri possit, prout semper statuta sunt interpretanda, etiam contra proprietatem verborum cap. cum dilectus de cōsuet. Rom. cons. 328. Aym. cons. 197. nu. 6. col. 2. in fin.

Et pro hac opinione facit, quia Bulla de qua hic, fuit condita, & habuit respectum, ne patrimonium Monasterij dissiparetur, vt scribunt omnes super ead. Bulla, & in hoc casu non videtur dissipari patrimonium, quia donatio fuit facta intra idem Monasteriū, & videtur remanere in eodem, vnde prohibita alienatione extra familiam, non censetur prohibita intra familiam l. voluntas, & ibi Salicet. in sum. C. de fideicom.

SVMMARIVM.

1 *Adhoc, vt incurratur censura maior, necessarium est, vt læsio facta in clericum sit grauis.*
2 *Læsio leuis dicitur illa, quæ non facit vulnus, etiam quod fiat lapide.*
3 *Episcopus potest absoluere percutientem clericum leui læsione.*
4 *Delictum occultum dicitur illud, quod non potest probari per decem testes.*
5 *Iniuria dicitur atrox ratione loci.*
6 *Iniuria non dicitur atrox ratione personę, quando fit à maiori minori.*

An per iactum Breuiarij in faciem cuiusdam clerici ab altero clerico, incurratur censura maior, vel minor.

DECISIO CCXXVIII.

DVo clerici, cum in Choro assistebant ante sanctissimum Altaris Sacramentum, tempore quo celebrabantur sollemnia Missarū adeò rixauerunt, & verbis ignominiosis se affecerunt, alter eorum cum esset Sacerdos, & sentiret se grauatum proiecit Breuiarium in faciem clerici minoris, fuit igitur dubitatum an dictus Sacerdos incurrat censuram, cuius absolutio spectat ad Summum Pontificem, cum hæc causa mihi fuerit commissa, quid de ea sentirem, dicebam ad effectum
1 incurrendi censurā, cuius absolutio spectat ad Sūmum Pontificem, necessarium esse, vt læsio sit grauis faciens vulnus, vt voluit Innocentius in extrauag. perlectis, læsio autem Breuiarij non potest du-
2 bitari quin sit leuis, eum leuis læsio dicatur illa, quę fit pugno, palma manu, digito, pede, ligno, ac lapide non facientibus vulnus, vt tenet Innoc. faciendo mentionem dict. extrauag. in cap. peruenit de sent. excomm. & quod ab excommunicatione ob
3 violentam iniectionem manus in clericum ex leui læsione possit Episcopus absoluere, tam sæculares, quam clericos habetur per d. cap. peruenit vbi gl. & Panormit. imò à mediocri læsione potest Episcopus absoluere clericos collegialiter viuentes, si fortè vnus alterum percussit cap. quoniam de vit. & honest. clericorum, & refert Tolet. lib. 1. cap. 33. num. 5. 6. & 7. Nauar. cap. 27. num. 91. & quod possit Episcopus in simili casu deputare confessarium tenet idem Tolet. citat. lib. cap. 33. nu. 12. in fine nec tale delictum posset dici notorium, vel mani-
4 festum, nam occultum dicitur, quod non potest probari per decem testes, cum tunc dicatur notorium, & manifestum, idem Tolet. eodem lib. c. 69. num. 3. & Nauar. citat. cap. 27. num. 255. verb. tunc autem, & propterea poterat tamquam delictum occultum ex læui læsione per Pœnitentiarium habentem casus Episcopales absolui. Nec offensio potest dici grauis ratione loci, & sic Ecclesiæ, secundum allegat. Lap. 76. vbi dixit leuem fuisse percussionem cuiusdam Cappellani, qui colaphum impegit Canonico Ecclesiæ Aretinę in eadem Ecclesia, à qua posset absoluere Episcopus, quam opinionem censeo veriorem, quandoquidem licet
5 iniuria dicatur atrox ratione loci publici per tex. in l. prætor §. atrocem ff. de iniurijs, nihilominus requiritur quod in se sit aliquo modo notabilis, alias si est leuis non fit atrox ratione loci publici, est enim differentia inter vulnus, & vulnusculum, ita quod pro vulnusculo si appareat, non datur redhibitoria leg. 1. §. sed sciendum ff. de ædilit. edicto, & pro qualibet re minima non datur dicta actio l. si tamen in fin. eod. tit. per quem textum dixit Baldus in l. si prædium C. de ædilitijs actionibus in proposito nostro, quod si dicat statutū, quod Sindici teneantur denunciare percussiones sanguinolentas vbi est læuissima cutis scissura non est denunciandum, nam scissura læuis, aut scorticatura non dicitur vulnus, etiam si in platea esset illatum, neque pro tali vulnusculo atrox pœna irrogaretur, hæc idem Bal. & Alber. in d. §. sed sciēdum Tiraquell. in iudicio de rebus exiguis nu. 20. qui plures allegat, & eò magis in casu nostro percussio non fit atrox ratione loci, cum fuerit in Choro coram minori numero quinque testium ianuis clausis, & sic absque scandalo, quia fuit ab omnibus toleratus, nec sanctissimum Sacramentum erat discoopertum, quæ circumstantiæ possēt
6 aggrauare delictum, nec ratione personę posset dici atrox, quia facta fuit à maiore minori, & sic à Sacerdote clerico, vnde cessat ratio psonæ, ex quo iuxta hoc votum fuit iudicatum, & exequutum per Curiam Episcopalem Sancti Angeli, & Bisacciarum, cum ibi hic casus occurrisset.

SVMMARIVM.

1 *Aedificiorum destructio est de iure prohibita, ne Ciuitas deformetur.*
2 *Intelligentia text. in l. in fundo ff. de rei vendicat. & vide num. 3.*
4 *Emphiteuta bona fide ædificans recuperat melioramenta limita nu. 5.*

An

An successor possit reuocare alienationem superficiei Ecclesiæ factam absque assensu Apostolico, & super ea bona fide fuerit constructum magnum Palatium, ac proinde difficilis sit restitutio.

DECISIO CCXXIX.

QVædam Confraternitas sub inuocatione nominis Sanctissimæ Trinitatis concessit nonnulla territoria in emphyteusim, nullis tamẽ de iure adhibitis sollemnitatibus, putans non requiri assensum, et cum Rectores tunc vellent reuocare dictam concessionem vti factam, absque assensu Apostolico, non solutis melioramentis, fuit dubitatum, an de iure possent, stante quod dictus emphyteuta fecisset magna ædificia in dictis territorijs, & difficilis esset restitutio, & dicebatur, Ecclesiam non posse reuocationem facere, nisi cum ipsis melioramentis factis, nec pati abrasionẽ dictorum beneficiorum, cum de iure ne Ciuitas
1 deformetur prohibeatur ædificiorum destructio l. Senatus ff. de cont. empt. l. cœtera ff de legat. primo, glos. in l. in rem §. tignum ff. de rei vendicatio. vbi ampliat etiam ad ædificia ruri facta, sequitur Iaso. in l. senatus §. Marcell. ff. de legat. 1. Boer. dec. 16. nu. 4. Peguer. dec. 73. vbi intelligendo textum
2 in l. in fundo ff. de rei vendicat. in quo permittitur abrasio ædificiorum, dicit intelligendum esse etiã locum sibi vendicare in paruis ædificijs, & melioramentis, quæ tolli possunt absque deformitate, vt ante eum istud idem dixerunt communiter omnes in d. §. Marcellus, præsertim Cast. & Aret. nu. 8. vnde Isern. in cap. 1. §. si vasallus hic finitur lex in vsibus feudor. notabiliter dixit, textum illum in quo permittitur hæredi abrasio melioramentorũ moriente vasallo absque filijs masculis procedere si amoueri, & religari, seu refici alibi possunt, quo fit, vt Doctores communiter tradiderunt conclusionem in auth. si quas ruinas C. de sacros. Eccles. regulariter esse prohibitam abrasionem ædificiorum, præterquam in domunculis amouibilibus.

Cœterum supradictis minimè obstantibus, contrarium ex voto meo fuit resolutum, potuisse scilicet dictam Confraternitatem reuocare concessionem, minimè solutis melioramentis, & motus fui ad ita iudicandum per tex. in l. in fundo ff. de rei
3 vendic. qui in tribus tantum casibus mandat non solui vtiles impensas: primo si Dominus est diues, & sine eius magno detrimento reddere possit; secundo si Dominus ipse eas facturus erat, nam reddere debet, quamuis pauper esset; tertio si Dominus rem venalem habebat, quare Marcus Anton. Pereg. de fideicommiss. art. 50. num. 33. inquit, falli eos qui existimant fabricando magna ædificia super fundis auertere Dominos à vendicatione eorũ super prætentione melioramentorũ maioris quantitatis, nam si Dominus est pauper potest fundum vendicare non restitutis melioramentis, & ita dicit fuisse iudicatum in Ciuitate Pataui, quæ si vera sit in priuato, multo magis in Ecclesia, alias induceretur nouus modus alienandi bona Ecclesiæ, nõ cum vtilitate, sed cum damno notabili contra prohibitiones Summorum Pontificum cap. nulli de rebus Ecclesiæ, & qui hac intentione fraudandi Ecclesiam facerent magna ædificia incurrerent etiam in censuras, & pœnas latas à Sacro Concilio Tridentino cap. 11. sess. 22. de reformat. in conuertentes in proprios vsus res emphyteuticas, & alia iura Ecclesiæ directè, vel indirectè.

Non obstat, dictum emphyteutam bona fide
4 ædificantem, vel meliorantem recuperare expensas ad tex. in l. domum C. de rei vendicat. & l. sum-
5 ptus eod. tit. quia respondetur, de iure in liquidandis melioramentis considerandum esse, vt impensa non sint magna, & nimis onerosa, prout dicimus in eo, qui potest redimere remvenditam, qui licet teneat reficere omnes meliorationes vtiles, tamen quando sunt tales ex quibus venditor remoueretur à facultate redimendi, præsumerentur factæ in fraudem illius, vt cogatur rem dimittere, & non essent reficiendæ, quamuis bona fide sint factæ in fraudem illius, vt cogatur rem dimittere, præcipuè si per inopiam non possent solui l. in fundo, vbi Bart. num. 8. de rei vend. Menoch. de recuper. poss. remed. 11. num. 523. post Alber. in l. intra vtile §. 1. de minor. Rebuff. in l. vnic. num. 4. C. de sent. quæ pro eo quod inter. licet cautius sit denunciare emptori, ne aliquas impensas faciat, cũ rẽ velit venditor retrahere, Tiraq. de retract. conuent. §. 7. num. 9. in fin. ita vt excessiuè expensæ tunc debeant iudicari, quando res haberetur pro derelicta l. sed an vltro §. is autem ff. de negot. gest. Rota coram R. P. D. Manzan. Terracin. Domus 6. Aprilis 1606. vbi etiam, quod hoc erit in arbitrio Iudicis, qui considerabit, an meliorationes consultò fuerint factæ per eum quem sciebat Dominũ futurum non esse soluendo, & an illum nimium onerent, & secundum qualitatem rei, & personarum omnia definiet, cum non dicatur vtiles impensæ, quæ adeo sunt excessiuæ, vt teneatur rẽ quis habere pro derelicta, Bald. cons. 303. lib. 1. & cons. 332. lib. 3. cum alijs per Tiraq. loc. cit.

SVMMARIVM.

1 *Clericis est probibitum studere in iure ciuili, limita num. 3.*
2 *Turpe est clericum velle scire controuersias ciuiles.*
4 *Dispensatus, vt possit ius ciuile adijcere, censetur dispensatus, vt possit doctorari.*
5 *Pendente dispensatione quis debet manuteneri in statu in quo reperiebatur prius.*

An clericus in sacris constitutus, possit studere in Ciuilibus, pendente tempore dispensationis à Sacra Congregatione concedendæ.

DECISIO CCXXX.

QVidam clericus in sacris constitutus quærebat studere in iure ciuili, & cum iam cœpisset elapso tempore duorum mensium à iure

concesso misit Romam, vt sibi dispensaretur in tali casu, Sacra tamen Congregatio censuit habendas esse fidem, & authenticas scripturas quatenus non esset beneficiatus, nec inquisitus, & esset habilis ad studendum, ad quas obtinendas cum multũ temporis spatium intercederet, & dictus clericus interim studere volebat, fuit dubitatum an pendẽte tali dispensatione possit præfatus clericus absq; timore alicuius censuræ studere, dicebatur de iu-
1 re clarum esse clericis interdictum esse studere in iure ciuili plusquam per duos menses cap. super specula, vbi Abb. num. 8. & 12. ne clerici, vel monaci, Gaetan. in summ. in verb. excommunicatio cap. 50. Graff. in decis. aur. part 2 lib. 1. cap. 11. nu.
2 37. ratio autem est, quia turpe est clericum velle scire leges, & controuersias ciuiles l. repetit C. de Episc. & Cler. adeo quod clericis audientibus sciẽtias prædictas post tempus sibi permissum imponatur pœna sententiæ excommunicationis, nec promoueri possint sine licentia, & dispensatione Summi Pontificis Abb. in d. cap super specula num. 2. Caiet. d. cap. 50. quæ tamen non procedunt quan-
3 do ius ciuile studerent pro addiscenda canonum scientia, ita Gomez in 6. in personam num. 18. institut. de actionibus, vbi præter alios quos allegat dicit, quod adhoc est bona glos. in cap. Episcopus 73. dist. & quod est textus notabilis in cap. legimus, il secondo, eadem dist. & in cap. si Episcopus de hæret. quibus adde Beroum omninò videndum in cap. in præsentia num. 108 de probatio. si tamen
4 Summus Pontifex dispensaret cum aliquo, vt possit ius ciuile audire, censetur etiam concessisse, & ampliatur, vt possit in eodem iure Doctorari, Caroc. in repet. cap. cum quid par. 1. in 6. ad quartum de priuil. n. 5. car. 67. de reg. iur. in sexto.

Verum ex voto meo, contrarium præcepit di-
5 cto clerico suus Episcopus, motus ex illa ratione quod pendente dispensatione quis debet manuteneri in eo statu, in quo erat per prius, argum. text. & quod ibi notatur in cap. cum persona de priuileg. Aponte in cons. 90. Bald. cons. 23. & est text. in terminis in l lite ordinata C. de liberal. caus. vbi si liberæ personæ mouetur lis super eius, statu interim lite pendente debet manuteneri in possessionem libertatis, in qua erat prius.

SVMMARIVM.

1 *Vagi dicuntur, qui nullibi certam sedem habent.*
2 *Vagi vbique sortiuntur forum.*
3 *Dispositio Sac. Conc. Trid. sess. 24. c. 7. quæ sit, & intelligitur nu. 4. ampl. nu. 5.*

Pœna Parochi assistentis in matrimonio vagorum, quæ nam sit, & multa pro ornatu Concil. Trident. sess. 24. c. 7. de reform. referuntur.

DECISIO CCXXXI.

1 Vagi dicuntur, qui nullibi certam sedem, aut domicilium habent, sed hinc inde vagantur leg. eius qui manumisit §. fin. & ibi glos. ff. ad municipal. latè communiter DD. in l. 4. §. prætor num. 25. ff. de damno infect. de qua communi opinione alios allegando testatur Farinacius in pract. crim. q. 7. in titu. de inquisitione num. 15. & latè est videre penes Sanchez de matrimonio lib. 3. disput. 25. vbi num. 5. multos referendo dicit vagos posse cuicumque Parocho fateri, vagi nãq;
2 vbique sortiuntur forum, possuntque pro delictis alibi commissis puniri glos. in l. hæres absens in verb debebit ff. de iudic. Duen. reg. 238. limit. 4.

Circa quos vagos Sacrosanctum Concilium
3 Tridentinum sess. 24. cap. 7. de reformat. matrim. sic ait, multi sunt qui vagantur, & incertas habent sedes, & vt improbi sunt ingenij prima vxore relicta aliam, & plerumque plures illa viuente diuersis in locis ducunt, cui morbo cupiens Sancta Synodus succurrere omnes ad quos spectat paternè monet, ne hoc genus hominum vagantium cũ matrimonium facilè recipiant Magistratus etiam sæculares hortatur, vt eos seuerè coerceant, Parochis autem præcipit ne illorum matrimonijs intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & ne ad Ordinarium delata abeo licentiam id faciendi obtinuerint.

Quæ Sacrosancti Concilij Tridentini dispositio
4 procedit et in alienigenis alibi habentibus fixũ domicilium, namq; ad horũ matrimonium, vbi fixã sedem non habent celebrandum eadem diligens inquisitio Ordinarijq. licentia necessaria est Daual. in suo direct. Iud. Ecclesiast. 2. par. cap. 16. nu. 18. Rodriquez in prima parte suæ summ. cap. 219. num. 3 Sanchez de matrimo. d. quæst. 25. Subdens hoc procedere, si forensis ea ætate contractus ad locum aduenerit qua minime poterat alibi matrimonium inire, & licet de his non loquatur Sacrũ Concilium, tamen cum eadem sit ratio idem ius debet inesse l. illud ff. ad l. Aquil.

Et habet locum dicta dispositio conciliaris etiã si alter solus ex contrahentibus vagis, aut forensis sit, iuxta sententiam Verac. in appendice ad spec. coniug. in fin. Sanch. vbi sup. num. 9

His igitur sic suppositis, fuit in Curia Archiepiscopali decisum, Parochum assistentem matrimonio vagorum esse suspendendum, & sic fuit exequutum.

SVMMARIVM.

1 *Mandans vulnerari aliquem pecunia mediante, non punitur tamquam assassinus.*
2 *Assassinus vnde dicitur.*
3 *Mandans aliquem pecunia mediante vulnerari, nõ dicitur assassinus, morte non sequuta.*

An mandans vulnerari aliquem pecunia mediante, puniatur tanquam assassinus.

DE-

DECISIO CCXXXII.

1 FVit habitum pro absoluto pluries in Curia Archiepiscopali, non esse puniendum tamquam assassinum recipientem, seu dantem pecunias, non ad occidendum, sed ad vulnerandũ vel verberandum, aut quid simile, tunc enim licet delictum aggrauetur propter interuentum pecuniæ, ita quod pœna possit augeri, non tamen intrat pœna assassinij, vt per Vulpel. in cons. 193. volu. 1. Campag. in cap. Regni frequens sub num. 76. relatum per Baiar. ad Clar. in §. assassinium num. 2. Brunor. a Sol. in suis quæstionibus legalibus q. 34. num. 47. in fin. Decian in tract. crim. lib. 9. cap. 30. num. 41. Mascard. de probat. conclus. 138. num. 1. vers. contrarium tamen, & num. 10. & seq. Sicq. alias in eadem Curia fuisse decisum refero Ego ipse in dec. 312. par. secunda, & ratio est, quia as-
2 sassinus dicitur à scindo, is, qui animam à corpore scindit, & seperat, vt in cap. pro humani de homicid. in sexto scripserunt Archidiaconus post nu. 1. & Io. Andreas num. 7. Carrer in pract. crim. in tit. de homicid. & assassinio §. circa igitur tertium num. 3. in fin. Plaz. in epitome delictorum libr. 1. cap. 19. num. 2. vndè merito in eadem Curia alias
3 fuisse resolutum non dici assassinum mandantem vulnerari aliquem pecunia mediante non sequuta morte, adhoc, vt fugiens ad Ecclesiam gaudeat ipsius immunitate, testor ego ipse in decisio. 112. par. 1. de qua decisione nouiter meminit Nouar. in collect. decisio. ad pragm. 1. vers. an autem, in fine, sub rub. de assassinio.

Quamuis contrarium, quod scilicet assassinus dicatur qui proemium, seu pœcuniam accipit ad percutiendum, seu delictum, aut maleficium committendum generaliter, & simpliciter dixerunt Prob. ad Io. Monach. in cap. pro humani numer. 1. vers. vide Alex. de homicidio in sexto, Angel. in l. 1. §. hæredi num. 1. ff. de eo per quem fact. est, & ibi etiam Paulus de Castro in §. si plures numer. 5. Alex. in §. & hæc actio num. 3. & 4. Socc. in §. si reus num. 9. & idem Alexand. in cons. 166. num. 1. lib. 7. Gramm. voto 9. num. 1. Paris de Puteo de sindicat. in verb. inquisitio cap. 3. incip. dicit constitutio Regni num. 14. Couar. variar. resolut. libr. 2. cap. 20. post num. 9. vers. pro cuius interpretatione Plaz. in d. Epit. delict. lib. 1. cap. 19. post nu. 2. versi. plerisque tamen Mascard. de probat. lib. 1. concl. 138. num. 5. & magis in specie, quod si fuerit data, vel recepta pecunia, non ad occidendum, sed ad vulnarandum, quod adhuc intret nomen, & pœna assassinij voluit Alexand. cons. 166. num. 5. lib. 7. dũ alternatiuè loquitur de mandato ad occidendum, vel vulnerandum.

SVMMARIVM.

1 *Idem honor debetur senibus, qui, & magistratibus.*
2 *Senex habet beneficium electionis fori.*
3 *Senex in causis criminalibus non potest torqueri.*
4 *Senex mitius punitur in delictis.*
5 *Senex pro debito ciuili non potest carcerari.*
6 *Sexagenarius non potest damnari ad triremes, & quid si sit robustus num. 7.*

An sexagenarius possit damnari ad triremes, & quid si sit robustus.

DECISIO CCXXXIII.

REgulariter senes habent plura priuilegia in corpore iuris clausa, & idem honor debe-
1 tur senibus, qui, & magistratibus, vulgata leg. semper ff. de iur. immunitat. quem textum multum commendat ad hoc Panormitanus in cap. statuimus in secundo notabili de maiorit. & obedientia Fel. in rubr. & in cap. 1. eodem tit. ad quod faciunt multa quæ congerit Gel. lib. 2. cap. 15. noct. Attic. plura, vt illius mos est per Tiraquell. in tractat. de iure primogeniorum in præfat. nu. 75. cum pluribus sequentibus, & Salomon in lib. sapientiæ cap. 4. quæ ibi cumulatissime videri poterunt.

Vndè meritò videmus senem habere beneficiũ
2 electionis, & variationis fori, vt post alios quos allegat nouiter scribit Io. Maria Nouar. in sua praxi election. & variat. for. quæst. 18. sect. 1. per totam & hinc extat communis opinio Doctorum dicen-
3 tium senem in causis criminalibus non posse torqueri, iuxta text. in l. si quis in graui §. ignoscitur ff. ad Syll. per quem text. ita ibi tenet Bart. quem sequitur Gandin. tractat. de quæst. & torm. in princ. Angel. Aret. in tract. de malefic. in glos. in verbo, & fama publica, vers. quæro quæ personæ Marsilius in l. edictum colum. 3. ff. de quæst. quamuis in casu isto contrarium singulariter tenuerit Grilland. in tract. de quæst. & tortur. in 6. quæst. nu. 11.
4 & vlterius suadetur hoc ea ratione, quod senes mitius puniuntur in delictis l. 1. ff. de term. mot. cap. tanta vbi Archidiac. 86. dist. & huc spectat, senem
5 pro debito ciuili non posse carcerari, iuxta decisionem Caccher. 123. de qua meminit Nouar. in collect. decision. ad pragm. Reg. 19. sub rub. de Baronib. in, vers. non possunt autem, vbi recenset, secundum eandem sententiam bis obseruasse eius Genitorem Ioan. Dominicum Nouar. videlicet semel in Terra Ferrandinæ, & alia vice in Terra Gruttularum dum ibi præsidebat.

Ex his igitur, & alijs eorum mentem mouentibus annuebant Domini in quadam facti contingentia, non posse, neque esse condemnandum ad
6 triremes senem sexagenarium, licet hoc limitabãt non procedere quotiescunque sexagenarius esset robustus, vt de sene sagaca in materia electionis fori tradit Nouar. in d. q. 18. nu. 4.
7 Et sic fuit dictum, esse exhibendam personam carcerati sexagenarij, sicq. fuit exequutum, qua visa deinde Curia Archiepiscopalis iudicauit relegandum esse extra Prouinciam per septennium.

SVMMARIVM

1 *Nullus debet baptizare filios domi, sed tantum in Ecclesia, limita nu.2.& 3.*
4 *Omne prohibitum est punibile.*
5 *Parochus baptizans in sua camera priuata, qua pœna punitur.*
6 *Quilibet tenetur scire Iura.*
7 *Statuta ligant etiam ignorantes post duos menses à die publicationis.*
8 *Ignorantia Iuris eò magis non excusat, quando quis potuit consulere Peritiores.*
9 *Quilibet debet esse peritus in sua arte, & officio.*
10 *Miniscalcus emens animal morbosum, non potest illud restituere, ignorantiam allegando.*
11 *Doctores sacrorum Canonum non excusantur, alienando bona Ecclesiæ sine sollemnitatibus.*

Qualiter puniatur Parochus baptizans in sua Camera priuata.

DECISIO CCXXXIV.

INquirebatur in nostro Curiæ Archiepiscopalis Tribunale quidam Parochus huius Inclitæ Ciuitatis Neapolis, quod baptizauerat puerum intus eius cameram, quare cum ageretur de eo pun endo, dicebatur, textum in clem. vnic. de
1 Baptismo disponere, quod nullus debeat baptizare filios domi sed dumtaxat in Ecclesijs, in quibus sunt adhoc fontes specialiter deputati, nisi necessi-
2 tas vrgeat, pp quam nequeant ad Ecclesias absque periculo deferri, vel nisi sint filij Regũ, vel Princi-
3 pũ, vt et nos scripsimus in nostra Praxi var. resolut. resolut 417. tom. 1. vbi ampliauimus d. textum in clem. vnic. procedere, & habere locum etiam in Principibus Neapolitanis, ex cuius textus dispositione omnino apparebat, Baptismum nullatenus posse fieri, nisi in Ecclesijs, exceptis illis duobus casibus à textu citato positis, quare talem Parochum
4 esse puniendum non dubitabatur, cum omne probitũ sit punibile cap nam concupiscentia vbi Felyn. de constitut. & ideò Congregatio dictæ Curiæ
5 censuit, |& indicauit, Parochum ipsum debere abstinere ab exercitio curæ per sex menses; de qua decisione meminit Nouarius in collect. decis. ad Pragmat. Regni Neapolitani 1. sub rubrica de Parochis in versic. & nota, quod Parochus.

Non obstant bona fides allegata per prædictum Parochum, nec non ignorantia dictæ Clementinæ vnicæ de baptismo, quæ quidem excusarent ex relatis per Nauar. in conf. 9. de rebus Ecclesiæ non alien ind. nam respondetur quod vltra quod ignorantia Iuris communis, seu vniuersalis neminem excusat l. error C. de Iur. & fact. ignorãt. & c. igno-
6 rantia de reg iuris in 6. quoniam scire iura quilibet tenetur l. leges C. de legibus, imò iuris ignorantia dicitur dubio procul lata culpa, vt per Alexan. conf. 77. col. 2. vol. 3. Bart. in l. qui Nerua col. 6. ff. depos. Riminald. Iunior conf. 484. nu. 20. vol. 5. Bertrand. conf. 278. num. 2. vol. 8. in tantum, quod
7 statuta ligant etiam ignorantes post duos menses à die publicationis, vt prodidit Abbas Decius Bero num. 19. & 52. & alij omnes vniuersaliter in cap. cognoscentes de constit. & tanto magis igno-
8 rantia ipsa Iuris non excusat, quanto quod quis potuerit consulere Peritiores idque aliter non egit vt per glos. Alexan. Iaf. Deciũ, & alios vniformiter omnes in l. Iuris ignorantia C. qui admitti.

Et fortius in casu nostro vbi agitur de ignorantia circa suum officium, quo casu nunquam excu-
9 sat, peritus enim debet esse quisque in suo officio, arte, & turpe est patritio viro Ius in quo versatur ignorare l. regula 5. sed & Iuris ff. de Iuris, & facti ignorant. l. 2. §. Quintus Mutius ff. de orig.
10 Iuris, vnde euenit, quod meritò Miniscalcus qui emit equum morbosum non potest illum restituere venditori, quia est peritus in arte, vt ex Baldo in l. 2. §. Seruus ff. de origine Iuris, notat Anna in sing. 133. & huc spectat, quod Sfortius de rest. in integ. q. 23. par. 1. art. 7. num. 24. voluit minori Doctori denegare restitutionem in integrum, vt etiam voluerunt Guid. Pap. decis. 88. num. 4. Boer. decis. 350. nu. 6. & Iafred. decis. 395. qua de causa meritò euenit, quod bona fides quæ excusat alienantem bonæ Ecclesiæ non seruatis sollemnitatibus extrauag. ambitiosæ non procedit in Docto-
11 re sacrorum Canonum, in homine sagace, & negotiorum experto, vt decisum in eadem Curia retulimus in decis. 222. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit dare licentiam clerico irregulari reassumendi habitum clericalem.*
2 *Delatio vestium, seu habitus clericalis non est de Ius ordinis relicti tempore matrimonij ab eo contracti.*
3 *Vtens vestibus clericalibus, vel monachalibus cum vti non possit, qua pœna puniendus est.*
4 *Assumptio habitus clericalis post delictum commissum nihil prodest assumenti.*
5 *Irregulari sunt ea prohibita, quæ sunt ordinis Ecclesiastici.*
6 *Habitus clericalis non est de substantia ordinis.*
7 *Clericus potest reassumere habitum propria authoritate.*

An Episcopus possit dare licentiam clerico irregulari reassumendi habitum clericalem, relictum tempore matrimonij ab eo contracti.

DECISIO CCXXXV.

DOminus Io. Aloysius Iesualdus vir quidē eminentissimi Iudicij, altiorisque ingenij omni doctrina quam maximè præditus, nec non in negotijs peragendis vigilantissimus, cum
1 mihi maxima amicitia esset coniunctus quæsiuit. An Episcopus possit dare licentiam clerico irregulari reassumendi habitum clericalem relictum tempore matrimonij ab eo contracti, & respondi posse ex infra dicendis.

2 Tum

2 Tum primo, quia delatio vestium, seu habitus clericalis non est actus ordinis, sed quid facti, quod probatur ex eo, quod ordo clericalis, & non habitus proficit alicui, vnde is qui dicit se clericũ, dum non est punitur pœna falsi Bald. in l. sub prætextu C. de sacrosãct. Ecclesijs Fel. in c. tertio loco nu. 1. de probat. Decius in cap. tuarum nu. 47. de priuileg. Bertacch. in suo repert. in verb. clericus qui nõ
3 est, & si quis vteretur vestibus clericalibus, vel monachalibus puniendus est pœna exilij, & corporali §. penult. auth. de sanct. Episc. Menoch. in tract. de arbitr. Iudic. centur. 6. cas. 561. nu. 7. vbi dicit, quod ista pœna corporalis non reperitur in Iure determinata de Iure ciuili arbitrio Iudicis erit imponenda allegat Montell. in praxi arbit. in 4. par. nu. 961. & si quis auderet celebrare vti Sacerdos dum non est, vel confessionẽ audire, quomodo esset puniendus de Iure Canonico ponit Tholos. in part. Iuris Canonici lib. 4. tit. 4. cap. 1. & de Iure nouissimo erit omninò degradandus, & tradendus Curiæ sæculari, vt comburatur, vt est dispositum per quandam Bullã Felicis Recordationis Clement. VIII. vbi adducitur etiam ratio cur comburendus esset quia is talis dat occasionem idolatrandi, dum populus adorat Hostiam tanquam consecratam vt verum Corpus Christi, ex quibus videtur mihi non suffragari ordinem clericatus, nisi habenti illum, nec delationem vestium prodesse clerico non habenti ordinem, quare cum dictus clericus de quo mentionem facimus retineat ordinem, propterea poterit Episcopus ei impartiri licentiam deferendi vestes clericales, ordo, & non habitus, vt dixi facit quem clericum cap. ad Apostolicam de
4 regular. & proindè assumptio vestium post delictum commissum nihil proficit assumenti quin per Iudicem sæcularem possit puniri, & de Iure communi, ita concludunt Doctores post glos. in cap. 1. de obligat. Bart. in l. 1. ff. de pœnis Capp. Tolos. decis. 144. Couar. pract. quæst. cap. 32. num. 4. vers. ego vero Gomez. tertio tomo cap. 10. num. 5. quæ vestium assumptio, vt supponitur á præfato clerico non fit in fraudem causa fugiendi forum sæculare, & proinde non intrat dispositio cap. ex parte de priuileg.

5 Tum secundo, quia irregulari sunt ea prohibita quæ sunt ordinis, vnde si Episcopus fuerit à Pontificalibus suspensis, licet cum eis celebret non erit irregularis, quia pontificalia non pertinẽt ad substantiam alicuius ordinis Ecclesiastici, vt tenet Couarr. in clement. si furiosus §. 1. vers. secũdum colligitur de homicidio, & ideo à simili possumus di-
6 cere, habitum clericalem non esse de substantia ordinis ad inducendam maiorem irregularitatem argumentum .n. in Iure à simili est validissimum, vt post eorum quem allegat tradit Nouar. in praxi elect. & variar. for. sect. 1. q. 53. nu. 6. in fin.

Tum tandem, quia quod non reperitur expressè prohibitum censetur permissum l. cum prætor ff. de Iudicijs l. pater filium §. fundum ff. de legat. 3. quare cum non reperiatur expresse prohibitum à sacris Canonibus, Episcopum dare licentiam clerico volenti reassumere habitum, non potest dici quin ei non sit concessum, eo fortius, cum clericus possit propria auctoritatẽ reassumere habitum latè Viuius decis. 512.

SVMMARIVM.

1 *Ius petendi demanium habet locum tam in contractu locationis, quam permutationis.*
2 *Ius petendi demanium an competat in contractu locationis, & quare nu. 3.*
4 *Regula quod demanium habeat locum in affictu, an procedat vbi Baro esset persona Ecclesiastica.*
5 *Constitutiones Regni, etiam si essent pro Ecclesia non ligant.*

An regula illa, quod demanium habeat locum in affictu, procedat, vbi Baro esset persona Ecclesiastica, & teneret feudum à Rege.

DECISIO CCXXXVI.

1 NVlli dubium est, Ius petendi demanium habere locũ, tam in cõtractu venditionis, quã etiam in contractu permutationis, vt latè discurrit Anna consil. 55. qui scripsit pro Vniuersitate Atripaldi contra Principem Auellini, & in eadem facti specie consuluit pro dicto Principe contra Vniuersitatem Consiliar. Georg. alleg. 7. qui in fine refert bina decreta conformia lata in causa prædicta contra Vniuersitatem, & meminit Regens de Curte in diuers. Iur. feud. fol. 9. nu. 60. vbi etiam discurrit, & decisas refert quamplurimas
2 quæstiones, nec non competit dictum Ius Vniuersitatibus in contractu locationis, seu affictus etiam ad modicum tempus, qui fieret simul cum Iurisdictione, vt pro indubitato admittit Marta vot. 240. & fuit iudicatum per Sacrum Consilium sub die 24. Octobris 1611. in fauorem Vniuersitatis Aquæuiuæ respectu affictus facti per Ducem Adriæ, tunc eius vtilem Dominum Ascanio de Scribanis, referente Regente Carolo Tapia, tunc Regio Consiliario, & maior ratio militat in con-
3 tractu locationis, quam venditionis, quia per locationem vassalli sortiuntur plures Dominos, népè ipsum locatorem, qui est Dominus principalis, & cui etiam durante affictu tenẽtur præstare subuentiones taxatas in const. quam plurimum, ac etiam conductorem cui vassalli tenentur etiam seruire, & obsequia præstare, cum ei subicijãtur, & per solam subiectionem acquiritur vassallis Ius contradicendi Bald. in cap. 1. §. si quis nu. 5. quo tempore miles, eorum enim interest non habere tot Dominos idem Bald. ibidem, & Capic. in sua inuestitura in verb. feudum dant col. 21. in 4. declaratione limit. 2. fol. 150. Tiraquell. de Iure primogenit. q. 4. nu. 30.

4 Grauis tamen fuit dubitatio, an supradicta conclusio procedat in feudo possesso per Baronem Ecclesiasticum, quod tamẽ à Rege est deriuatum, & consului pro affirmatiua opinione, secundum quod audio fuisse decisum, ex eo, quia idem iudicandum est de feudo Ecclesiastico, vt de seculari quoties tenetur à Rege, vnde constitutio Regni de success. quæ admittit fratrem ad feudũ nouum deficiente linea descendente contra regulam feudi, habet locum etiã in feudo Ecclesiastico Frecc. de

de subfeudis lib. 3. fol. 393. num. 22. ex doct. Iser.
5 vbi quod constitutiones Regni, etiam si essent pro Ecclesia non ligant cap. fin. de reb. Ecclesiæ non alienandis, seruabitur ergo Ius commune feudorum, nisi haberet feudum à Rege, vt quilibet Baro tunc iudicandum esset de ea, vt de quolibet alio feudatario, quando non habet in burgensaticum, vel allodium, iuxta Abbatem in cap. sanctæ Mariæ de constit. & eadem ratione infertur d. const. Regni quam plurimum, quæ taxat casus, in quibus Prælati possunt exigere charitatiuum subsidium à vassallis non procedere in feudis Ecclesiasticis, sed in feudis, quæ tenentur à Principe, & sentit And. ibi, quia de homine Ecclesiæ, quasi non esset feudalis Princeps non disponeret, & ideo Prælatus nouus habens feudum nomine Ecclesiæ à Rege debet soluere releuiū, quod est solutio fructuum vnius anni in Regno, quando moritur feudatarius, seu Dominus vtilis, & hæres petit cōfirmationem, vt per d. fern. in cap. 1. §. similiter de leg. Corrad. nā Prælatus ratione feudi potest conueniri coram Domino temporali, sicut laicus cap. verum de for. compet. cap. cæterum de Iudic. & sic æquiparātur Ecclesiastici, & laici quoad feudum, vt latè Genuens. in suis practicab. Ecclesi. tricenar, 1. q. 21. in principio.

SVMMARIVM.

1 *Capiens possessionem ex sola supplicatione literis non expeditis amittit omne Ius quod habet in beneficio, & postea efficitur inhabilis ad illud obtinendum.*
2 *Ingrediens absque literarum expeditione dicitur intrusus.*
3 *Constitutio Iulij Papæ III. allegans possessionem beneficij fuisse captam literis non expeditis, debet cōcludenter probare, ad effectum, vt locum habeat.*
Constitutio Iulij Papæ III. declaratur vt nu. 3. 4. & 5.

Constitutio Iulij Papæ III. quā cauetur, vt capiens possessionem beneficij ex sola supplicatione signata, literis suæ prouisionis non expeditis ad illud obtinendum inhabilis reddatur, an, & quando procedat.

DECISIO CCXXXVII.

1 Capiens possessionem ex sola supplicatione signata, literis suæ prouisionis non expeditis omne Ius, quod in beneficio habet amittit, & de cætero ad illud obtinendum inhabilis redditur, attenta constitutione Iulij Papæ III. de qua meminit Gigas in Epitom. de intrusis nu. 28. Mandos. in regul. de non iud. extra form. supplicationis quæst. 4. Bursat. conf. 303. sub num. 23. sicque viget obseruantia, ita quod hodie requi-
2 ritur expeditio literarum, alioquin ingrediens dicitur intrusus, & nudus detentor, & contra eum fieri potest impetratio, vt iudicauit Rota in vna Virdunen. Parochialis 23. Iunij 1586. coram Gipsio, quod procedit etiam in Episcopis, iuxta sententiam Parisij de resignat. benef. lib. 10. q. 1. num. 23.
3 licet vt intret dicta constitutio allegans possessionem beneficij fuisse captam, literis non expeditis debet id concludenter probare, quia est materia obiectiua, ad latissime tradita per Nouarium nouissime in sua praxi dationis in solutū q. 2. sect. 1. qui sub num. 13. in fine sic recenset decisum in vna canonicatus Ciuitatis Castelli 20. Martij 1556. coram Cardinali Quirogha, quam opinionē corroborant multa fundamenta, & rationes adductæ per eundem in sua Praxi electionis, & variat for. q. 6. sect. 3.
4 Et dicta constitutio non procedit, quando ex instrumento adeptæ possessionis non constat fuisse in adeptione habitam relationem ad supplicationē, & potuisse capi ex alio titulo propter multiplicationē, quæ datur in beneficialibus ad notat. per Fel. in c. in nostra n. 2. de rescript. & sic fuit resolutum in vna Placentina Cappellaniæ 21. Maij 1601. coram Pamphilio, vbi contra petentem manutentionem fiebat similis obiectio, & fuit responsum vt supra, & ita fuit euitata d. constitutio, quæ vti exorbitans strictè venit intelligenda, iuxta decis. Paleott. 16. cui fauent adducta à contrario sensu per Nouarium in sua Praxi electionis, & variationis fori q. 5. a nu. 4. vsque ad numerum 6. in
4 fin. sect. 2. vt etiam non procedat dicta constitutio vbi agitur de possessione capta, literis non expeditis per Procuratorem non habentem speciale mandatum ad capiendam possessionem vt fuit dictum in eadem Canonicatus Ciuitatis Castelli, ea ratione, quia mandatum generale non sufficit ad faciendum id per quod Dominus incidat pœnam Rota in nouiss. decis. 7. vt lit. pendent. Nouarius in collect. decis. ad pragm. t. 1. sub rub. de procurat. sicq. pariter dicta constitutio nō
5 habet locum vbi agitur de possessione Canonicatus capta non capitulariter per prouisum, literis adhuc non expeditis, ea ratione, quia talis possessio est nulla Cassad. decis. 8. de causa possess. & proprietatis Puteus decis. 20. lib. 2. qua de causa illam capiens non incidit in pœnam cap. non puto de reg. iur. in sexto, & ita fuit tentum in d. causa Ciuitatis Castelli, & iuxta hæc in facti contingentia in causa mihi delegata iudicaui.

SVMMARIVM.

1 *Obtinens beneficium requirens ordinem sacerdotalem, debet intra annum promoueri, alias priuatur dicto beneficio, vt nu. 3. sed non ipso iure nu. 4.*
2 *Annus a quo tempore incipit currere*
5 *Parochus, seu actor actu curam exercens, si infra annum ad ordinem sacerdotalem non promouetur ipso iure priuatur Parochia*
6 *Prior conuentionalis habens animarum curam, tam in foro pœnitentiali, quam iudiciali, si ordinem sacerdotalem non recipit infra annum ipso Iure in pœnam priuationis incurrit, quod ampliatur, vt num. 7.*
8 *Annus qui datur propter promotionem ad sacerdotalem ordinem, quomodo intelligitur.*

Quando

Quando incipiat annus, intra quem obtinens beneficium requirens ordinem sacerdotalem debeat promoueri, & multa ad ornatum cap. licet canon de elect. in 6. referuntur.

DECISIO CCXXXVIII.

1 Obtinens beneficium, seù Cappellaniam requirentem ordinem sacerdotalem, debet intra annum promoueri cap. licet canon
2 de elect. lib. 6. qui annus incipit ab eo tempore quo ipsius beneficij regimen commissum est, & prouisus possessionem illius pacificam habuit, vel per eum stetit quominus habuerit per tex. in cap.
3 commissa eod. tit. alias si intra dictum tempus non
4 fuerit promotus priuatur beneficio, non ipso quidem Iure, sed per sententiam, & præmissa monitione Superioris, vt probatur in cap. 1. de ætate, & qualitate, vbi ita demum clericus venit priuandus beneficio requirente sacros ordines, si non promoueatur, quando præcessit monitio, ita glos. in d. c. 1. in verb. fiant, & in cap. cum in cunctis §. inferiora de elect. in verb. Canonibus, vbi But. nu. 6. Rota in antiq. decis. 3. de pœnis Geminian. cons. 131. nu. 1. & sequent. Feder. de Senis cons. 25. hoc etiam probat textus in d. c. cũ in cunctis §. inferiora, quia non operatur priuationem ipso Iure, nec per sententiam, nisi præuia monitione Episcopi, vt colligitur ex lectura d. §. inferiora, & tenet Rebuff. in praxi benef. tit. de non promouend. infr. annum nu. 25. & ita ponderando dicta Iura tenuit Rota in vna Tollenens. Monasterij Sancti Mansueti 17.
5 Martij 1597. coram Penia, quæ tamen non procedunt in Ecclesijs Parochialibus, & earum Curatis, seù Rectoribus actu curam exercentibus, nam hoc casu pœna priuationis bene incurritur ipso Iure, & nulla requiritur monitio, vt in d. cap. licet canon, qui text. vti pœnalis non debet extendi vltra casum suum glos. ibidem in verb. Parochialibus Gemi. d. cons. 131. nu. 1. & seq Rot. d. decis. 3. de pœnis in antiquis Io. Andr. in cap. statutum nu. 2. circa medium de elect. in 6. & Federicus de Senis facit aliam limitationem in d. cap. licet canon
6 non procedere in Priori conuentuali habente curam animarum, & personarum tam in foro pœnitentiali, quam iudiciali, nam is quoque ipso Iure pœnam priuationis incurrit, si intra annum non promoueatur per clemen. ne in agro sequitur Re-
7 buff. vbi supra nu. 5. & 6. vbi hoc extendit siue illa beneficia, vel priuatus habeat in titulum, siue in commendam per d. §. cæterum, & videas ibidem Rebuff. per totum titulum, qui hanc materiã late pertractat.
8 Et aduerte, quod in beneficijs Sacerdotalibus, ita demum datur annus ad promouendum, quando verba fundationis non respiciunt actum collationis, vel præsentationis, sed potius illius prosecutionem, & ratio est, quia tunc sufficit, quod quis sit sacerdos habitu, licet non actu Abb. in cap. cum in cunctis §. inferiora sub nu. 10 & ibi Decius nu. 12. de elect. Roman. cons. 235. & tenuit Rota 20. Nouembris 1573. coram Cotta in vna Romana Cappellaniæ de Capizucchis, secus quãdo annexio ordinis requiritur in ipso actu collationis, seù præsentationis, vt si dicatur, quod præsentetur Sacerdos, vel Cappellanus, qui Missas celebret, vel alias verba de necessitate respiciant ipsum tempus præsentationis, quia tunc non datur annus ad promouendum, sed requiritur, quod præsentatus de eo tempore sit actu Sacerdos, cum qualitas iuncta verbo intelligatur, secundum tempus verbi Abb. in d. cap. cum in cunctis §. inferiora sub nu. 10. & Decius nu. 12. Vitalinus in clem. 2. §. in illa nu. 16. post Imolam col. 10. de ætate, & qualit. Paris. cons. 50. nu. 17. cum seq. lib. 4. & ita loquitur Barbat. cons. 33. in 2. dubio num. 8. lib. 2. vbi testator dixerat, quod Cappellania conferatur Præsbytero, & sic etiam debet intelligi Lambert. qui Barbat. sequitur de Iurepat. lib. 2. part. 1. q. 7. artic. 17. cum seq. & Rocchus de Curte in verb. honorificũ sub nu. 21. qui exemplificat, quando dictum fuit, quod præsentetur Sacerdos, vel Cappellanus, qui Missas celebret, & in his procedit decisio facti coram Card. Blanchetto in causa Parmen. Iurispat. 16. Nouemb. 1582. & ita tenuim in vna Romana Cappellaniæ 19. Martij 1586. coram Cardin. Pamphilio.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus qui ante institutionem administrationi beneficij se ingessit, incurrit pœnas cap. auaritiæ de elect. in 6.*

2 *Præsentatus excusatur à pœna d. cap. quando esset error Iuris ambigui, & obscuri, dummodo sit probabilis.*

An in præsentato ante institutionem ingerente se administrationi beneficij habeat locum c. auaritiæ de elect. in 6.

DECISIO CCXXXIX.

Fvit quidam præsentatus in beneficio Iurispatronatus, & ante institutionem ingessit se administrationi eiusdem beneficij, quare fuit dubitatum, an deberet infligi pœna cap. auaritiæ
1 de elect. in 6. & iudicaui, præsentatum qui ante institutionem administrationi beneficij se ingessit debere incurrere pænas d. cap. auaritiæ, nam licet d. textus loquatur in electo, & contineat pœnam priuationis, quo casu non videtur extendendus ad præsentatum cap. in pænis de reg. iur. in 6. l. preces, & l. interpretatione ff. de pænis, nihilominus, quia decretalis illa est inducta ad reprimendam auaritiam, & temeritatem clericorum, & ad coadiuuandum Ius antiquum tanquam fauorabilis extendi debet; vt habeat locum etiam in præsentato, vt ibi not. Gem. col. 2. vers. nota bene, & Franc. nu. 2. 1
& ista est communis opinio Cald. r. cons. 8. de elect. Lap. allegat. 8. nu 4. qui etiam subdit, ita se habere communem obseruantiam, & ita fuisse pronunciatum idem tradit Gem. in d. cap. auaritiæ col. vlt. vers. sed est dubium Franc. nu. 2. vers. item habet locum Rochus de Iurepat. in verb. honorificum

ſicum q. 39. Lambert. in eod. tractat. q. 5. princip.
in 2. par. lib. 3. art. 11. Abbas in cap. qualiter num.
4. de elect. But. in cap. noſti nu. 7. eod. tit. hanc quo-
que ſententiam tenet Gabriel conſ. 199. nu. 3. lib.
1. & eã Rota ſæpius fuit amplexa, vt teſtatur Sar-
nen. de trienn. q. 5. verſ. poſtremò num. 23. & adeſt
Deciſio Creſcentij 6. de Iurepat. & fuit reſolutum
in vna Vrgellenſ. Abbatiæ 29. Ianuarij 1582. corã
Cardinali Seraphino, & deinde in vna Iuuena-
cen. beneficij 4. Februarij 1594. coram Cardinal.
Mant.
2 Quæ omnia limitaui, quando adeſſet error Iu-
ris ambigui, & obſcuri clericus enim excuſatur à
pœna d. decretalis ex errore Iuris ambigui, & ob-
ſcenis, vbi talis error ſit probabilis, & ſic tenuit
Rota in vna Caſalen. Parochialis 30. Maij 1586.
coram Robuſterio, & in eadem cauſa 5. Nouem-
bris 1597. coram Card. Seraphino, vbi clericus
præſentatus fuerat ad Parochialem, & fuerat exa-
minatus ab Examinatoribus, & facta fuerat relatio
quoad ſcientiam tantum, & non quoad mores, &
ætatem, vt requiritur à Sacro Concilio Trident.
ſeſſ. 24. cap. 18. & Epiſcopus eum inſtituerat, ſicq;
poſt inſtitutinnem ſe ingeſſerat adminiſtrationi
dubitatum fuit, ex quo inſtitutio erat nulla ob non
ſeruatam formam dicti Concilij, an ipſe incidiſſet
in pœnam d. cap. auaritiæ, & fuit reſolutum, quod
non, quia potuit credere ſe fuiſſe ab Examinato-
ribus approbatũ in omnibus, ex quo Ordinarius
eum inſtituerat, & ideo ob errorem iſtum proba-
bilem fuit excuſatus à pœna dictæ decretalis.

SVMMARIVM.

1 *Lex generaliter loquens, habet tacitam contradictio nem, niſi diſponens de rebus ſuis contrariam legẽ adiecerit.*
2 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
3 *Diſponens de re ſua, poteſt adijcere legem, quàm vult.*
4 *Fundator non poteſt adijcere conditiones, quæ ſint contra naturam iuriſpatronatus.*
5 *Iuſpatronatus non poteſt poſſideri, neq; fundari ſine conſenſu Epiſcopi.*
6 *Fidelibus non debet præberi occaſio, vt non ædificẽt Eccleſias, & iurapatronatus.*

An Patronus poſſit fundare iuspatronatus ſub conditione, quod non exiſtentiſius Clericis ſuæ familiæ pro tempore, redditus iurispatronatus ſint alicuius Cappellæ.

DECISIO CCXXXX.

1 FVit reſolutum pro affirmatiua ſententia, ex
Iuris regula, quæ vult, vt lex generaliter lo-
quens habeat tacitam conditionẽ, niſi diſpo
nens de rebus ſuis contrariamlegem adijecerit, eſt
2 enim trita Iuris concluſio, quod prouiſio hominis
facit ceſſare prouiſionem legis l. fin. C. de pactis
conuent. l. & habet §. cum quis ff. de præcar. l. ma-
3 ritus C. de procur. Anchar. conſ. 217. nu. 2. & po-
teſt diſponens de re ſua adijcere quaſcunque con-
ditiones, & pacta l. ex lege C. de condit. ob cauſ. l.
quiota C. de donat. quæ ſub mod. l. 1. §. 1. ff. de reb.
eorum Socc. conſ. 415. num. 4. lib. 1. quod procedit
etiam in diſpenſatione facta ad fauorem Eccleſiæ
cap. verum de condit. appoſ. Anchar. conſ. 217.
nu. 2. Imol. in cap. cum dilecti nu. 4. verſ. item po-
tes notare de donat. Soccin. vbi ſupra nu. 5. Felyn.
in capit. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ num. 77. de conſti-
tut. cũ laicus fundaus de proprijs bonis Iuſpatro-
natus poſſit in fundatione reſeruare Iuſpatrona-
tus Eccleſiæ, & Monaſterio, ex conditione, vt in
perpetuum ad Eccleſiam ſpectet tanquam laica-
le, quia vt colligitur ex latiſſimè cumulatis per
Lambertin. in ſuo tractat. de Iurepatronat. lib. 1.
par. 1. art. 1. quæſt. 9. per totam, poteſt patronus ap
ponere in fundatione quaſcunq. cõditiones, etiam
ſi ſint contra illud, quod Ius regulariter diſponit
in materia Iuriſpatronatus, ſeu beneficiorũ, vt per
plura exempla docet idem Lambert. ibid. nu. 25.
cum multis ſequentibus, dummodo tamen condi-
tiones non ſint impoſſibiles, ſeù turpes, vel contra
ſubſtantiam Iuriſpatronatus, & beneficiorum, vel
aliter à Iure improbatæ. Quin, Sacri Canones
adeo fauent pijs Eccleſiarum Fundatoribus, vt ſi
quando de nouo diſponunt ſoleant præſeruare
contrarias Fundatorum ordinationes, vt in clem.
quia contingit 9. vt autem de relig. domibus, &
10 cap. Eleutherius 9. & igitur 31. quæſt. 2. Sacr.
Trident. Concil. ſeſſ. 22. capit. nono de reformat.
& alibi, quæ Iuris Indulgentia ex eo proceſſiſſe
videtur, ne laici retrahantur à fundatione Eccle-
ſiarũ qua ratione, & ipſummet Iuſpatronatus ma-
ximè laicale conceditur, quod eſt contra Iuris re-
gulas Anchar. conſ. 113. nu. 2. Abb. in cap. 2. nu. 4.
4 de præben. Gemin. conſ. 45. & 50. in princip. qui-
nimo poteſt patronus in limine fundationis appo-
nere conditiones quaſcunque, etiam contra Iuris
communis diſpoſitionem, dummodo non ſint cõ-
tra naturam Iuriſpatronatus, nam accedente con-
ſenſu Ordinarij, ac diſpẽſatione admittantur con-
ditiones prædictæ, text. eſt in cap. cum dilectus de
conſuet. vbi gloſ. in verb. conſtitutum, & ibi Ioan.
And Butr. Bald. Abb. & alij, quam ſententiã poſt
Cardin. Felyn. Calder. Roch. de Curt. & alios pro
bat Lambert. lib. 1. de Iurepat. quæſt. 9. nu. 49. cum
ſequente, vbi ſic pluries iudicatum refert. Hinc
5 eſt etiam, quod licet Iuſpatronatus, nec poſ-
ſideri, nec fundari poſſit ſine conſenſu Epiſcopi
capit. 1. de regul. Iuris in 6. cap. Ordinarij de Offi-
cio Ordin. in 6. Abb. Fel. & alij, quos probat Lam
ber. lib. 3. de Iurepatronat. par. 3. num. 3. qui con-
ſenſus ſatis eſt, ſi ante, vel poſtea interueniat, re ta-
men integra vt not. Abb. per illum text. in capit.
ſugeſtum de Iurepatron. poſt alios Ioan. Dilect. de
art. teſtan. cautel. 67. nu. 2. cum ſequente, vt omit-
tam alios, nihilominus valida eſt conditio appoſita
in fundatione Cappellaniæ in articulo mortis no-
minet ſucceſſorem, vt ex pluribus in Ciuitate Pa-
piæ conſuluerunt Albericus, & Corteſius, quorum
conſ. refert, & probat, & ſecundum illa deciſum
refert Lamber. d. lib. primo, & quæſt art. 3. per
totum, & ſic refert iudicatum Amat. in deciſ. Rot.
Marchiæ 4. conferunt diſcuſſa per Farin. deciſ.

570. pro quorum comprobatione facit etiam, quod tenetur Episcopus, vel alius Ordinarius assentiri prædictis conditionibus, tamquam honestis, & iustis, licet sint contra ius commune, vt est tex. notab. in cap. nullus de iure patron. vbi Abb. & omnes Canonist. communiter, quos etiam probat Lambertin. d. quæst. 9. nu. 50. & 82. vt alios
6 omittamus, omnes enim docent hoc assumptum ad hoc ne fideles remoueantur ab ædificandis Ecclesijs, vt ab earum conditionibus, quod esset Ecclesiæ magis damnosum, quam assentiri prędictis conditionibus, ne Ordinarius se ingerat in præsentatione, & sic de alijs, & ad supradicta confert decisio Caualc. 11. par. 2. cuius tenor est, Nisi testator hoc disposuisset in sua fundatione, approbata tamen ab Episcop. & habente authoritatem cum potuerit fundator apponere in fundatione qualitates, & conditiones quas sibi placuerit, honestas tamen, & à iure approbatas, vt sunt supradictæ, & etiam quod rector pro recognitione singulo anno soluat vnum cereum compatronis, vel tal. Eccles. aut quod vacante beneficio illi fructus vadant ad compatronos, vel ad tale monasterium aut pro Eccles. reparanda, Bero. cons. 5. volu. 1. vbi latè Petr. de interpret. vltim. volunt. lib. 4. dub. 4. nu. 172. car. 454. & notat de Curt. de iur. patron. in verb. & vt le. nu. 6. & seq. ver. sicut secundo principaliter car. 32. Lamber. de iur. patron. lib. 3. art. 8. quæst. 2. in fin. art. 9. & art. 16. quæst. 3. car. 18. & lib. 1. par. 1. art. 9. quæst. 3. n. 79. vbi de pluribus pactis, & condit. valid. & inualid. loquitur Surd. cons. 62. num. 2. & 113. cart. 174. & Franc. Marc. dec. 474. cart. 160. in 1. par. vbi dicunt esse, secus post ius pat. in esse deductum, quia tunc non potest aliqua pacta, & conditiones apponere, ideo dictum fuit de anno 1588. Papię fundatorem post aliquod tempus non potuisse ponere in codicillo, quod filiæ suæ deberent in empyteusim perpetuum habere bona data in dotem Capellæ fundatæ, vel quod ipsę dictis bonis vtantur, & fruantur in perpetuū soluendo continuatim scutos duodecim, & tetigi supra num. 30.

SVMMARIVM.

1. *Pœna remigationis est imposita in Regno vagabundis.*
2. *Edictum de vagabundis comprehendit mendicantes validos.*
3. *Adducitur dec. 54. Marij Muta.*

An Rixari soliti, & vagabundi possint exulari, & ad triremes ad tempus condemnari.

DECISIO CCXXXXI.

INstantia doctissimi viri Dom. Io. Dominici Pizzellæ Fisci Patroni integerrimi, & numquam satis laudati, vt rixari soliti, & vagabundi possint ad triremes condemnari, non fuit admissa in Curia Archiepiscopali, & miror quidem, quoniam per leges Ciuiles Regni, prout habetur in pragmat. secunda de Vagabundis pœna remiga-
1 tionis est imposita Vagabundis, & meritò quidē, nam huiusmodi Vagabundi, & otiosi sunt venenum Ciuitatis, sunt proni ad libidines, inuidiam, seditiones, & turbas, & propterea Ciuitas purgāda est malis istis vagabundis, vt apparet ex decisione parlamenti Delphinalis apud Franc. Marc. in dec. 436. par. 2. quem refert Nouar. in collect. super dict. pragmat. vbi ampliat dispositionem pragmaticæ procedere etiam in Mendicantibus, validis ex Cabal. in resolut. crim. cas. 178. vbi re-
2 soluit, quod edictum de vagabundis comprahendit mendicantes validos, de quo vide etiam pragmaticā 1. sub rub rubr. de mendicant. circa cuius materiam sunt videndi Peguer. in dec. Cathalon. 47. & Ego ipse in dec. Cur. Archiepisc. Neapolit. 252. par. 2. Quod autem vagabundi possint exulari, & in triremibus poni ad tempus, est decisio Regni Siciliæ apud Muram in decisic. 64. vbi ita
3 etiam dicit de rixari solitis, & diffamatis, cuius decisi. verba sunt videlicet, Rixosum Iuuenem vnde saltim prætendebat idem Fiscus, vt condemnaretur super Regijs triremibus, ad tradita in Capit. Regni 51. Regis Martini, ex Afflict. & alijs tamquam otiosum, & vagabundum per adducta pulcherrima à Bouadilla in sua Politica cap. 13. per totum libr. 2. tomo 1. & ad minus, vt perpetuò exularetur à Regno, iuxta prag. primam titu. 58. de vagabundis, vbi posui multa tom. 1. prag. ne dum à Ciuitate ipsa Noti, per ea quæ dicit Bal. in l. 1. num. 4. C. de her. inst. Boss. tit. de bannit. nu. 2. Clar. in pract. crimin. quæst. 71. vers. quandoq; vero imponitur idem Boss. tit. de carcera. fideiussor. committend. nu. 7. vbi testatur, se ipsum multoties expertum esse, quod ex ijs pœna affligit corpus, & ex eo, sequitur paupertas, & miseria, & homines se excruciant Suarez, & Bonacoss. de quibus per Farin. in tit. de delict. & pœnis quęstio. 19. numer. 17. tom. 1. ex quo iam pœna est, multumq; asperū, & fere intollerabile, vt per Senec. lib. vnico de consolatione ad Albinam cap. 6. Titoliu. cap. 5. Euripid. in Phœnis, qui omnes dicūt quod priuare propria patria magnum malum est, quia exulatio datur propter pœnam, secundum Cicer. in eius Paradoxis, de quibus eruditè per Valenzuel. cons. 36. num. 50. 61. & 62. & ideò facta relatione Excell. Illustris. Domin. Proregi in visita generali Panor. de tempra Martij 1617. fuit condemnatus dictus prosequutus, vt exulet ab ipsa Ciuitate Noti, eiusque territorio per triennium, non enim sit nostris temporibus tam graue, est maximè ad tempus.

SVMMARIVM.

1. *Papa faciens gratiam, intelligitur, leuatis Bullis.*
2. *Gratia Papæ dicitur informis ante expeditionem literarum.*
3. *Gratia non suffragatur, vel probatur in foro exteriori, nisi expeditis literis.*
4. *Intrans possessionem beneficij ante expeditionem literarum, perdit omne ius.*
5. *Gratia, vt dicatur perfecta, nō requiritur scriptura.*
6. *Gratia perficitur solo verbo, fiat.*
7. *Carta testamenti, non est testamentum, sed probatio*

DECISIO CCXXXXIII.

1 CLericus non potest accusare laicum de aliquo delicto, & præcipuè vbi pro delicto veniret imponenda pęna sanguinis capit. nullus clericus 11. quæst. prima, capit. Sacerdotes 2. quæst. 7. Bohic. in cap clericus nu. 4. ne cler. vel Monach. Abbas in cap. cum P. Manconella nu. 8. & 10. de accusat. Turrecrem. in cap. sicut Sacerdotes nu. 1. & 2. 2. q. 6. & in cap. 1. nu. 1. 6. q. 2. Soc. num. 10. in dict. cap. cum P. Manconella, Cumia in tract. de Synd. cap. 23. nu. 27. vbi dicit, quod accusatio erit nulla, si pars accusata de hoc se opponat Dec. in tract. crim. par. 1. lib. 3. cap. 16. nu 5. & cap. 10. Euge. cons. 76. nu. 177. Frecc. in tract. de præsent. instrum. part. 13. quæst. 1. numero 8. multos congerit Cened. in collect. Iuris Canon. par. 2. collect. 12. num. 1. Lælius Zec. in tract. de priuileg. ecclesi. priuileg. 112. nu. 8. & priuileg. 138. nu. 5. & seq. & ad hunc effectum eam adducunt rationem, quia accusatio dicitur genus illaudabilis intentionis cap. si quis Episcopus 2. quæst. 7. ideo clericus debet abstinere cap. cum ab omni spe de vita, & honest. cler. Soc. Iun. in dict. nu. 18. Foller. super constit. Regni in tit. de Episcop. & cler. cap. item quod nullus nu. 2. car. mihi 83. Euge. d. conf. 76. nu. 177. & seq. Zecch. dict. priuileg. 138. nu. 9.

2 Verum vbi clericus accusaret laicum cum protestatione canonica, hoc est, quod non intendit accusare, ad hoc, vt pœna sanguinis imponatur iuxta tex. in cap. Prælatis de homic. in 6. tunc enim clericus admittitur ad accusandum laicum pro propria, vel suorum iniuria, etiam quod veniret imponenda pœna sanguinis, ex natura delicti de quo accusat, Lælius Zecch. in tract. de priuileg. Eccles. d. priuil. 138. nu. 12. Foller. super constit. Regni in titulo de Episcop. & cler. cap. item quod nullus num. 2. car. mihi 83. Soccin. Iun. in cap. cum P.

3 Manconell. nu. 18. de accusat. vbi dicit, quod potest accusare cum protestatione, quod non intendit accusare ad vindictam, vel ad pœnam sanguinis, sed solum pro suo Iure conseruando, & emendatione rerum suarum, & dicit, quod isto casu melius est, vt clericus, cum agere intendit dicat conqueror de tali, quàm accuso talem, & quod si accusat cum tali protestatione non incurreret in irregularitatē, si ex tali accusatione accusatus puniretur pœna sanguinis idem Soc. in cap. ad audientiam num. 256. de homicid. Scot. conf. 16. nu. 1. lib. 6. to. 1. Cumia in tract. de syndic. cap. 23. nu. 26. Intrigliol. in tract. de casibus conscient. cas. 10. nu. 28. vbi alios allegat, Eugen. conf. 76. nu. 180. Clar. in §. fin. quęst. 34. nu. 3. vbi dicit, quod hanc cauthelam vidit sæpissimè obseruatam Decian. in tract. crim. par. 1. lib. 3. cap. 10. nu. 3. Bohic in capit. postulasti num.

4 2. de homicid. Bellamer. cons. 14. nu. 5. Curia tamē Archiepis. censuit, prædictam protestationem non operari, nisi vbi clericus prosequitur suam iniuriā, secus si suorum, Franc. in cap. 2. in princ. de homic. in 6. Eugen. dict. cons. 76. nu. 184.

SVMMARIVM

1 *Episcopus potest supprimere beneficia Ecclesiarum ob diminutionem redditaum.*

2 *Item potest creare nouas dignitates in eius Cathedrali sine authoritate Apostolica.*

An Episcopus possit supprimere beneficia suæ Ecclesiæ Cathedrali.

DECISIO CCXXXXIV.

DVbitabatur in Curia Archiepis. si de Iure potuerat Illustrissimus quōdam Cardinalis de Aquauiua huius Diœcesis dignissi-

1 mus Ordinarius supprimere beneficia ob diminutionem redditaum, & fuit affirmatiuè resolutum, nam de Iure Episcopus potest constituere nouas

2 dignitates in aliqua Ecclesia, vel Cathedrali sine authoritate Apostolica, Innocent. referens glos. in cap cum olim in ver concessimus de consuet. Sylua de benefic. prima par. quæst. 3. nu. 18. & quæst. 7. numero 20. Bert. in tract. de Episcop part. 2. lib. 4. & ex Specul. in tit. de dispensat. vers. 107. & ita potest practicari, & audiui practicatum fuisse ab Episcopo Stabiensi, siue Castri ad mare annis elapsis, nomine Antonio Lauro Neapolitano, qui habebatur pro magno Canonista in sua Cathedrali, creauit multas dignitates, & sic Episcopus potest constituere nouos Canonicos, vel veteres extinguere absque facultate Sedis Apostolicæ; respondetur relictis, quæ de Iure antiquo dici poterant per cap. fin. & ibi glos. in ver. excreuisse de verborum significat. quod hodie per Sacr. Concil. Trid. sess. 24. cap. 15. de reformat. habetur, posse Episcopum cum consensu Capituli propter tenuitatem introituum, prout ibi, & à contrario sensu, etiam nouos constituere Innoc. vbi supra, Caputaquens. decis. 221. par. 1. vide Boer. decis. 62. nu. 7. & cap. ex parte, & glos. in 1. notab. de constit. & cap. 1. & secundo de institut. cap. ex parte de concess. præbēd. & Sylua 4. par. quæst. 7. num. 26. versic. 115. & in creatione nouorum Canonicorum, quomodo sit procedendum vide de Franch. decis. 2. num. 18. & 19. & ita censuit Rota in vna Forolouien. 4. Iunij 1590. coram Illustrissimo Mantica, cuius tenor est Quæsitum fuit, an constet de existentia Decanatus, & Domini censuerunt, non constare, primùm, quia hæc dignitas fuit erecta nulla dote constituta, quod fieri non potuit Rot. decis. 1. nu. 2. de Eccles. ædifican. in Antiq. Felyn. cap. cum accessissent nu. 22, vers. 2. declaratur, & Dec. nu. 9. alias 38. de constit.

Secundo, quia licet hæc dignitas secundum nomen fuerit erecta, tamen postea fuit suppressa, neque dubiū est, quin Episcopus cū Capitulo possit propter diminutionem redditaum supprimere Ecclesiæ dignitatem, Abb. in cap. cum M. nu. 1. & Ripa nu. 20. de constit. Fel. in dict. c. cū accessissent nu. 23. eod. tit. Rebuff. in praxi benefic. in tit. de vnio. nu. 21. igitur multo magis potuit supprimere hūc Decanatum sine dote cōstitutum, tamen si suppressio sit superuacua, quia quod non est, supprimi non potest cap. cum dissoluendum glos. in

Q verbo

An depositum dicatur integrum, si deficiat numerus duodecim carolenorum.

DECISIO CCXXXVI.

1 FVit dictum, non esse integrum, ad hoc enim vt depositum dicatur integrum, & legitimè factum, requiritur inter alia, quod vna cum summa principali oblata, & deposita offerantur omnes vsuræ, & interesse, est text. expressus in lege 2. C. deb. vend. pign. impedir. non poss.

2 Est ratio, quia non tenetur quis sortem recipere sine vsuris Tiraq. latè more suo de retract. conuentional. §. 4. glos. 4. nu. 1. Alex. cons. 75. nu. 8. lib. 7. Menoch. qui alios allegat de arbitr. in addit. casu 232. nu. 29. fol. mihi 83. plures allegat Giurba decis. 98. nu. 16. & propterea in causa vertente inter Marchionem Pollæ, & Hectorem *della Marra*, fuit decisum, non esse integrum depositum, ex quo deficiebant duodecim caroleni, vsurarum, de-
3 fectus enim etiam in minimo afficit Carocc. in decis. 110. vnde Menoch. de arbitr. iudicum cas.
4 232. asserit, non nulla requiri ad integrandum depositum, inter cætera quod fiat oblatio, & consignatio totius integræ summæ, & quantitatis, adeo quod nec nummus quidem habeat deficere l. grege §. pen. ff. de pignor. l. tutor §. Lutius ff. de vsuris l. qui Romæ in princip. ff. de verbor. obligat. & l. obligatione C. de solution. & tradunt post alios Ripa in l. quod te nu. 22. ff. si certum petat. & alios plures refert Tiraqu. de retract. conuention. §. 4. glos. 6. nu. 23. & 24.

5 Item dicebatur, nō debere acceptari depositum prædictum, quia oblatio, & depositio debet fieri purè, & simpliciter absque vlla conditione, alias non releuat, nec deponentem liberat ab vsuris, Doctores in l. acceptam C. de vsur. Menoch. de arbitr. d. casu 232. num. 4. Ioseph Ludouic. decis. 105. nu. 3. Negus. de pignor. 5. par. princip. membr. 3. nu. 11. 2. par. Rota Ianuens. decis. 177. num. 6. Lucens. decis. 31. num. 19. Foller. super Bulla in verbo instrumentum gratiæ nu. 52. Addit. ad Gregor. quæst. 5. nu. 290. Additio ad Menoch. casu 232. nu. 47. fol. mihi 84. vbi allegat Roman. cons. 204. col. secunda Alex. cons. 7. nu. 28. lib. secundo, & cons. 18. col. vltima lib. 5. & cons. 88. lib. 6. Ias. cōs. 9. nu. 15. sed in libro meo num. 31. vers. 5. quia lib. 2. Negusant. vbi supra Crauetta cons. 502. nu. 9. & Riminald. Iun. cons. 524. nu. 21. lib. 5. idem Carocc. de deposit. lib. 2. q. 5. num. 4. vbi plures alios allegat fol. mihi 98.

SVMMARIVM.

1 *Regressus, & accessus in quo differant.*
2 *Dominus directus propria auctoritate potest capere possessionem rei emphyteoticæ ob non solutum canonem.*
3 *Pensionarius qui resignauit beneficium cū pensione non potest propria auctoritate possessionem beneficij capere ob non solutam pensionem, licet verba regressus sint amplissima.*
4 *Expulsio à possessione dat materiam rixæ.*
5 *Iura, ex quibus ipso facto venit imponenda aliqua pœna, quomodo intelligantur.*

An habens regressum ad beneficium ob nō solutionem pensionis, possit propria auctoritate capere possessionem.

DECISIO CCXXXVII.

SVpponatur in facto, quemdam renunciasse beneficium alteri, cum onere pensionis cum verbis amplissimis in d. renunciatione appositis. s. quod omnia Iura integra remanerent sibi renuncianti, & alijs in renunciatione apponi solitis casu quo non solueretur pensio, vnde euenit quod pensio non fuit soluta per triennium, & pensionarius cum vidisset pensionem sibi minimè solui, de facto cœpit possessionē beneficij, quod prius renunciauerat, ex quo fuit dubitatum, an in capienda tali possessione requiratur declaratoria Iudicis, vel possit propria auctoritate capere? Hæc tamen à quadam Curia Episcopali fuerunt mihi transmissa quid sentirem, & primo loco videbatur dicendum, quod regressus propriè dicitur, qui
1 habet causam de præterito, & differt ab accessu, qui totaliter pendet à futuro euentu, Oltradus cons. 274. sub nu. 3. vers. ad istum, & sub nu. 6. vers. ad hoc respondetur, vbi dicit, quod regressus non est acquisitio noui tituli, sed antiqui continuatio, quod etiam sensit Cassad. decis. 4. sub num. 2. de priuilegijs, vbi dicit, quod regressus habet causam & pendet à Iure de præterito, in quo fundatur, & Achill. decis. 3. de regressu dixit, quod est reliquia Iuris cessi Puteus decis. 1. eod. tit. Fab. decis. 51. imo in regressu consideratur, quod Papa confert beneficium ex nunc pro vt ex tunc, ideo collatio censetur facta ab initio, ad tradita per Bart. in l. si ita stipulatus fuero in principio de verb. obligat. & sic in casu nostro, excluso resignatario, resignans, qui fuit semper possessor continuat suam possessionem, etiam quoad locum, quo non dicitur fuisse priuatū stantibus verbis regressus amplissimis in omnibus, & per omnia ac si nō resignasset, quæ verba videntur inducere plenissimam restitutionem l. quod si minor §. restitutio ff. de minor. cap. si beneficia de preb. in 6. notat Alexand. cons. 83. col. 2. vol. 2. relatus per Mohedanum decis. 11. nu. 1. de renunciat. vnde cum continuet suam primam possessionem, non videtur esse necessaria declaratoria Iudicis, argumento eorum, quæ notant glos. in l. 2. C. de Iur. emph. verb repellere, vbi Iason, & glos. in cap. potuit in glos. penult. vbi Imola de lo-
2 cato, quæ glosæ loquuntur de domino directo, qui propria auctoritate potest capere possessionem rei emphyteoticæ ob non solutum canonem per triennium, vel deteriorationem, sequitur Azon in sum. in tit. de Iur. emphyt. & facit quod dicitur de colono, vel conductore, quem biennio non soluentem potest Dominus propria authoritate expellere l. quæro §. inter locatorem ff. locat.

3 Contrariam. n. opinionē negatiuam, quod non possit pensionarius habens regressum propria authoritate capere possessionem, æquissimam esse

censeo,& libenter amplector,iuxta quam fuit exe quutum in d. Curia Episcopali, moueor autem ex verbis Petri, & Cyn. in d.l.2 C. de Iur. emph. dicentium, non posse dominum directum expellere emphyteutam, & capere possessionem propria auctoritate, quam opinionem per multa fundamenta defendit Salicet. ibidem in 6. columna, & hanc esse magis communem opinionem, vt requiratur declaratoria Iudicis, ad effectum de quo supra dicit Ferret conf. 121.nu.6. Ruin.conf. 50.nu. 10.& conf. 165. in fin.lib. 1. & conf.57.nu. 4.lib. 1. & fuisse decisum referunt Guid.Pap. decis. 107.& Ludouic. decis. 17. nu 4. quam etiam approbauit Consistorium Sacr. Reg. Audient. Reg. Siciliæ teste Mastrillo decis. 193. ad quam corroborandam potest etiam adduci alia ratio,nam etsi ob nō solutam pēsionem beneficiatus perdat dominium non tamen amittit possessionem naturalē, ideoq; non poterit propria authoritate expelli arg. text. 4 in l.creditores C.de pignor. maximè quia expulsio daret materiam rixæ,quæ omnimodo effugienda est ad textum in l. æquissimum in princip. ff. de vsufructu, & quā maxime clerici debent hoc euitare c. à crapula de vit.& honest. cler.facit à simili de re dotali soluto matrim mio per mortem mariti, quæ ipso Iure reuertitur ad vxorem l. in reb. in principio C.de iure dot.& tamen nō est licitum mulieri ingredi possessionem sine auctoritate Iu-
5 dicis ad textū in l.dotis C.solut.mat.hinc est,quod omnia Iura Mundi, ex quibus ipso Iure aliqua pœna imponitur,debent intelligi, vt præcedat Iudicis sententia declaratoria, vt pœna possit exequi Ruin.conf. 2.num.9.vol.5.Bald.in auth qui semel C.quomodo,& quando Iud. Alex.in l.si quis maior C.de transact.in fin.

SVMMARIVM.

1 *Stuprator tenetur dotare vel in vxorem ducere mulierem stupratam.*
2 *Stuprator an debeat pati pœnam corporalem.*
3 *Pœna corporalis stupratoris,quæ nam sit.*

An vltra pœnas, de quibus in cap. 1. & 2. de adulter. possit clerico stupratori infligi pæna corporalis.

DECISIO CCXXXXVIII.

1 Clarum est,quod de Iure Canonico stuprator stupratam mulierem, vel dotare,vel in vxorem tenetur recipere, vt est textus in cap. 1. & 2. de adulter, & ibi notant omnes post glos.commun.Canonistæ Mar.Socc. in cap.2. nu. 6.ext.eod.vbi quod hæc duo copulatiuè requiruntur,quod,s. stuprator ducat stupratam in vxorem & eam dotet, & testatur ita dici DD. Salicet. in l. eum qui duces num.3.C.ad leg.Iul.de adult. Caccialup.in repetit. legis si qua illustris sub nu.26.C. ad Orphic.Host.in sum.de adult.num.11.vers.sed secundum Canones, August. ad Angel. in verb. *c'hai adulterato la mia donna* nu. 54. vers. sed de Iure Canonico Nauar.in Manual. confess.cap.16. num. 16. vers.secundo dicendum in fin.Gomez in l.tauri 80.nu.6. Clar.in pract.§.stuprum sub nu.3. vers. lateis autem Thes.decis. Pedamont.3. num. 2. & 3. Tuschus conclus.709.nu. 26.vol.7.quidam tamen contrarium alternatiuè loquendo tenuerunt,quod aut dotet,aut in vxorem ducere teneatur, vt fuerunt Io. de Platea in §. item lex Iulia de adulterijs col.4.in fin. vers. qualiter autem punitur stuprum de Iure Canonico Inst. de publicis iudicijs Anchar.in cap.1.nu.4.in 5.notab.ext.de adulter. Butrius in cap.peruenit num. 1.vers.nota pœnam stupri ext. eod. Gomez in l.tauri 80.nu.3.vbi relatis contrarijs in hac residet sententia,ibique ad literam dicit, quod stuprator non cogitur præcisè ad ducendum in vxorem, & quod ita seruatur in pract. Menoch. de arbit.lib.2.cas.138. num. 15.in addit. non enim tenetur præcise Guttierez in q. can.cap.37.num.7.

2 His igitur suppositis pro coronide quæstionis,deueniamus ad articulū propositum, an debeat pati pœnas corporales vltra eas in cap. 1. & 2. de adulterijs,& dubium pro negatiua parte faciebat, quod quando stuprator vult dotare stupratam, etiam quod non ducat eam in vxorem non debeat pati pœnas, de quibus in dictis Iuribus, & è contra si vult pati dictas pœnas non teneatur dotare, censuisse videtur Anchar. in cap.1.num.4.& 5.ext.de adulterijs, Innocentius in cap. peruenit in vltimis verbis ext.eod.& ibi etiam Host.nu.4.in verb corporaliter & nu.5.vbi refert duas opiniones,& in hoc secundo loco per eum relato residere videtur Io. And.nu. 1.in verb. retrudatur.

Contrariam tamen,& magis communem amplexa est Curia Archiepiscopalis, condemnando quemdam clericum stupratorem vltra pœnam dotis ad exulandum per triennium, quæ opinio
3 est magis à Doctor.recepta & ita apud Nos magis seruatur,stuprator enim nolendo stupratam in vxorem ducere,etiam quod ei dotem dedisset punitur pœna prædicta, vel alijs arbitrio Iudicis secundum Mar.Socc.in cap.1.in sum.ext. de adulter.& in cap. 2. num. 6.ext. eod. vbi quod ita dicunt DD.& ibi etiam Abb. nu.3. vbi bene loquitur, & Card. Zabarell. num.1. in prima oppositione refert nonnullas alias opiniones Gomez in l. taur. 80.num.8. subdens,quod si stuprator est pauper vt non possit eam dotare, & tamen nolendo eam in vxorem ducere vellet dotem dare adhuc aliqua pœna puniri debet Guttierrez in q. can. cap. 37. num. 11. vbi pariter dicit, quod stuprator in tali casu condemnatur ad exulandum, imò si stuprator non vult puellam in vxorem ducere, verberibus castigatur à Iudice, prout ei visum fuerit, & excommunicatus in Monasterium detruditur ad agendam pœnitentiam, secundum Io. de Platea in d.§.item lex Iul.de adulter.col. fin. versic. aut si stuprator voluerit eam recipere Inst. de pub. iud. & est tex.fere ad literam in cap.2. ext. de adulter. & ibi notant communiter omnes; tamen prima opinio est magis recepta, & approbata à Doctoribus,vt refert Guttierrez in q.can.d.cap.37.num. 11.

SVMMARIVM.

1 *Ius congruum non potest cedi, nisi cum re.*
2 *Ad remittendum Ius congrui non sufficit tacitus, sed requiritur expressus consensus.*
3 *Consensus non præsumitur ad incognita, & incogitata.*
4 *Ignorantia Iuris non excusat.*

An vicinus cui competit Ius congrui existens mediator, & testis in re, in qua habet Ius congrui, sibi præiudicet.

DECISIO CCXLIX.

EMpta quadam domo sita in Terra Insulæ Excellentissimi Ducis Soræ per Io. Nicolaum Compagnonum ab Elisabeth de Tuccio côtigua cum domo Io. Baptistæ Sylvestri, dictus Io. Baptista dictam domum contiguam cum Iure petendi congruum à d. Io. Nicolao védidit Thomæ de Cecio, & Paulæ Rubeæ coniugibus, qui coniuges stante dicta venditione petierunt condemnari d. Ioann. Nicolaum ad relaxandum Iure congrui dictam domum emptam à d. Elisabeth.

Ad obtinendum iuxta eorum petitionem dicunt non posse inficiari competere petitum Ius contra dictum Io. Nicolaum, postquam eisdem coniugibus est vendita domus contigua cum Iure petendi congruum, & hoc vigore Constitutionis sancimus Imperatoris Federici, & stante coniunctione domorum, ac etiam dicta venditione
1 cum Iure petendi congruum; congruum enim est Ius reale cedendum vna cum re, nam sine re occasione cuius debetur congruum non potest cedi, ita dixerunt Baldus in tract. de Iure prothomis. in 1. & seq. col. num. 5. vers. quæro n ũquid Afflict. in eiusdem nominis tract. in princip. n. 43 vers. item quia fol. 31. in paruo tract. quorum doctrinam sequutus Paris. idem dixit cons. 82. n. 25. vers. quæ etiam vol. 3.

Ex parte tamen conuenti replicatur, dictum Ius congruum non competere dictis coniugibus, nam tempore quó per Io. Baptistam eisdem coniugibus fuit vendita domus contigua, nec ipsi Io. Baptistæ competebat, & sic non poterat dare, quod non habebat ad tex. in l. nemo plus Iuris ff. de regul. Iuris, quapropter nihil operatur venditio domus contiguæ cum dicta facultate petendi congruum.

Quod non cópetebat d. Io. Baptistæ patet, quia ipsemet Io. Baptista tractauit, & procurauit, quod d. Elisabeth venderet domum d. Io. Nicolao, & venditioni fuit præsens, & in actu stipulationis interuenit vt testis, & de pretio recepit partem à d. Elisabeth, & partem á d. Io. Nicolao post perfectã emptionem pro quantitate debita eidem Ioann. Baptistæ per Dominicum de Tuccio filium d. Elisabeth, quapropter videtur consentisse dictæ venditioni, & remisisse dictum Ius cógrui, quod ipsi Ioan. Baptistæ competebat ad text. in l. sicut §. non videtur vers. sed si subscripserit ff. quibus modis pign. vel hypot. soluitur, vbi Iurisconsultus dicit, sed si subscripserit forte in tabulis emptionis, cósentisse videtur, nisi manifestè appareat deceptum esse, quod obseruari oportet, & sine scriptis consenserit, vt est tex. in l. quidam ex parte ff. de euict. vbi Iurisconsultus dicit quidam ex parte dimidia hæres institutus vniuersa prædia vendidit, & cohæredes pretium acceperunt euictis ijs, quæritur, an cohæredes ex empto actione teneantur, respondi si cohæredes præsentes affuerunt, nec dissenserũt videri vnumquemque partem suam vendidisse, vbi glos. supplet, & pretium acceperunt, & capit. præterea quibus modis feudum ammittatur, vbi Imperator dixit, præterea si ille ad quem feudum per successionem Iure obuenire debet consenserit eos inuestiri ad quos secundum rectum morẽ non pertinet, nullo modo ad eum repetendum regressum habet.

Attamen pro parte actorum dicitur, nunquã per prædicta gesta per d. Io. Baptistam fuisse remissum d. Ius congrui, quod eidem competebat
2 perfecta emptione, nam non sufficit tacitus consensus, sed requiritur expressus. Hinc est, quod si creditore sciente, & patiente debitor pignus vendiderit, non dicitur consentisse, quia sciebat Ius suum durare, probatur hoc per allegat. text. in leg. sicut §. non videtur, vbi Iurisconsult. dicit non videtur consentisse creditor, si sciente eo debitor vendiderit, non ideo passus est venire, quod sciebat vbique pignus sibi durare.

Item quia, quando agitur de actu non comprehenso in actu de quo agitur, sed de alio actu ab extra, non potest induci ex illo actu consensus remissionis ad alium actum, & Ius eo tempore non quæsitum, & eo magis, quia in casu nostro ageretur de Iure futuro, & quærendo, in quo nó dicitur sibi præiudicasse, cum illud Ius non haberet, & si-
3 militer, nec consensus præsumitur ad incognita, & incogitata ad tex. in l. qui cum tutoribus §. transactio, & §. ei qui vers. iniquum est enim ff. de transact. ignorantia enim non nocet ad tex. in l. si à substituto ff. de legibus, vbi Iurisconsultus.

Sed adhuc conuentus persistit in absolutione dicens prædicta non obstare, nam loquitur in tacito consensu, & Iurisconsultus in d. l. si à substitu-
4 to loquitur in ignorãtia facti, non tamen in ignorantia Iuris, quæ non excusat tot. tit. C. de Iur. & fact. ignor. quod non est ita in casu de quo agitur, & quanto magis dicatur per actores, quod adhuc non erat quæsitum Ius congrui, & quod propterea consensus non præsumitur ad incognita, & incogitata, tanto magis non est præsumendum cogitasse Ius suum durare, nam dum ignorabat cópetere Ius congrui, prout ipsemet Ioa. Baptista fatetur, non est præsumendum tractasse venditionem, ex quo sciebat Ius suum durare.

Nimis enim vrgent tractatus, & inductio facta per d. Io. Baptistam Elisabeth ad vendendum domum sibi contiguam Io. Nicolao, dum volebat alteri vendere, præsentia in actu stipulationis, & interuentus vt testis in contractu, ac receptio partis pretij à d. Elisabeth, & à d. Io. Nicolao post perfectam venditionem quo tempore competebat

Ius congrui,& ex prædictis in casu nostro potest adaptari doctrina Neapod.in consuetudine siquis emit de Iure congrui in verb.emit vers. sed bona num.12. vbi dicit,Pone quod ego habens possessionem coniunctam possessioni tuæ dedi tibi potestatem,& auctoritatem,dictam possessionem vendendi cui velles,an si postea vendis habeam contra emptorem Ius congrui, & dicit videri qd sic,quia nondum competebat Ius congrui , ergo ei renunciari non poterit , allegat multa Iura ad hoc,& quia cum emptore nihil contraxit , ergo non potest contra ipsum excipere , quia res inter alios acta, sed tamen concludit , quod in contrarium est veritas. Idem etiam dixit Afflict. in constitut. sancimus num. 41. vers. subsequenter fol.30.in tract.paruo,& maximè,quia in casu nostro concurrit non solum permissio ex qua inducitur pactum,sed omnia superius annotata , quæ magis operantur,quasi interuenisset pactum expressum .

Hęc adducebantur pro, & contra in præsenti articulo,sed ipse sequutus fui opinionem illam , quod talis non sibi præiudicauit, & consequenter posse peti Ius congrui, & pro corroboratione adducebam etiam infrascripta .

Præsupponitur in facto, quod empta quadam Domo sita in Terra Insulæ Ducis Soræ per Ioannem Nicolaum Compagnonum ab Elisabeth de Tuccio contigua cum domo Ioannis Baptistæ Syluestri,dictus Ioannes Baptista ipsam domum contiguam cum Iure petendi congruum à præfato Ioanne Nicolao vendidit Thomæ de Cecio, & Paulæ Rubeæ coniugibus, qui coniuges stante tali venditione petierunt condemnari relatum Ioannem Nicolaum ad relaxandum Iure congrui dictam domum emptam á suprad. Elisabeth,quare requisitus de voto dico, iustitiam causæ esse in fauorem dictorum Thomæ,& Paulæ Rubeæ coniugum, qui omninò possunt petere dictum Ius congruum , vigore Constitutionis Regni sancimus de iure Prothomiseos, non obstante,quod dictus Ioannes Baptista tractauit , & procurauit,vt ipsa Elisabeth venderet domum d.Ioanni Nicolao, & venditioni fuit pręsens,& in actu stipulationis interuenit vt testis.primo ex dispositione tex.in l.Caius ff.de pignor.act.vbi creditor subscribens se testamento non præiudicat Iuribus sibi spectantibus super re legata,& enunciationi in testamento factæ consensisse non videtur, secundo l.Titia §.Lucia ff.de leg.secundo, vbi fideicommissarius adhibitus diuisioni vti testis non præiudicat Iuri suo,& qui tenet in odiosis nō dicitur fateri,etiam si non contradicat Surd. dec. 302.num.3. vbi quod in præiudicialibus præsens, & tacens non videtur consentire l.sicut §.non videtur ff.quibus mod.pign.vel hypot. solu. dict. l. Caius ff. de pignor. act. l.procurator ff. rem. rat. hab.l.qui vas ff.de furt.l.filiusfam. §.iniurius ff. de procurat.gloss.Dyn.& alij in leg.is qui tacet de regul.iur.in sexto, Bart.l.quæ dotis num.21. vbi Ias.num.97.ff.solut.matrimon.præcipuè quando agitur de præiudicio.vt in casu nostro, tunc enim habetur pro contradicente, secundum Iason. ibi num. 104.Ioann.de Amic.in consil. 76. num. 8. vbi dicit,hanc esse regulam Paris. cons. 93. num. 46.volum.1.Bero. cons. 190.num.30. volu.1.Bellon.cons.9.num.4. Soccin. Iun. cons. 46. num. 1. volum.2. Cœph.cons. 235. num. 19. N act.consil. 131.num. 13.& 4. Rimin.cons. 8.num. 10. odiosa enim semper debent restringi cap. odia de reg. iur in sexto; qua de causa meritò Senat.Pedamon. iudicauit in caus. Cenent. Giogiæ contra Francos,quod non censeatur remissum pignus,& præiudicatum non sit hypothecæ ex receptione instrumenti facta per me ipsum de re tibi hypothecata,vt testatur Thesaur. in lib.3.quæstio.Forens. quæst 31.& cum eadem opinione facit generalis regula,quam latè exornat Gabr.lib.3 . commun. conclus.in tit.de rerum alienat. conclus. 2. quod administrator rerum alienarum consentiens alienationi de re propria sibi non præiudicat l. cum quidam C.de administr. tut.& ibi notat. Bart. & Bald.in summario idem probat tex.in l.aduers.§. tutoribus ff de inoffic.testam.vbi Bar.& Alber. in summario.subdens n.1.idem esse si quis se subscribat vt testis cōtractui de re sua facto l. mutuę C. si cer.pet.l.si pater C.de fideiuss.glo.fin.in l.nimis, C.de act.& obligat. Bald.in l. Titia §. Lucia, vers.tamen circa hanc materiam ff.de leg.2. amplians procedere, ne dum si se subscripserit vt testis,sed etiam si adhibitus sit vt testis instrumentarius,vt etiam voluit glos.fin.in l.sicut §.non videtur ff.quib.mod.pign.vel hypot.solu glos.2.vers. sed quæritur in cap.ex literis de transact.

Non obstat text in l.Lucius ff.quib. mod.pign. vel hypot.soluatur,vbi sola præsentia afficit creditores,vt remissum pignus videatur ex illis,constitutione in dotem,nam respondetur , quod ibi vxor non solum fuit præsens alienationi,quæ fuit facta à marito de prædio sibi hypotecato,sed ipsa vna cum viro vendidit, ponderando verba illa (cum vxore sua) ideó non mirum si quoad rei prosequutioné sibi iudicauit, teste eodem Thes. in dict.quæst.31.

Nec obstat text.in l.sicut §.non videbitur ff.eo. tit.vbi subscribens se tabulis emptionis sibi præiudicat,ob consensum pręsumptum,nam respondetur,illum textū loqui de eo, qui subscripsit expressè consentiendo obligationi,nō autem vti testis simpliciter, qui si vti testis subscripsisset, vel fuisset nominatus , non noceret subscriptio, vel præsentia,vt tenet gloss. ibi super verbo manifeste,sola enim præsentia non sufficit ad inducendam restitutionem,vt dicit textus ibi expresè, & aduertit Thes.in d.q.31.sub nu 4

Minus pariter obstat tex.in l.Titius §.fin.ff.eo. tit.vbi subscribens instrumento in quo obligatur fundus alteri sibi in pignore præiudicat, nam respondeo,illum procedere,& loqui in eo, qui sciēs subscripsit,ad effectum confirmationis, non autē vt esset simpliciter testis in instrumento,& ibi dicebatur expresè fundum nulli alij esse obligatū cui assertioni,cum se creditor subscripsisset , res erat clara renunciasse Iuri suo , cui posse renunciari clarissimum est.

SUMMARIUM.

1 *Bulla Gregorii Decimiquarti de immunitate Ecclesiæ non habet locum in delinquente in Cortile Ecclesiæ.*
2 *Insultatus in Ostio Ecclesiæ, non dicitur in Ecclesia insultasse.*
3 *Statutum puniens insultantem domi, non comprahendit eum qui insultauit in Ostio Domus.*
4 *In pœnalibus facienda est stricta interpretatio.*
5 *In odiosis casus mixtus non continetur sub simplicibus.*

Bulla Gregorij XIV. disponens, delinquentem in Ecclesia non debere gaudere eius immunitate, an procedat in delinquente in Cortile Ecclesiæ.

DECISIO CCL.

1 FVit decisum in Curia Archiepiscopali, talé Bullam non procedere in delinquente in cortile Ecclesiæ, & moti fuimus, quia verba Constitutionis sunt veré, & propriè intelligenda, cum sint pœnalia, & odiosa cap. odia de regul. iur. in sextó, l. cum quidam ff. de liber. & posthu. cum similibus notatis communiter per omnes in l. 1. § is qui nauem ff. de exercit. act. vnde ille, qui
2 est in Ostio Ecclesiæ insultatus in materia pœnali, & odiosa non dicitur in Ecclesia insultasse, quoniam licet Ostium sit de Ecclesia, non tamen est in Ecclesia, text. in l. 1. §. in publico flumine ff. de
3 fluminibus. Hinc est, quod statutum puniens insultantem Domi, non comprahendit illum, qui insultauit in atrio Domus, dixit Bartol. Alex. & communiter DD. in l. cætera §. hoc Senatus ff. de leg. primo, Bald. in l. Gallus §. ille casus in vlt. colum. ff. de liber. & posthum. & in l. data opera colum. 8. vers. quintum prædicamentum C. qui accusare non possunt, & Alexand. in l. plerique post eumdem Bart. ff. de in Ius vocand. & ibi Ias.
4 item facit quod sumus in pœnalibus, in quibus facienda est stricta interpretatio, cap. odia de reg. iur. in sextò, & pro eadem opinione consideratur, quia ille, qui est in cortile Ecclesiæ non est in Ecclesia, nec extra Ecclesiam, sed partim extra, partim intus, vt dixit glo. sing. in cap. cum sancta in vers. vir ego de pœnit. distinct. 2. & in odiosis, &
5 pœnalibus casus mixtus non continetur sub simplicibus Bartol. & alij in l. 2. ff. de verbor. obligat. Berous cons. 177. num. 21. lib. 3. & maximè, cum dicta constitutio vtatur verbo (in) quod denotat intra, & comprahendit locum interiorem, & nõ exteriorem Domus, vel Ecclesiæ, secundum Bart. in d. l. Gallus §. ille casus ff. de liber. & posthum. Salycet. in l. si quis in hoc genus C. de Episcop. & Cler. Bero. in consil. 177. vol. 3. per tot. qui latissimè hanc conclusionem firmat, & Vincent. de Franch. dec. 402.

Quibus sic discussis, pro comprobatione fuerunt adducta infrascripta media.

Consugium ad Ecclesias delinquentibus, & facinorosis hoibus Pontificiũ Ius probauit, & contrafacientibus sacrilegi imputari apparet ex c. sicut antiquitus, c. reum, cap. frater, c. miror, cap. quisquis, & cap. si quis 17. quæst. 4. cap. reos 23. quæst. 5. cap. inter alia de immunit. Eccles. idem cautum est de iure ciuili in l. 2. & l. præsenti C. de his qui ad Eccles. confug. & sic fuit prouisum de iure Regni in cap. item statuimus, quod Ecclesiæ in toto Regno, & nouissimè est videnda Bulla Fel. Recordat. Papæ Gregorij XIV.

Hoc autem ad Ecclesias confugium cessat in delinquente in Ecclesia, non enim talis facinorosus gaudebit illius immunitate, iuxta Bullam superius relatam, & textum in cap. fin. de immunit. Eccles. vbi Collect. dicit. non solum procedere quoad delicta in illo text. enumerata, sed in quolibet delicto Boer. dec. 107. sub num. 3. Guid. Pap. in decis. 12. Couarr. variar. resol. lib. 2. cap. 20. nu. 15. Mill. in praxi crim. § hoc exacto num. 21. Clar. in pract. crim. q. 30. Iuli Guttierez lib. 3. practic. quæst. cap. 1.

Imò quod delinquens in cortile Ecclesiæ pariter sit exclusus ab hac immunitate, videtur respõdendum, cum fiat ad remouendam iniuriam Ecclesiæ, & reuerentiam ei exhibendam, iniuria autem dicitur Ecclesiæ fieri, vt patet etiam si fiat in eius atrio, vel porticu, vel circumcirca per quadraginta passus cap. sicut antiquitus, cap. sicut in atrio, cap. quisquis 17. quæst. 4. cap. nulla, & ibi gl. 12. quæst. 1. cui suffragatur doctrina Bart. in l. meminisse ff. de offic. proconf. vbi concludit, quod statutum puniens aggredientem aliquem in Domo, comprahendit aggredientem in ostio, vel ante ostium, vel in portic. Domus, Specul. de iniur. §. 1. vers. pone statuto, & videtur tenere Ioann. Andr. in Addit. ad Specul de immun. Eccles. in finalibus verbis, refert & sequitur Genuens. in suis practicabil. Ecclesi. st. quæst. 479. Tricenario 16. sub num. 3. in fine, subdens sibi placere hanc opinionem, quia tale statutum fundatur super reuerentia debita Ecclesiæ cap. decet de immunit. Eccles. in sextò. & in maleficijs puniendis, quia continet statutũ odium rationabile concernens fauorem publicum, & fit extensio de similibus ad similia tex. est notabilis in cap. 1. §. porrò; quæ sit prima caus. benefic. amittendi, & ibi dicit Bald. non esse meliorem textum in Iure, quòd in pœnalibus statutis, & consuetudinibus proceditur de similibus ad similia, sequitur Salycet. in l. 3. C. de noxalib. Angel. in §. Ius autem ciuile instit. de iure natural. vbi dicit secus esse, quando pœna continet odium irrationabile, pulchrè Roch. de Curt. in cap. fin. de consuet. concl. 1. limit. 7. vbi agit de extensione consuetudinis.

Vndè ego ipse in praxi resolut. 4. tomo 2. firmaui opinionem, respondendo in facti contingentia, constitutionem præfatam Gregorij XIV. disponentem, vt delinquens in Ecclesia non debeat gaudere eius immunitate, procedere in de-

lin-

linquente in ostio Ecclesiæ, quia appellatione domus continetur ostium,& alia omnia, quæ ædibus affixa sunt l.si aquæductum ff. de contr.emptio.maximè quando insultatus est intra clausuram ostij, secundum Bart.in l.1.§.hinc interdictũ ff.de cloacis, quem omnes Doctores sequuntur, vt dixit Berous cons. 177.num.20 volum.3.& ad supradicta dicit facere, quod insultatus in cœmiterio ipsius Ecclesiæ iudicatur ad instar Ecclesiæ, quia est locus sacer ad text. in d. cap. decet §. ad hoc de immunit Ecclesiæ lib.6. & sic committitur sacrilegium in Ecclesia,quemadmodum in cœmiterio cap.quisquis 17.q.4.& interdicta Ecclesia dicitur interdictum cœmiterium cap. si ciuitas de sent.excomm.in sexto Abb.in c.cum Ecclesia de immunitat.Eccles & polluta Ecclesia dicitur pollutum cœmiterium, quia cœmiterium est de Ecclesia cap.1.de consecrat.Eccles.de Frãchis multa adhoc deducens decis.402.nu.3.& faciunt notata per Farinac. in tit.de carceribus, & carcerat.q.26 num.61.Remig.de immun.Eccles. ampliat.8.in tract.in nouis volu.13. par.1. fol.92. quasi quod connexorum idem sit iudicium cap. translato de constitutionibus cap.præterea, & ibi glos.de off.deleg.l.2.de iurisd.omn.iud.

Contrariam autem sententiã defendere possumus ex eo,quod verba constitutionis sunt verè,& propriè intelligenda cum sint pœnalia, & odiosa iuxta notata per DD.communiter in l.is, qui natiem ff.exercit. act & iuxta mentem tex. in cap. odia,& in cap.in pœnis de regul.iur.in sexto,l.cũ quidam ff.de liber.& posth. vnde cum cõstitutio præfata loquatur de occidente in Ecclesia,sic debet intelligi, quoniam sumus in materia pœnali, & nullatenus debet fieri extensio in occidente in ipsius Ecclesiæ cortile,enim licet ipsum cortile sit de Ecclesia,non tamen est in Ecclesia l.1.§.in publico fundo ff.de fluminibus,quia ille qui est in cortile Ecclesiæ non est in Ecclesia,nec extra Ecclesiam,sed partim extra. partim intus argumen. glos.singularis in cap.cum sancta. in vers.vir ego de pœnitent.dist.2 & secundum Bar.& alios in l. 2.ff de verbor.obligationibus,in pœnalibus.prout in casu nostro casus mixtus non continetur sub simplicibus sequitur Bero.in cons.177.nu.27.li.3 maximè cum constitutio vtatur dictione (in) quę dictio de sui natura iniuncta ablatiuo significat intra Bart.in l.Gallus §.ille casus ff.de liber.& posthum.per tex.in d.l.1.§.in publico flumine ff. de flum.vbi flumen dicitur locus per quem aqua decurrit,qui ripis continetur, & tamen non dicitur fieri in flumine,quod fit in Ripis, sed quod fit in aqua,& in alueo fluminis, latè Cened. de nat. proposit.sing.17. nu.2. sic cum Ecclesia dicatur locus sacer ambitu murorum circundatus,vt dicit Bald.in rub.C.de sacros.Eccl. parietes quibus circundatur in pœnalibus comprahendi non debent arg.citat. tex.in l.1.

Præterea corroboratur hæc secunda opinio ex eo, quod verba constitutionis sunt strictè intelligenda ad tradita per Bald.in cons.123. vol.2. latè Doctores omnes in leg. de quib. vbi præsertim idem Bald.à num.13.vsque ad 20.ff.de legib.ego ipse in praxi resolut.25.tom.2.vbi firmo, Bullam Clementis V I I I. prohibentem Regularibus largitionem locum sibi non vendicare in dantibus eleemosynam, qua de causa in resolutione sequ.& sic 26.scribo, expoliantem armis confugientes ad Ecclesiam non incidere in Bullam Gregorij XIV Bulla enim debet sortiri effectum quoad ea solum,quæ in illa exprimuntur l.cum auus C. de emancipat. liber. nec nullatenus debent eius verba alterari l. humani C.de legibus, cap.cum venissent cum ibi latissimè cumulatis de iudicijs,imò ad vnguem seruanda cap.porrò de priuilegijs,cum tenor Bullæ det legem ipsi Bullæ Bald.notabiliter in cap.1.colum.7.in tit. an agnat. Abb. & reliqui in cap. venerabilem qui filij sint legitimi,Curt.Sen.cons.48. vnde cum præfata Bulla loquatur tantum de occidente in Ecclesia, non est annuendum sic pariter procedere in occidente in cortile Ecclesiæ,eo magis,quia hæc opinio sapit æquitatem,quę debet semper rigori prę ferri,decet enim potiùs esse pium,quam rigidum & seuerum,præsertim pro conseruatione Ecclesiasticæ immunitatis,quam semper defendere debemus.

Item facit,nam quod attinet ad locum delicti constitutio excipit tantummodo homicidium commissum in Ecclesia,vel cœmiterio, ideo non est extendenda exceptio ad commissum extra Ecclesiam,& sic in cortile,licet propè eam,per regulam,quod certo loco permissum in alio loco prohibitum censetur,& è contra l.cum lex ff.de leg.l.cum prætor ff.de iudicijs,& generaliter frustra hic tractandum de extensione huius constitutionis ad alios casus, cum in ea adsit clausula sublata,quæ omnem prorsus extraneam extensionem excludit Dec.cons.61.nu.2.Put.dec.50.nu.5 libr.1.

SVMMARIVM.

1 *Non obuians delicto non punitur, licet peccet grauissimè, vt num. 2. & quomodo procedat numer.3.*

4 *Ministri Iustitiæ tenentur defendere insultatos.*

5 *Parochus tenetur obuiare damnis,quod amplia num.6.*

Non obuians delicto, an sit puniendus.

DECISIO CCLI.

1 FVit dictum in Curia Archiepiscopali, nullę
pœnæ esse locũ,quia omnis qui recusat de-
2 fendere alium si potest tantum peccat grauissimè in foro exteriori,iuxta text.in cap. quanta de sentent.excommunicat. vbi gloss.2. id notat, idem probat tex.in cap.dilecto ad fin. eodem tit. lib.6.& in cap.non inferenda,& in cap.fin. quæst. 3.& in cap negligere 2. q.7. docet Anton. & alij communiter in dicto capite quanta, Iason in

l.vim

Luim vi nu. 31. ff. de iust. & iur. qui addit, prædicta iura procedere quoad forum pœnitentiæ, & conscientiæ, & non quoad forum exterius, idem docet Nauarr. in cap. 24. nu. 20. & probat tex. in l. metũ §. sed licet ff. quod met. causa in regul. culpa caret 50. ff. de regul. iur.

Ex quo infert idem Ias. supra post Bald. ibi, q. si scio à Titio velle occidi Sempronium, & se præparauisse ad hoc, & ipsum Sempronium de hoc certiorem facio bene, me facere, si tamen non certificaui, nõ ideo me teneri, quia, inquit, speciale est in scienti e tractatum contra Ciuitatẽ, vel Principem, si non reuelat, quod teneatur l. verum ff. ad l. Pompeiam de parricid. & l. si sciente eodem titulo, in alijs ergo secus, vel nisi sit seruus, aut filius, aut subditus, seù vassallus, vel nisi sit laicus, & videat clericum insultatum, vbi per eum, de quo vltimo vide etiam Nauarr. idem tradentem cap. 27. nu. 78. & cap. 24. nu. 21. facit l. si pater §. 1. ff. de donat. vbi licet recipere mercedem ob defensionem factam, ergo gratis ad id non tenebatur ex glos. l. 4 verb. reper. ff. de cond. ob turp. cau.

Adde prædictis casibus, etiam alium, scilicet, quãdo quis dolosè omiserit defendere secundum Fely. in d. cap. quinta ad finem, vide eumdem in cap. 2 de hæret. & Nauar. in d. cap. 24. nu. 21.

Qui quidem casus, & limitationes pro foro exteriori intelliguntur, ac loquuntur in priuatis personis. Nam publici, & ministri Iustitiæ, ne dum
4 in foro exteriori, sed etiam interiori tenentur ex officio defendere insultatos, atque alios quoscunq. ne iniurias, aut damna vlla patiantur vt docet Nauarr. in dicto capit. 24. nu. 20. & cap. 27. num. 78. dicens communem, & Couar. in reg. peccatum 2. par. §. 3. nu. 4. & 5.

5 Non omittam & alium casum superius memoratũ, annectere, videlicet nisi sit filius spiritualis, vt est Parochianus, quoad suum Episcopum, & Parochum, hic enim tenetur etiam in vtroque foro defendere præfatos secundum Abb. in cap. 1. nu. 9 de restit. spoliat. per text. in cap. omnes cum sequenti 30. quæst. 1. & clemen. 1. vers. Episcopi de pœnis & cap. qui abstulerit 12. q. 2. idem dic in baptizato, & confirmato quoad suos patros, & in scolari quoad suum magistrum.

6 Obserua omnia superius dicta, ne dum procedere quoad aggressionem, seu insultationem per aliquos in alios factam, sed etiam quoad maleficia facienda, vnde priuatus sciens maleficium parari contra aliquem, non tenetur reuelare, seu illum admonere in foro exteriori, bene tamen in foro conscientiæ, in quo quis ex sola scientia tenetur, ex quo poterat impedire delictum proximo inferendum, & non impedit per tex. in d. cap. dilecto, & in cap qui potest 23. q. 3. & in cap. 1. & in c. error 83. dist.

SVMMARIVM.

1 *Alumni. & conuictores qui dicantur.*
2 *Nouitij recedentes à Religione, an teneãtur ad expensas.*
3 *Alumni Seminarij recedentes ab eo non tenentur soluere expensas.*

An Episcopus repetere possit expensas à pueris Seminarij recedentibus ab ipso.

DECISIO CCLII.

Loquor de pueris alumnis, quibus gratis erogantur expensæ ab ipso Seminario, non au-
1 tem de conuictoribus, qui se alimentantur de proprijs bonis, & domini, prima consideratione inclinabam pro repetitione expensarum, & decidebam quæstioné ex regula nouitiorum, asserendo quod quando nouitius recta perseuerandi intentione ingressus est, & ministeria ipsius non sũt æquiualentia expensis, ac postea mutato animo exijt, tenetur ad expensas per cap. delapsis 16. q. 6. & cap. si quis rapuerit 7. q. 1. vbi dicitur in probatione existentes non debere esse onerosos Monasterio, sed hæc Iura nil probant, nam vt benè ait Anchar. in c. beneficium num. 1. notab. fin. de
2 regul. iur. in 6. ea Iura non loquuntur de nouitijs, qui in Religione sunt ad experiẽdũ an is status ipsis conueniat, sed de Regularibus, qui in aliud Monasterium causa pœnitentiæ agendæ ob delicta detrusi sunt: quare concludit veros nouitios, vel non teneri ad huiusmodi expensas, vel saltem ad dimidiam solum expensarum partem teneri, & in hanc partem posteriorem magis inclinat, licet cogitandum relinquat, dicitque, quod ea probatio, & Monasterij, & ipsius nouitij fauorem respiciat c. ad Apostolicam de regular. ac proinde exiens ad solam dimidiam expensarum partem ipsius nouitij fauori correspondentem astringetur, & refert pro se Ioannẽ Andr. eod. cap. beneficium in fine, qui quidem hanc sententiam innuit, licet non expressè eam dicat, solum enim ait eos, textus loqui de inclusis propter culpam, probationem autem nouitiorum esse in vtriusque fauorem.

Cæterum dicẽdum est, nullatenus teneri ad expensas, ducor, quia liberè ad sæculum redire potest, vt est notũ, at non posse libere, si ad expensas teneretur; sæpè enim retineri posset, quod expensas soluendo nõ esset, eo quod Monasterium eum alere teneatur, & ipse quoque Monasterio inseruire, & per accidens est, si ratione morbi, aut alia causa non inseruiat, aut expensæ mercedem laboris excedant, nam si labor excederet expensas, non haberet Ius nouitius mercedis excessus exigendi, & ideo hanc partem sustinet Dominicus cap. 2. nu. 5. & cap. beneficium fin. de regular. in 6. Francus cap. 1. in princ. nu. 2. notab. 3. & cap. beneficiũ fin. eod. tit. & lib. Barbatius cap. in præsentia num. 58. de probat. Ananias cap. statuimus fin. de regular. Nicol. de Vbald. de success. ab intestato, vbi de success. regular. 2. par. n. 10. in fin. habetur 8. to. tract. par. 1. Guilleim. Redou. de spolijs ecclesiast. q. 8. in princ. num. 71. habetur to. 14. tract. Lælius Zechius de rep. ecclesiastica tit. de regular. cap. 3. nu. 10. Rosella verbo nouitius num. 11. Syluester verbo religio 5. q. 8. Anton. Cuc. lib. 3. instit. maior tit. 1. nu. 81. Manuel. quæst. regul. to. 3. q. 15. art. vlt. §. circa eandem const. Azor. lib. 12. moral. cap. 3. q. 6. Emanuel Sà sum. verb. relig. nu. 8.

3 Quare sicuti Nouitij non tenentur soluere expensas, ita pariter, & pueri Seminarij, pro quibus

com-

3 ficijs,deductis oneribus parũ remaneret beneficiato,ex eo,quod fructus dicuntur deductis sumptibus, vt probatur in l. mulier bona ff de iure dot. ibi sed nõ plus esse in possessione bonorum,quàm quod superest deducto ære alieno, & text.in l.2.§. illud ff.de collat.bonorum,ibi, illud autem intelligendum est. filium in bonis habere quod deducto ære superest,vbi glos.in verb.(ære)allegat concordantes tex.in l.non possunt ff.de iur.Fisci, ibi non possunt vlla bona ad Fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus superfutura sunt id enim bonorum cuiusque esse intelligitur,quod æri alieno superest l.subsignatum §. 1.ff. de verborum significat, vbi bona intelliguntur in omni dispositione, quæ deducto ære alieno supersunt l.ea demum C.de collat.ibi, quæ in bonis eorum fuerunt,& ibi exceptis videlicet quæ ab ipsis alijs debentur l. si vniuersæ C.de lega.l.venisse de verborum significatione,lege proprie la seconda ff.eod.l. non amplius §. primo ff.de leg.primo,& tex.in l.fructus ff.solut. matrimo.Bal.in l.1.nu.6.vers. pone impetratur á Papa C.de fruct.& lit.expens. & ibi Addictio,& in l.
4 sed si hoc §.quidã in fin. ff. de condit. & demonst. vbi dicit, quod fructus,& redditus tãtùm extimari debent, quãtum valent deductis oneribus Ruin. cons.62.nu 5.& 6.cum sequente vol.1. Caual.decis.37. sub nu.89. & decis. 22. in secunda parte,& decis.27.nu.14.cũ sequente parte 3.Guttier.pract. quæst.canon.quæst.1.nu.126.cũ sequente Cæphal. cons.181.vol.1.Rimin.Iun.cons.716.nu.45.vol.6.
5 & ideo qñ quis ratione fructuũ perceptorũ tenetur soluere collectas, & tributa,intelligi debet deductis oneribus, & impensis Bald. Ang. Cum. & cæteri in l.non amplius ff. de leg. 1. Angel.in l.Ciuitatibus eod.titulo. Afflict.decis. 252. sub nu 5.& ibidem Vrsill. num.7.8. & 9. Tiraqu.de primog. quæst.74.nu.9.in fin.Bellenc.in tractat.de charitatiu.subsid.quæst.37.volum. 15.tract.to. 2.Calcan. in cons. 120.nu. 1.cum seq. vbi reddit rationem, quia bona, & redditus dicuntur deductis debitis oneribus,& ære alieno And.in §.claustrorum col. penult.quæ fiat regal. Afflict. & Vrsill. in d.decis.
6 252.glos.& Andr.in constit. consuetudinem in fi. vbi vassallus non tenetur ad integrum seruitium ratione feudi, nisi pro rata, & ea parte,qua feudi commoditatem percipit, & sic pro eo, quod ipse percipit,& non credentes Tiraq.d.nu.9.in fine, quæ quidem locum habere videbantur etiam in debito Fiscali, quia debetur deducto ære alieno Bald. in l. prima vers. modo accidit C. de fruct. & lit.expens.Doct.omnes in dicta lege fruct.ff solut.matrim. vbi in specie Barbos.num.14.Capyc. decis.20. nu.7. cum sequent. vbi plures allegat.& firmat Surd.de aliment.q.12.nu. 13.& 28.fol.351. Tiraquell.de retract. Lignag.§.15.glos.1.nu.7.12. & sequente Viuiu.decis.4.& in comm. opin.opin. 305.Suarez cõm.opin.in verbo fructus n.360 Menoch.de recuper.possess.remed. 15. quæst.40. nu. 574.& sequente Gars.de expens. & melior. cap.1. num.20.quem sequitur Spin. in specul. testamen. glos.13.nu.40. & in proprijs terminis releuij dixit glos. Parisiens.tit. 1. §.39. quam in proprijs terminis allegat Balzar. in capit. 1. §.sed & res per quos fiat inuest.sub n 17.col.3.circa fin. & optime Dec. in cons.136.nu.4. vbi si solui debeat medietas fructuum, & redditus alicuius anni,intelligitur de illis, qui in effectu apud Barones remanent solutis oneribus,& post eum Sim. de Petr. cons. 153. nu.42.& 43.Afflict.d.decis.252.sub num. 5.vsque ad fin.Personal.in tractat de adipisc. possess. num. 669.fol. mihi 498. Cæphal.cons.290.nu. 16.vol.2. Addit.ad Bertach.in vers.fructus dicuntur,vbi allegat Lup.in rubr.de donat.int. vir.& vxor. col.47. Barbos.in l.fructus nu.20.ff.solut.matrimon.Biez de decim.tut.cap.29.nu.1.Mandel.cons.743.nu.3. & 10.col.4. quod procedit etiam in statuto, vt dixit Tiraquel.d.§.15.nu.7.in fin.Cassan.in consuetud.Burg.rub. 4.§.6.& alij ex præallegatis Doct.

SVMMARIVM.

1 *Depositum debet fieri in loco congruo.*
2 *Depositum debet fieri liberè, & purè.*
3 *Interusuria à deposito non debent recipi.*
4 *Depositum debet fieri parte citata.*
5 *Depositum debet esse integrum.*
6 *Depositum non dicitur integrum, si in eo deficiat nummus.*

Contractus non potest iudicari, & dici rescissus,vbi depositum factum,non est integrum.

DECISIO CCLVI.

Plura ad legitimum depositum,& ad eius integritatem requirunt Doctores, primum
1 est, vt loco congruo fiat Afflict.in cap. 1.numero 21. ex quibus caus. feud. amitt. Tiraquell, lib. 2. retract. §.4. glos. 7. numero 111. Menoch. de arbitr. Iudic. casu 232. num. 9. & cons. 756. nu.12.Rol.cons.87.num.17. vol. 1. Foller.de cens. glos.vt vides nu.51.Comaz.decis.76. num.22.26. Carpan.ad stat.Mediol.cap.417. num.613. quam sententiam probat text.in l. si reus paratus ff.de procur.sed prudens Iudex eum eligere debet, qui facile creditori restituet Menoch. d. num. 9. Caual. decis. 26. numero 3. part. 2. & poterit etiam se ipsum in depositarium nominare l. si fideiussor §.fin.ff.qui satisdar.cogan.vbi clare Fulgos. & cæteri omnes latè Tiraquell.d. §.4.glos.7.num.1.qui nu.2.eos admonet,vt à deposito abstineant,ne aliquam de se præbeant suspitionem Menoch. casu 232.Carot.de deposito quæst. 5.nu.8.
2 Secundum est, vt purè, & liberè fiat depositum hoc est sine aliqua conditione, & reseruationũ inuolutione Menoch. cas.232.nu.4. cons.460.nu.7. 8.Carot.d.quæst. 5.nu.4.Rot.diuers.decis.71.nu.9 part.2. Aldouin. cons.35. nu.55. cons.37.num.65. cons.38.nu.4.Rim.Iun.cons.666.nu.42. Afin.§.6 cap.31.nu.25.Perus. decis.105. Corbul.tit.ob non solut. can.lim.37.num.5. Mozz.tit. de depos. col. de form.depos. num. 20. Turret. cons.8. num. 1. volum. 3. Felician. lib. 4. de censibus cap. 1. numero 3.Foll.glos. instrumento gratiæ numero 50. dixit,& meritò Magon.decis. Lucen.31. num. 19. reprobari depositum, quod nimis est cautelatum

Rot.

dissimi D. Vicarij fuit deinde dimissus, cum fuerit probatum, illam asportare ex causa itineris quo casu licitum esse clericis asportare arma pro eorum defensione, praecipuè si essent transituri per loca periculosa, vt fuit per eum probatum, tradunt Soc. c. regul. 30. limit. 6. Menoch. de arbitr. Iudic. casu 394. nu. 58. Decian. in tract. crim. part. 2. lib. 8. c. 2. nu. 2. Fusc. singul. 119. Contra l. in Téplo Iudic. lib. 1. cap. 1. §. 3. nu. 4. latè Farinacc. q. 108. nu. 110. Graff. alios cumulans de effectibus clericatus effect. 10. nu. 23. vbi licet referat aliquos cõtrarium tenentes, tamen ab hac opinione recedendum non putat, asserens bene verum, quod non ita
2 passim debet permitti clericis delatio armorum, ex causa, quia sunt itinerantes, & transituri per loca periculosa, sed tunc solum, quando essent transituri per loca inculta, deserta, & periculosa, & solitum esset in eis morari latrones, viarumq. grassatores, iuxta textum in cap. Maximianus 23. q. 3. cum regulariter arma clericorum debeant esse
3 lachrymae, & orationes cap. conuenit 13. q. 1.

SVMMARIVM.

1 *Reliquiae Sanctorum vendi non possunt.*
2 *Vendere Reliquias Sanctorum est expressa simonia.*
3 *Si Reliquiae sunt ornatae argento, potest vendi argentum limita nu. 4.*
4 *Vendens Reliquias, nullo modo est excusandus.*
5 *Furans rem Sacram non est simpliciter fur, sed sacrilegus.*

An Regularis volens vendere Crucifixi Imaginem, Sanctorum Reliquijs circum ornatam centum, cum verus illius valor non excederet triginta, compensando materiam, & artificium, censeatur voluisse vendere Reliquias, ac proinde cõmittere simoniae crimen.

DECISIO CCLIX.

FVit quodam Reuerendissimo Generali requisitus, quid nam sentirem de quodam sibi subdito Regulari, qui vẽdidit Crucifixi Imaginem, Reliquijs ornatam, an commisisset simo-
1 niam, & dicebam primo, quod Sanctorum Reliquiae vendi non possunt, & est quaestio, de qua dubitari non potest, ex eo, quia magna eis irrogatur iniuria, vt quae non cadat sub humana aestimatione, & illarum sanctitas violaretur, vt per Less. de Iust. & Iur. lib. 2. cap. 35. dub. 28. nu. 159. & expressè habetur in l. nemo Martyres C. de Sacros. Ecclesijs, & cap. vltimo de reliq. & veneratione Sanctor. & ibi latè Doctores, & has vendere est
2 expressa simonia per Syl. verb. simonia q. 2. citat Rayn. & Goff. in 1. q. 1. cap. qui studet.
3 Quando verò, vt in casu contingit, ipsas Reliquias esse ornatas argento, vel auro, certum est apud omnes Theologos tantũ posse vendi quantum valet materia illa, ac artificium, ex quibus cõstat ornamentum, & adduntur expensae pro ijs factae in ornatu, ratio est, quia illud materiale, & artificiatum sunt pretio aestimabilia, & cadunt sub humana industria, vt latè Doctores de simonia, vbi de temporali annexo spirituali antecedentur, & excommunicationi Valentia to. 3. disp. 6 q. 16. punct. 2. quaest. 5. Suarez lib. 4. cap. 12. nu. 12. ad primum tom. t. de religione, tum quia illud materiale est valde extrinsecũ ipsis reliquijs, & nihilominus cum proportione obseruare debet vendens, ne carius vendat tabernaculum, seu ornamentum propter habitudinem ad rem, quam continet, vt idem Suarez eod. lib. 4. nu. 24.
4 Cum vero, vt supponitur dictus Regularis de facto vendiderit Iconem cum Reliquijs, neque constet vtrum habuerit intentionem eas vendendi huiusmodi intentionem vendendi videtur ex praesumptionibus, ac coniecturis, quae non secus se se habeat in hac Icone Reliquijs exornata, ac de alijs vasculis, & rebus Deo consecratis, quorum materia antecedebat consecrationem, & erat pretio aestimabilis, quemadmodum enim hae nõ possunt vendi, nisi ratione materiae, ita nec Reliquiae ratione ornamentorum, porrò de illis Theologi firmant doctrinã, vt quando venduntur quanti earum materia, & impensae, quae factae sunt in conficiendo ornamento aestimatur, quod si plus vendantur, tunc venditio censentur, tamquam spirituales, ita Azor. inst. moral part. 3. lib. 12. cap. 17. q. 1. quj citat Ang. verb. simo. 2. num. 23. Riccard. quodlibet 2. quaest. 27. Syl. verb. sim. q. 12. & DD. omninò ad quod monent nihil plus accipiendum pro re temporali antecedente spirituali annexae quam sit iusta aestimatio eius ratione materiae, & artificij, vt Toletus in sum. lib. 5. c. 87. n. 2. §. quarta regula, nisi vt euitetur simoniae specimen saltim praesumptum.
Tum quia si non intendisset vendere Reliquias aut carius propter illam tabellam poterat eas extrahere ab ea, & in Ecclesia, vel alibi illas decenter asseruare, & sic tabellam vendere cui libuerat, & si ob id carius, vt infra vendidit simoniacus est per ea, quae Val. ex com. tradit vbi supra.
Nec ob id excusandus est, quasi vendens tabel-
5 lam carius vendat ex affectu quem habet ad eam in quo casu poterit forsan videri iniustus, sed minime simoniacus, quia respondeo cum Suarez to. 1 de religion. lib. 4. cap. 2. nu. 11. non ideo excusari, tum quia de se praebet speciem simoniae, quod euitandum, & eo ipso quod quid fit contra legem praesumitur incidisse in illam, & cum lex prohibeat largitionem rerum temporalium pro spiritualibus propter praesumptionem, & occasionem simoniae cum alioquin bene possit fieri, vt etiam detur quid spirituale pro temporali abstrahendo in foro conscientiae à simonia, & nihilominus in foro iudiciario externo is simoniacus censeatur ideoq. actio contraria legi semper praesumitur simoniaca, vt Suarez vbi supra cap. 36. num. 8. tum quia is affectus, vel est erga tabellam praecisis Reliquijs, & sic poterat eam vendere illis extractis, vt supra, vel cum illis, quia. s. magis ornabatur tabella, & tunc lucrum videtur cepisse ex eis, quod est simoniacum ex Valenz. vbi supra, & comprobatur à Concilio Tridentino sess. 24. de veneratione Sanctorum §. omni porrò, vbi damnantur Re-

R liquia-

liquiarum quæstores, & turpis quæstus ex Reli-
quijs capitur venditione, locatione, & extensione
ex Nauarr in man. cap. 17 §. de peccatis falsario-
rum nu. 169. vers. 4.

Multo minus videtur excusari, quia voluerit de-
cipere ementem, sicque iniustum apparere, non
simoniacum, quia emptor est harum rerum valdè
gnarus, neque præsumetur in tantum potuisse
decipi, vt excederet in soluendo iusto pretio vltra
duas partes, tum quia quandocunque vnus actus
habet duplicem difformitatem, vnam ad genus,
alteram ad speciem, potius contraponendum spe-
6 ciei quam generi, quemadmodum furans rem sa-
cram non est simpliciter fur, sed sacrilegus pro-
pter materiam circa quam fit actus, ita in præsen-
ti, cum actus iste venditionis possit referri ad iniu-
stitiam in genere, & ad simoniam in specie est re-
ferendum potius ad speciem, quam ad genus, quæ
doctrina fundatur in supra all. ex Suarez cap 2. nu.
11. & cap. 36. nu 8. & omninò si ex minori delicto
posset excusari maius istud nunquam puniretur,
sic enim pretio compacto ministrare posset quis
Sacramenta, & excusari non vt simoniacus, sed vt
auarus, Ius tamen ipsum declarat simoniacum
esto, quod tantummodo habuerit intentionem
non vendendi Sacramenta, sed comparandi sibi
pecunia ob suspitionem, & præsumptionē. Ex his
igitur & alias iudicaui d. Regularem esse, tāquam
simoniacum puniendum, nec vllo modo posse ex-
cusari & iuxta hæc fuit per D. Reuer. Genera-
lem exequutum.

SVMMARIVM.

1 *Obtinens plura beneficia, etiam simplicia cum dispē-
sattione ad suam tantum vtilitatem, si alter eo-
rum est sufficiens, an sit tutus in foro conscientiæ,
quando fructus conuertit in causam piam.*
2 *Dispensatio in dicto casu quid operatur.*
3 *Consuetudo non potest plus valere quā dispensatio.*
4 *Papa non dispensat contra Ius naturale.*
5 *Habens plura beneficia, quorum alter sit suffi-
ciens, an possit aliud retinere sine peccato mortali.*
6 *Consuetudo, & dispensatio ad plura beneficia sim-
plicia obtinenda, quando excuset in foro conscien-
tiæ. & nu 7. & 8.*
9 *Confessarius non potest illum absoluere, nisi resi-
gnet beneficia superflua, vel saltem impendat be-
ne fructus.*

Consuetudo, & dispensatio ad plura beneficia simplicia obtinenda, quando excuset in foro conscientiæ.

DECISIO CCLX.

1 BEneficia plura obtinens, etiam simplicia
cum dispensatione ob suam tantum vtilita-
tem si alter eorum est sibi sufficiens non
est tutus in foro conscientiæ, quando fructus con-
uertit in causam non piam, licet in foro exteriori
securus sit, ita Panor. in cap. conquerente nu. 2. de
cleric. non resid. & in cap. in tantum num. 3. de
præbend. & in cap. extirpandæ §. quia vero nu. 45.
in fin. eod. tit. & Nauarr. in man. cap. 25. nu. 129.
& sentit Inn. in cap. cum non liceat nu. 3. in fine
cum sequ. de preb. & docet optimè Selua de be-
nefic. par. 4. q. 3. per totam.
2 Vnde optimè notabis, dispensationem in prædi-
cto casu obtentam nil aliud operari, nisi quod vi-
gore ipsius non poterit priuari ijs beneficijs, quæ
habet vltra beneficium sufficiens, alias possit, vt
notat idem Abb. per textum ibi in d. cap. conque-
rente nu. 2. vbi ad hoc valdè commendat, & sic di-
spensatio tantummodo operatur in foro exteriori
& non interiori, quod tene fixum menti perpetuò
quia multi in hoc decipiuntur, putantes cum dicta
dispensatione securos esse, etiam quoad Deum, vt
cumque, & quomodocunque fructus expendant
idem docet D. Thom. quodlibeto 9. quæst. 7. Ar-
chid. in cap. non liceat 12. q. 2. Ioan. Andr. in cap.
dudum 2. de elect. & Sylu. in summa verb. benefi-
cium 3. q. 2.

Addens, non valere consuetudinem cōtrariam,
nec mirum, quia consuetudo non potest plus va-
3 lere quam dispensatio secundum Nauarr. in d. cap.
25. nu. 128. nec è conuerso secundum Abb. in cap.
in tantum num. 3. de præb. ratio est, quia est con-
4 tra Ius naturale in quo Papa non dispensat vt in
princip. & in cap. 1. dist. 13. probatur etiam in cap.
non est peccatum 6. dist. quod quis sine causa iu-
sta, sed solum ad satiandum suam cupiditatem, da
quibus alij pauperes clerici viuere potuissent, tum
quia Ecclesiæ, ad quarum vberiorem cultum be-
neficia fuerunt fundata priuantur maiori seruitio
seruirent quippe alij in illis beneficijs, si sic per vnū
non essent occupata, tum quia isto casu non solum
alteratur Iuris positiui dispositio, sed etiam Chri-
sti patrimonium iniustè dispergitur, vnde cum
bona Ecclesiæ Papa sine causa alienare non possit
sine graui peccato, vt dicit Archid. in d. cap. non
liceat, & Silua vbi supra, multo minus dare possit
licentiam alteri ipsa dispergendi arg. cap. nuper de
donat. inter vir. & vxor.

Nec prædictis obstat glos. in cap. dudum in ver-
5 bo retinere de elect. quæ dicit ab habente plura
beneficia, quorum alter sit sufficiens non pos-
se sine mortali peccato aliud retineri, sed dispensa-
tione reddi licitum, quod erat illicitum, quam
glos. dicit singularem, & cōmuniter approbatam
Nauar. cap. 25. nu. 125. & cons. 26. nu. 1. de præb.
6 Ex qua habes, dispensationē circa pluralitatem
beneficiorum, quorum alter per se sufficeret
ad vitam beneficiati facere de illicito licitū, & sic
se excusare in cōscientia, maximè cum per totum
mundum contraria cōsuetudo circa pluralitatem
simplicium beneficiorum obseruetur, vt dicit glo.
verb. intitulatum in fi. in d. cap. dudū, & glos. verb.
de Iure teneri in cap. gratia de rescript. lib. 6. quā
consuetudinem Papa scienter tolerat, vnde si dictæ
vniuersali consuetudini addatur specialis Papæ
dispensatio, videtur quis tutus esse in conscientia
alias Ecclesia deciperet impetrantes, quod non est
dicendum, ad quid enim expēderet quis magnam
pecuniæ quantitatem ab obtinendum à Sede Apo
stolica circa dictam pluralitatem, si post obtentam
non esset securus in conscientia, quod quoad fo-
rum exterius tutus sit ex prædicta generali con-
suetu-

suetudine, nam respondeo primo, prædictam generalem consuetudinem solum excusare quoad vtrumque forum, cum nullum beneficium est per se sufficiens, tunc enim licitum est habere plura simplicia beneficia, secus si alterum per se sufficeret, quo casu, etiam quoad forum exterius probata sufficientia vnius non excusaret prædicta generalis consuetudo, vt ex Conc. Trident. sess. 24. cap. 17. ex dicta glossa verb. retinere D. Thom. d. quodlibet. 9. art. 15. Maior. in 4. distin. 24. quæst. 13. Bernard. Diaz in pract. cap. 42.

Secundo respondetur, quod licet impetretur dispensatio pro foro interiori, intelligitur tamen esse concessa non ad luxum, & auaritiam, seu vanam pompam Mundi alias dico tibi secundum Host. quem refert lauacrum cōscien. cap. 8. fol. 36. quod sic dispensare est cum licentia Papæ infernum intrare, nec vt impetrās fiat absolutus dominus ad impetrandum fructus beneficiorum in res illicitas, & prophanas, ad hæc enim non extenditur dispensatio, nec est, nec esse posset de mente Papæ, quod velit suam dispensationem, & licentiam extendere ad dissipādum Iesu Christi patrimonium sed vt dictis beneficijs, & eorum redditibus licitè vtatur impendendo eos in res, & causas pias, & honestas, vltra eas quæ ad suum honestum statū conseruandum necessaria sibi erunt, & cum hac intentione obtinens dispensationem securus est, & secundum prædicta intelligenda est Innoc. doctrina in cap. cum ad Monasterium nu. 3. de stat. Monach. vbi dicit, habenti plura beneficia sufficere dispensationem Papæ, etiam sine causa obtentum

7 cuius dicti meminit glo. 1. in extrauag. execrabilis de præb. Ioan. 22. nam alias non esset tutus, quia hodie in conscientia habens plura beneficia, vltra annum sufficiens etiam cum dispensatione sine causa ex Abb. cap. conquerente nu. 2. in fi. de cleric. non resid. & Naua. cap. 25. nu. 129.

Vnde obserua singulariter, dispensationem Papæ in isto casu posse iustificari, tam ex parte Papæ, quam ex parte impetrantis, scilicet obtinēdo eam non ad splendidiorem victum, vestitum, & famulatum, & alia huiusmodi, sed ad largius ex fructibus erogandum in pauperes, & opera pia, retento sibi tantum ad vitam decentem necessariò secundum Card. in clem. gratiæ de rescript. quæ licet loquatur de impetratione sola beneficiorū absq; dispensatione in quo sensu hodie post Conc. Trid. substineri non potest secundum Nauarr. cap. 23. num. 15. 9. 11. & cap. 25. nu. 129. & Beia. 1. par. casu 1. ex propositis 22. Anno 1581. pa. 331. & 334. tamē in impetratione dispensationis puto verissimam esse opinionem Card. & sic cum dicta intentione licitum esse dispensationem, & posse in conscientia retineri plura beneficia simplicia, licet alterum sit per se sufficiens, & ita postea in hanc sententiam reflexit Nauarr. in d. nu. 129. & tenet expresse Beia supra p. 335.

8 Ex quo colligitur in vtroque foro licitè posse impetrari, & retineri plura beneficia licet alterum sit sufficiens, dummodo duo concurrant, scilicet quod simul impetretur dispensatio à Papa ad ea simul retinenda secundum quam impetrans habeat prædictam intentionem impendendi fructus in opera pia extra necessaria honestæ substentationi, & opere compleat, nam si deinde id nō exequatur valebit quidem dispensatio, & consequenter licitè retinebuntur prædicta beneficia, erit tamen in malo statu, dum non impenderit in opera pia fructus eorum.

9 Vnde Confessarius nō poterit illum absoluere, nisi resignet beneficia superflua, vel saltem impendat bene fructus præfatos, & hoc modo intellecta d. glos. verb. retinere in d. cap. dudum est verissima quæ retine menti, quia nullibi inuenies sic explicatam d. glos. & cum his poteris dissidentes Doctorum opiniones ad concordiam reducere, & saluantur quamplurimæ dispensationes circa hoc à Sede Apostolica impetratæ, quoniam licet impetrantes careant dicta bona intentione tempore supplicatæ gratiæ, quia tamen ea est semper intentio Papæ, & in dubio est præsumenda, ideo saltem ex parte eius tales dispensationes debent iudicari legitimæ, & validæ, vnde meritò dicit dicta glosa verbo retinere dispensationem Papæ facere de illicito licitum.

Tandem circa pluralitatem beneficiorum vide Panorm. in cap. extirpandæ §. qui verò num. 28. de præb. Socc. & Ioan. Andr. in repetit. cap. de multa eod. tit. Selua de benefic. 3. part. quæst. 3. & 39. Reb. in prax. benefic. tit. de dispensat. ad plura benefic. pag. 366. Diaz in pract. crim. cap. 42. cum sua addit. Lop. in l. 3. tit. 16. par. 1. & Duen. in reg. 71. Et plures causas iustificantes prædictam pluralitatem vide apud Nauarr. d. cap. 25. n. 128. vide ēt tria exempla in Prato Spirit. lib. 5. in Floribus de Apibus cap. 6. 7. & 8. in quibus fuerunt quidam condemnati æternaliter propter dictam pluralitatem, quorum duo refert etiam Villegas. parte cuius titulus fructus sanctorum titulo de auaritia discursu 6. 9. *el autor del libro* de Apibus.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus in foro exteriori non tenetur præsentare ad beneficia, etiam curata digniorem, sed sufficit, vt sit dignus, & idem procedit in foro exteriori num. 3.*

2 *Patronus laicus, & Ecclesiasticus, an differant in præsentando dignum, vel indignum.*

Patronus laicus, & Ecclesiasticus, an differant in præsentando dignum, vel indignum.

DECISIO CCLXI.

1 PAtronus laicus in foro exteriori non tenetur præsentare ad beneficia, etiā curata digniorem, sed sufficit, vt sit dignus, ita probat tex. in cap. Monasterium 16. quæst. 7. & Conc. Triden. sess. 25. cap. 9. ibi, ad hæc liceat Episcopo præsentatos à patronis, si idonei nō fuerint repellere, melior textus sess. 24. cap. 18. vbi Concilium facit differentiam inter patronos Ecclesiasticos, & laicos, vultq; vt Ecclesiastici teneantur præsentare digniores, laici verò si præsentauerint idoneos admittantur, & ita docet post Lambert. Coua. in regul. peccatum §. 7. nu. 5. Nauar. cons. 5. nu. 2. & cōs. 6. nu. 2.

9 de imm. Eccles. c. 6. nu. 1. & seq. imò quod proditorium dicatur homicidium commisisse occidens veneno, & proinde non posse frui immunitate Ecclesiastica tenuerunt Boer. decis. 109. nu. 5. vers. secundo in eo, qui occidit veneno Decian. cũ allegatis per eum in tract. crim. lib. 6. c. 28. nu. 19. vbi etiam ita obseruari testatur Germon. de sacror. im. lib. 3. cap. 16. num. 63. Azeued. in constit. Hisp. lib. 1. tit. 2. l. 3. nu. 10. Suarez de statu Religionis lib. 3. cap. 11. nu. 12. in fin. Ital. de immun. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 4. nu. 3. vers. & quemadmodum is, & latius num. 36. & seq. vbi idem dixit de illis qui malis medicamentis procurant abortum.

SVMMARIVM.

1 *Natus in octauo mense habetur pro non nato.*
2 *Probationes de Iure admittuntur ad sciendum cõceptionem pueri.*
3 *Conceptio pueri quomodo probetur.*
4 *Monitorium non debet concedi ad sciendum conceptionem pueri.*

An monitoria debeant concedi ad sciendum quo tempore puer sit conceptus.

DECISIO CCLXIII.

QVidam instabat in S. Consilio pro restitutione dotium N. suæ filiæ cõtra A. quas sibi tradidit propter eiusdem N. mortem sine liberis, dicebat dictus A conuentus q̃ non tenebatur restituere dictas dotes, quia dicta N. mortua fuit superstite filio, qui successit matri in dotibus maternis, iuxta notata in l. post dotem ff. solut. matrimonio, & in l. dos à patre C. eod. & in auth. defuncto C. de legitimis hæredibus, maximè ex aditione facta per patrem, & licet dictus filius post aliquos dies mortuus fuit, pater succedit ei in dotibus maternis, iuxta l. infanti C. de Iur. deliber. re-
1 plicabat pater dictæ N. q̃ ille filius natus habetur pro nõ nato, quia natus fuit in octauo mẽse, vnde cum ignoraretur dicti pueri conceptio adiuerunt Curiam Archiepiscopalem, & ibi petierunt monitoria, ad sciendum quando dictus puer fuerit cõceptus, ad effectum de quo supra, & fuit dictum
2 de Iure admitti probationes ad sciendum conceptionem pueri, secundum Afflict. in decis. 236. vbi
3 dixit constare de conceptione, vbicunque fuerit probatum, mulierem fuisse virginem vsq. ad certum tempus, eoq. tempore fuisse consumatum matrimonium per carnis copulam, & deinde grauidam reperiri, Secundo posset probari per testes dicentes audiuisse ab ipsamet muliere à tali die fuisse prægnantem, ad hoc allegatur glos. & Ang. in l. illud ff. si part. hæred. pet. vbi dicunt, quod creditur mulieri dicenti se prægnantem, etiam si non dicat ex quo sit prægnans, secundum Bart. in l. 3. §. 1. ff. de liber. agnoscendis, posset tamen probari ex assertione viri si forte asseruerit tali die ingrauidasse suam vxorem.
4 Quoad monitorium autem concedendum, fuit resolutum non esse concedendum, ne res tanti põderis in ludibrium poneretur, dum publicatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditum semper est probandum.*
2 *Debitum debet probari per testes, aut per instrumenta.*
3 *Literæ familiares faciunt fidem contra scribentem.*

An per literas missiuas tertio, in quibus sit mentio de debito probetur debitum, ad effectum arrestandi aliquem de fuga suspectum.

DECISIO CCLXIV.

FVit arrestatus per nostram Curiam Archiepiscopalem exterus quidam à creditore, qui iurauit illum habere suspectum de fuga, atque dato termino pro verificatione crediti,
1 quod vtique est probandum, iuxta tradita in l. hæc autem §. non defendi ff quib. ex caus. in poss. eat. & plenissimè cumulata per Nouarium in allegatione inserta inter nostras decisiones part. 2. f. 184. fuerunt pro parte dicti creditoris præsentatæ literæ missæ à dicto debitore, tempore quo existebat Romæ causa negotiandi, vulgo *speditioneri* tertiæ personæ, in quibus asserebat se esse debitorem dicto creditori in summa ducatorum centum, quos misit dictus creditor Romam ad eumdem directos pro expediendis nonnullis Bullis, quare fuit dubitatum, an per hoc probaretur debitum, ad effectum de quo supra, & dicebatur dictum genus probandi non esse sufficiens ad probandum, nam debitum debet doceri per testes, aut per in-
2 strumenta, vel per æquipollens, ex quo Iudex aliquo modo valeat credere verum esse, quod asseritur, facit tex. in l. iubemus §. si qua tamen, & ibi Bart. nu. 6. C. de erogat. milit. an'non. lib. 12. & tex. in l. litibus. & ibi Bart. in fin. C. de agricol. & cens. lib. 11. Castrens. cons. 31. num. 1. & 2. vol. 1. Natta cons. 430. nu. 7. & sequent. vol. 2. Ias. in l. si ab arbitrio nu. 9. in fin. ff qui satisdar. cogant. & alij, quos refert idem Nouarius loco citato sub nu. 5.

Verum Domini contrarium tenuerunt in causa clerici Vincentij Antonij de Sorella, moti ex eo,
3 quod literæ familiares faciunt fidem contra scribentem, si agnoscantur, vt voluit omnis Scribentium schola per capit. 2. de fide instrument. vbi Abbas num. 8. & Decius nu. 15. & omnes ita prodidere in l. ad monendi ff. de Iureiur. & alij, quos refert Mascard. de probationibus conclus. 617. fol. 366.

libro, vel capitale, ex quibus victus lucratur idem docet Host. in summ. titulo de decimis quæst. 8. Abbas in cap. cum homines numero 5. eod. tit. & Floren. 2. part. tit. 2. cap. 8. in princip. & ideo secundum doctrinam Martæ in decis. 18. restitutio ablati differri potest vbi debitor habita ratione status, & dignitatis grauissimam pateretur ex restitutione iacturam, & ita firmarunt Archidiaconus in cap. si res 14. quæst. 6. Angelic. in verb. restitutio 3. nu. 4. & hanc opinionem valdè probat Caiet. q. 62. art. 8. q. vlt. & Anchar. in reg. peccatum col. 9. de reg. iur. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Prouisus à Sede Apostolica non potest capere possessionem, nisi literis expeditis.*
2 *Beneficio vacante succedit Camera in fructibus.*
3 *Declaratur text. in cap. auaritiæ de elect.*
4 *Dispositio textus in cap. auaritiæ, an procedat in eo, qui percepit fructus, & ipsos erogauit in vtilitatem Ecclesiæ.*
5 *Ex verbis prohemialibus arguitur mens Cōditoris.*
6 *Refertur decisio Rotæ.*

Dispositio textus in cap. auaritiæ de electione, an procedat quoties fructus percepti erogantur in necessitatem Ecclesiæ.

DECISIO CCLXVII.

1 PRouisus à Sede Apostolica non potest possessionem adipisci, nisi literis expeditis, & contra tales administrationi se ingerentes extat extrauag. cōmunis incip. iniunctæ nobis de elect. quæ fuit innouata per Iul. II. fol. 151. in Bullar. & per Iul. III. fol. 154. & ampliatur per Paul. III. fol. 367. & per Pium IV. fol. 804. & cum ante confectionem literarum gratia Apostolica sit informis voluit Summ. Pontifex in reg. Cācell. 25. de non iudicando iuxta formam supplicationum, sed literarum expeditarum, & in Regno hoc Neapolitano, ad hoc, vt prouisi faciant fructus suos vltra literas Apostolicas, requiritur quod possessionem recipiant de manu Nūtij ob Breue Pij V. de anno
2 1568. die 8. Ianuarij fol. 1008. incip. cupientes. & ratio est, quia beneficio vacante succedit Camera in fructibus, vt Nūtius Apostolicus reddatur certior, quando Camera desinat possidere, & de electo se ingerente administrationi ante confirmationem est tex. in cap. auaritiæ de elect. in 6. & ratio prædictorum est, quia ex quo gratia à mente Papæ dependet, & ipse nō vult quod gratiatus gratia vtatur, nisi literis expeditis secundum Gomez in reg. de non iudicando iuxta formam supplicat q. 9. & talis concessio habeat quasi tacitam conditionem, videlicet si per Cancell. transierit, vt per Mandos. in ead. reg. Cācell. q. 3. hinc dicitur, quod in beneficialibus literæ expeditæ habentur loco tituli Staphil. in tract. de liter. grat. in princip. nu.
3 17. licet Rota teneat in pœnas d. cap. auaritiæ non incidere quem per solam administrationem, sed requiri fructuum perceptionem, vt per Verall. decis. 17. part. 2. nec fructuum perceptio arguitur ex sola possessione, vt per Puteum decis. 451. lib. 3. cuius verba sunt videlicet; In causa Calgurit. conclusum fuit, quod licet electa probaretur fuisse in possessione auctoritate confirmationis, quod si nō probaretur quod percepisset fructus, non incidisset in pœnam cap. auaritiæ, & sic quod in casu illius capituli ex possessione non præsumeretur fructuum perceptio, vt quis in pœnam ipsius cap. incidat, quia sumus in pœnalibus, & text. loquitur de electo administrante in temporalibus, & spiritualibus ante confirmationem, & omnes Moniales Abbatissæ electæ præstiterant, quod per talem præstationem obedientiæ diceretur administrasse, & incidisse in pœnam illius cap. per ea, quæ dicit Abbas in cap. generaliter in princip. de elect. & quod ex sola possessione non incidit in pœnam illius cap. auaritiæ, faciunt, quæ dicunt ibi Doctores, & inter cæteros Franch. dum dicit, quod ex instantia facta de electione non incurrit quis pœnam illius cap. auaritiæ.

4 Quibus suppositis, cum fuisset dubitatum, an dispositio dicti cap. auaritiæ procederet in eo, qui ante literas expeditas fructus perceptos non erogauit in proprios vsus, sed in beneficium Ecclesiæ Parochialis, cui præfectus fuerat, puta in reparationem fabricæ, in paramenta, vasa sacra, oleum, ceras, & his similia, & dicebam pro opinione negatiua, quod ex prœmialibus verbis dicti textus ibi, auaritiæ cœcitas non incurritur pœna dicti c. quæ verba non sunt applicanda casui nostro, dum fructus fuerunt in necessitatem Ecclesiæ expensi,
5 & non in proprios vsus erogati, ex verbis enim prohemialibus arguitur mens conditoris l. fin. ff. de hæredib. instit. & latè per Bart. in l. 1. de vulgar. & pupill. subst. Adde insuper ad cōprobationem huius opinionis aliam decisionem Rotæ in vna
6 Cassalens. Parochial. cuius verba sunt. Resoluerūt DD. quod non intrat in casu de quo agitur dispositio c. auaritiæ de elect. in 6. quia nullitas relationis examinatorū, & institutio Ordinarij non est ita clara nulla, vt dici possit Salomoniū credendos istos esse in lata culpa, vel dolo, quæ requiruntur, vt intret pœna dicti cap. auaritiæ, nam Conciliū Trid. non dicit clarè, quod examinatores non committant informationem de ætate, & moribus ipsi Episcopo, nam qui per alium facit, per se facere videtur, præsertim cum remittantur Ordinario ea de quibus ipse melius, quam ipsi examinatores possit esse informatus, & Rota non habuit rem pro tam clara, vt arbitrata fuit à Congregatione Conc. Trident. sicque clarum est, quod error Iuris dubij inducit bonam fidem, saltem ad euitandam pœnam, & DD. addebant Abbatem in cap. quia plerique nu. 11. de immun. Eccles. quæ decisio potest etiam applicari casui nostro, cum ille qui præfectus fuerat non erat in lata culpa, vel dolo. & ideo fuit decisum, non incurrere pœnas d. cap. auaritiæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Prius licentiatus, & postea doctoratus est præferendus medio tempore licentiato, & doctorato.*

2 *Obtinentes eandem gratiam à Sede Apostolica, ille præfertur qui prius præsentauit.*

3 *Inter habentes æquale Ius, melior est conditio præuenientis.*

Quis obtinentium eandem gratiam à Sede Apostolica præferatur in assecutione illius.

DECISIO CCLXVIII.

MEnsibus præteritis, cum vacasset Primiceriatus Cathedralis Ecclesiæ Bisacienſ. D. Nuntians Cela petijt Romam, & statim gratiam fuit assecutus, & redijt antequam Bullæ essent expeditæ Primiceriatus, tamen antequam vacasset, fuit renunciatum ad fauorem D. Petri Antonij Tedeschi, qui pariter misit Romã pro expediendis Bullis dicti Primiceriatus, expeditis Bullis D. Nuntiãtis, illas præsentauit, & possessionem cepit, & cum D. Petrus Antonius pariter suas Bullas expedisset, licet non præsentasset, dubitatũ fuit, quis eorũ esset in mera possessione constituendus, & causa mihi commissa à Vicario D. Ciuitatis Bisacien. dicebã, debere præferri dictus Petrus Antonius tamquam primo receptus antiquiori in prouisione, & posteriori in receptione, quamuis per eum non steterit, inuenio Rotæ decisionem, quæ est 6. de cõsuetudine in antiquioribus Bisigneti, vbi adducit bona fundamenta, & maxime mouetur, quia secunda receptio retrotrahitur, ex quo quis primus impetrans erat recipiendus, & per eum non stetit, & subijcit, quod per tres sententias, ita pronuntiatum fuit, quam decisionem refert, & sequitur Roch. de Curte in cap. fin. de consuetudine sect. 4. nu. 11. quod potest etiam corroborari per tex. expressum in l. 1. verſ. quod si quis prior C. de consulib. lib. 12. vbi statuitur, quod si quis fuerit prior consul, & vltimo patritius est præferendus in honoribus medio tempore facto consuli, & patritio. Hinc emanauit illa magis communis opinio, quod prius licentiatus, & 1 postea Doctoratus sit præferendus medio tempore licentiato, & doctorato, de qua per Fel. in rubr. de maiorit. & obed. num. 3. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 45. nu. 7. & faciunt tradita per de Franch. decis. 138. & 144.

2 Nihilominus contrarium iudicaui, & ita fuit exequutum, quia ille præfertur, qui præuenit in præsentatione suæ gratiæ coram Executore cap. capitulum in fine de rescriptis cap. duobus eod. tit. in 6. Rot. decis. 5. & decis. 13. nu. 1. de rescript. in nouis, & decis. 58. de rescriptis in antiquis, Puteus decis. 156. & facit, nam si nascuntur duo filij primogeniti insimul, nec scitur quis illorum primus natus fuerit, & sic vterq. succedit insolidum quoad exercitium Iurisdictionis Regni iuxta l. 12. tit. fin. par. 11. vt per Molin. lib. 3. de Hisp. primog. c. 1. nu. 21. tunc inter illos erit locus præuentioni, nisi Iurisdictionis exercitium sit diuisum Couarr. in pract. cap. fin. num. 1. in princip. denique quia esset per exẽpla procedere in infinitum, generalis. n. re-3 gula sit, quod inter habentes æquale Ius melior est conditio præuenientis ex vulgata regula, qui prior est in tempore de reg. iur. in 6. Rom. conſ. 47. nu. 1. de qua reg. plura tradunt Rip. in l. priuilegia ff. de priuileg. Mascard. de probat. conclus. 1234. & hæc opinio est amplectenda, quæ cum magis vera ex rationibus in ea adductis, ita seruatur in omnibus Ecclesijs, & Collegijs, iuxta decisionem Rotæ factam 27. Aprilis 1594.

SVMMARIVM.

1 *Plura beneficia, etiam simplicia non possunt simul teneri.*

2 *Consuetudo Ecclesiæ Neapolis retinendi plura beneficia simplicia est valida, limita nu. 4.*

3 *Consuetudo quam Papa scit, & tolerat, excusat.*

Consuetudo Ecclesiæ Neapolis retinendi plura beneficia simplicia insufficientia ad victum, an sit valida.

DECISIO CCLXIX.

1 CLarum est in Iure, plura beneficia etiam simplicia nõ posse simul teneri si requirũt personalem residentiam, iuxtà mentem Abbat. in repet c. extirpandæ §. qui vero de præbend. nu. 30. & constat ex decreto Sacri Concilij c. 17. sess. 24 de reformat. quo supposito dubitatur an consuetudo nostræ Ecclesiæ, vt quis possit re-2 tinere plura beneficia simplicia ad victũ insufficientia sit valida, & fuit resoluũ ꝙ sic, nã Innoc. in c. fin. de cler. non resid. nu. 1. indistinctè tenet plura beneficia non requirentia residentiã pura mẽte nõ pp auaritiã, vel ambitionẽ posse retineri sequitur glos. in cap. gratiam de rescript. in 6. Lap. allegat. 76. nu. 1. Card. in cap. iam dudum de rescript. nu. 12. vbi ait communem, & ab ea non esse recedendum in consulendo, & iudicando, licet non procedat de rigore de Iuris, Ferret. conſ. 255. num. 3. Nauarr. in man. cap. 25. nu. 129. & vt inquit Card. loc. cit. opinionem Innocentij seruat consuetudo, adeo, quod Innoc. ibi loquitur posse retineri de consuetudine, quam Papa scit, & tolerat, & ita etiam seruari testatur Capra reg. 90. nu. 96. & Rebuff. in praxi tit. de dispensat. ratione ætatis verb. in Cathedralibus verſ. quod est verũ ait, quod ista opinio de consuetudine inualuit Spe-3 culator tit. de dispensat. §. dicendum num. 6. inquit quod cum istã consuetudinem Papa sciat, & tolerat, videtur excusare, quod etiam ait Ferret. qui supra, eandem sententiam videtur tenere Sot. de Iust & Iur. lib. 3. q. 6. art. 3. conc. 4. vbi ait, in beneficijs simplicibus residentiam non exigentibus nullam esse necessariam dispensationem, vt plura eadem persona obtineat, & quod non solum eam recepit vsus, verum, & ratio id docet, & eum sequuntur Doct. Aragon. secunda secunda quæstione 63. art. secundo conclus. 3. & Valentia 3. to. super 2. 2. disp. 5. quæst. 7. punct. 2. verſ. 4. quæ-

ritur

ritur, dicens, plura beneficia simplicia eatenus posse quem licito Iure habere, quatenus id fuerit vsu, & consuetudine receptum Tusch. conclus. 61. lit. B.

4 Quæ tamen limitauimus, modo non esset magna beneficiorum coarceruatio, & nimia pluralitas beneficiorum, qua stante non videtur posse à peccato mortali excusari, nec acceptantem, nec retinentem, nec etiam conferentem propter deformitatem, deordinationem, & scandalum, quæ inde in Ecclesia sequuntur, & patet ex Doctoribus supracitatis.

SVMMARIVM.

1 *Vbi cæptum est iudicium, ibi finiri debet, limitatum. 2.*

2 *Electio fori competit personis priuilegiatis, etiam si fuerint actores.*

Dispositio textus in l. vbi cœptum ff. de iudic. an procedat in personis priuilegiatis.

DECISIO CCLXX.

1 Regulam illa, quod vbi cœptum est iudicium, ibi finiri debet ad tex. in l. vbi cœptũ de iudic. §. quoniam auth. de testibus quam post alios exornat Giurb. in decis. 23. vbi assignat rationem, nam causa a se ipsa est magnę continentiæ ex Cyno in l. vlli prorsus de iudic.

2 Surd. cons. 222. nu. 12. limitauimus in quadam facti contingentia, non procedere, & habere locum in personis priuilegiatis, vt in proprijs terminis docet Socc. in cons. 44. num. 3. Afflict. in const. statuimus nu. 25. Thess. decis. 177. nu. 6. vbi Additio sic decisum refert, Natta consilio 590. Et fuit dictum non obstare id quod opponebatur per aduersarium conuentum tanquam reum esse conueniendum coram suo Iudice Ordinario, attenta dispositione textus in l. Iuris iniquum C. de Iurisd. omn. iudic. & l. Actor C. de probat. quibus Iuribus probatur, actorem sequi forum rei, nam hæc iura non procedunt in causis priuilegiatarum personarum, vt tenet Cala de mod. articul. & proband. in princip. & decisum refert Amat. in decis. 105. & clarum est, beneficium electionis fori competere talibus priuilegiatis personis, etiam si fuerint actores, iuxta doctrinam Bald. & Castrens. in l. vnic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid. & Menoch. de arbit. Iudic. lib. 2. cas. 66. nu. 17. 2. vbi affirmat ita esse quotidianam praxim, & vsu receptam.

SVMMARIVM.

1 *Testes examinati absque interogatorijs non probant.*

2 *Testes examinati absque interogatorijs repetuntur cum interogatorijs.*

3 *Probat testis referens se ad articulum.*

Testis in repetione, datis interogatorijs per reum, an teneatur deponere per extensum, an vero sufficiat referre se ad primam depositionem.

DECISIO CCLXXI.

1 Testes examinati sine interrogatorijs datis à parte, non solum non probant, sed si pars velit possit eos adhuc repeti facere cum dictis interrogatorijs, sic enim communiter dicũt omnes Doct. & in specie scripserunt Spec. in tit. de teste §. iam de interogatorijs nu. 21. vers. item cautè facit Aduocatus Felynus in cap. cum causã nu 8. vers. 6. nota extra de testibus Practic. Corradi rub. de interrogatorio nu. 4. fol. 63. col. 2. in fin. Luc. Pet. in pract. càpit. lib. 2. cap. 5. rubr. de admissione articulorum nu 15. etiam facta testium publicatione Bursat. cons. 358. nu. 10. lib. 4. Viuius opin. 396. nu. 6 per totum in discursu, & Rota diuersorum decisione 84. par. 3. lib. 1. dicit, fuisse

2 aliàs resolutum in Rota, testes examinatos sine interrogatorijs partis, repeti per eandem partẽ, datis interrogatorijs, quod procedit non solum in ciuilibus, sed etiam in criminalibus ad textũ in l. si postulauerit §. quæstion. ibi interrogandiq; facultas datur Patronis ff. de adult. Aretin. Blanc. Bertazzo. & Bursat. in locis relatis per Honded. in cons. 101. nu. 28. & licet Clar. post Foller. quem allegat in pract. crimin. §. fin. quæstione 23. vers. item quæro testetur de contraria consuetudine, quod scilicet in causis criminalibus admittantur interrogatoria Fisci contra reum, non autem rei contra Fiscum, vide tamen benè deductos per Follerium, & Clar. respondentes Honded. in dicto cons. 101. nu. 4. iuncto nu. 28. & num. 37. & seq. & apud nos quando reus est præsens, non solum testem confrontatum posse per eundẽ reum interrogari, sed si repetatur debere etiam cum interrogatorijs eiusdem rei examinari ad saturitatem.

Dubitatum tamen fuit in Curia Archiepiscoli, an testis repetitus cum interrogatorijs rei teneatur respondere per extensum, an vero sufficiat se referri ad primum examen, & quod sufficeret dicebatur, talẽ relationem perinde esse, ac si in indiuiduo singulas qualitates in articulo positas exprimeret Paris. cons. 88. nu. 8. & sequent. lib. 3. &

3 probat testis, qui referens se ad articulum dicit contentia in eo esse vera Bal. cons. 20. nu. 6. vol. 1. Socc. in cons. 56. nu. 12. vol. 4. Cassad. decis. 3. nu. 9. de probationibus, Ludouis. decis. 578. & pluries Rota tenuit hanc opinionem, quod sufficiat, quod testes deponant, contenta in articulis esse vera etiam si explicitè per extensum non deponant.

Rota

Rota penes Farinacc.post.2.lib.consf.decis.8. in principio, & fuit etiam dictum in Colonien. Canonicatus coram Cardin. Pamphilio impressa penes Garz. de benefic.par.10.cap.2.nu.74.& in Iacen. Parochialis coram Bon.Memor. Penia impressa penes Marchef.de commiss.tom.1. fol. 462. & in Zamoren. confraternitatis 14. Iunij 1591. coram bon.mem. Gypsio, à qua opinione toties per Rotam firmata non est recedendum, licet pluries in contrarium tenentes referat Farinac. de testibus quæst.80.nu.100.huic opinioni est conformis alia opinio, quam passim Rota seruat, quod testis secundo loco examinatus possit se referre ad primum examen, etiam si illud sit nullum, & probat licet hoc secundo examine per extensum non deponat Seraphin. decis.1147. Rota decis. 430.nu. 4.par.1.diuers.

Curia tamen Archiepis.censuit, supradicta minime procedere vbi dantur interrogatoria per reum, quo casu necesse est, vt respondeat per extensum, nec sufficeret se referre ad primam depositionem.

SVMMARIVM.

1 *Depositum non integrum lite pendente potest reintegrari.*

2 *Depositum nulliter factum, potest deinde conualidari.*

Depositum potest fieri in qualibet parte Iudicij ibidem.

3 *Creditor posterior in Iure offerendi, in secundo iudicio offerre potest.*

Depositum non integrum, an lite pendente possit decerni per Iudicem, vt reintegretur.

DECISIO CCLXXII.

Depositata quadam pecuniarum quantitate, ad affectum rescindendi contractum per debitorem clericũ fuit per eius creditorem aduersariũ nonnulla opposita, & inter cætera, depositum non fuisse integrum, quare Curia præcepit reuideri præfatum depositũ si integrum esset, quo viso fuit dubitatum, an lite pendente po-
1 tuisset reintegrari, & fuit affirmatiuè resolutum, nam depositum si á sui principio integrum non fuerit, pendente lite reitegrare poterit retrahens, vt obtineat ad textum in l. si rem §. fin. ff. de pignor. act. Tiraquell. lib. 1. retract. §. 1. glos. 8. numero 13. Lancell. consilio 14. numero 41.
2 ita quod si á principio litis nullum pretium in retractu deposuit poterit pendente iudicio deponere, vel si nulliter factum fuerit poterit denuo valide fieri cum hoc permittatur in quauis parte iudicij Menoch. de arbitr. in add. cas. 232. numero 47. post Corn. consilio 82. numero 8.
3 volum. 4. sic quoque iniure offerendi posterior creditor, qui primo iudicio saltim pendente non obtulit, in appellatione offerre poterit Afflict. decis.16.nu.5.Ruginell.de uppellat.§.10.glos.3. nu. 16. Crauett. cons.331. num.20. Minad. cons. 19. num.12.

SVMMARIVM.

1 *Depositum non dicitur integrum si quid soluitur singulis hebdomatis in excompitum eiusdem depositi.*

2 *Depositum debet esse purum, & simpliciter fieri.*

3 *Initium est spectandum.*

Depositum, an dicatur integrum, si deponens quid singulis hebdomadis in excompotum eiusdem depositi aliquid recipiat.

DECISIO CCLXXIII.

1 Opponebatur ex parte creditoris in Curia Archiepiscopali contra quendam clericum debitorem deponentem ad effectum distrahendi depositum nõ fuisse integrum ex eo, quod euidenter apparebat initam fuisse conuentionem inter ipsum clericum deponentem, & Bancherium in singulis hebdomadis in excompotum eiusdem depositi Bancherius quid solueret, quare fuit in eadem Curia dubitatum, an prædictum depositum esset integrum, & fuit cõmuni voto resolutum ad effectum de quo verba facimus minimè integrum dici posse, etenim ad integrandum depositum, vt pluries supra diximus, necesse est, vt pure, & libere fiat iuxta opinionem, quam sæpissimè Rota amplexa fuit in decis. 71.
2 nu.9.par.1.Rota Perus.in decis.105.Turret.cons. 8.nu.5.vol.3. Menoch. plenissime de arbitrar. iudicum casu 232.num.4.& in cons. 460. num.7.& sequent.vol.1.vnde merito Magon. in decis.Rotæ Florent.31.nu 19. censuit, ex mente eiusdem Rotæ reprobari depositum; quod nimis est conditionibus inuolutum, & cautelatum, sequitur Rota Genue.in decis.134.num.15. Carroc.decis. 5.nu.6. præterquam si esset conditio per recipientem implenda, iuxta tradita copiosè per Alexand. cons.26.col.fin.vol.6.Curtius Iun.in cons. 39.col. 3.Marescott. resolut.7.nu.10. Riminald.Iun.in cons.666.nu.66.Et ex ijs fuit in Curia Archiepis. resolutum, depositum non fuisse integrum per text.& glos.l.si ventri §.in bonis, vbi Rap.num.4. ff.de priuil.credit.l. si hominem §. quoties ff.de depos.Bald. Salyc. & Castr. in l.fin. C. eod.Idem Bald. cons. 142. vol. 5. Castr. cons. 285.num.4. vol.1. Felyn. in cap. cum ordinem num.2. de rescriptis Lup. de vsur.§.3. nu.61. quod procedit si à principio pro soluendo annuo interesse conuentum fuerit latè Giurb. decis. 98. assignans ra-
3 tionem, nam initium est semper seruandum, vulgatis iuribus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clausula, dummodo centum remaneant Titulari requirit plenam probationem, & est iustificanda deductis oneribus nu.2.*

3 *Quæ onera sunt deducenda, vbi adest clausula, quod remaneant centum pro Titulari num.4. & vide nu.5.*

Clausula, dummodo remaneant centum pro Rectore, an intelligatur detractis oneribus, & quænam onera sint deducenda.

DECISIO CCLXXIV.

1 CLausula, dummodo centum, seù mille remaneant Titulari requirit plenam, & concludentem probationẽ Paris. de resignat. lib.6.quæst.2.nu.25. Seraphin decis.1122. num.2. & fuit dictum in Cusentina Parochialis coram Litta impressa penes Marches. de commiss. tom. 1.fol.629. Marta qui decis. Rot. cumulat in clausulario par.1.claus.42.nu.1.& ideo licet regulariter valor sufficienter probetur per publicam vocem, & famam, tamen non procedit, quando agitur ad effectum iustificationis clausulæ, dummodo, & pluries fuit decisum, & præsertim decis. 444.sub nu.1.& 4.par.2.in recent.

2 Et est iustificanda dicta clausula deductis oneribus, quia centum, vel mille debent remanere libera ab oneribus, vt fuit dictum in foro Sempronien.pensionis 9. Februarij 1615. coram Cardin. Sacrato, & in Cremonen.pensionis 28.Maij 1618 coram R.P. D.Caualerio, onera autem quæ sunt
3 deducenda sunt onera ordinaria, & necessaria, & non alia Gig.de pens. quæst.96.nu.2. Cassad. decis.19.nu.1.& 2.de præbend.& latè fuit dictum in Roman pensionis 6.Nouẽbris 1619.corã R.P.D. Buratto confirmata corã Eodem 6.Aprilis 1620. & de oneribus extraordinarijs, quod illa non sint deducenda, fuit resolutum in decis.298.nu.2 par. 1 & in Cusentina pensionis coram Litta impressa penes Marches. de commiss. tom.1.fol. 619.& in dicta Romana pensionis coram R.P.D.Buratto, & in incertis, & variabilibus, & non perpetuis, quod non sint deducenda Puteus decis.201.lib.3. Rota decis.158.nu.20 par.1. in recent. & fuit dictum in dicta Roman.pensionis 6. Nouembris, ad istum autem effectum, subsidium, & excusatum, quod soluitur Regi Catholico censetur perpetuum, & est detrahendum, quia licet solum sit ad quinquenniũ concessum, tamen finito quinquennio solent Pontifices de nouo illud reconcedere Garzi de benef.par.5. cap.3.nu. 174. & sequent.
4 item quod onera voluntaria, & arbitraria nõ sint deducenda est glos.in cap. si propter tua in verbo specialis gratiæ de rescript.lib.6.& fuit dictum in dicta Cremonen pensionis 28.Maij 1618.coram R.P.D. Caualerio, & in dicta Romana pensionis 6.Nouembris, in quibus decisionibus fuit consideratum, quod non potest Rector ad libitum imponere onera voluntaria in præiudicium Pensionariorum. Hinc est, quod onus, quod potest per ipsummet Titularem subiri non est detrahendum Rot.decis. 158.nu.19.par.1.in recent.& fuit dictũ in dicta Romana pensionis 6. Nouembris: hinc etiam est, quod onus vnius Coadiutoris, seù Cappellani, seù Vicarij non est detrahendum, vt fuit dictum in dicta Cremonen. pensionis, quia regulariter in Parochiali vltra Sacerdotẽ sufficit vnus simplex clericus Cassad. decis. 19. sub num.1. de præbend. Rot.decis.56. num. 10 par. 2. diuers. fuit dictum in Valisoletana seruitij 11. Ianuarij 1619. corã Bo.Men. Andreã, si tamen probaretur, quod vnus Rector solus sine alio Sacerdote Coadiutore non posset supplere, tunc bene Coadiutor diceretur necessarius, sed ad istum effectum probari debet, quod ob defectum ministrorum, & multitudinem incolarum infantes sine Baptismo, & homines sine Sacramentis obierint Host. in cap.ad audientiam il primo nu.3. de Eccles.ædific. Veral.decis.240.nu.3. par.2. & fuit dictum in dicta Valisoletana seruitij coram Bo.me. Andrea vbi etiam respondetur ad decisiones in contrarium, nec sufficeret probare, quod tempore Quadragesimali, & Paschatis nõ sufficiat vnus Rector pro audiendis Confessionibus, & subministrando Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, quia tunc pro illo tempore tantum est necesse toto tempore anni huiusmodi Coadiutores retinere, ita fuit consideratum in dicta Valisoletana seruitij eadem etiam non est detrahendum salariũ vnius Factoris vti mere voluntarium non necessarium, vt fuit dictum in dicta Cremonen.pensionis 1618 coram R.D.P.Caualerio, vbi consideratur, quod prædicta poterãt locari colonis portionarijs, & sic cessabat necessitas Factoris.

5 Onera verò necessaria detrahenda sunt, vt salarium vnius clerici in minoribus constituti, qui inseruiat Missis, & cæteris necessarijs, iuxta text. in cap.vt quisque de vita, & honestat. clericorum Cassad.decis.19.de præbend.& fuit dictum in dicta Cremonen. vbi salarium dicti clerici fuit taxatum ad scuta viginti quatuor, & in dicta Romana pensionis, vbi fuit solum taxatum ad scuta 12.ex eo, quia Ecclesia non erat Parochialis insignis, prout erat in dicta Cremon. item sunt subducenda onera expensarum pro cultu diuino, scilicet ꝑ cera Hostijs, Vino, Oleo, pro luminaribus Sanctissimi Sacramenti, & pro Musica in festo eiusdem Ecclesiæ, & similibus, vt fuit dictum in d. Cremonen. Item Rota in dicta Romana pensionis coram R.P.D.Buratto dixit, quod pensionarij concurrere debebant pro rata ad refectionem domorum Ecclesiæ, & Fabricæ Ecclesiæ sunt etiam subducenda cambia, quæ pro transmissione pecuniarum à loco beneficij ad locum, vbi soluenda est pensio Titularis patitur, vt fuit dictum in Monopolitana pensionis 3.Aprilis 1598, coram Orano.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mulieri recedenti à viro ex causa debentur alimenta.*
2 *Pendente causa alimentorum debentur alimenta filijs à patre.*
3 *Maritus non lucratur dotem, nisi post mortem uxoris.*
4 *Maritus non obligatur ad præstationem alimentorum, quando mulier habet unde dotem percipere potest.*
5 *Maritus tenetur ad alimentà ex dote non obstante opulentia uxoris in parafrenalibus.*
6 *Pendente lite super matrimonio debentur alimenta mulieri etiam adulteræ.*
7 *Alimenta debentur etiam si dos non ascendat ad quantitatem alimentorum.*
8 *Alimenta debentur uxori etiam extra domum viri commoranti, quando ab eo aufugit causa sæuitiæ.*

Mulieri habenti bona parafrenalia, & dotalia, an debeantur alimenta ab eius viro pendente lite super separatione Thori,

DECISIO CCLXXV.

CErti, indubitatique iuris est mulieri litiganti super separatione Thori impartienda esse alimenta ab eius viro, vt latè per Affli. post alios in decis. 10. & 11. Valasc. in decis. 1. vnde Bald. notabiliter in cons. 176. vol. 1. quem referr, & sequitur Crauett. in cons. 164. voluit, mulieri
1 recedenti à viro ex causa deberi alimenta lite pendente, quibus addo Neapod. in consuet. Neapol. in tit. de alimentis præstandis nu. 81. vbi pendente causa alimentorum debere alimenta filijs à patre,
2 & iuxta hanc sententiam fuisse iudicatum in Sacro Consilio refert Vrsill. in add. ad cit. decis. vnde Triuis. in decis. 16. par. 2. ideo deberi alimenta dicit, ne tædio famis adulterium committat, & alias esset exequi sententiam ante sententiæ prolationem, vt probatur in cap. ex parte de accusationibus Feder. de Senis in cons. 176. in fine num. 1. Rininald. in cons. 274. nu. 1. in fine. imo Triuis. loco supra cit. nu. 5. aliam rationem reddit, quia maritus alias dotem lucraretur, vir enim dotem,
3 vel dotis quotam partem non lucratur, nisi post mortem vxoris l. post mortem ff. de pactis dotalibus.

Dubitatio tamen de qua in Curia Archiepisc. controuersa valde fuit, in eo versabatur, an scilicet supradicta conclusio procederet, vbi mulier bona parafrenalia vltra dotalia possideret, & prima consideratione dicebant Domini, maritum non obligari ad huiusmodi alimentorum præstationem ex eo, quod d. mulier haberet aliunde vn-
4 de dotem percipere potuisset, iuxta tradita per Alex. in cons. 72. volum. 5. Anan. cons. 54. num. 4. post Fel. in c. si diligenti nu. 5. de foro cōpetenti.

Cæterum Curia Archiepisc. contrarium iudicauit, maritum scilicet teneri ad alimenta ex do-
5 te, non obstante opulētia vxoris in parafrenalibus de iure enim maritus tenetur alimentare vxorem l. quod in vxorem cum late ibidem traditis C. de negotijs gestis Bald. cons. 71. num. 6. & seq. vol. 1. Alex. in cons. 339. vol. 3. & in l. fin. in fine ff. soluto matrimonio; imo mulieri adulteræ pendente lite
6 super separatione Thori debentur alimenta voluit Bolognin. in cons. 23. & Grat. in cons. 57. vol. 1. & Triuis. loco iam sæpius cit. imo si aliter assereretur esset contra iuris dispositionē, qua cauetur lite pendente esse quemlibet alimentandum ideo contra quem lis dirigitur c. ex parte vbi latissimè. DD. communiter de accusationibus, & in l. fin. C. de ordine cognitionum, & ad cōprobationē præsentis speculationis adducitur decisio Peguer. 20.
7 nu. 7. vbi alimenta debentur vxori pendente lite super matrimonio de redditibus dotis, etiam si nō ascendat ad quantitatem alimentorum, vt refert Butric. in l. si cum dotem §. sin autem in sæuissimo ff. soluto matrimonio Guid. Papa in cons. 127. & in decis. 4 & decis. 9. num. 6. vbi firmat licitum esse vxori fugere, quando ipsa acriter à marito
8 verberatur, & tunc debentur alimenta, etiam extra domum sequitur Neuiz in Silua Nuptial. col. 4. circa finem, & post Bald. in l. 1. nu. 9. de legatis, & Ang. cons. 17. nu. 6. & Lofred. in cons. 7. num. 6. & sequent. vbi quādo mulier habet dotem, quam possidet eius maritus debet alimenta lite pendente ex eisdem bonis dotalibus percipere, quinimo maritus tenetur ad alimenta, etiam si vxor nullam dotem in eius domo reportauit, iuxta glosam communiter receptam in cit. l. quod in vxorem C. de negotijs gestis, latissimè Surd. de alimentis lib. 3. quæst. 27. cum alijs apud Aufrer. ad Capp. Tholos. in decis. 176. vbi plenissimè articulum discutit, & facit ad hoc Alciat. de præsumptionibus lib. 3. regula 4. vbi pro regula traditur lite pēdente semper præstanda esse alimenta, & litis expensæ, vt notabiliter pariter voluit Milanens. Rota Siciliæ decis. 10. par. 2. vbi multa ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Vnusquisque potest votum suum liberè renunciare limita nu. 3. contrarium nu. 4. & vide nu. 5.*
2 *Vnusquisque potest iuri suo renunciare.*

Voci actiuæ, an quis possit renunciare.

DECISIO CCLXXVI.

1 IN causa mihi commissa hæc dicebam, suffragium suum, & votum posse quem de communitate liberè omittere, ipsique renunciare non veniendo ad Cōclaue, Capitulum, & Congregationem, vel ab ea recedendo, vel schedulam albam mittendo in vas, seù saccum tempore electionis, & suffragiorum, vel clara voce renunciando, vt probat textus in cap. cum nobis cap. quod sicut & c. quia propter, & ibi glos. verb. volunt alia Iura allegat. de elect. & in cap. vbi periculum §. 1. vers. sane eod. tit. lib. 6. hinc est non posse quem cogi ad suffragium suum dandum, vt probat textus per argumentum in clementina, ne Roman.

§. porrò

§.porrò de elect.nisi intersit Ecclesiæ, vt ibid.

2 Et ratio est, quia iure suo potest quis liberè renunciare l. si quis in conscribendo C. de pact. tum quia iam remanet potestas Capituli in alijs ad negotium peragendum, qua ratione alij capitulares communiter lætantur de talibus renunciationibus, quia facilius negotium cum paucis, quam cum multis expeditur, tum quia nemo tenetur dare rationem suffragij, nec ad id cogi potest, & ideo parum curatur vtrum iste vel ille nolit, aut velit votum omittere, vel eo frui, quia parum, aut nihil interest communitatis, cum sicut proximus maneat tota Capituli potestas penes alios, & ita tenet glos.d.cap. vbi periculum §.1. vers. sanitatem Host.in sum.tit.de elect.num.11.Lap.allegat.13 t. num.4.Panor.d.cap.quia propter num.4 Sil.verb. elect.1.q.5. num.3. & 5, Rodrig. in summ.tit. de elect.cap.102.nu.7.& tom.2.regul.quæst.11.artic. 13.

3 In foro verò conscientiæ quidā tenent, nō posse quē suo voto renunciare, sed teneri ipsum dare, & rationē et ipsius reddere si aliquā habeat bonam, & vtilem, vel sic coadiuuet alios, allegatur pro hoc Felyn.in cap.si diligenti nu.16.& 20.de for. compet. vbi dicit non posse quem renunciare iuri suo, quando ipsius vtilitas priuata est inseparabilis à publica, sed hac solum ratione attenta, nec in foro exteriori posset quis suo suffragio renunciare, cū contrarium supra probatum sit, allegatur etiam pro hoc Panor. loco supra citato, sed nihil facit pro foro conscientiæ, allegatur denique Morla in suo Empor.iuris tit.1.nu.19.

4 Sed sanè nō video rationem diuersitatis in vtroque foro, nam si votū daturus sit persona sapiens, & erudita, & suffragium eius vtile sit communitati ad alios imbuendos, & erudiendos in rebus proponendis, is talis etiam in foro exteriori cogi poterit ad votum suum emittendum, & ad id tenebitur in vtroque foro. Si vero non sit talis in neutro facit alicui iniuriam ex voti sui renunciatione, & sic poterit absque scrupulo, & vllo peccato renunciare, etiam in foro conscientiæ.

5 Quod intellige verum, quando negotium propositum non est magni momenti, nec graue, secus in alijs, quia sæpè ex tali suffragiorum renunciatione concluditur negotium propositum in damnum, & præiudicium nō modicum totius communitatis, præsertim cum intercedit, & immiscetur passio aliquorum, vel subornationes adsunt itaq; in negotijs grauibus peccat grauiter; qui suffragium suum denegat communitati, & ita intellige Sil.verb. consensus quæst.3.in fin. vbi reprehendit religiosos voci suæ renunciantes, quando videtur authoritatem prouidendi remanere penes eos, qui zelo carent sequitur Graff.lib.2.suarum decis.cap. 127.nu. 18.adde Rebell. 1. p.oblig.iust.lib. 3.q.7. nu.9.& 10.vbi idem in effectu tenet.

SVMMARIVM.

1 *Quod decernit maior pars, ab omnibus factum censetur.*
2 *In maiori parte consistit communitas.*
3 *In foro interiori non tenetur quis subscribere id quod contradicit.*

Conclusum à maiori parte Cōuentus, vel Capituli, an debeant dissidentes, & discordes subscribere.

DECISIO CCLXXVII.

1 IN causa mihi commissa hæc dicebam, quod si Canonicus, vel Monachus, siuè alius de communitate dissentiat à maiori parte Capituli nihilominus in foro exteriori tenetur subscribere quod maior pars subscripserit, quod enim decernit maior pars censetur de Iure ab omnibus factū
2 quippè trahit ad se alios, quia in dicta maiori parte stat, & consistit omnis communitas, & eam representat, vnde alij, & si dissentiant tenētur saltem se subscribere, & firmare quod maior pars subscribit, quia alias possent multa inconuenientia inde euenire, nam qui sunt extra Capitulum facile scirent vota quorumcunque, qui nimirum consensissent, & qui dissensissent, propter hæc, & similia inconuenientia vitanda, & quia Iuri consentaneum est, vt in nominibus actionibus Capituli omnium Canonicorum nomina subscribantur, quāuis aliqui ex eis contradixerint ijs, quæ maiori parti placuerint, idem docet Paleot.in lib.de Consistorio Papæ, & seruatur quotidiè in practica in ferendis, & subscribendis sententijs.

Attamen verum est, si contradictorum intersit, vt de eorum dissensione constet posse fieri, vt in fine instrumenti Capitularis apponatur eorūdem contradictio, seù dissensio, vel seorsum, & hoc melius recipiatur instrumentum de illorum contradictione, & intellige prædicta esse vera, & procedere, quando maior pars collegialiter consentis secus si separatim, & sigillatim, accipiēdo subscriptionem cuiusque in singulorum domibus, vel cellis, tunc enim non tenetur quis se subscribere, licet maior pars Conuentus se subscripserit.

3 In foro verò interiori non tenetur quis subscribere id quod contradicit, quia dura res est cogere quem ad subscribendum, quod impugnat, quia talis subscriptio est quædam approbatio, saltē præsumpta quoad ignorantes eius contradictionem, præterea in prædicto foro animæ cessant inconuenientia superius tacta.

Vnde nisi requiratur à Notario recipiente instrumentum, vel alias, vt subscribat, quod fuerit decretum à maiori parte non tenetur se offerre, imò potest tutè se eximere, si commodè possit, vel non assistendo illa die in Capitulo, vel à domo, vel Capitulo descedendo tempore propositionis faciendæ, vel rogando Præsidem, vt ipsum ad subscriptionem non cogat.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet tenetur denunciare hæreticos, limita nu.2 3.4.5.6.& 7.*

Enumerantur casus, in quibus quis non tenetur denunciare Inquisitoribus hæreticum.

DECISIO CCLXXVIII.

1 Regulariter, & absque aliqua Iuris interpretatione quilibet sciens aliqua de ijs, quæ in edictis fidei continentur tenetur reuelare & indicare Dominis Inquisitoribus sub pœna peccati mortalis, & alijs pœnis, de quibus ibi, vt tradit Royas in singularibus fidei sing. 5. á nu. 14 vbi po-
2 nit octo ampliationes, & tres limitationes. Notandum est tamen sub hac regula non includi ipsummet delinquentem, vt quidam perperam aliquando intellerunt, ratio est, quia nemo tenetur se ipsum prodere, iuxta Regulam Bald. Greg non dico vt te prodas de qua in cap. quis aliquan lode pœnitent. dist. 1. docet D. Tho. 2. 2. quæst. 69. art. 2. & Soto lib. 5. de Iust. quæst. 6. art. 1. & 2. & in specie Royas sup. nu. 35. pro quo facit nullū teneri detegere suam turpitudinem l. alias ff. de Iureiur. quod esse communiter receptum tradit Dec. in l. fin. nu. 60. C. de edendo, & Iul. Clar. §. fin. qu. est. 45. vers. sed quero, & intellige non teneri reum se ipsum prodere, quando nec indiciatus est, nec infamat is, nec est contra eū semiplena probatio, vt per DD. sup. & Bernard. de Areualo in suo tract. de correc. frater. fol. 194. in fin. cum seq. Padilla l. transfig. re nu. 5. C. de transact. alias teneretur se prodere, & confiteri delictū sub pœna peccati mortalis, vt per Nauarr. cap. 12. nu. 8. & Marant. de Ordin. Iudi. 6. parte in 7. membro Iudicij nu 9. Bal. in l. 2. §. quod obseruari nu. 23. vers. concludo ergo C. de iuram. calum. D. Thom. optimè 2. 2. quæst. 69. art. 1. Inn. & commun. in cap. 2. de confess.

3 Limita primo prædictam regulam, quando errans circa fidem est idiota, & simplex, ita vt magis credendum sit errare ex ignorantia veritatis, aut determinationis Ecclesiæ, quam ex malitia, & pertinacia, quia talis non est hæreticus in foro conscientiæ, secundum Nauarr. in Manual. prælud. 1. num. 10. vnde circa hos seruanda est regula, quam Doctissimus Fr. Petrus de Salamanca Ordinis Prædicatorum obseruandam dicebat, aiebat enim si quis dicebat aliquid apparens hæreticum non teneri me statim de ipso denunciare Dominis Inquisitoribus, sed sufficere ab ipso percontari quomodo verbum illud intelligebat, & si eum pœnitebat verbi male, vel erronee prolati satis esse, & sic videtur aliquo modo deobligatus ad eum denunciandum, idem docet Bernard. de Areualo vbi supra fol. 188. col. 2. quod tamen limitandum puto, dummodo errans circa fidem non sit de genere Hæbreorum, vel apertè deprauatæ vitæ, nam secundum Aug. hæresis prouenit in pœnam peccati.

4 Limita secundo in eo, qui scit aliqua ex contentis in edicto, quæ non spectăt ad fidem, sed ea habent Domini Inquisitores ex commissione speciali puta in quibus est locus præuentioni, & potest quis adire Ordinarium ecclesiasticum, vel seculare, vt est peccatum sodomiæ, seu nefandum vsura, Laruarum, seu maleficarum, & similium, nam tunc sufficit, vt indicem, & detegam alicui ex dictis Iudicibus, dummodo statim post publicationem edicti id faciam, alias præcepta in edicti obligat me ad reuelandum, cum præuenta sit Inquisitorum iurisdictio, salte m quo ad obligandum ad denunciationem; verum tamen cum æquè sint alij Iudices dictorum casuum videtur sufficere vni ex illis manifestare saltem in foro conscientiæ non obstante dicta præuentione Inquisitorum.

5 Limita tertio, qu ando Sacramentum Pœnitentiæ patet quem non esse corde, sed tantum ore hereticum, vt in exemplis adductis per Nauarr. sic Intelligendum cap 11. nu. 24. §. 3. quem sequitur Viualdus in suo Cand el. aur. tit. de absolutione nu. 11. & Pet. de Aragon. 2. 2. qu. est. 11. num. 3. pag. 344. obserua tamen in hoc casu vnum mente retinendum, videlicet si quis adeat Confessarium, & confiteatur se aliquid dixisse, vel fecisse exterius sapiens hæresim, non tamen ex corde, sed fictè ob timorem, vel aliam causam, vt sæpè accidit in Anglia, & Francia, tunc Confessarius tenetur ei credere, alias inferret iniuriam pœnitenti, & cum talis non sit verè hæreticus poterit ab eo absolui, iuxta præfatos, & communem.

6 Limita quarto in his in quibus e lictum se fundat in præsumptione, vt in chiromanticis, nigromanticis, & alijs qui in expectione rimularum, vel linearum manuum aliqua prædicunt, si alias ego certo scio non habere tales pactum vllum cum Dæmone, nam Motus proprius Xisti Quinti circa hoc e litus fundat se in hoc pacto, in dubio autem tenetur quis eos denunciare.

7 Limita quinto in eo, qui aliqua audiuit, seu vidit quæ sapiunt heresim, vel sunt suspecta, sed non bene recordatur de verbis, seu factis, nam nemo denunciandus est, nisi de certo, & indubitato crimine communem dicit Areualo vbi supra fol. 189. col. 1. & fol. 190. quod habui in facti contingentia, nam quidam dixerat cuidam amico suo quædam quæ fecerat in certo casu, quæ postea amicus existimauit esse, vel cum pacto Dæmonis, vel saltem suspecta de heresi sed quia non poterat bene recordari de ijs, quæ ille dixerat nunquam eum denunciauit, quia nesciebat quid certi dicere posset, faciunt not. per Nauar. cap. 25. nu. 36. §. 2. & 3.

8 Limita sexto, in filio contra patrē maximè si pater non indicabat filiū ad heresim, ita Royas sing. 12. à nu. 2. & ità intellige eundem sing. 5. num. 29. idem videtur dicendum de vxore, marito, & fratre, sed contrarium in his tenet Royas dict. sing. 5. nu. 30. quod verius credo saltem quoad fratrem, & tenet in terminis Direct. Inquis. 2. par. tit. de præsumpt. in cap. literas §. 14. comment. 15. vbi dicit, quod etiam si pater, vel frater sit, qui dictum crimen commiserit tenetur filius, vel frater ipsos denunciare, & ratio principalis limitationis est, quia videretur se ipsum accusare, cum pater, & filius sint vna eademque persona.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Episcopi de Iure communi sunt Iudices Ordinarij in crimine hæresis, limita nu. 2.*
3 *Officium Inquisitorum cum Ordinarijs est cumulatiuè.*
4 *An potestas cognoscendi in crimine hæresis sit sublata Episcopis in vtroque foro.*
5 *Episcopi non possunt absoluere hæreticos in foro conscientiæ.*

Episcopi quomodo se intromittant cum officio sanctæ Inquisitionis in cognoscendo de crimine hæresis.

DECISIO CCLXXIX

1 EPiscopi licet de Iure communi sint Iudices ordinarij in vtroque foro in crimine hæresis cap. ad abolendam de hæreticis, docet Viuald. tit. de absolut. nu. 12. post Caiet. quem ibi refert, adeo vt inter casus eisdem Episcopis de Iure communi reseruatos ponat dictum crimen Host. in sum. §. cui confitendum vers. in hoc & Rip. in tract. de peste cap. fin. nu. 39. per priuilegia tamen à Sede Apostolica officio sanctæ Inquisitionis concessa restricta est Episcoporum potestas quoad d. crimen, nam solum ipsis conceditur cognoscere de dicto crimine in Tribunali, & domo dicti Sacri Officij vna cum Inquisitoribus vt constat ex text. in cap. per hoc de hæret. lib. 6. itaque potestas illa ampla quam Episcopi de Iure communi habebãt
2 ad cognoscendum de crimine hæresis in vtroque foro, & in quacunque parte, & loco suarum Diœcesum, stricta est hodie quoad forum exterius ad Tribunal, & domum sancti Officij Inquisitionis, vbi omnes Episcopi, qui sunt in districtu eiusque domus Inquisitionis assistunt per se, vel per suos Delegatos ad decidendum causas fidei suarum Diœcesum, vt docet Genuens. in praxi Cur. Archiep. Neap. cap. 65. & alij citati ab Additionante Sum. Tolet. in vltimo fol. sine quibus quidem Episcopis, seù Delegatis non possunt dicti Inquisitores decidere causas fidei subditorum præfatorum Episcoporum, vt notat Rodrigu. sum. tit. de prælados cap. 29. conclus. 4. & est ratio, quia Officium
3 Inquisitorum cum Ordinarijs Episcopis est cumulatiuè, & non priuatiuè, vt probat text. d. cap. per hoc, quem ad hoc notat Fely. in cap. excommunicatus nu. 43. de hæreticis.
4 Præterea Episcopi non solum in foro exteriori nequeunt cognoscere de crimine hæresis, nisi vt
5 dictum est, sed etiam quoad forum interius, & cõscientiæ est sublata ipsis Iurisdictio, & potestas absoluendi hæreticos per Bullam Cœnæ Domini, vt notat Caiet. verb. excom. cap. 1. & Nauar. in man. cap. 27. nu. 273. itaque quamuis per Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 6. sit dictis Episcopis restituta facultas cognoscendi, & absoluendi de dicto crimine hæresis in foro conscientiæ, postea tamen per eandem Bullam Cœnæ Domini ablata est ei dicta facultas, per verba illa Bullæ superadditę post Concilium, seù à cuiusuis Concilij, per quæ manet derogatum d. cap. 6. Concilij Trid. quoad potestatem datam ibi Episcopis absoluendi à crimine hæresis in foro conscientiæ, licet enim sit cõtrouersum inter Doctores an sit necessaria derogatio, & mentio specialis ad derogandum Concilio, & multi graues Doctores teneant affirmatiuam. & sic non sufficere clausulam, non obstantibus hinc esse communem opinionẽ testatur Menesi in l. vniuersa ff. de diuers. rescript. vbi dicit quod totus mundus sequitur istam sententiam cui fauet cap. ex parte de Cappell. Monach. sed verius est non esse necessariam specialem derogationem, sed sufficere generalem per clausulam, non obstantibus, vt affirmat Inno. & Abb. in d. cap. ex parte & cap. 1. num. 14. de rescript. Henriq. de indulg. cap. 26 §. 3. in fi. & ita seruatur in practica, & ita etiam decreuit Pius V. per specialem Bullam motus proprij in qua declarauit quoad derogandum Concilio Trid. sufficiebat derogatio generalis per clausulam, non obstantibus, nec obstat dict. cap. ex parte, quia est speciale, secundum Acostam in lectura dict. cap. 1 de rescript. Itaque hodie nullus præter Papam extra articulum mortis potest absoluere hæreticum, & in foro conscientiæ, & quod sit derogatum per Bullam Cœnæ d. cap. 6. Concilij Triden. in specie declarant Pius Quintus & Greg. XIII. teste Nauarr. d. cap. 27. num. 273. & sæpius ita fuisse pronunciatum Romæ in Almo Sacrosanctæ Inquisitionis Prætorio testatur Direct. Inquis. idem etiam declarant Illustrissimi Cardinal. Congreg. Concil. Trid. per hæc verba, Episcopus neque Inquisitor absoluere possunt hominem hæreticum in foro conscientiæ, licet hæc facultas à Concil. Trid. tradita sit Episcopis, & tradunt Nauarr. conf. 13. nu. 3. de sent. excom. Maiol. de irregul. pag. 478. & Suar. to. 4. disput. 30. sect. 2. nu. 10. Azor. & alij citati ab Additio. summæ Tolet. lib. 4. cap. 4. & in fol. vlt. quidquid contrarium tenuerint aliqui ex recentioribus, vt Nauar. sibi contrarius d. cap. 27. nu. 273. & conf. 15. nu. 1. de sent. excomm. Cordub. quæst. 8. Pet. ab Aragon. 2. 2. quæst. 11. art. 3. pag. 343. & Rodriq. verb. Heregia cap. 131. §. 3. Viual. in candel. aur. tit. de absolutione nu. 13. Henriq. de pœnit. cap. 4. nu. 7. post Guttier. in quæst. canon. & alios per eũ citatos, & Rodriq. in quæst. regular. lib. 1. q. 20. art. 10.

5 Et hactenus dictis constat Episcopos in foro conscientiæ nõ posse hodie absoluere quemquam hæreticum, in foro vero exteriori posse vna cum Inquisitoribus in Tribunalibus dicti Sancti Officij.

Constat etiam, Dominos Inquisitores fidei posse cognoscere de crimine hæresis, & absoluere hæreticos à censura, & excommunicatione ob dictũ crimen incursa in foro exteriori non tamen posse absoluere eos à foro à peccato hæresis in foro pœnitentiali, quia tantum sunt Iudices quo ad forum contentiosum, & hinc est, quod plures ex ipsis non sunt Sacerdotes, sed tantum clerici primæ tonsuræ.

Denique obseruandum est, quod postquam præfati Domini Inquisitores abiurare faciunt hæreticos, & eos absoluunt ab excommunicatione, quoad forum exterius, tunc potest quilibet Confessa-

fessarius virtute Bullæ Cruciatæ, eos absoluere à peccato hæresis, quia sublata censura nõ remanet dictum crimen reseruatum; nullum quippe peccatum est Papæ reseruatum, nisi ratione censuræ, quia sublata, remanet peccatum non reseruatũ, vt est cõmunis opinio omnium Doctorum, & notat Rodrig. d. lib. 1. quæst. regul. q. 20. art. 10. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus à quonam debet absolui.*
2 *Hæreticus potest absolui à quocunque Sacerdote in casu mortis.*
3 *Dispositio tex. in cap. eos, qui de senten. excommun. in 6. an procedat in hæretico absoluto in periculo mortis.*

Hæreticus à quonam absolui debeat.

DECISIO CCLXXX.

1 HÆreticus licet per Conciliũ Tridentinum sess. 24. cap. 6. poterat quoad forum interius à suo Episcopo absolui, vel ab alio Cõfessario de eius licentia, & commissione, secundum. Nauarr. cons. 1. de constit. nu. 88. cum sequ. & cons. 15. nu. 3. de sent. excommun. Cordub. casu 8. Petr. ab Aragon. 2. 2. quæst. 11. artic. 3. Viual. in Candel. aur. tit. de absolutione nu. 12. & 13. Henriqu. lib. 3. de pœnit. c. 4. nu. 7. Guttier. quæst. Canon. & alios Neotericos, quos refert, & sequitur Rodriquez to. 1. quæst. regularium quæst. 20. artic. 10. pag. 181 & in summa 2. par. cap. 29. nu. 4. per Bullam tamẽ Cœnæ ex edicto canoni derogatũ fuit, vt declarãt Gregor. Pap. XIII. & Pius V. teste Nauar. cap. 27. nu. 273 & Maiol. de irregula. pag. 437. & Suar. 4. to. disput. 30. sect. 2. à nu. 10. declarauit etiam Congregatio Illustrissimorum Card. Concilij Triden. & ita est tenendum, quidquid in contrarium tenuerint præcitati, & aliqui alij recentiores.

2 In vno verò casu poterit à quocunque Sacerdote absolui, cum scilicet præfatus hæreticus fuerit constitutus in aliquo periculo, vel articulo mortis quia tunc nulla est reseruatio, & tradit Azor. 1. to. lib. 8. cap. 19. quæst. 5.

Quo ad forum tñ exterius à nullo põt absolui nisi à Papa, vel ab Inquisitore hæreticæ prauitatis.

4 Est tamẽ pulchrũ dubium, an. s. cũ hæretico absoluto in articulo, & periculo mortis sit seruanda dispositio capitis eos qui de sentent. excomunic. lib. 6. quatenus obligat taliter absolutos, vt se præsentent coram Superioribus cessante articulo, vel periculo, In hoc dubio distinguendum est, aut hæreticus est occultus, aut non, seu accusatus, seù denunciatus apud officium sanctæ Inquisitionis, & tanquam hæreticus condemnatus, primo in casu non tenetur se præsentare, in secundo verò casu videtur quod sic, sed contrarium est tenendum, nam cum tales propter eorum absentiam, & contumaciam non comparendo soleant condemnari ad mortem igne adhibitam, & sita eorumdem statuæ concremantur, durum nimis esset obligare eos ad se præsentandum, & sic ad subeundam dictam mortem, quia nemo tenetur facere illud, vt mors sequatur, vt post D. Thom. tradit Silu. verb. accusatio quæst. 16. & faciunt not. à Caiet. 2. 2. quæst. 69. artic. vlt. ad 8. dubium, & ab Armilla verbo accusatio quæst. 21. facit etiam l. 1. ff. de bon. eorum, vbi dicitur ignoscendum esse ei, qui sanguinem suum qualitercunque redemerit licitum enim est iustè condemnato fugere à carcere, quãto ergo magis erit licitum non ire ad eã, ad mortem euitandam.

SVMMARIVM.

1 *Filij non possunt reuocare præsentationem factam à patre.*
2 *Pater, & filius eadem persona censentur.*
3 *Factum defuncti debet per hæredes ratificari.*
4 *Miserabilis persona in lite incepta cũ defuncto cui successit, non potest declinare forum.*
5 *Variatio est odiosa, & legibus inimica.*

An filij possint reuocare præsentationem in Iurepatronatus factam à patre, vel teneantur illam ratificare.

DECISIO CCLXXXI.

1 IN quadam causa Iurispatronatus vertente in Curia Archiepiscopali ortum est dubium, si stante præsentatione facta à patre, deinde mortuo ante institutionem præsentati possint filij illam reuocare, vel ratificare, & communi Dominorum voto fuit conclusum contra filios, non posse scilicet per ipsos præsentationẽ factã à patre reuocari, sed omninò esse cogendos ad ratificationẽ, Nouar. in addit. ad prax. elect. & variat. for. q. 50 vers. & scias sect. 1. & meritò, cum factum à patre censeatur factum à filijs, stante ipsorum connexitate, nam pater, & filius ita sunt naturæ lege con-
2 iuncti, quod pro vnica persona reputantur l. fin. C. de impub. & alijs substit. adeò quod vbi vnus est alter esse videtur cap. cum contradicimus §. auctoritate 35. quæst. 3. & vox patris dicitur vox filij, & è contra §. ei qui instit. de inutil. stipulat. ita quod ex Iuris fictione, vt diximus pro vnica persona reputantur, & quodammodo promiscua est possessio patris, & filij, & quod ab vno possidetur, censetur ab alio possideri Bald. in l. 2. in fin. C. de legit. hæred. vbi firmat regulam, filios personæ priuilegiatæ habentis fori electionem gaudere eodem beneficio electionis fori.

Et eo magis ad sic decidendum moti sunt Domini, nam filij volentes præsentationem factam à
3 patre reuocare erant instituti hæredes, & factum nomine defuncti debet ratificari per hæredẽ l. quo enim §. si procuratori ff. rem ratam haberi, imò eo ipso videtur ratificari Bart. in l. 1. ff. solut. matrim. cũ factum hæredis reputetur factum defuncti, vt notat Angel. in cons. 185. per textum in l. vxorem §. agri plagam ff. de leg. 3. & hæres non potest improbare factum defuncti l. si cum à matre C. de rei vendic.

vendic.l.si vxor ff.de bon.author.iudic. possid. vnde qui promittit pro se, pro hæredibus promisisse videtur glos.& Bart.in l.si sic ff.de verb. oblig. vbi quod qui promittit tantum de facto suo non excludit hæredem,ex quibus, & alijs firmatur regu-
4 la, miserabilem personam in lite incepta cum defuncto, qui successit non posse declinare forum ex priuilegio l.vnicæ C.quando Imper.inter pupill.& vid.cum hæres censeatur vna eademque persona cum defuncto, iuxta latè tradita per Gabriel.in conclus.11.de reg iur.

5 Cui opinioni etiam fauet illa regula Iuris, qua cauetur variationem esse odiosam, & legibus inimicam, ac doli mali plenam Bald.conf.326.nu.4. vol.1. vbi firmat ob id tanquam odiosam venire restringendam Calder. conf.21. de Iur.patron. & Cardinal.in clem.1.de renunciat.notab.2.vbi scribit,quod creditor qui elegit rem vnam ex oblatis à suo debitore vigore Auth. hoc nisi C. de solut. non valeat deinde variare petendo aliam.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus.*
2 *Successio in Iurepatronatus fit in stirpes, secus si Iuspatronatus legetur, vel donetur alicui familiæ vt num.3.*
4 *Præsentatorum alter ab vno patrono, alter verò à decem,qui successerunt in stirpes,quis sit instituendus.*

An maior pars patronorum succedentium in Iurepatronatus in stirpes, sufficiat,vel sit necessaria omnium patronorum vox.

DECISIO CCLXXXII.

1 IN vna Iurispatronatus Bisacien. dixi, quod sufficit maior pars patronorum,nam præsentatus à maiori parte patronorum semper est instituendus,ex eo, quia maior pars maiorem vocem facit,& ideò cum sint descendentes, & hæredes succeditur in stirpes in Iurepatronatus ad tex.
2 in clem.si plures de Iurepat. ex quo textu apparet successionem fieri in stirpes, atque ita plures descendentes ab vno vnius dumtaxat loci haberi, vt tradunt Abb.in cap. 1.nu. 5.de Iurepat. Perez lib. 1.tit.7.l. 1.pag. 140 vers.mouere iuuat Abbas cõs. 54.ex nu.3. post medium Tiraquell. de primogenit.q.36. nu.3. latè Rochus de Curte de Iurepatr. verb.ipse vel is nu.2.latissimè Lambert.de Iurepatron.lib.1.2.par,25.art.1.q principal.fol. 107.vnde hæredes vnius patroni quantumuis plures sint vocem vnius dumtaxat habebunt in præsentatione beneficij, vt optimè deducit Cened.in suis collect. in collect.ad d.clem.si plures de Iurepat. & maximè præcitati DD. afferunt id procedere, quando
3 succeditur Iure hæreditario,secus si alio Iure,népè legati,vel donationis,quia tunc si legetur,vel donetur Iuspatronatus familiæ,omnes de familia succedunt in capita,& non in stirpes,ita Alex;de Neuo consl.163.nu.3. & 4. ex Bald.in l.2. sub num.4. C.de suis & legit.idque tenuit Rot in vna Regien. Prioratus coram Penia 13. Nouembris 1601. & etiam quando Iuspat. pertinet ad singulos vti singulos non vti vniuersos, quia tunc si cõpetit alicui Collegio, seu familiæ vti vniuersis fit præsentatio per capita, & non per stirpes, ita Lamber.de Iure pat.loc.citat.nu.17. quem sequuta est Rota Rom. coram Illustriss.Card.Pamphilio in vna Staturien. Iurispat. 21. Ian. 1583. vbi ex coniecturis fuit dictum quodam Iuspatronat. competere quatuor familijs non tanquam diuersis corporibus, sed tanquam facientibus vnum corpus sub nomine familiæ.

4 Quibus suppositis venit dubitandum, an deberet præferri præsentatus ab altero ex patronis ei, qui erat præsentatus ab octo ex decem, qui successerant alteri patrono, attento,quod duo ex dictis decem etiam præsentauerunt ipsum, & sic superabant præsentatum ab octo tantum, cum non haberet vnam integram vocem, vel an essent pares quasi quilibet haberet vnam integram vocem, & resolui,quod habebant Ius æquale,taliter quod magis idoneus veniebat præferendus,alias in omni paritate erat locus gratificationi, fundamentum est in eo,quod dixit Card.in d.clemen.plures q.2. circa finem, quod vox illorum decem erat apud maiorem partem,& de suffragio minoris,aut præsentatione non est curandum idem Abb. in cap. pastoralis in principio vlt.col.de rescript. dum ait quod vnus ex pluribus de eodem corpore pro nihilo reputatur, quando maior pars illius corporis remansit in contradictione.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus bona fide ante legitimam ætatem, an incurrat pœnas Pij II. cum ex sacrorum.*
2 *Non decet ignorare quod cõmuniter omnes sciunt.*
3 *Statutum puniens præsumentem aliquid facere,non comprahendit illum, qui ignoranter id fecit.*
4 *Ignorantia non prodest,quando agitur de lucro.*
5 *Ignorantia probabilis excusat à pœna.*

An Bulla Pij II. cum ex sacrorum, procedat stante bona fide,& ignorantia ordinati.

DECISIO CCLXXXIII.

BVlla Pij II. quæ legitur in Bullario fol.79.infligit pœnam suspensionis suscipientibus ordines sacros ante legitimam ætatem absque literis dimissorijs, & extra tempora à Iure statuta absque dispensatione canonica, & si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant,& beneficijs priuetur; Quibus suppositis cum in Curia nostra Archiepiscopali euenisset casus quedam ordinatum fuisse ante legitimam ætatem
1 bona fide testimonio parentum credendo se legitimam ætatem habere in ordine suscepto ministrasse;fuit dubitatum, an deberet ijs pœnis, quæ in d. Bulla habentur puniri, & Domini ex

2 parte dixerunt, easdem pœnas dictum ordinatum incurrere ex eo, quia non decet ignorare, quod communiter omnes sui ordinis sciunt Fuscus in tract. de visit. lib. 2. cap. 28. sub nu. 37. Toletus in sum. lib. 1. cap. 48. vers. quarta habetur, & cum in casu nostro tractatur de lucro, puta de celebratione Missæ insurgit generalis regula, quod licet ignorantia satis operetur, non tamen debet prodesse circa validitatē actus in quo agitur de lucro arg. cap. Apostolicæ de cler. excom. ministr. vt doctè aduertit Cassad. decis. 1. num. 2. 3. & 6. de præben. vnde videmus, quod ignorans se excommunicatum non potest benaficium, & literas Apostolicas impetrare, vt optimè probat cum alijs ibi allegatis Costa de facti scient. & ignorant. inspect. 196.

Tamen maior pars Dominorum in cōtrariam partem se inclinata fuit tanquam seniorem, scilicet non debere dictum ordinatum incurrere pœnas dictæ Bullæ, nam irregularis non dicitur is, qui contra dictæ constitutionis dispositionem ordine sacro insignitus in eo ministrauerit bona fide sine dolo sibi licere putans alioquin non facturus Nauarr. in cap. accepta opposit. 8. sub nu. 34. de rest. spoliat. & hoc propter verbum, præsumpserit, in ea appositum, cum statutum puniens aliquid præ-
3 sumentem non comprehendat eum, qui id bona fide ignoranter, aut imprudens, seu inaduertens facit, iuxta doctrinam singularem Cardinalis in clem. 1. q. 39. de priuileg. ideoq. si quis bona fide parentum testimonio putans legitimam ætatem habere non habens ordinatus fuerit non incurrit vllam pœnam, idem Nauarr. conf. 50. de tempor. ordinat. in antiq. qui tam in d. cap. accepta, quam in man. cap. 27. nu. 156. idem dicendum affirmat de eo, qui temerariè quidem ordinatus est, postea tamen bona fide, & candida simplicitate per pœnitentiam purgato peccato illius malæ susceptionis ordinem exercuerit, existimans id sibi licitum esse sequitur Couarr. in clem. si furios. par. 1. §. 1. nu. 4. in fin. de homicid. nec debet procedere illa
4 regula generalis, quod ignorantia non prodest, quando agitur de lucro, nam lucrum in casu nostro non inspicitur, inspicitur tamen damnum irregularitatis, suspensionis, & peccati, & in pœnis valdè operatur ignorantia, quoad illas effugiendas Menoch. cons. 767. nu. 16. vbi etiam dicit, quod
5 ignorantia probabilis excusat à pœna excommunicationis, seu suspensionis sequitur in cons. 893. nume. 15. & seq. imo ignorantia est apta ad excludendum contemptum Bat. in cap. si celebrat col. 4. de cler. excom. minist. Cald. cons. 11. in princip. de verb. significat. & qui ignoranter contrauenit suspensioni non est excommunicatus Surd. cons. 419. nu. 38. Cacher. decis. 71. num. 23. Bursat. cons. 433. nu. 3. vol. 4. & à peccato etiam excusare voluit Decian. cons. 72. vol. 3. quoniam ignorans dicitur in bona fide Paris. de resignat beneficiorū lib. 3. q. 6. num. 55. & lib. 10. q. 9. num. 11.

Et huic opinioni etiam fauet id quod communiter ab omnibus est receptum, scilicet bonam fidem semper excusare maximè attenta æquitate Iuris Canonici, qua cauetur, successores malæ fidei præscribere posse si sint in bona fide Din. & alij in Regul. possessor malæ fidei in 6. Zannet. in different. Iuris Ciuil. & Canonic. different. 2. num. 145. quos refert, & sequitur Nouarius in praxi elect. & variat. fori quæst. 42. num. 15. sect. 2. vbi subdit contrarium esse cautum de Iure Ciuili ex Laurent. de Pin. Crauett. & Riminal. Iun. quos allegat.

SVMMARIVM

1 *Falsitas probari potest per alios testes, qui interfuerunt corruptioni, vel subornationi illorum.*
2 *Falsitatem testium probare sufficit absque eo, quod probetur pecunia, vel alio modo corrupti.*
3 *Falsitas testium probari potest etiam post eorum dicta publicata, & etiam post sententiam.*
4 *Falsarij non admittuntur contra falsarios.*

Falsitas testium, an possit probari per alios testes.

DECISIO CCLXXXIV.

1 In quadam causa fuit resolutum, falsitatem posse probari per testes, licet non fuerit concessa facultas recipiendi depositiones ob bonum respectum, quod honestatis gratia taceo, & quod admittantur testes contra testes falsum deponentes, qui interfuerunt corruptioni, vel subornationi probatur in cap. ex tenore de testibus, vbi
2 Bald. dicit passim hoc admitti, quinimò probari falsitatem testium absque eo, quod probetur pecunia, vel alio modo corrupti, tradit glos. in cap. licet causam de probat. vbi Imol. & Anan. ille numero 15. iste num. 7. Alciat. respons. 62. vbi voluit indubitatam esse DD. sententiam, testium falsitates posse testibus probari sequitur Capyc. in decis. 30. Cacher. in decis. 19. Abb. & Fel. in cit. cap. licet in 6. conclus. quam communiter Scribentes sequi attestatur Socc. in cons. 40. nu. 9. vol. 2. quem refert,
3 & sequitur Mascard. conclus. 746. vbi ampliat procedere etiam facta publicatione, nàm huiusmodi falsitas potest probari etiam post ipsorum testium dicta publicata, & etiam post sententiam, vt probatur in §. quia vero in Aut. de testib. & ita seruasse tradit Spec. de probat. in §. videndum restat num. 25 vbi inquit, quod probata huiusmodi falsitate rescinditur sententia ex huiusmodi probationibus lata, & quid quid inde sequutum est, quorum omnium ratio desumitur ex l. in exercendis C. de fide instrumentorum, vbi eandem vim obtinet testium depositio, & instrumentorum productio, vt probatur etiā in cap. scripturæ cod. tit. Adducebatur insuper, quod si falsitas probetur coniecturis glos. in l. fin. C. de seruis fugitiuis Bald. in cit. cap. licet nu. 6. & sequent. latè Farinacc. de falsitate quæst. 13. igitur à fortiori, & testibus, & edictum de testibus est prohibitum, iuxta tradita per Iureconsult. in l. 1. ff. de testibus, in quorum depositione admittuntur omnes nisi reperiantur expressè
4 prohibiti, vt tradit Farinacc. q. 3. de testibus, licet Falsarij contra falsarios non admittantur Innoc. in cap. 1. de confess. & in cap. 1. de lit. contest.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Exitus acta probat.*
2 *Vulnera declarant animum vulnerantis.*
3 *Qui allegat negligentiam, aut malam curam debet probare.*
4 *Intra quantum tempus præsumatur ex vulneribus decessisse.*
5 *Irregularitas non contrahitur sola voluntate.*

Clerico rixante, & percutiente aliquem in capite, an si incontinenti famulus clerici occidat rixantem, & percussum, dicatur clericus irregularis.

DECISIO CCLXXXV.

PRima consideratione videbatur dicẽdum, dictum clericum contraxisse irregularitatem ex sola illa percussione in capite, & quod in dubio de occiso tenetur, quia vulnus præsumitur
1 læthale, ex quo exitus mortis acta probat l. rem non nouam §. fin. ff. de iud. & in 1. constit. digesto-
2 rum, & sic euentus mortis ostendit, quod vulnera fuerunt mortalia arg. l. aut facta §. euentus ff. de pen. ita Bald. in cap. 1. vers. 6. queritur quibus mo-
3 dis feud. amitt. qui enim negligẽtiam, aut malam curam allegat debet eam probare l. quoties §. qui dolo ff. de probat. ita inquit Felyn. in l. qui occidit §. fin. ff. ad l. aquil. Alber. in l. item Mela §. celsus ff. eod. Salyc. in l. prima C. de emen. seru. Gand. in tract. malefic. in tit. de homicid. in fin. latè Socc. conf. 178. lib. 1. vbi subdit, quod ista est verior opi-
4 nio, Grammat. consilio crimin. 49. numero 2. & infra quantum tempus vulneratus dicatur ex vulneribus mortuus, vario modo scriptum inuenitur, nam glos. in constit. Regni pœnam eorum ni princip. dicit, si percussus morietur infra centum, & decem dies, præsumptio est, quod illa percussione sit mortuus, & sic tanquam de occiso tenetur item si infra octo menses moritur, præsumitur ex illa percussione defunctus per cap. 2. extra de cleric. percuss. idem si à die illati vulneris semper processit de malo in peius, & nunquam reconualuit, adeundo peritos Medicos, vt hic, & Medicus bene deponit cum iuramento non solum si infra octo menses mor tur, sed etiam si postea præsumitur ex vulneribus mortuus, vt firmat Abb. in cap. 2. de cleric. percuss. Isern. in constit. terminũ vitæ, vbi etiam Afflict. col. 4. circa medium vers. cui addo numero 17. Hippol. de Marsil. conf. 7. colum. 3. Boer. decis. 11. vers. quinimo, latè Campagna in cap. Regni ad peruersorum de compos. numer. 55. & quod est in arbitrio Iudicis infra quod tempus ex vulneribus sit mortuus secũdum Socc. in conf. 178. col. 3. lib. 2. & alios per dict. Campag. dicto in loco adductos vers. quare in tanta varietate, Gramm. consil. crim. 49. numer. 3. & ex alio pariter dicebatur ex percussione mortuum fuisse, quia scilicet in loco periculoso fuisset percussus, scilicet in capite secundum Bald. In conf. 195. vers. 2. dixi lib. 1. quem sequitur, & ex alijs firmat Boer. decis. 323. nu. 3. Campag. in dict. loco num. 56. & firmat Alberic. in lege idem erit ff. ad leg Aquil. & quando dubitatur, an vulneratus fuerit ex vulnere mortuus, & sunt plures Medici diuersimodè deponentes, eo casu iudicatur contra percussorem, scilicet quod ex vulnere decesserit, & sic in duriorem partem iudicatur, vt in terminis firmat Bald. in cap. 1. quibus modis feudi amitt. colum. 6. quem sequitur Fely. in cap. presbyterum 1. col. in fin. de homicid. & Catald. in tract. syndic. num. 287. vers. vide quod quando, & sequitur Hyppol. de Marsill. in lege 1. §. Diuus ff. ad legem Cornel. de sycar. vers. 8. pro quo dicto videatur tex. in cap. significasti il secondo §. fin. de homicid. Gram. conf. 45. nu. 6 maxime quod percussus in loco periculoso, vt in ventre, & pectore, vt prædiximus esset multum difficile prætendere, & probare quod non sit mortuus de vulneribus, vt firmat Gramat. in conf. crim. 2. num. 5. & 6.

5 Cæterum supradictis non obstantibus contrarium fuit resolutum in Curia Archiepiscop. prædictum, scilicet clericum nullo modo contraxisse irregularitatem, ex eo, quod non apparebat realiter fuisse ex percussione mortuum, sed ex vulneribus per famulum eiusdem clerici illati, nõ quidem in gratiam dicti clerici, nec ipso mandante, & proinde subintrat regula illa, irregularitatem non incurri ex sola animi intentione, sed ex solo actuali homicidio, & mutilatione, vnde qui tentaret occidere hominem, aut inflixit læthale vulnus à quo tamen etiam per miraculum sanatus est irregularis non erit, vt Sotus lib. 5. de iust. q. 1. art. 9. ante medium Bart. Medina lib. 1. in summ. cap. 11. §. 10. & Henriquez in sum. lib. 14. cap. 3. §. 6. & §. 8. & Mich. Salon. 2. 2. in q. 64. ar. 18. controu. 1. conclus. 1.

Licet de iure Ciuili, qui hominem non occidit, sed vulnerauit, vt occidat, pro homicida dãnandus sit, & sic punitur affectus nõ sequuto effectu Iser. in cap. 1 §. porrò in princip. quæ sit prima caus. benef. amitt.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quæ separauit Thorum, debet stare in domo honestæ mulieris.*
2 *Domus paterna, & domus filiorum dicuntur loci apti, quoad hoc vt in eis valeant stare, filiæ, & matres, quæ separauerunt Thorum, sic etiam decidit Curia Archiepiscopalis de domo sororis nu. 3.*

Domus sororis, an dicatur locus aptus, quo ad hoc, vt pendente discussione separationis Thori possit in ea permanere mulier.

DECISIO CCLXXXVI.

INtentatum fuit iudicium separationis Thori in nostra Curia Archiepiscopali per vxorem vnde pendente discussione si talis separatio deberet admitti, & si causæ allegatæ militarent comparuit maritus implorando auxilium ipsiusmet Curiæ,

Curiæ, vt stante pendentia litis ipsa vxor include-
retur intus Monasterium tanquam locum tutum.
1 Opponebatur tamen per vxorem se non esse
cogendam ad introeundum ad Monasterium, sed
sufficere quod permaneret in loco, & domo mu-
lieris honestæ, iuxta terminos tex. in cap. cum lo-
cum de sponsalibus, vnde dicebatur meritó fuisse
2 per eandem Curiam decisum, domum paternam,
& domus filiorum dici loca apta ad hoc vt mu-
lieres in casu separationis Thori possint perma-
nere, vt nouissimè post decisionem Rotæ in vna
separationis Thori 18. Iunij 1594. coram Seraphi
no, & post nos in decis. 21. & 291. supra par. 2. re-
fert, & sequitur Nouarius in suis collectaneis de-
cis. super pragmat. Regni collect. 34. nu. 11. & 12.
3 par. 1. situata in pragmat. 11. sub rubrica de Baro-
nibus. Instabat igitur se esse reponendam in do-
mo suæ sororis, & ita ex mandato d. Curiæ fuit
executum, cum constaret, ipsam sororem esse
mulierem honestam, bonæ famæ, & valdè mori-
geratam.

SVMMARIVM.

1 *Delatio habitus conceditur propter officium cle-
ricatus.*
2 *Beneficium datur propter officium.*
3 *Promouendus non debet esse irregularis.*
4 *Ordo, & habitus habent adinuicem correspondentiam.*
5 *Irregularitas non tollit clericatum.*

Clerico irregulari, an possit prohiberi per Episcopum delatio habitus.

DECISIO CCLXXXVII.

CVm fuisset perpetratum homicidium à
quodam clerico, & per consequens incur-
risset irregularitatem, fuit per suum Ordi-
narium ei prohibita delatio habitus, fuit dubitatũ,
an de Iure potuisset id facere, & pro parte affir-
matiua dicebatur omninò posse prohiberi dela-
1 tionem habitus, quia ipse habitus conceditur pro-
pter officium clericatus ad quem cum non posset
per irregularem deueniri stante impedimento ir-
regularitatis est cogendus illum dimittere, quem-
2 admodum dicimus, quod beneficium detur pro-
pter officium cap. fin. de rescript. in 6. ideo promo
uendus non debet esse irregularis, facit cap. 3. &
3 cap. diuersis fallacijs de clericis coniugat. & colla-
tio seu prouisio beneficij facta irregulari est nul-
la Dyn. in reg. 1. in 6. num. 23. Fel. in cap. Inqui-
sitionis de accusat. nu. 7. Rebuff. de pacifi. possess.
nu. 280. Achilles de Grass. decis. 341. nu. 3. Caput-
aquen. decis. 236. nu. 4. par. 2. & facit, quod cum or-
4 do, & habitus habeant adinuicem corresponden-
tiam igitur cum homicida irregularis ad ordines
promoueri non possit cap. fin. de tempor. ordinat.
c. de cætero de homicidio Concil. Trident. sess.
14. de reformat. cap. 7. nec in susceptis ministra-
re cap. suscepimus de homicidio. & beneficium
obtinere nequit Conc. Trid. d. cap. 7. ante eum vo
luit Fel. in cap. 2. de rescript. n. 4. sequitur Guttier-
rez plures referens can. q. lib. 2. cap. 5. nu. 92. Zerol.
in praxi 2. par. verb. homicidia § 1. ita nec habitum
deferre.
Nihilominus his, & alijs non obstantibus con-
trarium resolui, & ita fuit ordinatum à dicto Epi-
scopo suo Vicario, quod non prohiberet dicto cle-
rico delationem habitus, nam irregularitas non
5 tollit clericatum, sed tantum facit clericum inha-
bilem ad suscipiendos alios ordines, vnde subin-
trat Regula, ad officium boni Prælati pertinere
omninó, & semper vt clerici siue in Ciuitate de-
gentes, siue in itinere ambulantes vestibus cleri-
calibus decentibus vtantur cap. nullus, & per to-
tum 21. q. 1. & dicitur in cap. Episcopi ibid. quod
sicut mulier orans in Ecclesia non velato capite
deturpat caput suum, iuxta Apostoli vocem. ita
clericus sine operimento deturpat officium suum.

SVMMARIVM.

1 *Regula de triennali habet locum, etiam in foro in-
teriori.*
2 *Causæ ob quas fuerit emanata regula de triennali.*

An regula de triennali habeat locum in foro interiori.

DECISIO CCLXXXVIII.

1 CVm discuteretur in quadam Curia Episco-
pali de vigore, viribus, & effectu regulæ de
triennali, & cum denique dubitaretur, an
etiam procederet in foro interiori, fuit á me re-
solutum eandem vim haberé in foro interiori quá
exteriori, & beneficiatus tutus est etiam quoad
Deum, vt tenet Nauar. cons. 41. in fin. de preb. &
cons. 42. & cons. 3. num. 2. de renunciat sequutus
Rot. quæ post multas propositiones, discussiones,
atq; conflictus tandem ita conclusit teste Gomez
super d. reg. de triènn. q. 42. ad finem, vbi dicit hoc
intelligendum esse non quod taliter possidens ac-
quirat verum dominium, seù titulum, sed quia
acquirit exceptionem ex titulo illo colorato cum
possessione triennali, per quam exceptionem est
securus in conscientia durante toto tempore vitæ
suæ, etiam si alter sit prouisus de illo beneficio, &
habeat verum titulum, quia propter suam negli-
gentiam non poterit recuperare beneficium du-
rante vita illius triennalis, & eo mortuo poterit de
2 vita sua experiri, & simul dicit id ita fuisse sanctis-
sime conclusum; primo vt quod beneficiorũ posses-
sores sint certi de suis beneficijs, ob quorum incer
titudinem diffinus cultus, & Ecclesiarum cura
negligi posset, secundo vt sit litium finis, tertio in
pœnam negligentiam, quarto propter plenissimã
potestatem quam habet Papa in beneficialibus vn-
de non solum exceptionem, sed etiam verum do-
minium, & Ius posset conferre dictis triennali-
bus si placeret, quinto, quia etiam litis pendentia
non constituit possessorem in mala fide, nisi quan
do est pronunciatum contra eum, & sic dũ trien-
nalis non habet contrarium sententiam nõ potest
vere dici malæ fidei possessor, & cõsequenter non

mirum

mirum si dicta triennalis, quæ est altera veluti præscriptio sufficiat ei, & prosit ad securè manendū in sua possessione, & repellendum quemcunque molestatorem, sexto, quia patientia colligantis, seu alterius prætendentis titulum verum videtur quamdam tacitam renunciationem includere, vt in c. ex orc de his, q̄ fiūt à maiori part. Capit. septimo quia alias dicta regula si solum esset pro foro exteriori inijceret nobis loquere contra id, quod dicitur in c. de viduis 27. q. 1. Octauo ꝓpter Theoricam Bal. post alios in c. quæ in Ecclesiarum de const. quæ habet legem si fuerit iusta in foro fori, iustam vtriq. esse in foro poli. Nono propter paruū præiudicium, & recuperabile, quod irrogatur. Negligentibus non enim annullantur eorum tituli, sed tantum suspenduntur durante vita possessoris triēnalis, & morte eorum subsequuta possunt agere de Iuribus suis. Decimo, quia minore, seu breuiore tempore potest beneficiarius priuari Iure suo, & ipso beneficio, vt patet tot. tit. de cler. nō residentibus, quanto magis potuit suspendi eius Ius propter negligentiam, & absentiam trium annorum. His & alijs rōnibus tandem inclinata est Rota, & conclusit, regulam de triennali procedere tam in foro iudiciali, quam pœnitentiali, & sic in vtroq. foro esse tutum triennalem possessorem, idem testatur Arag. dec. 14. & Crescent. dec. 136.

SVMMARIVM.

1 *Pensio est onus reale.*
2 *Odia debent restringi.*
3 *Pontifex habet plenissimam potestatem in beneficiis*
4 *Pensiones imponunt onera, & seruitutes Ecclesijs.*
5 *Renunciatio beneficij non potest fieri coram laicis quacunque dignitate fulgentibus.*
6 *Concessio pensionis ad tempus facta per Episcopum alicui laico est valida.*

An Rex possit imponere pensionem in beneficijs eius patronatus.

DECISIO CCLXXXIX.

CVm Rex noster Catholicus nonnulla obtineat beneficia, aut ex Iure patronatus, vel ex concessione Summorum Pontificum, cumque inter alia hic Neapoli obtineret vnum magni valoris, eiq; imposuisset pensionem, ac illā contulisset cuidam laico benemerito, fuit coram me dubitatum, an de Iure potuisset dictam pensionem imponere, illamque laico suo benemerito conferre, & dicebam non posse, nam pensio cum
1 sit onus reale, & seruitus, idcircò est odiosa, & per consequens eius impositio, vel collatio non debet residere penes plures Gigas in tract. de pens. q. 46 num. 1. cum plur. seq. Cass. dec. 3. num. 1. de pen-
2 sion. odia enim debēt restringi, c. odia de reg. Iuris in sexto. Et pensio per Summum Pontificem tantum constituitur, & ad ipsum solum spectat
3 collatio, cum in beneficialibus plenissimam, liberrimamq. habeat potestatem c. 2. de præbend. in 6 Clem. 1. in fin. vt lit. pendent. plenè Rom. cū alijs ibi allegatis cons. 369. sequitur Boer. cons. 29. hinc videmus Legatos de Latere, Nuncios, Archiepiscopos, & Episcopos non posse in beneficijs imponere pensionem nisi id faciendi expressam habeant à Summo Pontifice potestatem, argumen. eor. quę scribunt Coras in sacerdotior. paraphrasi p. 1. c. 4. nu. 9 Gig de pension. q. 6. in qua latè discutit, an Legati de Latere, & alij possint imponere pensionem, ad quam sufficit remissio Oldr. cons. 226. & ratio iudicio meo esse potest, nam pensio-
4 nes imponant onera, & seruitutes Ecclesijs, imò ipsas destruunt vt tenet Verall. dec. 177. nu. 4. lib. 1 Ferret. cons. 388. vbi dicit, vt plurimum practicasse; Beneficiatos Ecclesijs suis deseruisse, & cultum diuinum prætermisisse ob curam nimiæ pensionis soluendæ, quo casu non habetur recursus ad Regem, sed ad Papam, tanquam patrē, & Rectorem omnium Ecclesiarum, & facit à contra-
5 rio, nam sicut renunciatio non potest fieri coram laico, etiam constituto in dignitate, quamuis maxima, scilicet Regali, aut Imperiali, ita Bal. in c. q in dubijs in principio de renunciatione, ita nec imponere pensiones, quia Rex, aut Imperator non sunt superiores, cum sint laici, Fusius de visit. lib. 2 c. 18. n. 12 relatus per Paris. de resignat. benef. li. 7 q. 11 num. 14.

Nihilominus contrarium fuit à me resolutum,
6 nam vt tenemus concessionem alicuius pensionis p laicum factam alicui laico ad tempus validā esse, secus si in perpetuum, eo enim casu requireretur consensus Capituli Guid. Pap. in d. c. 179. eo magis potest Rex. & quod diximus, renunciationem non posse fieri coram laico, etiā in magna dignitate constituto ita à contrario, nec imponere pensionem, limitatur quando Reges habent Ius conferendi ex priuilegio, quod possunt habere Abb. in cap. ad supplicationem n. 3. de renunc. Oldrad. cons. 209. & cons. 1. & exemplum habemus in quibusdam beneficijs existentibus in Regno Neapolitano, quæ ex priuilegio dato in fundatione, vel dotatione conferuntur per Proreges, & pro corroboratione huius opinionis addo, q pension. s concessio in stipendium, vt in casu nostro non est beneficium, sed est beneuola actio, vt testatur Caccialupus in tract. de pension. q. 17. vers. non est dubium, quo casu de Iure concessa cernitur, & laicus capax est per tex. in cap. quamuis, vbi Archid. de præben in 6. hinc est, quod si pensionarius vxoretur, vel miles fiat, non vacat pensio Imol. Card. Flor. & Laudens. in clem. 1. §. eadem de supplend. negligentia Prælat. quos, & alios refert Caccialupus d. tract. q. 15. per totam, & cum Rex habeat ius conferendi dictum beneficium sine assensu, & institutione Summi Pontificis, potest, & debet pēsionem concedere laicis benemeritis, eo magis cū in priuilegio nostri Sereniss. Regis inspiciātur illa verba, cum potestate addendi, vel minuendi, ergo potest minuere introitus in damnum clericorū, & beneficium benemeritorum.

SVMMARIVM.

1 *Testes interrogandi sunt non solum in articulis, sed etiam in circumstantijs.*
2 *Interrogatoria non tendentia in fauorem Fisci, non sunt facienda, contrarium fuit decisum nu. 3.*

An

An Fiscus teneatur assentire interrogatorio partis, an testis sit amicus, vel inimicus inquisiti.

DECISIO CCLXXXX.

1 Regulariter, testes interrogari possunt non solum super principaliter contentis in articulis, sed etiam super illorum circumstantijs, tex. est in cap. cum causam in illis verbis, & de singulis circumstantijs diligentes inquires, & ibi glo. in ver. circumstantijs, vbi quod alias nō peruenitur ad veritatem Io. Andr. post numerum tertium, & in verbo circumstantijs, et nu. 13. Bal. nu. 3. & nu. 47. vbi quod circumstantiæ sunt quæcunq. aggrauant factum, vel possunt mouere animum Iudicis ad credendum, vel discrepandum Bellamer. post nu. primum in verbo circumstantiæ Butr. nu. 17. ver. est tamen tunc vtile, vbi exēplificat aliquas circumstantias Zabarell. in summario, Anchar. post nu. 3. vers. 4. nota, & num. 15. vers. & prædicta Abb. nu. 1. in n. vers. nota Iudicē ex officio, & nu. 10. Aret. nu. 4. in tertio not. extra de testib. gl. fin. c. præsentium in verbo interrogatoria lit. N. in princ. & ibi Io. Monach. n. 10. in ver. interrogatoria de testib. in sexto, Io. And. in c. per tuas post nu. 11. extra eodem Albe. etc. in l. 3. nu. 8. in ff. de testib. Bar. in l. testium sum. 11. C. eod. Aegid. in tract. de testib. nu. 50. in fin. Pract. Corrad. in rub. de interrogatorio sub num. 2. f. 63. col. 1. Mo. ncel. in repert. test. rub. testes qualiter sunt de circumst. interrog. per tot. fol. 172. vbi de materia.

Dubitatum tamen fuit, an fiscus teneatur assentire interrogatorijs, an testes sint amici, vel inimici inquisiti, & prima consideratione videbatur dicendum, quod non, ex eo, quod talia interrogato-
2 ria non tendant in fauorem Fisci, & tanquam impertinentia non sunt admittenda, si admittantur respondere non tenetur, & si respondet dicat, se nescire, talis depositio non vitiatur Spec. in tit. de test. §. iam de interrogatorijs nu. 79 in ii. ver. caueat tamen Iudex, Alber. in l. 3. nu. 8 ad nn. ff. de testibus, Butrig in l. testium col. 1. vers. nōn tamen &c. C. eodem Bar in l. 1. nu. 9 & ibi etiam Salycet. post numerum quartum Paul. de Castr. num. 16. vers. sed si esset impertinens Ias. nu. 16. ver. secundo aduerte Ripa nu. 34 & nu. 41. vers. vltimo in quantum Bar. nu. 3. ff. si cer. pet. glos. in c. præsentium in verb. interrogatoria in N. in fin. vers. & si qua reperit superflua, vel impertinētia, & ibi Hostien. nu. 30 & Archid. nu. 7. de testib. in sexto, Hostien. in c. per tuas nu. 1. & ibi Io. Andr. nu. 5. in fi. de testib. Aret. in c. cum causam post nu. 5. extra eod. Albe. ic. de Malet. in tract. de testib. c. 7. post nu. 1. vers. & in hoc vertabitur officium Iudicis, Adden. ad Papien. in form. iuram. test. in verbo citati nu. 1. lit. A. Pract. Corradi §. 2. de offic. prætor. in caus. crimi. rub. de interrogatorio num. 2. fol. 63 col. 2. Lu. Pet. in pract. capitul. lib. 2. c. 5. rub. de admissione articulorum nu. 14. Viu. opin. 912. n. 6 vbi remissiue ponit casus 27. in quibus quis non tenetur respondere interrogatorijs impertinentibus ex Corrado in pract. d. §. 2. tit. de interrogatorio nu. 5. & seq. fol. 27. sed loquitur Corr. in interrogationibus parti facientibus, non autem testi, Monticell. in repert. test. rub. quomo. & qualiter testes circa, vel extra articulos sint interrogandi fol. 169. col. 1. vers. 4. & seq. vbi de materia, & rub. qualiter testes sunt de circumstantijs interrogādi fol. 173. col. 1. vers. penul. Gayl. obseru. 95. nu. 2 & sub nu. 6. lib. 1.

Cæterum contrarium fuit resolutum in Curia
3 Archiepiscopali, nam fuit dictum, Fiscum teneri admittere interrogatoria tam facientia in eius fauorem, quam contra se, ex notab. doctr. Bal. in l. si generaliter C. de Ep. scopali Audientia, & facit q. in dubio interrogatoria sunt iudicanda non impertinentia, & consequenter admitten. la Ias. in l. 1. nu. 16. vers. nota hoc, quia Iudex in dubio debet illa admittere ff. si cer. pet. Adden. ad gl. in c. præsentium in ver. interrogatoria in fin. a. m. 3. & ibi Franch. post nu. 6. vers. & in dubio Iudex de testibus in sexto.

SVMMARIVM.

1 *Statutum puniens delinquentem in Ecclesia, non procedit, si delictum sit commissum in ostio Ecclesiæ, Amplia nu. 3.*
2 *Insultans in ostio Ecclesiæ, non dicitur in Ecclesia insultasse.*
4 *In odiosis casus mixtus non continetur sub simplicibus.*
5 *Nemo debet extrahi inuitus à propria domo. Limita nu. 6.*
7 *Retinens arma in hospitio punitur pæna edicti Curiæ Archiep. contra retinentes arma domi.*

Arma retinens in hospitio, an puniatur pœna edicti Curiæ Archiepiscopalis contra retinentes arma domi.

DECISIO CCXCI.

Quidam Clericus aduena inquirebatur de duobus, primo de furto facto suo fratri, secundo quod in hospitio vbi morabatur fuerūt reperti duo sclopeti parui, vulgo (*scoppettuoli carrichi*) & cū de primo delicto Curia siluisset, ex quo fuerunt restituta bona furata, & facta fuit remissio à fratre. Tractabatur igitur de infligenda pœna edicti nostræ Curiæ contra tenentes arma domi, sed quia ipse retinebat in hospitio, fuit dubitatum an eandem pœnam incurrere deberet, & in eius fauorem, quod dicta pœna puniri non debebat, adducebatur primo, quia statu-
1 tum puniens delinquentem in Ecclesia non procedit, si delictum fit commissum in ostio Ecclesiæ c. in pœnis de re iud. in sexto, l. cū quidā ff. de lib.
2 & posthu. & illi qui in ostio Ecclesiæ insultauit in materia pœnali, & odiosa non dicitur in Ecclesia insultasse, quoniam licet ostium sit de Ecclesia non tamen est in Ecclesia ad tex. in l. 1. §. in publ. flum. ff. de fluminib. & quod statutum puniens in
3 sultantem in domo non comprehendat illum qui insultauit aliquem in ostio domus, dicit Bart. in

in §.hoc interdictum, & post multos ibi Alex. in
addit. & in d.l.1.§.in publico Bal. in l.Gallus §.il-
le casus in vlt.col.ff.de lib.& posthu. & facit,nam
ille qui est in Ecclesia non dicitur esse intus Eccle
siam, vt dicit glos.sing.in c.cum sanctam in verb.
vir ego de pœnit.dist. 2.quia in odiosis, & pœna-
4 libus casus mixtus non continetur sub simplici-
bus, Bar.& alij in l.2.ff.de verb.oblig nec etiam
fit extẽsio de casu ad casum. Bero.cons.177.n.22,
& facit in hoc nostro articulo regula illa, quod
5 nemo de domo sua inuitus extrahi debet,quam
regulam intelligunt Doctores loquentem de do-
mo propria,& quod perpetuò ibi inhabitet , quia
ab illa extrahi non prohibetur, vt notat Bar.in
l.nec in ea ff.de adulter. & facit text.in l.quod ait
§.sufficit vers. sed si pater eod. tit. & notat Alber.
in tract. statutorum p.2.q.25. quæ incip. itẽ quæ-
ritur vers.quid si aliquis.

Cœterum contrarium fuit resolutum , quia
7 quæ dicuntur de domo propria non habent locũ
in aliena,vt notat Alex. post Abbat. in l.plerique
ff.de in ius voc.& maximè,quia iura non loquun-
tur,quando iustitia impeditur, & ex causa,vt no-
tat Bal.in l.11.C.de seru.fugit.quia tali casu cessat
ratio,quæ est in domo suæ habitationis,& conse-
quenter condemnauimus illum ad pœnam no-
stri edicti.

SVMMARIVM.

1 *Fratres Sancti Francisci de Obseruantia sunt inca-
paces institutione vniuersali,limita nu. 2.*

An Fratres Sancti Francisci de Obseruantia sint incapaces institutione cum clausula,vt res vendantur,& in eorum vsus pretium conuertatur.

DECISIO CCLXXXII.

1 REgulam illam generalem, Ecclesiam.f.sed
Fratres Sancti Francisci de Obseruantia
esse incapaces institutione vniuersali, nõ
modo concepta in propria Ecclesia persona, ve-
rum etiam ipsius Monachos Bart.in l.1.C de cõ-
duct.& procurat. lib. 11. Anchar. in clem. exiuit
vers. sed quæro de verb. signif. Barbatia in cap.
nos de testamẽtis Bal.in auth.ingressi C.de sacros.
Eccles. Angelus in authen.de Ecclesiast.tit.in §.si
quis autem il secondo ex text. in d.clemen.exiuit
§.porrò & in cap.1.§.cõfirmatos vbi glos.in verb.
professio de Religiosis domibus in 6.quorum sen
tentiam fuit sectatum Concilium Tridentinum
2 sess.25.cap.3. de regular. limitauimus in Curia
nostra Archiepiscopali, non procedere, scilicet
quando fuit dictum à testatore , quod vendantur
bona relicta dictis Fratribus,seu eorum Ecclesijs
& pretium conuertatur in eorum quotidianum
vsum , nam in dies sæpissimè videmus aliquid
relinqui Cappuccinis, & alijs Fratribus Sancti
Francisci de Obseruantia,quod cum non possint
retinere illud vendunt, & pretium conuertitur
in eorum quotidianos vsus,puta in victum,& ve-
stitum,quæ praxis adeo est vera,& in vsum rece-
ptissima, quod per eam possumus reprobare sen-
tentiam Bald.in d.auth.ingressi asserentis,illam
generalem regulam procedere , etiam quando in
institutione fuerit dictum,quod vendantur bona,
& pretium conuertatur in eorum vsus, sequitur
Aret.in l.apud Iulian.§.constat ff. de legat. 1.quã
conclusionem,licet dicat de iure communi, Ant.
Gabr.in suis comm.opin. positis in 2. vol.tit de
hæred.instit.concl.1.nu.2. & 3. & in tit.de legatis
concl.1.nu.1.Abb.in c.in præsentia nu.62.de pro-
bat.& in cons.27.volum.2. Rom.cons.196.& 263
Aret.& Imol.in l.1. vers. quod autem de testam.
tamen hæc comm.opin.annullatur per continuã,
& contrariam consuetudinem.

SVMMARIVM.

1 *Literæ cambij habent executionem paratam.*
2 *Pro literis cambij non datur actio de constituta
pecunia.*
3 *A sententia lata pro literis cambij non datur ap-
pellatio.*
4 *Literæ cambij habent exequutionem paratam, tam
contra scribentem,quam contra acceptantem.*
5 *Literæ cambij non habent executionem paratam
contra correum, ad quem non peruenit pecunia.*

An literæ cambij habeant exequutionem paratam contra alterum correum , ad quem non peruenit pecunia.

DECISIO CCLXXXIII.

1 PRo vera habita illa opinione,quod literæ cã-
bij habeant executionem paratam , vt inter
cœteros affirmat Bero.cons.33.num.12.vbi
docet quod hæ literæ habent exequutionem ce-
lerrimam.& paratam,contra quam nihil ferè po-
test opponi, vt tenet Cauat. in suo tract.de camb.
pag 225.c.de literis vers quæro an literæ, & pag.
235.vbi subdit,hoc rationabiliter introductum
esse,quia magna est præsumptio fraudis contra
non soluentem,arg tex. in l. qui sequutus C. de
exercitor.act.fundãtur .n. præcitati Doctores in
2 eo,nam pro literis cambij competit actio de con-
stituta pecunia,quæ sola actio ex æquitate Præto-
ris retinet primæuam suam naturam Iurisgentiũ,
vt ex solo consensu nudo producat actionem , &
etiam habeat Regiam manum,quia mediante ex-
peditur,prout ante proditas actiones expedieban-
tur,vt declarat Ias.inst.de act.§.in personam in
princ.manus autem Regia idem importat, quod
exequutiuè procedere Bar.in extrauag.ad repri-
mendum vers.& figura in fine,& quia dantur de-
cem dies,qui dantur miserationis causa condem-
natis,vt dicit idem Bar.& alij in l. promissor §.1.
de const.pec.nã constitutũ nil aliud est , quam fi-
cta traditio,igitur tenetur exequutiuè,& facit pro
corroboratione huius opinionis , nam à sententia
3 lata pro literis cambij non datur appellatio, vt do
cuere Socc.Iun.Berous, Ruginel,ac alij, quos re-
tu-

tulit, & sequutus est Caust. de cambijs pag. 225.
col. 1. in fin. cap. de literis, & nulla alia de causa po
test contingere, quin concedatur via exequutiua,
quæ omnia adeo vera existunt, vt procedant tam
contra scribentem, quam contra acceptantem,
ratio est, quia fauor viæ exequutiuæ non est respe
ctu scribentis literas cambij, nec acceptantis, sed
fauore illius, qui cambium dedit Decian. resp. 109
4 nu. 13. lib. 2. & ideo procedi debet tam contra
scribentem, quam contra acceptantem, vt in ter-
minis decisum refert Mastrill. dec. 9. p. 1. Fuit igi
tur in Curia nostra Archiepiscopali dubitatum,
an eadem via deberet procedi contra alterū cor-
reum, ad quem non peruenit pecunia, & fuit di-
ctum, quod si factum fuerit, vt tantum ad vnum
perueniat pecunia, & alius esset fideiussor, non
tamen obligauit se principaliter, tunc via exequu
tiua agi non potest contra correum ad quem nō
peruenit pecunia, si vero hoc non fuit actum cū
creditore, sed tantum inter eos, tunc videtur quod
factum eorum non præiudicat creditori, vt in au
then. hoc ita §. si vero minus idonei C. de duobus
5 reis, tandem fuit resolutum contra alterum cor-
reum ad quem non peruenit pecunia non posse
procedi via exequutiua, argu. eorum quæ notat
Bar. in d. auth. hoc ita nu. 29. in fi. C. de duob. reis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus irregularis dicitur verè, & propriè cle-
ricus.*
2 *Clerico irregulari permittitur exercere ea omnia,
quæ non concernunt actum ordinis.*
3 *Irregularitas non impedit, quin character impri-
matur.*
4 *Clerico irregulari nequeunt conferri beneficia.*

Clerico irregulari, an possit interdici ab Episcopo, ne inseruiat in diuinis.

DECISIO CCLXXXXIV.

REuerendissimus Episcopus Castri Maris
de Stabijs interdixerat cuidam clerico, ne
inseruiret in diuinis, ex eo quod homicidiū
perpatrarat, vndè cum me interrogasset, an de iu
re id potuisset facere, dicebam id minimè de Iure
1 sibi permissum fuisse, nam clericus irregularis di-
citur verè, & proprie clericus. Bal. in c. 1. in fi. de
iudic. ex quo habet characterē clericatus, licet nō
habeat executionem illius Paris. cons. 69. n. 21. lib.
4. & Rebuff. in tract. nominationum q. 22. nu. 12.
Sum. Syl. in verb. irregularitas n. 10. vers. 10. quic-
quid in contrarium dixerit Guid. Pap. in dec. 449
cum contra eum sit gl. in c. primatus 71. distinct.
super verbo obtineat, & Rebuff. vbi supra, quem
allegat ad hoc Verall in dec. 126. p. 1. vbi clerico
2 irregulari permittitur exercere ea omnia, quæ nō
concernunt actum ordinis, retinet etiam priuile-
gium clericale sicuti reliqui clerici, & remanet
sub iurisdictione Iudicis Ecclesiastici, donec de-
gradatur, si est degradandus c. dilectum 81. dist.
Scribentes omnes, & præcipuè Abb. & Dec. nu. 6.
in c. cum non ab homine de iudic. idem Abb. in
c. non potest de re iud. & in cap. tuæ in vlt. not. de
pœn. Alber. in l. penult. ff. si ex noxali causa agat
Socc. in c. ad abolendam nu. 21. de hæret. Decian.
in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 19. quod adeò verū
existimant præcitati Doctores, vt affirment pro-
3 cedere etiam si clericus tempore promotionis, iā
irregularitatem incurrisset, quia irregularitas nō
impedit quin character imprimatur Abb. in d. c.
cum non ab homine nu. 5. de iud. & in c. cum illo-
rum circa medium de sent. excommun. Innoc. in
cap. 1. de scisinat. Cæpoll. cons. 11. & 12. in crimi-
nalibus Maiol. in tract. de irregularit. lib. 4. cap. 33
nu. 1. vbi dicit, quod irregularis qui facit se ordi-
dinari recipit characterem actu, & habitu, & fit
verus Sacerdos, & vt verus Sacerdos accipit pote-
statem super consecrat. Eucharist. allegat Card. in
cap. Apostolicæ dist. 56. & vlterius dicit, quod hoc pro-
cedit etiam si ordinans esset irregularis, est bene
verum quod irregularis ita ordinatus non habe-
bit ordinum exequutionem, & si auderet ordines
ministrare incurreret nouam irregularitatem
Maiol. & Archid. in loc. præcitat. Nauar. cons. 37.
num. 2. de tempor. ordina. tom. 1. car. 120. & pro
huius opinionis corroboratione facit tandem, qd
irregularis potest exercere omnia ea, quæ non sūt
ordinis, vt per Couarru. in clem. si fur. §. 2. de ho-
micid. Crast. de effect. cler. effect. 12. vbi dicit qd
4 cum clericus irregularis non habeat ordinum
exequutionem, propterea beneficia conferri ne-
queunt, & seruire in diuinis, prout celebrationi
Missarum non esse actum ordinis euidenter pa-
tet, cum sit de ijs, quę possunt exerceri per meros
laicos, vt quotidiana praxis, quasi in obseruantiam
id adduxit, videmus enim Sacerdotibus diuina
facientibus laicos inseruientes & ita me rescribē-
te dicto Episcopo fuit exequutum, & ordinatum,
vt dictus clericus admitteretur ad seruitium in
diuinis in sua Ecclesia, per doctr. Syluest. in sum.
in ver. ordo, il secondo.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in minoribus nō gaudet priuilegio fori, nisi
inseruiat alicui Ecclesiæ, vel beneficium obtineat.*
2 *Electione facta acquiritur Ius electo, limita, nu. 5.*
3 *Creditor qui egit semel assistens super bonis cessis
non potest deinde variare.*
4 *Vicarius potest absente Episcopo mutare Ecclesiæ
seruitium.*

An Vicarius absente Episcopo possit mutare Ecclesiam, in qua Clericus fuit adscriptus pro ipsius seruitio, iuxta formā Concilij Trident.

D Ei

DECISIO CCLXXXXV.

1 EX Concilio Tridentino cap. 6. sess. 23. de reformat. clericus in minoribus constitutus non gaudet priuilegio fori, nisi beneficiũ Ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, & tonsuram deferens alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in Seminario clericorũ, aut in aliqua schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur, de qua re nouiter tradit Cened. latè in suis quæstionibus Canonicis q. 4. vbi vtilia ducit ad ornatum Concilij, vbi supra, ex quo meritò, & si clericus habeat fori electionem, vt post alios quos allegat tradit Graff. de effect. clericat. in præludio n. 422. tamen hoc procedit vbicunq. superius relata ex Sacro Concilio clerici seruant, loquendo tamen de clericis minoribus.

Quare cum clericus in minoribus constitutus esset adscriptus cuidam Ecclesiæ, ad effectum gaudendi beneficio fori, iuxta mentem Concilij in loco supra relato, & instaret deinde alteram Ecclesiam assignari pro seruitio, fuit in nostra Curia Archiepiscopali dubitatum, si valuisset D. Vicarius existente Illustrissimo Ordinario Romæ hoc facere, & videbatur pro negatiua parte concludẽdum, quasi quod aliter agẽdo videretur eripi Ius
2 Ecclesiæ assignato cui erat acquisitum, electione enim facta acquiritur Ius electo, & eligentes reuocare nequeunt, vt decidit Bart. in l. absenti col. 1. ff. de donat. vbi Castr. & Imol. Abb. cons. 47. relati per Franch. dec. 539. Eo magis, quia ex assignatione alterius Ecclesiæ induceretur variatio, quæ legibus inimica est, vndè euenit, quod Actuarius semel electus non potest variari, variationẽ enim prohiberi in ordinibus, & Beneficialibus dixit Archidiac. in cap. ne captandæ de præbend. in sexto: Achill. de Graff. in dec. 13. de pension. & clericus habens facultatem nominandi nequit variare Rota dec. 1. de præbend. in antiq. sic Reseruatario nõ
3 licet variare Put. dec. 193. lib. 3. vnde creditor, qui egit semel assistentia super cessis bonis, nequit deinde super alijs variare Capyc. dec. 33. licet nos contrarium decidimus in Curia nostra, vt in dec. 280. part. 2. & hinc creditor qui elegit rem vnam ex oblatis à suo debitore vigore Auth hoc nisi C. de solut. nõn valet deinde variare petendo aliam, & sic Baro, qui pecunia recepta Terram vnam fecit Cameram, variando non potest aliam eligere.
4 Cæterum contrarium censuimus, potuisse scilicet Reuerendissimum D. Vicarium commutare seruitium prædictum alteri Ecclesiæ, per textũ in cap. cum nullus de tempor. ordinat. vbi Episcopo in remotis existente potest Vicarius exercere ea omnia, quæ ab Episcopo exigunt speciale mãdatum.
5 Non obstat, quod electione facta, eligentes nequeunt reuocare, vt supra diximus, nam Regula hæc procedit in electione necessaria, vt firmantes hanc Regulam supracitati dicunt.

Neque obstat, variationem esse legibus inimicam, nam hoc procedit in alijs terminis, quam in nostro casu.

SVMMARIVM.

1 *Ratione contractus quis sortitur forum illius loci in quo contrahit.*
2 *Habens fori electionem, illa non gaudet vbi est conuentus in loco contractus.*
3 *Dispositio textus in cap. Romana §. contrahentes de for. compet. habet locum in illo, qui casu reperitur in loco contractus.*

Dispositio text. in cap. Romana §. contrahentes de for compet. an habeat locum in illo, qui casu reperitur in loco contractus.

DECISIO CCLXXXXVI.

1 REgula firmissima est in Iure, quod ratione contractus quis sortitur forum in loco contractus, quando ibidem reperitur ex vulgato tex. in cap. Romana §. contrahentes de for compet. & l. hæres absens ff. de iudic. in §. 1. quod latè examinant Couar. pract. quæst. cap. 10. Duen reg 642 Gutt. de iuram. confirm. p. 2. cap. 16. Bellug in spec. Princ. rub. 11. §. visum est & ibi latè Borrell. in addit. ad lit. A Auend. respõs. 42. Auiles in cap 7 prætorum in glos. entreguen, quos refert, & sequitur Nouarius in sua praxi electio. & variat fori quæst. 28. sect. 2 vbi firmat opi-
2 nionem habentem fori electionem illa non gaudere. vbi est conuentus in loco contractus scribẽs nu. 2. regulam supra firmatam non habere locũ si non agatur ad obseruantiam contractus, sed ad distractum allegat Bal. in l. 2 nu. 1. C. vbi & apud quem cognit. rest. in integrum vbi Castrensis dicit se respondisse de facto, cum esset interrogatus à quodam Doctore, primo anno quod venerat ad legendum Paduæ, subdens, quod tunc non erat memor dicti Baldi, pro quibus facit quod testatur Bart. in l qui certo loco ff. de cond. ind. refert, & sequitur Socc. in reg. 160.
3 Nos autem in Curia Archiepiscopali in facti contingentia decreuimus, dispositionem dicti textus in cap. Romana §. contrahentes procedere, & habere locum etiam in illo, qui casu reperitur in loco contractus.

Et pro coronide, & intellectu textus in cap. Romana §. contrahentes de for. comp. & l. hæres absens §. 1. de iudic. adduxi infrascripta media.

Communi traditione receptum est, ratione contractus quem sortiri forum si ibi inueniatur alias secus; quia in contractibus regulariter non habet locum remissio, iuxta expressam dispositionem textus in cap. Romana §. contrahentes de for. comp. in sexto, & in l. hæres absens §. 1. ff. de iudic. & vtrobique DD. cap. fin de for. comp. & sic habens fori electionem, vt sunt pupilli, & cæteræ miserabiles personæ, de quibus in l. vnica C. quando Imperator. & Constit. Regni statuimus, illa non gaudeat vbi est conuentus in loco contractus.

T Quæ

Quæ conclusio procedit, si ibi idest in loco contractus debitor fuerit repertus, nam in hoc casu nedum laicus potest ratione contractus ibi conueniri vbi contraxit vigore citati textus in l. hæres absens § 1. sed etiam clericus poterit ibi cóueniri vbi contraxit, etiam si absque licentia sui Episcopi in aliena Diœcesi contraxit cap. dilecti vbi notant DD. & dict. cap. fin. de foro competent. cum cit. §. contrahentes eod. tit. tradit Ripa in cap. 1. num. 67. extra de iudic. & loco si ibi, id in loco contractus non reperiatur, non poterit reus ratione contractus conueniri, si ibi domicilium non habeat.

Non tamen locum habet communis traditio superius relata, si contrahens in contractu renunciat proprio foro, qui tunc fit remissio, & si in loco contractus non reperiatur, vt est gl. singularis in l. 1. ff. si quis in ius vocat. non iuet quam notandam dicit Bar. ibid. nu 3. vbi Alber. dicit eam seruari in vsu iudiciorum, & sic post alios, quos allegat recenset Aviles in cap præter. c. p. 27. in gl. sententiæ gen. nu. 19. Diaz in regul. 532. Addit. ad Bellug. in spec. Princ. §. visum est. rub. 11. lit. A. vbi alios refert concordantes, cum cæteris hanc esse communem opinionem scribentibus relatis per Gutt de iuram. confirm. cap. 16. num. 4. qui subdit num. 6. supradictam communem sententiam neque habere locum, si debitor cum iuramento promittat, se litigaturum, seu responsurum in loco contractus, quia tunc ratione iuramenti, quod facit promittentem præcisé teneri ad factum, poterit contrahens conueniri in loco contractus, etiam si ibi non reperiatur ex Bart. Roman. Dec. z. Bauer. Auil. & Couar. quos allegat quibus addo Castren. Ang. Alex. Fulgos. Ias. Deci. Imol. Aretin. Anchar. Ioan. & Rip. relatos per Trentacinq variar. resolut. lib. 3. resolut. 25. sub num. 18. vers. prima est, qui licet referat aliquos contrarium tenentes, vt etiam facit Addit. ad Bellug. in spec. Princ. §. visum est, rub. 11 t. lit. A. tamen num. 19. durum esse dicit recedere à nostra opinione, vbi illam defendit, & communem, & veriorem appellat.

Vt ne pariter dicimus, vbi quis conueniretur pro reddenda administratione, nam licet non reperiatur in loco administrationis, ibi tamen debet remitti ad reddendam rationem, vt est casus in d. l. hæres absens §. si quis tutelam, & ratio est, quia quoad reddendam rationem administrationis factæ conueniendus est quis, vbi administratio gesta est, cum ratione administrationis sortiatur forum illius loci, vbi gesta est administratio l. prætor §. is etiam ff. de edendo l. 1. & 2. C. vbi de ratioc. agi oport. Rota Rom. in vna Firmian. die 29. Nouembr. 1577. coram Blanchetto, & in vna Roman. seu Lugdunens. redditionis rationis 17. Martij 1589. Sicque beneficium electionis fori nó competere personis priuilegiatis in redditione rationum, & reliquorum solutione, ex quo dum intendebat Vniuersitas Terræ Bernaudi facere sibi reddere rationes, & reliqua restituere ab Administratoribus, qui elegerant in forum Regiam Dohanam Menepecudum Foggiæ fuit dictum, rationes esse reddendas in dicta Terra in qua fuit facta administratio, & electio facta non fuit admissa per tex. in l. hac perpetua, C. vbi decur. vel cohortal. vbi Administratores Vniuersitatis pro redditione rationum, & reliquorum solutione non gaudent priuilegio fori.

Sed quando alibi destinatur solutio, tunc in loco contractus quis non sortitur forum, sed in loco destinatæ solutionis est conueniendus, iuxta doctr. Bart in l. fin. ff. de bon. auct. iu t. possid. per illum text. & in l. quaro ff. de solu. vbi etiam Angel. Fely. in cap. fin. num. 40. de for comp. Saly. & Cyn. in l. 1. vbi conueniat. in cert. loco Socc. cons. 35. sub num. 5. vol. 1. Rip. in cap. 1. nu. 63. de iudicijs, vbi quod additur forus celebrati contractus foro destinatæ solutionis, quando destinatio fieret ex interuallo, isto enim casu & in loco celebrati cótractus, in loco solutionis, & loco domicilij poterit conueniri, subdens num. 64. vbi etiam Dec. col. 20 in vers. tertio prædicta conclusio post Abb. in cap. fin de for. comp. quod licet in loco destinatæ solutionis possit conueniri, tamen intelligitur si ibi reperiatur, sequitur Trentacinq. in d. resolut. 26. in tit de solut. sub nu. 5. & n 12. vbi quærit an hæc conclusio procedat, quando in loco contractus, seu destinatæ solutionis non reperiatur Dominus, aut Procurator, & scribit Bald. in cós. 167 & Dec. in l. conuenerit de iurisdict. omn. iud. & in cap. 1. ext. de iudicijs, vbi etiam Rip. sub nu. 64. in vers. quinto amplia negatiuam partem sequi, ipse tamen horum opinionem declarat procedere, vbi ageretur actione personali ex promissione soluendi facta vbique, vel in tali loco certo, sed quando actione reali, secus esse dicit, quia hoc casu de iuris dispositione possessor conueniri poterit actione reali, & maximè quando Procurator est in specie constitutus, vt decisum per Sacrum nostrum Consilium Neapolitanum tradit Fräch. in dec. 177.

Sic pariter vbi contractus fuerit factus cum viatore, nam viator in loco contractus conueniri non poterit ex d. l. hæres absens, §. proinde, versic. nunc dicimus, vbi glos. & DD. Trentacinq. vbi supra nu. 4. dicens in hoc notandum, quod si conuentus asserat ibi contraxisse tamquam viatoré, & statim recessurum, debet hoc probare, quia nos habemus regulam, quod quis ratione contractus potest in loco contractus conueniri, si ibi fuerit inuentus, si igitur conuentus excipit, quod ibi contraxit tanquam viator, debet hanc exceptionem probare l. ab ea parte in p. inc. & l. in exceptionibus ff. de probat.

Et hæc breuiter annotasse sufficiat pro ornatu text. in cap. Romana §. contrahentes de foro comp. & l. hæres absens ff. de iudic.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans tenetur verificare narrata in sua gratia.*
2 *Cui incumbat onus probandi ætatem, ad effectum vt gratia dicatur subreptitia.*
3 *Fundans se super ætate minori, vel maiori, debet illam probare.*

Defectus ætatis expressæ, an vitiet gratiã Pontificis.

DECISIO CCLXXXXVII.

1 REgulariter, impetrans tenetur verificare narrata in sua gratia, & per consequens tenetur verificare ætatem expressam, Put. dec. 187. & 202. lib. 1. & 277. lib. 3. Caputaq. dec. 128. 129. & 130. & seq. par. 1. vbi de ætate in coadiutoria narrata, etiam si solum instet pro absolutoria, quando aduersarius qui venit ex alio titulo illam alias iustificauit Put. decis. 300. lib. 1. Mandos. de ætat. minor. quæst. 23. nam si actor iustificauit gratiam suam reus excipiens tenetur suam quoque iustificare, nisi secundus impetrans impetrauerit certo modo, quia primus non expresserat veram ætatem, seu ob defectum ætatis legitimæ, nam tunc certo modo impetrans tenetur probare, illum non fuisse in illa ætate tamquam fundamentum suæ gratiæ Put. & Mandos. vbi proximè, & teneretur id probare plenè, vt in dec. Hyspal. portionis 20. Iunij 1594 vide consil. Menoch. 916. lib. 4. vbi ait non esse subreptitiam gratiam, & prouisionem beneficij in qua impetrans expressit se tunc esse in 13. suæ ætatis anno, cum solum esset in 12. non videtur verum maximè si ad 13 ætatis annum illi deesset vltra sex mẽses, quinimò videtur quod cum certa ætas absolutè narratur sine dictione, vel, circa, de qua ibi debet omninò verificari, narratiua enim videtur indiuidua ratione formæ, sicut de sententia dicitur Rota dec. 22 t. p. 2. diuersorum.

2 Difficultas tamen oritur circa hunc articulum cui nã incumbat onus probandi ætatẽ, ad effectũ, vt gratia sit subreptitia, & circa hoc mihi videtur distinguendum, quod aut quis petit sententiam canonizatoriam sui tit. seu adiudicatoriam beneficij, & ex aduerso negatur eum habere ætatem legitimam ad tale beneficium, & tunc canonizatoriam seu adiudicatoriam petẽti incumbit onus probandi ætatem tanquam fundamentum suæ intentionis, cum id petat tanquam habilis Baldus in cap. in præsentia, de probat. num. 34. & ibidem Fel. nu. 38. Mandos. reg. 18. q. 3. nu. 4. Rot. dec. 1. de præsumpt. in antiq. quæ ait, quod non præsumitur quis legitimus, ad hoc, vt adiudicetur beneficium sibi, nisi probetur, quod etiam inquit in dec. 19. de test. spol. in nouis, quæ ait quod impetrans Prioratum Monachalem, ad quem requiritur professio expressa, illam si negetur probare tenetur Verall. dec. 308. n. 2. p. 1.

Aut quis obstat pro absolutoria tantum, ac petitis, & tunc indistinctè non tenetur probare ætatem in sua gratia non expressam, etiam si ex aduerso negetur, nã ex quo nõ fuit de ea facta mẽtio in gratia præsumitur habilis ad istum effectũ, & dicenti, seu opponẽti eum non habere ætatem legitimam incumbit onus probandi Rebuff. in praxi tit. requisita ad coll tionem bonam nu. 39. & in rep. c. extirpandæ 4. qui verò de præb. 2. not. vers. si vult, Masc. conc. 667. nu. 6. & 8. & facit ad

3 prædicta communis opinio, quæ habet quod fundans se super ætate minori, vel maiori, debet illã probare Fel. in c. cũ in præsentia de prob. n. 28. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 14. Duen. reg. 258. & Mascar. d. concl. 667.

SVMMARIVM.

1 *Testibus infamibus regulariter non creditur, nisi in tortura.*
2 *Socijs criminum non creditur, nisi in tortura.*
3 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*
4 *Fauor fidei est ampliandus.*
5 *Declaratur textus in cap. in fidei fauorem de hæreticis in sexto.*
6 *Testes infames absque tortura admittuntur in crimine summæ, & læsæ Maiestatis.*
7 *Testes infames de Iure antiquo qualiter admittebantur.*

Dispositio textus in cap. in fidei fauorem de hæretic. in sexto, an procedat, non illata tortura.

DECISIO CCLXXXXVIII.

1 REgulariter, testibus infamibus, & habentibus exceptionem non creditur absq. tortura ad Iurẽ tradita per Bald. in l. fin. C. de

2 accus. vbi recenset hanc sententiam esse communem, de qua per Peguer in dec. 5. quemadmodũ etiam non creditur socijs criminum absque tortura, vt per Pegueram cit. decisio. excepto in crimine hæresis, in cuius fauorem admittuntur testes socij criminis, cap. in fidei fauorem de hæret. in sexto.

Quære in Curia Episcopali Calatinæ fuit dubitatum, tempore quo ibidem residebat Illustrissimus D. meus Horatius de Aquauiua, an dispositio d. text. c. in fide fauorem inducat specialitatem respectu torturæ, vt credatur socijs in dicto crimine nullo illato eis tormento, & prima facie videbatur dicendum, quod sic, quia citatus textus

3 indistinctè loquitur, nec distinguit, an in tormentis, vel extra tormenta deponerent, vndè nec nos distinguere debemus, vulgata l. de pre, io ff. de publ. in rem act. l. si seruum 9. nõ dixit prætor ff. de acquir. hæred. Et maximè quia illud fuerat inductum in fauorem fidei, qui fauor erat ampliandus, & non restringendus, c. odia de reg. iur. in sexto, l. in suis ff. de lib. & posth.

Et quia DD. per tex. in d. cap. in fidei fauorem concludebant, nullam exceptionem obstare testi, quin admitteretur, nisi inimicitiæ, & ea quæ erãt

T 2 Iuris

Iuris naturalis nihil prorsus dicentes, quod talis testis etiam quod pateretur exceptiones, de quibus in illo textu deberet torqueri, & quia nulla videretur specialitas in hoc crimine cum alijs criminibus similiter admitterentur, iuxta not. in l. fi. C. de accus.

Sed ego replicabam, quod licet text. in d. c. in
5 fidei fauorem simpliciter disponeret socium criminis in causa fidei admittendum, tamen intelligi debebat, vt admitteretur secundum alijs qualitates de Iure, & socio criminis, & alias infami requisitas, & sic cum tormentis, & ita in terminis voluerunt Hypp. in cons. 103. n. 13. Gandisal. in tracta. de haeres. q. 13. nu. 11. & 15. Venafr. cons. 27. n. 2. Paris. cons. 2. nu. 83. vol. 3. Boer. dec. 319. n. 2. & 3
6 Prout in simili videbamus in crimine laesae Maiestatis, & simoniae, in quibus iura dicebant tales socios, & participes, vel alias infames in testes admittendos esse l. famosi ff. ad leg. Iul. maiest. & no. in l. quoniam liberi C. de testib. c. 1. cap. per tuas, & c. licet Hel. de symon. & tamen intelligebatur si id in tormentis deponerent, sicut etiam in alijs criminibus exceptis, vt per gl. & ibi Innoc. in d. cap. per tuas in verb. adminicula, & per Scrib. in d. c. 1. Affl. in const. Regn. in titu. de patarenis num. 23. vers. quintus est casus, Scribentes in d. l. fi. Fulg in cons. 173. cũ alis cumulatis per Paris. in d. cons. 2.
7 testes enim infames nunquam admittebantur sine tormentis l. ob carmen in princ. ff. de test. § si vero ignoti, Auth. eod. glos. in summa 15. q. 6. Arch. & Gemin. in cap. illi qui 5. q. 5. & sic dicebam tollere primam rationem in contrarium adductam cum nos distingueremus, sed lex ipsa distingueret, & se ipsam declararet ad vulgat l. non est nouum, & l. sed, & posteriores ff. de legib.

Nec obstat id quod de fauore ampliando dicebatur, cum satis ampliaretur fauor in hoc, vt causa fideicommissi connumeraretur inter exceptas, quod antea in specie minimè expressum fuerat, & quod DD. dicentes nullam exceptionem obstare non propterea excludebant, quin testes socij, & participes, vel alias infames essent torquendi, prout et á in alijs exceptis requirebatur.

Nec est verum, quod text. in d. c. in fidei fauorẽ voluerit inducere specialitatem respectu casuum exceptorum, & ab illis crimen haeresis excipere, quę specialitas in alio non fuisset, nisi vt in causa fidei sine tormentis admitteretur, id enim expressè dixisset cum alias clarum esset tales testes, etiã in exceptis non aliter quam cum tormentis admitti, vt in Iuribus supra allegatis, & circa vnũ, & idem factum duo specialia minimè cõcurrere debent, vulgata l. 1. C. de dot. promiss. c. 2. de trãs. ep. quae quidem si textus sic intelligeretur procul dubio concurrerent, primum quod admitterẽtur socij criminum contra reg. de qua in d. l. fi. & not. in l. quoniam liberi, & in d. c. 1. de confess. secundum, quod sine tormentis cõtra tex. in d. l. ob carmen.

Imò, quod textus ex omnibus illis verbis apertè demonstrabat nil aliud inducere voluisse, nisi vt etiam in crimine haeresis testes, quod alias non admittebantur in alijs, prout & in coeteris exceptis aequiparare, prout ibi in quodam notabili adincto ante gl. dicebatur cum textus expresserit vlterius omnes eas qualitates quas & in alijs excepta iura expresserant, videlicet quod admittatur praesertim in defectum aliarum probationũ si ex verisimilibus coniecturis ex numero testiũ, & c. sic enim, vt in alijs exceptis tales testes cum istis qualitatibus, & c. & non alias admitti debebant ad nota. in d. l. fin. & in d. cap. cum P. vbi Are. & in omnibus alijs locis superius alleg. per Gram. in cons. 38. in fin. nam cum haberemus duas regulas vnã vz. quod socij criminum non admitterentur contra socium, vt in d. l. fi. C. de accus. canoniz. in d. c. 1. de confess. & aliam quod testibus infamibus nõ crederetur sine tormentis d. l. ob carmen, text. in d. c. in fidei fauorem superueniens, & excipiens casum haeresis à reg d. l. fin. de accus. debebat intelligi, & interpretari secundum dispositionem legis antiquae, & sic vt admitterentur prout, & in lege antiqua admittebantur cũ alijs suis qualitatibus ex interpretatione passiua ad not. in l. 1. § lex falcidia ad l. falcid. in l. si quis seruo C. de fur. in l. quod vero ff. de leg.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ferens arma mortaliter peccat.*
2 *Clericis prohibitum est pugnare tam per se, quam per alios.*
3 *Arma Clericorum debent esse lachrymae.*
4 *Clericus non potest capi à laico sine incursu censurae.*
5 *Naturalis defensio est etiam animalibus permissa.*
6 *Iudici de facto resistenti, de facto resisti potest.*

Clericus, an possit resistere cum armis, birruario laico volente eum capere;

DECISIO CCIC.

1 Clericus ferens arma, mortaliter peccat, & excommunicari potest, secundum Card. in clem. 1. § praefatae de stat. monach. & Fely. in c. petitio de homic. & notatur in c. venio 12. q. 3 & in c. clerici de vita, & honest. cler. clericis enim à lege vsus armorum expressè interdictus reperitur, vt in d. c. clerici, & in clem. 1. eod. tit. de vita
2 & honest. cler. & adeo hoc est verum, vt prohibitum sit clericis pugnare tam per se, quã per alios, vt firmat, & aduertit Aretin. in c. in praesentia col. 15. de probat. Imo clerici in quacunque factione arma capientes gradum dubio procul amittunt c. clerici, & c. reprehensibile 23. q. 8. quorum ra-
3 tio esse potest, nam arma clericorum debent esse lachrymae, & orationes. c. conuenior 23. q. 8. cap. porro, & ibi gl. 16. q. 4. Imol. in d. c. clerici, Lup. in tract. de bello, & bellator, § habeas de Pap. & de Pralat. ac cler. sub nu. 1. & seq. Farin. in suis qq. & comm. opin. crim. q. 8. nu. 96. lib. 1.

Quibus sic suppositis, cũ in Curia Archiepiscopali euenisset, quod quidam birruarius quaerebat capere quemdam clericum, & dictus clericus recusabat à dicto birruario laico capi allegando se esse clericum, intra quę verba, cũ birruarius clericum

ricum percusserit, & clericus birruarium repercusserit, fuit dubitatum, an dictus clericus esset puniendus ob talem percussionem factam dicto birruario, & fuit dictum esse delictum verum excusabile, cum id censeatur fecisse causa defendendi sua Iura, & sic priuilegij clericalis, cum non possit
4 capi clericus à laico sine incursu censuræ cap. nuper de sentent. excommun. vim enim vi repelli posse lege non solum humana, sed etiam diuina constitutum est, quod de lege diuina præter alios docent Aquecus in l. vt vim lect. 2. nu. 72. ff. de Iust. & Iur. Couarr. in clem. si furiosus par. 3. §. vnic. nu. 1. de homic. Menoch. cōs. 61. nu. 1. lib. 2. vnde hęc
3 naturalis defensio etiam animalibus competit Plaza Hysp. in Epit. delict. cap. 29. ex quibus satis liquido constare potest omnibus suppositis tutelam esse permissam vt non sine ratione glos. in cap. felicis de pœnis in 6. verb. percusserit, & ibi Io. Andr. & cæteri Doctores dixerint, id etiam aduersus Cardinalem esse permissum, & sequitur Iser. in constit. Regni, vt participatio col. 2. & ideo
6 non est dubitandum quin Iudici de facto procedenti iuste resisti possit text. in l. omnes C. de decur. lib. 10. l. prohibitum C. de iure fisci eod. lib. 10. Marsil. in l. edictum nu. 3. ff. de quæst. Gram. vot. 1. nu. 15. & multo fortius debet hoc procedere cōtra birruarium, qui de facto volebat capere dictū clericum, & sic dictus clericus fuit excusatus, non obstante quod cum armis repercusserit eum, qui armis pariter ipsum percusserat.

SVMMARIVM.

1 *Eximens carceratum è manibus familiæ committit crimen l. Iuliæ de vi priu. & quid in criminalibus remiss. nu. 2.*
3 *Birruarij de facto capientes videntur vim inferre.*
4 *Eximens carceratum captum sine mandato Iudicis è manibus familiæ, nullam pœnam incurrit.*

Pœna eximentis carceratum à manibus birruariorum, an locum sibi vendicet quoties apparet non habuisse mādatum Iudicis illum capiendi.

DECISIO CCC.

1 Regulariter, eximens carceratum pro debito ciuili à manibus birruariorū cōmittit crimen l. Iul. de vi priuat. l. legis Iuliæ ff. ad legē Iuliā de vi priuat. & tenet Alciatus in rubric. ff. ne quis eū qui in Ius vocatus est vi eximat, & quæ sit dicta pœna ponitur in l. 1. ff. ad l. Iul. de vi priuat. & glos. in l. hoc iure glos. 1. ff. de reg. iur. quod etiam punitur pœna relegationis, quam glo. sequitur Alber. in l. 1. ff. ad legē Iuliam de vi priuata, & vide Cagnol. in l. 1. §. is videtur n. 27. ff. si quis ius dicend. non obtēperauerit Farinac. de carcer. q. 32. á nu. 61. cum sequent. Baiard. quæst. 68. à nu. 35. & seq. Menoch. de arbit. cas. 583. Caball. in resolut. crim. 8. nu. 22. Viui. decis. 92. de Franch.
2 decis. 442. & in criminalibus pœna eximentis aliquem è manibus familiæ, quænam sit vide Farinac. loc. citat. de Amatis decis. 104.

Quibus sic enarratis cum in Curia nostra Archiepiscopali inquireretur quidam clericus Turris octauæ eximisse quemdam carceratum è manibus familiæ, & cum pro eius excusatione allegabatur, dictam familiam non habere mandatum à Iudice illum capiendi dubitatum fuit in dicta Curia stante, quod non appareret de mandato, an deberet procedere dicta pœna
3 legis Iuliæ, & fuit resolutum negatiuè ex eo, quia birruarij de facto capientes videntur vim inferre, & vim vi repellere licet, non solum pro defensione sui ipsius, verum etiam amicorum (vt erāt isti, Isernia in cōst. Regni vt participatio vers. si autem omnibus nu. 8. in addit. tex. in cap. dilecto de sentent. excommun. in 6. Plaza in cap. 28. num. 21. pag. 472. quod etiam licet extraneo erga ignotum, nam permissum est extraneis vim vi repellere ad defensionem ignotorum Doc. in l. vt vim Florianus in d. §. qui cum aliter ff. ad leg. Iul. de vi publica Plaza d. cap. 28. vers. rursus fit ad propositum, imo clarum est in Iure, quod Iudici de facto procedenti iustè resisti potest text. est in l. omnes C. de decur. lib. 10. l. prohibitum C. de Iure fisci eod. lib. 10. cum similibus Plaza cap. 48. nu. 7. qui & si aliquos dissidentes referat illos, tamen concinnè satis conciliat, & ideo eximens de manibus fa-
4 miliæ carceratum captum de facto absque Iudicis mandato nulla pœna tenetur, vt in terminis resoluit Paris in tract. de sindicat. verb. auth. nu. 1. & ratio esse potest, quia cum non appareat de Iudicis mandato nulla infertur Iudici iniuria, ob quam venit infligenda pœna de qua supra, argumento eorum quæ scribit Rom. cons. 143. Gram. decis. 93. & tandem dicebatur, neminē capi posse absque Iudicis mandato l. neminē C. de eximend. reis.

SVMMARIVM.

1 *Commissio Iudicis non præsumitur, quando agitur de sola citatione verbali.*
2 *Sollemnitas extrinseca non præsumitur.*
3 *Commissio Iudicis, an præsumatur in citatione reali.*

An in dubio præsumatur, birruarios capere aliquem mandato Iudicis, dum non constat de tali mandato.

DECISIO CCCI.

In eadem causa fuit dubitatum, an præsumatur, birruarios habuisse mandatum à Iudice de capiendo reum si non constat de tali mandato, in quo dubio resoluimus constituendo duos
1 casus, primus est casus cum agitur de sola ipsa citatione verbali, quam personalem appellant, vt cū quis in Ius vocatur ad respondendum, commissio Iudicis non præsumitur Bart. in l. 1. §. cura num. 2. ff. de off. præfect. vrbis, & in l. 2. qui ad ciuilia C. de appellationibus Abbas in c. Alber. de testib. Aret. cōs. 33. n. 5. vers. quartò præmitto, & hoc ea ratione potest

1 potest sustentari, quod commissio hæc, vel mandatum est extrinsecæ solemnitatis, quæ non præsumitur l. quæcunque §. vlt. ff. de public. in rem act. Nec obstant contrarium tenentes, ea mota ratione, quia nisi præsumeretur hæc commissio Iudicis, sequeretur quod Nuntius falsum committeret citando scilicet sub falsi Iudicis auctoritate, & nomine l. qui nomine ff. ad legem Cornel. de falsis Rom. conf. 303. quia respondetur Nuntium posse excusari, nam potuit ipse credere, quod posset citare sine Iudicis commissione, tum quod se ob officium, quod gerit id posse sine Iudicis mandato credat quæ sanæ causæ, & si minus iuste sint attamen excusant l igitur §. potest ff. de liber cauf. & cum hac nostra opinione concordant Ruin. conf. 15. nu. 8. lib. 4. & in conf. 103. nu. 8. lib. 5. Rip. in cap. 1. nu. 90. & ibid. Berous nu. 54. de Iud. & communem etiam attestatur Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 14. num. 4. vers. sed nunquid, & non nullas ampliationes ad firmatam regulam adducit Aret. in d. conf 33. quas non refero ne extra articulum vager, Et sic ad secundum casum deuenien
3 do, vbi consistit difficultas cum agitur de citatione reali, hoc est de ipsi præhensione, & carceratione. & hoc casu sine controuersia non præsumitur commissio hæc, & mandatum Iudicis, ita Bald. in l. si quando nu 11. C. de testibus, & in l. consentaneum C. quomodo & quando Iudex & ibidem Bart. num. 14. Salycet. in l. nullus C. de exhibend. reis, & Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 14. num. 5. vers. & hoc procedit, ea enim est ratio, quia hæc citatio magnam causæ cognitionem requirit, quæ quidem non præsumitur.

SVMMARIVM.

1 *De criminibus de quibus quis semel fuit absolutus non potest accusatio replicari.*
2 *Appellatio interposita suspendit sententiam.*

Iudex Ecclesiasticus, an possit punire clericum effectum post sententiam prò delictis factis, ac patratis tẽpore quo erat laicus, si à prædicta sententia appellauerat.

DECISIO CCCII.

1 FActi series ita se habet, quidam N. nonnulla delicta perpatrauit, ob quæ fuit recognitus à Magna Curia Vicariæ, tamquam suo competente Iudice, dum erat laicus cum igitur per eandem fuisset condemnatus ad exulandum extra Regnum per septennium à qua sententia cunque appellasset, & hac appellatione interposita fuisset ab eadem Mag. Curia habilitatus, & intra tempus habilitationis eum effectus esset clericus, dicta Magna Cur. amplius non potuit se intromittere, durante itaque tempore clericatus nonnulla alia facinora commisit, de quibus inquisitus, & pariter captus in nostra Curia tanquam clericus, cum igitur fisci patronus vellet ipsum condemnari ob delicta etiam patrata tempore quo non erat clericus, fuit ex parte d. N. responsum non posse iterum condemnari ob illa prima delicta, quia iam condemnatus fuerat à Magna Curia, tunc suo competente Iudice, fiscus replibat, dictam sententiam Magnæ Curiæ fuisse suspensam per appellationem ab ipso interpositã, & proinde nullius roboris extitisse, fuit dubitatum penes Dominos, an nostra Curia potuisset dictum clericum punire ob delicta patrata tempore quo erat laicus stante appellatione interposita in sua condemnatoria, & prima consideratione videba-
1 tur negatiuè respondendum ex eo, quia de criminibus de quibus semel quis fuit absolutus non potest accusatio replicari ad tex. insignem in cap. de his de accusat. & in l. si cui §. iisdem ff. de accus. Rom. conf. 213. Felyn. in d. cap de his de accusat. Marant. in spec. in 6. & vlt. part. rub. de inquisit. princip. nu. 44. & ita dicunt communiter Doctores, vt testatur Angelus de maleficijs in verb. & ad querelam nu. 90. nam de eiusdem hominis delicto sæpius quærendum non est Mant. conf. 251. lib. 1. sequitur de Amicis conf 37. in prima reg.

Cæterum contrariũ fuit resolutũ, posse. C. nostram Curiam illũ punire de delictis patratis tempore quo erat laicus, quia licet semel fuerit sententiatus, & condemnatus à suo Iudice, tñ dictæ sententiæ non acquieuit, nã si acquieuisset, & pœnæ impositæ satisfecisset dicta sententia esset transacta in rem iudicatam, & procul dubio ei cõpeteret exceptio rei iudicatæ Foller. in pract. criminal. canonic. fol. 30. nu. 3. subdens, hanc esse veram, & magis receptam opinionem ab omnibus ap-
2 probatam, cum igitur appellationem voluerit interponere dicta sententia suspenditur, ac proinde est, ac nulla nullius valoris tex. in l. 1. ff. ad Tertull. & per consequens delicta multa remanerent impunita, quod maximum Reipublicæ damnum.

Neque obstat firmata illa conclusio, quod reus de eodem crimine absolutus amplius molestari non potest, quia procedit quando esset lata sententia absolutoria diffinitiua, & ideo secus est ab obseruatione Iudicij, tunc enim potest iterum inquiri, & accusari Decian. in suo tract. criminal. tom. 1. lib. 3. cap. 30.

SVMMARIVM

1 *Cap. Bullæ Cœnæ contra impedientes verificatur in impedientibus literas delegatorum.*
2 *Literæ delegatorum non dicuntur propriè Apostolicæ.*
3 *Appellatione mandatorum Apostolicorum, veniunt mandata delegatorum.*

An Caput Bullæ Cœnæ Domini contra impedientes exequutionem literarum Apostolicarum, procedat etiam contra impedientes exequutionem literarum Delegatorum.

DECISIO CCCIII.

Cum quidam impediuisset exequutionem literarum Delegatorũ, & cum fiscus instaret illum declarari incurrisse in excommunicationem Bullæ Cœnæ, & ipso replicante caput Bullæ Cœnæ loqui de impedientibus exequutionem literarum Apostolicarum, non autem Delegatorum, fuit igitur dubitatum an deberet excommunicari, & Domini concluserunt, dispositionem
1 dicti Cap. verificari etiam contra eos qui literas
2 Delegatorum impediunt quamuis tales literæ nó dicantur propriè Apostolicæ adeo quod faciens aliquid contra eas non incidat in pœnas in quas incidit committens contra literas Apostolicas de quibus in cap. ad falsariorum de crimine fals. Abbas in cap. olim ex literis in secũd not. de rescript. per Host. & alios in cap. ex literis de fi. instrum. Tandè icebatur, Exequutores literarũ Apostolicarũ cum tenderent ad exequutionẽ causæ commissæ per literas Apostolicas, & Bulla non loquatur simpliciter cõtra impedientes ipsas literas Apostolicas, sed contra impedientes illarum exequutionem, & Exequutores, & per consequens impedientes literas Delegatorum Sedis Apostolicæ dicebatur impedire exequutionem literarum Apostolicarum, & præsertim quia in d. cap. non solum dicitur de impedientibus exequutionem literarum prædictarum tantum, sed etiam mandatorum
3 Apostolicorum, quorum appellatione veniebant mandata Delegatorum c. cum in Iure peritus ibi auctoritate quã fungitur de off. delegat. & est maior quocunque ordinario cap. pastoralis §. fin. de off. ord. imo ad eius mandatum tenetur Ordinarius exequi illius sententiam siue iustam siue iniustam cap. pastoralis §. qui verò sæpè eod. tit. de off. delegat. & hinc Inoleuit practica, quod in mandatis Delegatorũ ponitur clausula nostris huiusmodi imò verius Apostolicis semper obedire mandatis.

SVMMARIVM.

1 *Res de facili reuertitur ad sui naturam.*
2 *Res præsumitur potius allodialis, quam feudalis.*
3 *Res nunquam præsumitur serua.*

Affrancatio an præsumatur, Emphiteutam affrancasse, ob antiquitatem temporis.

DECISIO CCCIV.

Emphyteuta qui defecerat à solutione canonis per septuaginta annorum spatium aduersus petitionem Domini directi excipiebat se ad nihilum teneri ex eo, quod affrancauit iuxta pacta apposita in concessione emphyteusis cumq; opponeretur vt exhiberet instrumentum affrancationis, & illo non apparente an præsumatur interueniisse, & ego resolui in quadam causa
1 mihi delegata affirmatiue ex eo, quod res de facili reuertitur ad sui naturam, & sic ad libertatem l. si vnus §. pactus ne peteret vbi omnes commun. ite r ff. de pactis, res n. potius præsumitur libera, & sic affrancata quam serua l. altius ff. de seru. iurbus,
2 prout à simili res potius præsumitur allodialis, quam feudalis Host. in cap. nimis de Iur e iurando & ibi Ioan. Andr. Petrus de Anchar. Card. Imol. & Abbas col. 1. & seq. Curt. Senior cons. 76. Paris. cons. 23. col. 1. vbi hanc communem appellat, &
3 prædictorum adducitur ratio illa, quod quælibet res nũquam præsumitur serua. & alic ui o neri subiecta Bald. cons. 351. col. 2. vol. 1. & c ons. 310. vol. 3. Paulus de Castro cons. 163. col. 1. vol. 1. res autem feudalis non dicitur libera, cum seruitutem contineat, vt per glos. communiter receptam in l. si cuius §. si vsusfructus in verb. oportet ff. de vsufruct.

SVMMARIVM.

1 *Cap. Bullæ Cœnæ contra impedientes, an procedat contra non obtemperantes.*

An Caput Bullæ Cœnæ contra impedientes exequutionem literarum Apostolicarum, procedat contra non obtemperantes ipsis literis.

DECISIO CCCV.

1 In eadem causa superius relata, fuit dubitatum an caput Bullæ Cœnæ cõtra impedientes exequutionem literarum Apostolicarum procedat etiam contra non obtemperantes ipsis literis, & resolui omninó admittendam esse defensionem per procuratorem, & non debuisse aliquo modo moneri ad personaliter comparẽdum, cum pœna adiecta in d. Bulla excommunicationis esset ciuilis, quæ nec procuratorem repellebat ad not. per Bart. & alios in vulgata l. pen. §. crimen ff. de public. Iud. l. si seruum quoque §. publicè interest ff. de proc. per Bald. & alios in l. reos ff. de accusat. latè per Socc. in repetitio. capituli veniens col. 10. vers. quæro & col. 21. & 27. vers. 3. quæro de accusat.

Et in vim clementinæ non possunt moneri nisi qui executioni literarum ipsarum impedimento forent.

Quia vt apparebat ex illius proœmio ex quo colligebatur intentio finalis dispositionis ad l. fin. cum simil. de hæred. instit. & toto illius tenore colligebatur, quod clementina intenderat tantum prouidere, quod libera esset exequutio, & nullum impedimentum Exequutoribus, vel alijs in ipsa exequutione præstaretur, non autem contra non obtemperantes literis Apostolicis, inducere nouam pœnam, vel aliam quam esset expressa in casu contrauentionis in ipsis literis Apostolicis.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Non potest institui ad beneficia dignus, omisso digniori sine peccato mortali.*
2 *Beneficia sunt præmia meritorum.*
3 *Beneficia sunt instituta in præmium laborantium.*
4 *Patroni laici possunt dignum præsentare.*
5 *Quæ qualitates faciant aliquem digniorem.*
6 *Gratificatio non potest fieri in disparitate vocum.*

An gratificare possit Episcopus digniorem habentem minores voces, quam habet dignus.

DECISIO CCCVI.

SVpponatur in facto in Diœcesi Bisacien. vacasse quodam Iuspatronatus, ad quod fuerũt præsentati duo æque idonei reperti, sed alter minores voces habés fuit reputatus magis dignus stante quod erat senex, & Confessarius, fuerunt igitur ad me transmissa acta, vt scriberem aliquid, & allegarem, prout de Iustitia erat necessarium, vnde dixi posse dictum Episcopum talem dignio
1 rem gratificare, prohiberi enim præsentatores, seù instituentes ad beneficia præsentare, seù instituere dignum, omisso notabiliter digniore nõ põt sine graui peccato mortali Couarr. in reg. peccatum 2. part. §. 7. numero 4. & 5. Paleott. de sacri Consistorij consultationibus 4. part. q. 1. in princ. Genuens. in praxi Archiep. cap. 65. nu. 8. vbi docet, quod omnia beneficia debent dari dignioribus sub peccato mortali, quibus pro confirmatione accedit Sac. Conc. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 1. ibi, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles iudicauerint, quod decretum posset fundari, quia dimittendo digniorem sine causa debita violatur Iustitia distributiua, ex quo beneficia
2 sunt etiam bona cõmunia, & præmia meritorum, & committitur peccatum acceptionis personarum, quod illi contrariatur, & est mortale genere suo, & hæc est ratio communis Theologorum violatur etiam secundum Sot. Aragon. Salon. & Bannes iustitia cõmutatiua, quæ in beneficijs distribuendis præcipuè spectatur, cum primario, &
3 principaliter sint instituta in stipendiũ laborãtium & Ecclesia habeat meliores ministros, nam elector, seù prouisor beneficiorum cum non sit dominus, sed dispensator, & administrator institutus in bonum Ecclesiæ tenetur ex officio, & fidelitate debita Ecclesiæ, & ex iustitia commutatiua consulere vtilitati Ecclesiæ, adeo vt de optimo ministro ei prouideatur, vt inquit Rebell. de oblig. iustit. par. 2. lib. 3. q. 4. nu. 11. & 12. qui tenet, quod peccatum est lethale regulariter digniorem prætermittere.
4 Contrariam verò sententiã amplexus fui, eamque probo, iuxta quam fuit postea exequutum, non potuisse s. dictum Episcopum, vel eius Vicarium gratificare, nam patronus laicus non tenetur præsentare ad beneficia digniorem, sed sufficit, vt sit dignus, vt probat textus in cap. Monasterium 16. q. 7. & Conc. Trident. sess. 25. cap. 9. ibi ad hæc liceat Episcopo præsentatos a patronis si idonei non fuerint repellere, melior textus sess. 24. cap. 18 vbi Concilium facit differentiam inter patronos Ecclesiasticos, & laicos, vultq; vt Ecclesiastici teneantur præsentare digniores, laici vero si præsentauerint idoneos admittantur Lambert. de Iurepat. part. 1. lib. 2. q. 10. art. 3. ad finem, quinimo in patronis laicis videtur sufficere dignum præsentare etiam ad curata ex d. cap. Monasterium, & docet Lambert. ibi nu. 17. & dicunt probabile Bannes q. 63. art. 2. dub. 4. conclus. 3. Rodriq. cap. 106. sub nu. 8. Nec obstat Concilium Tridentinum in loco superius allegato, nã ibi loquitur de Episcopatibus, & Curatis, & de alijs non dicit, quod dentur dignioribus, nam beneficia non videntur bona communia, & præmia meritorum, nec est præceptum quod dentur dignioribus, ita Pet. à Nauar. cap. 2. nu. 172. quem sequitur Guttierrez can. quæst. lib. 2. n. 12. dicens, quod si aliud diceremus omnes ferè Prælati essent in statu damnationis pro uidentes beneficia simplicia dignis, prætermissis dignioribus, quæ acerbissima esset profectò sententia, hinc Vega part. 2. cap. 17. cas. 1. in fin. ait quod Episcopi qui sunt distributores beneficiorum simplicium non tenentur eligere digniorem, sed sufficit quod eligant dignum, etiam quod sit præsens dignior petens beneficium, probat etiam Bannes d. quæst. 63. art. 2. dub. 5. pag. 301. vbi multos refert nec etiam lædi Iustitiam distributiuam, & commutatiuam, nec committi peccatum mortale voluit glos. in cap. licet ergo 8. q. 1. Rochus de Iurepat. verb. honorificum q. 15. ad finem subdens, quod eligendo dignum omisso digniori non fit iniuria Ecclesiæ, ex quo datur ei idoneus minister digniori prætermisso, ex quo beneficia non sunt præmia meritorum, sed stipendia laborantium.
5 Nec obstat, quod gratificatus sit senex, & Confessarius, nam hæ qualitates non faciunt hominem digniorem, quia ille dicitur dignior altero, qui est doctior, vel potentior, vel diligentior ad defendendum iura Ecclesiæ, vt optime deducit Valer. in suis diff. vtriusq. for. in verb. electio diff. 1.
6 Nec deniq; talis gratificatio potuerit fieri, cum simus in disparitate vocum, nam hæc gratificatio est á Iure improbata, conceditur tamen quando sumus in paritate vocum arg. tex. in cap. cum autem de Iurepat. vbi supponit textus, præsentatos esse in pari voce, imò ex decreto Concilij Tridentini gratificatio non pertinet ad Episcopum, sed ad patronum præsentantem, quod voluit Nauarr. con. 5. & 6. de Iurepatr. de quib. facit mentionem Sayr. decis. 5. de Iurepatr. & ita fuit reuocata sententia gratificationis prædictæ.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia non possunt tenere laici.*
2 *Beneficium est quid spirituale.*
3 *Renuncians clericatui, censetur tacitè renunciasse beneficio.*

An

An Bulla Pij V. prohibens Episcopis conferre beneficia in manibus eorum resignata consanguineis resignantium, habeat locum, quando resignans renunciat clericatui, ex quo vacat beneficium.

DECISIO CCCVII.

IN causa mihi commissa ab Episcopo Nolano cuius factum præsupponitur, quod quidam clericus beneficiatus renunciauit clericatui, & effectus fuit sæcularis, ex quo vacauit beneficium Reuerendissimus Episcopus volebat illud conferre consanguineo dicti clerici, stante quod non renunciauit specialiter beneficium, sed de facto reliquit habitum, vnde fuit dubitatum, an præfatus Episcopus potuisset id facere absque incursu pœnarum Bullæ Pij V. in quo articulo dicebam posse præfatum Episcopum dictum beneficium conferre dicto consanguineo, ex quo beneficium vacauit ipso Iure, non autem fuit renunciatum, quod
1 probatur, nam habentibus beneficia omnino est contrariũ actus esse sæculares, vt sentit Andreas in cap. 1. vers. ex hoc de beneficio familiæ Ann. allegat. 98. to. 2. & ideo clericus habitum relinquendo amittit beneficium glos. in cap. 1. de cler. coniug. subdens rationem, quia facit actum contrarium beneficiato se laicando, vel vxorãdo, hinc est quod beneficia Ecclesiastica à nemine obtineri possunt, nisi sit clericus, etiam si conferatur à laico Paris alios referens de confident. beneficial. q. 17. nu. 7. & q. 9. nu. 63. & q. 34. nu. 43. Menoch in tract. de arbit. cas. 201. num. 33. Nauar. cons. 1. de præbend.
2 quia cum beneficium sit quid spirituale cap. dilecto de præbendis laici sunt spiritualium penitus incapaces, & præcipuè beneficiorum Ecclesiasticorum Crauett. cons. 134. Zerol. in sua praxi Episcop. in verb. beneficium.

Cæterum contrariam sententiam sequutus fui & tamquam probabiliorem libenter consulo amplectendam esse, nam renuncians clericatui cen-
3 setur tacitè renunciasse beneficio Abbas in d. c. 1. col. 1. & 2. vbi dicit quod ratio perditionis beneficij est renunciatio tacita faciendo actum contrarium habendo beneficium pro derelicto, quæ renunciatio cum sit indirectè facta non obstat, quia dicta Bulla prohibet omninò collationes beneficiorum resignatorum, tam directè, quam indirectè, vt probatur in §. cæterum eiusdem Bullæ.

SVMMARIVM.

1 *Duo beneficia incompatibilia retineri non possunt.*
2 *Renunciatio est Iuris proprij spontanea refutatio.*
3 *In Pœnalibus non datur extensio.*
4 *Constitutio Gregorij XIII. de publicandis, non habet locum in beneficijs vacantibus per adeptionem aliorum.*

An Bulla Pij V. prohibens Episcopis conferre beneficia in manibus eorum resignata consanguineis resignantium, habeat locum, quando beneficium vacat per assecutionem alterius.

DECISIO CCCVIII.

1 PRæsupponebatur in facto in Ciuitate Auellinen. quendã clericum beneficiatũ de nouo impetrasse aliud beneficium incompatibile, & cum sit clarum, quod duo beneficia incompatibilia retineri non possint ad not. per Card. & Imol. in cap. referente de præbẽd. vacauit primum beneficium, & cum Reuerendissimus Episcopus dictæ Ciuitatis volebat illud conferre cuidã consanguineo dicti clerici, dubitabat quin remaneret suspensus à collatione, stante quod Bulla Pij V. prohibet omnimodo collationes beneficiorum resignatorũ in manibus Ordinarij quæ fiunt in personas consanguineorum, vel affinium resignantium, quamobrem quæsiuit votum meum, an di-
2 cta Bulla compræhenderet præcedens factum, & dicebam, quod non, quia renunciatio est iuris proprij spontanea facta refutatio Ias. in l. si quis in conscribendo C. de pactis, sed in hoc non dicitur sponte facta renunciatio, imò est necessaria, cum duo beneficia incompatibilia retineri non possint ex decreto Concilij Tridentini cap. 17. sess. 24. & facit, nam dicta Bulla est pœnalis, consequenter odiosa, & in pœnalibus, & odiosis non datur ex-
3 tensio vulgat. tex. in cap. odia, & ibi omnes ff. de regul. iuris, maxime quando adest diuersa ratio, vt est in casu nostro, qui vllo modo potest compræhendi in dispositione dictæ Bullæ, vt est videre in §. cæterum, nam ibi loquitur quando quis resignat, quod non est idem cum consequitur aliud beneficium, Hinc Rota Rom. in causa Feltren. Pa-
4 rochialis 10. Nouembris 1606. coram Domino Lancellotto resoluit, constitutionẽ Gregorij XIII de publicandis non habere locum in beneficijs vacantibus per adeptionem aliorum, iuxta decretum apponi solitum de dimittendo liberè in manibus Sanctissimi intra duos menses, quia hæc constitutio solum loqui videtur de resignationibus in fauorem, arctando resignatarium ad publicationem intra tempus, & non de vacationibus, seù dimissionibus simplicibus Paris. de resignat. beneficior. lib. 11. q. 5. & 7. nu. 48.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum expirat morte mandantis.*
2 *Voluntas cessat morte.*
3 *Exequutor datus in gratia facta, potest vti sua iurisdictione, etiam mortuo Papa.*
4 *Regula quod gratia finitur morte concedentis quomodo intelligatur.*

An

An monitoria concessa à Pontifice sub forma, significauit, commissa Vicario Ordinarij, expirent morte ipsius Pontificis.

DECISIO CCCIX.

QVidam impetrauit monitoriũ, ad effectum reuelationis à Summo Pontifice sub forma significauit, & in eo cõmisit Summus Pontifex Vicario Ordinarij loci, vt si ita esset excommunicaret, & antequam dictum monitorium publicaretur mortuus fuit Summus Põtifex, quare fuit dubitatum in nostra Archiepiscopali Curia, an dictum monitorium expirasset, expirato Summo Pontifice & dicebamus, expirasse dictum
1 monitorium, nam regulariter mandatum expirat morte mandantis l. mandatum C. mãdati cap. si gratiosè de rescript, Menoch. lib. 2. præsumpt. 36 nu. 28. Marsil. sing. 44. quia cum morte concedentis extinguatur voluntas ipsius, consequenter fatendum est etiam expirare licentiam, & gratiam ab eo concessam, cum non dicatur quis habere voluntatem alicuius post eius mortem, cum volun-
2 tas morte cesset l. 4. ff. locati §. deinceps auth. de nupt. collat. 4. quod eo magis procedit in casibus odiosis, inter quos est hic casus noster monitorij in quibus facultas, & licentia excommunicandi expirat morte concedentis Granut. Theorema 18. Couar. in cap. cum in officijs de testament. nu. 8. vt in simili videmus, facultatem, seù licentiam testandi concessam Episcopo à Romano Pontifice expirare morte concedentis Socc. Iun. in cons. 89. nu. 34. lib. 1. & rationem desumi ex glos. communiter recepta in cap. à nobis il primo de sententia excommunicationis, quia est casus odiosus Sarmient. de redditibus Ecclesiæ par. 4. cap. 4. nu. 2. & facit, nam Papa committendo Vicario Ordinarij loci, si ita est excommunices non facit gratiam, sed est facienda, & ideo subintrat casus textus singularis in cap. si super gratia de off. delegat. in 6. vbi Io. And. in summ. dicit, quod executor super gratia facta datus à Papa, mortuo Papa etiam gratiam exequitur, sed glos. subdit secus esse super gratia facienda, tunc enim exequutor mortuo Papa non posset vti sua iurisdictione cap. sicut de præbend.

Cæterum, contrariam sententiam sequuti fuimus, melius ponderatis verbis commissionis dicti Vicarij, nam tota vis consistit in illis verbis (si ita est excommunices) per quæ verba gratia dicitur sub conditione, qua vera existente, prout existit
3 gratia dicitur facta, & consequenter exequutor datus in gratia facta potest vti sua iurisdictione Abbas in cap. cum ad hoc nu. 9. de eler. non residentibus, cum enim gratia fuerit concessa à Principe qui habuit potestatem eam concedendi cum sit perfecta in gratiam, & fauorem petentis, ita quod ex sola concessione recipiat suam essentiam merito debet durare vltra tempus concedentis idem Abbas in cap. fin num. 9. de off. delegat. Gutierrez in pract. lib. 2. q. 74. nu 2. vers. nihilominus, nec valet illa opinio, quod licentia, & facultas testandi concessa Episcopo à Papa expirat morte concedentis, nam omnino eam reprobat Guttierrez in pra & lib. 2. q. 75. in princ. argumento sumpto ex dicto cap. si super gratia de off. delegat. in 6. & ex dicto cap. si gratiosè de rescript. eod. lib. 6. vbi dicit concludendo, dictam facultatem non expirare morte concedentis.

4 Et quando dicimus, gratiam finiri morte concedentis nõ censetur extincta, tamquam reuocata sed tamquam cesset voluntas concedentis, & in hoc casu nostro non potest dici defecisse voluntatem concedentis, quia fuim voluntatẽ commisit Vicario dicti Ordinarij illis verbis, si ita est excõmunices, & cum non deficiat voluntas, quia est alijs commissa, gratia non dicitur finita Peguer. decis. 227. n. 4. vbi allegat Bar. in l. more maiorum nu. 17 de iurisd. omn. iudic.

SVMMARIVM.

1 *Prima dispositio semper debet attendi.*
2 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
3 *Conditiones appositæ in Iurispatronatus fundatione seruari debet.*
4 *Prius vocatus censetur magis dilectus, vt in successione præferatur.*
5 *Qualitas hæreditaria est necessaria in successione Iurispatronatus.*

An qualitas masculinitatis apposita in fundatione Iurispatronatus, possit per successores alterari.

DECISIO CCCX.

FActi series ita mihi proponitur. Fuit inita quædã transactio inter de Labinis in Ciuitate Bitonti super aliqua beneficia ad ipsos spectant a causa lites mouendi in præsentationibus ad dicta beneficia, quæ transactio confirmata per assensum Apostolicum suum sortita fuit effectum, & cum partes essent concordes peruenit ad Franciscum Antonium Labinum Iuspatronatus constitutum ab Antecessoribus etiam de Labinis in Cappella Sancti Io. Euangelistæ sita in Cathedrali Ecclesiæ dictæ Ciuitatis. Cum igitur ad mortem peruenisset dictus Franciscus Antonius dispo suit, quod Ius præsentandi in dicto Iurepatronatus spectaret ad Santorum eius filium, & eo mortuo succedat primogenitus masculus, quo deficiente veniat secundogenitus, & deficiente denique linea Masculina de Labinis dictum Ius spectaret ad filias fœminas eiusdem Santori, eo modo, & conditione quo disposuerit vltimus de dicta linea masculina, cumque mortuus esset dictus Santorus successit dicto Francisco Antonio Auo Nepos Cæsar de Labino filius dicti Santori instituens in suo vltimo testamento Io. Mariam eius filium secundogenitum hæredem pro medietate, & pro alia medietate Antoniã, & Beatricem Labinam filias Io. Donati Labini primogeniti sibi præmortui, cui hæreditati fuit renunciatum per dictam Antoniam, & pariter disposuit, quod Ius præsentandi in dicto Iurepatronatus spectet ad Ioan. Mariam eius filium, eiusque descendentes masculos, & vt fuit dictum in testamento primi

Funda-

Fundatoris dicti Francisci Antonij, & deficientibus tam masculis, quam fœminis d. Io. Mariæ vocauit ad præsentationem dicti Iurispat. filias fœminas dicti Io. Donati Latini sui primogeniti, quod fuit confirmatum in vltimo testamento dicti Io. Mariæ, qui reliquit Ius præsentandi in dicto Iure filiabus fœminis suis, & exclusit omninò filias fœminas Io. Donati primogeniti.

Possumus nunc quæri de tribus, Primo an clausulæ, & leges appositæ circa præsentationem in testamento dicti Francisci Antonij potuissent per eius successores alterari, vel aliquo modo variari.

Secundo. An Io. Maria potuerit alterare dictas leges, stante, quod in testamento dicti Francisci Antonij habetur, prout voluerit, & disp fuerit vltimus de linea masculina.

Tertio, & denique, an in renunciatione hæreditatis dicti Cæsaris facta per dictam Antoniam veniat renunciatum Ius præsentandi.

1 Ad primam conclusionem, omni dubio procul est affirmandum, clausulas, seu leges circa præsentationem in dicto Iurepatronatus in testamento dicti Francisci Antonij, vt primi fundatoris appositas omninò esse seruandas, nec aliquo modo variandas, seu alterandas esse, nam prima dispositio, vt radix, & fundamentum omnium sequentium est inspicienda arg. l. qui id quod ff. de donationibus Cœphal. cons. 3. nu. 1. & cons. 21. eod. nu. 1. lib. 1. Rolandus à Valle cons. 55. num. 31. lib. 3. vbi ait debere præcisè attendi formã primæ dispositionis, à qua nullo modo est recedendũ, vt tradunt Curt. Senior cons. 50. nu. 5. Tiraq. in l. si vnquã verb libertis nu. 9. & seq. C. de reuocãd. donationib. sicut videmus in priuilegijs, & alijs concessionibus initium, seu originem primæ dispositionis spectari cap. porro, & cap. præcepimus de priuileg. & probat textus in l. creditoris ff. de pignorat. act. ibi (si originem rei probare potest) Afflict. decis. 195. nu. 5. Roland. à Valle cons. 31. nu. 10. & 31. lib. 3. & in tantum hoc est verum, quod si fortè varietur præsentationis forma contra tenorem primæ dispositionis ei antiquissima consuetudo non sufficiet, vt affirmat Baldus cons. 82. Decius in cõs. 193. incip. pro tenui facultate mea nu. 4. eo maxime in graue præiudicium alicuius, vt est in casu nostro, nam dicta Antonia Labina in defectum masculorum legitimè descendentiũ a dicto Santoro prima dicitur mutata ad successionem, quia ex tenore primæ dispositionis apparebat vocata, nam alias iustè opponeretur dũ non loquitur substitutio, vt inquit Io. Andreas in addit. ad Speculat. tit. de testamẽt §. 1. sequuntur Socc. cons. 61. nu. 4. vers. & in primis lib. 3. Crauetta cons. 161. nu. 16. lib. 1. Rubeus cons. 28. nu. 1. Syluan. cons. 15. nu. 44. & seq. & ideo quia iam in primo testamento circa præsentationem in dicto Iurepatronatus deficientibus masculis reperiantur vocatæ fœminæ, & sic est, & hodie deficientibus masculis reperiatur dicta Antonia filia primogenita dicti quondam Io. Donati Labini primogeniti dicti Cæsaris, qui formam mutauit reliqui sunt exclusi, nec habent Ius aliquod,

2 quia inclusio vnius est alterius exclusio l. cum prætor ff. de Iudicijs cap. nonne de præsumptionibus Suarez cons. 10. nu. 68. & propterea dicta forma non potuerit mutari, stante maximè graui præiudicio alterius Cœphal. cons. 151. nu. 13. to. 2. Alex. cons. 75. incip. videtur in præsenti n. 2. 13. lib. 5. & ideo hæc resolutio sic disputata nullam habet contrariam opinionem, quæ dictæ Antoniæ possit refragari.

Secũda resolutio hæc pendet à prima, nec cõtrouersiã habet, vnde dicendũ vllo modo potuisse dictum Io. Mariam in suo testamento disponere, Ius præsentandi in dicto Iurepatronatus spectare suis filiabus fœminis dicẽdo, succedere debere masculos primogenitos quib. deficiẽtib dictã Ius transeat ad filias fœminas primogeniti, & sic dictã Antonia Labina filia primogenita d. Io. Donati filij primogeniti dicti Cæsaris est succesibilis in præsentatione facienda in dicto Iurepatronatus deficientib. masculis Brun. cons. 11. num. 1. vbi ex multis probat, quod quando aliquod Ius est transitoriũ ad fœminas non potuit ita alterari, vt soli masculi admittantur, quod etiam voluerunt Neuizan. cons. 10. num. 2. Natta cons. 322. num. 3. & 4. latè Sard. cons. 105. num. 16. lib. 1. Morot cons. 30. num. 12. quos refert, & sequitur Mastrill. decis. Regni Sicil. 56. numero 2. in fine to. n. 1. & maximè quando tractatur de graui præiudicio Iurium patronatus, in quorum præsentationibus, & institutionibus forma contenta in fundatione seruari

3 debet, & conditiones appositæ in ea sunt custodiendæ quam maximè diligenter, vt resoluit Rota Romana in vna Cæsaraugustana Cappellaniæ 16. Martij coram Illustrissimo Seraphino, & alias in vna Vlixibonen. patronatus, tenuit, conditiones appositas in translatione Iurepatronatus esse ad vnguẽ seruandas, vt patet in decis. eiusdem 1414. & quod omissio formæ in fundatione Iurispatronatus præscripta præsentationes ipsas, Institutionesq; annullet tenuit ead. Rota teste Seraph. decis. 1270. hinc est, quod si in fundatione fuerit apposita conditio, quod præsentetur ad Ecclesiam persona de genere Fundatoris omninò adimpleri debet Franciscus Marcus decis. 1152. part. 1. & adeo hoc est verum, quod Farinacc. in decis. 582. scribit Rotam præsentationem factam de quodam contra voluntatem Fundatoris, qui beneficium descendenti à se conferri voluit non admisisse per text. in cap. decernimus 16. q. 6. & ab hoc casu non abhorret casus quæstionis nostræ, in qua primus Fundator vocauit filias fœminas primogeniti, non autem secundogeniti, & cum ea concordant casus decis. Mohed. 11. de Iurepatr. & Putei 268. lib. 1.

Nec pars aduersa (si aliqua extat) potest se fundare in illis verbis testamenti dicti Francisci Antonij (prout voluerit, & disposuerit vltimus de linea masculina de Labinis) & sic forma dispositionis fuerit bene mutata à dicto Io. Maria habita facultate à primo testatore vti Fundatore, qui bene potest formas apponere prout ei libuerit, nam replicatur, dictum Io. Mariam habita huiusmodi facultate in illis verbis expressa, prout disposuerit vltimus de linea masculina, nec etiam potuisse excludere filias fœminas primogeniti dicti Io. Donati, nam testator ibi præsumitur intellexisse, & vltimus de dicta linea disponat, prout libuerit inter filias fœminas primogeniti Santori, & sic est vocata dicta Antonia, & representat patrẽ Io. Donatum

natum primogénitum Cæsaris qui fuit primogenitus dicti Santori, nõ aũt sunt vocatæ filiæ secundogeniti, cẽsetur enim magis eas dilexisse ex quo
4 subintrat regula, quod magis dilectus, & omnes eius descendentes censentur potius vocati, & in successionibus præferuntur minus dilectis l. si seruus plurium §. fin. ff. de legat. 1. l. si fuerit ff. de reb. dubijs l. publius §. fin. ff. de condit. & demonstrationibus l. Centurio vbi Albericus in summa ff. de vulgari, & pupill. substitut. & ideo foret iniquum excludere dictam Antoniam vocatam, & propinquiorem primo institutori propter remotiores, & non vocatos, ꝙ dicendum non est, quia dispositio non est eo modo interpetranda, ꝙ minus dilectus preferatur magis dilecto in successione, et si verba improprientur, vt ex d. l. publius §. fin. traddunt Doctores in l. 1. ff. de vulgari, & pupill. substit. Alex. conf. 93. nu. 7. & 20 lib. 3. Guttierez conf. 18. nu. 41. Cœphal conf. 126. nu. 20 tom. 1. Ruin. cõs. 111. nu. 16. lib. 1. & conf. 150. nu. 8. lib 2. Roland. à Valle conf. 58. nu. 77. lib. 3. imo non solum ipsa, sed etiam eius descendentes debent præferri in dicto Iure, & extingui antequam admittantur descendentes partis prætendentis in dicto Iure, argumento textus singularis in l. cum ita §. in fideicommisso ff. de legat 2. quem textum dicit ibi summè ponderandum Paul. de Castro in verb. post eos omnes, determinans per eum, quod prius debent totaliter extingui primo nominati, quam ad vlteriores descendat aliqua successio, etiam si primi nominati sint remotioris gradus Bald. in l. cum antiquioribus nu. 11. vers. 9. C. de Iure deliberand. Paul. Castr. conf. 164. nu. 4. & 5. lib. 2. Cœphal. cõs. 53. nu. 68. lib. 1. & conf. 158. nu. 26. lib. 2.

Pro tertia, & vltima resolutione erit concludendum, renunciationem hæreditatis factam a dicta Antonia non comprehendere Ius præsentandi in dicto Iurepatronatus, & consequenter non dicitur
5 à se abdicatum dictum Ius, nam licet qualitas hæreditaria in Iuspatronatus successione requiratur & sit necessaria vt succedere quis valeat in illo, vt ex multis refero Ego ipse fuisse decisum in Curia Archiepiscopali Neapolitana decis. 71. to. 2. nihilominus hoc procedit in renunciatione generali, tũc enim hæres hæreditatem non potest repudiare, & Iuspatronatus tacitè in hæreditate compræhensum acceptare Card. in clem. 2 q. 5. de Iurepatronatus, quod secus est in casu nostro, nam dictæ Antoniæ fuit relictum Ius tamquam legatum particulare, & quando renunciauit hæreditati non renunciauit dicto legato, imò in renunciatione dictę hæreditatis fuit dictum reseruare sibi omne Ius tam præsens, quam præteritum, quam futurum, quod sibi ex ea nunc competere, & in futurum competere potest ex quo clare venit dicendum dictum Ius præsentandi non fuisse renunciatum, quod discordantiam aliquam non habet in Iure, ad quod excludendum potest, etiam adduci, quod dicta Antonia fuit specialiter vocata ad dictum Iuspatronatus, & per consequens specialis renunciatio est necessaria, & ideo non habet locum decisio nostra supra relata, quia procedit, quando nõ apparet de personis vocatis ad Iuspatronatus, sed constat simpliciter fuisse erectum, & tunc præsumi debet ea mente fuisse fundatum, vt ad illud nõ admittantur nisi hæredes, videatur igitur, quia faciliter ad nostrum fauorem potest retorqueri.

Ex his omnibus, & alijs similibus, dictam Antoniam Labinam pluries compatronam vocatam in processu, & præcipuè in quadam sententia Curiæ Metropolitanæ Barensis, quæ transiuit in rem iudicatam venire, & esse declarandam veram, & legitimam patronam dicti Iurispatronatus siti in dicta Cappella Sãcti Io. Euangelistæ, maximè stantibus duabus præsentationibus factis a dicto Io. Maria fideiussore Lucretiæ Scaragliæ eius matris administratricis, & tutricis dictæ Antoniæ, cuius fuit hæres dictus Io. Maria, nam licet non fecerit dicta Antonia dictas præsentationes, tamen censentũr nomine suo factæ, quia erat pupilla, & proinde manutenendam censeo in dicta possessione, seũ quasi, & veram dominam, & patronam esse habendam, prout ex Iuribus supra relatis apertè patet nam de Iure hoc procedere censeo, & iuxta hoc votum meum fuit decisum in Episcopali Curia Ciuitatis Bitonti.

SVMMARIVM.

1 *Falsitatis crimen est grauius homicidio, & veneficio.*
2 *Per crimen falsitatis amittitur nobilitas.*
3 *De minimis non curat Prætor.*
4 *Non punitur affectus, nisi sequatur effectus.*

Falsificans apodixam Banchi, quantitatis nouem ducatorum, an possit puniri ordinaria pœna falsi.

DECISIO CCCXL.

1 FAlsitatis crimen quanto grauius sit homicidio, & veneficio videas Marsil in rubr. ff. ad l. Cornel. de fals. nu. 12. & seq. Alber. in rubr. C. eod. ad l. Cor. num. 1. vbi quod falsi hoc crimen Imperatori odiosum Cirill. in sum. crim. part. 2. rubr. de publ. iudic. §. 8. nu. 11. ad fin. vers. crimen quidem falsi, & immane etiam videtur Luc. de Penn. in l. 1. nu. 35. C. vt nemo ad suum prætor. lib. 11. & prædictum falsi crimen adeo est legi inimicus, vt propterea falsa remedia dicantur veris periculis grauiora Neuizan. con. 8. num. 36. Foller. in pract. crim. in verb. item quod cõmisit falsitatem, nu. 56. Tiraquellus de pœnis temperandis cas. 31.
2 nu. 23. & seq. nullumque est crimen, quod ita vituperat famam, & statum hominis, sicut crimen falsi, ex quo perditur nobilitas, & nobilitatis priuilegium, homo remanet sine fide, & ad nihilum reducitur, atque alia similia ex alleg. per Marsil. rubr. ff. ad l. Corn. de fals. nu. 17. Castr. conf. 130. nu. 1. post princ. vers. nam est grauissimum crimen Afflict. decis. 404. nu. 3. & propter huius criminis atrocitatem multa specialia à Iure in eo inducta fuerunt, de quibus per Marsil. ibid. num. 12. & seq. Goffred. in summ. de crim. fals. nu. 12. Hostien. in sum. eod. tit. nu. 6. & in hoc crimine diligentem esse faciendam indignationem voluit Imperator in l. vbi

l. vbi falsi C. eod. al l. Corn. & ibi Cyn. nu. t. Host. in cap. licet numero 8. verb. diligens extra de crim. fals. & ibi Anchar. n. 6. Quare cum fuerit dubitatum in nostra Curia Archiepiscopali, an falsificans apodixam ducatorum nouem veniret puniendus ordinaria pœna falsi, prima facie videbatur affirmatiuè respondendum ex rationibus supradictis, tamen his, & similibus non obstantibus contrarium fuit decisum in dicta nostra Curia,
3 scilicet non posse puniri, tum quia de minimis non curat prætor vulgata l. scio ff. de in integr. restit. & quod præiudicium, seù nocumentum in re minima non est considerabile secundum Ann. cons. 12. nu. 4. & 5. vers. & ideo concludo, Anchar. cōs. 173. nu. 1. vers. nō prætextu primæ falsitatis, vt pariter nō dicitur transgressor mādati limitati tempore, si in modico tēpore transgreditur, iuxta Bald. in l. fin. C. de ædilit. edict. facit tex. in l. si quis in graui §. si conditioni, & ibi Bald. ff. ad Sill. vbi si hæres non impleuit conditionem in diem implendi, potest postea implere post diē si processit, quia non potuit propter prohibitionem legalem, qua de causa meritò alias in nostra Curia Archiepiscopali fuit decisum, morā modici tēporis Canonici absentis post sex menses eum excusare quo minus Episcopus non valeat priuare Canonicatu. vt in decis. 208. par. 2. tum etiā quia per falsitatem
4 non erat facta exactio pecuniæ, quo casu succedit regula non puniri affectum, nisi sequatur effectus, vt per Gram. in decis. 2. & Nouarium in collect. decis. ad Pragm. Regn. 1. sub rubr. de ictu scoppictæ, qui in collect. decis. ad Pragm. 1. sub rubrica de sindic. official. meminit de ista decisione.

SVMMARIVM

1 *Mala conuersatio mulieris tollit præsumptionem virginitatis.*
2 *Persona, quæ vnicum actum turpem commisit, non potest dici inhonesta.*
3 *Grassator viarum, qui semel fuit furatus, gaudet immunitate Ecclesiæ.*
4 *Ad pœnam infligendam, requiritur frequentia delinquendi.*
5 *Ex vnico actu meretricio non potest mulier à vicinia expelli.*

An mulier, quæ passa est semel osculari ab aliquo, & quandoquidem conuersata cum læna, dicatur turpis persona.

DECISIO CCCXII.

NOn leuis controuersia fuit in nostra Curia Archiepiscopali, si mulier quandoquidem cum læna conuersata, & ab aliquo semel osculata posset vocari turpis persona, ad effectum si deinde fuisset rapta, rapiens posset puniri crimine raptus, & dicebatur, conuersationem tollere
1 præsumptionem virginitatis, vt quia virgo conuersetur cum Iuuenibus in domibus meretricum cum lænonibus, & similibus, & postea virginē reputari, nec dum difficile, sed impossibile est, nam conuersatio cum iniquis iudicium præbet iniquitatis, sic voluit Marsil. in pract. crim. §. expedita num. 91. Abb. in cap. cum oporteat de accusat. num. t. & Triuis. in decis. 26. num. 26. verum concensuit nostra Archiepiscopalis Curia, iuxta Fabr. in § furor de inoff. test. quem refert, & pro singulari sequitur Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 4.
2 casu 328. nu. 14. Ann. in sing. 338. & Caroc. decis. 128. vbi persona, quæ vnicum actum turpem cōmisit non potest nuncupari persona inhonesta, cum de Iure parcendum sit ei, qui semel crimen commisit arg. text. in l. solent vbi Bald. & reliqui communiter ff. de pœn. hinc est, quod licet grassator viarum non gaudeat immunitate Ecclesiæ cap. inter alia de immunit. Eccles. & extat Bulla Greg. XIIII. tamen grassator qui semel in strata
3 publica, vel in silua furatus fuit, & aufugit in Ecclesiam à qua violenter extrahitur gaudet immunitate Ecclesiæ, ita punctualiter decidit Peguera in decis. 40. cuius ratio est, quia non dicitur talis, nisi pluries id patrauerit, secundum Cepoll. in auth. sed nouo Iure nu. 106. C. de seru. fugit. ita intelligens tex. in l. capitalium §. famosos ff. de pœn. & quod requiratur frequentia, & consuetudo delinquendi tenet Fulgos. in cons. 57. num. 3. in hanc eamdem inclinant sententiam Remig. de immunit. Eccles. reg. 2. fallent. 3. Clar. quæst. 30. vers. quæro nunquid Oldrad. in cons. 154. & Peguer. citat. decis. 40.
4 Et supradictis addendum videtur adeo verum esse, vt ad pœnam infligendā requiratur frequentia delinquendi, ita vt vnicus actus minimè sufficiat vnde meretrix non dicitur, nisi quæ pluries admisit, vt est textus in cap. vidua 34. disti. vbi Archidiac. at Præposit. & Turrecremat. dicunt illud verbum, pluries, intelligi secundum subiectam materiam, & Socc. in cons. 54. col. 3. vol. 3. dicit ad minus esse debere tres, sequitur Peguer. in decis. 12. super quo est videnda pulchra distinctio Ripæ in cap. 1. colu. pen. vers. item nota extra de iudic.
5 nec ex vnico actu meretricio posset quis puniri Rubin. decis. 91. & consequenter expelli de vicinia honesta, ad tradita per Doctores communiter in l. cunctos populos C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. & Capyc. in decis. 44. & consequenter vtilis Dominus Gabellæ meretricum Ciuitatis Neapolis, qui ex priuilegio Iurisdictionem obtinet in meretrices, & lænones non habebit talem Iurisdictionem in illas mulieres, & lænones, qui vnicum actū supradictorū perpetrarunt: vt notat Franch. in decis. 63. quam refert, & sequitur Nouarius in collect. decis. ad Pragm. Regn. 1. sub rubr. de læn. vers. an autem læno.

SVMMARIVM.

1 *Præstatio temporalis nōn inducit obligationem.*
2 *Tempus non est modus inducendi, vel tollendi obligationem.*
3 *Quietatio probat creditum.*
4 *Si aliquis soluerit Canonem per longum tempus probatur quod res sit emphyteotica.*

An quietatio certarum vsurarum facta creditore debitori, probet creditum amisso instrumento.

DECISIO CCCXIII.

EVenit quod N. cum esset debitor T. ducatorum mille, pro hisque ratione interesse quinquaginta solueret, & quia pluribus annis dictas tertias soluerit prædictus T. fecit ei quietationem dictæ solutionis, fuit dubitatum in nostra Curia Archiepiscopali, an hac quietatio facta à T. N. probet creditū, stāte quod d. T. amiserat instrumentum, & non poterat alio remedio vti, & dicebatur, hanc quietationem non posse inducere creditum, iuxta text. in l. si certis annis C. de pact.
1 vbi habetur, quod præstatio temporalis nōn inducit obligationem, & per consequēs nullo tempo-
3 re præiudicatur soluenti, ratio enim videtur, quia tempus non est modus tollendæ, vel inducendæ obligationis l. oblig. tionum §. placet ff. de act. & obligat. & sicut sufficit præstatio triennalis ad inducendam obligationem in casu fauorabili l. 1. C. de fideicom. ita sufficere ad inducendam liberationem in casu odioso vsurarum, voluit textus in l. aduersus iunct. glos. 2. in fin. & ibi notat Bald.
3 C. de vsur. Tamen secundum meum votum contrarium fuit decisum, scilicet, quietationem probare creditum, iuxt. text. in l. cum de in rem verso ff. de vsur. & si aliquis soluit canonem emphy-
4 teoticum per longum tēpus, tunc probatur, quod res emphyteotica sit, quod seruit ad idem, quando instrumentum esset perditum Dec. cons. 146. in 1. dubio, & cons. 164. nu. 1. 2. & 3. & cons. 284. quem refert Mangrella in addit. ad ius ciuil. in l. cum de in rem verso ff. de vsur. & eo magis ità iudicauimus, quia quietatio prædicta à persona publica facta erat, cui semper credendum est.

SVMMARIVM.

1 *Intrusus non est citandus, intellige nu. 2.*
3 *Executoriales literæ sunt personaliter intimandæ.*
4 *Executor cum clausula, vocatis vocandis assumit partem Iudicis.*

Executor Apostolicus datus, vt immittat aliquem in possessionem alicuius beneficij, an teneatur citare notorium intrusum.

DECISIO CCCXIV.

CVm essem exequutor Apostolicus deputatus, cum clausula, vocatis vocandis super gratia facta cuidam Præsbytero Ciuitatis Litterens. de quodam Canonicatu eiusdem Ciuitatis, quatenus si ita esset immitterem in possessionem dicti Canonicatus dictum Præsbiterum, verificatis igitur narratis, & cum vellem immittere dictum Præsbiterum in præfatam possessionem inueni quemdam Canonicum intrusum, dictum Canonicatum possidentem, ex quo fuit coram me dubitatum, an deberem dictum Canonicum intrusum citare, & cum Aduocati vtriusque partis in hoc multum inter se oppugnabant dixi, nullo modo dictum intrusum debere citari, ex eo quia quando executori constat, quod possessor est
1 notoriè iniustus, seù notorius intrusus non tenetur eum citare, vt per Celsum cons. 89. nu. 4. Lancell. in tract. de attentat. par. 1. cap. 3. num. 69. qui nu. 82. contra intrusum etiam non citatum dixit posse exequi mandatum, nec potest per hoc agere spolio, vt fuit tentum in vna Senens. Sancti Martini 9. Martij 1554. ex quibus colligitur, intrusum notorium non debere citari ex eis, quæ colligit Caputaquens. decis. 287. incip. contra intrusum part. 1. & est decisio Crescentij 142. incip. executoriales, ex quibus optimè colligitur, intrusum non esse citandum, & mandatum contra eum exequi posse, nec esse restituendum, si non fuerit citatus, voluit Menoch. in tract. de recuperand. rem. 15. num. 463. Gomez in regula de triennali quæsit. 10. fol. 235. in paruis.
2 Cæterum contrarium fuit obseruatum, ex quo iussi dictum Canonicum intrusum esse citādum, & audiendum, nam regula illa, quod intrusus non debeat citari intelligitur, & procedit, quando clarè constat executori aliquem esse notorium intrusum, & quando Iudex vult procedere absque citatione debet constare in processu de notoria intrusione, alias non valerent acta, vt per Rotā decis. 7. de Iudic. in nouis, hinc est quod quando intrusio non est ita notoria, vel sit intricata intrusus debet citari, vt per Celsum, & Lancell. vbi supra & facit decisio Crescentij 18. de sentent. & re
3 iudicat. vbi fuit dictum, Executoriales semper esse personaliter intimandas, item facit decisio sequens eiusdem in arg. vbi intrusus lite pendente post intimationem executorialium debet intimari, quod securius censeo, alias per supremos Iudices Regios faciliter declararetur vim fieri, eo magis præcepi, dictum intrusum citari, quia in
4 commissione erat clausula (vocatis vocandis) quo casu semper tenetur assumere partes Iudicis, & citare partes Rota in nouis decis. 30. de rescript. vbi habetur, executores cum clausula, vocatis vocandis esse veros Iudices, & cum causę cognitione, ac vocata parte procedere debent, & ordine Iudiciario seruato, vt in cap. exhibita de Iudicijs, & facit text. in cap. licet Episcopus de præbend. in 6. vnde cum fuerit citatus, & non comparuit legitimè præfatus impetrans fuit immissus in possessionem.

SVMMARIVM

1 *Clericus suspensus gaudet priuilegio fori.*
2 *Character clericalis est indelibilis.*
3 *Suspensus ab ordine, non est suspensus à Iurisdictione.*
4 *Clerici non deferentes habitum, gaudent priuilegio Canonis.*

DE-

Suspensus ab ordine, an gaudeat priuilegio fori.

DECISIO CCCXV.

FVit in Curia Archiepiscopali ob delictum suspensus quidam clericus, qui durãte huiusmodi suspensione fuit per quosdam suos creditores conuentus coram Magna Curia Vicariæ opponentes tamquã suspensum non gaudere priuilegio fori, ex quo fiscus eiusdẽ Curiæ Archiepisc. instanter petijt ipsos declarandos esse incursos in cap. tertium Bullæ Cœnæ contra trahentes, & ante quam declararentur, fuit dubitatũ, an clericus suspensus gauderet priuilegio fori, & fuit per omnes votatum, & nemine discrepante resolutum
1 clericum suspensum gaudere priuilegio fori, & casu quo deberet conueniri conueniendum fuisse coram Iudice Ecclesiastico, nec obstare suspensionem, quæ cũ sit pęna regulariter non operatur, nisi in prohibitis, nec in pœnalibus datur extensio cap. odia, & ibi omnes de regulis iuris, eo magis, quia militat diuersa ratio de ordine, qui durante suspensione exerceri non potest, sed non admittitur ad forum quo fruitur clericus ratione ordinis, & characterij Crass. de effect. clericat. effect. 1. circa finem, subdens, quod quando clericus priuatur priuilegio clericali, non priuatur, nisi possessione clericatus, nam dato, & non concesso, quod priuetur priuilegio, nihilominus remanet clericus, quia
2 character clericalis est indelibilis, & sic vbicumq. clericus propter delictum amittit priuilegium clericale, solam possessionem perdit, & non proprietatem, seu ordinem, eo magis, quia in casu nostro amissio priuilegij non cauetur ex delicto, sed tantum remanet suspensus ordo pro certo tempore, quem cum retineat, necessario sequitur retinere priuilegium, per ea quæ notat Alexand. de Neuo cons. 62. nu. 6. imo ordo, & priuilegium reseruntur inter se, nam dato, quod habeat quis ordinem per consequens fruitur priuilegio fori, & sic
3 è contra hinc facit, quod suspensus ab ordine non est suspensus à Iurisdictione Viualdus in candelab. aureo 2. part. in tit. de suspens. vers. tertio, vbi voluit, quod & si suspensus sit aliquis quo ad ea, quæ sunt ordinis, non propterea suspensus dicitur quoad ea, quæ sunt iurisdictionis, licet iurisdictio detur per ordinem, & per consequens suspensio ordine non suspenditur priuilegium concessum, propter ordinem, quod nõ censetur sublatum, nisi de eo expressa mentio facta fuerit arg. l. præcipimus de appellat. & huc spectat, quod licet clerici in minoribus constituti non deferentes ha-
4 bitum, & tonsurã priuentur priuilegio fori Conc. Trident. sess. 23. c. 6. de refor. mat. tamen retinent priuilegium canonis, quia nulla ibi canonis, sed fori tantum fit mentio, non cum sint fauorabilia semper debent ampliari, & introducta ad fauorem non solum vnius clerici, sed totius ordinis clericalis non sic de facili amittuntur per suspensionem vnius clerici, per ea, quæ de renunciatione dixit Rolandi à Valle cons. 4 nu. 8. lib. 1. & in proprijs terminis voluit Nauar. cons. 4. in nouis, quem refert, & sequitur Sayr. decis. 26. de priuileg. Cened. quæst. 4. Anton. lib. 3. variar. resolut. cap. 48.

SVMMARIVM.

1 *Bulla requiritur in collatione beneficij.*
2 *Gratia Papæ dicitur informis absque Bullis.*
3 *Beneficium Ecclesiasticum non potest absque Bullis retineri.*

Beneficium Ecclesiasticum, an licitè possit retineri absque Bulla.

DECISIO CCCXVI.

IN Ciuitate Litteren. euenit, quod quidã impetrauit est Canonicatum á Romana Curia, qui possidebatur ab altero, verũ in fine Bullis & cum Ego fuissem in hac causa deputatus executor Apostolicus, decreui, reiciendum primum possessorem, & ad mittendum in possessionem impetrantem, ex eo, quod Bullis carebat, & de fu-
1 re in omnibus beneficiorum collationibus requiritur Bullarum expeditio Silu. p. 3. quæst. 22. nu. 3. glos. in clem. du lum vers. verbo de sepult. Bald. in l. humana C. de leg. Couarr. lib. 3. cap. 16. num. 1. var. resolut. & Gom. de expect. nu. 7. & gratiæ, seu collationes factæ à Papa nullo modo valent literis non expeditis Gom. in quæst. 1. & 9. in reg. de non iud. iust. for. suppl. quia Papa faciens gratiam vel conferens beneficium intelligit leuatis Bullis, seu expeditis literis Staph. fol. 203. num. 10. & ratio
2 rationis est, quia gratia Papæ dicitur informis, & imperfecta, & adhuc existere in vtero ante literarum expeditionem, per quarum confectionem postea acquirit, & perfectionem, & editur in lucẽ decisio est Rotæ 20. de concess. præben. in nouis vbi habetur, gratiã non valere literis non expeditis adest regula Cancellariæ de hoc, & Bulla Iulij I. quæst. est 33. fol. 534. nec gratia suffragatur, vel probatur in foro exteriori, nisi expeditis literis Gom. in quæst. 1. d. reg. adest extrauagan. 1. sub tit. de elect. vbi habetur aliquẽ habere beneficium non leuatis Bullis, & qui intrat possessionem beneficij literis non expeditis perdit omne Ius, nec sola supplicatio, siue gratia sine literis dat canonicũ titulum Felyn. in c. veniens col. 2. de accusat. & hoc extenditur etia ad Apostolica breuia Gomez tract. de breuib. num. 7. imò in rursus, si cum sola signatura acciperet fructus, vel caperet possessionem, nec facit fructus suos Rebuff. in tit. de miss. in possession. verb. datum nu. 8. Franc. decis. 62. num. 12. & 15. Caputaquen. decis. 267. Nauar. tract. de spol. §. 7. nu. 3. Felyn. in cap. veniens de accusat. & Sacr. Congregat. declarat. 525. in hęc verba, domini dixerunt ordinarios, non posse super supplicationibus tantum expedire literas, & in nus possessionem tradere vigore supplicationis tantum, & hoc neque ex antiqua consuetudine, & declarat.
3 566. censuit in hæc verba, conquerenti Episcopo Lucensi quosdam suos Canonicos obtinere beneficia, nec expediri Bullas visum est respondendum vt priuet, qui ita obtinent adhibitis Vicarijs qui

inseruiat Ecclesiæ, &c. Quare ex his omnibus fuit dictum, beneficium Ecclesiasticum non possessi licitè retineri absque Bulla, & sic potuisse impetrantem admitti in possessionem.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio superueniens soluit sponsalia.*
2 *Qualibet dispositio siue legis, siue hominis, semper intelligitur rebus sic stantibus.*
3 *Si pater distulerit filiam maritare vsque ad annum vigesimum quintum poterit absque patris consensu nubere.*
4 *Legatum censetur adeptum, si inimicitiæ superuenerint inter testatorem, & legatarium.*

An dispositio textus in cap. quemadmodum de iureiur. procedat, quando mulier erat fornicata tempore sponsaliorum, & postea perseuerauerit.

DECISIO CCCXVII.

1 CAuetur ex dispositione textus in cap. quemadmodum de iureiur. quod per fornicationem superuenientem soluuntur sponsalia. Quare cum in hac Ciuitate esset contractum matrimonium per verba de futuro inter quosdam quorum mulier illo tempore erat fornicaria sciente ipso viro, cumque deinde perseueraret in illo crimine recusabat vir ille matrimonium perficere, vnde instabatur in Curia Archiepiscopali ex parte mulieris, esse cogendum sponsum ad dictum matrimonium contrahendum, & quia Aduocatus partis aduersæ opponebat pro dissolutione spõsaliorum ad text. in d. cap. quemadmodum propterea fuit dubitatum si in istis terminis ille haberet locum, & vnanimiter iudicauimus affirmatiuè, nam & si vir sciebat mulierem esse fornicariam, tamen præsupponendum est illam duxisse ne amplius crimen illud perpetraretur, enim in quolibet actu siue per vltimam voluntatem, siue inter viuos, etiam si cũ iuramento factus fuerit sẽper intelligitur clausula, rebus sic stantibus glos. in l. quod Seruius ff. de condit. ob causam, & ibi Bart. num. 4. l. continuus §. cum quis ff. de verb. obligat. Alexand. conf. 107. col. 4. vol. 3. Iason. in l. quominus nu. 539. ff. de fluminibus Dec. conf. 335. & in conf. 475. nu. 5. in fin. nu. 6. & nu. 23. Aib. conf. 302. num. 9. & conf. 555. nu. 24. quod procedit etiam in iuramento. & statutis, ac priuilegijs Alexan. cons. 147. nu. 3. Roland. conf. 1. nu. 158. vsque ad num. 178. vol. 2. Menoch. conf. 27. nu. 47. & seq. & conf. 156. nu. 3. & nu. 32. vbi limitat Crauett. conf. 90. nu. 3.
2 quælibet enim dispositio siue legis, siue hominis intelligitur rebus sic stantibus l. fin. ff. qui satisdare cogantur Carocc. de iuram. lit. decis. q. 59. q. principip. nu. 39. & 40. latè plurima cumulans huc concernentia Nouarius in alleg. insert. inter nostras Additiones ad Asciam decis. 20. vers. tandem non obstat, cogi potest igitur sponsus matrimonium perficere, hoc erit verum, rebus in eodem statu permanentibus, alias si cõmutentur, & maximè in deterius, prout in casu isto non tenebitur sponsus ad aliquam obseruantiam, & sic ad conficiendum matrimonium Nouarius de elect. & variat. for. quæst. 10. nu. 16. f. ct. 2.

Pro qua opinione in argumentum facere videtur l. si filium cum authen. ibi posita C. de inoff. testament. vbi filia tenetur seruare fidem de aliter
3 nubendo sine eius consensu, tamen si pater fit morosus, & differat patienter labi annum vigesimum quintum, poterit sine patris consensu se maritare, vt ibi notant Doctores, debet igitur sponsus sponsam in vxorem ducere, si sibi per sponsam, fides seruetur, qua non seruata nec ipse tenetur seruare iuxta regulam in l. cum proponas C. de transact. quod frangẽti fidem fides frangatur eidem, etiam si in modico non fuerit adimpletum Caball. de euictionibus nu. 34. cessante enim causa debet vtique cessare effectus.

4 Et facit, quod legatum censetur ademptum si inimicitiæ superuenerint inter testatorem, & legatarium l. 3. §. vltimo ff. de adimendis legat. l. si inimicitiæ ff. de his quibus, vt indignis Mascar. de probat, conclus. 900. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 37. & quæ maior oriri potest animi cõturbatio, quam videre sponsam male morigeratam, & lubricam, inhonestamque vitam ducere qua de causa merito Carocc. decis. 58. concludit, quod virginem stupratam si post deflorationem cognoscatur ab alio, stuprator nec desponsare, nec dotare teneatur, quod nota ad ornatum tex. in cap. 1. & 2. de adulter.

SVMMARIVM.

1 *Generalis suspitio non afficit, cũ fraudulenta præsumitur.*
2 *Data suspitione omnium iudicum, potest eligi minus suspectus.*
3 *Fraus nemini debet patrocinari.*
4 *Electio fori non competit personis priuilegiatis, quotiescunque litigarent causa defatigandi litigantes.*

An omnia Conseruatoria, seu Templa possint allegari suspecta pro exploratione puellarum, causa matrimonij contrahendi.

DECISIO CCCXVIII.

SEruat nostra Curia Archiepiscopalis, quod quando agitur in ea de matrimonio contrahendo, & est suspitio, nè puellæ inferatur violentia, & consensus eius non sit liber ponit eam in aliquo loco tuto, nempè Conseruatorio mulierum ad finem explorandi eius voluntatẽ, quare cum in facto dubitaretur, nè violentia inferretur cuidam puellæ, ordinatum fuit in Conseruatorio non suspecto reponendam illam esse, & quia per vnam ex

ex partibus generaliter allegabantur suspecta omnia Templa, & Conseruatoria huius fidelissimæ Ciuitatis, propterea fuit dubitatum in eadem Curia, si hoc de Iure procedere posset, & iudicauimus esse reiciendam talẽ generalem suspitionẽ,
1 generalis enim suspitio non afficit, cum fraudulenta præsumatur, vt allegare omnes Sapientes Ciuitatis, vel Prouinciæ, vide Nigr. in cap. Regni prolixitatem nu. 46. Laurent. de Iudic. suspect. cap. 3. num. 21. cum seq. Nouarius in suis collectaneis collect. ad prag. 1. in fin. de suspic. offic. vnde euenit,
2 quod data generaliter suspitione omnium Iudicum, potest eligi vnus melior ex illis Sapientibus, iuxta doctrinam Alex. in l. dedit nu. 4. ff. qui satisdar. cogant. Ias. in l. iusiurandum ad pecunias §. qui iusiurandum nu. 6. ff. de iureiur. Aret. in §. sed si ex testamento nu. 1. de satisdat. tut. Auendan. de exeq. mandat. Reg. 2. part. cap. 26. num. 13. Capyc. decis. 138. tanto magis si causa non posset mitti comodè extra Ciuitatem, vt in casu nostro Niger in d. cap. Regni, sequitur Apicella de suspic. official. nu. 44. fol. 161. vbi etiam quod si plures sint dati Iudices delegati in aliqua causa non possunt omnes vti suspecti recusari allegat Puteũ de sindic. versic. suspitio col. 4. in princ. qui dicit
3 non esse admittendam talem suspitionem, cum præsumatur facta in fraudem, & fraus nemini debeat patrocinari, vt per Nouarium in sua praxi elect. & variationis for. quæst. 42. numero 2. sect. 2. vbi ex hoc, & quamplurimis alijs huc concer-
4 nentibus concludit, & affirmat, electionem fori nõ esse concedendam vbicunque apparet priuilegia-
5 tas personas hoc facere causa defatigandi collitigantes, & meritò, nam alias esset aperire viam fraudibus, & dolo, quod non est permittendum.

SVMMARIVM.

1 *In dubio industria personæ censetur electa in delegatione.*
2 *Hæres hæredis potest alienare bona, non obstante prohibitione testatoris in persona hæredis sui.*
3 *Cui committitur nudum ministerium exequendum potest vices suas alteri subdelegare, si fuerit Legatus Sedis Apostolicæ.*

Absolutio censurarum delegata Ordinario, an ab eo possit subdelegari.

DECISIO CCCXIX.

1 QVamuis industria personæ in dubio censeatur electa regulariter, vt ait Angel. in §. vsusfructus sub nu. 1. & tradit Bologn. in cons. , num. 10. Seraphin. de priuileg. iuramenti priuileg. 57. nu. 10. & Nouarius in suis collectaneis collect. ad prag. 24. sub rubrica de officio Sacri Regij Consilij num. 2. eò magis quando diceretur per te ipsum cognoscas, quia per talem clausulam censetur electa industria personæ, & propterea subdelegare non potest Ias. in l. à Iudice sub num. 19. C. de Iudic. Vant. de nullitat. process. in tit. nullitat. ex defect. iurisd. deleg. sub nu. 21. Eugen. cons. 86. nu. 15. vol. 1. cum dictio, ipse, sit personalissima, nec personam ipsam egrediatur, imò personam, veluti ad oculum, demostrat glos. in §. fuerat in verbo cum ipsa insuit. de act. Menoch. cons. 106. num. 196. Bald. cons. 304. vol. 5 Tiraquel. de retract. conuent. §. 1 glos. 6. nu. 25 vnde euenit, quod si in alienationis prohibitione testator dicat, & volo, & prohibeo, nè ipse hæres meus bona alienet, ista prohibitio non est perpetua, sed ipsum tantum
2 hæredem comprahendit, non autem hæredem hæredis, & ita per ipsum hæredem hæredis potest fieri alienatio, quia illa demonstratio, ipse, personam ipsam grauatam veluti ad oculum demonstrat, nec eam egreditur Roland. cons. 59. vol. 3. cum alijs relatis per Cened. in singul. 22 vbi quod dictio, ipse, est personalissima, neque potest per alium adimpleri Cæphal. cons. 43. Moron. de pace, & tregua quæst. 57. nu. 1.

Tamen in Curia Archiepiscopali iudicauimus potuisse Illustrissimam, cui erat delegata Absolutio cuiusdam censuræ, illam subdelegare, per textum aureum in cap. quoniam §. cæterum de officio delegat. vbi quod is cui committitur nudum
3 ministerium exequendum potest vices suas alteri committere si fuerit Legatus Sedis Apostolicæ, eò magis, quia in Bulla absolutionis aderat clausula per te, quo casu non intelligitur electa industria personæ, vt non posset fieri subdelegatio Ias. in l. 1. nu. 30. ff. de offic. eius, quia pronomen, tu, ponitur ad demonstrandum, non ad cohortandum, vt diximus supra in decis. 88. sub num. 5. versic. secus part. 1.

SVMMARIVM.

1 *Non dicitur impedire qui ab impedimento voluntariè desistit.*
2 *Petens debitum solutum non incidit in crimen stellionatus, nisi effectualiter exegerit.*
3 *Non infligitur pœna ordinaria, nisi deuentum fuerit ad actum proximum.*

An tentans impedire executionem literarum Apostolicarum, possit excommunicari.

DECISIO CCCXX.

DVm essem Executor Apostolicus ad admittendum quemdam præsbiterum in possessione Canonicatus Ciuitatis N. illuc missi subdelegatum, vt exequutio literarum Apostolicarum fieret, & quia dum intendebat ipse possessionem tradere fuerant plures Canonici renitentes & tentantes impedire illam possessionem, & sic tandem capta fuit ortũ est dubium si ego potuissem illos excommunicare, nam subdelegatus meus porrexit memoriale, vt excommunicarentur, afferendo pro hac parte excommunicationem contra impedientes executionem literarum Apostolicarum procedere in omni casu præstiti cuiuscunque impedimenti, quia licet simus in pœnalibus,

tamen est sic seruandum, ne elusoria redderetur cap. si ciuitas de sent. excommun. cap. quamquam de vsur in 6. Felyn. in cap. Rodulphus col. 1. & seq. de rescript.

Cæterum contrariũ iudicaui, & ad excusationẽ illorũ hæc dicebã. s. nõ incurrisse in pœnã, quæ ita demũ incurrebatur si non sequuta fuisset effectua
1 lis possessio, quam ipsimet deinde dederunt, non dicitur enim impedisse, qui deinde ab impedimento voluntariè desistit, eò magis quia de consuetudine totius Italiæ non punitur affectus, nisi sequatur effectus, iuxta tradita per Nouarium in pragmatic. Regni 1. de ictu scoppictæ, & facit,
2 nam petens debitum solutum non incidit in crimen stellionatus, nisi effectualiter exegerit, vt post alios tradit Federic. in resolut crim. 36. nam vt dixi de generali consuetudine totius Italiæ non punitur affectus non sequuto effectu, nisi pœna extraordinaria, seù arbitraria, etiam in atrocissimis, vt post alios dixerunt Thesaur. decis. 243. Maluas. cons. 112. Hond. cons 106. nu. 54. & cons. 108 lib. 1. vbi de crimine læsæ Maiestatis Ceual. commun. quæst. 540. & quæst 901. nu. 48. qui loquitur in assassinio Tiraq de pœn. legũ caus. 38. Bertaz. cons. 155 num. 7 Farinac. post infinitos quæst. 17. num. 48 & 49. vbi etiam de quocunque atrocissimo delicto etiam qualificato Bursat. cons. 93. num. 31. H. pol. Rimin. cons. 360. Ioseph. Ludouic. decis. Lucc. 15. nu. 25. cum seq. qui ait hanc esse communem opinionem, & ita ipsum multoties iudicasse, & iudicatum vidisse, subdens, quod tradita per Menoch. in tract de arbitr. cas. 360. non seruantur Polidor. Rip. in tract. de nocturn. temp. cap. 22. nu. 70. vers. etiam amplius, quod procedit etiã in crimine assassinij Amad. de sind. circa fin. vbi refert, ita pluries fuisse iudicatum Rogger. cons. 31. nu. 13. & 14. Mars. cons. 105 nu. 2. 20. 31. & 34. vbi etiam si ad actum proximum deuentum fuerit Clar. in §. assassinium vers scias, & in §. fin. q. 92. vers. scias tamen, subdens diuersimodè practicatum vidisse, & sic Iudicis arbitrio relinquendum attenta qualitate facti, & personarum eorumque circumstantijs ad not. per Couar. in clem. si furiosi in initio par. 2. nu. 9. Math. Brun. cons. 64. num. 51. vbi ait quod non debet torqueri Mascard de probat conclus. 138 num. 2. & 8. Pedamont. decis. 19.
3 Menoch. dict. cas. 360. nu. 39. qui licet prius teneat quod in assassinio, quando deuẽtum fuit ad actum proximum puniatur pœna ordinaria postea verò nu. 92. tenet generaliter contrarium, stante dicta consuetudine Gramm. decis. 2. nu. 25. dicens, quod per 30. annos in Magna Curia Vicariæ semper ita practicatum vidit & decis. 74. nu. 15. & melius in constitut. terminum vitæ.

S V M M A R I V M.

1 *Acquisita per Religiosos sunt ipsius Religionis.*
2 *Religiosi non possunt aliquid elargiri pro eorum anima.*
3 *Religiosi prætendentes aliquid habere, vel possidere, peccant mortaliter.*
4 *Milites Hierosolymitani dicantur verè Religiosi.*
5 *Tria vota scilicet castitatis, paupertatis, & obedientiæ faciunt quem verum Regularem.*
6 *Professi in ordinibus militaribus, sunt verè Religiosi.*
7 *Milites Hierosolymitani prohibentur alienare in præiudicium Religionis.*

An Milites Hierosolymitani sint verè Religiosi, ad effectum, ne possint de fructibus Commendarum, vel de alijs eorum bonis quomodocumq; acquisitis in vita in alium disponere, vel donare.

DECISIO CCCXXI.

1 EX textu in authent. ingressi C de sacros. Eccles. clarè patet, omnia acquisita per Religiosos esse ipsius Religionis, & consequenter à Religiosis donari nequeunt, prout firmat latissimè Valer. in diff. inter vtrumque forum in
2 verb. munera, & nec aliquid elargiri pro anima, vel ad alios pios vsus videtur inde quæsitum, quoniam in his nullum habent dominium nec possessionem ad finem disponendi, imò si prætenderent
3 habere, vel possidere aliquid proprium peccarent mortaliter, cum omnia sint, & acquirantur Religioni, vt habetur per Canonistas in cap. cum ad Monasterium de stat. monac. & per Spec. eod. tit. Abb. in cap. quanto de offi. ord. in. nu. 2. & Zabar. cons. 17. qui loquitur de parua donatione suppellectilium facta per monialem alteri moniali eiusdem monasterij cum licentia sui Ministri, & ipsam prædictis, & alijs rationibus improbat, ex quo non interuenit assensus Abbatissæ eius Superioris, & habetur etiã per Doctores in d. auth. ingressi, & in auth. si qua mulier C. de sacros. Eccles. Nauarr. in tract. de regular. super cap. non dicatis 12. quæst. 1. & inter alia allegat Concilium Tridentinum hoc idem prohibens in sess. 25. cap. 3. de regular.

4 Quare cum fuisset dubitatum, an Milites Hierosolymitani dicantur verè Religiosi, ita quod cõprehendantur sub d. auth. conclusum fuit appellari veros Religiosos, & in consequentiam nil posse disponere in præiudicium dictæ Religionis, & hoc pluribus rationibus fulcitur.

Primo, quia in eadem Religione Hierosolymitana per Sedem Apostolicam approbata illa
5 tria substantialia vota emittuntur, scilicet castitatis, paupertatis, & obedientiæ, quæ faciunt verum, & Regularem Religiosum, vt de eisdem militaribus Religiosis dixit Abb. in rubr. de regul. nu. 4. & expressius Nauar. in tract. de reddit. beneficior. Eccles. quæst. 1. monitor. 35. nu. 5. & 6. to. 1. f. 295.

6 Secundo, quod profess. in ordinibus militaribus sunt verè Religiosi, vt affluenter demonstrat post plures alios, quos allegat Grass. de effect. clericat. effect. 1. num. 109. & sequ. abundè Barbaçar. multas rationes adducens in cap. 1. §. qui clericus quæst. 2. si de feud. defunct. & ita tenet etiam Rot. Romana in vna Interamnen. bonorum Lunæ 15. Maij

Maij 1603. coram Illustrissimo Cardinali Bononien. nunc Dei gratia Summo Pontifice, & tales milites venire appellatione clericorum post alios, quos allegat voluit d. Grass. in suo præludio num. 256. & gaudere omnibus priuilegijs, quibus gaudent clerici, & quod in omnibus sunt tractati, & reputari vti verè Religiosi plura per Gratian. discept. fol. 457. per tot. lib. 3.

7 Tertio, & vltimo, quia eisdem militibus hoc idem expressè prohibetur per statuta d. sacræ Religionis per eamdem Sedem Apostolicam approbata vt in tit. de contract. & alienat. cap. 10. & 11. & in cap. 1. de prohibit. & pæn. & in cap. 6. eod. tit. de contract. in Generali Capitulo ordinato de mense Martij 1603. similiter à Summo Pontifice approbato, in quibus, nedum prohibentur donationes, & aliæ quæcumque alienationes, & obligationes inter viuos, & in vltima voluntate quorumcumq; bonorum per eosdem milites acquisitorum, sed etiam annullantur, & cassantur omnes donationes, alienationes, & translationes secularibus, vel alijs personis factæ absque licentia Magni Magistri, & Capituli Generalis eiusdem sacræ Religionis, vt in cap. 12. eod. tit. de contract. & in cap. 1. de prohibit. in quibus comprehenduntur etiam bona eisdem militibus peruenta ex legato, vel successione parentum vt in cap. 20. eiusdem Capituli Generalis in tit. de magistr.

SVMMARIVM.

1 *Fauore Religionis, & Ecclesiæ cogitur quis vendere.*
2 *Pro ampliatione Monasterij cogitur quis vendere.*
3 *Pro Ecclesia ædificanda cogitur etiam quis vendere.*

Dispositio textus in l. si quis sepulcrum ff. de religios. & sumpt. funer. an locum sibi vendicet in Ecclesia construenda.

DECISIO CCCXXII.

1 FAuore Religionis, & Ecclesiæ officio Iudicis quis cogitur ad vendendū, iuxta textum in l. si quis sepulcrum ff. de religios. & sumpt. funer. & ibi Florian. num. 1. & in l. 3. §. locus eod. tit. & Bald. in l. 1. num. 19. ff. solut. matrim. vbi Angel. num. 12. Cepoll. de seruit. Vrban. cap. 82. num. 5. Iason in l. 2. nu. 4. ff. solut. matrim. Gram. decis. 75. num. 1 Gomez in l. 46. Taur. nu. 9. Franc. Marc. decis. 531. num. 3. cum seq. Franc. decis. 223. nu. 5. & seq. Rota in vna Neapolitana Monasterij 29. Aprilis 1601. coram Lancellott. & in alia Romana Palatij de comitibus 16. Ianuarij 1611. coram Damasceno, nec illam esse communem negāt, sed potius fatentur Costa de remed. subsid. remedio 77. de Monte de empt. & vendit quæst. 3. nu. 39. in
2 fin. vers. fauore Religionis, quod procedit etiam pro ampliatione, vt per citatos Doctores de quibus meminit Farin. decis. 213. par. 1. to. 1.
3 Ex quibus, cum fuisset dubitatum in Curia Archiepiscopali, an dispositio prædictæ legis, qua cauetur cogi vicinum ad vendendum pro Ecclesiæ ampliatione procedat, & dictum priuilegium competat etiam Ecclesiæ, non dum constructæ, & licet pro parte negatiua allegabatur textus in cap. ad audientiam de Eccles. ædific. vbi rei, quæ non dum est priuilegio caret, & textus in l. si non dum C. de fur. & seruo corrupt. vbi destinatio rei non habet priuilegium eiusdem rei, vt sequitur Tiraquell. in tract. cessāti. caus. ampliat. 7. nihilominus fuit dictum, & resolutum contrarium.

Primo, per decisionem Rotæ in vna Ianuen. domorum 15. Maij 1615. coram Azanedo, vt patet in collectis per Farin. in decis. 676. par. 1. to. 2. vbi nedum Ecclesiæ constructæ, verum ēt construendæ officio Iudicis cogere, vt vicinæ domus sibi vendantur, iuxta terminos d. l. si quis sepulcrum, & iterum eadem Rota coram eodem Azanedo in vna Romana prætensæ demolutionis domus 29 Februarij 1608. vbi vendere domum suam quisque cogi potest fauore Ecclesiæ, Religionis, & nō solum pro amplianda Ecclesia, sed etiam pro ea ædificanda, vbi etiam fuit dictum, dictam regulam procedere pariter si domus non esset contigua Ecclesiæ, verum adesset via intermedia.

Secundo, ex quo adest eiusdem rationis identitas, in vtroque casu versatur enim tam in constructa, quam in construenda fauor publicæ vtilitatis, quo casu limitatur textus in l. nec emere deiur. deliber. vt probaaur in l. item si verberatum ff. de rei vendic. l. 2. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. l. 2. §. sunt qui putant ff. ne quid in loc. public. l. si locus quemadmodum seruit. amict. Flor. in d. l. si quis sepulcrum Fab. de Monte vbi supra num. 38. vers. secundo ratione publicæ vtilitatis, Alex. cons. 92. nu. 2.

Denique huic sententiæ adstipulatur Couarr. var. resolut. cap. 14. num. 7. lib. 3. qui nonnullas rationes adducendo tenet, textum in d. l. si quis sepulcrum procedere etiam pro Ecclesia ædificanda.

SVMMARIVM.

1 *Iudices recusati coguntur ad eligendos arbitros.*
2 *Episcopo negligente in aliquid agendo, potest Archiepiscopus compellere ipsum ad id agendum, & vide nu. 3.*
4 *Episcopi immediatè sunt subiecti Metropolitano.*
5 *Metropolitanus habet omnimodā, & plenam iurisdictionem in suffraganeos.*
6 *Iurisdictio deuoluitur ad Archiepiscopum ob negligentiam Episcopi.*

An Archiepiscopus possit cogere suffraganeum recusatum suspectum ad eligendum arbitros.

DECISIO CCCXXIII.

1 REgulariter de Iure Sanctorum Canonum Iudices recusati suspecti possunt cogi ad eligendos arbitros, qui de causa suspitionis cognoscere valeant cap. legitima de appellationibus in 6 cap. suspitionis de offic. delegat. Quare fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali, an Illustrissimus

ftrissimus noster Archiepiscopus cogere posset quemdam suffraganeum recusatum suspectum ad eligendos arbitros, & fuit resolutum affirma-
2 tiuè, nam si Episcopus est negligens in eo, quod facere debet, Archiepiscopus potest ipsum compellere Abbas in repetit. cap si quis cōtra clericum nu. 7. & 40. de for. compet. & in cap. pastoralis in principio de off. ordinarij, & in cap. auaritiæ de præbendis in cap. cum Bertoldus de re iudicat. nu. 10. & potest in eum exagerare pœnas Fely. in cap.
3 pastoralis nu. 6. vnde videmus Archiepiscopum cogere debere Episcopum negligentem in erectionem Seminarij eiusque conseruatione si suam portionem soluere detractauerit ex decreto Sacri Concilij Tridentini sess. 23. cap. 18. de reformat. Archiepiscopus enim est Ordinarius Iudex Episcoporum suæ Prouinciæ cap. quia cognouimus 10. q. 3. cap. pastoralis in principio vbi Abb. nu. 2. de offic. ordinar. & latè dixi in mea praxi part. 3. in praxi potestatis Archiepisc. & ad eumdem effectum allegatur ibi cap. sollicitudinem de appellationibus, & cum recusent facere quod de iure est faciendum possunt cogi per suum Iudicem Archiepiscopum arg. eorum, quæ notat Abbas in cap. excommunicato nu. 13. de rescript. & Geminian. in c. venerabilibus in principio nu. 4. de sent.
4 excom. in 6. & ratio adducitur per eumdem, nam Episcopi immediatè sunt subiecti Metropolitano Zabarella in clement. abusionibus sub nu. 8. de pœnit. & remis. idem Gemin. & Franc. in cap. vt litigantes de off. ordinarij in 6. & Metropolitanus
5 habet omnimodam, & plenam Iurisdictionem in Episcopos suffraganeos, & eorum officiales, vt est textus in cap. pastoralis in princip. & cap. Romana
6 de off. ordinarij in 6. & hinc propter negligentiam Episcopi deuoluitur potestas ad Archiepiscopum Afflict. in cap. Imperialem § præterea num. 33. de prohib. feud. alienat. per Feder. & est textus in cap. pastoralis in princip. de off. ordinarij, & in c. sicut olim de accusat. & in cap. fin. de supplend. negligent. prælat. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Creditur asserenti aliquid circa suum officium, & sic dicitur in Notario nu. 2.*
3 *Fraus, & dolus nemini debet patrocinari.*
4 *Electio fori non est concedenda personis priuilegiatis eligentibus forum, causa defatigandi colligantes.*

Medico Curiæ attestanti, inquisitum non posse torqueri propter sputum sanguinis an sit credendum, si ex cedulis Aromatario missis appareat deseruire alijs infirmitatibus torturam non impedientibus.

DECISIO CCCXXIV.

Cum essent torquendi quidam clerici per nostram Archiepiscopalem Curiam ob plura facinora commissa, produxerunt fidem cuiusdam Medici nostræ Curiæ attestantis non posse torqueri propter sputum sanguinis quo laborabant, cumque per celeberrimum Iurisconsultum, in negotijsque peragendis præstantissimum Episcopum Alexandrum Boschum Vicarium nostrum fuisset ordinatum, quod viderentur rizzectæ, fuit visum, dictas rizzectas nō deseruire prædictæ infirmitati, sed alijs torturam non impedientibus, quare fuit dubitatum, an attestationi dicti Medici sit credendum, & pro parte affirmatiua videbatur concludendum, cum ageretur de his, quæ spectant ad officium Medici, enim
1 creditur aliquid asserenti in his, quæ spectant ad officium suum Rot. coram Cardinali Serafino in Roman. de Pich's 1. Iunij 1585. & ideo Notarius
2 deponens testatorem voluisse legare etiam futura probaret plusquam semiplenè, quamuis verba legati ad illud tempus futurum non extenderentur, quasi tunc deponat de spectantibus ad eius officium Aym. cons. 178. nu. 7. quem sequitur Rot. per Cardinalē Blanchett. in Roman. deuolutionis vineæ 1. Iulij 1573. coram Reuerendo Coccin. Viterbien. fideiussionis 20. Iun. 1600. & Rom. legati *della Porta* 3. Decembris 1601. & hinc emanat Notarij testimonio licet singulari credi de gestis à se ipso, vt si attestetur aliquid à se scriptum Cyn. in l. si quis decurio in 18. opposit. & ibi Saly. in 4. opposit. C. de fals. Alexan. in l. 2. § si absens nu. 11. ff. si ex noxal. caus. ag. & in cons. 192. nu. 13. lib. 6. Herc. in tract. de proband. neg. nu. 217. & Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. nu. 3.

Contrarium tamen iudicauimus, stantibus rizzectis Aromatario missis, ex quibus videbatur talem morbum non adesse, cum medicamenta illic ordinata non essent applicabilia tali morbo impedienti torturam, quare fuerunt ipsi torti, & acriter ob præsumptum etiam dolum, & fraudem procuratę fidei falsæ à Medico ad euitandam torturam & habuimus rationem ad illam Iuris Regulam,
3 qua cauetur, fraudem, & dolum nulli debere patrocinari, & sic ex hac Regula, firmo aliam electionem fori non esse concedēdam personis priuilegiatis, vbicunque appareret hoc ipsos facere causa defatigandi colligantes.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta apta ad fabricandam monetam reperta penes aliquem quando faciunt inditium ad torturam, & nu. 2. 4. & 5.*
3 *Eijcientes ictum scoppictæ puniuntur pœna vltimi supplicij, licet non sequatur affectus de Iure Regni.*
6 *Verba debent intelligi cum effectu.*
Lex vbi non distinguit nec nos distinguere debemus ibid.
7 *Notarius quando excusetur à falsi pœna.*
8 *In dubijs mitior pœna est sequenda.*

An

An instrumenta pro fabricanda moneta non dum perfecta, faciant indicium ad torturam.

DECISIO CCCXXV.

1 SVpposita illa conclusione, quod instrumenta ad fabricandum monetam reperta penes aliquem faciant indicium ad torturam contra ipsum latè de Franchis in decis. 240. fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali, an idem procederet, quando instrumenta non sunt iam apta,
2 & perfecta, & dicebatur, facere indicium ad torturam, nam vt dicit idem de Franchis nu. 4. in crimine falsæ monetæ non requiritur, quod actus sit consumatus, & sic non requiritur quod in instrumentis sint impressi cunei, ita Bar. in l. qui falsam ff. ad legem Corneliam de falsis, & ita alias iudicasse Sacrum Consilium refert Gram. in decis. 74. vbi dicit, quod cudens monetam si adhuc non impressit imaginem Principis debet puniri pœna mortis, licet delictum non appareat perfectum, vt pulchrè dicit Salycet. in l. si quis seruo circa principium C. de furtis, & facit pro corroboratione huius opinionis pragm. de ictu scoppictæ, vbi punitur quis ex ictu scoppictæ, licet non sit sequutus effectus.
4 Cæterum, Domini aliquibus discrepantibus contrarium deciderunt & sic quod non faciant indicium ad torturam instrumenta, in quibus non dum in eis fuerunt impressi cunei, & alias probationes à fisco desiderabantur ad hoc, vt delinquēs potuisset torqueri, & moti fuerunt cum quibus pariter ego ex illa clara Iuris conclusione, quod statutū faciens mentionem de falsa moneta, intelligitur de ea, quæ est habilis ad vsum, argumento eorum, quæ á contrario scribit Speculator in tit. de solut. & oblat. sic etiam à simili possumus dicere, quod Iura adducta per de Franchis in d. decis. 240. volentia, instrumenta apta ad fabricādum
5 monetam reperta penes aliquem facere inditium ad torturam non debent intelligi, & trahi ad instrumenta imperfecta, quia verba sunt cum effe-
6 ctu intelligenda l. 3. §. hæc verba ff. quod quisque Iuris, & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, vulgata l. de pretio ff. de public. in rem actione, & latè Nouarius in sua praxi electionis, & variat. for. q. 5. sect. 2. num. 4. & ad nostrum
7 propositum valdè consonat, quod Notarius non tenetur pœna falsi si incepit falsum instrumētum & non perfecit, vt plenissimè contrarijs respondendo tractat Lucas de Penna in l. fin. C. vt nemo ad suum patro. lib. 11. col. 2. & ad dictum Salycet. in d. l. si quis seruo C. de furt. respondetur procedere, quando res est perniciosi exempli, vt refert Gram. d. decis. 74. sed de dictis instrumentis fuit dictū in nostra Curia potuisse ad alium vsum deseruire, & pragm. Regni eamdē pœnam imponat ferientibus cum scoppicta non sequuto effectu quam sequuto effectu, tamen de Iure cōmuni aliter est ordinatum, vt per multas decisiones probat ibi Nouarius in coll. decis. insuper cum pun-
8 ctus sit dubius semper debet sequi benignior pars, ad textum in l. merito ff. pro socio, & in pœnalibus mitior pars semper est sequenda arg. cap. odia de reg. iur. in 6. & ex Franch. dicta decis. 240.

SVMMARIVM.

1 *Clericus gaudet immunitate Ecclesiæ, sed vide num. 5.*
2 *Ecclesia est propria domus clericorum, & magis tuetur clericos, quam laicos nu. 3.*
4 *Priuilegium, ne quis extrahatur ab Ecclesia est cōcessum ipsis templis.*
6 *Episcopus quando habeatur pro priuato.*
7 *Statutum Episcopi non ligat subditos extra Diœcesim.*

Opinio illa, quod clericus non gaudet immunitate ecclesiæ, quando persequitur ab eius Episcopo, an locum sibi vendicet, dum degit in Ecclesia Regularium, & sic exempta.

DECISIO CCCXXVI.

OB enormia delicta patrata per quemdam clericum, visus est confugere intus Ecclesiam quorumdam Regulariū; Quare cum tractaretur in Curia Archiep. de captura eiusdē; obijciebatur pro eius parte; minimè de Iure capi potuisse in ipsa Ecclesia, ex infrascriptis, tum quia clericos inspecto iure communi immunitate Ec-
1 clesiæ gaudere ab eaque in illos extrahi non posse; quod Rom. bis respondit in consilio 227. & in cons. 235. cuius opinio his præsertim confirfirmari potest rationibus. Prima per tex. in cap. inter alia de immunit. eccles. & in cap. fin. eod. tit. & in l. præsenti, & in toto tit. de his qui ad eccles. confugiunt, & per alias leges, & canones, qui generaliter loquuntur, & indefinitè confugientem ad ecclesiam tutum esse, nec distinguunt laicum à clerico: ergo nec nos distinguere debemus l. de pretio ff. de publ. in rem act. præsertim cū maior ratio sit, ne clericus extrahatur, quam laicus; cum
2 Ecclesia sit propria domus clericorum, nec in domo propria neminem capi proclament tex. in l. plerique ff. de in ius vocādo l. nemo ex domo ff. de reg. iur. Pecchius de iure sist. cap. 6. nu. 3.

Secundo pro hac opinione viget tex. in c. nullus clericorum 17. q. 4. qui est desumptus ex quodam Concilio Ilerdensi, vbi dicitur, quod nullus clericorum seruū suum, vel discipulum fugientē ad ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare præsumat si ergo non licet clerico seruum proprium, in quo habet ius vitæ, & necis extrahere, nec discipulum flagellationes tantum timentem, etiam disciplinæ gratia extrahere, & tamen poterat esse discipulus tam laicus, quam clericus: quanto ergo minus licebit clericum delinquentem extrahi à Iudice Ecclesiastico? Cum Ecclesia multo magis tueri teneatur clericos, & subditos suos, quam alienos, vnde priuilegium datum laicis, non debet denegari

gari clericis, quos magis tueri debet argumento tex. in cap. 1. de nat. ex liber. ventre.

4 Tertio facit, quia hoc priuilegium, & immunitas ecclesiæ, quod in ipsa nemo capi possit, non personis, sed templis à Canonibus concessa est, propter honorem, & reuerentiam quæ locis sacris diuinoq. cultui dicatis debetur, Couarr. lib. 2. variar. resol. cap. 20. in principio Decian. lib. 6. cap. 26 nu 1. ergo comprehendit omnes personas, quæ ad dictam ecclesiam confugiunt, siue sint clerici, vel laici, argumento eorũ, quæ traduntur á Roman. in d. cons. 235. & ibi Mandos. in add. Romani opinionem sequitur. Quas etiam rationes referunt Ber. Diaz in prax. cap. 123. Farinac. in quæst. crim. quæst. 28. nu. 7. Decian. lib. 6. cap. 26. nu. 1. Remig. Gon. de immunit. eccles. fol. 21. pag. 339. qui omnes frequentiori Scribentium calculo, hãc opinionem veriorem, & receptam esse testantur, Idemq. affirmant Iul. clar. §. fin. quæst 30. nu. 16. Guttierrez lib. 3. pract. q. 3. nu. 1. ad finem, & relati à Bouadill. lib. 2. cap. 14. n. 57. Zerola in prax. episcop. 1. p. §. immunitas ecclesiastica vers. 8. subdens ideo gaudere hac immunitate, quia clerici nõ sunt deterioris conditionis quam laici.

5 Cæterum, supradictis minimè in contrariũ facientibus Curia Archiepiscopalis cēsuit potuisse Illustrissimum Dominum nostrum Ordinarium mandare capiendum dictũ clericum, nõ obstante quod prædictus clericus degebat intra ecclesiã Regularium, ex quo clerici non gaudent immunitate ecclesiæ contra eorum Ordinarium, vt ex pluribus fundamentis tradiderunt Guttierrez lib. 2. quæst. 6. Cened. lib. Canonic. quæstionum q. 42. facit ad hoc, quod alias esset facilis aditus clericis facinorosis recedendi ab obedientia suorum Superiorum, iuxta considerationem glosæ in clem. 1. de for. competenti.

6 Non obstat, quod Episcopus egrediens Diœcesim suam, & si in loco exempto habeatur pro priuato l. 3. de offic. præsid. Gemin. in cap. si Abbatem nu. 4. de electione in 6. & ideo prohibetur iurisdictionem exercere extra suam Diœcesim c. Episcopum 9. q. 2. c. 2. de constitut. in 6. l. fin. de iurisdict. omn. iud.

7 Et statutum Episcopi quemadmodum non ligat delinquentes extra suam Diœcesim, sic etiam non comprahendit eos, qui delinquunt in locis exemptis existentibus in Diœcesi. Turrecrem. in c. 2. §. statuto de constitut. in 6. Castr. & Ias. in l. fin. de iurisd. omn. iud.

Quia respondetur, quod locus exemptus, est in Diœcesi, & proinde situatur in territorio Episcopi, ex quo oritur iurisdictio l. pupillus §. territorium ff de verb. signif. Cardinal. Vital. & alij in clem. 1. de foro compet. Abb. in cap. Apostolica nu. 3. de donat. Rota diuers. decis. 207. nu. 2. part. 2. Felin. in cap. graue nu. 2. de off. ordin.

SVMMARIVM.

1 *Pendente accusatione criminali, quis non est promouendus ad nouos honores.*

2 *Notarius accusatus de falso, potest interim conficere instrumentum.*

3 *Accusatus accusatione pendente, non debet priuari possessione sui officij, neque suspendi, & nu. 4.*

5 *Non debet quis inauditus, & causa non cognita priuari.*

An Religiosus, inquisitione pendente habeat vocem actiuam, & sic ius eligendi.

DECISIO CCCXXVII.

PRima consideratione, videbatur affirmatiuè resoluendum, tum quia ante suspensionem nullo modo constitisset de delicto, nec lest quidem informatione, tum quod delictum non esset tale, vt etiam probato priuandus esset officio, pro qua opinione adducitur text. in l. libertus
1 §. in quæstionibus ff. ad municipalem, vbi neminem quidem pendente accusatione criminali ad nouos honores promouendum esse, sed pristinam interim dignitatem retinere, facit etiam quod tradit Felyn. in cap. omnipotens Deus de accusa-
2 tionibus vbi ait, quod Notarius accusatus de falso potest interim conficere instrumentum idemque sensit Aufrer. ad Capp. Tholos. in
3 decis. 370. vbi ait, quod accusatus accusatione pendente non debet quis priuari possessione sui officij aut suspendi, nisi propter criminis enormitatem, vel scandalum, non enim facilè indulgendum est malitijs accusatorum, & in materia suspensionis ab officio pendente, & temperatè procedendum est, cum suspensio famam sugillet apud probos viros, & dedecus quoddam incurrat, vnde Criuell. in decis. 60. dixit notabiliter iuri consen-
4 taneum esse, neminem officio suo posse priuari quin culpa aliqua contracta illud demeritus sit, aut aliqua iusta causa subsit, vt egregiè docet Arius Pinell. in prima parte rubricæ nu. 31. C. de rescindenda venditione, vbi alios refert, præser-
5 tim vero causa infamante non debet quis inauditus, & causa non cognita priuari, Papon. arrest. 8. per textum in leg. quæ omnia §. 1. ff. de procuratoribus, Sed his non obstantibus contrarium fuit ex voto meo decisum per quemdam Superiorem Regularem; pro cuius meæ opinionis comprobatione adducebam Vgolin. tabula 4. cap. 7. §. 3. & cap. 8. §. 9 numero secundo, & Tolet. in summa lib. 1. cap. 14. quos refert, & sequitur Sayr. de censuris lib. 5. cap. 5. & facit Criuell. d. decis. 60.

SVMMARIVM.

1 *Pæna ordinaria falsi non habet locum in eo, qui commisit falsitatem in re modica.*
2 *Furtum in re modica punitur pæna leuiori.*

Quæ dicatur modica quantitas, ad effectum excusandi quem à pœna ordinaria falsi.

DECISIO CCCXXVIII.

1 FVit dictum in Curia Archiepiscopali, pœnam ordinariam contra committentem falsum à Iure inflictam minimè sibi locum vendicare contra eum, qui in modica re falsitatē patrauit, dicitur enim tunc leue delictum, etiam quod dolus interuenerit, & propterea leuiter puniendum est, Aym.cons.46. num.12. & in fine, & cons.75.nu.16.Roland.cons.38. nu.36. lib.1.prout hos sic referendo sequitur Baiard.ad Clar.in §. falsum nu.273.& seq.vbi ex Aymone in loco præcitato declarat in proposito, rem modicam videri, quando non excedit summam duorum aureorum Bertaz.cōs.8.nu.67.Menoch.de arbitr.quæst. lib.2.casu 306.nu.15.vbi tamen, quod in isto casu imponitur pœna extraordinaria Addent.ad Alb.in cons.224.litera D.in principio, & in fin. addit. & litera H. vers. & quod suspitio falsi, Rolan. cons. 38.nu.36.lib.1.vbi loquitur, quando agebatur de falsitate commissa in causa quatuor scutorum Iacob.Port.Imolen.cons.95.nu.11.vers.non affirmarem, vbi, quod modicum præiudicium ex falsitate resultans non excusat à pœna falsitatis, Sracc.in addit.ad Aymon. d.cons.46.num.4.& 5. vbi cum Menoch.in loco præcit.tenet pro falsitate commissa in re modica posse imponi pœnam extraordinariam, & ita declarandus est Alciat. in cons.22.nu.3. & 4.to.1. lib.7. dum voluit, falsum
2 committi, etiam in re modica, sic furtum, vt scilicet puniatur aliqua pœna leuiori, & extrardinaria iuxta quantitatem rei furatæ, non autem ordinaria, & cum hac declaratione benè etiam procedit proposita limitatio.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio est odiosa, arida, & arcta & nu.6.*
2 *Dispensatus ad obtinendum, non dicitur dispensatus ad retinendum, sed vide nu.3.*
4 *Dispensatus ad dignitates, non censetur dispensatus ad beneficia.*
5 *Dispensatio est stricti Iuris.*
7 *Reus est remittendus cum processu.*
8 *Verba debent aliquid operari.*

Literæ Nomine Sanctissimi directæ Illustrissimo Ordinario, vt absque timore Irregularitatis possit tradere laicos Curiæ seculari, quos apparebat esse clericos inquisitos de moneta, an extendātur vt ēt cū eis consignetur processus, si de ipsius consignatione nulla fuerit facta mētio.

DECISIO CCCXXIX.

1 DVbitabant Domini pro incursu Irregularitatis propter naturā dispensationis, quam esse odiosam, & vulnerare ius commune tradiderunt Rot.Roman.decis.140. & 451.parte prima in nouissimis, ideoq; dicitur arida, & arcta dispensatio Fely.ad cap postulasti nu.8.de rescriptis, quia intelligitur respectu strictæ interpretationis, quoad dispensatum, vt minus derogetur iuri communi, non quatenus a dispensantes Rot. Roman.d.loco & decis.533.parte prima in nouissimis Mandos.cons.54.nu.4. Osasch. cons 63. nu. 31.Surd.cons.453.nu.4.vol.3.& cons.523. nu. 26. vol.4. ante alios Monach.ad capitul. 1. de fil. pres-
2 byter.in 6. proinde dispensatus ad obtinendum non intelligitur dispensatus ad retinendum Rot. Roman.decis.233.nu.25.parte prima Anton. lib. primo resolut. 19. nu. 14. Insuper dispensatio intelligitur de prima vice Anchar.cons.404.num.8.
3 cum sequenti, nisi ageretur de actu variabili sine Tertij præiudicio, vt in testando testandi concesso Cardinal. quod non consumitur in primo testamento, explosa opinione Decij cons. 512.vt apud Costam ex Curt. Iun. Gabriell.Ruyn, Granut.&
4 alijs in tract. de fructi scient. & ignorant. inspect. 13 nu.1.tom.1.dispensatusq;ad dignitates non censetur ex hoc dispensatus ad beneficia Innoc. ad capit. dilectus el terzo de præbend. & Fely. ad capit. veniens columna prima de accusat. sic dispensatus ad ordines non propterea censetur dispensatus ad beneficia Panormitan ad capit, literas nu. 6 de filijs presbyter.& dispensatus ad Curata non propterea cēsetur dispēsatus ad simplicia Rebuff. in prax. benefici. tit.de dispensat.ad plur. benefic. nu.64.& Dec.in l. non debet cui quod plus 21.nu.
5 6.ff de regul.iur.ex quo dispensatio est stricti iuris Natta cons.179. nu. 27. vbi quod in ea non fit extensio ad casum, in quo sit maior ratio dispensandi. vt est sancitum in capit. vlt. de translat.prælat. Felyn.ad capit.postulasti nu.8.in fin.& nu. sequente de rescriptis, vbi etiam Hostiens. & certum est, vt ex verbis literæ clare apparet, Papā dispensare ab Irregularitate quoad cōsignationē personæ, vn de illa dispensatio non debet extendi ad consigna-
6 tionem processus, cum dispensatio vti odiosa, neque extendatur ad consecutiua, capitulo primo de fil. presbyter. in 6. quod verum est, etiam si adesset maior ratio Host. in capit. postulasti de rescript. Dec. cons.512. Nauarr. de reddit. Eccles. quæst.tertia mon.10.nu.1.

Cæterum, supradictis minimè obstantibus cōtrarium fuit decisum in Curia Archiepiscopali propter præsumptam scientiam Pontificis, voluisse pariter comprehendere præstationem processus, ex quo non dubitabatur, per solam consigna-
7 tionē personæ, nullā contrahi irregularitatem, cū de iure reus semper remittendus sit cum suo elogio, siue processu l.diuus l. non dubium ff. de custodia reorum, Decian.tractat.crim.to. 1.lib.quarto cap.19.num.21.& sequent.& talis videtur esse mens Summi Pontificis, tam ratione cōnexitatis, quam vigore dispensationis, lege beneficium ff.de constitution.Princip.

Et facit, quod si aliter diceremus eueniret, quod verba

verba illa, abſque timore irregularitatis, nihil ope
rarentur, quod de iure eſt abſurdum, cum verba
8 regulariter debeant aliquid operari l. ſi quando ff.
de legat. primo l. fin. ff. Nè quid in loco publico
cap. ſi Papa in fine de priuileg. in 6. cap. ſi à Iudice
de appellat. cod. lib.

SVMMARIVM.

1 *Faciens ſe Doctorem, cum non ſit, incidit in pœnam falſi.*
2 *Gerens ſe pro milite, cum non ſit, tenetur pœnâ falſi idem in illo, qui ſe facit Comitem Palatinum, vt num. 3.*
4 *Faciens ſe Sacerdotem, cũ nõ ſit, punitur pœna falſi.*

Pœna falſi tenetur qui ſe inſcribit Doctorem, cum non ſit.

DECISIO CCCXXX.

1 CEnſui, quemdam Vicarium incidiſſe in
falſi pœnam, qui pluries ſe inſcripſit V.I.D.
cum non eſſet, per doctrinam Bart. in l. eos
§. qui ſe pro milite ff. ad l. Cornel. de falſis, & ibi
Alexan. in addit. declarat hoc procedere, quando
non ſolum appellat ſe Doctorem, cum non ſit; ſed
quando etiam facit aliquos actus ad Doctorem
ſpectantes: alias enim ſine iſtis actibus eo ſolum,
quod facit ſe Doctorem nuncupari, non punitur
pœna falſi, ſed pœna extraordinaria, vt ibi per eũ.
Nicaſ. in §. item lex Cornel. de falſ. nu. 4. inſtit. de
public. iudicijs, & ibi etiam Ioan. de Plat. col. 4.
poſt principium verſ. item gerens Marian. Socc.
in cap. ad falſariorum nu. 37. extra de crimine falſi
Bonifacius de Vitalin. in rubrica de falſit. num. 3.
verſic. vſu committitur falſum, Boſſius in titulo
de falſit. nu. 131. Iodoc. in practica crim. cap. 123.
rubric. de falſit. per abuſum ſub num. 10. Vantius
de nullitate ex defectu inhabilitat. nu. 68. practica
Corrad. rubrica de falſit. n. 23. vbi declarat intrare
pœnam falſi, quando facit aliquem actum Docto-
ri congruentem, alias ſola nominatio non facit
quem puniri pœna falſi, ſed tantum extraordina-
ria, & ita etiam declarat Hyeron. Giacc. in add. ad
Clarum in §. falſum litera E, la ſeconda, in verbo
diſſigilans verſ. item fingens ſe Doctorẽ Menoch.
caſu 318. num. 23. Monticell. reg. crim. 15. num.
55. & Menoch. vbi ſupra nu. 22. quemadmodum
2 dicimus in gerente ſe pro milite, cum non ſit qui
etiam tenetur pœna falſi. Alberic. in rubr. ff. ad l.
Cornel. de falſis nu. 10 & eſt text. in l. eos §. qui ſe
pro milite geſſit ff. eod. vbi tamen videtur impo-
ni pœna arbitraria, & ibi gloſ. in verb. pro milite,
& Alberic. num. 3. Bellaper. in l. 1. verſ. poſſet dici
C. ad l. Cornel. de falſis Nicaſ. in §. item lex Cor
nelia de falſis numero 4. verſ. item etiam dicens
ſe militem, inſtitut. de publ. iudic. & ibi etiam Mi-
ſinger. n. 7. verſ. denique, & ille, Ioan. de Platea col.
4. poſt princip. verſ. item gerens ſe pro milite,
Azo. in ſumm. ad l. Corn. de falſis nu. 6. ver. milites
etiam. Goffred. de crimine falſi. nu. 5. verſ. item qui
ſe pro milite geſſit Hoſt. in ſumma eod. tit. num. 2.
verſ. præterea vſu Marian. Socc. in cap. ad falſario-
rum num. 37. extr. de crim. falſi Gand. in tit. de
falſit. ſub num. 2. Bonifacius de Vital. in rubrica de
falſit. nu. 1. verſ. vſu committitur falſum, Iodoc. in
pract. crim. cap. 123. rubr. de falſit. per abuſum nu.
10. Vantius de nullit. in tit. de nullitati ex defectu
inhabilitat. nu. 69. pract. Corrad. in rub. de falſitat.
nu. 23. Montic. reg. crim. 15. nu. 55. Petrus de Gre-
gor. in Syntagm. Iuris lib. 36. cap. 8. rub. de muta-
to nomine, idem de eo, qui ſe facit Comitem Pa-
3 latinum, creat Notarios, & legitimat ſpurios, cum
non ſit, ponit Anan. in cap. accedens nu. 12. in fi.
de crimine falſi, vbi, poſt Bald. quem allegat in l.
data opera, C. qui accuſare non poſſunt dixit, eſſe
pœnam mortis, Pract. Corrad. rubr. de falſit. num.
27. verſ. ſic inquit Iaſon vbi, quod punitur pœna
mortis, Hieron. Giaccar. in addit. ad Clarum in §.
falſum litera E, la ſeconda verb. diſſigilans ver.
4 item de illo, qui dicit ſe Comitem, idem de facien-
te ſe Sacerdotẽ, vel Diaconum, cum non ſit, ponit
Alberic. in dicta l. eos, §. qui ſe, nu. 3. ad l. Cornel. de
falſis, & ibi infert ad obtinentem beneficium
clericale, cum clericus non ſit, Goffred. in ſumma
rubr. de crimine falſ. poſt nu. 5. Hoſtienſ. in ſumma
eod. tit. nu. 2. verſ. idem in eo, qui cum non ſit cle-
ricus, Anan. in cap. accedens nu. 12. in fin. de crim.
fal. Bonifac. de Vital. in rub. de fal. num. 2. verſ. vſu
committitur falſum Pract. Corrad. rubr. de falſit.
nu. 23. poſt princip. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2.
caſ. 318. nu. 12. & caſu 538. nu. 7. vbi videtur con-
cludere, quod tàm de iure ciuili, quàm canonico
pœna ſit arbitraria.

FINIS.

SUMMARIUM.

1 *Occupator bonorum ecclesiæ excommunicatur.*
2 *Occupans bona ecclesiastica non potest uti rescripto Apostolico propter repugnantiam excommunicationis in qua incidit.*
3 *Extensio fit etiam in penalibus, ex identitate rõnis.*

Dispositio Conc. Trid. sess. 22. canon. fin. de reform. contra bona Ecclesiæ occupantes, an locum sibi vendicet vbi non fuerunt applicata occupanti.

DECISIO CCCXXXI.

1 EXcommunicatur occupator bonorum ecclesiæ, cap. quicunque 12. q. 2. & cap. attendendum 17. q. 4. extrauag. ambitiosæ de reb. eccl. non alien. & cauetur in Sacr. Conc. Trid. sess. 22. cap. fin. de reform. ibi, is anathemati tamdiu subiaceat quamdiu bona, fructus, & redditus ecclesiæ, siue beneficiato integrè restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit, Lap. alleg. 64. nu. 4. Caualc. dec. 30. nu. 50. p. 2. & dec. 27. nu. 39. p. 3. hinc est, quod occupans bona ecclesiæ adeo incidit in censuras, vt non possit vti
2 rescripto Apostolico, nec erit audiẽdus, nisi prius relaxatis bonis detentis, vt testatur Maceraten. resolutionum lib. 1. c. 56. & prędictæ cẽsuræ subijciuntur tàm vsurpantes iura, & bona ecclesiæ, quam mandantes, consulentes, & quoduis auxilium præbentes, vt per eundem in cit. lib. resol. 73 & idem in resol. 76. quibus sic pro articuli cognitione enarratis, Cum fuisset in Curia Archiep. dubitatum, an supraenarrata Concilij dispositio locum sibi vendicaret quando bona occupata occupans non sibi applicauit; & fuit in Curia Archiep. dictum, locum sibi habere etiam si sibi non applicasset dicta bona occupata ex identitate rationis, quo casu extensio fieri potest de casu ad casum, per regulam quod vbi est eadem ratio ibi debet esse idem ius, probat tex. in l. illud ff. ad l. Aquil. l. à Titio ff. de verb. oblig. l. non possunt, & l. sequẽ ibi notatis per glo. & DD. ff. de legib. Euerard. in loco à ratione legis larga nu. 76. & in loco à simili nu. 1. & 2. vbi hanc probat conclusionem, & illius plura ponit exempla Corset. in sing. verb. extẽsio il primo, nu. 1. Cott. in memorab. in vers. rationis identitas, vbi quod rationis identitas operatur, quãdo in dispositione fit mẽtio de vno, talis mentio censeatur facta exemplificatiuè, & non restrictiuè, Simoncel. de decret. lib. 2. tit. 6. nu. 19. Mandell. cons. 771. nu. 31. lib. 4. Villag. in tract. de extẽs. leg. rub. de extens. ll. non correct. nu. j. & seq. quia ratio legis, vel statuti quando est amplior, & generaliter, dispositione tũc ex illa ampliatur etiam dispositio, eaq. extẽditur ad amplitudinem rationis, l. regula 4. ti. & ibi Bart. & Bal. ff. de iur. & fact. ignor. l. 2. §. si mater vers. quid si curatores, & vers. quid si decessetint ff. ad Tertull. Rolan. cons. 14. nu. 22. & seq. lib. 3. Cephal. cons. 16. nu. 7. cons. 30. nu. 35. & cons. 134. nu. 33.
3 Immo extensio fit in penalib. concedit à maioritate rõis, l. qui indignus ff. de Senat. l. cui pacto ff. de seru. export. l. relegatorũ §. pòst ff. de interdict. & relegat. Bal. in l. transigere in 8. oppos. C. de trãsaction. Rip. in rub. extra de iudic. nu. 22. vers. non obstat secundo; & extensio fit ad euitandam fraudem, quia talis dispositio reputatur fauorabilis, & non odiosa, Alex. in loco relato per Aymon. de antiq. tempor. par. 4. in princ. nu. 136. vbi plurib. Et ad comprobationem prædictorum, & propriè in casu nostro, cum agatur de fauore ecclesiæ locum habet extensio c. 1. §. fi. extra de postul. prælat. in verb. priuatè, gl. in cap. sciant cuncti in verb. alios de elect. in sexto, & ibi Gemin. in fi. & Frãc. col. 2. vers. in eadem glo. Euerar. in loco à ratione legis larga n. 50. sic & idem vbi agitur de salute animæ, prout in casu nostro pariter, vt euitetur peccatum glo. in l. omnes la 2. in ver. Apostolicæ C. de ferijs, Bart. in auth. sacramenta puberum nu. 19. C. si aduers. vendit. Io. Andr. in cap. ex tenore col. 2. vers. dic ergo extra qui fil. sint legit. cum alijs plurib. allegatis per Villagut. in tract. de extens. leg. rubr. de extens. ll. correct. & pœna simul. nu. 80.

SUMMARIUM.

1 *Insignia dicuntur signa nobilitatis, aut famositatis.*
2 *Quilibet potest sibi assumere insignia.*
3 *Episcopus potest constituere nouas dignates in aliqua Ecclesia absque authoritate Apostolica.*

An Episcopus possit concedere insignia Canonicis suæ Ecclesiæ Cathedralis, an vero dictum ius spectet ad Pontificem Maximum.

DECISIO CCCXXXII.

1 PRO supradicti articuli cognitione præmittendum est, quod insignia videntur dici signa nobilitatis, aut famositatis, sicut insignis dicitur valde nobilis, & famosus etiam in malo, vt Barabas, inde consueuerunt insignia dici Arma siue distributiua signa quæ consueuerunt vt plurimum esse nobilium, & inuenta extitere ad cognoscendas res, familias, & agnationes distinguẽdas, & denique ad euitandã confusionem, argum. l. ad cognoscendum C. de ingen. & manum. Dec. in cap. causam matrimonij nu. 6. & seq. de prob. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius in vers. Raynutius de clera nu. 57. de testam. Tiraq. de nobilit. c. 6. nu. 17. & ratio ea est, quoniam ex signo cognoscuntur signata, l. signata vbi Ioan. de Platea C. de fabricens. lib. xj. Bal. in l. dos data C. de don. ante nupt. Affl. dec. 23. nu. 3. Octauian. Cacher. dec. 48. nu. 3. Cassan. in Cathal. glor. mund. in 1. par. consider. 38. concl. 41. Anton. Cioffus cons. 18. vt dilucidus nu. 7. & seq. volu. j. vbi planum nempè facit ex Historicis in vna, eademq. familia, & agnatione plures familias extitisse diuersis nominibus appellatas etiam quod origine non differant. His sic præmissis in casu proposito videbatur affirmatiuè resoluendum, tunc quia potest quilibet sibi

assumere insignia, & arma, secundum cōmuniter per DD, vt refert Panor. in cap. dilecta de excessib. prælat. sicut & nomen assumitur ad placitum, vt quis agnoscatur ab alio, insti. de ingen. & manum. omnino potest quis assumere sibi insignia alterius, secundum eudem ibid. sicut & nomen, quod verum limitat, nisi ille cuius sunt prætenderet aliquod damnum, puta si facinorosus assumeret arma alterius posset ille loco facinorosi offendi, de quo plenè Ruyn. in cons. 99. num. 17. volu. j. plenè Delfin. q. 581. nu. 4. Paris. in cons. 19. nu. 36. volu. 2. vnde talis implorare potest officium Iudicis, & ille potest prohibere, quia spectat ad illum quies populorum, l. j. §. quies ff. de offic. Præfect. vrb. & idem dicitur vbi interest reipublicæ sicut si quis accepit insignia boni artificis, qui non est ita bonus, & ita populi decipiuntur, de quo per Batt. in tract. de insig. & arm. tum etiam quia Episcopus
3 potest constituere nouas dignitates in aliqua Ecclesia, vel Cathedrali sine authoritate Apostolica, Innocent. referens glos. in cap. cum olim in verb. concessimus de consuetud. & Silua 1. par. quæst. 4. num. 18. & 4. quæst. 7. num. 20. cas. 116. vbi dicit quod sic, quod confirmat ex Bert. in tract. de Episcop. 2. notab. lib. 4. & ex Specul. in tit. de dispens. vers. 107. tandem dicebatur, Episcopum posse constituere nouos Canonicos, vel veteres extinguere absque Sedis Apostolicæ facultate, per cap. fin. & ibi glos. in verb. excreuisse de verbor. signific. & per sacrum Concilium Trid. sess. 24. c. 15. de reform. habetur posse Episcopum cum consensu Capituli propter tenuitatem introituum, prout ibi, & à contrario sensu etiam nouos constituere, Caputaqu. dec. 221. par. j. vide Boer. dec. 62. nu. 7. & cap. ex parte, & glo. in 1. notab. de constit. & c. 1. & 2. de instit. cap. ex parte de concess. præb. & Silua 4. par. q. 7. nu. 26. vers. 115. & in creatione nouorū Canonicorum quomodo sit procedendum, vide de Franch. dec. 2. num. 18. & 19.

Cæterum supradictis minimè obstantibus cōtrarium fuit decisum per Curiam Archiepiscopalem, & fuit seruatum tēpore fel. mem. illius Illustr. Cardinalis Aquauiuæ qui ob eius imcomparabiles virtutes mortuus viuet, nam cum tractaretur de concedendis insignijs Hebdomatarijs nostræ Ecclesiæ Cathedralis, fuit dictum, adeundum esse Summum Pontificem pro prædicta gratia obtinenda, & proinde fuit tentum pro verissimo non potuisse prædictum nostrum Illustrissimum Eroem concedere prædicta insignia suis Hebdomatarijs, & sic pariter fuit seruatum in Ciuitate Abellini, vt relatum mihi fuit.

Non obstat, quemlibet posse sibi assumere Insignia, & Arma, secundum Panorm. in cap. dilecti de excess. prælat. quem refert, & sequitur Viui. decis. 324. Capy. dec. 27. nu. 4. & Aloys. de Leo in l. j. in 1. col. in prin. C. vt nomini liceat, quia respōdetur procedere vbi id fieret absq. aliorum præiudicio, Cassan. in Cathal. glor. mund. in 1. par. consider. 38. concl. 23. in fi. Bened. in cap. Rainutius in verb. Rainutius de clera in 1. par. num. 58. cum alijs seq. de testam. cum alijs citatis per Viuium in sua Silua opin. 540. nu. 15. lib. 2. Nec potest quis assumere insignia dignitatis, nisi habeat illam dignitatem, alias est falsarius, l. eos ff. de fals. plenè Paris. in cons. 29. nu. 17. vol. 1. & facit cap. 1. de cleric. non ordin. plenius Affl. in Const. Iustitiarij de cætero nu. 3.

Non obstat, Episcopum posse nouas constituere dignitates, vt supra diximus, quia respondetur contrariam opinionem esse veriorem, ac iuris cōsonā, vt ex pluribus probat Hartamanus lib. j. obseru. forens. c. 27. per glo. in cit. cap. cum accessisset de constit. & glo. in cap. cum olim in verb. concessimus de consuet. & Silua 1. par. num. 18. & 4. q. 7. nu. 20. cas. 116. vbi dicit quod sic, quod cōfirmatur ex Bert. in tract. de Episcop. 2. par. lib. 4. & ex Speculat. in tit. de dispens. ver. 107. Abb. in d. clem. nu. 12. & in cap. transmisse nu. 5. de verb. sign.

SVMMARIVM.

1 *Titulus putatiuus sufficit, vt quis faciat fructus suos.*
2 *Fructus sunt liquidandi à die motæ litis.*
3 *Vbi titulus non est reprobus bona fides excusat à restitutione fructuum.*
4 *Temperatur quando possessor ignoraret factum.*

Prouisione collationis beneficij ab Ordinario facta, & declarata nulla, teneaturnè Prouisus ad restitutionem fructuum perceptorum ei qui à veris patronis fuit postmodum præsentatus.

DECISIO CCCXXXIII.

FVit decisum in Curia Archiepiscop. minimè teneri ex decis. Rotæ 320. par. 2. vbi ad effectum faciendi fructus suos dicitur sufficere talem qualem titulum etiam inualidum, &
1 putatiuum, dummodo non sit reprobus, & benè etiam Rota decis. 528. num. 7. in recent. vbi dicitur, quod quælibet causa etiā temeraria, & bestialis excusat à restitutione fructuum, & ibi etiam dicitur talem qualem occasionem possidendi sufficere, quod etiam fuit dictum in Elboren. fructuum 16. Februar. 1618. coram R. P. D. Remoldo vbi dicitur sufficere opinionem erroneam non solum in facto, sed etiam in iure, quod etiam firmat Peregr. de fideicom. ar. 49. nu. 1. 18. & ad com probationem facit decis. Rot. apud Ludouisium
2 74. vbi quod fructus liquidandi sunt à die motæ litis, quando adsit mala fides, Rot. dec. 4. sub nu. 2. de restit. spoliat. Ægid. in cap. grauis nu. 4. circa med. eod. tit. & fuit dictum coram Gipsio in vna Romana fructuum 20. Nouembr. 1585. in vna Salamantina fructuum 9. Martij 1587. coram Reuerendo Decano, in Salaman. dimidiæ portionis 1. Aprilis 1591. Mala fides autem ante litem non probatur, maximè si nō appareat quod prouisus ab Ordinario non habuerit scientiam reseruationis, & reseruatio non sit clausa in corpore iuris, vel super certo corpore beneficij, aut alias indubitata, & notoria, ita vt eius ignorantia allegari non posset, Put. dec. 180. lib. 3. & fuit dictum in Romana Canonicatus 7. Decemb. 1584 coram

coram Ludouiſio, Caſſad.dec.2. & eo magis in
3 caſu noſtro,cum titulus non fuit reprobus, & cõ-
ſequenter bona fides excuſat a fructuum reſtitu-
tione,Seraph.dec.1006.ex quo quando titulus eſt
reprobus,puta ſi ſaperet vſuram, Seraph. d.deciſ.
1006.ſicut etiam idem eſſet,ſi lex ab initio reſiſte-
ret acquiſitioni rei,Bar.in l. ſed & ſi §. ſcire nu.4.
ff.de pet.hæred.Boer.dec.98.nu.3.& admiſit Rota
in Mantuana fructuum 31.Ianuarij 1618.coram
4 Vbaldo,vbi tamen id ſeperatur ſi poſſeſſor igno-
raret factum ex quo oritur dicta iuris reſiſtentia,
& circa hanc materiam eſt videndus Menoch. de
recuperan.poſſ.remed.15.à nu.578.vſq.ad fin.qui
pleniſſimè illam tractat.

SVMMARIVM.

1 *Delicta publicè puniri debent.*
2 *Paritas delicti paritatem pœnæ requirit.*
3 *Delictum ſuos authores tenere debet.*
4 *Doctoratus dignitas dicitur.*

An Iudex, ad effectum vt reus ſumat gradum Doctoratus poſſit decernere, vt deleatur titulus delicti è proceſſu.

DECISIO CCCXXXIV.

1 Videbatur prima conſideratione negatiuè
reſoluendum,cum delicta puniri publicè
intereſt,& expedit Reipublicę ne maneãt
impunita,& ne pãdantur, l.ita vulneratus §.quod
ſi quis verſ.cum neq. impunita ff. ad leg. Aquil.
l.licitario §.quod illicitè ff.de publican. l.congruit
ff.de off.Præſid.l.ſtichum §.rametſi ff.de ſolut. cap.
eſt iniuſta 23 q.4.c.vt famę 35.§.2.de ſent.excom.
Gram.dec.36.Tho.de Thomaſ.reg.103.Azeued.
l.14.nu.1.tit.9.lib.3.Flamin.de reſign.tom.2.lib.14.
q.j.nu.17 Cabed.dec.75.nu.j. p.j. Cardoſ.in praxi
Iudicum,& Aduoc.verb.delictũ n.9.& 10. Beller.
diſquiſ. cleric.p.j.tit.de diſciplin.cleric.§.15.à n.86
pag.1:2.Tuſc.tom.2.lit.D.concl.157. & iuxta deli-
cti menſuram futurus eſt plagarum modus, cap.
non afferamus 24.q.1.iunctis traditis per Menoc.
de arbitr.lib.j.q.9.nu.38.Mench.illuſtr.quæſt.c.8.
nu.51.& c.24. nu.15. paritas enim delicti parita-
2 tem pœnæ requirit,l.n.hil intereſt ff. de adult. l.ſi
quemquam in ſi.C.de epiſc.& cler. Vt ſcilicet de-
licti pœna timeatur, & ſupplicium vnius, exem-
plum poſſit eſſe multorum, vt ait text.in l.j.C.ad
leg.Iul.repet.vnde oderũt peccare mali formidine
pœnæ,cap.irrefragabili §.cæterum vbi gl.in verb.
metu pœnæ de offic.Ordin. & delictum debet
3 tenere ſuos authores,vt per Rodolphi.var.quæſt.
lib.2.q.44.nu.5.Beller.diſquiſ.cleric.par.j. tit.de
fauor.cleric.canoniſ.§.j.nu.43.pag.177.& fraus, &
dolus nemini debet patrocinari,Menoc.de arbitr.
lib.2.caſ.182.nu.60.& conſ.121.num.5.& conſ.136.
nu.8.& conſ.198.nu.13.Couar.variar.lib.j.cap.18.
Tuſc.lit.F.tom.4.concl.474.

Addebatur inſuper pro comprobatione prædi-
4 ctæ concluſionis, Doctoratum eſſe dignitatem,
cap.ſuper ſpecula ne cler.vel monac. l. ſi quis in
conſcribendo,vbi Bald.& communiter omnes C.
de pact.à qua dignitate excludi debent delinquen-
tes,iuxta terminos tex.in l.infamib. de reg. iur. l.
vnic.C.de infam.lib.10.

Cæterum ſupradictis minimè obſtantibus con-
tarium fuit dictum per Curiam Archiep. poſſe,
ſcilicet præcipere Iudicem,vt deleatur titulus ex
proceſſu,conſtito, quod fuerat licentiatus pro ſu-
mendo gradu Doctoratus.

SVMMARIVM.

1 *Pacta, ſeu promiſſiones in dubio ſunt ſeruanda.*
2 *Iudex ſtudioſè agere debet,vt promiſſa obſeruentur.*
3 *Promittens aliquem ratificari in caſu inobſeruantiæ ad intereſſe tenetur,contrarium nu.4.*
5 *Deciſio Sacri Conſilij.*
6 *Qui faciendo ſuum poſſe, à pœna excuſatur.*

Procurator ad exigendum,qui promiſit nomina debitorum exigenda pro exactis habere, an teneatur, ſi illa cum effectu exigere nequiuit.

DECISIO CCCXXXV.

Series facti taliter proponitur, quidam fuit
conſtitutus Procurator ad exigendum
omnia nomina debitorum cuiuſdam, pro-
miſitq; ſe per inſtrumentum obligando omnia
ſupradicta nomina cum effectu de realiter exige-
re,etiam quod eſſent inexigibilia,addẽdo inſuper
prædicta obligationi,vt ipſe teneatur, ac ſi omnia
exigiſſet; quare fuit dubitatum ſtante prædicta
promiſſione,ſi dictus Procurator teneatur ad ali-
qua nomina quæ minimè exigi poſſunt, & dubi-
tationem faciebat pro affirmatiua opinione,quod
1 pacta,ſeu promiſſiones in dubio ſunt ſeruanda,
l.j.ff.de pact.quantumcumq. nuda eſſent c.1.eod.
tit.Iaſ.in l.iuriſgẽtium §.igitur nudam ff. de pact.
& in conſ.16.vol.j.idem in conſ.39 eod.volum. &
grauè eſt fidem fallere,l.j.ff.de conſt.pecun. vnde
2 Iudex debet ſtudioſè agere,vt promiſſa adimple-
antur,cap.qualiter eod.tit. & in cap. Salmiſta ibi,
quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita,
verba enim cum effectu ſunt intelligenda,cap.re-
latum de cler.non reſid.imò nec ſufficit promiſſio
niſi ſequatur effectus,c.j.de re iud. cap. à nobis cũ
vulgarib.de bigam. & in contractibus qui ab ini-
tio ſunt voluntatis,ex poſt facto ſunt neceſſitatis,
l.ſicut cum ſimilib.C.de act.& oblig. Bal.conſ.13.
vol.j.& in conſ.70.nu.3.& ſeq.eod.vol.Alex.conſ.
15.Caſtren.conſ.338.vol.2. cum alijs apud Man-
dell.conſ.22.vol.j.

Cæterum ſupradictis minimè obſtantibus con-
trarium fuit reſolutum ex voto meo in quadam
Curia Archiep. cuius deciſionis ratio inter cæte-
ra illa mihi optimo iure perſuadebatur ex eo, quod
promittere habere pro exacto id quod eſt inexi-
gibile, eſt promiſſio facti alieni, quæ de iure
reprobatur,l.ſtipulatio iſta §.alteri ff.de verb. obl.

Non

Non obstat, quod promittẽs aliquem ratificari
3 in casu inobseruantiæ ad interesse teneatur, prout
tenet Soccin. in conf. 288. circa primum in 2. vol.
num. 29. Dec. in conf. 325. & 439. num. 8. Cezad.
in conf. 27 nu. 6. quando fuissent opposita illa verba realiter, & cum effectu hoc idem Ias. in l. stipulatio ista de verb. oblig. Bertran. in cõs. 214. vol. 3.
4 nam contrarium tenet Felyn. in cap. ex rescripto
de iure iur. Affl. in dec. 295. Dec. conf. 313. & in reg. impossibilium de reg. iur. fol. 155. moti ex eo, quod ad impossibile nemo tenetur, Ferrat. in cau. 43. & quis faciendo suum posse, à pęna excusatur, Capyc. dec. 93. Ruy. in conf. 67. vol. 4. Affl. in d.
5 dec. 295. pro qua opinione semper Sacrum Consilium iudicauit, & maximè in quadam causa inter Nobilem Ioannem Dominicum Tramontanum Actuarium eiusdem Sacri Consilij, & matrem illorum de Marantia, quæ promiserat Anellum, & alios suos filios de Marantia ratum habituros instrumentum cuiusdam venditionis massariæ ad Pausilipum, quia probauit fecisse suum posse, non fuit aliter mediante decreto Sacri Consilij dicta mulier molestata, cuius causę Actuarius fuit Anibal Cęsarius. Ex quibus omnibus clarè apparet, quod licet prædictus Procurator obligauerit se, cum effectu, & realiter omnia nomina creditorum exigere, quia hoc ex facto alieno de-
6 pendebat, & fecit suum posse ad illa exigenda, ad aliquam pœnam non tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio lata post legitimam appellationem dicitur nulla.*
2 *Conditionalis appellatio non deuoluit causam.*
3 *Sententia declaratoria excommunicationis potius habet vim interlocutoriæ, quam diffinitiuæ.*
4 *Appellatio generalis à iure reprobatur.*
5 *Friuola appellatio non defendit appellantem.*

Emanata citatione per Episcopum ad dicendum causam quare &c. si Procurator comparet protestans se velle audiri in quacumque actu, alias appellat, an si subsequatur postea excommunicatio, dicatur nulla, tanquam lata post legitimam appellationem.

DECISIO CCCXXXVI.

1 Regulariter excommunicatio lata post legitimam appellationem dicitur nulla, cap. cõtingat, & ibi Panor. & c. 2. de off. deleg. cap. per tuas, & ibi glo. in verb. in quibus casibus, & ibi Panor. nu. 3. de sent. excom. cap. venerabilibus §. sed si ex causa tit. eod. lib. 6. quia per appellationem suspensa est Iudicis iurisdictio; sententia vero excommunicationis vt valeat in inferente iurisdictionem non impeditam requirit, & sic nõ solum per expressam, sed etiã per tacitam appellationem procedit, cap. ad audientiam de appell. Zabar. & Io. And. in c. 1. de appell. in 6. & siue appellatũ sit in iudicio, siue extra iudicium. cap. dilecti filij 2. & ibi Panor. nu. 2. de appell. Imò et si dubitatur, an appellatio valeat, nec ne dummodo ex legitima causa interposita sit, aut ex ea, quæ si vera esset pro legitima, & sufficienti haberetur, quãuis deinceps non probatur, argum. cap. vt debitus de appell. ideo sententia excommunicationis, tanquam à non Iudice lata, statim nulla est, nec valida efficitur, ex eo, quod appellatio postea fuerit deserta, vel appellationi renunciatum sit, quod .n. ab initio non valet tractu temporis non conualescit, l. quod ab initio ff. de re iud. & in reg. non firmatur de reg. iur. in 6. & idem est si appellatio fuit interposita post sententiam latam sub conditione ante conditionis existentiam, vt habetur in cap. præterea 2. & ibi glo. in verb. impedire, & Panor. nu. 7. de appell.

Quibus sic suppositis, cum fuisset dubitatum in Curia Archiep. an supradicta procederent in casu suprapposito, & fuit negatiuè resolutum, ex eo, quod appellatio coram Iudice à quo fuit conditionaliter interposita; & conditionalis ap-
2 pellatio non deuoluit causam, vt fuit resolutum in Rot. Roman. teste Put. decis. 351. lib. 3. & Achill. de Grass. decis. 14 de appell. & coram Iudice ad quem non fuit interposita in termino decem dierum, & sic dicta appellatio non impediuit publicationem; Achill. de Grass. dec. 4. de sent. ex-
3 comm. & ista sententia declaratoria excommunicationis potius habet vim interlocutorię, quam diffinitiuæ, quia idem Iudex illam reseruare põt, Put. dec. 123. & 388. lib. 2. & regulariter appellari non potest ante diffinitiuam sententiam, Gonzal. de nullit. nu. 176. nec potest appellari à futuro grauamine, cap. ante sententiam 11. q. 6. Præterea ap-
4 pellatio fuit generalis ibi, à quocumque actu appellat, quæ à iure reprobatur, cap. inter cætera de appell. Bal. conf. 16. vol. 1. & conf. 123. eod. vol. cum alijs apud Menoch. conf. 70. vol. 2. Item quia non fuerunt petiti Apostoli sępius, & instanter, prout canones requirunt, clem. quamuis de appell. quod adeo verum est, vt simplex petitio annullet processum, cap. ab eo cum concord. cit. tit. in 6. tãdem dicebatur prædictam appellationem fuisse friuolam, & proinde excommunicationem postea latam non esse nullam, cap. cum de appellationibus cum similib. sæpius cit. tit. in 6. friuola enim ap-
5 pellatio non debet defendere appellantem, cap. sollicitudinem, & ibi Panor. de appell. cap. pastoralis §. verbum quia nu. 14. de offic. deleg. & clem. 1. de dolo, & contum.

Et ex his fuit resolutum in dicta Curia, prædictam appellationem non fuisse legitimam, & proinde Cedulones amotos, esse iterum affigendos, & hoc in causa Reuerendissimi Episcopi Acerrarum.

FINIS.

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
OMNIVM,

Tàm rerum, quàm verborum ſcitu, & notatu dignorum, quae in hiſce Deciſionibus continentur, ordine alphabetico digeſtus.

A

IO. DOMINICO BOVE
NEAPOLITANO.

A

Abbas ſubſiſtente cauſa, poteſt moderatè corrigere Monacos deciſ.118.nu.2. Idem in Barone, ibid.nu.3.

Abbatiſſa habet liberam adminiſtrationem in bonis Monaſterij, tàm in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, deciſ. 64.nu.2.

Abbatiſſa non poteſt donare, deciſ.227.nu.1.

Abſens cum licentia, dicitur præſens, deciſ.44.nu.6.

Abſens accuſari minimè poteſt, deciſ.65.nu.1.

Abſolutio à iuramento eſt concedenda à Iudice loci contractus, deciſ.224.nu.2.

Abſolutio cenſurarum delegata Ordinario poteſt ab eo ſubdelegari, deciſ. 319. ſub num. 2. verſ. tamen.

Abſolutus ſemel de criminibus, non poteſt de nouo moleſtari, deciſ.302.nu.1.

Abſtinendum eſt ab ijs, quæ ommitti poſſunt ſine peccato, propter ſcandalum, deciſ.24.nu.2.

Acceptatio præſumitur eo ipſo, quod præſentatus habuit notitiam beneficij, deciſ.123.nu.5.

Acceptatio beneficij eſt actus delectabilis, ibidem num. 6.

Acceptatio fieri debet, re integra. deciſ.126.nu.1.

Acceſſus, & regreſſus, in quo differant, deciſ.247. num. 1.

Accidentia nunquam præſumuntur, deciſ.152.nu.2.

Accomodãs domum ad committendum adulterium, dicitur læno, deciſ.79.nu.1.

Accomodans domum ad ſtuprandam viduam, tenetur pœna adulter, ijbid.nu.2.

Accomodãs agrum, ſeù vineam ſuam, ſiuè alienam, tenetur pœna lænocinij, ibid.nu. 5.

Accomodans domum pro facienda falſa moneta, punitur eadem pœna, qua cudentes, deciſ.163.nu. 1. Limita nu.4.

Accomodans domum, cauſa committendi adulterium, punitur vt adulter, ibid.nu.2.

Accuſatus, accuſatione pendente non debet priuari poſſeſſione ſui officij, neque ſuſpendi, deciſ. 327. nu.3. & 4.

Acquiſita per Religioſos ſunt ipſius Religionis, deciſ.321.nu.1.

Acta publica dicuntur authentica documenta, ad effectum probandi iuſpatronatus, deciſ.121.nu.2.

Acta contra mandati formam ſunt nulla, deciſ.194. num. 2.

Actio poſſeſſorij recuperandæ, eſt diuerſa à manutenendo, deciſ.58.nu.4.

Actio de conſtituta pecunia datur pro literis cambij, deciſ.293.nu.2.

Actum quod eſt, plus valet, quàm quod ſcriptum, deciſ.52.nu.2.

Actum ſine qualitate non ſufficit probare, deciſ.152. num. 3.

Actus pendent à mandante, & non ab exequente, deciſ.8.nu.3.

Actus factus contra iuramentum de non faciendo, eſt ipſo iure nullus, deciſ. 133. nu.1. Amplia num. 2.

Actus factus contra iuramentum valet, ſed qui iurauit remanet periurus, ibid.nu.5.

Actus

INDEX.

Actus primus non solum in dispositione negatiua, sed quilibet successiuus in futurum est faciendus, decis.156.nu.3.
Adulterium uxoris est grauius, quam viri, decis. 5.num.2.
Adulterium, quando committitur à viro, vxor potest petere separationem,ibid.nu.3.
Adulterium tollitur mutua compensatione,ibid.nu. 4.& decis.3.nu.2.
Aedificiorum destructio est de iure prohibita, ne Ciuitas deformetur, decis.229.nu.1.
Aerarius non tenetur exigere, nisi introitus Baronales tantum, decis.223.nu.2.
Aerarius non tenetur custodire fructus perceptos extra territorium,ibid.nu.4. fallit nu.3.
Aetas certa, vbi est requisita per statutum alicuius Ecclesiæ in præsentatione ad aliquod beneficium, tunc præsentatio contra dictam formam est nulla, decis.26.nu.4.
Aetas quatuordecim annorum requiritur in beneficus,decis.90.nu.1.
Affectus non punitur, nisi sequatur effectus, decis. 311.nu.4.
Afflicti decis.135.declaratur decis.140.nu.8.
Afflicti decis.216.respondetur, decis.2.nu.4.
Agens ad effectum priuationis beneficii, plenè, & euidenter probare debet,decis.62.nu.5.
Agens tenetur docere de obseruantia contractus, decis.210. nu.5.
Alapam dare Nobilibus, est crimen atrocissimum, decis.245.nu.2.
Allectio in Ciuem in Ciuit. Neapolit. abdicat quem à potestate sui Episcopi, decis.42.nu.5.
Alleganti seruitutem itineris, non sufficit verificare quasi possessionem,ad effectum probãdi dictam seruitutem in petitorio,decis.28.nu.1.
Allegans seruitutem,illam probare debet,ibid.nu.2. amplia nu.3.
Allegans negligentiam, aut malam curam vulnerati,debet probare,decis.285.nu.3.
Alimenta peti possunt in casibus separationis matrimonii, decis.146.nu.2.
Alimenta debentur mulieri recedenti à viro ex causa,decis.275.nu.1.
Alimenta debentur filiis a patre, pendente causa alimentorum,ibid.nu.2.
Alimenta debentur mulieri adulteræ pendente lite super matrimonio,ibid.nu.6.
Alimenta debentur mulieri, etiam si dos non ascendat ad quantitatem alimentorum,ibid.nu.7.
Alimenta debentur mulieri,etiam extra domum viri commoranti, quando ab eo aufugit causa sæuitiæ,ibid.nu 8.
Aliquid non posse fieri, & incommodè posse fieri, paria sunt,decis.198.nu.3.
Alumni, & Conuictores, qui dicantur, decis.252. num.1.
Alumni Seminarij recedentes ab eo, non tenentur soluere expensas,ibid.nu.3.
Amicum amico velle nocere non præsumitur, decis. 125.nu.1.
Amicitia idem operatur, quod sanguinis coniunctio,ibid.nu.2.
Amor dicitur furoris species, decis.15.nu.5.& decis.155.nu.2.
Amoris furore, nihil vehementius, ibid. num.6. & decis.155.nu.3.
Amor priuat à deliberatione, ibid.nu.7.
Amore excæcatus, gaudet beneficio electionis fori. ibid.nu.11.
Amor ebriat sicut vinum,decis.155.nu.5.
Amor præest Terræ,& Mari, ibid.nu.8.
Amore captus non potest se continere,ibid. nu.11.
Amor dipingitur puer, quia est irrationabilis, ibid. num.12.
Annus,qui datur propter promotionem ad ordinem sacerdotalem à quo tempore incipit currere, decis.238.nu.2. quomodo intelligitur, ibid.nu.8.
Appellatio operatur,vt manus Iudicis à quo ligentur, decis.33.nu.4.
Appellationis causa est eadem cum principali,ibid. num.2.
Appellatio permittitur à declaratoria excommunicationis,decis.102. nu.1.
Appellatio à declaratoria, impedit denunciationem excommunicationis, ibid.nu.2.
Appellatio non datur ab excommunicatione, secus à declaratoria, ibid.nu.3.
Appellatio non suspendit declaratoriam factam vigore exequutorialium,& rei iudicatæ,ibid.nu.8.
Appellatione à declaratoria excommunicationis nõ obstante,potest quis denunciari, quando factum est notorium,ibid.nu.6.
Appellans à declaratoria, interim pendente appellatione debet tàm in iudicialibus, quàm in extraiudicialibus euitari, ibid.nu.5.
Appellatio non datur à sententia lata pro literis cambii,decis.293.nu.3.
Appellatio interposita suspendit sententiam, decis. 302.nu.2.
Apocha facta à tertio de soluendo id, ad quod aliquis est obligatus inducit liberationem debitoris principalis,decis.46.sub nu.3.vers.verum.
Apostata dicitur,qui ad seculum redit, decis. 176. num.2.
Apostata dicitur occultans habitum suæ Religionis, ibid.nu. 3.
Apostata dicitur relinquens habitum suæ Religionis,accipiens alium laxiorem, ibid.nu. 4. amplia num.5.
Apostata excusatur,si habitum dimiserit cum licentia Summi Pontificis,decis.177.nu.1.
Apostatæ in quibus casibus excusantur,ibid.nu.4.
Apostata dicitur is, qui relicto habitu suæ Religionis,ad seculum redit,decis.201.nu.1.
Apostasia est retrocessio à statu ordinis sacri ad statum sæcularem, propria authoritate, ibidem num.2.
Apostatarum tres sunt species, decis.202. nu.1. Eorum differentiæ,ibid.nu.2.
Apostatarum pœnæ,ibid.nu.3.
Archidiaconus est oculus Episcopi, & Vicarius de iure, habetque onus examinandi, & instituendi clericos,decis.89.nu.1. limita nu.2.
Archiepiscopus in Diœcesibus Suffraganeorum nil potest,inuitis Suffraganeis,decis.40.nu.1.
Archiepiscopus,quando remittere debet subditum excommunicatum à Suffraganeo,vt ab excommunicatione ab eo lata absoluat. ibid.nu.3. Affertur declaratio Sacræ Congregationis,ibid.nu.4.

Archie-

Archiepiscopus potest cogere Vicarium ad eligendum Arbitros, qui valeant cognoscere de suspitione Episcopi, decis. 265. nu. 2.
Archiepiscopus potest cogere Suffraganeum recusatum suspectum ad eligendum Arbitros, decis. 323. nu. 2.
Arrhæ non possunt interuenire in matrimonio, nisi pro interesse præstando, decis. 128. nu. 4.
Argumentum de minori ad maius est validum, decis. 18. nu. 8.
Argumentum à solitis, valet, decis. 47. nu. 4.
Argumentum à contrario sensu, validum est, decis. 53. nu. 6.
Argumentum de spolio, & de turbatione est diuersum, decis. 58. nu. 5.
Argumentum à fortiori, valet, decis. 212. nu. 5.
Arma armis repellere licet, decis. 257. nu. 6.
Arma Clericorum debent esse lacrymæ, & orationes, decis. 258. nu. 3.
Arma retinens in hospitio punitur pœna edicti Cur. Archiepisc. contra arma domi retinentes, decis. 291. nu. 7.
Arma aspor are prohibitus, prohibetur illa asportare etiam nomine alieno, decis. 211. nu. 1.
Arma defensiua compræhenduntur sub statuto prohibente asportationem armorum. decis. 212. nu. 1.
Armorum appellatione, non compræhenditur pectoris tutamen, decis. ead. nu. 2.
Arma asportans, arguit malũ animum. decis. 19. nu. 2.
Armorũ asportatio in iure est prohibita, ibid. nu. 11.
Armorum appellatione, non veniunt dentes, decis. 130. nu. 3.
Armorum appellatione, non venit culter ordinatus ad temperationem pennarum, ibid. nu. 6. Quid veniat, remissiuè nu. 8. & decis. 172. nu. 1.
Armorum appellatione, stricta significatione veniũt solùm ea, quæ naturaliter sunt ordinata ad offendendum, decis. 158. nu. 1. & decis. 212. nu. 3. & 4.
Armorum appellatione, larga significatione continentur omnia instrumenta, quæ sunt apta ad offendendum, ibid. nu. 2.
Armorum appellatione, quæ veniant, arbitrio Iudicis remittitur, ibid. nu. 3.
Armorum appellatione, larga significatione, venit fustis, ibid. nu. 4.
Armorum appellatione non veniunt arma defensibilia, si adest statutum, armorum asportationem prohibens, ibid. nu. 5.
Assassinus vnde dicitur, decis. 232. nu. 2.
Assensus in donatione iurispatronatus est voluntariæ iurisdictionis, & potest expediri extra Diœcesim, decis. 7. nu. 1.
Assensus non probatur ex verbis Notarij, decis. 32. num. 6.
Assensus super venditione facta, non extenditur ad faciendam, decis. 60. nu. 5.
Asserens, aliquem esse manifestum vsurarium debet probare etiam illam qualitatem manifesti, vt possit procedi ad pœnas contra illum, decis. 86. nu. 2.
Asserenti aliquid circa suum officium creditur, decis. 324. nu. 1.
Assertioni alicuius, regulariter non est credendum. decis. 71. nu. 1.
Assistere dicuntur, qui Deo assistunt in orationibus, decis. 185. nu. 4.
Attentatorum in causa, absque iuris ordine proceditur, decis. 135. nu. 1.
Attentatorum reuocationis in iudicio, non seruantur termini, qui alias seruarentur, decis. 135. nu. 2.
Attentata sunt valde priuilegiata, circa terminos iudicij, ibid. nu. 3.
Attentatorum in reuocatione, non est necessaria partis citatio, ibid. nu. 5. Amplia nu. 7.
Attentatorum in reuocatione non requiritur citatio, quando Iudex alicui, illo non requisito abstulerit possessionem, & in alium attentando transtulerit, ibid. nu. 8.
Authentica documenta dicuntur illa, quorum probatio nititur authentica, & manifesta, decis. 127. num. 2.
Authoritas Superioris non requiritur in renunciatione iuris proprij, decis. 225. nu. 3.

B

Baiulus non potest arma asportare, decis. 19. nu. 6.
Bannitus restitutus vigore gratiæ subreptitiæ, potest à quolibet impunè occidi, decis. 187. nu. 3.
Baptizare filios domi nullus debet, sed tãtum in Ecclesia, decis. 234. nu. 1. limita nu. 2. & 3.
Baro habens iurisdictionem ciuilem, quando possit comparere pro vassallis, decis. 34. nu. 11.
Baro malè tractans vasallos, priuatur eorum dominio, decis. 118. nu. 4. limita ibid. nu. 3.
Baro non potest prohibere vasallos, ne molant in alijs molendinis, decis. 124. nu. 4.
Baro, si esset persona ecclesiastica, an possit peti demanium, decis. 236. nu. 4.
Barones, & alij feudatarij inferiores à Principe superiorem cognoscente non habent facultatem aggratiandi in delictis capitalibus, sed secus in bonis, & alijs pœnis, quæ eis applicantur, quia habẽt facultatem, decis. 75. nu. 2. Sed hoc procedit de iure, contrarium verò obseruatur de facto, vel de consuetudine, ibid. nu. 3.
Bart. doctrina in l. 1. §. huius ff. vti possid. declaratur, decis. 53. nu. 8.
Bastardi non dicuntur de domo, casata, vel familia, decis. 96. nu. 4.
Beneficia conferre, est actus iurisdictionis voluntariæ, decis. 7. nu. 5.
Beneficiatus absens à diuinis, non habet distributiones quotidianas, decis. 44. nu. 4.
Beneficij resignatio vt valeat, debet fieri cum causa, decis. 53. nu. 1. Sed quæ sint istæ causæ, enumerantur. ibid. nu. 2.
Beneficia dantur propter officia, ibid. nu. 4. & decis. 287. nu. 2.
Beneficium percipere non debet, qui negligit officium ibid. nu. 5.
Beneficium electionis fori contra alias miserabiles personas intentari minimè potest. decis. 59. nu. 8. Quomodo procedat, ibid. nu. 9.
Beneficium debet esse perpetuum, decis. 90. nu. 4.
Beneficia ecclesiastica non possunt fundari sine Episcopi confirmatione, ibid. nu. 6.
Beneficia ad nutum amouibilia, semper possunt amoueri, decis. 153. nu. 1.
Beneficia manualia non compræhenduntur sub reseruatione, ibid. nu. 3.

I N D E X.

Beneficium manuale est illud, quod confertur alicui in perpetuum, ibid. nu.2.
Beneficium manuale non venit appellatione beneficii, ibid. nu.5.
Beneficium manuale, an possit fieri perpetuum, ibid. nu.6. Contrariantur Doctores, qui optima distinctione concordantur, ibid. nu.7. & 8. Et unde hæc distinctio fuerit desumpta, ibid nu.9.
Beneficium perpetuum potest ex consuetudine effici temporale, ibid. in fine decis. vers. sicut.
Beneficium ecclesiasticum connumeratur inter bona mobilia, decis.165.nu.1.
Beneficium quandoquidem subrogatur in locum patrimonii, ibid.nu.3.
Beneficiorum natura est, ut sint perpetua, ibid.nu.4.
Beneficium Principis est latissimè interpretandum, decis.183.nu.5.
Beneficia, quæ permutantur, quando sunt in diversis Diœcesibus, quid sit faciendum, remissiuè, decis. 195.nu.11.
Beneficium obtentum per simoniam, statim debet dimitti, decis.220. nu.1. Et quid de fructibus nu.2. & 4.
Beneficium collatum ex causa resignationis simoniacæ, est nullum, ibid.nu 3.
Beneficii collati simoniacè annullatio, est inducta in odium peccati simoniæ, ibid.nu.5.
Beneficiati morte, extinguitur ius in beneficio, decis. 222.nu.3.
Beneficiatus debet invigilare circa utilia beneficii, ibid.nu.4.
Beneficiatus tenetur stare colono, quando locatio facta esset pro utilitate Ecclesiæ, ibid.nu.5.
Beneficiatus, quo casu æquiparatur usuario, ibidem num 6.
Beneficio vacante, succedit Camera in fructibus, decis.267.nu.2.
Beneficia plura, etiam simplicia non possunt simul teneri, decis.269.nu.1.
Beneficii renunciatio non potest fieri coram laicis quacumque dignitate fulgentibus, decis.289.nu.5.
Beneficia nequeunt conferri Clerico irregulari, decis. 294.nu.4.
Beneficia sunt præmia meritorum decis.306.nu.2.
Beneficia sunt instituta in præmium laborantium, ibid.nu.3.
Beneficia non possunt tenere laici, decis.307.nu.1.
Beneficium est quid spirituale, ibid.nu.2.
Beneficia duo incompatibilia retineri non possunt, decis.308.nu.1.
Bigamus quandoque propriè, quandoque impropriè dicitur. decis.73.nu.1.
Birruarii de facto capientes videntur vim inferre, decis 300.nu.3.
Bonorum appellatione venit omne id, quod beat homines, decis.165.nu.2.
Bono publico expedit, familias locupletes & integras conservari, decis.50.nu.4.
Bonus unusquisque naturaliter præsumitur, & non malus, decis.86.nu.1.
Bonus efficitur malus ex mala conversatione, decis. 164.nu.2.
Bulla Clementis VIII. prohibens Regularibus largitionem munerum, limitatur decis.227 nu.4.
Bulla prædicta, an locum habeat in Abbatissa donante aliquid Monialibus eiusdem Monasterii, ibid nu.eod.
Bullæ Cœnæ caput contra impedientes executionem literarum Apostolicarum, verificatur in impedientibus literas Delegatorum, decis. 303. num. 1.
Bullæ Cœnæ caput prædictum, an procedat contra non obtemperantes decis.3[illegible].nu.1.
Bulla Gregorii XIV. de immunitate Ecclesiæ non habet locum in delinquente in Cortile Ecclesiæ, decis.250.nu.1.
Bulla Pii II. cum ex sacrorum, an procedat, stante bona fide, & ignorantia ordinati, decis. 283. num. 2.
Bulla Pii V. imponit pœnam Ordinariis conferentibus beneficia affinibus, vel consanguineis, decis. 81.nu.1.
Bulla Pii V. an procedat in resignatione iurispatronatus laicorum, ibid.nu.2.
Bulla Pii V. non obstat, loquens generaliter, ibidem num. 3.
Bulla Pii V. prohibens Episcopis conferre beneficia in manibus eorum resignata consanguineis resignantium an habeat locum, quando resignans renunciat clericatui, ex quo vacat beneficium, decis.307.nu.2.
Bulla prædicta, an habeat locum, quando beneficium vacat per assecutionem alterius, decis. 308, num. 2.

C

Cambium ex Nundinis ad Nundinas eiusdem loci, est illicitum, decis.11.nu.2.
Cambium eum incremento ab uno loco ad alium eiusdem Regni est prohibitum tàm naturalibus, quam exteris, ibid.nu.4.
Campsor prohibetur aliquid lucrari, etiam si det, vel recipiat intra idem Regnum, decis. 11. num.3.
Canonici, an teneantur accedere ad palatium Episcopi, distans ab Ecclesia Cathedrali per unum miliare, ad eum associandum, decis.25.nu.3.
Canonici sunt viri in dignitate positi, ibid.nu.5.
Canonicorum obligatio erga Episcopum intelligi debet in terminis habilibus, ibid.nu.4.
Capellæ fundatæ in Ecclesia spectante ad præsentationem Abbatis, spectant etiam ad præsentationem eiusdem, decis.138. num.4. Refertur decisio Rotæ, ibid.nu.5.
Capiens possessionem ex sola supplicatione, literis non expeditis, amittit omne ius, quod habet in beneficio, & postea efficitur inhabilis ad illud obtinendum, decis.237.nu 4.
Capituli consensus non obstat in alienatione bonorum Ecclesiæ, si probetur evidens utilitas, decis. 64.nu.8.
Carcerum effractor in absentia potest condemnari, decis.65.nu.2. & quare nu.3.
Carceratus, qui effracto carcere aufugit, si denuo capiatur, potest tanquam confessus condemnari, ibid. num. 4.
Carceratum eximens è manibus familiæ committit crimen l. Iuliæ de vi privat. decis. 300. nu.1. Et quid in criminalibus, remissiuè, ibid.nu.2.

Carce-

I N D E X.

Carceratum captum sine mandato Iudicis eximens è manibus familiæ, nullam pœnam incurrit, ibid. num.4.

Carta testamenti, non est testamentum, sed probatio testamenti, decis.242.nu.7.

Casalia, sive Villæ iudicantur, sicut de ipsa Ciuitate, & eisdem constitutionibus reguntur, & etiam priuilegijs eisdem vtuntur, decis 84.nu.9.

Casalia huius nostræ Ciuitatis gaudent eisdem priuilegijs, quibus gaudet ipsa fidelissima Ciuitas, quia licet sint diuisa quoad iurisdictionem, in cæteris tamen remanent ciues ciuitatis, ibidem num. 11.

Castro concesso cum mero, & mixto imperio censetur illud etiam concessum quoad territorium postea auctum, decis.167.nu.6.

Casus fortuitos nullum hominis iudicium præuidere potest, decis.215.nu.2.

Casus mixtus in pœnalibus non continetur sub simplicibus, decis.179. nu.2. decis.250. nu.5. & decis.291.nu 4.

Cathedraticum debetur Episcopo celebranti Synodum Diœcesanum, decis.22.nu.1.

Cathedraticum non potest præscribi contra Episcopum. ibid.nu. 2.

Causa qualibet minima, iniusta, & bestialis excusat à dolo, decis.4. nu.1. Item excusat a pena, ibid nu.2.

Causa appellationis est eadem cum principali, decis. 33.nu.2.

Causa appellationis deserta, non per hoc dicitur deserta causa nullitatis, & notoriæ iniustitiæ, decis. 57.nu.1.2.5. & 6.

Causa appellationis commissa, in vna, & eadem commissione censetur commissa causa nullitatis, ibid.nu.4.

Causa matrimonialis cum sit grauissima, in ea non omnibus testibus adhibetur fides, decis.106.nu.2. contrarium nu. 6. Concilium Tridentinum loquitur de quibuscumque testibus, ibid.nu.8.

Causa cessante, non cessat effectus causæ consumatæ, decis.174.nu.2.

Causa cessante, adhuc durant priuilegia, ibidem num. 3.

Causa vna ex alijs mouentibus mentem Principis, si fuerit adimpleta sufficit, licet aliæ non adimpleantur, ibid.nu.7.

Causa contra Fiscum non concluditur, decis. 253. num. 2.

Causæ cognitio, quæ requiratur ad dationem secundæ, tertiæ, & quartæ dilationis, decis. 37. num.6.

Causæ cognitio non dicitur adhibita, si non reperiatur Fiscus citatus, decis.117. nu.3.

Cedulonum affixio, quando facienda, decis. 203. num. 1.

Celeritas non minus, quam actuum vicinitas inducit fraudem, decis.159.nu.3.

Censum promissum in aliquo, contractu recipiens, videtur habere ratum contractum, decis. 64. num. 4.

Census inter species alienationis connumeratur, decis.35. nu.1.

Census non potest imponi super re vendita cum pacto, ne transferatur dominium, nisi pretio soluto, decis. 41. num. 5.

Census factus per Ecclesiam ad septem pro centenario pro extinguendo alium ad octo exigit sollemnitates extrauag. ambitiosæ, decis.35.nu.1.

Cessio iurium litis rerum Ecclesiæ non potest fieri absque assensu Apostolico, decis.122.nu.3.

Citatio partis non est necessaria in reuocatione attentatorum, decis.135.nu.5. Amplia nu.7.

Citatio non requiritur in his, quæ Iudex ex officio facere potest, ibid.nu.6.

Citatio non requiritur in reuocatione attentatorum, quando Iudex alicui, illo non requisito abstulerit possessionem, & in alium attentando transtulerit, ibid.nu.8.

Citatio debet fieri de facie ad faciem, decis. 199. num. 1.

Citatio potest fieri per edictum, quando persona citanda ignoratur vbi moretur, ibid.nu.2.

Citatio per edictum, quæ requisita habeat, remissiuè, ibid.nu.3.

Citatio per edictum debet fieri ex causa necessitatis, ibid.nu.4.

Citatio per edictum est remedium subsidiarium, ibid. num.6.

Ciues admittuntur ad testimoniandum pro sua vniuersitate, si de singulorum interesse non tractatur, decis.110.nu.2. Limita nu.3.

Ciues originarij illius Vniuersitatis alibi habitantes admittuntur ad probandum iuspatronatus, ibid. nu.4.

Ciues admittuntur ad probandum, certa parte Vniuersitatis prætendente iuspatronatus, ibidem num. 5.

Ciuium appellatione in fauorabilibus, continentur etiam oppidani, decis.84.nu.4.

Ciues non possunt esse Magistratus in eorum Ciuitate, & ita etiam, qui ex Suburbijs sunt ciues in ciuitate, ibid.nu.8.

Ciues exulum non gaudent fori priuilegio vti Neapolitani, ibid.nu.13.

Ciues allecti fruuntur ijsdem priuilegijs, quibus gaudent originarij, decis.193.nu.2.

Ciues allecti non admictuntur ad ordines in Cur. Archiepisc. ibid nu.4.

Ciuitatis inter alias species est illa, quæ fit per allectionem. decis.193.nu.1.

Clausula, sine præiudicio, posita in medio extenditur ad omnia præcedentia, & sequentia, decis. 12. nu 1.

Clausula, sine præiudicio, præseruat ius, ibidem num. 2.

Clausula, sine præiudicio, reddit conditionalem concessionem factam ibid. nu.3.

Clausula, dummodò, de sui natura non importat conditionem, sed modum, decis.17. nu.2.

Clausula, dummodò, operatur, vt probatio sit concludens, nec sufficit probatio per famam, ibidem num. 3.

Clausula, dummodò, restringit, & modificat præcedentia, ibid. nu 4.

Clausula, dummodò, qualiter differat à dictione, donec, quousque, & similibus, ibid.nu.5.

Clausula, in gratia Pontificis, & cum absolutione à censuris, ad effectum præsentium dumtaxat, an ei, qui per annum insordescit in excommunica-

tione, suffragetur, decis.30.nu.1.& 4.
Clausula præfata apponitur in impetratione beneficiorum, & alijs gratijs, quas Papa concedit, ad effectum, vt censuris irretiti valeant beneficia obtinere, ibid.nu.3.
Clausula prædicta non habet effectum in inobedientibus Papæ.ibid.nu.6.
Clausula præfata non suffragatur irregulari, ob notoriam fornicationem, neque incendiarijs,& violatoribus Ecclesiarum,ibid.nu.8.& 10.
Clausula, sine præiudicio exequutionis literarum Apostolicarum, quid operetur, decis.31. nu.1.2. & 3. vbi refertur articuli decisio.
Clausula,licita tamen, & honesta, adiecta in confirmatione Papæ, an efficiant actum conditionalem, decis.36.nu.1.4.& 5.
Clausula prædicta idem operatur, quod clausula, ex certa scientia, quando in confirmatione est expressus totus tenor instrumenti,ibid. nu.3. Et quę sit ratio nu.6.
Clausula, vbique locorum, quid operetur, decis. 38. num.2.
Clausula adiecta in mandato de dispensando in causa matrimonij, dummodo contrahentes sint procreati de vera nobilitate, non verificatur, si non sint nobiles, & viuant nobiliter, decis.67. num.3. Respondetur contrarijs,ibid.nu.4.
Clausula, si qua putauerit interesse, quid operetur, decis.160. nu.1. Refertur decisio Rotæ Romanæ Veralli 108. ibid.nu.2.
Clausula, dummodò assistant septem Sacerdotes, apposita à Summo Pontifice in concessione altaris priuilegiati, quomodò intelligatur, decis. 185. num.7.
Clausula in Instrumento apponi solita, vt possit liquidari via Ritus, apponitur pro maiori cautela contrahentium. decis.188.nu.5.
Clausula, quibuscumque causis, apposita in commissione Conseruatoris, quomodò intelligatur, decis. 191.num.5.
Clausula, dummodò centum remaneant Titulari, requirit plenam probationem, & est iustificanda, deductis oneribus,decis.274.nu.1.& 2. Quæ onera sunt deducenda, vbi adest clausula prædicta, ibid.nu.3.4.& 5.
Clementin. de baptismo locum habet in Principibus, qui subsunt Imperatori, & Regibus, decis. 9. num.4.
Clericalis character est indelebilis.decis.315.nu.2.
Clericatui renuncians, censetur tacitè renunciasse beneficio, decis.307.nu.3.
Clericatus negatiua probatur per confessionem ipsius, decis.157.nu.2.
Clericatus negatiua probatur eo ipso, quod quis sit peritus illiteratus, ibid. nu.3.
Clericum quem non esse, potest probari ex priuatione priuilegij clericalis,decis.157.nu.5.
Clerici non admittuntur ad sacros ordines, nisi ad titulum patrimonij,vel beneficij, decis.13.nu.5.
Clericis est interdicta vsura, decis. 16. nu.4. Amplia nu.5.
Clerici vsurarij pœnæ remissiuè,ibid.nu.6.
Clericus vsurarius manifestus, qua pœna puniatur, ibid. nu.7.
Clericus vsurarius, sed non manifestus, qualiter puniatur, ibidem num.8.
Clericus, qui semel tantum vsuram commisit, quomodo puniatur,ibid.nu.9.
Clericus debitor ex alieno nomine, gaudet beneficio cap.Odoardus.decis.20.nu.1.
Clerici, si absunt à Ciuitate per dimidium miliare, non tenentur accedere ad publicas processiones, decis.25.nu.9.
Clericus Ecclesiæ alteri, ac Deo seruiens non debet liberè sine iusta causa,peregrinationis intuitu vagari, absque licentia sui Prælati, seù Superioris extra Ecclesiam, cui seruire tenetur, decis.42.nu. 1. Limita tamen de licentia dicti Prælati, & ex causa necessaria probabili.ibid.nu.2.
Clericus,durante peregrinatione,re ipsa est sub protectione Sedis Apostolicæ,ibid.nu.3.
Clericus ordinatus pro necessitate Ecclesiæ, iuxta formam Concilij Tridentini sess.23.cap.16.Si post declaretur Ciuis Neapolit. per Cur. Archiepisc. potest compelli per eius Episcopum ad residendum,ibid.nu.4.
Clericus extra Ecclesiam, cui seruire tenetur, non debet abesse, sed benè cum licentia sui Ordinarij, decis.44.nu.1.& 7.
Clerici nequeunt studere in iure ciuili plus duorum mensium,decis.92.nu.1.
Clericorum scire volentium leges ciuiles pœna, quæ nam sit.ibid.nu.2.
Clerici possunt studere in studijs priuatis per quinquennium,ibid.nu.3. Contrarium tamen fuit decisum nu.5.
Clerici præsumuntur ignorare ius ciuile, ibidem num.4.
Clericus de vitio sodomiæ non potest aggratiari à suo Ordinario,decis.108.nu.1.
Clericus excedens modum in corrigendo punitur pœna exilij per annum, & ita decisum refertur per Curiam Archiepiscopalem,decis.118.nu.6.
Clericus nimio amore ductus ad osculandum mulierem punitur pœna extraordinaria, & ita decisum per Cur.Archiep.decis.155.nu.13.
Clericus receptans bannitum ignoranter, qua pœna puniatur,decis.166.nu.7.
Clericus coniugatus potest cogi ad subeunda munera Vniuersitatis, decis.169.nu.1.& 4.
Clericus coniugatus in quibus gaudeat priuilegio clericali,ibid.nu.2.
Clericus coniugatus, quod gaudeat fori priuilegio in causis ciuilibus, probatur de obseruantia in hoc Regno, contra nonnullorum opinionem aliter tenentium,decis.170.nu.1.
Clericus cõiugatus,an gaudeat beneficio cap.Odoardus de solut. pro vtraque opinione iura, & Doctores adducuntur,ibid.nu.2. Quid in liquidatione instrumenti, & obligationibus iuramento vallatis, ibid. nu.3. redditur ratio omnium supradictorum, ibid.nu.4.
Clericus non admittitur contra laicum in iure congruo, decis.180.nu.3.
Clerici non gaudent immunitate ecclesiastica, decis. 182.nu.1.
Clericus sæcularis committit apostasiam, ducendo vxorem,decis.201.nu.3.
Clericis est prohibitum studere in iure ciuili, decis. 230.nu.1. limita nu.3.

Cleri-

INDEX.

Clericos velle scire controuersias ciuiles turpe est, ibid.nu.2.

Clericus dispensatus, vt possit ius ciuile adiscere, censetur dispensatus, vt possit doctorari, ibidem num.4.

Clericus potest reassumere habitum, propria authoritate, decis.225.nu.7.

Clericus non potest accusare laicum, & præcipuè vbi pro delicto venit imponenda pœna sanguinis, decis.243. nu.1.

Clericus potest accusare laicum, præmissa protestatione, citra pœnam sanguinis, ibid.nu.2. & 3. contrarium nu.4.

Clerici stuprantis virginem pœna, decis.55.nu.16.& decis.243. nu.2.

Clerici vigore Edicti Curiæ Archiepiscopalis Neapolitanæ prohibentur receptare bannitos, sub pœna suspensionis, etiam si essent consanguinei, decis. 254.nu.1.& 4.

Clerici possunt asportare arma ex dispensatione Summi Pontificis, decis.257.num.2. Sic etiam si haberent inimicitias capitales, ibid.nu.4.

Clerici ex causa itineris possunt arma asportare, decis.258. nu.1. Declara nu.2.

Clericorum arma, debent esse lachrymæ, & orationes ibid.nu.3.& decis.299.nu.3.

Clerico rixante, & percutiente aliquem in capite, an si in continenti famulus clerici occidat rixantem, & percussum, dicatur clericus ipse irregularis, decis.285.nu.5.

Clerico irregulari non potest prohiberi per Episcopum delatio habitus, decis.287.nu.5.

Clerico irregulari non potest interdici ab Episcopo, ne seruiat in diuinis, decis.294. in fine.

Clericus irregularis dicitur verè, & propriè clericus, decis.294 nu.1.

Clerico irregulari permittitur exercere ea omnia, quæ non concernunt actum ordinis, ibidem num. 2.

Clerico irregulari nequeunt conferri beneficia, ibid. num.4.

Clericus in minoribus non gaudet priuilegio fori, nisi inseruiat alicui Ecclesiæ, vel beneficium obtineat, decis.295.nu.1.

Clericus ferens arma, mortaliter peccat, decis.299. num.1.

Clericus non potest capi à laico sine incursu censuræ, ibid.nu.4.

Clericis prohibitum est pugnare tàm per se, quàm per alios, ibid.nu.2.

Clericus suspensus gaudet priuilegio fori, decis.315. num.1.

Clericus non deferens habitum, gaudet priuilegio canonis, ibid.nu.4.

Clericus de iure communi gaudet immunitate Ecclesiæ, decis.326. nu.1. limita num.5. Et sic potest capi, & extrahi ab Ecclesia Regularium exempta à suo Episcopo, ibid.

Clerus, & Canonici in festis solemnibus debent obuiam ire Episcopo suam Ecclesiam ingredienti, & honorificè eum suscipere, decis.25.nu.1.

Clerus, & Populus debent exire obuiam Episcopo Ciuitatem ingredienti, ibid.nu.2.

Cognitio generalis sufficit ad confirmationem, decis. 36.nu.2.

Cognitio libertatis est publicæ vtilitatis, decis.111. num. 5.

Collectarum solutio respicit interesse singulorum, decis.111.nu.3.

Collectas soluere, qui tenetur ratione fructuum perceptorum, intelligitur, deductis oneribus, & expensis, decis.255.nu.5.

Comitem Palatinum se faciens, cum non sit, punitur pœna falsi, decis.330.nu.3.

Commercium carnale, pendente lite super matrimonio, regulariter non impeditur, nisi adsint euidentes probationes nullitatis matrimonij, decis. 1. num. 5.

Commißarius Apostolicus, an dicatur excedere fines commißionis, si iniunxerit partibus, canonem augumentari, vltrà expressum Summo Pontifici, ad effectum, vt cedat in euidentem, decis. 60.nu.1.6.& 9.

Commissarius non potest excedere fines commissionis, ibid.nu.4. declara vt nu.7.

Commissio Iudicis. vide Iudicis commissio.

Commissio est stricti iuris, decis.105.nu.5.

Compater receptans bannitum compatrem, excusatur, sic etiam dicitur de amico, decis.254.nu.3.

Compaternitas contrahitur per baptismum ministratum domi, decis.216.nu.1.

Compaternitas nunquam contrahitur, nisi iure caueatur, ibid.nu.3.

Compaternitas non contrahitur per catechismum datum simul cum baptismo, ibid.nu. 4.

Communitas consistit in maiori parte, decis. 277. num.2.

Commutatio est signum supremæ iurisdictionis, decis.83. nu.4.

Commutatio legati habet locum, solum quando relinquitur ad certum opus, ibid.nu.7.

Conceptio pueri, quomodò probetur, decis.263. num.3.

Concessio literarum dimissorialium, est voluntariæ iurisdictionis, decis.7.nu.9.

Concessio Principis facta Ciuibus, extenditur ad Comitatenses, decis.84.nu.6.

Concessum maiori, dicitur prohibitum minori, decis.257.nu.3.

Concilia omnia, per auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, robur acceperunt, decis.50.nu.5.

Concilij Tridentini forma, integraliter est seruanda, aliàs actus redditur nullus, decis. 49.nu.7.

Concil.Trident.sess.24. cap.20. de reform. declaratur, decis.76.sub nu. 3.vers.& propterea.

Concil.Trident. in matrimonijs contrahendis loquitur de quibuscumque testibus, decis.106.nu.8.

Concil.Trident.in causa probationis iurispatronatus, testibus minimè confidit, decis.113. nu.6. & decis.121.nu.1.

Concil.Trident. practica, vt patroni non molestentur in possessione in probatione iurispatronatus, decis.117.nu.1.

Concil.Trident. decretum prædictum habet locum in possessorio, & petitorio, ibid.nu.2.

Concil. Trident. substulit omnes patronatus, continentes clausulam, regulantur, ac si competerent ex vera fundatione, decis.120.nu.3.

Concil. Trident. quid senserit de interstitijs submouendis, decis.173.nu.1.

Con-

I N D E X.

Concil. Trident. requirit duas causas in interstitijs submouendis, ibid. nu. 3.

Concil. Trident. prohibens matrimonia clandestina, non extenditur ad sponsalia, decis. 219. nu. 4.

Concil. Trident. sess. 24. cap. 7. de reformat dispositio, quæ sit, decis. 231. nu. 3. Intelligitur prout num. 4. Ampliatur nu. 5.

Concil. Trident. prohibens beneficiorum pluralitatem, considerauit sufficientiam in eis, decis. 255. num. 2.

Concilium Lateranense de pœna Impressoris librorum absque licentia est sublatum per contrariam consuetudinem, decis. 78. nu. 1.

Conclusum à maiori parte Conuentus, vel Capituli, an debeant dissidentes, & discordes subscribere, decis. 277. nu. 1.

Conditio, & modus æquiparantur quoad effectum, decis. 80. nu. 3.

Conditio deficiens per eum, cum quo erat implenda, pro impleta habetur, ibid. nu. 6.

Conditio, si nupseris cum vna ex filiabus Titij, vt dicatur adimpleta, necessarium est omnes filias requirere, decis. 156. nu. 1.

Conditiones appositæ à fundatore iurispatronatus, semper sunt seruandæ decis. 141. nu. 3.

Conditiones appositæ in iurispatronatus fundatione, non possunt reuocari, decis. 180. nu. 1.

Conditoris mens ex verbis preemialibus arguitur, decis. 267. nu. 5.

Conductor equi tunc tenetur ad illius restitutionem, quando reperitur mortuus in itinere ex aliquo morbo, decis. 215. nu. 1.

Conductor equi tenetur ad illius restitutionem, quando non probat, equum fuisse mortuum ex culpa superuenienti, ibid. nu. 3.

Connexorum idem est iudicium, decis. 129. nu. 8. & decis. 179. nu. 8.

Conferre beneficia, est actus iurisdictionis voluntariæ, decis. 7. nu. 5.

Confessarius non potest absoluere obtinentem plura beneficia simplicia, nisi resignet superflua, vel saltim impendat benè fructus, decis. 260. nu. 9.

Confessio cedentis facta post concessionem non nocet cessionario, decis. 62. nu. 7.

Confessio confitenti solùm præiudicat, & non tertio, ibid. nu. 9. declara nu. 10.

Cõfirmatio Apostolica supplet omnes defectus alienationis, præter defectum causæ necessitatis, vel vtilitatis, decis. 64. nu. 6.

Confugiens ad Sacerdotem portantem sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, aut extremam vnctionem, an gaudeat immunitate ecclesiastica, decis. 88. nu. 5.

Coniuges separantur, ob sæuitiam, decis. 3. nu. 3.

Coniuges dicuntur inter se domestici, decis. 162. num. 3.

Coniunctus alteri, assumit illius naturam, cui coniungitur, decis. 84. nu. 10.

Consanguinei in querulando, & remittendo præferuntur hæredi extraneo scripto in testamento, decis. 107. nu. 3.

Consanguinei receptantes banitos, eorum coniunctos excusantur, decis. 254. nu. 2.

Consanguineus Episcopi conuiuens expensis ipsius Episcopi in eius domo non dicitur familiaris, & consequenter non potest ab eo tanquam familiaris ordinari, decis. 70. nu. 1.

Consensus non præsumitur ad incognita, & incogitata, decis. 249. nu. 3.

Conseruatio magnarum diuitiarum in familia, est causa dispensandi in matrimonio, decis. 50. nu. 2.

Conseruatio illustris familiæ in eodem sanguine, est iusta causa dispensationis, ibid. nu. 3.

Conseruatoris potestas non extenditur extrà casus iniuriarum, decis. 191. nu. 1.

Conseruatoris officium est tueri à manifestis iniurijs, ibid. nu. 2.

Conseruatoris iurisdictio non potest prorogari de consensu partium, ibid. nu. 3.

Conseruator non potest decidere causas Religionis, ibid. nu. 4.

Conseruator non potest tueri iniuriam simplicem, sed qualificatam, ibid. nu. 8.

Conseruatoriæ sunt odiosæ, ibid. nu. 7.

Conseruatoria omnia non possunt allegari suspecta pro exploratione puellarum, causa matrimonij cõtrahendi, decis. 318. nu. 1.

Constitutio prohibitionis armorum est stricti iuris, & ideò non est extendenda, decis. 56. nu. 4.

Constitutio Gregorij XIII. de publicandis non habet locum in beneficijs vacantibus per adeptionem aliorum, decis. 308. nu. 1.

Constitutio Iulij Papæ III. allegans, possessionem beneficij fuisse captam literis non expeditis, debet concludenter probare, adhoc vt locum habeat, decis. 237. nu. 3.

Constitutio prædicta declaratur, ibid. nu. 3. 4. & 5.

Constitutio Pij V. prohibens permutationes, & resignationes, donec detur ab ipso modus refertur, decis. 195. nu. 4. In alia constitutione datur modus, & prohibentur resignationes, sed permutationes permittuntur, ibid. nu. 6.

Constitutio Sixti V. exordiens, cum primum, declaratur, decis. 100. nu. 4.

Constitutiones Ciuitatum regulariter debent etiam seruari in casalibus, quando casalia non habent consuetudines in contrarium, decis. 84. nu. 14.

Constitutiones Regni, etiam si essent prò Ecclesia non ligant, decis. 236. nu. 5.

Consuetudo, nec Princeps potest permittere vsuras, decis. 16. nu. 3.

Consuetudine sublata, non censetur sublata immemorabilis, decis. 76. nu. 1. Amplia nu. 2.

Consuetudo immemorabilis habet vim pacti, & priuilegij, ibid. nu. 3.

Consuetudo non valet induci contra legem derogantem consuetudini, tanquam iniquæ, ibidem num. 4.

Consuetudines Neapolitanæ ligant etiam casalia, decis. 84. nu. 12.

Consuetudo debet extendi ad locum accessorium, & quæ seruantur in Ciuitate, debent etiam seruari in locis, qui sunt in territorio eiusdem ciuitatis, ibid. nu. 13.

Consuetudines omnes Neapolitanæ procedunt in Clericis, præter consuetudinem loquentem de iure congruo, decis. 180. nu. 2.

Consuetudo non potest plus valere, quàm dispensatio, decis. 260. nu. 3.

Consuetudo, & dispensatio ad plura beneficia simplicia

plicia obtinenda, quando excuset in foro conscientiæ. ibid. nu. 6 7. & 8.
Consuetudo Ecclesiæ Neapolis retinendi plura beneficia simplicia est valida, decis. 269. nu. 2. Limita nu. 4.
Consuetudo, quam Papa scit, & tolerat excusat, ibid. num. 3.
Contentum sequitur naturam continentis, decis. 138. num. 3.
Contractus factus à carcerato, est ipso iure nullus, decis. 45. nu. 1.
Contractus ex conuentione partium legem accipit, decis. 52. nu. 4. & decis. 140. nu. 1.
Contractus non rescinditur, si modus in eo apponitur & non seruatur, decis. 185. nu. 6.
Contractus attenditur secundum statutum loci, in quo fit. decis. 188. nu. 3. Et sic in eo initium est inspiciendum, ibid. nu. 4.
Contractus ratione, quis sortitur forum, decis. 224. nu. 1. & 3. & decis. 296. nu. 1.
Contractus ratione quis restituitur ad locum, in quo contraxit. ibid. nu. 4.
Contractus non potest iudicari, & dici resrissus, vbi depositum factum non est integrum, decis. 256. num. 6.
Contrahens nuptias incestas ignoranter, excusatur à pœna, decis. 156. nu. 5.
Contradicens non tenetur subscribere id, quod contradicit in foro interiori, decis. 177. nu. 2.
Contrariorum eadem debet esse disciplina, decis. 180. num. 4.
Contrauentio obstat agenti, ad obseruantiam contractus, decis. 210. nu. 3.
Contumacia probatur, si non mittitur legitimus Procurator, decis. 69. nu. 1.
Contumacia non probatur ex verbis Scribæ asserentis quem fuisse effectum contumacem, sed requiritur accusatio, & decretum Iudicis, ibidem num. 2.
Conuentiones in contractibus, sunt diligenter custodiendæ decis. 140. nu. 2.
Conuersatio cum malis hominibus facit indicium ad torturam, decis. 164. nu. 1. Si alia concurrant, ibid. num. 5.
Conuersatio mala est indicium adminiculatiuum, ibid. nu. 6.
Conuersatio mala mulieris tollit præsumptionem virginitatis, decis. 312. nu. 1.
Conuictores, & alumni, qui dicantur, decis. 252. num. 1.
Copia, licet non probet, tamen reperta in actis, benè probat, decis. 121. nu. 5. Refertur decisio Rotæ Romanæ, ibid. nu. 6.
Copula carnalis habita inter consanguineos, postquā miserunt ad Pontificem pro impetranda dispensatione, vitiat gratiam, decis. 134. num. 1. limita num. 2.
Creditor tenetur ire ad forum debitoris, decis. 160. num. 4.
Creditor potest renunciare beneficio præuentionis, decis. 225 nu. 5.
Creditor posterior in iure offerendi, in secundo iudicio offerre potest, decis. 272. nu. 3.
Creditor, qui egit semel assistens super bonis cessis non potest deinde variare, decis. 295. nu. 3.
Creditoris voluntas requiritur ad inducendam nouationem, decis. 46. nu. 1.
Creditum semper est probandum, decis. 264. nu. 1.
Culter ordinatus ad temperationem pennarum, non venit appellatione armorum, decis. 130. nu. 6.
Cultræ defunctorum, nūm debeantur Ecclesijs, exclusis earum Rectoribus, decis. 23.
Cura non infertur ex actu baptizandi, decis. 10. num. 1.

D

Debitor tenetur facere quod potest pro soluendis debitis, decis. 122. nu. 5.
Debitor dolosus non habet beneficium auth. hoc nisi C. de solut. decis. 211. nu. 3.
Debitor non dicitur in mora, si non extat persona cui soluat, decis. 225. nu. 1.
Debitum debet probari per testes, aut per instrumentum, decis. 264. nu. 2.
Debitum probatur per literas missiuas Tertio, in quibus fit mētio de debito, & potest arrestari aliquis de fuga suspectus, decis. 264. nu. 3.
Decij doctrina in l. si per errorem nu. 2. ff. de iurisd. omn. iudic. & in cap. si duobus nu. 40. de appell. memoratur, decis. 61. nu. 6. & 7.
Decimarum exactio, & sepultura multum conferunt ad probandum Ecclesiam Parochialem, quamuis id non concludant necessario, decis. 10. nu 6.
Declaratio excommunicationis, vide excommunicationis declaratio.
Decurionibus asserentibus, illud quod faciunt, ad suū arbitrium pertinere, creditur, decis. 32. nu. 7.
Defectus, etiam in minimo afficit, decis. 246 nu. 3.
Defensio est de iure naturæ, & debet fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, decis. 257. nu. 5.
Defensio naturalis est etiam animalibus permissa, decis. 299. nu. 5.
Delegatio, vt inducatur, requiritur stipulatio, decis. 46. nu. 3.
Delegatio est odiosa, decis. 60. nu. 2.
Delegata iurisdictione, non extenditur ad personas non expressas in rescripto, ibid. nu. 3.
Delegatorum literæ non dicuntur propriè Apostolicæ, decis. 30. nu. 2.
Delegatorum mandata veniunt appellatione mandatorum Apostolicorum, decis. ead. nu. 3.
Delicta vbi patrantur, ibi debent puniri, decis. 132. nu. 1. & 2.
Delicto non sequuto quis non punitur pœna ordinaria ipsius delicti, decis. 79. nu. 4.
Delicto non obuians non punitur, licet peccet grauissimè, decis. 251. nu. 1. & 2. Quomodo procedat num. 3.
Delictum adhuc dicitur occultum, si reus depranatis medus causam vicerit, & potest promoueri, decis. 196. nu. 3.
Delictum non probatur per famam, ibid. nu. 4.
Delictū occultum dicitur illud, quod non potest probari per decem testes, decis. 228. nu. 4.
Delictum leue dicitur atrox, ratione loci, decis. 245. num. 5.
Delinquere solitus quis dicatur, decis. 47. nu. 1.
Delinquentes ob nimium amorē, fuisse absolutos pluries practicatum, decis. 155. nu. 4.

Delin-

Delinquentes amoris furore non debent in totum excusari, sed mitiori pœna puniri, ne delicta remaneant impunita, ibid. nu. 13.

Delinquere non dicitur, qui per furorem agit, ibidem num. 6.

Demanium habet locum in affictu, & quid si Baro esset persona ecclesiastica, decis. 236. nu. 4.

Denunciationes sunt de substantia matrimonij, decis. 150. nu. 2. Contrarium nu. 4.

Denunciationes in matrimonio aliquando remittuntur, ibid. nu. 5.

Denunciationes in matrimonio in dubio non præsumuntur, decis. 152. nu. 1.

Depositum potest fieri in Curia sæculari, & intimari Clericis absque pœna censuræ, decis. 160. nu. 3.

Depositum, vt dicatur integrum, debent offerri etiam vsuræ, decis. 246. nu. 1.

Depositum, vt dicatur integrum, requisita consistunt etiam in vno nummo, ibid. num. 4. & decis. 256. num. 6.

Depositum, & oblatio debent fieri purè, & simpliciter, ibid. nu. 5. & decis. 256. nu. 2. & decis. 273. num. 2.

Depositum debet fieri in loco congruo, decis. 256. num. 1.

Depositum debet fieri, parte citata, ibid. nu 4.

Depositum debet fieri integrum, ibid. nu. 5.

Depositum non integrum, lite pendente potest reintegrari, decis. 273. nu. 1.

Depositum nulliter factum, potest deinde conualidari, ibid. nu. 2.

Depositum potest fieri in qualibet parte iudicij, ibidem.

Depositum non dicitur integrum, si quid soluitur singulis hebdomadis iu excompuium eiusdem depositi, decis. 273. nu. 1.

Dictio, qualibet, in iure, aliquid operari debet, decis. 30. nu. 2.

Dictio, in circa, varijs modis in iure sumitur, decis. 94. nu. 1.

Dictio, hæc, quando sumitur pro tempore non extenditur vltra sex menses, ibid. nu. 2.

Dictio, hæc, vltrà quod tempus extendatur, remictitur arbitrio Iudicis, ibid. nu. 3.

Dictio, a'ius, quid importet, decis. 172. nu. 4.

Dictio, in, denotat intus, decis. 179. nu. 4.

Dictio, dummodò, significat perpetuitatem, decis. 185. num. 3.

Dictio, dummodò, inducit modum, ibid. nu. 5.

Dictum socu criminis, qui patitur plures defectus, in tortura confirmatum non facit indicium contra socium de iure, decis. 149. nu. 1. Sed contrarium est de consuetudine, ibid. nu. 2.

Dies diuiditur quadrupliciter per Scribentes, decis. 145. nu. 1.

Dies diuiditur in artificialem & naturalem, ibidem num. 2.

Dies artificialis quando incipiat, & quando naturalis, ibid. nu. 3.

Dies mensuratur de media nocte ad mediam noctem ibid. nu. 5.

Difficultas restitutionis excusat à pœna, decis. 266. num. 3.

Dignior alio, dupliciter quis dici potest, decis. 214. num. 2.

Dignior ex quibus qualitatibus quis efficiatur, decis. 306. nu. 5.

Dignitatem non tollit, recognitio inuestientis, decis. 9. nu. 10.

Dignus non potest institui ad beneficia, omisso digniori, sine peccato mortali, decis. 306. nu 1.

Dilatio probatoria est peremptoria, & non conceditur alia, illa elapsa, nisi cum causa, decis. 37. num. 2.

Dilatio sexta non potest per Iudicem assignari, ibid. num. 7.

Dilationes plures dari, quando dicantur, ibidem num. 4.

Dilatio cessat, cessante causa dilationis, decis. 168. nu. 2. & 5. Siuè sit data ab homine, siuè à lege, ibid. nu. 6.

Dispensationis causa in matrimonio contrahendo est conseruatio ignarum diuitiarum in familia, decis. 50. nu. 2. Item conseruatio illustris familiæ in eodem sanguine, ibid. nu. 6.

Dispensatio super quartum gradum consanguinitatis, vel affinitatis, non dicitur subreptitia, si vnus sit in tertio, alter verò in quarto, decis. 67. nu. 2.

Dispensatio facit de prohibito permissum, decis. 257. num. 3.

Dispensatio, & consuetudo ad plura beneficia simplicia obtinenda, quando excuset in foro conscientiæ, decis. 260. nu. 6. 7. & 8.

Dispensatione pendente, quis debet manuteneri in statu, in quo repericbatur prius, decis. 230. num. 5.

Dispensatio est odiosa, arida, & arcta, decis. 329. nu. 1. & 6.

Dispensatio est stricti iuris, ibid. nu. 5.

Dispensatus ad obtinendum, non dicitur dispensatus ad retinendum, ibid. nu. 2. & 3.

Dispensatus ad dignitates, non censetur dispensatus ad beneficia, ibid. nu. 4.

Dispensatus, vt possit permutare, intelligitur cum vno, & non cum pluribus, decis. 156. nu. 2.

Dispensatus quoad ætatem, non censetur immunis à recitando horas canonicas, decis. 90. nu. 2.

Disponens de re sua potest adijcere legem, quam vult, decis. 240 nu. 3.

Disponentis mens, ex præfatione cognoscitur, decis. 80. nu. 2.

Disponentis mens in quacumque dispositione attenditur, decis. 85 nu. 2.

Dispositio generalis tantum operatur, quantum specialis, decis. 20. nu. 7. limita nu. 8.

Dispositio est regulanda, & interpretanda iuxtà solitum, decis. 25. nu. 6.

Dispositio semper intelligitur de primo actu, qui habet perfectionem, decis. 156. nu. 4. limita nu. 5. Sed quando procedat nu. 6.

Dispositio, quando per tractum ad futura potest afferre commodum, semper extenditur ad futura, decis. 167. nu. 8.

Dispositio hominis debet intelligi, prout de stylo seruatur, decis. 188. nu. 10.

Dispositio prima semper attendi debet, decis. 310. num. 1.

Dispositio qualibet, siuè legis, siuè hominis semper intelligitur, rebus sic stantibus, decis. 317. num. 2.

Distri-

Districtus appellatione venit totum territorium, decis.84.nu.15.
Doctorem se faciens, cum non sit, incidit in pœnam falsi, decis.130. nu. 1.
Doctores sacrorum Canonum non excusantur ; alienando bona Ecclesiæ sine solemnitatibus, decis. 234. nu. 11.
Domicilium in dubio non censetur mutatum, transferendo se de vno loco ad alium, nisi adsit animus perpetuò ibi permanendi, decis.72.nu.5.
Dominij translatio impeditur per pactum, ne transferatur dominium, nisi pretio soluto, decis. 41. num.4.
Dominium non est de essentia venditionis, ibidem num.2.
Dominij reseruatio facta in venditione, operatur vt acquiratur ius tertio, ibid.nu.7.
Domino licet moderatè percutere seruum, decis.118. num.1.
Dominus directus, propria authoritate potest capere possessionem rei emphyteoticæ, ob non solutionem canonis, decis.247.nu.2.
Dominus Gabellæ meretricum Ciuitatis Neapol. non habet iurisdictionem in meretrices, & lenones, qui vnicum actum meretricium, aut lenocinij commiserunt, decis.312.in fine.
Dominus proprio nomine agit pro iniuria facta seruo, decis.34. nu.5. *Et idem est de iniuria facta Procuratori*, ibid.nu.6. *Et de iniuria facta discipulo*, ibid. nu.7. *Et de iniuria facta vxori*, ibid. nu.8. *Et de iniuria facta nurui*, ibid. nu.9. *Et quid de iniuria facta Ciuitati*, ibid.nu.10.
Domus paterna, & domus filiorum dicuntur loci apti, quoadhoc, vt in eis valeant stare filiæ, & matres, quæ separauerunt Thorum, decis. 286. nu.2. *Cur. Archiepisc. decidit etiam de domo sororis*, ibid.nu.3.
Donatio causa mortis conuenit cum vltima voluntate, decis.14.nu.4.
Donatio ad suscipiendos ordines sacros, dicitur modalis, decis.80.nu.1.
Donatio remuneratoria non dicitur donatio, decis. 227.nu.5.
Donationes inter virum, & vxorem, præsumuntur factæ calore amoris, decis.15.nu.8.
Donatus Antonius Penta Vicarius Generalis Abellinensis laudatur, decis.185.nu.1.
Dotis fauore, per prouisionem hominis, non cessat prouisio legis, decis.188.nu.11.
Duces, & Marchiones æquiparantur Imperatori in suis Marchionatibus, decis.9.nu.3.

E

Ecclesiam esse Parochialem non præsumitur ex sepultura, & actu sepeliendi, decis.10.nu.3.
Ecclesia qualibet, seu Capella non parochialis, potest ex consuetudine, vel priuilegio habere ius sepeliendi, ibid.nu.4.
Ecclesia, quamuis non percipiat decimas, vel primitias, vel quod in illa diebus festis fideles non audiant Missam, non ob id concluditur, quod non sit Parochialis, ibid.nu.5.
Ecclesia non potest cogi ad vendendum domum suam contiguam Monasterio pro ampliatione infirmariæ eiusdem Monasterij, decis.56.nu.2.
Ecclesia vna contra aliam priuilegio vti non potest, & sic priuilegiatus contra parem priuilegiatum priuilegio vti non potest, ibid.nu.3.
Ecclesia acceptatio nō potest effici numerata per Episcopum, & quare, decis.74.nu.1.
Ecclesia interdicta, dicitur interdictum Cœmeterium, decis.179.nu.7.
Ecclesia multo magis tuetur subditos suos, quàm alienos, decis.182.nu.5.
Ecclesia compræhenditur sub tit. C. de locat. præd. ciuil.lib.11. decis.184.nu.1. *Contrarium* nu.2.
Ecclesiam semel locando, atque amplius conductorem expellere non posse, esset maximum onus, decis.184.nu.6.
Ecclesia polluta reconciliatur expensis illius, qui eam polluit, decis.190. nu. 1. *Quod limita, nisi est soluendo*, ibid.nu.2.
Ecclesia est propria domus clericorum, decis. 326. nu. 2. *Et magis tuetur clericos, quam laicos*, ibid. num. 3.
Ecclesiæ aliquid deberi, & deberi eius Rectori, sunt idem. decis.23.nu.2.
Ecclesiæ appellatione, venit eius Capitulum, ibidem num. 4.
Ecclesiæ de iure dicitur dari, quod datur eius Prælato, siuè Rectori, ibid.nu 7.
Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra Clericos arma portantes, comprehendit portantes securulas, decis.130.nu.7.
Edictum emanatum ad publicam vtilitatem, latè debet interpretari, decis. 172.nu.5.
Edictum de vagabund.s, comprehendit mendicantes validos, decis.241. nu.2.
Effractor carcerum, vide carcerum effractor.
Eijcientes ictum scoppictæ puniuntur pœna vltimi supplicij, licet non sequatur effectus, de iure Regni. decis.325.nu.3.
Electio iusta propter scandalum irritatur, decis.241. num. 3.
Electio fori facta per miserabiles personas non cessat, cessante miserabilitate, decis 174. nu. 5.
Electio fori competit litis consortibus, decis. 179. num.11.
Electio facta de digno, omisso digniori quoad prælaturas valet in foro exteriori, decis. 214. nu. 1.
Electio fori non competit personis priuilegiatis, quotiescumque litigarent causa defatigandi litigantes, decis.318.nu.4. & decis.324.nu.4.
Electione facta, acquiritur ius electo, decis.295.nu. 2. limita nu. 5.
Eligens dignum, omisso digniore excusatur multis causis, ibid.nu.3.
Eligens dignum, omisso digniore, licet peccet mortaliter, tamen ad nullam tenetur pœnam, ibidem num. 4.
Eleemosynæ non possunt locari, decis.171.nu.1.
Emphyteusi Ecclesiæ concessa de vigintinouem ad vigintinouem annos ad renouandum, non potest augeri canon, decis.131. nu.3. *Adducitur decisio Veralli in contrarium*, ibid.nu.2.
Emphyteuta bona fide ædificans, recuperat meliora- menta, decis.229.nu.4. limita nu.5.
Emphyteutam affrancasse, ob antiquitatem temporis affrancatio præsumitur, decis.304.nu.1.

Emptor.

Emptor, ut percipiat fructus absque solutione pretij rei emptæ, est contra bonam fidem, decis. 186. num. 2.
Emptor ob fructuũ perceptionem, tenetur ad interesse, ibid. nu. 3.
Emptor, qui constituit se debitorem in pretio rei emptæ, dat fidem de pretio, ibid. nu. 4.
Episcopi, & Archiepiscopi in locis exemptis suæ Diœcesis, vel Prouinciæ possunt exercere ea, quæ sunt præeminentiæ Episcopalis, decis. 21. num. 1.
Episcopi, vel Archiepiscopi non possunt exercere in locis exemptis ea, quæ sunt iurisdictionis contentiosæ, vel voluntariæ, quæ sapiant superioritatem, ibid. nu. 2.
Episcopus per loca exempta suæ Prouinciæ potest deferre Crucem, ibid. nu. 3. Item populo benedicere, ibid. nu. 4. Diuina officia publicè audire, ibid. nu. 5. Missas in Pontificalibus celebrare, & in sui præsentia ab alijs, sine tamen Pontificalibus celebrari facere, ibid. nu. 6. Item pallio uti, ibid. nu. 7. Et verbum Dei populo prædicere, ibid. num. 8.
Episcopus, vel Archiepiscopus non potest in locis exemptis ordinationes celebrare, nec sedere pro Tribunali, nec cathedram collocare, nec chrismare in fronte, nec degradare, nec facere processionem generalem, nec confessiones audire, nec indulgentias dare, ibid. nu. 9.
Episcopis in locis exemptis multa sunt permissa vigore Concilij Tridentini, ibid. nu. 10.
Episcopus non potest in locis exemptis consecrare Ecclesiam, ipsis exemptis inuitis, ibid. nu. 11.
Episcopus in locis exemptis potest collocare solium, ad effectum celebrandi, ibid. nu. 12. Item habere proprios Canonicos, qui ei assistant, ibid. nu. 13.
Episcopo celebranti Synodum Diœcesanum debetur Cathedraticum, decis. 22. nu. 1.
Episcopo debentur duo solidi pro cathedratico, ibid. num. 4.
Episcopus extrà Diœcesim potest exercere actus voluntariæ iurisdictionis, secus si actus sint iurisdictionis contentiosæ, decis. 7. nu. 2. Item eius Vicarius, ibid. nu. 3.
Episcopus non potest conferre beneficia in Curia Romana, ibid. nu. 6.
Episcopus potest in alieno territorio causas delegare, ibid. nu. 7.
Episcopus extrà Prouinciam habetur pro priuato, in concernentibus iurisdictionem contentiosam, ibid. nu. 8.
Episcopus habet Fiscum, decis. 33. nu. 1.
Episcopus potest ex præsumpta fundatoris voluntate aliter seruare, quàm reperitur in fundatione iurispatronatus dispositum, decis. 43. nu. 5.
Episcopus, Dominicis, sollemnibusquè diebus tenetur in diuinis officijs interesse, decis. 44. nu. 2.
Episcopus obtinet vniuersale dominium totius Diœcesis, & omnia loca pia ipsi tanquam vero Domino subsunt, decis. 49. nu. 2.
Episcopus non potest hæreditatem alicui Ecclesiæ suæ Diœcesis delatam repudiare, decis. eadem num. 4.
Episcopus non potest creare nouos Canonicos, nec nouam erigere Collegiatam cum nouis Canonicis, decis. 66. nu. 1. & 3. Respondetur contrarijs, ibidem nu. 2.
Episcopus non potest ordinare cõsanguineum suum viuentem suis expensis in domo sua, nam non dicitur familiaris, decis. 70. nu. 1.
Episcopo asserenti in Bulla ordinis, quem esse suum familiarem, creditur, decis. 71. nu. 3.
Episcopi literis, vel bullis, in dubio creditur, ibidem nu. 4. & 5.
Episcopus non potest dispensare cum bigamo ad minores ordines suscipiendos, decis. 73. nu. 2. & 3.
Episcopus regulariter non potest nouum grauamen Ecclesijs imponere, decis. 74. nu. 2.
Episcopus potest concedere indultum Clericis monetam tondentibus, qui reuelauerint alios clericos tondentes, decis. 75. nu 4. Et hoc de consuetudine, in qua manutenetur, potest etiam concedere indultum circa alia delicta, ibid. nu. 5.
Episcopus non potest commutare voluntatem testatoris in præiudicium Hospitalis, decis. 83. nu. 9.
Episcopi arbitrio remittitur, quibus uti velit Examinatoribus, decis. 89. nu. 3.
Episcopus tenetur de facto Examinatoris, etiam de approbatis, ibid. nu. 4.
Episcopus potest punire Regularem degentem extrà Monasterium, decis. 100. nu. 2.
Episcopus, vt possit dispensare in interstitijs submouendis, debet eum mouere causa sufficiens, & grauis, decis. 173. nu. 2. & 4.
Episcopus ordinans aliquem, non seruatis interstitijs, censetur cum eo tacitè dispensasse, scienter, non ignoranter, ibid. nu. 5.
Episcopus non potest dispensare super irregularitate deducta in foro contentioso, decis. 196. nu. 1. Intellige vt nu. 2.
Episcopus non potest contra sacros canones dispensare, decis. 213. nu. 4.
Episcopus non potest impartiri licentiam Presbytero, vt propter capitis infirmitatem celebret Missam capite velato, ibid. in fine decis.
Episcopus incurrens irregularitatem occultam non potest secum dispensare, decis. 217. nu. 1.
Episcopus potest absoluere percutientem Clericum leui læsione, decis. 228. nu. 3.
Episcopus, an possit dare licentiam Clerico irregulari, reassumendi habitum clericalem, decis. 235. num. 1.
Episcopus potest supprimere beneficia Ecclesiarum, ob diminutionem redditiuum, decis. 244. num. 1. Item potest creare nouas dignitates in eius Cathedrali, sine authoritate Apostolica, ibid. nu. 2.
Episcopus non potest repetere expensas a pueris Seminarij recedentibus ab ipso, decis. 252. sub nu. 2. vers. cæterum.
Episcopus nequit impartiri licentiam Clericis suis asportandi arma, decis. 257. nu. 1. limita nu. 7.
Episcopi suspitio tangit Vicarium, decis. 265. nu. 3.
Episcopi Tribunal est idem, & vnum cum Tribunali Vicarij, ibid. nu. 4.
Episcopi de iure communi sunt Iudices ordinarij in crimine hæresis, decis. 279. nu. 1. Limita nu. 2.
Episcopis in vtroque foro, an sit sublata potestas cognoscendi in crimine hæresis, ibid. nu. 4.
Episcopi non possunt absoluere hæreticos in foro conscientiæ, ibid. nu. 5.

Episco-

Episcopus non potest gratificare digniorem habentem minores voces, quam habet dignus, decis. 306 nu.4.

Episcopo negligente in aliquid agendum, potest Archiepiscopus compellere ipsum ad id agendum, decis. 323. nu.2. & 3.

Episcopi immediatè sunt subiecti Metropolitano, ibid nu.4.

Episcopus, quando habeatur pro priuato, decis. 326. num.6.

Eques Calcaris aurei dicitur nobilis, decis. 183. num.1.

Exceptio incompetentiæ Iudicis, an censeatur reiecta per processum ad vlteriora, decis. 61. num. 1. & 3.

Exceptio prædicta per processum simpliciter ad vlteriora non censetur reiecta, sed debet in specie pronunciando reiici, ibid. num.4. Amplia locum habere in Iudice delegato, ibid. nu.5.

Exceptio excussionis debet opponi ante litem contestatam, decis. 115. nu.6.

Exceptionem excussionis potest opponere quicunque pro alio intercedit, ibid. nu.3.

Exceptio non adimpleti contractus dicitur litis finitæ, decis. 210. nu. 1.

Exclusio, & impedimentum cessant, cessante causa impedimenti, & exclusionis, decis. 163. nu. 3.

Excommunicatio ferri non potest ex indiciis inaudibilitatis, decis. 87. nu.1.

Excommunicatio reputatur maior pœna, quæ ab Ecclesia dari possit, ibid nu.3.

Excommunicatus iniustè, si contemneret ligaretur apud Deum ex contemptu. decis. ead. nu.4.

Excommunicare qui non potest, potest excommunicationem latam declarare, decis. 102. nu.4.

Excommunicationis declaratio facta vigore obligationis in forma Cameræ, potest fieri, non obstante appellatione, ibid. nu.7.

Excommunicatus, ad effectum obtinendi absolutionem in foro contentioso, debet prius satisfacere, si possit, aut saltem iuratoriam cautionem præstare, decis. 198. nu. 1.

Excommunicatus in foro interiori propter offensam publicam, potest absolui, cum proposito restituendi, cum poterit, ibid. nu.5.

Excommunicatio fert secum executionem, ideoque quamuis excommunicatus appellet, possunt affigi cedulones, decis. 203. nu.2. & 3.

Excommunicatio maior, adhoc vt incurratur, necessarium est, vt læsio facta in Clericum sit grauis, decis. 228. nu. 1.

Exemptus, quando subiaceat Ordinario, ratione delicti, decis. 97. nu. 1. 3. & 4.

Exequutor Apostolicus datus, vt mittat pensionarium in possessionem, cum clausula, dummodò, remaneant centum pro Rectore, an possit cognoscere de meritis. decis. 17. nu. 1.

Exequutor mixtus assumit partes Iudicis, decis. 116. nu.3. Amplia nu.4.

Exequutor datus in gratia facta potest vti sua iurisdictione, etiam mortuo Papa, decis. 309. num. 3.

Exequutor cum clausula, vocatis vocandis, assumit partem Iudicis, decis. 314. nu.4.

Exequutoris assertioni creditur, quando concurrunt adminicula, decis. 32. num. 9.

Eximens carceratum, vide carceratum eximens.

Exitus acta probat, decis. 285. nu. 1.

Expulsio à possessione, dat materiam rixæ, decis. 247. num. 4.

Extensio non fit in pœnalibus, decis. 172. nu. 3. & decis. 309. nu. 3.

Exterus potest citari per edictum, decis. 199. numer. 5.

Exterus allectus, vide Ciues allecti.

Extrahentes delinquentem ab Ecclesia sunt excommunicati, à qua excommunicatione non absoluuntur, nisi carceratum restituant, decis. 266. nu. 1. Limita nu.2.

Extraneus magis idoneus non est præferendus in iurepatronatus idoneo de linea testatoris, decis. 141. nu.3.

Extrauag. ambitiosæ intellectus, decis. 47. nu. 2.

Extrauagans Pij V. circa resignationes faciendas declaratur, decis. 207. nu. 3.

F

F*Actum de facto, de facto reuocari potest, decis. 135. nu.9.*

Factum defuncti debet per hæredes ratificari, decis. 281. nu. 3.

Facultas indulgendi delicta, & gratias concedendi reseruata est solo Principi habenti imperialia, & regalia iura. decis. 75. nu. 1.

Facultas allectandi in Ciues est concessa Ciuitati Neapolis per priuilegium, decis. 193. nu. 3.

Falsa fides Parochi asserentis, alterum ex contrahentibus esse solutum, an excuset alium, decis. 4. num. 1.

Falsarij non admittuntur contra falsarios, decis. 284. num. 4.

Falsitas probari potest per alios testes, qui interfuerunt corruptioni, vel subornationi illorum, ibidem num. 1.

Falsitas testium sufficit, quod probetur absque eo, quod probetur pecunia, vel alio modo corrupti, ibid. nu.2.

Falsitas testium probari potest, etiam post eorum dicta publicata, & etiam post sententiam, ibidem num. 3.

Falsitatis crimen est grauius homicidio, & veneficio, decis. 311. nu. 1.

Falsitatis crimen facit amittere nobilitatem, ibidem num. 2.

Falsificans apodixam Banchi, quantitatis nouem ducatorum non potest puniri pœna ordinaria falsi, decis. 311. nu. 3.

Familiares qui dicantur, remissiuè, decis. 162. nu. 7.

Familiari familiaris impetrantis monitorium reuelanti est credendum. decis. 125. nu. 2.

Familiaritas requirit copulatiuè seruitutem, & commensalitatem, decis. 70. nu. 2. 3. & 5.

Familias locupletes, & integras conseruari, bono publico expedit, decis. 50. nu. 4.

Fœminæ non probant in causa probationis iurispatronatus, decis. 113. nu. 2.

Fideicommissa, & maioratus solent ampliari, & restringi ex testatoris voluntate præsumpta, decis. 43. nu.4.

b Fidei

Fidei fauor est ampliandus, decis.298.nu.4.
Fidelibus non debet præberi occasio, vt non ædificent Ecclesias, & iurapatronatus, decis.240. numer. 6.
Fideiussio laici de clerico à Magistro Actorum Magnæ Curiæ Vicariæ recepta, authoritate, & licentia Curiæ Archiepiscopalis non potest incusari, in casu contrauentionis, absque licentia dictæ Curiæ Archiep. decis.8.nu.1.
Fideiussio de contrahendo matrimonio non tenet, decis.128.nu.1.
Fideiussor habens bona principalis non est capiendus, & è contra, decis.93.nu.2.
Fideiussor non tenetur ad causam grauiorem, quàm principalis, ibid.nu.4.
Fideiussor obligans se insolidum cum iuramento, nõ potest vti beneficio excussionis, ibid.nu.5.
Fideiussor, qui se insolidum obligauit, respectu debitoris dicitur fideiussor, respectu tamen creditoris dicitur principalis, ibid.nu.6.
Fideiussor negans fideiussisse, perdit beneficium excussionis, decis.115.nu.5.
Fideiussor idoneus dicitur is, qui possidet immobilia in loco iudicij, decis.148.nu.4.
Fieri non posse dicitur, quod commodè fieri nequit, decis.53.nu.3.
Filij Parochianorum vnius Parochiæ, ex consuetudine introduci potest, vt baptizentur in alia, decis.10.nu.2.
Filij nati ex matrimonio contracto in faciem Ecclesiæ, non dicuntur verè legitimi, sed fictè, decis. 137. nu.2. Contrarium nu.4.
Filij nati ex matrimonio, absque denunciationibus contracto sunt illegitimi, si detegatur posteà impedimentum, decis.150.nu.1. Contrarium nu.3.
Filij non possunt reuocare præsentationem factam à patre. decis.281.nu.1.
Filiusfamilias non potest renunciare Macedoniano, decis.38.nu.5.
Filiusfamilias, qui gaudet priuilegio Macedoniani, non potest illo vti aduersus alium filiumfamilias, decis.59.nu.6.
Filius resistens patri, ipsumq; repercutiens potest impunè occidi, decis.118.nu.5.
Filius natus in figura matrimonij cum sollemnitatibus Ecclesiæ, excludit substitutum, ibidem numer. 3.
Filius naturalis aliquandò excludit substitutum, ibid.nu.5.
Fiscus si non reperiatur citatus, non dicitur adhibita causæ cognitio, decis.117.nu.3.
Fiscus semper est citandus in probatione iurispatronatus. ibid.nu.4.
Fiscus tenetur assentire interrogatorijs partis, an testis sit amicus, vel inimicus inquisito, decis. 290. nu.3.
Forma tradita à Sacro Concil. Trident. integraliter est seruanda, aliàs actus redditur nullus, decis. 29. nu.2.
Forma debet specificè adimpleri, decis.53.nu.7.
Fori electio competit personis priuilegiatis, etiam si fuerint actores, decis.270.nu.3.
Fori electionem habens illa non gaudet vbi est conuentus in loco contractus, decis.296.nu.2.
Fori electio, vide electio fori.
Forus delicti est magnæ potentiæ, decis. 132. numer. 4.
Forum sortitur quis ratione contractus, decis. 224. nu.1. & 3.
Fornicatio superueniens soluit sponsalia, decis.317. num. 1.
Franchitia non debetur Clericis vagantibus extra eorum Ecclesiam, nisi absint cum licentia Superioris, & ex iusta causa. decis.44.nu.3.& 5.
Franchitiæ concessæ Cleris huius fidelissimæ Ciuitatis, non debentur Clericis Casalium, ex eo quia Procuratores Cleri stipulauerũt prò Clericis præfati loci tantum, decis.84.nu.16.
Fratres Sancti Francisci de Obseruantia sunt incapaces institutione vniuersali, decis.292. num.1. Limita nu.2.
Fratres seruientes delinquentes extrà claustra, puniuntur ab Ordinario loci, decis.100.nu.3.
Fraus omnis abesse debet in permutatione, decis.63. num. 1.
Fraus non præsumitur, nisi probetur, ibidem numer. 2.
Fraus probari debet per eum, qui eam allegat, ibid. num. 3.
Fraus non generatim, sed specificè probanda est, ibidem nu.4.
Fraus, & dolus directò probari non possunt, sed indicijs, & coniecturis, ibid.nu.5.
Fraus in permutatione beneficij, vt interuenisse dicatur, coniecturæ quæ sint, ibid.nu.7.
Fraus, & dolus præsumitur ex coniunctione sanguinis, ibid. nu.8. Nisi alia vehemens circumstantia illam præsumptionem elidat, ibid.nu.9.
Frequentia delinquendi requiritur ad pœnam infligendam, decis.312.nu.4.
Fraus iudicatur ex vicinitate actuum, decis. 159. num. 2.
Fraus præsumitur non minus ex celeritate, quam ex vicinitate actuum, ibid.nu.3.
Fraus præsumitur ex breuitate temporis, ibidem num. 4.
Fraus nemini debet patrocinari, decis.211.nu.2. decis.318.nu.3.& decis.324.nu.3.
Fructus prouenientes ex aliqua re, iudicantur ad instar illius rei, decis.167.nu.2.
Fructus intelliguntur, deductis sumptibus, decis. 255.nu.1.3.& 4.
Fundans se super ætate minori, vel maiori, debet illam probare. decis.297.nu.3.
Fundator non potest adijcere conditiones, quæ sint contra naturam iurispatronatus, decis. 240. numer. 4.
Fundator iurispatronatus potest reuocare conditiones appositas in fundatione, decis.189.nu.4.
Furiosus non punitur de delicto, decis.15.nu.9.
Furans Bisidam, in qua conseruatur sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ, qua pœna punitur, decis. 27.num.4. Item enumerantur pœnæ, quæ fuerunt inflixæ is, qui hoc sacrilegium commiserunt, ibid nu.7.
Furans rem sacram non est simpliciter fur, sed sacrilegus, decis.259.nu.6.
Furtum domesticum est impunibile, decis.162.nu.1.
Furtum domesticum dicitur quod factum est à filio, vel à seruo, ibid.nu.2.

Furtum

INDEX.

Furtum factum à Monaco Abbati connumeratur inter furta domestica, ibid.nu.5.
Furtum factum à fratre non censetur domesticum, ibid.nu.6.
Furtum in re modica punitur pœna leniori, decis. 328. nu.2.

G

GEsta per Metropolitanum in subditos Suffraganei in casibus, qui non sunt in iure expressi, sunt nulla, decis.40.nu.2.
Gonzalez reprobat Auctorem Praxis Cu.Archiep. Neap. decis.113.nu.7.
Gratia concessa Altari priuilegiato, non potest trahi prò fundanda Collegiata, decis. 185. numer. 8.
Gratia redditur subreptitia ex taciturnitate qualitatum aggrauantium delictum, decis. 187. numer. 4.
Gratia redditur inualida per subreptionem ipso iure, ibid.nu.2.
Gratia subreptitiam impetrantibus accidit illud, quod solet accidere vulnerato, qui nolens vulnus Chirurgo ostendere, vitam perdit, ibid.nu.5.
Gratia, an intelligatur reuocata, si eam Princeps facit, quæ vt reuocetur pars supplicauerit in contrarium, & ab eo sit exindè prouisio, quod Iudices prouideant de iustitia, decis.221. nu.1.4.8. & 9. Amplia nu.7. Ratio nu.5. & 8. Declara sub nu.11 & 12.
Gratiam seruari, iustitia est, ibid.nu.2.
Gratia dicitur illa, quæ conceditur contra ius, ibid. num. 5.
Gratia Principis non debet esse frustratoria, ibidem num. 9.
Gratia Papæ dicitur informis ante expeditionem literarum, decis.242.nu.2.
Gratia non suffragatur, vel probatur in foro exteriori, nisi expeditis literis, ibid.nu.3.
Gratia, vt dicatur perfecta, non requiritur scriptura, ibid.nu.5.
Gratia perficitur solo verbo, fiat, ibid.nu.6.
Gratiā impetrans, tenetur verificare narrata in ea, decis.297.nu.1.
Gratia, vt dicatur subreptitia, cui incumbat onus probandi ætatem, ibid nu.2.
Gratia Papæ dicitur informis absque bulla, decis. 316. nu.2.
Gratificatio non potest fieri in disparitate vocum, decis.306.nu.6.
Gratiosa large sunt interpretanda, decis. 134. numer. 4.
Grassator viarum qui semel fuit furatus, gaudet immunitate Ecclesiæ, decis.312.nu.3.
Grege pignori obligato, quæ postea nascuntur etiam tenentur, decis.167. nu.3.

H

HAbens plura beneficia, quorum alter sit sufficiens, an possit aliud retinere sine peccato mortali, decis.260.nu.5.
Habens fori electionem, illa non gaudet, vbi est conuentus in loco contractus, decis.296.nu.2.
Habilitas vnius supplet inhabilitatem alterius, decis.106.nu.7.
Habitantes in Casalibus gaudent eisdem priuilegiis concessis Ciuitati, cui subiiciuntur, decis.84. nu. 1. & 3.
Habitatio sine assiduitate, & simplex conuersatio non facit quem incolam, sed requiritur probatio assiduæ conuersationis, decis.72.nu.3.4.5.& 6.
Habitu clericali, vel monachali vtens, cum vti non possit, pœna puniendus est, ibid.nu.3.
Habitus clericalis assumptio post delictum commissum, nihil prodest assumenti, ibid.nu.4.
Habitus clericalis non est de substantia ordinis, ibidem nu.6.
Habitus clericalis delatio non est actus ordinis relicti tempore matrimonij contracti, decis.235. num. 2.
Habitus delatio conceditur propter officium clericatus, decis.287.nu.1.
Habitus, & ordo habent adinuicem conrespondentiam, ibid.nu.4.
Hæreditas est ius vniuersale, decis.101.nu.3.
Hæres non detrahit falcidiam contra Ecclesiam, si sit instituta pia causa. decis.59.nu.7.
Hæres potest cogi ad dandum cultram velleris aurei, quæ fuit relicta à Testatore prò eius cadauere sepeliendo serica nigri coloris, decis. 85. num. 4. Et quare nu.5.6 & 8.
Hæres sanguinis, qui noluit esse hæres bonorum, habet ius querulandi, & remittendi, decis.107. num. 2.
Hæres potest conueniri completo inuentario à creditoribus, antequam tempus trium mensium non fuerit transactum, decis.163.nu.1.
Hæres heredis potest alienare bona, non obstante prohibitione Testatoris in persona hæredis sui, decis.319.nu.2.
Hæreticos quilibet tenetur denunciare, decis. 278. nu.1. Limita nu.2.3.4.5.6.& 7.
Hæreticus à quonam absolui debet, decis.280. numer. 1.
Hæreticus potest absolui à quocumque Sacerdote in articulo mortis, ibid. nu.2.
Homicida proditor non gaudet immunitate Ecclesiæ, decis.262.nu.1.
Homicida proditor dicitur quis, quando occidit per insidias, & aliud mente, aliud verbis gerit, ibid. num. 3.
Homicida proditor dicitur quis, quando à tergo occidit, ibid. nu.4.
Homicida proditor, quis dicatur, ibid nu.5.
Hominem occidere licet, prò defensione vitæ, decis. 245. nu.3.
Hominibus omnibus regulariter est credendum in pertinentibus, & spectantibus ad ipsorum officiū, decis.71.nu.6.
Homo hominis mei, homo meus non est, decis.125. num. 5.
Honor maior debetur Sacramentalibus, quam Templis ipsis, decis.88.num.4.

I

IDemtitas personæ concluditur ex nomine, cognomine, & alio signo demonstratiuo, vt quod sit

filius N. decis. 103. num. 4.
Identitas eiusdem rei probatur per specificationem duorum confinium. decis. 104. nu. 1.
Identitas nisi probetur in corporibus, præsumitur pluralitas, ibid. nu. 2.
Identitas rei probatur per duas demonstrationes, ibid. nu. 4.
Idolatra non dicitur exercens actum exteriorem infidelitatis, metu mortis, decis. 177. nu. 5.
Ignobilis nobiliter viuens, æquiparatur Nobili quoad impositionem pœnæ, decis. 67. nu. 1.
Ignorantia facti quemlibet excusat, decis. 166. numer. 3.
Ignorans excusatur ad pœnam vitandam, ibidem num. 4.
Ignorantia iuris eò magis non excusat, quando quis potuit consulere Peritiores decis. 234. numer. 8.
Ignorantia iuris non excusat, decis. 249. nu. 4.
Ignorare non decet, quod communiter omnes sciunt, decis. 283. nu. 2.
Ignorantia non prodest, quando agitur de lucro, ibid. nu. 4.
Ignorantia probabilis excusat à pœna, ibidem numer. 5.
Immunitas est Ecclesiis concessa propter reuerentiā Deo debitam, decis. 88. nu. 3.
Immunitas Ecclesiæ, extenditur ad Atrium, decis. 129. nu. 7.
Immunitas Ecclesiæ extenditur per quatraginta passus, ibid. nu. 12.
Immunitas Hospitandi concessa Clericis, extenditur ad fratres, ibid. nu. 11.
Immunitatis priuilegium extenditur ad Ecclesiam ædificatam, & reædificatam. ibid. nu. 15.
Immunitas Ecclesiastica non Templis, sed personis est concessa, decis. 182 nu. 8.
Immunitate alicui concessa, censetur etiam concessa quoad bona postea quæsita, decis. 167. numer. 4.
Impedimentum, & exclusio cessant, cessante causa impedimenti, & exclusionis, decis. 168. numer. 3.
Impedire non dicitur, qui ab impedimento voluntariè desistit, decis. 320. nu. 1.
Impossibilium nulla est obligatio, decis. 15. nu. 10. & decis. 155. nu. 10.
Imprimens libros absque licentia Curiæ Archiepiscopalis, punitur pœna, quod per biennium non exerceat suum officium, decis. 78. nu. 2.
Impugnare in multis est approbare, decis. 123. numer. 2.
Inclusio vnius, est alterius exclusio, decis. 169. nu. 3. & decis. 310. nu. 2.
Incola alicuius loci quis efficitur, ex necessitate residendi in illo, decis. 181. nu. 4.
Inducta ad fauorem, non debent in odium retorqueri, decis. 188. nu. 6.
Infamitas est euitanda, decis. 54. nu. 12.
Inimicus in criminibus atrocissimis non admittitur, decis. 29. nu. 5.
Initium est spectandum, decis. 273. nu. 3.
Iniuria facta vni ex consanguineis, censetur alteri facta, decis. 18. nu. 1.
Iniuria facta vxori, censetur facta marito, ibid. nu. 6. decis. 34. num. 8. & decis. 147. num. 1.
Iniuria facta Monaco, dicitur facta Abbati, decis. 34. nu. 2. Et ideò ei competit ius querelandi, ibid. num. 3. Et potest remittere iniuriam, ibidem num. 4.
Iniuria dicitur atrox, ratione loci, decis. 228. numer. 5.
Iniuria non dicitur atrox ratione personæ, quando fit à maiori minori, ibid. nu. 6.
Iniuria grauis reputatur, verba, tu mentiris, decis. 215. nu 4.
Inquisitus de falso, non debet sub cautione relaxari, decis. 93. nu. 2.
Inquisitus de homicidio, & absolutus, & in totum liberatus, non potest impediri, nè sumat ordines, decis. 196. sub nu. 2.
Inquisitorum officium cum Ordinariis est cumulatiuè, decis. 279. nu. 3.
Insignia sua quis non potest apponere in opere publico, decis. 154. nu. 1. limita nu. 3.
Insignia alicuius ab aliquo loco delens, qua pœna puniatur, ibid. nu. 5.
Insordescens in excommunicatione, censetur suspectus de hæresi, decis. 30. nu. 5.
Insordescentia excommunicationis excluditur per diligentias factas ab excommunicato pro absolutione ibid. nu. 7.
Instituta pia causa, hæres non detrahit falcidiam contra Ecclesiam. decis. 59. nu. 7.
Institutio in casu fundationis, vel dotationis alicuius iurispatronatus, Episcopo, & non inferiori reseruatur, decis. 39. nu. 5.
Institutio non potest reseruari in limine fundationis à patrono inferiori, ibid. nu. 6.
Institutiones à Prælato inferiore Episcopo non canonizant iuspatronatus, ibid. nu. 1.
Institutio hæredis facta ad interrogationem, valet, decis. 144. num. 1. amplia num. 2. limita nu. 3. Contraria decisionis opinio quomodo intelligatur, num. 4.
Institutus, & præsentatus non ab Episcopo, sed ab inferiore, non habet remedium recuperandæ, decis. 39. num 4.
Instrumenta apta ad fabricandum monetam reperta penes aliquem, quando faciant indicium ad torturam, decis. 325. nu. 1. 2. 4. & 5.
Instrumento contenta probare debet ille, qui se ad illud refert, decis. 192. nu. 3.
Insultans in Ostio Ecclesiæ, in odiosis non dicitur in Ecclesia insultasse. decis. 179. nu. 3. decis. 250. nu. 2. & decis. 291. nu. 2.
Intercipiens literas à publico Tabellario, pœna falsi tenetur, decis. 98. nu. 1.
Interpretatio diuersa fit, in diuersis terminis, decis. 138. nu. 1.
Interpretatio largissima fit in beneficiis, decis. 167. num. 10.
Interpretatio stricta fit in pœnalibus, decis. 250. num. 4.
Interusuria à deposito non debent recipi, decis. 250. num. 3.
Intrans possessionem beneficii ante expeditionem literarum, perdit omne ius, decis. 242. nu. 4.
Intrusus dicitur ingrediens absque literarum expeditione, decis. 237. nu. 2.

Intrusus

INDEX.

Intrusus non est citandus, decis.314.nu.1. intellige num. 2.
Inuestientis recognitio non tollit dignitatem, decis. 9.nu.10.
Irregulari sunt ea prohibita, quæ sunt ordinis ecclesiastici, decis.235.nu.5.
Irregularitas non contrahitur sola voluntate, decis. 285 nu.5.
Irregularitas non tollit Clericatum, decis. 287. num.5.
Irregularitas non impedit, quin caracter imprimatur, decis.294.nu.3.
Iudicandum est in dubio pro Ecclesia, decis.49.nu. 5.& decis.85. nu.9.
Iudex videns aliquem arma asportare, potest eum punire, absque aliquo processu, decis.19.nu.4.
Iudex censetur reiicere exceptiones oppositas, per processum ad vlteriora, decis.61.nu.2.
Iudex, cuius brachium imploratur, non tenetur stare processui implorantis, decis.116.nu.1.
Iudex imploratus potest videre processum, an ritè, & rectè fuerit fabricatus, ibid.nu.2.
Iudex imploratus potest super exceptionibus oppositis sententiare, ibid.nu.5.
Iudex Ordinarius pro alendis militibus potest compellere Ciues ad mutuandas pecunias Reipublicæ, decis.129.nu.3.
Iudices domicilij, vel originis, si præuenerint in carcerando, tenentur remittere carceratum Iudici loci delicti, decis.132.nu.3.& 5.
Iudex originis est incompetens in cognoscendo de delictis extrà suum territorium commissis, ibid. num. 6.
Iudex non potest facere statuam in Palatio communi, decis.154.nu.4.
Iudex non impeditur procedere in causa durante tempore dilationis, si causa ipsius cesset, decis. 163.nu.7.
Iudex potest existimare, quæ sit iusta causa excusandi ab Apostasia, decis.177.nu. 3.
Iudex Ecclesiasticus potest punire Clericum effectum post sententiam pro delictis factis, ac patratis tempore quo erat laicus, si à prædicta sententia appellauerat, decis.302. sub nu.1. vers. cæterum.
Iudices Ecclesiastici, vt possint extrahere subditos suos ab Ecclesia, consuetudine introductum est, decis.182. nu.6.
Iudices recusati coguntur ad eligendum Arbitros, decis.323.nu.1.
Iudici asserenti, se adhibuisse causæ cognitionem in decreto, non creditur, decis.32.nu.1.
Iudici asserenti in sententia, libellum, litis contestationem, testiumquè examinationem, non creditur, ibid.nu.2.
Iudici non creditur super stylo, & consuetudine, ibid.nu.3.
Iudici delegato asserenti, mandatum delegationis, non creditur. ibid.nu.4.
Iudici creditur de his, quæ coram eo gesta sunt, ibidem nu. 8.
Iudicis suspecti recusatio, debet in initio litis opponi, decis.142. nu. 1. limita nu.3.
Iudicis animus multum mouetur circa indicium ad torturam, ex conuersatione malorum, decis. 164.nu 4.
Iudici de facto resistenti, de facto resisti potest, decis.299.nu.6.
Iudicis commissio non præsumitur, quando agitur de sola citatione verbali, decis.301.nu.1.
Iudicis commissio, an præsumatur in citatione reali, ibid. nu.3.
Iudicium vbi cæptum est, ibi determinari debet, decis. 191. num. 9. & decis. 270. num. 1. Limita num 2.
Iurans obedire Episcopo, & Ecclesiæ, tenetur obedire Episcopo, & Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, decis.23.nu.5.
Iurans non facere, si postea ea fecerit, actus valet, & ipse est periurus, decis.133.nu.6.
Iura, ex quibus ipso facto venit imponenda aliqua pœna, quomodo intelligantur, decis. 247. num. 5.
Iura multum credunt rebus in processu productis, decis.121. nu.4.
Iura quilibet tenetur scire, decis.234.nu.6.
Iurisdictio in criminalibus, quando censetur concessa, decis.97.nu.2.
Iurisdictio ordinaria dicitur fauorabilis, decis.191. num. 6.
Iurisdictio deuoluitur ad Archiepiscopum ob negligentiam Episcopi, decis.323.nu.6.
Iurisdictione delegata, non extenditur ad personas non expressas in rescripto, decis.60.nu.3.
Iurisdictione concessa, censentur concessa ea, sine quibus explicari non potest, decis. 194. numer. 3.
Iurisdictionem in seipsum nemo potest exercere, decis.217. nu. 1. limita num.3. intellige vt num. 4. & 6.
Ius accusandi maritum inuentum in adulterio non competit vxori, decis.147.nu.7.
Ius æquale habentibus duobus, melior est conditio præuenientis, decis.268.nu.3.
Ius congruum non habet locum contra Clericum decis.180.nu. 1.
Ius congruum non potest cedi, nisi cum re, decis. 249.nu.1.
Ius congruum, vt possit remitti, non sufficit tacitus, sed requiritur expressus consensus, ibidem num. 2.
Ius faciendi pacem non est hæreditarium, decis.107. num.8.
Ius instituendi in beneficio spectat ad Ordinarium loci, decis.39.nu.3.
Ius nouum dum aliud non exprimit, est interpretandum secundum ius antiquum, decis. 106. num. 3.
Iuspatronatus probatur per instrumentum dotationis, & erectionis, decis.6. num. 1. Item ex insignijs patroni descriptis in pariete, ibid. num. 2. Item per libros visitationum, ibid. num.3. Item per Bullam Apostolicam, in qua asseritur, beneficium esse de iurepatronatus, nam præsumitur interuenisse consensum patronorum, maximè cum adest clausula, dummodò accedat consensus patronorum. ibid.nu.5.
Iurispatronatus quasi possessio inducitur per duas præsentationes effectum sortitas, ibidem numer. 6.
Iurispatronatus in donatione, assensus est voluntaria

b 3 iurisdi-

iurisdictionis, & potest expediri extra Diœcesim, decis. 7. nu. 1.

Iuspatronatus relictum à testatore in eius familia, extenditur ad familiam adiectam, decis. 42. num. 6.

Iuspatronatus transit ad fideicommissarium vniuersalem, decis. 101. num. 1. ibid. num. 2. recensentur multæ resolutiones Rotæ Romanæ.

Iurispatronatus Vniuersitatis probatio respicit interesse singulorum, decis. 111. nu. 1.

Iuspatronatus laicorum dicitur illud, quod fundatur à laico, siuè à clerico de patrimonio suo, decis. 141 nu. 1.

Iuspatronatus fundare, laicis ex gratia concessum est, ibid. nu. 4.

Iuspatronatus impetrans à Summo Pontifice, si non expresserit, quod sit iuspatronatus laicorum, impetratio est nulla, decis. ead nu. 2.

Iuspatronatus non potest possideri neque fundari, sine consensu Episcopi, decis. 140. nu. 5.

Iuspatronatus laicorum, in generali dispositione non venit, nisi expressè mentio fiat, decis. 205. nu. 1. Redditur ratio nu. 2. Limitatur in iurepatronatus ecclesiastico, ibid nu. 3.

Iurispatronatus clericorum, an censeatur derogatum per simplicem collationem factam à Papa, ibid nu. 4.

Iurispatronatus in fundatione non possunt reuocari conditiones appositæ, decis. 139. nu. 1. limita nu. 4. & decis. 310. nu. 3.

Iurispatronatus vnus ex effectibus, est præsentatio, ibid. nu. 3.

Iurapatronatus ex priuilegio hodiè sunt sublata per Concil. Trident. decis. 120. nu. 1. limita nu. 4. vide nu. 5.

Iuspatronatus laicale ex priuilegio comprehenditur in Regula octaua Cancellariæ, ibid. nu. 2.

Iurispatronatus in successione qualitas hæreditaria est necessaria, decis. 110. nu. 5.

Ius petendi demanium habet locum, tàm in contractu locationis, quam permutationis, decis. 236. num. 1.

Ius petendi demanium, an competat in contractu locationis, ibid. nu. 2. Et quare, ibid. nu. 3.

Ius querelandi cui competit, competit & ius remittendi, decis. 18. nu. 2.

Ius quæsitum alteri non cessat, cessante causa, decis. 174. nu. 1.

Ius vindictæ competit iure proprio, non hæreditario, decis. 107. nu. 1. & 4.

Ius vindictæ non potest per statutum tolli, ibidem num. 6.

L

LAcerans, vel occultans aliquam scripturam processi, ad quid teneatur, decis. 99. nu. 1.

Laceratio, vel occultatio scripturarum, quo animo præsumatur facta, ibid. nu. 3 & 4.

Laicus quilibet in dubio præsumitur, decis. 157. num. 1.

Laicus percutiens alterum laicum intus Ecclesiam, incurrit excommunicationem, decis. 179. num. 1. Amplia nu. 5.

Laudemium futurum debitum Ecclesiæ non potest remitti, absque assensu Apostolico, decis. 121. num. 1.

Legata in multis casibus commutari possunt, decis. 83. nu. 3.

Legatum, adhoc vt commutari possit, quæ causa dicitur iusta, ibid. nu. 5.

Legatum efficitur caducum, quando fit contemplatione personæ, ibid. nu. 6.

Legatum dicitur caducum, quoties non posset licitè in illo opere specificè adimpleri, ibidem num. 8.

Legatum alimentorum, vel simile factum his, qui sunt de domo, comprehendit omnes de familia, tàm fœminas, quàm masculos, decis. 96. num 3.

Legatum factum Capitulo, potest diuidi inter Canonicos, decis. 167. nu. 1.

Legatum præstitum pauperi ob paupertatem, non cessat, cessante paupertate, decis. 174. nu. 4.

Legatum censetur ademptum, si inimicitiæ superuenerint inter testatorem, & legatarium, decis. 317. nu. 4.

Legatus Sedis Apostolicæ, si ei committitur nudum ministerium, potest vices suas alteri subdelegare, decis. 319. nu. 3.

Lenocinij pœna punitur tractans super committendo adulterio, etiam si ex illo tractatu non fuit sequutum adulterium, vel stuprum, decis. 79. num. 3.

Læsio grauis in clericum facta requiritur, adhoc vt incurratur censura maior, decis. 228. nu. 1.

Læsio leuis dicitur illa, quæ non facit vulnus, etiam quod fiat lapide, ibid. nu. 2.

Lex vbi non distinguit, nec nos distinguere debemus, decis. 20. nu. 2. Præsertim in materia fauorabili, ibid. nu. 3. decis. 298. num. 3. & decis. 325. num. 6.

Lex generaliter loquens, non tollit priuilegium alicui specialiter concessum, decis. 161. nu. 3.

Lex apposita in fundatione iurispatronatus, inducit formam, cuius omissio vitiat actum, decis. 189. num. 2.

Lex generaliter loquens habet tacitam contradictionem, nisi disponens de rebus suis contrariam legem adiecerit, decis. 240. nu. 1.

Libellus continens contraria, & repugnantia, non est recipiendus, decis. 53. nu. 2.

Libellus debet esse clarus, & generalis, & incertus non valet, ibid nu. 3.

Liber Parochi habet maiorem vim quàm liber rationis, decis. 139. nu. 2.

Libertatis cognitio, vide cognitio libertatis.

Licentiatus prius, & postea doctoratus est præferendus medio tempore licentiato, & doctorato, decis. 268. nu. 1.

Ligna incidere, & animalia pascere respicit interesse singulorum, decis. 111. nu. 2.

Liquidatio Instrumentorum nunquam sortitur effectum, nisi seruata forma Ritus Mag. Cur. Vic. decis. 183. nu. 2.

Liquidatio Instrumentorum fit in Curia Archiepiscopali contra Clericos, quando sunt reassumpta in carta bombacina, vt est Ritus dictæ Curiæ, & non in carta pergamena, vt est Ritus Mag. Cur. Vic. ibid. nu. 4.

Literæ

I N D E X.

Literæ Apostolicæ semper sunt ostendendæ pro titulo beneficii, nec sufficit mandatum de manutenendo, decis.102.nu.2.
Literæ cambij habent exequutionem paratam, decis. 293. nu. 1. Pro eis datur actio de constituta pecunia, ibid. nu.2. A sententia data pro eis non datur appellatio, ibid.nu.2.
Literæ cambij habent exequutionem paratam tàm contra Scribentem, quàm contra acceptantem, ibid.nu.4.
Literæ cambij habent exequutionem paratam contra correum, ad quem non peruenit pecunia, ibid. num.5.
Literæ exequutoriales sunt personaliter intimandæ, decis.314 nu.3.
Literas exequutoriales Apostolicas tentans impedire non potest excommunicari, decis. 320. in princ. vers.cæterum.
Literæ familiares faciunt fidem contra Scribentem, decis.264.nu.3.
Literæ, nomine Sanctissimi directæ Illustrissimo Ordinario, vt absque timore irregularitatis possit tradere laicos Curiæ sæculari, quos apparebat esse Clericos inquisitos de moneta, an extendantur, vt etiam cum eis consignetur processus, si de ipsius consignatione nulla fuerit facta mentio, decis. 329.sub nu.6.
Litigare coram Iudice suspecto, periculosissimum est, decis.143. nu.2.
Locare domos coactus, in certis casibus intelligitur in subsidium, decis.129.nu.4.
Locatio bonorum Ecclesiæ, si in instrumento appareat, quod fuerit facta per triennium, verbo verò, & fide per quadriennium, contrahentes incidunt in censuras extrauagant. ambitiosæ, decis. 52 num. 1.
Locator tenetur rem tradere, & patientiam præstare, decis 210.nu.2.
Locorum distantia, & diuersitas necessario debent interuenire, ad iustitiam cambij per literas, decis. 11.nu.1.
Locus incolatus, & habitationis attenditur in contrahendo domicilium in aliquo loco, decis. 181. num. 1.
Lucrum peruentum ex pecunia Ecclesiæ non potest diuidi inter Canonicos, sed debet reponi, & conseruari quemadmodum ipsa pecunia, & sic non potest alienari absque solemnitatibus extrauagant. Pauli II. decis.167.nu.2. & in fine.

M

Magister Actorum potest expellere quemlibet fideiussorem non idoneum, decis.148.nu. 2. Limita nu.3. Item recipiens minus idoneos tenetur actione subsidiaria, ibid.nu.1.
Magister Actorū si fuerit suspectus, possunt Actuarij recusari, decis.265.nu.6.
Magistri Ecclesiarum remittentes laudemia futura, absque assensu Apostolico, incidunt in censuras, decis.122. nu.1.
Magnates sunt nobiles in aliquo Potentatu, seu Baronia existentes, decis.9.nu.8.
Maioratus, & fideicommissa solent ampliari, & restringi ex testatoris voluntate præsumpta decis. 43. num. 4.
Maior pars, quod decernit, ab omnibus factum censetur, decis.277.nu.1.
Malus semel, semper præsumitur malus, decis. 47. num. 3.
Mandans vulnerari aliquem, pecunia mediante punitur tanquam assassinus, decis.232.nu.1.
Mandans aliquem, pecunia mediante, vulnerari non dicitur assassinus, morte non sequuta, ibidem num. 3.
Mandatarij confessio non facit indicium, nisi ad instructionem, decis.200.nu.1.
Mandatarij dictum nunquam facit indicium, nisi in tortura contra Mandantem, ibidem num. 5.
Mandati fines sunt diligenter custodiendi, decis. 194.nu.1. limita nu.5. & 6.
Mandatum Domini excusat, decis.211. nu.4. declara nu.5.
Mandatum expirat morte mandantis, decis. 309. num. 1.
Marchiones, & Duces æquiparantur Imperatori in suis Marchionatibus, decis.9.nu.3.
Marij Mutæ decis. 64. adducitur decis. 241. num. 3.
Maritus spoliatus sua vxore, ante omnia debet reintegrari, decis.1.nu.1.
Maritus, an possit remittere querelam pro iniuria facta vxori, decis.18.nu.9.
Maritus cum vxore, dicitur vnus animus, & vna caro, decis.136.nu.7.
Maritus non præbens Medicum in venenatione vxoris, censetur ipsam venenasse, decis. 175. num. 3.
Maritus non lucratur dotem, nisi post mortem vxoris, decis.275.nu.3.
Maritus non obligatur ad præstationem alimentorum, quando mulier habet vnde dotem percipere potest, ibid.nu.4.
Maritus tenetur ad alimenta ex dote, non obstante opulentia vxoris in paraphrenalibus, ibidem num. 5.
Mater non admittitur ad probandum matrimonium cum filia contractum, decis.106.nu.4.
Matrimonij causa dicitur fauorabilis, decis. 174. num. 6.
Matrimonio contracto, mulier statim sortitur forum viri, antequam ducatur ad eius domum, decis. 181.nu.3.
Matrimonium separatur quoad Thorum, etiam si vxor ob suam culpam inciderit in odium viri, decis. 3 nu.4.
Matrimonium separatur propter adulterium, decis. 5. num. 1. limita, quando ambo coniuges fuerunt adulterati, ibid.nu.5.
Matrimonio separato, vir tenetur restituere dotem vxori, & donationem propter nuptias, ibid. num. 6.
Matrimonium contrahendum impeditur ad denunciationem vnius honesti viri, qui defert de fama, & scandalo, decis.24.nu.1.
Matrimonium impeditur simpliciter, & non ad tempus, ad vitandum scandalum, ibid.nu.4.
Matrimonium non contrahitur ex dispensatione in secundo gradu, nisi inter magnos Principes,

&

I N D E X.

& ex publica causa. decis.50. nu.1.

Matrimonium non est contrahendum, nisi coram proprio Parocho, vel alieno cum licentia ipsius, decis.91. nu.1.

Matrimonium, vt valeat, debent concurrere duo testes cum Parocho, decis.106. nu 1.

Matrimonium valet si quis promittit cum iuramento ducere in vxorem Semproniam, & postea duxerit Mariam, licet remaneat periurus, decis. 107. nu. 5.

Matrimonium tàm in contrahendo, quàm in distrahendo debet esse liberum, decis.128. nu.1.

Matrimonium non valet, quando præcedit stipulatio, & postea traduntur arrhæ, ibid. nu.6.

Matrimonium contractum in faciem Ecclesiæ, vno ex coniugibus non soluto, altero ignorante, est validum, decis.137. nu.1.

Matrimonium probatur per librum Parochi, in quo describuntur omnia matrimonia, decis. 139. num. 1.

Matrimonium probatur per testes, ibid. num. 3. Item debent esse omni exceptione maiores, ibid. num. 4.

Matrimonium contrahendi libera facultas nunquam debet restringi, decis.178. nu.2.

Matrimonium vt valeat, requiritur assistentia proprij Parochi contrahentium, & hoc de necessitate Sacramenti, decis.197. nu.1. Amplia num.2. Limita nu 3.

Matrimonium contractum in præsentia Sacristæ alicuius Conseruatorij absque Parocho est annullandum, & ita decisum ibid. nu.4.

Matrimonium super quo fuit dispensatum ob defectum dotis, & cum dos fuerit constituta, quam brem fuit concessa dispensatio, non dicitur nullum si dos fuerit remissa, decis.174. nu.1.

Matrimonium ex quo impediatur ex baptismo facto domi ob necessitatem, decis.216. nu.2.

Medicum non adhibere infirmo, & occidere paria sunt, decis.175. nu.4.

Medium datur inter impugnare, & acceptare, sicut inter velle, & nolle, decis.123. nu.1.

Melius est mori, quàm honorem perdere, decis.245. num. 1.

Mens est potentior verbis, decis.85. nu.3.

Metropolitanus potest cogere Suffraganeum ad eligendos Arbitros, vt valeant cognoscere de sua suspitione, decis.265. nu.1. Amplia nu.2.

Metropolitano existente suspecto, possunt Suffraganei recusari, ibid. nu.5.

Metropolitanus habet omnimodam, & plenam iurisdictionem in Suffraganeos, decis.323. nu.5.

Metus excluditur per præsentiam Iudicis, decis.45. num. 2.

Metus non præsumitur, vbi adest superior, ibidem num. 3.

Metus non præsumitur in loco, vbi ius dicitur, ibid. num. 4.

Miles Hierosolymitanus professus, qui derelinquit habitum, dicitur Apostata, decis.201. nu.4.

Milites Hierosolymitani sunt propriè Religiosi, ibid. nu.5. & decis.321. nu.4.

Milites Hierosolymitani non succedunt in feudis, ibid. nu.7.

Milites Hierosolymitani quicquid acquirunt, Religioni acquirunt quoad proprietatem, ibidem num. 8.

Milites Hierosolymitani debent gaudere beneficio electionis fori, sicut cæteri Religiosi, ibidem num. 9.

Milites Hierosolymitani habent statutum, vt nomine Fratris veniant tantum professi, decis. 206. num. 4.

Milites Hierosolymitani prohibentur alienare in præiudicium Religionis, decis.321. nu.7.

Militem se gerens, cum non sit, tenetur pœna falsi, decis.330. nu.2.

Miniscalcus emens animal morbosum, non potest illud restituere, ignorantiam allegando, decis. 234. nu.10.

Ministri iustitiæ tenentur defendere insultatos, decis.251 nu.4.

Minor quatuordecim annorum de iure cōmuni olim erat habilis ad obtinendum beneficium, quod secus hodie procedit, decis.26. nu.3.

Minor 14. annorum est capax Capellaniæ, & redditur ratio, decis.90. nu.3.

Miserabilis persona in lite incæpta cum defuncto cui successit, non potest declinare forum, decis. 281. nu.4.

Missa ex opere operato non crescit, nec decrescit quoad eius valorem, decis.209. nu.2.

Missa celebrari non potest extrà locum sacrum, decis.218. nu.1.

Missa celebrari debet in Ecclesijs, saltem benedictis, ibid. nu.2. fallit nu.3.4.5.6. & 7.

Missa pro multis dicta, non tantum valet cuilibet illorum, ac si pro vno solum celebraretur, decis. 13. nu.2.

Missæ celebratio est ordinata ad Altissimi Dei gloriam, ibid. nu.4.

Missæ sacrificium debet cum maxima veneratione ministrari decis.213. nu.1.

Missæ sacrificium non potest fieri cum candelis de seuo, ibid. nu.2.

Modus, & conditio æquiparantur quoad effectum, decis.80. nu.3.

Modus appositus in donatione ad suscipiendos ordines sacros, dicitur finalis, & mixtus, ibid. nu. 4. & 5.

Momentum temporis non est in consideratione, decis. 72. nu.2.

Monaci non habent verum dominium in rebus Monasterij, sed sunt tantum vsufructuarij, decis. 64. num. 7.

Monacus eiectus à Monasterio tenetur statim ad Episcopum originarium accedere, decis.95. nu.1. Et Episcopus erit sibi Abbas, ibid. nu.2.

Monacus an gaudeat immunitate Ecclesiæ, decis. 182. nu.2.

Monacus ad instar serui iudicatur, ibid. nu.4.

Monasterij appellatione, continetur parlatorium, decis.179. nu.6.

Monialium consensus tacitus sufficit in alienatione facta ab Abbatissa, vt conualidetur, decis. 64. num. 3.

Monialium consensus tacitus tunc sufficit in alienatione facta ab Abbatissa, quando res alienata est modici præiudicij, vel temporalis, aliàs requiritur consensus expressus cum subscriptione, ibid. nu.5.

Moni-

Monitoria debent continere rem certam, decis. 87. num. 2.
Monitoria pro detegenda simulatione contractus, non possunt concedi in alio loco, quam contractus, decis. 224. nu. 1.
Monitoria concessa à Pontifice, sub forma, significauit commissa Vicario Ordinarij, non expirant morte ipsius Pontificis, decis. 309. nu. 3.
Monitorium non debet concedi ad sciendum conceptionem pueri, decis. 263. nu. 4.
Mulier in causa matrimoniali, an restituatur in integrum, decis. 2. nu. 1. & 2.
Mulier iniustè verberata potest petere ali extra domum viri, si percussiones sint indebitæ, decis. 3. num. 5.
Mulier nupta in familia, potest habere vocem in præsentando in iurepatronatus masculorum, decis. 43. nu. 1.
Mulier nupta extra familiam, licèt sit vltimus terminus agnationis, tamen est de familia patris, ibid. nu. 2.
Mulier eatenùs excluditur à iurepatronatus, quatenùs non succedit vt hæres, ibid. nu. 3.
Mulier nubens in familia, & præsentans ex præsumpta voluntate testatoris, non censetur exclusa, sed dicitur habere vocem tanquam masculus, ibid nu. 6.
Mulier statim sortitur forum viri, antequam ducatur ad eius domum, contracto matrimonio, decis. 181. nu. 2.
Mulier, quæ separauit Thorum, debet stare in domo honestæ mulieris, decis. 286. nu. 1.
Mulier à vicinia expelli non potest ex vnico actu meretricio, decis. 212. num. 5. Et sic non dicitur turpis persona, ibid. nu. 2.

N

NAturalis aliquando excludit substitutum, decis. 137. nu. 5.
Natus in octauo mense, habetur pro non nato, decis. 263. nu. 1.
Negatiua Clericatus, vide Clericatus negatiua.
Nemo decipi debet sub fide, & authoritate Principis, decis. 187. nu. 1. Contrarium nu. 5.
Nemo debet extrahi inuitus à propria domo, decis. 291. nu. 5.
Nobilitas ab vno acquisita, descendit ad alios, decis. 183. nu. 2.
Nobilitas dicitur claritas maiorum, ibid. nu. 3.
Nobilitas amittitur per crimen falsitatis, decis. 311. num. 2.
Notario dicenti, in instrumento fuisse decretum interpositum, non creditur, decis. 32. nu. 5.
Notario asserenti aliquid circa suum officium, creditur, decis. 324. nu. 2.
Notarius, quando excusatur à falsi pœna, decis. 325. num. 7.
Notarius accusatus de falso, potest interim conficere instrumentum, decis. 327. nu. 2.
Notarius iurans amisisse originale instrumentorum rogatorum, debet probare casum, aliàs ipsi non creditur, decis. 71. nu. 2.
Notarius non committit falsum, asserens instrumentum confectum fuisse de die, & re vera fuerit de media nocte, decis. 145. num. 4.
Notarius recipiens fideiussores non idoneos, tenetur actione subsidiaria, decis. 148. nu. 1.
Nouatio, vt inducatur, requiritur voluntas creditoris, decis. 46. nu. 1.
Nouatio hodiè non inducitur, nisi expressè agatur, ibid. nu. 2.
Nouatio per coniecturas præsumitur, ibid. nu. 4.
Nouitij recedentes à Religione, an teneantur ad expensas, decis. 252. nu. 2.

O

OBediens mandato Superioris, culpa carere dicitur, decis. 155. nu. 9.
Oblatio, & depositum debent fieri purè, & simpliciter, decis. 246. nu. 5.
Obligatio fideiussoris, & principalis æquipárantur, decis. 93. nu. 1.
Obligatio fideiussoris regulatur iuxta formam obligationis principalis, ibid. nu. 3.
Obligatus ad dicendum Missam pro aliquo, non satisfacit, si ei tantum partem aliquam applicet, decis. 13. nu. 1.
Obligans rem duobus, punitur pœna falsi, ibidem num. 6.
Obligatio accedendi ad publicas processiones, est magis enixa in Canonicis, quam obuiam ire Episcopo, decis. 25. nu. 8.
Obtinens beneficium requirens ordinem Sacerdotalem, debet intra annum promoueri, alias priuatur dicto beneficio, decis. 238. nu. 1. & 3. Sed non ipso iure, ibid. nu. 4.
Obtinens plura beneficia, etiam simplicia, cum dispensatione ad suam tantum vtilitatem, si alter eorum est sufficiens, an sit tutus in foro conscientiæ, quando fructus conuertit in causam piam, decis. 260. num. 1. Dispensatio in dicto casu quid operatur, ibid. nu. 2.
Obtinentes eandem gratiam à Sede Apostolica, ille præfertur, qui priùs præsentauit, decis. 168. num. 2.
Occidens aliquem veneno, dicitur committere crimen proditorium, & non gaudet immunitate Ecclesiæ, decis. 262. nu. 2. & 6.
Occidere hominem licet, prò defensione vitæ, decis. 245. nu. 3.
Occultans, vel lacerans aliquam scripturam processus, ad quid teneatur, decis. 99. nu. 1.
Occultans scripturam, vel instrumentum calore iracundiæ, mitius punitur, ibid. nu. 2.
Occultatio, vel laceratio scripturarũ quo animo præsumatur facta, ibid. nu. 3. & 4.
Occupator bonorum Ecclesiæ, incidit in censuras, decis. 51. nu. 1. Ad hanc censuram incurrendam, quæ requirantur, ibid. nu. 2. 3. 4. & 5.
Officia, quæ debentur Ciuibus, debentur etiam Comitatensibus, & sic in alijs honoribus, decis. 84. nu. 5.
Officium Inquisitorum cum Ordinarijs est cumulatiuè, decis. 279. nu. 3.
Omnia nostra facimus, in quibus nostram impartimur authoritatem, decis. 8. nu. 2.
Onus celebrandi Missas nunquam datur in titulum, decis. 90. nu. 5.

Onus

Onus proiandi licentiam proprij Parochi cui incumbat, remisluè, decis.91.nu.2.

Ordinatus ab alieno Episcopo ratione beneficij est suspensus, si beneficium est insufficiens, potest tamen Episcopus ordines conferre, si adiungeret patrimonium victui sufficiens, decis. 77. numer. 1. & 2.

Ordinatus bona fide ante legitimam ætatem, an incurrat pœnas Pij II. cum ex sacrorum, decis. 283. nu. 1.

Ordines maiores, si constat quem habere, non præsumitur habere minores, decis 157. num 6. Fallit nu.7. 8. & 9.

Ordo, & habitus habent adinuicem correspondentiam, decis.287.nu.4.

Osculans mulierem, quam summè diligit, & amat, non est puniendus pœna ordinaria, decis. 155. num. 1.

P

PActa æquiparantur legibus, decis. 140. numer. 3.

Pactum in venditione appositum, ne transferatur dominium, nisi pretio soluto valet, decis. 41. num. 1.

Pactum, nè transferatur dominium, nisi pretio soluto, habet effectum inducendi hipothecam, ibid. num. 3.

Pactum nullum cadit in spiritualibus, decis. 171. num 3.

Palatium Episcopi gaudet immunitate Ecclesiæ, & quare, decis.25.nu.7.

Papa non censetur tollere ius commune, decis. 12. num. 4.

Papa nunquam censetur super irregularitate dispẽsare, decis.30.nu.9.

Papa, quid voluerit intelligere per clausulam, dummodò assistant septem Sacerdotes in aliqua Ecclesia, decis.185.nu.7.

Papa faciens gratiam, intelligitur leuatis Bullis, decis 242.nu.1.

Papa non dispensat contra ius naturale, decis.260. num. 4.

Papa habet plenissimam potestatem in beneficijs, decis.289.nu.2.

Par in parem non habet imperium, decis.155.numer. 7.

Parlatorium Monialium contiguum Ecclesiæ, debet gaudere eisdem priuilegijs quibus gaudet ipsa Ecclesia, decis.179.nu.5.

Parochiæ adhoc vt separari possint, debet concurrere iusta causa, eiusque probatio, decis.208. nu.1. Item consensus alterius Curati nu.2. Item authoritas Episcopi nu.3. Item consensus maioris partis Parochianorum, ibid.nu.4.

Parochiæ, quando sunt separatæ, à quo populo sunt præstanda alimenta nouo Parocho, ibidem num 5.

Parochi præsentia in loco, quo iuit alter contrahentium ad habitandum per momentum, & in fraudem non sufficit in matrimonijs contrahendis, sed debet adesse præsentia Parochi veræ, & propriæ habitationis, decis.72.nu.1.

Parochi non possunt compellere Parochianos, vt pertent cultram suam in sepeliendis mortuis, decis. 124. nu.3.

Parochus alienigenarum, qui sunt cogniti, & non vagabundi est is, in cuius Parochia habitant tempore matrimonij contrahendi, decis.181.nu.5.

Parochus proprius contrahentium matrimonium nō solum dicitur originarius, sed etiam is, in cuius Parochia quis habitat, dummodò non sit aduena, vel alienigena statim recessurus, ibid.nu. 6.

Parochus mulieris non solum est Parochus domicilij, sed etiam habitationis, ibid.nu.7.

Parochus habitationis ad finē. vt dicatur proprius, ad matrimonium contrahendum, sufficit modica habitatio in loco, ibid nu.8.

Parochus cui sunt relictæ multæ Missæ celebrandæ, an possit illas ab alio facere celebrari, decis.209. num. 3.

Parochus dans Missas alijs celebrandas prò minori mercede, quàm est consuetum, non est tutus in conscientia, ibid.nu.4.

Parochus assistens in matrimonio vagorum, qua pœna puniatur, decis.231.in fin.

Parochus baptizans in sua camera priuata, qua pœna punitur, decis.234.nu.5.

Parochus actu curam exercens, si infra annum ad ordinem Sacerdotalem non promouetur, ipso iure priuatur Parochia, decis.238.nu.5.

Parochus tenetur obuiare damnis, decis.251. nu.5. Amplia nu 6.

Pascerè animalia, & ligna incidere respicit interesse singulorum, decis.111.nu.2.

Pater potest remittere iniuriam factam filio, etiam ipso ignorante, vel inuito, decis.18.nu.3. Declara vt nu.10.

Pater, & filius, vna eademque persona censentur, ibid.nu.4. & decis.281.nu.2.

Pater repercussus à filio ei resistente, potest eum impunè occidere, decis.118.nu 6.

Pater, si acquisiuit nobilitatem Sedilis transit ad filios, decis.183.nu.4.

Pater si distulerit maritare filiam vsque ad annum vigesimumquintum, poterit absque patris consensu nubere, decis.317.nu.31.

Patroni laici si habent iuspatronatus commune cum Clericis, habent sex menses ad præsentandum, decis.179.nu.9.

Patrono satis est, vt præsentet idoneum, licet in Ecclesia sit magis idoneus, decis.141.nu.5. & decis. 306.nu.4.

Patronus in limine fundationis iurispatronatus potest ad eius libitum quodlibet genus conditionis apponere, decis.26.nu.1.

Patronus in limine fundationis iurispatronatus potest apponere conditionem, vt ad illud valeant præsentare etiam minores 14. annorum. ibidem num. 2.

Patronus laicus potest variare, & plures præsentare, decis.54.nu.1.

Patronus Ecclesiasticus variare non potest, ibidem nu.2. Et quare, ibid.nu.3. & 4.

Patronus laicus habet quatrimestre ad præsentandum, ecclesiasticus verò semestre, ibid nu.5.

Patronus ecclesiasticus potest variare, quando præsentatio non fuit perfecta, ibid. num. 6. Idem est, si præsentatio fuit facta coram non habente

ius in-

ius instituendi, ibidem num. 7.
Patronus Ecclesiasticus, si variet, non punitur, ibid. nu. 8.
Patronus, variando, duos tantum præsentare potest, ibid. nu 10.
Patronus laicus potest post primam præsentationem variare, & alterum præsentare, decis. 109. numer. 1.
Patronus laicus potest variare prò vna vice tantū, ibid. nu. 2. Limita nu. 3.
Patronus laicus promittens cum iuramento non variare, non obstante iuramento potest variare, ibidem nu. 4.
Patronus Ecclesiæ, censetur patronus Capellaniarum in Ecclesia existentium, decis. 138. nu. 2.
Patronus potest fundare iuspatronatus, sub conditione, quod non existentibus Clericis suæ familiæ prò tempore, redditus iuspatronatus sint alicuius Capellæ. decis. 240. nu. 1.
Patronus laicus in foro exteriori non tenetur præsentare ad beneficia etiam curata digniorem, sed sufficit, vt sit dignus, decis. 261. nu. 1. Et idem procedit in foro interiori, nu. 3.
Patronus laicus, & ecclesiasticus, an differant in præsentando dignum, vel indignum, ibidem num. 2.
Pœna ordinaria non datur Reo ex indicijs indubitatis, decis. 87. nu. 5.
Pœna promissa nō debetur ab eo, qui violauit fidem, etiam si pœna sit promissa cum iuramento, decis. 128. nu. 2. & 3.
Pœna ordinaria falsi non habet locum in eo, qui commisit falsitatem in re modica, decis. 328. numer. 1.
Pœna ordinaria non infligitur, nisi deuentum fuerit ad actum proximum, decis. 320. nu. 3.
Pœna mitior est sequenda in dubijs, decis. 325. num. 8.
Pœna apposita in contractu, semper debetur, quando non præsumitur fraus, decis. 140. nu. 5.
Pœna semper liquidatur, quando non concurrit cum interesse, ibid. nu. 6.
Pœnæ taxatio videtur quædam transactio super interesse, ibid. nu. 7.
Pœnæ Clerici vsurarij, decis. 16. per tot.
Pensio, an possit imponi ab Ordinario in permutatione beneficiorum inæqualiorum, remissiuè, decis. 195. nu. 12.
Pensio anticipata soluta Clerico locatori, an noceat successori, quominus valeat expellere conductorē, decis. 222. nu. 2.
Pensio est onus reale, decis. 289. nu. 1.
Pensiones imponunt onera, & seruitutes Ecclesijs, ibid. nu. 4.
Pensionis concessio ad tempus facta per Episcopum alicui laico, est valida, ibid. nu. 6.
Pensionarius, qui resignauit beneficium cum pensione, non potest propria authoritate possessionem beneficij capere, ob non solutam pensionem, licet verba regressus sint amplissima, decis. 247. numer. 3.
Percussor Clerici, antequam absoluatur, debet satisfacere Clerico, decis. 34. nu. 1.
Percutiens aliquem cum vnguibus, non tenetur pœna statuti vulnerantibus imposita, decis. 130. nu. 4.
Percutiens cum amphora plena vino, non tenetur, ibid. nu. 5.
Peritus illiteratus quis dicatur, decis. 157. nu. 4.
Peritus in sua arte, & officio quilibet debet esse, decis. 234. nu. 9.
Permutatio beneficij pinguis cum tenue, an censeatur fraudulenta, decis. 63. nu. 6.
Permutatio rerum Ecclesiæ non est valida absque solemnitatibus, decis. 35. nu. 2.
Permutationes sinè iusta causa coram Ordinario fieri non possunt, decis. 195. nu. 1.
Permutationes sunt odiosæ, ibid. nu. 2.
Permutationis iustæ causæ sunt necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, vel etiam vtilitas permutantium, ibid. nu. 3. & 4.
Permutationes per Bullam Pij V. vers. ad hæc restituuntur ad ius commune, ibid. nu. 7. 8. & 9.
Permutationes hodiè, an solum in manibus Papæ possint fieri, ibid. nu. 10.
Persona loquentis nunquam intelligitur in generali dispositione, decis. 189. nu. 5.
Persona, quæ vnicum actum turpem commisit, non potest dici inhonesta, decis. 312. nu. 2.
Personæ industria censetur electa in delegatione, decis. 319. nu. 1.
Personalis distinctio debet esse inter dantem, & accipientem, decis. 217. nu. 2.
Petens obseruantiam pacti, habet intentionem fundatam, decis. 140. nu. 4.
Petens debitum solutum non incidit in pœnam criminis stellionatus, nisi effectualiter exegerit, decis. 320. nu. 2.
Pignora possunt interuenire in matrimonio prò securitate ipsius, decis. 128. nu. 5.
Plumbatæ, an veniant in Edicto Curiæ Archiepisc. decis. 272. nu. 2.
Pluralis locutio, duorum numero est contenta, decis. 54. nu. 11.
Pluralitas nunquam præsumitur, decis. 96. nu. 1.
Pluralitas in dubio præsumitur, ad excludendum delictum, decis. 103. nu. 1.
Pluralitas præsumitur, ad euitandam contrarietatem, ibid. nu. 3.
Pluralitas in corporibus præsumitur, nisi probetur idemtitas, decis. 104. nu. 2.
Pluralitas non præsumitur in actibus hominum, vt testamentis, sententijs, &c. decis. 104. nu. 3.
Plus valet quod in veritate agitur, quàm quod simulatè concipitur, decis. 52. nu. 1.
Plus valet quod actum est, quàm quod est scriptum, ibid. nu. 2.
Pollutio extraordinaria cum puero, an sit sodomia, decis. 82. nu. 3.
Portionarij Cardinalium, qui aliquando inseruiunt, faciendo comitiuam, non dicuntur familiares, decis. 70. nu. 4.
Possessio quædam reciproca est inter maritum, & vxorem, decis. 1. nu. 2.
Possessio non datur in beneficialibus, sine canonica institutione, decis. 192. nu. 5.
Pragmat. 8. de compositión. declaratur, decis. 107. nu. 9. & 10.
Pragmaticæ Regni tollunt potestatem guidandi, seu assecurandi in crimine sodomiæ, decis. 108. numer. 2.

Prædia

Prædia omnia in sua origine fuerunt libera, decis. 28. nu. 5.
Prælati Regulares sunt veri Iudices, decis. 182. num. 7.
Prælati Regulares habent potestatem à Summo Pontifice reconciliandi Ecclesias suas pollutas, decis. 190. nu. 3.
Prælatus in rebus quærendis Ecclesiæ, ei præiudicare potest, decis. 49. num. 1. Limita ibidem num. 3.
Prælatus non potest remittere acquirenda, quæ transeunt in Ecclesiam ipso iure, absque assensu Apostolico, decis. 122. nu. 4.
Prælatus ex causa legitima potest secum dispensare in irregularitate occulta, decis. 217. nu. 3.
Prælatus, ratione feudi potest conueniri coram Domino temporali, sicut laicus, & sic æquiparantur Ecclesiastici, & laici quoad feudum, decis. 236. in fine.
Præscribi non possunt, quæ sunt facultatis, decis. 124. num. 5.
Præscriptio valet circa quotam Cathedratici, decis. 22. nu. 3.
Præsentatio secunda conualescit per cessionem primi præsentati, decis. 54. nu. 9.
Præsentatio facta de absente, non acceptata intra tempus datum ad præsentandum, est inualida, decis. 126. num. 2. Referuntur verba duarum Decisionum Rotæ Romanæ, iuxtà quas iudicauit nostra Curia Archiepiscopalis, ibidem num. 3. & 4.
Præsentationes duæ, de iure sunt probibitæ, decis. 133. nu. 3.
Præsentatio Patroni absque institutione Episcopi, & sic Ordinarij non tribuit aliquod ius præsentato, decis. 39. nu. 2.
Præsentatus, & institutus non ab Episcopo, sed ab Inferiore, non habet remedium recuperandæ, ibidem nu. 4.
Præsentati voluntas vbi est necessaria, sufficit quæcunque simplex declaratio animi, decis. 123. numer. 3.
Præsentatus, eo ipso, quod habuit notitiam beneficij, præsumitur acceptasse, ibid. nu. 5.
Præsentatio est vnus ex effectibus iurispatronatus, decis. 189. nu. 3.
Præsentatus, qui ante institutionem administrationi beneficij se ingessit, incurrit pœnas cap. auaritiæ de elect. in sexto, decis. 239. nu. 1.
Præsentatus excusatur à pœna d. cap. quando esset error iuris ambigui, & obscuri, dummodò sit probabilis, ibid. nu. 2.
Præsentatus à maiori parte patronorum. est instituendus, decis. 282. nu. 1.
Præsentatorum alter ab vno patrono, alter verò à decem, qui successerunt in stirpes, quis sit instituendus, ibid. nu. 4.
Præstatio temporalis non inducit obligationem, decis. 313. nu. 1.
Præsumitur contra mulierem, quando in loco, in quo ipsa residet sunt periti, decis. 2. nu. 3.
Præsumptio malæ fidei allegari non potest post tempus longissimum, decis. 4. nu. 4.
Præsumptiones, & testes continentur, appellatione publici documenti, decis. 121. nu. 3.
Pretium non potest exigi pro spiritualibus, decis. 213. nu. 3.
Prætor non curat de minimis, decis. 311. nu. 3.
Princeps, nec Consuetudo potest permittere vsuras, decis. 16. nu. 3.
Princeps, si facit gratiam, quæ vt reuocetur pars contrarium supplicauerit, & ab eo fit exindè prouisio, quod Iudices prouideant de iustitia, an in elligatur gratia reuocata, decis. 221. num. 1. 4. 18. & 19. Amplia nu. 7. Ratio nu. 5. & 8. Declara sub nu. 11. & 12.
Princeps præsumitur velle vti plenitudine potestatis, si actus non potest valere de potestate ordinaria, ibid. nu. 3.
Princeps, si committat causam de iustitia, videtur committere, quod fiat, quod iuris est, ibid. num. 6. Amplia nu. 7.
Princeps non præsumitur, quod tollat ius tertio quæsitum, ibid. nu. 8.
Principes magni æquiparantur Regibus, decis. 9. num. 1.
Principes Achaiæ, Salerni, & Tarenti sunt magni Principes, item Marchio Montisferrati, ibid. num. 2.
Principum appellatione, non veniunt viri opulenti, decis. ead. nu. 6.
Prior conuentionalis habens animarum curam, tàm in foro pœnitentiali, quàm iudiciali, si ordinem Sacerdotalem non recipit infra annum, ipso iure in pœnam priuationis incurrit, decis. 238. num. 6. Amplia nu. 7.
Priuari quis non debet inauditus, & causa non cognita decis. 327. nu. 5.
Priuatus habens rem communem cum Ecclesia Romana, gaudet beneficio ipsius Ecclesiæ, decis. 129. num. 9.
Priuilegia adhuc durant, cessante causa, decis. 174. num. 3.
Priuilegiatus contra parem priuilegiatum, priuilegio vti non potest, decis. 59. nu. 3.
Priuilegium Fisci, quod alios ad edenda instrumenta compellet, non habet locum contra alium Fiscum, ibid. nu. 4.
Priuilegium immunitatis, si duo habent, ne possint à creditoribus conueniri, non poterint inter se vti priuilegio, ibid. nu. 5.
Priuilegium fori non potest opponi per obligatum, vt possit conueniri in quocunque foro, decis. 38. num. 1.
Priuilegium, si concessum est habitantibus Ciuitatem, comprehenduntur etiam habitantes Comitatum, & villas, decis. 54. nu. 2. & 7.
Priuilegium immunitatis extenditur ad nouam oneris impositionem, post concessionem immunitatis superuenientem, decis. 167. nu. 9.
Priuilegium cessat, cessante causa priuilegij, decis. 168. nu. 4.
Priuilegium immunitatis Ecclesiæ est concessum ipsis Templis, decis. 326. nu. 4.
Probatio ad probandum impedimentum, non sufficit, quod fiat per iuramentum, decis. 37. nu. 3.
Probatio vera in matrimonio præfertur probationi præsumptiuæ, decis. 91. nu. 3.
Probatio iurispatronatus, vide iurispatronatus Vniuersitatis probatio.

Probationes leuiores sufficiunt ad repellendum aliquem de beneficio nondum obtento, decis. 62. numer. 6.
Probationes de iure admittuntur ad sciendum conceptionem pueri, decis. 263. nu. 2.
Procurator constitutus simpliciter ad locandum, vel vendendum, potest recipere pretium, cum hoc sit de connexis locationi, & venditioni, decis. 60. num. 10.
Procurator constitutus ad exigendum plus est, quàm ad agendum, decis. 194. nu. 4.
Procurator constitutus ad exigendum potest comparere in iudicio, & cogi facere debitores ad soluendum iuris, & facti remedijs oportunis, ibidem sub num. 2.
Procuratores primi, & antiqui dicuntur reuocati per constitutionem nouorum, decis. 161. nu. 1. Limita num. 2.
Procuratoris constitutio ad præsentandum, cum beneficium vacabit est valida, decis. 142. nu. 1. Distingue vt nu. 2.
Professa non potest disponere de bonis suis, decis. 227. num. 2.
Professa solum potest eligi in Abbatissam, ibidem num. 3.
Professi in ordinibus militaribus, sunt verè religiosi, decis. 321. nu. 6.
Professio tacita inducitur per delationem habitus per multum temporis spatium, decis. 206. nu. 1.
Professio tacita militum Hierosolymitanorum non est sublata per Concil. Trid. ibid. nu. 2.
Professio indicatur ex actibus, in quibus solum professi interueniunt, ibid. nu. 3.
Prohibitum omne est punibile, decis. 234. nu. 4.
Promissio de ducendo in vxorem facta tempore copulæ, non inducit sponsalia, decis. 15. num. 4. & 12.
Promittens cum iuramento ducere in vxorem Semproniam, & posteà duxerit Mariam, valet matrimonium, licet remaneat periurus, decis. 109. numer. 5.
Promittens factum alienum, excusatur ab adimplemento, quando ipse agit, decis. 210. nu. 6.
Promouendus quis non est ad nouos honores, pendente accusatione criminali, decis. 327. nu. 1.
Promouendus non debet esse irregularis, decis. 287. num. 3.
Pronunciandum est in dubio pro validitate matrimonij, decis. 181. nu. 9.
Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis, decis. 240. nu. 2.
Prouisus à Sede Apostolica non potest capere possessionem, nisi literis expeditis, decis. 267. nu. 1.
Prouocans imberbem ad amorem, qua pœna puniatur, decis. 82. in fine.
Prouocatus ad iniuriam in Palatio Archiepiscopi potest illam impunè propulsare, decis. 245. in fine vers. ex primo.

Q

QValitas semper est exprimenda, quæ facilius moueret Principem ad concedendum, vel non, decis. 124. nu. 3.
Qualitas, quando est causa alicuius effectus, debet necessariò probari, decis. 152. nu. 4.
Qualitas masculinitatis apposita in fundatione iurispatronatus non potest per successores alterari, decis. 310. nu. 1.
Quasi possessio non liberat ab onere probandi, decis. 28. num. 4.
Quæ clam fiunt, videntur habere delicti præsumptionem, decis. 151. nu. 1.
Quæstores eleemosynarum quas conditiones habere debent, decis. 171. nu. 4.
Qui causam damni dat, damnum dedisse videtur, decis. 163. nu. 3.
Quietatio probat creditum, decis. 313. nu. 3.
Quilibet potest facere in re sua, quod sibi placet, decis. 124. nu. 1.
Quis non potest in opere publico apponere sua insignia, decis. 154. nu. 1. Limita nu. 3.
Quod est propter tale, consideratur illud, propter quod est. decis. 88. nu. 1.
Quod principaliter agitur consideratur, ibidem num. 2.
Quod de Ecclesia dicitur, extenditur ad Ecclesiam, decis. 129. nu. 6.

R

RAtificatio tacita, idem operatur, quod expressa, decis. 46 nu. 5.
Ratificatio inducitur, verbis, & actibus, ibid. nu. 6.
Ratio vbi est eadem, idem ius statui debet, decis. 20. nu. 4. Etiam in correctorijs, ibid. num. 5. & decis. 129. nu. 13. & 14.
Receptantium bannitos pœna, quæ sit remissiuè, decis. 166. nu. 1.
Receptans ignoranter bannitum, qua pœna puniatur, ibid. num. 7.
Receptans in domo hæreticum, præsumitur ignorasse, ibid. nu. 6.
Recognitio inuestientis non tollit dignitatem, decis. 9. num. 10.
Recognitio Baronis in Dominum non est interesse principale, decis. 111. nu. 4.
Rector repræsentat Ecclesiam, decis. 23. nu. 3.
Rector Ecclesiæ quando aliquid possidet, Ecclesia dicitur eandem rem possidere, ibid. nu. 6.
Rector de iure tenetur reficere domum, in qua obtinet beneficium, decis. 154. nu. 2. Sed in ea non potest affigere eius insignia, ibid. nu. 1.
Recusatio Iudicis suspecti debet in initio litis opponi, decis. 143. nu. 1. Limita nu. 3.
Referens se ad instrumentum, debet probare in ipso contenta, decis. 192. nu. 3.
Regressus, & accessus, in quo differant, decis. 247. num. 1.
Regula de triennali habet locum etiam in foro interiori, decis. 288. nu. 1.
Regula de triennali ex quibus causis fuit emanata, ibid. num. 2.
Regula illa, quod confugiens ad Ecclesiam gaudeat immunitate ipsius, non patitur distinctionem, nisi in criminibus exceptuatis, decis. 182. numer. 3.
Regula octaua Cancellariæ comprehendit iuspatronatus laicale ex priuilegio, decis. 120. nu. 2.
Regula, quod est in spe, non est in re, fallit in re-

bus Ecclesiæ, decis.122. num.2.
Regula, quod prouisio hominis, facit cessare prouisionem legis, quando procedat, decis. 188. numer.9.
Regula, quod quilibet potest apponere legem, quæ sibi placet in eius dispositione, declaratur, decis.26. num.7.
Regula, quod quis possit renunciare fauori suo, quando sit vera, decis.38. nu.4.
Regula, quod gratia finitur morte concedentis, quomodo intelligatur, decis.309.nu.4.
Regularis delinquens extra Monasterium non censetur tutus, decis.100.nu.1.
Regularis degens extrà Monasterium potest puniri ab Episcopo, ibid.nu.2.
Regularis superior transferendo Monacos in aliam Diœcesim, in qua possunt recipere ordines, incidunt in Bullam Pij V. decis.159. nu.1.
Regulares non possunt eleemosynam petere absque licentia Ordinarij, decis 171.nu.1.
Regularis censetur Apostata ex dimissione habitus, decis.176. nu.1.
Regularis non committit Apostasiam, si subsistente causa habitum dimisit cum licentia Superioris, decis.177.nu.2.
Relegari nemo potest extra Prouinciam, decis.225. num 1.
Relictum illis de domo pro conseruatione agnationis, fœminas non continet, decis.96.nu.6.
Relictum proximioribus de domo, intelligitur vsque ad decimum gradum, ibid.nu.7.
Religiosi non possunt aliquid elargiri pro eorum anima, decis.321.nu.2.
Religiosi prætendentes aliquid habere, vel possidere, peccant mortaliter, ibid.nu.3.
Religiosus, inquisitione pendente perdit vocem actiuam, & sic ius eligendi, decis. 327. in fine sub num.3.
Reliquiæ Sanctorum vendi non possunt, decis. 259. num. 1. Et eas vendere est expressa simonia, ibidem num.2.
Reliquiæ Sanctorum si sunt ornatæ argento, potest vendi argentum, ibid.nu.3. Limita nu.4.
Reliquias Sanctorum vendens, nullo modo est excusandus, ibid.nu. 5.
Renuncians Clericatui, vide Clericatui renuncians.
Renunciare iuri suo quilibet potest, decis.225. nu.2. & decis.276.nu.2.
Renunciantibus iuribus suis non datur regressus, ibid.num.4.
Renunciatio iuris proprij non indiget authoritate Superioris, ibid.nu.2.
Renunciatio beneficij non potest fieri coram laicis quacumque dignitate fulgentibus, decis. 289. numer. 5.
Renunciatio est iuris proprij spontanea refutatio, decis.308.num.2.
Renunciationis in materia, semper fit strictiss.ma interpretatio, decis. 97.nu.5.
Res vendita alicui Ecclesiæ, cum reseruatione dominij, donec pretium fuerit solutum non potest per Ecclesiam alienari absque sollemnitatibus extrauag. ambitiosæ, decis 41 nu.4.
Res quælibet præsumitur libera, decis.124.nu.2.
Res probatur quod sit emphyteotica, si aliquis soluerit canonem per longum tempus, decis.313.nu.4.
Res de facili reuertitur ad sui naturam, decis. 304. num.1.
Res præsumitur potius allodialis, quam feudalis, ibid. nu.2.
Res nunquam præsumitur serua, ibid.nu. 3.
Rescripta Apostolica sunt stricti iuris, decis. 105. nu.1. Limita nu.3.
Rescriptum non extenditur plus, quam verba sonant, ibid.nu.2.
Rescriptum debet declarari à supplicatione petentis, ibid.nu.4.
Rescripti verba debent reduci ad ius commune, licet natura verborum non patiatur, quando tamen auferret ius tertio, ibid.nu.6. Amplia nu.7.
Rescripti forma seruari debet, & ab ea recedi non potest, ibid.nu.8.
Resignatarius tanquam socius criminis nullam probationem facit in crimine simoniæ, decis.62. numer.8.
Resignatio non potest fieri ad fauorem coram Episcopo, decis.207.num.1. Limita num.2. Quod obseruandum in resignatione in manibus Papæ facta ad fauorem, ibid.nu.4.
Resignatio beneficij vt valeat, debet fieri cum causa, decis.53.nu.1. Sed quæ sint istæ causæ, enumerantur, ibid.nu.2.
Restitutio coniugi spoliato non est facienda, quando agitur de nullitate matrimonij, decis.1.nu.4.
Restitutio Concessa pupillis, competit litis consortibus, decis.179.nu.10.
Reus, qui habuit testes pro ritè, & rectè examinatis, & repetitis, potest petere, vt iterum repetantur, decis.204.nu.1. Ampliatur etiam si fuerit publicatus processus ibid.nu.2.
Reus est remittendus cum processu, decis. 329. numer.7.
Rex inuestiens vasallum de mero, & mixto imperio, cum regalibus, priuat se iurisdictione, & emolumentis, decis.9. nu.5.
Rex, si exemerit Castrum, quod postea creuerit, & effecta est Ciuitas, totum erit exemptum, decis. 167.nu.5. & 7.
Rex potest imponere pensionem in beneficijs eius patronatus, decis.289.nu. 6.
Rixari soliti, & vagabundi non possunt exulari, neque ad triremes ad tempus condemnari, decis. 241. in principio, & hoc seruatur in Curia Archiepiscopali.

S

Sacerdos etiam pauper non potest habere plures pitantias pro vna missa, decis.13.nu. 3.
Sacerdos solus cum aqua benedicta potest reconciliare Ecclesiam pollutam, decis.190.nu.4.
Sacerdos, an possit ab alio Sacerdote facere celebrari Missas pro minori mercede, quam ipse accepit, decis.209. nu.1.
Sacerdos vbi per statutum non est determinatum salarium Missæ potest dare minus salarium, quam accepit, ibid.nu.5.
Sacerdos quærens Missas cum praua intentione, faciens illas celebrari pro minori mercede, quam accepit, committit furtum, ibid.nu.6.

INDEX.

Sacerdos celebrans in altari portatili, debet puniri, decis. 213. nu. 8.
Sacerdotem se faciens, cum non sit, punitur pœna falsi, decis. 330. nu. 4.
Sacrilegium est graue, & atrox, decis. 27. nu. 1.
Sacrilegium æquiparatur crimini læsæ maiestatis, ibid. nu. 2.
Sacrilegium est grauius delictum, furto, & fornicatione, contrarium religioni, & pietati, ibidem num. 3.
Sacrilegium, quod committitur aduersus Sanctissimum Sacramentum, inter omnia est grauissimum, ibid. nu. 5.
Sacrilegii pœna est arbitraria, ibid. nu. 6.
Sapiens efficitur, qui cum Sapientibus graditur, decis. 164. nu. 3.
Satisfacere dici non potest, qui non potest commodè satisfacere, decis. 198. nu. 2.
Securula, vulgò accettullo principaliter non est ordinata ad nocendum, decis. 130. nu. 1.
Senibus idem honor debetur, qui & Magistratibus, decis. 232. nu. 1.
Senes habent beneficium electionis fori, ibidem num. 2.
Senes in causis criminalibus non possunt torqueri, ibid. nu. 3.
Senes mitius puniuntur in delictis, ibid. nu. 4.
Senes pro debito ciuili non possunt carcerari, ibidem num. 5.
Senes sexagenarij non possunt damnari ad triremes, ibidem num. 6. Et quid si sint robusti, ibidem num. 7.
Sententia potest reuocari etiam post lapsum fatalium in causa appellationis, stante notoria iniustitia, decis. 57. nu. 3.
Sententia regulariter non probat sine processu, & actis, decis. 119. nu. 1.
Sententiæ transactæ in rem iudicatam est standum, ibid. nu. 2.
Sententia antiqua, maximam facit præsumptionem, ibid. nu. 3.
Sententia non probat iuspatronatus sine actis, nisi sit antiqua, ibid. nu. 4.
Sententia dicitur antiqua à 40. annis supra, & ita decisum per Sacrum Consilium Neapolitanum, ibidem num. 5. & sic etiam Cur. Archiepisc. ibid. num. 6.
Sententia suspenditur per appellationem interpositam, decis. 302. nu. 2.
Separatio Thori, vide Thori separatio.
Sepultura, & actus sepeliendi non concludit, Ecclesiam esse Parochialem, decis. 10. nu. 3.
Sepultura, & decimarum exactio multum conferunt ad probandum Ecclesiam Parochialem, quamuis id non concludant necessario, ibid. nu. 6.
Sequestrans ordine Iudicis laici fructus Clerici extantes penes laicum non incurrit excommunicationem decis. 160. nu. 5.
Seruitutem itineris alleganti, non sufficit verificare quasi possessionem, ad effectum probandi dictam seruitutem in petitorio, decis. 28. nu. 1.
Seruitutem allegans, illam probare debet, ibid. nu. 2. Amplia nu. 3.
Sæuitia mariti tàm de iure canonico, quàm de iure ciuili, est iusta causa separationis Thori, decis. 136. num. 2. Amplia num. 3. & 5. & decis. 146. num. 4. & quanta debeat esse relinquitur arbitrio Iudicis, ibid. nu. 5.
Sæuitia futura, quando præsumatur, eadem decis. 136. nu. 4.
Simoniæ in causa, an inducatur indicium contra Resignantem, ex sola assertione Resignatarij, decis. 62. nu. 1. & 4.
Simonia probatur etiam confessione partis, ibidem num. 2.
Simonia probari potest etiam indicijs, & coniecturis, ibid. nu. 3. & decis. 114. nu. 2. Coniecturæ quæ sint, ibid. nu. 4.
Simoniæ in crimine, etiam si ciuiliter agatur, coniecturæ debent esse euidentes, & claræ, ibidem num. 11.
Simoniæ in crimine, coniecturæ debent esse conuincentes, vt probent, decis. 114. num. 1. Coniecturæ quæ sint, ibid. nu. 4.
Simonia est de criminibus, quæ solent occultè committi, ibid. nu. 3.
Simoniæ in crimine probatio facta à socio valet, ibid. num. 5.
Socijs criminum non creditur, nisi in tortura, decis. 298. nu. 2.
Socius criminis non admittitur in testem contra socium, nec pro socio, decis. 200. nu. 2.
Socius criminis non admittitur ad accusandum alterum socium, ibid. nu. 3.
Sodomiæ crimen detestabile est decis. 29. nu. 1.
Sodomiæ crimen probatur testibus inhabilibus, ibid. nu. 2. Fallit nu. 4.
Sodomiæ indicium faciunt linteamina sanguinolenta, ibid. nu. 3.
Sodomiæ crimen an probetur, si duo testes, vnus post alium, asserant se vidisse per foramen aliquos nefandè coire, ibid. nu. 6.
Sodomia quid sit, decis. 82. nu. 1.
Sodomiæ pœna, quæ nam sit, ibid nu. 2.
Sodomia an sit extraordinaria pollutio cum puero, ibid. nu. 3.
Sodomiæ scelere inducuntur pestes, tempestates, & fames, decis. 108. nu. 3.
Sodomiæ crimen facit admirationem Deo, ibidem num. 4.
Sodomiæ crimine Deus accelerabit iudicium, ibidem num. 5.
Sodomiæ grauitas facit vt Clerici sodomitæ puniantur secundum leges ciuiles, ibid. nu. 6.
Solemnitas extrinseca præsumitur ex diuturnitate temporis, decis. 91. nu. 4. Declara nu. 5.
Solemnitas extrinseca non præsumitur, decis. 301. num. 2.
Solutio collectarum, vide collectarum solutio.
Sorores occisi etiam si renuncient futuræ hæreditati, adhuc requiritur earum remissio, decis. 107. nu. 7. Contrarium fuit decisum in Curia Archiepiscopali, ibid. nu. 5.
Sortem recipere sine vsuris nemo tenetur, decis. 246. num. 2.
Speculatoris doctrina reprobatur, decis. 135. numer. 4.
Spiritualia non recipiunt æstimationem, decis. 171. num. 2.
Spoliatum se asserens in principio, & deinde in fine libelli

libelli petit manutentionem, an sit audiendus, decis.58.nu.6. & 7.
Sponsalia de futuro, etiam non iurata, copula carnali interueniente, obseruanda sunt, decis.15. numer.3.
Sponsalia non inducuntur per promissionem factam tempore copulæ de ducendo in vxorem, ibid.nu. 4. & 12.
Sponsalia sunt disposita in matrimonium, decis.219. num. 2.
Sponsi dicuntur coniuges, ibid.nu.3.
Sponsalia soluuntur per fornicationem superuenientem, decis.317.nu.1.
Sponsus, qui contraxit sponsalia de futuro, cogendus est ad contrahendum matrimonium, decis. 15.nu.1.
Spurij non continentur in fideicommisso relicto posteris de domo, decis.96.nu.5.
Statuta ligant etiam ignorantes post duos menses à die publicationis, decis.234.nu.7.
Statutum prohibens armorum asportationem, comprehendit mulieres, decis.19.nu.3.
Statutum continet asportantem cultellum panis animo offendendi, ibid.nu.5.
Statutum, an comprehendat asportantem scloppum vacuum, puluere, palla, & claui, ibid.nu.7.
Statuto disponente, in aliqua Ecclesia esse præsentandum sacerdotem, præsentatio facta de illo non habente dictam qualitatem, non valet, decis. 26. num. 5.
Statutum puniens portantem arma, non habet locum in eo, qui cum armis captus non fuerit, decis. 56. nu.1. & 3.
Statutum studij Pisarum prohibens arma ferre, quomodo habeat locum, ibid.nu.2.
Statutum Episcopi, vt per testes singulares quis probetur vsurarius, non valet, decis.86.nu.8. & quare nu.9.
Statutum disponens, vt testamenta condita de nocte valeant absque luminibus est iniquum, decis.112. num. 4.
Statutum de fideiussore, habet locum in constitutore, decis.115.nu.2.
Statutum prohibens delationem armorum non comprehendit ea, quæ principaliter non sunt ordinata ad offendendum, decis.130.nu.2.
Statutum sæculare impediens libertatem matrimonij nullo modo valet, decis.178.nu.1.
Statutum puniens contrahentes matrimonium cum hominibus alterius Ciuitatis non valet, ibidem num. 3.
Statutum, quod mulier nubens extrà Ciuitatem non succedat, non valet, ibid.nu.4.
Statutum fundatum in odium matrimonij, non valet, ibid. nu.5.
Statutum dictans, ne pupilla contrahat matrimonium sine Tutoris consensu, est nullum, ibidem num. 6.
Statutum simile valere volentes, subsistente iusta causa, reprobantur ab Authore, ibid.nu.7.
Statutum disponens, quod Dominus non possit locare apotecam cui voluerit, est contra dispositionem iuris communis, decis.184.nu.4.
Statutum loquens de Religiosis, extenditur ad milites Hierosolymitanos, decis.201.nu.6.
Statutum prohibens asportationem armorum comprehendit seruum asportantem ea, nomine, & de mandato Domini, decis.211.nu.1.
Statutum puniens insultantem domi, non comprehendit eum, qui insultauit in ostio domus, decis. 250.nu.3. & decis.291.nu.1.& 3.
Statutum Episcopi non ligat subditos extrà Diœcesim, decis.326.nu.7.
Stylus Curiæ habet vim legis, decis.188.nu.7.
Stylus Curiæ tollit sollemnitatem citationis, ibidem num. 8.
Stylus Curiæ attenditur in liquidatione instrumentorum, ibid.nu 12.
Stipulatio est stricti iuris, decis.84.nu.17.
Stuprans, an debeat pati pœnam corporalem, decis. 248.num.2. Quæ nam sit pœna corporalis, ibidem num. 3.
Stuprum sumitur strictè, & largè, decis. 55. numer. 1.
Stuprum in specie committitur cum virgine, ibidem nu.2. Vidua nu. 3. Puero nu. 4. Inter seruum, & Dominum nu.5.
Stupri pœna, quæ nam sit de iure diuino, & aliis, ibid.nu.6.7.8. & 9.
Stupri pœnam de iure ciuili non esse mortis naturalis, ibid.num. 10. Conciliantur leges diuersæ, nisi vis, & dolus intercesserit, ibid.nu.12.
Stuprans virginem, tenetur eam ducere in vxorem, vel dotem constituere, ibidem num. 14. & decis. 248.nu.1. Nisi stuprata esset vitæ minus honestæ, ibid.nu.15.
Subreptio vitiat gratiam ipso iure, decis. 187. numer.2.
Substitutio facta illis de domo, comprehendit omnes de familia, decis 96.nu.2.
Succedens in locum alterius, tenetur ea omnia adimplere, ad quæ tenebatur is, cui successit, decis.210. num. 4.
Successio in iurepatronatus fit in stirpes, secus si iuspatronatus legetur, vel donetur alicui familiæ, decis.282.nu.2.& 3.
Successor singularis, regulariter non tenetur stare colono, decis.222.nu.1. Idem si esset anticipata solutio, ibid.nu.2.
Successor, an possit reuocare alienationem superficiei Ecclesiæ factam absque assensu Apostolico, & super ea bona fide fuerit constructum magnum Palatium, ac proinde difficilis sit restitutio, decis.229. sub nu.2.
Suffraganeus nequit Fiscalem constituere in causa adducta in Curia Metropolitana, decis. 33. numer.3.
Supplicatione signata, Papa mortuo, literæ expediuntur per successorem, decis.242.nu.8.
Suspensus ab ordine, non est suspensus à iurisdictione, decis.315. nu. 3. Et sic gaudet priuilegio fori, ibid.nu.1.
Suspitio Episcopi tangit Vicarium, decis. 265. numer. 3.
Suspitio generalis non afficit, cum fraudulenta præsumatur, decis.318.nu.1.
Suspitione omnium Iudicum data potest eligi minus suspectus, decis.318.nu.2.
Suspitionis causa, quando superuenit, debet iurari eam superuenisse, decis.143.nu.4.

Taciti,

T

Taciti, & expressi eadem est virtus, decis. 53. num. 8.
Tempus statutum alicui ad declarandum voluntatem suam, si ante declaraverit, cessat præfixio temporis.decis.168.nu.8.
Tempus non est modus inducendi, vel tollendi obligationem,decis.313.nu.2.
Terminorum datio est arbitraria Iudici, decis. 37. num. 1.
Terminus quartus non datur ad repulsam, ibidem num. 5.
Testamentum iure donationis causa mortis sustineri nequit, nisi adhibitis quinque testibus, decis. 14.nu.2.
Testamentum conficiendum noctis tempore requirit tria luminaria,decis.112. nu.1. Contrarium decidit Curia Archiepiscopalis nu.5.
Testamentum confectum noctis tempore est suspectum.ibid.nu.2.
Testamentum ad hoc vt valeat, testes debent testatorem accuratè respicere,ibid.nu.3.
Testamenti carta, non est testamentum, sed probatio testamenti, decis.242.nu.7.
Testator non potest disponere, vt leges locum non habeant in eius testamento,decis.26.nu 6.
Testatoris voluntas pro lege seruatur, decis.83. numer.1.
Testatoris voluntas,quando euidenter non probetur, subaudiendum est verbis expressis,vel similibus ipsius testatoris,decis.85.nu.7.
Testes quinque requiruntur in donatione causa mortis,decis.14.nu.1.& 3.
Testes requisiti in donationibus causa mortis debent esse contestes, & non singulares, & sic fertur decisum in Curia Archiepiscopali Neapol. ibid.nu.5.
Testium effrenatus numerus, quando dicatur,decis. 48.per totam.
Testium duorum numerus in matrimonio requiritur de necessitate, & defectus vnius vitiat, & annullat matrimonium, decis.63.nu.1. Et quare num. 3.
Testium signationis, vel subscriptionis in testamento omissio,vitiat testamentum,licet constet de voluntate testatoris,ibid.nu.2.
Testis singularis, an admittatur ad probandum vsuram, variæ opiniones, decis.86. num.4. 5. 6. & 7.
Testes habentes idem nomen, & cognomen cum descriptis in instrumento, si negent se rogationi instrumenti interfuisse, non concludunt falsitatem instrumenti,nam potuerunt alij eiusdem nominis, & cognominis interuenire,decis.103.nu.2.
Testes duo cum Parocho concurrere debent ad validitatem matrimonij, decis. 106.nu.1.
Testes omni exceptione maiores non solum in contrahendo, sed etiam in matrimonio dissoluendo desiderantur,ibid.nu.5.& decis.139.nu.4.
Testes, vt probent in causa probationis iurispatronatus, requiritur amissio originalis instrumenti, & quod ipsi testes sint valdè periti,decis.113.nu. 1. Contrarium nu.5. Fœminæ non probant in casu prædicto, ibid.nu.2.
Testibus illiteratis deponentibus de mixto imperio, non creditur,ibid.nu.3.
Testibus peritis magis credendum est, quàm alijs, ibid.nu.4.
Testes, & præsumptiones continentur, appellatione publici documenti,decis.121.nu.3.
Testes domestici, & familiares repelluntur, decis. 125. nu.1. Fallit nu.2.
Testis familiaris domesticus vxoris suæ non potest produci, quia suus familiaris est, ibidem num.3. Item procedit in familiare patris, ibidem numer.4.
Testes possunt torqueri, si sint conuicti de assistentia, quod procedit etiam in ciuilibus, si veritas aliter haberi non potest, decis.226.nu.1.
Testes, vt torqueri possint, requiritur mendacium, & negatiua,ibid.nu.2.
Testes exempti, an possint torqueri in Curia Archiepiscopali, ratione falsitatis commissæ,ibidem num. 3.
Testes varij possunt torqueri,ibid.nu.4.
Testes post publicationem in causa admittuntur ad instantiam Fisci, vel vbi essent primo nulliter recepti,decis.253.nu.1. & 4.
Testes regulariter non admittuntur post publicationem,ibid.nu.3.
Testes examinati absque interrogatorijs non probant, decis.271.nu.1.
Testes examinati absque interrogatorijs, repetuntur cum interrogatorijs,ibid.nu.2.
Testes referentes se ad articulos, probant, ibidem num. 3.
Testes interrogandi sunt,non solum in articulis, sed etiam in circumstantijs, decis.290.nu.1.
Testium interrogatoria non tendentia in fauorem Fisci non sunt facienda,ibid.nu.2.Contrarium fuit decisum,ibid.nu.3.
Testes infames absque tortura admittuntur in crimine simoniæ, & læsæ maiestatis, decis. 298. numer. 6.
Testes infames de iure antiquo qualiter admittebantur,ibid.nu 7.
Testibus infamibus regulariter non creditur, nisi in tortura,ibid.nu.1.
Text.in cap.ad aures de reb. ecclesi. non alien. intellectus,decis.184.nu.5.
Text.in cap.ad hæc, & cap.mandamus de offic. Archidiac.declarantur, decis.89.nu.5.
Text. in cap. auaritiæ de elect. declaratur, decis. 267. num 3. Dispositio eius an procedat in eo, qui percepit fructus, & ipsos erogauit in vtilitatem Ecclesiæ, ibid. num.4. Refertur decis. Rotæ, ibid.nu.6.
Text.in cap.auaritiæ de elect. in sexto, declaratur, decis.239.nu.1.
Text. in cap. cum inhibitio de clandestin. despons. corrigitur per Concili. Tridentin. decis. 151. num. 2.
Text.in cap.eos, qui de sentent. excommun.in sexto, dispositio an procedat in hæretico absoluto in articulo mortis.decis.280.nu.3.
Text. in cap. ex literis de diuort. an procedat tàm in adulterio vxoris, quàm viri, decis.5. sub nu.2. vers. verum.
Text. in cap. ex literis de sponsal. habet locum etiam

etiam si non interuenit iuramentum, decis.15. numer.2.
Text.in cap.ex tenore, qui filij sint legitimi ornatur, decis.4.
Text.in cap. ex transmissa de restit. spoliat. declaratur, decis.1.nu.1.
Text.in cap.fin.de concess.præbend. limitatur, decis. 142.nu.3.
Text.in cap.fraternitatis de testibus intellectus, decis.253.
Text. in cap. in fidei fauorem de hæret.in sexto, declaratur, decis.298.nu.5.
Text.in cap.intellecto de iureiur. intellectus, decis. 133.nu.4.
Text. in cap.1. de priuileg. in sexto, declaratur, decis.97.
Text. in cap. quemadmodum de iureiur. dispositio procedit, quando mulier est fornicata tempore sponsaliorum,& postea perseuerauerit, decis.317. sub nu. 1.
Text.in cap.quoniam §.porrò, vt lite non contest. dispositio, an procedat in sponsalibus, decis. 219. num. 1.
Text. in cap. Romana §. contrahentes de foro competent. dispositio habet locum in illo, qui casu reperitur in loco contractus,decis.296.nu.3.
Text.in cap.2. de matrimon. duorum declaratur, decis. 91.
Text.in cap.super specula, ne cleric.vel monach.declaratur, decis.92.
Text.in auth.hoc nisi debitor C.de solut.quando procedat,decis.198.nu.4.
Text.in auth. hoc nisi de solut. beneficium non habet debitor dolosus,decis.211.nu 3.
Text.in auth præsente C. de fideiussor. vendicat sibi locum in Constitutore,decis.115.nu.1. Contrarium num.4.
Text.in l.cogi C.de petit.hæred.non habet locum in beneficialibus, decis.192.nu.4.
Text. in l. congruit C. de locat. prædior. ciuil. lib. 11. est specialis in prædijs Fiscalibus, decis.184. num.3.
Text.in l.curabit C. de act.empt. dispositio refertur, decis.186.nu.1.
Text.in l.fin.C.de donat.causa mortis declaratur,decis.14 nu.4.
Text.in l.fin. C.de except. an procedat quando causa declinandi tribunal de nouo superuenerit, decis.143. nu.1.
Text. in l. forma, ff. de censibus, ornatur, decis. 104.
Text.in l.in fundo ff. de rei vendic. intellectus, decis.229.nu.2.& 3.
Text.in l.respiciendum §. furta ff. de pœnis exornatur,decis.162.
Text.in l.si barsatorem C.de fideiussor.limitatur, decis.56.nu.5.
Text.in l.si quis cum procuratorio §.Iulianus ff. de procurator.ornatur,decis.161.nu.1.
Text. in l. si quis sepulchrum ff. de relig.& sumpt. funerum dispositio locum sibi vendicat in Ecclesia construenda,decis.322.nu.3.
Text.in l.vbi cæptum ff.de iudic.an procedat in personis priuilegiatis,decis.270.nu.2.
Text.in l.vnius §.testes ff.de quæst.an procedat in persona exempta, decis.226.nu.1.
Titulati sunt magni Domini,decis.9.nu.7.
Titulati Regni Neapolitani sunt magni Principes, nam habent titulos à Rege, qui est Monarcha, & veluti Imperator in Regno,ibid.nu.9.
Titulus inualidus inducit bonam fidem, decis.4.numer.3.
Thori separatio fit, si vir vxorem de adulterio accusat,& non probat,decis.3. nu.6.
Thori separatio conceditur, per venenum mulieri datum,decis.136.nu.1.Et est potissima causa dictæ separationis, ibid.nu.6.
Thori separationis iusta causa est sæuitia mariti,tàm de iure canonico,quàm de iure ciuili, ibid.nu.2. Amplia nu.3. & 5.
Thori separatio quoad cohabitationem est remedium subsidiarium,decis.146.nu.1.
Thori separatio cõceditur tàm vxori contra virum, quàm è contra,ibid.nu.3.
Tribunal Episcopi est idem,& vnum cum Tribunali Vicarij,decis.265.nu.4.
Tutor potest remittere querelam pro iniuria facta pupillo,decis.18.nu.7.
Tutoris stuprantis pupillam pœna, decis. 55. numer.13.

V

Vagabundi in Regno puniuntur pœna remigationis,decis.241.nu.1. Item etiam in Regno Siciliæ,ibid.nu.3.
Vagi dicuntur,qui nullibi certam sedem habent, decis.231. nu.1.
Vagi vbique sortiuntur forum,ibid.nu.2.
Variatio est odiosa, & legibus inimica, decis. 281. num.5.
Vasallus non potest renunciare in præiudicium Domini,decis.38.nu.3.
Vasallus qualiter teneatur ad seruitium,ratione feudi,decis.255.nu.6.
Vendens,cum pacto, ne transferatur dominium, nisi pretio soluto,præfertur omnibus alijs creditoribus decis.41.nu.6.
Vendere rem suam nemo inuitus cogitur,decis.129. nu. 1. Limita nu. 2. & 5. & decis. 312. nu.1. 2. & 3.
Veneni propinati probatio, est perdifficilis, decis. 136. nu.8.
Verba enunciatiua æquipollent famæ, decis. 6. numer.4.
Verba legis generalis comprehendunt omnem casum etiam incogitatum,decis.20.nu.6.
Verba generalia debent restringi ad rationem,decis. 81.nu.4.
Verba generalia restringuntur ad habilia, ibidem num.5.
Verba generalia non includunt casus insolitos, ibid. num. 6.
Verba non debent esse frustratoria, decis. 97. numer.5.
Verba, tu mentiris, reputatur grauis iniuria, decis. 245.nu.4.
Verba debent intelligi cum effectu, decis. 325. numer. 6.
Verba debent aliquid operari,decis.329.nu.8.
Verbum

I N D E X.

Verbum ambiguum, si eius sit naturæ, vt in genere patiatur interpretationem, intelligendum est ad fauorem habentis actum mandare exequutioni, decis.60.nu 8.
Verbum, assistant, significat assistentiam perpetuam, decis.185.nu.2.
Veritas occultari non debet,decis.253. nu.2.
Veritatis effectus communicantur, decis.52.nu.3.
Via fraudibus non est aperienda, decis.53.nu.5.
Vicarius Episcopi potest facere ea, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis extrà Diœcesim, decis. 7. numer. 3.
Vicarius est Ordinarius, ibid.nu.4.
Vicarius cognoscit de causis matrimonialibus, sine speciali mandato Episcopi, decis. 150.nu.6.
Vicarius potest, absente Episcopo mutare Ecclesiæ seruitium, decis.295.nu.4.
Vicinitas actuum est coniectura potissima ad indicandum fraudem,decis.156.nu.2.
Vicinus potest cogi ad vendendum domum suam pro ampliatione Ecclesiæ.decis.59.nu.1.
Vicinus potest cogi ad vendendum domum pro ampliatione Atrij Ecclesiæ, decis.129.nu.6.
Vicinus habens ius congruum in vna ex pluribus bonis,quæ venduntur,potest omnia trahere,ratione connexitatis,ibid.nu.10.
Vicinus, cui competit ius congruum existens mediator, & testis in re, in qua habet ius prædictum, sibi non præiudicat, decis. 249. sub num.4. vers.hæc adducebantur,& per totam decisionem.
Vir si vxorem de adulterio accusat,& non probat,fit Thori separatio,decis.3.nu.6.
Vir moderatè potest corrigere vxorem suam,ibidem num.7.
Vir debet dietim corrigere malos mores vxoris,ibidem num.8.
Vir, & vxor sunt vna, eademque persona, decis. 18. num.5.
Vir,& vxor sunt correlatiua. decis.147.nu.1.
Vir, & vxor, quoad actionem adulterij ciuiliter intentatam,à pari procedunt, ibid.nu.2.
Vir, & vxor non debent ad impatria iudicari, ibidem num. 3.
Vir, & vxor per matrimonium efficiuntur vnum corpus,eademque caro,ibid.nu.4.
Vir, & vxor testari possunt eisdem cartis, ibidem num.6.
Viri opulenti non veniunt appellatione magnorum Principum,decis.9.nu.6.
Vniuersitas aliud est,aliud singuli ipsius,decis.110. num.1.
Vocatus prius, censetur magis dilectus, vt in successione præferatur, decis.310.nu.4.
Voluntas cessat morte, decis.309.nu.2.
Voluntas Testatoris pro lege seruatur, decis. 83. num.1.
Voluntatem defuncti commutare, iniquum est, ibidem num.2.
Voluntas præsentati vbi est necessaria, sufficit quæcumque simplex declaratio animi, decis.123. numer. 3.
Voluntatis mutatio in dubio non præsumitur,ibidem num. 4.
Vota tria, scilicet castitatis,paupertatis, & obedientiæ faciunt quem verum Religiosum, decis. 321. num.5.
Votum suum liberè renunciare vnusquisque potest, decis. 276. num. 1. Limita num. 3. Contrarium num.4.& 5.
Vsura est omni iure probibita,decis.16.nu.1.
Vsura ex nulla causa potest reddi licita, ibidem num.2.
Vsurarū Clerici pœna, ibid.nu.6. & 7. & per totam decisionem.
Vsuras permittere non potest Consuetudo,nec Princeps,ibid.nu.3.
Vsura, cum sit delictum, non præsumitur, decis.86. num.3.
Vsurpatio in iurepatronatus non præsumitur,data paritate Magnatum.decis.127.nu.1.
Vulnera declarant animum vulnerantis, decis. 285. num.2.
Vulneratum intra quantum tempus præsumatur, ex vulneribus decessisse,ibid.nu.4.
Vxor non potest à viro recedere absque iudicio Ecclesiæ, decis.1.nu.3.
Vxor potest petere separationem per adulterium à viro commissum, decis.3.nu.1.
Vxor nō potest occidere maritum inuentum in adulterio,decis.147.nu.8.
Vxor furans res mariti, nulla pœna tenetur, decis. 162.num 4.
Vxor, nubendo, transit ad domicilium viri, decis. 181.num.2.

F I N I S.

INDEX RERVM DECISIONVM

331. 332. 333. 334. 335. & 336. in calce additarum.

A

Appellatio conditionalis non deuoluit causam, decis. 336. nu. 2.
Appellatio generalis à iure reprobatur, ibid. nu. 4.
Appellatio friuola non defendit appellantem, ibid. num. 5.

B

Bona fides excusat à restitutione fructuum, vbi titulus non est reprobus, decis. 333. nu. 3.

D

Delicta publicè puniri debent, decis. 334. nu. 1.
Delicti paritas, paritatem pœnæ requirit, ibidem num. 2.
Delictum suos authores tenere debet, ibid. nu. 3.
Doctoratus dicitur dignitas, decis. 334. nu. 4.

E

Episcopus potest constituere nouas dignitates in aliqua Ecclesia, absque authoritate Apostolica, decis. 332. nu. 3.
Episcopus non potest concedere insignia Canonicis suæ Ecclesiæ Cathedralis, ibid. vers. cæterum.
Excommunicatio lata post legitimam appellationem, dicitur nulla, decis. 336. nu. 1.
Excommunicationis sententia declaratoria potius habet vim interlocutoriæ, quàm diffinitiuę, ibid. nu. 3.
Excusatur à pœna quis faciendo suum posse, decis. 335. num. 6.
Extensio fit etiam in pœnalibus, ex idemtitate rationis, decis. 331. nu. 3.

F

Fructus suos, vt quis faciat, sufficit titulus putatiuus, decis. 333. nu. 1.
Fructus sunt liquidandi à die litis motæ, ibidem num. 2.

I

Insignia dicuntur signa nobilitatis, aut famositatis, decis. 332. nu. 1.
Insignia quilibet potest sibi assumere, ibid. nu. 2.
Iudex studiosè agere debet, vt promissa obseruentur, decis. 335. nu. 2.

O

Occupans bona Ecclesiæ excommunicatur, decis. 331. nu. 1.
Occupans bona Ecclesiastica non potest vti rescripto Apostolico, propter repugnantiam excommunicationis, in qua incidit, ibid. nu. 2.

P

Pacta, seù promissiones in dubio sunt seruanda, decis. 335. nu. 1.
Promittens, aliquem ratificari facere, in casu inobseruantiæ ad interesse tenetur, decis. 335. num. 3. Contrarium nu. 4. Decisio Sacri Consilii nu. 5.
Promissa, vt obseruentur, Iudex studiosè agere debet, ibid. nu. 2.

S

Sententia declaratoria excommunicationis potius habet vim interlocutoriæ, quàm diffinitiuæ, decis. 336. nu. 3.

FINIS.

pars pª continet decis. 227
pars 2ª decis 302
pars 3ª decis 336
pars 4ª decis 400
1265

[illegible] fol. 186
[illegible]
[illegible] 1977